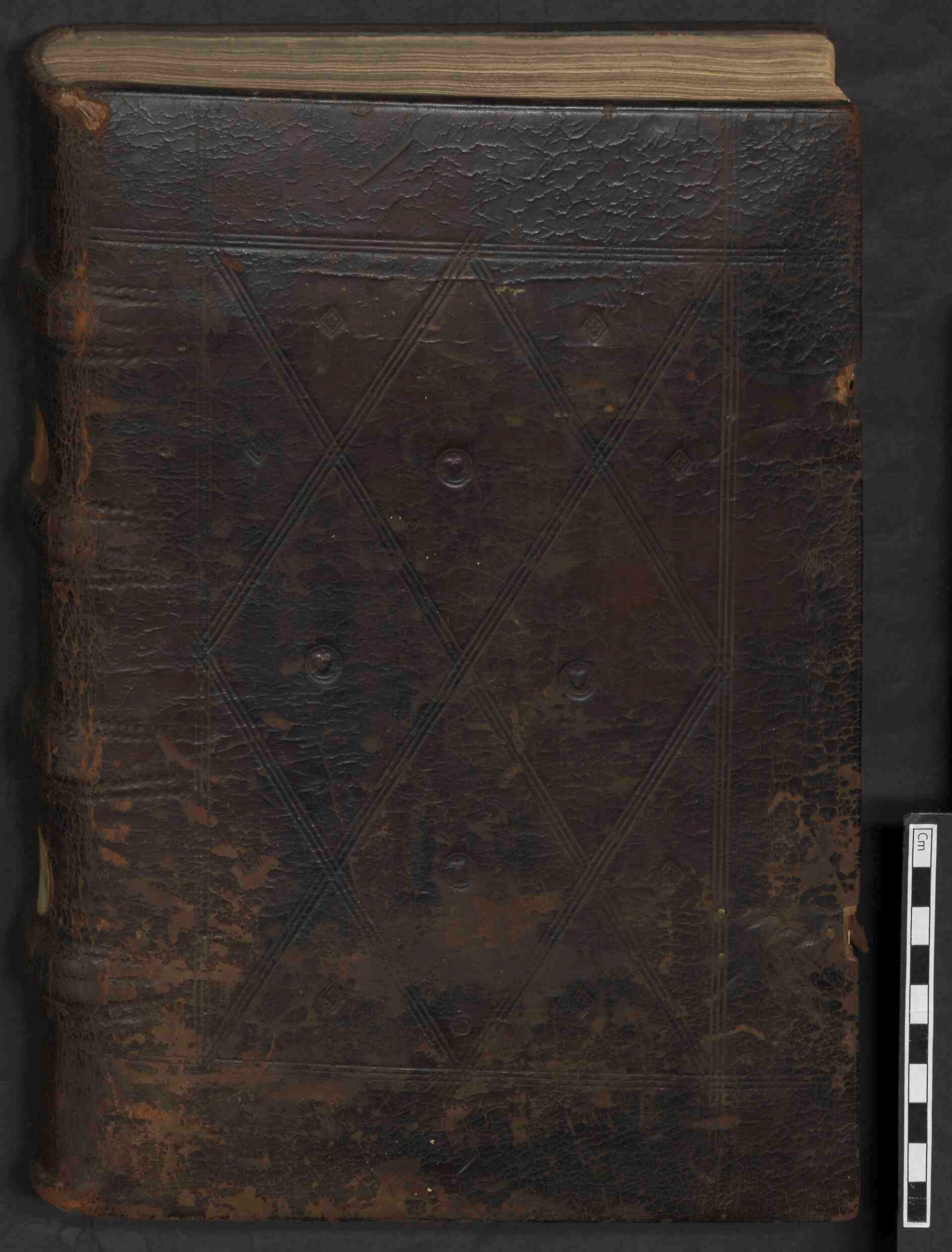
Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Stellariu[m] Corone benedicte Marie virginis i[n] laude[m] eius pro singulis predicato[r]ibus elegantissime coaptatum

https://hdl.handle.net/1874/461384

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

tentia z sapie ꝓuidētia creault hoīem quez peccatuz sciebat Et hoc ꝓterea qz deus futurus erat hō z sup oēs angelos et oīa creata exaltādus erat homo in xp̄o, multo fortius qñ venit tps vt faceret ꝑginē bñdictam de q̄ erat incarnādus: ipsam excellēti⁹: potētius z sapiētius ac diligenti⁹ oīb⁹ angelis z creatis creauit. ¶ Secūdū exēplū accipiamus ex doctoribz sacre pagine. Naz sanct⁹ Tho. j. scripto sniaz. di. xliij. art. iij. z itez. ꝑma pte sūme. q. xxv. ar. vj. et ꝯcorditer cū eo Alex. de hal'. querūt vnā questionē notabilē Utz. s. deus potuerit ipam beatā virgiez facere meliorē q̄ fecit. Cuius q̄dem questionis solutio habet supra li. j. p. ij. arti. iij. cap. viij. descripta. Et ibi cōcludendo enumerātur exemplariter tria que fecit deus sup oēs creaturas sua potentia ineffabili. Imo ista tria fecit ipse deus sūma creata in mūdo q̄bus nō potest aliquid fieri meli⁹. ¶ Primus est humanitas christi. ¶ Secundū est beatitudo creata in patria celesti. ¶ Terciū btā virgo Maria ingressum est mater dei. quia ex hocipso q̄ ipsa est maternitate deo cōiūcta habet dignitatē infinitā. vñ patet q̄ ipa sit ꝯdita tāta excellētia z potentia q̄ maior fieri neq̄t in ipa creatura viatrice ex pte sua z hoc de potētia dei ordinata. Unde Alexā. de hal'. ꝑma pte summe dicit. q̄ licet de potētia dei absoluta potuerit z ipsa btā Maria z q̄libet creatura alia fuisse melior. quia dei potētia in infinitū excedit omnia creata tū nō fuit hoc necessariū. quin potius deus ipsaz fecit optimā sanctissimā et dignissimā vt pote matrē dei verā: in tanta ꝑcelsitudine bonitatis q̄ntum in se fuit scz q̄ quo ad esse gratie z q̄ ex ea cōcipek dei filius: nō potuit ipse deus ordinata potētia facere ipsam virginem vel etiā aliquā creaturā puram diuinitati nō vnitā vnione psonali vt fieret melior vel dignior q̄s sic facta est ipsa. Hec Alexan. cōcor. Tho. z Rayneri⁹ in sūma. Cōcludēdo ḡ q̄ btā virgo sit sancta excellētissima: oēs eā deuoti⁹ veneremur tanq̄s celi sūmam reginā: angelor. z hoīm dñam: matrē misericordie z gratie: cōsiderādo quia sicut dicit Bernū. in sermone. Qui Marie sicut debet seruit deuote nō peribit in morte. O igit̄ beatissima. o gliosissima dei mater: ꝓpter gloriē z bonitatis tue excellētiam duc nos miseros ad tuam gloziam eternam.

¶ Articulus secundus de admirabili pulcritudine z decore beate Marie ex pte corporis tam in quātitate q̄s in colore z mēbrorum elegantia. Capitulum. I.

Secūdum miste rium oz admirabilis decoris corporalis materie ꝑginis marie. post q̄s em̄ dictū est de eius excellētia fm̄ animā Nūc videdū est de ei⁹ pfectiōe z q̄litate fm̄ corpus. ¶ Ubi nota. p ꝯclusiōe q̄ sicut beata Maria fuit nobilissima z optia in ania p̄ oī creatura: ita fuit z debuit esse in corpali pfectiōe p̄ alijs optia. Et declarat fm̄ Alber. sup missus est ca. xliij. pluribz rationibz. ¶ Prima rō. qz nobiliori aie debet nobili⁹ corp⁹. forma em̄ et materia debēt esse ꝓportionata fm̄ ph̄m. ij. li. de aia. Unō videt q̄ corpus humanū est nobili⁹ z pfecti⁹ oībus corpibz brutoz. ꝓpter vnionē ad aiam nobilissimā scz rōnalē. Sed qz aia btē virgis fuit nobilissima post aiam filij dei. ergo z corpus nobilissime pfectōis z pulcerrimi decoris post corpus filij. Ut merito de ipsa dici possit illud Judith. xj. Nō est talis mulier sup terrā in aspectu z pulcritudine ac sensu verboz. ¶ Secūda rō. qz natura est vis insita rebus similia ex silibz ꝓcreans. ij. phisicoz. Filiū ḡ natura erret vel impediat filius similis est patri vel matri. qz ḡ in cōceptione xp̄i errare nō potuit aut impediri spūsctūs q̄ opante virgo cōcepit. ideo sequit̄ q̄ sicut corpus xp̄i diuinitati vnitū fuit pfectissimū et nobilissimū ac pulcerrimum sup oēs pfectiōes corpoz. alioz. viatoz. hoīm. iuxta illō ps. di. Speciosus forma p̄ filijs hoīm. ita post xp̄m z corp⁹ mris eius. ¶ Sed decor corpalis ꝯsistit ꝑcipue in quātitate z in colozis q̄litate atq̄s mēbroz. elegāti dispositōe

¶ Idcirco ꝑmo occurrit q̄stio de q̄ntitate.

¶ Secūdo de colozis qualitate.

¶ Tertio de elegāti mēbroz. formositate.

Circa quātitatem querit̄ Utz. btā Maria fuerit pue vel magne statur. Ad q̄d breuiter respondet fm̄ Alb. vbi s. q̄ habuit statura debitā z ꝓuenientē. ita q̄ nec nimis magna nec nimis pua fuit: iz ꝓuenienter alte statura feminee. Et ꝓbat. qz corp⁹ filij sui tanq̄s pfectissimū in oībus naturalibus debitissimā habuit quātitatē viro ꝯgruentē: nec nimis magnā. s. gigantea: nec nimis puam.

Quantus aūt fuerit habet Rome in q̄dam imagie ad q̄ntitatem xp̄i facta. cui⁹ altitudo cōtinet palmas octo lōgiores vel nouē breuiores. Sz qz naturaliter magn⁹ generatur a magno z tāt⁹ a tāto sic pu⁹ a puo nisi assit impedimētū. Cū aūt in xp̄i generatiōe ex ꝑgie erroz esse non potuit. vt patuit s. sequit̄ ḡ q̄ sicut xp̄s fuit ꝯuenienter alt⁹: ita z btā ei⁹ mr̄ ꝯuenienter alta. Cui dicto ꝯsonat illō Cañ. vij. q̄s pulcra es z q̄s deco. ca. in de li. statura tua assimilata est palme: q̄ est arboz satis alta ¶ Sed q̄rit̄ an fuit pinguis et carnosa vel macilēta. ¶ Rndet fm̄ Alb. vbi s. q̄ in corpore btē virgis fuit debita cōlitas: ita q̄ nec fuit i ea nimia crassities: nec nimia macies. Rō q̄a pinguedo vel carnositas nimia causat ex frigiditate z hūiditate. macies aūt extenuata ex caliditate z siccitate. Eqlitas ꝯo debita ex oīm humoz. equali complexione fm̄ phicos. z hui⁹ q̄litatis debite credimus fore corp⁹ btē Marie. Hec Alb. ¶ Cap. II.

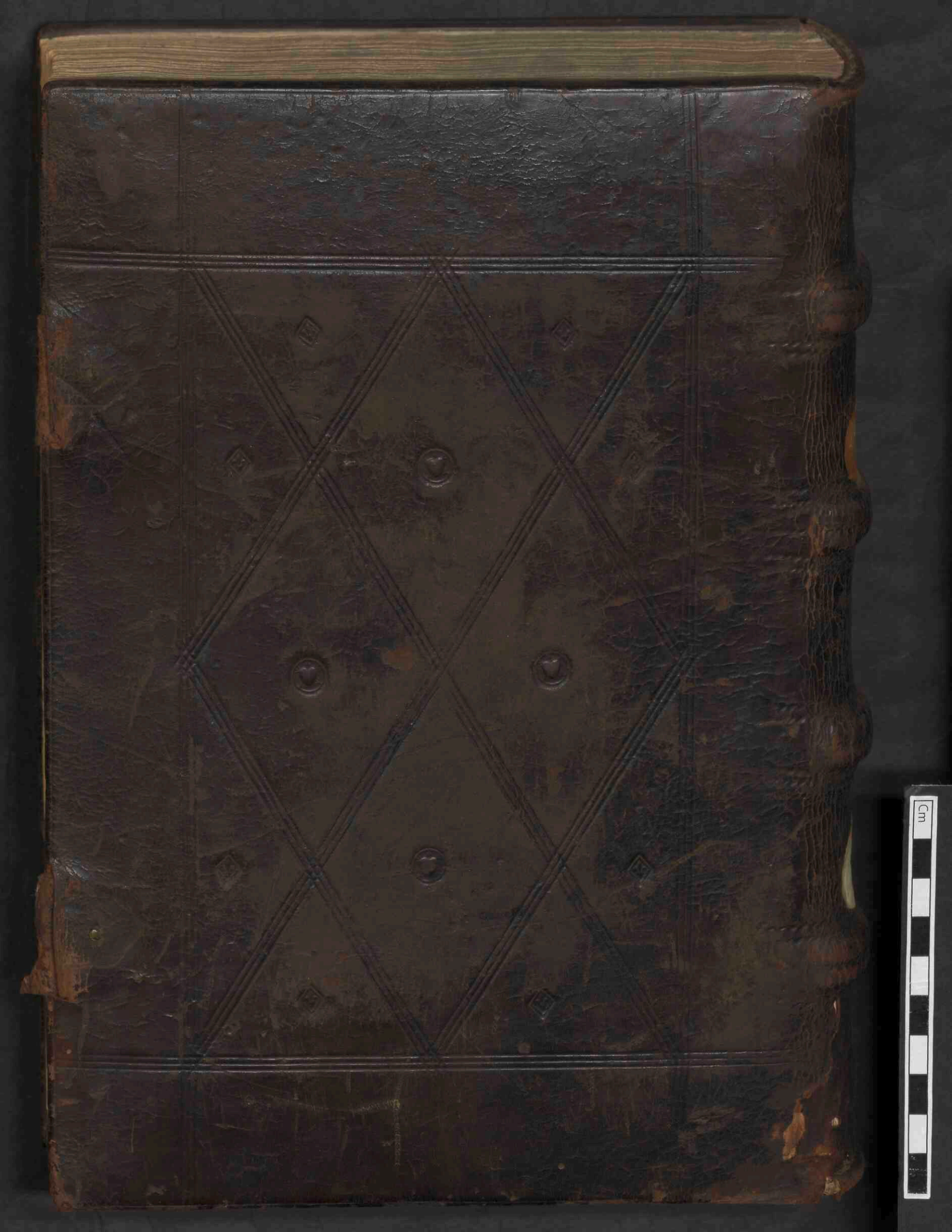
Secūdo de colozis q̄litate tria queruntur fm̄ q̄ triplex est diuersitas colo. in corpe hūano. s. in cute: i capillis: z i oculis. ¶ Prio ḡ de coloze exteriori cuti q̄rit̄: cui⁹ colozis fuit btā ꝑgo. vtrū albi vel nigri aut rubei vel cōmixti. ¶ Ad q̄d respondet fm̄ Alb. vbi s. c. xlvij. q̄ cū fm̄ phicos sex sunt colores cuti. ¶ Prim⁹ est ex albedine z rubedie cōpositi⁹. secundus est niger. terci⁹ est citrin⁹. q̄rtus est glaucus. q̄nt⁹ albo sextus rube⁹. Et q̄m solus ille q̄ est ex albedine z rubzo cōpositi⁹ est ab eqlitate ꝓcedēs vt dicit Johānici⁹. Alij ꝯo oēs ab ineqlitate. Hā albi color est ex abundātia frigidi in hūido vt patet in flegmaticis. et nigredo est ex abūdātia calidi in sicco. Silr z glauc⁹ citrinus z rube⁹ est ex ineqlitate humoz. z q̄litatū actiuaz. ergo ꝑm⁹. s. cōpositi⁹ ex rubedine z albedine est nobilissimus et corpi eucratico determinat⁹: z a galieno ac constātino in pātbegni est ille color i tpata cōplexione positus. vnde hūc colorē ꝓcedim⁹ i corpore ꝑginis fuisse. Hec Alber. ¶ Secūdo de coloze capilloz. q̄rit̄. Ad q̄d rndēdo ponunt alīq̄ puncta. Primū est q̄ btā virgo nō habuit capillos crispos totalr. qz tales sunt in hoīe ex abūdātia siccitat̄. Et fm̄ artē phisonomie: vt docēt Aresto. Auicenna. Cōstātin⁹ z Ptolome⁹: put notat Petr⁹ aureoli in suo cōpēdio theologice veritatis li. ij. c. lviij. significāt tales capilli hoīem tumidū z lucri cupidū. Uñ hoc locū nō hz i virgine btā. Secundū punctū q̄ capilli btē ꝑginis nō fuerūt rari nec grossi nec mere albi. qz tales fm̄ ptactos mgros indicāt naturaliter ebetē ingenio z indocilez. ¶ Tertium punctū q̄ btā ꝑgo nō habuit capillos mere rubeos. qz Bē attestat̄ abūdātiā calozis et significat naturaliter infidelez. ¶ Cōcludēdo ḡ quartū pūctū est q̄ in btā ꝑgie capilli debuerūt esse ꝑfecte nigri: vt ꝓbat Alb. vbi s. Primo. qz Cōstātinus in pātbegni dicit ad corpus eucraticū ꝑtinere pilos in infantia rubeos. in puericia z iuuētute nigros habere. ergo sic. ¶ Secūdo. ꝓbat Alber. hoc idē pūctū p̄dictū ex cā capilloz. ꝓpter quā vicz deo z natā fec⁹ vt hō hēat capillos fm̄ doctores phisicos. ¶ Primo q̄dē ꝓpter ornatū. z ꝓterea decuit vt btā virgo haberet capillos ad nigredinē tēdentes. q̄a cum opposita iuxta se posita magis elucescūt: supposito q̄ in ꝑgie fuerit color cutis albus z rube⁹: magis venustat in capillis nigredo. vt patet p exp̄ientiā. ¶ Secūdo ꝓpter significatū. Nā fm̄ doctores phisicos supradictos: capilli subnigri si sint moderate tenues bonos indicant mores ac bonā boīs cōpositiōez. Attestant̄ eñ fm̄ Alber. stabilitati z firmitati: qz corresp̄det elemēto firmo q̄ est terra. indicāt etiā esse eucraticū cerebrū. q̄a vt dicit Galienus in thegni. Optima est complexio cerebri calida z sicca: qñ nō sunt abūdātes humoribz. z sensib⁹ perfecti sunt z vigilatissimi: humidiores ꝯo cerebri: sensu ebetes sunt z supfluxiōis mlte: z somnū mlti z profundi. Sed qz tali cerebro vicz calido z sicco debent capilli nigri: vt dic̄ idē galien⁹. igit̄ rō. ¶ Tercio ꝓpter expulsionē hūoz. z supfluitatū fumoloz. Et ꝓterea cōuenit̄ nigri capilli corpi eucratico maxie qz attestantur expulsionē supfluitat̄ colerice incēse et sanguine aduste fm̄ Galienū. q̄ si nō expelleret cēt multū nociua. Et ideo cū corpus btē ꝑginis fuerit pfectissimū fm̄ oīa mēbra: ipsa habuit cerebrū calidum z siccū: z p ons capillos ad nigredinē tēdentes tpate. ¶ Tercio Alb. ꝓbat pūctū p̄dictū exēplo. qz Veronica representans pulcerrimaz z gloziosissimā faciez ꝓtendit nigrā barbaz z nigros fuisse crines in dño iesu xp̄o. ergo z dña tales crines habuit. cuz fuerit assimilatio maxia inter xp̄m

E. fo.
RARIORA

Cm

Cm

Cm

Theologia
Folio nº. 206.

Stellarũ Corone benedicte
Marie virginis i laudẽ eius pro
singulis predicatõibus elegãtis
sime coaptatum

¶ Prologus in stellarium corone benedicte virginis Marie.

Quoniam vt ait beatissim⁹ ille Gregori⁹ maxim⁹, Indignus est dā dis q̄ nō agit grates de datis. Et Seneca libro de beneficijs dicente, Turpissimū est gratiā bñficijs nō referre. Hinc ē q̄ cū glorioſissima dei genitrix ꝑgo Maria ꝓtinue cōferat inenarrabilia nobis z cōtulerit bñficia, ꝑ eam enī habem⁹ q̄cquid boni habere videmur: Eximio Anſhelmo: necnō deuotissimo Bernardo attestātibꝫ. Uitiosum ḡ z punitōe dignū arbitror ei⁹ laudes tacere, maxime cū viua teneā memoria, in mltis piculis necessitatibuſq̄ et infirmitatibꝫ eius me accepisse suffragia, morbo q̄ppe graui q̄ his ante aliquib⁹ diebus vexabar, voto sibi facto ꝑ eam miseri corditer liberatū me fateor. Nō q̄dem nisi me cōpulisset indignū z insufficiētē me sentiens: nullaten⁹ hoc opus attēptassem. Timeo nēpe ne si ꝑcepta laudis eius tacuero sceleris arguar vt infidelis z ingrat⁹. Hec ergo pene me causa ꝑcipua hūc assumēdi laborē extitit. Spero aūt quia ꝓpositū meū ꝑficiet ipa que intētionē cordis videt Ei⁹ quoq̄ auxilio facere me posse nō ambigo, ad qō i eius laude ex me nō sufficio. Ad ipius igit nati dñi vicz nostri ihu xp̄i gloriā. z dignissime sue genitricis Marie laudē, ac seraphici patris Frācisci. omniū q̄z sctō⁹ bonorē: huic opi manū apponaz. Stilo q̄dem rudi z sensu ac verbis imperitis materiā ministrans simplicioribꝫ ꝑdicatoribꝫ ampliora exinde eliciendi. Unde z succincte resecatis alijs: sola ea scribere intēdo: que ad ꝑdicandū simplici populo vtilia fore cōperero. Sed z nec ista ex ꝓprio sensu: q̄n potius alio⁹ peritor⁹ editionibus cōdita cōportaui vt potui. Hortor aūt lectorē vt si me i aliquo min⁹ bene scripsisse vl̄ certe ꝓtatis metas incaute vspiā excessisse ꝑspexerit: nō q̄d: sed quo anīo (q̄z recto) scriptū sit pensans. ignorātie aut ingenij modicitati misericorditer ignoscat. Quicq̄d aūtē boni in hoc ipso ope reperit dño ihu z eius genitrici glorioſe: vñ oīe datum optimū z donū ꝑfectum ē attribuat. Almirū fide recta adorādo trinitatem z redēptorē ꝑgenitricē eterne leticie benedico angelor⁹ reginā theoticā ꝑginali stellario. Quia ꝑo dignissima virgo pulcherrima sub figura describit Apoc. xij. habere in capite coronā duodecim stellarū. Id circo in ꝟ ope duodecim eius magnalia siue mysteria: q̄bus ipa tanq̄z duodecim radiantib⁹ stellis ꝑdotata gloriat: in duodecim libris distincta describunt. Quilibet etiā liber ꝑ certas ptes diuisus: in aliquo suor⁹ articulor⁹ coronā duodecim stellarū fm materie cōgruentiā coaptando ꝓtinebit. Quāobrē opus istud stellariū corone benedicte ꝑginis censui noīandū. Ipi⁹ nē pe glorioſissima corona ꝑ singulis ꝑdicationib⁹ coaptata: z in laudē eius feruenter exoranda a nobis ꝑpatur: q̄tin⁹ ꝑ eam i celo coronari mereamur. O igit gl̄iosissima celi regina: oro te supplex: mēte pia: vt has coronaz⁹ rosas (q̄z q̄z exiles z tuis meritis impares) acceptare dignerīs: quib⁹ te oīm laude dignissimā magnificare ꝓposui z laudare: vt z tu mater misc̄die z gratie veniā mihi z gratiā tribuere: coronecq̄z tue celestis z gaudij ꝓcipē facere i supna patria ne dedigneris vbi tuū natum z te laudē sine fine Amen.

¶ Diuisio huius operis. ¶ In ꝓmo itaq̄z libro agit de mysterio sue dignissime annūciatōis: diuineq̄z incarnatōis: z actiue ꝓceptōis Marie, ꝟ nimirū cetera antecedit ordine dignitat⁹ z causalitat⁹. ¶ In secūdo libro agit de mysterio sue gaudioſissime visitationis. ¶ In tercio de mysterio sacratissime purificatōis. ¶ In quarto de mysterio īmaculate sue ꝓceptionis. ¶ In q̄nto de mysterio sanctissime sue natiuitat⁹. ¶ In sexto ꝓo de mysterio sui benedicti nomis z appellatōis. ¶ In septimo de mysterio sue ꝓtuosissime vite z opatōis. ¶ In octauo de mysterio sue purissime virginitatis. ¶ In nono de mysterio sue excellentissime charitatis. ¶ In decimo de mysterio sue gl̄iosissime assumptōis. ¶ In vndecimo de mysterio mltiplicis z ꝑcelse priuilegiatōis ac dignificatōis. ¶ In duodecimo libro agit de mysterio debitorie seruitutis z cultu deuotōnis, scz a nobis sibi exhibende.

¶ Primus liber agit de his q̄ ptinent ad mysteriū incarnatōis: annūciatōisq; dñice z ꝓceptōis Marie. Liber iste diuidit in ptes plures. Pars ꝑma de diuīe incarnationis ꝓsiliatōe p modū p̄dicatōis.

A Beterno ordinata sum z ex antiquis: anteq; terra fieret Prouerbio. viij. Mira charissimi dei nr̄i erga nos hoīes dignatio, Et supēda supra modum bonitatis sue ostensio: qm̄ ab eterno sua īmpscrutabili sapiētia decreuit nostrā naturā in vnitatē psone assumere p incarnatōis modū ineffabilē in gl'iosissīme virginis Marie vtero: vt nos infimos in ordine rōnalīū sup omnē creaturā dignificaret in seipo vt vicz deus fieret homo: z homo de⁹. iuxta illud Joh.j. Uerbū caro factum est z habitauit i nobis. Nimirū: q̄d hac re mirabili⁹: q̄ꝫ q⁹ homo fieret de⁹, Et quē celi capere nō possunt: in vni⁹ ꝑginis vtero capetur inclusus. Mirabile ꝑ certo foret: si celū descēdēs terre vnireť: q̄ꝫ multo mirabili⁹ q⁹ deus celi creator z oīm nostre vili nature vniat. Ūñ Damascen⁹ supmissus est. Qualiter inq̄t facta sunt vnum deus z homo: mirant angeli: pauent celi: vox silet: mens deficit: cum vna puella sic deū in suo vtero capit: vt sanctis pacē: vitam mortuis, salutē p̄ditis cōferat. Hec ille. Preterea. Quid homī dignius: q̄ꝫ vt fieret deo frater z ꝑpinqu⁹. Propt'q̄ dō Bern̄. ait. Puto q⁹ iam me nō poterit spernere deus os meū: caro z frater me⁹, Denicq; quid hac dilectione maius: Qm̄ teste saluatore Joh.iij. Sic deus dilexit mūdū: vt filiuz suū vnigenitū daret: vt oīs q̄ credit i euz nō pereat: sed habeat vitam eternā. Hoc ē ergo q̄d nostrū cor afficit ad deū z stringit hoc est q̄d in admiratōe animū suspendit: qm̄ ab eterno de⁹ sic decreuit z ordinauit: vt incarnareť i būdicte ꝑginis vtero z homo fieret: ꝓpter q̄d sapiētia diuīa in verbis thematis dicit: Ab eterno ordinata sum z̄c. id est: ab eterno p̄ordinatū z ꝑuisum est: vt mira dispēsatione diuīe sapiētie de⁹ fieret homo: ex Maria ꝑgine carnez assumēdo z̄c. De hac g̃ p̄ordinatiōe diuini consilij loqui volētes: tres cōtemplatōes notabim⁹ tria ꝑncipalia cōsilia declarātes.

¶ Primū consiliū dicit creationis.
¶ Scōm consiliū dicit repationis.
¶ Terciū consiliū dicit retardatōis.
¶ Articulus ꝑmus: qualiter deus p̄ordinauit ab eterno creare duplicē naturā rō/nalem z eam vertibilē. ¶ Capl'm. I.

P Rimū cōsiliū declarandū dicit creatōnis. Possum⁹ nēpe pie imaginari quō añ creationē mūdi in cōsistorio sctē trinitatis cōsiliū habitū est de hui⁹ mūdi creatione. Et in hoc cōsilio ꝑcipue tres questiōes sunt mote z determinate. ¶ Prima questio: vtruz creari debuerat natura angelica. ¶ Scōa questio: vtrū creari debuerat insup natura būana. ¶ Tercia questio: vtr̄ rōnalis creatura creari debuerat vertibilis in arbitrio libera. ¶ Prima itaq; questio in ꝓsistorio sancte trinitatis fuit mota: vtrū vicz cōueniēs foret creare naturā angelicā: Et determiatū est ꝑ diuinā sapiētiā q⁹ sic tali rōne: Bonū vt bonū suꝑius cōicatiuū esse debet. Hec ꝓpositio habeť a Dyoñ. de angelica hierarchia c.x. Et p Aristo.li.j.ethico. dicētē, Bonuz quāto cōmuni⁹ tāto diuini⁹. Cum igit̄ deus sit summe bon⁹: videť q⁹ aliqua creatura rōnalis ab eo ꝓducať in ee: quā sue bonitatis ꝑticipem faciat. Et sic diffinitū est a deo vt angelica natura creareť in esse spirituali z intellectuali z ipo intellectu ab eadem ꝑticipareť ipe deus. Hec rō trahitur ex dictis Augu. in enchirl.c.vj. Trāssumptiue aūt habeť a magistro. in.ij. di.j.c.v. Credim⁹ inq̄t rerū creatarz celestiū z terrestriū: visibiliū z invisibiliū causam nō esse nisi bonitatē creatoris: qui ē deus vn⁹ z verus cui⁹ tanta est bonitas: vt sūme bonus btūdinis sue qua eternaliter beat⁹ est: alios velit esse ꝑticipes: quā vidit et cōicari posse: z minui oīno nō posse. Illud igr̄ bonū q⁹ ipe erat: et quo beat⁹ erat: sola bonitate nō necessitate alīs cōicari voluit: z ita fecit. Igit̄ de⁹ creaturā rōnalē q̄ sūmū bonū intelligeret: intelligēdo amaret: amādo possideret: et possidēdo frueret eo. Hec ibi Cōcordat scriptura Prouerbio. xvj. Universa ꝓpt̄ semetipz opatus ē dñs. ¶ Ca. II.

Secūda q̄stio in cōsistorio trinitatis sctissīme fuit mota. Utrū

vicz conueniẽs foꝛet creare humanã naturam vel creaturã. Et determinatũ est p sapientiã diuinã q sic:rõnibꝫ pluribꝫ. ¶ Prima ratio pfectionis vniuersi et decoꝛis: Quia eĩm ad diuine bonitatis manifestationẽ z potẽtie ac maiestatꝭ declarationẽ:deberẽt creari diuersi oꝛdinis mltiplices creature. Quedam nẽpe pure spũales:vt angeli. Quedaꝫ pure coꝛpales:vt notat magister. in.ij. di.j. Et Bonauẽ.ibidẽ ꝯcludit:quia si est ponere extrema cõponibilia:ergo z mediũ qđ cõponit ex terminis.v.phisico. Uñ ad pfectionẽ vniuersi hoc triplex genꝰ requirit. Debuit ergo creari rõnalis creatura cõposita ex coꝛpali z spũali:scz ipse homo. Qm̃ scriptum est Deut.xxxij. Dei pfecta sunt opera Proinde etiã homo sexta die post oĩa creaturas creatus est:z ipo creato deꝰ reꝙeuit ab oĩ ope qđ patrarat.sicut legit in Beñ. ad significandũ q homo est finis omniũ et pfectio:ex.ij.phisico. Quia mũdus factꝰ est ꝓpter hoĩem vt seruiret ei. Sic z homo factus est ꝓpter deũ:vt ei seruiret. Magistro i ij.di.j.c.vij.teste. ¶ Scõa ratio est diuine glorificatõis z laudis. Uñ idem magister vbi supꝝ.c.v.diĉ. Si querat quare creatꝰ sit homo:breui sermõe respõderi potest:q ꝓpt bonitatẽ dei:z ad laudãdũ deum: in quo pfecit homo:nõ ipe deꝰ zĉ. Et.c.vij.dicit. Factus est inquit hõ ꝓpter deũ. Nõ q deꝰ sume beatꝰ eius indiguerit officio (qui bonorũ nostroꝝ nõ egetꝭsed vt seruiret ei ac fruetur eo cui seruire regnare est. In ħ ergo pficit seruiens nõ ille cui seruit. Hec ille. Sicut igit angelꝰ creatus est ad laudandũ deum in celis: ita homo ad laudandum deum in terris:z ei seruiẽdo glorificandus: vt tandẽ eternalit laudare mereat in celesti patria subilãdo. Huic ꝯcordat i mysterio formatio coꝛpis humani. Qm̃ si bñ ꝯsideramꝰ: i ipa facie hoĩs exaratũ qdãmõ reperimꝰ q̃si scptura a do imꝑssa hec ẏba. Hõ dei lauda deũ. Nã linealiter nasus cũ linea genefacit b. Oculus iuxta facit o. z sup ptensuz supcilicũ q̃si titell⁹ significat ly hõ. Et hec q̃ ad vtrãqꝫ faciẽ. Auriꝭ sinistra formata ẽ q̃si d. Auris aũt dextra q̃si e. Linea sub naso q̃si i. Et sic resultat hec dictio dei. Lingua ẽz z loq̃la q̃re data ẽ hoĩ nisi ad laudandũ deũ ꝑm Chryꝰ.de laude dei. Et sic ptz hec oratio:Hõ dei lauda deũ. ¶ Tercia rõ angelice repatiõis: qz hõ factꝰ est vt angelica ruina quã deꝰ pnouerat:ex ipo repareꝝ. vñ magr vbi s.c.ij. De hoĩe q̃z in diuia scptura repitur ínq̃t interdũ q factꝰ sit ꝓpt repatiõnẽ angelice ruine:qđ nõ est ita intelligẽdũ q̃si nõ fuisset hõ factꝰ:si nõ peccasset angelus. Sz qz inter alias causas hec etiam nõ nulla extitit. Hec ille. In huiꝰ significatõez dicit Basiliꝰ magnꝰ in hexameron.q cum aĩalia cetera ex terra formata faciẽ habeãt versus terrã respiciẽtia:iõ qz sunt i terrã reuersura: hõ aũt faciẽ hz eleuatã versus celũ z caput erectũ vt se ad angeloꝝ cetũ intelligat finaliter esse eleuãdũ. O igit homũtio: o fidelis aĩa pẽsa diligẽter ad quẽ fiñẽ creatus sis: an vt terrenis cupiditatibꝫ inhereas:an vt voluptate resolutꝰ sola carnalia sectꝭ: an vt diuersis vitiꝭ diabolo deseruias:nõ certe:nõ. Sic eĩm ꝯ fiñẽ tue creationis agis. Aduerte q̃z qm̃ artifex suũ artificiũ qđ ad fiñẽ intentũ nõ venit destruit z abũcat: vt patet in falsis monetis: sic tu dignus es morte: si deo nõ seruierꝭ z ad celuz nõ tendis.

Capm̃.iij.

Tercia questio in consistorio sancte trinitatꝭ fuit mota:vtrũ rõnalis creatura creari deberet vt eẽt arbitrio libera z vertibilis ac peccabilis. Nã arguere posses q melioꝰ deꝰ fecisset si rõnalẽ creaturã sic stabilẽ creasset vt nullatenꝰ ad malum culpe z miserie pduenire potuisset. Sz in cõtrariũ p diuinã sapiam determiatũ est q rationalis creatura in libertate arbitrij creareꝝ z ꝓtibilis fieret:z q melioꝰ foꝛet pluribus rõnibꝫ. ¶ Prima rõ diuine manifestatiõis hãc rõnẽ ponit Alexan.de bal. ij.pte sũ. q. xxij.ar.iij. Lõcoꝛ. Petrꝰ aureoli in suo cõpẽdio li.ij.ca.penul. Nã ex ħ manifestatꝭ diuina potẽtia qm̃ p ħ oñdit q solꝰ deꝰ inuertibilis z indefectibilis est. Dis aũt creatura mutabilis ẽ:ꝯueniẽs g erat oñdere creature rõnali q sicut sine deo facta nõ fuerat:ita nec sine deo psistere poterat. Nec ipam decebat ꝯfirmari in bono q̃sq̃ illi cõstaret q ipe solꝰ est deꝰ in q̃ nõ cadit nõ posse. Itẽ ex ħ declaratꝭ dei sapia q̃ ad bonos z malos:q̃ ad bonos q̃dẽ qz ꝑm oꝛdinẽ diuine sapie nemo dignꝰ est coꝛonari nisi q legitime certauerit.ij.Thim̃.ij. Quo ad malos q̃z vt diuina sapia oñdat scire etiã ex malis elicere bona:qđ nõ poterat fieri nisi deꝰ fecisset creatu

aturā ꝑtibilē in malū. Uñ Aug. xj. de ciui. dei. ca. xviij. dic. Nec de⁹ vllū nō dico angelo⁹ ꝙz vel hoīm crearet quē malū futurꝫ ꝑsciret nisi piter nosceret q̄b⁹ eū bonoꝫ vsib⁹ comodaret, hec ille. Cape exemplū qz mali angeli z homīes bonoꝫ vtilitatib⁹ comodant q̄m sūt bonis ad exercitiū ꝑtutis cū eos tā tant et ꝑsequūt. Itē ex ꝟ dei clemētia z misericordia declarat in eo q⁹ dei filiꝰ ꝙ liberatione hoīs z angelice ruine repatōe mittit. Preterea dei iusticia oñdit in ꝟ q⁹ de⁹ tribuit vnicuiq; ꝓm opa sua scz bonis etna ꝑmia z malis etna supplicia. Deniq; dei charitas demōstrat q̄m in libertate arbitrij reliquit creaturaz velle btificari z saluari Ecci. xv. De⁹ creauit hoīem z reliq̄t eū in manu ꝓsilij sui zc. O igit q̄z laudabilis ē de⁹ z q̄ntum gr̄as ei agere debem⁹ zc. ¶ Scda rō laudis maiozis. Maioz em̄ laus z honoꝛ ē cū q̄s peccare pōt et nō peccat: q̄z cū iō nō peccat qz peccare nō ꝑt. Exēpli gr̄a. Dut⁹ nō laudat de ꝑtute taciturnitat⁹ q̄m iō nō loq̄tur: qz loq̄ nō ꝑt. Uñ z Arist. j. li. methaphi. dic Propter̄ q̄ insunt nobis a natura nec laudamur nec vituperamur: g̃ merito laudād⁹ ē: q̄ potuit trāsgredi z nō ē trāsgressus: facere mala z nō fecit Ecci. xxxj. Sicut in exēplo. Dauid laudat q̄ Saulē interficere bis potuit z nō interfecit. Sic igit ꝑz q⁹ si hō im peccabilis fact⁹ fuisset nō esset laudabil' de ꝑtute, igit zc. Propter̄ Grego. in moral. dic De⁹ fecit naturā rōnalē bonā eo q⁹ mutabilem ꝙdidit zc. ¶ Tercia rō būiliatōis deceb at nēpe rōnalē creaturā vertibilē z peccabilē fieri: vt cām būilitatis haberet z superbiam calcaret z se agnosceret indigere auxilio diuio z ad ipm deū recurrēdi occasionē haberet ꝙ ꝙseruādo a pctō: hec ē rō Bonauē. sup. ij. di. xxiij. ¶ Quarta rō ꝑmij ampliozis nā gl'iosius est nature ꝟtibili ad malū ex meritis gl'iam obtinere: q̄z in ūuertibilitate conditā fuisse: z sic sine aliq̄ genere meriti btificari. Exemplū in puulis baptizat⁹ q̄ in merito xp̄i saluāt z nō in ꝓprio: vñ minorē gloriā babēt bis q̄ in ꝓprio merito saluāt. Hec est rō Alexan. vbi s. patz igit q̄re ꝙ diuinaz sapiam rōnalis creatura ꝟtibilis sit facta: z q̄z ꝙueniēter. Ad igit calūnie babes o hō ꝟ deū creatorē: imo poti⁹ materiā laudis z gr̄e Cui⁹ em̄ culpa tu pctōr q⁹ ꝙbis nisi tua: qz bonū facere nō vis z a peccato nō desistis. Quid est q⁹ dānaris nisi qz volūtate te ꝑcipitas. O stulte o infelix z insane pctōr attende: dei circa te bonitatē: z tuā ꝓtra ip̄z ingratitudinis prauitatē. Uide quātuz te cupiat saluare: cū in tuo arbitrio cōstituerit te: vtꝝ bonum vel malū velis: au sculta quid dñs dicat per Osee. ca. xiij. Perditio tua ex te: ex me tm̄modo auxiliū tuū zc. O vtinā agnosceres tuam libertatē: z nō subiceres te ī diaboli captiuitatē zc. Heu heu q̄nta cecitas mentis inualuit vt q⁹ homo peccat nō recognoscat sed in deū retorqueat loquēs blasphemias z dicat: Sic me de⁹ fecit vt peccē audi z pensa verba Aug. li. de libe. arbi. di centē: Naturas inq̄t oēs fecit deus nō solū in iusticia pmāsuras sed peccaturas: nō vt peccarēt: ꝙz si nō peccarēt coronarent: si peccarēt punirent. Qui g̃ peunt arbitrio peunt Et q̄ saluant gr̄a dei liberāt zc. Hec ille.

¶ Articulus scōs: qualiter deus preordiauit ruinā angelicā repandā.

Secundū cōsiliū declarandū dicit repatiōis. Pie nēpe possum⁹ cōtēplari: quō sancta trinitas ꝑuidens rōnalē naturam tam in angelo q̄z in homīe ruituram tractauit ꝓsilium de repatione ne ciuitas sue perna vacua suis ciuib⁹ maneret. Et boc tali rōne que accipit ex dict⁹ Anselmi li. cur deus hō: dicētis. Nullaten⁹ decet sūmā stabilitatē suā ꝓposituz ꝑmittere infirmari: nec decet summā sapiam ꝑmittere nobilissimas creaturas vltimo suo fine fraudari. Sz qz deus ꝓposuit hoīem z angelū ad beatitudinem creari. Si ergo nō fiet repatio cū vtra q̄z natura labat: angelica q̄dem ꝑ pte: būana vero ꝑ toto dei ꝓpositum infirmabit: et creature suo fine fraudabunt. Sic ergo cōsilium determinatū est: q⁹ fieri debeat repatio. Sed in hoc consilio tres alie questiones mote sunt z determinate. Prima vtruz ꝑ hac repatione vteroz scz angel⁹ z homo redimi debeat. Scda questio vtrū aliq̄ creatura ꝑ hac redemptione facienda sufficiat. Tercia q̄stio cui diuinarū ꝑsonaꝝ hanc redemptionis satisfactionē facere ꝙueniat.

¶ Capitulum. I.

Prima questio in boc scdo consilio mota est in consistorio sancte trinitatis, vtrum vicz vteroz scz angel⁹ z

homo post lapsum redimi debeāt ꝑ repatī one ruine. Et argutū ē q̄ sic: qz peccatū hominis z peccatū angeli vni⁹ generis esse debebat: z est, qz vterq; ꝑ supbiam peccauit, ḡ deus vtriq; subuenire mīficorditer debuerat. Sz ad istud determinādo rñdit diuina sapiētia q̄ sol⁹ homo redimi ꝺbebat z ex eo ruina angelica repari. Nec deberet xp̄i incarnatio subuenire angelo lapso: qz peccatū angeli est irremediabile: peccatum autē homis remediabile. Et hoc pluribꝰ rationibꝰ ꝼm Tho. in. iij. sc̄pto sñiarū. di. j. ar. ij. Et ꝼm Bonauē. sup codē. iij. li. alioq; doctores cōiter. Prima ratio ex pte potētie cognitiue: qz angelus cognoscit in luce plena ꝑ intellectū deiformē vt sic ꝑ ignorantiā nō excusēt. Totū em̄ pōt ꝯsiderare sine inq̄sitione: qꝺ ad electionē alicui⁹ rei ptinet. Hō aūt cognoscit q̄ agenda sunt deliberādo p rōnē: q̄ est quedā obūbratio intellectus: vñ hō peccans de venia cogitauit z in alīq̄ decept⁹ est: vt dicit magr̄ li. ij. di. xxij. Hō autē angel⁹, vñ Damasce. dicit. Quāto nobilior fuit in angelis dei cognitio tāto peior in eis fuit erroris occasio: qz seru⁹ sciens volūtatē dñi sui z nō faciens plagis vapulabit multis. Scꝺa rō ex pte potētie volitiue: quia volūtas angeli iuertibilis est ad bonū post electionē mali: vñ peccādo īmobiliter inheret malo. Nec ē susceptibilis pnīe. Jō Damascen⁹ li. iij. Angeli sicut nō fuerūt nec sūt nec erūt susceptibiles penitentie ita nec venie. Quod em̄ facit hoīb⁹ moꝛs hec angelis casus zc̄. Hō aūt est susceptibilis pnīe. igit̄ zc̄. Hic cadit exēplū qꝺ legit̄ de sc̄tō Martino: z etiā Augustino. Qui ꝑmittebat demoni se oratuꝝ ꝑ eo dūmꝺ peniteret z ipsi diabol⁹ rñdit: nullomō velle penitere zc̄.

Tercia rō ex pte culpe: qz ꝼm Aug. Angeli nullo suggerēte peccauerūt. Jō nemīe repante redimi debuerūt. Hō aūt diabolo suggerēte cecidit: ideo dei virtute subleuari debuit. Itē qz culpa homis p̄mi totā posteritatē infecit z corrupit: z tota cecidit hūana natura in vno peccante. Et iō indecens erat vt tota relinqueret sub dānatōe. Angelica aūt natura nō ꝓpagat̄ ex vno ex q̄ vicīū ꝯtraberet. Sz oēs angeli actu exītes ꝑ arbitrio peccauerūt. igit̄ zc̄. Vñ iusticiā diuinā nō decebat vt oēs illi ad quos corruptio peccati p̄mi homis deuenire debebat qui q̄dem nōdū erant actu sed i virtute tm̄ puls̄ essent vltimā damnationē recipent. Oēs autē angeli actu exīstētes ꝑ ꝓprio arbitrio peccauerūt. Ideo decens erat vt oīno illi peccantes p̄irent: maxime qz īmobiliter malo adhesissent. Quid igit̄ dicam vobis o peccatores indurati: excecati: et desperati: q̄ diabolo sil̄es estis: qz ex certa malicia peccatis z nullo etiā suggerente ad malū curritis: mlt̄os quoq; alios verbo z exemplo. inficitis. Et heu heu qꝺ maximū est: īmobiliter in peccato pseueratis: hoc quipe diabolicum est: vt dicit Aug⁹. Humanū est inq̄t peccare: sed diabolicū est pseuerare. Quaꝝ vobis sententiā pferre valeo: nisi illam De tri aplī in sua canonica. Si angelis peccātibus nō pepcit zc̄. Exꝑgiscimini igit̄ o peccatores z nolite cū diabolo damnari.

Capitulū. II.

Secunda questio mota est: vtrū aliqua creatura ꝑ hac repatione faciēnda sufficiat vt deuꝝ incarnari nō oporteat. Et cōclusum est a diuina sapientia ꝑ hanc ꝯclusionē: q̄ nullus purus angelus: nec aliquis purus homo: aut quecūq; creatura pura ad hanc repationē sufficeret sed deum incarnari ipm̄ opteret: pluribus hoc rōnibus. Prima ratio condigne satisfactionis: Nam licet vt ait Aureli⁹ Aug. xiij. de trini. ca. x. Alius modus fuit deo possibilis q̄s ille quem tenuit in redemptiōe: qz eius potestati cuncta subiacēt: tm̄ debuit oīno fieri ꝑ satisfactionē: quoniā hic modus cōgruentior fuit z decentior: tam ex pte dei q̄s ex pte nostra: vt ꝓbat Bonauē. in. iij. di. x. ar. j. Et Rych. ibidez. q. iij. Primo inquā ex pte dei ꝑ tanto: quia in oī opere debet manifestari misc̄dia z iusticia. p̄s. Universe vie dñi misc̄dia z veritas. Sed si de⁹ naturam humanā repasset absq; satisfactione fuisset manifesta misc̄dia sine iusticia. Nūc autē vtraq; manifesta est: quia iusticia in satisfactione: misc̄dia in modo repandi: eo q̄ cum purus homo nō posset satisfacere: de⁹ pater suum filiū dedit ꝑ satisfactōe: in q̄ tanta misc̄dia dei claruit qua maior excogitari nō potuit. vt patz ꝑ Anshel. ij. li. cur de⁹ homo. ca. ij. Secūdo ex pte nostra: quia sicut genus humanū deū inbonorauit ꝑ culpaꝝ sic oportebat vt bonorare⁹ ꝑ penaꝝ. Sicut em̄ bonorabili⁹ est habere meritis vitā eter

nam (ceteris paribꝫ) q̄ꝫ sine meritis. Sic honorabilius fuit nos deo p satisfactionez reconciliari: q̄ꝫ sine satisfactione. Hec Rych, et Bonauē. Fundamentū harum rationū ponit Anselmꝰ, li. j, cur deus homo. ca. xij, sic dicens. Liberior inquit esset iniusticia: si sola misceria dimitteret. Et itez ibidem subdit. Dimittere peccatū sine satisfactione: nō est aliud q̄ꝫ nō punire. Si autē peccatū nō punitur: inordinatū aliquid dimittit. Non autem decet deum aliq̄d inordinatū in suo regno dimittere: ergo debuit peccatū homis dimitti nō nisi p iustam satisfactionē: quam non potest facere creatura pura: vt patebit statim scda rōne. igit ꝛc. ¶ Scda ratio culpe ꝛ eius offensiōis: Quia oīs homo: angelus ꝛ quelibet alia creatura finita ꝛ finite bonitatis ac meriti est: offensa aūt dei infinita ex pte dei: ꝛ ideo cū finiti ad infinitum nulla ꝓportio: nulla creatura satisfacere pōt. Item deus purus in sua natura impassibilis est: ꝛ ideo satisfactioni subiacere nequit. Concludit ergo q̄ sit satisfactor deus ꝛ homo: deus q̄dē vt infinite satisfaceret fm mēsuram offense. homo autē: vt quid peccauerat pateret ꝛ in ea natura scz humana deus satisfaceret. Q̄ aūt peccatū sit infinite offensionis: ꝓbatur p eosdem Rychar. ꝛ Bonauen. vbi supꝝ. Quia peccatū homis est contra bonitatē infinitam: scz deuz. Et quia naturam humanā ꝓuauit bono infinito: remanet etiam infinitaz in potentia corrupit: quia si deo placeret indiuidua humana multiplicari sine fine oīa illa corrūperet: ꝛ ideo ī peccato homis fuit infinita iniuria. Ad ꝫ autē q̄ sit satisfactio condigna: oportet q̄ fm q̄ntitatē culpe sit quātitas emende Deut. xxv. Pro mēsura peccati erit ꝛ plagarū modus. Unde claret q̄ istam satisfactōez facere nō potuit: nisi ille qui esset deꝰ ꝛ homo: put probat Anselmꝰ, ij, li, cur deꝰ homo, c. vj. ¶ Tercia ratio incōuenientie talis repatiōis. Nā vt dicit Anselmꝰ. li. ij, cur deus homo. ca. xiij Inconueniēs erat vt homo purus rapasset: quia peccator peccatorē nequit iustificare. Sed si homo seipm repasset peccator pctōres iustificasset. Item fm Tho. iij, scrip. sententiaꝝ. di. j. ar. ij. Si deus nō p seipm sed p angelū repasset naturā humanā corruptaz duo inconueniētia subsecuta fuissent. Primū q̄ semp homo angelo salutis sue debitor esset. Scōm q̄ in beatitudine angelo equari nō posset qō est ꝓtra illud Mat. xxij. Erūt sicut angeli dei in celo. Deniq̄ q̄cunq̄ alia pura creatura repari potuisset: ipsi: hō debitor salutis fuisset: ꝛ diuinū honorē creature exhibuisset. Cōclusum est ergo miro diuine sapientie ordine vt deus fieret homo: ꝛ p illum misericorditer liberaret homo. O quāta dei pietas: quis excogitare posset misericordie eius magnitudinē: vt cum nullo mō liberari posset p aliquā creaturā homo: ipe deus p homie seipm daret: ꝛ satisfactionez penalē p culpa homis subiret tantꝰ rex regum ꝛ dñs dñantiū: p taz vili ꝛ misero pulisculo: scz homie seipm morti subiacere vt istum in gloriā exaltaret a suspēdio inferni liberatū. Gratias ergo charissimi agamꝰ tante pietati ꝛc.

¶ Capitulum. iij.

Tercio: quia ꝓclusuz est q̄ deꝰ hō debet facere hāc satisfactionē questio mota est: Que psonarū diuinaꝝ deberet incarnari vt deus hō fieret ꝛ satisfaceret. Possibile nāq̄ fuit patrē ꝛ filium ꝛ spiritū sanctū incarnari. vt dicit magister in. iij. di. j. Quia q̄cquid potest filius: potest ꝛ pater ꝛ spūssanctꝰ: cum sit vna potētia in tribꝰ Sicut ergo filiꝰ potuit incarnari: ita ꝛ pater ꝛ spūssanctus. Sed p sapientiā diuinā determinatū est q̄ nō cōueniret patri ꝓpter ꝓprietatē innascibilitatis. Nō em decet vt q̄ in deitate est pater: in humanitate sit filius. Similiter q̄ nec ꝓueniret spūisctō incarnari: ne nomē filij in plures psonas trāsferretur. Hec btūs Tho. in. iij. di. j. Cōcordat Rychar. ꝛ Bonauē. Cōclusuz est igit q̄ soli psone filij ꝓueniret incarnari: ꝛ hoc pluribꝰ rōnibus quas ponunt doctores p̄dicti ibidē. ¶ Prima ratio: quia filio ꝓuenit iste determinatꝰ modus originis. s. nasci: vt qui in diuinitate est filiꝰ dei patris: in hūanitate sit filius ꝑginis matris: ꝛ sic nō essent plures filij in trinitate. ¶ Scda ratio: quia cū filiꝰ sit verbū dei: quo oīa creata dixit vel dicit: congruū est q̄ p eundē oīa reparet p incarnationē. ¶ Tercia ratio: quia ille qui faceret hanc satisfactionē debebat fieri mediator q̄ reconciliaret hoiem deo. In trinitate aūt psona media est filiꝰ. igit ꝛc. ¶ Quarta ratio: quia in incarnatōe remediū adhibet peccato pmi homis: qui peccauit ꝓtra sapientiā

appetendo scientiã dei Hen.iij. Sapientia aũt filio attribuit in diuinis,igit ꝛc. Plures alias rõnes causa breuitatis obmitto. Determinato igit q filiꝰ deberet incarnari ait ad patrẽ iuxta sentẽtiã Bonauẽture vbi s, t dixit illud Jone.j. Scio inquit q ꝓpter me venit hec tẽpestas:quia scz meã sapientiam appetendo homo cecidit. Jõ ecce ego mitto me i mare.s.mortalitatẽ t miserie mũdi. Sicqz determiatũ est scõm ꝓsiliũ.

¶ Articulus tercius q̃ diu a pncipio mundi debuit differri ipa incarnatio xpi.

¶ Capitulum.I.

TErciũ cõsilium t pncipale dicit retardatiõis siue dilatõis. Postq̃z em̃ decisum est filiũ dei debere incarnari ortũ est scõm ꝓsilium in ꝓsistorio trinitatis: quãdo deberet hoc fieri aut q̃diu a pncipio mũdi differri post homis peccatũ:vbi t tres questiones vertere licebat:t decise sunt. ¶ Prima questio vtrũ ante peccatũ tempe innocẽtie dei filius deberet incarnari. Et ecce charitas dei arguebat sic:quia opus incarnationis fit t pcedit ex maxima charitate, iuxta illud Joh.iij. Sic deꝰ dilexit mũdũ vt filiũ suuz vnigenitũ daret vt oĩs qui credit in eum nõ peat:sed habeat vitã eternã. Sz amor reqrit celeritatẽ doni t nõ tm̃o donum:ergo cito:id est in pncipio mũdi t eiꝰ creatõis deberet dari hoc sũmũ donũ. Sz ad istud rñdit diuina sapia dicens:q amor debet esse discretõi adiunctꝰ vt nõ faciat donũ accelerari añq̃z expediat ei cui dat. Nõ añt expediebat hũ donũ generi hũano añq̃z exprimento discret q̃ntum eo indigebat: vt sic acceptũ charius haberet. Uñ determinatũ est p diuinã sapiam q ante pctm̃ tpe vicz innocẽtie nõ deberet filiꝰ dei incarnari eo q medicina nõ debet dari nisi infirmis: iuxta illud Mathẽ.ix. Nõ est opus valentibus medicꝰ: sz male habẽtib: nõ em̃ venit vocare iustos sz peccatores ad penitẽtiam. Et quia incarnatio dei medicina debet esse t est ꝓtra peccatũ:ergo post peccatũ debuit filius dei incarnari. Hec Bonauẽ, t Rychar,de media villa:t cõmuniter alij doctores sup.iij.sentẽtia p. di.j. Concordat Tho. iij,pte.q.j.ar.v.

¶ Capitulum.II.

SEcũda questio mota est: vtrũ statiz post culpã cõmissam dei filiꝰ incarnari deberet:t mor diuina sapiẽtia determiauit q nõ:pluribz rõnibz positis a doctoribz pcipue sctõ Tho,vbi s. ¶ Prima rõ vt peccatũ innotesceret:nã peccatũ hoĩs ex supbia ortũ habuit t ideo ꝓueniens erat vt de lege naturali t scpta ꝓuinceret ꝓus:t sic humiliatꝰ cognosceret se indigere liberatore:cõperto q nec p legem naturalẽ nec p legem scptam posset liberari. Mirũ si pꝰ casum statim xps venisset homo putasset p legem naturalẽ se liberari potuisse. Siliter t si in lege mosayca venisset p illam legez se saluatũ putasset:t sic supfluum putasset xpi aduentũ. ¶ Scda ratio vt dignitas xpi clareseret:quia em̃ xpus est rex regum: t dñs dñantiũ Apoc,xix. Et ideo decuit eũ venire vt summũ regẽ:cuius aduẽtũ regis solitũ est vt multi pconisent:multi eũ ingredientez i aliquã ciuitatẽ vel regnuz pcedant t multi comitent ac sequent. Sic t de xpo spualiter accipiẽdũ deꝰ decreuit vt mlti ꝓbete eiꝰ aduẽtũ pconisantes pcedere debeãt. Juxta illud glo,ad Gal.iiij. Quãto inqt maior iudex veniebat tãto pconũ multoz̃ series lõgior pcedere debebat. Et etiã q mlti scti comitari debeãt t sequũt,iuxta illõ Apoc, viij ꝑ hec vidi turbã magnã quã dinumerare nemo poterat ex oĩb gẽtib. Notãter dicit post hec.i.post sctõs veteꝛ testamẽti sigtos vt ibidẽ ptz:ex oĩi tribu filioz̃ isrl. ¶ Tercia rõ vt dñs nõ tepesceret:sz i cordib hoiz feruesceret. Nã si mor xps post hoĩs casuz venisset:ipm bñficiũ incarnatõis nõ tã gratũ fuisset. Et deniqz postea tã lõgissimo ductu tpis subsequẽtꝛ vsqz ad finẽ mũdi hoies immemores effecti: tãtũ bñficiũ nõ recogꝰnisset. Sic q̃z lumẽ fidei t feruor dilectõis tepuisset,iuxta illud Lu,xviij. Cũ venerit filiꝰ hoĩs putas ne iueniet fidẽ sup terraz: qõ certe circa finẽ mũdi erit hoib tepescẽtibus ex tpis lõgitudie t iniqtate crescẽte:qõ tãto magis accidisset si a pncipio mũdi vel citra xps venisset sez ex subseqntis tpis lõgitudine.

¶ Capitulum.III.

TErcia questio mota est: vtrum bonum esset vt deberet differri incarnatio xpi vsqz ad finem mũdi:et diuina sapientia declarauit q nõ: triplici ra-

tione. ¶ Primo ratione iusticie, qz finis mũdi est tps iudicij z iusticie, ps. Cum accepero tps ego iusticias iudicabo. Incarnatio aũt dei ptinet ad miscoiaz, vñ ad Thim. iij. Nõ em ex opibus iusticie que fecimus nos: sed fm suã miscoiam saluos nos fecit. ¶ Scõo ratione humane malicie: quia in fine mũdi tam dei reuerẽtia qz moruz honestas z ois bonitas extinguet Math. xxiiij. Quia habũdabit iniqtas refrigescet charitas. ¶ Tercia ratio congruẽtie: quia congruebat qz sicut xps dñs veniebat in mundũ vt mediatoꝛ: ita decentia regia xpi reqꝛrebat quedã mẽbroꝛ suoꝛum pcedere: quedam sequi: sicut z in pcedentibꝫ tactum est: pterea pbetauit Abacuc, iij. ca. dicẽs. In medio annoꝛũ notum facies illud scz opus nostre redemptõis humane. Hec fm Petrũ aureoli, necnõ z Raynerũ in sũma sua z cõmuniter doctoꝛes alios.

¶ Conclusio huius consilij.

Itaqz conclusũ est p sapientiã diuinã qz summa cõgruentia deberet fieri hec incarnatio diuina: hoc est tempis plenitudine quo facta est scz vergente mũdi vespere vti sponsus de thalamo egrederetur xps honestissima ꝑginis matris clausula; put canit eccl'ia. Et vt hec cõgruentia magis clarescat. Nota qz fm numeꝛ duodecim stellaꝛ quas describit Johes in apoc'al. ca. xij. In coꝛona capitis beate Marie ꝑginis di. Olier amicta sole z luna sub pedibus eiꝰ: z in capite eius coꝛona duodeciz stellaꝛ. Diuina sapiẽtia circa hoc determiauit duodecim cõgruẽtias q̃bus veluti duodecim stellis radiat mysteriũ diuie incarnationis ex Maria ꝑgine atqz nostre repationis p xpm facte. Hanirũ diuina incarnatõ ex Maria ꝑgine ꝓcipue duodecim mysteriis circũdata decoraꝛ p nostra repatione z cuilibet mysterio certa ꝯgruentia coaptatur: que seriatim hic subscribunt fm cõdecentiã tempis anni mẽsis diei z hoꝛe: vt patet intuenti. ¶ Prima cõgruẽtia diuialis incarnatõis p mysterio ipo: quia sicut ꝓmus homo fuit cõditus sexta reuolutiõe diurnali a ꝓncipio creatõis mũdi. i. sexto die ad cõplemẽtũ totius mũdi Gen. j. Ita scõs Adã xps sexta etate z sexto millenario mũdi fm Oꝛosium: z cõiter doctoꝛes: currẽte debuit homo fieri deꝰ verus: ad totiꝰ creature pfectionẽ. Hec Bonauẽ, sup. iij. ¶ Scõa congruentia filialis imaginatõis: quia sicut deus pater sexta reuolutõe. id est sexta feria dixit z voluit. Faciam9 alt hoiem ad imaginẽ z silitudinẽ nostrã. Ita ista etiã feria sexta sexte etatis z reuolutõis mũdi: Ista ꝓsona filij dei patris, id est xps qui est imago patris z figura substãtie eius dicẽte apl'o Hebreo. j. debuit homis formã in incarnatõe ex virgine: iubente deo patre suscipe q̃ quidez ad imaginẽ dei facta est Gen. j. ¶ Tercia congruentia mũdialis repationis: scz p xpi aduentũ quod declaraꝛ sic. Nam de tempe q̃ creatus est mũdus tres sunt positiões siue opiniones. Prima est rabbi Eliesser z suoꝛ sequaciũ: dicentiũ qꝛ mũdus factꝰ est in mẽse septẽbris quãdo fructus sunt in arboꝛibꝫ maturi z habẽtes semia i seipis: ꝓter quod scribit Gen. j. Et ptulit terra herbã virentẽ z facientẽ semen. Et hec opinio cõiuꝰ tenetur ab Hebreis: vt dicit Nicolaꝰ de lyra super Genesim. ¶ Scõa ẽ opinio rabbi Josue z suoꝛ sequatiũ dicentiũ: qꝛ mũdꝰ factꝰ est in mense martij: quãdo terra incipit germinare herbas: Vñ z Exod. xij. dixit dñs. Mẽsis iste: id est martiꝰ vobis ꝓncipiũ mẽsium ꝓmus erit in mẽsibus anni. Licz autẽ Nicolaꝰ de lyra videaꝛ declinare ad ꝓmaz opinionẽ: tñ libro de questionibꝫ noui z veteris testamẽti dicit cũ secũda: z Francisꝰ maronis hãc scõam opinionẽ approbat ex eo qꝛ sol in martio intrat ꝓmũ signum celi: id est arietem: z ibi incipit cursum suũ: vnde videt qꝛ in ꝓncipio creatõis mundi: Sol creatus sit in signo arietis: z p ꝯsequẽs mũdus in martio est creatus ꝛc. ¶ Tercia positio de die quã oĩes cõiter doctoꝛes approbãt ex sacra scriptura qꝛ vicz mũdus cepit creari die dñico. Tunc ad ꝓpositum redeuntes: patet quia hec oĩa congruũt reparationis mysterio: vt sicut mũdus creatus est fm primã opinionẽ in septembri: ita exordium repationis nostre in mense septẽbri cepit quo scz mense beata Maria filiuz dei conceptura est nata in mundũ. Et sicut fm opinionem secundaz mundus creatus est in martio: ita in eo mense chr'istus deus est conceptus et passus atqz sic mundus reparatus. Deniqz sicut dominica die mun-

dus cepit creari: sic dñica die xps nascens: z ipa die a mortuis resurgens: atq; de celo ipa die. s. dñica ad iudiciu vetur⁹: mudu reparauit zc. ¶ Quarta cogruentia angelicat nuciationis: qz sicut in casu hois angel⁹ malus Eua virgine alloquedo ad psensuz cul pe induxit z sic hoiez occidit feria sexta. Ita feria sexta bon⁹ angelus Gabriel virginem Maria salutauit z ad psentiendu deo idu xit que ygo caput serpetis ptriuit. ¶ Quinta cogruetia yginalis fecudatois: qz sicut sexta feria pmus Ada de terra yginea (q erat terra bndicta a deo: necdu maledictione expcto incurrerat) est creat⁹ z format⁹: atq; in paradiso amenitat locatus: Ita feria sexta scos Ada xps de benedicta carne virginis Marie format⁹ i padiso vteri yginalis collocatus est. ¶ Sexta cogruentia exordialis saluatiois: qz sicut danatio hois feria sexta exordiu sumpsit a femina formata eo die de latere viri dormietis: ita saluatio homis feria sexta a femia Maria psentiente z pcipiente xpm: habuit exordiu: z viro xpo dormiente in cruce feria sexta ipa femina Maria copatiendo ad lat⁹ sub cruce stetit: z sic sal⁹ mudi est pfecta. ¶ Septima cogruentia ligni crucis suspetionis: quia feria sexta: hora sexta Ada fructu ligni decerpsit: Jo feria sexta hora sexta fruct⁹ vteri virginalis in ligno suspedi debuit: vt q in ligno vicerat in ligno vinceret zc. ¶ Octaua manualis extesionis: qz sicut homo feria sexta: horaq; illi⁹ diei sexta man⁹ suas ad rapinam latrocinu inique extendit ad lignu vetitu: Ita xps eadem hora inter latrones in crucis ligno manus extedit. ¶ Nona penalis mortis: quia Adaz morte incurres ex pcto: inclamat hora nona ferie sexte a deo dices: Ada vbi es: dum deambularet dns in padiso ad auraz post meridie Gen. iij. Ex quo accipitur pm Franciscu maronis, q boc fecit circa hora diei nona: ita xps in cruce p dolore clamado hora nona mortu⁹ est. ¶ Decima congruentia totalis expensiois: siue expositiois: qz sicut feria sexta circa horaz sextam z nonam: qu nec penitere voluit Ada: se tradidit cuz tota sua posteritate in morte z captiuitatem diabolo. Ita eade feria sexta z horis dictis xps se totu expendit z exposuit p nostra redemptoe: qz p nobis effudit totu sanguine etia cordis: z corp⁹ totaliter exposuit penis atq; aiam tradidit. ¶ Undecima cogruetia carceralis vel infernalis visitatois: qz sicut hora nona ferie sexte homo eiect⁹ est de paradiso: et infernali carceri oino deputat⁹ p scelere: Ita xpus hora nona expirado mox ad carcere infernalez descedit: sctos patres visitado: et diue visionis sue padisum eis patefecit zc. ¶ Duodecima cogruetia celest, reductois: quia sicut ho padisum terrestrez z celeste amisit: z hora nona in exulatu hui⁹ miserie est emissus de padiso: Ita xps hora nona ascendit: et hoiem in celeste patria reduxit. O igit magne z admirabilis deus: o pater misericordiaz: q miro ordine sapientie z miseratois nos redemisti: o amoose ie su: quntu nos dilexisti: cum te p nobis ta misericorditer exposuisti: Tibi dne laus z gratiarua actio in secula seculoz: Ame.

¶ Scda pars pmi libri: de sanctoz patru desiderio z exoratone p incarnatoe xpi: sub pcessu historico z deuoto.

O Btende nobis dne misdiam tua: z salutare tuum da nobis. ps. lxxxiij. scribit in psona generis humani: diuinam incarnatione efflagitantis. Humanu siqdem genus peccato pentis pmi damnatum multis malis erat addictum: qz erat captiuatum z carceri infernali deputatu. Jte erat in hui⁹ mudi exilio inenarrabilib⁹ multis miseris relegatu z a patria celesti exclusum: et qz nouerat quia no nisi p dei filium qui eet infiniti meriti posset liberari: put id spiritussctus p ora omniu, pbetaz z p figuras patrib⁹ factas edocuerat. Idcirco sancti patres in psona totius generis humani in lymbo clamabat desiderantes erui z dicebant. Ostede nobis dne misdiam tuam scz nos redimedo: et salutare tuu, i. xpm saluatorez da nobis. Unde de hoc patru sanctorum desiderio z orone in psenti pte agedo: tria mysteria notabimus.

¶ Primu mysteriu dicit exoratois.

¶ Scdm mysteriu determinatois.

¶ Terciu mysteriu electionis.

¶ Articulus pmus p modum deuote historice contemplationis: qualiter sancti patres in lymbo deum exorauerunt p liberatione p filium dei.

¶ Capitulum. I.

PRimū misteri
p um dicit exorationis. Circa qō
fm deuotos ꝓtēplari possum⁹:
put hūane imaginatiōis exigit
mod⁹: q cū scti patres tenerent captī lym
bo: diabol⁹ sup eos tāq̄ sup seruos volebat
dñari. Iuxta illō. ij. Pet. ij. A q̄ quis supa-
tus est: ei⁹ z seru⁹ ē. Nouerat tñ q sacra scri
ptura ꝓnūciāte scti patres spabant xp̄m vē
turū deū in carnē z passuꝝ ꝓ redemptōe ge
neris hūani: sz nō aduertēs diuinū ꝓsilium
putabat q de⁹ pati nō debuit z hō satisface
re pur⁹ nō valet soluēdo dāna fraudis com
misse: Jō in supbia crescēs diabol⁹ deride-
bat sctōs patres in lymbo di. illud. j. Reg.
xvij. Eligite ex vobis viꝝ q̄ descēdat mecū
ad certamē veniat z liberet vos. Et exꝓ-
brādo di. illud Malach. iij. Uan⁹ est ois q̄
seruit deo z quod emolimētū q seruiuistis
ei. Uñ scti lamētātes di. Treñ. iij. Pupilli
facti sum⁹ serui dñati sunt nr̄i z nō fuit q̄ re-
dimeret: defecit gaudiū nr̄m: cecidit corona
capitis nr̄i: ve nobis q peccauim⁹. Tūc in
terea Adā pater generꝝ hūani ꝓsolabat eos
di. Nunq̄d in eternū ꝓiciet de⁹ aut absci-
det miseratōes suas a generatōe in genera-
tionē. Nūc g accedā ad dñm z exorabo. Et
dixerunt: Bon⁹ est sermo quē locut⁹ es. liij.
Reg. ij. Intrās g Adā in spū corā maiesta-
te dei z ꝓcidēs dixit illō Job. x. Man⁹ tue
dñe fecerunt me z plasmauerūt me totū zc.
Et de⁹ ait illud p̄s. O Adā: existimasti iniq̄
q ero tui sil'is scz qñ ꝓcapluisti sil'itudinem
meā: arguā te z statuā ꝑ faciē tuā. Tūc adā
pterrit⁹ ait intra se: illud p̄s. Obmutui z si-
lui a bonis: z dolor me renouat⁹ est. Acce-
ptaq̄ fiducia z viribꝫ resumptꝫ ait illud scri
ptum. iij. Reg. vlt. Cōfundor faciē meā le-
uare in celū ꝑ magnitudie iniq̄tatis mee: tñ
Miserere mei de⁹: vt scꝑtū est p p̄s. fm ma
gnā miscōiam tuā. Et fm mlt'itudinē mise-
tu. de. iniq̄. meā. In te dñe spaui nō ꝓfūdar
in eternū: in iusticia tua libera me. Inclina
aurē tuā accelera vt eruas me. s. cū oñi po-
steritate mea. Tunc astans dei iusticia ait:
Quid tu Adā loqrꝫ di. dño: In iusticia tua
libera me: nōne decretū est iusticie diuīe vt
deleant pctōres de libro viuētū: z cū iustis
nō scribāt: teste p̄s. Et itez ꝓuertāt pctōres
in infernū: oēs gētes q̄ obliuiscūt deū. Tu
ꝑ cū pctōr sis: ꝑ iuste derelinq̄ris i inferno:
cū oñi tua posteritate a q̄ pcm̄ ꝓtractū est
zc. Territ⁹ Adā fugit a facie dñi: z lachrȳ-
mabilit cepit dicere illud Treñ. j. Ego plo-
rans z ocul⁹ me⁹ deducēs aquā: qr facti sūt
filij mei ꝓditi. Jtē illud p̄s. Heu mihi qr in
colat⁹ me⁹ ꝓlongat⁹ ē zc. Tūc oēs ceperunt
planctū magnū ois marit⁹ sumpsit lamētū
di. illud Treñ. ij. Quō piecit dñs de celo in
clitā israel: z nō est recordat⁹ scabelli pedu
suoꝝ. Repulit dñs altare suū z tradidit nos
in man⁹ inimici.

Caplm. II.

CUm igit ꝓseuerarēt gemitibꝫ dixit
inter eos Dauid: Usq̄q̄ luget: Cō
gregate sctōs q̄ ordinauerūt testa-
mētū ei⁹ sup sacrificia: suauis em̄ dñs z mi
seratōes ei⁹ sup oia opa ei⁹. His ꝑbis ꝓfor
tati collegerūt ꝓcilū vt de pace acq̄rēda le
gationē dirigerēt deo suo: z elegerūt q̄ttuor
viros magne sctitatꝫ vicz Esaiā Heremiā
Job z Dauid: z dixerūt: Jsti sūt viri scti q̄s
elegit dñs i charitate nō ficta. Nā Esaias
futura rex in xp̄o z ecclīa ꝓuidit dño reue-
lāte. Heremias sctificat⁹ fuit in vtero mr̄is
Job erat vir simplex: cui sil'em i terra nō in
uenit de⁹ Job. j. Dauid ꝑo testimoniū ha-
buit: dicēte Samuele. Quesiuit sibi dñs vi
rū. i. Dauid iuxta cor suū. j. Reg. xiij. Dixer̄t
igit ꝓgatis ad dñm orātes p salute oīm. Et
flētes aiebāt: Exaudiat dñs orōnes vr̄as: z
recōcilier̄ vob: nec vos deserat in tpe malo
de⁹ miſeat nr̄i z bñdicat nob: illumīet vul-
tū suū sup nos z miſeat nr̄i. His dictꝫ prex-
it ꝑmo Esaias di. illud ca. lxiij. Utinā di
rūperes dñe celos z descēderes: vt notū fie
ret nomē tuū inimicꝫ tuis. Ecce tu irat⁹ es
qr peccauim⁹. Et nūc dñe pater noster es.
nos ꝑo lutū z opa manuū tuaꝝ oñes nos
ne irascaris dñe: z ne vltra memineꝫ iniq̄-
tatis nostre. Hec ibi. Tūc deus pater hoc
audito respexit ad iusticiā: z illa ait. Scꝑtū
est p istū Esaiā ca. lxv. Recede a me nō ap-
propinq̄s mihi qr imūd⁹ es: Ecce scꝑtū est
corā me redda z retribuā in sinū eoꝝ iniq̄ta
tes patrū vestroꝝ. Hec ibi. Territ⁹ Esa. et
ad suos reuersus cū lachrymis ait illud ca.
lvij. Plāgite sup regionē ōsiderabilē: qr nō
est paxꝝ ipīs dic̄ dñs. Scdo prexit Hiere-
mias loqnsq̄ cū plāctu ait illud Treñ. vlt.
Recordare dñe quid acciderit nobis intue
re z respice obꝓbriū nr̄m. ꝓres nostri pec

cauerũt z nos iniq̃tates eorũ portauim⁹: ve nobis qz peccauim⁹. Quare in ꝑpetuũ obliuiscer̃is nostri derelinq̃s nos in longitudinẽ dier̃. Cõuerte nos dñe ad te: innoua dies nr̃os sicut a ꝓncipio. Hec ibi. Tũc iustitia deo iubẽte ait illud Hiere. xj. Tu ergo noli orare ꝓ populo isto qz nõ exaudiã in tempe clamoris eor̃ ad me z ĩ tẽpore afflictõis eor̃: Et addidit. Nõne. ca. xv. ꝑ te scriptũ est, Si steterint Moyses z Samuel coram me nõ est aĩa mea ad populũ istũ. Eiici eos a facie mea. Territus Hieremias z ad suos reuers⁹ ait illõ Treno. ij. Deduc sz turba elector̃ q̃si torrentẽ lachrymas ꝑ diem z noctẽ z nõ taceat pupilla oc̃li tui. Et infra. Ego vir videꝫ paupertatẽ meã in ira indignatõis eius. Deminauit z adduxit in tenebras z nõ in lucem. Tercio ꝓtexit Job z loquẽs in amaritudine cordis sui dixit illud ca. vj. Quis det vt veniat petitio mea z qõ expecto tribuat mihi de⁹. Et iteruz. Parce mihi dñe nihil eñ sunt dies mei: vsq̃ q̃ nõ ꝑcis mihi nec dimittis me vt glutiã saliuã meam peccaui. Quid faciã tibi o custos hoĩm q̃re me posuisti cõtrariũ tibi z fact⁹ suz mihi metipi grauis. Cur nõ tollis peccatũ meũ z q̃re nõ aufers iniq̃tatẽ meã tẽ. Tũc dñs ait illud ca. xxxviij. Quis est iste inuoluẽs sentẽtias sermõibꝫ impitis z ad depcandũ cõpositis. Nunq̃d tu irritũ facies iudiciũ meũ: vt tu iustificeris. Quis eĩ resistere ꝑt vultui meo. Quis dedit mihi ante z reddam ei. Resumptis Job viribꝫ vt sermone molli frangeret iram dei dixit illud. xlij. ca. Scio qz oĩa potes z nulla te latet cogitatio. Idcirco me reꝑbendo z ago penitẽtiã in cinere. Et iteꝝ ca. vj. Uerũtñ ad oĩpotẽtem loquar z vias meas in ꝓspectu ei⁹ arguam: z ipe erit saluator me⁹ Et addidit illud ca. xiij. Cur faciẽ tuã abscõdis z arbitraris me inimicũ tuum. Contra foliũ qõ vento rapitur ostẽdis potẽtiã tuã z stipulam siccam ꝑsequeris. Scribis eñ ꝯ me amaritudines z ꝓsumere me vis pctis adolescẽtie mee. Tunc iusticia ait illud ca. viij. Usq̃q̃ loqueris talia. Nunq̃d de⁹ supplãtat iudiciũ z oĩpotẽs subuertit qõ iustũ est z q̃d pdest deo si iust⁹ fueris: aut q̃d ei conferes si imaculata fuerit vita tua. Scriptuz est ꝑ te ca. xxxviij. Oĩa q̃ sub celo sũt mea sũt: nõ parcã ꝓbis potẽtibꝫ z ad depcandũ cõpositis. Territus Job fugit ad suos cũ lachrymis di. Pereat dies in q̃ nat⁹ suz: et nox in q̃ dictũ est ꝓceptus ẽ hõ: q̃re data ẽ misero lux et vita bis q̃ in amaritudine aĩe sunt. Tũc oẽs ceperũt plãgere dicẽtes illõ Treñ. ij. Heu qz fact⁹ est dñs velut inimicus ꝑcipitauit isrl̃. Et infra. c. iij. In tenebrosis collocauit nos q̃si mortuos sempiternos: z cũ clamarem⁹ excluſit oratiõnẽ nostrã. Et iteꝝ eodez capl̃o. Nos iniq̃ egim⁹ dñe z ad iracũdiã puocauim⁹ te. Idcirco inexorabilis es ꝑcussisti nec pepcisti: vide dñe qm̃ aperuerunt sup nos os suum omnes inimici.

¶ Caplm. III.

Tacꝫ in luctu z gemitibꝫ desolati dixerũt alter ad alterꝫ Quid ampli⁹ faciem⁹ Quidã dicebãt Nõ est ampli⁹ opus vt ad dñm mittam⁹: qm̃ cõpleuit dñs furorẽ suũ effudit irã indignatõis sue: nõ addet vt respiciat nos Treñ. iij. ca. Hieremias ꝓ inter eos loquẽs dixit illud Treñ. iij. Hec tacea mus eo qz nõ esset reꝯes: donec respiciat z videat de⁹ de celis. Et iteꝝ. Per me inquit scriptũ est eodẽ capl̃o. Inundauerunt aq̃ sup caput meũ: dixi perij, sed inuocaui nomẽ tuũ dñe de lacu nouissimo: vocẽ meaz audisti: auertisti aurẽ tuã a singultu meo z clamoribꝫ. Hec ibi. Tũc z Dauid ait. Clamorẽ pauperꝫ exaudiet dñs: ĩmo confidite sciẽtes ꝑ certo: qz iurauit dñs Dauid veritatẽ z nõ frustrabit cũ de fructu vẽtris tui ponã sup sedẽ tuã. Dixerũt igit ad euz oẽs pge g̃ z tu ad dñm z depcare ꝑ nob. Hũc aũt z nos clamem⁹ in celũ z miserebit nr̃i deus noster z memor erit testamẽti patruz nostrorꝫ. j. Mach. iij. Tũc dauid cepit in celũ ascendere in spiritu z dicere: Aperite mihi portas iusticie z ingressus in eas cõfitebor dño. Michael aũt archangel⁹ ait ad eũ. Reuela dño ꝑ me viã tuã z dabit tibi petitões cordis tui. Respondit Dauid: Eructauit cor meũ verbũ bonũ dico ego opa mea regi. Dixit michael: Uide ne diutius graues regẽ sermone plixo. Tu enim scis quia vir linguosus nõ dirigẽt in terra hac. Respõdit Dauid. Lingua mea calamus scribe velociter scribentis. Tunc angeli charitate ꝑuenti ibant ad dominũ dicentes. Memento domie Dauid z oĩs

mansuetudis ei⁹. Et ait dñs. Inueni da/uid seruū meū oleo sctō meo vnxi eū. Et veritas mea z miscōia mea cū ipo z in nomine meo exaltabit cornu ei⁹. Dixit quoq; Dauid ad michaelē. Quis deducet me in ciuitatē munitā. Introduc⁹ quoq; p angelos z trāsiens de hierarchia in hierarchiā de ordine in ordinē. aspiciēs loci amenita/tē ait. Quā dilecta tabernacla tua dñe ꝓtuū ꝓcupiuit z defecit aīa mea in atria dñi Beati q̄ habitāt in domo tua dñe in secla secl'oꝝ laudabūt te. Tūc pueniēs ad thronū dei vbi sancta trinitas residet, pstratus hūiliter adorauit dicēs. Bñdicat nos de⁹ deus noster bñdicat nos de⁹ z metuāt eū oēs fines terre. Dixit autē dñs. Quid vis vt faciā tibi. At ille. Ubi sunt miscōie tue dñe sicut iurasti Dauid in ꝓmitate tua. Tu dixisti: clamabit ad me z ego exaudiā illū eripiā eū z gl'ificabo eū: longitudīe dierꝝ replebo eū: z ostendā illi salutare meū. Ad te ergo dñe clamabo de⁹ me⁹ ne sileas a me. Exurge q̄re obdormis dñe exurge ne repellas in finē: q̄re faciē tuā auertis obliui/sceris tribulatōis nostre. Educ de carcere aīas nostras vt cōfiteamur noī tuo dñe. Tūc deo iubente dixit iusticia. Nōne p te scriptū est. Just⁹ dñs z iusticiā dilexit: equitatē vidit vultus ei⁹ iusticie lex dat vt peccatores puertant in infernū zc. At dauid. Tace tu nūc iusticia nec mihi molesta sis quoniā scriptū est. Miserationes dñi super oīa opa eius. vñ resumptis viribꝫ Dauid ait dño. Just⁹ q̄dem es dñe z rectū iudicium tuū. fac tñ cum seruo tuo ꝓm miscōiaz tuā. Remiscere miserationū tuaꝝ dñe. memor esto cōgregatiōis tue dñe quā possedisti ab initio. Fiat miscōia tua dñe super nos quēadmodū spauim⁹ in te. Tūc z omnes sancti patres clamātes dixerūt. Ne reminiscaris dñe delicta nostra vel pentum nostroꝝ: neq; vindictā sumas de peccatis nostris Thob. iij. Ut q̄d dñe repulisti in finē iratus ē furor tu⁹ sup oues pascue tue Ostēde nobis dñe miscōiam tuā zc. Itaq; miscōia cōpatiens generi humano dixit ad dñm. Tu exurgens dñe misereberis syon q̄r tps miserendi eius q̄r venit tps. Nōne tibi dñe ꝓpriꝫ est misereri: magisq; tue bonitati conuenit ꝓm miscōiam agere q̄ꝫ ꝓm merā iusticiā. Audiēs dauid miscōiaz loqui p se gratias agens dixit. Misericordias dñi in eternū cantabo. Sed z gen⁹ humanū audiēs p se esse miscōiā cepit fortiter clamare. O dei miscōia. o dei imensa pietas. o dei bonitas. Miserere nostri domine miserere nostri. Fiat miscōia tua domine sup nos zc. Exurge dñe adiuua nos z libera nos ꝓpter nomē tuū. Placat⁹ itaq; deus dixit ad dauid. Uade q̄r visitabo vos z suscitabo sup vos verbū meū bonū vt reducā vos Uere, xxix. Prostratus dauid et gratias agens dixit. Cōfitebor tibi dñe in toto corde meo. Narrabo oīa mirabilia tua letabor et exultabo in te psallā nomi tuo altissime. Narrabo nomē tuum fratribꝫ meis in medio iustoꝝ laudabo te. Reuersusq; dauid ad suos ait cū gaudio. Qui timetis deū laudate eū vniuersum semen Jacob glorificate eū. q̄m nō sprezit neq; despexit deprecationē paupis zc. Intellexi a dño q̄m in eternū seruabo Dauid miscōiam meā et testamētū meū fidele ipi. Tūc oēs scti patres leti effecti deo gratias reddiderūt cū laudātes et dicētes. Bñdictus es dñe deus patrū nostroꝝ. bñdict⁹ es dñe qui intueris abissos. Bñdictus es sup thronū maiestatis et laudabilis et gloriosus in secula.

¶ Articulus secūdus p modū historie: q̄liter determinatū est p diuinā sapientiā vt homo redimat. vbi ꝓmo ponit allegatio miscōie. scōo oppositio iusticie. tercio determinatio sapientie. ¶ Lapīm. I.

Secundū misterium dicit determiatōis. Grandis nēpe questio orta est inter dei miscōiam et iusticiā ac veritatē de homīs liberatōe. q̄ quidē p filiuz dei scz sapientiā hoc mō determinata est. Et hāc imaginationē ponit beat⁹ Bernū. sup missus est. Circa hec aūt tria ꝓtemplemur. Primo miscōie allegationē et pbatiōnē. Dā miscōia dicebat. Piū est homini misero p se surgere nō valenti misereri. Et hoc pbat pluribꝫ modis et rōnibꝫ.

¶ Primo ex lege diuina.
¶ Scōo ex lege canonica.
¶ Tercio ex lege phica.
¶ Quarto ex lege ciuilica.

Prima ratio accipit ex lege diuia. quoniā

ſeptū est p ꝓphetā: Misericōdia dñi ab eterno vsq; in eternū sup timētes eū. Et itez. Nunq̄d obliuiscet miſereri deꝰ aut ꝯtinebit i ira sua miſcōdiam suā ꝛc̄. igit ꝛc̄. Et cōfirmabat sic. Indecēs est z oino illicitū deū sūme misericordē sicut oīs lex diuina z ꝓphete clamāt summā miſcōdiam nō oīdere. Suauis em̄ dñs vniuersis: z miſeratōes ei⁹ sup oīa opa ei⁹: g̈ inq̄t tu deꝰ ꝑ sup oīa miſericordissimū opus facere debes teipm̄ p redēptiōe hois exhibēdo. Scōo, pbabat rōne sumpta ex lege canonica. Quia q̄ō sc̄ placuit amplꝰ displicere nō p̄t. extra de regu. iu. li. vj. Deo aūt placuit hoīem creasse ad hūc finez. s. ad btūdinē. g̈ reduci dz z reparī ad eandē misericorditer post lapsuz. Itē odia sūt restrīgenda: fauores ampliādi: vt dicit ibidē. scz de regu. iu. li. vj. Et de pe. di j. pene. Odiosum aūt fuit pcm̄ Ade z meruit penaz. Jō ꝯgruū ē o dñe deꝰ vt fm tuā miſcōdiam amplies ei fauorē clemētie z miſatōis tue idulgendo ei⁹ pctō. Tercio pbat rōne sumpta ex lege phica: quia vnicuiq; rei cōueniēs est illud q̄ō cōpetit sibi fm suā ꝓprietatē naturalē: vt dicit Aristo. z Porphiriꝰ lib. de vti. Proprīū inq̄t est q̄ō vni soli z sp̄ ꝯuenit: vt homi ridere: vel rōcinarī ꝛc̄. Dz deo ꝓprīū ē miſereri, vt canit eccl̄ia. Deꝰ cui ꝓprīū est miſereri, g̈ ꝛc̄. Et h̄ ꝯfirmat ꝑ exēpla naturalia q; pietas z miſcōdia ꝓpria est nobilibꝫ z magnanimis anialibꝫ. Nobilis em̄ ira leonis pcere ꝓstratis: Dz z vrsus anial iracūdissimū z aper ferocissimꝰ pcere nolunt ꝓstratis Idcirco cōueniēs est vt deꝰ miſereat hoī ꝓstrato ꝑ pnīe būilitatē. Quarto ex lege ciuilica: q; dolus alicui⁹ nō dz sibi patrocinarī vt exinde p̄miū vel lucruz assequat. ff. de dolo malo. l. Ne ex dolo suo lucret. nec debet q̄s ꝓseq̄ emolimētuz de mēdacio suo, vt ff. de natalibꝫ restituēdis. l. j. Dz q; serpens fraude Adā z Euā decepit vt in seruitutē z captiuitatē eos redigeret. Jō maleficia serpentis lucrum z emolimētū habere nō debent: vinculis suis semp homīes detinēdo. Item deceptis z nō decipiētibus iura subueniunt. ff. ad velleianū. l. ij. Verba. z. ff. de in integrū restitutiōibꝫ. §. finali. Debet ergo ius diuinū subuenire decepto hoī ꝛc̄.

Capitulum. II.

Secūdo circa hanc q̄stionis decisionē ꝓtēplemur veritat⁹ z iusticie opinionē. Cū em̄ talibꝫ rōnibꝫ miſcōdia incliaret deū prēz ad miſandū z redimēdū hoīem. Fitas obstabat di. O miſcōdia q̄d tu loq̄ris? Nūq̄d vis me pire. Tu em̄ dñe deus cū sis deꝰ z nō mētiaris. Hā scriptū est. Veritas dñi manet in eternū. p̄ ps. Dz tu dixisti hoī. Quacūq; hora comederis mortemoriemi Gen̄. ij. ca. g̈ oportet q̄ ista sentētia tua stet fixa in fitate z sic homo in morte maneat. Ad hec miſcōdia: respondēs ait. Nonne vbi scriptum est. Veritas dñi manet in eternū, imediate p̄missum est. Quoniam ꝓfirmata est sup nos miſcōdia tua. Faciēda est ergo hec misericordia homī vt liberetur ꝓpter me: ne forte ipse deus videat esse īmisericors. sed z tu veritas debes mihi consentire in hoc. Ne autem obstet veritas illius sententie: quam allegasti scz Quacunq; hora comederitis morte moriemini. Fiat hoc modo: vt homo z moriatur z q̄ō ammō nō moriatur ꝓpter me. moriatur quidem corpaliter. cuius q̄dem mortis necessitatem incurrit p illam sententiā: sed nō moriatur morte eterna. In hoc enim mihi consentire debes: quoniā scriptuz est. Nunq̄d in eternū p̄ficiet deus aut in finem miſericordiam suam abscidet a generatione in generationem ꝛc̄. Ait veritas. Vere tibi non consentire asperuz est z crudele iudico: quoniam scriptuz est. j. Thozin. xiij. Nō est dissensionis deus sed pacis: libeat ergo miſereri homī hoc modo quo nō derogat veritati. Justicia vero videns veritatē consensisse ait ad eas. Quid facitis o miſericordia z veritas: nunquid deus subuertit iudicium Job. xxxiij. Scriptuz est enim iust⁹ dñs z iusticiam dilexit: equitatez vidit vultus eius. ps. Nō ergo p̄mittam sic homini miſereri vt excludar. Justicia quippe requirit vt sicut scriptum est Esa. xxvj. Tollatur impius z peccator ne videat gloriaz dei ꝛc̄. Miſericordia ait. O iusticia nō sis mihi cōtraria sed fiat homini miſericordia saltem ꝓpter me si nō ꝓpter Adam: quia z scriptum est p psal. Miserationes dñi sup oīa opa eius: g̈ z sup iusticiaz. vñ z tu mihi debes consentire vt homo miſericordiā cōsequatur. Justicia ait: nō possum aliter con

sentire misi ⁊ mihi satisfiat: nec decz vt deus tm̃ agat ſm̃ miscōiam ſz ⁊ ſm̃ iusticiā. Fiat ergo mihi satisfactio de pctō hoīs vsqz ad nouissimū q̄drantē dicēte scptura. Amē ap̄pe dico vobis nō exibit inde hō nisi reddat nouissimū q̄drantē Mat. v. Hoc facto tibi bñ ꝓsentire possum vt hō liberet: alias ego pibo. Et vñ Anshel. li. j. cur de⁹ hō. ca. xij. dicit. Liberior iaqt esset iniusticia si sola misericordia dimitteret: dimittere q̄ppe pctm̃ sine satisfactiōe nō est aliud q̄z nō punire. si aūt pctm̃ nō punit inordinatū aliq̄d dimittit quod nō decet regnū dei. ℊ ⁊c.

Capitulum. III.

Tercio ꝓplemur circa ℟ diuine sapiētie diffinitiōez siue ꝓclusiōez. nā tot ꝓtrarietatib⁹ motis de⁹ pater dedit oīne iudiciū facere filio sicut scptum est Joh. v. ⁊ mādauit illud decernere. Filiꝰ autē q̄ ⁊ sapiētia dei patris ē ſm̃ apl'm. j. Chor. j. Auditis allegatōib⁹ vtriusq̄ partis dixit: Justicia dicit pcm̃ si Adā nō maneat i mortē. Alia aūt dicit pcm̃ si Adā miscōiam nō ꝓsequit: hec est ℊ diffinitiua sentētia sup ℟. Fiat pena ⁊ mors bona Ade ⁊ habebit vtraq̄z qō petit. obstupuerūt oēs ⁊ dixerūt: Quō fiet istud cū pena sit amara ⁊ mors pctōrum pessima teste scptura: quō ℊ erit bona? Judex ait. Querat ex filijs Ade aliqs q̄ oīno sit iust⁹ ⁊ absq̄z oīni pctō etiā originali q̄ nō sit dign⁹ morti: ⁊ iste moriat ex charitate ⁊ puniat ꝓ hūano genere: cū nō sit debitor mortis ⁊ pene satisfit iusticie ⁊ hoī miscōia impendet. Currit ℊ ꝓpitas ⁊ circūiuit orbē terre ⁊ q̄rit si inueniat talē innocētē ⁊ nemo est inuētus mūd⁹ a sorde nec infans cui⁹ ē vnius diei vita sup terrā teste scptura. Tūc cum rediret miscōia ⁊ ꝓpitas obuiarūt sibi. ſ. mutuo. Et q̄siuit miscōia si inuenisset iustū. illa rñdit. Oēs declinauerūt sil' inutiles facti nō est q̄ faciat bonū nō ē vsq̄z ad vnū. teste ps. Tūc ⁊ iusticia ait. Et si inueniret talis iust⁹ ſz pur⁹ hō quō ei⁹ morte vel pena satisfieret ſm̃ dei iusticiā de pctō hoīs. Cū pctm̃ hoīs sit infinite grauitatis: tū qz ꝫ bonitatē infinitā. tū qz hoīem infinito bono ꝓuauit: tū q̄z qz infinita indiuidua hūani generis in potētia corrupit sicut patebit pte ꝓma hui⁹ li. ar. ij. ca. ij. in medio. Oīs aūt hō pur⁹ finiti est meriti. igit ⁊c. Tunc ait diuina charitas Quicq̄d in hac re cōtendatis ℟ est iudiciū: vt de⁹ fiat homo iustissim⁹ ⁊ absq̄z pctō: ⁊ ex charitate satisfaciat ſm̃ merā iusticiā sua pena ⁊ morte ꝓ hoīe. Sicq̄z miscōie ⁊ iusticie satisfit ⁊ cū hoc charitas dei infinita manifestabit: cū sic de⁹ hoīem dilexerit ⁊ lauerit cuz a pctīs suis in sanguine suo. Sup hac sentētia pacata ē iusticia ⁊ osculū pacis dedit miscōie ⁊ charitati: ⁊ tunc iusticia ⁊ pax osculate sūt. Tūc de⁹ pater ait: Oīa in sapiētia fecim⁹ mūdū creādo: sic oīnia in sapientia. i. in filio faciem⁹ mūdū repando. Ait filius: ecce ego vt fiat ista miscōia charitas iusticia ⁊ ꝓpitas in ꝓmissione. In capite q̄ppe libri scriptū ē de me: vt facerē volūtatē tuaz ⁊ sic determinatū ē: vt filiꝰ dei sit hō: ꝓ incarnationē q̄z ei⁹ ⁊ passionē liberet hō. O igit ania fidelis. O xpi sanguie redempta vide ḡnta charitate de⁹ te amauit vide ḡnta eius miscōia erga te extitit: ḡnta bonitas: vt ipse ꝓ te pctōre voluerit in scipo satisfacere ⁊ cū resurgere nō posses ipe ꝓ te subleuando seipm̃ subiecerit. Exinaniuit ꝓ te semetipm̃ ⁊ formā serui accepit: q̄ pctā tua ipe ptulit in corpe suo: vt peccat⁹ mortua iusticie viuas. O gratiosissima diuīe sapiētie diffinitio: vt deus sit hō cui⁹ passione redimat hō. O felix culpa inquit Greg. q̄ talē meruit habere redēptorē. O bēignissime de⁹ tibi q̄d ꝓ bis referam⁹ laudis ⁊ gratiarū actōis si milliēs nos ꝓ te impēderem⁹ minimū esset ad id qō tibi ex equo debem⁹ ꝓ tam pio dono et beneficio immēso.

Articul⁹ terci⁹ qualis cōditōis debuit eligi ⁊ esse mater dei ⁊ dñi ihu xpi.

Terciū misteriū dicit maternalis electiōis. Circa qō ꝓ ꝓtinuatiōe hystorie pcedentis possum⁹ ꝓtēplari: q⁹ post q̄z patrib⁹ sanct⁹ innotuit: q⁹ dei filiꝰ de sua matre ꝑelectissima incarnari deberet: ꝓsilio inito dixerūt ad inuicē illud. ij. Reg. j. Quera⁹ inquit nūc adolescentulā virginē speciosam q̄ stet cora rege ⁊ seruiat ei ⁊c. Talē inquā que digno suscipiat hospitio deū nostrū: nec in ea inueniat qō oculos sue maiestat⁹ offendat: ne forte inducat sup nos maledictionē ꝓ bñdictōe Ben. xxvij. Tunc inter eos Job dixit qō scriptū est. ca. xj. Forsitan vestigia dei cōprehēdem⁹ ⁊ vsq̄z ad pfectum oīpotētē repiem⁹ excelsior celo ē ⁊ vñ

cognoscem⁹,q,d,nō possum⁹ nos istud per oīa pfecte scire q̄t ꝛ q̄ntis pfectōib⁹ dei mat debeat fulgere, Sz hec ad sapiam dei pti nēt declarare. Exurgēs q̄z ihs filiꝰ syrach q̄ ꝛ eccliasticꝰ appellat dixit qđ scptū est. ca.j. Dis sapia a dño deo est, Arenā marꝭ ꝛ pluie guttas ꝛ dies seculi q̄s dinumerauit: sapiētiā dei pcedētē oīa q̄s iuestigauit: radix sapie cui reuelata ē: ꝛ astutias eiꝰ q̄s agnouit: Unꝰ est altissimꝰ creatoꝛ oīm: oīpotens ꝛ dñans deꝰ: ipe creauit illā scz ꝑginē matrē suā, i, creandā p̄uidit ab eterno ꝛ mltis pfectionib⁹ decoꝛādā. seq̄tur Ipe solꝰ vidit ꝛ dinumerauit ꝛ mēsus est ꝛ exaltauit eā super oīa opa sua ꝛ sup omnē carnē ꝑm datū suū. Hec ibi. Dixerūt itaq̄ mittam⁹ q̄ ad ōi sapientiā legatū ꝛ doceat nos q̄lis cōditiōis eē debeat ꝛ q̄ntis fulgere debeat oꝛnatib⁹ pfectionū ipa q̄ dig̃ est eligi in matrē dei. Dixerūt igit Dauid q̄ veniēs ait ad diuinā sapientiā, Dñe ad te ꝓfugi doce me facere voluntatē tuā q̄z deꝰ meꝰ es tu: spūs q̄ppe tuus deducet me in terrā rectā ꝑter nomē tuum dñe, viuifica me in eq̄tate tua, Scio em̄ q̄z btūs quē tu erudieris dñe ꝛ de lege tua docueris eū ꝛc. Doce q̄ me tuā volūtatē de matris eligende ꝓditōe. Rndens q̄z diuīa sapientia ait illud Deut. vj. Obserua et audi q̄ ego loquoꝛ tibi hodie. Ipa q̄ppe ꝥgo q̄ de nm debuit cōcipe debuit esse femīa amicta sole charitatis: ꝛ luna mūdane instabilitatis sub pedib⁹ eiꝰ p ꝓcēptum oīm terrenoꝝ: ꝛ in capite eiꝰ coꝛona, xij, stellaꝝ, q̄z, xij, cōditoꝛ nobilitatis debuit fulgere ꝛ gl̄iari que sequūt in trib⁹ q̄ternarijs distincta. Primꝰ q̄ternariꝰ accipit ex pte corpis. Scdus ex pte anīe. Tercⁱ ex pte vtriusq̄. Haz ex pte corpis debuit esse.

¶ Primo formosissima.
¶ Scdo nobilissima.
¶ Tercio de Dauid stirpe regia.
¶ Quarto nomīe Maria.

Secūdo ex pte anīe debuit esse.

¶ Primo a pctō purissima.
¶ Scdo ꝥtutib⁹ adoꝛnatissima.
¶ Tercio sanctitate excellētissima.
¶ Quarto dono dei pfectissima.

Tercio ex pte vtriusq̄ debuit esse.

¶ Primo virgo castissima.
¶ Scdo voto Joseph ꝓsecrata.
¶ Tercio viro desponsata.

¶ Quarto in nazareth cōmoꝛata.

¶ Capitulum.I.

Prima itaq̄ stella q̄ gloriat btā ꝥgo dicit formositas, ipa em̄ debuit eē ꝛ fuit ꝥgo pulcherrima coꝛpe ꝛ aia iuxta illud Can. iiij. Tota pulchra es amica mea ꝛc. ¶ Circa qđ querit: vtrū cōgruus erat deī matrē esse pulcherrimā pulchritudine coꝛpali. Arguit q̄ nō q̄z in matre ꝛpi nil debuit esse de vanitate, Sz fallax grā ꝛ vana ē pulchritudo ꝓuerb. vlt. g̃ ipa nō debuit eē pulchra. ¶ Preterea pulchritudo in femīa ē occasio ꝑculi. Un Eccī. ix. Uirginē ne ꝓspicias ne scādalizeris i pulchritudine eiꝰ. Et itē. Propt speciē mulier⁹ multi pierunt. Sz btā virgo oīb⁹ debuit esse cā salutis ꝛ nulli cā pcundi: g̃ nō debuit eē pulchra coꝛpaliter. Primo deꝰ in incarnatōe maximā debuit oñdere hūilitatē, iuxta illđ Phil. ij. Exinaniuit semetipm̄ formā serui accipiēs: sz maioꝛ est hūilitas carnē accipe de deformi q̄z de pulchra: g̃ mater dei debuit esse deformis. ¶ Ad hanc q̄stionē. Rndet q̄ mater dei nō debuit eē deformis sed pulcherrima etiā coꝛpali pulchritudīe: ꝛ h̄ pluribꝰ rōnib⁹ q̄s ponit magnꝰ Albertꝰ super missus est. ca. xlij.

¶ Primo rōne p̄figuratōis.
¶ Scdo rōne designatōis.
¶ Tercio rōne assimilatōis.
¶ Quarto rōne ꝥtutis laudabilioꝛis.

Primo inquā rōne p̄figuratōis: figura em̄ siue signū habere dz silitudinē cuz signatoꝛ: sed oēs mulieres p̄figurātes matrē ꝛpi fuerunt pulcherrime: sicut claret de Hester cōiugata Judith vidua Rachel et Rebecca ꝥginib⁹ teste scptura sacra. ¶ Scdo rōne designatiōis scz interioꝛis pulchritudīs: nā p pulchritudinē exterioꝛez ducit intellectꝰ ad interioꝛa q̄z nobiliꝛi ꝛ pulchriꝛi anīe debet nobilⁱ ꝛ pulchrⁱ coꝛpus. Hā materia ꝛ forma debēt esse ꝓportionata ꝑm phm. ij. li. de ania. Un ꝛ coꝛpꝰ būanū nobiliꝰ ꝛ pulchriꝰ est oīb⁹ coꝛpib⁹ bruto ꝝ ꝑter vnionez ad aīam nobiliorē vicz rōnalē. Cū g̃ in btā ꝥgine fuerit pfectissima pulchritudo anīe: debuit esse ꝛ pfectissima post ꝛpm pulchritudo coꝛpis. ¶ Tercio rōne assⁱlatōis. Haz phūs. ij. li. phisico. dic. q̄ natura ē vis insita rebus simūlia ex silibus ꝓcreans: nisi g̃ natura erret vel impediat: filiꝰ erit silis ꝑri vel

matri. Sz qm̃ fili⁹ bñdicte ꝟginis xp̃s fuit ꝛ debuit eē pulcherrim⁹. iuxta illud Dauid Speciosus forma p̄ filijs hoim: nec ꝑt impedimētū h̄ ꝯcurrere cū nascit xp̃s de mre sine pie spūsctō opante: cui⁹ pfectissima sūt opa: g̃ sicut fili⁹ fuit pulcherrim⁹: ita ꝛ mat̃ Nō em̃ pōt arbor bona fruct⁹ malos facere ꝛ ecōuerso Mat. vij. ¶ Quarto rōne virtutis laudabilioris, btā em̃ ꝟgo fuit castissima ꝛ ei⁹ castitas laudabilissima: sz laudabilior ē castitas ī pulchris. Sic g̃ alie sctē virgines laudant de pulchritudie corpali: qñ ꝓūcta ē spūali, put canit eccl'ia de q̄busdaz dí. Pulchra facie sz pulchrior fide beata es cē. Ita btā virgo oīi laude dignissima m'to magꝭ debuit cōmēdari de castitate in sūma pulchritudie corpali. q̄lis aūt pulchritudinis erat patebit infra, li. v. p. ij. ar. ij. p totū. ¶ Ad argumēta in oppositū. Ad ꝑmum rñdet fm eundē Alb. vbi s. q̄ bñ sola corporalis pulchritudo vana ē: nō aūt qñ ꝓūcta est spūali: qz tūc virt⁹ cōmēdabilior redd̄it vt patebit. ¶ Ad scōm dicit fm eundez ibidē: q̄ corpalis pulchritudo ī suo genere bona ē: licz mali qñq; ex h̄ scādalizant ꝛ occasionē piculi accipiūt. Scādalū aūt malorū vir vel nūq; caueri pōt. Nā ꝛ in deo qui sūme bon⁹ est mali scādalizant: qm̃ demōes ꝛ dānati in dei iustitia q̄ optima ē scandalizant: teste p̄s. Superbia eoz q̄ te oderūt ascēdit sp: boni aūt ꝛ scī edificant. Talis g̃ occasio mali sine scādali passiui nō est vitium bonā naturā habētis: sz culpa patiētis: ꝓpt̃ hoc g̃ nō debet dimitti qđ bonū est ꝛ cōgruum: sicut nec ꝓpter maloz scādalū dei iustitia dimittēda est. Pōt etiā ad h̄ dici q̄ pulchritudo btē virginis nulli occasio mali vl' scādali fuit: qz fm Bonauē, ipe spūsctūs replens virginē pcauebat ne vnq; ab aliq; cōcupisceret: vt lati⁹ dicet in alijs libris. ¶ Ad terciū dicit q̄ nō fuit cōgrua talis humiliatio deo q̄ humilitatē ꝛ castitatē matris minus cōmēdabilē redderet ꝛ minueret. Haz neq; laude dignū opinio indicaret si virgo deformis humilis esset ꝛ q̄si despecta viris virgo ꝑmaneret. Hec Alber. vbi s. Patz g̃ q̄ btā virgo fuerit pulchra.

¶ Capitulum. II.

Secūda stella dicit nobilitas qz btā virgo fuit ꝛ debuit esse ꝟgo nobilissima, Et h̄ fm Albertū, vbi s. ca. iv. ꝑ. ij. ar. j. q. iij. ¶ Primo rōne exaltatōis ipa em̃ debuit exaltari sup oēs hoies ꝛ angelos: g̃ debuit sup oīes būlior ꝛ virtuosior esse. Sz vt dicit Bern̄. Nobilior ꝛ cōmēdabilior est būilitas in nobili q̄z in ignobili ꝛ abiecto, vt igit̃ digna sit sup oīes exaltari debet ꝛ debuit nobilitate generis fungi in qua maior ꝛ laudabilior ei⁹ virginitas foret. Hā Aug⁹. dicit, q̄ nūq; btā virgo fuisset sup oīs choros exaltata nisi fuisset super oīes hoies humiliata. ¶ Scōo rōne ꝓformatōis: qz em̃ vt dicit Eccl'i. xiij. Oīe aīal diligit sibi simile, ꝛ fm phm. Sil'e applaudet simili. Un̄ ꝛ reges de stirpe regia volunt accipe sibi sponsas ꝛ nobiles de nobili, Cum g̃ xp̃s deus sit infinite nobilitatis: quia a patre nobilissimo sz deo eternaliter genit⁹: genitura dignissima, Igit̃ debuit et matrē ꝓformiter nobilem habere. ¶ Tercia rō gratificatōis: qz vt dicit Hiero. Seruitia ingenua sunt gratiora. sed btā virgo debuit seruire dei filio: ergo vt magis sint grata ei⁹ seruitia debuit esse ingenua ꝛ spectabilis genere. De hac ei⁹ nobilitate latius li. ij. p. ij. ca. j. ar. j.

¶ Capitulum. III.

Tercia stella q̄ gloriat̃ dña nostra dicit Dauid generositas, Hā mater dei debuit esse de stirpe Dauid regis: qz vt scriptura testat: ipsi Dauid facta ē ꝓmissio de xp̃o, iuxta illud p̄s. Jurauit dom̃in⁹ Dauid veritatē ꝛ nō frustrabit̃ cuz de fructu ventris tui ponā sup sedē tuaz. Un̄ ꝛ Esa. xj. ca. Egrediet virga de radice iesse: q̄ quidē fuit pater Dauid: ꝛ flos de radice eius ascēdet cē. Proinde angel⁹ annūcians beate ꝟgini xp̃m dixit de eo. Dabit illi dñs deus sedē Dauid patris ei⁹ fm Alco. de lyra. Intelligendo de tpali sede vel regno Dauid: xp̃s nō sedit sup sedē Dauid: imo istud negauit coram Pylato Joh. xviij. di. Regnū meū nō est de hoc mūdo. Loquit̃ ergo hic angel⁹ de regno spūali ꝛ celesti: qđ figuratū fuit p regnū tpale Dauid: sicut ꝛ celestē hierusalē p tpalem cē. Claret g̃ q̄ btā virgo fuerit de Dauid stirpe regia ꝛ a deo electa.

¶ Capitulum. IIII.

Quarta stella dicit nomīs dignitas nam mater dei debuit nomīari hoc nomīe dignissimo Maria, qz congruenti⁹ p hoc nomē exp̃mit̃ eius virginal

lis ⁊ dignissima conceptio q̄s p qđcūq̄s aliud nomē. Vñ Bern̄, sup missus ē dicit. Loquamur pauca de hoc noie Maria qđ interp̄tat stella maris qđ matri ꝑgini valde cōgruenter adaptat: ipsa nanq̄ aptissime sideri comparat: qz sicut sine sui corruptione sidus emittit radiū: sic sine sui lesiōe ꝑgo ptulit filiū. Nec sideri radi⁹ minuit suā claritatē: nec ꝑgini fili⁹ suā integritatē: ipe nāq̄ ē stella nobilissima ex Jacob orta, cui⁹ radi⁹ vniuersum orbē illuminat: cui⁹ splēdor etiā p̄fulget in supnis ⁊ inferos penetrat. Hec Bern̄. Merito igit̄ a stella nomē accipe debuit mr̄ dei: qz sic erat ꝓphetatū Num. xxiiij. Orietur stella ex Jacob ⁊ qz magis ei⁹ virginali ꝯceptioni ꝯgruit, de q̄ hic ptr̄aseo breuiter qz lati⁹ libro. vj. tractatur⁹ sum de eo.

¶ Capitulum. V.

Quinta stella in ordine: ⁊ p̄ma scōr̄ ēternarū dicit puritas. Hā ipa bn̄ dicta ꝑgo q̄ dei mater erat eligēda debuit esse ꝑgo purissima ab oī pctō īmaculata: sicut q̄ p̄dictū est Can. iiij. Tota pulchra es ⁊ macula, s. peccati nō est in te: rō qz nō decebat dei matrē esse alicui⁹ peccati cōtagione maculatā. Nō em̄ habitat deus in aīa vel corpe subdito pctis Sap. j. Hinc Anselm⁹ ꝯceptu ꝑgi. ca. xviij. Decebat vt ꝯceptio illi⁹ hoīs ex matre fieret purissima tanta puritate q̄ sub deo nequit maior intelligi cui de⁹ pater suū vnigenitū quē de corde suo genuit equalē sibi ita dare disposuerat: vt esset vn⁹ ⁊ idez dei fili⁹ ⁊ ꝑginis fili⁹, ⁊ quā ipe fili⁹ specialit̄ sibi matrē eligebat ⁊ de qua spūssctūs opatur⁹ erat vt ex ipa ꝯciperet ⁊ nasceret ille de q̄ pcedebat. Hec Anſ.

¶ Capitulum. VI.

Sexta stella q̄ gloriat̄ dei mater dicitur ꝑtuositas. Debuit em̄ mat̄ dei eligi talis virgo q̄ foret ꝑtutib⁹ adornatissima, qm̄ de ipa scriptū ē Eccl. xxiiij. In me oīs gratia vie ⁊ veritatis: in me oīs spes vite ⁊ ꝑtutis. Rō. qz Bern̄. dicit. Quā tūlibet te affliges quātūlibet te crucies non dabit tibi copiam sui dn̄s virtutū: nisi fueris ꝑtutibus adornat⁹. Cum ergo de⁹ nulli nisi ꝑtuoso copiā sui tribuat, sequit̄ q̄ beata virgo dei mater cui se de⁹ in filium tribuendū disposuerat eēt ꝑtutib⁹ decoratissima. Proinde ⁊ p̄m Aug. ac Bern̄. Beata virgo p̄us in aīa q̄s in corpe ꝯcepit salnatorē, p fidē spem ⁊ charitatē. Que ꝑtutes si in ipa nō fuissent: de⁹ in eius vterū nō venisset. Debuit etiā sup oīs esse humillima qz deū amisit p̄ma femina Eua p̄ supbiā: ḡ ipa inuenire debuit, p toti generi humano p hūilitatē. Et idcirco ipa teste in suo Can. Respexit dn̄s hūilitatē ancille sue Lu. j. De ei⁹ virtutib⁹ q̄bus floruit dicet̄ li. vij. p. ij. arti. iij. p totū.

¶ Capm. VII.

Septima stella dicit̄ sanctitas, nam debuit esse sctitate excellentissima q̄ deū gigneret vtpote q̄ sup oēs sanctos ⁊ choros erat exaltanda. Maiorē ergo grām sctificatōis etiā in vtero sue matr̄ debuit habere dei mat̄ q̄s q̄cunq̄s sctūs: qm̄ vt dicit Damascen⁹ ipa a nullo illustriū debuit superari: que p oībus debuit exaltari Et hoc etiā oñdi p̄t ex scpture serie p̄s. Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹. Et ītex. Elegit eā de⁹ ⁊ p̄elegit eam: ḡ p alijs sctificauit. Scdo ex fide qz qđ alijs est cōcessum tante ꝑgini nō est negatū: ꝛ ꝑm fidē Johes ⁊ Hieremias sunt in vtero sctificati: ḡ multo magis btā virgo dei mater debuit sctificari. Nam ꝑm Arist. ij. thopico. Si ei cui min⁹ videt inesse ī est: ⁊ ei cui mag⁹. Si em̄ serui xp̄i p̄dicti sunt sctificati: multo magis ei⁹ mater p̄cellēti⁹ est sctificata. Vñ Bern̄. i epla ad canoñ. lugduneñ. dicit. Puto q̄ copiosior gratia sctificatōis in ipam descēdit que nō solū ipius ortū sctificauit sed etiā eā ab oī pctō īmunē custodiuit. Hec ille. De hac sctificatione latius li. v. p. j. ar. ij. p totū.

¶ Capitulum. VIII.

Octaua stella dicit̄ pfectionis sublimitas. Debuit em̄ talis eligi in dei matrē que foret dei dono pfectissima ⁊ oī gratia plena: vt de eius plenitudine accipiant vniuersi: q̄tinus dicere valeat illud Eccl. xxiiij. In me oīs gratia vie ⁊ veritatis in me oīs spes vite ⁊ virtut⁹. Transite ad me oēs qui ꝯcupiscitis me: ⁊ a generationib⁹ meis adimplemini. Decreuit ergo diuina sapiētia vt ea que eligeret in matrem inq̄ntum talis esset tam pfecta q̄ pfectior eē nō possit. Circa hoc quer̄. Utrū deus potuerit ipam facere pfectiorē vel melioremq̄s fecit. Respōdet ꝑm Tho. j. scpto sentētia⁹ di. xxij. ar. ij. Et iterum. j. pte sūme q. xxvij. ar. vj. Concor. Alexan. de hal. q̄ pfectum est cui nil addi potest de bonitate et

beata virgo ingtū dei mater est talis. Licz em̄ deus omnē creaturaz in pfectione accidentali possit in infinitū facere meliorē. In pfectiōe tamē essentiali nō potest facere melioꝛem, verbi gratia: nō potest facere quaternariū maiorē, quia si fieret maioꝛ iam nō esset quaternari⁹ sed alius numer⁹: quia vnitas addita in numer⁹ variat speciē ſm Aristoti. Sic a simili: licz deus potuerit beataz virginem vt dei creaturā vel vt mulierez facere meliorez in pfectione accidentali tamē nō potuit facere vt esset melioꝛ mater z melioris filij mater: z ordinata ad maius bonum. Ita q̄ bis tribus nō potest aliquid fieri melius scz humanitate christi: beatitudine creata: z beata virgine, quod patet: quia hec tria habent quandā dignitatē infinitaz ex bono infinito quod deus est. Nam humanitas christi habet dignitatē infinitā ex hoc q̄ iuncta est diuinitati que est infinituz bonum. Et beatitudo creata habet dignitatem infinitā ex hoc q̄ est dei fruitio: et beata ꝑgo ex hoc q̄ est mater dei z ex hac parte nō potest eis aliquid melius fieri sicut nō potest aliq̄d meli⁹ esse deo. Hec Tho.

Capitulum. IX.

In Oña stella in ordine: z prima tercij quaternarij: dicit virginitas. Naz dei genitrix debuit esse virgo castissima coꝛpoꝛe z aīa: quod pt̄z. Primo ex autoꝛitate Esa. vij. ca. Ecce virgo concipiet z pariet filiuz z vocabit nomen ei⁹ Emanuel, id est nobiscum deus. Secūdo patet ex rōnibus plurib⁹. Primo q̄dem quia nō fuit conueniēs vt dei filius haberet alium patrem q̄z deum ne dei patris dignitas ad patrem aliū transferret. Secūdo vt sicut verbuz eterni patris quod est filius dei nascitur ab eo sine oīi coꝛruptione sicut z verbum in nostro coꝛde absq̄ coꝛdis coꝛruptione concipit z pducitur. Ita ad ostendendū puritatem filij dei nascentis debuit a matre virgine absq̄ mentis z carnis coꝛruptione concipi z nasci in carne assumpta a verbo. Tercio quia nō decebat vt christ⁹ qui venerat aliorum peccata tollere Joh̄. j. Ecce agnus dei: ecce q̄ tollit peccata mundi. Ipe cum culpa veniret in mundū: dum p concubitū z coꝛruptionē nasceret. Quarto ꝓpter finem incarnatōis. Nam christus ideo incarnatus est vt homies in filios dei nascerent: renascunt autez filij dei: nō ex voluntate carnis: neq̄z ex voluntate viri sed ex deo, id est dei virtute. Cuius rei signum apparere debuit i ipa conceptōe christi ex matre virgine, vt August. dicit libro de sancta virginitate. Hec beat⁹ Tho. iij. pte sūme. q. xxviij. ar. j. De his latius lib. viij. par. j. p totum.

Tercio patz hoc ex figurarū similitudinib⁹. Nam ꝑginitas matris dei pfigurata est in rubo ardenti qui nō comburebatur Exod. iij. Item Ezechiel. xliij. in porta templi: que clausa phibet z nō apietur quoniam dñs egreditur p eā. Et in multis alijs de quibus causa breuitatis hic pt̄ranseo: libro quo supza latius dicturus.

Capitulum. X.

Decima stella qua gloziat dei genitrix: dicitur voti religiositas. Nam ea debuit eligi in dei matrē: que nō soluz esset virgo absolute sed et virgo voto consecrata: quod ostendit. Primo ex autoꝛitate beati scz August. lib. de sancta ꝑginitate: vbi sic dicit. Annūciāte angelo Maria respondit. Quomō fiet istud: quoniā virum nō cognosco, q̄ō pfecto nō diceret nisi se virginē ante vouisset. Secūdo ostēditur rōne: quia virginitas in matre dei p excellenter pollere debuit: sed magis est laudabilis ꝑginitas sctā vel cōseruata ex voto: sic z cetera pfectōis opa magis sūt laudabilia ex voto ꝓpter q̄ō p̄s. hortat⁹ ad votū di. Vouete z reddite dño deo vestro oīes qui in circūitu eius offertis munera. Ergo dei mater debuit ex voto offerre deo suam ꝑginitatem. Sed di. Quomō beata virgo votuz ꝑginitatis emittere ausa est: cuz hoc in lege veteri phibitum erat. Vñ Exod. xxiij. Nō erit infecūda nec sterilis in terra tua. Respōdetur q̄ beata virgo habuit virginitatē tribus modis. Primo in desiderio. Nā anteq̄z incarnatio filij dei ab angelo sibi annūciaretur ꝑginitatē simpliciter z absolute nō vouit: eo q̄ nō licebat. Ratio: quia tempore legis oportebat generatōi insistere tam viros q̄z mulieres: eo q̄ ex illo populo christ⁹ expectabat ſm carnis oziginez nasciturus. Habuit tamē beata virgo tunc temp⁹ virginitatem in desiderio z eam sub conditiōe vouit scz si deo placeret: voluntatē suam z desideriū diuino cōmittens arbitrio. Secundo beata virgo habuit virginitatē in fa

cto:quia postꝯ sibi ĩnotuit hoc deo fore acceptum scz vt virginitatẽ voueret anteꝯ ab angelo sibi denunciaret ⁊ anteꝯ a Joseph desponsaret absolute virginitatez vouit.

¶ Tercio ex cõmuni bñplacito.nam postꝯ fuit desponsata: ipa siml cum sponso suo ex cõmuni voluntate ⁊ bñplacito ac cõsensu:virginitatꝫ votũ emisit. Hec beat⁹ Tho. iij.qte sũme.q.xxviij.ar.iij.

Capitulum.XI.

Undecima stella qua gloriat dei genitrix dicitur sponsi,pbitas. debuit quippe talis in dei matrẽ virgo eligi que esset desponsata viro ,pbissimo ⁊ castissimo noĩe Joseph. Et hoc ostendit ꝑm Albertũ vbi s.ca.l.rõnib⁹ plurib⁹.

¶ Primo rõne pfiguratõis.

¶ Scõo rõne interptationis.

¶ Tercio rõne testificatõis.

Primo rõne pfiguratõis. Nam nõ cõgruebat vt sponsus beate virginis pfiguraret p aliquẽ qui extiterit maritus p carnalẽ copulam,cum ipe sine carnali copula sanctũ cõiugium cũ virgine contraxerit:virgo coniugem virginẽ custodiuit:⁊ ministrauit filio ⁊ matri:paterno affectu sincero. Uñ licz Hester figurauit beatã virginẽ nõ tamẽ decuit vt eius sponsus pfiguraret p Asuerum vt sic spõsus dñi nostri Asuerus debuerit nominari:quia inter Asuerũ ⁊ Hester carnalis copula fuit. Similit eadẽ rõne licz Sara gignens filiuz ꝓter naturã in monte imolandum teneat figuram domĩe nostre que genuit filium contra naturã in cruce imolandum. Nõ decuit tamẽ vt eius sponsus Abraam nomiet:quia inter Abraã ⁊ Saram carnalis copula interuenit ⁊ eodẽ modo de Rebecca ⁊ Jsaac ac alijs similib⁹,sed decebat vt istud coniugiũ ⁊ ipse spõsus beate virginis pfiguraret p Joseph in sui fidelitate ⁊ castitate erga vxorem dñi sui ac mysterioꝝ reuelatiõe,pcurationis cõmissione:cibi ꝓseruatione:⁊ terre plationẽ. Uñ Bernñ,sup missus est dicit sic: Quis ⁊ qualis fuerit iste sponsus Joseph memẽto siml et illius magni patriarche venditi in egyptum:⁊ scito ipm istud vocabulũ nõ solum sortitum fuisse: sed ⁊ castimoniã adeptum: innocentiã ⁊ gratiã consecutũ. Siquidẽ ille Joseph venditus in egyptum dño suo fidem seruãs:dñe sue noluit cõmisceri. Iste herodianã inuidiaz fugiens in egyptũ christum portans dñam suã dñi sui matrẽ virginẽ,⁊ ipe ꝓtinens fideliter custodiuit. Illi data est intelligẽtia mysterij somnioꝝ. Isti datum est ꝓticipem esse celestiũ sacramẽtorum. Ille frumẽta seruauit nõ sibi soli sed ⁊ oĩi populo. Iste panẽ viuũ de celo seruandum accepit sibi ⁊ toti mũdo. Nõ ergo dubium: quin fidelis ⁊ bon⁹ homo fuerit iste Joseph cui mater dñi saluatoris desponsata extitit. Hec ille. ¶ Tercio rõne interptationis siue significatiõis nois: quia Joseph interptatur augmentũ vel incrementũ: qđ optime ipi congruit sponso Marie.quia p hanc desponsationẽ quãtũ ad se quãtũ ad ꝓximũ ⁊ quãtũ ad deum ꝑplurimũ sublimat⁹ fuit ꝓfectũ ⁊ ꝑcipue castitatis augmẽto Nam et ipse castitatẽ vouisse credit cuz cõiuge virgine ⁊ẽ.sicut dicit Aug⁹. li. de cõiugali bono. Item actus fuit fame celebritate hominũ reuerentia ⁊ dilectiõe,ac matris dei familiaritate. ¶ Tercio rõne testificationis vt scz ipe Joseph sponsus castus:testis esset et custos castitatis beate virginis, de hoc infra eo.li.p.vj.arti.iij.ca.j.lati⁹ habes.

¶ Capitulum.XII.

Duodecima stella qua gloriat beata virgo dicit habitaculi pclaritas Nã in pclara ciuitate nazareth habitare debuit beata virgo dum christũ conciperet vt impleret illud ꝓpheticum Esa.xj. Egredietur virga de radice ieſſe,vbi ꝑm veritatem hebraicã habet:⁊ nazare⁹ de radice ei⁹ ascendet. Unde ⁊ Hath.ij.scribit ꝑ ꝓphetas esse dictũ: quoniã nazare⁹ vocabit nomẽ eius ⁊ẽ. De hoc latius infra eodez li. par.vj.ar.j.ca.iij.habet. Ne eñ pliitas tedium generet:hec breui⁹ ꝓtranseo: ⁊ vt reuertamur sicut ceperam⁹ in hac pte ꝓcedere ad modũ historicũ:quẽ si placuerit tenere potes ꝑ oñes dictas stellas ꝓcedẽdo:tãꝯ si sapiẽtia dei p dictas oñes autoritates ⁊ rõnes adductas docuerit Dauid interrogantẽ. Jam igit his habitis possum⁹ cõtẽplari:qđ Dauid gratias egit de bona inforꝫmatõne di. Uere magn⁹ dñs noster ⁊ magna virtus ei⁹ ⁊ sapientie ei⁹ nõ est numer⁹ Oñia in sapiẽtia fecisti dñe: impleta est terra possessione tua. Reuersus quoꝯ ad patres ait cum gaudio: Cantate dño canticuz nouũ:quia mirabilia fecit. Notuz fecit dñs

salutare suū in ꝓspectu gentiū reuelauit iu-
sticiam suā. Exposuitq; oēs ꝓditiones p̄
missas quas debuit habere dei genitrix.

¶ Tunc sancti patres cōmuni consilio mi-
serunt Dauid ad nazareth: vt videret si ali-
quā talem possit repire. Conspiciēs quoq;
in spiritu beatā virginem Mariā desponsatam Joseph virginē pulcherrimā esse et oīm gratia plenam ⁊c. dixit ad eaz. Audi fi
lia ⁊ vide ⁊ inclina aurem tuā ⁊ cōcupiscet
rex decorē tuuz quoniā ipe est dñs deus tu
us ⁊c. Respōdit Maria. Paratū cor meuz
paratū cor meū cantabo ⁊ psallaz in gloria
mea. ¶ Dauid igitur accedens ad dñm ait:
Inueni locū dño tabernaculū deo Jacob
Surge dñe in requiem tuā tu ⁊ archa san-
ctificatōis tue. Tunc deus pater misit an-
gelos ad videndū beatā virginē quaz Da-
uid cōmendauerat. Qui venientes ad eam
dixerunt inter se. Hec est que nesciuit thoz
in delicto habebit fructum in respectōe ani
marū sanctaz. Sap. iij. Et regressi cōmen
dauerūt eam in domo sūmi regis: laudātes
eam ⁊ dicētes. O q̄ pulchra est casta gene-
ratio scz beate virginis cum claritate oīs
virtutiz ⁊ gratie. Immortalis eñ est memo
ria eius que ⁊ apud deū nota est ⁊ apud ho
mines Sap. iij. ca. ¶ Intuens ergo deus
pater eam: dilexit eam ⁊ ait illud Sap. viij
Hanc amaui ⁊ quesiui sponsaz mihi assu-
mere eam ⁊ amator factus suz forme illius.
Deniq; dei filius intuens eam ait. Hec re-
quies mea i seculū seculi hic habitabo quo
niā elegi eam. Et spūssanct⁹ dixit. Oportet
eam mihi p̄uenire in bñdictionib⁹ dulcedi-
nis. Requiescet ergo sup eam spiritus dñi
sapientie ⁊ intellectus ⁊c. Esa. xj. Et tūc de-
creuit deus vt mittat angelus ad eaz qui sa
lutet eam nouo munere ditandā: et eius as-
sensum requirat: quo facto dei filium in vte
rū suscipiat. Dauid ergo regressus cū gau-
dio ad patrez ait. Exultate deo adiutori no
stro: iubilate deo Jacob. Oēs quoq; san
cti patres in laudē virginis assurgētes ceci
nerunt dicētes. Tu gloria hierusalē: tu bo-
norificentia populi nostri. Idcirco eris be-
nedicta in eternum Judith. xv. Et nos igit
charissimi: quāta possum⁹ deuotione deuz
in gloria sue dignissime genitricis collaude
mus: ei gratias ꝑ tanto beneficio agentes:
clamem⁹ vt nobis gratia ⁊ gloria donet.

¶ Tercia ps ⁊ sermo tercius p̄mi libri agit de angelica nunciatōe siue missione. Et circa hoc qualiter apparuerit beate virgini angelus et quali dignitate.

Missus est angelus Gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth: ad virginē desponsatam viro: cui nomē erat Joseph de domo Dauid et nomen ꝑginis Maria Luc. j. Si p̄missa cha
rissimi pensam⁹ sacri euangelij verba: com
perim⁹ q̄ maxima cordis deuotione vene-
rari debeam⁹ sanctū Gabrielē archangelus
missum a deo ad benedictā virginem. ¶ Mi
rū ex tribus p̄cipue quilibet legatus red
ditur multum cōmendabilis ⁊ dignissima
reuerēna suscipiend⁹. Primo q̄dem ex mit-
tentis dignitate. Secūdo ex negocij ꝑ quo
mittitur arduitate. Tercio ex psone ad quā
mittitur maiestate. Sic ꝑ oīa ipse ange-
lus Gabriel multū nobis reddit amabilis
pariter ⁊ venerabilis: tum quia mittit a sū-
mo omniū creatore deo infinite dignitatis:
tum quia in negocio sup oīa arduissimo
diuine incarnatōis nobis quoq; vtilissimo
immittit: tum quoq; quia ad benedictā vir
ginem Mariā: celi reginam ⁊ mūdi dñam
mittitur salutandū ⁊c. quatin⁹ ipso annun-
ciante dei filius in virgineū descendat vte-
rum et visitet nos oriens ex alto. ¶ Sicut
quippe in vere quādo philomena canit dul
citer: consueuit ros celestis descēdere: ita cū
hec philomena celestis vicz Gabriel cantū
illum mellifluū vicz Aue gratia plena ceci-
nit dei filius e celo in vterum ꝑginis descē-
dit ꝑ nostre salutis opatione: ꝓrerea euan-
gelista Lucas in verbis sacri euangelij bec
tria de isto sanctissimo Gabriele enūciat di
cens. Missus est angelus Gabriel a deo:
Ecce mittētis summa dignitas: quia a deo
Item ad virginē desponsatā viro ⁊c. Ecce
ipius psone ad quā mittit sublimitas. Tā-
dem in sequētib⁹ clarescit rei ꝑ qua missus
est arduitas: scz incarnationis diuine: sicut
patz in ꝓcessu verboꝝ eius ad virginez be-
nedictam platozum. De hac igitur angeli-
ca missione ⁊ annūciatiōe loqui intendētes
tria mysteria notabim⁹ ꝑ sermone.

¶ Primū mysteriū angelice annunciatio-
nis siue missionis.

¶ Secõm dicit̃ mysteriũ q̃lifice opatõis. Terciũ 02 mysteriũ dignifice obſuatõis ¶ Articulus ꝓmus q̃ mysteriũ diuĩe incarnatõis debuit annũciari virgini ꝑ angelum Gabrielem.

¶ Capitulum.I.

PRimũ misteri um angelice missionis ꝛ annũciatõis. ¶ Circa q̃ quattuor ꝑcipue occurrunt questiones.

¶ Prima vtrũ necessariũ ꝛ congruũ fuerit incarnatõis mysteriũ beate virgini annũciari. ¶ Scõa questio vtrum hec dñica annunciatio ꝑ nũcium tm̃õ angelicũ debuit fieri ꝛc̃. ¶ Tercia questio de quo ordine debuerit angelus ad virginẽ ꝑ hac annũciatione mitti. ¶ Quarta questio vtrũ cõgruentius Gabriel inter oñes angelos debuerit ꝑ hac annũciatõe facilẽda eligi. ¶ Ad ꝑmã questionẽ qua querit̃: vtz̃ necessariũ fuerit ꝛ cõgruũ incarnatõis mysteriũ beate virgini annũciari. Arguit̃ q̃ nõ: quia deus cum sit ꝓpinquissim9 humane menti qui solus ĩmediate illabitur anime: vt dicit Aug. nõ videtur quare necessariũ fuerit aliq̃ mediante dei aduentũ virgini benedicte annũciari. ¶ Item ista incarnatio dñi ꝓnũciata erat olim ꝑ ꝓphetas. Unde Esa. vij. Ecce virgo concipiet ꝛc̃. ergo nõ erat necessariuz fieri ꝑ angelum. ¶ Incõtrariũ est diuĩe scripture autoritas ꝛ diuĩe ꝓuidẽtie ordo: que nil incõgruum admittit: ergo cõgruum fuit annũciari ꝛc̃. ¶ Ad questionẽ igit̃ respõdetur q̃ necessariũ erat annũciare beate virgini q̃ ipa esset christũ cõceptura pluribus rõnibus ſm Tho. tercio scripto sentẽtiarũ di. iij. ar. j. Et iterum. iij. ꝑte sũme. q. xxx. ar. j. Hecnõ ꝛ ſm Albertũ sup missus est. ca. j. ¶ Primo vt virginis intellectus erudiret̃ et illustraret̃. Cum em̃ mens deo viciniοz sit ꝛ intimioz ꝙ corpus: nõ decebat vt dei sapientia eius vtz̃ inhabitaret sine hoc q̃ mẽs eius prius fidei lumine ꝛ cognitiõe summe sapiẽtie resplẽderet. Et iõ ꝑus debuit mens eius intelligere ꝛ cognoscere q̃d in ea fiendum erat q̃d ꝑ annũciationẽ factum est anteq̃ carnem cõcipet. Unde Aug9. li. de verbis dñi sic dicit. Beatioz est Maria ꝑcipiendo fidem christi q̃ cõcipiendo carnẽ xpi. Et subdit ibidez. Paterna ꝓpinquitas nihil Marie ꝓfuisset: nisi felicius christũ cor de q̃ corꝛe gestasset. Hec ille. ¶ Secunda ratio vt virginis affectus ꝛ actus acceptaretur. Nam deus nõ diligit coacta ſultia sed spontanea. vt dicit Aug. iuxta illud ps. Uoluntarie sacrificabo tibi ꝛ ꝓfiteboꝛ nomini tuo dñe quoniã bonũ est. Unde beata virgo cum singulariter ꝛ excellẽter in dei seruitium eligeret̃ quẽ vtero portauit: lacte aluit: brachijs baiulauit: decuit vt eius obsequiũ voluntariũ angelo nũciante requireretur: ad quod se ꝑatam ꝛ ꝓmptam obtulit dicens. Ecce ancilla dñi. ¶ Tercia ratio vt virginis cõsensus exꝑmeret̃. Si em̃ in matrimonio corꝑali requirit̃ expressus consensus: multomagz in mr̃imonio spũali: cuz sit maioꝛ ꝓiunctio mẽtis q̃ carnis. Et ideo vt ostẽderet̃ esse q̃dam spũale mr̃imoniũ inter dei filium ꝛ humanã naturã. igit̃ ꝑ annũciatione angeli expectabat̃ cõsensus virginis loco totius hũane nature. Idcirco Augst. in sermone de natiuitate beate Marie dicit: O beata Maria seculũ oñe captiuum: tuũ deꝑcatur assensum. Te dña mundus sue fidei obsidez fecit: Noli morari virgo. nũcio festinãter respõde verbũ: ꝛ suscipe filium: da fidem ꝛ senti virtutẽ. Ecce inquit ancilla dñi fiat mihi ſm verbũ tuum. Hec moꝛa ꝛginalẽ thalamũ ingredit̃ xps. Hec ille. ¶ Quarta ratio addit̃ ſm Alber. vbi supꝛa. vt deus magz honoꝛaret̃ ꝛ hõ instrueretur. Nam deus in hac annũciatiõe honoꝛabat̃ q̃ntum ad potẽtiã in eo q̃ angelos mistros habuit: ꝛ quãtũ ad sapiẽtiã: in eo q̃ modus nostre liberatiõis modo ꝑditionis directe obuiauit cum virginẽ ꝑ angelum bonũ docuit: sicut angel9 malus virginem Euam decepit. Item homo instruit̃ ad deuotionẽ in eo q̃ humana natura abiecta deo ꝛ angelis inimica a deo prioꝛ ꝑ angelũ salutat̃: ꝛ in hoc etiam de9 honoꝛat̃ quãtuz ad bonitatẽ: que ex hoc resplendet ac charitatem: deniq̃ ex hoc homo instruit̃ ad fidez ad obediendũ deo ꝛ ad humilitatez exẽplo beate virginis ꝛc̃. ¶ Et ꝑ hec ꝓmissa ꝓtz responsio ad ꝓmũ argumẽtũ incõtrariũ. Ad secũdũ autẽ respõdet̃ ſm eundẽ Tho. vbi supꝛa. q̃ licz ꝓphetia ꝓdestinatiõis complet̃ sine nostro arbitrio causante nõ tñ sine nostro arbitrio ꝓsentiẽte. ꝛ sic patz ꝛc̃.

¶ Capitulum.II.

Secũdo querit vtrum hec dñica annũciatio tm̃mõ p angelicũ nũcium debuerit fieri. Videt q̃ debuerit annũciari vic̃ p aliq̃ pphetaz quia incarnatio xp̃i notificabat̃ z p̃nunciabat̃ in veteri lege p hoies: vic̃ pphetas z patriarchas ergo z ip̃i beate virgini debuit nũciari p pphetaz. Preterea supior nõ debet instrui p inferiorem. Sed beata virgo supior fuit angelis quia deo acceptior: ergo nõ debuit sibi p angelum ꝯceptio annũciari. Item ꝯfirmat̃, quia sũmis angelis fit revelatio ĩmediate a deo ꝓter ip̃os ꝯ dignitatẽ: sed mater dei est sup oẽs exaltata: ergo videt̃ q̃ ĩmediate sine oẽi angelico nũcio sibi debuit fieri revelatio a deo de incarnatõis mysterio. Preterea beata virgo ex lumine fidei z gratie cognoscebat deum incarnandũ et credebat hoc fidelissime que ad hoc in vtero erat sanctificata. Ideo nõ videt̃ q̃ p angelum hoc sibi debuerit revelari. Incontrariũ est dispositio diuĩe sapiẽtie sicut testatur sacra scriptura, missus est inquit angelus ⁊c. Ad questionẽ respõdet̃ ꝯm Tho. vbi supra, ar. ij. Necnõ ꝯm magnũ Albertum vbi supra, ca. ij, q̃ mysteriũ incarnatõis nullus hoim debuit beate virgini annũciare: quia inferiorũ est recipe a supioribus illumiationẽ, vt dicit Dyoñ. de angelica hierarchia. Sed nullus hoim fuit beata virgine supior que oẽs pphetas z sanctos p̃celebat lumie gratie z merito sctitat̃, ergo ⁊c. Licz aũt beata virgo fuerit etiã angelis superior ꝯm acceptatõz diuĩe p̃destinatõis et quãtũ ad dignitatẽ ad quã diuinit̃ eligebatur. Erat tm̃ eis inferior quãtũ ad statũ, qm̃ ip̃a in statu p̃sentis vite erat: angeli vero in statu patrie. Nec mirũ ꝑ quia etiã ip̃e x̃ps rõne passibilitat̃ vite paulomiñ est ab angelis minorat̃. Sz tũ quia x̃ps fuit viator z cõprehẽsor quãtũ ad cognitionẽ diuinor̃ nõ indigebat instrui: sed mater dei nõdum erat in statu cõprehẽsor̃, z ideo de diuĩo cõceptu erat p angelũ instruenda z annũciada: z hoc quadruplici rõne.

Primo rõne diuĩe ordinatõis.

Scõo rõne angelice restauratõis.

Tercio rõne mũdicie ꝑginalis.

Quarto rõne future vtilitatis.

Primo rõne diuĩe ordinatõis vt sc̃z seruaretur ordo quẽ de⁹ statuit, q̃ vic̃ diuĩa mediantib⁹ angelis quor̃ officium est nũciare bomib⁹ panderent̃ z annũciarent̃. Et hec ẽ regula diuĩe ordinatõis, sicut dicit Dyoñ. iij. ca. angelice hierarchie. Diuinũ inq̃t iesu benignitat̃ mysteriũ angeli p̃muz edoctũ: ꝓterea p ip̃os ad nos gr̃a cognitõis trãsiuit. Hec ille. Scõo rõne angelice restauratõis, sicut em̃ p̃ditio humana initiũ sumpsit ex hoc q̃ diabol⁹ allocut⁹ ẽ mulierẽ: ita vt dicit Beda cõgruum erat vt p humane repationis exordio angel⁹ virginẽ alloquat̃ que repatio angelice ruine z humane cõis erat. Tercio rõne mũdicie ꝑginalis. Vñ Hiero. in sermõe assumptõis Marie sic dicit. Bene angel⁹ ad ꝑginẽ mittit̃: quia sp̃ est angelis cognata virginitas: ꝓfecto in carne ꝓter carnẽ viuere nõ terrena vita est sz celestis. Quarto rõne future vtilitatis, q̃ ille annũciabat̃ qui est rex oĩm hoĩm z angelor̃ cuius natiuitas sicut in salutẽ erat hominũ ita z in repationẽ angelice ruine: z iõ decuit vt tam bõ q̃s angel⁹ in annũciatione mysteriũ exhiberẽt. Hec Tho. z Alber.

Ad argumẽtũ p̃mũ incõtrariũ patebit ex p̃missis respõsio. Et sil̃iter ad sc̃m z ci⁹ cõfirmationẽ patebit respõsio, quia licz mater dei erat supior dignitate, nõ tm̃ q̃ntũ ad statum. Ad vltimũ respõdet̃ ꝯm Alber. q̃ licet beata ꝑgo fidẽ incarnatõis habuit, verũ tm̃ ex hũilitate cordis sui nunq̃s cogitauit se ad tale mysteriũ sublimãdũ: z ideo ab angelo debuit p̃moneri.

Capitulum. III.

Tercio querebat̃ de quo ordine debuerit angel⁹ ad annũciandũ mitti. Videt̃ em̃ q̃ de sũmo q̃ sũma nũciabat. Ex quo videt̃ q̃ Gabriel fuerit summus z de summo ordine, s. seraphĩ. Ad hãc questionẽ breuiter respõdet̃ q̃ q̃s aliqui putauerint Gabrielẽ esse de sũmo choro: ex eo q̃ sũmũ mysteriũ, s. incarnatõis adplenũ scierit z annũciauerit, tamẽ cõis ecclesia sonat eum fuisse de choro archangelor̃ z nõ de seraphĩ: vel alĩs supioribꝫ. Hã z cõiter Gabriel archangel⁹ appellat̃, vñ iste angel⁹ nõ fuit de sũma nec de media hierarchia, sz vt ꝓbabili⁹ videt̃ fuit de medio ordine infime hierarchie qui est ordo archangelor̃. Et ꝑ oñdit̃ ꝯm Tho. vbi sup. Necnõ z Albertum: z plerosq̃ alios doctores pluribus rõnibus.

¶ Primo rõne vtilitatis.
¶ Scdo rõne cõunitatis.
¶ Tercio rõne ꝓpietatis.
¶ Primo rõne vtilitatis, cũ em̃ xps nascebat vt inordinationẽ q̃ in angelis acciderat repararet: decuit vt i sua ꝯceptõe ordo ille celestis hierarchie maxie seruaret: vt.s. summi angeli mediãtib⁹ infimis hoies illumiarẽt z iõ Gabriel p quẽ virgo illumiabat erat de infima hierarchia. ¶ Scdo rõne cõitatis: vt em̃ tãtũ mysteriũ eet cõius: decuit vt inferior Gabriel nũciaret: qui vicz de infima esset hierarchia: cũ ei inferiores angeli agãt id qõ a supioribꝫ recipiũt z nõ ecõuerso dũ inferiores angeli nũciant: annũciatio p superiores z inferiores explet: qõ nõ esset si superiores imediate annũciarẽt ꝛc. ¶ Tercio rõne ꝓpietatis: decuit q̃ppe ordinez celestis hierarchie in hac annũciatõe obseruari: vt scz sũmi angeli mediãtib⁹ infimis hoies illuminarẽt: ſz qz nõ decuit vt de infimo ordine scz angelo⁹ aliq̃s mitteret ad annũciandũ. Ratio: quia ad illos scz angelos ptinet dirigere actus alicui⁹ hois q̃ ad ipm singulariter vel q̃si tm̃õ ptinẽt: vñ angelo⁹ ꝓpietas est mina nũciare: sicut dicit Grego. in moral'. Uñ cõgruebat vt de ordine archãgelorũ q̃ ordo est sup ordinẽ angelo⁹ mitteret aliq̃s: scz Gabriel: tũ ꝓpter pcipuũ bonorẽ btẽ virginis: q̃ sup cões erat viatores: tũ ꝓpter archangelo⁹ ꝓprietatẽ: qz ad archãgelos ptinet dirigere act⁹ hois q̃ in totã multitudinẽ redũdant. Uñ z archangeli dicũt ab archos qõ est ꝓnceps: q̃si ꝓncipales angeli. qz ḡ ꝛsensus btẽ ẏginis q̃ p angelũ requirebat erat act⁹ singularꝭ plone in multitudinis imo toti⁹ humani generis salutẽ redundãs. Idcirco ad annũciãdũ ẏgini req̃rebat vt mitteret angel⁹ de ordine archãgelo⁹. ¶ Si aũt absolute petis vl' queris: vtꝝ iste angel⁹ fuerit sũm⁹. Rñdet ꝼm Tho. vbi supra. q̃ nõ fuit sũm⁹ simpliciter: qz nec de sũma hierarchia: nec etiã de media hierarchia fuit: ꝓt tñ dici summ⁹ duobꝫ modis. Primo qz credibile est q̃ fuerit sũm⁹ in ordine archangelo⁹. Scdo qz sũma. i. incarnationẽ dei z salutẽ humani generis annũciauit. Et sic exponit Grego. in omel'. de centũ ouibus. Huic etiã sententie ꝛcordat Bernũ ita dicens. Putem⁹ angelis ꝑesse archangelos qui sunt ꝛscij diuinoꝝ secretoꝝ q̃ nõ nisi ob ꝓcipuas z maximas causas mittunt: ex q̃bus ille magn⁹ archangel⁹ Gabriel missus legit ad Mariã: ob causam q̃ vtiq̃ maior esse nõ potest. Hec ille.

¶ Capitulum. III.

Quarto q̃rebat vtrum congruentius inter oẽs angelos p hac annũciatione facienda debuerit Gabriel eligi. ¶ Uidetur em̃ q nõ detur ratio q̃re iste potius eligatur q̃ alius angelus vel archangelus cuz quilibet eque bene potuerit annũciare hec virgini. Item videt q ob reuerentiã beate virginis debuerunt mitti plures archangeli ad salutandũ z annũciãdum. ¶ Incõtrariũ est euangeliũ. ¶ Ad q̃stionem igitur respõdet ꝼm Alber. vbi sup. ca. xvij. q multi angeli nõ debuerunt mitti ad hanc annũciationẽ: quia multitudo repugnat archano mysterij. Nõ ei est archanum q̃ multis est cognitũ. Nec est tam familiariter z amicabiliter intimatuz q̃ prius est multitudini reuelatũ: z sic soluit' scõm argumẽtũ incõtrariũ factum. ¶ Itez ꝼm eũdem Albertũ ibidez. et Tho. vbi sup. Aulli alteri angelo ita cõgruebat facere hanc annũciationẽ sicut Gabrieli. Ratio qz huic officio nomẽ Gabrielis sup oẽia congruebat. Nam hoc nomẽ Gabriel tripliciter interptatur ꝼm Greg. z Hiero. Primo sic Gabriel id est virtus nostra deus. et hoc sũme cõgruebat: quia virtute diuina debebat cõcipere virgo nõ humana. Scdo interptat Gabriel. i. fortitudo dei: z hoc etiam sũme cõgruebat ad ostẽdẽdum q opus incarnationis erat p dei fortitudinẽ nũciãduz. Primo quidem quia fortis. scz angelus missus est ꝓpter fortez. s. xpm qui vt dicit ps. est deus fortis z potẽs. Scdo qz fortissimũ sup oẽia opa erat opus incarnatõis. Fortius quippe z maiorꝭ ꝓtutis erat deum fieri hominẽ q̃ ex nihilo creasse mũdũ: cum de⁹ pl⁹ distet a qualibet creatura q̃ creatura a nihilo. Tercio quia fortꝭ missus est cõtra fortem. s. diabolum ad debellãdum: z ideo fortitudo dei Gabriel annũciare debuit virgini xpi aduẽtũ. Tercio interptat hoc nomẽ Gabriel. i. ꝛfortauit me deus vel ꝛfirmatio dei z ꝟ cõgruebat. quia p eius annũciatiõz cõfortari debebat cor ẏgis marie z ꝓfirmari ad credẽdũ ꝛc. Uñ cũ turbata eẽt: angel⁹ dixit ei. Ne timeas maria iue. ꝛc. O igit fi-

delis aia vide q̄ rōnabilis sit fides catholica: vide q̄ miro ordine diuīe sapie firmata sit fides ista salutifera: cui deseruit oīs ratio oīs sciētia ⁊ ars adeo vt nil incōgruū nil falsum possit huic verissime fidei vel irrōnabile admisceri. Agnosce igit verum dei filiuz esse xp̄m ⁊ securus esto credēs in ip̄m ⁊c.

¶ Articulus secūdus qualiter angel⁹ Gabriel apparuit beate virgini in tpe annūciationis. ¶ Capitulū. I.

Secundū misterium declarandū: dicit qualifice apparitionis, i. qualiter facta sit ista apparitio angeli Gabrielis circa beatam virginē. Circa qō quattuor ꝓsiderationes occurrūt.

¶ Prima de angeli ingressione.
¶ Scōa de virginis occupatōe.
¶ Tercia de eiusdem virginis situatiōe.
¶ Quarta de angeli visione.

Prima ꝓsideratio de angeli ingressione: q̄liter vicz angelus Gabriel clausum oratorium bñdicte ꝑginis ingressus fuerit: vtrū ianuis clausis intrauerit vel ostium oratorij aperuerit. Ad qō breuiter respōdet ꝑm Albertū vbi supra, ca. lxiij. sic dicēt. Credim⁹ inquit angelū clausis ianuis intrasse. Et h potuisse ꝓpter nature sue subtilitatē ⁊ assūpti corpis etherei qualitatē. Nam vt dicit Aug. Angeli assumūt sibi corpa in quibus apparent de purissimo ethere: q̄ potuit ianuis clausis intrasse. Vñ ⁊ Bernū, sup missus est dicit sic. Suspicādū nō est q̄ apertū angelus inuenerit ꝑginis hostiū: cui nimiz in ꝓposito erat fugere hoīm freq̄ntiā vitare colloquia ne oratis silētium pturbaret. Hec ille. Deniq; hoc etiaz mysterio cōgruebat: vt vicz angelus clausis ianuis ingrederet oratorium: quatin⁹ p hoc significaret q̄ dei filius cui⁹ incarnatiōē annūciabat clauso virginali vtero ingrederet: ⁊ nasceret: iuxta illud Ezechiel. xliij. Porta hec clausa erit et vir nō ptrāsibit p eā: q̄m dñs deus ingreditur et egredit p eam ⁊c.

¶ Capitulum. II.

Secūda ꝓsideratio de beate ꝑginis p tunc occupatiōe: quib⁹ scz actib⁹ erat bñdicta virgo tūc in oratorio occupata: ⁊ quid agētem angel⁹ eaz reperit.

¶ Ad qō breuiter dicit ꝑm doctores: q̄ quadruplici actu erat occupata.

¶ Primo legebat.
¶ Scōo ꝓtemplatōi insistebat.
¶ Tercio lachrymādo suspirabat.
¶ Quarto deuotissime orabat.

Primo q̄ppe legebat sctōs libros ꝓphetarū veteris testamenti in q̄bus erat ꝓmissio de christo: ⁊ vt traditur a deuotis doctoribus pie credit: q̄ tunc legebat illud Esa. vij. ca. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊ vocabit nomē eius emanuel. Tāta; deuotōe mouebat: vt ex intimis medullis cordis dicere cogeretur: O deus patris nostri: vtinaz videre saltem mererer ipam virginem que cōceptura est filium tuum. totā me in eius seruitium māciparez: oīa relinquēs eius vestigijs adhererem: putas ne viuam: putas ne videbo illam virginē ⁊ eius filiuz: O vtinam saltem semel admitterer: vt in illius filij redemptoris ⁊ saluatoris generis humani: puuli nati: oscula ruere possez: brachijs amplexuq; dulci circumplectere valerem ⁊ ei seruitia deuota impēderem ⁊c. ¶ Secūdo cōtemplatōi diuīe insistebat. Nam ꝑm Alber. sup missus est: erat tūc virgo benedicta totaliter eleuata ad familiaritatē diuinā que tota replebatur dulcedine gratie: tota gratificabat ⁊ tota glorificabatur ⁊ quāto magis eleuabatur in cognitōe dei: tāto magis descēdebat ad sui humiliatōez: indignā se reputans vel ad mimaz dei familiaritatē ⁊ ideo nō mirum q̄ oratio tam humilis penetrabat celos: quoniā scriptum est Eccli. ca. xxv. Oratio humiliātis se nubes penetrat ⁊ nō descēdit donec aspiciat altissim⁹.

¶ Tercio lachrymādo suspirabat: pie nempe creditur cum multis suspirijs in ipa hora annūciatiōis desiderasse filij dei aduentum p generis humani redemptōe. Si em Abraam desiderauit videre diē christi. Si omnes sancti ⁊ ꝓphete voluerunt desiderio magno christi aduentū: multo magis Maria. ¶ Quarto deuotissime orabat. vñ Ber. sup missus est dicit. Ingressus est angelus in secreto cubiculo vbi clauso sup se hostio orabat virgo patrez in abscondito. Si em conceptio precursoris fuit prenunciata patri suo preoccupato in sacrificio: multo probabilius est q̄ conceptio saluatoris annunciata fuerit virgini in deuotione et oratione actualiter existenti. Tunc enim vt credo

plus solito feruentissima ꝛ vnguentis spiritussancti delibuta ac dulcedine gratie cõsolata humili mente ꝛ corde deuoto lachrymantibus oculis ꝛ vultu ad celestia eleuato dicebat. O clementissime deus qui bonitate tua mundũ creasti ꝛ angelos ac homines ad imaginem tuã fecisti: miserere homini iam perdito: aperi celos ꝛ descende: veni obsecro de⁹ pyssime: veni ne respicias peccata hominũ: sed misericordie tue multitudinem qua te repromisisti patribus nostris venturum ꝛ hominẽ liberaturũ: Hec ꝛ his similia orante: ecce angelus dñi astitit et lumen refulsit in habitaculo virginis.

¶ Capitulum. III.

Tercia ergo cõsideratio occurrit de benedicte virginis ptunc situatione: vtrum vicz prostrata ptunc erat cum angelus aduenit: aut sedebat: aut genu flexerat vel stabat. Ad quod idez Albertus vbi supra, ca. lxiij. dicit. Credim⁹ inquit beatam virginẽ in aduentu angeli inclinatis genibus ꝛ eleuatis puris manibus celicis in celum oculis ad patrẽ misericordiarum p incarnatõe filij sui deuotissimas preces cum lachrymis fudisse. Et angelo venienti reuerẽter assurrexisse quia hec ad bone statez ptinebant: sicqz pturbata de noua salutatione: capite inclinato humiliter stetisse. Nam ꝛ hoc modo in picturis consueuit p totam ecclesiã figurari cõmuni⁹. Tandem quoqz pcepta annũciatõne credendo in eã consensisse: ꝛ ẽntotius impleri nõ dubitasse. Et rursum flexis genibus in terram ꝛ eleuatis oculis in celũ ac manibus ex intimo corde erũpentibus p gaudio lachrymis devotissime flagitando dixisse: Fiat inquit mihi ſm verbũ tuum: et sic deum pariter ꝛ hominem concepisse, ꝛ iste modus positionis ꝛ situs eorum est qui de manu angeli id est sacerdotis suscipiunt dñicum corpus de altari. Hec Albertus.

¶ Capitulum. IIII.

Quarta consideratio de angeli visione a beata scz virgine: vtrum vicz beata virgo viderit corporali visione istum angelum sibi apparentẽ: vel vtrum angelus sibi apparuerit corpaliter vel tm̃ intellectualiter. ¶ Tu possis arguere q̃ ista filij dei incarnatio debuit ab angelo visione intellectuali annũciari: ꝛ nõ visione corporali: quia visio intellectualis est melior vt sione corpali. Nam illi qui visione intellectuali christum viderunt beati pnunciant Job. xx. Beati qui nõ viderunt scz corpaliter ꝛ crediderunt. Qui autẽ visione tm̃ corporali viderunt christũ sicut Pylatus ꝛ crucifixores: nõ credentes eum esse deũ nõ beatificant: ergo cũ melior sit visio intellectualis debuit apparere intellectualiter ꝓpter huius incarnatõis pfectionẽ ꝛc. ¶ Preterea visio intellectualis videntes nõ pturbat nec stupefacit: sed hoc facit corpalis. vnde canitur de ipsa beata virgine: expauescit virgo de lumine: sed melius fuisset q̃ a tali pturbatione mens eius fuisset pseruata: ergo debuit apparere visione intellectuali. ¶ Incõtrarium est doctorũ sentẽtia. vnde ꝛ Aug⁹. in quodã sermone inducit beatam virginẽ sic dicẽtẽ. Venit ad me Gabriel archangelus facie rutilãs: veste choruscãs: incessu mirabilis. Hec autez nõ possunt ptinere nisi ad corpalem visionez: ergo tali visiõe angelus beate virgini apparuit. ¶ Ad questionẽ igitur respondet ſm Tho. iij. pte sũme. q. xxx. ar. ij. Et iterum tercio scripto sentẽtiarũ. di. iij. arti. j. q̃ ista incarnatio diuia nõ debuit nũciari ab angelo visiõe intellectuali: ſz corporali. Et hoc triplici ratõe.

¶ Primo ratõe maioris silitudis.

¶ Scõdo ratõe celsitudis.

¶ Tercio ratõe maioris certitudis.

Primo ratiõe maioris silitudis. Nam annũciatio debebat ꝓportionari ei qui annũciabatur. Annũciabat aũt missio visibilis filij dei in mũdũ: sicut ergo deus qui est invisibilis carnem visibilem debebat assumere sic angelus qui est invisibilis i carne visibili debuit apparere. ¶ Secũdo ratõe virginalis celsitudis. Fuit em̃ cõueniens virginis dignitati vt sicut ipsa nõ solum mẽte ſz etiam carne debebat christũ cõcipere. Sic ꝛ angelus sibi apparere debebat nõ solum mẽtali sed etiam visiõe corporali: vt nõ solũ eius intellectus sed etiam sensus delectaretur. ¶ Tercio ratõe maioris certitudis. Nã corporea seu sensibilia manifestiora ꝛ certiora sũt nobis q̃z ea que visiõe imaginaria apprehẽdimus. In his quippe que visibiliter cernim⁹ minus decipimur. Et ideo vt mãifestiora ꝛ certiora eẽnt beate virgini ea q̃ annunciabant: angelus corpali visione debu

it apparere. ¶ Ad obiecta ergo respondetur fm eundem Tho. ibidem. ¶ Ad primū dicitur q̄ q̄uis visio intellectualis ex se sit melior corporali: tamen vtraq; simul efficacior est q̄ altera, ꝓpter cōnaturalitatem humane cognitōis ad sensum. Unde et qui vtroq; oculo christū viderunt sicut apostoli magis beatificantur Luc. x. Beati oculi qui vident que vos videtis ꝛc. Beata autē virgo vtroq; modo vidit angelū scz t visione intellectuali et cum hoc corporali ꝛc. ¶ Ad secundū respondet fm Origenē sup Lucā q̄ dicit: q̄ angelus apparēs sciens humanaz naturā et p̄cipue virginē esse fragilem: perturbationi et fragilitati medet confortādo: vñ tam Zacharie q̄ Marie post perturbationē dixit: Ne timeas. Et ꝓpter hoc dicit vl' legitur in vita sancti Anthonij. Nō est difficilis bonoz malorūq; spirituū discretio. Si em̄ post timorē successerit gaudiū: a dño sciamus venisse auxiliū: quia securitas anie p̄sentis maiestatis indiciū est. Si autē incussa formido pmanserit: hostis est q̄ videtur. Hec beat⁹ Tho, vbi sup. O itaq; ania mea contēplare nunc quomō dña mūdi lachrymosis oculis: facieq; serena ꝓ tua salute et totius humani generis redemptiōe deprecatur vt dei filius mittat. Contēplare quē admodū subito clausis ianuis angel⁹ cum lumine ingenti ingredit: et genuflexo ipam salutat. Contēplare quomō virgo expauescit et assurgens angelo ꝓuoluto ad genua ipsa humiliter et deuote capite dimisso: diuina nuncia auscultans astat. O ania mea ingredere ī cor būdicte virginis: in cor inquā diuia gratia plenū: in cor tante dñe tue vtpote dei genitricis. In qua omnis consolatio tua: omnis dulcor: omnis suauitas tua consistit et spes vitaq; ac salus tua manet. Ingredere inquā et vide quid sentiat: quomodo de tanto lumie expauescat sed de dei suauitate dulcescat: Audiuit tenorē verborum nuncij: et terret p̄ nouitate insolite salutationis. Exultat letabūda quia salutat ab omniū creatore deo: et quomō tanta et tanti: ac a tanto: salutatōe nūcianda: dignam se reputare ignorat. Gaudet de aspectu angeli: letatur quia mox mater dei efficitur: t domina celorū et angelorū regina p̄ficitur. O felix Maria q̄nto digna es honore que deum meruisti suscipe quē totus orbis nequit cōphendere. Quis extimare valeat o domina quāta tūc dulcedine cor tuū redūdabat cuz dulcissima angeli verba: ex deo tuo quē sup oīa amabas: suscipiebas: cū tibi dei filium ꝓmitti audiebas: te sup omnes benedictam fore auscultabas et gratia plenaz esse te sentiebas. O vtinā tunc affuissem: et genibꝫ ꝓuolutis cum angelo corā te dña ꝓ cidissem vtiq; te exorassez t dixissem: O gloriosissima dña excelsa sup sidera. Ecce q̄nta tibi gloria annunciat: Ecce quātus tibi filius ꝓmittitur: Ecce quāta p te mūdo toti vtilitas acquirit. Et ergo noli mozari virgo beatissima respōde angelo et suscipe dei filium in tuo sacrosancto vtero. Recordare dña: quia ꝓ nobis peccatoribꝫ tu es electa vt sis dei mater vera: noli ergo vnq̄ obliui sci nostri: suscipe verbuz vt sis dei genitrix ego regina angelorū totius mūdi impatrix: et peccatorū aduocata: vt p te nobis detur celestis gloria Amen.

¶ Articulus terci⁹ qualibus modis et conditionibꝫ dignissimis angelus annūciādo beate virginis conceptū apparuit.

¶ Capitulum. I.

Tercīū misteriū declarandū dicit magnifice observatiōis. Nimiz deus oipotens et pīssim⁹ decreuit vt angelus Gabriel in sua legatione ad honorē benedicte virginis et eius sacratissime conceptōnis, xp̄i, honorificos siue dignificos modos obseruaret: quatin⁹ et in hac annūciatione ipa beata virgo gauderet et gloriarek his duodeciz dignificis conditiōibꝫ et modis tanq̄ fulgore corone duodecim stellaz: ¶ Primo quidē decreuit deus est et voluit vt angelus in sua apparitione obseruaret quat tuoz modos et conditiones honorificos siue dignificos vt vicz apparere deberet ipsi virgini.

¶ Primo in humanali specie.
¶ Scdo in virili decore.
¶ Tercio in iuuenili etate.
¶ Quarto in habitus sui radiositate.
Secundo quattuoz in salutatione vt scz
¶ Primo reuerentissime salutaret.
¶ Scdo dignissimo noīe noīaret.
¶ Tercio de diuino ꝓsortio cōmendaret.
¶ Quarto de sūmo ꝓuilegio magnificaret

¶ Tercio quoq; decreuit deus quattuor alios modos dignificos obseruari in hui⁹ legationis executione: vt vicz

¶ Primo de gratia assecurareť.

¶ Scõo sibi filiꝰ dei ꝓmitteret.

¶ Tercio de supuentõe spũsseti instrueret.

¶ Quarto ad ꝓsentiendũ deo induceret.

¶ Primus itaq; modus dignificꝰ quẽ ꝓ obseruare debuit angelus ad honorem beate ꝑginis ꝛ eius cõceptionis quo tanq; ꝓma stella virgo benedicta gloriať dicit humana specíei apparitio: vbi queriť vtrũ cõueniẽter angelus debuit apparere beate ꝑgini in humana specie magꝭ q; alia. ¶ Circa quod possis arguere q; debuit apparere in specie serpentina: quia dicit Bernñ. q; modus repationis debuit fieri ꝓsimilis modo pditionis. Sicut ergo similitudo fuit in hoc q; femia pdidit: femia saluauit: ita debuit esse ꝛ in hoc similitudo vt sicut angelꝰ malus in specie serpentis decepit: ita ꝛ angelus bonꝰ in specie serpẽtis debuit esse nunciꝰ repatõis. ¶ Preterea videť q; debuit apparere in specie colũbina quia contraria cõtrarijs curanť. vt dicit Grego. omeľ. de martyrib. ergo si deceptio fiebat ꝑ calliditatẽ serpentinã: illumiatio debuit fieri ꝑ simplicitatẽ columbinã. ¶ Incõtrarium est cõmunis doctoꝝ ꝛ totius ecclie sententia: quia vbiq; figurať Gabriel ꝓ hac annunciatõe in specie humana in picturis in qua creditur apparuisse. ¶ Ad q̃stionez respondeť fm Alber. vbi sup. ca. xx. q; angelus apparens ꝑgini debuit apparere in humana ꝛ nõ alia specie. ꝛ hꝫ cõueniebat Primo rõne dignitatis: quia vt dicit Aristo. li. j. de aialibus. Hõ est dignissimũ aialium: sed quia ista apparitio fuit complementum ꝛ dignissima omniũ apparitionuꝫ. Si ergo alie apparitões angelorũ in veteri testamento fiebant in specie humana: vt patz de Abrae facta apparitõe ꝛ cõsimilib⁹: multo magis ista debuit fieri in specie digniori scz homis. ¶ Secũdo rõne cõformitať quia humana species conformior erat ad christi incarnationẽ. Unde ꝛ Mathe⁹ euangelista eo q; plura scripsit de incarnatõ dei hominis inter aialia euãgelistas figurantia habet faciez homis: cõueniens ergo erat q; sicut annunciabať ꝑ angelũ deus fieri homo ita angelus in humana specie appareret. ¶ Tercio rõne illuminatõis. Beata eẽ virgo sensibiliter ab angelo illuminari debuit. Illuminatio autẽ sensitiua ad cognitionem fit mediante locutõe. ergo mediuꝫ illuminatiõis debuit esse locutiuũ: sed nullum sensitiuũ est locutiuuꝫ nisi homo. ergo debuit venire in specie humana ꝛ in nulla alia: vtpote sicut nobilissimũ intellectiuum erat q̃ illuminabat eam interius scz deus sic etiam nobilissimũ esset sensitiuum: quod illumiabat eam exterius scz homo. Et per hoc solvitur illud incongruũ de specie colũbe. ¶ Ad illud autẽ de specie serpentis. Respondeť q; ex quo ordinata fuit species serpentis ad deceptionez Beñ. iij. Sed ꝛ serpens erat callidior cunctis animãtib⁹ terre nõ debuit esse instrumẽtum illuminatiõis. Hec Albertus. Unde patz q; ꝓpter hominem huius sacratissime cõceptiõis debuit angelus ĩ specie humana apparere.

¶ Capitulum. II.

¶ Secũdus honor dicitur virilis forme decoratio. Nam nõ debuit angelus apparere in forma femine sed in forma viri. ¶ Primo ꝓpter dignitatẽ quia masculus naturaliter est dignior femina. j. politico. ¶ Secũdo ꝓpter cõformitatem ad christi incarnationẽ qui annũciabať vẽturus in virili sexu tanq; pfectiori. ¶ Tercio ꝓpter illumiatõis opportunitatẽ: quia cũ debuit beatam virginẽ angelus illumiare. sexus autez femine⁹ nõ est illumiatiuꝰ sed magis illumiabilis. Juxta illud apli. Mulieres in ecclesia taceant sed domi interrogẽt viros. ergo ꝛc. Et q; sic apparuerit claret et cõfirmatur ꝑ virginis turbatõez. Unde super illud. Que cum audisset turbata est. glosa dicit. Proprium est virginum ad oĩes viri pauere occursus. Et etiaz quia in oĩbus apparitõibus que fuerant in veteri lege angelus legitur apparuisse in forma virilis sexus: ergo ꝓpter honorem huius multo magis. Hec Albertus.

¶ Capitulum. III.

¶ Tercius honor iuuenilis etatis perfectio. Nam iste angelus ꝓ hac annunciatione non debuit apparere in specie puerilis vel etiã senilis etatis: quia senex inquantum huiusmodi dicit defectũ similiter ꝛ puer. Juuenis autem dicit nouitatem cum perfectione. Cum igiť hic annũ

ciabatur ille qui fuit motus fm humanitatem z pfectus fm deitatem: ergo debuit angelus i specie iuuenili hic apparere. Unde Dyonisius dicit q iuuenile significat innouantis z semp vitalis virtutis pfectionem. Hec Albertus.

¶ Capitulum. III.

Quartus honor dicitur habitus radiatio. Nam nō decuit angelu apparere in alia veste q candida clara et luminosa vt sic magis honorificaret hec sacra conceptio. Et hec quidē ¶ Primo ꝓpter angelum ipm nunciantē quia candor vestis innocentiā designat angeli. Nō congruit ergo angelo vestis alba simul et rubea quia cū innocentia nō est aptus habere passionē quam significat rubedo. Juxta illud Esa. lxiij. Quare rubrum est vestimentum tuum: quod dicit de christo ꝓpter passionem, ergo debuit angelus habere vestez pure albam: z radiosam ꝓpter glorie celestis lumen significandum. ¶ Secundo ꝓpter ipsam virginez cōcipientē conueniebat vestis clara quia ipsa sine peccato fuit et sine peccato concepit cum qui peccare nō potuit: et ideo totum album z nil de nigro colore: qui maculā designat habere debuit: nec debuit habere rubricatā vel bicolorataz vestem: quia virgo beata sine libidine concepit z sine dolore peperit verum lumē mundi: qui illuminat omnē hominē venientem in hunc mundū Joh. j. ergo tm albam z radiosaz ac lumine candentē vestem angelus habere debuit. ¶ Tercio ꝓpter christuz aduenientē: quia em ille annūciabat: qui nos a culpa purificabat et celesti luci restituebat. Qui etiā lux vera de luce, id est deo patre ꝓcedit. Deus eniz lux est z tenebre in eo nō sunt vlle. j. Joha. j. Ideo clarissima et purissima ac lucidissima veste hic nuncius apparere debuit. Quod si dicas christ⁹ annunciabat: qui passurus erat z moritur? iō debuit habere aliquid de rubeo et pallido colore ad illud designandū. Respondet ex autoritate beati Dyonisij q omnis apparitio debet visibiliter declarare illud inuisibile quod ꝓmo et ꝓncipaliter ac ꝓ se annunciatur vel intenditur: ergo cuz iste angelus primo z principaliter nō intendebat nunciare nisi incarnatōez nō debuit habere vestem rubricataz sed tm albam. Hec Alber. vbi supra ca. xxvij.

¶ Capitulum. V.

Quintus honor. Et quo ad secūdū quaternariū ꝓmus dicitur reuerenda salutatio. Quia angelus apparens salutauit beatam virginē salutatione reuerēdissima a deo missa dicens: Aue. tanta quidē reuerentia q vt pie creditur angelus genua humillime flexerit: ad hoc verbū coram benedicta virgine: vtpote coram tali z tanta dña que mox futura erat dei mater: regina celi et dña angelorum omniū ac hominū. Et hoc ꝓbabile ē ex vniuersali ecclesie consuetudine quia in tota ecclesia solitum est sic ꝓ imagines figurari q vicz angelus genuflexo virginē benedictam salutauerit. Deniq; quāte sit reuerentie isto verbo salutasse virginem scz Aue. patz ex eius interptatione: quia dicit aue, quasi sine ve. Unde in hoc salutata est virgo de summa excellentia immunitatis ab omni ve: scz nature culpe z pene. Nature inquā: quia vt dicit Bernū. Erat sine coruptione fecunda sine grauamine grauida: et sine dolore puerpera. Item culpe quia erat sine ve culpe venialis mortalis z originalis, vt infra ostendetur. Deniq; sine ve pene: que est in separatione anīe z corpis quontiā sine dolore mortua est. et sine incineratiōe vel putrefactione zc. ¶ Preterea secūdo quāte sit reuerentie hoc verbo Aue: virginē salutasse clare/scit ex eius designatiōe. Nam cōuerso hoc noīe Eua ꝓ litteras Marie dictū est Aue: ad designandū q videlicz in benedictionē Marie Eue maledictio vertebat. Plura de hoc infra dicent cum de salutatione agetur. ¶ Deniq; tercio quante reuerentie fuerit isto ꝓbo salutasse virginē: clarescit ex virginis ꝓturbatione. Nam cū audisset hanc salutationē turbata est: nō q̄dem de visione angeli, vt dicit Nicola. de lyra. quia solita erat videre angelos. Sed quia ipsa beata virgo pre nouitate huius salutatōis z excellentia se indignam ex humilitate reputans tante salutationi: turbata est in sermone angeli z cogitabat qualis z quante excellentie esset ista salutatio. vt habet Lu. j. ca. Decreuit igitur deus hac salutatōne inaudita digne venerādā honorari virginē ab angelo ob eius dignissimā ꝓceptionē.

¶ Capitulum. VI.

Sextus honor dicit dignissima nominatio: cū scz dixit angelus gratia plena: ꝓpterea q̄ꝑe vt dicit Alb. super missus est, ca. lxvij. Angel⁹ nō apposuit in hac salutatōe nomē ꝓpriū Marie vt diceret Aue maria: qz dignissime salutanda z ꝑ nouo dignitatis nomīe: scz gr̄a plena cā nominare voluit: q̄tin⁹ p imutationē nomīs p mutatio status significaret z eminentia dignitatis. Hā in collatōe magnaꝝ dignitatū solet fieri mutatio noīm, vt patz in papa qui quādo creatur alio noīe noīatur. Uñ z saluator ꝑ obseruādo dixit ad Petrū Symon Johis tu vocaberis cephas. Hinc est q⁹ angel⁹ vt magis honoraret virginē, p ꝓprio noīe scz Maria: nomē nouū ex dei voluntate imposuit scz gratia plena. Juxta illud Esa. lxij. Uocabit tibi nomē nouuz qđ os dñi noīauit. ¶ Qđ si dicas ꝑ nomē gr̄a plena nō ꝓprie conuenire btē virgini sz etiam alijs. Dico q ꝑ nomē gr̄a plena ita circūlocutiuū est ꝓprie noīs btē virginis z ꝓsone ipius q nulli alij ꝓprie cōuenit: neqz deo neqz creaturis ſm qđ plenitudo gratie intelligit suscepti⁹ue. De⁹ enī nil gratie suscepti⁹ue habet sz poti⁹ datiue z fontaliter. Nulla etiā alia creatura ꝑter btām virginē plena est gratie susceptiue: que sola tātū gratie recepit q pura creatura plus recipe nō potuit. Uñ ei hoc ita ꝓpriū fuit q angel⁹ ei illud p ꝓprio noīe imposuit ꝓpter significandā excellentiā sue dignitatis. Hec ille, vbi supꝝ.

¶ Capitulum. VII.

Septim⁹ honor exhibit⁹ btē virgini ab angelo salutāte: dicit ꝓsortij diuini cōmēdatio. Hā statim vt salutauit eā angelus cōmēdauit de diuino consortio. id est q ipa deū secū haberet sup omnes sctōs: cū dixit dñs tecū. Ex quo ptz beate ⁊ginis dignitas: vt qđāmō sub sua volūtate haberet deū: quē z haberet filiū. Uñ Bernū. sup missus ē. dicit sic. Licz sit de⁹ cuz oībus sctīs: excellentⁿ tñ cū Maria cum q̄ vtiqz tanta ꝓsensio ei fuit vt illi⁹ nō solū volūtatē: sed sibi etiā carnē ꝓpriū geret: z de sua carne virginea vn⁹ xp̄s fieret. Ait itaqz angel⁹ Aue gr̄a plena dñs tecū. Nec tm̄ dñs fili⁹ tecū: sz etiā dñs spūssctūs tecū: de q cōcipies, z dñs pater inquā tecū q suū filium facit z tuū. Et fili⁹ tecum q se tibi dedit in filiū sumēs ex te carnē. Ite Maxim⁹ eps dicit, Dñs tecū in mente: tecū in ventre: tecuz in vtero: tecū in auxilio, z sic patet.

¶ Capitulum. VIII.

Octauus honor dicit sūmi z singularis ꝓuilegij magnificatio, cū subdidit dicēs. Bñdicta tu in mulieribus. Ecce q̄ntus honor ab angelo Marie defert, cū inter oēs mlieres excellēti⁹ bñdicta fore ꝑdicatur z magnificat. Uoluit aūt deus vt angel⁹ sic eam in salutatōe honorare bñdictā sup oēs fore pnūciando, q̄tin⁹ bñdictionē quā ꝓma mlier pdidit: Ipa virgo bñdicta repisse p suū salutifez ꝓceptum toti mūdo q̄z intulisse gauderet. vñ Hiero. in ſmone de assumptōe dicit, Uere bñdicta tu in mulieribꝫ q̄ viris z mulieribꝫ bñdictionē ꝓpinasti. De bis ptibꝫ salutatiōis infra latius.

¶ Capitulum. IX.

Nonus honor q z ꝓmus tercū quaternarij: dicit gratie assecuratō. Cū cñ vidisset angel⁹ beatā virginē pre humilitate pauere z turbatā fore de salutatione insolita z tāta sui exaltatōe: qñ nil mirabili⁹ est vere humiliāti se q̄z sua exaltatio. Et q ꝑ hūilitate pfunda qua se nil eē reputabat apud deū idignā tanto bñficio iudicaret. Statiz eā de gratia dei z honore isto dignā fore assecurauit z ꝓfortauit dī. Ne timeas Maria inuenisti gr̄am apud deū. s. nō solū ꝓ te sz ꝓ toto genere humano, Dec Hico, de lyra in postilla.

¶ Capitulum. X.

Decimus honor dicit diuini ꝓmissio: vñ subdit. Ecce ꝓcipies in vtero z pies filiū z vocabis nomen eius Jhm. Hō dicit impones, qz hoc nomē fuit impositū a deo patre eternaliter, sequit. Hic erit magn⁹. Semp q̄dem fuit magn⁹ de⁹ sz futur⁹ erat magn⁹ hō z magⁿ⁹ ꝓpha Lu. r. Ꝓpheta magn⁹ surrexit in nob subdit. Et fili⁹ altissimi vocabit: z dabit illi dñs de⁹ sedē Dauid ꝑis ei⁹. Hic angel⁹ nō loq̄tur de regno tpali Dauid: qz xp̄s tpaliter nō regnauit sup sedē. i. thronum Dauid Joh. xvij. Regnū meū nō est de boc mundo: sed loq̄tur de regno spūali z celesti: qđ figuratū fuit p regnū Dauid tpale: sic z celestis bierusalē p tpalē. Uñ z subdit. Et regnabit in domo iacob. i. sup electos. Hō dicē in domo abrae vl Jsaac: qz de domo abrae z isaac aliq̄ fuerūt reprobati, sic ismael z esau

sed ī domo Jacob oēs ei⁹ filij a sctis doctoribꝫ inter electos sūt cōputati. qz ꝛ si aliq̄ eorū peccauerūt tñ egerūt pniaz. Et regni ei⁹ nō erit finis: qz xp̄s nō solū in ēternū de⁹ ſz etiam in ēternū hō regnabit in eternū sup oēs angelos ꝛ hoīes. Hec Nico. de lyra. Patz igit Marie honor de tāti filij repromissiōe

¶ Capitulum. XI.

VNdecim⁹ honor dicit mirifice dceptiōis instructio. Nā statim q̄siuit Maria ab angelo. Quō fiet istud q̄m virū nō cogsco. i. cogscere nō ꝓpono. Jā quippe vouerat ꝑginitatē. vt dic̄ Aug⁹. sup hoc passu. Et de ꝫ angel⁹ eā instruēs dixit: Spūssctūs supueniet in te. glo. i. nō ꝓcipies hūano semīe ſz spūssctī ꝑtute ꝛ opē. seq̄t. Et ꝑtus altissimi obūbrabit tibi. i. dei filiꝰ q̄ est dei pīs sapīa ꝛ virt⁹. ¶ Chorz. ¶ Obūbrabit tibi: qz sub vmbra carnis latebit virtus diuīitatis. Hec Nico. de lyra. Ecce q̄ntus honor Marie defert cū de spūsctō ꝓcipere p̄dicat: ꝑginitatis gloria mirifice pmanente.

¶ Capitulū. XII.

DUodecim⁹ honor meritorū cōsensus inductio. Nā angel⁹ induxit beatā virginē ad cōsentiēdū fide deo. Primo p exēplū cū dixit: Et ecce Elizabeth cognata tua ꝛ ipa ꝓcepit filium in senectute sua. Et ꝫ mēsis est sext⁹ illi q̄ vocat sterilis. id ē iā ꝫz sex mēses vt ei⁹ cōcept⁹ sit cert⁹ ita q̄ occultari nō possit. Scdo induxit ex insinuatōe diuīe oīpotētie di. Quia nō erit īpossibile apud deū oīe ꝑbuz. i. oīa pōt deus q̄cūq̄z voluerit ꝛ quōcūq̄z etiā sup̄ naturā vel ꝫ facere voluerit. ¶ Audita aūt oīpotētia dei cui maxīe fides inititur: statiz assensit ꝑgor dixit: Ecce ancilla dñi ꝛc. Dor q̄z ad hec ꝑba dei filiū ꝓcepit sacro vtero. In ꝫ certe magn⁹ honor ꝑguī defert cū ei⁹ consensus exigit p toti⁹ hūani generis salute ꝛ filij dei incarnatōe. Ex ꝫ etiā ptz maxīm esse ꝑginis bñdicte meritū cū vnico isto ꝓsensu mai⁹ meruerit q̄z tot⁹ mūd⁹ ꝛ oēs sctī ac angeli dei scz matrē se esse dei reginā celi: dñaz mūdi: ꝛ sup oēs exaltari. ¶ O itaq̄z ꝑgo sup bñdicta q̄nto honore te magnificem⁹: q̄d ī laudē tuā dicere ex eq̄ valem⁹ q̄ a deo es sūme honorata: ab archangelo officiosissime et dignissime es salutata. O regina celi: q̄s tibi gratiarū iura referam⁹: cū p te habem⁹ q̄cq̄d gratie: q̄cq̄d spei ꝛ salutis habem⁹: p tuū sacrū ꝓsensum dei miscōiam suscepim⁹ ꝛ dñm nostrū ih̄m xp̄m verꝫ dei filiū nr̄e nature ptic̄ipē ꝓcepim⁹. Tu g̃ o dña glia nostra: tu spes vita ꝛ dulcedo nr̄a ꝛc. De ista angelica annūciatōne ꝛ bñdicte ꝑginis sacratissima ꝓceptiōe deuotā ptēplatiōnē habes infra in ꝫ eodez li. vbi agetur de dñica conceptione.

¶ Incidentalis ꝑs quarta de angelice salutatōis a nobis freq̄ntatōe ꝛ cōmēdatōe.

SAlutate mariā q̄ multū laborauit in vobis. verba sunt apli Rom. vlt. ca. Que q̄dem ꝑba optime ꝓcordāt exhortatōi q̄ oīs pl⁹ xp̄ian⁹ admoneri videt ad salutandū btām virginē dei genitricem Mariā freq̄ntādo salutatōez angelicā. Jtē aliud thema ꝑt etiā p ꝫ sermōe applicari. scz Ingressus angel⁹ ad eā. s. mariā dixit. Aue gr̄a plena ꝛc. Lu. ¶ Et in euāgelio. s. hodierne solēnitatis. Admirū qz angel⁹ btāz Mariā sic salutauit ꝛ nos debem⁹ eaz salutare. In q̄bꝫ ꝑbis tria facere videt apls. ¶ Primo nēpe hortat vt salutem⁹ cū dicit. Salutate. vt insinuet p ei⁹ salutatōez fructū multiplicē puenire. Scdo insinuat quā salutemus cū subdit Mariā. Nam licz ad lr̄am apls ibi loq̄tur de q̄dā fideli femīa q̄ vocabat noīe Maria: q̄ q̄dem multū laborauerat ad reducēdū fideles romanos ad ꝓcordiam. Jpa em̄ discordiā eoz retulit ad apostolū vt eos ad ꝓcordiā reuocaret. sic̄ notat Horra sup ꝫ passu. Verūtñ multo magis salutāda ē a xp̄icolis Maria dei mater q̄ maximā fecit ꝓcordiā inter deū ꝛ gen⁹ humanū: ꝓpterea apls ¶ Tercio subdit debitū q̄re vicz salutem⁹ ꝛ salutare debem⁹ merito: qz multū inq̄t laborauit in vobis. Vere btissima ꝑgo multū in nobis laborauit: cū xp̄z deū nostrū aluit: fouit: balneauit: in egyptū portauit: ꝛ reportauit. Jtē multū laborauit cū in tota xp̄i ihesu vita: seipam ad oīa ei⁹ seruitia debita humilē ancillā exhibuit. ¶ Primo multū laborauit cuz in hora passionis gladiū doloris q̄ ei⁹ aiaz ptrāsiuit p nostra vtilitate patiētissime tam q̄ ad filiuz q̄z q̄ ad se ꝛ libētissime ptulit. ¶ Denicq̄z multū laborauit ꝛ laborare nō cessat apud deum p nobis tanq̄z fidelissima aduocata interc̄edendo. Quāto igit honore salutāda est q̄ tante

salutis bñficia nobis ꝓstat. Idcirco Hico. Hora sup ꝓmisso thematis passu dicit. Si inqt illa Haria salutãda erat quã apls salutari admonebat: qz mlt̃ laborauerat: qnto magis bñdicta virgo Haria q̃ sup oms viros t mulieres p nostra salute laborauit. Dicat g̃ apls oĩb xpicolis, dicã t ego ꝑdicator oĩb audiẽtib. Salutate inquã salutate Hariã dei matrẽ q̃ multũ laborauit p oĩm nostrũ salute. Sz quã salutationẽ ei offerre dignioꝛẽ possum⁹ nisi eã q̃ angel⁹ ipaz salutauit: quã de celo attulit dicẽs. Aue maria gratia plena dñs tecũ ꝛc. ¶ Volẽtes itaqꝫ in ꝫ sermõe de hui⁹ angelice salutatõnis exhortatõe ac frequẽtatõis ꝓuocatõe loqui tria mysteria notari libeat.

¶ Primũ mysteriũ inductõis.
¶ Scõm mysteriũ q̃lificatõis.
¶ Terciũ mysteriũ cõmẽdatõis.

Prim⁹ articul⁹ qꝫ q̃libet fidelis inducit ad salutatiõnẽ angelicã dicendã sepi⁹ p btẽ virginis honoꝛe quattuoꝛ rõnib⁹.

¶ Capitulum. I.

Primũ misteri

Primũ mysteriũ inductõis. Dis ãppe xpicola inducit vt frequẽter bñdictam ꝓginẽ Hariã salutet angelica salutatõe tãꝫ sũmo honoꝛe dignam ꝑcipue q̃ttuoꝛ rõnib⁹.

¶ Primo rõne congrui.
¶ Scõo rõne debiti.
¶ Tercio rõne exemplꝫ.
¶ Quarto rõne emolim ẽti.

Primo rõne cõgrui. Hã tria sũt genera q̃bus maxie cõgruũ t honestissimũ est salutatõis iura impẽdere vicz amicis: bñficis: t dñis. ¶ Primo q̃dem amicꝫ ob amicicie signũ t fomẽtũ, qz vt dicit Aristo. ix. li. ethic. Amicicia foueꝫ t augeꝫ colloquijs bonis t bonoꝛũ impẽsis. Hã amic⁹ amicũ ex amore cogit salutare: vñ saluto interptat q̃si salutẽ opto qd̃ est amicoꝛ. Sz qm̃ ipa beata ꝓgo est amica: imo amicissima xpicolis. qz nos oẽs fideles multũ diligit t sup oẽs ꝓximos: vtpote q̃ est sup oẽs gr̃a t diuĩa charitate plena. Vult q̃z t ab oĩb nobis amari tãꝫ dei matꝛ t oĩm nostrũ aduocata ac mediatrix. Hinc Ecci. xxiiij. Ego mr̃ pulchre dilectõis. i. q̃ pulchre diligo t pulchre amari volo, g̃ merito est a nobis frequẽter salutanda. ¶ Scõo impẽdenda ẽ salutatio bñficis ob gratitudis signũ: qz aũt btã virgo ẽ sup oẽs bñfica generi hũano: vt dicere possit gen⁹ humanũ illud Sap. vij. Venerunt mihi oĩa bona pĩter cũ illa: qz oĩa nob bona p virginẽ ꝓstita sũt, vt dicit Anſ. idem et Bern. Nil inqt in nobis boni voluit deus haberi qd̃ nõ p man⁹ Marie trãsierit, g̃ merito est salutãda. ¶ Tercio impẽdẽda est salutatio dñis t ꝓlatis. Vñ. viij. ethico. Hatioĩb debeꝫ honoꝛ. s. in signũ reuerẽtie tãꝫ ministris dei t ei⁹ in ꝫ mũdo figurã gerẽtibus: ꝓpter qd̃ t ipi dij dicũꝫ Exo. xxij. Dijs nõ detrahes t ꝓncipi ꝓpli tui nõ maledices Ipa aũt b ñdicta virgo est dña toti⁹ mũdi. Vñ Ecci. xliij. In oĩ ꝓpl̃o t in oĩ gẽte ꝓmatũ tenui: supboꝛ t sublimiũ colla ꝓria ꝓtute calcaui. Ex q̃ autoꝛitate colligitur qꝫ ipa sit dña celestiũ: iõ dicit in oĩ ꝓpl̃o. Itẽ qꝫ sit dña totius terre mũdi: iõ dicit t in omni gẽte. Denicꝫ qꝫ sit dña etiã inferoꝛ: qz superboꝛ. i. demonũ t sublimiũ. i. dãnatoꝛuꝫ quoꝛ sup̃bia ascendit sp: colla calcauit. Juxta illud Gen. iij. Ipa ꝓteret caput tuũ.

¶ Capitulum. II.

Secũdo inducimur ad salutãdũ betam virginẽ frequẽter rõne debiti. Haz debitorie obligamur salutare bñdictã virginẽ triplici iure. ¶ Primo ex iure diuĩali q̃ ꝑceptũ est Exo. xx. Honora patrẽ t matrẽ: qd̃ maxie accipit de patre spũali. i. deo: t matre spũali, s. btã virgine. Unde Aug⁹. Amãdus ẽ generator. i. pater carnalis: sz ꝓponẽdus ẽ creator. i. de⁹. Ita silr honorãda est mater carnalis t salutãda: sz mlto magis mater spũalis Maria. ¶ Scõo ex iure canonico, qz vt dicit, xij. q. ij. ca. viij. Ingratitudo autoꝛitate canonũ t legũ culpatur. Itẽ, xxij. q. v ij. de forma, circa finem. Pro ingratitudine demereꝫ hõ ꝓuari acceptis bñficijs t indign⁹ haberi accipiendis: vt g̃ bñficia btẽ virginis quib⁹ ꝓtinue foue mur nõ amittam⁹ t indignos nos habendos ne reddam⁹: tenemur grati esse qd̃ facimus eã salutãdo ꝛc. ¶ Tercio ex iure phico qz vt habeꝫ. viij. ethico. p Aristo. Maxime tenemur dijs magr̃is t pentib⁹ q̃bus eq̃ales reddere nõ possum⁹. Sic igit tenemur deo: sic matri dei p quã deũ ꝓpicũ habem⁹ Itẽ si tenemur magr̃is tpalib⁹ multo magꝫ matri dei q̃ est magistra fidei nostre. Deni-

ꝙ si tenemur pentib⁹: maxie ꝑgini bñdicte q̄ est parēs nr̄a. p quā renati sum⁹ ad celestē vitam. Uñ ipa dicit mater nr̄a spūalis: fm Bernū. sic dicēte. O felix Maria tu mat̄ dei tu mater rei: tu mater iudicis: tu mater exulis: cū sis mater vtriusq; sustinere discordiā inter tuos filios. i. xpm: z nos nequis zc.

Capitulum. III.

Tercio inducimur ad salutādū btāz virginē rōne exēpli: qm̄ plurima et solēnissima exēpla nobis p̄bent vt eā salutare debeam⁹. Primo q̄dē exēplū salutādi p̄bet angel⁹ q̄ eā salutauit in oratorio. Secōo exēplū p̄buit Elizabeth q̄ eaz salutauit. vñ z ꝓba ei⁹ scz Bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui: hulc salutatōi ab ecclia adq̄cunt. Tercio exemplū p̄buit Johes baptista ī vtero adhuc mr̄is sue existēs qñ exultando eā salutauit z ei⁹ filiū. i. dñm ihm exultatōis motu adorandū declarauit. Uñ Lu. ij. Ecce em̄ vt facta est vox salutatōis tue in auri b⁹ meis exultauit infans ī vtero zc. Quarto exēpluz p̄buit xp̄s q̄ eā salutauit cū post mortē resurgēs ei apparuit dicēs. Salue sancta parēs zc. vt dicūt deuoti doctores. Itē cū eā salutauit in celū assumēdo z occurrēdo. iij. Reg. ij. Surrexit rex in occursuz matris z adorauit eā zc. Preterea exēplū p̄bent oēs sancti z electi dei q̄ salutauerūt beatā virginē dū essent in ꝟ mūdo. Et salutāt nūc in celo. iuxta illud Apoc. iiij. Adorauerunt deū: mittētes coronas suas ante sedez dei z agni. i. corā btā virgine: q̄ est sedes dei D igit̄ bō stude salutare bñdictā ꝑginē.

Capitulum. IIII.

Quarto inducimur ad salutandum frequēter btām virginē rōne emolimēti z vtilitat⁹. Nā ex ista salutatōe acq̄rūt boēs fructū: z q̄dem Primo generaliter oēs salutātes btām virginē acquirūt fructū resalutatōis. Cū em̄ ipa sit virgo humillima nō dedignab̄ resalutare se salutātes. Uñ Eccl. xv. Obuiabit illi q̄si mater honorificata: obuiabit inquā auxiliūs oportunis: si nos obuiauerim⁹ ei sctis desideriis z deuotis salutatōib⁹. Quib⁹ aūt bonis ipa resalutat suos salutātes ibidē describit cuz subdit. Cibabit illū pane vite z intellectus zc. Ecce ꝑmū bonū qd̄ p̄stabit btā virgo se salutātib⁹. Sequitur Et firmabit in illo z nō flectet. Ecce scdz bonū scz donū ꝓseuerātie z fortitudis. Sequit. Et exaltabit illū apud ꝓximos suos. s. exaltatōe celestis glie. Ecce terciū bonū. z subiungit. Et noīe eterno hereditabit illū dñs de⁹ noster. Ecce quartuz bonū. Secōo iusti z scti boēs ex ei⁹ salutatōe acq̄rūt gratie repletionē: spūalēq; exultationē z sctitatis augmētatōez. Qd̄ figuratū est in mysterio Luc. j. vbi vicz legit̄ q⁹ cū Maria salutassz Elizabeth illaq; resalutādo eā suscepisset: repleta est statim Elizabeth spūsctō z exultauit infans in vtero ei⁹ z sctificat⁹ est Johes zc. Tercio q̄z pctōres ex hac salutatōe acq̄rūt pctōz purgatiōnē z gratiā ac miscōiam. qm̄ cū ipsa sit mr̄ gr̄e z miscōie: nō dubiū q̄n ipam deuote salutātib⁹ donet gr̄am z miscōiam. Si em̄ ioculator ad mēsam diuitis cātauerit nunq̄d ei cib⁹ negabit̄: q̄nto magz q̄ carmē ꝟ angelicū z bñdicte ꝑgini sūme iocūdū z acceptū salutatiōe deuota cecinerit exennia ei a btā virgine gratiaz z donoz largient̄. Deniq; si diligēter singula verba bui⁹ salutatōis pōderam⁹: cōperim⁹ q⁹ p oia ei⁹ verba aliquid mali effect⁹ qd̄ in boe facit pctm̄: repelli inuat z aliq̄d p ꝓtrariū boni z vtilitatis induci vel acq̄ri zc. Nā ꝑmo p pctm̄ anīa maculat̄ z ve eterne dānatōis incurrit̄. qz vt dicit̄. ij. sniaz di. xlij. ca. v. Peccatū mortale est qd̄ obligat ad mortē etnā. Huic contrariat̄ aue. i. sine ve. Accedat q̄ peccator ad btām virginē z dicat aue: si vult ei⁹ ꝑabolis liberari a dānatōis ve. Secōo p pctm̄ cor obcecat̄ et obtenebrat̄ Sap. ij. Excecauit eos malicia eoz. Cui cōtrariat̄ ꝟ qd̄ addit maria. i. illumiatrix: si vis q̄ illumiari o peccator dic Aue maria. Tercio p pctm̄ incurrit̄ dei inimicicia. Uñ Aug⁹. Scio deum inimicū esse oīt criminoso zc. Cōtra ꝟ est qd̄ dicit̄ gr̄a plena. Si vis q̄ gr̄am salutā virginē bñdictā gr̄a plenā vt mereaz⁹ de ei⁹ plenitudie accipe zc. Quarto p peccatū hō a deo elongat̄. qz longe a pctōrib⁹ sal⁹ teste ps. Cōtra ꝟ est qd̄ addit Dñs tecum. Qui vult q̄ appropinq̄re deo accedat ad salutandū btām virginē dei matrē. Quinto p pctm̄ maledictio incurrit̄ ps. Maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. Contra ꝟ est qd̄ dicit̄ Bñdicta tu in mulieribus. Si vis euacuari a maledictōe accede ad virginē q̄ supōes bñdicta viris z mulieribus bñdictionez ꝓpinauit. vt dicit Augustī. Sexto p pctm̄

homo a fructu meriti incarnationis passionisq; xpi expoliat & a diuina visione sepatur. Esa. xxvj. Tollat impius ne videat gloriaz dei Contra hoc subdit, Et bñdict⁹ fructus ventris tui iesus. O igit quicunq; ania siue fidelis & deuota siue peccatrix: accede ad ꝑginē salutandū p Aue maria: sciens quia resalutaris ab ea totiens quotiens eam salutas imo & oscularis. Audi Bern̄. dicentē. Est tibi o virgo Maria q̄si osculū audire salutationē angelicā, q; totiēs o beata oscularis quotiens p aue salutaris. Hec ille, vt dicit in speculo virginis lib. sic notato. Vis igit o peccator fructū salutis eterne acq̄rere in meritis xpi, accede ad Mariā salutandā. Vñ ipa clamat p sapientē Eccī. xxiiij. In me inq̄t omis gratia vie & veritatis: in me omis spes vite et virtutis. Trāsite ad me oēs qui ꝓcupiscitis me: & a generatōibus meis adimplemi. O verbum dulce o verbū spei ꝓfortatiuū. Trāsite inquit ad me oēs. Nullū excipit sed omnes iustos & peccatores: viros & mulieres puulos & magnos dulciter beata ꝑgo inuitat ad se honorandū ad se salutandū & eius patrocinia implorandū. Trāsite inquit de hui⁹ mūdi ꝓcelloſa & fallaci spe ac cōfidētia Trāsite: ista caduca & vana ptergrediēdo & ptemnēdo. Sz q̄ ad me vtiq; dei veri matrē: reginā misericordie honorificandā & inuocādā in q̄ omis gr̄a omis spes salutis. Secure vos meis suffragijs & meis auxilijs cōmittite, omnes qui ꝓcupiscitis sincera deuotōe me: hoc ē meū fructū saluificū. De inquā omis boni matrē & adimplemi &c. ¶ Miraculū. ¶ Ut aūt magis ꝓfirmem⁹ q̄ salutare bñdictam virginē angelica salutatōe sit putile & fructuosissimū homi: libeat narrari miraculū quoddā. Qđ refert Anſ. in tractatulo miraculoz. Quidā clericus in carnotensi ciuitate degebat, qui licz esset leuis moribus & curis seculi dedit⁹: carnalibus etiam desideriis vltra modū subiectus: tñ sanctā dei genitricē nimis in memoria deuota habebat & eam sepissime angelica salutatōne salutabat. Qui dū ab inimicis pemptus esset clerici dicte ciuitatis sciētes eum vitā irreligiosam duxisse extra atrium cimiterij eundē sepelierunt. Vbi dum p dies triginta iacuisset: beata Maria illi⁹ miserta apparuit cuidam clerico dicens ei. Cur ita iniuste egisti contra cancellariū meū vt ponere tis eū extra cimiteriū vestrum? Cui interroganti q̄s nam esset ei⁹ cancellarius, Illa ait. Qui inquit ante triginta dies a vobis est tumulatus extra atriū. Hā mihi deuotissime seruiebat & coram meo altari sepissime me salutabat. Citius ergo pgite & eum de loco indecenti auferentes in atrio ponite. Et cuz hec dixisset ve hemēter adducti clerici vultū defuncti discooperiētes florez pulcherrimū in ore eius inuenerūt & linguā eius integraz et sanam. Et q̄si ad laudandū nomē dñi paratam & quasi in ea Aue maria floride descriptam. Intellexerūt cūcti qui aderāt, pterea hoc ei accidisse, quia dei genitricē ex suo ore frequēter salutauerat, cui⁹ et p̄cibus ac meritis in hora mortis spiritū bonum ꝓtritionis & salutis pmeruerat. Quod certe miraculum grande nō solum p illo sed etiā p nobis fecisse credim⁹ beataz virginē: quatin⁹ accendamur in dei amore & ipius beate virginis deuotōe inducti ad salutandū &c.

¶ Articulus secūdus qualiter beata virgo a nobis est salutatōe angelica honorāda.

Capitulum. I.

Secundū misterium dicit qualificatiōis. Scire quippe putile est qualiter beata virgo debeat a nobis salutari. Propter qđ aduertendū. q; quicunq; vult digne benedictā virginē Mariā salutare: debet bas infra scriptas quattuor cōditiones vel modos obseruare vt magis possit beate ꝑgini ei⁹ salutatio complacere.

¶ Prima puritatis.
¶ Secunda fidelitatis.
¶ Tercia humilitatis.
¶ Quarta deuote sedulitatis.

Prima inquā conditio obseruāda in salutatione beate virginis dicit conditio puritatis. Quia maculata peccatis seruitia vel obsequia nō sunt deo & beate virgini accepta. Juxta illud Esa. ca. j. Cum extenderitis manus vestras: auertā oculos meos a vobis. Et cū multiplicaueritis orationē nō exaudiam, man⁹ em̄ vestre sanguine id est peccato plene sunt, subditur. Lauami mundi estote. Auferte malū cogitationū vestraruz ab oculis meis. Quiescite agere puerse discite benefacere &c. Hec ibi. Qui ergo vult gratam salutationē bñdicte virgini exhibe-

re: debet purificari a peccato p̄ p̄tritionē p̄fessionē z satisfactionē. ¶ Huic z rō concordat, qz cum oīe aīal diligat sibi simile Eccī. xiij. Ex quo ipa est ẏgo purissima nō placēt ei nisi pura obsequia, Vñ Abacuc. j. ca. Vūdi sunt oculi tui z respicere ad iniq̄tatem nō potes. ¶ Deniq; huic cōcordat etiā in exemplo mysteriū salutatōis angelice. Nam benedictā virginē puritate plenaz nō nisi angelus q̄ est speculū purissimū. sm Dyoñ. digne salutauit. Debet ergo esse hō tāq; alter angelus p puritatē q̄ digne z gratifice vult bñdictā virginē salutare. ¶ Miraculum. ¶ Ad hoc referr̄ miraculū q̄ quidam vite turpissime nō desinebat dñam frequēter salutare z laudare. ¶ Accidit q̄dam die q̄ longū iter agens p vastam solitudinē nimis famescceret, Cui ad brām virginē cuz lachrymis clamāti vt subueniret Apparuit ei Maria cū speciosis thobalijs: cibū afferens delicatū. Sz in scutellis imūdis z ster core fedatis. Aitq; ad eum: comede. Qui respōdit: cibus q̄dem bon⁹ est sz cū nō possuz comedere: p̄pter scutelle fetorē z eius imūdicie horroreż. Tūc ait ei beata ẏgo. tu mihi laudes quas dicis z salutatōes pulchre sūt z bone: sz quia cor tuū turpez stercoribz peccatoz fedatū est: nō possum in his delectari. z hoc dicto euanuit Ille compūctus cepit amarissime flere: z sic ex eo se emēdauit. p̄terea Anſ. dicit. Ante dei genitricē Maria heu pudor iniq̄tatis ī p̄sentia nitentis sanctitatis. Heu p̄fusio imūde p̄scīcie in p̄spectu fulgētis mūdicie zc.

¶ Capitulum. II.

Secūda cōditio obserua nda in salutatione bñdicte virginis dicit fidelitatis: vt sez eam salutem⁹ fideliter. quod facim⁹ si eaz nō solo ore sed z corde et opere salutam⁹. alias dicere nobis poterit brā virgo illud Esa. xxix. Popul⁹ hic labijs me honorat: cor aūt corū longe est a me.

¶ In hui⁹ mysteriū angelus Gabriel cā salutauit. Gabriel quippe interp̄tat fortitudo dñi vel fortis. p qō docemur q̄ debeam⁹ beatā virginē nō desidiose vl̄ tepide solis motibus labiorū salutare: sed fortiter cor nr̄m z attentionē ac affectum in ei⁹ deuotionem mācipare: vt fideliter mot⁹ cordis correspōdeat linguę: z p̄cordet in eius salutatione.

¶ Ad hoc referri potest z miraculū qō refert Vincenti⁹ in speculo hystoriali lib. viij. ca. cxviij. Q̄ in ciuitate tholetana fuit q̄daz subdyaconus q̄ specialiter deuotionē habebat ad sanctā Mariā z ei famulabat sedule Cum aūt quadā die assisteret archip̄resulī solēnia celebranti: venit hora vt legeret euāgelium. Et ecce ipe assistens dyacono legēti raptus est ī spiritu. viditq; supra fenestrā sedētē demonē in specie simee horrida z deformi z in collo eius cornu scriptoris carta in sinistra calamus in dextera. Oculisq; directis quasi curiosus spectator. subinde scribitabat. Erantq; ibi due mulierule q̄ ibidem inania cōfabulātes vt moris est taliuz interim indeuote z labiorū motibz corde et oculo vagātibz Aue maria et Pater noster dictabant. z iterū atq; iterū ad inuicē confabulabant. Cunq; p̄pter multiloquiū z dicti onū ac sillabaz in oratōnibus suis recisaruz ac neglīgenter obmissarū multitudinē defectuūq; cōmissorū nunc medietatē Pater noster in Aue maria saliendo vel ecōuerso p̄ inattētione vt talibz solet accidere. iam totum pgamenū scriptum est intus z foris: et plus volenti scribere nō esset locus in pgameno dentibus z vnguibz cepit detrahere pellem vt dilataret quo plus scribere possz gaudens de carū indeuotione z defectuuz multitudie. Lapsa e dentibz pelle caput collisit ad parietē z cecidit tanto fragore vt exti maret subdyacon⁹ ecclesiā corruisse. Risit ḡ subdyacon⁹ videns demonis casum. z leuans man⁹ plausu minus discreto cadentē p̄secutus est qui solus cernebat visionem. Stupinde astantibz vniuersis nō parū intulit scandalū. Iratus igit archiep̄us suspēdit eū a beneficio z officio. Ille ergo intrās ecclesiam quādā coram imagine beate virginis cepit lachrymabilit orare. Et ecce vidit q̄ brā virgo in maiestate z decore ei astitit z mellifluis verbis eum p̄solatus est. O q̄ iocundū ei erat videre gliosam faciez benedicte virginis. O q̄ dulce erat audire ei⁹ verba suauissima. O vere beata talis aīa. que a supbenedicta virgine meruit dulciter consolari zc. Longo igit z dulci colloquio p̄habito. Tandē dedit ei beata virgo ipam conscriptionē diaboli p manus angelorum delatā: vt vicz p̄ testimonio deferret ad archiep̄m z sic beata virgo in alta se recepit. Ille itaq; ad archiep̄m veniēs z ambas re-

uelationes ei manifestans in maximã eius gratiã est receptus: et suo bñficio ac officio restitutus. Aduocant ille mulercule et primo negant suas ꝓfabulatões ꝛ defectus cõmissos. sed ostẽso cyrographo demonis cõuicte cõfessionẽ faciunt ꝛ laudes beate virgini dicunt: ꝓmittuntq; pamplius deuotiõ in oꝛõne ꝛ salutatõne benedicte virginis se baberi. Unde patz q̃s pie beata virgo suis deuotis subuenit: necnõ ꝛ indeuotos coꝛripit ꝛ ad feruoꝛem reducit ꝛc̃. Displicet quippe sibi tepiditas Apoc. iij. Quia tepidus es incipiam te euomere ꝛc̃.

Capitulum. III.

Qrcia conditio que obseruari debz in seruitio ꝛ salutatõne beate virginis dicit humilitatis: vt vicz eaz salutemus humiliter. Decet quippe vt eam salutando humiliter flectam⁹ caput et genua. Nam si ad hanc salutationẽ dei filius se in tantũ humiliauit vt descenderet de celis vsq; ad terrã. id est de solio diuitatis in vterũ virginis nõ hoꝛruit venire. Quid mirum si nos miseri ad hanc salutationẽ caput ꝛ genua flectimus. Hoc faciendũ in exẽplo docuit Gabriel archangel⁹ quãdo ꝛ ipse benedictam virginẽ salutando genua flexit: sicut supꝛ dictum est in hoc lib. pte. iij. ca. v. ar. iij. Ult iraq; beata virgo hũili reuerẽtia a nobis salutari ꝓpter nostrã vtilitatez: sciens qꝛ oratio humiliãtis se nubes penetrabit ꝛ donec ꝓpinquet nõ cõsolabit ꝛ nõ discedet donec altissim⁹ aspiciat. hec Eccĩ. xxxv. Et iterum eiusdez. xxxij. Pro reuerẽtia accedet tibi bona gratia: ꝓ reuerẽtia inquã quã facz beate virgini in eius salutatione cũ genuflexione ꝛc̃. accidet tibi bona gratia a dño ꝛc̃. Debem⁹ igit cũ summa et humili reuerẽtia salutare benedictã virginẽ. ¶ Ad hoc ptinet miraculũ narratione dignũ. ¶ In ꝓuincia quippe hungarie nostris tpibz sicut ipse accepi a quodã venerabili et sene patre fide dignissimo. Quidã fratrer ordinis minoꝛũ duxerat in ꝓsuetudinẽ vt quãdocũq; signũ fieret sero ꝛ mane ad Aue maria sicut moris est in illa ꝓuincia flexis genibus salutaret beatã virginẽ ter dicẽdo Aue maria cuz tribus genuflexionibz. Cunq; quadã die signaret in auoꝛa ad Aue maria: ipe toꝛpoꝛe quodã et ignauia ductus noluit assurgere ad salutandũ beatã virginẽ cum genuflexionibz. Ecce igit miraculũ grãde vidit statim in visione mirabili turrim ecclesie se inclinare adeo vt crux in sũmitate turris existens terram ꝓtingeret se inclinãdo ꝛ ꝑ tribus vicibz ad trinã signationẽ: quasi ꝓ hoc sit dictum. Ecce miser creatura insensibilis sua q̃si genua flectit cuz se inclinat ad terrã ꝓ signo Aue maria. tu aũt cuz sis rõnal' nõ vis genua flectere ad Aue maria. Sicq; ille cõpũct⁹ et mirã dei manũ circa se sentiẽs sp̃ q̃duixit cum reuerẽtia ter genuflectẽdo ad signationẽ bñdictã virginẽ cũ Aue maria salutauit ꝓpter qõ specialẽ gratiã a dño ꝛ benedicta virgine ꝓmeruit.

Capitulum. IIII.

Qarta conditio obseruãda in salutatione beate virginis dicit deoꝛte sedulitatis. Debem⁹ eñ sedule et frequẽtissime ipam cũ deuotiõe salutare. vt ꝛ ipsa sedule ꝓ nobis intercedat apud filiũ Juxta illud Esa. xxiij. ca. Bene cane frequẽta canticũ vt memoria tui sit ꝛc̃. Bñ inquã id est deuote cane laudes ꝛginis: frequẽta hoc canticũ salutatõnis angelice vt memoria tui sit apud benedictã virginẽ. Hoc docet ꝛ ꝑs. in seipo dicens, Benedicã dñm. s. tam in se q̃s in bñdicta sua matre cui⁹ bñdictio et honoꝛ ad suũ filiũ refert. Et ꝑ oñi tẽpoꝛe sp̃ laus ei⁹ in oꝛe meo. Oñi igit tempe freq̃ntare debem⁹ hãc salutationẽ vicz Aue maria in q̃ specialit laudat ꝛ bñdicta i mulieribz ꝓdicat btissima ꝛgo genitrix dei. Et eius bñdict⁹ fructus vẽtris: dñs noster ihs xps. ¶ Miraculũ ¶ Ad ꝑ quidẽ inducunt nos ꝛ plurime vtilitates ꝓ multa miracula ostense: inter q̃ vnuz hic libeat inuehi. qõ refert Uincenti⁹ in speculo hystoriali. li. viij. ca. lxxxiij. dicẽs. ¶ Clericus q̃dã rerum copia seculo deditus btẽ Marie amorẽ et memoriã sic anio indixerat vt q̃cũq; ꝓ eccl'iam trãsiret cũ deuotõe et humilitate genuflexo ei⁹ imaginẽ angelica salutatione honoꝛaret et rursuz bñdicẽs eã diceret. Beatus v enter q̃ te poꝛtauit xpe: et btã vbera q̃ te lactauerũt dñm et saluatoꝛẽ nr̃m. Sed qñ de⁹ teste apl'o flagellat oẽm filiũ quẽ diligit. Iste cleric⁹ molestia coꝛpis aliq̃n tact⁹ qõãmõ despatus est. Tãtũq; doloꝛ inualuit vt linguã suã et labia dentibz suis cõmãducaret. Idipz de oĩbus suis mẽbris facturus si permitteret. Cunq; sic iaceret aspectu

horend⁹ vidit iuxta lectuli sui caput psonā ꝑsistere pulchra facie q̄ erat angel⁹ ei⁹: ꝫ lamētari videbaꝯ sui egroti erūnas deplorās ⁊ dī. Quid o dña mr̄ fons pietatis beccine est gr̄e ⁊ gl'ie salutator tuor, beccine est lingua i btificationē vētris ⁊ vber tuor ⁊ partus tui: dña dña: si tu decs tuis q̄s aderit suis. Nō sic dña: ad nihilū deueniet spes hominū: si in te nō incipiūt hr̄e refugiū. Tunc astitit mr̄ dñi cū sūma gl'ia ⁊ maiestate, ⁊ ad lectuz egri ꝓpius accessit: extracta q̄z vbera sua visa ē ꝓtinus imittere in os egri: ⁊ sancti lactis sui roze infuso: subito sue lingue integritatē ⁊ labiis antiquū decorē ⁊ in toto corpore ꝓstinā restaurauit sanitatē. Dan⁹ ille surgēs gr̄as sūma cū exultatōe egit, quanto putas tripudio tūc exclamabat. O felix maria vere tu mr̄ es miscōie: vere q̄ tibi seruiūt nō derelinquūt in sua necessitate. Tādē vt magꝭ btē ꝙginis seruitio se totū māciparet: religionē intrauit ⁊ ei⁹ salutationē tota sua i vita frequentauit ⁊ laudabiliter ꝓsūmauit. Haut dubiū q̄n in hora mortis btām virginē quā scpissime salutauerat: resalutatricem ꝓmeruerit ⁊ remuneratricē habuisse: ⁊ eius felicē aiam suo filio bñdicto recōmēdatam obtulisse. Ecce claret q̄s pie dei genitrix subuenit: q̄s dulciter tāq̄s pia mr̄ ꝓsolaꝯ freq̄ntātes hāc salutationē. O vere btā ois fidelis ania q̄ bñdicte ꝙgini famulaꝯ deuotōe sedula: qz ꝓ eā meret sūma bona celestia. O igit de⁹ me⁹: O dulcissime ihu: cur rēnuat ania mea salutare ꝑsepe tuā genitricē: gl'iosaz mariā ꝓ quā acceptura est gr̄am ⁊ gl'iam. Oēs igit charissimi eā fideliter pure bū̄liter ⁊ sedule salutem⁹. Oēs acclamem⁹ in laudē virginis illibate Aue maria. Oēs eaz bñdicamus: vt bñdictionē eternā obtineam⁹.

¶ Articul⁹ terci⁹ q̄ salutatōis angelice oratio est dignissima ⁊ cōmēdabilis ꝑcipue ex quattuor que subscribunt.

¶ Capitulum. I.

Tercū misteriū declarandū dicit cōmēdatiōis. Sūt q̄pe q̄ttuor ꝑcipua q̄ multum cōmēdabilē reddūt hāc angelicā salutationem: ꝓpter que allicimur ⁊ nos banc sacram salutationē deuoto corde freq̄ntare.

¶ Prio qz hec salutatio do ē sūme accepta.

¶ Scdo qz angelis est multū iocunda.

¶ Tercio qz demōibo ē plimū tremebūda.

¶ Quarto quia bñdicte virgini sūme gl'iosa ⁊ letabunda.

¶ Primo inquā ista salutatio deo est sūme accepta: qđ claret ¶ Primo q̄dem: qz istam salutionē ipa sancta trinitas vn⁹ ⁊ verus deus edidit ⁊ ꝓ angelū bñdicte virgini nūciā dū mādauit. Vñ Alber. sup missus est dic̄, q̄ hanc salutationē ad btām virginē angel⁹ nō a se ipo dixit: sed a deo patre filio ⁊ spiritusctō. ¶ Scdo q̄z qz tātū placuit deo ista salutatio vt ad eā dei fili⁹ nō dedignaret⁹ in vteꝝ ꝙginis descēdere: ⁊ semetipm exinaniu it formā ꝙui accipiēs, teste apl'o Phil'. ij. Hac quippe salutatōe ꝑmissa de⁹ factus est hō et fuiuit vni puelle, i. beate ꝙgini Lu. ij. Erat subditus illis scz pentib⁹. Seruiuit q̄z vsq̄z ad passionē ⁊ mortē humano generi: vt dicere possit illud Hiere. iij. Seruire me fecisti in peccatis vr̄is ¶ Tercio q̄z tātū acceptā extitit deo ista salutatio vt nō nisi ꝓ eaz liberationē humani generꝭ inchoaret ⁊ ipa intercuniēte salutatōe totū mūdū renouare disponeret. O igit q̄z felicissima: o q̄z laude diḡ ista salutatio: ꝓ quā hō saluari debuit. Vñ ⁊ ipa btā virgo maria cogitabat q̄lis esset ista salutatio Lu. j. Et ꝫ potest poni ꝓ themate. Si em ꝑm Grego. in ꝑfatione paschali: felix dicit culpa q̄ talē ⁊ tantū meruit redēptorē scz deū: longe felicior salutatō angelica q̄ talē ⁊ tātū nobis ꝑbuit saluatorem Quātū denicꝫ sit accepta deo ⁊ dño nostro ihu xp̄o ista salutatio ostēdi pōt ꝓ q̄dā mi raculū: qđ ¶ Miraculum ¶ Refert beat⁹ Anſ. in tractatu miraculor. ca. xliij. dicens q̄ quedā mulier multū deuota btē ꝙgini petebat ꝓtinue bāc sibi fieri gratiā vt ostēderet ei filiū suū. In hac deuotōe ⁊ petitōe lōgo tpe ꝑstitit instāter cū lachrymis postulādo. Adest dies felix q̄ regina misēōie oranti mulieri in ecclesia apparuit: que nulli miseri cordie gremiū claudit. Et dixit mulieri: ꝓpter fidē quod petisti fiet tibi. Et statiz dñs ihs in specie puuli apparēs angelico vultu corazi muliere petijt vt suscipeꝯ in ei⁹ vlnas siue gremiū dicte mulierꝭ: q̄ ipm cū tāta dulcedine dilectōis recepit: q̄ lingua nō posset referre. Quāta putas tunc deuotōe mulier gratias referebat xp̄o ⁊ btē ꝙgini di, Quid retribuā tibi o pie dñe, Quid gratiaꝝ refer-

re valeã o gl̃iosa dei genitrix p hac dignatione mihi exhibita ꝛc. Tũc dñs ih̃s in gremio mulieris existẽs dixit. Dic pater noster q̃si insinuaret sibi ꝑ multũ placere quo finito dixit. Dic angelicã salutationẽ. Cũq; illa diceret Aue maria: puer incõtinẽti inclinato capite ad btãm ꝟginẽ q̃ ibi pñs astabat dixit Aue maria: ꝛ singula ꝟba salutatõis replicabat post ꝟba mulieris. Et cũ peruenisset vt diceret. Et bñdict⁹ fructus vẽtris tui ih̃s: dixit puer: ego sum. Et sic ꝓsolãdo p̃dictam mulierẽ ac dulciter amplexãs euanuit mira suauitate relicta. Ex q̃ visione claret q; xp̃o sũme placeat angelica salutatio: quã ad honorẽ sue mr̃is nõ dedignat cũ salutãte inclinato capite et ipse dicere vt doceat nos idipsum facere.

Capitulum. II.

Secũdo salutatio angelica cõmendatur: ex eo q; angelis est multũ iocunda: qõ ostendit tripliciter. Primo rõne quia gaudiũ est angelis dei super vno peccatore: ergo multo magis sup pluribus peccatoribꝫ penitẽtiã agentibꝫ Lu. xv. Ꝫz quia quãdocũq; quis deuote dic̃ Aue maria: gratiã meret saltẽ de congruo a beata virgine matre gratie que vt dictũ est oẽs se salutãtes resalutare dignatur: dona gratie largiendo. Et p hanc gratiã peccator iustificari habz. g̃ sequit q; quãdo quis deuote dicit Aue maria: oẽs angelos letificet. Hoc etiã claret nõ solum ex ꝑte peccatoris hoĩs: sed etiã ex ꝑte btẽ virginis. Nã gaudium est militibꝫ ꝛ seruis: cuz honorat dña ꝛ regina eorũ honore p̃cipuo: sic ꝛ angelis dei seruis cũ honorat regina celi ꝛ dña eoꝝ scz angelorum Maria. Proinde Berñ. put allegatur in lib. vocato speculũ virginis dicit. Celũ ridet angelus gaudet mund⁹ exultat infernus ꝓtremiscit demones fugiũt cum dico Aue maria. Scõo ostenditur significatione: quia angel⁹ Gabriel cum virginem benedictã salutauit gaudium esse angelis significauit. Primo q̃dem in habitu q; tot⁹ iocund⁹ veste ꝛ facie rutilãs apparuit. vt dicit Aug⁹. qõ signũ est leticie: sicut patz ꝛ in angelis appentibꝫ circa resurrectionẽ dñi in albis vestibꝫ in signũ leticie: sicut dicũt doctores. Scõo in salutatõis ꝟbo cum dixit Aue gratia plena dñs tecũ benedicta tu ꝛc. q̃ oĩa sunt ꝟba gaudiosa. Tercio in ꝟborꝫ ipsorꝫ numero: q; vt vult in suo mariali magr̃ Jacobꝫ de voragine. Idcirco angelus in hac salutatõe tm̃ nouẽ dictiones ponere voluit vicz Aue ꝑmũ: gr̃a scõm plena terciũ: dñs quartũ: tecũ q̃ntũ: bñdicta sextũ: tu septimũ: in octauũ: mlieribꝫ nonũ: ꝛ noluit plures dictões ponere vt significaret repationẽ fiendã nouẽ angelicorum chororꝫ p hãc salutationẽ ac filij di incarnationẽ: g̃ ipis angelis gaudiosa est hec salutatio ob ipoꝝ ruine repationẽ p eã factã ꝛ designatã ꝛc.

Miraculũ. Tercio ostẽdit ex reuelatõe: q; vt refert Anſ. li. miraculorꝫ. ca. xx. ꝛ in alijs pluribꝫ miracul' repitur sile. Cũ scz q̃dã aĩa in pctõ mortali exñs sic decessisset: ꝛ demones gauderẽt sup p̃da capta. angeli q̃z scti viderẽt ꝓtristari sup periclitatõe aĩe. Ecce inuẽtũ ẽ q; hõ ille in vita frequẽti⁹ btãm Mariã salutauerit ꝛ officiũ ei⁹ deuote dixerit: mox angeli gaudere cepẽrũt dicẽtes. Vere pire nõ poterit q̃ hec fecit ꝛ sic factũ est q; xp̃o iudicãte aĩa ad corp⁹ redijt ꝛ pñiam egit. Et sic ptz: qm̃ angel' gaudiosa est salutatio btẽ virginis: ĩmo ꝛ oĩs honoris cultus ab hoĩbꝫ Marie impẽsus ꝛ exhibitus. Ad qõ legit p̃cipue in li. qui intitulat scala celi. ꝛ etiã in miraculis beate virginis: q; sanctus Hildelfonsus archiepiscopus tholosan⁹ cum fecisset lib̃ũ contra Helindũ hereticum: ad honorẽ beate virginis atq; nouẽ lectiões in quolibet sabbato dicendas p officio cõposuisset. Dũ in quodã sabbato audiuisset in ecclesia sonare mirabilẽ armoniã: credidit q; canonici matutinas ipso absente dicerent Surgens ergo subito cum suis ꝛ pueniẽtes ad ecclesiam viderunt mirabilem claritatẽ ꝛ chorꝫ angelorum ip̃m officiuz beate virginis editum ab Hildelfonso cantãtes ac beatã virginem sedentẽ in cathedra archiepali quaz oĩes cũ iubilo angeli laudabãt. Et finitis matutinis Maria Hildel. vocauit ꝛ regratiat eidem de officio edito ꝛ libro ac casulam ei de celo allatã dedit in qua celebraret ad honorẽ ip̃ius ꝟginis ꝛc.

Capitulum. III.

Tercio angelica salutatio cõmẽdabilis redditur ex eo q; ipa est demonibus multum ꝛ maxime tremebunda cum sciat sibi esse ad ꝓfusionem, eo q; p illam amisit captiuos id est p virginẽ Ma-

riam que cõtriuit caput serpentis. Et quia demon est superbus confundit valde q per mulierem est victus Judith.xiij. Una mulier hebrea fecit confusionez in domo Nabchodonosor:quod interptat sedes in angustia:z ideo merito p ipam diabol9 significatur qui est in ptinua penali tristicia: cui qdem ptusio infert cum beata virgo que euz ptriuit salutat. ¶ Item sicut canis terret a tonitru:sic demon cũ audit dici Aue maria sciens quia p hoc hõ liberat ab eius manu intercedẽte dei matre,p hoĩe ipso, z ideo de beata virgine scribit Cañ.vj. q sit terribilis vt castrozuz acies ordinata. Unñ Bernñ. Nõ tantũ timẽt hostes quãlibet castrozum aciem sicut demões Mariã dei matrẽ: vñ nõ audent inuadere z ledere hoĩem salutãtem beatã virginẽ. ¶ Miraculum. Cõ luculẽt oñdit i exẽplo qõ refert Anſ. vbi supra,ca,xv.di,q diabol9 qui sp nocere homi cupit: accessit ad q̃ndaz nobilẽ in figura hominis z cepit ei seruire z intantũ nobili placuit q eum oĩbus negocijs tractãdis z expediẽdis pposuit: ipe vero diabol9 die noctuq; psuadebat ipi nobili facere mala:intãtũ q p se z allos depdando vulnerãdo z occidendo fere inumerabilia facinora cõmittebat. Accidit q quadã vice ipe nobilis apphendisset quẽdã sanctũ psbyterz z q eũ comitabant. Quo capto ad suũ castrum eum duxit:hic allocut9 est nobilẽ z suos famlos q ex pte dei haberet aliqõ phũ ponere ita tñ q oñes de familia nobilis adessent auditurí,dum hũ impetrasset oñes aduenerũt pter ipz demonẽ: q vocat9 finxit se infirmũ z q ergo venire in psentiaz nõ valeret. Clericus diuia reuelatõe z prudẽtia sciens diaboli versutias z fraudes:dixit se nil dicturũ nisi ille pus adueniret. Rogauit g ipm nobilẽ vt si infirm9 est adducat in lecto. Qõ et factũ est do disponẽte. Tũc sanct9 ille iussit ipi demoni q cozã oĩbus ediceret quis eẽt: z quare aduenisset ipi nobili in specie hũana seruiturus. Ille eiulans z suspiria dans respõdit q esset demon z q ideo venerat z cũ nobili steterat.xiij,annoz spacio vt ipm pcipitaret z occideret in peccatis pfundatũ anteqz ab eo secederet. Hz quia ipe nobilis quolibet sero dũ ad lectũ iret z quolibz mane dum surgeret septẽ vicibus genibz flexis beatã virginẽ cuz Aue maria salutabat. Et pter hoc solum bonũ a beata ẏgine defendebat qualibet nocte z die q̃ salutabat eam adeo q demon nocere ei nõ audebat nec p̃ ualebat. Addidit quoq; q si vnica tm̃ nocte vel die ptermisisset: illico eum occidisset. His dictis demon disparuit pfusus: z ille sanct9 vir oñes illos de familia exhortãdo puertit z ad deuote seruiendũ beate virgini inuitauit:in qua z ipe nobilis puersus z debitam penitẽtiã agens vsq; ad finem vite laudabiliter pmansit. ¶ Item idẽ Anſ. ibidem,ca,xxvj,refert q q̃dam scelestus cũ sepe beatã virginẽ salutasset: z subita morte puentus demones rapere voluerũt aiam ei9. Cunq; vnus angel9 diceret q licz peccator fuerit tamẽ p deuotõe solitus fuerat dicere Aue maria sepi9:statiz hũ audito: demones relicta ania fugerunt: z ad merita beate virginis ania ad corpus redijt miraculose p agenda penitẽtia. Idcirco beat9 Bernñ,di. Infern9 cõtremiscit: demones fugiunt cuz dico Aue maria:patet igit ppositũ.

¶ Capitulum,IIII.

Quarto angelica salutatio est cõmendabilis ex eo q beate virgini est sũme gliosa z letabunda quia hec salutatio fuit ei ad maximũ gaudiũ z summã gloriam ac exaltationẽ. Dultũ em̃ gauderet aliqua quãdo rex p fidelem nunciũ saluta ret eam nunciãdo q eã intantũ dilexisset vt in sponsam vellet sibi assumere. Ita z beata virgo cũ salutata est a deo sũmo rege et in sponsam ac filij sui matrez est assumpta. Unñ cum iam ab angelo salutata foret z ad sanctaz Elizabeth puenisset ait. Exultauit spirit9 meus in deo salutari meoz̃. Lu.j.ca. ¶ Almiz si diligenter singula hui9 salutationis angelice verba pensam9 compim9 q pcipue,xij,gaudia in ea cõtenta vel significata beate virgini offerunt ad numez stellarum,xij,in cozona beate virginis:quibus quidez,xij,gaudijs eã letificam9 cum deote eam salutam9. ¶ Primũ quidẽ gaudiuz summe puritatis z imunitatis offerim9 beate virgini cum dicim9 deuote Aue,id est sine ve. Cum igit deuote dicim9 beate virgini Aue:leticiã eius de summa puritate quã habuit z habet pnunciam9 z ad memoriaz reducim9 ac si dicam9. Gaude o felicissima ẏgo:q tu es sine oñi ve nature culpe z pene:sicut de hoc latius patz sup̃ in hoc li. pte

ij.ar.iij.ca.v. ¶ Scom gaudiū facim⁹ vel cumulam⁹ vicz magne dignitatis cum dicimus Maria.in quo nomie magna dignitas beate virginis denotaf.cum Maria q̄ si maris stella noiatur.beato em̄ Bern̄.suppmissus est testante. Magna dignitas beate virginis in hoc noie designaf cū luci stelle maris compaf: quia stella est dignissime nature z incorruptibilis. Uñ sicut sine sui corruptione sydus emittit radium. Sic sine sui lesione z corruptõe virgo parturit filium. Cum ergo dicim⁹ Aue maria: gaudiū de tanta dignitate beate virgini offerim⁹ ac si dicerem⁹: O beata virgo Maria gaude quia tu tã dignissima virgo es vt digne nominer? Maria q̄si maris stella sine oñi corruptione puerpera. ¶ Terciū gaudiū sume gratiositatis offerim⁹ beate virgini cū dicimus gratia.ac si dicerem⁹. Gaude btã virgo quia tu deo sume gratiosa et dilecta es: adeo q⁹ p te ipe deus redderet boi gratiam quã pdidit angelo teste Lu.j. Inuenisti gratiam apud deum. ¶ Quartū gaudiū plenitudinis offerim⁹ cū dicim⁹ plena.ac si diceremus. Gaude quia nõ solum gratiã pditã inuenisti verū insup oñi gratia quã de⁹ q̄ buscūcz sanctis pstitit tu sola vniuersaliter z excellẽtius plena es z possedisti. Uñ Hiero⁹. Uere gratia plena quia ceteris p partes datur gratia. Marie autẽ se totaz infudit gratie plenitudo. ¶ Quintū gaudiū diuine ꝯceptionis offerim⁹ cum dicim⁹ dñs tecum.ac si diceremus. Gaude quia meruisti deum ꝯcipere z sic tecuz habere tam in mẽte q̄z in ventre. Unde Aug⁹.in sermõe quodam. Dñs tecum sed nõ sicut mecũ: tecum em̄ in mente:tecũ in ventre:tecũ in vtero:tecum in auxilio. ¶ Sextum gaudiuz supne benedictõis cum dicim⁹ benedicta:ac si di. Gaude quia meruisti maledictionẽ Eue in benedictionẽ tibi cõmutari z toti generi humano. Augus⁹.in sermõe de natiuitate beate virginis di. Impleta est Maria gratia:z Eua euacuata est a culpa. Maledictio eue in benedictionẽ mutaf Marie:mater generis nr̄i penã intulit mũdo:genit rix dñi nostri salutẽ attulit mũdo. Hec ille. ¶ Septimũ gaudiũ singularis ꝓuilegiatõis cũ dicimus tu in mulieribꝫ.ac si di. Gaude quia tu sola singulare ꝓuilegiũ inter z sup oñs mulieres possides vt tu sola sis omniũ coronaz gloria zc. vtpote que sola tu inter oẽs mulieres meruisti fieri mater z virgo: mat̄ dei z homĩs.vñ canit ecclesia. Nec ꝑmã similẽ visa est nec habere sequẽtẽ. ¶ Octauũ gaudium diuine collaudatõis cum dicim⁹ z benedictus. Gaudet em̄ q⁹ a nobis bñdicif in ipa z p ipam deus ex sũma erga deũ charitate:sicut et oñs sancti in hoc gaudẽt vt deus glorificef z benedicaf in ipis. Juxta illõ ps. Nõ nobis dñe nõ nobis sz noi tuo da gliam. Multũ ergo ei facim⁹ gaudiũ cũ dicim⁹ z benedict⁹.s. deus tu⁹ filius. ac si di. Et tu q̄dem beata virgo bñdicta es. sed super oñia bñdicim⁹ deum qui te sic glorificauit et sublimauit zc. Gaude ergo in deo z cum deo tuo filio. Idcirco Aug⁹. dicit. Letare Maria leticia inenarrabili et ꝓprio cũ ꝓprio et p ꝓpriũ filium: qm̄ talem et tantũ pariendo filium vtpote deum verꝫ nõ subsecuta est corruptio. Bñdicta ergo tu:et benedictus filiꝰ tuus p quẽ te gl'iosam dñam nr̄az aduocatã in celis habem⁹. ¶ Nonũ gaudium eterne fructificatõis cũ dicim⁹ fructus. ac si di. Gaude quia p te nobis oĩbus eterne vite fructus datus est. Uñ et canit ecclesia. Bñdicta filia tu a dño:quia p te fructũ vite cõicauim⁹. Magnũ nimiꝫ gaudiũ est beate virgini q⁹ de eius fructu.i.de xp̃o dulcissime fruunt oẽs sancti z angeli di.j. Pet.j. In quẽ desiderãt angeli respicere: z q⁹ ipa tantũ fructũ facere meruit zc. ¶ Decimum gaudiũ ꝑginitatis offerim⁹ cum dicim⁹ vẽtris tui.subaudiẽdo ꝑginalis. ac si di. Gaude quia venter tu⁹ virginalis ꝯcepit z portauit veruz deũ in ipso tota plenitudine habitantem zc. vnde cũ dicim⁹ ventris tui:in memoriã reducimus:quomõ ei⁹ sacratissimus vterus virginitatis gloria ꝑmanente deum gestauit z genuit et post ptum virgo ꝑmansit mira suauitate leticie in hoc ei⁹ mẽti indita. Hoc gaudiũ ꝓsequendo beatus Augus⁹.in sermõe de natiuitate beate ꝑginis ita dicit. Precisum est in Maria illud Eue infelicitatis culogiuz de q̄ dicif. In tristicia pies filios:qz ista in leticia dñm ꝑturiuit. Eua em̄ luxit:ista exultauit. Eua lachrymas: Maria gaudium in vẽtre portauit. virgo concepit: virgo genuit. Gratulare beata virgo quia xp̃s ex solio suo venit in vtero tuo: ex sinu patris in vter⁹ dignat⁹ est descendere matris. Leta igit̄ Maria gestat in-

fantem exultãs filiũ amplexaꝝ: portat a quo portabaꝝ, exrat Maria cuꝫ concepit virgo grauida virgo dũ parit ꝛ virgo post ptum. Exultat Maria ꝛ matreꝫ se leta miraꝝ ꝛ de spũsancto se pepisse gaudet. O femĩa sup feminas benedicta que virũ oino nõ nouit: ꝛ virum suo vtero circũdedit. Hec Augꝰ.

¶ Undecimũ gaudiũ mire dulcedis ꝛ suauitatis: cũ dicimꝰ: hoc mellifluũ nomẽ ihs. Si em̃ sancti ꝛ deuoti magnã dulcedinem capiunt in hoc noie: quonĩã vt dicit Bern̄. Hoc nomẽ iesus mel est in ore: melos in aure: iubilus ĩ corde: multo fortiꝰ magnũ dulcorem ꝛ suauitatẽ capit ania benedicte virginis cum audit ꝟ dulcissimũ nomẽ deuoto corde et ore noiari: vnde cũ dicimꝰ benedictus fructꝰ ventris tui ihs: gaudiũ simꝫ ꝛ dulcorẽ offerimꝰ beate ꝑgini, ac si di. Gaude o bñdicta virgo qꝛ p te ꝛ ex te istud dulcissimũ ꝛ mellifluũ nomẽ ihs habemꝰ in q̃ ꝛ tu et oĩs sancti letanꝫ. In quo mira dulcedine deuote mentes liquescũt ꝛ delectantur, in quo coꝛ tuũ sacrum iubilo ineffabili iocundaꝫ indicibili amoris suauitate delibutũ: in quo solo noĩe optet oĩs saluos fieri credentes. Nam vt scribit Aug̃. iij. Nõ est aliud nomẽ sub celo datũ hoĩbus ĩ quo oporteat saluos fieri credẽtes. ¶ Duodecimũ gaudiũ humane assumptõis, s. a deo in vnitatẽ pſone cũ dicimꝰ, xps id est crismate vnctus. Hoc em̃ nomẽ ꝓuenit saluatoꝛi nostro inquãtũ est homo a pſona diuĩa assumptus. Ipe em̃ fuit ꝑm humanitatẽ naturaꝫ crismate ꝛ vnctione spũsscti vnctus. Juxta illud ps. Unxit te deus deꝰ tuus oleo leticie p consoꝛtib⁹ tuis. Et ideo in ꝟ nomĩe dignificatio humane nature in xpo exꝑmitur de quo oẽs sancti gaudẽt, ergo a foꝛtioꝛi beata virgo. Uñ gaudẽter canit eccl̃ia. Felix nãq̃ es sacra virgo Maria et oĩmi laude dignissima qꝛ ex te oꝛtus ẽ sol iusticie: xps deꝰ noster. Cũ igit̃ dicimꝰ bñdictꝰ fructꝰ vẽtris tui xps. Gaudiũ el cumulamꝰ ac si dicerẽmus. Gaude o btissima virgo Maria qꝛ p te ꝛ ex te habemꝰ vt humana natura tãtum dignificareꝫ in tuo filio: vt vicꝫ deo vniret ĩ vnitate pſone: p te habemꝰ deũ fratrẽ nr̃m: ꝛ nr̃e nature ꝓcipem: ex te assumpta ẽ ista caro diuĩtati vnita. In tuo vtero sacro factum est vt deꝰ fieret hõ: verus xps vnctiõe spũsscti plenꝰ. Juxta illud Joh. j. Uerbuꝫ caro factũ est ꝛ hĩtauit in nobis ꝛ vidimus gl̃iam eiꝰ gl̃iam q̃si vnigeniti a patre plenũ gr̃a et veritate. Ecce igit̃ o fidelis et deuota ania. O coꝛ hũanũ amoꝛe beate ꝑginis inflãmatũ pensa diligẽter et aduerte q̃s multiplex gaudiũ offers et accumulas ipi bñdicte ꝑgini Marie cũ ea deuote salutas angelica salutatõe. Quid em̃ aliud q̃s coꝛonaꝫ quãdã stellaꝫ, xp̃i, ei offers tanq̃s sertũ rosaꝫ xp̃i, quo bñdicta ꝑgo gl̃iaꝫ ꝛ letificaꝫ. Quõ credere potes qꝛ te ipa, p tot gaudijs ei oblatis nõ letificet et nõ resalutet in pñti p gratiã ꝛ in futuro p gl̃iam. Euigila g̃ ꝛ conare freq̃nter btãm ꝑginẽ salutare: hac gl̃iosissima ꝛ sũme sibi placita ꝛ letabũda salutatõe vt valeas eiꝰ gratiã habere. ¶ Ad p̃missa facit qõd multotiẽs visum ẽ in miraculo: qꝛ dũ btã virgo salutareꝫ a sibi deuotꝫ: appuit q̃si virgo pulcherrima ꝑgo astans: ꝛ ad singulas salutatiões se inclinãs ꝛ q̃si rosas colligẽs: serto q̃s ꝓpria manu aureo filo colligãs ꝛ tãdeꝫ capiti suo imponẽs coꝛã oĩb⁹ angel̃ ꝛ sc̃tis gl̃iando dixit, Hoc serto coꝛonauit me iste mihi deuotꝰ famulꝰ ꝛc. ¶ Ut aũt finem huic ptis sermõi faciam: referã ꝓ edificatõe miraculũ qõdã narratõe dignissimũ qõ q̃dem a fide dignis relatũ ꝓcepi ꝛ publica a plerisq̃ ꝓdicatiõe, pmulgatũ. Mulier nanq̃ q̃dã btẽ virgini multũ deuota cũ frequẽter diceret Aue maria sũma deuotione apud se hec sepiꝰ voluebaꝫ cogitatio. Que vicꝫ ꝑba ex oĩb⁹ verbis salutatõis magꝫ cõmouerint ad gaudiũ et nũc cõmouere habeãt coꝛ bñdicte ꝑginis, Cui q̃dã vice ozãti apparuit p̃ſissima ꝑgo Maria: et dixit vt tue deuotõi satisfaciã in q̃ mihi sũme cõplacet. En tibi reuelare curaui qõd desideras: scito qꝛ sup oĩa coꝛ meũ letatũ est ꝛ gaudio repletũ ad illa ꝑba: cũ audiui scꝫ angelũ dicentẽ: dñs tecũ. Hoc aũt ꝛ rõni ꝓsonat qm̃ p illa ꝑba exp̃ssius annũciabaꝫ dñica cõceptio cũ dicit, Dñs tecũ scꝫ in mẽte et in ventre vt patuit sup̃ p doctoꝛes. Alia autẽ ꝑba nõ sic exp̃sse dñicã incarnationẽ et ꝓceptionẽ btẽ ꝑginis actuã insinuãt sic claret cõsiderãti. Dꝫ qm̃ ipa btã ꝑgo sũmũ gaudiũ ĩ ꝟ hẽbat qꝛ deũ ꝓcipe merebaꝫ ꝛ dei mr̃ efficiebaꝫ, put ꝓbat Alber. magnꝰ sup missus ẽ Et patebit infra li. ij. pte. ij. ar. j. ca. j. ergo sequit reuelationẽ foꝛe verã. ¶ Tandem btã virgo predicte mulieri loquendo addidit:

et ait. O charissima famula: mando tibi vt quotiēscūq; dicere habes: Aue maria cū p̄ueneris ad illa verba: dñs tecū: plane t morose ipsa verba pferas: t ibi cordis t corporis genua ac cerulicē flectere studeas: sciens q̄ tātū gaudiū meo cordi sic faciēs p̄ tua deuotōe accumulas p̄ verba p̄missa: q̄ q̄si iterato p̄cipem filiū meū dñm ihm. In fine deniq; addas t dicas, Sancta maria mr̄ dei t dñi nr̄i ihu xp̄i ora p̄ me t p̄ oībus pctōribus. Et ꝟ silr̄ morose t deuote: q̄ tātū mihi hec deprecatio placet: et tātū gaudet cor meū in subueniēdo pctōrib⁹ ac si iterato filium meū parerē. Hec dicēs mira suauitate relicta in corde mlieris euanuit btā ꝑgo ab ei⁹ visiōe. Et hec mlier quoad vixit deuote obseruauit. ¶ Hoc etiaz reliquū rōni recte p̄cordat q̄ cū pctōr homo beatā virginem deuote salutat et ad sibi subueniendū exorat: btā virgo gr̄am infundēdo filiū spūalez denuo parit ad vitā eternā cuz peccatore a pctis reuocat p̄ gr̄am t ad viaz salutz reducit: vel si iust⁹ est in iustitia p̄firmat et pseuerantiā prestat. Cū igit̄ et xp̄s dñs ob hanc causaz de ea natus sit: vt boīes in celeste regnum renascant̄: nō dubiū q̄n ipsa btā virgo in his p̄missis gaudeat et ei sūme cōplaceat. O igit̄ oēs fideles aīe: oēs deuoto corde existētes vnūquēq; vestrū cōuenio. Quibus clamo. Et vnā clamor me⁹ oīm resonet in auribꝫ. Salutate: salutate: salutate humiliter deuote et frequēter btām virginem. Salutate ꝟgines, salutate p̄iugati: vidue t pauper̄ et diuites: magni et pauli: adulti: iuuenes et senes. Oēs q̄z cuiuscūq; cōditiōis pctōres et iusti. Sciētes q̄m p̄ eā gr̄am babebitis in p̄nti et gl̄iam i futuro p̄stāte dño

¶ Sequit̄ ps scda de ipsa salutatōe angelica et eius ptibus.

AVe gratia plena dñs tecum: bñdicta tu i mulieribꝫ Lu. j. ¶ Tres salutationes ceteris celebriores in euangelio reperimus. ¶ Prima gabrielis vicz ista Aue gr̄a plena. ¶ Scda Marie ad Elizabeth Lu. j. Intrauit domū Zacharie t salutauit Elizabeth. ¶ Tercia xp̄i ad discipulos Joh. xx. Pax vobis: que sepius legitur repetita. Hac triplici salutatōe triplex concordia designat̄. Siq̄dem ante incarnatio nem discordia erat. Prima inter deuz t hominē ꝓpter peccatū p̄me preuaricatōis. q̄m homo deus factus inobedies: diabolice se subiecerat potestati. Scda discordia erat inter angelū et hominē: et hoc duplici causa quia vicz homo q̄ ruinam angelicā reparare debuerat sponte corruens se subtraxerat a celo: et diabolo se ꝓiunxerat eius volūtatem faciēdo. Et quia cuz in obsequio dei conseruī esse debuissent homo se q̄si sponte seruitio diaboli subdiderat. Tercia discordia erat inter hoiem t hominē vicz inter iudeum et gentilē ꝓpter diuersaz legum emulationē: quia iudeus vnū deuz: gentilis aūt idola colebat. Itaq; p̄ salutationē xp̄i ad discipulos: q̄ dixit pax vobis: designat̄ ꝓcordia dei ad homies: quia filius dei in seipso cōiungens diuitati humanitatē: t p̄ sanguinem crucis pacificauit que i celis et que in terris: vt dicit ap̄lus. ¶ Item p̄ salutationē Marie ad Elizabeth designat̄ concordia iudei et gentilis: quia christ⁹ lapis angularis oīes in vnicā fidem et ecclesiā cōuocauit Joh. x. Et alias oues habeo que nō sūt ex hoc ouili et illas oportet me adducere et vocem meā audient: et fiet vnū ouile t vn⁹ pastor. Hoc etiam in spiritu p̄dixerat Dauid dicēs, Lapidem quē reprobauerūt, id est christū: edificantes, s. iudei: hic fact⁹ est i caput angeli. ¶ Deniq; p̄ salutationē angeli ad Mariā notat̄ concordia angeli ad hominē: quia p̄ partū marie factus est homo conciuis angelor̄ et domestic⁹ dei et vnius dei scz xp̄i: homo et angel⁹ facti sunt serui et ex hoīe angelica ruina reparata est. Ideoq; cum christ⁹ nascit̄ ab angelis canitur Gloria in excelsis deo. Et in terra pax hoīb⁹ bone volūtatis. Hinc et angel⁹ dixit Joh̄i volenti eum adorare, Vide ne feceris: conseruus em̄ tuus suz t fratrū tuor̄. Apoc. in fi. Quia igitur iste concordie facte sunt p̄ Mariam virginē: que nobis christū deuz genuit. Idcirco nō immerito dicat Marie ipse deus: dicat angel⁹: dicat et homo. Aue gratia plena que fuerunt verba thematis nostri p̄receptī. ¶ De hac itaq; salutatōne t p̄tium eius declaratōe intendētes tractare tria mysteria cōtemplemur tc̄.

¶ Primū de eius p̄ncipio.

¶ Scdm̄ de eius medio.

¶ Terciū de ei⁹ apposito t termino.

Articul⁹ ꝑm⁹ de ꝓncipio salutatiõis angelice: vbi tres q̃stiones elucidant.

Capitulum. I.

Circa ꝓncipiũ huius salutatõis tres ꝑcipue q̃stiones occurrũt. Prima q̃stio vtrũ salutatio angelica fuerit cõgrue ℔ mõ ꝑ aue inchoata. Scõa q̃stio vtrũ btã ꝝgo fuerit vere sine ve vt sit digne p ℔ verbũ aue salutata. Tercia q̃stio vtr̃ ista salutatio ℔ modo facta sit oĩm salutationũ excellẽtissima. Ad ꝑmã q̃stionẽ q̃ queritꝝ: vtrũ vicz salutatio angelica fuerit ꝝgrue hoc mõ ꝑ aue inchoata. Argui ꝑt incontrariũ q̃ nõ. Primo sic qz iste mod⁹ salutandi p verbũ scõe ꝑsone est mod⁹ salutãdi a seipo ꝑsonaliť z nõ ab alio: g̃ videť q̃ angel⁹ salutauerit btãm virginẽ a seipo z nõ a deo Sz ꝓstat q̃ salutare debuit a deo: g̃ nõ debuit p ℔ verbũ scõe ꝑsone salutasse. Preterea videť q̃ debuit salutasse p salue: quia aue dicit remotionẽ pene: salue ꝑsentiã boni z ꝑmanentiã salutis. Hã salue vt dic̃ Johãnes sanuen̄. in catholicon̄ est verbũ defectiuum z salutatoriũ z sonat. i. esse vel fieri saluum. Cũ g̃ maior ꝑfectio significať ꝑ salue q̃ ꝑ aue: sequiť q̃ ista salutatio ꝑfectissima debuit poti⁹ incipi a salue q̃ ab aue. Preterea aue ptinet ad incipiẽtes: salue ad ꝑficientes: gaude ad ꝑfectos. Vñ z Thobias salutať est p angelũ ℔ mõ. Gaudium tibi sit ꝑ Tho. v. ca. ergo cũ btã virgo esset ꝑfectissima p gaude debuit salutari. Preterea nobilissim⁹ mod⁹ salutãdi est quẽ tenuit dñs ihesus z docuit. Sz hic modus fuit pax huic domui Lu. x. vel pax vobis Joh. xx. g̃ z in hac salutatõe nobilissima debuit btã virgo p sile salutari. s. pax tibi vl̃ pacẽ opto tibi ⁊c.

Incõtrariũ est ꝓpitas sacre scripture. Ad hac igiť q̃stionẽ rñdeť ꝑm Alber. magnũ super missus ẽ. ca. lxiiij. z. lxv. q̃ cũ duplex sit mod⁹ salutandi vicz p seipm̃ z p aliũ: multo amicabilior z nobilior est ille q̃ est p seipsum q̃ p aliũ. Hec g̃ salutatio ꝑfectissima z amicabilissima nõ debuit fieri tãq̃ ad absentez z p aliũ sz tãq̃ ꝑntis ad ꝑsentẽ z p seipm̃: recto g̃ mõ ꝑsentialiť angel⁹ salutationẽ hanc ab aue inchoauit. qz in hac salutatõe de⁹ trinitas ꝑsens ꝑsentẽ virginẽ in angelo salutauit di. Aue maria gratia plena. Qõ ꝓbum z deꝑcatiuũ z salutatiuũ z nũciatiuũ fuit: qz btũdinẽ quã angel⁹ btẽ virgini nũciauit il lã ei exhiberi z impleri ardentissime ꝙcupiuit z deuotissime optauit. Et p ꝑmissa ptz respõsio ad ꝑmũ obiectũ. Ad alia argumẽta ꝑmissa in ꝓtrariũ adducta. Rñdeť q̃ in hac salutatõe aliud verbũ salutãdi poni nõ debuit in q̃ salutis stat⁹ vel ꝑfectio notareť: qz cũ ista salutatio sit toti⁹ saluť inchoatio q̃ ꝑmo z ꝓncipaliter p se btissime nũciaťvirgini z in ea z p eam toti generi humano destinať: recte incepit ab aue: inītiũ quippe btitudis est remotio miserie: qõ notat aue q̃si sine ve. Alia aũt btidinẽ ꝑficiẽtia sufficienter exꝑmunť p alia ꝓba in salutatõe ista subsequẽtia: vt infra patebit cũ declarabũť singillatim. Hec Alb. Ex his ptz rõ q̃re nõ debuit dici salue vel gaude vel pax tibi ⁊c.

Ampli⁹ q̃z nõ debuit salutari btã virgo i hac salutatõe aliq̃ alio verbo salutatiõis q̃z p aue qz nõ debuit nisi verbũ correspõdẽs rei in salutatõe ista poni. Sz qz res bui⁹ salutatõis z annũciatõis ista erat q̃ vicz maledictio quã p ꝑmã mulierẽ. i. Euã incurrimus: debebat verti in bñdictionẽ: p hãc scũdã mulierẽ. i. btãm Mariã: vt sicut femina nos dãnauit: ita z femia saluaret. Unde Aug. sermõe de natiuitate dic̃. Impleta est Maria gr̃a z Eua euacuata ẽ a culpa: maledictio Eue in bñdictionẽ mutať Marie. Hec ille. Huic aũt rei nullũ aliud verbũ salutatõis ita cõgruebat z conrñdebat: sic̃ aue in q̃ solo nomẽ Eue mutať in verbũ salutationis aue. Cõuerso cm̃ ℔ noie Eua p lr̃as Marie dictũ est aue. ad designandũ exprẽsse q̃ in bñdictionẽ Marie vertebať maledictio Eue. Nimiꝝ post peccatũ Adaz vxori sue imposuit nomẽ Eua: qõ dicit ab a. qõ ẽ sine z eu qõ est bonũ q̃si sine bono qm̃ bonũ datũ a deo sibi z viro abstulit ac posteriz z incidere fecit in ve culpe z pene. p Mariam aũt factl sum⁹ sine ve. Jõ cõgruẽtissime salutať p aue z nõ p aliud aliqõ verbũ. Vñ q̃dam versificator dicit. Porta saluť aue p quã patet exitus a ve. Hec magister Jacobus de voragine in suo marionali.

Capitulum. II.

Ad secundũ quesitũ de bui⁹ salutationis verificatõe cũ querebať vtruz vicz btã virgo fuerit vere sine ve: vt sit digne p aue salutata. Incõtrariũ pol-

ses arguere, q̄ nō videt quō vel ad quē sen sum angelus potuerit vere dicere beate vir gini: aue, i. sine ve. Nā si hoc dixit narrādo de p̄senti: falsum dixit, q̄r adhuc ptunc sine ve nō fuit btā virgo: q̄m fuit adhuc sub ve miserie hui⁹ vite qō et pctō p̄mor parentū subsecutū est. Fuit etiaz adhuc ptūc sub ve sterilitatis z p ꝯsequēs sub maledicto legis q̄r adhuc sterilis fuit cū nōdū adhuc conce perat filiū q̄n angelus ei dixit ist̄ō ꝑbū aue, vñ nō potuit de p̄senti hoc dicere. ¶ Item si angelus dixit illud optādo: sequit̄ q̄ volun tatē suā diuine volūtati nō ꝯformauit q̄ scz deus eā mlta pati voluit in passiōe sui filij. Si ꝑo illud dixit de futuro p̄dicēdo: nō sa lutauit sed ꝓbetauit: nec magnuz q̄d dixit. q̄r hoc cōmune est oīm saluandoz q̄ q̄nq̄z erūt sine ve, scz in futura gl'ia. ḡ videt q̄ nō potuerit vere btā virgo p hoc ꝑbū aue salu tari. ¶ Ad q̄stionē igit̄ respōdēdo ¶ Nota p mo, q̄ hoc ꝑbū aue q̄nq̄z est vox optātis, sic dicit Joh̄es Januen. in catholicon: vt q̄n dico alicui aliq̄e salutādo: q̄r ei salutem opto Q̄nq̄z aūt est vox oratis: vt cū dico: aue crux p̄ciosa, vel: O crux aue spes vnica. Nō em̄ salutādo illud dico: q̄r ligno īsensibili salutē nō opto, q̄r eā hr̄e nō pōt, sed ozo vt ꝑt⁹ cru cis mihi salutē opet. Q̄nq̄z ꝑo est vox ꝯgra tulātis z applaudētis. vt cū dico Aue Ma ria, vel Salue scta parēs, q̄si dicerē. O btā ꝑgo Maria: ꝯgratuloz z ꝯgaudeo saluti et glozie tue zc̄. Hec mgr̄ Jacob⁹ vbi sup̄. Dico igit̄ ꝑm Albertū sup̄ missus est, capitulis lxiij, z. lxv. Hec nō z cōiter ꝑm docto, banc materiā tractantes: q̄ btā ꝑgo vere salutari potuit z debuit p aue, q̄r fuit sine ve oī vlr.

¶ Primo q̄r fuit sine ve spāli eue z mlieribꝫ

¶ Secūdo q̄r fuit sine ve ꝓprio matribus.

¶ Tercio q̄r fuit sine ve cōi oīb⁹ homib⁹.

Primo inquā quia fuit sine ve speciali eue et mulieribꝫ. Nā eua triplicē maledictionez q̄si triplex ve accepit in penā. Prima: multi plicabo erūnas z ꝯceptus tuos. Secūda: in dolore paries filios. Tercia: sub viri po testate eris Gen̄. iij. ca. Sine hoc triplici ve fuit Maria, q̄r nec sensit erūnaz in ꝯceptu: nec dolorē in partu: q̄m fuit sine corruptōe fecunda: sine grauamīe grauida: z sine do lore puerpa, vt dicit Ber̄n̄, z fides tenet ca tholica. Denicz nec fuit viro subdita perpe tue virginitatis obtētu, z q̄r ꝑ dei conceptū z maternitatē facta est dña oīm viroz z mu lierū: ac etiā angeloz. ¶ Itē in mulieribꝫ est triplex ve, q̄r in virginibꝫ est ve sterilitat̄: in cōiugatis ve subiectōnis: q̄r sunt sub ptāte viri: in viduis ve desolatōis z orbatōis tā q̄z que sunt orphane. Quibꝫ vlis duobꝫ est annexū ve corruptōis: cū virginitatē ami serūt. Ab his fuit īmunis btā ꝑgo. Fuit em̄ virgo sine sterilitate. Conjugata sine corru ptione et seruitute: q̄m ioseph tanq̄z custos a deo dat⁹ btē virgini seruiebat ei. quā scie bat esse dñam sui z toti⁹ mūdi, ꝓpter dei ma ternitatē. Denicz fuit z vidua post mortē io seph cū virginitate z sine desolatōe, ꝓpter ōi p̄sentiā: q̄ deus eius spūalis spōsus mltipli ci eā suauitate familiaris p̄sentie sp̄ cōsola bat. ¶ Secundo dixi q̄ btā virgo fuit sine ve ꝓprio matribꝫ. Sūt q̄ꝑ in matribꝫ tria p̄cipua ve. Primū ve: erūne z īmūdicie, q̄a virginitatē pdūt z cū maxima īmundicia z erūna pariūt. Secūdū ve infirmitatis z in digentie, q̄r infirmant̄ z amittūt sanitatem venustatē z pulcritudinē cū parīūt atq̄z in digēt obstetricatōe. Tercīū ve pene sūm̄ et culpe, q̄r cū pctō ꝯcipiūt z libidine: cū gra uitate portant: z cū dolore pariūt. Ab ꝫ tri plici ve fuit īmunis btā ꝑgo Maria. Prio q̄dē fuit sine ve erūne z īmūdicie, q̄r in cōce ptu z partu nō pdidit virginitatē sed acq̄si uit eā qua sub deo maior neq̄t intelligi pu ritas. Nulla etiā in ei⁹ partu īmūdicia fuit. q̄a chr̄ist⁹ de⁹ vtero clauso manēte egressus est tanq̄z sponsus dñs de thalamo suo: teste p̄s. Vñ Leo papa in sermone de natiuita te dñi dicit. Alienū est inq̄t ab hac natiuita te q̄ de oīb⁹ legit̄, nemo mūdus a sorde, ni hil in istā singularē natiuitatē de ꝯcupiscen tia carnis trāsiit: nihil de pctī lege manauit zc̄. ¶ Secūdo fuit sine ve infirmitatis z in digētie. Nō em̄ btā virgo post ꝯceptū aut in ptu perdidit sanitatē vel pulchr̄itudinez Jmo tāta pulcritudīe radiauit q̄ ioseph eā inspicere p̄ radiositate nō potuit vt dic̄ glo. sup̄ Matḥ. ca. j. vnde ioseph Mariā non cognouit facie q̄lis esset donec pepit z eua cuato vtero radiositas a vīsione faciei eius oculos nō ita reuerberaret. Itē sanitatē ꝑ ꝯceptū nō amisit: imo fortioz facta a spūsan cto: surrexit statim z abiit i mōtana cū festi natione: z seruiuit elisabeth. In partu q̄z ñ indiguit obstetricatōe, sed vt canit̄ in q̄bus-

dam ecclesijs. Gaudebat dei genitrix ī ptu quã circlstabant obstetricũ vice concinentes angeli gloriã deo. ¶ Tercio fuit sine ve pene z culpe. qz sine viro de spũsancto concepit z sine oĩ libidine. Et cum gaudio sine oĩ lesione z doloze pepit vt supza patuit.

¶ Tercio dixi qꝺ beata virgo fuit sine ve cõi oĩbus hoĩb. Cõiter ąppe oẽs homies triplex ve incurrerũt ex pctõ primi parẽtũ. Primũ ve in coꝛpe. Secũdum ve in aĩa. Terciũ in vtroq cõiunctim. De his Apoc. viij Ue ve ve habitãtibus in terra. Primo in quã in coꝛpe siue ex pte coꝛpis incurrit oĩs hõ ve triplex. s. ve miserie multiplicꝫ vicz laboꝛis z fatigũ: infirmitatũ penuriaꝝ frigoꝛis caloꝛis famis sitis ꝛc. ąbus subiecti sumus in hac misera vita. Item ve doloꝛose moꝛtis, quia cũ doloꝛe oẽs moꝛimur: et q̃si aqua dilabimur in terra. Item ve incineraciõnis post moꝛtẽ z putrefactiõis. De ꝓmo Geñ. iij. Maledicta terza ī ope tuo: spinas et tribulos germinabit tibi: in laboꝛe comedes ex ea oĩb diebus vite tue: ī sudoꝛe vultus tui vesceris pane tuo ꝛc. De secũdo Genesis. ij. Quacũq hoꝛa comederitis moꝛte moꝛiemini. i. necessitatẽ moꝛiẽdi ex pte coꝛporis incurretis, put exponit Alco. de ly. De tercio ve Geñ. iij. Reuerteris in terram de q̃ sumptus es: quia puluis es z in puluerem reuerteris. Ab hoc triplici ve imunis fuit btã virgo ꝙa sine oĩ infirmitate vixit, vt dicit Aug. Nam z sine doloze vel ifirmitate moꝛtua est. Et insup oẽs laboꝛes hui⁹ vite z penurie famis sitis caloꝛis z frigoꝛis ac similiũ nõ erãt ei penose, tũ quia oĩa talia sciebat sibi esse ad meriti ꝓmotionẽ, iuxta illud Ro. viij. Diligentib deũ oĩa coopãtur in bonum ꝛc. Tum quia oĩa talia voluntarie acceptabat z ꝓ deo oĩa z multo maioꝛa sustinere cupiebat. vñ in oĩbus penurijs et aduersitatib ac laboꝛib intimo coꝛde gaudebat tanq̃ ꝓfectissime patiẽtie existẽs. Tũ deniq quia diuine cõtemplatõis z familiaritatis dulcedo qua sꝑ fruebat oĩa talia penalia dulcia reddebat eidem. Si em̃ beato Laurẽtio ꝓunas dulces esse reddebat diuina degustatio, z btõ stephano lapides toꝛrẽtis dulces fuere ꝓ xꝑi amoꝛe, mltoma gis beate virgini oĩa penalia dulcia reddebãt ex diuina degustatiõe. ¶ Item fuit sine ve doloꝛis in moꝛte, qz sicut fuit a coꝛruptione aliena: ita a doloꝛe moꝛtis extranea. vt dicit Hiero. Deniq fuit z sine ve inclne ratiõis post moꝛtẽ: quia coꝛpe et aĩa glorificata gaudet in celis. vt patebit infra li. r. p. f ar. iij. ꝑ totũ. ¶ Secũdo in aĩa oĩs hõ incurrit triplex ve. Primo ve ignoꝛãtie. Secũdo ve mestlcie. Tertõ ve verecũdie. Primo inquã ve ignoꝛãtie et erroꝛis, ꝙa tantaꝝ ignoꝛantiã incurrim⁹ tã in credẽdo q̃ in eligendo z discernẽdo z q̃ in opando, qõ teste Auerroe cõmentatoꝛe Arist. Ea q̃ scim⁹ sunt mĩma eoꝝ q̃ ignoꝛam⁹. Et insup vt dicit sapiẽs Eccẽs. ix. Sũt iusti atq sapiẽtes et nemo scit vtrum odio vel amoꝛe dign⁹ sit Hoc ąppe ve ignoꝛantie est ex culpa. ꝙa vt Aug⁹. dicit. Erroꝛ nõ est homis instituti a natura sed pena dãnati. ¶ Ab hoc ve fuit imunis beata virgo ꝙa nunq̃ errauit, fuit em̃ virgo prudentissima z spũsancto plena nihil sine ꝓsilio spũssancti fecit: q̃ spũssctus erarre nõ potest. Fuit q̃z omni scia z sapientia diuino dono ꝑdita, ꝓpter qõ ecclesia libroꝝ sapie de ipsa exponit ꝛc. fuit sine ve ignoꝛantie z erroꝛis. ¶ Secũdo in aĩa incurrimus ve mestlcie z doloꝛis, z hoc tã de presenti que est meroꝛ mẽtis: q̃ ꝓterito q̃ est doloꝛ coꝛdis: q̃ de futuro q̃ est timoꝛ. ¶ Ab hoc ve fuit imunis btã virgo, qz nunq̃ meroꝛem: doloꝛem: aut timoꝛẽ dominantẽ sue rationi habuit. Qõ ꝓbat ex ꝓbis Senece ad serenũ dicẽtis: Frustra sapiẽs tentatur, qz sapiens nunq̃ turbat. validi⁹ em̃ est qõ ledit eo quod ledit. Fortioꝛ ąppe nõ est nisi ątia virtute sed infirmioꝛ, sapiens nil ꝑdere potest: oĩa em̃ bona sua in se reposuit, s. virtutẽ z sapiam. Itẽ ex verbis Chrisost. dicẽtis q nullus homini nocere põt occursus aduersitatis: nisi ipse nocere velit sibi scz ꝑ impatientiã. Qm̃ ergo btã virgo sapientissima z ordinatissima fuit in qua rõ superioꝛ sꝑ ei impans fuit. Igit ąquid sustinuit ei in materiã amoꝛis z gaudij semp totum cessit nec vnq̃ in ea mestlcia rationi cõtraria fuit. Unde claret q fuit sine ve doloris ꝛc. ¶ Tercio in aĩa incurrimus ve verecũdie z pudoꝛis taz de essendo: qz turpes sumus, tam de agẽdo: quia turpia facimus et fecimus: q̃ de sustinendo vel patiẽdo: ꝙa turpia patimur. Unde Geñ. iij. Erat vterq̃ nudus z non erubescebant: scz ante peccatum, sed post peccatum erubuerũt se. vñ

fecerũt sibi perizomata ꝛc. ¶ Ab hoc ve verecundie ꝛ pudoris beata ꝑgo ĩmunis fuit qꝛ nihil turpidis vnq̃ fecit: nec habuit: nec sustinuit. qm̃ innocentia pura ꝺ facit vt nil verecũdie vel pudoris sustineat. vt patet in pueris paruis q̃ etiam suam nuditaez non erubescunt. Beata aũt virgo statul innocẽtie ꝓmoꝛ parẽtũ ꝓxima erat maxime ex pte aĩe: nec vnq̃ turpia facere vel cogitare sciuit, sed oĩa ꝼm rationẽ rectã ordinata in ipa erant, vnde claret ꝙ nunq̃ aliq̃ verecũdabile habuit, ꝛ sic fuit sine ve pudoris. ¶ Tercio dixi ꝙ homo q̃libet ex pte vtriusq̃, ꝺ, coꝛporis ꝛ aĩe cõiunctim incurrit ve ꝛ hoc triplex, ꝺ. Primo ve ĩobediẽtie et ꝛcupiscentie nã caro nõ obedit aĩe ꝛ rõni, sed vt dic̃ apostolus Gal. v. Caro ꝛcupiscit aduersus spiritũ ꝛ spũs aduersus carnẽ ꝛc. Secũdo ve culpe scz originalis: actualis: mortalis ꝛ venialis. Tercio ve pene. ꝺ. pscntis miserie vl' pnĩe purgatorij ꝛ gehẽne. ¶ Ab hoc etiam triplici ve ĩmunis fuit beata virgo. Primo qꝛ fuit sine ve ꝛcupiscẽtie ꝛ repugnãtie carnis ad spiritũ: qm̃ vt volunt doctoꝛes cõiter sup. iij. sentẽtia. ꝛ: btã virgo habuit fomitis extinctionẽ ꝛ cõfirmationem in bono ꝙ gratiã singularem ita vt nõ posset peccare. Et hoc per sanctificationẽ in spũssancti obumbꝛatõe ꝛ filij dei conceptione, vnde oẽs vires inferioꝛes fuerunt subiecte in ea imperio rõnis ꝛc. ¶ Secũdo fuit sine ve culpe tã originalis ꝼm Scotũ vt infra ostẽdet q̃ actualis venialis ꝛ mortalis. Nam nec vnq̃ venialr peccauit. sicut dicit Augustin. ¶ Tercio q̃q̃ fuit sine ve pene, quia pena debet culpe. cum igit nõ habuerit ve culpe nec habuit ve pene, ꝛ sic claret ꝙ btã virgo bene ꝛ verissime salutari debuit ꝙ aue. i. sine ve. quia fuit vniuersaliter sine oĩ ve vl' actualiter vel causaliter vel habitualit. Et ꝙ hec patet respõsio ad obiectum in ꝛtrarium ꝓductũ, siue eĩm accipiat vt angelus dixerit istaz salutationẽ narratiue siue vt optatiue siue vt ꝛgratulatiue: vtiq̃ digne ꝛ vere boc modo ipam btãm virginez salutauit ꝙ aue: que vniuersaliter sine oĩ ve ꝛ si nõ ꝓtũc fuerit sine ve aliq̃ actualiter puta sterilitatẽ: tm̃ causaliter ꝛ habitualiter cũ moꝛ erat futura mater dei fuit sine illo ve. De ve quoq̃ miserie pñtis vite. i. famis sitis frigoris laboris quibus subiecta erat: clare declaratũ iam ꝛ responsum est in coꝛpoꝛe q̃stionis.

¶ Ad terciũ quesitum de huius salutatõis excellentia: Utꝛ vidz ista salutatio hoc mõ facta sit oĩm salutationũ excellentissima. ¶ Tu foꝛtan arguis ꝙ nõ. quia salutatio quã dñs Jesus tenuit ꝛ docuit fuit excellentioꝛ ista salutatõne scz Pax vobis ꝛc. Tũ quia a digniozi, plata ꝛ edocta: ꝺa a christo q̃ digniꝛ est oĩbus angelis, tum ꝺa bonum quanto cõmuni⁹ tãto melius ꝙ Aristo. ij. Ethic. In hac aũt salutatõe vidz: pax vobis: non solum cõmuni⁹ bonum sed et iocundi⁹ bonum annũciat. puta pax facta ꝙ christũ inter deum ꝛ genus bũanũ. Nil aũt hac pace iocundius. vt dicit Aug⁹. ergo sequit ꝙ illa salutatio sit excellentioꝛ ista. ¶ Preterea si angelus salutasset btãz virginem boc mõ vt dixisset Aue dei mater vl' dei genitrix futura: maioꝛi et excellẽtioꝛi mõ eam salutassz cum de tãta dignitate que est excellẽtioꝛ oĩum dignitatum pure creature cõueniẽtiuz salutasset. ergo iste modus quẽ angelus tenuit nõ est excellẽtissimus ꝛc. ¶ Ad questionem itaq̃ respondendo: dico ꝼm Petrum aureoli in suo cõpendio. li. iij. c. ij. ꝙ ista salutatio angelica qua beata virgo extitit salutata sine ꝓiudicõ dici potest ꝙ sit oĩm aliarũ salutationũ q̃ sunt vl' fieri potuissent excellentissima, ꝛ hoc mltiplici exrõne. ¶ Primo q̃dem ex salutantis autoꝛitate, quia ista salutatio missa est a deo ꝛ tota trinitate. Luce. j. Missus est angelus a deo in ciuitatez gali. ꝛc. Nec istam salutatõem angelus ĩ ꝓpria persona ꝛ a se: sed tanq̃ a deo ꝓtulit. vt supꝛa patuit. ¶ Secũdo ex nũcij sublimitate. Non eĩm bõ fuit dignus nũciare et boc mõ salutare, sed angelus, nec q̃libet angelus sed Gabriel. ¶ Tercio ex ꝓsone salutate dignitate. quia salutata est btissima ꝑgo Maria sup oẽs hoies digniss̃ima. ¶ Quarto ex modi salutandi q̃litate quia iste modꝰ salutãdi notat ꝛ indicat. Primo summã virginis innocẽtiam cum ꝺꝛ. Aue. Secundo summã ei collatã grãm tanq̃ donum dei excellentissimũ, cum ꝺꝛ: gratia plena. Tercio summã gl'iam qua maioꝛ neq̃t esse in mõdo scz dei eẽ matrẽ moꝛ futurã: cũ ꝺꝛ: dñs tecũ, scz in mẽte ꝛ in vẽtre: vt exponit Aug⁹, ꝛc. Quarto singularissimã sup oẽs excellentiaz et ꝓrogatiuam: cũ ꝺꝛ: bñdicta tu in mulieri

bus. ¶ Deniq; quinto excellit ista salutatō alias in ꝓtenti vel inclusi vniuersalitate, ꝙa vniuersalr oēs modos salutādi continere ꝛ includere videt implicite. Hā salutationes in scriptura q̄dam inueniunt salutꝫ optatiue. ij. Re. xvj. Salue rex. Quedam gr̄e desideratiue: aplus in plibꝫ locis. Gratia vob ꝛ pax a deo mltiplicet. Quedā gaudiū. Tho. v. Gaudiū tibi sit sp. Quedam bñdictiōis. Ruth. ij. Bñdicat tibi dñs. Quedaz pacis annūciatiue, vt Joh. xx. Pax vob ꝛc. Hec aūt salutatio angeli ex oīb cōflata videtur, cōtinet em̄ salutē: cū ait. Aue. Itē gr̄az cum dicit, gratia plena. Gaudiū ꝛ pacē: cū dicit. dñs tecū. Itē bñdictionē: cum ait. bñdicta tu in mulierib ꝛc. Vñ claret ista salutationē fuisse ꝛ esse excellētissimā. ¶ Ad ꝑmuz in ꝓtrariū argumentū ꝺr ꝙ illa: pax vobis: nō excedit ista dignitate vl autoritate, qz et ista est a deo missa ꝛ edocta ꝑ angelum vt tactū est, deniq; in ista salutatōne annunciat etiā pacis et oīs boni cōicatio toti generi hūano ꝑ ꝓceptū beate ꝑgīs. nisi dicas ꝙ illa .s. pax vobis: excedat ista in nunciꝫ dignitate, qz illā deꝰ ꝑ seipm in xpo voluit annūciare Ista aūt ꝑ angelū. et tō q̄tum ad hoc solū illa excellit ista. ista aūt excellit illaz ex aliꝭ p̄missis rōnib. ¶ Ad secundū dico ꝙ angelus nō debuit salutare ꝛ dicere: Aue mater dei, qz nōdū erat, ptūc mater dei, nec debuit dicere: Aue genitrix dei futura, ꝺa primo debebat req̄rere virgīs ꝓsensum ad suscipiendū deū. vt supꝫ dictū est ꝑte vicz tercia ꝛc. Sufficiēter etiā istud dedit intellige re cū dixit: dñs tecū, s. in ventre ꝛ mente.

¶ Insup buiꝰ salutatōis excellētia ꝛ elꝰ virtus oīdit ꝑ plura facta miracula: ex q̄b aliqua hic referri libeat. ¶ Cū em̄ pestis valida in regno Hungarie boīes q̄z plurimos depasceret: Audiui a q̄dā mihi referente ꝙ ꝓtra istam pestē inguinariā nō esset melior medicina q̄z ꝙ postq̄z aliq̄s se senuiret infectū: statim ipm apostema signo crucꝭ signādo dicere nouē Aue Maria: ꝑ singula crucem faciēdo sup apostemate, dicebat em̄ ip se referēs se boc mō euasisse. Quod cuz ego audiuissem firma memoria tenui. Et cōfite ꝺr ꝺa cum essem ipsa peste ꝑcussus pluribꝫ vicibꝫ: hoc dignissimo remedio p̄dicto euasi. Hec vis ipsiꝰ apostematis p̄ualere mihi potuit q̄tienscunq; dictū remediū exhibui.

¶ Item btūs Anshelmus libro miraculoꝝ rū. ca. xvij. refert q̄ddā miraculū narratōne dignissimū: de boc vicz ꝙ q̄daz q̄si tota die Aue maria dicebat. Cūq; pegrinꝰ iret ipe ꝑ locū siluestrem: q̄dā mali robbatores credētes ꝙ esset pecunia apud ipm: occiderūt eū instigāte diabolo: ꝛ sepelierūt eū ꝑpe stratā in eodē loco: baculū quoq; cubitalē quem portabat in manu ipe pegrinus fixerunt in terrā supra corpus defuncti ad memoriaz. postmodū idē baculus meritis btē virgīs ramos ꝓtulit ꝛ frōdes: radicēq; q̄q; misit in os defuncti ꝛ facta est arbor pulcra et magna. Cunq; ꝑgressu tpis q̄dam magnꝰ clericus inde trāsitū faciens reqescceret sub vmbra illius arboris: vidit vna cū comitātib eū ꝙ in q̄libet folio patēti lra vt ab oīb legi posset scriptū erat: Aue Maria gr̄a plena dñs tecū. Admirati q̄sierūt ab boīb q̄d boc eēt Illi dixerūt ꝙ q̄dā pegrinus q̄ndam fuisse ibi occisus: ꝛ baculus infixꝰ terre ibi fuisset supra eius corpꝰ. igit accedūt miracło oēs pcussi ꝛ aperūt terrā: et ecce īuenerunt corpus integrū ꝛ sine oī putredie iacere in terra: radicesq; arboris in ore hr̄e. Cognouerunt oēs q̄a bō ille frequētasset in vita dicere Aue maria ꝛc. ꝛ laudarūt deum ac btām virginē. Unde locus iste postea habit ꝰ est in magna reuerētia a fidelib: vbi deꝰ ad inuocationē btē virgīs ostendit mlta miracula. Ecce claret q̄z excellēs sit virtus huiꝰ salutatōis, quia ꝛ animā credit in celū meritꝫ btē virgīs ꝑuexisse. et corpus longo tēpore ꝑeter naturā in terra illesum cōseruasse: et miraculose arborem frondosam de sicco ligno ꝑduxisse: radicēq; in os defuncti īmisisse: deniq; folia ipa salutatōe depicta grandi miraculo fuisse. Multa quoq; miracula ibi contigisse ad gloriam benedicte virginis et eius filij domini nostri Jesu chr̄isti. Eya ergo fidelis anima aduerte q̄z bonum sit beatam virginez crebro salutare. Pensa diligenter virtutem huius salutatiōis ꝛ noli esse piger hāc excellentissimā salutationē frequētius corde ꝛ ore ad laudem virginis deꝓmere ꝛc. vt valeas gratiam et gloriaz eternam obtinere ꝛc.

¶ Articulus secundus de medio salutationis angelice, scz: gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus.

Circa secundum misteriū ō hui⁹ salutatōis medio ſm q tres ſentētie cōtinent: tres cōſiderationes faciemus. ¶ Prima cōſideratio de boc q dicit Gratia plena. ¶ Secunda de boc q dicit Dñs tecum. ¶ Tercia de boc q ōr Bñdicta tu in mulieribus ꝛē.

¶ Caplm. I. de boc q dicit Gratia plena.

Ad boc q dicit gratia plena: tria ſūt inueſtigāda. ¶ Primū de huius dicti cōgruētia. ¶ Secundum de hui⁹ plenitudinis differētia. ¶ Terciū de ei⁹ intelligētia. ¶ Primo inquā de hui⁹ dicti: ſcz Gratia plena cōgruentia Querit: q̄re dicat gratia plena. ¶ Videt em̄ q boc dici nō ita ꝯgruebat ſicut ſi diciſſet: gloria plena, quia gloria pfectior eſt gratia. ergo in hac ſalutatione pfectiſſima debuit dici gloria plena. ¶ Item videt q debuerit dici ſpūſcto plena, quia ſpūſanctus nomīat tantūmō gratiam gratū facientē in nobiliſſimo eſſe, gratia aūt nō, quia diuidit gratia etiā ad gr̄am gratis datā. ſed ſpūſanct⁹ ſemp dicit gr̄am gratum facientē: ergo in iſta ſalutatōne nobiliſſima debuit dici ſpūſancto plena. ¶ Ad boc rñdet ſm magnū Albertum vbi ſupra ca. lxviij. q iſtud ſumme cōgruebat vt angelus diceret: gr̄a plena. Ratio quia in hac ſalutatōne annūciabat initiū ⁊ ōrigo oīs gratie ac beatitudinis in humanus genus trāſfundēde per btām virginē mariā. Vñ Eccī. xxiij. In me inārt oīs gratia vie et veritatis: in me oīs ſpes vite et virtutis. ſz initium glie ⁊ btūdis eſt in hac vita p gr̄am cuius ꝯſummatio eſt in futuro per gloriaz. Nam ſm Richarō. ſup. iij. ſnīaz. diſt. xlix. Gloria nil aliud eſt niſi gr̄a cōſūmata. ergo congrue dictū eſt gratia plena, vt p boc ſignaret q per hāc ſalutationē annūciat ōrigo omnis gratie in humanū genus trāſfū dende tam in via q̄ in patria. ¶ Ad pmū ergo obiectum patet reſpōſio q nō debuit dici glia plena, qr glia eſt ꝯſūmatio gratie. hic aūt annūciat initium et ōrigo gr̄e. ergo poti⁹ poni debuit gratia q̄ gloria. ¶ Ad ſecundū ōr q ſpūſanctus ꝓprie tm̄ nominat gr̄am ſpūalem ⁊ gratū facientē. Gratia autē cōmune eſt ad gr̄az corpalem ſiue gratis datam: ⁊ etiam ad ſpūalem ſiue gratū facientē Unde cū iſta plenitudo in beata virgie cōtineat gr̄as non tm̄ ſpūales ſed etiā corpales: congruenti⁹ dicit gratia plena q̄ ſpirituſancto plena. Hec Albertus vbi ſupra.

¶ Capitulum. II.

Secundo de hui⁹ plenitudis differentia q̄ritur in q̄ differat iſta plenitudo gr̄e ab alijs plenitudinibus. Hoc q̄dem ideo: quia ⁊ de xp̄o legit q fuit plenus gratia ⁊ veritate Joh. j. ¶ Itē de ſte phano Act. vj. Stephanus aūt plen⁹ gr̄a et fortitudine. Item de aplis Actuū. ij. Repleti ſunt oēs ſpūſancto ꝛē. ¶ Ad hoc breuiter reſpōdet ſm Tho. iij. ſcripto ſnīaz. diſtin. xiij. q. j. ar. ij. cōcordant Alber. ⁊ noſter Richar. Bonauē. ⁊ cōiter doctores q qua druplex eſt plenitudo gr̄e

¶ Prima ſufficientie.

¶ Secunda copie.

¶ Tercia ſingularis excellentie.

¶ Quarta efficientie ⁊ redundātie.

Prima eſt plenitudo ſufficiētie p quam aliq̄ in ſe formaliter ſunt pfecti q̄tū ad oēs virtutes ⁊ q̄tū ad expulſionē oīm pctōz mortalium. Et hec plenitudo fuit in aplis et in beato Stephano ac alijs ſctis pfectis ſm quā alicui ſic implet deo vt nil in eo deo aduerſum remaneat. ¶ Secunda plenitudo gratie eſt plenitudo copie. Et hec eſt in tota eccl̄ia dei: qz nulla gratiarū ei deeſt: quin ſit in aliq̄ membroz ſuoz. ¶ Tercia eſt plenitudo ſpecialis excellētie vel p̄rogatiue q̄ nō ſolum oīa mortalia ſed etiā oīa venialia repellit. ⁊ hec fuit in btā virgine: ſm quā plena gratia fuit: vt nil eſſet in ea quod nō ordinaretur ad deū. ¶ Quarta eſt plenitudo efficientie ⁊ redūdantie: qua alicui nō ſoluz eſt plenus in ſe ⁊ pfectus ſed etiā eſt cā plenitudinis ⁊ redūdātie ipſius gratie in alijs et talis eſt plenitudo in chriſto q̄ eſt cā efficiens oīs pfectionis ſanctoz. de cuius plenitudine nos oēs accepimus gr̄am p gratia. vt dicit aplus. Sic ḡ differunt iſte plenitudines ſubſtātialiter ⁊ originalr Eſt em̄ plenitudo xp̄i quaſi fontis. Plenitudo aūt btē virgis q̄ſi flumis plenitudo. Sanctoz aūt plenitudo q̄ſi plenitudo riui a flumine deſcēdēs. ¶ Itē aliud exēplū cape tale. Plenitudo ſufficientie eſt q̄ replet ſm rei cōgruentiā: vt cū ōr piccariū plenū eſt vino: non q ibi nullus vacu⁹ locus relinquet q̄a vſq̄ ad ſūmū orificiū eſt repletū, ſed qr ſm cō-

gruētiā ꝓccario ſufficit vinuz. Sic fuit in aplīs z ſtephano q̄ peccauerūt venialr. De nīq̄ eſt plenitudo vſq̄quaq̄ replens q̄ in re impleta nil vacuū relinquit vt in mēſura vini vel olei: vel in ꝓccario vſq̄ ad ſūmuz oꝛificiū repleto. Hec fuit in btā ꝙgine q̄ nū q̄ peccauit. Superfluēs aūt plenitudo eſt qñ res ipſa vaſis capacitatē excedit z in ad extra effluens redundat: hec fuit in ꝙpo. Et hec ipſa plenitudo deſcēdit etiā in btāz virginē qñ ꝙbū dei ꝛcepit. vñ ꝑm Alber. Plenitudo xp̄i ꝑuat particularitatē: q̄a non ad mēſurā dedit ei de⁹ ſpūmſctm. glo. i. nō ptīculariter neq̄ p ſubdiuiſiōes: ſed vniuerſaliter z generalr. Plenitudo aūt btē ꝙgis ꝑuat vacuitatē. q̄diu em̄ vas pōt recipe aliq̄d: tādiu habet aliq̄d de vacuitate. vñ oīs creatura habet aliq̄d de vacuitate: q̄a maiozē gr̄am recipe pōt. Sed btā ꝙgo tātā recepit vt maiozez recipe nō poſſet: ſcz q̄ eſſet mater dei. z ſic patet. ¶ Capitulum. III.

Tercio videndū eſt de huiꝰ dicti intelligētia. q̄d ſcz p hāc plenitudinez gr̄e in btā virgīe intelligaī z in q̄ cōſiſtat iſta eiꝰ plenitudo. Ad qđ breuit dicēdū ꝑm Alber. ſup miſſus eſt. ca. lxxij. z. ccx. Hecnō ꝑm Jaco. de voragine q̄ p hoc qđ dꝛ Gratia plena: tria cōprehēſa intelligunt ꝑm q̄ iſta plenitudo in his tribꝰ conſiſtit.

¶ Primo p̄cellentia dignitatis.

¶ Secūdo preeminētia ſanctitatis.

¶ Tercio ſupabūdantia capacitatis

Primo intelligit p̄cellētia dignitatis: q̄ in ℞ claret z attēdit q̄ ipſa eſt virgo mr̄ oīpotentis dei: dña mūdi z regina celi ac oīm impatrix gloꝛioſa. Un ipſa cōpat ſe cedro Eccī. xxiiij. Quaſi cedrus exaltata ſum in libano Cedrus q̄ppe in altitudīe trāſcendit oēs arbozes: ſic z ipſa oēs hoīes z angelos ac creaturas. ¶ Secundo p hoc q̄ dꝛ gratia plena intelligit p̄eminētia ſctitatis q̄ in ℞ attēdit q̄ ipſa ſup oēs angelos et ſanctos infra deuz eſt ſanctiſſima z puriſſima ea puritate q̄ ſub deo neq̄t maioꝛ intelligi. Et inſup nō ſolū in ſe eſt ſctiſſima: ſed z alios pt ſctificare z a pctō ſanare. Unde ſe cōpat cypreſſo q̄ eſt arboꝛ medicinalis. Eccī. xxiiij. Quaſi inq̄t cypꝛeſſus in monte ſyon. ꝓterea Hugo ō ſctō vic. dicit ad eā. Recte dicta es gratia plena: q̄a de te oꝛtus eſt fons gratie. Jō toꝛtū nobis q̄dāmodo a te qđ p illum nob eſt q̄ natus eſt ex te. Bñ em̄ dicta es gratia plena z intantū plena vt ex tua redūdantia totus hauriat mūdus. Hec ille. ¶ Tercio intelligit ſupabūdātia capacitatis. i. q̄ ipſa fuit ſupabūdātiſſime capax oīm gratie. Qđ q̄dem attēdit ꝓmo in hoc q̄ oēs gr̄as generales z ſpeciales oīm creaturarū in ſūmo habuit: nec aliq̄ gratia ſibi defuit. vñ Eccī. xxiiij. In me oīm gratia vie et veritatis ꝛc. De hoc latiꝰ deo duce dicet cū de vita eius aget. Secūdo attēditur in hoc q̄ ipſa illas gratias habuit a q̄b⁹ oīm creatura vacua fuit. ſcz: q̄ eſſet virgo z mater. Mater dei et hoīs: dña mōi ꝛc. Tercio in hoc q̄ ſua gratia tanta fuit q̄ pura creatura niſi eſſet deo vnita maioꝛis gratie capax eſſe non potuit Quarto q̄ gratiā increatā in ſe totā cōtinuit. z ſic p omnem modū gr̄a plena fuit ꝛc.

¶ De hoc q̄ dꝛ dñs tecū ¶ Caplm IIII

Secundo q̄z de hoc q̄ dicit: dñs tecum: tria q̄runt. ¶ Primo vt̄z hoc dictū ſit ab angelo bene poſitum. Secūdo q̄re aliq̄d ōtermīatiuū ad hoc dictū nō ſit additū: puta vt dixiſſet dñs oīpotens tecū. vel dñs exercituū. ¶ Tercio q̄liter dñm eſſe cū btā virgine ſit accipiendū.

¶ Ad ꝑmā q̄ſtionē Arguit q̄ nō bñ ponatur dñs tecum hoc loco, ſed potius debuit poni: pater tecum, ꝓbat q̄ vt dicit pḥus li. Rheto. Sermones ſp inq̄rēdi ſunt ꝑm materiā. ſed in hac ſalutatione agit de materia amoꝛis Cū ergo dñs ſit nomē timoꝛis z pr̄ nomen amoꝛis: iuxta illud Malach. j. Si ego dñs vbi eſt timoꝛ meꝰ ꝛc. g̃ videt q̄ debuit poni pater tecum. ¶ Cōfirmat: q̄a dominus dꝛ q̄ſi dans minas. hic aūt nulla fit cōminatio ſed ꝓmiſſio. ergo nō debuit dici dñs tecum. ¶ Itē cū tota trinitas ſit mittēs iſtam ſalutatiōez: videt q̄ debuit dici trinitas tecū. ¶ Itē ille q̄ annūciat vocat emanuel. i. deus nobiſcum. vt dꝛ Eſa. vñ. capi. Iſtud aūt eē nobiſcū cōplebat in iſta annūciatione. ergo angelus debuit dicere deꝰ tecum vel deus nobiſcū. ¶ Itez iſta ꝛceptio appꝛopꝛiat ſpūiſctō: z etiā dñs habitat i homine p ſpūſſancti gratiā. ergo debuit dicere: ſpūſſanctus tecum. ¶ Item videt q̄ debuit dicere: dñs in te. Fuit em̄ dñs cum beata virgine modo eſſendi in: z non alio mō cum ergo hic annunciat dñs in eam p coꝛporalem p̄ſentiam: debuit dicere: dñs in te.

¶ Jtē nō videt ratio q̄re non dixit potius tu cū dño: q̄ dñs tecuz, et marie q̄a dñs est cū malis z mali nō sunt cū deo, sed tm̄ bonoz est ꝓprium vt deꝰ sit cū eis z ipsi cū deo, iuxta illud Aug. li. cōfessi. Decū eras dñe et ego tecū nō erā: q̄a malus erā, ergo cū beata virgo fuerit summe bona debuit potiꝰ dixisse: tu cum dño. ¶ Jtē quare nullus ibi posuit verbū. s. est vel erit nō videt rō, vnde patet q̄ male dictū sit dñs tecū. ¶ Ad istaz q̄stionē breuiter respondet ꝑm Alber. ca. xj. sup missus est, q̄ in ista salutatione p̄ hoc q̄ dicit dñs tecum: duo intendebant ab angelo, vnū vt ꝓsona mittētis ꝓprie exp̄mat, alterū vt libertatē arbitriū beate virginis ad credendū z ꝓsentiendū inclinet. Jsta aūt duo pfectissime z appropriatissime exp̄munt p̄ hoc dictū: dñs tecuz. Nam hoc nomē dñs a potētia imponit: z q̄n absolute ꝺr soli deo appropriat. Alij enim sunt dñi respectiue et etiā serui. deꝰ autē absolute est dñs oīm q̄ solius dei trinitatis est ꝓprium qui est ꝓsona mittens in hac salutatōe. z sic ꝓsona mittēs ꝓprie nomiat. Per idē etiam libertatē arbitriū virginis bñdicte magis inclinat, q̄a ad credendū et ꝓsentiendū in mirabilia marie disponit fides. et p̄cipue fides de oīpotentia dei q̄ credit deum oīa posse facere, q̄z apud deum nō erit impossibile oē verbum Luc. j Et sic acq̄escit animus deuz posse naturas mutare vel naturis impare, vñ cum hic annunciabat oīm nouoz nouissimum z miraculoz maximū: ꝓgruētissime ponit hoc nomen dñs: quod absolute positū: est oīpotentie demōstratiuū: vt p̄ hoc et deꝰ mittēs exp̄mat z cū hoc ad credendū animꝰ virginis magis habeat inclinari. Et p̄ hoc soluunt plura adducta in ꝓtrariū argumēta. ¶ Ad ꝓmū argumentū petit: q̄re nō dixit pr̄ tecū. ¶ Secundū petit q̄re nō dixit trinitas tecū. ¶ Tertiū argumentū petit q̄re nō dixit: deꝰ tecū vel nobiscū. ¶ Quartū argumentuz petit: q̄re nō dixit spūssanctus tecū z̄c. ¶ Ad q̄ respōdet q̄ ideo q̄z illa noīa nō sunt ita absolute oīpotētie demonstratiua sicut dñs, z p̄ ꝓns nō ita ad credendū z cōsentiendū inclinatiua. ¶ Ad ꝓfirmatiōez etiā ꝑmi argumenti ꝺr q̄ li dñs nō ita ꝓprie cōminatōez importat sicut oīpotentiā, vñ illa interp̄tatio dñs q̄si dans minas nō est ita ꝓpria z essentialis. ¶ Ad q̄ntū ꝺr q̄ nō debuit dicere dñs in te. q̄z ptunc non dū erat in ea dñs p̄ cozpalem p̄sentiā, sed erat secum dñs per admirabilē potentiā faciēdi in ea z ex ea diuinā incarnationē. ¶ Ad sextū dicit q̄ non debuit dicere: tu cum dño, q̄z sic dicēdo daret intelligi q̄ ī ista xp̄i incarnatiōe aliq̄ mō actiue ꝯcurrisset beata virgo, z sic non sola virtute diuina facta fuisset actiue ipsa christi cōceptio. Nam p̄ hoc q̄ dicit tu cū dño designat te opari cum dño. ¶ Ad septimū dicendū q̄ ibi nō debuit poni verbū est vl erit. q̄z sicut deus nil facit frustra: ita nil dicē frustra ꝑm ꝓbm. ij. ꝓbico. Sed frustra apositū fuisset est vel erit vel aliud simile verbū: cū etiā sine tali appositione sufficiēter exp̄mit z q̄dāmō melius ipsiꝰ dicti sententia, amplificatiꝰ si apposuisset excessisset numerū congruū. s. nouēnariū: q̄ numerꝰ obseruari debuit ꝓpter significationē repatōis nouē angelicoz chooz. sicut supra patuit scz parte q̄rta. ar. iij. ca. ij. circa medium. ¶ Ad secūdā q̄stionē quare vicz aliq̄ determinatiuū ad li dñs non sit appositū: puta vt dixisset dñs oīpotēs vel dñs exercituū tecū, vel aliud simile. Videt em̄ q̄ si apposuisset magꝰ eius animū ad credendū de oīpotētia dei induxisset. ¶ Ad q̄ breuiter respōdet ꝑm eundē Alber. vbi sup̄. ca. cxj. q̄ exq̄ libertatē arbitriū btē virgis ꝓ se etiā facile erat ad credenduz paratū, ideo nō indiguit exp̄ssiua insinuatione oīpotētie cū terroze: vt diceret dñs oīpotens vel dñs exercituū, sed sufficiebat ipi leuis annūciatio z q̄si obscura exp̄ssio oīpotentie: q̄lis ꝓ hoc nomē dñs importat. Nihil em̄ credit sibi esse impossibile qui scit se dñm in sociū habere. sed cum apl's dic. Cōfidenter oīa possum in eo q̄ cōfortat me scz mecū existendo. Vñ nil amplius debuit dici nisi dñs tecū. vt etiam ex hoc q̄ nō plene oī potentia dei exp̄mit nisi in obscuro: fides btē virginis maiꝰ meritū acq̄rat credendo, q̄m ꝑm Greg. Fides nō ita habet meritum vbi ratio capit exp̄imentū. ¶ Ad terciā q̄stionem q̄ querebat Quō vicz dñm esse cum btā virgine sit accipiendū siue intelligēdū. Si em̄ dicas vt sit sensus: dñs est tecū: ista associatio cōuenit deo cum oībus entibus quia vt dicit Grego. Deus est cum omnibꝰ creatis. ergo in hoc nil appropriate dicit de beata virgine. ¶ Ad quod dicendū ꝑm doctores q̄ licet deus sit cū oībus sanctis ap

propriate: tñ dicit esse cũ btã ỹgĩe ꝓpter singularẽ essendi modũ cũ ea. Proĩde Bern. Longe excellentius dñs tecuz ẽ cum alijs sanctis cum qbꝫ est spualiter tñ z in corde, sed est tecum z spualiter in corde z corpaliter in ventre. ¶ Nota ergo q dñs est cũ beata virgine ꝙdruplici excellentia singularis existentie cum eadẽ z associatõis. ¶ Primo qdem excellẽtia electõis qz ipam elegit dominus sibi in matrẽ z genitricẽ, vñ dñs cuz ea tanꝫ cum matre dilectissima. Bern. supmissus est, dicit. Dñs tecuz o Maria. dñs inquã pater tecũ q suum filiũ facit esse tuũ. Et dñs filius tecum q ex te carnẽ assumpsit miro mõ. Et spũssanct⁹ tecuz de q cõcipies z q tuũ cum patre z filio sanctificauit vtez. Hec ille. ¶ Secũdo excellẽtia vnionis, qa portionẽ sanguinis virginis de q corp⁹ xpi est formatũ spũssancti ỹtute: ipe de⁹ sibi vniuit in vnitate psone, z ideo bñ dz ei dñs tecum. ¶ Tertio dñs est cũ btã virgine excellentia miraculose opatõis, quia talia z tãta in ea deus miracula cõdidit q nulla creatura cõprehẽdere põt. Nã vt dicit Hiero. Quod natura nõ potuit rõ ignorauit vsus nesciuit: hoc de⁹ stupẽdo miraculo in Maria ope cõpleuit, vt vicz de⁹ fieret hõ z mater esset virgo. ¶ Quarto excellẽtia acceptationis z sublimatõis, qa deus fuit cũ ea eo modo vt eã exaltaret z ꝓulegijs singularibus dignificaret supẽm creaturaz: vt ipsa esset dña angelorz: regina celi z oĩm creaturaz. O igit felicissima virgo Maria o gl'iosa dña excelsa sup sidera: quãta tibi est gl'ia: quãta tua in hoc excellentia ꝓdicat: ẽntuz gaudium annũciat cum tibi dicit: dominꝰ tecum z.

De li Benedicta tu in mlieribꝫ. Ca. V.

Tercio quoꝫ de hoc q dicit Bñdicta tu in mulieribꝫ: tres questiones mouebunt. ¶ Prima qstio Quid importat vl significat istud dictũ: Bñdicta tu in mulieribꝫ. ¶ Secũda qstio Utrũ bñ et cõuenieter dicat hoc dictũ in salutatione ista Bñdicta tu in mlieribꝫ. ¶ Tercia qstio Quare nõ potꝰ est dictum Bñdicta tu pre mulieribꝫ. ¶ Ad pmã questionẽ respondet fm Alber. supmissus est. ca. ccxij. et Jacobũ de voragine in suo marionali, quattuor cõprehẽdit z importat. ¶ Primo qdẽ maledicti exemptionẽ, vnde ipsa est bñdicta supoẽs mlieres. quia sola ipsa expers illius maledictionis quã oẽs mulieres in Eua ꝓtraxerunt Gen. iij. Multiplicabo erũnas tuas. sicut supra patuit de ve mulier z. Secundo importat maledictõis euacuationez Ipsa em bñdicta in mulieribꝫ: qa p eã euacuata est maledictõ ab hoibꝫ. Ũñ August. Maledictio eue in bñdictionẽ mutat marie. Impleta est em Maria gra: z eua euacuata est a culpa. ¶ Tercio importat singularis gratie collatõez, vnõ benedicta fuit inter mulieres. qa nulla alia accepit vnꝫ qõ ipsi donatũ est q. s. virgo peperit z deũ genuit. ¶ Quarto oĩm benedictionuz cõprehensionẽ. Fuit qppe bñdicta p oibꝫ mulieribus, qa oĩa illa q alie mlieres habuerũt ipa habuit excellẽtiꝰ, quia cũ cõiugatis habuit bñdictionẽ, plis z insup virginitatis. Cum viduis habuit castitatẽ cũ incorruptibilitate. Deniqꝫ cũ virginibꝫ pseuerantiaz ppetue virginitatis cũ fecũditate. ¶ Ad secũdã qstionẽ videt q nõ bene dictũ sit: bñdicta tu in mulieribꝫ, pbat, quia debuit dici benedicta tu in oibꝫ creaturis: qa excellit oẽs. Itẽ ipsa est bñdicta sup oẽs viros et mulieres, ergo debuit dixisse: bñdicta tu in hoibꝫ ¶ Itez cũ virgines oẽs excellẽtiam habeãt dignitatis: ista bñdictio oibꝫ virginibꝫ conuenire videt. Oẽs em virgines inꝫtũ ỹgines: sunt bñdicte in mulieribꝫ. z sic potꝰ debuit dixisse benedicta tu in virginibꝫ. ¶ Responsio fm Alber. vbi supra q exq maledictio orta est in hoibꝫ p mulierẽ scz euã. Jõo cõgrue angelus dixit: bñdicta tu in mulieribus, vt dek intelligi q sicut p mulierẽ maledictio sumpsit originẽ: ita p mulierẽ benedictio sumpsit originẽ z maledictio euacuatõnem. ¶ Ad pmũ ergo dicenduz q angelus recte dixisset scz benedicta tu in oibꝫ creaturis. Et simil'r si dixisset: benedicta tu in hoĩbus, sicut arguit secũdũ argumentuz, Sed tñ sic dicẽdo nõ ita exꝑssisset ilam significationẽ quã pmisim⁹ scz q maledictio p mulierem exorta: debuit z p mulierẽ euacuari, sicut dicẽdo bñdicta tu in mulieribꝫ hoc exꝑsse dedit intelligi, z sic patet respõsio ad pmum. ¶ Ad secundũ dicit q mulier in plura se extendit ꝙ virgo, qa etiã ad ꝙiugatas et viduas. z ideo nõ dixit in virginibus: ne daret intelligi q beata virgo solam benedictionem virginum obtinuerit z non coniu

gatarum ac viduarũ. Sed dixit in mulieribus vt significet q̃ omniũ mulierũ benedictionem tam virginũ q̃ viduarũ ac coniugatarũ habuit, sicut supra dictũ est. et sic patet. ¶ Ad terciũ quesitũ Quare vicz nõ potius dixit Benedicta tu pre mulieribꝫ, cum in figura Judith. xiij. sic dictũ sit de ea Benedicta filia tu a domino p̃ omnibꝫ mulieribus. ¶ Ad quod breuiter dici potest saluo meliori iudicio q̃ licet hoc dictũ in mulieribus valeat et importet tantuz in sentẽtia sicut si dixisset: pre mulieribꝫ, tamẽ potius dixit in mlieribꝫ. ¶ Primo ideo ne heretici haberent occassionem credẽdi et dicendi de ea q̃ ipsa esset nõ vere mlier sed aliquid supra hominẽ. sicut z de suo filio plurimi heretici dicunt q̃ non habuerit veram carnem humanã sed celestis nature. Si ergo dixissz p̃ mulieribus: dixissent heretici q̃ ipsa essz supra hominẽ z q̃ domin⁹ Jesus nõ de pura z vere femina carnem non vere humanam assumpserit. ¶ Secundo vt significeꝫ huius dilectiõis diuine singularitas: ꝺa plus est aliquam diligi in omnibus mulieribꝫ q̃ super oñes mulieres, quia possibile est aliquam diligi sup̃ omnes que tamẽ nõ diligitur in omnibꝫ. Diligere eñ in omnibus aliquam est in omni dilectiõe ipsam intendere z ꝓpter ipsam omnes diligere z nullam sine ipsa. ¶ Tercio vt humilitatẽ beate virginis cõmendet qua se nõ reputauit esse p̃ mulieribus fore benedictã sed tanq̃ vnam inter mulieres apud se estimatã. vnde amatrici bũilitatis beate virgini dicẽdo: in mulieribus: magz cõmendabilez reddidit eius humilem reputationẽ qua se vt vnaz mulierum reputauit: q̃ dicendo pre mlieribus quod aliquid excellentius notat supra mulieres. vnde credo q̃ angelus idcirco dixit in mulieribus z nõ pre mulieribꝫ, quia sciuit q̃ beate virgini ex amore summe humilitatz quã semp toto corde dilexit z propter hoc nunq̃ aliquid magis de se voluit dici magis sibi cõplaceret audire vt diceret in mulieribus q̃ pre mulieribus: qñ vere humilis vt dicit Bernũ, in hoc summe gaudet cum de eo humilia dicunt, et dolet cum audit de se dici sublimia, vtpote qui nullo mõ vult reputari apud q̃scunq̃ vel respectu q̃ rũcunq̃: sed semp vilis videri, z sic patet responsio ad dictam q̃stionem.

¶ Articulus tertius de additione facta ab ecclesia circa salutationem angelicam vt patebit. Capitulum. I.

Circa terciũ p̃ncipale de huiꝰ salutatiõis additamento et termino: tria p̃cipua sunt inq̃renda. ¶ Primũ est de appositione nomis marie. ¶ Secũdũ de appositõe ꝺbi Elisabeth. ¶ Terciũ de subiũctõe nois dñi Jesu x̃pi. ¶ Primo g̃ de appositõne nomis marie: cũ dr Aue maria Queritꝰ q̃re eccl̃ia apponit ꝺ nomẽ maria in ista salutatione. Et arguit̃ p̃mo q̃ hoc nõ licuit fieri. ꝺa nil licet ad euãgeliũ apponi: iuxta illud Apoc. vl. Si ꝺs apposuerit ad hec: apponat deꝰ plagas scriptas in libro isto. Et si ꝺs diminuerit: auferat deꝰ partẽ ciꝰ de libro vite. Item angelus vel sine cã obmisit illud nomen: vel ꝓpter causam. Si sine causa g̃ male fecit dimittẽdo. Si aũt ꝓpter cãm obmisit: ergo ecclesia male facit apponẽdo qõ angelus ex certa causa iudicauit dimittenduz ¶ Ad hoc respõdeꝫ ꝼm Alber. sup missus est. ca. lxvij. z alios doctores de hoc tractãtes. q̃ angelus nõ errauit hoc nomẽ dimittendo: nec ecclesia errat apponẽdo. quia ex quo tam angelus q̃ ecclesia a spũsctõ vnificanꝫ z in suis actibꝫ dirigunꝫ: ꝺ spũsctus est infallibilis: sequit̃ q̃ errare non possint. Sed qua de cã angelus nõ apposuit dicit̃ q̃ ꝓpter virginis marie excellentiã. Nã excellẽtes p̃sonas cũ salutamꝰ: nomẽ ꝓpriũ tacemꝰ z eoz excellẽtiã noiamꝰ dicẽtes. Aue rex. Salue pr̃. Excellẽtia aũt ꝺgis erat gr̃e plenitudo. z ideo dixit. Aue gr̃a plena. put dicit Alber. ideo nõ apposuit: ꝺa dignissime salutãdã btãm ꝺginẽ noue dignitatꝫ nomine salutauit z nouũ nomẽ ei attribuit scz gratia plena. vt p̃ nois ĩmutatõez significareꝫ p̃mutatio status ꝺgis z eminẽtia dignitatꝫ. Nã in collatõe magnaz dignitatuz solet fieri mutatio noĩm. vt patet ĩ papa. Hic est q̃ angelus btẽ ꝺgini p̃ ꝓprio noie scz maria nomẽ nouũ posuit ob speciale honoris exhibitionẽ et dignitatis significationẽ. scz. gratia plena. iuxta illõ Esa. lxij. Vocabit̃ tibi nomẽ nouũ qõ os dñi noiauit. siẽ ó hoc lati⁹ dictũ est supra hoc eodem li. ꝑte. iij. ar. iij. ca. vj. Eccl̃ia ꝺo nomen marie apposuit ad gr̃a plena certis ex causis. ¶ Primo qui

dem rõne inclinatõis ꝛ recordatõis. vt vicz ꝑ gr̃a plena recolat virgis bt̃e dignitatez: et ꝑ nomẽ maria inclinet eã ad nostrã necessitatẽ subleuandã. Maria eñ stella marꝛ interꝑtat: q̃ vicz stella in firmamẽto fixa naufragos dirigit ad portũ optatũ. Jta cũ dicitur ꝟ nomẽ maria designat ꝙ bt̃a virgo huius stelle ꝓprietatẽ erga nos hz ꝛ hr̃e debet scz ꝙ in firmamẽto gl̃ie celestis manẽs nos naufragos de statu miserie ꝑ plenitudinem sue gr̃e traducere habet ad portũ salutꝛ eternę. ꝛ idcirco cũ dicit ecc̃lia in salutatiõe maria: magꝛ inclinat eã ad subueniẽdũ. acsi diceret. O felicissima ꝓgo recordare ꝙa tu es maria. i. marꝛ stella ꝑ quã debem⁹ ꝓduci ad portũ salutis. ꝛ iõ subueni nobis ꝛc. ¶ Secundo rõne excitãde deuotionis ꝙa ꝟ nomen excitat deuotio oratiũ ꝛ eã salutatium idcirco ꝑ Salomonẽ hoc nomẽ oleo cõparat Canti. j. Oleũ effusum nomẽ tuum. i. fama nois tui antea occulta: nunc effusa est ꝑ totũ orbẽ. Jõo. i. ꝓpter dulcedinẽ nois tui adolescẽtule. i. aĩe feruẽtes ꝑ deuotionem ꝛ charitatẽ: dilexerũt te nimis. Nimiꝛ oleũ ẽ calide nature ꝛ ignis inflãmatiuũ. sic nomẽ marie inflãmatiuũ est ad dilectõem ꝛ deuotionẽ. vñ ꝛ Bernũ. abbas dicit. O magna opia o multuz amabilis maria tu nec noĩari potes ꝙn accẽdas: nec cogitari ꝙn recrees affect⁹ diligentiũ te. Hec ille. ¶ Tercio apposuit ecclesia rõne ꝓtuositatis ꝛ fructificatiõis. ꝙa hoc nomẽ maria est maxime ꝓtuꝛ et maxiõs fruct⁹ facit homi sepi⁹ inuocatuz ꝛ noĩatũ. sicut de hoc deo duce ageꝛ. li. vj. ꝑ. j. ar. iij. vbi de vtilitate et fructiby hui⁹ nois tractaturi sumus. ¶ Ad ꝓmũ g̃ in cõtrariũ ꝺr̃ fm Alber. ꝙ apponere ad euãgeliũ est falsa veris cõmiscere. vl̃ ꝓtraria his q̃ sunt in euãgelio ꝓdicare. Vñ apl's ad Gal'. j. dicit. Si angelus venerit de celo ꝛ aliud euãgelisauerit ꝙ qõ accepistꝛ a me: anathema sit. ꝛ sic intelligunt oẽs ꝓsil'es autoritates. Hic aũt nõ est tal' appositio. g̃ nõ stat argumẽtuz ¶ Ad secũdũ aũt claruit rñsio ex dictꝛ ꝛc.

Secũdo de appositõe ꝟbi ¶ Cap. II.

Elisabeth scz Et bñdictus fruct⁹ vẽtris tui: tria ꝓncipal'r sunt videnda. ¶ Primũ q̃re ecclesia hoc apponit qõ angelus nõ apposuit. ¶ Secundũ q̃re nõ potꝰ dictũ est: bñdict⁹ filius tuus vel corpis tui: sed fructus vẽtris tui. ¶ Terciũ qual'r dominus iesus ꝺr̃ vel cõgrue dici possit fruct⁹ vẽtris btissime virgis Marie ꝛc. ¶ Ad primũ ꝺr̃ breuiter fm Alber. ca. ccxliij. ꝙ angelus nõ addidit: bñdict⁹ fruct⁹ ꝛc. ꝙa nõduz fruct⁹ fuit ei⁹ ventris. sed ipm q̃si ꝓmissum ĩ hoc ꝙ dicit Bñdicta tu in mlieribꝫ fructuz cõprehẽdit. Idcirco Berñ. sup missus ẽ dicit. Bñdicta tu in mulieribꝫ ꝛ bñdictus fructus ventrꝛ tui. Nõ ꝙa tu bñdicta: ideo bñdictus fruct⁹ vẽtris tui. sed qꝛ ille te ꝓuenit in dulcedis bñdictõibꝫ: ideo tu benedicta ĩ mulieribꝫ. Vere etem̃ bñdictus fruct⁹ ventris tui. in q̃ bñdicte sunt oẽs gẽtes de cui⁹ plenitudine tu q̃z cũ ceteris q̃q̃z differenti⁹ ꝑ ceteris accepisti. Hec ille. Vñ patz ꝙ angel⁹ nõ debuit hoc apponere: sed ecclesia apponit: idcirco: qꝛ sibi exhibit⁹ est iã iste fructus ꝙ beate virgini fuit cõmendat⁹. ¶ Ad secundũ ꝺr̃ fm eundem Alber. ꝙ nõ debuit dici bñdictus filius vẽtris tui. ꝙa filij⁹ cõmune est ad spũalem ꝛ carnalem generationem ꝛ oĩno maxie cũ hac determinatõe vẽtris: ꝙ est loc⁹ generatõnis carnalis. Fruct⁹ aũt vẽtris ꝓprie alij homies dici nõ pñt nisi xps de⁹. ꝙa ipm solũ concepit in vtero ꝓgo mr̃. Jn vtero inquã. i. ex cã intrinseca: non sicut alie mlieres q̃ recipiũt ab extrinseco. i. a viro vñ ꝛcipiũt. ꝛ iõ ꝓgruentissime ꝺr̃ fructus vẽtris: vt exꝑmat ꝙ nõ carnal'r xps ẽ cõcept⁹ sicut alij hoies filij matris ꝛ patris sed tanq̃z fruct⁹ ꝙ nascit ex herba vel arbore nascit sine violatõe vel corruptõe arboris aut rami: ita xps de virgie. Hec debuit dici fruct⁹ corpis tui: sz vẽtrꝛ: vt veritas generatõis magꝛ exꝑmeret: ꝛ sic falsitas hereticа sopiret. ꝙa ꝑ hoc qõ dicit vẽtris: exꝑssius significat ꝙ xps vere carnẽ assumpsit in vtero virginali q̃q̃z ꝑ hoc qõ diceret corporis ꝛc. ¶ Ad terciũ: q̃liter vel q̃li ꝓgruentia xps dici debeat fruct⁹ bñdicte virgis: dicit fm magistꝝ Jacobũ de voragie in suo marionali ꝙ xps optime et ꝓgruẽter ꝺr̃ fruct⁹ bñdicte virginis marie ꝛ ei⁹ virginalis uteri. ¶ Primo rõne generatõis. qꝛ sicut fructus sine corruptione cõcept⁹ est ꝛ nat⁹: vt in ꝓmo dictũ est. ꝓterea Esa. xj. Egredietur ꝟga de radice iesse ꝛ flos de radice eius ascẽdet. ¶ Secũdo rõne designatõnis: ꝙa fructus tanq̃z signuz certum ostẽdit ꝛ agnosci facit arborem de qua est qualis sit: vtruz bona vel mala. Matth. vij. A fructiby eorũ

cognoscetis eos. Sic christus optimus et bñdictus fructꝰ summe cõmẽdabilẽ reddit btãm virginẽ de q̃ est, q̃a oñis arbor bona fructus bonos facit. Sic bñdicta ꝑgo bñ dictũ edidit fructũ, vñ in salutatõe ꝓiũctim dr Bñdicta tu in mlieribꝫ ⁊ bñdictus ⁊c.

¶ Tercio rõne occultatõis. Nam fructꝰ oc cultat inter folia ⁊ recollectus in copbinuꝫ ponit inter folia, ⁊ sic oblatꝰ õlectabiliter su mit. Ita in bñdicto fructu vteri ꝑgialis di uinitas occultata est in bũana carne. iuxta illud scriptũ Sole nube tegã Ezech. xxxij. id est diuinitatis fulgorẽ tegã bũane carnis nube. Et iste fructus sic nobis occultatꝰ et oblatꝰ multũ delectabilis factꝰ est ⁊ dulc̃ tã in sui natiuitate q̃z in passiõe ⁊ morte q̃z etiã in sacramẽto eucharistie in q̃ sub folijs ac cidentiũ offert. Añ. j. Petri. j. Si tñ gusta stis qm̃ suauis est dñs, ꝓterea ⁊ ꝑs. hortat dicens. Gustate ⁊ videte qm̃ suauis ẽ dñs: beatꝰ vir q̃ sperat in eo. Et itez exptꝰ ipe ad mirãdo ait Quã magna mlitudo dulcedi nis tue dñe quã abscõdisti. s. velando in xpi carne ⁊ in sacramẽto eucharistie timẽtibꝫ te.

¶ Quarto dicit ꝯgruentissime fructꝰ rõne eterne fruitõis. Nã fructꝰ dicit a fruor frue ris vt dicit Januẽs in catholicon. Frui aũt est amore inherere alicui rei ꝓpter seipaz tñ vt dicit mgr̃. j. libro snĩaꝝ circa ꝓncipiũ. Re cte ergo xps dr fructus vteri virginalis, q̃a ipse est nostra fruitio in patria Et ꝙ beatam virginẽ factum est vt iste fructus. i. xps deꝰ esset nob duplr fruibilis et delectabilis ꝑm duplicẽ visionẽ: scz diuinitatis et bũanitatꝫ sue, iuxta illud Jobis. x. Ingredient ⁊ egre dient ⁊ pascua inuenient. Ingredient inquã sancti ad ꝓtẽplationẽ diuinitatis et egrediẽ tur ad ꝓtẽplationẽ bũanitatis xpi: ⁊ vtrobi q̃z delectabilia pascua iuenient. O q̃cunq̃ fi delis aĩa aduerte ⁊ diligẽter cõtemplare q̃ niã iste fructꝰ vteri virginalis christꝰ est sũ ma fruitione dulcissimꝰ. Primo q̃dem gu stui. Canti. ij. Fructꝰ eiꝰ dulc̃ gutturi. Se cũdo est dulcis auditui. Añ ps. q̃z dulcia faucibꝫ meis eloq̃a tua dñe sup mel ori meo Tercio est dulcis visui. j. Petri. j. In quem desiderãt angeli ꝑspicere, et Esa. lx. Tũc vi debis ⁊ affluES ⁊ mirabit ⁊ dilatabit cor tu um. Quarto est dulcis olfatui: ad cuiꝰ dul cedinẽ q̃libet aĩa sancta clamat illud Can. j. Trahe me post te curremꝰ in odorem vn guentoꝝ tuoꝝ. Quinto est dulcis in ample xu: Cant. ij. Leua eiꝰ sub capite meo ⁊ dex tera illius amplexabit me. Sexto est dulc̃ in osculo, ꝓterea aĩa fidelis orat illõ Cant. j. Osculetur me osculo oris sui. Septimo ẽ dulcis in ferẽdo. Matth. xj. Jugum meum suaue est ⁊ onus meũ leue. Octauo est dul cis in ꝓmisso. Apoca. ij. Vincẽti dabo mã na abscõditũ q̃ nemo nouit nisi q̃ accipit.

¶ Nono est dulcis in cogitatione, quia vt dic̃ Bern. Sup oĩa memoria Jesu pascit cogitatũ. Decimo est dulcis in amoris af fectiõe: adeo vt (sancto teste Bern. in suo cã tico) solus expertus nouit credere q̃z sit dul ce iesum diligere. ¶ Undecimo est dulc̃ in ꝓmioꝝ retributione: qm̃ ꝑs, dicẽte Torren te voluptatꝫ sue potabit eos. Duodecimo est dulcissimus in eterna tentiõe ⁊ possessi one: quoniã regnabunt cum eo sancti in se cula seculoꝝ. O igit aĩa deuota sanguine christi iesu redempta. O aĩa inquã fidelis a virgine gloriosissima Maria dilecta et in filium adoptata: accede secure si vis dulce dine fructus eiꝰ ꝑfrui. Accede deuoto cor de ad eam ⁊ pete ab ea bunc saluificuꝫ: hũc mellifluũ fructũ Jesum tibi cõicari: vt det tibi eius gustus auditus odoratus ⁊ visus dulcedinẽ expiri: det tibi ad dulciter ample xandũ tenendũ ⁊ in corde fouenduꝫ atq̃z in celo eaterniter possidendũ ⁊c. Claret itaq̃z ex premissis q̃z cõgruenter christus dicitur fructus vteri virginalis, et q̃ ad numeꝝ du odecim stellarũ in corona benedicte virgi nis duodeciꝫ dulcoribꝫ in sui vteri sacri fru ctu habitis exstat ipsam fore gloriosam.

Capitulum. III.

Tertio in hoc articulo videnduꝫ est de subiunctõne nois Jesu: q̃re vicꝫ ecclia apposuit. ¶ Ad q̃ breuit re spõdet ꝑm Alber. q̃ hoc fecit ¶ Primo ꝓ pter deuotõis excitatõeꝫ, qm̃ vt dic̃ Bern. in cãtico. Hoc nomẽ iesus ẽ mel i ore: iubi lus in corde: melos i aure. ¶ Secõ ꝓpter sa lutꝫ efficaciorẽ ipetratõꝫ, qm̃ scptũ est Joel. ij. Quis q̃ inuocauerit nomẽ dñi salusꝰ erit. ¶ Tercio ꝓpter btẽ virgis cõplacẽtiã ⁊ affe ctionẽ, qm̃ ad hoc nomẽ iesus maxie beata ꝑgo sup oẽs afficit deuotiõe amoris et sibi summe cõplacet hoc nomen sepius inuoca re: in q̃ q̃dem noie oẽs sancti gaudẽt se esse saluatos. Nã teste Petro Act. iiij. Nõ ẽ ali

uā nomen sub celo datum hominibus in q̄ oportteat saluos fieri credētes. De virtute et vtilitate huius nomis Jesu et alīa circa hoc occurrētib⁹ ꝓpter breuitatē in hoc tractatulo ptranseo: qm̄ alterius erit opis de hoc tractare. ¶ Cōsidera g̃ nunc o fidelis aīa q̄ sublimis q̄q̄ deo et btē virgini accepta q̄ grata q̄ iocūda sit ista celeberrima salutatio. Aduerte q̄ tibi vtilis et fructuosa sit si eam deuoto corde ob amorē bñdicte virginis frequētaueris. In ea q̄dem laudat⁹ et benedicit⁹ btā virgo Maria dei mr̄. Et nō solū ipsa sed et ei⁹ filius dñs noster iesus xp̄s. In ea habes hec gl̄iosissima et dulciflua nomina vicz Jesus et Maria: in q̄ꝝ inuocatōne habes oēm spem: oēm thesauꝝ tuuz et oē bonū tuū. Siq̄dem ipse Jesus ē tibi amor tu⁹: ipse thesaur⁹ tu⁹: ipse diuitie cordis tui: ipse ꝓsolatio spes et gaudiū tuum: ipe salus tua: ipse lumē oculoꝝ tuorū: ipse vita tua et dulcedo tua. Deniq̄ ipsa bñdicta ꝑgo maria est dña tua, ipsa regina misericordie vita dulcedo et spes tua vt canit eccl̄ia. Per eam habemus q̄cquid habem⁹, p eam sum⁹ si q̄d boni sumus, vt dicit Anſhel. O igit felicissimū nomē iesus: O bñdictū nomē matris eius Maria, O gl̄iosa noīa: bñana corda medullit⁹ penetrātia. Beatū cor qō ista felicia nomīa in se intime tenet recōdita. Felix os qō sepi⁹ ipsa noīa et inuocat: qm̄ vita sibi ꝓsto est eterna. Amen.

¶ Pars sexta sequit de sanctissima btē virginis Marie cōceptione: qua dei filium in vtero virgineo suscepit.

Ecce ancilla domini: fiat mihi ſm verbū tuum. Lu. j. Verba sunt benedicte virginis Marie bñillime cōsentientis et se offerentis ad xp̄i incarnatōem ex ea fiendam Unigenit⁹ sic̄dez dei filius carnē p nostra salute assumere volens: p hec verba p̄missa in vter⁹ bñdicte virginis aduenire dignat⁹ est. Et ideo ipsa verba summā nobis affe-runt deuotōis pariter et instructiōis: necnō miraculi et stupor̄is materiā. ¶ Primo q̄dē verba ista sunt magne deuotiōis, quia per ista verba quinq̄ obtinuit btā virgo p toto genere humano: redemptionē: filij dei incarnationē: et diuini verbi humanationem ac p hoc oīs boni in nobis ꝓmotionē: qm̄ ad hec verba verbum caro factuz est et habitauit in nobis Joh. j. ¶ Secundo quoq̄ verba ista sunt magne instructōnis et documenti q̄a q̄druplicē nobis redolēt virtutē per quam sicut beata virgo filium dei christū carne et mēte cōcepit et in se habitari p-meruit: ita et nos spūaliter in corde per has ꝑtutes dei filiū possidere merebimur. Unñ Petrus aureoli in suo cōpendio libro q̄rto dicit. Quatuor inq̄t ꝑtutes notant⁹ et redolent in ꝑbis virgis ꝓsentiētis: ait em̄. Ecce qō est ꝓmpte obediētie, ancilla dñi: qō ē humilitatis pfecte. Fiat mihi: qō est charitat⁹ inflāmate. ſm ꝑbū tuū: qō est fidei deuote. Hec ille. Si vis ergo o homo vt dei filius in tuo corde cōcipiat⁹ et te inhabitare dignetur: disce obedientiā preceptor̄: disce exemplo Marie humilitatē: disce et charitatē ac q̄ deuotā fidem veraz habere. Unñ Bernñ. dicit. Non tibi dabit domin⁹ virtutū copiam sui nisi fueris virtutibus (scz istis) adornatus. ¶ Tertio verba ista sunt magni miraculi et stupor̄is: cum ad ipsa mor tantū fuerit et tam multiplex miraculū subsecutū videlicet q⁹ de⁹ fieret homo virgo fieret mater, et dei simul et hoīs mater, et plura talia. Nimirū mirabiliter deus quinariū numerū ꝑborum consecratū reddidit, q̄a p quinq̄ verba icarnari voluit. scz: fiat mihi ſm verbum tuum. Per quinq̄ quoq̄ verba suum corpus cōsecrari in eucharistia decreuit. scz hoc est em̄ corpus meū. Licet li em̄ non sit de substantia. Deniq̄ et ad q̄nq̄ ꝑba publicanū iustificauit, cum vicz ille dixit. De⁹ ꝓpicius esto mihi peccatori Luce. xviij. Insuper q̄nario numero vulnerū retento suum sacrū corpus insigniri post resurrectionem in ꝑpetuum statuit cē. ¶ Itaq̄ ad ꝓpositum redeūtes. Exquo btissima ꝑgo p hec verba filium dei in suum vter⁹ suscepit et concepit de ipsa eius sacratissima cōceptione loq̄ intendētes: tria misteria pro hoc sermone declaranda ponemus cē.

¶ Primū dicit misteriū localis aptitudis.
¶ Secūdū misteriū ōr̄palis plenitudis.
¶ Terciū misterium modalis habitudis.

¶ Articulus primus de hoc q⁹ christ⁹ dominus non alibi q̄ in ciuitate galilee Nazareth concipi debuit ex virgineq̄ humanari.

¶ Capitulum.I.

PRimum itaqz p misteriuz dicit localis aptitudis hoc est de loco q̄ aptissime congruebat huic sacratissime cōceptiōi xpi ꝛc. Circa quod tria querunt. ¶ Primo vtrum hec sacrosancta ꝯceptio debuerit fieri in ciuitate. Secūdo vtrū debuerit fieri in regione Galilee. ¶ Tercio vtz debuerit fieri nō alibi q̄z in Nazareth ciuitate. ¶ Ad pmaz q̄stionē Utz vicz hec ꝯceptio debuerit fieri nō extra sed in ciuitate ꝛc. ¶ Et arguit q̄ nō debuit fieri in ciuitate, q̄a istā cōceptionem magz cōgruebat fieri in loco puriori ꝛ sacro ꝓpter eius sanctitatē. Sed ciuitas q̄ cunctz magis abūdat ꝛ immūda est pctō q̄z ager vel mare aut villa, vt exprimēto patet. ergo magis debuit cōcipi in agro vel mari aut villa ꝛ extra ciuitatē. ¶ Itē xps passus est extra ciuitatē vbi ꝛ sepultus est ꝛ resurrexit. Denicz ꝛ natus est in stabulo, q̄ videt q̄ etiā cōcipi nō debuit in ciuitate. ¶ In contrariū est sacra scriptura Lu.j. Missus est in ciuitatez ꝛc. ¶ Ad hanc q̄stionē respōdet ꝑm Alber. sup missus est. ca.xxxiij. q̄ christ⁹ debuit cōcipi in ciuitate ꝛ nō extra ꝓpue triplici rōne.

¶ Primo ratione finis incarnatiōis.

¶ Secundo rōne significationis.

¶ Tercio ratione fructificationis.

Primo inquā rōne finis incarnatōis. Nā xps in oīb⁹ opibus suis q̄ in mūdo fec̄ ostēdit pncipalius q̄ ideo in mundum ꝓpue venerit vt pctōres saluos faceret. Ipo teste Matth.ix. Nō veni vocare iustos sed peccatores ad pniam. Unū inter pctōres natus est scz in ciuitate Bethleē: ante bouem ꝛ asinū iacuit. inter pctōres ꝙuersat⁹ est. inter latrones crucifixus. Resurgēs q̄z peccatrici magdalene ꝛ petro negāti pri⁹ apparuit. Et ideo nō debuit ꝯcipi in mari: q̄ locus est pisciū. Nec in aere q̄ est loc⁹ auiū. nec in campo q̄ est locus agrestiū aīalium. Sed in ciuitate q̄ est ꝓpri⁹ locus hoīm peccatoz. nec in villa: sed in ciuitate, q̄z ī ciuitate solēt magis q̄z in villa pctā hoīm mltiplicari. villani em̄ simpliciores sunt ꝛ laboribz magz diditi. Ciuitatēses aūt ociosi ꝛ delicijs vacantes magis abūdare solent vicijs. Ut ergo ostendat q̄ xps ꝓpter curationē peccatoz ꝛ salutē hoīm venerit peccatoz ad pniaz cōuertendoz: in ciuitate ꝛ nō alis debuit cōcipi. ¶ Nec obstat q̄ extra ciuitatē sit passus sepultus: ꝛ resurrexit, q̄z cōceptio ꝯgruit in misteriū: ꝛ lō in secreto esse debuit. Natiuitas aūt: passio ꝛ sepultura ac resurrectio cōgruunt in exēplū. In ciuitate igit cōcipi debuit vt ostēderet q̄ ꝓ oīb⁹ pctōribus venit. In via nat⁹ fuit vt ostēderet q̄ sua vita nobis ad celeste regnū via fuit. Extra portam passus ꝛ sepult⁹ est ac resurrexit: ad ostēdendū q̄ ꝓ ipsius passionē mortē ꝛ resurrectionē nō liberat: nisi q̄ ꝓ cōuersionē a pctō ad ipm̄ extra portā fuerit egressus vt dic̄ apl's.

¶ Secūdo rōne significatōis vt scz significaret ꝛ intelligi dare⁹ q̄ vter⁹ virgis christo tanq̄z ciuitas fuit ad habitandum, ꝓptera ꝑs. de ea loquēs ait. Gl'iosa dicta sūt de te ciuitas dei. Et merito: quia ipsa fuit ciuitas murata ꝓ castitatē. fundata fundamento stabili ꝓ hūilitatem. turrita ꝓ charitatem et ꝑplatōis sublimitatē. ditata ꝓ paupta-tem. custodita ꝓ discretionē. libera īmunitate peccatoz. pacificata victoria tentationū. virtutū vniuersitate populosa. ꝛ aquarū .i. gratiarū fluminibz irrigata. Hec Albert⁹.

¶ Tercio addit ad id rō fructificatiōis, q̄a em̄ ꝓ christi cōceptionē ꝛ incarnatiōem fructus nobis in celo acq̄rebat ciuilitatis, id ē vt essem⁹ iā nō hospites ꝛ aduene: sed ciues sanctoz et domestici dei. teste apl'o Eph.ij. ergo debuit in ciuitate nasci in ꝑ mūdo: vt ostēderet nos esse ciues renascituros in celesti ciuitate. Et sic patet respōsio ad q̄stionem. ¶ Ad obiecta patet respōsio sufficienter ex p̄dictis.

¶ Capitulum.II.

AD secundam questionem Utrum scilicz christus debuerit concipi in regione Galilee. ¶ Arguitur q̄ nō. quia christus missus et promissus fuit indeis. Unde dixit. Nō sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel Matth. xv. Unde et in iudea est natus et passus. igitur in terra iudeorum concipi debuit.

¶ In contrarium est textus euangelicus.

¶ Ad questionem igitur respondetur ꝑm Albertum capl'o tricesimoquarto q̄ annūciationem ꝛ cōceptionem dominicam conueniebat fieri non alibi q̄z in regione Galilee. ¶ Primo ratione facti ꝛ operationis. Dominus enim incarnatus fuit vt iudeos

z gētiles saluaret z ideo ī regione q̄ ab vtriq; inhabitabat ꝯceptio z annunciatio fieri debuit. Nō em̄ deus iudeoꝝ tm̄ sed etiam gentiū. Galilea aūt non solum a iudeis sed etiā a gentib⁹ inhabitabat. sicut patet Esa. ix. Trās iordanē galilee gentiū populus q̄ habitabat in tenebris vidit lucē magnam habitātib⁹ in regione vmbre mortis lux orta est eis z̄c. ¶ Secūdo rōne noīs z interp tationis. Galilea em̄ interpt̄ reuelatio siue trāsmigratio. In hac aūt incarnatōe fiebat summi secreti reuelatio q̄ verbū quod erat in p̄ncipio apud deū z lucē habitat in accessibilē quā nemo vnq̄ vidit. Verbum in quā hoc caro factū est. Et vidit oīs caro salutare dei nostri Lu. iij. Itē Joh. j. Verbum caro factū est z vidimus gl̄iam ei⁹ z̄c. Sil'r in hac incarnatōe fiebat maxia transmigratio de ignorātia in scientiaz: de culpa in gr̄am: de vmbra in ꝟitatē: de seruitute in libertatē filio dei: z qō maximū est de hūanitate in diuinitatē: in qua trāsmigratiōe p mū. i. deitas ad vltimū. i. hūanitatē in vnaz psonā trāsmigrauit. ¶ Ad obiectū respōdetur q̄ xp̄s nō solū iudeis sed etiā gentib⁹ p missus est. Unū Geñ. xlj. Nō auferet sceptr̄ de iuda donec veniat q̄ mittēdus est et ipse erit expectatio gētiū. Et idē patz p oēs p̄phetas scribētes de vocatōe gentiū. tamē solis iudeis p̄missum est vt de eorum semīe xp̄s nasceret. z iō solis iudeis exhibit⁹ est nascēdo: patiēdo: z ibi mortēdo. Sed ꝟ nō soluz p̄pter iudeos sed z p̄pter oēs hoīes mundi.

¶ Illa autoritas: nō suz missus z̄c. Matth. xv. intelligit̄ ꝟm Hico. de lyra p̄mo z p̄ncipaliter q̄z xp̄s p̄mo et p̄ncipal'r missus fuit iudeis: et ideo in p̄pria psona nō p̄dicauit nisi iudeis: nec fecit miracla nisi eis p̄terq̄ in casu z spāli cā. vt. s. oñderet eccl̄iam in fide gentiū fundatā. Unū Joh. iiij. p̄pter ꝟ p̄dicauit samaritanis deuote eū recipiētib⁹. Fuit tm̄ xp̄s missus etiā gētib⁹: lz nō ita p̄ncipal'r z̄c. z sic patz q̄ xp̄s debuit ꝯcipi ī Galilea.

Ad terciā q̄stionē vt̄z vlcz. Cap. III

Hec annūciatio z ꝯceptio debuit fieri nō alibi q̄ in Nazareth. ¶ Arguit̄ in ꝯrīū. scz q̄ non. q̄a ista ꝯceptio fuit dignissima oīm. g̃ req̄rebat locū dignissimuz hoc est tēplū dñi in hierl'm fundatū. g̃ debuit ibi cōcipi. s. in ciuitate hierl'm et tēplo vbi hītare solebat gl̄ia dñi. ¶ In oppositum est textus euangelicus. ¶ Ad q̄stionē ergo respondet ꝟm catholicos doctores q̄ xp̄s nō debuit alibi ꝯcipi q̄ in Nazareth. ¶ Prīo p̄pter p̄phetiā Esa. xj. Egrediet virga de radice iesse. vbi ꝟm veritatez hebraicā habet Et nazare⁹ de radice eius ascendet. ¶ Secūdo p̄pter noīs ꝯueniētiā. Nā ꝟm Beñ. et Alber. sup̄ missus est. necnō ꝟm Franciscū maronis q̄ lati⁹ z luculētius p̄sequit̄ dicens q̄ ciuitas Nazareth cōceptui xp̄i decentissime cōgruit ꝟm eius interp̄tatōes. ¶ Nam p̄mo ꝟm Hiero. Nazareth interp̄tatur mūda. z sic ꝯuenit cōceptui xp̄i de q̄ ecclesie mūdissima q̄ tanta puritate nituit q̄ maior sub deo neq̄t intelligi. nec sicut ceteri cū labe pcti est conceptus: sed sine omni peccato. ¶ Secundo interp̄tat Nazareth. i. flos rida. z boc ꝯuenit christi cōceptui. quia sicut flos gignit̄ ex purissimis z subtilissimis virgule humoribus absq̄ corruptōe virgule Sic christus de purissimis virgis sanguinibus est ꝯceptus absq̄ oī corruptiōe. vt dicunt Damas. z Dioni. de diui. no. ¶ Tercio interp̄tatur nazareth. i. sanctus et deuotus et hoc competit. q̄z in ista cōceptiōe mr̄ dñi fuit plene sanctificata. iuxta illud p̄s. Sanctificauit tabernaculuz suū altissimus. z sic claret responsio. ¶ Ad argumentū in ꝯtrariū respondet ꝟm Albertum vbi supra. Q̄ hec ꝯceptio debuit fieri in loco sanctissimo et dignissimo. Sed non locus sanctificat hominē vel dignificat quin potius ecōuerso videlicet homo locū dignificat z sanctificat. vnō dignitas loci et sanctitas est ab homine dignificante vl' sanctificante Itaq̄ in oratorio btē virgis fuit dignissima habitatio. tum q̄a sanctissima virgo sup̄ oēs creaturas ibi habitauit. tum quia ibi exercebat nobilissima operatio videlicet orōnis z cōtemplationis et humilis deuotiōis benedicte virginis que sup̄ oīa grata erat deo et oīa sacrificia p̄cellebat. Dignius ergo fuit hoc oratoriū illo templo iudaico in quo fiebat materialiū thauroꝝ mactatio z thurificatio. ¶ Amplius p̄pter secretū quod huic cōgruit misterio nō decebat vt hec cōceptō fieret in templo sed magis in illo secreto z dignissimo beate virgis oratorio debuit christus cōcipi. z sic patet. ¶ Pensēt ergo quelibet fidelis aīa quāto ordine diuine sapientie dei filius est ꝯceptus. quoniā dignissimum

sibi locū elegerit cōceptionis vicz oratoriū beate virgis. O ania mea si aliqñ affuisses in illo oratorio sacratissimo ibi vidisses q̄ modo btā ꝙgo maria lachrimis ꝓfusis deum sepl̄ exorabat ꝓ redēptōe hūani generis. ibi vidisses manꝰ eius sacras in celū eleuatas: vultū serenū leuatū: ibi ieiunio diez ꝓtranseuntē: totisqz cordis intimis hūiliatā O q̄d tūc fecissem: q̄nta hūilitate me ipsi recōmendassem vt ꝓ me exorasset. Utiqz dixissem O gl̄iosissima ꝙgo o celi regīa o dña mūdi ora ꝓ me ne absorbeat mūdus: ne deuoret diabolꝰ, sed tu ꝰ me suscipiat iesus xp̄s.

¶ Articulus secundus de tpis plenitudie et ꝓfectione: quo scz tempore chr̄istus ē cōceptus a virgine. ¶ Laplm. I.

SEcūdum misterii dicit tpalis plenitudinis xp̄s. Circa qō est notandū q̄ chr̄istꝰ ꝓ suo aduentu z conceptione obseruauit triplex tempus.

¶ Primū dicitur tempus plenū.

¶ Secundū dicit tempus electum.

¶ Terciū dicit tempus etatis ꝓfectum.

Primo inquā obseruauit tēpus plenū. vñ apl̄us ad Gal. iiij. dicit. At vbi venit plenitudo tpis misit deꝰ filiū suum factū ex mulere: factū sub lege: vt eos q̄ sub lege erant redimeret. Ista autoritas apl̄i nō est ꝓtereunda silētio, qz ꝓtinet alīqs difficultates. Vñ Bonauē, circa hoc mouet tria dubia super iij. sñiaz. dist. j. in q̄stionib⁹ circa lr̄az. ¶ Primū dubiū circa hoc qō dicit. At vbi venit plenitudo tpis. Quō vicz vel q̄re dicat plenitudo tpis in aduētu filij dei fuisse cū nondū sit finis mūdi. Nā in fine mūdi implebitur oē opus dei z numerꝰ electorū. Et tunc euacuabit qō ex pte est. nunc aūt ex pte cognoscimus. j. Cor. xiij. Et idcirco dicit z videt q̄ tātūmodo ꝓ fine mūdi erit tps plenitudinis. ¶ Ad qō rñdet idem Bonauentu. cōcor. Tho. iij. scripto sñiaz. dist. j. z Alexāder de hal. q̄ tēpus incarnatōis dicit tempus plenitudis sex de causis. ¶ Primo: qa tunc deus impleuit quod ab eterno pfinierat vt scz mitteret filium suum. z sic tunc deus impleuit suam de filio ꝓmissionē. ¶ Secundo: quia tunc adimpleta est lex z oēs figure veteris tastamēti per xp̄m Matth. v. Non veni soluere legem sed adimplere.

Tercio ꝓpter plenitudinē gratie que fuit in chr̄isto. iuxta illud Col. ij. In chr̄isto habitat omnis plenitudo diuinitatis corpaliter ¶ Quarto ꝓpter plenitudinē generatōnis q̄a cum sit q̄druplex modus generatōis hominis. Primus modus: nec de viro nec de muliere sed de terra: sicut Adam. Secundus de solo viro: sicut Eue formatio. Terciꝰ plis de viro et muliere. Quartus ō sola muliere. Ista q̄rta est ꝓsumpta in chr̄isti incarnatōe. ¶ Quinto ꝓpter pfectionē vniuersi. quia tunc ad maximā completionem vniuersum venit: quādo creature oñes in homine ad suum p̄ncipiū redierunt: humana natura a deo assumpta. ¶ Sexto ꝓpter magnitudinē eius qō in tpe illo accidit. q̄a in tempore illo natus est dñs tpis. Et ita factū est aliquid maius tpe quod tēpus impleuit. Has vltias rōnes posui ſm Tho. tñ. p̄mas aūt q̄tuor ſm Bonauen. z Alex. ¶ Ad illud ꝙgo qō obūcit Dicēdū q̄ est plenitudo gr̄e nature et gl̄ie. Autoritas autem apl̄i intelligēda est de plenitudie gr̄e z non gl̄ie. qz plenitudo gl̄ie in futuro erit cū mūdus finē habebit: z resurrectio corpoz erit ac nūerus electoz cōplebit. ¶ Secunduz dubiū de hoc q̄ dicit: factū ex mliere. q̄a in symbolo id negat vbi dr̄ Genitū nō factuz. Rūdeo q̄ xp̄s ſm diuinā naturā ita est genitus q̄ nō factꝰ. q̄a nō est creatura. ſm ꝙo naturā būanā nō ita est genitus q̄ factꝰ q̄a cōceptus fuit a virgine: facīēte diuīa ꝓtute. Unde angelus ait. Uirtꝰ altissimi obūbrabit tibi. Dec Bonauē. vbi supr̄a. ¶ Terciuz dubiū de hoc q̄ dicit factū sub lege. qz xp̄s nō tenebat implere mandata legis. ꝑ nō videt q̄ sub lege esset factꝰ. ¶ Ad qō dicit idez Bonauen. vbi supra. q̄ esse sub lege dr̄ tribus modis. vel q̄tum ad cām vl̄ q̄tum ad obseruationē. vel q̄tum ad motiuū. Quantū ad causam sunt illi sub lege qui nati sunt sub veteri testamento. Quantuz ad obseruationem sunt iusti qui legem obseruant. Quantū ad motiuū sunt illi q̄ timore seruiunt. Chr̄istꝰ ꝑ nō fuit sub lege q̄tuz ad causam vel q̄tum ad motiuum. sed solū q̄tum ad obseruationē. Aliter tamē q̄ alij homines. quia alij obseruauerunt legem ex obedientia obligatoria. chr̄istus aūt ex obediē tia ſpōtanea: q̄ se mera liberalitate subdidit legali obseruantie: vt nobis exemplū daret

vere obediẽtie, Hec Bonauẽ. Patet ꝙ quõ xp̃s in plenitudie tpis sit ꝯcept⁹. ¶ Cap. II.

SEcũdo christus obseruauit tẽpus electũ ⁊ determinatũ ꝓ suo aduẽtu. Nam ſm btm̃ Tho. iij. pte summe q. xxx v. quo ad tẽp⁹ differẽtia est inter xp̃m et alios hoĩes. qz alij hoĩes nascunt sub necessitate tpis: ideo subiecti sunt tpi. Christ⁹ aũt tanq̃ dñs ⁊ ꝺditor oĩm tẽporũ elegit sibi tẽpus in q̃ cõcipet ⁊ nasceret: sicut elegit sibi matrẽ ⁊ locũ a qua ⁊ vbi cõcipetur. Nos aũt ꝺa nõ oĩm tẽpor̃ ⁊ locor̃ ꝓportiones ꝯgnoscimus: ꝯgruitatẽ tpis et loci ḡre vicz xp̃s hoc tpe ⁊ loco ac nõ alio ꝯcept⁹ sit vel nat⁹: ex hoc accipe oportet. ꝺa de⁹ q̃ est oĩm tẽporũ dispensator ꝓfecte ab eterno cognouit ⁊ tp̃s ꝯgruũ ꝓ sua incarnatõe elegit Et ſm hoc cõgruẽtie rõnem dignã exq̃rere Itaq̃ xp̃s deus ꝓ sua sacra ꝯceptõe nõ incõgrue elegit certũ tẽpus. ¶ Primo q̃dẽ ex oĩb⁹ annis elegit sextum annor̃ millenariũ zc. ¶ Secũdo ex oĩb⁹ mensib⁹ anni elegit mensem marciũ. ¶ Tercio ex oĩb⁹ dieb⁹ mẽsis elegit diẽ hebdomade sextũ. ¶ Quarto quoq̃ ex oĩb⁹ horis elegit sibi horã q̃ tenet noctis mediũ. Et ista summe sapiẽ ꝓuidentia vt claret: rõnabiliꝫ singulor̃ ꝯgruentias tẽpor̃ ꝓsiderãdo. ¶ Primo inquã elegit deus ꝓ sua incarnatõe sextũ annor̃ millenariũ. Nã ſm Oro. sium sexto millenario annor̃ a ꝓncipio mũdi currẽte ꝯceptus est ꝺa ſm eundẽ ꝺnq̃ millia ⁊ insup ducẽti anni min⁹ forte vno anno computant a ꝓncipio mũdi vsq̃ ad xp̃i incarnationẽ. Hoc aũt ꝯgruebat misterio ꝓmaxime ſm Bonauẽ. vbi supra. Ut sicut ꝓmus hõ erat cõditus ad totius mũdi cõplemẽtũ sexto die. sic secũdus hõ scz xp̃s incarnaret sexta etate ⁊ sexto millenario annor̃ ad totius creature ꝓfectionẽ. ¶ Secũdo ex oĩb⁹ mẽsib⁹ elegit mẽsem marciũ: qõ ꝺdem sũme ꝯgruebat triplici rõne. ¶ Primo rõne cõformitatis. ꝺa ſm Berñ. decebat vt repatio hũani generis fieret ꝓ silĩa ad lapsum. Sed ꝺa vetus hõ. s. Adã fuit in mẽse marcij format⁹ ⁊ in padiso collocatus ac inde ꝓpter pctm̃ eiect⁹. ꝙ et secũdus Adã debuit tali mẽse formari i vtero q̃ virginali collocari ꝓ repatiõe hoĩs. vt sicut mũdus cepit initiũ creatõis in mense marcij in q̃ ꝓmũ signuz celi scz aries habet solem vbi ⁊ ꝓmus punct⁹ eq̃noctij stat Ita et hoc mẽse ercꝺliũ sumat repatõis. ¶ Secundo rõne nouitatis. Nã vt dicit Isiõ. v li. ethimolo. Marci⁹ appellat ꝓpter martez romane gẽtis auctorẽ ⁊ interꝑtat quasi mẽsis nouor̃: ꝯueniẽter igit talj tpe cõcipi debuit auctor mũdi xp̃s: in cui⁹ cõceptõne facta sunt multa noua. scz noua salutatio angeli. noua ꝟginis ꝯceptio. noua diuinitatis in carnẽ descẽsio. ⁊ insup facta est oĩs creature renouatio in hoĩs cui subiecta sũt oĩa repatione. Oĩs q̃ppe creatura antiq̃ta erat et a ꝓprio vsu elõgata. qz oĩs creatura ideo facta est vt seruiret homini deo subdito ⁊ sine pctõ existẽti. qm̃ ergo hõ peccauit oĩnis creatura sibi seruiẽs id est pctõr̃ hoĩ: debito vsu caruit. Christo aũt incarnato restituta est: qz xp̃o hoĩ oĩs creatura ministeriũ exhibuit: q̃ solus sine pctõ fuit. et sic impletuz est illud Apoca. xxj. Dixit q̃ sedebat in throno. i. virginali vtero. Ecce noua facio oĩa. ¶ Tercio rõne gratiositatiꝫ vel deliciositatiꝫ q̃a mensis marcij est hoĩb⁹ deliciosus ⁊ gratus. q̃a tũc aer est tpatus. ⁊ iam ꝓtrãsito hieme oĩa incipiũt virescere: tũc vestit tell⁹ herbis ⁊ in florẽ pulcritudinis cũcta erũpunt. vnde ⁊ ver dicit⁹ est q̃a viret. vt dicit Isiõ. li. ethimo. Ita ꝯueniebat vt eo mẽse nobis abũdantia diuine gratie ꝓstaret: ⁊ ei⁹ seueritas ꝓpareꝫ. hyeme q̃z culpe q̃ terra n̄re bũnitatis aruerat recedẽte virescerem⁹ ⁊ floresceremꝰ in gr̃a xp̃i renouati. ¶ Tertõ de⁹ ꝓ sua incarnatõe ex oĩb⁹ diebꝫ elegit diẽ sextum. i. feriã sextaz. Et hoc rõnabilissime ſm Fran. maronis. q̃a adã fuit formatus sexto die et eodẽ die peccans de padiso fuit exclusus. Ita cõueniẽtissime xp̃s feria sexta i vtero virginis est formatus. ⁊ etiã feria sexta ꝓ redemptione hominũ in cruce mortuus. ¶ Quarto elegit ex oĩbus horis noctis medium. vt ẽm cõmuni⁹ a catholicis tenetur q̃uis varie opiniones apõ doctores de h̄ habeanꝫ. tñ verisimili⁹ tanq̃ magis consonũ scripture atq̃ rõni: creditꝫ q⁹ angelus beate ꝟgini annũciãs apparuit i sero diei. Et durãte sctõ dialogo inter angelũ ⁊ benedictã virginẽ vsq̃ ad mediũ noctis. tũc bñdicta virgo ait. Ecce ancilla dñi: fiat mihi ⁊ c̃. Et tunc xp̃m concepit. ⁊ post hoc angelus eam cõsolans circa auroꝛã recessit. Et hec oĩa ꝓbabilitatem habent ex triplici ratiõe. ¶ Primo rõne scripture. Nam ad Gal. iij.

aplus ait. Cum venit plenitudo tpis misit de⁹ ⁊c. Plenitudo q̄ppe diei est in sero: ⁊ ideo videt q tūc angelus apparuit quē de⁹ misit vt filiū suū virgini in primo mittendū annunciaret, ⁊ tūc deus pater filij missionē p annūciatōem inchoauit. Deinde q in hora noctis medie sit christus ꝯceptus: accipi pōt ex scptura Sap. xviij. Dū medū ināt silentiū tenerēt oia et nox in suo cursu medium iter pageret: oīpotēs sermo tu⁹ dne a regalibus sedib⁹ venit. Ex q manifeste claret ꝓpositū q hora noctis media verbū dei descendit in vterū virginis bñdicte. Secūdo ratione ꝓuilegioꝝ hui⁹ hore. Nā ista hora media die noctis magnoꝝ opeꝝ diuinoꝝ ꝓuilegijs siue misterijs est ꝯsecrata. Primo q̄dem misterio natiuitatis: qa nocte media credit fuisse nat⁹: q hora pastores custodiebāt vigilias noctis Lu. ij. ꝓpter quod eccl̄ia canit missam in nocte natiuitatis dñi. Secūdo misterio passiōis et captiuitatis, qa media nocte credit fuisse ei⁹ passio inchoata: cum tunc sit captus ligatus ⁊ alapis cesus, teste Bonauē. Tercio misterio liberatōis, qa ista est hora in q trāsiens angelus dñi p egiptū interfecit oē ꝓmogenitū: ⁊ filij israel exire ceperūt de captiuitate egiptiaca, vt habetur Exo. xij. Quarto misterio vltiōis, qa sm Iero. in annalib⁹ suis, In hora natiuitatis media. s. cū xps natus est: extincti sunt oēs sodomite q erant in mūdo. Propterea nō incōgrue putat ⁊ ista hora xpm fuisse cōceptū. Hec pmissa Fran. maronis vbi supra. Tercio pmissum dictū pbabilitatem habet rōne ꝯsuetudis eccl̄iastice. Nā a tpe pphetaꝝ veteris testamti legit q ista hora media die noctis a sanctis patrib⁹ fuerit ad laudē dei ꝯsuetudinarie ꝓputata: dicēte ps. Media nocte surgebā ad cōfitendū tibi sup iudicia iustificatōis tue, que q̄dē iustificatio peccatoꝝ in gra nostri redēptoris ⁊ ei⁹ fide acq̄rit ⁊ a pncipio est acq̄sita. Item ꝯsuetudo nūc tenet i eccl̄ia q hora serotina signus fit ad salutationē btē virgis: et sūr hora auroze: ad significandū vt cōiter putat q hora serotina angelus btām virginē salutauerit ⁊ hora vt pmissus est auroze recesserit. Et idcirco in signū iocūditatis p filij dei incarnatiōe in auroza fit signū. Unde ex oīb⁹ tā dictis claret tempus electū sm opinionē cōmuniorē p christi cōceptione.

Capitulum. III.

Tercio in sua incarnatōe xps obseruauit tēpus ad etatē pfectā req̄situz Et hoc pmo ex pte mūdi, qa si queras q̄tta etate mūdi xps sit incarnat⁹. Dico sm Bonauē, sup. iij. dist. j. circa lām, et sm Fran. maronis q in sexta etate: in q̄ q̄dē est plenitudo ⁊ pfectio, vt sicut mūdus in sexta die est ꝯsummat⁹: sic in sexta etate sit reparatus Ita q pma etas fuit ab Adā vsq ad Noe. Secūda a noe vsq ad Abraā. Tercia ab abraā vsq ad moysen. Quarta a moyse vsq ad Dauid. Quinta a dauid vsq ad christū. Sexta a christo vsq ad antichristū vel finē mūdi. Hec Bonauen. Secūdo ex pte generatōis hūane, qa si q̄ras q̄tta generatōe xps sit incarnat⁹. Dico q ab adaz vsq ad xpm fuerūt generatōes. lxxv. sic habet Lu. iij. ca. in q̄ sunt. xv. lustroꝝ numeri: designātes. xv. gradus q̄b⁹ in tēplū ascēdebāt in cantico graduū ad plenitudinē laudis diuine. Hec Franci. maronis. Tercio ex pte virginis bñdicte, qa si q̄ras in q̄ etate btā virgo ꝯcepit xpm, dico q post. xij. annū ⁊ pepit añ. xiiij. annum. qa hoc tps. s. xij. annoꝝ in puellis habet plenitudinē ⁊ pfectionē ad ꝯcipiendū pmo, vt patz extra ō despōsa, impube. c. puberes. ⁊. c. cōtinebāt De hoc latius li. xj. parte prima. cap'o. iij. ⁊ sic patet ⁊c.

Tercius articulus de modali habitudine virginee desponsationis ⁊ angelice legationis atq materne iocundationis que cōcurrerunt in christi cōceptione. La. I.

Tercius misteri

um declarādū dicit modalis habitudinis. Circa quod trifariz modum inuestigabimus.

Primo modū virgince desponsatōis.

Secūdo modū angelice legationis

Tertio modū materne iocūdatōis

Primo quidem modū virginee desponsationis: vbi tria inuestigant ad pns. Primo quare voluit deus btām virginē anteq̄ ex ea cōciperet fuisse desponsatā. Secūdo Utz vere ⁊ legitime potuerit ipsa bñdicta virgo manēte virginali ꝓposito despōsari. Tercio qualiter ipa vel quali modo et ordine sit desponsata. Ad primū: quare vicz voluit christus cōcipi de virgine de

sponsata. ¶ Sciendū q̄ huius plures ponunt rōnes ſm Ambro. z alios doc. Nam ſm lyram in postilla sup Matth. z Lu. cōcor. Tho. iij. pte sūme. q. xxix. ar. j. et Alber. sup missus est. ca. xl. z alios tractatores. buius rei pñt notari. ix. rōnes inter alias magis efficaces z speciales. Tres q̄dez rōnes ex pte pris. z tres ex parte matris. et tres ex parte būani generis. ¶ Primo inquā ex pte pris cōueniēs fuit christū de matre virgine desponsata nasci triplici rōne. ¶ Prima ē ne christus a iudeis posset rōnabiliter sicut illegitimus repudiari z nō sicut christus ver⁹ extimari. ¶ Secunda est vt diabolo hoc sacramētū celaret ne vicz cōtra eū nocumēta vehemētius procurasset z etiam vt sic diabolus fallerē. Unde Orige. dicit ipsam ideo fuisse desponsatam vt part⁹ eius diabolo celaret. Licet em̄ diabolus virtute sue nature potuisset cognoscere matrez dei nō fuisse corruptā sed virginē. phibebat tñ a deo cognoscere modū part⁹ diuini ne redēptionē humani generis impediuisset z xp̄o mortez nō intentasset. ¶ Tercia rō vt puulus dom̄⁹ Jesus a ioseph nutriret z haberet ei⁹ matri. ꝓpter psecutionem herodis fugiēti in egiptū et redeūti minister nō suspect⁹ sed sibi cōiunctus vt spōsus. ¶ Itē ex pte matrz virginis ꝯueniēs fuit eam esse desponsatam triplici rōne. ¶ Prima est vt ab infamia p̄seruaret. Unū Ambro. sup Luc. dicit. Jdeo mater dñi desponsata est ne intemerate ꝑginis adureret infamia cui grauis aluus corruptele videret insigne pferre. Hec ille. addens Alber. dic. Magna xp̄i humilitas et charitas in hoc ostendit q̄ pot⁹ voluit fabri filius reputari q̄ matrē infamari. ¶ Hic occurrit dubiū quō p hoc pulsum sit fame beate ꝑginis: cū antеq̄ ioseph z btā virgo ꝯuenirēt ad mutuo habitandū inuenta est Maria bñs in vtero Matth. j. Spōsa em̄ que extra domū spōsi cōcipit redd̄it suspecta. ¶ Ad q̄ rñdet ſm Crisō. ꝯcor. Lyra in postilla q̄ btā virgo sic fuit desponsata ioseph q̄ etiā esset domi habitans. ptunc cum ꝯcepit. Hā sicut in ea q̄ in domo cōcipit intelligit ꝯceptio maritalis: sic in ea que extra domū ꝯcipit est suspecta ꝯceptio. z iō nō esset sufficienter pulsum fame btē virginis p hoc q̄ fuit desponsata: nisi etiam fuisset habitās domi. et ideo euāgelista dicit q̄ voluit occulte dimittere eā q̄uis tū domi esset habitans. ꝓpter ꝑmam desponsationis fidez: nōdū tū interuenerat solēnis celebratio nuptiaꝝ. ꝓpter q̄ etiam nōdum cōuenerant. ¶ Cōsuetudo q̄ppe erat apud veteres multoties in domo habere desponsatas et p plures dies anteq̄ ꝯuenirēt carnaliter orationibus vacare. vt patet etiā de Thobia ca. viij. eiusdē li. ¶ Sed diceres. sequit̄ q̄ q̄ in cōi ꝑplo crederet xp̄s fore fili⁹ Joseph. z q̄ a ioseph fuisset cognita mater dñi ante celebritatem nuptiaꝝ solēnem. ¶ Ad hec respōdet Ambro. sup Lucā dicēs sic. Maluit inquit dñs alios de ortu suo q̄ de matris pudore dubitare. Hoc est: maluit dñs vt scz in cōi dubitetur de ortu virginali. putādo christū filiū legitimū marie ꝯceptum ex ioseph: q̄ vt putaret scz matrē adulterasse. Unū subdit Ambro. Sciebat em̄ dñs tenerā eē virginis verecūdiā z lubricā famam pudoris. Hec putauit ortus sui fidē matris iniurijs astruēdā. Hec Ambro. ¶ Secūda ratō ex pte matris est vt p desponsatiōem btā virgo imunis a pena redderet ne scz iudei eā tanq̄ adulterā lapidassent. vt dicit Hiero. Si em̄ nō pepercerūt xp̄o innocēti: a fortiori nō pepcissent matri in odium xp̄i. ¶ Tercia rō vt mater dei nullo bono p̄uaret sed habeat z bonū virginitatis z matrimonij et tandem viduitatis. Sed z insup habeat i hoc maximū bonū hūilitatis. vt q̄nto sit maior i oibus: tāto fiat z humilior vt sit mater ōi et vxor fabri. ¶ Itē ex pte būani generis cōueniēs erat matrē dei desponsari triplici rōne. ¶ Prima est rō certificatōis. q̄a ex h̄ magis certificamur p testimoniū ioseph spōsi xp̄m ex virgine esse natū. Jpe em̄ est potior testis castitatis sue spōse cōiuēti. Hō enim talis iust⁹ vir scz ioseph fouisset eā z filiū ei⁹ nutritio more: imo dolore iniurie fuisset motus ad vindicādum obprobriū: nisi cognouisset eē sacramētū diuinū in ꝑsona et ei⁹ conceptu. ¶ Secūda rō significatōis q̄a p hoc designat mētis vnio ad deū. q̄a p hoc vniuersa ecclesia designat: q̄ cum sit virgo: desponsata tñ est vni viro xp̄o. vt dicit Aug⁹. li. de sctā ꝑginita. Itē p hoc significat salus būani generis p lignū crucis. Unū Crisō. super Matth. dicit. Jdeo ioseph fabro lignario maria desponsata fuit: qm̄ spōsus ecclie xp̄s oim salutē hoim operatur⁹ erat p lignū crucis.

¶ Tercia est rō cōmēdatōis. ꝙa p hoc vtrū ꝙz scz virginitas z mr̄imoniū cōmendat et bonū fore docet cōtra hereticos hoz alteri detrahētes, z sic patet Secunda questio.

¶ Ad secundū ꝑncipale vicz Utz vere z legitime potuerit btā virgo manēte virginitatis ꝓposito despōsari. Videt em̄ q nō. qz ipsa habuit votū ꝓtinētie qō obligabat ad cōtinendū. Spōsalia aūt obligant ad mr̄imoniū z nubendū, ergo si obligabat se ad spōsalia: venit ꝓtra votū virginitat̄. ¶ Itē q̄r̄it: aut cōsensit in carnalē copulā: aut nō. scz in illa despōsatōe. Si cōsensit: ergo p̄ma fidem irritā fecit. ꝙa vt dicit Aug⁹. Virginitatē vouentib⁹ nō soluz nubere sed etiā velle nubere dānabile est. Si ꝙo nō cōsensit: ergo nullū fuit matrimoniū. ¶ Preterea si dicas q cōtraxit cum adiecta conditione Cōtra. cōditio adiecta q̄ est ꝙtra substātiaz mr̄imoniū vel ꝙtra bona mr̄imoniū impedit mr̄imoniū. vt si dicat: cōtraho tecū si generationē plis euites. ꝙa hoc est ꝙtra bonū p lis. vel dicēdo: donec inuentā aliā digniorē et similia. ꝙa hoc est ꝙtra substātiā insepabilitatis. Uel dicēdo: si te p questu adulterā dā tradis. z hoc est ꝙtra bonum fidei. Tales z sīles cōditōes si apponant: nil agit. ꝙa annullāt mr̄imoniū. xxij. q. iij. Inter cetera xxxij. q. ij. aliq̄n. z c. solet q̄r̄i. extra de conditionib⁹ appositis. ca. vl. Nisi ꝓterea tal' cōditio remittat et sequat carnalis copula: quia tūc iudicabit p mr̄imonio fm Ray. z Thomā Jnno. z Hosti. ꝑ a simili si dicā Cōtraho tecū vt me nullo mō cognoscas: non videt esse mr̄imoniū. z p ꝙseq̄ns nec videtur esse mr̄imoniū cui cōtinētie votum est adiectū z cōditio adiecta. vñ sequit q nulla fuerit illa inter Joseph z Mariā desponsatio sub cōditione. ¶ In ꝙtrariū est text⁹ euangelicus. ꝙa missus est angelus ad virginez despōsatā viro Luce. j. Et in pluribus locis dr ipsa fuisse despōsata. ¶ Ad q̄stionē istā respondet fm Pe. z oēs cōiter doctores super iij. dist. xxx. q duplex est pfectio matrimonij. Una q̄tum ad esse: q̄ quidem fit p cōsensum verbis de p̄senti exp̄ssum. z hoc mō inter Joseph z Mariam vez z pfectum fuit matrimoniū. Alia est pfectio ex pte operis quod in mr̄imonio fit p carnalis copule cōsummatiōez. z hoc mō scz q̄tum ad opationem nō fuit pfectum. ꝙa actus ꝓprius matrimonij est carnalis copula: in quā vt ibidem dicit Tho. virgo nō cōsensit explicite sed implicite a deo certificata. id est si fuisset certificata z sic virginitatē suā dō cōmisisse Licet ḡ q̄tum ad opationē non fuerit inter eos pfectū mr̄imoniū: tamē q̄tuz ad esse fuit verū z pfectum. ꝙa vt dicit Aug⁹. Mr̄imoniuz nō facit copula carnalis sed pactio cōiugalis. z q facta sint ibi cōiugia pari voto ꝓtinētie. Propterea z fm Alber. sup missus est. ca. xl. ista desponsatio fuit possibilis ꝙa licet beata virgo habuit firmū ꝓposituz et votū ꝓtinētie: poterat tū ꝓsentire in maritalē societatē: facta tū diuinitus inspiratiōe vtriq̄ de altero q vellet virgo ꝑmanere et sic cōsentire in cōiugalē vel maritalē societatem: z nō in copulā carnalē absolute. vbi aūt videt dicere Aug⁹. q cōsensit in copulam carnalē: nō est intelligēdū absolute. sed sic si deus vellet. ¶ Et p hoc soluunt duo ꝓ ma argumēta facta in cōtrariū. ¶ Ad illud aūt de cōditiōe adiecta cōtra substātiā matrimonij: q nō teneat matrimoniū fm iura dicit: q intelligēduz est de ꝙditiōe inutili et inhonesta z illicita. Cōditio aūt vtilis licita z honesta nō impedit mr̄imoniū. Unde nō est simile voto ꝓtinētie. ꝑcuratio sterilitatis vel euitatio plis aut cōditio sepatiōis z adulteratōis ac similia. cū etiā ꝙiuges post carnalē copulā p̄ñt pari cōsensu votum cōtinētie emittere. z si emiserint tenētur obseruare. z sic patet Questio tercia. ¶ Ad terciū ꝑncipale huius p̄mi capli vicz qualr fuerit beata virgo despōsata: ꝓpter simpliciores auditores libeat eius hist̄oriā narrare quā ex diuersis hist̄oriographoz dictis recollegi: et q̄tum libuit ad rōnis veritatē reducēdo vbi discrepāt. Hieronim⁹ nāq̄ describēs vitā Marie: z idez in ep'la ad Cromatium et helindiū. Jacob⁹ de voragine i sua legēda. Item autor libri ō vita Marie. et ceteri: cōcorditer sentiūt et rōnabiliter q cum beata virgo in tēplo maneret hāc sibi regulam statuerat. q a mane vsq̄ ad tercia orationibus insisteret. A tercia vsq̄ ad nonā textrino opi vacaret. A nona ab oratiōe nō recedebat: quousq̄ angelus apparēs escam sibi dabat. z sic q̄tidie in dei laudibus ꝑmanens semp in eius orōne ꝓficiebat. Cuncq̄ videret virgines alias in dei laudibus agere: ducebat zelo nimio bonitatis z agebat:

vt in vigilijs esset omnib⁹ ꝓior z prōptior. In sapientia legis dei eruditior: in hūilitate z oratōe deuotior: et in oñi virtute perfectior: ac moribus honestior. Hāc irascentē nullus vidit: maledicentez nullus audiuit. Oīs autē sermo ita erat gratia plen⁹: vt cognosceret in ei⁹ lingua esse deus. Semper deū bñdicebat z esca que quotidie de manu angeli accipiebat ipsa sola reficiebatur. Que ꝙ a pontificib⁹ tēpli accipiebat pauperib⁹ diuidebat. Freq̄nter videbant cū ea angeli loq̄. Si quis vel que ex infirmis vt sanaret tāgeret eaz: eadē hora sanabat. Ui sis ergo eius sacris moribz virtutib⁹ q̄dā ex pōtificib⁹ Abiathar nomīe: obtulit magnā pecunie partē pōtificibus vt eam filio suo traderēt in spōsam. Prohibebat autem Maria hoc a se dicēs. Nō potest hoc fieri vt vir accipiat me in vxorē: q̄a virginitatez voui dño. votum aūt obligat ad obseruandū. Juxta illud ps. Uouete z reddite dño. Dicebāt pōtifices z affines eius. Deus i filijs colit z posterꝫ sicut semp fuit in filijs israel. Maria respōdēs atebat. Deus in castitate ꝑmo omniū venerat et adorat. Haz Abel in castitate placuit deo. z a fratre occisus coronā virginitatis et innocētie obtinuit. Denicꝫ helyas assumptus est a deo: quia cum esset in corpe virginitatē suam custodiuit. Hoc in tēplo didici ab infantia mea ꝙ summe chara sit deo virginitas. hoc ab angelis reuelatōe certa cognoui: z ideo virginitatem meā altissimo deoui. ¶ Factuz est aūt. xij. aut circiter etatꝫ annū: pōtifex publice denūciauit vt ꝙgines q̄ in templo instituebant z etatis tempus implessent domū reuerterent: vt viris legitime nūgerent. Cui⁹ mandato cum cetere paruissent, sola virgo Maria hoc facere nō posse se respōdit. tuz quia parētes sui eam dñi seruitio mācipassent. tum q̄a virginitatē suā dño deouisset. Tūc anxiatus pontifex eo ꝙ nec cōtra scripturā que dicit Uouete z reddite: votū infringēdum putaret: nec morē gētiū inducere auderet, senioribz z pontificib⁹ conuocatis ait. Hostis ꝙ ex q̄ templū istud est fūdatum fuerūt in eo regum filie et ꝓpheterū sacerdotū z pōtificum z magne atq̄ mirabiles extiterunt: que veniētes ad etatem legitimā cōiugium adepte iuxta patꝝ priorꝝ vestigia dño placuerūt: A sola Maria nouo ordo agēdi inuētus est que deo vouit virginitatē. Quid igit faciemus de ea: cum et votum seruādū sit: et priorꝝ nostroꝝ cōsuetudo nō dimittēda. Tūc omniū hec vna fuit sententia: vt in re tam dubia dñi cōsilium quererent. Cum ergo oratiōi isisterēt z pōtifex ad cōsulēdum dñm accessisset ad sanctuarium veste sacerdotali idutus Uox de loco oratoriū cūctis audiētibus vox insonuit dicēs. Ut quicūq̄ de domo dauid nuptui habiles sine cōiuge essent: singli virgas suas ad altare deferrēt: z cuiuscūq̄ virgula germinasset z in cacumīe eius (sm Esaie vaticiniuz) spūssanctus in colū be specie cōsedisset: ipse ꝑculdubio esset cui Maria virgo despōsari deberet. Erat aūt inter ceteros viros sine cōiuge Joseph de domo Dauid: cui cū incōgruū videret vt virgā afferret, solus ipse virgam ceteris afferētib⁹ subtraxit. Cuius ratōem q̄daz dicūt hanc ꝙ scz fuerit senilis etatis: et ideo ꝓ incōgruo habebat ducere tam teneram virginem in vxorem. ¶ Huius ergo dicti gratia questio oritur. Utruz Joseph qñ btām Mariā despōsauit fuerit vetulus z senex. Et arguit ꝙ sic. q̄a cum ioseph diu z familiariter cōuixerit z cohabitauerit Marie virgini i via: in domo: i mēsa: nunq̄ motus fuit ad libidinē. ergo videtur ꝙ fuit senio cōfractus et debilitatus ac frigidus. Nam si fuisset in roboze virilitatꝫ cur nō fuisset motus ad cōcupiscētiā. ¶ Ad hoc ꝓtinus respōdetur ꝙ ex hoc nō cōcluditur Joseph fuisse vetulū. quia hoc ꝙ nō mouebat ad ꝓcupiscētiā: fuit per virtutem spūssancti que plus potest in reprimēdo fomitem z cōseruādo castitatem q̄z senium. Fuit etiam ex abūdanti gratia in Maria ꝙgie que vt dicit Alexāder de hal. z Bonauen. in. iij. dist. iij. q̄uis esset pulcerrima: a nullo tamē viro potuit cōcupisci. Nec eius aspectus vrebat aut inflāmabat ad cōcupiscendum. sed potius oēm cōcupiscētiam etiā in alijs aspicientib⁹ extinguebat tanq̄z si quidā virgineus ros per oculos eius efflueret et corda omniū ad castitatē moueret. ¶ Si adhuc queras. Quare ergo ab ecclesia cōmuniter depingit senex Joseph. Respōdet ꝙ hoc solitum est ad significādum castitatꝫ virtutem in Joseph. quia etas senectutꝫ est vita immaculata. Sap. iij. Ecōtrario aūt maledictus peccator centū annoꝝ. Esa. lxv

Unde sic pingi solet senex ne homines suspicarent carnale aliqd de Joseph z Maria, vel qa vt dicit Orati⁹ Pictoribꝫ atqꝫ poetis qdlibet fingendi semp fuit equa potestas zc. Credendū est ergo qꝫ Joseph nō fuit senio confractus, quod pbaꝫ ¶ Primo ex causa desponsationis vt scz obsequiuz prestaret virgini z puero Jesu tam fugiēdo in Egiptum qꝫ redeūdo et cōsequēter vsqꝫ ad pfectam pueri etatem deseruiēdo. Constat em̄ qꝫ ad talia nō fuisset idoneus senio confractus: qa talis eget potius vt ei seruiatur qꝫ seruiat alijs, z sic onerosior potius fuisset Marie qꝫ obsequētior. ¶ Secundo quoqꝫ pbaꝫ ex autoritate Esaie. lxij. Habitabit iuuenis cum virgine et gaudebit spōsus sup sponsam. Glosa interlinearꝭ dicit. Habitabit iuuenis Joseph cū Maria virgine. ¶ Uñ debuit esse iuuenis Joseph ad cōmendandū diuinū miraculū pphetie descriptū de cohabitatōe iuuenis cum virgine. Et q̄ nia etas iuuenilis ꝛm Jsido. li. ethimo. xj. incipit ab anno. xx. vij. z durat vsqꝫ ad annū l. ¶ Nam dicit qꝫ infantia septē annis finiꝫ, pterea pueritia eo qꝫ pura ōz (necdū ad generandū apta) in viris durat vsqꝫ. xij. annū. Inde vsqꝫ ad. xxviij. annū durat adolescētia, i. ad gignēdū adulta. Deinde vsqꝫ ad l. annū, ptendiꝫ iuuētus que vulgariter virilitas diciꝫ. Tandē senectus vsqꝫ ad finē vite. Sequiꝫ ergo ex dictis qꝫ fuerit Joseph etatis inter. xxviij. z. l. annos existētis. vt iuxta hystoriā pscriptā esset nuptui habilis.

¶ Sed q̄re virgā suam subtraxerit, dicendū qꝫ nō p vetustate sua sed ex humilitate z castitatis amore, qa cum essz iustus reputabat ex humilitate se indignū fieri spōsuz talis z tante virginis de qua tā mirabilia audiebat cum esset etiam paup faber ligni. ¶ Ad hystoriā itaqꝫ psequendā redeūtes. Cū pōtifex iterato dūm cōsuluisset eo qꝫ nil diuine voci cōsonū in virgis allatis sup altare apparere videret. Responsum accepit qꝫ solus ille virgam nō attulit cui virgo Maria despōsari deberet. Comperto q̄z qꝫ Joseph nō attulisset: mox eū afferre coegerunt virgam ad altare: que statim florzuit z in ei⁹ cacumine de celo veniēs columba cōsedit. Sicqꝫ cum cogeret vt accipiat virginem. Ipse q̄z se excusaret. Dixit ei pōtifex. Joseph time deum z memēto q̄ fecit Dathan z abyron ꝓpter inobediētiam quos terra deglutiuit: ne tibi simile ꝓtingat ꝓpter cōtemptuz. Tunc ioseph despōsata virgine per pmā fidem z iuxta morē mācipata statiz gra castitatis ex btā virgine redūdāte adeo ipm Joseph repleuit vt oīs motus cōcupiscētie in eo sopirek. et obseruatio virginitatis in se et sua sponsa summe desideraret, z sic factū est qꝫ mox diuinitus inspiratōe facta vterqꝫ de altero qꝫ. s. in ꝑginitate vellent pmanere cō senserūt in maritalē societatē: z pari cōsensu cōtinētiam deo deuouerūt. ¶ Credendum est ergo de Joseph qꝫ fuerit virgo: vt dicit Aug⁹. libro de cōiugali bono. Tūc pontifex visa tam mira ostēsione dedit ad societatē beate Marie septē virgines coetuas ꝓ ei⁹ honore z solacio vt honorifice deducerent eā ad domū Joseph. Accepit ergo ioseph Mariā et deduxit eam ex templo in Naza reth ad domū suam, ꝛm Crik. statuēs in futurū diem nuptiarū celebrandū. Et sic patet modus despōsatōis.

¶ De angelica legatione ¶ Caplm. II.

Secūdo inuestigabimus modū angelice legatōis: qꝫ modū vicz hystoricū, qa de hoc sufficiēter supā actū est sub alio pcessu. Propter eqdem simpliciores quibus maxīe placet pcessus hystoricus: vnā hic cōtemplatōnem deuotā inserui quā ab August. sermone pmo de annūciatione, atqꝫ alijs deuotis cōtemplatoribꝫ colligere possum⁹ vt pmissam hystoriā despōsatōis fine debito ꝯcludamus. ¶ Contēplandū igiꝫ est qꝫ cum btā virgo in domo vt pdictū est sui spōsi nōdū solenni celebratione nuptiaꝝ facta maneret in sola fide despōsatiōis: in oratorio recluſa z soli deo vacans: legebat scripturas de chriſto et ei⁹ aduentu. Et pcipue vt putatur reuoluebat et conferebat in corde suo illud Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius emanuel zc. ¶ Aderat tunc dies felicissima qua decreuerat deus mittere filium suum pro redemptione humani generis incarnādum. Ecce autē dicta scripta cum legeret: cepit sentimenta diuine dulcedinis abūdantius solito corde expiri. Et ex intimis medullis cordis cepit eructare z dicere hmōi z similia verba. O deus pris nostri Abraam ysaac z iacob vtinam saltez semel videre mererer ipsam virginem que cō

ceptura est tuum filium christum venturuz vtinã vel minimũ seruitiũ ei impendere digna essem, certe oĩa relinquẽs ei in ancillaz humilẽ me exhiberẽ, putasne supuiuam: putasne videbo: putasne hic me iueniet illa sacra natiuitas. O si tm̃ semel admitterer vt eius puulũ filiũ nascituz osculari z amplexu dulci fouere quirem. Tũc cepit ardẽtissimo desiderio lachrimis abundanti⁹ ꝓfusis flãma deuotionis eius cor exurẽte: oculis z vultu in celũ eleuatis dicere, O clemẽtissime deus qui nos creasti miserere homini ꝓdito. Aperi celos z descende. veni dñe et noli tardare: sicut ꝓmisisti patribꝫ nostris te venturũ z tuum filium daturum, ostẽde nobis dñe misericordiã tuam z salutare tuum da nobis ẽ. Sic ea orãte sancti q̃z patres nõ cessabant de limbo clamare z orare ac dicere, Demẽto nostri dñe in beneplacito tuo: visita nos in salutari tuo. Tũc pũissim⁹ desciens adesse tempus pfinitũ q̃ mitti debebat christus locutus est ad angelũ gabrielẽ hec z similia verba que beat⁹ Augustin⁹ in sermone q̃ supra ꝓsequit dicens, Legatum oportet nos mittere ad spõsam p quẽ epl'az dirigamus z eius ꝓsensum req̃ram⁹. O gabriel tu es ad id idoneus: minister g̃ efficito terribilis sacramẽti. Ad req̃sitõem errantis Ade a meis debeo descẽdere sedibus. Latere aũt volo oẽs celestes virtutes. Tibi soli pãdo secretũ: ad virginẽ Mariaz pge ad mei filij dignũ habitaculũ z denũcia ei mee ꝓsentie imbrem. Primã ei vocẽ gaudiose salutatõis ꝓclama dicens Aue gr̃a plena ẽ. Audiuit hec angelus et intra se cogitabat: dicens, Stupẽdũ est hoc miraculũ qm̃ deus terribil' z incõprehẽsibil' oĩbꝫ ꝓtutibꝫ angelicis: vni puelle repromittit sui habitaculi ꝓsentiã: z q̃ cuam cõdemnauit: eius familiam glorificare intendit. Dixit g̃ angelus ad deũ: dñe oĩpotẽs: quõ tuã annũciabo ꝓsentiam puelle, te em̃ celi z terre nõ capiunt fines: z quõ vterus capiet virgine⁹, aut quõ feret Maria ignẽ z gloriã tue maiestatis. Et dñs ait, Si lesit ignis ꝓsentia in solitudine rubum: ledet z mea ꝓsentia virginalẽ vterũ vade z iussa pfice etbereas rumpe sedes, et dic Marie q⁹ ei vnicũ meũ do filiũ vt sit ipsa mater cui sum ego pater Ut ne dubitet fienda que mando: spiritus implebit eius aluũ z animũ: iã mũdo ꝓdito succurrere volo: et virgini ipsi munera hec dono: iam nõ dicat vinẽtium mater eua sed Maria ipsa regina: ipsa erit dña mundi: ipsa mater veri dei z hominis: ipsi⁹ erit regnũ totũ cui⁹ filiꝰ possidet celum. Tunc Gabriel tremefact⁹ imperijs mox volatu rapido ptrãsijt astra nubesq̃z z aeris spissitudinẽ celer adit. Radianscq̃z magno lumine: oraculũ ingredit ꝑginis clausuz: z genuflexo salutauit. Aue gr̃a plena dñs tecum bñdicta tu in mulieribꝫ.

Ad hec virgo expauescẽs de lumine: reuerenter ab oratione assurgit z capite inclinato bumillime stans: turbata est in sermone eius: z cogitabat qualis esset ista salutatio. Non tam de angelica visione curabat qm̃ angelos videre solita erat. sed magis de salutatione inaudita cogitabat et in corde dicere poterat, Quid est hoc dñe deus vt taz excellenti salutatione ego paupcula meruerim salutari, cepitq̃z payere ꝑ verecũdia virginali rubore ꝓfusa. Dixit angel⁹, Ne time as maria ẽ, quia nõ timorẽ sed amorẽ maximũ veni euãgelisare. Noli timere sed hoc certũ habe quia inuenisti gr̃am apud deuz nõ solum, p te sed p toto genere bũano, gratiam inquã quaz homo amiserat per culpã tu inuenisti: multo felicius z p teipam recuperata est excellentius. Ecce em̃ concipies in vtero et paries filium et vocabis nomen eius Jesum. hic erit magn⁹ ꝓpheta z homo magnus in opibꝫ mirandis: q̃ ab eterno est magnus deus: z filius dei altissimi in veritate vocabit. Et dabit illi dñs deus sedem dauid patris eius nõ quidem sedem regni temporalis: quia regnuz eius nõ est de hoc mundo, sed sedẽ spũalis regni z celestis hierusalem: quod significat p regnũ Dauid: sicut z celestis hierusalem per tpalem significat. Et regnabit in domo Jacob hoc est super oẽs electos. Dñs em̃ filij Jacob a sanctis doctoribꝫ sunt inter electos cõputati: z regni eius nõ erit finis, q⁹ ipse nõ solum in ẽtum deus sed etiã inẽtũ bõ de te o Maria incarnat⁹ regnabit in eternũ nõ solũ super boĩes: sed etiã sup angelos. O felix maria, o gloriosissima dña ausculta z diligẽter in corde tuo rumina quãta tibi nũc nũciet glia. Quia inquit ecce ꝯcipies nõ sicut alie mulieres in vtero ab extrinseco, i. viro, sz in vtero tanẽq̃z vere ẏgo cõcipies et paries nõ cuiuscunq̃z meritũ hominẽ sed verum dei fi

lũ angelox̄ z hominũ dñm regnãtẽ in eternum. ¶ Ñ ait Maria. quõ fiet istud qm̃ virum nõ cognosco ¶ Nõ dubito verbũ tuum implẽdũ: sed cupio scire expsi⁹ sacrm. certa em̃ sum de facto sed q̃ro de cõcipiẽdi z fiendi modo: qm̃ virũ nõ cognosco. i. nõ ꝯgnoscere, ꝓpono, ꝺa iam virginitatẽ vouī dño. ¶ Tũc angelus declarãs modũ dicit. Spũs sanctus supueniet in te: non putes maria q̃ tu cõcipias hũano mõ: sed diuino. quia virtute spũssancti supueniẽtis in te ꝺ nõ soluz mẽtem illã sed etiam vẽtrem sctificabit et dignissimũ deo habitaculuz ꝓparabit z virtꝰ altissimi obumbrabit tibi. sic em̃ erit in te ꝺi filius ꝺ est dei virtus et sapia q̃ sub vmbra carnis latebit ꝟtus diuinitatis. idcoq̄z z qõ nasceť ex te sctm̃ vocabiť filius dei nõ adoptiuus sed ꝓ naturã. ¶ Noli g̃ o virgo bũdicta in mulieribꝫ extimare q̃ ꝟginitatẽ amittas in cõcipiẽdo. sed potiꝰ eã auctã z magis sanctificatã habeas. Et vt certior fias: ecce Elisabeth cognata tua z ipsa cõcepit filiuz in senectute sua z hic mensis scz marciꝰ in ꝺ nũc currũt tpa est sextus illi ꝯceptui Elizabeth. ꝺa in mẽse septẽbris cõcepit a quo vsq̄ ad marciũ sunt sex mẽses: q̃ scz elisabeth vocať sterilis a iuuẽtute sua: vt scias ꝺa deꝰ qui supra naturã ꝯceptũ dedit sterili: daturus est z tibi virgini supra naturaz: qm̃ deꝰ oĩpotẽs est et ideo nõ erit impossibile apud deũ oĩe verbũ. i. factum. O felicissima maria noli mirari: en seculũ oĩe captiuũ tuuz expectat assensum. respõde cito z suscipe dñi filium. ¶ Tũc maria genua flexit z manus leuauit z hũillime rñdit. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm ꝟbũ tuuz. z statim ꝟtute diuina cõcepit filiũ dei: mox tota trinitas in eiꝰ vterũ ingrediẽs dei filiũ incarnauit. O igiť aia fidelis ꝯsidera nũc z pẽsa quanta dei tui erga te charitas extitit vt dignareť ꝓ te in vterum virgis descẽdere. Cõtemplare etiã q̃nta Marie hũilitas. ꝺa cum esset mater dei ancillam hũilem se nomiauit. O q̃d putas quãta tũc dulcedo mẽtez virgis repleuerat cum deo plena erat. cum se matrẽ oĩpotẽtis dei esse sentiebat. cum z virginitatis glia ꝓ manẽte ꝯcipiebat. O aia mea vtinã vl scintillã huius diuie suauitatꝭ tibi infundi meritis beate virgis posses ipetrare.

Quercio vidẽdum est dẽ ¶ Cap. III. modo materne iocũdiationis. i. q̃t modis z q̄s multiplicibꝫ gaudijs fuerit iocũdata beata virgo in hac sui filij cõceptione Hoc em̃ scire ꝺuote mẽtes cupiũt vt ad memoriã tãte iocũditatis speciales ozões exhibeãt beate virgini eã flagitãdo ꝓ hec gaudia quatinus dignet intercedere ꝓ eis apd filiũ. Breuiter g̃ sua gaudia pstringẽdo nota ad numex̄. xij. stellax̄ in cozona capitꝭ beate virgis. xij. gaudia eam habuisse in hac filij dei cõceptõe. ¶ Primũ gaudiũ habuit ꝺa fuit pfectissime sctificata. ꝑs. Sãctificauit tabernaculũ suũ altissimꝰ. ¶ Secũduz gaudiũ habuit ꝺa in gra et eius plenitudie fuit ꝯfirmata z ꝯsũmata. vt dicit Hiero. in sermone de assumptiõe. Unde et Rich. de sancto victoze in expositõe Ecce virgo cõcipiet li. iij. dicit q̃ tãtam plenitudiem gre deus anime beate Marie indidit quãtam eã ꝓ futuro mereri cõspexit. Sic em̃ fuit i gra cõfirmata in hac sui secunda sctificatõne q̃ post hoc nõ habuit potẽtiã peccãdi. vt dicẽ Bonauẽ. sup. iij. sentẽtiax̄. dist. iij. z Alex. d bal'. iij. parte. q. lxxxviij. Hecnõ Rich. d medio villa sup. iij. dist. iij. q. vij. ¶ Terciũ gaudium habuit ꝺa donis spũssctꝰ super oẽm creaturã puram excellẽtius fuit repleta. Luce. j. Spũssctũs supueniet id est supra q̄s i alijs creaturis veniet in te vt exponit lyra. ¶ Quartũ gaudium q̃z de pseuerãtia i gra et stabilitate finali fuit certificata. Hoc em̃ habuit magdalena. Luc. x. Maria optimã partem elegit q̃ nõ auferet ab ea in eternuz Hoc habuerũt z apli sciẽtes spũmsctm̃ ꝓmãsuz in eis in eternũ Joh. xiij. Itẽ habuit etiã Paulus aplus Ro. viij. Certus iq̃t sum q̃ neq̄s mors neq̄s creatura sepabit nos a charitate q̃ est in chriſto. ergo hoc nõ debet negari a virgie. q̃z ſm Bernñ. z Damas. priuilegia gra alijs cõcessa ab ipsa negari nõ debẽt sed ꝯcedi. Et hãc certitudinẽ ꝺ pseuerãtia habuit vel hr̃e potuit diuina ispiratõne vel reuelatõne aut alio modo ꝯgruenti. ¶ Quintũ gaudiũ habuit. q̃z manente virgitate est sine oĩ corruptõe grauidata: A seculo em̃ nõ fuit tale auditũ vt virgo eẽt et mr̃: sicut dicit Origenes. z ideo de honore summe z singularis virginitatꝭ maximũ gaudium habuit. ¶ Sextum gaudiũ. quia fuit a spũsancto fecũdata z filio dei inhabitata. ꝓterea fuit q̃ntum possibile est in pñti vita dulcedine spũssancti ineffabiliter sup

oēs recreata p̄ gustatione diuine suauitatis de q̄ p̄s. Quā magna mltitudo dulcedinis tue dñe quam abscōdisti ti.te. Et Sap. xvj. O q̄z bonus z suauis est domie spūs tu⁹ in nobis. Et certe mlto excellēti⁹ in Maria.

¶ Septimū gaudiū. qz luce diuia fuit irradiata. sentiebat eñ se lumie ꝓphetie illustrata diuīo lumie cā irradiāte. vnde z cāticum edidit Magnificat aīa mē. in q̄ triplr ꝓphetauit. s. de p̄senti p̄terito z futuro. Item sentiebat etiā ex diuīo lumie sacre scripture misteria sibi reuelata z sciētiarū profunda mē. ¶ Octauū gaudiū qz fuit sibi vt pie credit oīa facies reuelata: quod certe credi pōt verbo in eius vtero cōmorāte esse factum. Si eñ paulo z moysi cōcessum est diuinitatē vidisse vt dicit Aug⁹. multo magis marie: cuz a nullo illustriū supet ꝑm Damas. ¶ Nonuz gaudiū. qz fuit mr̄ dei vocata z effecta quo nil pōt dici maius ad virginis honorē. et ℔ solo posito q̄ sit mater di sequit q̄ ipa sit purissima. qz deus in mūdissimo habitare dignat. Item sequit q̄ sit dō acceptissima. qa ipsa sola hāc apud deum inuenit grām. Itē sequit q̄ sit oīm laude dignissima. quia ipa sola p̄ alijs hac gloria decorat. Item q̄ fuerit deo familiarissima z diuina consolatiōe plenissima: aiaq̄ eius pfectissima: z oīb creaturis ipsa amātissima quia genuit creatorē mūdi. ¶ Decimū gaudiū q̄ redēptio humani generis z repatio fuit ea mediāte inchoata z ipleta. ꝓpter qō sciebat q̄ ex ℔ beatam ipsam dicerēt oēs generatiōes: ipsa teste in cātico Lu. j. Ex hoc q̄z sciebat q̄ ipsa eēt mediatrix z aduocata hūani generis ꝓstituta apud deū. z q̄ ipsa foret mr̄ gratie z mater misericordie: materq̄ salutis eterne in oībus sctis z electis. et idcirco summū ex his gaudiū cor eius cōcipiebat. ¶ Undecimū gaudiū habuit q̄ carnis sue portio ī xp̄o fuit diuinitati vnita z sic in ea ac p eam hūana natura summe dignificata. In hoc q̄pe martirū gaudiū habebat. qz sciebat q̄ oēs angeli z homies oēsq̄ creature adorare deberēt carnem de ea sumptā in xp̄o z p cōsequēs ī ipsa z de ipsa scz btā virgine deum eternalr oēs laudarēt bñdicerēt glorificarēt: di. illud quod canit eccl̄ia. Bñdictus es dñe de⁹ in throno regni tui. i. in btā virgie vel carne ō ea sumpta. ¶ Duodecimū gaudiuz habuit q̄ ipsa fuit sup oēs creaturas exaltata gratia meritis z gloria. Ex hoc maximū habuit gaudiū sciens q̄ intātum fuerit exaltata p hāc filij dei maternitatē vt ipa esset regia celox: dña angelorū: imperatrix totius orb. Et qō maius est q̄ deum sic p oīa sibi cōdescēdentē haberet z obtemperātem tanq̄ filiuz ad nutum obedientē. Et oīs potestas ei data esset in celo z in terra vt q̄cq̄d vellet valeret impetrare z efficere vt dicit Bern. Sciens etiā q̄ ei deseruirent tanq̄ dñe oēs angeli et oēs scti ac vniuersa creatura mūdi mē. O q̄s igit possit extimare. q̄s valeat cōprehēdere et sufficiēter pēsare quanto gaudio iocū dabat cor virgineū btē Marie p filij sui cōceptione cum sciebat z experimentali gr̄a sentiebat se esse p hoc plene sctificatā: in gr̄a cōfirmatā: donis spūssancti sup oēs repletā: et ō salute ac gl̄ia eterna certificatā. O fidel aīa ingredere in cor bñdicte virgis z vide salte aliquātulum quāta suauitate leticie spūalis abūdet p his bonis excellentissimis cuz et insup sentit se in virginitate integra spūsancto fecūdatam z eius incredibili dulcedine cōsolatam diuīa luce irradiatā ac visione diuinitatis summe delectatā z deo plenam. Sed z q̄d putas quāto dulcore cōsolationis diuine sit delibutum eius cor cum agnoscit se esse matrē dei purissimā dilectissimā z oīm laude dignissimaz. mediatricēq̄z z aduocatam generis huani apud deuz: sui sanguis portionē vel carnis in christo diuinitati vnitam z ab oīb creaturis adorādā. sup oēsq̄ se exaltatā z mūdi dñam effectam. Mirat certe de his maria z exultās in spū in deo salutari suo: leta gestat filium dei in vtero. Et q̄d ipsa dicat in hoc indicibili suo gaudio: audiamus hoc p certo qō canit ecclesia. Cōgratulamini mihi oēs q̄ diligitis me: quia cū essem paruula placui altissimo z de meis visceribz genui deum z hominē. Cōgratulamini marie omnes angeli archāgeli throni et quecq̄ celestes virtutes. Cōgratulamini oēs scti patres p̄iarche et ꝓphete: reges z p̄ncipes populi. Cōgratulamini oēs gētes diuites z pauperes: viri z mulieres: pueri z senes. Cōgratulamī inq̄t oēs Maria q̄ me diligitis vt z a me diligamini et de gr̄a mea repleamini. Gaudete vna mecum oēs mei deuoti z affectuoso corde mihi seruiētes. qz ecce deum vestrū p dilectōe vestra boiez factū meo gesto in vtero. Gau

dete qz meo saluifico ꝯceptu ꝑsto est vobis salus et gloria sempiterna Amen.

¶ Pars septima huius primi libri agit de diuine incarnatõis apparitõe z pfectiõe atq; mirabili cõditione vt patebit.

Ecce cõcipies et pariesfiliuz z vocabis nomẽ eius Jesuz. Uerba sunt angeli annũciantis dei z dñi nostri Jesu christi conceptum salutiferũ ipsi benedicte virgini, z scribunt Lu.j.ca. In quibus q̃dem verbis datur intelligi q ipsius amoꝛosi dñi nostri Jesu xpi cõceptio est summe admirabil: amabilis: z putilis. ¶ Admirabilis q̃ppe qz quẽ celi cape nõ poterãt vnius puelle clauditur vtero. Hoc est illud nouũ Hieremie vaticinio ꝓphetatũ cap.xxxj. Nouum inq̃t faciet dñs sup terram femia circũdabit virum, id est christum, de quo Bern. in q̃dam sermone exclamans ait. O venter capacioꝛ celis. diffusioꝛ terris: qui illum ꝯtinere valuit q̃ tribus digitis molẽ terre appẽdit. Origenes q̃z dicit. Quis vnq̃ audiuit talia vt mater sit z virgo: deus sit factus homo. A seculo non est factũ tale vt poꝛtitoꝛ oꝛbis poꝛtaret manibꝫ femineis, z q̃ oĩa continet angustia cõtineat vteri virginalis. ¶ Item ista cõceptio est summe amabilis qua ꝓ nostro amore verbũ caro factũ habitauit in nobis: sup̃mus oĩm imoꝛtalis et impassibilis deus ꝓ nostra dilectione factꝰ est minoꝛatus ab angelis: passibilis z moꝛtalis homo, os nostꝝ caro et frater nostre infirmitatis particeps. Quid nẽpe mihi amabilius q̃ q deus meus factus est caro et frater ac ꝓpinquus meus, ꝓpterea Bern. dicit. O felix Maria q̃ntum te amare debemus ꝓ quã talem fratrẽ habemus. Et itez. Puto inquit q iam me spnere nõ poterit deus cũ sit os caro z frater meus. ¶ Deniq; ista incarnatio vel cõceptio est summe vtilis q̃a ꝓ eã saluati et liberati ac summe dignificati sumus: et oĩme bonũ qõ amisimus ꝓ peccatũ: per hãc diuinã incarnatõem recupauim⁹. Hinc Bern. in sermone quo supza dicit O maria btãm te dicẽt oẽs generatiões ex hoc, i. ex tua dominica ꝯceptione, qz oĩbꝫ generatõibꝫ vitã et gl̃iam inuenisti. Hec ille. ¶ Ista angel⁹ annũcians in ꝑmissis verbis insinuat, ꝑmo q̃dem admirabilitatem cõceptõnis: cum ait, Ecce ꝛcipies. Ecce eñ quoddã nouitatis inaudite signũ est demõstratiuuz. Secũdo amoꝛositatẽ cum subdit. et paries filiũ. Filium inquã dei ꝑm diuinitatem et filiũ tuum ꝑm bũanitatem: q̃d amoꝛis est expꝛessiuum Tercio vtilitatem qz addit: et vocabis nomen eius Jesum: in quo nomĩe saluatõnis vtilitas exꝑimit, quia Iesus saluatoꝛ interꝓtatur. Math.j. Ipse eñ saluum faciet populum suuz a pctis eoꝝ. Itaq; in ꝑsenti sermone de hac dñica cõceptõe loquẽtes: tria ꝑncipalia misteria declarabimus.

¶ Primũ misteriũ ꝺr appꝛopꝛiatõis.

¶ Secundum dicit ꝑfectõis.

¶ Tercium dicit admiratonis

Articulus primus de eo q christi incarnatio z ꝯceptio in viginis vtero facta attribuitur in sacra scriptura spirituisancto.

¶ Capitulum.I.

Primũ itaq; misterium de hac cõceptiõe declarandum dicitur appꝛopꝛiatiõis. id est q ista sacratissima ꝯceptio appꝛopꝛiat spũisctõ, sic̃ ptz Math.j. Quod in ea natũ est de spiritusancto est, et in pluribus locis scripture istud accipitur. ꝓpter quod z in symbolo dicit. Qui cõceptus est de spiritu sancto zc. Unde et angelus dixit ad virginem (cum quesisset quomõ fiet istud zc.) spiritussctus inq̃t supueniet in te zc. ¶ Circa h̃ itaq; misteriũ vt intelligibilius z simplicius ꝓpter populum simplicis ingenij ꝓcedatur tres p̃cipue virtutes introducunt theologice. ¶ Primo veritas q tota trinitas operata est et fecit hãc domini nostri Jesu conceptionem seu incarnationẽ. ¶ Secũda veritas q sola ꝑsona filij absq; ꝑsona patris z spũssancti assumpsit humanã naturam ꝓ hanc cõceptionem. ¶ Tertia veritas q ista conceptio christi magis attribuit spũisancto q̃ ꝑri z filio ꝓ appꝛopꝛiatõz zc. ¶ Prima inquam veritas est q tota trinitas operata est z fecit hanc incarnatõem dñicã. Hec veritas ꝑm doctoꝛes sup tercio sñaꝝ dis.iij vicz Tho. Rich. petꝝ aureoli z Bonauen. dist.v. eiusdẽ: alioscq; cõiter doctoꝛes oñdit

¶ Primo autoꝛitate.

¶ Secundo vsu scripture

¶ Tercio inductiua declaratõe

Primo q̃dem autoꝛitate Dioni.ij.ca. de di.

nominibꝫ dicẽtis, q̃ oĩe nomẽ dei opatiõnem in creatura dẽsignãs cõiter cõuenit toti trinitati: licet attribuaṫ alicui pſone ex singulari cauſa. Itẽ autoꝛitate Auguſtini. j. de trinl. dicentis. Indiuiſa ſunt opa trinitatis Quicq̃d ergo opaṫ vna pſona opaṫ et alia: cum pſone ſint indiuiſibiles: Et ſic xp̃i incarnatio a tota trinitate eſt cauſata. ¶ Secũdo oſtẽdiṫ ex vſu ſcripture ſic q̃ppe ſcripturа vtiṫ q̃ aliq̃n hoc op⁹ incarnatõis attribuit p̃ri, vt ibi Baṙ. iij. Ubi venit plenitudo tpis: miſit deus filiũ ſuũ factum ex muliere. Aliq̃n ꝙo attribuiṫ filio Joh. xvj. Exiui a patre z veni in mũdũ. Aliq̃n ꝙo ſpũſancto vt Matth. j. Qđ in ea natũ eſt ð ſpũſancto eſt. Et hoc ideo q̃a opus incarnationis fuit maxie potẽtie: ſapie: z bonitatis. q̃ tribꝫ pſonis attribuunṫ. z ideo claret q̃ oẽs tres pſone opate ſunt iſtam incarnatõem. ¶ Tercio quocꝫ oſtẽdiṫ inductiua declaratõe. quia in hac incarnatõe manifeſtaṫ dei patris potẽtia. Primo in hoc q̃ maxime diſtãtia. ſ. naturã diuinã z humanã cõiunxit. Secũdo in hoc q̃ ſuũ filiũ vnigenitum nobis dedit Joh. iij. Sic deus dilexit mũdũ vt filiũ ſuum vnigenitũ daret. Tercio quocꝫ in hoc q̃ coꝛpus xp̃i ſubito z in inſtanti pfectũ effecit. ¶ Itez filij dei operatio manifeſtatur Primo q̃tum ad ſapiam inq̃tum cõueniẽtẽ modũ reparatõis inuenit ꝓtra diaboli aſtutiã z deceptionẽ. Job. xxvj. Prudẽtia eius pcuſſit ſuꝑbũ. Secũdo q̃tuz ad iuſticiã in eo q̃ p modũ ſatiſfactõis redemit genꝰ humanũ. Tertio q̃z q̃tum ad carnis nr̃e ſuſceptionẽ quã ſibi vniuit. ¶ Itẽ ſpũſancti operatio manifeſtaṫ. quia ipſe matrẽ virginẽ puenit z ſanctificauit. Secundo q̃a carnem chriſti in eꝰ vtero formauit. Tercio q̃z bonitas ſpũſcti manifeſtaṫ inq̃tum ꝓpij plaſmatis nõ deſperit ſalutẽ. Ecce igiṫ patet q̃ tota trinitas ſimul fecit hãc incarnatõem et q̃libet pſonaꝝ aliq̃d opata eſt in ea.

SEcunda veritas q̃ ſola p ¶ Cap. II. ſona filij abſq̃ pſona patris z ſpũſancti humanata eſt vl̃ hũanã naturam aſſumpſit in hac cõceptione. iuxta illud Joh. j. Verbũ caro factũ eſt ⁊c. Et Lu. j. Filius altiſſimi vocabiṫ ⁊c. Hã licet potuerit q̃libet pſonaꝝ diuinaꝝ carnẽ aſſumere nõ tñ decebat vt pr̃ aſſumeret vl̃ ſpũſctũs ſed ſolus filius. vt de hoc rõnes plures poſite ſunt ſupra parte. j. ar. ij. ca. iij. ¶ Qđ ſi forte dicas. Ego nõ capio quõ hoc fieri poſſit vt vna pſona incarneṫ ſine alia cũ pſone diuine ſicut ſunt idiuiſibiles z inſepabiles: ita z inſepabiliꝫ opanṫ. ¶ Ad qđ rñdeṫ ſm doctoꝛes ſup tertio ſniaꝝ: p̃cipue ſm Bonauẽturã diſt. j. q. j. arti. ij. Et ſm Franciſcũ maꝛonis Richardũq̃ q̃ abſq̃ dubio vna pſona incarnari poteſt ita q̃ alia nõ incarneṫ. vt docet Auguſtinꝰ ꝑmo libꝛo de trinitate et opis euidentia manifeſtat. quia ſolus filius dei chriſtus eſt incarnatꝰ. Nam aſſumptio carnis terminaṫ ad pſonã et nõ ad diuinã eſſentiã. z ſic ſicut vna pſona ẽ alia ab altera: ita vni ꝓuenit aliq̃d qđ nõ conuenit alteri ſcz ipſa incarnatio. Hoc aũt poſſe fieri oſtẽdiṫ triplr̃. ¶ Primo ſcripture autoꝛitate. quia ſacra ſcriptura in multis locis dicit filiũ mitti a patre. nunq̃ aũt legiṫ pater ẽ miſſus. ſicut ergo mitti põt cõuenire vni pſone ſine alia: ita z icarnari: cum incarnari nõ aliud ſit q̃ in carnem mitti. ¶ Secũdo oſtẽdiṫ rõne ſm Bonauenturã tali. quia incarnatio eſt vnio in pſona. ergo ſi alia eſt pſona patris alia filij alia ſpũſancti. videtur q̃ ſi vnio ſit in pſona vna: nõ ſit neceſſe fieri in alia z ſi vnio poteſt fieri ſimilr̃ z incarnatio. plures rõnes de hac cauſa breuitaṫ ꝓtẽſeo. ¶ Tercio oſtẽdiṫ ſimilitudie z exẽplo. Et de hoc ſm Auguſtinũ vbi ſup̃ ponit talis ſimilitudo. Sicut ſi tres artifices fabꝛicarẽt vnã loꝛicã de q̃ vnꝰ ſolus eoꝝ armareṫ. Itẽ ſi tres puelle faciãt vnã camiſiã z induãt tñ vnã eaꝝ ipſa camiſia. Ecce loꝛice vel veſtimẽti operatio z induitio eſt a tribus: nõ tamẽ tres induuntur ſed vna ſola. ſic incarnationẽ chriſti operate ſunt tres pſone z tñ vna ſola ðr incarnari. Itẽ aliud exẽplũ addiṫ. Uidemꝰ q̃ in floꝛe vel pomo ſimul ſunt hec tria odoꝛ ſapoꝛ coloꝛ. z tamẽ vnũ ſentiri põt ſine alio. q̃a cũ odoꝛaṫ ſentiṫ tñ odoꝛ. vl̃ cũ a remotis aſpiciṫ ſentiṫ coloꝛ ſine ſapoꝛe z odoꝛe. Itẽ cum in coꝛpoꝛe ſint tria: linea ſuperficies z coꝛpus: tñ ſuperficies coloꝛatur. Item in igne cum ſint tria. ſcz ſubſtantia ignis: ſplendoꝛ z caloꝛ. ſi opponatur ſpeculũ: ſolus reſplẽdoꝛ relucet in ſpeculo. et plura alia exempla de hoc poſſunt ꝓduci. Deus ergo multo magis hoc potuit vt vna pſona incarnareṫ ſine alia.

¶ Capitulum. III.

Tercia ſitas q̄ iſta xp̄i cōceptio magis attribuit ſpūſancto q̄z patri et filio p̄ appropriationē Licz vt dictū eſt tota trinitas fecerit eā Et ideo cōgruēti⁹ dr q̄ ꝯceptus ſit xp̄s de ſpūſancto q̄z ō deo patre. Licet em̄ ꝯceptio xp̄i ſit opus triū p̄ſonarū. z ideo appropriari p̄t trib⁹ p̄ſonis ſm̄ diuerſas cōſideratōes. Nā patri attribuit auctoritas huius incarnatōis vel cō ceptiōis. q̄ ipſe miſit z dedit filiū. q̄ auctori tate patr⁊ carnē aſſumpſit. Filio q̄z attribuitur ipſa carnis aſſumptio. et ſpūſancto corporis xp̄i formatio. Tū ſcriptura appropriat ſpūſctō hanc cōceptōem magis q̄z alteri p̄ſonaz Et hoc ſm̄ Tho. in tercio ſcripto ſnīaz diſt. iiij. ar. j. q. j. alioſq̄z ꝯcorditer doctores. triplici rōne. Primo rōne bonitatis z charitatis. Secūdo rōne liberalitatis. Tercio rōne ſanctitatis. Primo inquā rōne bonitat⁊ z charitat⁊. Nā vnaq̄q̄z operatio diuina magis eſt appropriabilis alicui p̄ſone ſm̄ q̄ in ea magis manifeſtat attributū quod illi p̄ſone appropriat. ſed bonitas z charitas appropriat ſpūſctō. Spiritusſanct⁹ em̄ eſt charitas z amor p̄ris z filij. vt ait Aug⁹. li. vj. de trini. z allegat a magiſtro in p̄mo ſnīaz diſt. x. Vñ z Hiero. ſuper. xliij. p̄s. ait. Spūſſanct⁹ nec pater eſt nec filius: ſed dilectio quā habet p̄r in filiuz et filius in patrē. hec li. ſnīaz vbi ſupra. Et maxime aūt amore z bonitate dr̄. puenit vt filius dr̄ carnē ſibi aſſumeret in vtero virginis. Joh. iij. Sic deus dilexit mūdū vt filium ſuū vnigenitū daret ꝛc. ergo magis ſpūſancto appropriat iſta ꝯceptio. Secundo rōne liberalitatis: vt em̄ oſtēdat q̄ nō ex aliquib⁹ meritis ſed ex ſola liberalitate et gr̄a filius dei carnē aſſumpſit. ideo ſpūſctō qui eſt ipſa gratia ꝯceptio xp̄i attribuit. vt Auguſtin⁹ dicit ī Enchiridion. Hoc eſt q̄d ait aplus. Nō ex op̄ib⁹ iust̄icie q̄ fecimus nos ſed ſm̄ ſuā miſcōiam ſaluos nos fecit. Ad Titū. iij. Tertio rōne ſctitatis. Haz ſpūſſanctus eſt ſpūs ſctificatōis. vt dr̄ Roma. j. Et ideo ſicut alij p̄ ſpūmſctm̄ ſctificātur ſpūaliter vt ſint filij dr̄ adoptiui: ita xp̄s p̄ ſpūmſctm̄ eſt in ſanctitate ꝯceptus: vt eēt filius dei naturalis. z p̄pter hoc angelus poſt q̄z p̄miſerat: ſpūſſanct⁹ ſupueniet in te: concluſit dicēs Ideoq̄z et quod naſcet ex te ſanctum vocabit filius dei. Luce. j. Ex oīb⁹ ita q̄z p̄miſſis colligere poſſumus et agnoſcere quāta charitate deū noſtrū et dñm Jeſum chriſtuz diligere debeamus: vt ei p̄ tāta ſua circa nos charitate z liberalitate retribuere valeam⁹ p̄ noſtro modulo vicē reamatiōis Quis enim nō ſtudeat reamare ſe amantez deum z q̄dem ſumme bonū z amabilē: ſum ma beneficia largientē: p̄petua charitate nos diligentē: et in eterna beatitudine p̄petua felicitate p̄miantē. O anima mea vtinā te excuteres de puluere: vtinā mente pia recogitares quantum te dilexerit deus vt ſe dederit p̄o te ꝛc.

¶ Articulus ſecundus de p̄fectōne diuine incarnationis z conceptionis chriſti.

Capitulum. I.

Ecundū miſterium declarandum de iſta ſacratiſſima cōceptōne domini noſtri dicitur p̄fectōis. Ubi oſtendit quāta perfectione ſit cōceptus dominus Jeſus in vtero ſacratiſſime virginis Marie. Ubi nota q̄ licet chriſtus m̄ltiplici p̄fectione ſit cōceptus. tamen vt eas compendioſius perſtringamus: triplicem in hac parte hui⁹ cōceptionis excellentiam et perfectionem declaramus.

Primo p̄fectionē ex parte matris.

Secundo perfectionē ex parte humanitatis domini.

Tercio p̄fectionem que ſe tenet ex parte diuinitatis chriſti.

Primo itaq̄z in hac dñica cōceptiōe cōtemplemur p̄fectionē z excellētiaz que ſe tenet ex parte matris: q̄m ipſa beata v̄go triplicem p̄fectionē in hac cōceptione habuit.

Primo p̄fectionē virginitatis. Secūdo p̄fectionē ſanctitatis. Tertio p̄fectiōez maternitatis. Primo inquā habuit p̄fectionē virginitatis. quia ipſa concepit filium ſine corruptione virginitatis z ſine omni concupiſcentia ac delectatione carnali: quin potius in ſumma ſuauitate ſpirituali: quia eius mētem inhabitabat deus: et ideo exultabat cor eius in deo ſalutari ſuo. Vñ Auguſtinus libro de virginitate dicit q̄ beatior fuit beata virgo cōcipiendo chriſtū mēte q̄z corpore. Et infra cōcludit q̄ p̄pinquitas Marie materna nil profuiſſet niſi felicius deum corde q̄z corpore geſtaſſz. Hec ille

Istud aũt quõ sit intelligendũ. Respondet fm doctores q nõ aliter nisi cõsiderent in ẽptum vnũ nõ excludit aliud: als secus, qa cõcipe xpm carne z esse dei matrẽ nõ potest esse sine sanctitate mẽtis. Uñ ista cõceptio in Maria est optima q est carne z mente. Si eñ posset qs cipe xpm carne sine ceptõne mẽtis fide nil esset. Secũdo habuit pfectionẽ sanctitatis, qa nulla fuit in hac conceptione infectio scz pcti originalis: qñ de spũsancto btã virgo filiũ cepit ex purissimo suo sanguine, pterea angelus dixit Luce.j. Ideoq z qõ nascet ex te sanctus vocabit filius dei. Sanctũ qppe fm Dyo. xl.ca. de diui. noib⁹ or illud qõ est ab oi immũdicia libe z pfectũ ac mũdus z imaculatum. ¶ Q aũt cõcepit ex purissimo suo sanguine ostẽdit triplr. Primo ex snia doctorali. Secũdo ex exẽplo miraculi reuelati. Tertõ exẽplo ex silitudine naturali. ¶ Prio ostendit snia doctorali: ita eñ cõiter doctores sentiunt sup tercio sentẽtia z dist.iij.ca.primo. vbi magister dicit. Christ⁹ inqt copulauit ex purissimis z sanctissimis ipsi⁹ virginis sanguinib⁹ carnẽ aiatam aia rõnali nõ seminãs sz p spũmsanctũ creãs. Hec ibi. Et est sententia Damasceni. ¶ Sed qri hic põt de ẽ qõ dicit p spũmsctũ creãs. Quõ iste sanguis or creatus in btã virgie de q scz sanguie factũ est corpus xpi: cum ille sanguis nõ est factus de nihilo: nã creare est aliqd ex nihilo facere. ¶ Ad hoc respõdet fm Bonauen. q hic creare accipit p condere, qa caro xpi cõdita est ex illo purissimo sanguie spũsancti ptute z ptãte. q scz spũsctũs condidit et formauit sua potẽtia corp⁹ xpi nõ extra: sed intra eius gloriosa viscera mẽsib⁹ nouẽ educãdũ. ¶ Sed adhuc qrit de q sanguie puro virginali z quõ formatus est xps. ¶ Rñdet Joh. nider allegãs sniam Alb. magni q ex purissimis guttis sanguis cordis ptute spiritussancti in ei⁹ vte p venas deductis vt pie credit. Et quõ hoc patet in exẽplo ĩmediate subsequẽti. ¶ Scõo ẽ hoc idẽ ostẽdit exẽplo miraculi reuelati. Hã pdict⁹ mgr io bãnes in sermone suo de annũciatõe refert magnũ Albertũ scripsisse q nouit quẽdã religiosum simplicẽ deũ valde timẽtez q cum aliqñ apud se miraret de ceptõe filij dei i vtero pginali in orõnib⁹ plib⁹ rogauit beatã pginẽ vt certificaret de illo. In nocte igitur natalis xpi p eundẽ pma celebrata missa, pte altare vidit lucẽ magnam et nobilissimã dñam dicentẽ Quare hesitas ait de ceptiõe filij mei. Hũ repies scriptũ in euãgelio q turbata fui in sermone angeli Motu eñ naturali in turbatõe hois ascendit sanguis ad cor ei⁹ in solaciũ ipsi⁹ cordis z confortationẽ. In ipa ẽ turbatõe ex purissimis guttis sanguis cordis mei opatõe spũssancti cõceptus est in me filius dei. ¶ Tũc ille attonitus breuissimis verbis qsiuit. Quare hoc? Cui illa benigne rñdit. Ex purissimis guttis sanguis cordis mei ideo conceptus est in meo vtero fili⁹ me⁹ vicz vt magis diligerẽ ipm: z vt magis mererer in passiõe illi⁹ hec vt ferit fm Alb. sup missus. sup verbo dñs tecum. Et pfecto qa istud nõ repugnat fidei vel scripture, sed cõsonat etiã rõni fidei z pietati: ideo teneri potest. ¶ Tercio hoc idem ostẽdit silitudine naturali. Uidemus eñ q flores gignunt sine corruptione ex subtilissimis humoribus virgule: z fructus arborum ex puris medullis arboris. sic christus ex puro virginis sanguine Uñ christus Esaie.xj. flori compatur. Egrediet virga id est beata ẽgo de radice iesse et flos de radice eius ascendet id est christus. ¶ Dicit Aresto. v. libro de animalibus q in Arabia est quedam auis regia et magna nomine ormomella que solũ in arabia habitat: hec auis guttaz emittit sanguinis sui que tandem in aduentu solaris luminis vificatur z simílem sibi procreat auiculam. Si ergo natura id valet facere vt ex gutta sanguinis auis pducatur abscz maris concubitu sola virtute celestis vel solaris luminis: multo magis id deus potuit vt ex gutta sanguinis beate virginis corpus christi formaretur spiritussancto id faciẽte. ¶ Tercio in hac conceptione beata virgo habuit pfectionem maternitatis, quia vera et pfecta mater christi extitit. Nam ex hoc aliqua mulier dicitur alicuius mater q eũ cõcepit z genuit. sed beata virgo christum cõcepit et genuit, ergo eius mater est. Unde Mathei primo. Cum esset despõsata mater Jesu Maria ioseph. ¶ Ubi nota fm Thomam. iij. parte summe. questi. xxxj. ar. iij. Et pma parte. q. xxvij. ar. ij. q ad hoc vt aliqs sit pater vl mater requirunt quatuor. Primo vite generatio, ex hoc enim est materni-

tatis vel paternitatis ratio ꝙa viuentē genera-
uit, et ideo scām mater nō dicit ignū: nec
ignis generans dr mater ignis generati. ¶
Secūdo requrit substātie collatio. z ideo ar-
tifex nō est pater vl mr mēse quā facit, quia
nil cōfert ei de sua substātia. ¶ Tercio ma-
terie ꝑparate admīstratio. et ideo ex quo
hō sit de terre limo formatꝰ: nō tamē ꝓprie dicit
terra mater homis. ¶ Quarto nature assi-
milatio in specie. vñ capillus vel ꝺmis qui
generat ex hoīe nō dicit filius homis, quia
nō habet specificā similitudiez cum homīe.
Ex istis ratōnibꝫ ꝓbat ꝙ btā virgo vere sit
mater christi. ꝓmo ꝙa viuꝫ genuit: imo
ipsam vitam christū, sicut ipse ait Joh. xiiij
Ego sum via veritas z vita. Secūdo ꝙa ō
substātia sua cōtulit in generatōe xpi ꝓprius
sanguinē. Tercio ꝙa ꝑparatā materiā ꝑsti-
tit scz purissimū sanguinē q̄ xpo ꝙueniebat
Quarto ꝙa sibi similez in specie ꝓduxit: vñ
vera mr xpi fuit. ꝓinde ipsa figurata est
p tabernaculū dñi federis in q̄ habitauit de
us, de q̄ habet Exo. xxv. z Heb. ix. ꝙ habu
it duas ptes. ꝓma lōgior z latior q̄ signi-
ficat btē Marie corꝑ sanctissimū. Nā illa
pars tabernaculi vocabat sctā: cuius scz ma-
rie sanctitati cōmissa est latitudo z longitu-
do totius mūdi, i. hoīm z angelorꝫ. Secūda
pars ꝓpter excellētiā vocabat sancta sancto
rū: q̄ significat aīe Marie ꝑcellentiā, de q̄
Alexā. de hal. sup illud Cant. Tota pulcra
es: dicit. Nequaq̄ ꝑelegisset eā deꝰ nisi essz
oīmibus dignior: deo dilectior: et vniuersis
excellentior. ¶ Capitulū. II.

Secudo ꝓtemplemur ꝑfectionē hu-
manitatis christi in qua fuit triplex
perfectio in conceptione.

¶ ꝓma ꝑfectio subitanee organisatōnis
¶ Secunda ꝑfectio cōplete animatiōis.
¶ Tercia ꝑfectio diuine felicitatōis.

ꝓma inquā ꝑfectio subitanee organisa-
tionis, quia ꝙceptio christi nō fuit sicut no
stra. Nostra q̄ppe ꝙceptō est successiua z in
tpe, ꝓpter virtutē defectiuaz nature agētis: ita
ꝙ ꝙceptio marīs nō ꝑficit nisi vsq̄ ad q̄dra-
gesimū diē vt dicit pḥus. ix. li. de aīalibꝫ. Fe
mine ꝩo cōceptio vsq̄ ad octuagesimū diē
vel citra. Augꝰ ꝩo sup Johānē dicit vt dis.
xxij. scribit tercij sentētiaꝫ, ꝙ maris cōceptio
ꝑficit q̄dragesimoseꝛto die. ¶ Sz christi cō
ceptio fuit subitanea z in instanti ꝺm Tho.
sup. xij. dist. iij. et Bonauen. dist. ij. eiusdem
tercij, Richardūq̄ z alios ꝙcorditer docto
res. Ratio: quia ꝙceptio christi facta est vir
tute mirabili z diuina mirabiliter opante,
sed virtus mirabiliter operās est infinita et
operās infinite ac ꝑfectissime. Deutero. xxxij
Dei ꝑfecta sunt opa, ergo videt ꝙ eius ope
ratio fuerit instātanea. Unde hec q̄tuor in
ꝙceptiōe xpi fuerūt in eodē instanti. scz con
uersio sanguis purissimi beate virgis i car
nem z alias ptes corꝑis christi. et formatio
membrorꝫ eius organicorꝫ. et animatio cor
poris organici. et assumptio corꝑis anima
ti in vnitatē diuine ꝑsone. Unde Augꝰ. si-
cut in li. iij. sententiaꝫ scribit: dicit. In vte-
ro virginis nō prius caro ꝙcepta est z postea
diuinitas venit in carnē: sed mox vt dei ver
bum in vterū venit factum est caro seruata
ꝓprietate nature z ꝑfectus hō in veritate car
nis z anime. Hec Augꝰ. ¶ Secunda ꝑfec-
tio corꝑis z humanitatis christi in ei⁹ con
ceptu dicit animatōis, quia in eodem instā
ti quo concepit beata virgo corpus christi:
fuit ꝑfecte aīatū aīa rōnali in eodem in-
stanti creata. Unde Hiere. xxxj. Nouū fa-
ciet dñs super terram: femia circūdabit vi-
rum. Virum inquit: quia christus in instā-
ti cōceptionis fuit tam quo ad lineamenta
corꝑis z organa oīa vt ꝑdictuꝫ est q̄ꝫ q̄
ad oīes virtutes anime gratiā et sapiētiaꝫ
Sciuit em̄ oīa in instāti sue cōceptionis.
Et circa hec ꝑmissa Holgot sup libꝫ sapie.
et Petrus aureoli in suo cōpēdio z docto-
res sup. iij. sniaꝫ dicunt ꝑcipua puncta ad-
miratione digna duo. Et his supaddit ter
cium pūctū ꝺm Fran. maronis sermone ō
natiuitate. ¶ ꝓmū pūctum. ꝙ nunq̄ fuit
aliqs puer ita ꝓuus sicut xps. qm̄ vt ait ma
gister in tertio. dist. iij. mēbrorꝫ xpi distinctō
in ipso momēto cōceptiōis per oīa lineamē
ta et organa ꝑfecta fuit: z tam parua erat ac
tenuis ꝙ humano visui vix posset subici.
Et diebus illis scz. xlvj. perfecte est aucta et
notabilis facta paulatim crescēdo. Huius
patet ratio, quia alij pueri quādo animant
et ꝑfecte organizant ꝺm oīa membra sūt
xlvj. vel ꝺm ꝓhum. xl. dierū. et ideo tanto fu
it minus corpus christi aliis quādo est con
ceptum et statim aīatuꝫ: quātum infra. xlvj.
dies augeri potuisset in vtero. ¶ Qō si q̄rit
Unde est hoc ꝙ deus corpus illud tā puū

voluit paulatim ad pfectam quãtitatem deduci mediãte nature opatione: ꝛ nõ fecit subito magnũ. ¶ Ad hoc dicendũ ſm Bonauen. ſup tercio. diſt. iiij. q. vl. ar. j. q̃ cuis deus facere potuiſſet alio mõ: hoc tñ mõ fecit cõgrue triplici rõne. ¶ Primo vt cõfirmaret fidei veritatẽ: dum p hoc oſtendit q̃ veram ꝛ nõ fantaſticã carnez aſſumpſit: ꝛ hoc fuit optimũ. q̃a ſine fidei veritate nullus eſt fructus incarnatõis. ¶ Secũdo vt cõmẽdaret humilitatẽ: dũ dei filius rex regum factus eſt paruulus: ꝛ q̃ pri⁹ nullo indigebat lacte materno alebaꝫ ſicut alij puuli ꝛ pannis inuoluebaꝫ ꝛc. Et hoc valde optimuz: q̃a ꝓpter hoc potiſſime de celo dei filius deſcẽdit vt ſuperbiã extirparet. ¶ Tercio vt cõſeruaret vniuerſalẽ legez ꝛ ordinem: q̃a de⁹ vnicuiq̃ nature ꝓceſſit ꝓpriaz opationẽ. nec vtiꝫ miraculis vbi natura p ſe ſufficiẽter põt opari. Et q̃a natura in chriſto ſufficiẽter poterat illud corpus ad pfectã q̃ntitatẽ deducere: ita q̃ p hoc nullo mõ ei⁹ dignitati derogabaꝫ. Idcirco voluit de⁹ vt naturã iuxta virtutem ſibi cõpetentẽ opari ſineret: ꝛ ꝟ q̃dẽ ꝙueniebat. quia naturaz nolebat perimere ſed repare. ¶ Secundũ punctũ circa hoc valde notabile eſt q̃ in tam puo corpore recepta fuit aĩa: ꝛ tam corpus illud q̃ aĩa diuinitatis vnionẽ pfectaz habebãt in ipſo inſtãti cõceptiõis. Unde Auguſt. li. de fide ad petrũ dicit. Firmiſſime tene ꝛ nullaten⁹ dubites nõ carnẽ chriſti vel aĩam ſine diuinitate in vtero virginis fuiſſe priuſq̃ ſuſciperet a verbo ꝛc. ¶ Terciũ punctũ q̃ chriſtus plus habitauit in vtero virgis q̃ alij puuli tanq̃ in thalamo ſumme dilecto eoq̃ ceteri fetus ante aniãtõez per. xl. dies ad minus formaꝫ. chriſtus aũt dante btã virgine aſſenſum fuit ſtatim pfecte formatus: et ſic illis. xl. diebus plus habitauit. ¶ Tercia pfectio ex pte humanitatiſ xpi fuit pfectio felicitatõis. q̃a in inſtãti ſue ꝙceptiõis aĩa ei⁹ fuit in pfecta fruitõe diuinitatis ꝛ ſciuit oĩa etiam ſm q̃ homo: et fuit plenus omni gratia et virtute. vnde nõ ſolum fuit viator ſed etiã cõprehẽſor. vt dicit Aug⁹. Et ratio ſm Tho. iij. pte. q. xxxiiij. ar. iiij. quia chriſt⁹ in inſtanti ſue ꝙceptiõis fuit ſimul deus et hõ. Ideo in ſua humanitate habuit aliquid p̃ ceteris creaturis. ſcz: vt ſtatim a ꝓncipio eẽt beatus ꝛ felix cõprehenſor. Unde p̃s. Beatus quẽ elegiſti ꝛ aſſumpſiſti ꝛc. quod ſm glo. refertur ad humanitatez chriſti que aſſumpta eſt a verbo dei in vnitatez ſuppoſiti Sed in primo inſtanti ſue cõceptionis fuit aſſumpta natura humana a verbo dei: vt patebit. ergo ꝓtunc fuit beatus ſm q̃ ꝛ cõprehẽſor. ꝛ ſic patet triplex perfectio humanitatis chriſti.

¶ Capitulum. III.

Tercio quoq̃ in hac ſacroſancta cõceptione chriſti fuit ſumma pfectio ex parte diuinitatiſ ipſius chriſti. q̃a chriſtus exiſtẽs in virginis vtero fuit ita pfectus deus ſicut fuit ab eterno ꝛ erit in eternũ: ita gl̃oſus: ita omniũ dñs: oĩa potens: omnia ſciens: ſup oĩa bonus ꝛ pfectiſſim⁹. Unde circa hoc. p intellectu nota tres veritates catholicas breuiter declarãdas ne ꝓlixitas tediũz generet. ¶ Prima veritas eſt q̃ nulla mutatio facta eſt in deo ex eo q̃ in vtero virginis veniẽs incarnat⁹ extitit. Unñ Petrus aureoli in ſuo compen. li. iiij. ca. vj. Cũ filius dei in mundũ mittit nõ fit in deo aliq̃ mutatio: ſed nature hũane aſſumptio. quia ipſius mitti nõ eſt ibi eſſe vbi ante nõ fuit: ſed aliter ibi eſſe q̃ prius fuerit. Et hec alteritas nõ eſt ex parte eius qui eſt: cum ſit ĩmutabilis. ſed ex parte eius in q̃ eſt q̃a vnitur noſtre carni. vñ nõ fit mutatio ex pte dei ſed ex pte noſtri. Scriptũ eſt enĩ Malach. iij. Ego de⁹ ꝛ nõ mutor. Hec in hoc aduẽtu eſt loci mutatio. quia vbicũq̃ ꝑius fuit chriſti diuinitas: ibi ꝛ eſt nũc ꝛ in incarnatõe fuit. Nã ꝛ poſt incarnatõem in patre eſt ſicut et ſemp fuit. vnõ iſta incarnatio in nullo derogat diuine pfectioni. ¶ Secũda veritas in nullo diminuta eſt diuina nobilitas ꝛ pfectio: ex eo q̃ hũanam naturaz aſſumpſit. Unde dicit Leo papa in ſermone de circũciſione. In vtraq̃ natura idẽ eſt dei filiꝰ noſtra ſuſcipiẽs ꝛ ꝓpria nõ amittẽs. deitas enĩ q̃ illi cũ pre cõis eſt nullũ detrimentũ oĩpotentie ſubijt: nec dei formã forma ſerui violauit. q̃ ſũma ꝛ ſempiterna deitas nr̃am q̃dẽ naturã aſſumẽs nos i ſuã gl̃iaz trãſtulit. ſed q̃ erat eẽ nõ deſijt. Hec ille. Exẽplũ accipe Si rex magn⁹ ꝓtrahat cũ aliq̃ ꝑſona fuili: nõ ex ꝟ minuit regi dignitas ꝛ nobilitas. ſz ꝑſona illa ſeruilis in copulatione regis nobilitaꝫ. ſicut patz de heſter ꝛ Aſſuero. Ita et in ꝓpoſito dei nobilitas nõ eſt diminuta in

incarnatõne,sed humana natura que ante erat abiecta ex pctõ:summe est nobilitata Tercia veritas q deus nõ est diuisus in incarnatiõe sed totus t pfectus in virginẽ descendit. Unde Origenes sup Math,dicit Nõ dimidius deus apud patrẽ t dimidi⁹ in virgine,sed vtrobiq totus t pfectus. Et ideo in benedicta virgine,xij. magnalia fũt subsecuta tanq̃,xij. pruilegia t excellẽtie q̃ bus ipsa tanq̃ corona.xij.stellarũ in hac filij dei inhabitatione gloriat. ¶ Primũ est q tota sanctissima trinitas ipsam inhabitauit pater vicz filius t spũssanctus vt iam dictũ est:t miro modo in ipsa opata est: cum pater sibi potentiã cõcipiendi tribuit: fili⁹ carnem de ea assumpsit:spũssanctus eam sanctificauit t carnem christi pfecit. ¶ Secundum est q ipsa ita pfectum filiũ sicut de⁹ pater habuit,quia idez fuit filius qui fuit eternaliter de patre sine matre et tẽporaliter de matre sine patre, vt dicit Origenes t etiam Grego. ¶ Tertium est q filius dei in vtero beate virginis existens ita generabat a deo patre ꝑm diuinitatẽ:sicut ab eterno erat ab eodem genitus. Sicut em̃ sol vbicunq̃ sit nõ desistit suum lumẽ gignere:et ignis suuz splẽdorẽ,ita et deus pater suũ filium etiam ꝓtunc cum esset in vtero materno. Uñ nõ est ista generatio carnalis sed diuinalis: sicut lumen de lumine et deus verus de deo vero gignit,vt dicit in symbolo. ¶ Quartum est q filius dei existens in vtero virginis pducebat spũmsanctũ,quia nunq̃ filius destitit spũmsanctum spirare: sicut nec pater destitit vnq̃ filiũ generare. Cui⁹ exẽplũ ꝑm Augustinũ accipe de igne qui semper q̃diu est nõ desistit diffundere splendorem t per ipsum suũ calorem. ¶ Quintũ est q christus habitans in suo vtero glorificabat oñes angelos sicut t deus pater, quia diuinitatis essentiã t trinitatis gloriam angeli intuendo glorificabant t gaudebant sicut in patre t spũsctõ:ita t in filio. ¶ Sextum est q filius dei existens in suo vtero cõseruabat totũ vniuersum sicut et pater t spiritussanctus:cum habeat eandẽ vim cõseruatiuã. Si em̃ tunc cessasset virtus filij virginis:cessasset etiã virtus patris t spũssancti. Et sic mũdus totus annihilatus fuisset vt dicit Grego,xxvij,moral. Omnia inquit statim in nihilũ redigerent nisi manu oñipotentis cõseruarent. ¶ Septimũ est q filius beate virginis existens in vtero sciebat et cõprehẽdebat omnia que sunt fuerunt et erũt in hoc mũdo:presentia ꝑterita t futura. Ibi ania christi preuidebat quot et qui sunt homies in eum crediturí vel nõ crediturí,quot fructũ sue incarnatõis accepturi quot saluãdi,quot dãnandi,ibi ꝑcognoscebat quot passiões t q̃ acerbã mortẽ deberet illa caro cõcepta sustinere pro redẽptione generis humani,quot vulnera suscipere,quot guttas sanguinis effundere, q̃t labores t fatigia sufferre tẽ. Item cognoscebat oĩm infimoz t superioz corpoz virtutes et numerũ oĩmq̃ spirituũ dispositiones et ordines.et qõ maius oĩbus deum in sua essentia videns pfruebatur beatitudine. ¶ Octauum est q christus in suo vtero habitans sua potẽtia t sapientia disponebat totum mũdum t oĩa que in mũdo volebat faciebat t iudicio ꝺcernebat. Quis diues vl pauper fieri deberet in mũdo: quis seruus et quis dñs:quis rex t princeps,quis moreret t quis viueret: et sic tanq̃ summ⁹ deus oĩm gubernator. ¶ Nonũ q in eius vtero habitauit deus eque magnus t eq̃ maiestate sicut in celo t latissimo mũdo. Hiruz hoc est q quẽ celi capere nõ poterãt vterus vnius puelle cõtinuit,vt etiam canit ecclesia. ¶ Decimũ q in ipsa beata virgine summus splẽdor diuine ꝑsentie nõ solum in anima:verũetiã in corpore mira radiositate relucebat,ita q vt dicit Bernũ,ꝓter ipsam radiositatẽ a facie eius pcedẽtez Joseph eius spõsus vir respicere audebat in faciem et⁹. Unde glo.super illud Math.j. Accepit ioseph cõiugem suam t nõ cognoscebat eam donec peperit filium.dicit glo. Joseph inquit Mariã facie ad faciem videre nõ poterat quã spiritussanct⁹ a cõceptione plenius impleuerat: et ideo nõ agnoscebat faciem eius quam despõsauerat donec illi⁹ virtus euacuaret. Hec glo. ¶ Undecimuz q i ipsa t ꝑ ipaz btãz ꝙginẽ bũana natã sũme exaltabat.quia in assumptione verbi tantũ fuit bũana natura sublimata: vt esset equalis deo:licet nõ sit equalis humanitas diuinitati.quia filius dei christ⁹ equalis est deo patri ꝑm diuinitatez,vt dicit athanasius in symbolo:imo quod maius est: vnus homo christus est ita ꝑfectus deus sicut tota

trinitas, vt dicit Augustin⁹ primo libro de trinita, quod est valde stupendum plusq̄ si diceret q̄ vnus lapis est equalis soli vel celo. Hanc equalitatē saluator declarat Johan. x. Ego et pater vnum sumus. Item intantū hūana natura exaltabat et dignificabat in btā virgine q̄ esset sup oēs creaturas: et adorare adoratōe latrie ab oīb⁹ angelis. Quia caro xp̄i et aīa ꝓpter vnionē ad diuinitatē adorāda est adoratōe latrie sicut deus: vt volūt doctores cōiter sup. iij. li. sententiaꝝ. dist. ix. Itē gen⁹ hūanū adeo exaltabat et dignificabat in btā virgie: vt oēs homines fratres ei sint appellati. Heb. ij. Nō cōfundit eos vocare fratres. Et hoc maximus bonor est homi: in q̄ excellit angelos. q̄a angeli tm̄ serui dei nominant et non fratres Hebre. ij. Nusq̄ angelos appbendit sed semē abrae. Et ideo post incarnationē angelus nō pmisit se adorari ab hoīe. Apocal. xxij. vbi legit q̄ cū Johes voluisset adorare angelū ꝓhibuit angelus ne faceret: videns humanā naturā in xp̄o sup angelicaꝝ exaltatā. In veteri aūt testamento pmisit se adorari ab abraā Gen. xviij. et a multis alijs

¶ Duodecimū q̄ beata virgo tāta dignitate sublimabat q̄ dñm haberet sup oēs angelos et sup oēs boies et sup oēm creaturaꝝ mūdi: et esset regina oīm celestiū et terrestrium. et qđ est maximū: dominū haberet etiā sup deuꝝ q̄dāmodo et impium tanq̄ mater sup filiū. hoc q̄ppe magnū ē. Sicut em̄ maximū quid putaret q̄ vnus infirm⁹ hō posset totā terrā et totū celū voluere: ita hoc maius est q̄ vna puella sic habeat dominiū super celū et terram et sup deū: vt possit q̄cq̄d velit. Beñ. O felix Maria data ē tibi oīs potestas in celo et in terra: vt q̄cquid volueris valeas efficere. ¶ Euigila ergo o aīa fidelis. Leua oculos mētis tue et vide ac cōsidera diligenter: quantū debeas beatā virginē venerari: quanta deuotione sibi seruire: quanta reuerētia eam extollere: et omni laude dignissimā extimare. Vide quantuꝝ debeas eam amare: que deū tuum: redemptorē tuum: gaudiū tuum: glorificatorem et saluatorē tuum dulcē Jesum tāta dignitate concepit et in vtero portare meruit: tantum tibi fructū vtilitatē et dignitatem attulit. O q̄d putas nōne diligeres euꝝ et seruires ei q̄ tibi vnam dignitatē regiam p̄staret et ad eā sublimaret in hoc mūdo. Multo maius est regnum mlto p̄ciosius et durabilius: quia regnum eternū et celeste, mlto maior dignitas incōparabiliter quam habes per beatam virginē. O itaq̄ felicissima maria. O bene dicta dña tibi in p̄sona oīm nostruꝝ laudes dico et gratias ago p̄o tanto beneficio et cē. Te q̄dem benedico et glorifico in eternum. Benedicta tu in filio. Benedicta tu in corpore. Benedicta tu in aīa. Benedicta sis in celo et in terra: que bñdictionē in omnibus peperisti Amen.

¶ Articulus tercius de mirabili conditione incarnationis diuine et conceptiōis xp̄i.

Tertiū misteriū

et principale in hac p̄te declarādū dicit misteriū admiratiōis. Fuerunt quippe in hoc cōceptu dñico miranda plurima que humanū excedunt intellectum: et humane mentis indaginē rape habent in excessum stupōris. Et p̄cipue notātur duodecim mirāda in hac cōceptione sacratissima q̄b⁹ btā virgo Maria tanq̄ duodecim stellaꝝ corona gl̄iat in sua ꝓceptiōe mirabil̄r celebrata. de quib⁹ q̄dem satis valde breuiter p̄cedere intēdo: ne tediuꝝ lectori vel audiēti plixitas faciat. Et vt melius capiat in tres q̄ternarios diuidunt. Primus se tenet ex p̄te diuinitat⁹. Secundus ex p̄te incarnationis vel vnionis. Tercius ex p̄te maternalis cōceptionis. Hā primo ex parte dei fuit in hoc conceptu quadruplex stupor et admiratio.

¶ Primus stupor miserationis
¶ Secundus stupor humiliationis.
¶ Tercius stupor personationis.
¶ Quartus stupor indiuisibilis vnionis

Item ex parte incarnatiōis vel copulationis fuit similiter quadruplex stupor: vt sequitur.

¶ Primus stupor immixtionis
¶ Secundus stupor cōmunicationis.
¶ Tercius stupor totalis assumptionis.
¶ Quartus stupor partialis beatificatōis

Tercio quoq̄ ex parte maternalis ꝓceptionis fuit quadruplex stupor videlicet

¶ Primus virginalis fecundationis
¶ Secundus corpalis pfectionis.
¶ Tercius stupor spūalis repletionis.
¶ Quart⁹ stupor incōpassibilis cōiūctōis.

¶ Capitulum.I.

PRimus stupor miseratōis mirabile ꝙdez ⁊ stupendū est ꝙ deꝰ ꝙ ꝑ ān ꝯ milia annoꝝ ꝓtinuerat in ira sua miscōias suas nō flexꝰ lachrymis nō ꝓcibꝰ inclinatꝰ nō miserijs cōmotꝰ sanctoꝝ patrū aut būani generꝭ. In hac tñ incarnatōe misertus ē hoī ⁊ ait illud Exo.iij. Descēdi vt liberarē ꝑplm meū. Quātuꝫ aūt sit inclinatꝰ deꝰ ad miscōiam ꝑ hāc incarnatōez ostēdit triplicit. ¶ Primo exprimētali cognitōe. Secūdo scꝑture attestatōe. Tercio exemplari ostēsione. ¶ Primo exprimētali cognitōe: exptum cm̄ est testāte sacra scꝑtura: ꝙ deꝰ fuerit circa hoīes mitigatꝰ qm̄ antea ī veteri testamēto mlt̄ seuere puniebat pctā hoim. Nā ꝑ vno pctō Adā ⁊ totā eiꝰ posteritatē mortē dānauit ⁊ plusꝯ ānꝯ milibꝰ annoꝝ oēs in infernū detrusit ꝙtquot morerēt ex filijs Ade. Itē ꝑ vicio gule ⁊ esu carniū pcussa ē a deo magna strages ꝑplī Num.xj. Et ꝓ pctō Achor.xxxvj. hoīes pierūt Josue.vij. ⁊ ꝑ sodomitico vicio ānꝯ ciuitates ⁊ villas eaꝝ subuertit. ⁊ totū mūdū deꝰ diluuio permit. Nūc ꝓ quātū supabūdāt pctā hoim ꝙt adulteria: ꝙt sodomie: ꝙt iniꝙtates ⁊ vicia vsꝯ ad sūmū excrecrūt ī mūdo ⁊ tñ misericors deꝰ expectat lōganimit vt cōuertāt hoīes ¶ Scdo scꝑture attestatōe Titū.iij. Apparuit benignitas ⁊ būanitas saluatoris nr̄i dei nō ex opibꝰ iusticie q̄ fecimꝰ nos sꝫ ām suā miscōiam saluos nos fecit. ¶ Tercio ℔ ostēdit exēplari declaratiōe. Accipe o hō hoc tibi exēplū. Si vnꝰ rex potētissimꝰ vnicā filiā suā pulcherrimā tibi custodiēdā cōmendaret. Tu ꝓ eā fornicatōi traderes inimicis regis ⁊ insup eā occideres. Nōne magnū ꝙd cōtra regē offenderes. Porro ꝑ tanto scelere rex te incarceret ⁊ ꝙtidie affligat ⁊ tādē morti crudelissime seruet te tradē dū. Pēsa iā qđ sequtur. Nōne maxīa clemētia ⁊ miscōia regꝭ esset: si tibi q̄ es inimicus eiꝰ in tāta afflictōe posito ⁊ morti deputato: cōpateret adeo ꝙ vnicū suū filiū de suo solio regio faceret ꝑ te descēdere ī carcerē ⁊ tuum habitū vincula ⁊ flagella tua ipe ꝑ te suscipet ad regꝭ volūtatē: ꝑ te ꝙz tuā penā quā demereris lueret ⁊ ꝑ te turpissima morte filium occidendū traderet vt te liberaret ⁊ insup te in suū regnū exaltaret ⁊ ī filiū adoptatū regnaturꝫ secū ꝑficeret. Vere maxīmū ℔ tibi opꝰ miscdie ⁊ beneficētie esset ⁊ indicibile. Sic fecit tibi deꝰ: tibi filiā suā tradidit custodiēdā. i. anīam rōnalē ad imaginē suā ꝓtutibꝰ ornatā. Tuꝑo demōibꝰ dei inimicꝭ eā ꝑstituisti ꝑ varia vicia: ꝑpt̄ qđ miseriā huius vite ⁊ tandē eternū cruciatū demeruisti Sꝫ ecce q̄nta erga te o hō dei miscdia. Ecce q̄nta pietas: ecce q̄nta charitatis dulcedo: cōpatiēdo tibi vnicū filiū xp̄m ꝑ te tradidit vt ꝑ te affligat: ꝑ te morte patiat vt te liberet ⁊ cū esses inimicꝰ dei: filiꝰ efficereris eternalit in suo regno celesti regnaturꝰ. O igit magꝝ dei miseratio ⁊ būanū excedēs intellectū. Vñ Greg. in ꝓfatione paschali. O diuīe pietatꝭ sūma dignatio vt seruū redimeres tradidisti filiū: ptꝫ ergo ꝙ̄ mira sit dī miseratio.

¶ Capl'm.II.

SEcūdus stupor est humiliatōis in hac incarnatiōe. stupēdū ꝙdez ⁊ mirabile est de tāta dei būilitatōe vt fieret hō deꝰ. Cū em̄ nil vilꝰ sit carne būana ⁊ tñ eā assumere ⁊ sibi vnire dignatꝰ ē. Nōne mirandū est ꝙ dñs oim factꝰ sit tā būilis vt esset seruꝰ oim. Nōne mirandū est ꝙ oipotens deꝰ factꝰ est ꝙ̄si infirmꝰ. Immortalis ⁊ ipassibilis se būiliauit ad passionē ⁊ mortē: vilem carnē induit ⁊ ꝑ nobis ꝙ̄si abiectꝰ vermis ē factꝰ. ipo teste ꝑ ps. Ego aūt sum vermis ⁊ nō hō obꝓbriū hoim ⁊ abiectio plebis. Hoc ē qđ dicit apl's Phil'.ij. Exinaniuit semetipm formā serui accipies.

¶ Capitulum.III.

TErcꝰ stupor psonatōis. i. duaꝝ naturaꝝ et substantiaꝝ vna psonatio. In xp̄o ei ⁊ si sunt due nature scz diuina ⁊ būana nō tñ est nisi vnū suppositumꝫ ⁊ vna psona. Natura ꝙppe būana nō ꝑius fuit cōdita q̄ assumpta in xp̄o vt ꝑ dictū est scdo articulo, q̄re nūq̄ fuit psona antea. vt docet magr̄ in.iij.di. v. Et sic ꝙ natura būana diuīo subsistat suppositō est valde stupēdū. De ℔ Athanasiꝰ in symbolo: licꝫ xp̄s sit deꝰ ⁊ hō nō duo tñ sꝫ vnꝰ ē xp̄s. vnꝰ aūt nō vnitate substātie sꝫ vnitate psone. Nā sicut ania rōnalis ⁊ caro vnꝰ est hō ita deꝰ ⁊ homo vnꝰ est xp̄s. ⁊ ℔ est mirandū.

¶ Capitulum.IIII.

QUart stupor indiuisibilis vnionis sic em̄ vniuit sibi deꝰ naturā humanā vt nūq̄ ab ea separet. Vñ Damasce. dicit. Quod semel assumpsit nūq̄ di

misit. Nã licz passionis tpe aníã a corpe sit separata: neutrũ tñ a diuitate. Et hec vnio stabit sempiternaliť vt nũq̃ desinat de⁹ esse verus hõ. Et q̃ sequtur stupẽdũ illud q̃ in nulla natura indissolubilioz z maioz repiť ꝓiũctio q̃ hec vnio bñdicta pẽsata cũ cõicatõe idiomatis q̃ est ĩ hac sacra vniõe. O igiť q̃ magna dei charitas erga nr̃am naturã ⁊c.

Capitulum. V.

Quintus in hac incarnatiõe est stupor imꝑmixtionis scz naturarũ, qz vt dicit Leo papa in sermõe de natiuitate, Salua inq̃t ꝓprietate vtriusq̃ substãtie ĩ vnitatẽ psone suscipiť a maiestate humilitas: a ꝓtute infirmitas: ab eťnitate mortalitas, z ita vt nec superiorẽ minueret incarnatio nec inferiorẽ cõsumeret glificatio. Et ħ certe stupẽdũ z mirãdũ est: qz gutta aq̃ infusa mari nomẽ amittit z naturã. Et tñ natura hũana mari infinito, i. deo ꝓiũcta nomẽ detinet z naturã, vt sine natura⁹ istaruz scz diuĩe z hũane cõmixtiõe z ꝓfusiõe vtraq̃ ꝑmaneat ĩ vna pson̄a q̃ est xp̃s de⁹ z hõ.

Capitulum. VI.

Sextus stupor cõicatõis. s. idiomatum Origenes li. iij. sup epl'am ad Romanos dic̃, Propt indissolubilẽ vnitatẽ ꝓbi z carnis: oia q̃ carnis sunt attribuunť ꝓbo: z oia q̃ verbi sũt ꝑdicanť de carne. Et Aug⁹, j. de trini. ca. xiij, dicit, Tal' est illa assumptio hũanitaʃ a diuitate ĩ xp̃o vt deũ hoiem faceret z hoiem deũ. Et q̃ ꝑtz q̃ tali vniõe facta ẽ cõicatio idiomatũ vt q̃ dicunť de ꝺo dicanť de hoie z ecõuerso sat ẽ ꝓcretiue. Facta eñ est cõicatio Primo q̃ ad pfectões eẽntiales vt hõ est spũs infinitus: z de⁹ est corpus. Secõdo q̃ ad ꝓprietates accidẽtales vt de⁹ est alb⁹ z hõ etern⁹. Tercio q̃ ad actões: qz actões nature⁹ cõicanť ad inuicẽ vt hõ creat et de⁹ comedit. Quarto q̃ ad passiões qz exq̃ in actõib⁹ est cõicatio erit et in passionib⁹: z sic vere dicit deus passus, de⁹ mortu⁹: licz nõ deitas mortua. Et dicit hõ eternaliť generat⁹, valde miranda sũt ista z stupẽda ac veneratõe z dilectõe dignissima.

Caplm. VII.

Septim⁹ stupor totalis assumptiõis qz in athomo, i. indiuisibili facta est toti⁹ hois assũptio, vt dicit Damaſ. quia nõ ꝑus corp⁹ q̃s aníã vel ecõtra: sed siť corp⁹ z aníam assumpsit de⁹. Ad qõ stupẽdũ est secutũ illud q̃ corp⁹ xp̃i in instãti ẽ ꝓfecte organisatũ: aiaq̃s ĩ eodẽ instãti de nihilo creata z in eodẽ instãti corpi infusa: atq̃s ĩ eodẽ instãti diuĩtati vnita sunt ꝑm qõ supra patuit ꝑ magistrũ in. iij. di. iij.

Capitulum. VIII.

Octau⁹ stupor ptialis btificatiõis qz oania xp̃i q̃ ad ptem superiorẽ fuit beatificata: z ĩ pte inferiori fuit doloris ꝓceptiua. Habuit q̃s sapiam infusam oĩm: z diuĩtatis plenã cõicationẽ ꝑm oẽm pfectionẽ. Vñ Col'. j. In xp̃o habitat ois plenitudo diuĩtatis. Et ista tria fuerũt valde mirãda vicz q̃ xp̃s in instãti ꝓceptõis oia sciuit. iij. senten. di. xiij. Hec postea ꝓfecit q̃ ad habitũ scĩe sz tñmõ q̃ ad exꝑimentũ. Itẽ q̃ fuit btus in portõe superiori z diuinã essentiã intime vidẽdo ꝓfruebať. Et cũ ħ q̃ in inferiori pte rõnis nõ fuit btus sz dolorẽ sentiebat: vt dicit magr̃, iij. sentẽ. di. xv. Hoc ẽ qđ dicit Aug⁹, vicz q̃ tota vita xp̃i ab instanti ꝓceptõis crux erat xp̃o dolorẽ quẽ habebat tũ ꝑ passiõe futura z iminẽti: tũ ꝑ materna cõpassiõe: tũ q̃s ꝑ hoĩm ĩgratitudiẽ z malicia. Et sic de aliis silibus sicut ageť de ħ latius alio opusculo tractatu de passione.

Capitulum. IX.

Nonus stupor ꝟginalis fecũdatõis mirũ quidẽ est q̃ ꝟgo cõcipiat ꝟgo pariat: ꝟgo lactet. Vñ Origenes in omel. sup illud Matth. Luz esset despõsata dicit sic, O magne admiratiõis gr̃a. O ineꝛrabiľ suauitas. O ineffabile sacr̃m: ipa ẽ eadẽ mr̃: ipa eadẽ ꝟgo: ipa genitrix z ancilla ipa genuit deũ z hoiez, qs vnq̃s audiuit tlia qs vnq̃s potuit vt ꝟgo eẽt z mr̃ imaculata: mr̃ z incorrupta: mat vnigeniti filij dei dñi nr̃i ihu xp̃i: q̃ est in celis ꝑm diuĩtatẽ in sinu patris: z est ĩ terris ꝑm carnẽ in sinu mr̃is: in celis de patre sine matre genit⁹, z in terris de matre sine patre generatus. Hec ille.

Capitulum. X.

Decim⁹ stupor corꝑalis pfectõis, mirũ eñ z stupẽdũ q̃ tãta pfectõe cõceptio virginis fieri valeat: vt scz ex purissimis sanguib⁹ virgo ꝓcipiat: z nõ nisi a spũsctõ ꝓcipiat, z ñ nisi deũ z hoiez vez ꝓcipiat. Deniq̃s in instãti ꝓceptõis pfectũ habeat filiũ ꝑm oĩa corporis lineamenta z mor aiatuz corp⁹ z deitati vnitũ vt iã pluribus vicib⁹ est replicatũ. Capitulũ. XI.

VNdecim⁹ stupoꝛ spūalis repletiōis Dirū ei est q⁹ mr ipa ꝑgo sit repleta gr̃a spūsscti: adeo vt sine oi pōderꝛ grauamīe batulauerit filiū ꝛ totalit mēs ei⁹ ad supna fuit erecta, sūme ꝓsolata ꝛ refecta tanq̄ q̄ a deo ē inhabitata ꝛ oib⁹ donis plena. Et ꝓterea fili⁹ ei⁹ xp̄s ihs ī instāti cōceptōis fuit plen⁹ diuitarꝛ pfect⁹ hō vtens rōne, iuxta illō Hiere. xxxj. Femia circūdabit vir: vt supꝰ tactū est. ¶ Cap. XII.

DOdecim⁹ stupoꝛ incōpassibil cōiunctōis, q⁹ vicz ꝓiūgunt ī hac cōceptiōe illa ꝛ talia ꝗa q̄ naturalit nullo mō se cōpatiūt inesse alicui. vicz mortalitas īmortalitas. Itē passibilitas ꝛ ipassibilitas. Itē et nitas ꝛ tpalitas. Itē creator ꝛ creatura. oīpotēs ꝛ infirm⁹. dñs oīm ꝛ seruus oīm. vt dici valeat de ꝫ illud p̄s. Sil in vnū diues ꝛ paup. Preterea ꝓcurrūt ꝛginitas ꝛ mr̃nitas. castitas ꝛ fecūditas. vt merito de ea dicat illō Sap. iiij. O q̄s pulchra est casta generatō. Vide q⁹ vtrūq̄ iūgit scriptura. q⁹ dicit casta p ꝛginitatē ꝛ generatio p mr̃nitatē. Deniq̄ q̄d amplī⁹ dicere valeā. q̄d hac nouitate mai⁹. quid excellēti⁹ effari queā. q̄d iocundi⁹ ꝛ q̄d mirabili⁹ hac fama veridica īsonari p̄t: q⁹ de⁹ fact⁹ ē hō ꝛ piunctus limo, vnit⁹ ē nr̃e nature hūane ꝛ verbū dei factū ē caro Job. j. O mirabile dictu. o stupēdū ꝛ inauditū nouū. q̄d miser homūtio existimas. q̄d ī hac re cogitas, p te nimirū. O miser, p te o fidelis aīa, p te o vilis pector factū est tā grāde miraculū: tā inusuz a seclo spectaculū: tā inauditū nouū. p te in quā: q⁹ p tua vtilitate: p tua salute ꝛ glīa: sz ꝛ ꝓt te: q⁹ ꝓt tuū amorē: ꝓt tuā charitatez Sup q̄ btūs Bern̄. admirās ꝛ exclamans ait. O stupēdū mirabileq⁹ sacr̃m sūm⁹ oīm fact⁹ ē imus oīm. ꝛ q̄d ꝫ fecit nisi amor: ecce duo pter noua iocūda nob dē: q⁹ ꝛ sūmus fact⁹ ē imus. Et ꝫ p nr̃o amore vt nos faciat sūmos īdignissimos. O de⁹ magne. o ihu bone: q̄ntū te diligere debeam⁹ q̄ nos tāuz dilexisti: vere mag̃ ꝛ mirabilia opa tua dñe tu dñe mirabilit mūdū creasti: mirabilit hominē ad imaginē tuā fecisti. Et certe mirabilissime hoiez redemisti. vtinā deus me⁹ tibi aliq̄d dignū vel modicū ꝓ tāto bñficio retribuere valeat ania mea. Sed heu heu mi dñe: pbdolor ꝛ pbpudor: q⁹ vnusq̄sq⁹ nr̃m declinauit a te in vtā suā: ali⁹ in auaricīā, ali⁹ in luxuriā: ali⁹ ī irā: ali⁹ in gulā: ꝛ ī cetera vicia. Reddidim⁹ odiū ꝓ dilectōe tua teipo teste ꝓ os psal. Quid g̃ charissimi: q̄d facturi sum⁹, audite sanū ꝓsiliū Dauid. Uēite adorem⁹ ꝛ ꝓcidam⁹ añ deū: plorem⁹ coꝛā dño q̄ fecit nos q⁹ ipe ē dñs de⁹ nr̃: ꝓoccupem⁹ facie ei⁹ in ꝓfessione. Clamem⁹ oēs in celū ad deū ꝛ dñm nr̃m ihm xp̄m. Ipe em̄ pi⁹ ꝛ mi sericors ē et pstabilis sup malicia hoim Jobel. iij. Studeam⁹ ei gr̃as ꝓ tāto bñficio agere. Studeam⁹ eū sup oīa diligere, sz ꝛ viribꝰ oibꝰ conemur: ei⁹ dilectissimā matrē venerari ꝛ ei seruire: vt ei⁹ p̄cibꝰ digni efficiamur in celesti patria cū eodē suo filio regnare in secla seculoꝛ amē. ¶ Et sic ē finis ꝓ dei gr̃am ꝛ btē ꝛginis auxiliū h⁹ ꝓmi libri. Plura alia possent circa hāc materiā cōcurrere scribēda de xp̄i incarnatōe ꝛ ei⁹ natiuitate: q̄ tū ꝫ ptrāseo, q⁹ deo duce in alīs voluminibꝰ ero tractatur⁹ de illis: hic causa brcuitatis dicta sufficiant.

¶ Incipit liber secūdus de gaudiosa visitatiōe Marie.

SEcūdo libro agitur de mysterio gaudiosissime visitatōis btē ꝛginis, ī q̄ q̄dē tres ꝓtesponi libeat ꝛ distingui ꝑm q̄ꝫ tria ꝓncipalia vident cē facta in hac sacra ꝛginis visitatōe. Primo q̄ppe ab Elizabeth solēnit virgo ipa cōmēdat. Scōo ipa bñdicta virgo mlt̄iplr iocūdat. Tercio gr̃arūactio ꝓ ipso bñficio diuine incarnatōis decantat. Prꝛoꝓterea ꝓma ꝑs huiꝰ libri ē de ipa btē ꝛginis cōmēdatōe. Scōa de eiusdē ꝛginis ineffabili iocūdatōe. Tercia de ei⁹ cantico ꝛ gr̃arūactōe: vt patebit in ꝓcessu libri.

¶ Pars ꝓma scōi libri de cōmēdatōe beate Marie q̄ sctā Elizabeth in tpe visitationis ipam cōmēdauit taz de dei mr̃nitate q̄ꝫ de ꝛginitate q̄ꝫ etiā de virtuositate.

QUde mihi hoc vt veniat mr̃ dñi mei ad me Luj. ca. Uerba ista dicta sūt a btā Elizabeth sene Jobis vicz mr̃e de ꝛgine glīosa q̄ visitauit ipa ꝑgo eā: cui⁹ visitatiōis festū recolit ab ecclia. In q̄bꝰ q̄dē ꝓbis tangunt ꝛ insinuatiue elicunt tres ꝓcipue rōnes ꝓpter q̄s sūmo honore debeamus festū sacratissime visitatiōis celebrare

sicut & ipa btā senex Elizabeth ppt has rōnes studuit bñdictā virginē Mariā in hac visitatōe sūmo honore excipe ac deuotōe in tima cordis cōmēdare.

¶ Prima ratio nostre būlitatis.

¶ Secūda ratio vtilitatis.

¶ Tercia ratio dignitatis.

Prima est rō nr̄e būlitat̄: voluit q̄ppe de⁹ vt sic vna mlier q̄ erat mr̄ viuētiū Eua superbierat intātū q̄ sciaz dei appetierat Gen.iij. Eritis sic dij sciētes bonū & malū. Et sic diuinā eq̄litatē appetendo dānauerat nos, ita sp̄ essem⁹ subiecti & būiliati sub vni⁹ humillime puelle virgis ptāte: p quā saluaret nos, adeo vt nil hīe boni possem⁹ nisi ipa mediāte btō Bern̄. dicēte in opusc'l' de laude virginis. Nil inq̄t de⁹ voluit nos hīe q̄ nō p manū Marie dinosceret trāsire. Et itez dicit idē Bern̄. Alti⁹ intuemi quāto deuotōis affectu voluit de⁹ a nob honorari Mariā vt oīm bonoz plenitudinē posuerit ī ea. Ipsa iure p̄cipat vniuersis: deo vt mr̄: nobis vt mediatrix & creaturē oīb⁹ vt dña p̄posita a creatore. Itaq̄ charissimi recoḡscam⁹ nos esse subiectos btē v̄ginī & q̄cq̄d habem⁹ vl hīe possum⁹ nō nisi p ipam hīe vel habituros: & iō eā honorem⁹: eā deuoti⁹ diligam⁹, & in hac sui festiuitate dulci corde eidē deseruiam⁹. Hanc būlitatē recoḡuit Elizabeth cuz ait. Unde mihi ℔. q. d. p̄m glo. nil se tanti meriti hīe vt digna fieret a tāta hospite visitari. ¶ Scdo ad deuotissime excipiēdū ℔ festū inducit rō vtilitat̄. Quid nēpe p ℔ q̄ beata v̄go in suo vtero xp̄m portans visitauit Elizabeth, & Johem in suo vtero existentez Quid aliud dat̄ intelligi & significari nisi q̄ ipa bñdicta v̄go pata ē visitare cuz suo filio oēs electos p gr̄am specialē. Et denicz sicut Elizabeth & Johes in ei⁹ visitatiōe replent gr̄a spūsscti. Ita oēs ab ea visitati q̄ honorifice suscipiūt ipam in corde deuoto speciali gr̄a remunerant. Propterea eccl'ia in hodierno officio ei⁹ visitationē petit dicēs. Jhu redēptor optime ad Mariā nos im p̄me vt mūdi aduocata pari forma nos visitet sic fecit Elizabeth p sūmā pietatē mozes & act⁹ dirigat & ad celos alliciat p gr̄am collatam Hec ibi. Hoc insinuat Elizabeth cū in verbis p̄missis dic. Ut veniat ad me, q̄si optādo ei⁹ aduentū ppter fructuz & vtilitatē inde puenientē. ¶ Tercia rō dignitatis: qz inq̄t mater dñi mei. Debem⁹ nēpe ob honorem dñi nr̄i ei⁹ festiuitatē celebrare: qm̄ ipsa mat̄ dñi & dei nr̄i est, & iō vt Damasce. dicit. Honor q̄ matri Marie defert: filio q̄ ex ipa est exhibet̄. Tantā igit̄ Elizabeth sui būlitatē & indignitatē recoḡscēs: tantā visitatōis virginee vtilitatē p̄pendēs ac tā ineffabilē eius dē v̄ginis dignitatē admirādo exclamauit spūsctō edocta, & dixit v̄ba p̄missa. Unde mihi inq̄t ℔ vt veniat &c. ¶ Itaq̄ p p̄nti sermone intendētes loq̄ de btē v̄ginis cōmēdatione q̄ eā sct̄a ista mulier Elizabeth collandādo extulit: tria mysteria declarāda p̄ponūt. p̄m q̄ de his trib⁹ eam fore cōmēdatā sacri euāgelij textus eloq̄t̄, p hāc eius visitatione gaudiosa.

¶ Primū d̄r mysteriū mr̄nal' dignificatōis

¶ Scdm d̄r mysteriū v̄ginalis bñdictōis.

¶ Terciū d̄r mysteriū v̄tualis btificatōis.

¶ Articul⁹ p̄mus de dignitate materna ll Marie vbi ostēdit q̄ btā Maria sit vere mr̄ dei appellanda & vnde ac qualib⁹ meritis hoc meruerit. ¶ Cap. I.

PRimū misteri p um dicit̄ maternalis dignificationis. Hac q̄dem sūma dignitate maternali ipa virgo sacratissima est in hac visitatōe honorata & cōmēdata a sancta Elizabeth cū ait. Unde mihi ℔ vt veniat mater dñi mei ad me? Quid nēpe mai⁹ hac dignitate: q̄d excellēti⁹ hoc honore: q̄d ve mirabili⁹ & sublimi⁹ hac cōmēdatione: q̄ ipa dei & dñi oīm creatoris mr̄ noīatur & de facto foret &c. ¶ Circa q̄ tria q̄runt. ¶ Prima questio vtrū beata v̄go maria sit vere dei mater & genitrix appellanda. ¶ Scda questio vtrū ipa virgo sacra ℔ meruerit vt sit mater dei electa. ¶ Tercia q̄stio qualib⁹ bonis ipa deo tātū placuerit q̄ foret in matrē acceptāda &c. ¶ Ad p̄mā q̄stionē qua querit̄ vtrū virgo beata sit vere mater & genitrix dei appellanda. Tu hō posses arguere q̄ nō duplici rōne. Primo sic. btā v̄go nō est mr̄ xp̄i nisi p̄m id q̄ xp̄s accepit ab ea: sz ñ accepit ab ea diuinitatē sed tm̄ hūanitatē: g̃ nō dz dici mater dei sz mater hois Scdo sic in deo nō differt de⁹ & diuinitas: imo sunt idem realiter. Sz beata v̄go nō p̄t dici mater deitatis: qz deitatē nō genuit: ergo nō p̄t dici mater dei. ¶ Incontrariū est

Damascen⁹, iij, li. ca, xij, vbi dicit. Theotho con id est dei genitrice ꝓncipaliꝫ & vere sanctam Mariã ꝓdicam⁹ virginẽ. vñ & eccl'ia canit, Post ptuz ꝑgo inuiolata pmãsisti dei genitrix intercede p nobis. ¶ Ad q̃stionẽ g̃ dicẽdũ fm Bonauẽ. sup. iij. di. iij. q. vlt. ar. vlt. Et ꝯcordat Tho. di. iij. eiusdẽ. iij. sentẽ. arti. ij. atqꝫ. iij. pte sũme. q. xxxv. ar. iij. & cõiter oẽs doctores. q verba fidẽ xp̃iana exprimẽtia debent essent ab erroze longinq̃ & de uotõi approximãtia: maxime illa in q̃bus ẽ sermo de ꝑgine Maria: q cunctas hereses sola interemit in vniuerso mũdo: fitatez ex seipa ꝯcipiẽdo & pariẽdo. Ipa etiã recõciliationẽ toti humano generi pmeruit. & iõ erga ipam ardere debet oĩs xp̃ianoꝝ deuotio Et pterea q btã virgo illũ ꝯcepit q nõ solũ est hõ vel xp̃s pter vnionẽ: sz & de⁹ ver⁹ pter eternã generationẽ. Iõ dei genitrix debet dici vt ex ipo vocabulo honoret: & ipietatis error extinguat. q dixit sctam Mariã ꝯcepisse hoiem nec cõcedit ꝯcepisse deuz vt tenet Nestorius heretic⁹. ¶ Ad pmũ g̃ in cõtrariũ respõdet: q beata virgo dicit mater dei nõ pter hoc q ipa genuerit xp̃m fm diuinã naturã, sed pter idiomatũ cõicationẽ & mysteriũ incarnatõis expressionẽ & ipi⁹ virginis honorificationẽ. Exq̃ ẽm vna psona est que subsistit in diuitate & hũanitate. ideo nature sibi cõicant suas pprietates: vt dicit Damascẽ. Et ponit exemplũ tale fm Tho. vbi sup. Sicut ẽm dicunt iudei crucifixisse deuz glie. q̃uis nõ fm q̃d est dñs glie. Ita debet dici virgo mater dei q̃uis nõ fm diuinitatẽ genuerit deũ. ¶ Ad scõm argumẽtum dicit q deus vt ꝯcretum dicit de psona deitatis & supponit p ea. Deitas aũt abstractũ supponit vel dicit de natura, & sic q̃z uis deus et deitas nõ differunt re, tñ vtq; differũt fm modũ significãdi. Btã g̃ Maria dicit mater dei: quia est mater filij dei: et p cõsequens mater dei veri. nõ q sit mater deitatis: sed q psone habẽtis deitatẽ & humanitatẽ est mater fm hũanitatẽ. Hec Tho. & Bonauẽ. vbi sup. ¶ Et ad pmissa cõfirmanda legit miraculũ. qđ in ꝯcilio quodã dicit factũ vicz: q cũ heretici negarẽt ꝯstanter in ꝯcilio beatã virginẽ fore dei matrẽ: & insup dicerent q post ptum xp̃i plures filios genuisset ex ipo Joseph. Ecce angeli ceperũt canere in aere oĩbus audiẽtibꝫ istũ versiculum. Post ptuz virgo inuiolata pmãsisti dei genitrix intercede p nobis. Vox ab oĩbus qui aderãt repetitũ est genibꝫ flexis. Et heresis damnata extitit & cõfusa. O igit btã virgo quãtus tibi honoꝝ quãta dignitas quãta laus & glia hec est q tu veri dei genitrix & mater dei digne ꝓdicaris. Exeat quisq̃s hereticus & neget hoc ad sue dãnatõis cumulum. Nos aũt fideles cũ sancta eccl'ia cõfitemur. & cũ beata Elizabeth dicim⁹ vere te esse matrẽ dei: vere genitricẽ dñi creatoris nostri. O ergo felix o gl'iosa virgo intercede p nobis ꝛc. ¶ Caplm. II.

AD scõam q̃stionẽ qua q̃rebat: vtrũ virgo btã meruerit vt sit in matrez dei electa, & xp̃us incarnaret ab ea. Et forte arguis q sic quia btã ꝑgo fuit purissima & pfectissima ac excellẽtissime sanctitatis: ergo ipa meruit q xp̃s incarnaret ab ea & esset mater dei. Et cõfirmat quia eccl'ia canit de ea, Beata es ꝑgo que dñm meruisti portare. Et in quadã collecta dicit. Omnipotẽs sempiterne deus q gloriose ꝑginis Marie corpus & animã vt dignum filij tui habitaculũ effici mereret: cooperante spũsancto ꝓparasti ꝛc. Ex quo colligit q beata virgo meruit & digna fuit xp̃m ꝯcipere ꝛc. Sz contra est Aug. in enchiri. & allegat a magistro in. iij. sentẽ. di. v. dicens, q modus quo natus ẽ xp̃s de Maria insinuat nobis gratiam dei quã homo nullis pcedentibꝫ meritis obtinuit. Et ratio quia qđ cadit sub merito nõ tenet plene rationẽ gratuiti. Nam si gratia est ex meritis iam nõ est gratia. vt dicit aplus Roñ. xj. Sed q filius dei eterni efficiatur filius paupcule mulieris ad maximã ptinet gr̃am & inextimabilẽ dignationẽ ergo hoc nõ meruit ex equo vel iustitia retributõis beata virgo. ¶ Ad questionẽ ergo respondet fm Bonauẽ. di. iij. tercij. cõcordat Tho. et Petrus aureo. ac cõiter doctores q meritũ est triplex. qđam est meritum cõgrui quo peccato: dicit sibi gratiaz mereri cũ ad gratiã se disponit. Aliud ẽ meritũ digni quo scz vir iust⁹ orans p alio meretur exaudiri. Terciũ est meritũ condigni quo quis ex tanta charitate meret tantam gloriã. ¶ Dico ergo q beata virgo Maria concipe filium dei ante incarnationẽ meruit merito congrui, quoniã p sua nimia puritate et humilitate & benignitate idonea erat

vt efficeret dei mater. ¶ Post annūciationem vero postq̄ cōsensit et spūssctūs in tāta copiositate gre in eam descēdit ita q̄ nō solū habuit cōgruitatē sz dignitatē: et ex tūc meruit nō solū merito cōgruitatis sz dignitatis obumbrari et impregnari ꝑtute altissimi. Sed merito cōdigni nō potuit mereri ꝯcipe filiū dei, p eo q̄ h̄ excedit oīe meritū. Sine em̄ dicam⁹ deū fieri hoīem: sine dicam⁹ mulierē fieri matrē dei vtrūq̄ est sup̄ statū qui debet creature, et lō taz h̄ q̄ illud fuit benignitatis et gre. Et ꝓterea sicut dixi q̄ gratiā primā p̄t mereri iustus p̄cedēte merito dignitatis nō merito cōdigni ne g̃ ꝓderet rōnē gratie sic p̄t ꝯcedi q̄ btā virgo nō tantū merito cōgrui sed etiā merito dignitatis meruit ꝯceptionē illā, qz p copiosam gram spūssctī ad eam nō solum cōgrua sz etiā digna fuit. Hec Bonauē, vbi sup̄. ¶ Ad obiecta dico ſm doctores vbi sup̄, precipue Tho. q̄ nec antiq̄ patres nec nos nec oēs simul nec beata virgo meruerūt de cōdigno filij dei incarnatōz: qz hoc būficiū est toti humane nature impēsum et ipsa incarnatio est reformatiua totius hūane nature. Sz meritū nulli⁹ homis p̄ter meritū xp̄i: extēdit se ad totā naturā, ergo nō cadit sub merito alicui⁹ hominis vel etiā sub merito oīm hoīm: et hoc est de cōdigno p̄ter xp̄m, ꝓpter qō apls docebat Thitū. iij. Nō ex op̄ibus iusticie q̄ fecim⁹ nos sz ſm suā miscōiam saluos nos fecit. Ex congruo tū meruerūt scti patres incarnationē xp̄i desiderādo et expectādo. Cōgruū em̄ erat vt de⁹ exaudiret eos q̄ ei obediebant. Btā aūt ꝯgo supposita incarnatōe meruit q̄ p ip̄am fieret nō q̄dem merito cōdigni sed merito cōgrui inq̄ntū decebat vt mater dei esset purissima et pfectissime sctitatis. Propter̄ dicit ecc̄lia ip̄am meruisse portare dn̄m ih̄m xp̄m. nō qz meruit deū incarnari sed qz meruit ex gra sibi data illū puritatis et sctitatis gradū vt ꝯgrue et digne posset esse mater dei. Hec Tho. iij, pte. q. ij, ar. vj. ¶ Ex oīb⁹ ist̄is claret q̄ excellētis sit meriti btā virgo sup oēs sctōs q̄ sola ex oīb⁹ fuit digna portare et ꝯcipe dn̄m, sola p̄ oīb⁹ in matrē dei eligi: sola ꝯgo manēs deū pere sola toti mūdo salutē afferre ꝛc.

Tercia questio incidit p ¶ Cap. III. edificatōe ꝓli ista vicz, q̄bus vl̄ q̄bus bonis ip̄a būdicta virgo placuerit deo intantū q̄ foret in matrē ab eo acceptāda. Hoc nēpe agnito cognoscere valemus: q̄liter ad eius imitationē et nos placere et acceptabiles esse possim⁹ deo. ¶ Ad q̄ breuiter rñdet q̄ licz ipsa btā ꝯgo fuerit plena oīb⁹ bōis et ꝑtutib⁹ gratijs et donis spūs scti, fuerūt tñ i ea q̄ttuor ꝓncipalia bona q̄bus de⁹ magis alliciebat et attrahebat et q̄bus ip̄a se deo acceptabilissimā reddebat vt de⁹ eam in matrē eligeret, put ex sacre scripture passib⁹ colligere valem⁹ ac doctor⁹ catholicor⁹ sentētijs accipim⁹. ¶ Primū ē bonū sūme puritatis. ¶ Scōm est bonū ꝓfunde hūilitatis. ¶ Tercū est bonū firmissime credulitatis. ¶ Quartū est bonū excellētissime charitatis. His eq̄dem bonis et ꝑtutib⁹ et nos placere possum⁹ deo. ¶ Primū inquā bonū sūme puritat⁹ multū allicit deū: quia ip̄e libētissime pascit int̄ lilia castitat⁹ Cañ. ij. Hec puritas sūme claruit in btā virgine et ideo deo sūme placuit, qz vt scr̄ptū ē Bap. vj. Incorruptio primū facit esse deo. ¶ Secūdo bonū hūilitatis multū allicit deuz ad inhabitandū. iuxta illud Esa. lvij. Dn̄s excelsus in sctō habitās et cū cōtrito et humili spū vt viuificet spm̄ humiliuz. Et hec virt⁹ sūme placuit deo in btā virgine ip̄a dicente Lu. j. Respexit hūilitatē ancille sue ꝛc. Ber. Audeo inq̄t dicere qz nec ꝯginitas Marie placuisset deo sine eī⁹ hūilitate. De his duobus bonis Marie Leo papa in omel. sup missus est, pulcherrimo dyalogo loquit̄ dicēs, Dic mihi queso sanctaſctōz mater virginū et oīm in te sperātiū. Dic queso p deuz vnica spes et mater misericordiaz dña: hoc em̄ expectāt te sequētes virgines: implorāt viduc et matrimonio degētes vt possint exē plo tuo esse virtuose. Dic ergo dña q̄d boni fecisti quib⁹ suffragijs ꝓmeruisti q̄ sensu quali op̄e vt simul fieres mater et virgo filia et sponsa dei. Et quē celi capere nō poterāt tuo gremio cōcluderes. Dic o dña quō ad tantā dignitatē puenisti. Et illa: quer⁹ a me q̄d obtulerim muner⁹ vt mater fierē mei saluatoris. Oblatio mea fuit puritas et humilitas, his ꝓmerui vt virgo essem et mat̄ dn̄i mei, his cōplacui ꝛc, vñ ptz ꝓpositu. ¶ Tercū bonū firmissime credulitatis btā Elizabeth teste Lu. j. Btā que credidisti qm̄ ꝑficient̄ in te ꝛc, Aug⁹. Felicior fuit maria fide deū ꝯcipiendo q̄ corꝑe portando. Et certe

nisi credēdo assensuz p̄buisset nūq̄z x̄pm cō cepisset. Hoc aūt bonū fidei q̄ntuz alliciat deū ad habitandū in hoīe z se ei cōdonandum ostēdit aplūs dicens. Habitare x̄pz p fidē in cordibus vestris Eph. iij. ¶ Quartū bonū excellentissime charitatis sine qua cetere ꝓtutes nil sunt. j. Chor. xiij. Hec virtus charitatis quātū alliciat z attrahat deum: saluator testat Johis. xiiij. Si quis diligit me sermonē meū seruabit z pater meus diliget eū z ad eū veniem⁹ et māsionē apud eum faciem⁹. Et. j. Johis. iiij. Qui manet i charitate in deo manet et deus in eo. Hoc sūme fuit in beata ꝑgine adeo vt sup oēs angelos exaltari mereret. Vñ ipsa p sapientem Ecci. xxiiij. dicit. Ego mater pulchre dilectionis. Et q̄bus oībus accipe o homo: quia p hec potes te magis ac magis acceptabilem reddere deo z facere vt de⁹ p gratiam habitet in te: quiescat in tuo corde: diligat te foueat z ꝓseruet ac saluet te. O virgo purissima Maria. o virgo humillima. o fide z caritate plenissima dña. Quis nisi stultus tuas ꝓtutes imitari despiciat. Quis inunguentoz tuoz odorem nō currat cū te p has ꝓtutes: p hec bona: p hec sc̄itatis exēpla tātū deo placuisse videat: vt mr̄ mereretis fieri saluatoris: dña orbis: z regina totius curie celestis. O anīa peccatrix vtinā aduerteres z opam dares te his virtutib⁹ placere deo Marie exemplo. Nōne ceca es: nōne stulta es: quia sūmope conaris placere mūdo qui te captiuum tradit diabolo z eterna li tormēto z tamē cum multo leuius: multo suauius: multo honesti⁹ placere posses x̄po qui te remuneraret eterno regno: nō curas: nō opam das. O durissimū: o gelidum: o saxeum cor. Cur magz vis seruire diabolo vt tibi soluat tormētis q̄z x̄po qui remuneraret ineffabili z eterno regno. Noli o anīa noli dormitare agnosce tuā retributionē finalez z stude exemplo Marie placere deo. Expgiscere et noli pire cum diabolo.

¶ Articulus scūs q̄ sancta Elizabeth cō mēdauit btāz Mariā i sua ꝑginitate de triplici grā bñdictōis diuīe vt patebit infra.

¶ Capitulum. I.

SEcūdū misteriū dicitur virginalis benedictionis Hac quippe benedictōe cōmendauit virginē gloriosaz Elizabeth in ista visitatione cū exclamauit spūsctō repleta z ait Benedicta tu inter mulieres et bñdict⁹ fructus ventris tui Lu. j. ca. Quid ista benedictio importet z de singulis ptibus hui⁹ sententie vel dicti satis abunde tractauim⁹ li. j. pte. v. ar. ij. ca. v. Et ar. iij. ca. ij. Nihilominus ꝓ complemēto sermonis etiā in hoc loco aliqua vtilia tractabim⁹ de ista virginis benedictōe. ¶ Notandū ergo q̄ ista sctissima mulier Elizabeth spūsctō edocta in premissis verbis cōmendat beatā virginē triplici benedictione.

¶ Primo benedictione gratie.
¶ Scōo benedictione glorie.
¶ Tercio bñdictione plis ꝑginee.

Primo cōmēdat beata virgo de bñdictiōe gratie cū dicit. Benedicta tu. Nam benedictio dei in p̄senti vita nō est aliud in re ni si gratie infusio. Juxta illud p̄s. Anīa ei⁹ in vita ipius benedicet. Vita quippe aīe in p̄senti est diuina gratia. in cui⁹ infusione statī anīa iustificat et viuificat. vt volunt doctores sup. iij. sentē. di. xvij. Et sic ille homo in p̄senti dicit bñdictus veraciter qui habz dī gratiā: p quā solam bñdictio diuina adipiscit et adepta possidet. Vñ Prouer. x. Benedictio dñi sup caput iusti: os autē impiorum operit iniquitas. Hinc est q̄ oīs qui in peccatis viuūt maledicti in sacra scriptura dicūt. p̄s. Maledicti qui declināt a mādatis tuis. Itē Ecci. xlj. Ue vobis viri impij qui dereliquistis legem altissimi quoniam si nascemī in maledictōe estis. Et si morieminī in maledictōe erit ps vestra. ¶ Pro inde a dño iesu oīes mali in extremo iudicio maledicentur dicendo. Ite inquit maledicti in ignem eternum Math. xxv. Boni vero qui vixerūt in gratia dei ecōtrario benedicent dicēdo. Venite inquit benedicti patris mei ꝛc. ¶ Itaq̄z ad ꝓpositū exquo beata virgo fuit sūme gratiosa et virtuosa: merito p cunctis dicitur benedicta et diuīa benedictione plenissima. ¶ Nō luculenti⁹ declarat p̄cipue tripliciter.

¶ Primo ex pte anime.
¶ Scōo ex pte corpis.
¶ Tercio angelicis ꝓbis ex pte vtriusq̄z.

Primo inquā ex parte anime. Nam si queras p que vel qualiter anīa humana ꝓmeretur a deo specialē benedictionē in p̄senti

z in futuro. Rñdeť q̄ p̄cipue p tria. Juxta illud p̄s. Dñs memor fuit nostri z benedixit nobis. Bñdixit domui israel: q̄ interp̄tatur deū videns: scz p fidem verā xp̄ianaz Ecce p̄mū, sequiť. Bñdixit domui Aaron q̄ interp̄tať mons fortitudinis, scz in cauēdo a peccato z pseuerādo in bono. Ecce secūdū. subdiť. Benedixit oībus qui timent dñm pusillis cū maioribz. Ecce terciū scz timor dei et eius obediētia mādatorū. Sed quoniā btā virgo fuit fidelissima atq; purissima z p̄stātissima in bono z dei p̄ceptis obtemperatissima p̄ oībus: ergo maximā p̄meruit gratie bñdictionē et dulcedinē in sūma plenitudine. Unū Hiero. i sermōe de assumptione dicit Bñ salutať gratia plena scz ab angelo. Ceteris em̄ p partes Marie p̄o se tota infudit gratie plenitudo, z p̄ p̄seq̄ns diuine bñdictōis z̄c. ¶ Scōo ex pte corpis q̄m dicēte Aug. in sermōe de natiuitate p̄ginis Maledictio Eue in bñdictionē mutať marie. Mirū maledictio Eue z oīm mulier fuit p̄cipue triplex Beñ. iij. Multiplicabo erūnas tuas. Ecce p̄ma scz erūnosa impregnatio. In dolore paries filios scōa. Sub viri potestate eris tercia. Harum oppositas bñdictōes habuit Maria: q̄ p̄cepit in mūdicia virginali: et sine grauamie fuit grauida: sine dolore puerpa: imo cū maximo gaudio: atq; oībus viris imo et angelis p̄lata z dña. Unū et Joseph sp̄sus eius eidē seruiuit vt dñe mūdi. ¶ Sz queriť vnde p̄bari potest q̄ btā virgo nullū grauamē habuerit in portādo xp̄m cū habuerit corp⁹ p̄ derosuz xp̄s in q̄ p̄dominať natura terre sicut in alijs boībus. Haz et xp̄s itineris fessitudine grauabať. Rñdeť p̄m doctores p̄cipue Alber. sup missus est q̄ p̄batur istud multipliciter. Primo ex rōnibz. Prima rō ex pte dei qui portabat se portantē, vt dicit Aug. et sic p̄tra p̄suetudinē pregnātiū se fecit leuiorem. Scōa ratio ex pte xp̄i quia fuit multū amātissim⁹ virgini, vñ licz virgo sicut etiam ipse xp̄s aliquādo fatigabať z sic grauabatur lassitudine corpali tanq̄ p̄go tenerrima in longo itinere ac laboribz et fuitijs circa xp̄z necnō penurijs famis z sitis z̄c. Tamen pre amoris magnitudine p nullo ducebat talia. quia vt dicit Aug⁹. Oīa grauia z īmania leuia et xpe nulla facit amor. Tercia rō ex pte matris q̄ p̄cepit xp̄m p̄m statū innocētie et nō p̄m statū nature corrupte: īmo miraculose in p̄ginitate, g̃ sicut in statu innocētie nō fuisset grauamē vel dolor i matre, ita mater dei debuit euadere maledictiones matrū z̄c. ¶ Scōo p̄batur exemplis. Haz videm⁹ q̄ corpus p̄priū nō grauat naturaliter, sicut nec fructⁿ arbori vnitus. ita corpus chr̄isti q̄ fuit vnū naturaliter cum corpore matris p̄ginis que p̄cepit sine alieno semīe de p̄prio purissimo sanguīe nō grauauit p̄ginē. ¶ Tercio p̄bať auctoritatibz q̄ vt ait Bern̄. et canit eccl'ia. Btā virgo fuit sine grauamīe grauida et sine dolore puerpera. Et B̄ quinciť ex euāgelio, q̄m mot⁹ p⁹ p̄ceptum ascēdit Maria in mōtana cū festinatione. Et etiā ex eo q̄ angel⁹ eam salutando dixit, Aue. i. sine ve scz culpe et pene.

¶ Tercio declarať sūma bñdictio Marie ex ipsis verbis angelicis. Hā dixit ei angelus Aue gratia plena dñs tecuz z̄c. vbi p̄m Alber. sup missus est: q̄druplex Marie excellentia sup oēs exp̄miť. Primo excellētia nature et eius exemptōis ab oīi maledicti one cum diciť Aue. i. sine ve nature culpe z pene. Scōo excellētia gratie cū diciť gratia plena. Tercio excellentia glie q̄ dñs tecuz Aug⁹. Nō sicut mecū q̄ tecū in ventre tecum in mēte. Quarto excellentia p̄uilegij z benedictōis diuie, bñdicta tu z̄c. et sic patz.

¶ Capitulum. II.

Secūdo cōmēdať beata p̄go de bñdictōe p̄eminētie et p̄cellētis gloríe cū diciť inter mlieres, glo. id est p̄e oībus mulieribz tu sola singulariť es benedicta. ¶ Ubi notādū q̄ btissima virgo benedicta est et p̄eemiet sup oīes angelicos chozos: sup oēs sctōs et sup oēs sctās nō solum gratie sz etiā glie bñdictione. ¶ Primo sup oēs angelicos chozos claret inductiue q̄ oīm p̄fectōes et dignitates ac officia ip̄a sola vniuersaliť multo felici⁹ habet. ¶ Primū p̄mo angelor̄ est officiū nūciare minora Sz btā virgo toti hūano generi nunciauit gr̄am p̄ditaz esse inuentā. cū cecinit canticū dicēs, Magnificat aīa mea dñm. et in fine Suscepit isr̄l' puer⁹ suū recor. mise. sue. Sicut z̄c. Itē angelor̄ officiū est animas boīm custodire. Sed btā virgo sūmi boīs. i. xp̄i q̄ est caput oīs eccl'esie corpus et aīam in suo vtero et gremio portādo fouit et custodiuit Et demiq; oīm fidelium aīas sub alis sue

pietatis fouet ꝛ custodit ac ꝓtegit. Vñ orat ecclia. Maria mr̃ gr̃e mater miscoꝛse, tu inquit nos ab hoste ꝓtege ꝛ in hora mortꝭ suscipe. ¶ Scõo archangeloꝝ officiũ est ma ioꝛa dei secreta ꝛ ꝓsilia scire ꝛ nunciare, ꝑcipue incarnatõis diuĩe mysteriũ qõ maxim inter cetera secreta est, ꝫ supiores cognouerũt ꝑ infusam inspirationẽ. Vnde ꝫ a supioribus ꝑ illumiationẽ. Tãdẽ boies ꝑ angeli cã reuelationẽ ꝛ apl'oꝝ ꝓdicationẽ. Sꝫ btã ꝙgo ꝫ cogñit ꝑ expientiã ꝛ certificatõez qñ ei⁹ coꝛp⁹ ꝛ aĩam de⁹ ipse inhabitauit ps. In sole, i. in aĩa ꝙginis q̃ erat sol ꝑ ardentẽ charitatẽ: posuit tabnaculũ suũ et ipse tãq̃ spõsus ꝓcedẽs de thalamo suo, i. vtero ꝙginali. ¶ Tercio officiũ virtutũ est miracla facere nõ aliq̃d denuo creãdo: ꝫ deo misteriũ exhibẽdo. Sꝫ btã virgo ĩ maxio miracło misteriũ exhibuit qñ ꝓsensum ꝑbuit ꝛ purissimũ sanguinẽ ad xp̃i incarnationẽ, vt dicit Damascẽ. ¶ Quarto potestatũ est arcere demones: ꝫ btã ꝙgo cõtriuit caput serpentis, Gen. iij. ¶ Quito est officiũ ꝓncipatuũ ꝓuinciꝭ ꝓsidere. Sꝫ btã ꝙgo in oĩb creatis tenet dñatuꝫ Ecci. xliij. In oĩ gente ꝛ in oĩ ꝓpl'o ꝓmatũ tenui. ¶ Sexto dñationũ ẽ angelis ꝑesse. Sꝫ btã virgo etiã nõ solũ angelus ꝫ xp̃o dño angeloꝝ ꝑfuit q̃ erat subdit⁹ illi Lu. ij. ¶ Septimo thronoꝝ ẽ vt sup eos de⁹ sedeat ꝛ reqescat ac iudicia exerceat, sed in btã ꝙgine de⁹ nõ tm̃ sedit ꝫ ꝛ carnẽ assũpsit: in q̃ carne totũ iudicatur⁹ est orbẽ Lu. xxj. Tũc videbũt filiũ hoĩs veniẽtẽ in nube ꝛc. ¶ Octauo cherubin ẽ plenitudinẽ scientie hr̃e. Sꝫ btã ꝙgo trãscẽdit oẽm sc̃iam humanã ꝛ angelicã ꝑ expimẽtalẽ cognitionẽ. ¶ Nono seraphin ẽ ardere in charitate dei ꝛ feruere in amore. Sꝫ btã virgo sup oĩs spũs deũ intimi⁹ ꝛ ardẽti⁹ amat tãq̃ filiũ, iõ Ecci. xxiij. Ego mr̃ pulchre dilectõnis ꝛc. Ecce claret qz btã virgo ꝑeminet bñdictõe gl'ie angelis. ¶ Scõo dixi q ꝑmiet ei⁹ bñdictio oĩb sctis patrib patriarchis ꝛ ꝓphetis ac q̃buscũq̃, qñ vt dic̃ Damascẽ, ipa a nullo illustriũ suparí põt ꝫ excellit ipsa cunctos. Producam⁹ inductiue patres sctõs ꝛ cogsceme⁹. ¶ Primo q̃dẽ Adã ꝛ Eua babuerũt innocẽtiã originalẽ in q̃ creati sũt: ꝫ cito illud ꝓdiderũt peccãdo ꝛ totã posteritatem corruperunt ac maledictionẽ demeruerũt. Sꝫ btã virgo tantũ gr̃e inuenit vt oĩb bñdictionẽ ꝑmereret ꝛ mortẽ cõmutaret in vitã. nũq̃ peccaret: ꝫ et oĩbus ꝓtõib miseri cordiã impetraret Luc. j. Ne timeas maria inuenisti gr̃am apud deũ. s. quã totũ genus humanũ ꝓdidit. ¶ Scõo Abel hãc bñdictionẽ obtinuit vt ꝙgo esset ꝛ martyr: vt dic̃ Aug. Sꝫ ꝙginitas ei⁹ infecũda fuit ꝛ martyriũ soli sibi ꝑfecit. Btã virgo fecũda virginitate martyriũ in passione sustinẽs oĩb ꝑfecit: cũ ꝛ oĩm aduocata extitit ꝛ ꝑ oĩb impetrare qõ vellet meruit. De ꝫ eius martyrio Lu. ij. Tuã ipius aĩam ptrãsibit gladius. ¶ Tercio Enoch in paradisum deliciaꝝ est trãslatus. Sꝫ in vteꝝ ꝙginis tãq̃ in paradisum trãstulit se ipse deus. ¶ Quarto Noe a diluuio saluauit octo aĩas et q̃dam aĩalia. Sꝫ btã ꝙgo totũ mũdũ gubernat ꝛ cõseruat. Vñ Fulgẽ. iij. mithologiaꝝ dicit, Celũ et terra diu ruissent si nõ Maria ꝑcibus sustẽtasset. ¶ Quito Melchisedech panẽ ꝛ vinũ obtulit. Btã ꝙgo carnẽ ꝛ sanguinẽ xp̃o dedit in q̃ panis ꝛ vinũ trãssubstãtiatur Johis. vj. Caro mea vere est cibus ꝛc. ¶ Sexto Abraã date sũt ꝓmissiones ꝛ semi eius Gal'. vj. Sꝫ in virgine iste ꝓmissiones sunt implete Lu. j. Suscepit isr'l puerũ ꝛc. Sicut locutus ẽ abra. ꝛc. ¶ Septimo Isaac impetrauit sua orõne ꝓceptũ. Rebecce: q̃ ꝓcepit gemios. Ex q̃b duo ppl'oꝝ sũt: iudaicus ꝛ gentilis. Btã virgo sua humilitate ꝓcepit xp̃m gemie substãtie: diuine sc̃z et hũane, q̃ duos ppl'os gentilẽ et iudaicum in vnã fidẽ collegit. ¶ Octauo Jacob vidit scalã cuius sũmitas celos tangebat ꝛ dñm innixũ scale et descẽdẽtes atq̃ ascẽdẽtes angelos. Btã ꝙgo fuit ipa scala cui dñs est innixus incarnãdo Lu. j. Dñs tecũ. ¶ Per hãc ascẽdũt boies saluãdi ĩ celũ ꝛ descẽdũt angeli ad nos illuminãdos. ¶ Nono Ioseph facit⁹ ẽ dñs egypti ꝛ aluit suos frẽs. Sꝫ btã ꝙgo facta ẽ dña terre toti⁹ ꝛ celi: ꝛ pascit nos cibo vite etne, i. carne et sanguĩe xp̃i de se assumpta Joh. vj. Qui mãducat hũc panẽ viuet in etnũ. ¶ Denicq̃ vt breuit plura cõplecter Moyses et oẽs scti ꝓphe bẽbãt hãc bñdictõz vt de⁹ eis reuelaret ꝓterita pñtia ꝛ futura ꝛ maxie circa filiũ dei incarnatõz ꝓtinẽtia. Oẽs q̃z scti pres ꝛ ꝓcedẽtes ꝛ seq̃ntes ñ nisi ĩ fide xp̃i saluati sũt: vt dic̃ Aug. et Gre. ꝫ btã Maria oĩa fidei sacra certa expientia in seipsa cognouit cũ xp̃m dñm ĩ vtero poꝛ

tauit. Omnē etiā grāz ꝓphetice illumiatiōis plenissime habuit. Vñ ipa ꝓphauit de ꝑterito cū ait. Fecit potētiā in brachio suo. Et ste. Sucepit isrl̄ puez suū. s. assumēdo humanā naturā ex isrl̄. Itez ꝓphauit de futuro cū dixit Ecce eī ex hac brāz me dicēt oēs ꝛc. Et ō pñti occulto cū dixit Magnificat aīa mea dñm, z exultauit spūs me⁹. Ecce ptz ꝓposituz. ¶ Tercio bñdictio Marie ꝑcellit bñdictionē oīm sctāz mlierz. Hā Sara ꝓnūciaī sctā et bñdicta q̄ in senectute Isaac ꝓcepit miraculose deo dāte, ſz mlto magis Maria bñdicta q̄ sūmo miracl'o ꝙgo ꝓcepit et pepit dei filiū. ¶ Itē si Judith bñdicta qz caput Holofernis blasphemi inimici dei amputauit: mlto magz Maria q̄ caput serpētis ꝓtriuit. ¶ Itē si bñdicta Hester q̄ ꝓplm isrl̄ ab occisiōe liberauit. Amplius maria q̄ totū mūdū saluauit, sic z de alijs sctis mlieribz. Vñ breuit ꝓcludo: ipsa ꝙgo Maria merito dicta ē bñdicta inter oēs et super oēs mlieres ac creaturas q̄ est oīm regina z dña mūdi ac mlierz gl'ia q̄ nec ꝑmā silem visa est nec bīe seq̄ntē vt canit eccl'ia.

¶ Capitulum. III.

Tercio cōmēdaī a sctā Eliza. maria bñdictiōe, plis ꝙginee cū subdit, et bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui, q̄ dicto fm magnū Alb. sup missus ē: significaī ꝙginal' ꝓceptio Marie. Ꝓptea nō dixit. Bñdict⁹ fili⁹ tu⁹ q̄ est ī vtō tuo, qz sic dicēdo carnalē videret desigre generatōez fm hoīz cōez legē nature. Sz notāter dixit: bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui, vt insinuet qz sic fruct⁹ ex arbore nascit z ꝓcipit sine corruptōe: ita xp̄s ex virgine. Vñ Bern̄. Si q̄ras inq̄t quō xp̄s nasci potuit ex ꝙgine. Rñdeo sic odor de flore et fruct⁹ ex arbore sine corruptiōe. Ꝓinde Num. xvij. Xp̄s figurat⁹ ē ꝑ flores et fruct⁹ amigdalaz. Vbi legit q̄ dñs ꝑcepit Moyi vt singule trib⁹ isrl̄ singulas ꝙgas afferrēt noīa sua sup ipas ꝙgas describēdo, et poneret eas Moyses ī tabnaculo federis dñi: qō cū fecissent. ecce seq̄nti die inuenta est virga Aaron sicca manēte flores et gēmas turgētes folia et amigdalas germiasse ꝛc. Nimirū virga ista figurauit Mariā q̄ sicca ab oī carnali ꝓcupia. i. aliena: ꝓduxit florē et fructū xp̄z ī virgitate Et notāter ōr iste fruct⁹ amigdalaz: qz sic in amigdalis ita ī xp̄o sūt tria, Cortex exterior amara: significat xp̄i carnē amaricatā doloribz passiōis. Testa fortis significat aīam xp̄i fortissimā in oī bono vt frangi neq̄q̄ possit. Et nucle⁹ interior dulcis significat xp̄i diuinitatē. Deniq̄ sic amigdala ꝓfert boīb⁹ sanitatē, vulpib⁹ aūt obest in mortē, vt testaī Plini⁹ ī naturalib⁹. Sic iste fruct⁹ xp̄s boīb⁹. i. rōnabilit viuētib⁹ bonis ꝓfert vitā et sanitatē etnā. Sz vulpib⁹. i. malis q̄ ptes vulpiū erūt. i. demonū in futuro. dicēte p̄s. dabit mortē etnā ꝛc. ¶ Sz q̄stio oīri pōt: q̄re Elizabeth nō dixit Bñdictus flos vteri tui vel vētris tui: ſz dixit fruct⁹ cū etiā flos sic fruct⁹ sine corruptōe generaī. et sic sufficiēter expressisset ꝙginalē ꝓceptū: dicēdo flos, et sic melius fuisset dicere eo q̄ etiā ꝓpha xp̄m nascētē de ꝙgine florē nō fructuz appellauit Esa. xj. Egredieī virga. i. maria de radice iesse et flos. i. xp̄s de radi. ꝛc. ¶ Respōdeī q̄ licz bñ dicere ℞ potuisset: tñ spūsctūs q̄ faciebat eā loq̄ voluit vt dicat: Fructus vētris tui: nō flos. ¶ Primo q̄dē vt designeī pfecta xp̄i ꝓceptio in virgīs vtero q̄ ī instāti ꝓceptōis fuit pfect⁹ de⁹ et hō fm aiam et fm oīa organa z membra. Iuxta illud Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs sup terrā: femina circūdabit viz. i. xp̄m. vir eī pfectōz notat. Hō si Eliza. dixisſz: bñdict⁹ flos veteri tui, occasionē errōis habuissent heretici z putassent q̄ sic arbor q̄ pducit flores nō dū est pata generatio, eo q̄ natura tēdit tūc ad generationē fructuū et tūc pficit generatio arboris q̄ puenit ad fructū pducēduz. Ita credidissent q̄ xp̄s nōdū tūc fuisset pfectus hō in vtero Marie: ſz succesſiue veniret ad pfectionē mēbroz. aī infusionē aīe sic cōiter alij hoīes. Ut igit hūc errorē excludat spūsctūs voluit dici Bñdict⁹ fructus.

¶ Scōa rō vt fuareī ꝙgruētia hūane reparōis ꝑ filia fm Beī. qz sicut hō cecidit ꝑ fructum nō florez ligni vetiti: ita reparī debuit ꝑ fructū vētris ꝙginal' q̄ appēdend⁹ erat ligno cruci. ¶ Tercia rō vt seruareī salutifera xp̄i dulcedo: qz fruct⁹ solēt eē dulces, et ī sūmitatē arboris sūt dulciores, teste Isaac ī dictis Et vltio p⁹ alia fercula appetūī in mēsa cuz caseo: eo q̄ sūt cibi naturales boī: qz hō in padiso tm̄ō fructib⁹ padisi et mris lacte ī pueritia alit⁹ fuisset. Case⁹ ꝓo de lacte hz fieri. Ecce ḡ fruct⁹ dulcedo est appetibil', nō sic aūt est de floribz. iō vt significeī qz ꝑ xp̄z habem⁹ frui dulcedine gratie in pñti z glie in

futuro: merito dictū est Bñdict⁹ fruct⁹ q̄ ōz a fruēdo: vt dic̄ Januen. in cathol'. O ḡ benedict⁹ vere fruct⁹ Marie z vt loq̄r verba Bern̄. dicētis, O vere celestis plāta maria p cios̄ioz cūctis, O vere lignū vite qđ solū fuit dignū portare salutis fructū.

¶ Articulus tercius de cōmēdatōe ꝑtutuz duodecim q̄b⁹ floruit maria in visione.

Tercū misteriū dicit ꝑtualis bn̄ificatiōis z pfectionis q̄ cōmēdauit Mariam Elizabeth dicēs, Btā q̄ credidisti q̄m pficient̄ in te z̄c. ¶ Nota ḡ q⁹ in visitatione ista btā ꝑgo, xp̄i, ꝑtutū pfectōib⁹ tā q̄z, xp̄i, stellis bn̄ificata floruit: q̄b⁹ se nobis ī exemplū imitādi p̄buit: q̄z q̄ttuor ptinēt ad incipiētes: z q̄ttuor ad pficiētes: z q̄ttuor vltime ad pfectos vt cūctos instruat. ¶ Primo floruit forma ꝑe pnie: q⁹ exurgēs abijt ī montana cū festinatōe. Ipa cm̄ nūq̄z peccauit nec ei opus erat pnia. Sz in bis ꝑbis nos spūsctūs docere voluit vt exurgam⁹ a vitijs festinemusq̄z ad mōtana ꝑtutū: intremus in ciuitatē iuda, i. locū pfessiōis: q⁹ iudas pfitens interptat̄: z in domū Zacharie qđ interptat̄ memorās deū. ¶ Scđo floruit ꝑtute obedientie: q⁹ diuīe inspiratōi obediuit, z fm Lyrā sponso Joseph honorē detulit cū licentiā ab eo petiuit cūdi. In q̄ docemur obedire deo z ꝓlatis. aplus. Ois anīa potestatib⁹ supioꝛib⁹ subdita sit. ¶ Tercio floruit ꝑtute ꝓceptus vanitat̄ mūdane: q⁹m cū foret regina mūdi Maria nō in pompo so equoꝛ apparatu curruū z famuloꝛ sz pedester fortassis cū aliq̄b⁹ alijs ꝑginib⁹ ascendētib⁹ cū ea in tēpluz z alia loca deuota visitantib⁹. Et forte peditb⁹ nudis vt mos est deuotoꝛum pegrinoꝛ religiosissima transiuit Ihesꝰ, Qui diues es nō horreas paupem q̄ paup es accipe ꝓsolationē: recognoscens paupem xp̄m paupem ei⁹ matrē. Hec ille.

¶ Quarto floruit ꝑtute modestie: q⁹ paucissima ꝑba legit̄ locuta z ea ad edificationez cū salutauit Elizabeth: atq̄z ad honorez dei cū canticū, ptulit dei in laudē. in q̄ repbendit̄ verbositas p̄cipue mulieꝛ. ¶ Deniq̄z q̄ ad pficiētes ¶ Quīto floruit ꝑtute fortitudinis: q⁹ tā longā viā z aspam fortiter ptrāsiuit, q⁹ vt refert̄ a fidedignis: a nazareth vsq̄z ad bierlim sunt, xxxv, miliaria quoꝛ duo faciunt leucā, z ab bierlim in domū Zacharie q̄ttuor vel citra miliaria dicunt̄. z sic docuit fortiter nos agere ī bono ope p̄s. Viriliter agite z ꝓfortet̄ coꝛ z̄c. ¶ Sexto ꝑtute bn̄ilitatis pfunde: q⁹ mr̄ dn̄i venit ad matrē serui z ꝑor salutauit Ambro, sup Lu. dicit, Ut quāto castioꝛ ꝑgo sit tāto hn̄lioꝛ. ¶ Si q⁹ras quo ꝑbo salutauerit, Rn̄det Alber, sup missus est, q⁹ salutatōe ꝓsueta in vete, testa. ¶ Septimo floruit et fulsit ꝑtute pietatis z misc̄die cuz ei ad seruiendū se obtulit vt scz nos doceat imbecilles visitare z ifirmis deseruire. Hinc Ambro, sup Lu. Discite inq̄t sctē mulieres sedulitatē quā pregnātib⁹ debeat̄ exhibere cognat̄. Et certe mlieres debēt multū ħ op⁹ pietat̄ exhiberevt seruiant scz pregnātib⁹: q⁹ maximū bn̄ est thesauruz in vtero scz aīam rōnalē q̄ pponderat oīb⁹ coꝛporib⁹ mūdi, vt dicit Aug⁹. Et sic cauere ne ipa anīa peat abortiue. Seruiuit añt beata ꝑgo Maria Elizabeth in oīb⁹ laboꝛib⁹ ꝓuenientib⁹ z necessarijs: vt etiā in officio canit eccl̄ia, Maria tribꝰ mēsib⁹ q̄si stetit laboribꝰ Elizabeth subdēdo, seq̄t̄, Cōferebat de angelo et ꝑboꝛ mysterio q̄ ptulit salutādo z̄c. ¶ Octauo ꝑtute honestat̄: nā virgo verecūde festinauit: ppt̄ea vt cito euadere posset publicū. Vñ Amb. Discite virgines nō ꝓcurrere p alienas edes: nō demorari ī plateis: nec aliquos cōmiscere sermōes: q⁹ maria in domo sera: festina ī publico, Hec ille. ¶ Hinc etiā nō legit̄ maria salutasse inibi Zachariā aut alloq̄ cū q̄ p tūc erat mutus. nō enī decebat ꝑginē pudorē nutib⁹ circa eū occupari fm Alb. ¶ Deniq̄z q̄ntū ad pfectos seq̄t̄ q⁹ ¶ Nono floruit ꝑgo ꝑtute charitat̄: maxīe q⁹ ex charitate maxia q̄ ad deū scz ferebat z exinde ad pximū mouebatur ꝑgo btā vt hec faceret canēte eccl̄ia. ¶ Decimo floruit ꝑtute puritat̄ ꝑginee, ppt̄ q⁹ Elizabeth eā matrē dn̄i quā decuit eē purissimā noīauit z addidit. Perficiēt̄ ī te q̄ dicta sūt tibi a dn̄o, s. vt ꝑgo peres z̄c. ¶ Undecimo floruit ꝑtute grārū actōis z laudis diuine: q⁹ deū collaudās et grās agēs ait, Magnificat aīa mea dn̄m z̄c. In q̄ q̄dez cāticō agit deo grās de tribꝰ, ꝓmio de bn̄ficio sibi facto cū dic̄, Magnificat anīa mea dn̄m, Et exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo. Quia respexit bn̄ilitatez ancille sue z̄c, vsq̄z ibi, Fecit mihi mag̃ q̄ potens est z̄c, Scđo

de bñficio toti hūano generi impēso cū subdit. Et miscōia ei⁹ a pgenie in pgenies timē tib⁹ cū. Fecit potētiā ⁊c. Tercio de beneficio specialiter ꝓlo israhelitico exhibito ibi Suscepit isrl puer suū recordā. ⁊c. In qb⁹ oībus docemur grās do ꝓ ei⁹ bñficijs i cōi ⁊ in speciali acceptis reddere. ¶ Duodecimo floruit ꝑtute sctē pseuerātie. qz nō statiz recessit ab illa ſz māsit q̄si trib⁹ mēsibus ⁊c. Sicut claret ex sacro euangelio vt doceat nos ad finalit pseuerādū in bono. Q̄m qui pseuerauerit h̄ salu⁹ erit ¶ Dat. xliij. ca. Ut igit finē nostro sermoni faciam⁹.

¶ Contemplatio deuota.

CCōtemplare ex his p̄missionib⁹ O ania deuota. o sanguine xp̄i tincta ⁊ lota. aspice oculos mētis ⁊ statue cora facie tua tria hec sequētia documēta valde deuota ⁊ ꝓsiderationes dulcifluas. ¶ Primo vide q̄z pie q̄z dulciter q̄z affectuose ⁊ deuote btā ꝑgo maria visitat sctām Elizabeth cognatā. Cogita qz cū angelo nūciāte ꝑgo bñdicta ꝓcepisset: in mēte habuit qđ angel⁹ ei dixerat. Ecce inq̄t Elizabeth cognata tua ⁊ ipa ꝓcepit filiū in senectute sua et h̄ mensis est sext⁹ illi ⁊c. ¶ Cepit ḡ spūsctō plena cogitare qz ille quē Elizabeth cōcepat p̄cursor esset filij sui dñi ihu. Cepit spūsctūs eaz mouere vt iret ad visitādū ⁊ sctificandū p suū filiū ꝓceptū ip⁹ Elizabeth. Aduerte q̄z hūiliter licentiā petat a suo spōso Joseph. q̄ obtēta celi regina egredit de ciuitate ad visitādū. iter arripit ꝑsus bierlim: vbi deo grās agit adorās i tēplo. Inde ceptū iter ꝓtinuat ad domum Zacharie. Cogita o fidelis ania q̄z humilli me incedit q̄z deuote capite inclinato: oculis defixis versus terrā orans ⁊ psallēs: religiosa veste induta et nudis vt credit pedib⁹ pegrinabat vt se ꝓformaret regule quā filij⁹ el⁹ erat traditur⁹ aplis dicēs. Heq̄z habētes calciamēta in pedib⁹ vestris. O q̄ntū ei⁹ cor iocūdabat cū dei filiū in vtero hūs gradit. nec tū ex ei⁹ gestatōe grauabat. Credo q ꝑ gaudio nec fatigia sentiebat itineris longi: nec aspitatē horrebat petrose vie: ſz spūsctī virtute et ꝓsolatōne plena festināter ibat et alacriter. O ania mea si tūc affuisses q̄d fecisses: vtiq̄z cum lachrymis deuotōis pfusa vestigia pedū ei⁹ osculata fuisses toto corde ⁊ intimis visceribus tuis eructasses. Bñdicta tu virgo oīpotēt⁹ dei mater: et bñdictus fructus tu⁹ ⁊c. Quid plura: venit gl̄iosa virgo ad domū Zacharie O elizabeth sancta senex mulier: q̄le somniū in illa nocte p̄cedēti videras: vtrū ne putabas vtrū ne spabas et expectabas tibi ista die supuenire tles ac tātos hospites. vicz dei filiū ꝑm i vtero gestatū et ei⁹ gl̄iosissimā ꝑginē matrē dñaz angeloz et hoim. O si scires qz ecce ꝑgo bñdicta cū dei filio portas dom⁹ tue ingredit: p certo accurreres: p certo obuiares et prima salutares: genib⁹ flexis eā mācipares et adorares letaq̄z tātū hospitē suscipes. Sz nō ē famul⁹ nō famula q̄ p̄currat et tibi noua dicat: p̄nūcians aduentū tāti regis et tāte regine. Ecce ego dicam tibi noua optima: surge qz adest regina celi et dñs de⁹ creator oīm cū ea. accurre et obuians suscipe leta ⁊c. O q̄z gaudiose p̄cucurrisses si tūc affuissem: vt aduentū dñe tibi sctā senex p̄nūciassem. O vere felix et beata es Elizabeth q̄ meruisti a tantis hospitib⁹ visitari. Itaq̄z intrauit domū Maria et salutauit Elizabeth dicente fortasse illud Thob. v. Gaudiū tibi sp sit senior cognata mea. sctissima Elizabeth statī vt audiuit ei⁹ salutatōez spūsctī gra ex verbis Marie in eā descēdens vsq̄z ad ei⁹ vterū: cōmouit infantē Johem in vtero. glosa vocē p̄ior Elizabeth audiuit ſz Johes p̄or gram sensit. Vñ statim Johes in vtero sentiens dñm oīpotētē adesse in ꝑginali vtero: exultauit et adorauit: et quē verbo deuz esse testificari nō poterat: motu exultatōis deuz adesse testat⁹ est. Dor igit Elizabeth repleta est spūsctō. et genib⁹ puoluta bñdictā virginē mācipauit. amplexata ē et osculata. O dulcissima illa oscula Marie. o Elizabeth sensisti ne vnq̄z maiorē cordis iubilationez: maiorē dulcorē: maiorē aie delectationē q̄z hac vice. Credo eīm q̄ anhelit⁹ bñdicte virginis p ei⁹ sacrū os de interioribus ei⁹: q̄b⁹ deus habitabat ꝓgrediēs ac p os Elizabeth ingrediēs totā ei⁹ cordis medullā penetrabat et suauitate diuīa replebat: adeo q̄ Elizabeth se ꝓtinere nō potuit. Sz voce mag exclamauit ⁊ ꝓphetauit de p̄senti occulto. id ē de xp̄o et ꝑginitate mris ei⁹: ⁊ ait. Bñdicta tu mulieribus et bñdict⁹ fructus ventris tui. Et vnde h̄ mihi vt veniat mat dñi mei ad me: Ecce eīm vt facta est vox salutatōis tue in auribus meis exultauit in gaudio infans i vtero meo: ꝓphetauit etiā de p̄terito dicens

Et beata que credidisti scz angelo: subdidit ꝑbetãdo de futuro dicẽs, Quoniã ꝑficient in te que dicta sũt tibi a dño. Pensa ḡ quãta fuit in corde ꝑbetisse suauitas ꝙsolatõis quãta dulcedinis suauitas ꝑ ꝑsentia marie z ei⁹ filij. Tũc ḡ maria deo plena nõ elata p vanã gl̃iam: sz in hũilitate firmata: deo attribuens oñe bonũ geniby flexis. z vt pie credo dulcissimis lachrymis irrigata: mente z facie serena cepit gratias agere z laudes do depromere dicẽs, Magnificat aĩa mea dominũ: z exultauit spũs me⁹, z ad finem vsq; cõpleuit. Tandẽ mansit ibi triby mẽsiby seruitijs Elizabeth hũiliter se mãcipãdo z q̃ti die ꝙferendo de angelo z ei⁹ verboꝝ mysterio q̃ ptulit salutãdo put canit ecc̃lia, Hec nõ z de eo q̃ virgo ꝙceperit z sine grauamine filiũ portaret. Et de xp̃o dño q̃ p eũ mũdus redimẽdus esset, Et de his ꝑbetias allegãdo. Tandẽ licẽtia accepta z facta reuerentia atq; bñdictione relicta: reuersa est ad ꝑria cũ humillima deuotiõe. ¶ Scõm q̃z documẽtũ ex p̃missis accipe o aĩa fidelis. scz documẽtũ virtuose opationis z imitationis: intuere oculo fidei z deuotõis: quãtis q̃busue virtutiby bñdicta virgo floruerit in hac visitatõe. Vide qz asperitatẽ penitentie nõ refugit: obediẽtiã ꝑmptã exhibuit: paupertatẽ z mũdi ꝓtemptũ sectata est: modestiam seruauit: vide q̃nte fortitudinis: quante honestatis: hũilitatis z pietatis fuerit: intuere in ea feruorẽ charitatis: nitorẽ puritatis: deuotionẽ diuĩe laudis atq; ꝙstantiã pseueratõis. Et in oĩby disce eam imitari: stude ei ꝙformari vt possis deo, i. filio ei⁹ cõplacere. ¶ Terciũ deniq; documẽtũ ex p̃missis oĩby accipe quãta scz deuotõne quãta charitate beate ꝑgini debeas deseruire. vt ex ei⁹ gr̃a z interuẽtione valeas z tu ꝑticipẽ meritoꝝ ei⁹ te p̃bere: ac diuĩa gr̃a abundare: z a cũctis malis liberari. Nõ em̃ dubiũ q̃n sicut Elizabeth ꝑ eam repleta est gr̃a: ac ei⁹ filius Johãnes sc̃ificatus z mũdat⁹ ita z tu ipa interedẽte poteris a pctõ mũdari z liberari ab oñi malo. Ut aũt magis boĩes accendant ad deuotionẽ ꝑginis: vnũ miraculũ ꝑ simpliciores auditores ꝑponã q̃ hunc sermonẽ ꝙcludã. ¶ Miraculum ¶ Refert Anſ. lib. miraculoꝝ ca. xxxvij. q̃ q̃dam miles in ciuitate narnien̄si erat q̃ habebat vxorẽ pregnãtem: habebat z seruientẽ quẽdã ethiopẽ nigrum z forte etiã i cortina imago fuit ethiopis. Propter qõ etiã aspectu frequẽti z fantasmate generato in fantasia: generauit z peperit de suo viro legitimo ethiopi sil'em filiũ nigerrimũ. Sicut legit de ouiby quas pascebat Jacob q̃ parlebãt ꝑter aspectũ virgarũ illis apositaꝝ coloris vicz cõformis oues Ben. xxx. Uñ ex hoc marit⁹ sũmã iracũdiã ꝙtra vxorẽ cõcepit z remouit eã a se z filiũ ei⁹. Oẽs q̃z amici eam adulterã reputabãt: z putabãt cũ ethiope illo famulo adulteraſſe. Jsta sic ꝙfusa z electa: q̃daz die iuit cũ puero suo ad portũ flumis: z multis ꝑsentiby viris ac mulieribus clamauit ad bt̃az virginẽ: qz nõ erat culpabilis in hoc facto: vt ostẽderet inde miraculũ euidens. Seruierat em̃ deuote beate virgini vt putat. Uñ cũ sic fleret amaricata se p̃cipitauit z statim cecidit de portu q̃ altus erat in flumẽ. Et ecce bt̃a virgo affuit q̃ eaz z puerꝝ eius sanos custodiuit inuẽti sunt in flumis fundo z extracti. Et ecce puer q̃ ꝓus erat nigerrimus meritis bt̃ẽ ꝑginis inuẽtus est albus. Pater visso tanto miraculo geniby flexis veniã petijt ꝑ suspitõe. Et illa pepcit, sz postea obtẽta licẽtia a viro castitatẽ tenuit ob amorem dei z bt̃ẽ virginis, z in bono vitam ducens ad celestia regna bt̃a virgine mediãte puenit. ¶ Ecce igit̃ claret qz qui ad bñdictã virginẽ ꝙfugit z ei seruit nõ tm̃ a calũnia et morte mala liberat̃: sz z ab infamia purgat̃ z meritis bt̃ẽ virginis gr̃am acq̃rit in ꝑsenti z gl̃iam in futuro Amen.

¶ Sequit̃ secũda ps libri sc̃i de beate virginis iocũditatõe i xp̃i incarnatiõe atq; i suo virginali vtero portatõe letabunda.

Exultauit spiritus meus in deo salutari meo Lu. j. Verba sunt gl̃iosissime virginis Marie quiby insinuat ineffabilẽ sui animi iocũditatẽ quã habuit in filij dei ꝙceptõe ac in ei⁹ vteri virginalis habitatõe z gestatõe ꝑ hac sacra visitatione. Si nimiꝝ diligẽter aduertim⁹ charissimi, si intento corde ꝙsideram⁹, vtiq; cõperim⁹ q̃ hanc festiuitatẽ visitatõis benedicte ꝑginis sicut z ceteras ei⁹ festiuitates celebrimas: sũma deuotõe: sũma cordis z aĩe exultatõe excipiẽdo bñdictã virginẽ sũma laude extollere: eiq; in hoc ei⁹ gaudio cõgratu-

lari debem⁹ ꝛ tenemur. Qđ ostendo triplici ratione.

¶ Primo rõne obligatõis.

¶ Scđo rõne acq̃sitionis.

¶ Tercio rõne ꝓformatõis.

Primo rõne obligatõis: qz sicut dicit beat⁹ Greg. in omel. Quãto crescũt dona tãto eti am rõnes crescũt donoꝝ. Sz p btãm virgi nẽ tot ꝛ tanta bñficia sũt nobis exhibita, et tã inaudita ꝛ ineffabilia q̃ p totã vitã nr̃az si etiã mille annis viuerem⁹ ꝛ mille linguas haberem⁹: sufficiẽtes laudes ꝛ gratiarũ acti ones reddere ei nõ possem⁹. Quis em̃ suffi ciat ei debitas reddere gr̃as cũ p eã a mor te eterna liberati sum⁹: p eã sic nobilitati sic dignificati sum⁹: sup oẽm creaturã vt deuz fratrẽ habeam⁹: celestes reges effecti sim⁹ et oĩa bona possideam⁹. Et tõ tanto frequẽti⁹ in anno ei⁹ festa sũma deuotõe celebrare de bem⁹: tanto honorificẽti⁹ ei deseruire tene mur: q̃nto maiori bñficio nos obligauit ad sui famulatũ ne ingrati videamur ꝛ rei corã ea inueniamur. Hinc eccl'ia pluribꝫ vicibꝫ ei⁹ festa freq̃ntat, vt ĩ ei⁹ deuotõe inardescãt ei⁹ filij ꝛ debitũ ei honorẽ sepi⁹ psoluant: p pterea dicit Hiero. Si mille ora mihi forẽt si tot lingue q̃t in celo stelle resonarẽt nõ ti bi o dña debitas laudes psoluere ex eq̃ suf ficerem. Nõ em̃ sufficit lingua carnis tuas enarrare ꝓtutes ꝛc. ¶ Scđo rõne acq̃sitio nis: qz ex h̃ specialẽ gr̃am apud virginẽ acq̃ rim⁹ si ei⁹ festa deuote pcolim⁹. Hã in hac visitatõe Elizabeth ꝛ Johes specialẽ p eius hospitationẽ gr̃am acq̃sierũt. Nõ g̃ dubiũ quin ꝛ nos acq̃rere possum⁹: ꝛ obtinere vt in nostro corde hospiteť xp̃s ei⁹ filius ꝛ sct̃a mater ei⁹ p specialis gr̃e visitationẽ: put in hodierno officio canit. Insup q̃z in hui⁹ fe sti celebratõe acq̃rere possum⁹ specialeꝫ in dulgẽtias, q̃m ab Urbano papa cũ eisdeꝫ indulgẽtijs est h̃ festũ institutũ sicut festum corpis xp̃i, ꝛ a Bonifa. pa. cõsiliter sicut de alijs extant ꝓuilegia q̃ legunt̃ in matutina li officio. ¶ Tercio rõne ꝓformatõis: decet em̃ seruos gaudere in gaudijs dñi sui ꝛ cõ formari ei in volũtate. vñ decẽs est nos cõ gaudere deo nr̃o ꝛ dñe nr̃e ac sctis: adhor tãte ap'lo Rom. xij. Gaudete cũ gaudẽtib⁹. Quia aũt ĩ hac visitatõe gaudiũ fiebat deo ꝛ sctis angelis iustisq̃ oĩb⁹. Haz gaudebat p̃mo de⁹ qz ei⁹ incarnatio agꝫscebať ꝛ ꝓfite baťab hoĩb⁹ vicz Elizabeth ꝛ Johe. Se cundo gaudebãt angeli qz Johes in vtero sctificabať. Hem̃ gaudiũ est angelis sup peccatore ꝓuerso Lu. xv. multo magꝫ sup iu stificato in vtero gꝓbetãte Johãne p quem multi pctores erãt ꝓuertẽdi. Tercio gaude bat Elizabeth ꝛ Johes in vtero ei⁹. Quar to gaudebat btã virgo maria, vñ ꝛ gaudio sum canticũ cecinit dicẽs. Magnificat aia mea dñm ꝛc. Debem⁹ igiť ꝛ nos gaudere ĩ spũ in deo salutari nr̃o: sicut ipa se nobis in exemplũ ꝓposuit verbis in p̃missis dicens. Exultauit spũs me⁹ ꝛc. ¶ De hac itaq̃ fo cunditate bñdicte ꝑginis loqui intendẽtes tria mysteria declarabim⁹.

¶ Primũ ór mysteriũ magnitudinis.

¶ Scõm ór mysteriũ habitudinis.

¶ Terciũ ór mysteriũ multitudinis.

¶ Articulus p̃mus de magnitudie gaudij Marie qđ habuit in xp̃i ꝓceptione ꝛ gesta tione in vtero vbi tria q̃runť.

¶ Capitulum. I.

Primũ misteri

Primum de gaudijs bñdicte ꝑginis declarandũ dicit quãtitaꝫ Circa qđ tria q̃runť. Ex q̃bus da rescit quđ vnũ gaudiũ btẽ virginis alio fue rit mai⁹. ¶ Prima q̃stio vtrũ gaudiũ qđ ha buit btã ꝑgo in filij ꝓceptione ac gestatõne fuerit maius oñi gaudio: qđ habuit totius vite tpe. ¶ Ad qđ quesitũ q̃dam voluerũt dicere ꝛ nisi sunt ꝓbare q̃ btã virgo sup oĩa alia gaudia sũmũ gaudiũ habuerit ĩ xp̃i na tiuitate pluribꝫ rõnib⁹. ¶ Primo qz tũc an gelus dixit. Ecce euãgelizo vobis gaudiuꝫ magnuꝫ qz natus est nobis hodie saluator Lu. ij. Sicut g̃ natiuitas dñi fuit alijs cau sa magni gaudij ita ꝛ mrĩ. ¶ Scđo qz tunc btã virgo habuit duplicatã delectationẽ et gaudiũ scz vidẽdo xp̃z vtroq̃ oculo vicz in tellectuali ꝛ sensuali. In cõceptõe em̃ ꝛ vte ri baiulatõe nõ viderat xp̃m nisi oculo in tellectuali. Sz in natiuitate ꝓmo vidit vtra q̃ visiõe: sensuali ꝛ intellectuali: vñ sic in ce lo post resurrectionẽ corꝓoꝝ mai⁹ erit hoĩb⁹ gaudiũ q̃ añ: eo q̃ p tũc vterq̃ ocul⁹, s. coꝛ poralis ꝛ mẽtalis reficiẽť in visiõe delectabi li bũanitaꝫ ꝛ diuitaꝫ xp̃i: ita ꝛ in btã ꝑgine tpe natiuitaꝫ vterq̃ reficiebať ocul⁹: g̃ ꝓ tũc maximũ sup oĩa habuit gaudiũ. Ter-

cio q2 beata virgo ꝑus habuit gaudiū solū de hoc q̄ virgo ꝯcepit, sed in natiuitate habuit insup q̄ virgo pepit ꝑgo lactauit: et deum ac dulcissimū filiū amplexata est: oscultata est: fouit in gremio ⁊ nutriuit. Unū Esa. xxxv. Germinās germinabit sicut liliū ⁊ exultabit letabūda vt laudās, ꝙ tunc maximū habuit gaudiū. ¶ Alij sunt q̄ arguūt ⁊ ꝓbare nituntᵉ q̄ maxim gaudiū habuit sup oīa virgo bñdicta in xp̄i resurrectōe, q2 tunc ecclesia speciali2 vtit̄ cāticis exultatōis: canēs illud p̄s. Hec dies quā fecit dñs exultem2 ⁊ letemur in ea. Et tūc frequētat canere alleluia: magis q̄ in alio festo, ꝙ p tūc oībus et p ꝯsequēs etiā ꝑgini mai2 fuit gaudiū. Itez btā virgo pl2 dilexit filiū q̄ totū mūdū ⁊ seipam, ꝙ pl2 gauisa fuit de bono filij sui q̄ de bono totius mūdi. Sz xp̄s maximū bonū ꝯsecutus est ī resurrectōe ⁊ maximū tūc habuit gaudiū quādo gaudebat cū corpe glorioso anīa ⁊ diuīitate, ꝙ ⁊ dña nr̄a tūc magᵓ debuit gaudere. ¶ Tercio sūt alij q̄ arguūt q̄ maximū gaudiū habuit btā virgo in filij ascēsione inter oīa vite sue gaudia. q2 tūc filius habuit maxim gaudiū qñ oēm cursum sui opis cōplens reuersus est in celū cū oīb⁹ sanctis sūma iocūditate ī palatiū celeste de exilio bui2 mūdi. Unū p̄s. Ascēdit de2 in iubilo: ꝙ ⁊ ei2 mater p tūc habuit gaudiū maximū. Itē quia tunc porta celi ⁊ ianua apta est homī et ruinā angelica restaurata. Deni q̄ tūc maxim2 bonoꝝ filio ⁊ matri exhibit2 ē quādo caro de virgine assumpta sup oīes angelos est exaltata ad dexterā dei patᵓ, ꝙ tunc maximū habuit gaudiū benedicta virgo. Hec oīa ⁊ plura argumēta q̄ possent p̄duci ponit Alber. magn2 sup missus est, ca. xcv, ⁊ sequētib⁹. ¶ Ad q̄stionē itaq̄ ꝼm veritatē rñdet ꝼm eundē Alber. ibidez, ca. ccj, sub talī distinctōe. q̄ vnū gaudiū btē virginis ad aliud possum2 dupliciter compare. Uno mō ꝼm q̄ posteri2 gaudiū includit in se ꝑus. ⁊ sic nulla est q̄stio nec difficultas in hac re, q2 sic ipa gaudia posterioza ordinātur ad ꝑora p additionē. Unū sicut manifestum est q̄ duo sunt plura q̄ꝫ vnuz ⁊ tria q̄ꝫ duo, Ita manifestū est q̄ gaudia subsequētia ꝯceptōis gaudiū sūt plura. ⁊ sic maioza, quia gaudiū natiuitatᵓ includit in se gaudium ꝯceptōis ⁊ gaudiū resurrectōis ⁊ gaudium natiuitatis ⁊ sic ꝯsequenter. Alio mō vt fiat compatio p sepationē: ita q̄ posteri2 gaudium accipiat̄ p se sine intellectu ꝑoris. Et sic dico q̄ gaudiū hoc q3 beata ꝑgo habuit in ꝯceptione mai2 fuit oībus gaudijs vite ⁊ vie. ⁊ ꝓbatur ꝓmo autoritate. Secūdo rōne. Tercio exemplari silitudine.

¶ ꝓmo inquā autoritate: q2 ipsa ī suo cāntico gaudiosissimo, ꝓtestata est ꝙ cū ait. Exultauit spūs meus ī deo salutari meo, ⁊ nul libī alias legit̄ id de se dixisse vel simile, ergo videt̄ q̄ p tunc maximū sup oīa gaudiū habuerit. ¶ Scōo ꝓbatur rōne: q2 gaudium pensat̄ esse magnuz ⁊ maius ex dono Job. xij. Quasi effodiētes thesauꝝ gaudent vehemēter cū inuenerint, ꝙ ex sūmo dono sūmū ꝯsurgit gaudiū. Sed in ꝯceptione btā virgo accepit sūmū donū. Dum em̄ ei de2 pater suū filium dedit quō nō cum illo oīa donauit: vt dicit apls. ergo tunc sūmū gaudium habuit. Et ꝯfirmat̄: q2 tūc cū sūmo dono incōuertibili accepit causaz ⁊ meritū ad oīa alia dona necessario ꝯferenda. Ex ꝙ q̄p ꝑmo dono scz ꝯceptionis ⁊ eius gaudio oīa alia dona sūt subsecuta scz natiuitas resurrectio ascensio, ꝙ hoc est mai2 oībus alijs quoniā causa p̄stantioz est effectu, vt dic̄ autoz lib. de causis. Aliud exemplū de rege vl epo q̄ causaliter pl2 gaudet de dignitate ad quā eligitur hodie q̄ꝫ de puentu sequēti ī futuro. Unū patz q̄ gaudiū ꝯceptionis simpliciter fuit sūmū quo ad oīa gaudia vite ⁊ vie quia fuit oꝛigo ⁊ causa oīm alioꝝ gaudiorū ⁊ oīa in se clausit causaliter necessario subsequēda. Et p hoc patz respōsio ad argumenta quib⁹ ꝓbabat̄ oppositū ⁊c. ¶ Tercio ostēditur ⁊ ꝓbat̄ silitudine tali. Si em̄ aliquis haberet pignus ꝑ centū marcis vel ducatᵓ obligatū, ⁊ aliquis daret ei nonaginta marcas vel ducatos ad pignoris solutionē: faciens ipi pignorantī cautionē q̄ tpibus determinatis daret alias decē marcas vel ducatos sibi: ita q̄ q̄libet tpe duas. Dō secūda datio ꝓpinqui2 ⁊ plus disponit ad pignoris solutionē q̄ꝫ ꝑma ⁊ tercia pl2 q̄ꝫ secunda vsq̄ ad quintā: vbi plene solutū est pignus Et tū ꝑma datio pl2 alijs ꝯtulit duplicit, tū q2 mai2 dedit, tū q̄ꝫ q2 de alijs dandis securū fecit. Sil̄r est in ꝓposito: qñ dñs dedit beate ꝑgini suū filiū ī vtero vt mater fieret dei causam dedit ⁊ securitatē q̄ de ipa nasceret ⁊ hoīez redimeret ⁊ tercia die resurgeret: in

celū qz ascēderet z hoīes sctōs illic collocaret, ḡ sequit qd maximū gaudiū in vita tota beate ꝑginis fuit gaudiū ꝯceptōis. Hec Alb. vbi supꝝ. ¶ Questio scda. ¶ Capꝝ. II.

SEcūda qstio circa qntitatē eiꝰ gaudij occurrit talis. Utrū gaudiū cōceptōis fuerit maiꝰ nō solū gaudijs vie: sz etiā gaudio assumptōis bñdicte ꝑginis: vel ecōuerso. ¶ Arguere potes qd gaudium assumptōis fuerit maiꝰ z oīb⁹ maximuz gaudijs in vita habitꝫ: qz in assumptōe habuit pfecte gaudiū fruitionis diuīe bñdicta virgo: añ aūt nō: z illud est maximū, ḡ cē.

¶ Itē gaudiū assumptōis nullā patit secuz tristiciā sz oīa alia gaudia p̄missa mixta fuerunt tristicia aliqli. Nā i natiuitate z si virgo gaudebat qz deū genuerat, tñ habuit cō mixtā tristiciā cōpassiōis ꝓpter xpi fletum z vagitū, vt canit ecclia. Siliter in resurrectione z ascēsiōe aliqualē tristiciā admixtā eiꝰ gaudiū habuit: quia qñqz subtrahebat filij sui pñtia, ḡ gaudiū assumptōis fuit maius oībus illis. ¶ Itē quero qō hoz sit maiꝰ, an esse beatū vel eē matrē dei. Et ꝟ dico sepando alterꝫ ab altero. Cōstat qz maiꝰ est esse beatū: qm̄ ꝟ ptinet ad donū z gaudiū patrie: qz esse matrē dei sine btitudine patrie: qō ptinet ad statuz vie: ḡ bta virgo maiꝰ accepit donū z gaudiū in assumptōe tanqz fm statū patrie qz in ꝯceptōe vl̄ natiuitate vbi habuit gaudiū fm statū vie. ¶ Sz ꝓtra q̄ dato dat reliquū z nō ꝯuertit maiꝰ est illo, sz dato qd sit dei mater, dat btitudo fruitōis saltē causaliter: qz q̄cq̄d est maiꝰ maiore ē maius minore, ꝟ, thopico. Sz maiꝰ est esse matrez dei qz dignꝰ, ḡ hoc maius oībus gaudiū. ¶ Ad qstionez rñdet fm Alber. vbi supꝝ. qd gaudiū dñe in ꝯceptōe z gaudiū eiꝰ in assūptiōe se habēt vt excedētia z excessa: qz gaudiū ꝯceptōis maiꝰ fuit causaliter. Gaudiuz ꝟo assumptōis maius fuit actualiter. ¶ Naz in ꝯceptōe maioꝝ fuit diuīe bonitatꝫ ostēsio maioris doni collatio: maioꝝ dilectōis exhibitio: z hec oīa causaliter. In assumptōe vero maioꝝ fuit doni collatio: maioꝝ affectꝰ exaltatio z deificatio: maioꝝ cū dilecto cōiunctio: z ꝟ actualiter. ¶ Et q ꝟ patz responsio ad obiecta, qz arguūt qō maius fuerit gaudium assumptōis actualiter qō verū est. At tamē causaliter maiꝰ fuit gaudiū ꝯceptiōis qm̄ ipa diuīa ꝯceptio fuit z causa assumptionis de q̄ securauit z certuz reddidit btām virginē. Et posita illa causa, i. diuīa ꝯceptione ponebat iste effectꝰ, i. assumptio z glificatio suo tpe ꝯferēda. Et sic claret respōsio ad qstionē. Hec Alber. vbi supꝝ, cē, vicz ca, ccj.

Questio tercia. ¶ Capꝝ. III.

TErcia qstio occurrit, vtꝝ vicz i hac ꝯceptōe z filij dei portatiōe i vtero maius gaudiū habuerit de ꝑginitate q̄ de ꝯceptōe vl̄ maternitate cē. ¶ Et potest argui qd in ꝑginitate plꝰ gaudebat: qz ꝟ est donū excellētissimū p quā hō fit sororꝫ angelorꝫ, vt dicit Diero. Et p ꝑginitate debet in celesti regno aureola. Nō aūt p ꝯceptōe vel maternitate, ḡ de ꝑginitate maiꝰ gaudiū habuit. ¶ Sz ad qstionē breuit rñdet sicut accipit ab Alexan. de hal, z Alber. magno, qd indicibilit maiꝰ gaudiuz habuit bñdicta virgo de ꝯceptōe z mr̄nitate q̄ de ꝑginitate z ꝟ ostēdit. ¶ Primo rōne dignitatis: qz maiorē dignitatē obtinuit p ꝟ qd ē mater q̄ p ꝟ qd est ꝑgo, qm̄ p ꝟ qd ē mater habz qd sit mater dei: regina celi: dña mūdi z oīm angelorꝫ ac hoīm impatrit cē. Hinirꝫ eiꝰ gaudium nō terminabat ad solū ꝯceptuz vel maternitatē: vt in ꝟ solo gauderet qd est mr̄ vel qd ꝯcepit, ꝟ em̄ cōe est oīm matrū. Sz referebat ad id cuiꝰ est mr̄: z quē ꝯcepit, qz vicz deū z creatorē oīm, ꝓpter qō sūmū in ꝟ gaudiū habuit. ¶ Scdo ostēdit rōne charitatis: qz ipa diligebat filiū suū vtpote deū supꝝ seipam, ḡ magis gaudebat de filio z in filio q̄ de seipa vel in seipa. Sz ꝑginitas ptinet ad seipam: mr̄nitas vel ꝯceptio ad filiū quē ꝯcepit z cuiꝰ mater est, ḡ magꝫ gaudebat de mr̄nitate q̄ de virginitate. ¶ Tercio rōne vtilitatis, qz eiꝰ cōceptio fuit vtilioꝝ q̄ ꝑginitas. qm̄ ad oīm hoīm salutē z redēptionē ac angelorꝫ reparationē spectabat vt dei mater fieret. Nō sic aūt ꝑginitas nisi ex ꝓsequenti: qz vicz ad ꝟ qd sit aliq̄ mater dei p̄requirebat ꝑginitas, z includit ꝑginitas in dei maternitate: qm̄ ꝯcepit z pepit ꝑgo: nō aūt ecōuerso, qz multe sūt ꝑgines q̄ nō sunt mr̄es dei, ḡ maiꝰ gaudiū habuit ō mr̄nitate q̄ de ꝑginitate. ¶ Ad illud aūt in cōtrariū rñdet qd q̄zuis virginitas absolute z sepate maioꝝ sit q̄ maternitas vel fecūditas, qz ꝑginitati ꝓpter cōtinētiā debet fructꝰ centesimꝰ z aureola: nō aūt fecūditati vel mr̄nitati fm se z vt cōiter est in hoīb⁹ q̄ nō possunt esse mr̄es

nisi amittãt ꝑginitatẽ. Tñ relatiue sc̃z referẽ do mr̃nitatẽ ad eũ cui⁹ ẽ mr̃ qz dei z ad modũ miraculosuz q̃ facta ẽ mr̃ dei, qz spũsctĩ ꝑtute z ꝑginitat̃ gl̃ia ꝓmanẽte. Sic clarũ ẽ qꝫ mai⁹ ẽ esse mr̃em q̃ꝫ ꝑginẽ: z gl̃ia tal' mr̃nitatis ac gaudiũ ei⁹ excedit omnẽ aureolã ac gaudiũ z gl̃iam ꝑginitatis. ¶ Ex q̃bꝫ oĩbꝫ ꝑpẽde o deuota aĩa q̃ntũ fuerit gaudiũ ĩ corde ꝑginis vt merito diceret, Exultauit spũs Sz in q̃: vtiqꝫ nõ ĩ mũdanis vanitatibꝫ: nõ in caducis z trãsitoriis rebꝫ: nõ in auro vel argẽto in q̃ auari exultãt. Sz in deo in q̃ solo ꝑa est letĩcia: ꝑe diuitie: veri honores z vera bona. In deo inquã salutari meo. ℔ est ĩ xp̃o saluatore q̃ est ihs bñdict⁹ Et nos ergo charissimi: exultem⁹ nõ ĩ rebꝫ pessimis z vanis: sed exẽplo Marie in deo nr̃o saluatore dulci ihu: in ipo viuam⁹: in ipo locũdemur in ipo oẽs nr̃i cogitat⁹ z affect⁹ dulciter pascant. O q̃nta dulcedo cordis. O q̃nta delectatio aĩe est exultare in dulci ihu: ꝑ certo il le sol⁹ nouit q̃ gustauit z vidit qm̃ suauis ẽ dñs: qm̃ teste Berñ. Sol⁹ expt⁹ nouit credere q̃d sit ihm diligere z in Jhu gaudere. Nõ nouerũt ℔ carnales hoĩes: nõ mundũ diligẽtes: nõ auari: gulosi vel supbi viciosi quiqꝫ: qz nõ inuenit in terra suauit' viuẽtiuz sic̃ dicit Job, ca. xxviij, O si nouissent. O si degustassent: ꝑfecto ab oĩ malicia z ꝺcupĩa desisterẽt, qm̃ teste btõ Grego. Gustato spũ desipit oĩs caro Sz iõ tu pctõr̃ homũtio to to affectu inheres carni et mũdo. qz putas ibi magnas tibi eẽ delectatões cũ tũ pena ẽ sano cordi oĩe delectabile carni vel mũdo Sz excutere o ania parũꝑ de puluere, Exꝑgiscere de somno viciorũ: z cõꝓrobabis q̃niã sicut dicit Grego. Uez est qꝫ maior ẽ delectatio mẽtis in xp̃o q̃ꝫ vẽtris. Audi z btm̃ Berñ, dicẽtẽ, Absit inq̃t qꝫ ℔ ĩ spũ maiores delectatões nõ habeam⁹ q̃ꝫ in q̃libet corporis feditate. Certe bñdicta virgo maria bos spũales decores, has delectatiões suauissimas senserat in xp̃o ihu amorosissimo: z id circo sũmo iubilo cordis pascebat spũs ei⁹ ꝓterea eructabat plena locũditate z dicebat, Exultauit spũs me⁹ ĩ deo salutari meo. O felix maria ꝑ illam tuã exultationẽ te domina deprecor vt mihi peccatori des exultari in deo salutari meo, in Jesu benedicto in filio tuo, in fructu ventris tui dulcissimo z̃c, Amen.

¶ Articulus secũdus de affectu deuotõis quẽ q̃libet fidelis debet habere ad gaudia marie. ¶ Caplm. I.

Secundũ misterĩũ dicit deuote habitudis vbi declarabim⁹ quali affectu z deuotione debet se habere vnusq̃sq̃ fidelis ad gaudia benedicte ꝑginis marie. Sunt q̃ꝑe gaudia ei⁹ nimis affectuosa deuotis cordibꝫ. Et sedule recogitata deuotionẽ inflãmant: charitatẽ ignĩũt: ac vbertate gratie spiritalis dulcissime pascunt animũ. ¶ Circa ℔ aũt tria sunt ꝑsiderãda.

¶ Primo que sunt gaudia beate virginis septus recolenda.

¶ Secundo qualiter ista gaudia beate virginis sint recogitanda.

¶ Tercio que bona, pueniant boĩbꝫ ꝑ gaudia virginis sic recordata.

¶ Ad pmũ vicz que sint ista gaudia beatissime virginis sepi⁹ recolenda. Rñdeo qꝫ licet sint plura et varia ꝓm qõ deuotoꝝ varietas sueqꝫ deuotõis affectus in vnoq̃z exposcit. Tamẽ magis ꝓncipalia ꝑginis gaudia sunt septem q̃ cõius a deuotis affectione sedula meditant z colunt. ¶ Primũ ẽ gaudiũ qõ habuit ĩ angelica annũciatiõe et filĩ dei ꝺceptõe. ¶ Scõm ẽ gaudiũ qõ habuit ĩ visitatione z eiusdem filĩ dei in vtero portatione. ¶ Terciũ in xp̃i natiuitate. ¶ Quartũ est magorũ adoratione: et diuitatis sue filĩ manifestatiõe: tum ꝑ angelos: tuz ꝑ stelle apparitionẽ. ¶ Quintũ in resurrectõe. ¶ Sextum in ascẽsione et filĩ ad dextram patris sessione. ¶ Septimũ in sui assumptõe in celuz. De quibꝫ oĩbus gaudijs q̃ꝫ multiplicit' sit ĩ vnoq̃z locũdata suo loco patebit. Sũt z alia ei⁹ gaudia: puta gaudium qõ habuit in filĩ inuentõe in templo, in purificatõe, in miraculoꝝ xp̃i opatione, in spũssctĩ missione, et de similibꝫ. Sed ꝓmissa septẽ cõius a deuotis tãqꝫ ꝓncipaliora solent frequẽtari et certis obsequijs deuotõis honorari. Licet z ista alia a plerisq̃ soleãt deuoti⁹ meditari. Uñ in ℔ relinquo vniuiqꝫ qõ sua deuotio exposcit faciẽdũ, ꝓmissa ꝺo ꝓpter simpliciores volui enumerare.

¶ Capitulum. II.

Secũdo cõsiderãdum hic est: q̃liter ista gaudia virginis sint recogitan

da. Pro quo notandū q̄ q̄cūq̄ vult deuoti ista benedicte ꝑginis gaudia recogitare ac specialē gr̄am apud ꝑginē ꝑ ℞ acq̄rere ꝑ pue q̄ttuor modis dz se i ista gaudioꝝ recogitatōe exercere. ¶ Primo attente meditando: qm̄ cordis euagatio si admittat impedit deuotionē vt manifesta docet experientia Idcirco dicit sc̄us Tho. ij. ij. q. lxxxij. q. ij vult vt in orōne vel cogitatōe diuina mens ei⁹ reficiat dulcore deuotōis, debet habere attentionē. Et Bonau. ponit exemplū libro de informatōe nouicioꝝ dicēs: q̄ sic arbor q̄ dimittit i latū ramos extēdere: nō crescit in altū: sed rami sunt ꝓscindēdi: vt in altum arbor exurgat, ita euagatio mētis ꝑ latū mūdū z ei⁹ negocia impedit ne exurgat anim⁹ ad supna. Hinc ps. dicit, In meditatione mea. s. attēta exardescit ignis vicz deuotōis. ¶ Scōo debet se hō in hac recogitatione exercere gr̄as deo agendo, debz em̄ mens deuota gr̄as agere ꝑ bñficijs ꝑ beatā virginē impēsis ipi deo: vt sic de⁹ puocet ad maiora donāda: sicut docet btūs Bern̄, z Brego. Qui vult iuxt esse dign⁹ dandis: grates agat de datis. Et ℞ maxie placet beate virgini: vt hō de seipa ꝑginē Maria: et ꝑ se gratias agat deo in bñficijs ꝑ eaz acceptis z gaudijs ipi sc̄z marie ac nobis cumulat, ꝓterea z ipa gr̄as egit di. Magnificat aīa mea dn̄m. vt exemplū nobis daret gratias agendi deo de bñficijs q̄bus eam z totū genus humanū letificauit. ¶ Tercio debem⁹ gaudia ꝑginis recogitare intime congratulādo: debem⁹ q̄ppe cōgratulari benedicte ꝑgini in ei⁹ gaudijs. Vñ ecclia canit i eius ꝑsona inuitādo ad id z dicit, Congratulami mihi q̄ diligitis dn̄m: quia cū essem puula placui altissimo et de meis visceribꝫ genui deū z hoiem. Profecto maxime debemus beate ꝑgini cōgaudere: qz oia ei⁹ gaudia ad nostrā ptinēt maximā vtilitatez, Ex hac nimiꝝ cōgratulatōe cordis nostri trāsformamur in coꝝ z amoꝝ bñdicte ꝑginis: z mira deuotōe suauitat̄ infundemur vt sentiam⁹ que ipa i his gaudijs sentiebat: vt claret exp̄imēto. Vñ Hugo de arra sponse dicit, Scio aīa mea qz amoꝝ ē vita tua z ipa vi amoris in ei⁹ quē diligis silitudinē transformaris. Hec ille. ¶ Quarto debem⁹ recogitare gaudia ꝑginis certa orōne obsequēdo z bonorādo: vt saltē vnuz aue maria ad minus dicam⁹ ad singula ei⁹ gaudia: aut alīq̄ deuotā orōnē: collaudationē aut bñdictionē. Vñ Sap. vj. Cogitare de illa sensus est ꝯsūmat⁹, z q̄ vigilauerit sc̄z in orōne ꝓpter illā cito erit secur⁹. Hec ibi. Itē Eccl. xxix. Cōfitemi illi i voce labioꝝ vestroꝝ z c̄. Hinc Beda dicit, Exorāda est clemētia saluatoris iugiter vt beate mr̄is eius memoriam cōgruis officijs nos digne faciat venerari. Hoc etiā ecclesia petit in orōne ad primā ꝑginis bñdicte di. De⁹ qui aulā virginalē in qua habitares eligere dignat⁹ es: da q̄ sum⁹ vt sua nos intercess. mu. iocundos faciat sue interesse cōmemoratōi. Qui itaq̄ ꝑmissis modis gaudia btē ꝑginis recolit ꝑfecto gratie eius ꝯsolatiōe nō carebit nisi aliunde assit impedimentū z c̄.

¶ Capitulum. III.

Tercio in ℞ articulo videndū restat q̄ bona ꝓueniāt hoibꝫ ꝑ ipa gaudia ꝑginis sic meditata z recordata Ubi aduertendū q̄ sicut ex multis reuelatōibus z miraculis colligere possum⁹ plurima bona acq̄runt et acq̄rere possunt deuoti ꝑ istoꝝ gaudioꝝ recordationē: sicut z a pleris acq̄sita meritis btē ꝑginis compiunt. ¶ Primū bonū est gr̄e specialis impetratio, nā sicut attestati sunt sancti fratres socij vicz sc̄i Bernardini de senis ordinis minoꝝ: dum ipe vicz Bernardin⁹ viueret oretenus dicebat q̄ oēm gr̄am quā haberet vel habuisset ꝑ deuotā recordationē gaudioꝝ btē ꝑginis ꝓ q̄bus singulis diebꝫ solit⁹ erat ꝓzare coronā ꝑginis acq̄siuisset z obtinuisset z c̄. ¶ Scōm bonū q̄ ꝓuenit est deuotōis inflāmatio vt certa docet experientia z iā supra tactū est. Referebat mihi q̄dā frater ordinis minoꝝ laudabilis vtiq̄ vite, q̄ ipe singulis diebꝫ certo numero diceret Aue maria: recordando ꝑginis gaudia. Et q̄ q̄ñcunq̄ ℞ faceret mirabilit̄ inflāmaret̄ z ineffabili dulcore deuotōis ignirel. ¶ Terciū bonū est ī morte ꝓtectio z letificatio. Cōgruū em̄ z dignum est vt q̄ in ꝑsenti gaudia nūciat virgini in tpe angustie mortis z in futuro letificetur effectus ꝓticeps gaudioꝝ ei⁹. vt dic̄ beatus Anſ. in li. miraculoꝝ. ca. xxij. Ad id referendo tale miraculū. q̄ q̄daz cleric⁹ deuotus Marie q̄tidie ꝯtra dolorē q̄nq̄ vulnerū xpi sic Mariā ꝯsolabatur di, Gaude dei genitrix virgo imaculata gaude que ab an

gelo gaudiū suscepisti, gaude q̄ genuisti eternī lumis claritatē: gaude mater: gaude sctā dei genitrix virgo tu sola mater innupta te laudat factura. genitrix lucis sis p̄o nobis quesum⁹ ppetua iteruētrix ad dñm ihm xp̄m z hec anth. frequētat in scholis. Cūq; languore corrept⁹ ad extremū venisset cepit nimio pauore turbari z anxiari. Cui apparuit sctā maria virgo dixitq; ei. Cur tāto timore trepidas: q̄ totiēs mihi gaudiuz nūciasti. Ne paueas q̄m nil mali patieris: sz gaudiū mei q̄ sepi⁹ p̄cinebas ptceps eris. Audiēs hec ille putauit se sanitati restitutū z dum se cū letīcia erigere veller: anīa ei⁹ egressa est e corpe z in celestia gaudia euolauit. g̃ pēsandū est q̄nta deuotōe debeat reuereri btā virgo q̄ sibi seruiētib⁹ nō desinit auxiliari. Hec Anſ. Quartū bonum petitionū exauditio. nō em̄ dubiū q̄n btā virgo p̄ suis deuot⁹ intercedat apud filiū. Cui nō est phas negare quicq̄d petierit. vñ Bern̄. li. de laude virginis. Data est tibi potestas o maria in celo z in terra: vt q̄cquid voluer⁹ valeas impetrare. Hinc cōis opinio ferē in regno būgarie esse q̄ quisq̄s ad memoriā gaudioz btē virginis z p̄cipue ei⁹ gaudiū q̄ habuit in cōceptione z portatōe in festo annūciatōis eius dē virgin is aut relāt festiuitatib⁹ ei⁹ mille aue maria cōpleuerit q̄cq̄d petierit impetrabit: sz hoc vez esse putes nō necessario: z cū hoc obseruatis cōditōib⁹ q̄ req̄runt ad hoc q̄ oratio exaudiat vt scz petat id q̄ē ad salutē. Et ß p se pie z humiliter ac pseueranter z fideliter. Ad p̄missa p firmāda facit etiaz miraculū q̄ articulo tercio h⁹ ptis subscribet. Hoc solū ad pñs admoneo ß exhortor vt oēs ad bñdictā virginē z ei⁹ gaudioz recordationē habeam⁹ deuotionē, oēs ad eaz fugiam⁹ z ei pio affectu deseruire studeam⁹ p certo sciētes: q̄ ipa mater miscōie: ipa mater grē: ipa mater pietat⁹: adest z p̄sto est auxiliū impēdere oīb⁹ inuocantib⁹ eā in veritate. Hoc ē q̄ deuotissim⁹ Bern̄. dicit. Si leat inquit misericordiā tuā o felicissima domina q̄cūq; in suis necessitatib⁹ te meminit inuocatā auxiliū sibi defuisse z̄c.

¶ Arti cul⁹ terci⁹ de multiplici gaudio beate virginis in visitatiōe Elizabeth.

TErciū misteriū p̄ncipale declarādū de gaudiis btē p̄ginis dicit multitudīs. Hā in hac visitatōe sacratissima habuit p̄mo beatissima gaudia multiplicia. Ex q̄b⁹ et si aliq̄ supius cū ageret ō gaudiis p̄ceptōis sue tacta sint hic tm̄ ponunt ipa ei⁹ gaudia aliter q̄s ibi distincta z ea sola q̄ magis p̄tie huic materie cōgruere vident z ad ei⁹ visitationē ptinere noscunt. Notādū aūt q⁹ ad numez duodecim stellaz in corona beate virginis describunt hic duodecim ei⁹ gaudia: q̄ habuit in hac sacra visitatōe: et q̄bus ipsa gl'iosa extitit. Quaz p̄ma q̄ttuor accipiunt ex pte filij quē vtero baiulabat. Alia q̄ttuor ex pte sui id est p̄ginis quē ad visitādū accedebat. De nicz residua q̄ttuor ex pte coz q̄s visitabat: z sic ordinat in trib⁹ q̄ternarijs. ¶ Primum gaudiū btē virginis est gaudiū diuine inhabitatōis. multū em̄ gaudebat q⁹ de⁹ in eius aīa z vtero habitabat. Quis ei nō gaudeat cū deuz inhabitātē habeat. q̄m vt dic Ambro. sup Lucā. Qui xp̄z interno suscipit hospitio maximis pascit exuberantiū suauitatū z gaudioz delectatōib⁹. Si dicas: deus habitat in oib⁹ q̄d g̃ magnū est in p̄gine habitasse. Rñdet p̄m doct. sup. j. di. xxxvij. z super. iij. q⁹ de⁹ vniuersaliter z p naturaz est in oīb⁹ reb⁹ etiā in peccatoribz hoib⁹: nisi ei deus p̄seruaret oia in nihilū redigerent. vt dicit Greg. in moral'. Speciali⁹ aūt p gr̃am in anīa fideli z sctā p̄m plus z min⁹ de⁹ dicit habitare p capacitate gr̃e. Sz in maria singularissime q⁹ nō solū p gr̃am sz in sup etiaz corpus assumēdo. ¶ Circa hāc inhabitationē coz marie p̄siderabat tria q̄ maxie eā gaudere faciebāt. Primo q̄dē pensabat q⁹ illuz qui maioz est celo p̄tinebat in vtero z anīo. Quis est maioz celo p̄fecto ille de q̄ Salomon ait. ij. Reg. viij. Celū z celi celoz te de⁹ capere nō possunt. Et q⁹ tā magnū deū i se continebat. idcirco ipa celo compar⁹ p̄ psal'. dicentē. Dñs in celo. i. in maria pauit sedez suam. i. humanitatē in q̄ quieuit. Ipa eq̄dē btā virgo nō imerito celū dicit: q⁹ celū noīatur a celando q̄m ibi a nobis est celata diuinitatis gl'ia z būtudo. sic in vtero btē virginis nouē mēsib⁹ occultata z celata est diuinitas xp̄i: q̄ oēs sancti z beati p̄fruunt in celo. Subdit q̄z in autoritate p̄missa z regnū ipius oīb⁹ dñabit. Regnū diuitatis ē beata virgo que sup oēs dñiuz accepit z in qua solus de⁹ regnauit z̄c. Scōo de hac ba

bitatiõe gaudebat ẏgo: qz eius coz ꝫsidera bat z intime pẽsabat q; de⁹ in suo vtero ma nens eadẽ que in celesti gl'ia faciebat vicz q; filiꝰ dei a deo pẽ z spũsctũs a patre simul z filio ꝓducebaꝭ,qm̃ sicut sol vbicunq; sit nõ desistit suũ lumẽ gignere z radiũ diffundere ita de⁹ nec in vtero ẏginis destitit filiũ quez ab eterno genuit gignere z spm̃sctm̃ spirare Tercio de ℔ gaudebat,qz cogitabat z pẽsa bat q; iste est de⁹ in suo vtero manẽs ꝑ quez totus mũdus creat⁹ est z ꝓseruaret z ꝑ quez etiã oẽs angeli glorificarent ac gauderẽt ei⁹ essentiã intuẽdo,sicut de ℔ supꝝ patuit li.j.ꝑte.vij.ar.ij,ca.iij. ¶ Scõm gaudiũ habuit btã virgo vicz gaudiũ suauissime portatõis qz sentiebat se nõ grauari in eo q; corp⁹ xpi portaret ꝫ pot⁹ mira spũsctõ dulcedine re-creari. Hoc est qõ dic̃ Ber,q; btã ẏgo sic̃ fu it sine corruptõe fecũda: ita sine omi grauamine grauida: z sine dolore puerpa. In bu ius signũ cuãgelista ỏ ea notant dic̃ q; abiit in montana cum festinatiõe.qz nescit tarda molimina spũsctõ gratia. vt ait Amb,super hec verba Luce ꝑdicta. ¶ Gz queriꝭ quõ beata Maria mox post ꝓceptum fuerit au sa festinãter ambulare in montana via tam longa.cũ ꝑ tũc piculum magnũ sit aborsus qñ scz mulier nouiter ꝓcepit. Rñdet Alber. sup ꝑsens euãgeliũ,q; sciuit fructũ ꝓceptuz diuĩa nõ hũana ẏtute firmatuz. Illis em̃ q̃ humanit⁹ cõcipiũt duo tpa mouẽdi interdi cunt a medicis. Primo scz post ꝓceptionez statim:qz tunc ꝓceptus mollis est z faciliter mobilis z a matre solubilis. Scõo post q̃n tum mẽsem vel sextũ:qñ grauitate sua cõce ptus se abrumpit,sed Maria diuĩtus cõce pit ℊ ꝛc. ¶ Tercio habuit gaudiũ diuine vi sionis fruitiue:q̃ mira suauitas z diuĩe ꝑsen tie delectatio ac fruitio ꝓtinue in eius aĩa crescebat z augebaꝭ ꝑ hac dei inhabitatõe. Cumulati⁹ em̃ indicibiliter magis q̃z añ acci piebat sentimẽta diuinaꝝ imissionũ z diuĩe ꝓsolatõis ac familiaritat; sepissimeq; visio nis ipi⁹ dei. ¶ Sed q̃riꝭ an aliqñ ipa rapta fuerit ad visionẽ dei facialẽ z clarã vt videt beati in patria. Rñdet Linconien,li,iiij. an gelice hierarchie,ca.vj,q; sic. Nec inq̃t he-sitandũ extimo q̃n ei btissime ꝓtigerit ĩ hac vita pluries manifesta z nõ ꝑ enigmata seu figuras diuine essentie visio. Hec ille. Et ℔ excellẽtissime sup oẽs viatoꝝ reuelatõnes z sepi⁹ potissime,ꝑ hac dei inhabitatõe in ei⁹ vtero z aĩa credendũ est. Rõ quia Moy-si ꝓcessum est videre diuinã essentiã atq; eti am Paulo rapto in terciũ celũ ẽm Aug. Er go a fortiori multo excellenti⁹ Marie,qz vt ait Damas. Ipa a nullo illustriũ vinciꝭ. Et si obijciꝭ nõ videbit me hõ z viuet,vt ỏt dñs Exo,xxxiij. Rñdet Linconien,vbi supꝝ. In momẽto hui⁹ visionis q̃ videt nõ viuet hõ: qz nõ ꝑgrauat⁹ mole carnis nec ꝑpedit⁹ ab actu sũme potẽtie humane nature:qõ ipor-tat in se ℔ nomẽ hõ cõiter dictũ ꝫ magis vi uit sup hoiem. Hec ille. Hã tũc oportet fundi tus mori z abstrahi a sensibꝰ humanis ẽm Greg. ¶ Quartũ gaudiũ habuit splẽdide il lustrationis qz miꝝ lumẽ diuinũ sentiebat irradiare z splendescere. Primo q̃dẽ in aĩa sua q̃ illustrabaꝭ ad sciendũ secreta etiã di-uina z oẽs artes z sciẽtias mũdi atq; ꝓphe-tandi futura. Unde,ꝓphetauit dicẽs, Ecce enim ex hoc beatam me dicent oẽs gene-nerationes. Secundo etiam in corpe quia mira radiositate diuinã ꝑsentiã declarante ei⁹ facies illustrata fulgebat. Si em̃ Moy ses ex diuino ꝓsortio z familiaritate tanta cla ritate resplẽdebat vt nõ possent in ei⁹ vultũ intẽdere filij isrl ꝓpter claritatẽ vult⁹ ei⁹ Un̄ cornuta videbaꝭ ei⁹ facies z ꝓpterea velamẽ ponebat sup faciẽ ei⁹ cũ ad filios isrl egrede reꝭ: vt dicit scꝑtura: q̃nto magꝭ ex diuĩtatis ꝑsentia in vtero virginis refulgebat ei⁹ faci es z pie credo q; adeo radiabat q; in eã aspi cere nõ possent hoies ꝓpter claritatẽ vultus ei⁹: filio ei⁹ in vtero manẽte. Hoc etiã Ber. dicere videꝭ:qz ꝓpter ipam radiositatẽ faciei ei⁹ Joseph spõsus ei⁹ respicere nõ audebat in ei⁹ faciẽ. Un̄ glo.sup illud Matth.j. Ac-cepit Joseph ꝓuge suã z nõ cogñscebat eaz donec pepit di,sic. Joseph Mariã facie ad faciẽ videre nõ poterat quã spũsctũs a ꝓce ptiõe pleni⁹ impleuerat,z iõ nõ agnoscebat faciẽ eius quã despõsauerat donec ei⁹ virt⁹ euacuareꝭ. Hec glo. Gaudebat igiꝭ virgo dum se tã miro lumie diuio tam in aĩa q̃z ĩ corpe circũfundi sentiebat miro dulcore spi rituscõ supinfuso ꝛc. Hec ꝑdicta q̃tuor gau dia habuit virgo q̃ accipiunt ex ꝑte sui filij. ¶ Quitũ in ordine gaudiũ habuit vicz gau diũ virginitat;. Gaudebat q̃dez z miro mõ letabaꝭ,qz cernebat in se impletũ illud Esa. vaticinũ,ca.vij. Ecce ẏgo ꝓcipiet z pariet filiũ z vocabit ꝛc. ¶ Sextũ gaudiũ sciteturꝭ qz vicz sic sctificabaꝭ ex filij dei inhabitatõe

vt totaliter ad diuīa dedicaret. Nam vt dicit Petr⁹ aureoli in suo cōpen. li. iij. Beata virgo qñ filiū dei ꝯcepit fuit sic sctificata vt oīno fomes in ea extingueret ⁊ in bono eēt ꝯfirmata vt nūq̄ posset peccare. Cū aūt filius dei in vtero nouē mensib⁹ habitaret ista sanctificatio fuit aucta intantū q̄ solis diuinis ipa virgo esset dedicata: adeo q̄ etiā licitis vsib⁹ mr̄imonialib⁹ eā aptare eēt impossibile qz tūc nō solum mens sz etiā corp⁹ luce diuitatis resplenduit. Hec ille. Merito igit̄ de ea ps. ait. Sctificauit tabernaculuz suū altissim⁹. Tripliciter aūt de hac sctificatione btā virgo gaudebat. Primo qz nosce bat se gr̄e plenitudine esse ꝯsūmatā ⁊ donis spūssctī repletā excellētioꝛi mō sup oēm puꝛā creaturā. iuxta illud angeli dictū. Spūssctūs supueniet in te. glo. i. sup q̄s ad aliā creaturā supueniet in te. Scōo gaudebat. qz i bono ⁊ in gratia ꝯfirmatā se esse sciebat. vt dicit Rich. de sctō victoꝛe. in expositiōe. Ecce ego ꝯci. li. iij. et Ber. ī epla ad lugdunēn. Nō em̄ habuit potentiā peccādi post istaz sctificationē scdam. s. cū filium ꝯcepit. vt dicunt Bonauē. ⁊ Richar. de media villa. super. iij. di. iij. ⁊ Tho. pte. iij. q. xxv. ⁊ Alexā. de bal. iij. pte. q. lxxxviij. Tercio gaudebat de hac sctitate qz de pseuerātia ⁊ finali stabilitate certificata erat diuīa inspiratōe vel reuelatōe aut alio mō cōgruenti. Si em̄ apl̄i fuerūt certificati ō pmāsione spūssctī in eis in eternū Joh. xiij. Et Paul⁹ de insepatōe a charitate xp̄i Rom. viij. multo magis maria. qz vt dicit Bern̄. Priuilegia gr̄aꝝ alīs ꝯcessa de maria negari nō debēt sed cōcedi ꝛc. ¶ Septimū p̄ncipale gaudiuz babuit mr̄nitatis. qō expressit Elizabeth cū eā matrē dn̄i vocauit di. vñ mihi ℔ vt veniat mat̄ dn̄i mei ad me: quo nil mai⁹ dici pōt ad ꝯginis honoꝛē. O q̄ntū ℔ gaudiū erat in coꝛde virginis cū aduertebat q̄ ipa esset deo supōes acceptissima ⁊ dilectissima adeo q̄ ipsa sola esset electa q̄ fieret mr̄ illius filij cui⁹ deus pater est. Mirabile q̄ vni puelle tantuz dignitat̄ priuilegiū est ꝯcessum. Unde Bern̄. vt allegat̄ in li. qui dicit speculū Marie dicit. Ista est vere virginalis gl̄ia singularis ⁊ excellens p̄rogatiua Marie q̄ filiū vnicū eundēq̄ cū deo patre meruit habere cōmunē. Hec ille. ¶ Octauū gaudiū priuilegiate dignitatis q̄m deus eā m̄tis excellētissimis priuilegijs ac dignitatib⁹ sublimauit: vt munus gratie ⁊ glie p̄ oīb⁹ creaturis pur̄ obtineret. Unū pensa quātū gaudebat coꝛ ꝯgineū. Primo q̄dez de priuilegio excellētissime puritatis: qua tātū p̄fulgebat q̄ maioꝛ sub deo puritas sua puritate itelligi neq̄bat. vt dicit Anſ. li. de ꝯceptu ꝯginali. Scōo gaudebat de priuilegio diuīe familiaritat̄ qz sup oēm creaturā dō familiarissima fuit. nūq̄ ei create ꝯcessū ē nec ꝯcedet̄ tal' diuīa familiaritas q̄ ei ē ꝯcessa: vlcz q̄ deū nouez mēsib⁹ ī vt̄o portauit: deū vbere de celo pleno lactauit quē deꝯpꝛioꝛ puro sanguīe ꝯcepit: deū ī amplexib⁹ ꝛ osculis familiarissime tractauit ⁊ dulciter educauit puer: deum q̄dem subditum habuit. vt ꝛ Lu. ij. Unū Aug. vt allegat̄ in li. q̄ dicit̄ speculuz Marie di. Nec mirꝛ o Maria si tibi cōgaudere digneꝛ de⁹ regnās in celis quē puulū ex te natū hoīem totiens osculata es in terris ꝛc. Tercio pensa quātū gaudebat de priuilegio ineffabilis dignitatis. s. q̄ esset genitrix ⁊ mater oīpotētis dei: regina celi: dn̄a angeloꝛ et hoīm: ac totius mūdi sup oīnes creaturas: gratia meritis et gloria exaltata. ⁊ sic de alīs eius priuilegijs. de q̄bus alibi latius ageꝝ. Hec q̄tuoꝛ eius gaudia accipiunt̄ ex pte virginis. ꝛc. ¶ Nonum gaudiū spūalis influentie qz tanta gratia videbat se abundare q̄ ei⁹ gratia redundabat et influebat copiose etiam ad eos quos visitabat. id est ad Johānē et Elizabeth cum et ipi ad eius vocem salutationis repleti sunt spiritusctō. vt patz Luc. ij. ca. Sancti quidez maxime de gratia dei gaudent. quia gratia est excellentissimū donum dei. vt dicit August. Quātū ergo maria gaudebat cuz tam vberem gratiā dei in se sentiebat: vt etiaz in alios redundaret. Et certe ſm Hiero. p̄ eius gratiā larga spiritus sancti imbre perfusa est oīs creatura. hoc est qō ps. ꝓphetauit dicēs. Diffusa est gr̄a ī labijs tuis ꝓterea bñdixit te deus ī eternū. ¶ Decimū gaudiuz mirabilis efficacie. qz videbat tantā sibi adesse diuine virtutis efficaciā: vt ad eius vocem tot et tam inaudita sequerent̄ miracula que a deo fiebant. Himirū p̄mo ad eius vocem quinq̄ dictionum cū ait. Fiat mihi ſm verbum tuuz tā inextimabile miraculum factuz est q̄ de⁹ factus est hō ⁊ verbū factū est caro ⁊ habitauit in nobis Joh. j. Itē ad vnicā vocē salu

tatiõis sue factũ est secũdo magnũ miraculũ: qz statim Elizabeth z ei⁹ filí⁹ repleti sunt spũsctõ. Deniqz tercio aduerte qz ad vocez eius plurima miracula facta sunt in Johe. Et q̃dẽ p̃mo qz statim fuit ab originali mũdatus. Scõo qz fuit spũsctõ replet⁹. atqz fuit statim sctificat⁹: Tercio qz fuit ꝓfirmat⁹ i gratia vt nũq̃ moztaliter peccaret. Quarto qz fuit cognitõe ꝓphica illustrat⁹ cũ tam absconditũ mysteriũ diuitat⁹ ihu certissime cognouit exñs i vtero. Quinto qz fuit rõne virili et sensuum accelerat⁹ adhuc in vtero, vt dicit Aug. z Hiero. Sexto qz fuit exhilaratus, exultauit eñ in gaudio infans in vtero Septimo qz regem xp̃m venerat⁹ est in ei⁹ aduentu gaudio declarãdo. O q̃ntũ igit beata virgo gaudebat cũ tãta miracula ad ei⁹ vocẽ vnicã fieri cernebat in hac visitatõe.

¶ Undecimũ gaudiũ singularis bñdictionis supne z beatifice. qz aduertebat quõ spiritusctus eã taz ꝑ angelũ q̃z ꝑ Elizabeth benedictã sup oẽs ꝓnunciabat dicẽs. Benedicta tu in mulieribꝫ zc. Et itez. Btã q̃ credidisti qm̃ pficient in te zc. Aug. in sermõe de natiuitate. Maledictio Eue in bñdictionẽ mutat Marie. Itẽ Ambro. in omel. hui⁹ festi dicit. Sicut peccatũ a mlieribꝫ cepit ita bona, s. diuine bñdictõis a mulieribꝫ inchoarẽt. i. a Maria z Elizabeth p̃dicẽdo ¶ Itez Sixtus papa in sermone hui⁹ festi dicit sic. Eadez voce maria ab elizabeth atqz ab angelo bñdicta dicit vt angelis z hoibus simꝫ venerãda monstret. qz scz vtriusqz bñdictionẽ attulit zc. ¶ Duodecimũ in hac visitatione habuit virgo gaudiũ fructuositat⁹ salutifice qz vicz z ipis q̃s visitabat z sibimet et oĩbus hoĩbꝫ mũdi electis salut⁹ fructũ portabat xp̃m ihm̃ i sacro vtero. Gaudebat igitur ꝯgo qz sciebat q̃ ꝑ fructũ vteri sui quez baiulabat infern⁹ cuacuaret: hõ redimeret: angelicus chorus restauraret: z oĩs creatura renouaret. Gaudebat qz talẽ z tantũ fructum habere ipa meruerat q̃ oẽs scti z angeli fruerent. Hũc fructũ saluificũ agnouit elizabeth, z iõ exclamauit z ait, Bñdictus fructus ventris tui. ¶ Proinde iuxta p̃missa q̃stio apud theologos vertit vtilis. vtruz scz btã virgo rõnabiliter id fecerit vt spõso suo relicto scz Joseph ad cognatã visitãdã z eidem seruiendũ accesserit. Et concorditer respondet ꝯm sñias doctoꝝ q̃ sic, pluribꝫ rõnibus. ¶ Primo rõne diuine acceptabilitat⁹. ꝙ em̃ fecit nõ vagãdi z discurrẽdi ꝓpio placito sz diuine acceptabilitat⁹ desiderio. qz spiritusctõ illustrata sciebat sũme placitũ fore deo: vt ꝓpinqua scz Elizabeth visitata Johãnes sctificaret qui futur⁹ erat p̃cursor ꝓpi sicut patuit ex p̃missis. ¶ Scõo rõne exercitande ꝓtuositatis. qz sciebat ꝯgo suã visitationẽ fieri ad exercitationẽ virtutũ ꝑ maximarũ z ꝑ ꝯsequẽs ad merita et p̃mia ꝯseq̃nda maxima nõ solũ sup boies sz etiã sup angelos. tũ ꝑ exercitio sũme charitat⁹. qz vt dicit Petr⁹ raueñ. Est inq̃t z in angelis charitas q̃ supenituit in Maria dum ꝓgredit in montana: tũ ꝑ exercitio humilitatis qua se dña mũdi humilẽ ancillã Elizabeth exhibuit. Nunq̃ tãta charitas vel tanta humilitas in angelis est repta in scꝑturis exhibita fore pregnãtibꝫ ¶ Tercia rõ quo ad nos scz vtilitatis. qz sciebat ꝯgo istã visitationez ꝓficere toti mũdo ꝑ salutis efficacia vt patebit z p̃cipue edocet ex ꝙ sũm⁹ ꝓphetarũ et sanctoꝝ q̃ maioz nõ fuit inter natos mulierũ vicz Johes gr̃az z sctitatẽ habere nõ potuit nisi Maria adueniss̃et z salutasset q̃nto magis null⁹ alioꝝ hoĩm gr̃am habere posset nisi ꝑ Mariã. vt ait Bern. zc. O igit superbenedicta ꝯgo Maria q̃s pensare potest tua ꝑ his gaudia oñs q̃ charissimi fusis lachrymis iplorem⁹ marie suffragia: vt cuz ea ꝑfruamur etna leticia ¶ Ad id de gaudijs marie ꝓmulgante btõ Lapistrano miraculum Refert q̃ vicz q̃dã cleric⁹ ob deuotionẽ btẽ ꝯginis cũ adhuc eẽt secularꝫ: solit⁹ erat sertũ de floribꝫ vel rosis colligare et imaginẽ btẽ ꝯginis cũ ipo serto decorare: factũ ẽ ꝯgine bñdicta faucte q̃ religionẽ intrauit et seculo renũciauit vbi cũ ꝑ aliq̃t tps p̃mãsiss̃et cepit anxi⁹ esse q̃ sue deuotiõi satisfacere nõ posset: in eo vicz q̃ neq̃ret florez colligere in religiõez imaginẽ ꝯginis adornare cũ serto: sic̃ solit⁹ erat facere in secło. Unꝫ ꝓpositi se de religiõe ob hãc solaz cãm exiturum. Quadã g̃ die cũ nimis anxiaret coz ei⁹ i oratione posito appuit btã ꝯgo di. Fili noli anxius esse nec de religiõe exire: docebo ego te quõ deuotõi tue meli⁹ ꝙ satisfacere valeas ꝑ serto vl̃ corona quã mihi i secło ꝺ floribꝫ faciebas. Hũc fac mihi singlis diebꝫ coronã spũalẽ hoc modo. Primo ob memoriã gaudij mei qꝺ habui cũ filiũ meuz concepi: dic

vnū pater noster: deo gratias agēdo de bñficio mihi ꝓstito. z subiungas decē aue maria. Scōo ob memoriā gaudij qō habui filiū in vtero portādo z ī visitatōe Elizabeth cōsiliter facies. Tercio ob memoriā gaudij tpe natiuitatis filij mei ꝓsiliter facies, Quarto ꝙz ob memoriā gaudij qō habui cū tres magi filiū meū deū agnoscētes adorauerūt ꝓsiliter. Quinto ob memoriā gaudij qō habui cū filiū in tēplo repi z postea descēdit et erat mihi ī oīb⁹ subdit⁹ z dulcissime ꝓuersatus ꝓsilr Sexto ob memoriā gaudij qō habui qñ filiꝰ meꝰ resurrexit, ꝓsiliter, Septio ob memoriā gaudij qō habui cū in celū assumpta sum dices ꝓmo vnū pr̄ nr̄, z subiūgēs tria aue maria, z sic in toto erūt septem pr̄ nr̄. z. lxiij. aue maria. ℔ facies singulis diebus acceptiorē mihi facies coronam et tibi magꝝ meritoriā. hec dicēs euanuit. Iste numerꝰ ꝓsonat numero annoꝝ vite btē ꝑginis q̄bus vixit in mūdo isto ſm alios. Ille igit remanēs in religiōe sedula deuotione cepit q̄tidie ℔ ꝓficere, Accidit aūt q̄dā vice pꝰ sacram ꝓfessionē vt iter ageret p quādā siluaz cū fratre socio z sic in itinere dictā coronaz oraret: secꝰ viā latitātes erāt latrones: explorantes p viā trāseuntes: qꝝ cuz viderēt istos fratres videbāt eis qꝝ vna pulcherrima virgo astaret fratri orāti dictā coronā: z ad singulā salutationē eiꝰ vnā rosam pulchrā colligēs alligaret cū aureo filo ad circulare lignū qō manu videbat tenere: q̄si faceret qō dā sertū. Cūqꝫ cōpleta orōne irruissent latrones sup fratres z eos capiētes q̄rerēt z dicerent: vbi ē ista puella q̄ vobiscuz nūc erat: q̄ feciſtz eā, Illi negabāt dicētes: qꝝ nūq̄z vellent mlierē vl̄ feminā aliquā in societate habere qz vouissent castitatē z ꝓsortia mlieruz tenerent ex regula fugere, Isti ecōtrario asserebāt vidisse cū eis puellā pulcherrimam vñ traxerūt eos de via ad ptes: vt eos afflige rēt z ꝓsiterent q̄ istā puellā fecissent, Suspirāt fratres ad xp̄m z btāz ꝑginē, Et ecce apparuit btā ꝑgo in aere cū multitudie angelorū: ferēs in capite suo sertū roseū: z dicēs ad latrones, O vilissimi z iniq̄ homīes cur audetis meis famulis nocere z̄c, Perterriti illi z stupefacti audierūt ꝑginē bñdictaz q̄si gliando dicere ad angelos: ecce q̄li corona decorauit me iste frater z̄c, Et euanuit, Sicqꝫ factū est qꝝ latrones auditū fratrē referentē de ꝓdicta orōne quā btē ꝑgini porauerat ad lumē ꝓfitatis redeūt venīa postulāt z mūdo renūciātes religionē ingrediunt, fratres q̄z z oīes isti quoad vixerūt coronā beate virginis sedula deuotōe orauerūt quotidie

¶ Denicꝫ fertur amplius qꝝ cuz ista oratio in vsum plurimoꝝ venisset sctūs Bernardinꝰ de senis ordinis minoꝝ de obseruantia q̄ti die eam ob deuotōez ꝑginis porabat, Cui die quadā oranti ipaz coronā: apparuit beata virgo di, O mi deuote famule multū mihi cōplacuit in tua deuotiōe, Ecce quia me hac corona q̄tidie es honorat⁹ impetraui a filio meo tibi gr̄am miracula faciēdi z ꝓdicandi. z tandē scias te in celo mecū sine fine letari ꝓticipem meoꝝ gaudioꝝ z̄c. Et sic ab illo tpe cepit sctūs miraculis choruscare et maximis gratijs abundare. Oēs igit charissimi vos adhortor ad btē virginis deuotionē z gaudioꝝ eius recordationē: oēs in dño ihu admoneo ad ꝓdicte corone virginalis orationē: vt valeatis ī celo sine fine vna cū beata ꝑgine cōgaudere, qō nobis ipius meritis ꝓcedat xp̄s filius dei.

¶ Pars tercia secūdi libri est de btē marie cātico z gr̄arūactōe ꝓ diuīa incarnatōe.

Magnificat anima mea dñm Lu. j. ca. Verba sūt bñdicte ꝑginis marie gr̄as agētis z laudātis deū in hac visitatione: ꝓ bñficio diuīe incarnatōis: et deuotissimo cāt̄ico edito dicētis Magnificat z̄c.

¶ Circa qō vna talis ponit ꝓclusio. Cōgruentissimū erat vt bñdicta ꝑgo Maria ꝓ bñficio diuīe incarnatiōis nouo cāt̄ico deum collaudaret. Hāc ꝓclusionē declaro z ostēdo triplici rōne. ¶ Primo rōne gratificationis: quia nouo z sūmo dono noua et sūma debeꝫ gratiarūactio ipi deo: ne viciū ingratitudinis incurrat, qō est tāqꝫ vētus vrens exiccans fontē gratie: deo inimica ſm Ber. Vñ Seneca lib. de bñficijs ait, Nil grato animo honestiꝰ. Turpissimū aūt est bñficijs gratias nō referre. Sed qm̄ beata virgo in hac incarnatōe sūma donaz noua ꝓ humano genere obtinuit sc̄z qꝝ deꝰ fieret homo ex ea: z redimereꝫ homoz z̄c, ergo nouo cantico debuit gratias agere deo ī ꝓsona sui z totiꝰ hūani generis, Scōo rōe remediatōis: nā xp̄i ī carnatō ōbebat eē remediū ꝫ bois lap

ſum. Cotraria aũt contrariꝭ curantur. ſm Greg. in omel. de martyrib. Qm̃ aũt hõ ce cidit blaſphemia ꝫ deũ ꝓcurrẽte. Hã vt legit Geñ. iij. dixit diabol⁹ ad mlierẽ. Neq̃ morieminí. ſcit em̃ de⁹ q ꝙ cũq hora comede ritis eritis ſic dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ. Ecce blaſphemat deũ attribuẽdo ei inuidũ eſſe ⁊ tenacẽ: q̃ſi de⁹ eẽt tã inuid⁹ ⁊ tenax q nollet vt ei aſſilareť hõ ſciẽdo bonũ ⁊ malum ⁊c. Huic blaſphemie mlier Eua cõſenſit cũ ſic foze credidit. Et iõ ſic hõ ꝑ blaſphemiã dia boli cui mlier ꝓſenſit: caſum ſumpſit. Ita p ꝓtariũ in ininio nr̃e repatõis p incarnatõz ꝟbi dei ipa mlier. i. maria gr̃as agere ⁊ lau des deo ꝓmere debuit: q̃ blaſphemia ꝓma aboleret: qõ ⁊ fecit in ℔ deuotiſſimo cãtico Magnificat ⁊c. ¶ Tercio rõne ꝑfiguratõis qz legit Exo. xv. q cũ filij iſrl' fuiſſent libera ti de manu pharaonis ⁊ egyptioz ipis ſub merſ. Maria ꝓbetiſſa ſoz oz moyſi ⁊ aaron egreſſa cũ mlieribz canticũ cecinit. Hec ma ria figurauit nr̃am dñam mariã: q̃ cantico nouo debuit canere laudes deo ꝓ nr̃a libe ratõe de ſub manu diaboli. Poſtq̃ igit ma ria redẽptozẽ cõcepit angelo nũciante ⁊ ad Elizabeth veniſſet: Elizabeth eã bñdictã ꝓ clamaſſet ⁊ ꝟba angeli ī ea implẽda ꝑdixiſ ſet. Perficient inꝺt in te que dicta ſũt tibi a dño. ſtatim maria ꝓ gratiarũactõe ℔ carmẽ dño cecinit ⁊ ait. Magnificat aia mea do minũ ⁊c. De ℔ itaq̃ cantico loq̃ intẽdentes tria myſteria de ipo declarabim⁹.

¶ Primũ dicit ſublimitatis.

¶ Scom̃ myſteriũ glorioſitatis.

¶ Terciũ myſteriũ vtilitatis.

¶ Articul⁹ ꝓmus q canticũ marie excel lit alia cantica ⁊ ſublimu⁹ foze oſtẽdit ꝓ alijs in trib⁹: vt patebit infra.

Primũ miſteri

Primum dicit ſublimitatꝭ. vbi ẽ notã dũ q ℔ canticũ magnificat cete ris cãticis eſt excellẽti⁹ ꝓcipue in tribus.

¶ Primo in intitulatione.

¶ Scõo in cauſa ⁊ intentione.

¶ Tercio in eccliaſtica veneratõe.

Primo q̃dẽ ℔ canticũ alia excellit in ſui inti tulatõe ⁊ denoiatõe. qz vnũqq̃ cãticũ in titulatũ a ſuo autoze dicit: aut cãticũ Moy ſi: aut cãticũ Dauid: aut alicui⁹ ex ꝓphis. ℔ ꝑcellẽti⁹ nomẽ hz: qz oz cãticũ Marie. Uñ Lu. j. ꝓmittit titul⁹ hui⁹ cantici cũ oz. Et ait maria. Magnificat aia mea dñm. Sic ꝫ maria excellit oẽs ꝓphas ſctitate: dignitate: ⁊ glia. ita ei⁹ canticũ excellit eoz cantica. O q̃s nõ afficiat huic cantico: qõ tã dignũ taz dulce nomẽ ſortitũ eſt vt dicat cãticũ marie dñe nr̃e regine miſcõie et gr̃e ⁊ a fortiori qz cũ iſtud cãticũ edidit ⁊ cecinit: deũ et dñm vez in vtõ habuit ⁊c. ¶ Sz forte obꝟcies q canticũ cãticoz Salomõis ꝑcellat oia cã tica: qz ſic denoiat ꝓ ſupexcellẽtiã ſcz cãtica cãticoz. Uñ ⁊ ſm Jobez in ꝓlogo ille liber vocat hebraice ſyraſirim qõ in lingua nr̃a vertit cãticũ cãticoz. Rñdet q ℔ nõ obſtat qz ille liber oz ſic: ꝓ eo qz mltipl'r diuias cõ tinet ꝑ alijs cãticis ve. te. laudes ⁊ ſpũalem amoz̃ inter ſpõſuz xp̃m ⁊ ſpõſaz eccliaz vel aniam docet ſm Hiero. vbi ſup. ¶ Nihilo min⁹ ℔ cãticũ Marie ꝑcellit rõnib⁹ ꝓnota tis. ¶ Scõo q̃ iſtud ꝑcellit alia in cã ⁊ intẽ tione. qz cũ alia cãtica ſint in gr̃arũactiones aut ꝓ victoria habita: ſic canticuz Moyſi. aut ꝓ recepta ſanitate: ſicut cãticũ Ezechie. aut ꝓ diuia laude q̃cũq̃. Hoc aũt ẽ ꝓ diuia incarnatõe qõ ẽ ſũmũ ꝑ oib⁹. ¶ Hui⁹ rei cã q̃ri ꝑt vtrũ hõ pl⁹ teneat ⁊ deo ſit accepti⁹ re gratiari ꝓ bñficijs diuie incarnatõis ⁊ hu mane redẽptõis q̃ creatõis. ⁊ ſic de alijs.

¶ Ad qõ ꝓtin⁹ rñdet q ſic. ⁊ oſtẽdit. ¶ Prio ex autozitate. Nam Ambro. li. de vir. dicit Pl⁹ dñe ihu ꝺbeo tuis iniurijs q̃b redẽpt⁹ ſuz q̃ tuis ꝟtutib⁹ q̃b creat⁹ ſuz. Itẽ Chrys. ſup Mat. dic. Nil ẽ ꝓ q maiozes gr̃as age re debem⁹ q̃ ꝓ paſſiõe ⁊ morte vnigeniti ei⁹ Et Bern. in medita. Sup oia amabilez te mihi reddit o bone ihu op⁹ redẽptiõis nr̃e calix paſſiõis quẽ bibiſti in cruce. ¶ Scõo oſtẽdit rõne. qz teſte Grego. in omel. de ꝓfe ſoribz. Quãto creſcũt dona tãto rõnes cre ſcũt donoz. ⁊ Seneca li. de bñficijs. docet q ãnto maí⁹ donũ dat tãto maioz eidẽ gra tiarũactio debet. Sz in incarnatõe ⁊ paſſi one xp̃i maxim donũ datũ eſt hoi. qz de⁹ ſe ipm obtulit ꝓ nob. g̃ ⁊c. ¶ Tercio oñdit exẽ plaritate qz ℔ ſolũ ẽ bonoz fideliũ vicz xp̃ia noz. ꝓ redẽptõe gr̃as agere. Illud ꝟo ſcz ꝓ recreatione vel alijs donis regratiari ẽ cnã infideliũ ⁊ maloz. Nimiz ī vit̃ ꝓ hoz legit q Thales phs cuz nocte extra domũ q̃ſtra ꝓſideraret incidit in fouea. Quo lugẽte d ip

xit vetula, Tu q̃dez o Thales q̃ añ pedes tuos sunt videre neq̃ens quõ q̃ in celo sunt poteris cog̃scere. Sic Thales ferť rñdisse. Hoz triũ gr̃as ago. Primũ q; hõ fact⁹ sum z nõ bestia. Deinde q; mas z nõ femia. Postremo q; grec⁹ z nõ barbar⁹. Ecce infidelis iste gr̃as deo egit p bñficijs creatiõis z conditõis, g̃ multo magʒ xp̃ian⁹ dz z̃c. ¶ Tercio B canticũ p̃cellit alia eccl̃iastica veneratõe, q; eccl̃ia ꝓstituit q̃tidie B canticũ Marie dici venerabiliť in vespis. Hocautẽ iõ vt deť nobis intelligi: q; vergẽte mũdi vespe dñs de⁹ est incarnat⁹ ex ꝑgine p quẽ eternã cõsequimur bñdictionẽ, z iõ q̃tidie studeamus deo regratiari. Propter ea etiã p alijs B canticũ Marie solẽni⁹ deuota celebritate solet in festis decãtari: accẽsis lucernis z thurificatõibꝫ ꝓsuetis adhibitis. Uñ z fideles ad B canticũ cũ caniť in vespis solẽt assurgere et stare capite nudato z inclinato, sicq; reuerẽti⁹ audire vel dicere tãq; si tũc p̃tialiter adesset btã ꝑgo z ei⁹ fili⁹ dñs ih̃s. Et certe dñt hec facere q; totũ B canticũ est ꝑbuz sancti euãgelij, z iõ sic reuerẽter ẽ audiendũ, q̃m sic̃ sc̃ptum ẽ Ecc̃i. xxxij. Pro reuerẽtia accedet tibi bona gratia.

¶ Articulus secund⁹ q; Marie canticũ est gl̃iosissimũ: et assignanť in ea duodecim beneficia a deo collata Marie, p q̃bꝫ magnificat deum.

SEcũdũ misteriũ de B cantico Marie declarãduz dicit gl̃iositaťʒ. Nã reuera B cãticũ est gl̃iosissimũ tã ipi deo q̃z ei⁹ sctissime mri Marie. ¶ Primo q̃dẽ deo quẽ laudauit btã ꝑgo in ipo p̃cipue, xij. modis. Primo de dñatione ei⁹ sup totũ mũdũ, ibi. Magnificat aĩa mea dñm, nõ dic̃ illũ vel illũ: ſz anthonomastice dñm. Scõo laudat de hoĩs saluatiõe, ibi. Et exultauit spũs meus in deo salutari. i. saluatore q; dñi est sal⁹. Tercio in bũilitũ respectõe, ibi. Respexit humilitatẽ an. Quarto in mr̃is btificatõe, ibi. Ecce ei ex B btãz z̃c. Quito i mirãdoz operatione: q; fecit mihi dñs magn̄ z̃c. Sexto i nominis sctitate, ibi. Et sctũ nomẽ ei⁹. Septimo in miscõia z miseratõe. Et miscõia ei⁹. Octauo in supboz deiectõe. Fecit potẽtiaz z̃c. Dispsit superbos. Nono in bũilitũ exaltatione. Deposuit po. de se. Decimo in esurietũ ipletõe. Esurientes iple. bo. Undecimo i bũane nature assũptõe. Suscepit isr̃l puer. Duodecimo in ꝓmisse liberatõis ipletõne. Sic̃ locu. est ad pa. Hec ꝺm Johez gerson cancella. pariſ. in sua editõe de cãtico Maríe. ¶ Scõo dixi q; ẽ gl̃iosissimũ B canticũ btẽ ꝑginis, q; in ipo notari p̃t, xij. stelle gl̃ie in corona capitis ei⁹, sic̃ scribiť Apoc̃, xij. In capite inq̃t ei⁹ corona. xij. stellaz. Haz i bis xij. bñficijs a deo acceptis vel ꝓuilegijs donatis btã Maria gaudẽter gl̃iať z deũ laudat in B cantico vt patz diligẽter ꝓsiderãdo versus ei⁹ atq; pticulas. ¶ Cap. I.

PRima stella ỏr dignatiua p̃electio de q̃ deũ Maria laudat et gaudẽs gl̃iať cũ di. Magnificat anĩa mea dñm Notãter dic̃ dñm qỏ ẽ relatiuũ ad seruũ vel ancillã: vt significet se in B gaudere z gl̃iari q; a ỏo ẽ in ancillã specialiť electa, vñ de B gr̃as agit. Nã, pfecto sctis B est gaudium maxim̃ z gl̃ia: q; se nouit eẽ ꝺnos di cui q̃dẽ seruire regnare ẽ. ꝺm Aug. z Greg. Sic̃ z videm⁹ milites gl̃iari de eo q̃ q̃dẽ eoz sũt serui ꝓpotẽtioris regis z accepti. vñ dña i ỏo gl̃iando dic̃. Magnificat anĩa mea dñm. s. meũ cui⁹ suz ancilla p̃electa. Nimiz. vt dicit ũij. li. etbico, Qualis vnusq̃sq; ẽ talia dicit z opať z taliť viuit: q; ex abũdantia cordis os loq̃ť Math. xij. Et q; btã ꝑgo B sp desiderabat vt mereretť fieri ancilla dei. z ei⁹ filio deseruire quẽ nouerat ex sc̃pturis i carnẽ vẽturũ, B sp oriõibꝫ flagitabat vt etiã ferunt hũstorie, z iõ nimiz q; mox cũ fidẽ dedit angelo ait. Ecce ancilla dñi. s. qỏ sp optaui, et nũc etiã gr̃as deo agens id replicare videť di. Magnificat aĩa mea dñm: cui⁹ suz ancilla. O felix marie desideriũ: qỏ tã efficaciť est p toti⁹ mũdi salute ipletũ. O felix q̃q; aĩa q̃ seruire toto corde desiderat xp̃o. ¶ Sz circa lr̃am hãc q̃ri p̃t tria p̃cipua. Prima q̃stio: vtrũ btã maria ꝓgrue sic̃ incepit suã laudatiõnẽ p xp̃i incarnatõe ex ea facta vt diceret magnificat. Nã miz ẽ q̃re nõ dixit Laudat vel bñdicit aut gr̃as agit z gl̃ificat aĩa mea dñm cũ bñ hec oĩa z singl̃a dicere potuit. Ad B ptin⁹ rñdeť q; ipsa nõ a se sz a spũsctõ hec ꝑba ptulit: q̃ spũsctus notanter voluit inchoare B ꝑbo magnificat z nll̃o alio, q; ỏ maximis beneficijs deũ laudabat maria, i. de bñficio incarnatõis diuĩe. Idcirco magnificat qỏ sonat laudis magnitudinẽ dice

re debuit ꝛ dixit, vñ Amb. sup Lu. Magnificat anīa mea. q. d. Tāto et tā inaudito munere dñs me sublimauit q̄ lingua explicare nō sufficit. Sz totū anī affectū in agendis et laudib⁹ offero: ꝛ in eius magnitudie ꝓtēplando gratulāter impēdo: iō magnificat anīa mea dñm. ¶ Scda q̄stio q̄re addidit anīa mea: ꝛ nō dixit. Magnifico dñm. ¶ Rñdet q̄ b̄ spūssctūs voluit vt doceamur nos de bñficijs anīe q̄ sūt potiora q̄z corpalia sicut ꝛ anīa potior oīi corpe: vt dic̄ August. deū magis laudare. Et q̄ bñficiū diuine incarnatōis ꝑncipali⁹ est ad salutē aiarū q̄z corpoꝝ, iō inseruit anīa mea. ¶ Tercia q̄stio cur nō dixit magnificat aīa mea deū vl̄ sponsum patrē vel filiū: q̄zuis q̄libet horū dicere potuisset. ¶ Rñdet ſm Anthoninum florentīn. in sūma sua q̄ hoc voluit spūssctūs. ¶ Primo vt deū gl̄iosum cū timore reuerēdum intēdat: q̄ initiū sapie timor dñi: vt ait ps. Li dñs aūt timorē reuerētialē includit. iuxta illud Malach. j. Si ego dñs vbi ē timor me⁹. ¶ Scdo vt oī via b. ꝙgo ꝑpas laudes fugiat ꝛ tm̄ diuias intēdat. Si em̄ dixisset: spōsum multū se laudasset. sil̄iter si dixisset patrē vel filiū: eque laudis esset, si dixisset deum: suā hūilitatē ancillarē tacuisset. ꝛ iō dicendo dñm q̄d est relatiuū ad ancillaz se humilē ancillā dei, pfiteť: q̄m⁹ ꝛ nos doceat q̄ in hūilitate nr̄a placēt deo obseq̄a et laudes: vt oīa bona ī nob⁹ deo attribuam⁹.

¶ Capitulum. II.

Scūda stella dicit diuīa dulcificatio, ꝓt quā ipa btā ꝙgo diuīa dulcedine plenissima gaudēs gl̄iat ꝛ dic̄. Exultauit spūs me⁹ ī deo salutari meo. glo. id ē in filio saluatore meo. cui⁹ diuīa dulcedine spūs tāta abūdo plenitudine: vt spūs me⁹ exultet, i. extra seipam in extasim saltet ī deū tē, ꝛ iō ꝑ tāto dono grās ago. ¶ Sz b̄ ꝑmo q̄rit q̄re pot⁹ dixit exultauit in ꝑterito q̄z exultat ī pñti cū nō lōge antea ꝓcepit xp̄z saluatorē in vtero. Ad b̄ rñdet notādo q̄ beata maria ī deo saluatore. i. xp̄o tripl̄r exultauit. Primo añ xp̄i ꝓceptōez exultauit ī fide ꝛ spe. q̄ firmit̄ credidit ꝛ spauit xp̄z redēptorē in carne vēturū. sic ꝛ de Abraā scribit̄ hoc mō exultasse Joh. viij. Abraā pr̄ vester exultauit vt videret diē meū ꝙ credidit ꝛ spauit. Jō dr: vidit, s. fide ꝛ deo reuelāte ꝛ gauisus est tē. Scdo exultauit maria ī borā ꝓceptionis xp̄i q̄n gaudiū summū de b̄ habuit vt patuit ꝓte ꝑcedēti. Tercio exultauit p⁹ cōceptionē xp̄i q̄ expiebať ꝓtinue deū in se manētē tota plenitudie ꝛ miro mō spūsctūm cōsolantē. Notāter ḡ dixit exultauit: vt significet q̄ a ꝑncipio sue ꝓceptōis in vtero mr̄is sctē Anne, s. sp in cognitiōe xp̄i exultauit mlto magʒ q̄z Johes baptista in vtero ꝛ iā xp̄m vtero portare cepat añ aliq̄t dies q̄usq̄ puenerat ad domū Zacharie a die conceptiōis iter agēdo, ꝛ iō dixit: exultauit, q̄ iā añ ꝓceperat. ¶ Scda q̄stio h⁹ occasione, nūq̄d maria sciuit antea q̄z ꝓcepit xp̄z de se forē incarnādū ꝛ iō exultauit ī xp̄o. ¶ Rñdet q̄ licz q̄dē sciuit q̄ dei fili⁹ debuit incarnari: multo magis q̄z b̄ nouit q̄z ꝙphe: tñ ex hūilitate nō ꝑsūpsit nec putauit se eē illā ꝙginē de q̄ xp̄s deberet ꝓcipi donec angel⁹ nūciauit. ¶ Tercia q̄stio q̄re dixit salutari meo cuz xp̄s esset saluator etiā alioꝝ. Rñdet ſm Ly. q̄ b̄ dixit rōne assūpte hūanitatis ex ea. q̄ sic fuit tm̄ ipi⁹ ꝙginis, vñ exultauit spūs. ¶ La. III.

Tercia stella dr deo chara dilectō q̄ respexit ināt hūilitatē, respexit, i. acceptauit ꝛ amauit. q̄ vbi amor ibi ocul⁹ ſm Aug. ¶ Sz q̄re dixit hūilitatē nō ꝙginitatē vl̄ alias ꝙtutes. Rñdet ſm Ly. q̄ licz maria fuerit oīb⁹ ꝙtutib⁹ deo chara ꝛ electa vt eēt mr̄ filij di: tñ specialit̄ b̄ fuit ex hūilitate Ber. Audeo dicere q̄ nec marie ꝙginitas placuisset deo sine hūilitate. Vnde ī sermone de assūptōe Aug. O btā hūilitas marie q̄ deū hoīb⁹ pepit: vitā mortalib⁹ edidit: padisuz aquit: ꝛ hoīm aīas lib̄auit. Vñ ponit̄ ꝑ ista stella hec ꝓclusio. Pl⁹ amauit de⁹ hāc vnā puellā q̄z oēs angelos ꝛ sctōs ac totā mūdi machinā. Probať ex triplici rōe tā q̄z ex trib⁹ signis dilectōis ꝛ acceptatōis.

¶ Primo rōne donationis.
¶ Scdo rōne ꝓuersationis.
¶ Tercio rōne impetratōis.

Prio ex rōne vl̄ sig donatōis. q̄m ſm dñm Bonauē. sup. iij. sentē. di. xxxij. de⁹ dr diligere aliquē magʒ q̄z alterz rōne effect⁹ vel cōicatōis boni maioris. Cui ꝓcordat ꝙbū Aristo. ix. ethico. dicēs. q̄ amor vl̄ amicicia ꝙfundať ī benivolētia. i. in bonū velle alicui. Sz q̄ de⁹ tā excellētissimū bonū ꝛ donū voluit ꝛ dit b. ꝙgini q̄d nlli nec oīb⁹ sil̄ ꝓcessit vicz q̄ essz mr̄ dei q̄ nūl maiꝝ creature donari ꝑt. Vñ Anſ. de ꝓcep. ꝙgi. ca. xviij. Quid

excellēti⁹ illi dare valeret q̄s in ꝑpetua ỽginitate manēs deū de sua carne carnē factū generaret. Dec ille, ꝙ eam pl⁹ dilexit. ¶ Scdo rōne vel ex signo ꝓuersatōis qm̄ ſm eundē Bonauē, vbi supꝝ. Signū dilectōis diuine est familiar⁹ ꝓuersatio. Hā dicit phs. ix. li. ethico, Actus amicicie ē ꝓsolatio i amici visiōe z colloq̄o ac ꝓuersatōe. Sz nō est aliquis angelo⁹ nō aliq̄s sctō⁹ nō tot⁹ mūd⁹ cui de⁹ tāta familiaritate suā ꝓuersatiōnē exhibuit sicut ỽgini, cui se dedit nō tantū sicut ceteris in deū z dñm: sz specialit in filiū cui⁹ vberib⁹ fuit alit⁹: cui⁹ manib⁹ portat⁹ z sepiſſime ꝑ voto amplexat⁹ z osculat⁹, de cui⁹ sāguinis portiōe carnis substātiā assumpſit z indissolubilit sibi vniuit: z sic de alijs, ꝙ sequitur q̄ eā sūme dilexit, vt de ea verificet illud Sap. viij. Hāc amaui inq̄t de⁹ z q̄siui mihi spōsaz assumere eā z amator factus⁹ sum formē illi⁹, generositatē e⁹ glorificat. ꝓtuberniū habēs dei z oīm dñs dilexit illam. Tercio ostēdit ex rōne vel signo impetratōis, tantū cm̄ eā deus dilexit vt ipa in oī petitōe a deo plus valeat impetrare q̄s oēs scī z angeli ac tota eccl'ia mūdi, q⁹ ei nil phas est negare q̄ tāq̄m mr̄ pōt deo imperare et nō tātū supplicare sicut ceteri. Unī. iij. Reg. ij. ca. Pete mat qđ vis neq̄ em̄ phas ē aliq̄d tibi denegare Unī Anſ. de ꝓceptōe btē ỽginis. ca. xv. dic Scim⁹ inq̄t btām Mariā tanti meriti esse apud deū: vt nihil eoz q̄ velit efficere possit aliq̄tin⁹ effectu careret qđ est signū magne dilectōis, qm̄ ſm Tullīū z Hiero. Amicorū est idē velle et idē nolle. ¶ Ad ꝟ ptinet miraculū qđ ferūt histozie, Quidā em̄ cum denotus esset btē virgini z multa enormia cōmisisset crimīa: ecclesiā intrās visa imagine btē virginis ait, O dña si te inuocarē inuanū laborarē quia cū sim peccator maximus⁹ scio q⁹ nō exaudies sed ꝓtemnis: me em̄ q̄si dānatū reputo: nec ꝑ te posse adiuuari: cūq̄ sic auertisset se vt exiret desperatus: statim bñdicta virgo mater miſcōie allocuta est: z ait. Cōfide in me q⁹ etiā si in ꝑfundo inferni esses damnat⁹ in eternū: valerē tui misereri: nil em̄ est qđ mihi filius possit denegare. vñ ille ꝓfortatus veniā petijt z sancte viuēs deuotius virgini deseruiuit. O igit fidelis aīa aduerte quātū deus btām ỽginē diligat q̄ntūue eius oratio apud deū valeat: et sup ac inter oēs sctōs ipaz in patronā elige tibi que potest suffragari.

¶ Capitulum. iiij.

Quarta stella dicit btificatō, vñ subdit, Ecce eniz ex ꝟ btām me dicent Beda Cui⁹ inq̄t būllitas a deo taz grate relpicit recte btā ab oīb⁹ cognomīat. Dec ille, Merito q̄dem btā virgo ab oīb⁹ btā ꝓdicat: q⁹ ipa ꝓcepit portauit et genuit btitudinis autorē. Sz q̄rit quō hec Marie ꝓphetia verificet cū videam⁹ plīmas generatōes nō dicere eā btāz: sz pot⁹ blasphemare: vt ptz in iudeis: in hereticis: in infidelib⁹ et paganis. ¶ Ad ꝟ breuiter rñdet ſm Alco. de ly. z cōiter alios expositores doctores: q⁹ in ꝟ dicto nō est distributio intelligēda ꝑ singulis generꝫ: sz ꝑ generib⁹ singuloꝝ: q⁹ ex oīb⁹ generatiōib⁹ aliq̄ sunt ꝓuersi ad fidē q̄ ꝓfitent istā virginē btām. ¶ Nota etiā q⁹ tria sūt genera nationū ꝓncipalia sicut et tres in toto mūdo sunt sectarum ꝓncipales varietates.

¶ Prima iudeoꝝ.

¶ Scda machometistarum.

¶ Tercia christianoꝝ.

Prima est natio iudeoꝝz ista btificat: q⁹ de ea ꝑ ꝓphetas sctōs ꝓconia bona ꝓfert. z etiā q⁹ ſm Bonauē, sup. iij. di. iij. q. ij. ar. iij. Infideles q̄dā iudei asserūt ꝟ mirū fuisse i maria q⁹ cū esset pulcherrima a nullo vnq̄s viro fuit ꝓcupita et ꝑ ꝓsequēs ipa nūq̄s virginitatē amisit in q̄ dei filī⁹ bītauit, ꝟ testimoniū infideliū vilipēdendū nō est, oportet em̄ te stimoniū haberi ab his q̄ foris sūt. ¶ Secūda est natio machometistaꝝ credētiuz: vt sunt thurci: saraceni: agareni: ethiopes z similes. Isti etiā btām dicūt Mariā cū bona vtiq̄s sc̄pta in suis libris habeāt de ea sic testat Alco. de ly. sup ꝟ passu. Hā in alcho rano, i. in libro legis saracenoꝝ in. iij. zoza in iij. donario ei⁹ talit sc̄ptū est. Dixerūt angeli, o maria vtiq̄s de⁹ elegit te et purificauit te et vtiq̄s elegit te clarā sup oēs mlieres seculoꝝ. Itē ibidē donario. v. dixerūt angeli, o maria vtiq̄s de⁹ annūciat ỽbū ex ipo: nomē ei⁹ yseben, mariā. i. iesus filī⁹ marie z erit honorabil in ꝟ secl'o atq̄ i alio z alloq̄t hoīes Itē in libris autēticis apud saracenos q̄rus vn⁹ vocat abbokari alter ꝙ mozlim dixit Ebi bozayza socius sc̄z machometi q⁹ audiuit machometū dicentez. Nullus nascitur de filijs Adam quem non tangat sathan: z

ideo plorat vociferās ex tactu sathan preter Mariā z filium ei⁹. Jtē dixit idem Ebi machometū dixisse. Multi pfecti fuerūt ex hominib⁹. nulla ꝑo fuit pfecta ex mulieribꝫ nisi Maria mater yse id est ihesu. Fertur q̄z q̄ cunq; ex saracenis publice blasphemauerit nomē ꝓginis Marie lapidibꝫ cōtundeꝝ os eius ꝑm leges coꝝ. Ecce ptz quō a paganis btificaꝝ Maria. ¶ Tercīū gen⁹ nationū est xp̄ianoꝝ qui oēs eam sctām z beataz dicūt. Et certe erubescat mal⁹ xp̄ian⁹ q̄ beate virgini laudes dicere recusat: quā etiā pagani vt ꝑmissuz est laudāt. vtiq; o btissima virgo Maria vez est qō de te canit ecclesia Felix inq̄t es sacra ꝓgo Maria z oīm laude digniſſima: qz ex te ort⁹ est sol iustīcie xp̄s deus noster. Ecce ḡ te oēs btām dicim⁹.

¶ Capitulum. V.

Quinta stella in ordine z ꝑma secūdi q̄ternarij dicit mirificatio: vñ ait Quia fecit mihi magna q̄ potēs est id ē opatus est in me mirabilia ꝓ suā potentiā infinitā Theophil⁹. Vere magna mira z maxima de⁹ opatus ē in Maria: cū eaz a peccatis ꝑseruauit: cū eā sctificauit: cū filiū dei ex ea nasci voluit: z būanū gen⁹ ꝓ ipam repauit. Cū ꝓo pepit virgo ꝑmānsit: z hec iō quia potens ē q̄m null⁹ alius potuit hec facere. ¶ Circa hāc stellam ponit ista ꝯclusio. In oibus opibus a ꝓncipio mūdi factī mirū maximū qō de⁹ fecit in toto mūdo z facere potuit ē h̄ qō in Maria fecit. ꝓbat tripl'r

¶ Primo autoritate.
¶ Secundo ratione.
¶ Tercio exemplificatione.

Primo autoritate sctī Bern̄. in sermone de gaudijs Marie dicētis. Multa inq̄t magā fecit deus in creaturis mūdi. nihil tñ taz excellens z tā magnū opus digitoꝝ dei sicut ī ꝓgine quā sol z luna miranť. Hoc idē testatur Anť. z plures alij doctores. Scō ꝓbatur rōne: qz nil potest dici maiꝰ q̄ꝫ q̄ de⁹ sit fact⁹ hō: cū magis distet de⁹ a creaturis q̄ꝫ q̄cunq; creatura a nihilo. Ceteꝝ ex pte creature nil maiꝰ potest dici q̄ꝫ q̄ sit mater dei. Hoc em̄ est sūme gratie z glorie: qua maioꝝ creature cōicari nō potuit sicut vult Alexā. de bal'. i. pte. et Alber. sup missus est. Jdeo Anť. li. de ꝓcep. ꝓgi. di. Nihil tibi o dña est equale nihil cōparabile. Oīe em̄ qō ē aut supra te est aut infra te est. Qō supꝫ te est solus deus est. Qō infra te est: est oīe qō de⁹ nō est ¶ Tercio ostēdit exemplificatōe. nā magna fecit deus quādo celū z terraz ac oīa q̄ in eis sunt solo verbo creauit de nihilo ꝑs. Dixit z facta sunt. Sed certe mal⁹ fecit multo in matre quādo de purissimo ei⁹ sanguīe coꝝpus xp̄i formauit in q̄ totus de⁹ essentialiter ꝯtinet quē celi cape nō possunt. ¶ Jtē magnū fecit deus quādo celū angelis repletum creauit. z ipis deū diligētibꝫ se btā visione fruendū exhibuit. Sꝫ certe mai⁹ fecit i virgine quādo in ei⁹ vtero de⁹ ipse habitauit inclusus q̄ oīes angeli fruebanť. ¶ Jtē magnū fecit de⁹ qñ de pua Ade costa vnā magnā mulierē formauit. z eam Ade federe mr̄imoniali ꝯiunxit. Sed mai⁹ fecit qñ de pua portiōe sanguīs ꝓginee coꝝpus xp̄i pfectum subito formauit diuinitati inseparabiliter vnitū. ¶ Jtē magnū fecit qñ mūdū diluuio delevit z tm̄ octo aīas ꝑseruauit a diluuio. Sꝫ mai⁹ fecit qñ beatā virginē ab oī peccato ꝑseruauit z p eam gen⁹ humanū redimendū disposuit. ¶ Jtē magnū fecit quādo pharaone submerso hebreos liberauit. Sꝫ mai⁹ fecit quādo p filiū virginis deuicto fortissimo hoste diabolo oēs hoies redemit. ¶ Jtē magnū fecit qñ māna filios isrl̄ pauit. ſꝫ mai⁹ fecit qñ in vtero ꝓginis verū panē. i. coꝝp⁹ xp̄i ad oēs sctōs pascēdos formauit. de q̄ pane Joh. vj. Hic est panis q̄ de celo zc. ¶ Jtē nōne magnū fecit q̄ iordanis ꝓversus est retroꝝsuz. Nōne magnū fecit q̄ sol stetit vel q̄ i horalogio Achaz. x. gradibꝫ retrocessit Esa. xxxviij. Sꝫ mai⁹ fecit quādo ad verba ꝓginis ꝓsentiētis eternus de⁹ retrocessit p incarnationē ad infantiam vni⁹ diei z in vtero virginis mansit. z sic ꝓsequēter de oībꝫ factis mirabilibꝫ inducēdo reperies: qz fecit dñs maxim ī maria zc.

¶ Capitulum. VI.

Sexta stella dicit sanctificatio q̄ gloriať beata virgo in hoc cantico cuz subdit. Et sanctū nomē ei⁹. Nomē quippe dei dicit sanctū: qz q̄cquid sctitatis potest cogitari eminētius est in deo. z quoniā sanctos facit ipz. s. nomē dñi debite portantes. iuxta illud Leuit. xx. Estote scti quia ego sanct⁹ sum. Ego dñs q̄ sctifico vos zc. Bñdicta itaq; ꝓgo gloriať z gaudere se ostēdit in hoc q̄ tam sctissimū filium cōcepit: p cuius sctissimū nomē ipa sūme sctificata ex

titit. De hac aũt sctificatõe ꝑginis agẽt lib. v. pte. j. ar. ij. p totũ. ¶ Hic tñ est notandũ q merito de ꝑ dña gliat. q3 nomen dñi bta in virgine dicit sctm magis ꝓprie qꝫ aũ incarnationẽ. licz t p tũc sctm dictũ sit. iuxta illõ ps. Sctm t terribile nomẽ ei⁹. Et rõ q3 p ꝓprie dr sctm. i. sanguie tinctũ. vt dicit Joh. ianuen. in cathol. Nã apud veteres nil dicebat sanctũ nisi sanguie hostie esset respersum vel ꝓsecratũ. Dz qm de⁹ aũ incarnationẽ nõ fuit sanguine tinctus. sz in bta virgine de puro ei⁹ sanguie carnẽ assumẽdo sanguine qdãmõ tinctus dici potest cuz t sanguini in carne vnit⁹ est t tandẽ in cruce tot⁹ sanguine sacro ꝓprio fuit refusus t balneat⁹ ergo magis ꝓprie sanctũ nomẽ dñi in virgine t p ꝑginẽ esse indicat qꝫ aũ incarnatõz. Vñ bñ dicit. Et sctm nomẽ eius. O igit fidelis aña diligenter pensa quãta dei charitas in virgine bñdicta sit erga te exhibita: vt vicz cruore roseo ex ꝑgine sumpto te lauerit sanctificauerit t mũdauerit ac redemerit. iuxta illud Apoc. j. Dilexit nos t lauit nos a peccatis in sanguine suo.

¶ Capitulum. VII.

Septima stella dicit miseratio. Vñ ait. Et miscõia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓgenies timentib⁹ eũ. q. d ꝛz Beda. Nõ solũ inquit mihi fecit magna q̃ potens ẽ: sz i omi gente que timet deũ: qm. fecit mirifice⁹ diter redẽptionẽ oĩb⁹ a ꝓgenie iudeoꝝ in ꝓ genies xpianoꝝ nec tñ oĩbus quãtũ ad efficaciã: licz vniuersis t toti mũdo q̃ntũ ad sufficientiã. Dz timẽtib⁹ eũ timore filiali t casto sic exponit Ly. Vñ claret q3 in his ꝑbis glĩat se fore matrẽ miscõie in oĩs diffundẽde. Hinc t eccl̃ia canit de ea Maria mater miscõie mater gratie tu nos ab hoste ꝓtege tc. Nota aũt q merito bñdicta virgo gloriatur in cantico de ꝑ id est de stella miserationis diuĩe: q3 nus qꝫ maior dei miseratio erga nos ostẽdi potuit qꝫ i hac incarnatõe facta ex virgine: in q̃ ꝓ nostra liberatiõe solus ipe de⁹ se humiliauit t descẽdit vsqꝫ ad penã nostre miserie vt nos releuaret tc. Ut aũt o homo agnoscas quãtũ dei miscõia exhibita sit t exhibeat vsqꝫ in finẽ ꝓ Mariã. Nota tria puncta tanꝫ tria signa diuĩe miserationis ꝓ eam largiẽde. ¶ Primũ est q a ꝓncipio nõ fuit nec est vel erit nec põt esse tam sceleratꝰ pctõr q̃ dñ ad btãm virginẽ se conuerterit vt dz miscõiam nõ ꝓsequat. ꝑ testatur Anſ. lib. orationũ di. O btissima virgo maria: sic oĩs pctõr a te auersus t a te despectus necessarie est vt intereat: ita oĩs pctõr ad te ꝓuersus t a te respect⁹ impossibile ẽ vt ꝓeat. Et rõ q3 bta virgo cũ sit mater miscõie nullũ peccatorẽ dũmõ ꝓuertat ad ei⁹ miserationẽ fideliter redeat ac pseueret dimittit q̃n ꝓ eo intercedẽs veniã obtineat t gratiã. Idcirco idẽ Anſ. di. O felix Maria tu peccatorẽ toti mũdo despectũ materno affectu amplecter̃ nec deseris: quousqꝫ de⁹ ꝓ te placatus ipm gratie sue reformabit. Hec ille. ¶ Scõm punctũ q si mater miscõie: ipsa sz Maria nõ fuisset mũd⁹ iam ꝓpter peccata diu pẽsset. Hoc testat Fulgenti⁹. üü. michologiaꝝ di. Diu celũ t terra ruissent si nõ Maria pcib⁹ sustẽtasset. qõ claret etiã ex miraculo qõ legit in vita sancti Dñici vicz q visum est voluisse xpm totũ mũdũ trib⁹ vibratis lanceis ꝓdere. Dz bte virginis intercessiõe liberatũ. ¶ Terciũ punctũ q si maria mater miscõie nõ interuenisset: de⁹ hũc mundũ ꝓ suis sceleri⁹ multo seueri⁹ qꝫ tũc flagellaret. ꝑ ostẽdit certitudiẽ expientie. q3 in ve. te. anteqꝫ de⁹ fuisset incarnat⁹ ex ꝑgine multo seueri⁹ t districtius flagellabat mundũ ꝓ peccatis qꝫ nũc. Nã qñqꝫ ꝓ vnico solo pctõ magna strages hoĩm ꝓbat. Totus em mũd⁹ ꝓ pctõ diluuio delet⁹ est. Pro gula vna maxia plaga facta ẽ in ꝓlio isrl̃. Nume. xj. Pro vno furto Achor. xxxvj. hoĩes dei iudicio sunt ab hostib⁹ cesi t ex isrl̃. ccc. pugnatoꝝ q̃ fuere in illo exercitu ꝓfracti terga verterunt t ꝓsecuti sunt eos hostes Josue. vij. ca. Item ꝓ vna idolatria. xxiij. milia hoĩm perierũt Exod. xxxij. ca. Ecce qꝫ seuere de⁹ puniebat peccata. Nã t ꝓ vno peccato ꝓmi pentis vsqꝫ ad q̃nqꝫ mille annos: et amplius oĩs filij dei sunt a visiõe dei exclusi. Dz nũc postqꝫ virgo Maria deũ ꝓcepit t genuit q̃t in toto mũdo supabũdãt scelera quot idolatrie t supstitiões: quot supbie sodomie t gule tc. et tñ placat⁹ de⁹ misericorditer expectat vt ꝓuertamur. t tã seuere nõ flagellat in hoc mũdo sicut ante. Jõ aplus Thitũ. iij. Apparuit benignitas t humanitas saluatoris nostri dei: nõ ex opib⁹ iusticie sed ẽm suã miscõiam saluos nos fecit. Dz gratias igit agamus deo: q3 ꝓ Mariã miscõia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timentib⁹ eũ oĩb⁹.

¶ Capitulum. VIII.

Octaua stella dicit triūphatio. de q̄ gaudens in dño gl̄iat virgo cū ait. Fecit potētiā in brachio suo: dīsp/sit supbos mēte cordis sui. Primit brachiū dei ꝺr filiꝰ dei q̄ est filiꝰ ꝑginis ſm expositionē Bede, qr sic hō opatur p brachiū: ita deus p verbū suū, i. filiū opatus est oīa Joh. j. In ꝓncipio erat verbū, z infra. oīa p ip̄m facta sūt. In ꝺ suo brachio, i. filio, deꝰ pater fecit potētiā magnā cū potenter triūphauit deuincens potētissimū diabolū q̄ humanū genꝰ possedit. Ūñ subdit, dispersit supbos mēte cordis sui Cyrillꝰ. Magis inqt ꝓprie de demonū hostili caterua intelligēda sunt hec verba, hos em̄ seuientes in terra dissipa/uit aduenies dñs. Hec ille. Merito igit beata virgo de hac stella triūphatōis gloriat, qr p eam z in carne de ea sumpta dñs de diabolo potētissime triūphauit: vt iam impletū sit illud Geñ. iij. Ipa. s. maria conteret caput tuū: qm̄ p b tām virginē mediante filio potestas demonū est ꝓtrita. ¶ Qꝺ si queras quō p virginē mediāte filio dicat potestas demonū esse ꝓtrita cū videam⁹ etiā nūc demones magnā potestatē habere in boībus Nam certa experientia videm⁹ q̄ multoꝝ hominū etiā xp̄ianoꝝ corpa obsident demōes multoꝝ etiā mētes excecant. ¶ Item adhuc demōes nos impugnāt z hui⁹ mūdo ꝓncipant, iuxta illud apostoli Eph. vj. Nō ē nobis colluctatio aduersus carnē z sanguinez sed aduersus mūdi rectores tenebraꝝ harū z i tpe antixp̄i habebit diabolꝰ maximā potestatē tētandi z vexandi xp̄ianos. ¶ Itē sic ante incarnationē tātū potuit nocere quā/tū ꝑmissus ē ita z nūc, q̄ videt q̄ in nullo sit eiꝰ potestas ꝓtrita vel diminuta. ¶ Ad ꝺ re spōdet ſm Bonauē. sup. iij. di. xix. ar. iij. q. j. q̄ p passionē xp̄i in carne de ꝑgine sumpta sumꝰ liberati de ptāte diaboli: xp̄c qꝺ saluator dicit Joh. xij. Nunc ꝓnceps huiꝰ mūdi ei̅cietur fo. Et ꝺ patebit sic, diabolꝰ em̄ añ passionē xp̄i habebat duplicē manū: vicz attrahentē z impellentē Dan⁹ attrabēs erat potestas trabēdi ad lymbū etiā iustos z sanctos, z hec erat tāte potētie vt nullꝰ posset ei resistere: ista oīno est amputata p passionez: iam em̄ nullū iustū z scm̄ pōt ad lymbū trahere. Dan⁹ āt impellēs erat potestas ꝑcipitandi in malū z p fallaciā z p violētiā: qr tē/tabat vt draco z vt leo ſm Aug. Hec erat ista fortis vt cū magna difficultate possz q̄s ei resistere, z iō in multis imo fere in oīb⁹ regnabat, hec p passionē debilitata est qr datum est lumē veritatis ꝺ diabolicā fraudulentiā z adiutoriū virtutū ꝺ violentiā. Jam em̄ fere oībus est ꝓsita xp̄alata: z iō destructa est idolatria q̄ ꝑus in mundo regnabat. Jā etiā adiutoriū ꝓtutis tribuit p gratie infusionē q̄ repmit ꝓcupiam z p angelicā ꝓtectionē q̄ cōꝑimit potestates aduersas. Ad illa aūt q̄ obꝺiciunt dicendū est ſm eundem Bonauē. q̄ diabolꝰ obsidere corpa z excecare mētes modo nō pōt nisi q̄s ei ex culpa sua vires tribuat: sic sūt illi q̄ sacramēta xp̄i contēnunt vñ nō tot hodie diabolꝰ obsidet q̄t añ ꝓsueuerat obsidere. ¶ Itez q̄uis ſm apost. nobis nūc incūbat colluctatio z pug̃ nō tñ elongamur a victoria nisi interueniat nostra negligētia ſm q̄ ꝺr. j. Chor. x. Fidelꝰ deꝰ q̄ nō ꝑmittit vos tētari supꝝ id qꝺ potestis: sz faciet cū tētatōe ꝓuentū: q̄uis itaq̄ ꝑ xp̄m potestas diaboli sit supata tñ in nobis est dare vires hosti z nos subiugare potestati diaboli, iuxta illud Hiero. Debilis est hostis antiquꝰ nō pōt vincere nisi volentē. Et qr in tpe antixp̄i abundabit iniq̄tas z refrigescet charitas, teste saluatore Math. xxiiij Jō vires sumet diabolica ptās z iusto dei iudicio ꝑmittet ampliꝰ ad maluz impellere q̄s ꝑmissus fuit in tpe ꝓcedenti. ¶ Ad vltimū vero obiectū dicendū q̄ deꝰ ante incarnationē ampliꝰ ꝑmittebat diabolū ex suo iusto iudicio z noster ꝓsensus ampliꝰ ei subiacebat ex vicio nostro p ꝺ q̄ regnabat ignorantia z etiā ꝓcupia deficiebat ꝓsita z gratia. z sic patz q̄ p beatā virginē mediante filio cōtrita est z debilitata potestas diaboli. Hec Bonauentura.

¶ Capitulum. IX.

Nona in ordine z ꝓma tercīj quaternarij stella dicit exaltatio, s. humilium z seruoꝝ dei. Ūñ dixit, deposuit potētes de sede z exaltauit būiles. Jlli potentes fuerūt angeli supbi: q̄s deus de sede celesti deposuit z humiles, i. boīes se deo in penitētia z ꝓceptis humiliātes p filium suū xp̄m loco eoꝝ exaltauit. Itē deposuit deꝰ potentes iudeos: qui erāt in lege z ꝓphetis potētes dimittēs eos ex suo demerito i ꝓfundo erroris z exaltauit būiles, i, gētiles būiliter

ꝛ deuote ꝑdicatõi apl'oꝝ insistentes ꝓut exposuit Ly. Uel ꝑ potẽtes accipi pñt ſm aliam gloſam: ſeruiẽtes mũdo ꝓncipes tyrãni ꝛ oẽs potẽtes in malis q̃s deus eiecit ꝑ filium ſuũ q̃ in carne aſſumpta iudicatur⁹ ẽ oꝛbem terre ꝛ exaltat hũiles, i. hũiliter deo ſeruientes. qm̃ oĩs qui ſe exaltat hũiliabit, ꝛ q̃ ſe humiliat exaltabit. Jõ dicit Beda venerabilis. Deposuit dñs potẽtes de ſede ꝛ exaltauit hũiles, qꝛ ꝑ oĩes ſeculi generatões nõ ceſſant ꝑire ſupbi, nec ceſſant hũiles in ſancta fide ꝙuerſantes exaltari. Hec ille.

¶ Si queras q̃d ꝑtinet ad btã̃ virginem in iſto cantico gl'iari ꝛ gaudere de ꝟ vicz q̃ deposuit potẽtes de ſede ꝛ exaltauit hũiles.

¶ Ad ꝟ rñdet q̃ merito ipa bñdicta virgo gloriat̃ de ſupboꝝ deiectione ꝛ humiliũ exaltatione, qꝛ in ea ꝛ ꝑ ea⁹ deus efficaciſſime edocuit in iſta vicz incarnatõe ſupbiã calcãdam ꝛ humilitatẽ amplectendã, ꝛ hec in tribus. ¶ Primo in ꝟ q̃ de⁹ ſe in ipa sũme humiliauit. Hã quia hũilitas eſt ꝟtus regalis ſm Berñ, ꝛ ſcala celeſtis decebat vt deus q̃ oĩñ ꝟtute pleniſſim⁹ eſt hũilitatis ꝟtutẽ doceret ꝛ manifeſtaret in ſeipo: qõ fecit qñ in vteꝝ virginis deſcendit ꝛ cũ eſſet dñs oĩm factus ẽ ſeru⁹ oĩm humilians ſe vſq̃ ad nr̃e carnis fetidũ lutũ ꝛ qõ mai⁹ eſt vſq̃ ad penã ꝛ mortẽ latronũ ꝛ peccatoꝝ. Phil. ij. Exinaniuit ſemetipm formã ſeruꝰ accipiens et habitu inuẽtus vt hõ humiliauit ſemetipz fact⁹ obediẽs vſq̃ ad mortẽ. Hec ibi. ¶ Secũdo edocuit xps ſupbiã calcandã ꝛ humilitatẽ amplectẽdã in ꝟgine in eo q̃ humilitatẽ exaltauit ſup oĩa excellẽtiſſime cũ nr̃am vilẽ naturã ꝛ hũillimã vtpote q̃ de limo terre eſt ſup oẽs angelos vſq̃ ad dexteram dei ſublimauit ꝛ hũillimã illam virginẽ matrez ſup oẽs angelos ꝛ homies dignificauit. O magna ꝟtus hũilitatis q̃ ſic meruit exaltationẽ. Unde vbi ſup̃ ſubdit apl'us. Propt̃ qõ ꝛ deus exaltauit illũ ꝛ dedit ꝛẽ. ¶ Tercio edocuit in eo q̃ ſupbos angelos vicz ꝛ iudeos ꝑ magna ſui ꝑte indãnabilit̃ dimiſit, ac humiles. i. electos apl'os. i. diſcipulos q̃ fuerũt abiecti ſm mũdũ fructu incarnatõis potentes fecit qm̃ vt ſcribit̃. j. Chorin. j. Infirma mũdi elegit deus vt ꝓfundat fortia. ¶ Merito ḡ maria de hoc gloriat̃ in cãtico. O igit ſupbi penſate diuinũ iudiciũ quia deposuit dñs potẽtes de ſede ꝛẽ.

¶ Capitulum. X.

Decima ſtella dicit̃ refectio. ſ. fidelĩũ. Unde dicẽ. Eſurientes impleuit bonis ꝛ diuites dimiſit inanes Baſilius. Eſurientes ſũt gẽtes diuinã gr̃am deſiderãdo toto coꝛde eſurientes: q̃s xps impleuit bonis ſpũalib⁹. Diuites ſunt btitudinẽ in terrenis ꝛ carnalib⁹ ponẽtes ꝓut erant ſcz mlti pbi antiqui et epicuri q̃s xps dimiſit inanes ꝛ vacuos. qꝛ dicẽte apl'o deũ nõ glorificauerũt ſz euanuerũt in ſua ſapia. ¶ Sed diceres q̃d hoc ꝑtinet ad btãm ꝟginẽ gloriari tãq̃ ſi in ipa ꝟ factũ ſit q̃ de⁹ eſurientes impleuit bonis. ¶ Rñdet q̃ iõ ꝟ ꝑtinet ad ipaz quia de⁹ ex ipa ſũpſit carnẽ ꝛ ſanguinẽ quã fidelib⁹ ꝓtitit in cibũ ꝛ potũ ſalutis eternez ꝑ hui⁹ ſumptionẽ replet de⁹ oẽs eſurientes vitam eternã bonis celeſtib⁹, ipo xpo teſtez dicente. Qui mãducat meã carnẽ ꝛ bibit meũ ſanguinem in me manet ꝛ ego in eo Johã. vj. Idcirco btã virgo de ꝟ gloriat̃ qꝛ ex ipa ſumpſit xps qõ donauit in eucariſtia.

¶ Capitulum. XI.

Undecima ſtella dicit̃ ſuſceptio ſcz electoꝝ. Unã dicit Maria. Suſcepit iſrl̃ puez ſuũ recoꝛdat⁹ miſericoꝛdie ſue. Suſcepit inquã iſrael puez. glo. tãq̃ humilẽ ꝛ obedientẽ puez ꝛ caſtũ q̃ notat̃ in hoc q̃ dicit̃ puez: ex ꝓditione pueri: vt ſignificet qꝛ tales ſuſcipit de⁹ in gr̃am. Juxta illud Math. xviij. Niſi ꝙuerſi fueritis ꝛ efficiamini ſicut puuli nõ introibitis ĩ regnuz celoꝝ. ¶ Sz quõ btã virgo de ꝟ gloriat̃ q̃ſi ꝑ ipam vel in ipa ſit ꝟ a deo factũ. ¶ Rñdet q̃ exq̃ de⁹ ex ipa ſuſcepit humanã naturã ſiue carnẽ nr̃am in qua patiẽdo nos redemit ꝛ celũ apuit nobis: ac reſtituit. Jõ ꝑ ipaz dicunt merito ſuſcepti in fraternitatẽ xpi ꝛ cognationẽ dei atq̃ in gr̃am ꝛ gl'iaz vt ſint heredes q̃dem dei coheredes aũt xpi, iuxta ꝟbum apli Rom. viij. Unã merito de ꝟ beata ꝟgo gl'iando gr̃as agit in ꝓsona toti⁹ generis humani. Proinde Anſ. O btã Maria q̃ntũ tibi debem⁹, qꝛ ꝑ te talez ꝛ tãtũ fratrẽ, i. xpm deũ habem⁹, ꝑ te hereditatẽ celeſtẽ adepti ſumus.

¶ Capitulum. XII.

Duodecima ſtella dꝛ cõpletio ſcz ꝓmiſſoꝝ diuinoꝝ. Unã dicẽ. Recoꝛdatus miſcoꝛdie ſue: ſicẽ locut⁹ eſt ad paꝛtres nr̃os: Abꝛaã ꝛ ſemi ei⁹ in ſeculã, i. in eter

nũ. ℞ iõ dicit qz ꝓmissio dei de suscepcõe humane nature in xpo ꝓmanebit in eternũ cũ caro hũana in sempiternũ vnita diuinitati ꝓmaneat. Hec ly. Notãter etiã dicit Abraã z semi ei⁹, qz de⁹ specialit fuerat locut⁹ z ꝓmiserat ipi Abrae xpm qñ ad ꝓceptũ dei voluit ĩmolare filiũ suũ Gen. xxij. di. Per memet ipm iurauí dicit dñs multiplicabo semẽ tuũ sicut stellas celi, z sicut arenã q̃ est in littore z infra. Bñdicent ĩ semĩe tuo oẽs gẽtes terre eo qꝛ obedisti voci mee. In q̃ verbo facta est ꝓmissio de xpo ex semĩe Abrae oriundo fm carnẽ. In ipo em semĩe Abrae, i. in xpo oẽs gẽtes, i. aliq̃ de oĩbꝫ gẽtibꝫ et sic oẽs electi bñdictionẽ ꝓsecuti sũt salutis eterne. q̃s xp̃s in iudicio bñdicet realiter. Juxta illud Math. xxv. Uenite bñdicti ꝑris mei. Hoc aũt cõpletũ est in maria q̃ xpm deuz genuit Jõ gaudẽter z gl̃iose gr̃as agit in cãtico de hoc. O g̃ felicissima o gl̃iosissima maria q̃d tibi laudis offeram⁹ cũ p te tot z tãta bona habem⁹. O si tũc affuissem tibi laudãti, vti q̃ genuflexo deuote acclamassem. Magnificat aĩa mea dñm in se z in te o supbenedicta Maria.

¶ Articulus terci⁹ qꝛ vtile est canticũ Marie reuerẽter audire in vesp̃is vel dicere.

Tercĩ misteriũ

Tde ℞ cantico marie dicit vtilitatẽ Nimiꝛ q̃ vtile sit hoĩ ad honorẽ marie deuote z reuerẽter audire vel pozare z dicere canticũ marie ostenditur tripliciter.

¶ Primo ex ipi⁹ cantici verbis.

¶ Scõo ex rõne ꝓtualis inclusionis.

¶ Tercio ex factis miraculis.

Primo ex ipi⁹ cantici ꝓbis. Nã si pẽsamus verba ipa cõpimus qꝛ ibi ꝓmittit pctõribꝫ misericordia cum ozi. Et misericordia ei⁹ a pgenie i pgenies. Itẽ humilibꝫ ꝓmittit exaltatio celestis. ibi. Deposuit po. de se, z exal. hu. Et salutẽ sitiẽtibꝫ satietas diuĩa. ibi. Esurientes imple. bo. Et oĩbꝫ bõis felicitas etna. ibi. Suscepit isrl̃ pue. su. zc. ¶ Scõo ostẽdit ex rõe ꝓtualis inclusionis, qꝛ in ipo cantico ꝓtualiter z implicite includit taz oratio dñica q̃ salutatio angelica: q̃ sunt vtilissime oronẽs sicut de hac ꝓtuali inclusiõe notat Anthonin⁹ florẽ. in sũma sua. ¶ Nã pi nr̃ q̃ es ĩ celis ꝓcordat cũ ℞ Magnificat aĩa mea dñm id est ꝑiem celestẽ. z ꝓma petitio. Sctificet nomẽ tuũ, includit ibi. Sctm̃ nomẽ eius. ¶ Scõa adueniat regnũ tuũ. ibi. Exultauit spũs me⁹ ĩ deo salutari, qꝛ hec ẽ vita eterna. s. regni dei, vt cognoscãt te deũ z quẽ misisti ihm̃ Joh. xvij. ¶ Tercia petitio: fiat voluntas tua sic̃ zc. ibi. Deposuit po. de zc. qꝛ voluntas dei in celo ẽ vt rõnalis creatura in oĩbus subiiciat deo: a q̃ voluntate auersi angeli deposita sũt de sede celesti: z hũiles hoies ĩ locũ eoꝝ exaltati. ¶ Quarta petitio: panẽ nostrũ q̃ti. zc. ibi. Esurientes iple. bo. ¶ Quinta Et dimitte nob̃ de. zc. ibi. Et misericordia ei⁹. p quã dimittit debita: a pgenie ĩ pgenies ti. ¶ Sexta: z ne nos inducas. ibi. Fecit po. ĩ bza. i. xpo p quẽ fideles poterẽt defendi in oĩ tẽtatione. ¶ Septima: sz libera nos zc. ibi. Suscepit isrl̃ zc. Sic̃ lo. est zc. Hec est em̃ illa libertas exclusio oĩm malorꝝ quã ꝓmisit de⁹ Abrae z semi ei⁹ in secla zc. ¶ Itez Aue maria, i. sine ve: includit. ibi. Magnificat aĩa mea do. Sĩa plena. ibi. Exulta. spirit⁹ me. zc. Dñs tecũ. ibi. salutari meo. qꝛ respexit zc. Bñdicta tu ĩ mlĩe. ibi. Ecce em̃ ex ℞ btãm. Et bñdict⁹ fruct⁹ ventris. ibi. Quia fecit mihi ma. z sic de alĩs. Ecce g̃ vtilitas ꝓtualis inclusiõis h⁹ cantici. ¶ Tercio ostenditur ex miraculis. Ad id facit miraculũ de q̃ dã monacho Jostio noĩe, qđ hꝫ li. vj. pte. ũ. ar. vlt̃. in fine. Itẽ refert Anſ. li. miraculorũ q̃ ipemet cũ dolorẽ multũ pateret ĩ pede ex spasmo z palisi ob deuotõz ꝓginis cepit conari vt erect⁹ staret ad officiũ ꝓginis z p cõsequẽs etiã ad magnificat. qđ cũ facere cepisset sanitatẽ ꝓsecut⁹ ẽ. ¶ Recolo etiã me audisse q̃ cũ in q̃dã loco frẽs deuote dicerẽt magnificat. Uisum ẽ btãm ꝓginẽ ex altari descẽdere z singulis fratrũ suũ ihm̃ q̃si puulũ ad osculãdũ offerre in q̃ mira suauitate reficiebant oẽs. ¶ Itẽ refert discipul⁹ in ꝓmptuario q̃ in hyspania in q̃dã domo ordis cistercien. q̃dã monach⁹ inuenis ĩ obsequio beate ꝓginis feruẽs z deuot⁹ ita erat intent⁹ in ei⁹ horis z p ꝓñs etiã in ℞ cantico marie. vt nõ in singul' versib⁹: sz in singul' ꝓbis memoriã ipi⁹ hꝫet. Sic q̃ xvij. annis stãs ĩ ordine tãdẽ infirmat⁹ ad mortẽ. Ecce btã maria eũ visitauit z ꝑdixit eidẽ q̃ die. vij. ad dñm ihꝫ foret migratur⁹. Addiditq̃ di. Quia p cunctis mihi seruiuisti intẽti⁹ faciã tibi qđ nulli alĩ feci, z cingẽs brachĩs collũ osculũ ei de

dit ac cũ benedixit z euanuit. Hec ille seruitori instanter requirenti enarrauit. Die aũt septima cũ appropinquaret ad exitum sicut erat ei pdictum apparuit sibi btã maria: videnter pore dom⁹: cum multitudie sanctor z angelor, z sic dulcissima visione z allocutõe psolatus feliciter migrauit ad xp̃m. Ecce igit̃ q̃ bonũ est seruire marie. Oẽs g̃ charissimi ei deseruiam⁹ tam in ℞ cantico deuote dicẽdo q̃ in alijs vt cũ ea in celo gaudeam⁹.

¶ Incipit liber terci⁹ de mysterio purificationis beate Marie.

QTercus liber de mysterio purificatõis btẽ marie diuidit in q̃tuor ptes. ¶ Prima ps de hui⁹ purificatõis Marie solẽnitate. ¶ Scõa de btẽ marie martyrio: gladijq; dolorositate. de q̃ hic pterea agit: qr circa tps purificatõis de ℞ martyrio per Symeonẽ est pphetatũ dicentẽ. Tuã ipius aiaz ptrãs. gla. ¶ Tercia ps de gladij marie z doloris pcellenti acerbitate. ¶ Quarta pte cõdependẽter adiunget sub alio pcessu de planctu marie: psequẽdo illud euãgeliũ Jo bã. Stabat iuxta crucẽ ihu mat⁹ ei⁹ zc. Potes etiã occasiõe hui⁹ purificatõis inuebere pdicãdo de puritate vel pginitate marie de q̃b habes speciali libro. Jõ hic ptereo.

¶ Pars prima de purificatõis Marie solenni mysterio.

IMpleti sunt dies purgatõnis Marie ſm legẽ moysi. z tulerũt ihm in hieꝛlm vt sisterẽt eũ dño Lu. ij. Et in euangelio h⁹ solẽnitat⁹. Nimiz dies hec ab oĩb⁹ xp̃icolis deuote dr celebrari si bñ aduertimus, tũ qr hodie est festũ btẽ marie, tũ qr est etiã festũ dñi ihu, tũ denicq; qr est festũ letificatõis sctãz aniaz. ¶ Primo inquã est festũ btẽ marie, qr hodie ſm legẽ moysi ad purificationẽ accessit: licz nõ tenebat nec indigebat vt infra dicet: z iõ dies hec dr purificatio marie. ¶ Scõo q̃z ẽ festũ dñi ihu: qr hodie oblat⁹ ẽ in tẽplo deo pri: cui⁹ erat fili⁹ ab eterno: ppt qõ etiã hodie cãdelas psecratas manib⁹ portam⁹ z ob ℞ dr hec dies cãdelaria festiuitas, ad significãdũ q; xp̃s de⁹ manib⁹ pginis marie hodie sit apportat⁹ in hierusalẽ z ad tẽplũ offerẽd⁹: qõ cãdela cerea significat qr sic cera ab apib⁹ sine cõmixtiõe z pollutõe, pducit: ita caro xp̃i ex pura pgine sine corruptõe ẽ pcepta z genita. ¶ Tercio hodie ẽ festũ exultatõis sctãz aiaz: quia hodie cũ leticia sctũs Symeõ z sctã Anna obuiauerũt xp̃o z ip̃m deũ z saluatorẽ laudãtes cũ sacerdotib⁹ offerẽdum suscepert. In cui⁹ signũ hodie eccl'ia pcessionẽ agit et idcirco dr ℞ festũ tercio noie hypopanti ab hypo qõ ẽire, z anti qõ ẽ obuiã. Insup hodie scti pres in lymbo exultauerũt audictes xp̃i aduẽtũ a sctõ Symeõe decedente z eis nũciãte. Preterea gaudebat hodie de⁹ pat⁹ de sui filij oblatõe. Itẽ gaudebãt angeli cũ cũdãtes xp̃z dñm z bñdictã ei⁹ mr̃em. Et iõ gaudet etiã eccl'ia canẽs in misse introitu illud p̃s. xlviij. Suscepim⁹ de⁹ mi. t. in me. tẽtui, qõ p̃t esse aliud thema. Uñ de hac gaudiosa purificatõis solẽnitate acturi tria mysteria notabimus.

¶ Primũ dr mysteriũ cõgruitatis.
¶ Scõm dr mysteriũ exemplaritatis.
¶ Terciũ dr iocũditatis.

¶ Articul⁹ pm⁹ q; btãm dei matrẽ mariam congruebat suscipe sacr̃m purificatõis ſm legẽ moysi q̃uis ad id nõ obligaret.

PRimũ mitseri um de purificatõe marie dr congruitatis, vbi q̃stio est Utrũ cõgruebat btãm dei mr̃em pginez suscipe legal' sacr̃m purificatõis. Et ad hãc q̃stionẽ rñdet ſm sacros doct⁹ pcipue Frã. maro. p duas pclusiones. Prima pclusio q; btã maria dei mr̃ vera legi purificatõis nõ erat obligata. Et ℞ oñdit triplici rõne.

¶ Prima rõ ex pte plis.
¶ Scõa rõ ex pte matris.
¶ Tercia rõ ex pte legis.

Prima rõ ex pte plis. i. xp̃i q̃ erat sup̃ legem Mat. xij. ca. Dñs ei ẽ sabbati fili⁹ hois: iõ sicut nec fili⁹ ita nec mr̃ obligat'. Scõa rõ ex pte mr̃is: qr ipa fuit pgo purissima z sine oĩ pcto: atq; sine oĩ sorde z feditate peperat xp̃z vt dic̃ Leo papa in ſmone de natiuitate dñi. Ab hac natiuitate deest illud qõ de oĩb⁹ legit. Nemo mũd⁹ a sorde nec infans cui⁹ est vni⁹ diei vita sup terrã, nihil in istã singulare natiuitatẽ de carnis pcupia trãsiuit nihil de pcti lege manauit. Hec ille. iõ nõ obligabat'. ¶ Tercia rõ ex pte legis, qr ista lex pu-

rificatõis posita erat sub ꝓditõe. Puler in quit si susceptꝰ semie peperit ꝛc. Leuit. xij. Et iõ nõ obligabat mrem q̃ nõ susceptꝰ semine ꝫ spũssctũ spiramie ꝓcepat ⁊ peperat. ⁊ sic ptz. ¶ Scõa ꝓclusio q mr dei q̃uis nõ indigebat nec tenebaꝝ: tñ decebat vt sacrm purificatõis legis moysi susciꝑet. Et ħ ostẽ ditur triplici rõne.

¶ Prima rõ diuie honorificatõis.

¶ Scõa rõ diabolice ꝓfusionis.

¶ Tercia rõ humane edificatõis.

¶ Prima rõ diuie honorificatiõis: qz spũsctõ docẽte nouerat btã maria ħ fore ad dei honorẽ duplr. Primo q̃dẽ qz legẽ a deo dataꝫ p moysen tã q̃ bonã ⁊ verã cõfirmabat cuꝫ ipi legi obediendo venerabaꝝ ipam. sicuti ⁊ xps q̃ circũcisione nõ indiguit ⁊ tñ suscepit p legis honore: ita ei⁹ mr exẽplo xpi edocta ħ legis sacro legẽ honorauit. Scõo q̃ꝫ hoc erat ad dei honorẽ ⁊ xpi manifestatõez cum btã mr cẽsebat in ħ ꝓphetias diuio spũ ꝓdicatas adimpleri. ¶ Sꝫ di. q̃les ꝓphetie in ħ implebãt. Rñdeꝝ q ꝑmo ꝓphetia Aggei. ij. ca. vbi hz. q cũ Zorobabel reedificasset templũ dei destructũ p babylonios factũ ẽ ꝓbũ dñi ad Aggeũ ꝓphetã ⁊ dixit. Quis in vob relict⁹ est q̃ vidit domũ istã in gl̃ia sua ꝑma. Adhuc modicũ ⁊ veniet desideratꝰ cũctis gẽtib⁹ ⁊ iplebo domũ ista gl̃ia dic̃ dñs. Magna erit gl̃ia dom⁹ isti⁹ nouissime scz reedificate plus q̃ꝫ ꝑme scz edificate p Salomonẽ. Vñ ꝑm expositores doctores hec oia ipleta sũt ꝑcipue in ista purificatõe: qz tũ cvenit desideratꝰ cũctis gẽtib⁹. i. xps manib⁹ mr̃is portat⁹ in tẽplꝫ istud. Vñ mltipliciter fuit maior gl̃ia isti⁹ dom⁹ vltimo edificate q̃ꝫ prime. qđ patz ¶ Primo qz in ista fuit mr dñi educata ꝑm Hiero. ¶ Scõo qz ibi voto virginitatis fuit ꝓsecrata deo. ¶ Tercio qz miraculose desponsata ibi fuit mr dei. ¶ Quarto ab angelis ibi fuit freq̃nter visitata. ¶ Quinto ibi dñs ihs dei fili⁹ oblat⁹ ⁊ spũsctõ ꝓphetico a Symeõe ⁊ Anna manifestat⁹. ¶ Sexto qz ibi ī medio doctoꝝ inuẽtus. Septimo qz ibi mltotiẽs docuit ⁊ mirabilia fecit.

¶ Itẽ ad id est alia ꝓphetia tunc impleta scz Malach. iij. Ecce ego mitto angelũ meũ. i. Johem baptistã. q̃ oz angel⁹ nõ natura sed officio Math. xj. ca. seq̃. Et statim veniet ad templũ suũ dñator quẽ vos q̃ritis. qz xps statim p⁹ Johem manifestãdo se: venit in templũ ⁊ iudeã p pñtiã corpalẽ. ¶ Scõa rõ diabolice ꝓfusionis. qz nouerat btã ꝫgo q hoc deceret facere vt ad purificatõis legẽ accederet ꝑ ꝓfusionẽ diaboli. p eo q sic xpi diuinitas ⁊ btẽ marie ꝫginitas celabaꝝ diabolo. ne hũana redẽptio impediret ab ipo. qđ declaraꝝ: qz ꝑm Jsiõ. ⁊ cõiter doctores si diabol⁹ certitudinalit agnouisset xpm: nunq̃ crucifigi dei filiũ p iudeos ꝓcurasset ne sua potestate ꝓtrita hõ redẽptoꝫ habuisset. Sꝫ si bã maria nõ iuisset ad purificationẽ debuisset se manifestare q p⁹ ptum foret ꝫgoꝫ ⁊ sic innotuissꝫ hoib⁹ ⁊ diabolo filiꝰ sui diuinitas. iuxta illud Esa. vij. Ecce ꝫgo ꝓcipiet ⁊ pariet filiũ ꝛc. Sꝫ di. nũq̃d diabol⁹ potuit ħ cogscere aliũde q maria p⁹ ptum nõ est corrupta. Rñdeꝝ ꝑm Tho. iij. ꝑte sũ. q. ix. q hoc diabol⁹ ꝫtute sue nature potuisset cogscere nisi ꝓhibit⁹ fuisset. Vñ Aug. iij. de tri. di. Diabol⁹ multa põt ꝫtute sue nature a q̃bus ꝓhibeꝝ virtute diuia. Prohibebaꝝ ḡ a deo cogscere modũ ptus diui ne redẽptõez hũani generꝫ ipediuisset si ħ cogiuisset. Prohibebaꝝ etiã ꝫgini approp̃q̃re ab angelis eã custodiẽtib⁹ ꝑm illud Can. iij. En lectulũ Solomõis. lx. fortes ambiũt ⁊ vniuscuiusq̃ ensis sup femur suũ ꝓꝑ timores nocturnos. Lectul⁹ em̃ veri Salomõis. i. xpi ẽ mater ꝫgo in q̃ nouẽ mẽsib⁹ q̃euit. hãc mlti angeli ambierũt obseq̃ose custodiẽtes ⁊ demonũ incursus repellẽtes. ⁊ sic ptz Tercia rõ hũane edificatõis: qz hoies ex ħ plũmũ edificabaꝝ duplicit. ¶ Primo q̃dem qz iudeis scandalũ tollebaꝝ ne dicere potuissent q iõ xpm nõ deberẽt recipe qz legẽ nõ obseruasset. ¶ Scõo qz fidelib⁹ exẽpluꝫ hũilitatis ⁊ puritatis amãde ⁊ sectãde ꝓponit vt doceamur q nisi fuerim⁹ purificati a pctis regnũ oi intrare neq̃bim⁹. Vñ Apoc. xxj. Nil coinq̃natũ intrabit in illud scz celeste regnũ. Vñ cũ ipe xps purissim⁹ fuerit: ñ sistit in tẽpluꝫ deo ꝑm legẽ purificatõis. Sꝫ di. cũ xpi humanitas fuerit oo sp pñs: qz vniõe ꝓpriali sibi ꝓiũcta. Quõ ḡ oz sisti ꝑ glo. i. pñtari vl offerri: aut ꝓsecrari deo. Rñdeꝝ ꝑm Athanasiũ q licz xps ꝑm hũanitatẽ fuerit deo sp pñs. tñ bñ dicit sisti. i. pñtari scz ꝑm legalem cerimoniã in tẽplo offerẽdo. vt sic cñ antea pñtatus nõ fuerat. Et ħ fecit xps potissime p nre salutis instructõe: vt nos discam⁹ quõ deo pñtari ỏbeam⁹ purificati a pctis: vt pa

rebit, z sic nō ꝓpt'se indigēdo ꝫ fecit xp̄s sz ꝓ pter nos. O igit fidelis ania disce deū dili gere z bonorare ī suis p̄ceptꝫ z xp̄z ac eiꝰ ma trē imitari ī puritate p celesti glia acq̄rēda.

¶ Articulꝰ scōs q exemplū mltiplicis fru tus p̄buit nob maria in susceptōe sacrī puri ficatōis z silr p̄bet in lege z sancto Syme one vt patebit.

SEcūdū misteri/ um circa hāc solēnitatē purifica tōis declarādū ōr exēplaritatis. Ubi aduertēdū q in hac susce/ptione purificatōis legalis datur nobis exē plum salutis tripliciter.

¶ Primo in ipa purificatōis lege.

¶ Scōo in ipa dñi matre.

¶ Tercio in sancto Symeone.

Primū q̄ntū ad incipiētes. Scōm q̄ntum ad pficiētes et pfectos. Terciū explū q̄ntū ad deuotos. ¶ Primo itaq; dat nob exēplū salutis in ipa lege purificatōis. Nā q̄rit cur deꝰ sic instituerat legē purificatōnis. Rñdet fm Frā. maro, z cōiter doct. q ꝑmo ꝓpt' pri mogenitoꝝ oblatione deo fiendaz z grārū actione quā deꝰ voluit in figurā z recogniti onē q oīa bona nob a do puenīūt. ¶ Scōo ꝓpter nr̄e purificatōis instructōem vt pctm̄ boi detestādū z abominādū atq; redimen dū z expurgāduz doceret. Idcirco in ve. te. instituerat istā legē purificatōis in q̄ plura p̄cepta ꝓtinebant. ¶ Primū erat q mlier q̄ suscepto semie piebat masculū debebat cuz filio manere īmūda, vij. dieb: ita q null ei cōicare poterat ī cibo vel potu vel lecto. sed erat suspēsa a ꝓsortio boim ꝓpt' fedā ꝓcepti onē nō sine pctō, qz in actu mr̄imoniali de cursu cōi ē aliq̄ libido inordiata: vt hec, dic Ay. ¶ Scōm p̄ceptū erat q infantul' octa uo die debebat circūcidi. z sic ab originali pctō mūdabat, z tūc mlier illa efficiebatur mūda q̄ ad ꝓsortiū boiz, sz erat īmūda q̄ ad ingressuz tēpli, Et vsq; ad, xxxiij. dies a die octaua debebat sic manere z reputari īmū da. ¶ Terciū p̄ceptū erat q die q̄dragesimo sic cōpleto a die ptus computādo debebat mlier venire cū suo filio ad ostiū tabnaculi vel tēpli, z pueꝝ offerebat ī manꝰ sacerdotꝫ. Sacerdos q̄z deportās circa altare do gratias agēs p dato puero z eiꝰ aīe creatōe q̄ a solo deo ē leuabat coz̄ dño. ¶ Quartū p̄ce/ptū de pueri redēptōe a sacerdotꝫ manu q̄n q̄z siclis. Fuit aūt siclꝰ moneta valēs obolos vigīti. ꝫ aūt sic p̄cipiebat: q si puer fuisset ꝓ mogenitꝰ de tribu leui nō redimebat: sz ve niēs ad etatē adultā sp ī tēplo fuiebat dño. Si ꝓo fuisset puer de alia tribu q̄z leui z pri mogenitꝰ: redimebat q̄nq; siclis argenti.

¶ Quītū p̄ceptū si ipa mlier fuisset diues in tātū q posset bīe agnū anniculū īmaculatū z pullū colūbe aut turturē offerre debebat. Sin aūt ꝓpt' pauptatē sufficiebat z ōbebat offerre tm̄mō par turtuꝝ, aut duos pullos colūbaꝝ. ¶ Sz q̄rit q̄re ista volatilia offere bant. Rñdet q castiora ambo vicz turtur z pulli colūbaꝝ nō colūbe. Sicq; sua oblati one se peccatricē ꝓfitebat: z sacerdos ꝓ mu liere ozabat, z sic mūdabat. ¶ Sextū p̄ceptū in ipsa lege purificatōis erat q si mulier pe perisset femīa duplicari debuit tps q̄ repu tarē īmūda tā q̄ ad ꝓsortiū boim q̄z q̄ ad in gressuz tēpli zē. ¶ Sz forte q̄rīs q̄re hec lex magꝫ grauauerit pientē femīa q̄z pientē vi rū. Rñdet q fm sctōs triplex rō assīgt. Pri ma rō natural. Scōa rō moral. Tercia rō theologicalis. ¶ Pria rō naturalis: qz fm phos q̄dv etiā ꝓcordat Aug. Corp̄ masculi in vte ro xl. diebꝫ organisat z pficit atq; tūc vel circa aīa creādo infundit. Corp̄ ꝓo femie ī. lxxx. diebꝫ pficit z ptūc aīa infundit. Uñ sic aia masculi, xl. die infusa maculā originalē ꝓbit, sic, xl. die tēplū matiale dei ingressa cū hostijs expiabat eiꝰ genitrix. Et sic ania femie. lxxx. die maculat pctō q̄n z infundit. sic. lxxx. die dei tēplū ingredies expiata deo offerretur.

¶ Scōa rō moralis: qz masculꝰ significat mo raliter opꝰ bonū pfecte z fortiter factū. Femina aūt ꝓpt' debilitatē naturalē vigoris opꝰ īpfecte z negligēter factū. Uñ ꝫ fuit ad significādū q q̄ pfectū opꝰ parit statī die, xl. adue niēte, i. termīo pñtis vite q̄ p. iij. elemētoꝝ z q̄litatū cōplexiōes currit zē. in tēplū celeste introducit. Qui ꝓo opꝰ īmpfectū facit tem pus ei duplicat qz nō statim pꝰ mortē ī celū introducit, sed ardebit ꝓus igne purgatorij vt dic Augꝰ, z notat. xxv. di. Qui ī aliud se culū, Sz ve illis q̄ steriles oīno reperiunt in morte, qm̄ dicēte saluatore Math. vij. Dis arboz q̄ ñ facit fructū bonū excidet z ī ignē mittet zē. ¶ Tercia rō theologicalis: qz vicz xps assūptur' erat carnē ī sexu virili z iō ipz sexum magꝫ bonorare voluit, z ampliorē ei

grām fecē vt z puer citi⁹ formarek in vtoz mī citi⁹ mūdarēt. ¶ Quarto ꝑt addi rō iuridica z legalis qz q̄ pl⁹ vl magꝫ peccauit pl⁹ puni ri debuit. Extra de pe. z re. De⁹ q̄. Et. xxiij. q. j. Nō offeram⁹. Itē. ff. de penis. l. Aut fa cta. Sz qz in trāsgressiōe ꝑcepti mlier plus peccauit ꝟm qō dicē magr in. ij. di. xxj. Oō ꝟm Bonauē, vez ē q̄ntū ad pctī eēntiā. s. li bidinē, qz pl⁹ ambiuit dei sciaz q̄s vir. licz q̄n tū ē ex pte circūstātiaz q̄ viz ꝓtingūt vir pl⁹ peccauit, qz scz erat fuplor muliere z fortior ac sapiētior z ipe sciēter peccauit. Sz vt dr Deut. xxv. ¶ Pro mēsura pctī dz eē plagaruz mod⁹. vñ mlier pl⁹ punita ē, sicē etiā Beñ. ij. pl⁹ punita fore legit. ¶ Ad ꝓpositū itaq; re deūtes dicim⁹ q lex ista purificatiōis docet salutaria documēta z exēpla. ¶ Prio docz mu lieres pientes deuote accedere ad purifica tionē p⁹ptū ꝟm ꝓsuetudinē ecclie nō tñ ꝟm obseruātiā legaliū vetez qz illa cessauerūt ī noua lege, sz ꝟm eccl'ie catholice instituta et ꝓsuetudinē, vt scz mlier p⁹ptuz ꝓ ipa die pu rificationis sue accedat ad eccl'iam vt grās agat de puero dato z de eua siōe piculi ptus ꝑteriti. Et vt custodiat in ꝓcipiēdo de futu ro. Itē interiz casta z incognita a viro ꝓma neat. Alias indiscretissime z irrōnabili⁹ agit petēs debitū ꝓiugale: q̄s qō cūq; aīal bzutuz Sz q̄stio ozit: vtz ꝓ tūc mlieres infra com pletū tps purificatōis teneāt ab ingressu ec clesie abstinere. Rñdet vt hī di. v. Si mlier Et extra de purificatōe p⁹ptuz. ca. vnico, q̄ mlier statiz p⁹ptuz ꝑt eccl'iam visitare si de uotio suadet z ꝓsuetudo admittit, si tñ ex ve neratōe aliq̄s diu abstinere voluerit nō est ta lis deuotio reꝓbāda: z ꝓsuetudo ē cōmē dāda. Et eadē rōne nec sacra cōio est negā da puerpe: nec etiā mēstruate mlieri q̄cunq; tpe nisi ex reuerētia abstineret di. v. ad eius vero. ¶ Scō ex ꝓmissa lege purificatōnis docent oēs hoies spūaliter quō a pctis pu rificari debeāt qz ¶ Prio dz hō pctōz q̄ cō cepit dolorē z pepit iniq̄tatē; plez pessimā re cognoscēdo imūdū se reputare p ꝓtritionez Scō dz circūcidere a se abiciēdo ꝓpositū peccādi de cetero. Tercio dz se offerre sacer doti p ꝓfessionē tanq; peccatrix. Quarto dz facere redēptionē p satisfactionē z sui obla tionē deo in sacrificiū mūdicie z laudis di uine. Nec vacat a mysterio q. xl. die tēpluz ingredit: qz q̄dragenari⁹ ꝓsistit ex q̄ternario in denariū ductovt significet obseruātia de cē ꝓceptoz cum scptis euāgelistaz q̄ttuoz. z sic patet.

¶ Caplm. II.

Secūdū salut⁹ exēpluz scz ꝟtuositat⁹ nobis ꝓponit ī ipa bñdicta mr̄e do mini. In q̄ nob ꝑbet exēpluz imita tionis in triplici ꝟtute q̄ flozuit in hac puri ficatōe. ¶ Prima ꝟtus ē būlitas: qz cū non esset peccatrix tāq; culpabilē se oñdit p illas oblatōes vt nob exēplū daret culpādi nos ipos. Vñ Greg. Bonaz mentiū est agīscere culpā vbi nō est culpa. ¶ Scōa ꝟtus oblatio: qz legi cui nō tenebat obediuit ad docē dū nos q̄tin⁹ mlto magꝫ diuīs ꝑceptis q̄b⁹ tenemur obedire debeam⁹. qm̄ vt dic Gre. Sola ē obediētia q̄ fidei possidet meritū. q̄ nia fides sine opib⁹ mortua ē. ¶ Tercia ꝟtus est pauptas qz nō elegit oblationē diuitū pu ta agnū: sz paupez. s. par turtuz: aut duos pullos colūbaz. vt ptz Lu. ij. Sz qz ibi euā gelista nō determinat. Queri⁹ q̄ qō ultoz duo zū obtulerit. Rñdet q ꝟps ꝓ nob egen⁹ fa ctus ꝓ se voluit offerre paupez. hostiā: sic z vilib⁹ pānis inuolui. Sz pullū colūbaz fa cilioz ꝑcio a paupib⁹ ꝓcurari poterāt. q̄ ve risimile illos obtulerūt. Si obiciat qz ma gi nō diu añ purificatōez obtulerūt munera. s. auz: tbus rē. Et verisile est q nō modi cū auri vtpote more regio. Quare q̄ ex his btā ꝟgo nō emit agnū: videt q legē offende rit. Rñdet ꝟm Fran. maro. z cōiter doct. q credēdū est oīno ipam ꝟginē nō habuisse tā tū pecunie vt agnū emere potuisset. alias ei offendisset ꝺ legē sic ꝓcipiētē. sz oia illa a ma gis oblata regia munera paupib⁹ iā erogā uerat añ istud tps purificatōis. z iō nō ha buit vñ agnū emisset. In q̄ etiā docemur ad pietatē erga paupes z ad ꝓtēptū mūdanaz diuitiaz. ꝓt xꝑm. O mira Marie būlitas: pietas z pauptas. De q̄ loq̄ns deuot⁹ Ber. dic. O btā ꝟgo maria, vere tu nō habes cāz nec tibi op⁹ est purificatōe. Sz nunq̄d filio tuo op⁹ erat circūcisione: Esto tū inter muli eres tāq; vna eaz. Nā z fili⁹ tu⁹ sic extitit in medio pueroz: q̄ in natuitate habuit se vt paup bō: qz nat⁹ in stabulo: in circūcisiōe vt paup z pctōr bō. sz hodie vt paup z pctōr z z seru⁹ bō. vt paup in eo q ꝓ oblationē pau pez elegit. vt pctōr in eo q ipe cū mr̄e expia ri voluit. vt seru⁹ in eo q q̄nq; sic lis sicut et ceteri ꝓmogeniti redimi voluit.

¶ Capitulum.iii.

Tercū exemplū nobis ꝓponit in sancto Symeone, q̄ vt sacrū loquitur euāgeliū accepit dñm ihm in vlnas suas z benedixit deū, s. Flexis genibꝰ letissimo corde. Sz cur nō dicit q̄ accepit ihm in manus sz in vlnas. Rñdet q̄ ideo q̄ in vlnis seu brachijs amplexādo tētū delectabiliꝰ inspicit: z ꝓpinquiꝰ cordi desiderabiliꝰ ponit. O dulce ꝟbum sz dulciꝰ factū accipe ihm in vlnas. O felices vlne q̄ ihm dulcē merēt suscipere vel portare. Quid em̄ beatiꝰ q̄d iocūdius z suauius anīe: q̄ ihm amplecti: ipm tenere: ipiꝰ amore frui. In hui⁹ itaq̄ Symeonis scti exēplo docemur nos debere xp̄z suscipe in vlnas cordis nostri, ibi eū dulci deuotioni amplecti z osculari. O fidelis anīa. O cor deuotū, cupis ne dulcē ihm suscipe i vlnas. Et eiꝰ dulci solatio: eiꝰ iocūdo amplexu medullitꝰ in corde liq̄fieri optebit te hūc sanctū Symeonē in exemplū tibi ꝓpositū imitari vt sis talis q̄lis ipe fuisse scribitur in euāgelio. Nota verba signa mysteria. Ecce inq̄t hō erat in hierlm cui nomē Symeon z hō iste iustꝰ z timoratꝰ expectās redēptōez isrl z spūsctūs erat in eo. Ex q̄bus colligit q̄ q̄ttuor p̄cipua debemꝰ in nob habere vt digni simꝰ xp̄m in vlnas suscipe h̄ p gr̄am z in futuro p gl̄iam vicz pacē: iusticiā: timorē castū: z sctm̄ amorē, exemplo scti Symeonis.

¶ Primo pacē q̄ teste p̄s. In pace factꝰ ē locus eiꝰ, q̄ notat cū dr. Hō erat in hierlm q̄ interp̄tat visio pacis. ¶ Scdo iusticiam q̄ reddit vnicuiq̄ q̄ suū ē, sic dicit Tulliꝰ. Nam teste p̄s. Justicia z iudiciū p̄paratio sedis eiꝰ. i. p̄ iusticiā p̄parat cor vt in eo sedeat z requiescat deꝰ. Hinc z Prouer. xij. In semita iusticie vita. i. xp̄s. Hoc notat cū dr. Et hō iste iustꝰ. ¶ Tercio castū timorē, vñ z subdit Et timoratꝰ z. Proinde Bed. Scto inquit amore z casto timore q̄si duobus brachijs amplectimur xp̄m. ¶ Quarto sctm̄ amorē h̄ notat cū dr. Et spūsctūs erat in eo. Vñ p̄s. Ignis añ ipm p̄cedet Bed. sup hec ꝟba dicit sic. Optet vt ardor desideriꝰ p̄ueniat omnē aīam ad quā deꝰ est venturꝰ. Et tūc sciat aīa p̄ntez sibi ee xp̄z cū se illo igne senserit calefactā. Hec ille. O igit oēs iracūdi z a vera pace extranei. O oēs iniusti. O p̄sumptuosi pctōres deū nō timētes offendere. O denīq̄ oēs a spūsctō alieni: immūdi: vos sup bi: vos auari: vos gulā sectātes. Et q̄cūq̄ scelerati audite vestrā sentētiā q̄ nō manet i vobis xp̄s sz diabolꝰ, q̄m xp̄us nō introibit in maliuolā aīam nec habitabit in corpe subdito pctis. vt scribit Sap. ca. j. Vos aūt o pacifici btī, iusti q̄z z deū timētes ac gr̄az spiritussci tenētes. Gaudete z exultate q̄m sic maria ꝟgo b̄dicta filiū in vlnis portauit: z sctō Symeoni in vlnas obtulit hodie. Ita z in vlnas cordis vestri offerre p gr̄am nō recusabit. Nimiq̄ exorantibꝰ z eiꝰ suffragia implorātibꝰ ista die purificatōis miraculose complt beata virgo subuenisse. ¶ Miraculum ¶ Legitur em̄ in vita socioꝝ beati Francisci, q̄ q̄dam frater deuotꝰ cum p longum tp̄us subtracta gratia merens z tristis fleuisset. cum p̄ueniss̄et ad festū purificatōis in heremitorio existens cepit clamare ad beatam virginē dī. O beatissima virgo maria tu hodie filiū Symeoni amplexandū p̄rebuisti z eū mira dulcedine in tuo filio refecisti. Obsecro te mater misc̄die vt mihi quoq̄ miserearis: qui fatigatꝰ sum desiderio tui filij: z oīno mestitia replet ꝰ p cordis aridita te. Et ecce mr̄ misc̄die statim affuit z filiū ei in specie p̄uli amplexādum tribuit. Et ille frater ab illa hora vsq̄ ad totū tp̄s vite sue sp in mira suauitate spūs p̄māsit. z cōtinue hec z silia verba replicās eructabat i feruore cordis dicēs. O amor meꝰ ihu dulcissime quādo p̄uenīā ad te: quādo moriar vt iterū amplecti valeā te. ¶ Aliud etiā miraculum ad id facit de quadā matrona. z de h̄ habebitur infra in fine hui⁹ p̄tis, sed z pluribus miraculis alijs obmissis libeat si tñ placet hic describere q̄dam de ꝓfirmatōe festi purificatōis. ¶ Miraculū ¶ Qd̄ quidē repi in budēn. libraria. Et h̄ etiā in speculo exēplorꝝ di. vlij. ca. lviij. q̄ vicz tp̄ibus Bonifacij pape q̄dam templū erat rome q̄d dicebat Romul⁹: ꝓsecratū dyane: boc tēpluꝝ ipse papa impetrauit a Foca imp̄atore vt i honorē sancte marie ꝟginis ꝓsecraret. Ad quā ꝓsecrationē celebriter faciendā cōuenientibꝰ p̄lis multis: iudei cōstanter aduersabant z seditionē faciebant ꝺ xp̄ianos dicentes xp̄m ex Joseph semie z nō de ꝟgine natū. Quodā itaq̄ tpe i die natalis xp̄i cōtentio maxima hita ē de h̄. vbi p̄tūc aderat etiā q̄dā cecꝰ natꝰ q̄ iudeos aptis rōnibꝰ ꝓfutabat adeo q̄ iudei fuerūt compulsi eligere vnū e

duob⁹ vicz: q⁹ aut ipi ceco nato ipetrare pos
sent xpiani vt visum reciper: meritū ꝑginita
tis marie in ꝯceptu in ptu ⁊ p⁹ ptum inuo⁹
cādo. ⁊ sic indei crederēt. aut si ħ facere xpia
no⁹ de⁹ neq̄ret tota fides xpiana tāq̄ falsa
expugnaret ⁊ pire deberet impantib⁹ cesari
bus romanis ⁊c. ¶ Statuerūt q̄z ꝑ ħ pacto
implēdo diē purificatōis marie ex cōi ꝯsen
su xpianoz. Qua die aduenientē: cec⁹ cū xpia
nis fecit se ducl ad altare ⁊ genuflexo coraz
imagine btē ꝑginis marie: iudeis ⁊ ꝑplis ml̄
tis coassistētib⁹ cepit canere illō rnsoriū qō
tūc canit di. Gaude maria ꝑgo cūctas here
ses sola interemisti q̄ Gabriel archāgeli di
ctis credidisti: dū ꝑgo deū ⁊ boiez genuisti:
⁊ p⁹ ptuz ꝑgo iuiolata pmānsisti. ꝑ. Gabrielē
archāgelū credim⁹ diuinit⁹ te cē affatū: vtez
tuū de spūsctō credim⁹ impregnatū. Erube
scat iude⁹ infelix q̄ dic xpm ex Joseph semie
esse natū. Hoc facto mox cec⁹ visuz recepit
clarissimū. ⁊ fere q̄nq̄ milia iudei ad fidē cō
uersi sūt. Bonū est ḡ sp mariā inuocare.

¶ Articul⁹ terci⁹ q⁹ duodeciz gaudia habu
it btā maria qñ suscepit purificatōis sacrm

Quartū misteriū

circa hāc solēnitatē declarādam
dicit Io cūditat⁹ ⁊c. Ubi aduer
tendū q⁹ iuxta numez duodeciz
stellaz ī corona btē ꝑginis exūnū possum⁹
ꝑ hac solēnitate purificatōis distīguere. xij.
gaudia q̄b⁹ tāq̄. xij. stellis radiātib⁹ ipa glo
riosa extitit ⁊ iocūdata in sui purificatōe q̄ ī
trib⁹ q̄ternarijs ordinari pñt. ¶ Primo nā
q̄ bñdicta ꝑgo q̄tuor gaudia habuit ꝑ hac
purificatōe in se de deo ⁊ filio ei⁹ xpo. ¶ Se
cūdo alia q̄ttuor habuit gaudia de opibus
miraculosis q̄ facta sūt in ista purificatōe:
¶ Tercio denicz vltima q̄ttuor gaudia ha
buit ī sctōz ꝯgratulatōe. ¶ Quātū ad ꝑmū
q̄ternariū gaudebat btā ꝑgo ī purificatōe.
¶ Primo de diuīa bonorificatōe.
¶ Scdo de angelica famulatōe.
¶ Tercio de gratissima oblatōe.
¶ Quarto de suauissima portatōe.
¶ Quātū ad scdm gaudebat:
¶ Primo de mirāda reuelatōe.
¶ Scdo de gr̄e stupēda redūdatōe.
¶ Tercio de xpi venerāda susceptōe:
¶ Quarto de admirāda futuroz ꝓphatōe.
¶ Quantū ad terciū gaudebat.
¶ Primo de Symeōis bñdictōe.
¶ Scdo de puuli ihu glificatōe.
¶ Tercio de sctē Anne ꝯfessione.
¶ Quarto de sctōz patrū glificatōe.

¶ Capitulum. I.

PRimū itaq̄ gaudiū habuit btā vir
go maria in ista purificatōe de diui
na bonorificatōe: q⁹ de⁹ eā singula
riter ꝑ oīb⁹ bonorauit. Et ꝑmo bonorauit
ꝑginitatē ei⁹ ī data lege purificatōis ꝑ moy
sen: cū ei⁹ ꝑginalē ꝯceptū ⁊ ptuz in ea ꝑnūci
auit ꝑ adiectā cōditionē: ⁊ eā singulariter ex
oīb⁹ mulieribus mūdi exemptā speciali ꝑuile
gio bonorauit. qō sic clarescit. Nā de⁹ dās
ꝑ moysen legē purificatiōis Leuit. xij. dixit
sic. Mulier si suscepto semīe peperit ⁊c. ꝑm
eñ Frā. maro. ista lex directe ꝑnūciat ptum
ꝑginis. q⁹ si nulla mulier sine semīne ꝓtura
fuisset frustra mo. apposuisset si suscepto se
mine. q⁹ qñcunq̄ aliq̄d cōpetit alicui vl̄r et
necessario frustra apponit cōditio de illo. sic
exēpli gr̄a vl̄r oīs bō comedere bz ⁊ bibere
ꝑ os. frustra ḡ apponit cōditio dicēdo bō si
ꝑ os comedit ⁊ bibit: q⁹ nō aliter q̄z ꝑ os bz
fieri comestio. Et ħ oñdit etiā ex scriptura.
Nā Exod. xxj. ōz. Si p industriā q̄s occi
derit frēm suū morte moriat. Istud si ꝑ idu
striā dat intelligere q⁹ aliq̄z q̄z ꝑ industriā con
tingit ꝓxim interficere alicui. vñ tali dat lo
cus refugij. Sic ⁊ in ꝓposito ꝑ ħ q⁹ ōz. Si
suscepto semīe mlier peperit dat intelligi q⁹
aliq̄ mlier aliq̄z q̄z suscepto semīe poterat pa
rere: qō verificatū ē in sola mr̄e dñi q̄ de spū
sctō ꝯcepit ⁊ pepit in ꝑginitate. Dic Bernh.
Putas ne q⁹ dictur⁹ mo. mulier q̄ peperit fi
liū īmūda erit nō timuerit sup mr̄e dñi cri
mē blasphemie incurrere. Idcirco ꝯditiōez
ꝑmisit di. Si suscepto semīe vt ipam exime
ret ⁊ ꝑginalē ei⁹ ptuz ꝑnūciaret ⁊c. Hec igit
bñdicta ꝑgo scies ⁊ mēte tractās plurimuz
gaudebat q⁹ ipa meruerit fore illa q̄ sine se
mine pere debuit. Et q⁹ a deo sic bonorari ī
sua lege ꝑnūciari meruerit. Itē sc̄do cā in ħ
bonorauit q̄ ad mr̄nitatē: q⁹ hodie ipaz ma
trē fore dei ī tēplo sctis colletātib⁹ publicari
voluit ⁊ fore reginā mūdi. O q̄ntū gaudere
poterat cū se matrē dei agnoscebat. q⁹ vt ait
Anſ. Hoc solū de sctā maria virgine ꝑdica
re q⁹ dei mater est excedit omnē altitudinē q̄
posit deū dici vel cogitari pōt. Hec ille. De
hoc ei⁹ gaudio Aug. in ſmōe. Adest nobis

dicit sic. Maria exultat et mrez se leta mira tur z de spūsctō ꝯcepisse gaudet, z qz genu it cū exultatōe nō cuiuslibet meriti hoiez sz toti⁹ mūdi saluatorē. Hec ille. ¶ Scōm ꝑci puū gaudiū habuit btā ꝓgo de angelica fa mulatōe. qz vt di. Alber. sup missus ē. Ipsa clarissime videbat angelos ꝑ species ꝓpas gaudebat ꝑ cū videbat natū suū dñm ihm ab angelis circūdari z adorari. Hā fm qđ pseqt Ludolph⁹ in li. de xpi vita. Credit qꝫ Gabriel angel⁹ q ꝓgini cōceptū ꝓbi nūcia uerat añ oēs se agēs pastoribꝫ ipe euāgelisa uerit gaudiū magnū z de natiuitate xpi mi litias celestz exercit⁹ ꝓuocauit ad laudāduz deū z dicēs. Glia in excelsis deo Luc. j. De inde ascēdentes angeli in celū cū iubilo hec nunciauerūt ꝯcliuibꝫ suis. Tota igit supna curia exhilarata laudibꝫ z grārū actōibꝫ ex hibitis deo pri. Venerūt oēs ꝑ ordines su os videre faciē xpi dei sui z adorabāt eum z matrē ei⁹ cū oi reuerētia laudis ꝓsonātes cā tica celestia. Et ꝓbat ꝫ tali rōne. qz in nullo angeloꝝ potuisset cadere hec tāta supbia vt auditis talibꝫ nouis nō visitasset dñs deuz suū ꝓstitutū in terra: et ei⁹ matrē būiliter sa lutasset. Vnde apls Hebreo. j. Et cū intro duceret ꝓmogenitū in orbē terraꝝ dixit. Et adorēt eū oēs angeli dei. Vñ Aug. in q̄daz sermōe dic. O stabulū felix: ꝑsepe beatū: in q̄ nascit xps z reclinat oīm de⁹. ibi circūda bāt btām ꝓginē angelice potestates, ibi erāt milia miliū exultātiū. ibi vagiebat xps i sta bulo z fiebat leticia magna in celo resonās glīaz deo in altissimis: z in terra pacē hoibꝫ bone volūtatis: qz descēderat pax vera de ce lis. Hec Aug. Idcirco Anſ. dicit. Dū būc puuluz inter manꝰ suas versari z ad vbera sua pēdere circūstantibꝫ z famulatu obseqn tibꝫ angelis videbat btā maria q̄ ꝑcor affe ctu mouebat piꝰ animꝰ ei⁹. Dum ꝑ videret maria angelos adorātes xpm cū mre ipa, iu bilādo cū Gabriele i ascēsu ei⁹ de bethleem ad templū putas q̄ntū gaudebat. ¶ Nam et Ebryk. in q̄dā sermōe dic. Infinitā inquit militiā angeloꝝ ad glīose ꝓginis obsequiuz esse deputatū nullaten⁹ ambigim⁹ vt eā cu stodirēt ambiētes z̄c. Terciū ꝯcliū de gra tissima oblatōe. Primo qz ꝑsiderabat q̄z sū mū mun⁹ deo offerebat adeo qꝫ nūqꝫ a secu lo talis oblatio facta fuerat. Vñ fm Ludol fum vbi sup. credit genuflexo talia ꝓginē in templo ꝓba dixisse. Ecce sctē pater pnto ti bi filiū tuū eternaliter genitū z meū quē cōce pi z pepi ꝓginitate manēte deū verū. ¶ Se cundo qz ꝑsiderabat virgo btā anīo pio q̄z multiplicē vtilitatē z fructū ex hac oblatōe acq̄reret toti mūdo. Obtinuit em mūdo mi scōiam dei. Vñ canit in introitu hodierne misse eccliа. Suscepim⁹ de⁹ miscōiam tuaz in medio tēpli tui. qz ꝑ hāc oblationē flexus est de⁹ ad miserādū mūdo. Itē ꝑ ꝫ obtinuit pacē inter deū hoiez z angelos. Vbi aduer tendū qꝫ qñcūqꝫ trascebat de⁹ duobꝫ modis poterat facere pacē cū eo q̄s in veteri testa mēto. Primo ꝑ pniam verā. iuxta illud scri ptum Ezech. xviij. Cōuertimī z agite peni tentiā de oibꝫ iniq̄tatibꝫ vestris z nō erit vo bis in ruinā iniq̄tas. Et tñ ꝫ mō q̄siuit adā pacē generi hūano: z nō obtinuit. Scōo ꝑ oblationē z hostiā sicut solebat fieri in vete ri testamēto ad placādū deū. Et nūc spūali ter offerētes de corde oblatōes affectionuz sctāz z de corpe hostiā bonoz operū placa mus deū. iuxta illud apli. Obsecro vos vt exhibeatis corpa vra hostiā sctām deo pla centē z̄c. Et tñ Dauid cū dedisset centū mi lia ponderā auri, et argenti mille milia: arq̄ alioꝝ metalloꝝ sine pondere ad edificatōez templi, nec sic obtinuit q̄ ad posteros. Sz virgo hac oblatiōe gratissima deū pacauit z toti mūdo pacē acq̄siuit, qđ Symeon ꝑ sentiēs orauit se i hac pace dimitti di. Nūc dimittis seruū tuū dñe fm ꝓbum tuū in pa ce. Hoc figuratū est Gen. viij. vbi legitur qꝫ Noe emittēs colūbā de archa reuersa ē ad vespaz portās ramū olive virētis in ore suo Intelligitq̄z Noe qꝫ deꝰ pacē dedisset in ter ra z siccata eēt terra ab aq̄s. Ista colūba est btā ꝓgo que felle amaritudis caret, qz tota pia z benigna ē cū sit mr misericōie. vt canit ec clesia q̄ portauit hodie xpm virentē in grā z virtute in signuz pacis z̄c. ¶ Tercio deniq̄z gaudiū hauriebat cor virginis in hac obla tione qz ꝑsiderabat ei⁹ significationē, qꝫ vicz sicut hodie voluit xps seipm offerri: ita da bat significari qꝫ ipse oblatur⁹ esset seipsum in cruce ꝓ homis salute. Et sicut quinq̄z ſi clis est redemptus: ita ipe quinq̄z ꝓncipali bus vulneribus mundum esset redemptu rus. Et sicut eius mater Maria astitit in hac oblatione: ita astare debebat iuxta cru cis oblationē z̄c. Gaudebat igit virgo sup

generis humani significata redemptõe ꝛc.

¶ Quartũ gaudiũ habuit ō suauissima portatõe: qz sentiebat maximã suauitatẽ cũ xp̃z in vlnis cũ ingẽti amoris dulcedine portabat a q̃ portabat. Si em̃ senex Symeõ accipiẽs xp̃m i vlnas p̃ leticia ꝛ suauitate cordis fatiscẽtiũ mẽbroz̃ p̃ senectute debilitatẽ nõ senticebat: ꝫ ꝑtute ind̃ ex alto xp̃z suauiter portabat: iuxta illud qõ canit ecclesia. Senex puerum portabat: puer aũt senem regebat: quẽ ꝓgo ꝓcepit ꝛc. ¶ Vulto magis id credẽdũ est de maria. Hoc gaudiũ tãgit Aug. in ſmõe vbi sup̃ dicẽs sic. Leta igitur maria gestat infantẽ exultãs filiũ amplexat portat a q̃ portabat. Hec ille. O aĩa deuota nõne ꝛ tu gaudiũ sumeres si xp̃m i vlnis portares ꝛc.

Capl'm. II.

SEcũdo q̃ternario describ̃t alia q̃tuoz gaudia btẽ ꝓginis q̃ habuit in hac purificatione. vt igit̃ ad p̃missa cõnumerem̃. ¶ Quintũ gaudiũ habuit btã ꝓgo de mirãda reuelatiõe. Leter̃ ei miraculis p̃mõstrat̃: ꝛ docẽte spũsctõ reuelat̃ est ꝛ cõpz̃obat̃ bñdicte ꝓginis marie ꝓginalis part̃. ¶ Qõ claret p̃mo i reuelatõe facta Zacharie pri Jobis baptiste ſm Orige. iuxta cui̇ dicta eo q̃ hec hystoria nõ ẽ p̃ rõnẽ vel scꝑturã creditur a plerisq̃ Zacharias fuisse pontifex in ordĩe vicis sue tpe q̃ btã ꝓgo de bethleẽ venit in hierl'm portãs i vlnis dñm ihm̃ ascẽdẽs in tẽplũ ad purificationẽ. ipm aũt tẽplũ p̃ tria interstitia erat diuisum. In vno stabãt p̃ se ꝓgines puelle. In scõo mulieres maritate. In tercio vidue Cogitabat itaq̃ btã ꝓgo ad q̃rũ societatẽ stare deberet. Et q̃ sciebat se eẽ virginẽ deliberauit ire ad ꝓginũ interstitiũ. Quo cũ venisset ꝓgines eã deridebãt di. Tu cũ filiũ in vlnis teneas quõ dignã te putas nr̃o ꝓsortio. vade hinc ad pares tuos. Tũc dña vultu verecũdo inclinato capite iuit ad maritatas. Et ille etiã eã ceperũt ꝓbis impetere di. Tu es mulier supba: q̃ noluisti nobiscũ stare ꝫ ad ꝓgines ire: ꝛ tanq̃ paupi ꝛ abiecte nõ curauerũt locũ dare. Vñ cogitauit btã ꝓgo q̃ si iret ad viduas ille eã magis refutarẽt eo q̃ nõdum erat viduata: ꝛ idcirco patiẽtissime ferẽs nec verbũ p̃ ꝓbo dans iuit cũ sũma hũilitate et posuit se in vltimo loco tẽpli p̃ oẽs mlieres O hũilitas bñdicte ꝓginis. o patiẽtia ei̇ in exemplũ oĩb̃ data, ecce regina celi cũ sit super oẽs mlieres bñdicta stat vltimo loco q̃si ad ꝓsortiũ mlier̃ idigna. Interea Zacharias põtifex ipi̇ baptiste Jobis pat̃ de sanctuario exiens ꝛ videẽs btãm ꝓginẽ stare sequestratã cũ filio replet̃ ẽ spũsctõ coguitq̃ ipam eẽ virginẽ matrẽ dei ꝛ hoĩs. Et statim cepit xp̃m filiũ ei̇ publica voce ꝓfiteri. Accipiens q̃z manũ btẽ ꝓginis duxit eã ad locũ dignissimũ in ꝓsortiũ ꝓginũ ꝓtestans ꝛ dl. Quoniã hec ẽ ꝓgo ꝓginũ de q̃ ꝓphauit Esa. ca. vĩj. Ecce inq̃t ꝓgo ꝓcipiet ꝛ pariet filiuz Et h̃ ei̇ nat̃ ẽ vere saluator israĺ. dė ꝛ hõ redẽptor mũdi. vñ oẽs mirabant̃. Et stetit in illo loco honoratissimo btã ꝓgo vsq̃ ad tẽpus oblatõis sui filij. Et tandẽ iste Zacharias pontifex ꝑ isto testimonio facto de xp̃o a iudeis interfect̃ est. iuxta illud Math. xxiij Vsq̃ ad sanguinez Zacharie filij barachie quẽ occidist̃ inter templũ ꝛ altare. Hec ſm Origen. ¶ Scõo q̃z claret in reuelatõe facta Symeoni. Legit̃ em̃ in glosis biblie sic etiã refert Egesippus in li. de supplemẽto cuã gelice ꝓcitatis. q̃ Symeon iste erat rabbi. i. magister inter iudeos. Qui cũ Esaiã interp̃taret̃ ꝛ ad idꝑbuz glosandũ pueniss̃et. Ecce ꝓgo ꝓcipiet ꝛ pariet ꝛc. Visum ẽ sibi h̃ fore impossibile vnde dixit iniuriã factam fuisse Esaie. eo q̃ vicio scꝑtoz̃ tale vaticiniũ esset corruptũ scribẽtes i hebreo halma ꝑ almad ẽ virgo ꝑ iuuencula. iõ deleuit h̃. Vane facto aureas l'as isto sensu scꝑtas miraculose repit. Cunq̃ illo itė deleto tercia vice id factũ fuisset: mirans ꝛ stupens pressus ẽ somno ꝛ obdormiuit ꝛ surgens repit sicut ꝛ prius aureis litteris conscriptam ꝓphetiaz. stupens aũt oratioĩ se dedit. Vox quoq̃ responsum a spũsancto accepit: nõ visuruz se mortem nisi videret xp̃m dñi de virgĩe natum: q̃ hodie est impletum. Unde patz q̃ beata virgo hec oĩa aduertens plurimuz gaudebat. ¶ Sextum gaudium habuit de miranda gratie redundatõe. q̃z vicz ipa mediante multiplex gratia redundauit in sanctum Symeonem a dño christo. ſm magistrum Bartho. de pis. lib. cõformitatũ. Prima quidẽ quia a peccati macula si qua inerat vel infuisset xp̃us eum purgauit ꝛ forte in gratia confirmauit et gratum exhibuit. ꝑter quod dicitur in euãgelio q̃ accipiens ihm̃ in vlnas bñdixit deũ. s. ꝑ accepto bñficio. Scõa gr̃a q̃z eũ sctificauit ꝛ gubnauit.

ſō eū dñm vocat di. Nūc dimittꝫ ſer.tu.do.
cē. Tercia gr̃a qz ei⁹ deſideriū q̄tauit: appe
tebat em̃ eū videre vidit: iō ait. Quia vide
rūt ocu.m.ſa.tu. Quarta qz eā illumīauit vt
intelligeret ei⁹ diuīitatē z p eū oīm fidelīū fiē
dam ſalutē, vñ ait. Lumē ad re.gē. z glo. ple
bis tue iſ. Gaudebat itaqꝫ btā ꝙgo de gr̃e in
eū redūdatōe: ſcīēdo q ipa eēt ꝓſtituta vt ſit
mr̃ gr̃e, ſīc canit eccl̃ia p quā redūdaret gr̃a ī
oēs: atqꝫ miſcōia dei. Septimū gaudiū de
xp̃i venerāda ſuſceptōe. Que cī mr̃ nō con
gaudet ſup filīj honoratōe cū ſcptū ſit Ecc̄i.
xxv. Hō iocūdat in filijs. Et ſtetꝫ eiuſdē. iij.
ca. Honorat pens ī filijs. Maximuꝫ g̃ fuit
marie gaudiū qñ videbat ſuū natū tāta di
lectōe amplexari venerari z genuflexo vt de
um adorari: z laude diuīa ꝓferia Symeo
ne et Anna. vt teſtat euāgelīū. Circa ħ q̄p
pe pie ꝓtēplari poſſum⁹: qm̃ ſīc etiaꝫ docet
Aug. in ſm̃one hodierni feſti ſctūs Symeō
cū eſſet ml̄tū annoſus vtpote pluſqꝫ cētū an
noꝝ. ſīc ꝺr in li. de infantia ſaluatoris. Et fo
ret ſpūſctō plen⁹ ſūmo ꝺſiderio rogabat de
um in oꝛōnib⁹ ꝓtinuis cū gemitib⁹ p generꝫ
būani redemptōe quā expectabat. Et qz re
ſpōſuꝫ accepat a ſpūſctō nō viſuꝝ ſe mortꝫ
niſi ꝑus videret xp̃m dñi vt poſtea cū gau
dio annūciaret p̃ūb⁹ in lymbū deſcēdēdo p
mortē. Hac igr̃ die maiori pfuſus ſolita dul
cedine ſpūſcti cepit dicere. O de⁹ Abꝛaam
q̄diu durabo q̄diu veniet illa filij tui ſacra
natiuitas: vt videre merear xp̃m quē ꝓcupi
ſco: ip̃m amplexari valeā z oſculari: q̄n⁹ le
tus moriar z p̃ūb⁹ gaudiū in lymbo addu
cā nūciādo. O q̄diu morꝝ ī hac vita: heu
mihi qz incolat⁹ me⁹ plōgat⁹ ē. O miſericoꝛ
diſſime de⁹ miſere iā nūc generi būano: tā
diu in carcere detēto: tamdiu e celo excluſo:
mitte nūc filiū tuū z redime nos in ſalutari
tuo. Cūqꝫ talī oꝛaret. ecce ſpūſctūs ei reue
lauit d. Surge vade cito ad foꝛes tēpli. En
adeſt filj⁹ dei incarnat⁹ q̄ tenet in vlnis ma
tris ꝙginiſ. Hoꝛ feſtin⁹ accurrit feruoꝛe di
uino plen⁹ z videſ diuinū ſplēdoꝛē irradiā
tē de facie xp̃i z mr̃is ei⁹ Marie ꝼm Hiero.
agnouit hūc foꝛe. Hoꝛ q̄z infuſus abūdā
ti⁹ ſpūſctō cecidit pn⁹ī terrā z adoꝛauit bñ
dicēdo deū. Supplicit q̄z a btā ꝙgine peti
uit vt ꝓcederet ſibi ī vlnas accipe xp̃m quē
acceptū ſctūs ſenex O q̄nta coꝛdis deuoti
one. O q̄nta ſuauitate lachꝛymarū q̄z dulci
imbꝛe amplexabat: oſcl̄abat: ſtringebat ad
pect⁹: vociferabat et laudes reddebat deo.
Quis explicabit hec q̄ſo. Sz o bone ſenex
q̄d ſic agꝫ niſi qz ħ tibi xp̃s ħ dulcꝫ redēptoꝛ
ħ de⁹ tu⁹ et ſaluatoꝛ. Hec videſ maria gau
debat. Octauū deniqꝫ gaudiū habuit ma
ria de mirabilīū futuroꝝ ꝑħatōe. qz cū hec
ageret. Ecce cepit Symeō ꝑħare de xp̃o
z ei⁹ mr̃e futura di. Ecce ħ poſit⁹ ē in ruinaꝫ
z in reſurrectōez ml̄toꝝ in iſrl̄. malis q̄dē in
ruinā dānatōis. Sz bonis z electꝫ in reſur
rectionē etne būtudis. ſeq̄t. Et in ſignū cui
ꝓtradicet. ſ. a iudeis: infidelib⁹: z hereticꝫ ac
malis xp̃ianis, ſeq̄t. Et tuā ip̃i⁹ aīam ptrās.
gla. ſcz in xp̃i paſſione, licz ſtaqꝫ p̃nūciabat
marie dolor cōpaſſiōis: tñ gaudebat de bu
mani generꝫ redēptōe z taliū auditōe nouo
rum.

Capitulū. III.

Tercio q̄ternario deſcribūt alia gau
dia marie, vñ ad p̃miſſa ꝓtinuādo.
Nonū gaudiū fuit ei de Symeōis
bñdictōe. vt em̃ teſtat euāgelīū ſctūs Sy
meon tūc bñdixit Marie z Joſeph. Sz q̄
li bñdictōe nō exp̃mit. ꝺuota tñ mēs p̃t plu
ra ꝓtēplari vt dixerit. Bñdicta tu ī ml̄ierib⁹
q̄ ꝙginū ꝙgo angeloꝝ dña z oīm regina fie
rī meruiſti, bñdicta filia tu a dño qz p te fru
ctū vite etne cōicauim⁹ z ſilia. Sz di. quō
maria q̄ fuit ſup oēs ſctā a Symeōe debu
it bñdici. Rñdet ꝼm Ly. q ħ fuit ꝑt officiū
ſacerdotale ei⁹ ad qđ ſpectat bñdicere ꝑp̄lo
z iō Symeō bñdicere habuit maria. De
cimū gaudiū habuit de filij glificatōne. ſ. p
Symeonē facta et declarata: qz cū Syme
on dñm ihz teneret ī vlnis: cepit cogitare qz
de⁹ magn⁹ ē q̄ ſe tātū exinaniuit vt puul⁹ fie
ret ꝑt nos: q̄ portat oīa ꝙbo ꝙtuꝫ ſue: queꝫ
oēs p̃iarche z ꝑħe deſiderauerunt. Cepit
etiā cogitare q̄ acerbā mortē a ꝑp̄lo iudaico
eſſet paſſur⁹ p redēptōe generꝫ būani. Jō et
ſpū ꝑħico p̃dixit mr̃i ſue paſſionē xp̃i z cō
paſſionē ip̃i⁹ ſue mr̃is. Hec p̃noſcēs z cogi
tās magꝫ cepit feruere amoꝛe erga deū xp̃z q̄
dilīg⁹ eēt tāta pati p nr̃a liberatiōe. Et ſō in
amplex⁹ ruēs puuli ihu: bñdixit deū z glīfi
cauit dei filiū ihz di. Nūc dimittꝫ ſeruū tuū
dñe ꝼm ꝙbuꝫ tuū ī pacez̄. In q̄ q̄dē cāntico
laudat xp̃m q̄druplr. Primo q ipſe eſt pax
in celis z in terris. Jō dicit. Nūc dimit. z̄.
in pace. Secō q ipſe eſt ſal⁹ mūdi. vñ dicit
Quia vi.o.m.ſa.t. Tercio q ipe ē vex lumē

illuminãs totũ mũdũ, vñ subdit, Qđ pasti añ fa,o,po. Lumẽ ad re,gẽ, Quarto q ipse sit gl'ia oĩm electoꝝ in patria. vñ subdit, Et gl'iam ple,t,is. Vñ plurimũ de his gaudebat maria ꝓferẽs in corde suo rẽ. // Unde cimũ gaudiũ de anne ꝓfessiõe facta de xpo qz vt notat euãgeliũ sctã Anna vidua vsq; ad annos.lxxxiiij. q de tẽplo nõ discedebat orõnibꝫ z ieiunijs deseruiẽs deo. Hec supuenit ipsa hora nõ a casu sz diuia inspiratione z reuelatõe ꝑz Ly. Et ꝓfitebaꝫ dño, s. gratias agẽdo de bñficio incarnatõis cõpleto z loq̃baꝫ de illo oĩbꝫ q̃ expectabãt redẽptionẽ israel scz cũctis corã annũciãdo hũc ihm natũ esse redẽptorẽ ꝑm qđ Ly. exponit. Vñ pie credit q talia vel sil'ia verba dixerit genuflexo adorãdo xpm z in amplexꝰ suscipiẽdo (vt etiã de semie Dauid dictũ ẽ) Benedictus inq̃t deꝰ isrl' qz visitauit z fecit redẽptionẽ plebis sue. Bñdictꝰ q̃ dedit mihi videre xpm suũ: quẽ oẽs ꝓphe desiderauerũt. Nouerit g̃ oĩs isrl' qm̃ testioniũ phibeo: qz hec est ꝗgo mr̃ vaticinio Esa. p̃dicta cũ q̃ in tẽplo ꝓuersata ãgeloꝝ eã visitãtiũ q̃tidie ꝓsolationẽ verã sum expta. Hec est q̃ ꝗgo ꝓcepit ꝗgo pepit. Et h̃ est eiꝰ natꝰ verus deꝰ quẽ cõfiteor et testificor oĩbꝫ q̃ expectãt redẽptionẽ isrl'. O q̃nto puto gaudio tũc resalutasse beatã mariã ꝗginẽ honestissimã di, Bñfaciat vob, i. Symeõi z Anne: deꝰ et filiꝰ inquam meus ꝑ h̃ saluifico testimonio rẽ. // Duode cimũ gaudiũ de sctõꝝ patrũ cõgratulatõne scz ex Symeõis annũciatõe, Pie nẽpe ꝓtẽ plari possumꝰ: qz cũ oẽs pies in tenebꝛoso carcere infernali lugerẽt. ecce Symeõ decedẽs ꝑ mortẽ gaudiũ eis annũciauit di. Uere sciatis qz natꝰ ẽ saluatoꝛ xps deꝰ quẽ vidi z ĩ vlnas suscepi õ ꝗginis mr̃is gremio: quẽ tãdiu viuẽs in mũdo expectaui: z mortẽ eiꝰ q̃ redẽpturi sumꝰ p̃nũciaui. Tũc oẽs cũ gaudio leuãtes vocẽ dixerũt, Bñdictꝰ dñs deꝰ patrũ nr̃oꝝ z laudabil' z gl'iosus ĩ secl'a. Et itez. Suscepimꝰ deꝰ miscõiam tuã ĩ medio tẽpli tui, vñ ecclia ꝑ mõ inchoat hodie missam. Et ꝑ sig̃ hꝰ leticie ꝓcessionẽ agit cũ cereis ardẽtibꝫ ꝓsecratꝫ: in q̃ qđẽ sũt tria, s. Cera q̃ significat carnẽ xpi de ꝗgine sumptaz sic̃ cera de apibꝫ sine cõmixtiõe nascit. Ite interioꝛ licin' significat xpi aiam cãdidã. Et luces ardoꝛ xpi diuitatẽ: q̃tinꝰ significet q sic̃ ꝑ oĩm sctoꝝ leticia xps gestatꝰ ẽ hodie maniby in tẽplũ: ita z nos ꝑ gr̃am xpm gestemꝰ in mẽte sic̃ z figuraliť gestam. ĩ cãdele signifi catõe. // Ad id legit miraculũ in cõi legẽda. q q̃dã matrona deuota btẽ marie cũ ĩ festo purificatõis nõ posset audire missam eo q paupata ad ecclias nõ hꝫet q̃bꝫ iret vestimẽtis. Hã oĩa erogauerat ad honorẽ b. marie dolẽs in camera sua orõni se dedit, z in extasi vidit se eẽ in ecclia pulcherrima: vbi turba sctoꝝ mlta. et ceperũt missaz solẽnisare, ꝑ honorẽ et gaudio hꝰ festiuitatiz, videbaꝫ etiã q̃dã maximã facẽ cãdelaꝝ tenere et distribuere vnicuiq; et ipi matrone vnã cãdelã ꝺdit quã libẽtissime accepit, cũq; oẽs ad offertoriũ offerrẽt: ista nõ obtulit. Vñ ꝗginũ regina maria assistẽs ꝑ nũciũ ꝑcepit vt offerat. ꝑmoq; sc̃o et tercio mãdato renuẽte, misit angelũ vt violẽter ab ea auferret cereũ z offerret: eo q videbaꝫ nõ ꝑcedere sacerdotẽ ĩ missa nisi offerret. Cũq; angelo cape cereũ volẽte: et illa matrona resistẽte: hĩcinde ꝓcertãdo cereꝰ frãgeret ꝑs augelo et altera medietas matrone remãsit. Illa ad se redit et cereũ in manu repit fractũ, vñ admirãdo ipꝫ reseruauit: et factũ ẽ vt ipo oẽs infirmi q̃ tãgebanť curabãť ad laudẽ marie. O itaq; fidelis ania gaude in xpo ihu ꝑ hac solẽnitate et redde grates deo et marie Amen.

¶ Pars scda tercij libri ꝺ doloris gladio z martyrio btẽ ꝗginis marie.

Uiuersi populi attẽdite et videte dolorẽ meuz. Uerba sũt Hiere. Treñ. j. ca. et accipiunť in ꝑsona marie dicta q̃bꝫ nos inuitat et admonet ipsa ꝗgo pissima ad recogitãdũ dolorẽ quẽ habuit sup filio suo cõpatiẽdo. Contẽplemur g̃ pie: quõ ꝗgo maria vultu mesto: facie squalida: gladio doloris ĩ corde trãssixa: voce q̃rula et flebili iuxta crucẽ xpi stãs diť. O vniuersi ꝑpli scz xpiani: q̃s filiꝰ meꝰ ꝑdilectꝰ ihs tãtũ amauit: vt ꝑ vr̃a redẽptõe mori tã acerba morte elegerit, Attẽdite et videte dolorẽ meũ ꝑ verã cõpassionẽ. O ꝓncipes z dñi terraꝝ plãgite mecũ sup filiũ q̃ ẽ dñs dñantiũ int' vilissimos latrões crucifixũ. O ꝗgines, o vidue o ꝓlugate, o seues, o puuli, o vniuersi ꝑpli attẽdite et lugete mecũ sup bẽignissimũ dñm nr̃m ihz moriẽtẽ. O mres q̃ filios genuistiz videte dolo, me, qz filiũ meũ vnicũ solaciũ coz

dis mei quē de spūsctō ꝯcepi vex deū t ho
minē virgo pepi et ꝑgineo lacte alui: video
cruci affixum:laceratū:cruentatū. Ecce iaz
impletū est in me illud vaticiniū Symeōis
Tuā aiam ptrans.gla. His ac silibus ver
bis virgo bñdicta cordis nr̄i duriciē emol
lit t penetrat vt ad ei⁹ dolores attendamus
De his ḡ doloribꝫ locuturi ad pñs tria my
steria notabimus. (tudine.

¶ Primū mysteriū de dolozis marie babi
¶ Scōm mysteriū de ei⁹ magnitudine.
¶ Terciū de ei⁹ aureole beatitudine.
¶ Articul⁹ ꝑm⁹ quō habuit btā maria cōi
catū dolorē passiōis xp̄i t hūc mixtū gaudio

Primū mitseri

Pum de habitudīe dolozis Da
rie: vbi tres q̄stiones occurrunt
Prima vtrū dolor passionis xp̄i
fuerit cōicat⁹ btē ꝑgini. Hec q̄stio q̄rit vtrū
btā virgo habuit passionē t dolorē ex cō
passiōe patiētis xp̄i. Et arguere potes q̄ nō
Esa.lxiij.scptū est. Torcular calcaui solus
id ē tormēta sustinui sol⁹. Itē docet expien
tia:q̄ scti viri t deuoti maximā dulcedinez
cordis hauriūt in xp̄i passione q̄nto sunt in
maiozi gr̄a.ḡ btā virgo q̄ fuit gr̄a plena ha
buit maximā dulcedinē in eadē passiōe: t ꝑ
ꝯsequēs nō doloreꝫ. ¶ Incōtrariū est cōis
sentētia catholicoꝝ. Rñdendo ḡ ponit ꝯclu
sio q̄ btā maria in filij passiōe habuit cōica
tū maximū dolorē ex cōpassiōe. Et ꝓbatur
triplr. Primo autozitate scpture Lu.ij. Tu
am ipi⁹ aiam ptrans.gla.ꝛc. ¶ Scōo ꝓbat
doctoꝝ attestatōe. Hā Damas. dicit q̄ btā
maria dolozes q̄s effugit piens t moziens
hos sustinuit cōpatiens. Et Bern̄. dicit eaz
longe plusq̄ martyrē ex illo dolore,vt infra
patebu. Multi q̄z alij doct.id testant. de q̄
bus ptereo ad plens. ¶ Tercio ꝓbat ex rō
ne. Hā sm Alber.sup missus ē.ca.ccj. Pat
misericordiaꝝ de⁹ voluit mr̄i misc̄die marie
opus sūme misc̄die,i.passionē dolozis cōi
care pluribꝫ rōnibꝫ. ¶ Primo vt dare possit
ei ꝑmiū passiōis,i.martyrij gl̄iam. ¶ Scōo
vt sup oēs eā ꝓcipē faceret bñficij redēpti
onis: q̄tin⁹ sicut fuit maria adiutrix nr̄e re
demptōis carnē dando xp̄o deo. ita esset ad
iutrix passiōis q̄ redēpti sum⁹. t sic fieret mr̄
oīm ꝑ recreationē. ¶ Tercio vt sicut tot⁹ mū
dus obligat deo ꝑ suā passionē, ita obliga
ret dñe oīm ꝑ cōpassionē. ¶ Ad ꝑmā ḡ ob
iectionē rñdet sm Alber. ca. ccj. sup mis
sus est. Et ꝯcoz. Alco.de ly. q̄ illa autozi
tas Esa. Torcular calcaui sol⁹: nō excludit
btām virginē q̄n torcular passionis sustinu
erit cū xp̄o.q̄z subdit. Et de gētibꝫ nō est vir
mecū: vt excludat viros t oīes alios ꝑter
Mariā. ¶ Ad scōm rñdet q̄ licet passio xp̄i
recogitata dulcedinē ingerat sctis q̄ntū ad
rōnē nō tū q̄ntū ad sensualitatē. et sic Ma
ria dolorē habuit in sensualitate ex affectu
materno. Itē ex q̄ fundamētū t radix oīs
gr̄e ac meriti est dolor cozpalis et cordialis
Jhu. Uñ nō est dubiū q̄ sicut dulcedo sic
q̄nq̄z t dolor passionis ihu in mentes bū
nas ex influētia spūsscti infundit q̄nto mēs
hoīs est magis depurata a pctis et magꝭ di
latata dei amoze. Et q̄z hec puritas et dila
tatio sūme fuerūt i maria q̄ libere ac sine ali
qua rebellione recepit spūsscti influxus. Jō
ipaz de⁹ sicut sup oēs repleuerat ihu dulco
ribꝫ:ita sup oēs i passione repleuit ihu dolo
ribꝫ:adeo q̄ nulla creatura mr̄nali statui nō
erecta cape potuit: vt sic sūme cōpassiōis ac
lamētatōis sacrificiū maria ꝺo offerret gra
tissimū,et sic patz. ¶ Scōa q̄stio vtrū bea
ta maria habuit in passione xp̄i aliq̄ gau
diū mixtū cū doloze vel aliquā dulcozosita
tē admixtā. Rñdet sm Alber. vbi sup̄.con
coz. Alexā.de hal.in.iij.ꝑte sū.q.xvj.in solu
tione argumētoꝝ.necnō Alco.de ly.iij.sup
sentētiaꝝ di.xvj. q̄ sic dñs ihs i passiōe sua
habuit sūmū gaudiū:et cū ꝟ sūmū doloreꝫ
Ita t btā ꝑgo vtrūq̄z habuit sibi cōicatuz.
Hā si xp̄s cōicasset mr̄i altez tm̄mō nō fu
isset equū ꝯsortiū, h⁹ aūt ꝑitas oñdit ex oī
bus ad q̄ stat⁹ ꝑginis ꝑt compari. ¶ Et ꝑmo
q̄ ad deū cui⁹ volūtati btā maria sūme ꝯfor
mata erat i volūtate, sic ḡ sitiebat passioneꝫ
xp̄i eē a deo volitā t ad diuinū bonoꝛē:ita t
ipa acceptā hēbat. ¶ Scōo q̄ ad filiū q̄ ꝑ sa
lute hoīm mortē sitiebat, vñ Lu.xij.di. Ego
babeo baptismo scz passionis baptisari et
quō coartoz vt ꝑficiā illud, ḡ seq̄t q̄ t mēs
marie istud desiderauit. ¶ Tercio q̄ ad ꝑti
mos q̄z sciebat totū gen⁹ hūanū ꝑ xp̄i passi
onē redimi:et sctos ꝑres de lymbo liberari:
angelozūq̄z repationē fieri: t hoies ꝑ recoz
dationē passiōis xp̄i ad amoris diuī deside
riū inflāmari ꝛc. ¶ Quarto q̄ ad ipaz mortē
t passiōis dolorē:q̄z scti pleni gr̄a ꝺi amoze

passiõis xpi se morti & omi pene libentissime tradebãt, imo & matres, ppter xpi amorẽ, p prios filios ad occisionẽ duci gaudebãt vt claret in mlt̃is martyrib̃, ꝑ maria mlt̃o magis cũ esset gratie & charitat̃ ip̃roportionabiliter ampliorꝭ p̃ cũctis habuit sũmũ gaudiũ & suauitatẽ deuoti amoris in xpi passione. ¶ Tercia q̃stio incidit quõ sũmũ gaudium amor q̃z dulcissim⁹ potuit sil̃ esse cũ sũmo dolore in aĩa btẽ Marie cũ hec sint cõtraria q̃ se nõ cõpatiunt̃, vt ptz, ij. ꝓierme.

¶ Ad qõ rñdet̃ q̃ vt dicũt Alber. & Alexãder bal̃, atq; Ly. vbi sup̃. q̃ ista ꝺria. i. dolor & gaudiũ nõ fuerũt fm idẽ. qz dolor fuit in ania ꝺginis ac cõpassio naturalis & mr̃nalis affectõis: q̃ fm sensualitatẽ sũmũ dolorẽ faciebat de morte filij sustinere sz in supiori pte rõnis erat cõgratulatio & delectatio de hoĩs redẽptione & alĩs vtilitatib̃ ꝓuenientibus, & sic possunt sil̃ esse hec duo. s. dolor et gaudiũ fm diuersas ptes. i. fm sensualẽ naturã & rõnalẽ, qz vnũ ẽ materia & via ad alterũ, sic & xp̃s dñs fm ptẽ supiorẽ rõnis: qua erat cõprehẽsor gaudebat de passione, & tñ fm ptem inferiorẽ dolebat et patiebat̃. & sic patz. Dicã ꝑ cũ Bernũ. in medita. O mirabilis censure cõditio, excessit iniqu⁹ & vapulat iustus, delict̃ hõ re⁹ et occidit̃ ꝓ eo hõ deus flet et lamẽtat̃ innocẽtissima ꝺgo mr̃ ei⁹. O dulcissime ih̃u. O benignissima maria virgo q̃d cõmisistis q̃ tãto cruciatui: tot & tãt̃z afflictõib̃ addicti estis: nos sum⁹ q̃ peccauim⁹: nos q̃ iniuste egim⁹: & tu innocẽtissima ꝺgo cũ vnico nato ꝓ nobis doletis & affligimini. O pctõr vide quõ patiũt̃ & flent ꝓ te Jhs et Maria. Cur ꝑ tu ferreũ cor nõ cõmoueris nõ fles ꝓ teipo: ania ꝺginis vulnerat̃ dolore: & tu durus resistis &c. Luge cuz Maria ploza et fle sup̃ peccata. Btũ em̃ q̃ lugent qm̃ ipi ꝓsolabunt̃.

¶ Articul⁹ scõus q̃ magnitudo doloris et martyrij acerbitas i btã ꝺgine Maria ostẽdit̃ ex duodecim causis subscriptis.

Scũdũ misterium de magnitudine doloris bñ dicte ꝺginis, que nãq; exp̃mere lingua vel q̃s intellect⁹ capere sufficit q̃tus et q̃s indicibilis fuit dolor in corde bñdicte ꝺginis sup̃ passione et morte dilectissimi filij sui, licz q̃dẽ abyssum ei⁹ doloris comp̃hendere neq̃am⁹: vt tñ ꝓ modulo nostro aliq̃d de eo haurire valeam⁹ q̃ saltez ad cõpassionẽ moueamur ¶ Aduertendũ q̃, xij. causas possum⁹ assignare ex q̃b̃ dolor ꝺginis magnus fuisse compit̃. vt sic ipa gl̃iosissima virgo corona, xij. stellaz gl̃iatur ita ei⁹ dolor & martyrũ, xij. magnalit̃ p̃luceat ad eiusdẽ virginis gl̃iam sempiternam Et diuidunt̃ iste cause, xij. in tres q̃ternarios: vt patebit intuenti.

¶ Primus quaternarius.
¶ Primus martyrij nouitas.
¶ Scõs sufferendi diuturnitas.
¶ Tercius passi ꝓinquitas.
Quartus ablati sublimitas.

¶ Secundus quaternarius.
¶ Primus totalis affectio.
¶ Scõs diuinalis repletio.
¶ Tercius singularis p̃electio.
¶ Quartus doloris reuerberatio.

¶ Tercius quaternarius.
¶ Primus dilecti p̃sentia.
¶ Scõs adiutorij carentia.
¶ Tercius iuuandi impotẽtia.
¶ Quartus facti ignominia.

Pro ꝓmo itaq; q̃ternario dixi q̃ ꝓma causa magnitudis doloris btẽ ꝺginis est martyrij nouitas, nã de⁹ q̃d̃ opabat̃ in ꝺgine nouum erat, iuxta illud Hiere. xxxj. Nouũ faciet dñs sup̃ terrã, femia circũdabit viz. Et iõ voluit de⁹ vt sicut ei⁹ mater dilectissima erat virgo ꝺginũ nouo & inaudito mõ cõciperet: ita esset martyr martyꝝ oẽs excedendo sctõs nouo genere martyrij. Nouũ aũt genus martyrij fuit virgo passa. ¶ Primo qz alij martyres passi sunt in corpe: ipa ꝺgo i ania & corde Ju. ij. Tuã aĩam ptrãsfodiet. zc. i. p fecte trãsibit ¶ Scõo qz alij martyres sic patiebãt̃ vt dolor carnis excederet dolorẽ mẽtis. imo in mẽte nõ habuerũt dolorẽ sz ꝓsolatõe interiori refrigerabant̃. iuxta illud p̃s Prouidebã dñm in ꝓspectu meo zc. ꝓpter b̃ letatũ est cor meũ. In bñdicta aũt ꝺgine dolor cõpassionis excedebat oẽm dolorẽ carnis. Unñ Bernñ. Lõge eã plus q̃z martyrẽ ꝑ dicam⁹ nõ imerito, in q̃ sensum carnis excessit cõpassiõis affect⁹ cũ ei⁹ aĩam ptrãsfodiret passionis gla. ¶ Tercio qz alij martyres vulnerabant̃ et torq̃bant̃ in ꝓpria carne tm̃. btã virgo aũt cruciabat̃ & vulnerabat̃ ac torq̃bat̃ in plibus, qz Primo in carne filij sui ab ea

sumpta quã videbat lacerari: vulnerari: z p singula mẽbra passiõe repleri Esa. j. A planta pedis vsq; ad verticẽ nõ erat ī eo sanitas Scõo q; in aīa ꝓpria z corde. Gladi⁹ siq; dẽ passiõis q̄ ptrãsiuit mẽbra xpi ptransiuit p cõpassionẽ aīam ꝟginis. Tercio q; torq̄bat etiã in carne ꝓpria dñi ex aīa vis doloris redũdabat in corp⁹, qm̃ m Aristo. ij. de aīa. Aīa nullã hz opationẽ quã nõ cõicet corpi. Vñ Aug. dicit. Illa q̄pe pia mr̄ immani dolore eiulãs pectora delicata ꝓtũdẽs ita ipa viscera ceteraq; fatigauerat membra vt iã deficiẽs ad xpi sun⁹ vix potuerit puenire. Vñ etiã scrãx mulierũ manib⁹ sustentata fuit, z ad sepulchr̄ xpi venire neq̄uit cũ ipis scz in die dñice resurrectõis zc. Die nãq; credo q; ipa p dolore mortua fuisset z cor eius scissum si spũsscũ virt⁹ eã nõ ꝓseruasset miro mõ. z sic patz intẽsitas doloris. ℣ Scõa cã sufferẽdi diuturnitas. Credit em̃ q; ipsa toto tpe vite sue passa z cõpassa fuerit cũ sciret legez z ꝓphas in q̄b⁹ oia mysteria ad xpi incarnationẽ z passionẽ ꝓtinebant. p̄cipue aũt passa ẽ a tpe illo q̄ Symeonẽ ꝓphetãtez audiuit. Tuã ip⁹ inq̄t aīam ptrãs. gla. Oia q̄pe p̄nũciata a sctis credidit certissime implenda. Propterea z Ambro. exponẽs verbũ p̄dictũ dicit sic. Gladi⁹ iste ẽ gladi⁹ diuī verbi. De q̄ ap̄ls Hebreo. iiij. Viu⁹ inq̄t est sermo dei z efficax z penetrabilior oi gladio ancipite. Istũ gladiũ cor z aīa ꝟginis xpũ de ĩmersum habuit. q; dei mysteria ceteris pfundius penetrauit. z ꝟba dei de xpi passione ac ceteris opib⁹ sp in corde medullitus portauit Au. ij. Maria ꝓseruabat oia ꝟba hec ꝓfe. in cor. O q̄nto desiderio gl̄iosa virgo dei filiũ nascituꝝ z passuꝝ in diuĩs legebas libris: fide intuebaris: lachrymãtib⁹ deflebas oculis: cõpatiebar̄ medullis cordis z ex amore intimo osculabar̄ labijs ꝟgineis, vt dicere possis illud ps. Defecit in salutare tuũ aīa mea. Defecerunt oculi mei. s. p lachrymis. z illud Cañ. Filie hierlm. nũ. dile, q; amo. langueo. languor q̄si long⁹ amor. ℣ Tercia cã passi. q̄inq̄tas. nã q̄nto ꝙs est q̄inquior z ꝓiũctior alicui tãto magis dolet de ip⁹ pena. sz Maria sup oẽs erat xpo ꝓiũcta q̄inq̄tate triplici. Primo q̄dez naturali qua mater vnic̄ filio, q; caro xpi fuit formata de purissimo sanguine ꝟginis. vt dic̃ Damas. Scõo sacramẽtali q̄ aīa xpiani de sponsat xpo Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Tercio q̄inq̄tate spũali q̄ aīa ꝓiungitur deo. j. Thor. vj. Qui adheret deo vnus spũs fit cũ eo z ꝟba fit p gr̄am z charitatẽ. Videẽs g̃ maria filiũ torq̄ri z carnẽ ei⁹ crudeliter laniari ac sanguinẽ ꝓciosuz abũdãter effundi dissecabat in corde: vidẽs eũ in aīa ꝓtristari z lachrymari: vulnerabat ei⁹ aīa. et a lachrymis ꝓtinere se neq̄bat. Deniq; vidẽs diuitatẽ tractari tã ignominiose lacerabat ei⁹ spũs p̄ dolore cõpassionis. vñ dicere poterat illud Treñ. j. O vos oẽs q̄ trãsitis p viã attẽdite z videte si est dolor sicut dolor me⁹. ℣ Quarta cã ablati sublimitas. Quanto nãq; ab aliq̄ auferr̄ magr̄ carũ z amatum bonũ tãto maiorẽ ille hz dolorẽ de ablatiõe sz q̄m̃ auferebat a ꝟgine ihu vita quã sũme amabat z pluscz se charã habebat. vñ ipaz amittẽdo reputabat oñe bonũ: oñe solatium: oẽm denicz thesauꝝ se amissuꝝ. Et reuera q̄ amittit ihm oia bona amittit. vt dic̃ autor li. de interna ꝙsatiõe. Sine inq̄t iesu nil habes boni. cũ iesu diues es z oia habes ipz amittẽs oia amisisti zc. Cũ igit̄ nũq; alicui matri potuit cẽ talis fili⁹: nũq; tãta charitas ad filiũ. Ipa nẽpe ꝟgo maria sciebat q̄ lis sup oẽs esset su⁹ fili⁹, q; deus z hõ z q; de spũsctõ ꝓcep⁹ vita innocẽtissim⁹: ꝟbo dulcissim⁹: aspectu iocũdo suauissim⁹: vtpote i quẽ angeli desiderãt pspicere. j. Pet. j. Et iõ q̄nto nouit clarĩ⁹ dilexit teneri⁹ z vulnerata est, pfundi⁹. Hũc dolorẽ Berñ. tractatu de cõpassiõe ꝟginis. z Anſ. psequunt dicẽtes in ꝑsona marie. Aspiciebã dñm z filiũ meũ in cruce pendẽtẽ z morte turpissima morientẽ: z tãto dolore vexabar ī mẽte q; nõ possuz explicare sermone: manabat sanguis ligno manib⁹ pedibusq; ꝓfixis: de vultu ei⁹ effluxerat pulchritudo oĩs q̄ tñ erat speciosus p̄ hoĩm filijs, q; iniquoꝝ erat fedatus sputis. Iste erat dolor mihi maxim⁹ q; videbã me deseri ab ipo quẽ virgo ꝓceperã z genuerã nec superat ali⁹, q; mihi erat vnic⁹: videbaz mori quẽ dilexit aīa mea, z tota liquefiebã p̄ doloris angustia: dabã gemit⁹ et suspiria: flebã dicẽdo z plorabam p ꝟba talia. O fili chare, o benigne nate, o amor vnice fili dulcissime: da mori tecũ z ne derelinquas me. Nil mihi dulci⁹ vere q̄s tecũ mori amplexata cruce. Et nil amarius certe q̄s viuere sine te. Tu mihi pater, tu mihi fili⁹, tu mihi spõ

i

fus.tu mihi thesaur⁹.tu mihi gaudiū.tu mihi oīe bonū. Hūc ozbor pīe:viduor spon so:desolor ple:oīa pdo vno pdito te. Hec z plā tīa vbi s̄.z ouoti ꝓēplatozes dicūt zc.

¶ Capitulum.II.

PRo scdo ꝗternario ꝑma et in ordie ad ꝑmissa ¶ Quinta cā magnitudi nis doloris btē ꝑginis est totalis affectio. In alijs em̄ natis affect⁹ matern⁹ nō est totalis sz ptialis.qz est cū viro ptícipat⁹. Extq̄ em̄ ꝓcepti sunt ex viro z mlíere germanitatis dilectio ptitur ad virū z mulierē.sed quoniā btā virgo sine viro cōcepit xp̄m. iō toti⁹ germanitat⁹ dilectio in ipa sola includitur z terminat⁹.vñ ipa totali dilectione filium suū dilexit z p ꝓsequēs totali dolore tenebat cū filiū amisit in passione. alie ꝓo matres sicut ptialis germanitat⁹ dilectiōe diligūt natos:ita vnico tm̄ vel ptiali dolore dolent de eoz amissiōe.z sic in btā virgine duplo excessit naturalis dolor aliaz matrū dolores. Proinde Bern̄.sup cāti.dicit. Est sagitta electa amor xp̄i que cor ꝑginis ptrāsijt qz nullā ptículam in pectore ꝑginali vacuā reliqt que toto corde dilexit. Hec ille. ¶ Secūda vel in ordine sexta causa est gr̄e diuīalis repletio. Cū em̄ dolores ihu in aīam influant nō nisi p amorē ipius p quē bō transformari habet in xp̄m. Unde Hugo de arra sponse dicit. Scio anīa mea q̄ amor est vita tua z p eū in eius quē amas silitudinem trāsformar⁹. Hec ille. Sz quia amor dei nō est nisi p gr̄am spūsscī: iuxta illud apli Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostr⁹ p spm̄sctm̄.q̄nto ḡ quis maiori gr̄a a būdat tāto in xp̄m maioris amoris gr̄a trāsformatur: z q̄nto magis trāsformat tāto ei⁹ dolores quos sensit sentit z cū patiēte cōpatit. Sed qm̄ vt dicit Hiero.in ser.de assumptōe. Leter⁹ p ptes p̄statur gr̄a:marie ꝓo se totā infudit plenitudo gr̄e. ḡ z p ꝓsequēs in eam sup oēs se totam infudit plenitudo doloris xp̄i. Preterea Ecc̄i.j. Arenā maris z pluuie guttas q̄s dinumerauit.qz ille solus sc⁹ de⁹ marie dolores z gr̄am infusam pōt ponderare q̄ hec nouit. Hinc z Trcū.ij.de ea scribitur Magna est velut mare ptritio tua. ¶ Tercia cā est singularis ꝑelectio qz bñdicta virgo electa erat a deo singulariter sup oēs ps. Elegit eam de⁹ et pelegit eam. Et iō oēs angelos oēs patres sctōs atq̄ oēs apl̄os martyres z ꝓfessores ac ꝑgines p̄cellere debuit dignitate ꝑtuositate gratiositate meritis z p̄mijs. Jō Ecc̄i.xxiij. In plenitudīe sctōrū detētio mea. Od exponēs Bern̄.ait. Bene in plenitudīe sctōrū Marie detētio fuit cui nō defuit fides patriarchaz: spes ꝓphetarū zelus apl̄oz:ꝑstantia martyz:sobrietas cōfessoz:castitas ꝑginū:fecūditas ꝓiugatorū insup z puritas angelor. Hec ille. Cū igit debuit esse z fuit ꝑfecto oīm excellentissima incōpabiliter ex dignitate mr̄na. idcirco debuit incōpabiliter esse xp̄o dolēti ꝓformis i dolore z cōpassione vt indicibilit⁹ maiorem oībus gr̄am meritū z gl̄iam obtineret. Hic Ecc̄i.j. Altitudinē celi z latitudinē terre z p fundū abyssi q̄s dimēsus est:qz ille solus.s. de⁹ nouit metīre altitudinē gl̄ie marie: z latitudinē gr̄e ac pfunditatē doloris. ¶ Quarta causa ē doloris reuerberatio. qm̄ vniuersi dolores z tristicie filij sui reuerberabant i ania bñdicte ꝑginis. Uidebat nāq̄ filium vnicū tā diris cruciatib⁹ expositū totaq̄ mēte ꝓuersa erat ad ei⁹ singula vulnera z lesiones. Unde p singula xp̄i vulnera ipa vulnerabat in ania. Preterea amorosus ihs sciēs suā p̄dilectā matrē sic in corde fore vulnerata z dolentē sūme ei cōpatiebat z cōdolebat sz z ipa pia mater vidēs filiū sic de seipa sūme dolētē ex amore intimo illi⁹ dolori cōpatiebat z ꝓdolebat. z sic dolor ei⁹ q̄si duplicatus reuerberabat et ꝓuertebat in se. Unde cōpletū est in ea illud ps. Astitit regina a dextris.circū.varieta.s.dolor et angustiaz sui filij. Idcirco Aug.ad xp̄m loquēs dicit. Foderis sc⁹ o dulc⁹ ihu diris clauis extra:asperius intra ex cōpassiōe ꝑginis mr̄is: recumbec oīa ptícipātis. Hic z q̄ sup̄ tractatu de ꝑginis cōpassione Bern̄.in ꝓlona Marie scribēs dīc. Cū fuissem intuita filiū meū pugnis pcuti:alapis cedi:facie conspui:spinis coronari: z ob ꝓbriuz hoīm fieri: cōmota sunt oīa viscera mea z defecit spūs me⁹: tenebar velut emortua z sustētabar q̄sq̄ quē tū est ad locū vbi crucifixerūt cū añ me z diris clauis affixum leuauerūt in cruce. Ego vidēs eū et ipe vidēs me dolebat pl⁹ de me q̄ de se.vñ z ego tāto dolore vexabar i mēte q̄ nō possuz explicare ꝓmōc. Et p⁹ pauca dicit:mater sentiebat filij dolores ꝑgo q̄ pepīt gladū patiebat doloris.xp̄i morientis vulnera matris erāt:dolores q̄ mr̄is xp̄i fuerūt: et

dolores nati mis aiaz gladiauerũt, hec ille

¶ Capitulum. III.

PRo tercio ꝯternario ꝓma z in ordie Hona cã magnitudis doloris btẽ ꝙginis est dilecti pñtia. qm̃ vt scribit Joh. xix. Stabat iuxta crucẽ ihesu mater ei⁹. Stabat inquã spõsa amoris: mr̃ saluatoris: z iõ sũme dolebat cũ oculis suis vnicũ sic in pñtia cruciari cernebat. Pl⁹ nãqz q̃ libet mr̃ cõdolet de pena filij in pñtia q̃z in absentia. vñ Berñ. i omel. sup euãge. Stabat iuxta crucẽ zc. di. O viscera mr̃na btissima quãta fuit intra vos cõmotio in illo tpe cũ dissecaret oculis videntibz z laceraret caro illa sacro sctã q̃ intra vos tã dulciter a spiritusctõ est cõpacta. Uere dolor q̃ ab alijs mribz exp̃mit in pñtialibz natoz tormẽtis exterioribz signis et clamoribz pene tot⁹ intra te o felix mr̃ ꝙuersus: viscera tua inenarrabiliter cõmouit. Hã noueras integrũ corp⁹ filij tui egressuz de vtero tuo ꝙginali. z ecce videbas dilaceratũ z ꝙcissuz vulnere sup vuln⁹ man⁹ clauis ꝙfixas cruci: z pedes pforatos ac lat⁹ z sanguinẽ decurrẽtẽ in terrã. Itẽ cõ sueueras de ore illo aureo sp celestia z ꝙsolatoria ꝙba audire. Et ecce audis i cruce p̃ angustia clamãtẽ. De⁹ de⁹ me⁹ zc. vultũ añ radiantẽ diuio radio cernebas: qz expauit exaruit ꝙsput⁹ cruẽtat⁹ zc. Propterea ipa beata ꝙgo dicere potuit illud Treñ. j. Uide dñe scz de⁹ pz qm̃ tribulor. subuersũ est cor meũ in memetipa: qm̃ amaritudie plena suz. Foris interficit gladi⁹. i. filio illatũ vuln⁹: z domi. i. in corde meo mors silis. multi em̃ gemitus mei in cor meũ merens. ¶ Scda cã est adiutorij carẽtia: qm̃ videbat q̃ su⁹ fili⁹ nullũ adiutoriũ hẽbat: nec a pẽ nec ab angelis nec ab hoibz: iõ clamauit in cruce. De⁹ deus me⁹ vt q̃d dereliq̃sti me. O q̃ntũ dolorẽ cor ꝙginis hẽbat cũ suũ vnigenitũ sic ab oibus derelictũ videbat. vñ dicere potat illõ Job xix. Frẽs meos lõge feciſti a me z noti mei q̃si alieni recesserũt a me. ¶ Tercia ẽ iuuãdi impotẽtia: leui⁹ nãqz mr̃na viscera q̃uunt: cuz in passiõe natoz iuuamĩa afferre potert aut p se aut p alios. Sz ꝙgo bñdicta nullũ iuamẽ porat afferre filio: qm̃ erat valde alte subleuat⁹ in cruce. Ut ei dic magr̃ in histo. Crucis lignũ erat erectũ in altũ. xv. pedũ. z iõ eũ btã ꝙgo manibz tãgere nõ poterat nec caput p dolor magnitudie inclinatũ sustentare: nec lachrymãtes oculos extergere: aut vuln⁹ ligare: aut aliq̃ solatiũ impẽdere ꝓpt̃ q̃ maxim dolorẽ habuit. De ꝑ dolore loq̃t Anſ. ita di. Quis extimare pt q̃nta tristicia meroze z dolore vulnerabat cor mr̃nuz sup vnici z natural filij passiõe quẽ tã caste ꝙcepit: tã gaudiose pcepit: tã dulciter aluit: vidit cũ ligatũ z soluere nõ potuit: vidit corp⁹ vulneratũ z vuln⁹ ligare nõ valuit: vidit sanguinẽ in faciẽ fluere z abstergere neq̃uit: caput inclinatũ z sustẽtare nõ potuit: flentẽ z p̃ tristicia ꝙsolare neq̃uit. audiuit cũ dicere. Sitio z ei aquã mistrare nõ valuit. Hec ille. O ꝙgo dulcissima nõne tuũ sanguinẽ p̃cioſuz eidẽ tuo filio si possibile fuisz obtulisses: nõne mori teip̃am p eo exposuisses: nõne ei fames cẽti cibũ ꝓpasses: nõne vlnis circũfouisses: ꝙe credo z fateor q̃ oia sustinuisses vt ei aliq̃ iuuamẽ afferre valuisses. ¶ Quarta cã est facti ignominia: qz em̃ videbat sũmã ignominiã deo inferri sũme dolebat: qm̃ deũ sũme amabat. Quãtũ putas ꝙgo doluit cũ deum sic hũiliatũ vidit. sũme pulchrũ sic deformatũ: sũme dulcissimũ sic amaricatũ vt creator oĩm a miserꝫ hoibz: iust⁹ ab iniustis tormẽto latronũ corã notis z charis talia z tãta ludibria ꝙbera z dirã penã pateret zc. O itaq̃z fidelis ania ploza cũ maria sup ei⁹ vnico filio dulcissimo ihu deo tuo p te nõ p se patiẽti. Cõsidera tot et tantas lachrymas: z frange cor tuũ ad plorandũ. Plorauit nanq̃z xp̃s in cruce: plorauit bñdicta ꝙgo mr̃ eius sub cruce. Denicz angeli pacis amare fleuerũt Esa. xxxiij. Preterea sol luctũ oñdit obscuratione. petre scisse sũt z monumẽta aperta. Frã gat igit tãtis exẽplis cor tuũ lapideũ. Audi xp̃m in cruce tibi dicẽtẽ ꝙm Berñ. i hec ꝙba O hõ vide que p te patior ad te clamo p te morior: vide penas q̃bz afficior: vide clauos q̃bz ꝙfodior: vide lachrymas q̃s p te fundo vt dicere possim: qz caligauerũt oculi mei a fletu meo. Et licz tant⁹ sit dolor exteri⁹: eo tñ grauior est interi⁹ dũ te ingratũ video. Dec ille. Cõpatere igit z ploza ne ingrat⁹ videaris. Si membrũ es xp̃i cõpatere capiti xpo cõfixo: cõpatere ei⁹ matri dolenti.

¶ Articul⁹ tercꝰ q̃ btã maria p gladiũ doloris aureolã martyrij meruit.

TErciũ misteriũ de aureole btitudine. Hã iuxta

ꝑmissa q̄stio occurrit Utrū btā maria ꝟgo habeat gl'iosaz aureolā martyrū ī celo. Mirū cū aureola debeā in celo: nō volūtati q̄dē ſz actui vt tenēt ꝓcoꝛditer doct. sup. liij. sentē. Quō g̃ btā ꝟgo aureolā hz in q̄ nō fuit act⁹ martyrū: qz ipa ñ sustinuit ꝑ xp̄o moꝛtē illatā ꝑ martyriū. vt dicit Amb. Nec lr̄a inq̄t docet nec hystoria mariā gladio vitaz finiuisse. Rñdeā q̄ beata ꝟgo maria meruit habere in celesti patria oīm aureolaz ꝑmia vt tenēt cōiter doct. z ꝑcipue ꝑbat magnus Alb. sup. missus ē. ca. cxlx. Uñ ponit ꝑ cōclusione q̄ scz btā virgo maria ꝑfulget in celesti gl'ia martyrū felicissima aureola. z hec ꝓclusio declarat. Nā vt ꝺr in obiectōe. ipi⁹ ꝟginis martyriū q̄uis nō fuerit ꝑm actum martyrū ꝑ moꝛtē illatā coꝛpaliter z materialiter ꝓsūmatū. tñ qz habuit ꝟgo sūmū doloꝛē in aīa. Et sic excessiuū martyriū z ei⁹ aureolā felicissimā ꝑ martyrio oīm aliozꝝ martyrum ꝑponderantē habere dinoscit. p̄ecipue saltē triplici rōne.

¶ Primo qz ei⁹ martyriū ē mlt̄iplici⁹.

¶ Scōo qz nobilius vel dignius.

¶ Tercio quia gloꝛiosius.

Primo qz btē ꝟginis martyriū fuit mlt̄iplicius. Nā alij martyres passi sūt simplicius martyriū. ipa aūt btā mr̄ dei passa est q̄ntuplex vicz martyriū doloꝛis: cōpassiōis: diui sermōis: volūtatis: z memoratōis. ¶ Prio dixi martyriū doloꝛis. de q̄ Lu. ij. Tuā ipi⁹ aīam ꝑtrās. gla. vñ Dañ. d. Ipa btā ꝟgo doloꝛes q̄s effugit pariēs z moꝛtēs hos in xp̄i passiōe sustinuit a mr̄nali cōpassiōe viscerū laceratio nē toleraās. z quē deū coḡuit ꝑ natiuitatē: būc vt maleficū interfectū vidēs gladio ceu cogitationib⁹ lacerabat. Hec ille.

¶ Scōo passa ē martyriū cōpassiōis ī mlt̄is tribulatōib⁹ z vulnerib⁹ xp̄i q̄ fuit martyr martyꝝ. z vltra hec: qz vuln⁹ lateris ꝟgo sola suscepit in coꝛde doloꝛoso. Nā aīa xp̄i iā tūc decesserat a coꝛpe. sz aīa marie erat in coꝛpe filij ꝑ amoꝛē plusq̄ ī coꝛpe. ꝓprio quia aīa pl⁹ē ibi vbi amat q̄ vbi aniat. ꝛ Hug. g̃ zc. Uñ Bern. in ſmōe de annūciatōe di. sic. Uere tuā o btā mr̄ aīam gladi⁹ ꝑtrāsiuit qñ crudelis lācea filio iā moꝛtuo lat⁹ aperuit: ipius nimiꝝ aīa iā ibi nō erat sz tua plane auelli neq̄bat vt pl⁹ q̄ martyrē te nō īmeritō ꝑdicem⁹: in q̄ sensuz coꝛpoꝛee passiōis effectū affect⁹ cōpassionis. Hec ille. ¶ Tercio martyriū diui ſmōis q̄ fecit gladi⁹ illi⁹ sermonis xp̄i dicētis in cruce. Mulier ecce filius tu⁹. Bern. vbi s. An nō plus q̄ gladius fuit sermo ille. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. fuit reuera ꝑtrāsiēs aīam z ꝑtingēs vsq̄ ad diuisionē spūs zc. ¶ Quarto martyriū volūtatꝭ q̄ iuxta crucē stans pata fuit ꝟgo ꝑ xp̄o z ꝑ salute boīm martyriū pati. vt dicit Amb. sup. Luc. z etiā Anſ. ¶ Quinto passa ē martyrium memoratōis. z ℞ nō tā momētanee vel breuis xp̄is: sz diuturne passiōis: tū qz a puericia ihu sp̄ expectault in se ipleri ꝓphetiam Symeōis de gladio doloꝛis: tū qz p⁹ passionē xp̄i sp̄ in mēoꝛia habuit z ex ℞ sp̄ ꝑ alijs vulnerabat ꝑ doloꝛe ex amoꝛis xp̄i desiderio. ¶ Scōo martyriū btē ꝟginis fuit nobilius ꝑ alijs martyrijs iō q̄z aureola dignissimū: qz passa ē in aīa q̄ mlto nobilioꝛ ē coꝛpoꝛe. vñ mlto nobili⁹ fuit ꝟgini pati in aīa ꝑ xp̄i amoꝛe martyriū. Proīde Hiero. in sermone de assūp. di. Alij scti ꝑ xp̄o passi sunt in carne: btā ꝟgo i ea ꝑte sui passa ē q̄ ipassibilis z īmortalis bz: ℞ est in aīa. Idcirco vt vez fatear pl⁹ q̄ martyr fuit: qz atroci⁹ passa est dū passiōis xp̄i gladiū in aīa sustinuit. Hec ille. Tercio martyriū ꝟginis fuit gloriosius: qđ sic ostēdit ſm Alber. quia aureola martyrib⁹ debet ꝑ eo q̄ aīam dederūt: sz ℞ fecit maria gl'iosi⁹ ꝑ ceteris. Primo qz dedit ꝑ salute mūdi ꝑdilectissimā aīam. i. vitā filij sui quā incopabilit ꝑdilexit q̄ Petr⁹ vl' ali⁹ martyr ꝓpriā aīam suā. Scōo qz dedit ꝑciosissimā aīam scz xp̄i q̄ datio fuit ꝑciū totius mūdi. Tercio qz alij dederunt coꝛp⁹ z aīam. Btā ꝟgo aūt dedit ad crucē coꝛp⁹ et aīam z dinitatē. g̃ ptz q̄ ꝓportionabiliter gl'iosius accepit in ꝑmio aureole. O igit̄ gloriosissima oza ꝑ nobis xp̄m Amen.

¶ Pars tercia libri tercij de ꝑcellenti acerbitate doloꝛis marie.

Quaz ipsius animā ꝑtransibit gladi⁹ Luc. ij. Hec ꝟba dixit Symeon ad mariā ꝑ tpe purificatōis: q̄b⁹ oñdit ꝓphetice z insinuat sūmū amoꝛē z doloꝛē marie. Amoꝛē in eo q̄ di. Tuā ipi⁹ aīam Boꝛra exponit sic. i. tuā aniam q̄ est ipsi⁹ xp̄i filij tui ꝑ amoꝛis vinculū. Diligebat em̄ xp̄s ꝟginem matrē sicut aīam suā. Uel sic. Tuā ipsi⁹ scz xp̄i aiaz q̄ q̄dē ē tua ꝑ amoꝛē iptimū. Dilige

bat eñ ꝟgo mater aiam xpi sicut suã. imo ꝛ-
proportionabiliꝛ plusq̃ suã. Hec Horra. ¶
Itē insinuat ꝓpheta Symeō btē ꝟgis do-
lorē acerbissimū in xpi passiōe cū subdit: p
trãsibit gladi⁹, in q̃ notaꝝ q dolor marie nō
fuit pticlaꝛ sed vlis. qz nulla pticla sine do
lore fuit. sed totã aiam repleuit. Vñ Hiero.
sermōe de assum. dic. Cōstat: qz maria tãtū
doluit vt totã aiam ptrãsiret ac possideret
vis doloꝛis. ¶ Itē notaꝝ etiã q dolor marie
nō fuit superficialiꝛ sed vsq̃ ad cordis ītima p
trãsiuit ꝛ oĩa ossa ei⁹ penetrault: qñ mortez
filij fecerat suã. vt ait Hiero. vbi s. De hac
ergo doloꝛositate marie p̄ter p̄rescripta: tria
misteria notabimus.

¶ Primū misteriū dicit excellētie.
Secūdū dicit excrescētie
¶ Terciū dicit efficientie.

Articulus primus q dolor qui ptransiuit
coꝛ beate Marie in filij sui passione supa-
uit omniū martiꝝ doloꝛes in acerbitate.

Circa primū mi
steriū. s. excellētie q̃rit Utrū gla-
di⁹ doloꝛis quez sustinuit b. ꝟgo
in xpi passiōe fuerit excellētioꝛ in acerbitate
martiꝝ oĩm coꝛpali doloꝛe ꝛ passiōe. ¶ Ad
qō ꝓtin⁹ rñdeꝝ q sic fm Hico. de Lyra. iij.
sup sñias circa di. xvj. Et declaraꝝ h̄ p plu
res rōnes q̃ accipiunt seriatim ex ꝓbis pre
missi tbematꝝ. ¶ Prima rō accipit ex h̄ q doꝛ
Tuã. ꝛ est tal: qz btã ꝟgo nō fuit passa aliō
martiriū q̃ī doloꝛe cōpassiōis sup xpo pa
tiente. Si g̃ tūc nō doluit plusq̃ aliq̃s mar
tir. g̃ suū martiriū in celo bꝛet mīn⁹ p̄miū et
gl̃iam minoꝛē. qō essz ꝫ sñiam Dam. dicēz
q hec ꝟgo a nullo illustriū vincit. sic q̃z illi
martires p̄cellerēt in gloria dei matrē qō est
absurduz. ¶ Secūda rō accipit ex eo q doꝛ
ipsius. talis: qz gladi⁹ doloꝛis passionis xpi
fuit acerbissim⁹ sup oēs martiꝝ doloꝛes. iu
xta illō Treñ. j. O vos oēs q̃ trãsitz p viaz:
attē. ꝛ vi. si ē do. sillis sic doloꝛ me⁹. Sz qñ
aiam b. marie ipse idē gladi⁹ passiōis xpi p
trãsiuit. ergo acerbioꝛ fuit p aliꝫ martiriby.
Hinc Bern. ī ser. de passiōe q̃ icipit Si lin
guis hoīm. dicit sic Qō in carne xpi agebãt
claui ꝛ lãcea: hoc in ꝟgis mēte passio natu
ralis affectiōis ꝛ mīna angustia. ¶ Tercia
rō accipit ex eo q doꝛ: aiam. qz maioꝛ ē affli
ctio q̃ penetrat aiam scindēdo q̃ que carnē
Sed in aliꝫ martiriby gladius doloꝛis pe
netrauit carnē. in ꝟgine aũt aiam. igit ꝛc.
Hinc hiero. Maria inq̃t: qz mēte passa est
plusq̃ martir fuit. ¶ Quarta rō accipit ex
eo q doꝛ. ptrãsibit. qz tãto magis ptrãsit aiaz
doloꝛ in amittēdo aliq̃d: q̃nto magꝫ diligeꝝ
illud. Sed b. ꝟgo summe dilexit xp̄m ꝛ
ei⁹ vitam: ꝛproportionabiliꝛ q̃z magꝫ q̃ aliꝫ
martires dilexerint. ꝓpriã vitã. imo martires
ipsi nō diligebãt sed oderãt. ꝓpriã vitã ꝓpter
xp̄m. iuxta illō Joh. xij. Qui pdiderit aiam
suã. ꝓpter me iueniet eã. ꝛ q odit aiam suam
in hoc mũdo: in vitã eternã custodit eã. er-
go btã Maria plus doluit amittēdo vitaz
xpi q̃ martires amittēdo ꝓpriã vitam ꝛc. ¶
Quinta rō accipit ex eo q doꝛ: gladi⁹, qz gla-
dius doloꝛis summi ꝛsurgit ex gladio amo
ris sūmi in ipsa b. ꝟgie maria. Et hec rō de
claraꝝ lucidi⁹ fm Alb. sup missus ē. ca. cxvj.
sentētialiter. Qm̃ oĩis doloꝛ ex amoꝛe. Qō
eñ cū amoꝛe possideꝝ: cum doloꝛe amittit. ꝛ
ideo vbi sūm⁹ et ꝛproportionabil amoꝛ: ibi
sūm⁹ ꝛ ꝛproportionabilis doloꝛ de amati
amissiōe. Sed qz doloꝛ martiꝝ in sua pas-
siōe causabaꝝ ex naturali amoꝛe coꝛpis. do
loꝛ aũt virgis marie ī xpi passiōe cãbatur a
gr̃a simliꝛ a natura. magꝫ tñ a gr̃a ꝛ ab amo
re gratuito Sed qz gr̃a ꝛproportionabiliꝛ p
fectioꝛ ꝛ fortioꝛ est q̃z natura. vñ ꝛproportio
nabiliꝛ maioꝛ est amoꝛ gratuit⁹ q̃z amoꝛ na-
turalis. Propterea sancti: Laurēti⁹ ꝛ Vin-
centi⁹ ac aliꝫ mlti legunt iocũ dasse: etiam in
tormētis acerbissimis: vbi naturalis doloꝛ
maxie vigere deberet. Letabant aũt ex fer-
uentia amoris gratuiti. Sequit ergo q sic
gr̃a ꝛproportionabiliꝛ fortiꝫ mouet q̃z natu-
ra: ita doloꝛ causat⁹ a gr̃a maioꝛ est ꝛproporꝛ
tionabiliꝛ q̃z doloꝛ causat⁹ a natura. Et p cō
seq̃ns doloꝛ btē marie q̃ causabaꝝ a natura
ꝛ gr̃a incōpabiliꝛ maioꝛ erat doloꝛe aliozuz
martiꝝ. Exq̃ eñ mēs marie fuit plena cha-
ritate et gr̃a p aliꝫ ꝛproportionabiliꝛ. er-
go nullū habuit retinaculū q̃n toto ꝛmpetu
in efficacia habit⁹ ad cōpassionē ꝛ tristiciã
sup xpo passo materna affectōe ferreꝝ. Hic
Bern. sup missus ē. di. Lōge eã pluscz mar
tyrē cēsem⁹: in qua passiōis. s. coꝛpal sensuz
supat cōpassiōis affect⁹ Hec ille. Sed di.
In btã virgie nulla erat lesio in carne: sz tñ
in mēte. In martiriby aũt erat doloꝛ ī carne
ꝛ simul etiam in mēte: cum aīa cōicet passio

nibus corpis ꝓpter cõiunctõem, ergo martires duplici ꝛ ꝑ ꝯñs ampliori dolore dolebant q̃ maria. ¶ Rñdet ꝑm Hico. de Ly, vbi s. q̃ in martyrib⁹ qua erat vis doloris in mẽte: sed tota ꝯsistebat q̃si in carne: vñ et ꝯsolatõem maiꝛ ꝓcipiebãt i mẽte ex passione ꝑ xp̃o suscepta. sed in btã ỹgie erat ecõuerso, q̃ in ipa fuit dolor acerbissim⁹. Hec valet obiectio si dicas q̃ etiã in btã ỹgie fuit gaudiũ admixtus doloꝛi: qꝛ gaudebat de hũani generis redẽptõe eoq⁹ volũtas ỹgis ad vtrãq; faciẽ ferri in totũ actũ totaliꝛ sinebat. vt sil'sũme gauderet in rõne de redemptõe hũani generis, ac sũme doleret ex affectu materno in xp̃i pemptõe corpali. ¶ Deniq; ñ valet si obũcas q̃ dolor passiõis corporalis magꝭ est extermiatiu⁹ vite corpalis q̃ dolor cõpassiõis q̃ est in aia tm̃modo, eo q̃ aliq̃n tãt⁹ est dolor in aia q̃n vicꝫ hõ tota liter ꝓturbat⁹ est q̃ absorbet oẽm dolorem corpalẽ, imo q̃nq; hõ ex dolore aie inũcit sibũpsi man⁹ ꝛ nõ curat dolores sibũpsi iferre corpales ꝛ mortẽ, vñ patet q̃ fortior dolor mẽtis btẽ marie fuerit oĩ dolore corpali martiꝛ ꝓdict⁹ ex rõib⁹. ¶ O igit̃ pctõr ꝯsidera q̃ntũ patit̃ ꝑ te xp̃s deus, ꝛ q̃ntũ cõpatit̃ pia mr̃ eius. O vere ferreũ pect⁹ ꝛ adamãtinũ cor hoĩs peccatoris q̃ nõ cõdolet ꝛ nõ cõmouet̃ ad lamẽta: cũ sup tot ꝛ tãtis doloribꝫ etiã petre scisse sunt: monumẽta q; aperta sol etiã tenebꝛatus luxit ꝛ terra mota planctum ostendit ꝛc.

¶ Articulus secũdus q̃liter doloris gladi⁹ excrescebat in acerbitate lesiõis ex duodeci cõsiderationibus in corde Marie.

Secũdum miste

riũ oꝛ excrescentie, hoc est q̃liꝛ excrescebat dolor maxim⁹ in beate marie aia ex sui filij passione. Vbi nota q̃ exq̃ btã ỹgo nouerat oĩes scripturas sacras ꝛ spũsctõ reuelãte sciebat ac etiã naturali rõne intelligebat atq; depbẽdere potat ĩmẽsitatẽ doloris in filio patiẽte. Idcirco sũme gladi⁹ afflictõis ei⁹ aiam vulnerando ꝑ trãsibat: sicut ꝓphetauerat symeõ di. Tuam ipsi⁹ aiam ꝛc. Distinguere aũt possum⁹, xij. ꝯsideratões q̃ versabanꝫ in coꝛd̃ btẽ marie ex q̃bꝫ excrescebat dolor maxim⁹ in ipsa, et iste; consideratões excrescẽtie doloris tanq̃ xij. stelle in corona beate ỹgis marie ponũtur, qꝛ ꝑ has ipsa btã virgo meruit gloriam et coronã duodecim stellaꝝ. iuxta illõ Apoc. xij. Mulier amicta sole ꝛ in capite eius corona, xij. stel. Et possunt diuidi ꝑ facilioꝛi captu in tres q̃ternarios, vt sequit̃.

¶ Pria ꝯsideratio icõprehẽsibilis doloris
¶ Secunda generalis afflictiõis.
¶ Tercia nobilis cõplexionis.
¶ Quarta crudelis attractatiõis.
Quinta cordialis reuerberatõis.
¶ Sexta totalis desolationis.
¶ Septima localis despectionis.
¶ Octaua socialis vilipẽsionis
Nona vitupabilis morti dãnatõnis.
¶ Decima ꝓfusibilis diffamationis.
¶ Undecia ingratitudialis iniuriatõis.
¶ Duodecima min⁹ vtilis fructificationis.

Capitulũ primũ de cõsideratõe incõprehẽsibilis doloris dñi Jesu christi.

Prima cõsidera

tio incõprehẽsibil'doloris xp̃i ex q̃ excrescebat dolor sũm⁹ in ỹgie bñdicta declarat. qꝛ teste saluatoꝛe: venit fili⁹ hoĩs saluare q̃d perat. Lu. xix. Et qꝛ totũ perat ꝑ totũ saluare debuerat q̃ntũ, s, in eo, i, xp̃o fuerat. Hec aũt b, ỹgo nouerat, et ex h̃ ꝯsiderabat sic etiã oĩs fidel'aia ꝯsiderare et pẽsare debet qꝛ xp̃s ꝑ toto genere hũano ꝑdito exoluere ꝛ̃debat ꝓpue ista q̃tuor

¶ Primo oĩs humanas miserias
¶ Secũdo oĩs hũanas offensas.
¶ Tercio eternas damnatoꝝ penas.
¶ Quarto amissas celestes delicias.

Primo inquã oĩs hũanas miserias debuit soluere xp̃s, qꝛ ipse debuit esse emẽdatoꝛ pfectissim⁹ oĩs mali q̃d fuerat ifflictũ hũano generi, ꝓpter pctũ, ꝓpter q̃d incurrerat infirmitates labores angustias mortẽ et oĩs miserias q̃s patimur in hoc mũdo, q̃ xp̃s tam maxime debuit dolere q̃ q̃tuꝝ ex se fuit hec oĩa solueret ꝑ toto genere hũano. licꝫ ñ oĩs hoĩes ꝓpter suã maliciã sint ꝓsecuti efficaciam saluatõis. Et ꝑm statũ vie hec nob relicta sunt oĩb⁹ vt patiamur ad meritũ ꝛ p̃miũ augẽdũ. Propterea Esa. liv. Vere languores nostros, i, infirmitates ꝛ miserias ipse tulit ꝛ do. no. ipse poꝛ. Dilata q̃ hõ sinuꝫ mẽtis tue ꝛ ꝓsidera q̃t infirmitates: q̃t miserias labores ꝛ angustias: q̃t quoq; genera mortis patit̃ hõ: ꝛ sic noueris q̃ntuꝫ debuit

dolere christus vt hec omnia exoluat. Hec oia pēsauit Maria: z iō dixit illud Treñ.j. Multi gemit⁹ mei z cor meū merēs. ¶ Secūdo oēs būanas offensas xps debuit exoluere. ꝙa hec fuit cā passiōis vt satisfaciat p pctis totius generis hūani nō solū originalibus: sed etiā actualibꝫ venialibꝫ et mortalibus, nō soluz p electis: sed etiā p reprobis. Unū Esa.liij. Oēs nos errauim⁹ vnusq̄sq; in viā suā declinauit, s, p pctā varia, z dñs posuit. s, ad soluēdū in penis: in eo, s, xpo iniq̄tates oīm nostrū. Igit cōsidera hō ꝙt fuerit pctā hoīm a ꝓncipio mūdi. ꝙt sunt z ꝙt erūt. Quis nouit hec pter deum, z sic pēsa q̄ntuz debuit xps dolere vt hec oīa exoluant ad plenitudinē in ipsi⁹ pena. Sicut em cū aliquod mēbrū dolet: caput ꝓdolet. ita xps caput ecclesie assumpsit oia lamētāda z deplorāda nra ad pfecte soluēdū z satisfaciēdū et nō ad cōmittēdū. Unū z. j. Pet. ij. Pctā nra ipse ptulit in corpe suo. i. penas peccatoꝝ.

¶ Hec pēsabat Maria z ideo dicere poterat illud Treñ. j. Foris interficit gladius. s. culpaꝝ mortaliū mēbra dñi pcidētis z domi. i. in corde interi⁹ mors sil'is. s. doloris.

Tercio eternas dānatoꝝ penas xps debebat exoluere qz ipe venerat vt saluator oīm debitoꝝ nostrorū z liberator ab oīb penis pctōꝝ q̄ sunt erūt z fiunt. De⁹ aūt sicut oīm reꝝ ita z culpaꝝ ac penaꝝ oīm p eis debitarū habet noticiā: z nil impunitū sua iusticia dimittit ꝛm Augustī. z Anselmi. Cur de⁹ hō. Cum ergo cuilibet pctō mortali debeat pena infernalis eterna: oportebat q̄ xps q̄ est infinitus in sua diuinitate sic patiēdo in assumpta hūanitate satisfaceret p oīb: z tātū doleret q̄ penas diuine iusticie correspōdentes exoluere, z sic nil maneret īpunitū a diuina iusticia z nil remaneret īsolutū a diuina miscōia. ac p hoc vtraq; honorare ꝛm in summa excellentia, z sic pena xpi erat q̄si infernalis, iuxta illud ps. in psona eius. Repleta est malis, s, pene aīa mea. s, sensitiua: z vita mea īferno appropinquit, s, pter sil'es penas. ¶ Hec pēsabat Maria: z iō dixit illud ps. Dolores inferni circūdederūt me gemitus mortis. Quarto amissas celestes delicias eternas debuit soluere xps: et iō pter nostrū exulatū a gl'ia tātū debuit dolere q̄n tum omnes z singuli hoīm recta ratiōe debuissent dolere cognoscēdo veraciter quātum erat illud amissum bonum celestis glorie z quātū duratuꝝ erat. pterea Treñ. iij. dñs ihesus ait per os Hiere. In tenebrosis id est in mestitia tenebrosi exulat⁹ a lumine gl'ie collocanit me quasi mortuos sempiternos. Collocauit inquā. s. de⁹ pr xpm nō ꝙ dē excludēdo ipm a bītudis cōprehēsione qz xps ab instāti ꝓceptiōis sue sp fuit comprehēsor z viator. vt testat Aug⁹. Sed collocauit inquit scz ad satisfaciendū p mortuis sempiternis. i. pctōrib⁹. Hec oia pēsante b. Maria di. illud Treñ. j. Uide dñe qz amaritudine plena sū: subuersuz ē cor meū i memetipsa. Hec pscpta ꝛm sniaz scti Bernardini de semis z ꝓcor. Anthoni. florē. i sū. suarte. iij. O igit icōprehēsibil' doloz xpi, ꝙt nos o ieſtiabil' amoz ꝙ hec, p nob effect. ¶ Ca. II.

Secunda consideratio siue stella ꝺr generaľ afflictōis. Hā ꝛm Alex. de hal'. iij. pte summe. q'. xviij. cōcordat Bonauē. sup. iij. di. xvj. dñs ihesus acerbissimā passionem sustinuit in carne tenerrima tū ꝙt generalitatē: ꝙa i oīb mēbris z sensibus patiebat: z a plāta pedis vsq; ad vticē nō erat i eo sanitas Esa. j. tū ꝙter ꝓtinuitatē doloꝝ oīm: ꝙa ei⁹ suspēdiū cōtinuabat in doloribꝫ imitigabil'r ex corpis suspēsi pōdere iter clauos, tū ꝙter sensus vigorositatem qz i mānibꝫ z pedibꝫ viget ꝑcipue sēsus: et iō magz afflgit ibi lesio ꝙter neruos z musculos sensuales ibidē ꝓcurrētes. Preterea expletia docz, qz frig⁹ magz afflgit ītricatuz i manibꝫ z pedibꝫ q̄z i reliqs mēbris. ¶ Hec itaq; ꝓsiderāt b. ꝙgo maria pēsabat cord vt ait Bern. Et videbat caput ei⁹ angelicū i q̄ erāt oēs thesauri sapie ꝺi: dēsitate spinaruz multipl'r pforatū: oculos antea lucidiores caligātes p fletu: faciē pulcerrimā alapis z sputis iudeorū fedatā: aures audiētes cāt⁹ angelicos vituperijs z blaphemijs repletas: nares fetoribꝫ sputoꝝ z cadaueꝝ loci caluarie ifectas: rubicūda ei⁹ labia palida facta: crines z barbas dilaniatas: collū vicul' attritū: mā⁹ z pedes pforatos z oīa mēbra distēta tā violēter vt dinūerari possint oīa ossa: teste ps. q̄d plura: sola remāserat līgua z cor. sz z illa ne remanerēt absq; pena felle z aceto potat līgua ac cor. apit lācea: p his flēs maria di. illō Treñ. ij. Oculus meus afflictus est nec tacuit eoq; ñ eēt reqes donec respiceret ꝺ celo dñs. s, resuscitādo xpm. ¶ Cap. III

Tercia ꝓsideratio nobilis cõplexionis scz christi: qz nouerat ꝑgo xp̃m fore cõplexionis tenerrime z nobilissime ip̃roportionabiliterqz speciosum forma p filijs hoim vtpote de spũsctõ cõceptũ miraculũ pmaximũ. Ea ꝓ que fiunt a deo miraculose imp̃roportionabiliter sũt meliora z nobiliora his q̃ fiunt naturalr. vt testat Crisℓ. etiã de vino facto optimo ex aq̃ in nuptijs miraculose exẽplũ ponẽdo. Quoniam aũt notũ est q̃ q̃nto ꝙs est cõplexiõis nobilioris ac tenerioris tãto magis sentit vim lesionis. Uñ cõsiderabat btã virgo xp̃i lesiones in carne eius tenerrima fore acutissimas sup oim alioꝝ hoim afflictorũ lesiões z dolores ip̃roportionabilr. Adeo q̃ solus ipse clauꝰ trãsfigẽs maiorẽ ingerebat xp̃o lesionẽ q̃z ignis Laurẽtio: aut excoriatio bartholomeo. z sic de alijs martiribꝫ. Uñ dolor xp̃i superauit oim alioꝝ dolores tam q̃ ad equalẽtiã q̃z q̃ ad acerbitatẽ ℓm Alex. z Bonauẽ. vbi s. Hec ḡ ꝓsiderãdo Maria dicere poterat simul q̃z z dñs iesus illud Trenoꝝ. iij. O vos oẽs q̃ trãsitꝭ p viã attẽdite z videte si est dolor sicꝫ dolor meus.

Quarta cõsideratio Cap'm. IIII.

Q crudelis attractõis. qz cõsiderabat et videbat suũ filiuz tã crudelr tãqz dire tractari a iudeis sine oi miseratiõe trudendo trabẽdo ligãdo pcutiẽdo flagellãdo colaphisando alapisando: crines z barbas dilacerãdo ꝙspuẽdo vulnerãdo: z ipsi q̃dez xp̃o tã speciosꝺ iuueni tã suaui tã nobili taz patiẽtissimo vero deo et homi inũerabiles violẽtias inferẽdo z obꝓbria inenarrabilia varios q̃z cruciat' in tollẽdo aiam eius ingerẽdo. Propterea p p̃s. ait. Uim faciebant q̃ q̃rebãt aiam meã. i. vitã tollere. Animiꝝ vim faciebãt qz magnũ cruciatũ. Haz vt scribitℓ. iij. q. j. Nulli dubiũ: magnũ cruciatũ sustinet q̃ vim sustinet. Notãter di. q̃ q̃rebãt aiam meã. qz iudei tam crudelr q̃sierunt aiam. i. vitã xp̃i: q̃ in oibꝫ illis locis in q̃bꝫ extimatũ fuit ꝙsistere naturalr vitã hominis fecerũt maximã vim q̃rẽtes eã. Animiꝝ cũ aliq̃ phi dicãt ꝓncipalẽ sedẽ aie esse in capite: vt seq̃ces platonis. alij in corde vt seq̃ces Aresto. alij ꝙ dicãt in sanguine ℓm illud Leuitℓ. xvij. Alia oĩs carnis i sanguĩe ẽ Alij dicũt eẽ in toto corpe z i q̃libet pte corporis totã aiam vt dicit Aug'. vj. li. de trica. vj. Certe in oibꝫ istꝭ locis fecerũt maxiaz vim iudei q̃rẽtes aiam xp̃i: qz in capite vim vel violẽtiã fecerũt ꝑ spineã coronã: in corde ꝑ lãceã: in corpe z sanguĩe ꝑ flagellatiões totiꝰ corpis z pforatõem manuũ ac pedum vñ totꝰ extiret sanguis. Et sic maximus fuit cruciatꝰ xp̃i in carne ꝙginea z tenerrima. In cuius maximi doloris signuz extitit ℓm Bonauẽ. vbi s. q̃ vis cruciatꝰ sui tã cito deiecit ꝙtutẽ nature: cũ tũ nullũ mẽbroꝝ ꝓncipaliũ corrupit. Etẽ adeo cito mortuꝰ fuit xp̃s suspẽsus i cruce vt etiã miraret pilatus ḡ videt q̃ dolor xp̃i fuerit ḡuissimꝰ. quẽ plane cõsiderabat maria. z iõ dolẽs di. illõ p̃s. Afflicta sũ z bũiliata nimis rugiebã a ge. rẽ.

Quinta ꝓsideratio cordialis. La. V

q reuerberatõis. Hã exq̃ sciebat xp̃s dñs qz sua mr̃ maria tota eẽt doloribꝫ cõpassiõis plena. sũme dolebat de ipsa mr̃e dulcissima ꝙfecta meticia. z ꝟ q̃ntũ mẽ surare sciebat crescere dolorẽ in ipa ex sũma sui dilectõe z amicicia. In cuiꝰ signuz xp̃s p̃cio moritur? q̃si oblitꝰ amarissime sue mortis: cõpassus ẽ potius mestissime sue mr̃is: adeo vt i spũ vltio cõstitutꝰ disponeret quõ hic manere deberet ipsa z solacĩũ h̃ re possz a discipl'o cui cõmẽdauit eã. Uñ tũc in spũ dñs iesus sue mr̃i dicere potat illõ p̃s. Uenit in altitudinẽ marꝭ. i. amarissime passiõis z tẽpestas demersit me. Tẽpestas inquã doloris reuerberati vel redũdati ex te mr̃e cõdolẽte demersit me i merozibꝫ. Tũc igitꝭ pia mr̃ ꝙgnoscẽs xp̃m duplicẽ dolorẽ br̃e. i. ꝑ se z sua genitrice: tãto magꝭ affligebatꝭ et dicere poterat. Noli fili amãtissime ꝑ me eẽ mestus: qz ꝟ mihi ẽ angustie. Noli ꝑdulcꝭ vnice tu deꝰ meꝰ. p me dolere q̃ sũ creatura tua Tu dñs: ego ãcilla tua: te sũme diligo Tãto ḡ sup te affligor in aio: q̃nto te ꝑ me dolere ex amore ꝙsidero. Uñ Bern. i Omelia sup euãge. Stabat iuxta crucẽ iesu: dicẽ sic O dolores ineꝛplicabiles: o ieffabiℓ reciꝓcatio scti amoris. filiꝰ patiℓ z intꝰ valde compatiℓ mr̃i. mater ꝟo cõpassa est patiẽti filio. Tãtꝰ nẽpe ipetꝰ passiõis dñi Jesu fuit vt q̃ si torrẽs ipm ipleret patiẽtẽ z iebriaret. qz te ste p̃s. De torrẽte. s. passiõis i via bibit xp̃s. z sic xp̃o ipleto i matrẽ ꝙfluerẽt cõpatiẽtem. q̃ filr i pleta in filiuz redundaret. iuxta illud Eccs. j. Ad locum vñ exeũt flumina reuertunt vt itez fluant. Capitulum. VI.

Sexta ꝯsideratio totalis desolatõis: qz videbat ꝑgo filiũ totaliter desolatũ: z in tot tozmẽtis ac tãtis passionibꝫ nullũ ꝯsolatozẽ habẽtẽ, cũ alij etiã matefactozes in hoza deductõis ad mozte solebant habere aliquẽ ꝯsolatozẽ zc. Idcirco xp̃s dicere poterat illud p̃s. Et sustinui q̃ sil' me cũ ꝓtristaret: z q̃ me ꝯsolaret nõ inueni: immo nõ ꝯsolabant christũ iudei: ꝫ illu debãt z blaspbemabãt cũ ꝓncipibꝫ sacerdotũ, nõ gẽtiles, ꝫ pcutiebãt in facie: flagellabãt z coronabãt spinis. z qõ nulli latrõi irrogat vt vicz ꝑriũ patibulũ in dozso portet ad locuz suspẽsionis: ꝑ xp̃o fecerũt qz cõpulerũt ip̃m portare crucẽ suã ꝑrio dozso ad locũ crucifixionis. Denicz xp̃m nõ ꝯsolabant discipuli q̃ oẽs fugerãt. Preterea nõ ꝯsolabat pat' etern⁹ q̃ ꝑ nobis tradidit illũ: z ꝑmisit crudelia agi in ip̃m q̃ vellẽt iudei. vñ clamauit in cruce. De⁹ deus me⁹ vt q̃d dereliq̃sti me. s. ꝑmittendo agere ꝯ me iudeos z crucifixozes oĩa crudelia q̃ vellẽt i mea afflictõe. Itẽ qõ plus ẽ: ipa ꝑs intellectiua aĩe xp̃i q̃ frebatur deo ꝯtinue ꝯsolata nõ est ipsuz, ꝫ dereliq̃t sensitiuã tãtis doloꝛibꝫ ĩmersaz qõ nulli sctõꝝ accidit. Vñ cũ sancti clamauerũt i tribulatõibꝫ z dñs exaudiuit eos, teste p̃s. Et si nõ ſp exaudiuit liberãdo a penis. tñ exaudiuit mentẽ eoꝝ ꝯsolando vt in ꝑtute patiẽtie ꝑsisteret, xp̃s tñ clamauit z nõ est exaudi tus: qz nullã ꝯsolationẽ etiã in mẽte habuit Propterea se tãtũ derelictũ clamauit. Hec pẽsauit maria z iõ sũme doluit z fleuit dicẽs illud Treñ. j. Ego plozãs et ocul⁹ me⁹ deducẽs lachzymas qz lõge fact⁹ ẽ ꝯsolator

Capitulum, VII.

Septima ꝯsideratio localis despectionis, nã marie dolor excrescebat in eo q̃ in loco despectissimo, i. in golgatha q̃ erat loc⁹ caluarie: qz ibidẽ erãt ossa caluarie cadauerꝝ interfectoꝝ vbi occidebãt vilissimi boĩes: ribaldi et latrones, ibi rex regũ xp̃s occisus ẽ: z ibi sub cruce ipsius stetit mr̃ virgo sctissima et ꝑfectissima honestate ꝑdita vt merito xp̃s z mr̃ ei⁹ dicere posset illud p̃s. Ego aũt sum ꝯmis scz ꝑm reputationẽ iudeoꝝ me vilificantiũ z sic nõ hõ: opꝛobꝛiũ boĩm et abiectio pleb. q. d. Ego sũ tã vilis reputat⁹ vt nõ extimẽt me dignũ baberi inter boĩes. ꝫ abiectũ inter vermes in mõte caluarie de cadauerib⁹ scaturientes z obꝛobꝛijs plenũ.

Capm. VIII.

Octaua ꝯsideratio socialis vilipẽsionis: qz cũ iniq̃s deputat⁹ est et socius: cũ inter vilissimos latrones est crucifix⁹ z ꝑ auget dolorẽ: qz sicut pati innocentẽ cũ alijs sctis z ꝓbis viris refrigeriũ ẽ, ita ecõtrario cõdẽnari cũ sceleratꝫ excrescentia inſurie et pene est. Vñ z xp̃s ꝑ borrescẽs ꝑm sensitiuã orabat p̃ ps. dicens, Ne pdas cũ impijs de⁹ aniam meã. i. vitã meã. Et sic subdit clari⁹, Nec cũ viris sanguinũ vitã meã. Hoc pẽsabat maria dicẽs Ecce impletur illud Esa. liij, Cũ sceleratꝫ deputat⁹ est z ipse pctã mltoꝝ tulit. i. boĩm. qz eñ hõ ꝑm⁹ latrociniũ cõmisit rapiẽdo fructũ vetitũ, ergo xp̃s soluẽdo inter latrones debuit mozi.

Capitulum, IX.

Nona ꝯsideratio vitupabilis mortis dãnatiõis qz crux ꝑ tpe illo erat pena et moꝛs maledictoꝝ Deut. xxi. Maledict⁹ scz maledictõe infamie vitupabilis oĩs q̃ pendet in ligno. vñ iudei z pncipes eoꝝ dãnauerũt christũ turpissima z vilissima morte: vt impleret illd Sapi. ij. Circũueniam⁹ viꝝ iustũ, z infra. Morte turpissima cõdẽnem⁹ eũ. Hinc Bern. sup cañ. di. O humilẽ z sublimẽ deũ. O altissimũ z nouissimũ viroꝝ: opꝛobꝛiũ boĩm z gl'iaz angeloꝝ, ipse siq̃dem rex regũ z dñs dñantiuz fuit vilissimo precio venalis exposit⁹ a vilissimis ribaldis vilissima passus: vilissimo loco suspẽsus: vilissimo supplicio scz cruc̃ traditus: cũ iniq̃ssimis et vilissimis boĩb⁹ deputat⁹: mõ vilissimo tractat⁹, etem̃ bon⁹ domin⁹ tãq̃ malefactoꝛ capit': tãq̃ fatu⁹ dei sapietia irridet', tãq̃ homicida vita boĩm mozti damnat': tanq̃ latro saluatoꝛ mũdi crucifigit', z tãq̃ vermis vilis sũm⁹ de⁹ cõspuitur abiicit z ꝓculcat'. Hec ille. Ista pẽsando beata maria dicere potat illud Hiere. ix. Quis dabit capiti meo fontẽ lachzymaꝝ vt plozẽ die ac nocte.

Capitulum, X.

Decima ꝯsideratio cõfusibilis diffamationis, qz q̃nto quis cõdẽnatur ad mozte tãq̃ malefactoꝛ cõcurrẽte maioꝛi ꝓl'o: tãto eidem maioꝛ ꝯsurgit pena erubescẽtie et confusiõis qz ꝯsiderat q̃ libet videꝫ narrat et diuulgat alijs i ꝑria sua etiã ꝑegrina d̃ illo, z sic vbiq̃ diffamat'. Et qz indei de gul crimie calũniãtes accusabãt chri

stū scz de blasphemia grauissima qz filiū di se dicebat qđ erat gūissimū apđ iudeos: nec nō z đ crimīe lese maiestatis: qđ erat maxīm apđ leges gētiliū. Uñ z ī titulo scp̄serat Pylatus lr̄is grecis hebraicis z latinis vt oēs possent legere Jhs nazarenꝰ rex iudeoꝝ. q. d. hec ē cā passiōis ei⁹: qz regē se fecit z vsurpare vult regnum iudeoꝝ. Quoniā aūt tūc erat festū azimoꝝ siue pasce ad qđ ex lege tenebant iudei ꝓuenire vndiq; in hierlm ad sacrificiū offerēdū nisi legitimū haberēt īpedimētū: ex dispersiōe g̃ iudeoꝝ p orbē de oī pene natōe tūc ꝓuenerāt tam de italia q̄z de asia z affrica: z sic maxīe diffamabat ꝓfusio xp̄i. Dec igit̄ pēsando maria poterat dicere illud Treñ. j. Posuit me dñs desolatā tota die meroze ꝓfectā. qz scz videbat q̄ tante solēnitatis die in q̄ magis debebāt deū venerari et sacerdotes tēplū dei ornare: vasa mūdare: sacrificia p̄parе: oīb⁹ dimissis ad ꝑ totū studiū ponūt vt xp̄s innocēs occidat z p orbē infamet.

¶ Capl'm. XI.

Undecima cōsideratio dr ingratitudinalis iniuriatōis. qz btā ꝟgo ppē debat in xp̄i passiōe sūme ingratitudinis iniuriā fieri deo p̄cipue tripl'r. ¶ Prio ex pte ip̄i⁹ filij dei: qz nouerat certa reuelatione atq; miraculosa ꝟginali ꝓceptōe z puritōe ip̄m xp̄m suū natū fore vez dei filiū: et idcirco sciebat oēm hāc iniuriā sibi factā fieri ꝑ deū. Cui⁹ q̄dē licz sola būanitas patere tur: tm̄ oīs passio et iniuria illa q̄ facta ē xp̄i būanitati facta est deo. Sic em̄ q̄ laceraret aut ꝓspueret vestē illā q̄ indut⁹ ē rex faceret iniuriā nō vesti sz potius regi. Sic oīs iniuria facta xp̄o regi in būanitate facta est ipsi deo. Ex q̄ sequit̄ q̄ btā maria fuerit plena amaritudie doloris sup oēs viatores. iuxta illud Treñ. j. Uide dñe q̄m amaritudie plena sum. qz q̄nto q̄s pleni⁹ diligit deū tāto pleni⁹ dolet de offensa z iniuria ip̄i illata. Btā aūt ꝟgo fuit g̃a et charitate dei plenissima Lu. j. g̃ et doloze plenissima ꝑ iniuria passionis xp̄o deo illata. sz q̄m plenū est cui⁹ nulla ps vacua ē. fm̄ pb̄m. üij. phicoꝝ. Nullū fuit g̃ mēbrū aut aīe ps vlla q̄ amaritudie ñ fuerint repleta. ¶ Scdo ex pte insurgēt̄ p̄li cogscebat maria xp̄o deo fieri sūmā iniuriā q̄z et doloze: qz q̄nto plures z diuersoꝝ statuū hoīm būficiatoꝝ ꝓcurrūt ad inferendā homī iniuriā z mortē valde ignominiosam alicui tāto maioz est doloz in passo z q̄libet ei⁹ amico vel attinēte. Sz sic erat in xp̄o. qz teste p̄s. Astiterūt reges ter. z p̄n. ꝓue. in v. aduersus dñm z aduersus xp̄m ei⁹. Nā aduersus xp̄m astiterunt reges vt Herodes et Pylat⁹ et p̄ncipes sacerdotū et iudeoꝝ p̄l's ac gētiles multas iniurias inferētes: sputa: alapas: irrisiones. Sz et insup sex femine⁹ affuit vt ptz de ancilla ostiaria q̄ z si nō potuit xp̄m adire. p̄t̄ multitudinē alioꝝ ip̄m irridentiū: adūt tñ discipulū Petrū vt caperet. Itē affuerūt p̄terea et milites crucifigētes z oēs p̄l'i de q̄cūq; natōe q̄ sub celo ē exñtes ī hierusalez Act. ij. Alij mouētes capita z di. Uah q̄ destruis tēplū di zc. Alij q̄z alia ob loquentes. ¶ Tercio ex pte būficij exhibiti. Nā quātū iudei xp̄m occidētes fuerint būficiati a deo nō p̄t breui sermōe exp̄mi. Sz sufficiat qđ scribit Mich. ca. vj. ī p̄sona xp̄i Populе in q̄t me⁹ q̄d feci tibi. aut in q̄ molestus fui respōde mihi: qz eduxi te de egypto z de domo fuitutis liberaui te. q. d. Tot z tā ta būficia feci tibi: qz plagaui p̄t̄ te egyptus mare apui. pbaraonē submersi. z sic liberaui te de fuitute egypti. Itē māna de celo p̄stiti. aquam de petra eduxi: bostes p̄strauī: terrā p̄missionis dedi. Ecce q̄d feci tibi: rñde mihi si tāta būficia retributionē meruerint talē vt crucifigeret̄ z occideret̄ me: aut in q̄ molest⁹ fui cū ex genere tuo carnē sumpsi: te viā salutis docui. Sed qz te de vicijs cozrexi q̄m ꝟitas odiū parit. iō tibi molest⁹ fui. Uex q̄d vltra debui facere z nō feci cū cecos tuos illūinaui: lepzosos mūdaui: moz tuos suscitaui: demoniacos liberaui: et oīa p salute tua feci. beccine reddis dño populе stulte z insipiēs. Pensabat hec ꝟgo z di. illud p̄s. Defecit in doloze vita mea z anni mei in gemitib⁹ z sic sūme dolebat.

¶ Capitulum. XII.

Duodecima cōsideratio min⁹ vtilis fructificatōis. Doloz ei in xp̄o z matre augebat̄ ex hac ꝓsideratōne. s. qz cū copiosa fuerit apud deuz redēptio adeo q̄ sanguis xp̄i fuit sufficiens p̄ciū redimere etiā mille mūdos z tñ pauci sunt q̄ p̄cipiāt fructū passiōis xp̄i. p̄t̄ ingratitudinē z malicia hoīm ac desidiā. Et iō tā ip̄e xp̄s q̄z ei⁹ mr̄ sūme dolebat sic dolere solet q̄ ex labore maxīo modicū fructū ꝓseq̄ videt. qđ ilinuat Ber. ī p̄sona xp̄i di. O bō vide q̄ p te paнoz

Ad te clamo: p te morior: vide clauos q̄b⁹ ꝓfodior: vide spinas q̄b⁹ pungor: vide lanceā q̄ trāsuulneror. Et cū sit tātus dolor interius ⁊ exteri⁹: pl⁹ tamē me cruciat q̄ te ingratū expior. Hec ille. Hinc ⁊ p Richeaz ca. vij. dñs ait. Ue mihi q̄ facti⁹ sum sic qui colligit rachemos in vindemia ⁊c. Hā cuz diabol⁹ colligat multa: q̄ fere totū mūdum p̄ncipes mercatores et pl'os vniuersos q̄ oēs declinauerūt et inutiles facti sūt: nō ē q̄ faciat bonū nō est vsq̄ ad vnū. vt dicit ps. Xp̄s dñs tanq̄z rachemos remanētes ī vindemia. i. infima mūdi ⁊ pauciora colligit: q̄nia multi sunt vocati pauci ꝓ electi Mat. xxij. ¶ Hec itaq̄z pēsando maria multū dolebat ⁊ sūme p oībus martyribus vulnerabat gladio cōpassionis. O igit̄ ania fidelis cōpatere xp̄o ⁊ ei⁹ scissime matri in tot ⁊ tantz doloribus: plora ⁊ fle vt cum eis valeas in celo conregnare.

¶ Articul⁹ terci⁹ q̄ vtile est hoī de doloribus marie recolere ⁊ orōnes deuotas facere.

TErciū misteriū dicit̄ efficiētie siue efficacie. vbi circa p̄missa subiūgam⁹ q̄ vtilē efficaciam habeat memoria cōpassionis beate Marie et doloris ei⁹ recolendo et obsequendo deuotis orōnib⁹. Qđ quidem ostēdit̄ tripliciter.

¶ Primo ex autoritate.

¶ Scđo ex ratione.

¶ Tercio ex reuelatione.

¶ Primo q̄dez ex autoritate. qm̄ teste apl'o. ij. Thim. ij. Si cōpatimur et cōregnabimus Ecce ḡ prima efficacia vtilitat⁹. s. conregnare in celo. Item. ij. Chor. j. Sicut inquit so cij passionū estis ita eritis et ꝓsolationū Ecce secūda efficacia vtilitatis scz ꝓsolatōes diuinas habere. Hinc et Eccī. vij. oīs ad id hortamur vbi scribit̄. Remit⁹ matris tue id ē cōpassiōis marie ne obliuiscar⁹ scz o hō

¶ Scđo ostēdit̄ ex rōne: q̄ p̄m q̄d dic̄ Ber. sermōe. xlij. Peremptoria res est ingratitudo: hostis gre: inimica saluti⁹. Nil em̄ auget ingrato. at ꝓtra: nil ita ꝓuocat deū ad plus dandū sicut gra⁹ actio. Ut ḡ ꝓuocem⁹ deū ⁊ sctām matrē ei⁹ ad ampliorē gr̄am ⁊ gl'iaz donandā sim⁹ grati de tanto bñficio nostre redēptionis q̄d ꝓsecuti sum⁹ p passionē xp̄i et doloz̄: ac cōpassionē marie: recolēdo ⁊ deuote obsequēdo ac meditando. Et em̄ vt ait Seneca li. de bñficijs. Ingrat⁹ est q̄ dissimulat. ingratissim⁹ omnīū est qui oblit⁹ est. Hec ille. et sic patz. ¶ Tercio ostēdit̄ reuelatione. legit̄ nēpe in q̄busdā reuelatōib⁹ ⁊ memini legisse me idipm excerptū fore ex libro reuelationū sctē Elizabeth. vicz q̄ post assūptionē beate marie: sctūs Johes apl's cum esset antius ex deuotōis feruore btām mariā in gl'ia celesti videre. Raptus in spū vice q̄daz vidit in spū dñm ih̄m cū gl'iosa sua matre. Audiuit q̄z q̄ ecce btā virgo loq̄bat suo filio dño ih̄u de doloribus q̄s xp̄s ptulit in cruce: et de cōpassione quā ipsa mater p tunc sustinuit. Et quō hic apl'us Johes p tunc affuit ⁊c. Petiuit q̄z btā maria filiū vt spēalem gr̄am donare dignaret⁹ oībus quibu⁹ memoriā agerent deuote. Et mox dñs ih̄s p̄misit talib⁹ q̄ttuor p̄cipua dona gratiarū. Primo q̄ q̄ btām mariā p dictos dolores inuocaret verā pniaz de oīb⁹ pctis agere mereret⁹ ante mortē. Scđo q̄ tales in aduersis custodit p̄cipue in morte. Tercio q̄ memoriā passionis imp̄mit mētib⁹ eo⁹ ⁊ in celo p̄miū p̄stat. Quarto q̄ talē cōcederet potestati btē marie vt q̄cquid vellet cuz eo hoīe faceret atq̄ oīa optata sibi impetraret ad salutē. Ergo charissime stude christū amare et btām mariā p suis doloribus exorare certis salutatiōib⁹ angelicis venerādo. i. septē ad min⁹ p doloribus marie dicēdo Aue maria. vel p̄ nr̄. ⁊ sic gr̄az et gl'iam ipetrab.

¶ Pars quarta libri tercij de planctu marie sup filij passiōe pseq̄ndo illud euāgeliū Stabat iuxta crucē iesu ⁊c. De q̄ hic cōdependens est agere.

STabat iuxta crucē Jesu mater eius et soror matris eius maria cleophe et maria magdalene Joh. xix. Quib⁹ ī ꝓbis charissimi nos docemur. Primo dñm ih̄m fideliter ⁊ pseuerāter diligere. sicut ⁊ iste sctē mulieres oīb⁹ alijs amicis ⁊ discipulis fugiētib⁹ xp̄o vsq̄ ad mortē astiterūt. Hā fidelis amicicia est q̄ ī tribulatiōe nō deserit sz pmanet etiā in tempe necessitatis. vt scribit̄ Eccī. vj. Item secundo docemur christuz salubriter imitari. Nam cū starent oīs noti domini Jhu a longe. iste stabant iuxta crucem ꝓpe. Sic multi stant longe a ih̄u q̄z in pctō pse-

ucrãt. Longe aũt a peccatorib⁹ sal⁹ id ẽ ihs saluator. vt dicit ps. Stz iuxta crucẽ ihu stãt qui cruci vere penitẽtie adherẽt. Stem⁹ ergo charissimi imitãdo matrẽ ihu z sanctas istas mulieres spũaliter iuxta crucẽ p penitentiã sequẽdo xpm si volum⁹ saluari z cum xpo regre. qz dñs ipe ihs ait Luc. xiij. Qui nõ accipit crucẽ scz penitẽtie z sequit me nõ est me dign⁹ scz habere in celo. Deniqz tercio docemur pie z deuote passionẽ dñi ihu z dolores cõpassionis beate matrẽ eius cõtemplari et oculis mẽtis intuendo cõpati z deflere ac gras agere p tanto beneficio nostre redemptõis. O vere spectaculũ flebile. O mysteriũ admirabile deũ vez innocẽtissimũ virom in oculis sue matrẽ lamẽtantis pendere in cruce p nra vtiqz salute. Et nos ergo charissimi cõdoleam⁹ ploremusqz cuz sctissima matre ihu maria: aspiciam⁹ deuote et flebiliter ħ speculum nostre salutis. ħ spectaculũ deuotõis qđ notat sacrũ euãgelium. In quo ꝑmo notat in mysterio status sublimissime sctitatis. qz stabat inquit iuxta crucẽ zc. ¶ Scđo notat actus ꝑdulcissime pietatis in ipso euãgelio. ibi. Cũ vidisset ihesus matrẽ zc. ¶ Tercio elicitur ex ipso euangelio planct⁹ amarissime dolorositatis cum hec sub cruce ihu ꝓsiderent fuisse facta.

¶ Articul⁹ ꝑm⁹ qz in ipo euãgelio designat status excellẽtissime sctitatis marie.

Circa primũ misterium notãdũ qz stat⁹ excellentissime sctitatis marie notat in euangelio isto tripliciter.

¶ Primo ex eo qz dicit stabat.

Scđo ex eo qz dicit iuxta crucẽ ihu.

¶ Tercio ex eo qz dicit mater eius.

Primo ex eo qz ỏz in euãgelio stabat. Nam stare ỏz sctũs q nõ cadit in pctã: sed firmiter stat in oñi iusticia. Juxta illud Eccĩ. ij. Fili accedẽs ad seruitutẽ dei sta i iusticia z timore. Sic g̃ dicit merito stare btã virgo Maria tripliciter. ¶ Primo qz stabat ĩmobiliter nullo pctõ inclinata etiã veniali cũ alij oẽs cadãt saltem venialit. Unñ Aug. li. de natura z gra dicit. Si oẽs scti z sctẽ interrogati fuissent dũ ħ viuerẽt: vtz pctm̃ haberẽt oẽs rñderẽt illud Jo. Si dixerim⁹ quia peccatũ nõ habem⁹ nosipos seducim⁹ z ỿitas in nob nõ est. excepta hac sola ỿgine de q̃ cum de pctis agit nulla ꝑsus volo fieri q̃stionẽ. Hec ille. ¶ Scđo qz stabat maria in seruitio dei z opib⁹ iusticie firmata. Unñ de ipsa scribit Prouer. vlt. Manũ suã misit ad fortia. i. arduaỿtutũ opa z digiti ei⁹ apꝓhen. fusũ. qz ipsa filauit dño ihu tunicã incõsutilez Multe filie cõgregauerũt diuitias. s. bonorũ meritoz z ꝑmioz. tu supgressa es vniuersas. Jn q̃ certe redarguit nra pigritia. vt loquar ꝼm Bernñ. in ꝼmõe sup ħ euãge. Stabat iuxta crucẽ zc. Ecce inqt maria celitus grauidata festinat visitare Elizabeth. Nos aũt pctõres ipsos paupes et debiles nõ solũ visitare: sed et inspicere ꝓtenim⁹. Maria purificãda ascẽdit ad templũ: q̃ tñ nil impurũ habuit. Nos mlta habem⁹ purificãda z pniam ac ꝓfessionẽ differim⁹. maria obtulit filiũ quẽ nouit ꝑciosiorem celo. nos vilia deo offerim⁹ et cũ murmure paupib⁹ modicam elemosynã dam⁹. Maria ꝑditũ filium reꝛsiuit cũ dolore donec inuenit in templo. Nos p pctm̃ amissum ihz nõ ãrim⁹: z ecclesiã segniter vit et raro intram⁹. z sic ignauia torpem⁹. Hec et pla vbi supꝛ Bernñ. ¶ Tercio qz stabat maria in fide ihu ꝓstãtissima z patiẽtissima. Hã discipul' fugiẽtib⁹: cũctz viris recedẽtib⁹ in gliam tot⁹ femineĩ sex⁹ int tot ꝑsuras filij sui ꝓstãter ipsa sola stabat i fide ihu firma. z pulcre stabat vt decet pudicicią ỿginalẽ: nõ se laniabat i tãta amaritudine: nõ maledicebat: nõ murmurabat: nec vindictã hostiũ a deo petebat. sz stabat disciplinata ỿcũda ỿgo patiẽtissima: lachrymis plena: doloribꝫ ĩmersa. vñ Anf. ait. O dña q̃s fontes lachrymaz dicã erupisse de pudicissimis oculis tuis: cũ attẽderes vnicũ filiũ tuũ innocẽtẽ coram te flagellari: mactari: z carnẽ ei⁹ dissecari crudeliter. z tñ diuine volũtati ꝓformis fuisti patiẽter. hec ille. Tũc igit impletũ ẽ illd Eccĩ. j. Generatio ꝓterit. s. qñ petr⁹ cũ ceterz eccie ꝓncipib⁹ fugit: z generatio aduenit scz qz latro credit et i padisuz peruenit. Terra ãt stat in etnũ. terra. i. btã ỿgo q̃ diuinũ fructũ ꝓtulit ĩmobiliter stetit i fide xpi z charitate. Jn cuius repñtatõez eccĩa i triduano officio dñice passiõis cãdelas extinguit: sola vna relicta abscõsa: q̃ postea ꝓferit ad illuminãdũ. Et ista significat btãz mariã q̃ stetit i fidei lumie z ipa oẽs postea illũinauit apl'os. Ecce g̃ btã ỿgo stabat in oi sctitate, z tñ ipaz de⁹ voluit pati ꝑ oib⁹ martyrib⁹

dolores in morte christi. Et tu ergo o hō discepati p xpo: discenon turbari cum videste aduersitatibz atteri.

¶ Capitulum .II.

Secūdo excellētissima sctitas Marie designat in euāgelio p eo q dicitur stetisse iuxta crucē ihesu. iuxta inquam. quia xpinqssima ihesu in oi sctitate et grāz plenitudine sup oēm creaturā. Hieronim⁹ in sermone de assūptiōe. Dis plenitudo gratie q fuit in xpo descēdit in ꝑginem. ¶ Sed q̄stio occurrit vñ ꝓgruebat beatam virginē astare iuxta crucez Jesu patiēt; q̄re noluit de⁹ ipsam tūc esse alibi q̄z iuxta crucē Et hanc q̄stionē pulcerrime tractat Bernā. sermone q̄ supra atq̄z in meditatōibz suis dicit sic. O mūdi dña q̄d hic stas: q̄d hic agis: quā ob causam huc venire voluisti in montem. s. caluarie locū pessimoz et horrēdoruz cadauez. Cur te nō retinet ꝑcūdia virgialis vt in gētiū multitudie peccatricū et furore insaniētiū ꝓtra deum ac christi sanguinē inoxiū effundētiū te exhiberes in publicuz que sp solitaria in cella vacabas deo. Quis vnq̄z q̄ te agnouisset reginā mūdi angelorū z hoim: p̄sumere aulus fuisset q̄ stare debueres iuxta patibulum. Quid est ḡ obsecro q̄ stas iuxta crucē ihesu: O felicissima dei mr̄ q̄ so te obliuiscere paulisper meroris quē habuisti in illa hora passiōis z ptūc responde ad hec q̄sita nobis. Et respōdendo ibidem Bernardus ad hec ponit precipue tres rationes in summa

¶ Prima est ratio cōpassionis.

¶ Secūda ratio mediatiōis

¶ Tercia ratio assimilationis.

Prima rō cōpassiōis. vt scz mater Maria vidēdo xpm coraī se patiētez p̄sentialr̄ p merito z pmio martirij acerbius ꝓfodiat gladio doloris. Unde Bernā. vbi supra. Quid mir̄ q̄ astabas cruci xpi o maria. Quis em̄ si nō accessisses indicasset tibi quō tu⁹ z dei filius in cruce steterit nudo corpe: palida facie: respersus cruore: dilacerata tota carne: q̄d inter hec facere debuerat mr̄ nisi vt astaret iuxta crucē z aspiceret regem glie expectando finē mortis: z diceret in corde. Stabo z aspiciaz oculis manus ꝓforatas z pedes: videbo quō pēdet in patibulo mundi saluator z quō trāseat ex hoc mūdo. Accedam. pius amplectar brachijs z depositus de cruce osculabor filium deum z dñm meum zc. Hec ibi z plura. ¶ Secūda rō mediatiōis. q̄z em̄ Maria est mediatrix et advocata generis humani. ideo iuxta crucem redēptoris stare debuit: ad designādū quia sicut redēptio nostra facta est p christū p̄sente mr̄e patiente: ita oīs salus et grā nobis p ueniret nō nisi mediāte maria q̄ fuit christi adiutrix in redēptionis nostre celebratiōe. Hinc in ꝓsona eius q̄si dictum ab ipsa virgine canit ecclesia dicēs. Uidi aquā egredientem de tēplo dei a latere dextro: z oēs ad quos puenit aqua ista salui facti sunt. Certe Maria videre meruit aquā cū sanguine egredientem de tēplo corpis xpi: z hoc a latere dextro lācea militis ꝓforato. hec aq̄. i. lauacrū redēptōis z regeneratōis oēs saluauit: mediatrice assistēte maria. vñ Bernā. felix ait maria q̄ viris z mulieribz oībz salutis antidotū ꝓpinauit. ¶ Tercia rō assimilationis. quia em̄ btā Maria multū cum cruce cōcordat assimilādo in ope nr̄e salutis: ideo pulcre ipsa iuxta crucez stetisse dicit. Et declarat ¶ Primo ex noīe. quia sicut crux xpi pñiam significat saluādoz: ita nomē marie interptatū id est amaz mare: significat amaram pñiam. vt sciamus q̄a penitētibus p̄mittit salus Bath. iij. Pñiam agite appropinquabit regnū celoz. ¶ Secundo ex inchoata ꝓtute. quia sicut p crucē xpi est ichoatū vt ipsa sit oībz amabilis crux q̄ p⁹ erat horribilis z maledicta. iuxta illud Deuter. xxj. Maledictus oīs q̄ pēdet in ligno. Uñ z sctūs Andreas atq̄z Petr⁹ alijq̄z discipuli gaudēter ibāt ad crucem: ita virginitas antea erat maledicta Deute. vij. Nō erit in te sterilis z infecūda zc. Unde z moriture virgines p̄cipue suā virginitatē deplāgebant: eo q̄ carerent posteritate. sicut patet de filia iepte Judic. xj. Sed p mariā est virginitas initiata z dedicata in bñdictōez adeo vt teste p̄s. afferunt regi ꝑginitatis. ¶ Tercio ex bñdictione. quia sicut p signuz crucis bñdicunt oīa z sctificant: ita p bñdictōez Marie virginis oīa sunt ꝓsecuta bñdictiōem: dicente Auguſt. ser. de natiuitate marie. ¶ Quarto ex gliōso decore. q̄z crux antea erat ignominiosa horrida latronū pena. nūc est p christi passionē tam gliōsa et decora q̄ de patibulo latronū trāsiuit ad frōtes imperatoruz:

depingit arma ꝓncipũ et dyadema regum ⁊ vexilla exercituũ: q̃ subiugauit totũ mundũ et fulgebit cũ christus venerit ad iudicium. Sic btã Maria cum fuerit antea vna paupcula puella virgo lachrimosa: iudeis deliramentũ visa: tã extat tã gl'iosa ⁊ decora q̃ eius imago auro et gẽmis rutilat. Ipsaz reges ⁊ principes iuocãt. Ad ei⁹ nomen genu flectiṫ, tẽpla in noie eius ꝓncipaliora edificanṫ. Et insup in celesti regno maria gl'ia ab oĩb⁹ btis venerat. Merito ergo maria stat iuxta crucẽ Jesu: vt cum cruce Jesu digne exalteṫ gl'ie similitudĩe ⁊ decore.

¶ Capitulum. III.

TErcio excellentissima marie sctãs notat in euãgelio in eo q̃ dr mater eius, i. Jesu filij dĩ. In qua eñ matre habitauit xp̃s debuit esse sctissima. qz vt dicit p̃s. Tu aũt. s. dñe iesu in sctõ habitas laus israel. Sctificauit eñ tabernaculũ suum altissimus. ¶ Sed hic q̃stio oriṫ ex euãgelio Quare btã ꝙgo nõ appellaṫ hic ꝓprio noĩe, sed ex maternitate: cũ dr. Stabat iuxta crucẽ Jesu mater eius, et tñ alie sctẽ mulieres astãtes, ꝓprio nomie sunt appellate. vt maria cleophe et maria magdalene. ¶ Respõdeṫ ẽm Bern⁹. vbi s. q̃ hoc voluit spũs sanctus triplici rõne. ¶ Primo ꝓpter infidelitatẽ iudeoz dãnationez clariorem: vt ex hoc grauior ⁊ damnabilior eoz culpa appareat quãdo filiũ dei innocẽtem in oculis matrẽ occiderũt crudeliter. vñ lex ꝓhibuerat Deutero. xxiij. talẽ crudelitatẽ dĩ. Nõ coques hedũ in lacte matris sue. Haz figuraṫ hedus ĩmaculat⁹ ẽ xp̃s q̃ velut ouis ad occisionez est duct⁹: hũc ĩ lacte matris coxerunt iudei q̃n eadẽ die q̃ fuerat in virginis vtero ꝯceptus. i. feria sexta annũciatõis dñice tandẽ vertẽtib⁹ annis. xxxij. in magna feria sexta ĩ oculis pie matrẽ q̃ xp̃m lactauit crucifix⁹ est ¶ Secũdo hoc voluit spũs sanct⁹ ꝓpter dolorũ exp̃ssionẽ, ꝙa in eo q̃ iuxta crucẽ Jesu mr̃ appellaṫ: duplex magnitudo doloruz in xp̃o ⁊ matre exp̃miṫ ex p̃sentiali assistentia ⁊ doloris reciꝓrocatõe, vt patuit ꝓte ꝓcedenti ar. ij. ca. v. ¶ Tertio hoc voluit spũs sctũs ꝓpter fidelium exorationẽ: vt nouerim⁹ exorare ꝓ miscõia impetrãda mr̃ez miscõie mariã nõ alibi q̃z iuxta crucẽ Jesu ⁊ ibidem de uoti⁹ aio q̃rere vt efficacius valeamus iuuẽire. Vñ Bern⁹, vbi sup̃ dicẽ sic, Stat iuxta crucem iesu mr̃ eius: ibi ergo illã queraṫ re memorãdo sacr̃ meditatõib⁹: pulsando deuotis p̃cib⁹, q̃ sic q̃rit inuenit ⁊ pulsanti apietur. Subdit pulcrã oratõnem: dicẽdo sic. Quicũq; g̃ eã ꝓ certo õsiderat dicat (Orõ) Memẽto obsecro dulcis dña ⁊ mr̃ illi⁹ venerãde statõis q̃ tuo tã btõ filio astitisti pẽdẽti in cruce, reduc q̃so ad memoriã cordis tui cogitatões ⁊ ĩocẽtis aĩe tue angustias q̃s tũc habuisti q̃n innocẽs ille tu⁹ vnigenitus corã te ĩmolatus est: ⁊ recogita q̃ omnia ꝓ pctõribus tolerare voluit: q̃z ꝓmus ego sum: ille mihi p̃stitit vt sim frater su⁹. g̃ tu ne dedigneṙ pia mr̃ q̃n sim fili⁹ tu⁹, habe g̃ pissima dña me indignũ tibi cõmẽdatũ. Ad te hodie o vnica spes miseroz ꝙfugio plen⁹ fiducia tibi meip̃m ⁊ oẽs necessitates meas recõmẽdo: te hodie in mr̃em ⁊ patronã precũctis ꝓpto. Noli g̃ pia mr̃ spnere me ꝓpẽ cũ q̃ amore mei nudus ⁊ lacerat⁹ pependit corã te in cruce. Hec Bern⁹. et subinfert dĩ. Quõ credis, s, o fidelis aĩa q̃ seip̃am tibi negare possit hoc mõ supplicãti q̃ est pietate plena ⁊ miscõie regina zẽ.

¶ Articulus secundus de actib⁹ p̃dulcissime pietatis exhibitis a christo in cruce.

CIrca secũdum misteriũ de actu p̃dulcissime pietatis qui notatur in hoc euangelio tripliciter.

¶ Primo erga mulieres sctãs noiatas.

¶ Scõo erga ip̃am dei matrẽ sctissimã.

¶ Tercio erga discipulũ Johãnẽ astãtem.

Primo nãq; suauissimã pietatem exhibuit xp̃s sctis mlieribus in eo q̃ istis solis ꝓ alijs notr̃ voluit hãc gr̃az pietatis donare vt mereanṫ cũ sua genitrice sctissima adesse passioni xp̃i ⁊ morti in cruce ꝓ mundi salute ⁊ in oculis eaz spũm exalare. ¶ Sed q̃rĩ p̃t hoc aliq̃. ¶ Primo q̃re mlieres voluit astare cruci xp̃i ipse de⁹ plus q̃z viros. ¶ Ad qđ ꝓtin⁹ rñdeṫ q̃ breuiter hac rõne, vt sic a mlliere sũ psit initiũ nr̃a pditio: ita corã mlieribus celebrareṫ sacrificiũ nostre repatõis ⁊ lauacruz regeneratõis in sanguis xp̃i effusiõe ⁊ morte. Hinc in figura legiṫ q̃ moyses fecit lauatoriũ eneũ de speculis mlier̃ q̃ excubabant in ostio tabernaculi federṙ. Nimiz ostia tabernaculi sunt vulnera dñi Jesu q̃ sunt apta foramia corꝑis eius in q̃ velut in templo

vel tabernaculo deus habitauit p vnionez Mulieres excubãtes sunt iste de q̃b⁹ i euã gelio q̃ vulneribꝫ xpi inuigilabãt aspiciẽdo De speculis istaꝝ mulieꝝ lauatoꝛium ꝓficit q̃n spectaculo ipsaꝝ ꝛ exẽplo pctoꝛes purificanť p xp̃m q̃ dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nostris in sanguĩe suo, Apoc. i. ¶ Secundo q̃rit. Quare xp̃s voluit redẽptiõem nostrã opari coꝛã solis talibꝫ mlieribꝫ q̃ vocabanť singule hoc nomĩe maria. ¶ Respõdetur vt doceret qꝛ tales solũ modo homies adulti gr̃am pcipiunt efficaciter redẽptõis xp̃i: q̃ amaritudinẽ vere pnie de pctis ꝓuertendo acceptare volũt, qꝛ maria a maꝝ mare interptať, et sic in ipso nomĩe pnĩa amara designať quã debent facere pctoꝛes: alꝫ pibũt: teste saluatoꝛe Lu. xiij. Dico vob̃ nisi pnĩam egeritis oẽs simul pibitis. ¶ Tercio q̃rit, q̃re magdalenã q̃ antea fuit peccatrix in ciuitate famosa voluit xp̃s astare cruci sue cũ Maria ꝑgie ĩmaculata. ¶ Rñdeť q vt doceat qꝛ nõ solũ p iustis sed etiã p scelleratissimis pctoꝛibꝫ ad pnĩaꝫ redeũtibꝫ passio ꝛ moꝛs xp̃i pficit ad salutẽ ꝛ celestez gloriam acq̃rendã. Vñ Bern̄. sermone q̃ supꝫ dicit sic, Stant sil̃ pulcre ꝛ decẽter ꝑgo maria ꝛ peccatrix magdalena iuxta crucez iesu moꝛientis, quia ipse crucifixus vna ꝛ eadez moꝛte est cõseruatoꝛ virginis et purificatoꝛ peccatricis atq̃ vtriusq̃ pius remũeratoꝛ. Astare g̃ cruci voluit xp̃s peccatricem magdalenã vt p ipsam cũctis peccatoꝛibꝫ pateat q̃ charę xp̃s cos redemit, sicq̃ obligatuꝫ se deo pctoꝛ aduertat ꝛ a peccato resipiscat. Cũ eñ aliq̃s alteꝝ sibi obligare intẽdit: munus p̃cioſuꝫ illi oñdit ꝛ ꝓferẽdo dicit, Ecce amice vt scias q̃ntum te diligo: ꝛ q̃ntũ donum tibi tribuo q̃ mille auri talẽtis cõgregaui. Sic xp̃s in cruce coꝛaꝫ peccatrice voluit pati, vt q. di. Uide aĩa peccatrix q̃ntuꝫ te diligo qꝛ tã acerba moꝛte p te moꝛioꝛ, vide vulnera: vide qꝛ manꝰ expandi in cruce: vt te reuertentẽ amplecterer: caput inclinauit vt te oscularer, coꝛ trãsfixum habeo vt te in cordis amorẽ suscipiam. Reuertere g̃ sunamitis ad me: ecce vlciſci dissimulo: pctã remitto: p̃miũ eternũ p̃resto. O iesu dulcissime tibi laus ꝛ grãꝝactio Hec sententialiter Bernardus. ¶ Laplim. II.

Ecũdo maxime pietatꝭ actũ xp̃s exhibuit matri de cruce tripliciter. Primo ipsaꝫ pñs oculis respiciẽdo in tanta amaritudine, q̃a scribiť in euãgelio. Cuꝫ vidisset Jesus matrẽ ꝛ discipulũ quẽ diligebat, Nã, pfecto miꝫ videť q cũ plures sub cruce astarent nõ dicit xp̃s vidisse vel respexisse nisi matrẽ ꝛ discipulũ quẽ diligebat. ¶ Ad qõ rñdeť q licꝫ verisimilr et alias sanctas mulieres astãtes xp̃s viderit: tñ scp̃tura specialius loquiť q viderit matrẽ ꝛ discipulũ dilectum: nõ sine cã, qꝛ in misterio per ꝟ designať q xp̃s deus iustos ꝛ dilectos at q̃ innocẽtes q̃ significanť p matrẽ innocentissimã ꝛ p̃dilectã atq̃ iobãnem discipulum dilectũ tales libẽtius intueť ꝛ amplius ꝓsolatione spũsſctũs cõsolať. Tales in tribulatione positos nõ deserit: sed pñs oculꝰ respicit vt eruat ꝛ eoꝝ patientiã in celo remuneret. Vñ ps. Oculi dñi sup iustos ꝛ aures eiꝰ in p. e. Vultꝰ aũt dñi supꝫ fa. ma. vt p. de term. e. Clamauerũt iusti ꝛ ex o. tri. e. libe. eos ꝛẽ ¶ Secũdo maxie pietatis obsequm p̃stitit de cruce xp̃s mr̃i ꝓsolabilr alloquẽdo, qꝛ in q̃t dixit matri sue: mulier, q̃ pietatis obsequi maiꝰ tũc excogitari nõ potuit vt ait Bern̄. ser, q̃ s. Et rõnem subdit dicẽs sic, Distẽtus eñ in cruce ꝛ in vltio spũ ꝓstitutus cũ mẽbroꝝ vsum libeꝝ iã nõ bñet p̃ter oculos ꝛ liguã: de vtroq̃ boꝝ seruire matri dignatꝰ est respiciẽdo ꝛ alloquẽdo, mulier ecce filiꝰ tuus ꝛẽ. ¶ Sed q̃rit q̃re dñs Jesus nõ appellauit eam tũc matrẽ sed tm̃ mulierẽ: di. mulier ecce filius tuꝰ. ¶ Rñdeť ꝼm doctoꝛes q ꝑmo idcirco: ne si aliq̃d verbũ dulce dixisſz scz matrẽ nomĩando: doloꝛ materni coꝛdis adauctꝰ fuisſz ꝛ coꝛ ipm maternũ scisſũ extitisset, sicut legiť reuelatũ ꝟ p btãm virginez scõ Anselmo, Pepcit g̃ xp̃s matri ne dolores eiꝰ talr noiando augeret. ¶ Secũdo ꝟ voluit ꝑter misterũ, q̃a mlier dicit q̃si molliens herũ, i. dñm, ꝛ ex hoc significať q̃a beata virgo emolliuit deũ intantũ vt ĩ eiꝰ vterũ descẽderet ꝛ nr̄os defectus susciꝑet, vt q̃ si diceret xp̃s matri: mulier q̃ me in vteꝝ attratisti tuaꝝ virtutum amoꝛe Ecce q̃lia me pati fecisti, p te ꝛ hoĩb⁹ oĩb⁹. Ecce q̃ntꝭ vulneribus cõcisa est caro ex te ꝑgine sumpta. Ecce vide q̃a totũ sanguinẽ meũ quẽ ĩ tuo vtero sumpsi: effundo p redẽptiõe hoĩm et aĩam meã, p eis trado. Et tu g̃ habe elcõs meos in filios tanq̃ fratres meos charissimos ꝛẽ. Tercio xp̃s de cruce maxĩmã pie

etatē exhibuit matri, ḋa in solaciū ⁊ obsequ-
um sibi discipulū dilectū cōmēdauit dicēs.
Ecce fili⁹ tu⁹. ¶ Uñ hic vertit q̄stio apō do
ctores sacros, Cur domin⁹ matri relicte vo
luit tutorē deputare: nec voluit ipam solam
relinq̄re: cū tñ esset sctissima ⁊ diuia, puidē-
tia atq; angelo⁹ custodia ⁊ obsequio erat per
oia munita sufficiētissime. ¶ Ez ad id dā-
tur plures rōnes p̄cipue ꝑm Bern̄, vbi sup
atq; Frā, maro, ⁊ alios doc. ¶ Prima rō p-
pter obsequiū ḋa verecūdia virginal' tuto-
re ac patrono indiget: de cui⁹ cura hāc cō-
modi⁹ ducat vitā. Uñ ex hoc colligit q̄ Jo
seph sponsus marie tā añ defunct⁹ erat, ⁊ iō
xp̄o moriente ipsa ꝓgo tutore indigebat, re-
darguunt igit virgines ⁊ puelle q̄ nolūt esse
sub regimīe alio⁹ sed libere. ḋb⁹ multū insi
diat hosti⁹ antiquus. ¶ Scḋa rō ꝓpter ado-
ptiōis solaciū. sicut em̄ lex humana adinue
nit adoptionē in solaciū liberoꝝ: ita xp̄s vir
gini solaciū post se relinq̄bat in hui⁹ mundi
exilio. Erat ḡ hoc solaciū btē marie, tū ꝓpter
gratā societatē inter ꝓginem Johem disci-
pulū dilectū xp̄i: atq; ipsam ꝓginē mariam,
tum ꝓpter misteriū: q⁹ sicut p̄ter naturā erat
q̄ virgo p̄cipit filiū: ita p̄ter leges erat q̄ vir
go adoptaret filiū, tū ꝓpter significatū q̄ vi-
delicz ipsa di natural' mr̄ esset adoptata mr̄
oīm electoꝝ. ¶ Tercia rō ꝓpter spūale offi-
ciū, vt scz btā Maria haberet iohannē tan
q̄z capellanū q̄ eidē in spūalib⁹ ex officio ha
beret deseruire, s. missas coz̄ ipsa celebran-
do ⁊ sacramēta mīstrādo, vicz eucharistiaz
vnctionē sacrā. et ꝑm Albertū etiā cōfessio-
nē audiēdo. Nō ḋem ꝓfessionē p̄ctoꝝ, ḋa
maria nullū p̄ctm̄ habuit, sed vt p̄cepto de
ꝓfessione ⁊ satisfaceret obediret ꝓfitebatur
maria q̄ nō fuerit digna tāt⁹ bñficijs sua
virtute, de hoc lati⁹ li, viij. p. j. ar, ij. ¶ Quar-
ta rō ꝓpter leg⁹ diuīe cōplemētū vt ⁊ nos in
strueret implere de honore mr̄no p̄ceptū di
uine leg⁹. Hā ꝑm phm, viij. Ethi. Dñs ma
gistris ⁊ parētib⁹ nō possum⁹ reddere eḋa
lens. Et ideo debem⁹ seruire eis q̄ntū possu
mus: iuxta p̄ceptū dei Exo, xx. Honora pa
trē ⁊ matrē ⁊c. Hinc vt dicit Bern̄, ser, q̄, s.
Exq̄ xp̄s viuēs mr̄i seruierat ⁊ subdit⁹ erat
Lu. ij. Cū tā seruire post mortē nō posset in
sui p̄sona seruitium per discipulū quē plus
amauerat matri honorande exhiberi volu
it. ¶ Capitulum. III.

Tertio dñs iesus maxīe pietat⁹ actū
exhibuit erga discipulū iohannē ḋa
ipm brīssime sue mr̄i in filiū cōmen
dauit di. Ecce mr̄ tua ⁊c. ¶ Ubi q̄rit. Cur
xp̄s iohannē quē seruū mr̄i substituit: filium
nō seruū appellauit: cū ait, ecce fili⁹ tu⁹. ⁊ ad
discipulū, ecce mr̄ tua, q̄re nō dixit: ecce ser-
uus tu⁹ ⁊ ecce dña tua. ¶ Rñdet ꝑm Bern̄,
sermone p̄dicto. ¶ Prio hoc fecit ꝓpter cha-
ritatis cōmēdatōem. q⁹ em̄ xp̄s charitatez
inter hoīes summe diligit: quā ⁊ in vltia ce
na discipulis cōmēdauit di. Mandatū no
nū do vob⁹ vt di, in, Jn h̄ cognoscēt oēs ḋa
m. di, e. si di, ba, Jo, xiij, ca. Uñ ⁊ ipse suos
discipulos nō dixit seruos sz amicos. Jdeo
voluit ⁊ inter matrē ac Johānē charitatem
sctām extollere: quā charitatē importat no
men matris ⁊ filij. ¶ Secūdo ꝓpter Jo-
hānis honoratōez: ex eo em̄ apō eccl'iaz io-
hānes meret p̄honorari vtpote fili⁹ marie
a xp̄o substitut⁹ ⁊ adoptat⁹. ¶ Tercio ꝓpter
nr̄e spei cōfortationē, ḋa ꝑm Hugo, de sctō
vic. Oēs electi in p̄sona iohānis sunt cōmē
dati btē marie tanq̄z filij: q⁹ tñ nō sum⁹ digni
fore serui. Almirū Johānes interp̄tat grā
vl' in q̄ est grā ꝑm Hiero, ⁊ iō figurauit oēs
in grā exñtes ḋs singulos xp̄s adoptauit i
fratres atq; dei patris filios, iuxta illō Jo,
j. Quotq̄t aūt receperūt eū de, e, p. fi. dei fie-
ri, ⁊ p ꝓñs in filios adoptiuos sancte mr̄is
sue, vt oñdat nobis xp̄s summā pietatem ⁊
charitatē. Jdeo ait, Ecce fili⁹ tu⁹, s, o mulier
q̄ es mater mea, q, d, Ea diligētia foue ⁊ p-
moue hoīes electos ⁊ dilectos ac si essent p
geniti ex te: sicut ego fili⁹ tuus. Deinde dicit
discipulo. Ecce mr̄ tua, q, d, O aīa fidel' cō-
sidera Ecce q̄nū te diligo cum ꝓ te morioz
te mihi in fratrē ⁊ genitricē meā in matrē ti-
bi adopto: vt eadē diligētia te foueat q̄ ma-
ter filium: ⁊ ad ipam secure recurre, noli de
sperare sed ꝓfide ⁊ ꝓuertere ad me, sic expo
nit Bern̄, ⁊ subdit exclamādo: di, O miraz
⁊ inauditā pietatē xp̄i, o q̄z pficuū: o q̄z gl'io
sum est fore tuū discipulū bone Jesu. Quis
em̄ p̄ncipū hui⁹ mūdi seruis suis ustū ho-
norē exhibuit: q⁹ ecce dñs noster matrē suā
celi reginā nobis seruis in p̄sona iohis de-
dit nō in dñam tm̄ aut sororē vel materterā
sed in matrē cōmēdauit, ⁊ sic nos regni ce-
lestis fecit heredes ḋem dei coheredes āt
xp̄i, Ro, viij. Nos igit charissimi sumus di-

sepulti stātes iuxta crucē xpi. Naz q̄ christi sunt crucifixerūt carnē suam vicijs ꝛ ꝯcupi scētijs Bal'.v. Sicq̄ audire merebimur: ecce mater tua. Si em̄ maria ē mr̄ nr̄a. ḡ ihs est frater nr̄. ḡ ꝛ pr̄ ei⁹ celestis est pater nr̄. ꝛ regnū ei⁹ hereditas nr̄a. Sed adhuc q̄rit q̄liter Johes p̄ alijs discipul' singl'ariter hāc gr̄am summā ꝓmeruit vt adoptaret specialissime. ℣ Rūdet ꝑm Frā. maro. q̄ ꝯde congruo iohānes p̄ ceteris meruit. ℣ Primo p virginitatē vt ꝯgo virgini cōmēdaret. Nā Sap. vj. scribit q̄ incorruptio facit hoiem ꝓximū deo. ꝛ sic xpo iesu atq̄ ei⁹ mr̄i ꝯgini. Tu ḡ hō stude puritatē sectari vt diligar' a xpo ꝛ a matre eius adopteris in filiū. ℣ Secundo ꝓmeruit p charitatē. vñ scribitur q̄ vidit Jesus discipulū quē diligebat. christ⁹ em̄ se diligētes diligit. Prouer. viij. ℣ Tercio per passionis xpi recogitatā dolorositatē. quod notat' in eo q̄ iohannes stabat sub cruce ꝛ intuebat xp̄m patientē cōpatiendo et flendo cū gloriosa virgine matre. Qui nisi astitisset boc nō ꝓmeruisset tē. ℣ Quarto p deuotionis pietatē. Nā ꝑm Fran. maro. ex q̄ ex btā virgie sūma dulcedo effluebat diuinalis gr̄e resplēdentis in ea. ideo ipa erat sūme desiderabilis sctā deuotōe spāl'r ꝯbis pfectis ꝑm Dioni. Unde cōcludit' credendū q̄ iohānes sūma deuotiōe flagrabat ad familiaritatē marie deuotissimaz. Christ⁹ ḡ vidēs ei⁹ deuotionē: dedit occasionē castaz eidē: vt tanq̄ filius adoptiu⁹ securius adiret ipsius familiaritatem deuotam. ꝓpter quod in euangelio subinfert'. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. s. deuotam. nō addit matrem. quia ex pia humilitate non est ausus Johānes se scribere filium tante matr'. scz dei. Sed simpliciter dicit q̄ accepit eam in suam. s. per specialē deuotionē: cui pia obsequia quotidie exhibebat. Tu ergo homo fac similiter vt spūaliter adoptari merearis. Nam Roma. viij. scribitur. Qui spū dei agunt'. s. p deuotionez hi filij dei sunt. O deus meus q̄nta fuit ꝓsolatio Johāni videre: alloq̄: et ꝓuersari cū matre dei quā desiderabāt etiam angeli ꝛ oēs sancti. O dulcissime iesu da mihi pcōri sal ē in celesti glia frui tua ꝛ ipsi⁹ sctissime matris tue visione beata.

℣ Articulus tercius q̄ btā maria amarissimos plāct⁹ habuit sup filio ī vita ꝓcipue. xij

Circa tercīū misterijū de plāctu amarissimo beate marie. Nota q̄ licet ipsa in oibus penalitatibz ꝛ doloribz xpi ex cōpassionis pietate habuerit fletū dolorosum. tñ ad nūez. xij. stellaz describunt' ꝓcipue. xij. plāct⁹ ipsi⁹ p q̄bz corona gliosissima. xij. stellarū extat coronata. Juxta illō Apoc. xij. In capite eius corona. xij. stellaz. ℣ Primus plāctus siue fletus marie fuit cōpassiōis sup filij sui passiōe miseriaz. scz hui⁹ vite vt famis frigoris est⁹ fatigioz ꝛ sitis. Nā cū videbat puulū iesum plorantē p frigore vl' fame quē sciebat vez deū. p nobis sic hūiliatum quō mater pia se ꝓtinere poterat? Sic ꝛ in oibz necessitatibz et miserijs hui⁹ vite q̄s p nobis suscepat dei filius sustinēdas vtiq̄ mr̄ summe cōpassiōis ꝛ affect⁹ teneritudie cōmouebat' ad fletū: vt dicere possit illō Treno. j. Vulti gemit⁹ mei ꝛ coz meū merēs ℣ Secūdus plāctus exulatōis. q̄n. s. fugit cū filio in egyptū: terrā infideliū ydolatrarū p tantā distātiā: quaz vt ꝛ vir cursor velox pōt pcurrere. xij. aut. xv. dieb. Quis cogitare sufficiet q̄ntas penurias: q̄t fatigia et fletus passa tūc fuerit maria die ꝛ nocte in tali deserto vbi nec dom⁹ ad hospitādū erat: sed ꝓtinu⁹ labor: timor ꝛ dolor. ℣ Tercius plāctus amissionis quē habuit in triduo q̄rendo iesum. xij. annoz puez pditū. O q̄ntis fatigijs et laboribz plāgēdo discurrebat maria q̄rēs dilectissimū filiū. Pie em̄ credo q̄ illas noctes triduanas insomnes duxit i lachrimosis oroñibz deū depcādo vt daret sibi repire filiū: nec illis dieb⁹ comedere placuit aut bibere sed ꝓtinue se afflixit amarissimis lachrimis. tūc ipletuz est illud Treñ. j. Plorans plorauit in nocte. s. triduana et lachrime eius in maxillis eius. ꝓterea ait ad filiū: dolētes q̄rebamus te Lu. ij. ℣ Quart⁹ plāct⁹ captōis q̄n em̄ audiuit captū filium: pie credo q̄ q̄si mortua mor ꝛ in terrā cecidit ꝛ iuxta illud Thobie. x. Flebat inq̄t. s. ipsa mr̄ ei⁹ lachrimis irremediabilibus atq̄ di. Heu me fili mi vt q̄d te misi. s. in hierl'm lumē oculoz meoz solaciū vite mee. Hec ibi. ℣ Quint⁹ plāct⁹ sup multiplici tormētatōne quia nouerat filiū multipl'r affligi ab ipijs: vinculari alapari et dilaniari: tota nocte et die varijs modis cruciari. Juxta illud ps.

Fui flagellatus tota nocte ⁊ castigatio mea in mat. ⁊ Job. xvj. Percusserũt maxillã me am saturati sunt pœnis meis ⁊c. ¶ Sextus planct⁹ sup multiplici illusiõe quia nouerat quomodo verus deus multipliciter illudit blasphemat: vituperatur: ⁊ cum latronib⁹ deputat. ¶ Septim⁹ plãctus sup innũerabili vulneratõe: q⁹ videbat caput spinar⁹ densi tate mlt̃plr punctũ: ⁊ carnẽ eius sctissimar⁹ totalr vulneribꝫ repletã: vt a plãta pedis vsq; ad verticẽ non esset in eo sanitas. Esaie. j. Hã ꝑm mgrm Jordanẽ xps̃ habuit q̃nq; milia q̃dringenta septuagintaq̃nq; vulnera, vñ ihus. Septuagintaq̃nq; q̃tercẽt milia q̃nq;, ih̃. Tot ferit xps̃ p nob⁹ vulnera pas sus. Et idẽ dicit q⁹ si q̃s p annũ integrũ q̃ti die oret, xv. pr̃ nr̃: pro q̃libet vulnere resulta bit vnũ pr̃ nr̃. O igit q̃z mlt̃plr plãgẽs do lebat maria. q⁹ ꝑm doctores: oia vulnera q̃ passus est christus in carne: ipsa passa est in corde. Merito ō ipsa scribit illud Treñ. ij. Magna est velut mare ꝓtritio tua: q⁹ sicut gutte maris innũerabiles ita dolores Ma rie. ¶ Octauus planct⁹ sup imani effusiõe, scz sanguis xp̃i toti⁹. Hã videbat illũ sacrũ sanguinẽ ũmaniter effundi in terrã: cui⁹ vna gutta ꝑualebat mũdũ ꝑm Bern̄. Videbat os ihesu ⁊ faciẽ pulcerrimã palescere: carnez exhaustã sanguĩe nigrescere: ⁊ dicere pote rat flens illud p̃s. Defecit vita mea in dolo, ⁊ anni m. i gemitib⁹, q⁹ effusus suz sic aq̃ sup terrã: h̃ ꝓpter sanguinẽ xp̃i effusum. ¶ Mo nus plãct⁹ sup crucẽ affixiõe: q̃a videbat su um Jesum crudelr extẽsum sup clauos pẽ dere nec habere q̃ caput reclinaret; nec pos se se alleuiare ⁊c. vñ pia mr̃ dicere poterat il lud Esa. xxxviij. Ecce amaritudo mea ama rissima. ¶ Decim⁹ plãct⁹ sup filĩ interno do lore ⁊ merore, q̃a videbat ihesuz tristẽ habere aiaz vsq; ad mortẽ: ⁊ summos dolores pati tũ ꝑ matrẽ cõpassiõe, tũ ꝑ hoĩm ingratitudie vt p̃cedẽte pte actuz est de incõprehẽsibilib⁹ doloribꝫ xp̃i. ¶ Undecimus planct⁹ sup filĩ flebili morte, q⁹ videbat xp̃m cũ clamore et lachrimis mori: vt testat aplꝰ Heb. v. Credit ergo q⁹ ⁊ maria tũc p̃ dolore cordis fuis set mortua: nisi a. ſ. miraculose fuisset ꝑserua ta. ¶ Duodecimus plãct⁹ ꝑ sepatõe ⁊ orba tione filĩ. quia sepulto christo sciuit ipsum amplius nõ posse videre viuẽtẽ ista vita mor tali. De hoc deuoto plãctu Marie Bern̄. i quodã opusculo: alĩ q̃z deuoti ꝑsequũtur dicẽdo q⁹ xp̃o de cruce deposito: mr̃ adora uit ipm: ⁊ caput venerabilr suscipiẽs i bra chia spinas extrahebat: osculabat cruẽtatũ ⁊ dicebat talia O caput dignissimũ q̃z mul tiplr es cõpunctũ cũ sis sapie diuine babi taculũ. Intuebat faciẽ sputis maculataz et extergẽs ruebat in oscula di. O decora faci es quã angeli desiderãt ꝑspicere: quõ facta es vt lepr̃osa, sic ⁊ man⁹ aclatus osculando di. O man⁹ q̃ celũ formastis ⁊ terrã. O lat⁹ ꝑforatũ: osq; sacrũ clausit ⁊ oculos osculan do di. O q̃ntũ gaudiũ mihi ĩde ⁊ q̃nta dul cedo erat ex aspectu suauissimo ⁊ eloq̃o di uino. O nate p̃dilectissime nũc te mortuuz teneo in gremio quem paruulum caste ge nitum portaui cum gaudio. O fili amãtissi me: cur tibi sitio clamãti: aquã porrigere ne q̃i: cui in infantia tua virgineũ de celo lac fugẽdũ ꝓbui. Hate mi dilectissime fructus ꝟginal cõsolatio ⁊ gaudiũ olim meuz: quõ versus es mihi in luctuz. tu mihi diuitie et solaciũ, tu oẽ bonũ meũ ⁊ nũc orbata q̃d fa ciam: q̃ diuertar: ad quẽ cõfugiã: vbi caput reclinẽ sine te solacio vnico ⁊ filio p̃dilectis simo? Hicq; tot ⁊ tãtas lachrimas fudit ri gãdo corpus filĩ vt abluerẽt a sanguine et sputis caput ⁊ facies ihesu. Flebãt q̃z cuz ea sctẽ mulieres atq; ioseph ⁊ nicodem⁹ adeo q⁹ loq̃ ꝑ fletu vix poterãt. Sed q⁹ hora tar da erat corp⁹ in sepulchrũ reponere festina bant. q̃b ipsa pũissima mr̃ aiebat: Miserẽ mini mei mise. m. ſ. v a. mei. ꝓmittẽdo vt te neã in vlnis mortuũ filiũ quẽ viuũ tenere ñ possum. Tãdẽ q̃z sepulto: mr̃ cũ lachrimis osculato sepulchro ⁊ adorato reuertit in ci uitatẽ. Hec ⁊ plura talia scribunt a deuotis nec possumus plene cõprehẽdere ⁊ edicere totũ lamentũ marie. sed cõpati studeam⁹ vt cõregnare valeamus Amen.

Incipit quartus liber de ĩmaculata con ceptione Marie.

Quartus liber de misterio ĩmaculate conceptõis marie habet duas ptes Prima ps agit ꝑ modũ ꝓbatiõis de h̃ q⁹ btã maria sit ꝓcepta sine origi nali pctõ. ¶ Secũda ps agit de eodẽ ꝑ mo dũ elucidatõis ⁊ declaratõis. ¶ Itẽ põt etiã cũ placuerit p̃dicari de festo cõceptõis ma

rie pars ꝑma libri ąntl que est de ortu eius.

¶ Pars prima de ymaculata cõceptõe marie ꝓbando q̃ sit ꝑseruata ab originali.

TOta pulchra es amica mea ⁊ macula nõ est in te. Verba sunt dei ad b. ꝙginẽ Canti. iiij. In ąbꝰ ꝙbis sacris ipsa gl'iosa virgo tripl'r cõmendat. ¶ Prio de gratiosa pulcritudine: cũ dr. Tota pulcra es. vere tota pulcra maria. q̃ ois pulcritudo aĩe rõnal' est a dei gr̃a ꝑm Fran. maro Maria ꝙ est gr̃a plena: teste angelo Lu. j. Et q̃ etiã sequit q̃ q̃ tota pulcra: g̃ q̃libet ps vite eius gr̃osa. Totũ em̃ ꝑm logicos resoluit sic. i. quelibet ps. ⁊ sic eius ꝙceptio fuit gratiosa ⁊ ab originali pctõ ꝑseruata ꝓ specialissimã gratiã. ¶ Secũdo cõmẽdat maria q̃ est dei amica cũ dr Amica mea. q̃ ab eterno ꝓordiata vt sit mr̃ dei dilectissima. iuxta qõ ipsa di. Prouer. viij. Necdũ erãt abissi ⁊ ego iã ꝙce. ⁊c. ¶ Tercio cõmẽdat de puritate sũma: q̃ in ąt Macla nõ ẽ in te. neq̃ original' neq̃ actualis pcti. Vñ hic acturi de mirãda ⁊ ymaculata ꝙceptõe marie: tria misteria notabim⁹. ¶ Primũ misteriũ dr celebritatis. ¶ Secundũ dicit immunitatis. ¶ Terciũ dicit ꝓbabilitatis. Põt etiã ad ꝑ idẽ thema applicari. Pulcra es ⁊ decora filia hierl'm: terribil' vt castrorũ acies ordiata Can. vj. Et eccl'ia canit. ꝺ huius autẽ ꝓcessu iuxta Aue Maria special'r vide circa finez huius voluminis.

¶ Articulus ꝑmus q̃ festũ cõceptiõis marie ab omnib⁹ est celebrandũ. ⁊ ad id inducunt plures vtilitates.

CIrca primũ misteriũ celebritat⁹ questio ꝙsit inter plerosq̃ Utr̃ liceat festũ conceptiõis marie ab eccl'ia celebrari: ąbusdaz dicẽtib⁹ q̃ nõ. eo q̃ ipsa cõcepta est in vtero sctẽ Anne matris. de viro. i. sctõ Joachim ꝙcubitu mr̃imoniali. Et nõ est vez qõ sũ plices putãt. s. annã ꝙcepisse ꝑ solũ osculuz ioachim. Vñ illi dicunt q̃ btã ꝙgo ꝙcepta sit in pctõ originali. ⁊ iõ festũ ꝙceptiõis celebrandũ nõ rõne ꝙceptõis sed rõne sctificatõis. ⁊ sic intẽtio celebrantis deberet fieri ad tẽp⁹ sctificatõis nõ ꝙceptõnis. eo q̃ cito post ꝙceptõez credit fuisse sctificata. Sed doctores nr̃i tenẽt q̃ b. maria licet in sancto mr̃imonio cõcepta sit sine originali pctõ. Et id ꝙcilit̃ Basilien. determiauit credẽduz a cũctis. et deniq̃ Sixt⁹ papa. iiij. anno D. cccc. lxxvj. currẽte sub eisdẽ indulgẽtijs q̃ a summis põtificib⁹ sunt date ꝑ festo corꝑis xp̃i: ordinauit festũ ꝙceptõis b. Marie celebrandũ cũ octa. spãli q̃z missa ⁊ pulcerrimo officio edit⁹: q̃bꝰ exp̃sse ꝓtinet b. mariã ꝑseruatã fuisse a pctõ originali: hoc ip̃m declarauit ⁊ ꝑfirmauit credenduz. ¶ Quilibet igit̃ fidelis hortat ab eccl'ia dicẽte Gl'iose ꝙgis Marie ortũ dignissimũ recolam⁹ q̃ ⁊ genitricis dignitatẽ obtinuit ⁊ ꝙginalẽ pudicicia m nõ amisit. ¶ Et nota ꝓpter simpliciores q̃ ꝑ festũ ꝙceptionis marie debet q̃libet deuote celebr are ꝓpter quatuor precipua inductiua.

¶ Primo ꝓpter christi honorem
¶ Secũdo ꝓpter Marie amorem
¶ Tercio ꝓpter fructificationem
¶ Quarto ꝓpter indulgentie ꝙsecutionez.

¶ Primo ꝓpter xp̃i honorẽ. q̃ vt dic̃ hiero. ꝺ. de assump. Nulli dubiũ ąn totũ ad dei honorẽ ptineat q̃cq̃d sue genitrici fuerit officiosissime exhibitũ ⁊ impẽsum. Hec ille. ¶ Itẽ Bern. ꝺ laudib⁹ virg di. O felix Maria q̃ te diligit deũ honorat. Qui tibi fuit deũ reficit. q̃ tuũ nomẽ puro corde inuocat q̃cq̃d postulat idubitãter ꝙsequit. Hec ille. ¶ Secũdo ꝓpter ꝙgis marie amorẽ. Vñ Anſ. in epl'a ad coãglicanos epos dic̃. Non videt verus amator virgis marie q̃ recusat diem ꝙceptõis ei⁹ colere. Hec ille. ¶ Tercio ꝓpter fructificatõez. q̃ plurime vtilitates ⁊ fruct⁹ ex ꝑ acq̃runt: sic̃ colligit̃ ex officio hui⁹ diei ⁊ ꝙbis sctõz. Pria q̃dẽ ꝺr exaltatõ Ecc̃i. xv Obuiabit. s. Maria illi tanq̃ mr̃ honorificata. s. in sui ꝙceptõe ⁊ veneratõe. Et exaltabit illũ. s. deuotũ suũ apud ꝓrios suos. Ad id refert Anſ. in epl'a ꝑdicta miraculũ fc̃m tpe Karoli reg⁹ frãcoz. de q̃dã germano regis Hũgarie: cui btã ꝙgo maria inuixit vt festũ ꝙceptõis sue celebraret ⁊ ip̃m in pr̃iar chatũ Aq̃legie exaltauit. De hoc habes li. vl. p. vl. c. vj. miracu. iiij. Scda vtilitas ꝺr defensatio. q̃a tales maria defendit in ꝓculis ⁊ liberat a ꝓfusiõe ⁊c. Vñ Anſ. in epl'a qua s. dic̃ Quisquis ꝑsul aut abbas es recole diligẽter festũ ꝙceptõis marie ⁊ a cunct⁹ iube eã diligẽter coli. q̃z si toto corde eaz

amaueris nunq̃ de tuo gradu cũ cõfusiõe deponeris. Et ad id facit qđ narrat ibidez Anſ. miraculũ de q̃dam helsino abbate q̃ cũ in negocijs regꝭ anglie nauigaret: ecce tẽ pestate orta ī mari cũ nõ esset spes alia euadendi: ad b. mariã ꝓfugit ꝓcibꝰ: mox q̃z ī aere apparuit q̃dã ī põtificali habitu lucidus z ait. Sclas q ꝑ dña Maria misit me iubẽs q si vis liberari, ꝓmittas te annuatim celebrare z celebrãdũ ꝑdicare festuz creatiõis z ꝛceptionis ipsi⁹. Qđ ille ꝓmittẽs: mox liberatus est sedata tẽpestate. ¶ Tertia vtilitas specialis gratie infusio. Sicut eñ ipsa ī cõceptione est infusa speciali gratia copiosi⁹ q̃ est ꝑseruata a pctõ orĝinali z sctificata miro modo: ita ꝓbabile est z verisile q celebrãtibus hoc festũ Marie spãlis infundit gra ex ipsi⁹ redundãtia plenitudis. Unñ Bernñ. Uas inq̃t liq̃re plenũ si q̃mõ moueat effũdit liquorẽ ex suppleno, sic Maria cum sit plena gra si q̃mõ mouet ꝓcibꝰ: effundit in nos gratiã. Hec ille. ¶ Quarta vtilitas celestis gl'ie retributio. Unđ scribit in figura Ecci. xlij. A luna signũ diei festi. Mã maria est pulcra vt luna Cañ. vj. Ab hac ĝ luna. i. maria signũ diei festi. ſ. eternitatꝭ, qz deuot⁹ cultus festiuitatꝭ marie est signum btitudis celice ꝓsequẽde, ꝑcipue aũt celebratio et cultus festi ꝛceptõis b. marie, vt testat Anſ. in epla q̃ supza di. sic. Nos fratres dilectissimi si portũ salutis volum⁹ apphendere: dei genitricis creationẽ z ꝛceptionẽ dignis officijs celebremus: vt ab ei⁹ filio digna mercede remuneremur. Hec ille. ¶ Quarto ꝑncipaliꝝ inducimur ꝓpter indulgẽtie ꝓsecutionẽ. Maz ꝑter supzascriptas a Sixto papa ꝛcessas indulgẽtias: insup ꝛciliũ Basilien. oĩb vere penitẽtib z ꝓfessis ea die itereſſentib missis cẽtũ ꝑmis vel secũdis vesperis z matu. totidẽ. Itẽ sermoni diuini de ea festiuitate. cl. dies indulgeñ. ꝛcessit ꝓpetuis tpibus duraturis. vt patet in bulla.

¶ Articulus secundus de imunitate cõceptiõis Marie z eius possibilitate ac cõgruitate.

SEcũdum mysterij imũitatis. Circa qđ tria q̃rũtur. ¶ Primo de possibilitate. Secũdo de ꝓgruitate. ¶ Tercio de modalitate. ¶ Primo inquã de possibilitate q̃ritur vtrũ de⁹ potuerit b. ẏginẽ ꝑseruasse a pctõ orĝinali nõ obstãte eius ꝓpagatõe naturali. ¶ Ad qđ ꝑtin⁹ rñdet q sic, z declarat pluribꝰ modis in hui⁹ ꝓcessu. qa cũ dupler distinguat in deo potẽtia: absoluta et ordinata ſm Scotũ sup. j. dist. xliij. Absoluta ẽ respectu oĩm possibiliũ: que nõ includũt ꝺictionẽ neq̃ in fieri neq̃ in facto esse. Ordinata ẏo est ea dẽ potẽtia respectu oĩm possibilium q̃ nõ includũt ꝺictionẽ formatã legibꝰ a sapiẽtia diuina institutis, z q̃ ad vtrãq̃ de⁹ hoc potuit facere: qđ bñ ostenditur

¶ Primo ex lege theologica.

¶ Secundo ex lege iuridica.

¶ Tercio ex lege philosophica.

Primo q̃dẽ ex lege theologica. qz scriptũ est Job. c. xiij. Quis põt facere mũdũ de imũdo ꝛceptũ semie. nõne tu q̃ solus es, ĝ de⁹ z ipse solus facere potuit mariã mũdã oĩmode de semie cõceptã imũdo. Et ꝑ plura theologica exẽpla cõprobat: eoq̃ q̃ põt facere mai⁹: põt z minus: ꝑ regulã thopicã. Sed deus fecit maiora. Pzio qñ creauit mũduz de nihilo. Scõo qñ fecit angelos purissimos vnica volũtate. Tertõ qñ de pua adeosta formauit subito magnã mulierẽ Euã sine additamẽto z sine pctõ. Quarto q̃ndo xp̃m ꝑfectissime in ẏgine vtero subito formauit. Quinto qñ ex ẏgie vtero clauso xp̃i corp⁹ palpabile z mortale sine dolore voluit gigni. Sexto qñ corp⁹ tã magnũ xp̃i sub pua q̃ntitate sacri eucharistie tradidit. Septimo qñ aiam lazari de limbo ad istã vitã reduxit, z hec maiora erãt, ĝ zc. ¶ Secũdo ostẽdit ex lege iuridica: qm̃ ſm leges et iura cõditoꝛ legis nõ tenet ad leges a se cõditas xx v. q. j. ideo, z c. cõfidimus. Et, xv. q. j. c. cõsideraui. Unñ z Aug⁹. de regimĩe ꝓncipuz di. q⁹ null⁹ ꝓnceps obligat suis legibꝰ, imo põt dispẽsare in lege data vel aliq̃s excipe ab ea: nõ obstãte obligatõe parentũ eozundez cũ q̃bꝰ dispẽsat. hui⁹ testꝭ est etiã Justinian⁹ C. de leg. l. digna vox. Et vulpian⁹, ff. de legi. l. ꝓnceps. Sic nec de⁹ obligat suis legibus datis hoĩbꝰ vt mũdo: qđ claret etiã in exẽplis. Mã ꝓmo de⁹ legẽ circũcisiõis datã Gen. xxx. cassauit z annullauit in nouo te. ¶ Scõo de⁹ q̃ legẽ celis dedit ꝓtinui motus: ipe celũ fecit stare tpe Josue spacio vnius diei, eiusdẽ c. x. Atq̃ tpe Ezechie regꝭ retrogradare. x. lineis solẽ, Esa. xxxviij. ¶ Ter

cio deus q̄ dedit hoīb legē mortis in penā pcī: ipe dedit spāle ꝓuilegiū Elye z Enoch multis milib annoꝝ supuiuēdi. g̈ m'to magis ꝯ legē dispēsare potuit z congruit cum mr̄e ꝓseruādo ipsam a pctō originali. ¶ Tercio oñdit ex lege phīca. qz q̄cq̄d pōt ꝑt⁹ inferior: pōt ꝑt⁹ superior. ij. Thopicoꝝ. Sz natura inferior pt ꝓducere rosā de spinis pulcrā. Itē q radi⁹ solis nō ꝓtrahat feditatē ex ꝓtactu rex fedaꝝ. g̈ virt⁹ diuīa m'to fortius potuit: vt maria pulcra educeret ex parētuz ꝓpagine naturali: z ne aīa ei⁹ inficeret ex carnis generate natural'r vnione. ¶ Caō. II.

Secūda questio

t de ogruitate Utz cōgruebat vt de⁹ p̄seruaret b. virginē a pctō originali in sua ꝯceptōne naturali. Ad qō respondet breuiter q sic: triplici rōne

¶ Primo ratione theologicali

¶ Secundo ratione legali

¶ Tertio rōne phīcali.

Prīo inq̄z rōne theologicali. qz ogruū ē vt nil ponat in xp̄o iesu dei filio qō notet ignominiā: cū ipse sit cād⁹ lucis eterne z speculū sine macula ac imago bonitatis dei. Sap. vij. Sz si ponit b. virgo ꝯcepta in pctō originali: tūc ponit ignominia in xp̄o. s. q mr̄ ei⁹ fuerit aliqñ in pctō. z sic macl'a erit dede cozis in xp̄o q̄ ad originē: qz redūdat in ip̄m Juxta illō Ecci. iij. Dedec⁹ filij p̄ siue mr̄ sine honore. ¶ Scōo oñdit ex rōne legali. qa fm oēs leges valde iniqu⁹ reputat fili⁹ qui cū possit p̄cauere matrē dilectā in man⁹ inimici ꝓmittat cadere nec a pic'o velit ꝑseruare. qa est ꝯ legē diuīnā di. Exo. xx. Honora p̄rem z matrē. z ꝓtra legē naturalez. qz teste pho. viij. Ethi. Parētib nō possum⁹ reddere eq̄lēs. z ꝯ leges ciuiles z canonicas. vt extra ō iureiu. q̄ntauall'. Et in autent. vt licet mr̄i vl' auie. Et. ff. ō alen. liber. l. supi⁹. z l. si qs a liber. zc. g̈ p Prīū m'tū ogruebat filio dei ñ ꝓmittere matrez i man⁹ diaboli ꝓ originale pctm̄ in ꝯceptiōe incidi: sz decebat ꝑseruare eā: qō optīe poterat. ¶ Tercio ostē dit ex rōne phīcali. qz fm regl'az thopicā boetij. ij. thopicoꝝ. Si de q̄ min⁹ videt ineſſe ineſt z de q̄ mag. Exēplū si ogruuz ē vt rex honoret z exaltet famulū: m'to magis mr̄ez Si g̈ ogruebat vt de⁹ adā vel euā atq̄z angelos faceret in ꝓncipio sine oī pctō: multo fortius matrē ꝑelectam q̄ exaltāda foret sup̄ oēs angelos zc. ¶ Capitulū. III.

Tercia questio

t de modalitate p̄seruatōis marie a pctō originali. s. q̄l'r fieri potuit. lz q̄ppe b latī⁹ in p. ij. li. declaret. Tñ p hui⁹ ītellectū b breuiter fm Sco. atq̄z Frā. maro. sup. ij. di. iij. Nota q b ex trib ꝓpatib pcipue declarat. ¶ Prima ꝓpas q pctm̄ originale dic ꝓpatōez. Est em̄ carētia originalī iusticie debite ī ꝑmis ꝓgenitib amisse ex trāsgressiōe legis diuīe a ꝑmis ꝓgenitib oriuata ī oēs natural'r ꝓpagatos z diuīo decreto artatos obligās ad penā dāni: z ceteras penas q̄ tale carētiā sequunt. Sic q̄ppe cōiter nr̄i doc. diffiniūt pctm̄ originale ex sētia Anſ. z declarari p̄t hec diffinitio ex pte. ij. h⁹ li. ar. j. z p cipue c. vij. vide g̈. ¶ Scōa ꝓpas q gr̄a diuina eq̄lat originali iusticie fm acceptationē diuīnā: imo excedit ita q p b q aīa hūana hz gr̄am nō ineſt ei pctm̄ originale. lz g̈ q̄libet fili⁹ ade est debitor iusticie original' z ex demerito ade caret ea. z iō oīs talis hz vnō ꝓtrahat originale pctm̄. Si tñ alicui ī ꝑmo īstāti creatōis aīe det gr̄a ille licet careat originali iusticia nunq̄z tñ est debitor ei⁹. qz merito alter⁹ ꝑuenientis pctm̄ dat sibi gratia q̄ eq̄lat illi iusticie q̄ntuz ad diuīnā acceptatōem: z tal' non ꝓtrahit pctm̄. ¶ Tercia veritas rñsiua ex predict⁹. q lz btā maria ex rōne sue ꝓpagatōis natural: eo q p cōcubitū mr̄imonialē ē ꝯcepta atq̄z ex ōmerito ade habuit aptitudiez vnde ꝓtraheret originale pctm̄. tñ ex merito xp̄i ꝑueniet⁹ q̄ ab eterno ip̄az elegit ī mr̄ez habuit ifusaz gr̄az ī ꝑncipio creatōis ꝑseruātē a pctō originali: qz potuit de⁹ ī īstāti ꝓfusiōis aīe ei⁹ infūdere sibi tantā gr̄am q̄ntā alij in baptismo cō ut fertur g̈ in illo īstāti ñ hūit originale: sic si fuisset ꝑ us baptisata. Et lz caruerit originali iusticia tñ gr̄a eq̄lat iusticie originali: vt patuit secūda ꝓpate. Sz forte dic⁹ Tñ ibī fuit infectio carnis. Rñdet q dato q illa caro ñ fuisset mūdata ꝓtute. ss. añ ifusionē aīe. tñ illa īfectio ñ fuit tā necessaria cā macl'atōis aīe. Sic videm⁹ post baptismū q̄ñ manet q̄dē illa īfectio ī carne fm m'tos z tñ īfectio aie ablata est z nō manet p⁹ baptismū. Imo g̈ ōz q caro btē virgis añ infusionē aīe ītellectiue: fuit virtute. ss. mundata ac purificata

et dedicata vt esset vas aptissimũ ad recipiendã aiam iam sctissimã: vt in illo instãti q̃ nia infundebat nõ esset infecta: sed iã mũdificata. Hoc ꝓm Scotũ z buj⁹ vie secꝫces. O igit ego gl̃iosissima vere tota pulcra es et gratia plena etiã in ꝯceptõe z̃c.

¶ Articulus tertius q̃ beata Maria de facto fuit p̃seruata ab originali peccato et hoc ꝓbat. xij. testimonijs.

Certum misteri
t Qum ꝺr ꝓbabilitatis. ¶ Ubi nota q̃ btãm mariã fuisse p̃seruatã de facto ab originali pctõ ꝓbant plurima testimonia. ad qõ ꝓ p̃ti decreui accipe. xij. varietates legũ: q̃bꝫ tanq̃. xij. stellis radiãtibꝫ in corona gl̃ie marie. Juxa illud Apoc. xij. In capite ei⁹ corona. xij. stellaꝝ. Id ꝓmptũ est cõprobare z diuidunt in. iij. ternarios.

¶ Primũ est testimoniũ legis diuie siue mosaice. nã Gen. iij. Ipsa. s. Maria ꝯteret caput tuũ. s. o serpẽs. Sed si maria fuisset in pctõ originali: tũc ꝓ̃s foret q̃ ipsa a serpẽte fuisset strãgulata. quõ ḡ potuisset caput serpentis ꝯterere strãgulãtis. et sic ꝓuaret tali triũpho. Hinc Orige. ait. Maria neq̃ serpentis psuasione decepta: nec ei⁹ venenosis afflatibꝫ infecta fuit. Hec ille. ¶ Itẽ Exo. xx. lex diuia p̃cepit di. Honora patrẽ z matrez ḡ sequit q̃ xp̃s honorauit matrẽ oĩmode q̃ potuit. z p ꝓ̃s ilto honore p̃seruatiõis a pctõ originali. ¶ Itẽ dñs p̃cepit Exo. xxv. moysi di. Cõpingite arcã de lignis sethim q̃ sunt imputribilia: ad figurandũ btẽ Marie in q̃ quasi in arca xp̃s req̃euit imputribilitatẽ. s. p abnegationẽ maculẽ. ¶ Secũdũ testimoniũ legis ꝓphetice. accedat ꝑm⁹ Job. iij. di. Pereat dies in q̃ natus sum: z nox in q̃ dictũ est: ꝯcept⁹ est bõ Obtenebrent stelle caligine eius expectet lucez z nõ videat nec ortũ surgẽtis auroze. Hec ibi. Sup q̃bꝫ verbis lyra dicit in q̃dã ope. ibi iob loquit de reatu originalis pctõ. z iõ dicit. Obtenebrẽtur stelle. i. sctĩ: caligine eius z̃c. expectet lucem. i. xp̃m. z bũc nõ videat: eoq̃ xp̃s supnaturaliter ex virgie ꝯceptus originale pctm̃ ꝯtrahere nõ potuit. Sequit: nec ortũ surgẽtis auroze. i. ꝯceptũ marie: q̃ figurat ꝑ auroram Canti. vj. ¶ Accedat z visio ꝓphetica: qz btã virgo figurat ꝑ portã clausam quaz vidit Ezechiel vt patet ca. xliij. Ezech. vbi scribit q̃ nunq̃ fuit apta sed sp clausa. ḡ per eam nunq̃ intrauit pctm̃: al's non fuisset sp clausa. ¶ Accedat etiã Dauid di. Domũ tuam dñe. i. btãm mariaz: decet sctitudo. ergo debuit ꝯcipi sctã. ¶ Itẽ accedat Salomõ ꝓuer. viij. d. in ꝑsona marie. Hecdũ erãt abissi z ego iã ꝯcepta erã. De hac aũt irrefra. Alex. de hales Oẽs inq̃t deuoti marie exponãt hãc autoritatẽ sic Hecdũ erãt abissi. i. ꝓfunditates pctĩ originalis. Hã abissus ꝺr ab a qõ est sine z bissus qõ est q̃ddã lũinosum subtile z candidũ factũ textrico ope Quoꝝ ꝯraria sunt in peccato originali qõ ẽ tenebrosum ꝑ ꝓuationẽ lucis gr̃e: z grossuz ꝑ damnũ ꝑpetuũ atq̃ turpe ꝑ carentiã dilectionis diuine. Hõdũ igit erãt abissi. i. peccati originaľ ꝓfunditates: z ego iam ꝯcepta erã. s. ꝑueniẽte gr̃a dei. Deniq̃ idẽ Alex. de hales cũ essz in fine vite sue exposuit illã autoritatẽ themat⁹ p̃fati di. sic Tota pulcra es scz p gr̃e plenitudinẽ Amica dei altissimi. i. mater dilectissima: z macula nõ est in te nec originalis nec venialis aut mortalis. z his dictis cõmẽdãdo aiam suã btẽ virgini felicit̃ in dño expirauit. ¶ Tercium testimoniuz legis euãgelice. q̃a ibi legit q̃ Gabriel salutando b. virginẽ: sic dixit. Aue gr̃a plena d. te. b. tu in muli. Ex quibus verbis clarescit ꝓpositum ꝑ singula verba. Nam ꝓmo dixit Aue. i. sine ve. z sic negãs ve oẽ: negat peccatũ originale. Secũdo ait: gr̃a plena. sed plenũ est cuj⁹ nulla pars est vacua. iij. phisicoꝝ. ergo ꝑs origis. i. ꝯceptõis marie non fuit a gr̃a vacua: qõ fuisset si in pctõ originali ꝯcepta foret. Tercio ait: dñs tecũ. ex quo sequit q̃ q̃diu fuit in originali pctõ fuit a deo aliena z sub ptãte diaboli ꝓstituta: ergo nõ dñs cum ea. Quarto ait: bñdicta tu ĩ mulieribꝫ. q̃a em̃ bñdicta q̃ ab eterno ẽ mater dei electa. ergo nunq̃ maledictõi subiecta fuit. Cum em̃ scriptum sit Exo. xxj. Qui (inquit deus) maledixerit patri aut matri: morte moriatur. ergo christus deus nunq̃ permisit maledictioni subiacere suam matrem: quod foret si in peccato originali concepta fuisset. Videat ergo qua fronte audeat dicere Aue maria z̃c. qui temerarie asserit beatam Mariã in peccato originali cõceptam. ¶ Quartũ testimoniũ legis ecclie stice. Numirum ecclesia errare non potest q̃ a spũsco docet in omni veritate et dirigit.

Joh. xvij. Et ad id. xj. dist. Quis in fine. et xxiij. q. j. a recta in sede xc. Sed ecclesia canit in officio di. Felix es sacra virgo Maria et omni laude dignissima. Hec laus autez est vna maxima q dicat ipsa a pcto originali p seruata: ergo ea digna. Itē canit eccl'ia sancta et imaculata virginitas qbz te laudibus efferā xc. g debent imaculate virgini attribui oia priuilegia exemptois a culpa. Preterea ecclesia sancta romana id tenet officio diuino, vt patz in bulla pape. ¶ Quintū testimoniū legis canonice vel iuridice. q. xix. q. ij. due. et extra de regular. c. licet. dr q qui lege puata. ff. ducit nulla ratō exigit vt lege publica cōstringat. Sed btā maria a pncipio fuit lege puata. ff. ducta. g a cōi lege exēpta. Itē. xxv. q. iij. §. j. et se. rone pcti qd induxit et pter verecundiā sexꝰ multeri nō pcedit̄ p alio aduocare: sed pcessū est marie vt sit aduocata nra apud deū: g ipa excipit ab illa lege cōi quā deꝰ posuit filijs ade ratiōe pcti. Limitz vt scribit. xxv. q. j. c. vlti. priuilegium speciale derogat generali. sz btā virgo ē specialr puilegiata. g. ¶ Sextū testimoniū legis ciuilice. Nā. ff. de legib. l. princeps dicit. Princeps augustꝰ est legib solutꝰ et augusta est exēpta de speciali puilegio. Seqtur g q augusta maria est exempta. Et huic cōcordat figura Hester. xxv. vbi rex Asuerꝰ ait ad Hester reginā. Non pter te ināt sed pter oēs hec lex posita est. Hester aūt figurauit mariā. ergo xc. ¶ Septimū testimoniū legis phice. qz Aresto. viij. Ethic. ait q generātis ad generatū et ecōuerso est naturalis amicicie dilectio q̄ bonū vult amato. qz amor amicicie fundat̄ in beniuolētia. ix. Ethicoz. ergo xps genitus a btā virgie voluit matri ab eterno pelecte oē bonum gre qd potuit. Certū em̄ est q qlibet filius sapiens vult habere matrē et eligere talē q̄ntū potest parentē: q̄ ol pfectōe et nobilitate ac gre decore sit ditata. sequit g q xps matri ꝑ bonū gratie voluit et potulit. q. i. sine originali pcto sit pcepta. Item filij amāt parētes tanq̄ alia qd ab illis existētes plus q̄ oēs seruos. viij Ethicoz. imo ad seruum fm q seruꝰ nō est amor amicicie vt dr ibidē. Quia aūt amare amicicie dilectōe est bonū velle. ix. ethicoz. ergo magis amare est maiꝰ bonū velle: et maxime amare est maximū bonū velle: per illā regulam. v. Thopi. Sicut simplr ad simpliciter: sic magis ad magis: et maximuz ad maximū. Sequit g q sicut xps sume p oibz seruis amauit matrē ab eterno preelectā: ita maximū ei bonū voluit qd et fecit. Sz seruis. i. angelis et ade atqz eue hoc bonū voluit q sint creati sine pcto originali: ergo multo magis matri xc. ¶ Octauū testimoniuz legis poetice. Vñ Seduliꝰ li. j. paschal' carminis ait Et velut ex spinis mollis rosa surgit acutis Sic eue de stirpe sacra veniente maria Hil est qd laniet matrē beres seruat honorē. Hec ille. ¶ Item Alanus ait Hec est stella maris: via vite porta salutis. Nescia spineti: florens rosa nescia culpe. ¶ Itē Seneca tragedia pma ait. Sollicita tanti pcia natales habent Semp qz magno pstitit nasci deū. Hec ille. ¶ Nonū testimoniū legis machometice. qa impurus machometus i suo alkorano q apud oēs saracenos et thurcos est autēticꝰ: put Nico. de lyra in postilla sup Lu. attestat̄: dicit sic. Nō est in filijs ade quē nō tetigit sathan. et iō dū nascit̄ bō plorat vociferās ex tactu pter Mariā et filium eius yse. i. iesum. Hec ille. ¶ Decimū testimoniū legis doctorice siue autētice. quia bocipm multoz doctorum sanctoz autoritas pfirmat ex quibz aliquos pferamus. ¶ Primus est Anselmus in li. de pceptu virgi. c. xviij. di. Decebat vt illa virgo ea puritate niteret qua maior sub deo nequit intelligi. quod nō haberet veritatem si in pecca to originali concepta foret. Idem Anselmꝰ li. de exordio mūdane salutis di. Si qd originalis pcti in pagatōne matris dei extitit illud. pagantiū nō pagate fuit. Si deꝰ castanee cōfert vt intra spinas a spinis remota concipiat: alatur et formet: nō potuit hoc filiꝰ dei facere matri sue. Et sequit plane potuit voluit et fecit. Secūdus doctor Ambrosiꝰ in sermone de Babaonitis dic. Hec est virga in q̄ nec nodus originalis nec corter venialis culpe fuit. Idem in lib. de sancta virginitate. Et sup Lucam dicit. Quid nobilius dei matre: quid splēdidius ea: virgo erat non solum corpore sed et mēte. Vñ sequitur q ania Marie non fuit a casu eleuata sed a casu preseruata. alias non virgo mente sed peccato corrupta. ¶ Tercius Augustinꝰ libro de natura et gratia di. De maria propter bonorem domini nullam prorsus cū de peccatis agit̄ volo habere q̄stiōez

Idē li. de. v. hereſibꝫ in ꝑſona xp̄i dicit. Si potuit inq̄nari manichee mater mea cum t ipaz facerē: potuit t ego inq̄nari cū ex ea nascerer. ꝓñs est falsum: ḡ t añs. ¶ Idē sermōe xliij. de natiuitate xp̄i dicit Maria oi sctitate t gr̄a in vtero matris est repleta: vt ō mū dissima matre mūdissim⁹ nasceret filiꝰ mater xp̄i ꝑelecta: q̄a sicut in celo habuit xp̄us patrē īmortalē: sic t in terra habuit matrem oi corruptōe carentē. Hec Aug⁹. ¶ Quartus doc. Hiero. ad paulā t eusto. di. In maria totius gr̄e q̄ est in xp̄o venit plenitudo: sed xp̄s fuit sine originali: ḡ t in mariā venit hec gr̄a. ¶ Quintus Rich. de sanc. vic. i ser mo. Nō dū erāt abissi: di. Nō decuit vt caro marie q̄litercūq̄ fœtet obnoxia culpe. nā dei sapie indignū credim⁹ vt quā ad lucem ꝑdestinauit puritatꝫ: tenebris sineret ꝛuolui: nec erat ingratus matri ꝓprie q̄ oibꝫ mr̄ibꝫ ꝑcepit honorē exhiberi. Hec ille. ¶ Sext⁹ deuot⁹ Bernꝰ. in ser. Tēpus loq̄ndi di. Caro inq̄t ꝙginis ex Adā sumpta macl'as ademō admisit. ¶ Septim⁹ Cirillus p̄riarcha Alexandrin⁹ li. ꝙtra nestoriū dic. Post filiū temerariū est ponere in Maria virgie macula aliquā aut pctm̄. ¶ Octauus Hyldefonsus archiep̄s Tholosan⁹ cui btā virgo sepius apparebat t obtulit ei de paradiso vestē sacerdotalē q̄ adhuc inibi seruat: cōmisit eꝫ eidē vt celebraret annuatim festū ꝓceptōnis sue Ex quo ille tractatū cōposuit in q̄ ꝓbat ipsam sine originali cōceptā fore: q̄ tractat⁹ si ue liber ab ipso editus tantū virgini cōplacuit q̄ illi librū ipm manu tenenti aquit t p tali ope gr̄as retulit. ¶ Nonus doctor Alexander de bal'. q̄ dū in festo ꝓceptōis coraz vniuersitate legeret t teneret btām Mariā in originali cōceptā fore: adeo infirmitates ipm inuaserūt t annuatim ipsa die ꝓceptionis vexabat illa infirmitate: vt videret velut semimortuus. Tādē se recognoscēs vouit se librū cōpositurū ad honorē virgis: et mox sanat⁹ libꝫ edidit in q̄ ꝓbat ꝙginē fore ꝓceptā sine originali, t reuocat q̄cq̄d in. iij. sniaꝝ ꝓtradixerat. t dū morti appropinq̄ret btē ꝙgini se cōmēdauit di. Tota pulcra es amica mea: t nulla macula necꝫ original'ne q̄ actual'est in te. ¶ Decim⁹ Johes scot⁹ q̄ parisi⁹ ꝓposita q̄stiōe oibꝫ doctoribꝫ cōclusit t oīa eoꝝ argumēta ꝓria cū essent pl⁹ q̄ ducēta memoria mirabili recitauit t solut t innūerabiles supaddidit rōnes ꝓbātes q̄ virgo est cōcepta sine originali, vñ vniuersitas admirādo ipm doctorē subtilem appellauit Et idipm tenēt nūc nr̄i doctores vicz Lira Fran. maro, Petr⁹ de cādia. Aureol⁹. Bullhelm⁹ varro. t multi alij. ¶ Undecim⁹ sanctus dñicus in sua editōe dicēs sic, Sicut ꝓmus adā fuit ex terra virgine t nunq̄ maledicta format⁹: ita decuit in secūdo Adā. i. xp̄o fieri. Hec ille. ¶ Duodecim⁹ sctūs thomas de aq̄no q̄ licet in pleriscꝫ scriptis huius ꝓrariū dixerit, tñ sup. j. sniaꝝ dist. xliij. ar. iij. in solutiōe tercij argumēti rndēdo ad autoritatē Anselmi dicit sic, Pōt aliqd̄ creatū inueniri q̄ nil puri⁹ pōt esse in reb⁹ creatis: puta si nulla peccati ꝓtagiōe inq̄natus sit, Et talis inq̄t fuit puritas marie q̄ a peccato originali t actuali īmunis fuit, sub dō tñ inc̄tū erat in potētia ad peccandū. Hec Thomas. ecce patz. ¶ Undecimū testimoniū legis rōnis theologice. Nā plurime rōnes ponunt a doctoribꝫ p hui⁹ veritatꝫ cōfirmatōe, Sed qz lōgū foret tā multa ponere: op⁹ē cā breuitatis aliq̄ inserere. ¶ Prima rō talis. Aut eñ de⁹ potuit ꝑseruare suam matrē a pctō originali sed noluit: aut voluit sed nō potuit. neutrū est dicēduz: qz in ꝓmo negat⁹ in deo bonitas, in secūdo diuia ptās Relinquit ergo q̄ potuit et voluit t p ꝓñs fecit, Nec potes dicere q̄ ideo noluit qz nō cōgruit: qm̄ sūme hoc ꝓgruū fuit vt patuit secūdo articu. t p sequētia. ¶ Secunda rō talis Scotꝰ sup. iij. dist. iij. q. j. qz ꝓgruū fuit vt btā dei mr̄ accipiat bñficiū excellētissimū a dō t q̄ fuerit pfectissime redēpta, Hꝫ excellēti⁹ est bñficiū ꝑseruare a malo pfectiusq̄ est redimere ꝑseruādo a casu in maluz q̄ post casū erigere vel liberare, ḡ rc. ¶ Tercia rō est. qz mediatrix est Maria iter xp̄m et hoīes. Medijs aūt hꝫ participare cū extremis, v. phisicoꝝ. ideo cōgruit vt ipsa maria mediatrix generis humani in cōceptiōe assimiletur hominibꝫ in naturali sctz ꝓpagatione cōmuni, t hoc non obstante assimilet christo capiti: in hoc vt per gratiam ꝑseruet a peccato originali. ¶ Proinde Ciprian⁹ ait O virgo omni iusticia plenissima cui⁹ cōceptio singularis, s. per gratiam singularem. ¶ Quarta rō: quia si poneret in maria originalis macula sequerent plura incōuenientia ꝑm Fran. maro. ¶ Primo q̄dez sequeret

etiã si in instãti hoc poneret q̃ scz aliqñ mr̃ dei fuisset filia diaboli: digna pena infernali ⁊ inimica dei, qđ nõ sustinet nomẽ matris ab eterno p̃dilecte, si eñ p aliq̃ instãti odita ꝑ nõ semp ab eterno dilecta, nec ptũc mater sed inimica. ¶ Secundo seq̃ret q̃ ipsa essz minoris puritatis angelis: ⁊tra autoritatem Anſ. supra positã. ⁊ ⁊tra Hylariũ dicẽtẽ sic O ẏgo bñdicta sup oẽs femias q̃ angelos vincis puritate. Hec valet dicere q̃ postea est summe purificata, qr cũ ꝑteritũ nõ possit esse nõ ꝑteritũ. ij. plar. p Aresto. sequit q̃ nota illa peccatricis originaliter remaneret in ipsa in ꝑpetuũ, sicut etiam in magdalena remãsit nomẽ peccatricis q̃uis purificata fuerit a pctis: nec in ꝑpetuũ cõsequeret aureolas virginitatis. ¶ Tercio sequeret q̃ btã maria nõ esset virgo intacta aia ⁊ corpe, ꝺa qđ libet pctm̃ dicit rõnem corruptõis ⁊ tactus xxxij. di. li. ij. sniax. et sic virginitas Marie fuisset diminuta p pctm̃ originale ⁊tractus. ⁊ tãto fortius q̃nto in ania: ꝺa anie virginitas q̃ corrumpi habet p oẽ peccatũ: ipsa nobilior est oĩ virginitati carnis, sicut virginitas bois p̃ virginitate bruti, vt dicit Criso. et patet. xxxij. q. v. Sicut eñ ⁊c. ¶ Duodecimum testimoniũ reuelatõis mirifice circa qđ ex multis pauca in scribẽdo ¶ Primũ est qđ scribit btã Brigida in suis reuelatõnibꝫ btãm mariã sibi apparuisse ⁊ interrogatã respõdisse sibi taliter. Cõcepta q̃dẽ sum ait ex Joachim ⁊ Anna sine pctõ originali ⁊c. Secũdũ est qđ ꝺsimiliter legit in reuelatõibꝫ sancte elizabeth. ¶ Terciũ est qđ refert vitalis in suo opusculo vocato Defensorium btẽ virginis: q̃ q̃dã Jerhardus de piscacijs ordinis minor̃ cum p̃dicasset ⁊tra ꝺceptionẽ marie ⁊ postea missam celebraret: beata ẏgo apparẽs sibi eucharistiaz abstulit et tandẽ penitẽtu restituit, ⁊ ille dicta reuocando enarrauit in laudez virginis. ¶ Quarto Henric⁹ de hassia in suo tractaculo de maria refert q̃ ãno millesimo tricẽtesimo septuagesimo: q̃dam doctor ordinis scz p̃dicatorũ noĩe Paulus cũ predicasset ⁊tra ẏginis imaculatã ꝺceptionẽ: in medio sermonis ceciditꝫ indeꝫ obmutescẽs diem clausit extremũ. ¶ Itẽ quidã ordinis fratrũ minor̃ ipso die ꝺceptõis Marie Tholose in ecclesia fratrũ minor̃ cũ predicasset cõtra cõceptionẽ imaculataz virginis ⁊ vellet missam celebrare in capella sancti Michaelis vbi erat pulcra imago Marie sculpta in lapide marmoreo, mox imago furibunde retrovertit suum vultũ ⁊tra fratrem ipm. ⁊ sic stare ór vsqꝫ in hodiernũ diẽ. Frater aũt ille statim cecus factus votum emisit q̃ reuocaret ea que dixerat. ⁊ sic sanatus est. ¶ Quinto sanctus Dñicus dux p̃dicatorũ ordis: legit q̃ cũ esset canonicus regularis ⁊ disputaret in archiepatu Tholosano cõtra hereticos qui asserebant hec tria. Primo q̃ xps nõ esset deꝰ. Secũdo q̃ in eucharistia nõ est verum corpus christi. Tercio q̃ Maria non est mater dei eo q̃ inerat ei originale pctm̃. Tunc beatus Dominicꝰ ⁊tra eos diutissime disputãdo in hoc cõuenerũt vt scribantur singule q̃stiones p̃fate partis vtriusqꝫ ⁊ p̃ijciant in ignem. Et ille q̃ nõ cõburerent q̃ veritate tenerent. Accepit ergo sanctꝰ dominicus sacramẽtũ eucharistie ⁊ suas scriptas ꝺclusiões: inter quas hec erat vna scz q̃ beata virgo est sine originali peccato, ⁊ posuit in fornacem ardentem: vbi p tres dies steterũt ⁊ nulla lesio facta est tam in eucharistia q̃ in papiro conclusionũ scriptarum. Quo viso heretici stupefacti crediderũt. et dicit q̃ hec res fuerat sculpta in sepulchro sancti Dominici. ¶ Sexto in regno arragonie quidam frater ordinis p̃dicatorũ quendam demoniacuz adiurauit vt diceret sibi vnum magnũ dubium quod mẽte gerebat scz si virgo Maria fuit cõcepta in peccato originali. Tunc demoniacus fortiter clamans dixit ter Ue ve ve illis qui festum cõceptionis nõ celebrant et malum de virgine dicunt. His ille auditis: de cetero celebrauit. ¶ Septimo refert Anselmus li. mirac. cap. xlvij. et in epistola qua supra scz ad coangli. episcopos ⁊c. q̃ in pago gallicano canonicus quidaz sacerdos quotidie solitꝰ erat horas beate virginis deuota mẽte dicere. Cũqꝫ de villa rediret noctu vbi fornicatꝰ fuerat ⁊ ad oppiduz q̃ morabat tẽderet pelagꝰ senace trãsmeãdo solus nauẽ ingressus: nauigãdo matutinũ beate virgis dicere cepit. ⁊ cũ inuitatoriũ Aue maria diceret iãqꝫ ad mediũ fluminis puenisset Ecce turba demonũ eũ in mari vna cũ naui subuersa demersit ⁊ ad tormẽta rapuit eiꝰ aiam sicut demeruit. Die aũt tercio cum essz in tormẽtis visuz est sibi aduenisse btãz ẏginẽ cũ

multitudine sctoꝝ di. Ut q̄d mihi famulā-
tis animā afflīgitis? Respōderūt demones
Nos eā debemus habere qz in nostro ca-
ptus est ope, s. in fornicatōe. Tūc pia virgo
ait, si illius esse debet cui⁹ mortu⁹ est in ope:
nostra debet esse: qm̄ meum matutinū dice
bat cum ip̄m p̄emistis. vnde magis vos rei
estis q̄a erga me inīq̄ egistis: seruū meū sub
mergēdo z occidēdo. Statim ergo demo-
nes p̄territi huc z illuc diffugerūt, z btā vir
go aīam brachio suo suscipiēs ad corp⁹ re-
tulit z resuscitauit, z mirabiliter aquā a dex
tris z sinistris q̄si murū diuisim stare iubēs
ad portū hominē de p̄fūdo incolumē p̄du-
xit, atq̄ ille gaudens: p̄stratus corā ꝑgie ait,
Charissima dña z virgo sctissima q̄d tibi p̄
tantis bñficijs retribuam. Ait bñdicta vir
go: p̄cor te z cōmitto ne amplius in adulte-
riū peccatū cadas, z vt p̄ceptōis mee festum
vj. yd⁹ decēbris solenniter celebres z cele
brādū p̄dices scz tanq̄ dignam celebrita-
ti ob sanctitatē cōceptionis, hec dicēs eo vi
dente celos ascēdit, z ille iussa complēs he-
remiticā vitā sibi elegit. ¶ Ex hoc accipe o
fidelis anima p̄ci sanguie redempta: q̄s vtile
sit seruire pie Marie q̄ nō deserit deuotos
suos in necessitatib⁹ z p̄iculis. Imo ipa vir
go clemētissima Maria se bonorātes a dā
natiōe p̄petua nouit p̄cauere z in celesti glo
ria felici honore exaltare. O itaq̄ mr̄ oipo-
tētis dei spes vnica salutis nostre. O ange-
lor⁹ dña nos miseros ad te clamātes oculo
intuere pietatis: z da nobis sic te venerari i
terris vt in eternum te videre z tue puritat⁹
in gloria exultare per tua merita valeamus
in celis Amen.

¶ Pars secunda de īmaculata beate virgi
nis ꝯceptione: cuius veritas elucidatur in
hoc sermone per inquisitionem questionu⁹
et per solutionem cōtrariarū difficultatum
atq̄ per declarationem eius pie credulita-
tis.

DIxit deus fiat lux et facta est lux. Gen. j. Ver
ba ista ad literā sunt scripta de
illa p̄ma luce creata in p̄ncipio creationis z optime transtulerūt de bñdicta virgine Maria quā deus in figura illius lucis p̄me dixit, id est voluit: vt fiat z facta est lux. Vere nanq̄ Maria lux est mūdi, quia vt canit ecclesia: ei⁹ vita inclita cūctas illustrat ecclesias, ꝑpter quod merito et digne vocata est Maria quod fm Hiero. interp̄tat illuminatrix. Pensate ergo charissimi verba sacre scripture: signate misteria: quia dixit deus (loquens in figura lucis de origine marie) Fiat inquit lux mūdo scilicz maria z facta est lux. Quibus ꝑbis tria notant. ¶ Primo q̄dem q⁹ bñdicte virgis origo sit a deo p̄ordinata. vnde ōr Dixit deus Istud nanq̄ dicere dei fm Nicolaū de lyra z cōiter doctores nō importat aliquā vocem sensibilē sed intelligere z velle del p̄acticum, quia fm sue ordinatiōis z voluntatis formā sequit effectus. Hanc igit lucem Mariā quam deus ab eterno p̄elegit dixit in hora sue cōceptionis id est voluit vt fiat. ꝑpter quod Prouerb. viij. ipsa ait. Necdum erant abissi z ego iam concepta eram. scz in mēte diuina. ¶ Secundo insinuat q⁹ ipsa merito sit p̄ lucem p̄mam p̄figurata: cū dicit Fiat lux. quoniā sicut de illa luce postea factus est sol fm q̄sdam, vt patet. ij. lib. sentētiar⁹, dist. xiij. sic de ista luce scz Maria sanctus est sol iusticie christus, vnde canit ecclesia. Felix nanq̄ es sacra virgo Maria et omni laude dignissima q̄a ex te ortus est sol iusticie christus deus noster. ¶ Tercio notat q⁹ ipsa in sui origine sit ab omni cōtagione peccati p̄seruata: cuz subdit: et facta est lux. Lux quippe ūter oīa est purissimū adeo vt etiā sordidar⁹ rer⁹ ꝓtactu nō coinq̄netur Exēpli gratia. Lux solis vel radius etiam si descēdat sup lutuz nō inquinat ab eo. Sic ania bñdicte virginis tāta puritate creata ē per gratiā specialem z p̄seruata: vt licz vnita sit carni naturaliter ex adam ꝑpagate: nō tamē est infecta macula vel cōtagione peccati originalis: sicut iam ostensum est, z hoc in sermone deo duce declarabit clari⁹. Cū itaq̄ beatissima virgo Maria tāto honore in sui cōceptione fuerit sublimata vtpote a deo singulariter p̄electa sub tipo lucis p̄figurata: et ab omni cōtagione macule p̄seruata: merito ad eius cōceptionis honorem verba p̄missa sunt p̄assumpta Dixit deus fiat lux et facta est lux. Ex quo igitur in hac parte instat nobis declarare beatam virginem sine originali peccato conceptam fuisse ꝑ hac ipsa re tres contemplatōes ꝓposui ponere.

¶ Prima cõtemplatio ꝺr exq̃rẽde veritat'.
¶ Secunda dicit' ſoluende difficultatis.
¶ Tercia dicit' pie credulitatis.

Articulus primus quomõ declarat' beatã Mariã fore cõceptam ſine peccato origia-li:inquirẽdo varias queſtiones occurrẽtes

¶ Capitulum.I.

DRima itaq; cõ-templatio ꝺr exq̃rende veritat', ſ. huius rei q̃ btã virgo ſit cõcepta ſine originali pctõ. Ad quod q̃dẽ agnoſcendũ oportet nos ſeptẽ p̃cipuas ꝯſideratiões inq̃rere et ex his clari⁹ poſſumus elucidare et intelligere q̃ btiſſima virgo fuerit vere ſine originali pctõ ꝯcepta:ꝛ hoc potuerit fieri non obſtãte q̃ natural'r ex viro ꝛ muliere ſctõ matrimonio fuerit ꝓpagata. Que q̃dez cõſideratões ſiue q̃ſtiões multum ſpectant ad declarationem ꝓtis p̃cedentis vt patet intuenti.

¶ Prima vñ exortũ eſt ĩ nob pctm̃ origiale
¶ Secũda quid eſt pctm̃ originale
¶ Tertia q̃l'r macl'at aĩa p pctm̃ origiale.
¶ Quarta a q̃ infligit' pctm̃ originale
¶ Quinta qñ ꝯtrahit' pctm̃ originale
¶ Sexta vbi vl' ĩ q̃ hz eſſe pctm̃ originale.
¶ Septia q̃ ſunt illi q̃ ꝫhũt pctm̃ origiale

Prima itaq; ꝯſideratio ſiue q̃ſtio hic occurrens eſt Unde exortũ eſt in nobis pctm̃ originale. ¶ Ad qꝺ in cõtinẽti reſpõdet' q̃ a p̃mis parẽtib⁹ diabolo ſuadẽte peccãtib⁹ cõtra dei p̃ceptũ:edẽdo de ligno vetito. ꝛ maxime p̃ncipal'r ortum eſt ex cõſenſu Ade. vt vult Aug⁹. xij. de trini. ꝛ patet in. ij. li. ſnia xx. diſt. xxiij. Nã licet etiam eua peccauerit: tñ vt doctorib⁹ videt' ſi vir nõ cõſenſiſſet: ipſa ſola eua ꝯſentiẽte nõ habuiſſemus peccatũ originale. q̃ dicit ap'lus. ſ. Ro. v. Per vnũ hoiem. ſ. Adã mors introiuit in orbẽ terrarũ. Ex quo patet q̃ nos originalez culpã ex hoc habemus exortã. quia pctõ p̃mi parentis originali iuſticia p̃uati ſumus. quã q̃dez in p̃mis parẽtib⁹ p oĩb⁹ nobis ſuis poſteris accepamus. ¶ Sed forte dicis. q̃d eſt iſta originalis iuſticia quã p̃uat originalis culpa. hoc ſupeſt vt declaremus: q̃ p̃uatões nõ p̃nt ſciri niſi p habitus ſm Ariſto. ĩ. poſterio. Verbi gra Nõ ſcit' quid eſt cecitas niſi ſciat' q̃d eſt viſus. quia cecitas eſt p̃uatio viſus vel carẽtia. ſic pctm̃ originale ex q̃ nõ eſt aliud niſi carẽtia vel p̃uatio originalis iuſticie oportet nos ſcire q̃d eſt original' iuſticia. et hoc ſcito ſciemus quid eſt origiale pctm̃ quia illius iuſticie carẽtia. Unꝺ Anſhel. li. de cõceptu virginali dicit. Pctm̃ originale aliũde intelligere nequeo in ipſis infantib⁹ niſi illã factã p inobediẽtiã ade iuſticie debite nuditatem p quã oẽs ſunt filij ire Dei ille. ¶ Notãdum igit' ſm Scotũ ſup ij. diſt. xix. ꝛ xxix. ac cõiter doctores. q̃ originalis iuſticia quã habuerũt ꝛ in qua creati ſunt p̃mi parẽtes erat q̃dam q̃litas ſupnaturalis tradita aĩe in illo ſtatu. ſ. innocẽtie p quã plenũ ꝛ p̃fectum dñium habebat ſuper vires inferiores ꝛ delectabilius inhere bat vltimo fini. ſ. deo plene ſubdita deo. Et ita homo tam ex parte corp̃is q̃ẽ ex p̃te aĩe omni rectitudie iuſticie plenus creatorẽ ſuum plene amabat quẽ plene intelligebat et plene ei ſubiectus erat. vt teſtat' aureli⁹ Auguſtin⁹. ¶ Eſt igit' originalis iuſticia q̃dam humane nature rectitudo p quã in illo ſtatu innocẽtie corpus erat aĩe ſubditũ ꝛ vires iferiores rõni p omnia q̃ẽdiu aĩa ſubdita eſſet ſuo creatori. Sed qñ ſic homo creato de⁹ p̃ceptum dedit ne comederet de ligno vetito al's morte moriemini inq̃t Geñ. ij. Cui⁹ q̃dem arboris vſus p̃hibitus eſt homini: nõ quia ille fructus eſſet p̃cellẽtiſſim⁹ in paradiſo: ſed vt homo iſta parua lege a dño acceptа regulare't tali p̃cepto obediendo atq; mereri poſſet vitam eternã ꝛ cõfirmationez in iuſticia illa originali. q̃ ſi nõ obediret puniret' duplici morte. vicz temporali ꝛ eterna Homo itaq; trãſgreſſus p̃ceptuz dei amiſit gratiã ꝛ originalez iuſticiã ꝛ incurrit culpã et duplicẽ mortẽ. ita q̃ niſi affuiſſet benignitas ſaluatoris noſtri dei Jeſu chriſti q̃ nos redemit ab eterna morte nunq; dei viſionẽ et gloriã celeſtẽ homo habuiſſet. Ex illa igit' tranſgreſſione primi parẽtis ortũ eſt in nobis originale peccatũ. ¶ Si queras vnde erat homini illa rectitudo nature ꝛ originalis iuſticie. Rñdet' ſm doctores cõiter p̃cipue Lyram ſup Ro. v. ca. q̃ nõ erat homini ex p̃incip̃ijs nature: cũ corpus humanũ ſit corruptibile natural'r. ſed a deo data fuit in prima hominis cõditione ſm illud Eccl. vij. Hoc ſcio q̃ a p̃ncipio fecit deus hominem rectuz. Et quia iuſticia eſt q̃dã rectitudo: ꝓpter hoc talis rectitudo bõane nature bũ

vocaꝛ iuſticia: z originalis qꝫ data eſt hũane nature in ſua prima origine in poſteros trãſfundẽda ſi adã nõ pdidiſſet. ¶ Sed diceres, quõ iſtud pctm̃ ꝑmi parẽtis trãſierit ad oẽs poſteros, cũ ſcriptuz ſit Ezech. xviij. Filius nõ portabit iniq̃tatẽ patris: ſed aĩa q̃ peccauerit ipſa morieꝛ. ¶ Ad qõ ꝓm̃ reſpõdeꝛ qꝫ illa autoꝛitas intelligẽda eſt q̃ſtuz ad penam eternã z poſitiuã. Dico eternam q̃a etiã ſm̃ iuſticiã tam diuinã q̃ hũanã filius portat pctm̃ patris penã tꝑalem ſepiſſime, iuxta illud Treñ. v. ¶ Patres nr̃i peccauerũt et nõ ſunt z nos iniq̃tates eoꝝ portauimus. Excꝑtũ in diluuio z in ſubuerſione ſodome vbi ꝓpter pctã hoĩm mlti infantes q̃ necdũ malũ ſcierũt interierũt z occiſi ſunt coꝛpaliter, nõ tñ aĩa illa q̃ nõ peccauit damnata eſt cũ illis q̃ peccauerũt q̃ſtum ad dãnationẽ gehẽnalem eternã. Dico etiã poſitiuã, quia filius vtiq; iuſte portat iniq̃tatis ipſius patr̃ ꝑuatiuaz penã. ¶ Hã cum aliq̃s habet nobilitatẽ: ſi eã cõmittẽdo crimẽ leſe maieſtatis amiſerit: oẽs ſui poſteri erũt ꝑuati ea z naſcent ignobiles: niſi poſtea nobilitet aliq̃s poſteroꝝ ꝑ regez denuo cr̃ẽ. ¶ Et ſic dicta autoꝛitas Ezechielis minime facit ad cõtrariũm. ¶ Sed adhuc occurrit hic dubiũ. Unde hoc ſit vel q̃re qꝫ iſta carẽtia originalis iuſticie imputaꝛ foꝛe culpabilis nobis poſteris ade. ¶ Hã qꝫ imputaꝛ ad penaz hoc facile videꝛ, q̃a filij frequẽter z iuſte puniunt ꝑ peccatis parentuz: vt patuit. Sed difficilius eſt videre q̃liter imputaꝛ ad culpam de cuiꝰ rõne eſt qꝫ ſit volũtaria aliter ñ eſt culpa vt dicit Augꝰ. Non autẽ põt dici volũtaria volũtate poſteroꝝ. ¶ Ad ℔ reſpõdeꝛ ſm̃ doctoꝛes noſtros ꝑ duo pũcta bene notãda. ¶ Primũ eſt qꝫ iſta carentia originalis iuſticie in poſteris oꝛ q̃dem volũtaria volũtate ade: q̃ nõ ꝯſideraꝛ vt ſingularꝫ ꝓſona ſolũ: ſed etiã vt totius hũane nature ꝓncipium a quo alij deſcẽdunt tanq̃ membꝛa eius. Uñ ſicut homicidiũ manu factuz imputaꝛ manui, z oꝛ volũtariũ a voluntate q̃ eſt in aĩa vel homĩe toto, ſic z iſta carentia dicit volũtaria a volũtate Ade in q̃ oẽs fuimus ſm̃ ſemialem rõnem. ¶ Secũduz punctũ qꝫ oẽs poſteri ade naturaliꝛ ꝓpagandi: obligati fuerũt ad debitũ habẽdi originalem iuſticiã, q̃a hoc donũ fuit datum nature hũane, z nõ ſolũ ꝑ ſe hoc accepit Adam: ſed ꝑ tota poſteritate q̃ tũc erat in eo. ita qꝫ oẽs filij eius in hac iuſticia fuiſſent ꝓpagati pleni gratia. Qꝫ aũt adam hãc iuſticiã pdidit per ſuam culpam a debito habẽdi non excuſat poſteros. q̃a hec fuerat ꝑ modũ depoſiti fidelicõmiſſa toti nature. Uñ iſta carẽtia iuſticie quã deberet habere q̃libet hõ ſibi imputaꝛ ad culpam. ¶ Capl'm. II.

His ꝓmiſſis videduz eſt ſcdo quid ē peccatum originale in nobis. Ubi ſm̃ Frãciſcũ maro, ac doctoꝛes ſuper. ij. diſt. xxxij. plures ponent veritates. Prima veritas qꝫ pctm̃ originale nõ eſt alĩ qua mala actio hoĩs ſicut cetera peccata quia quuli habẽt peccatũ originale: iuxta illud ꝑs. Ecce enĩ in iniq̃tatib⁹ ꝯceptus ſum z̃ẽ, et tñ nõdũ aliq̃d mali vel boni agere potuerũt. ¶ Secũda veritas qꝫ pctm̃ originale nõ eſt ꝯcubitus patris et matris vel viri et mulieris, q̃a ſi in cõcubitu pctm̃ cõmittatur: illud eſt actuale pctm̃ ipſoꝝ, ſ. viri z mulieris, nec ꝓpter hoc puer punitur eterna pena: ſed puniunt q̃ male egerũt in ipſo. Haz ſi aĩa pueri crearet plena gr̃a z originali iuſticia: oẽs mũdi cõcubitus nõ eſſent cauſa deturpatõis talis anĩe, verũtñ mediũ ꝑ qõ cõtrahit tale pctm̃ eſt ꝯcubitus viri z mulieris: qꝛ eſt mediũ ꝯceptõis humane, ſz hoc eſt mediũ ꝯtractõis pctĩ originalis remotũ et cã ſine q̃ non. Mediũ aũt ꝓpinquũ eſt exunione aĩe cũ coꝛpe z̃ẽ. ¶ Tercia ꝓpoſitio. peccatum originale nõ eſt in carne infectio morbida, qꝛ nullũ pctm̃ põt eſſe in carne ſic̃ nec iuſticia: vt declarat Anſhelmꝰ de cõceptu virginali, et etiã: qꝛ cum aĩa intellectiua nõ ſit educta de potẽtia materie ſed a deo ĩmediate creata ſpũalis: nõ põt inficiꝛ a carne infecta, qꝛ nõ eſt ſuſceptibilis q̃litatũ coꝛpaliũm, vñ caro infecta nõ priuat aĩam tali iuſticia originali: ſed ipa lex diuina q̃ omẽs filios Adã poſt pctm̃ artat z̃ẽ. ¶ Quarta veritas qꝫ pctm̃ originale nõ eſt rebellio ſenſuum ꝯtra rõnez: nec eſt reatus ad penã dãni ſeu obligatio, qꝛ talia nõ ſunt pctm̃ formaliter originale: ſed ſequela eius. ¶ Quinta veritas, pctm̃ originale nõ eſt appetitus ſiue inclinatio mediãte q̃ aĩa deſiderat vniri coꝛpoꝛi infecto, nec eſt formaliꝛ ipſa vnio aĩe ad coꝛpus, quia cum talis inclinatio ſit aĩe naturalis nõ poſſz amoueri ꝑ paſſionẽ ꝛpi niſi aĩa intellectiua deſtructa, vel ſi eſſet illa

vnio aīe ad corpus nō posſ amoueri p xpi passionē nisi pus aīa dissolueret a corpe, et tñ manēte ista vnione z inclinatōe diuitur pctm originale p passionē xpi. ¶ Septa veritas q pctm originale formalr no est quid positiuū, vñ nō est habitus corrupt⁹ vt aliq fingunt, licet qñq ipm doctores nominent talib⁹ q̄ sonāt positiuum vt cōcupiscētia fomes: feditas z silia. Talia em̄ dicunt de eo nō formalr sed p cōpationē ad aliqd. C Rō hui⁹ veritatis, qa si esset qd positiuū debere tur ei pena positiua z nō tm̄ puatiua vl dāni qō est falsum. ¶ Itē oē positiuū est effectiue a deo vt ab oīb⁹ concedit. Aut g de⁹ tale positiuū ad pctm originale ptinens, producit imediate, z sic esset cā mali se solo et obliqtatis vicioſe q̄ est in pctō originali, aut producit secūda causa concurrēte, ibi aūt nil occurrit, nō primus parēs qz ille non est in re nec, primus parēs eadē rōne: nec ipse ostrabēs originale, qz sic potl⁹ diceret actuale. ¶ Itē qa habitus corrupt⁹ eadē fomes z q̄litas morbida: quō cūq noiet: stat cū gra p⁹ baptismuz pctm autē originale nō. ¶ Septima ꝓpitas q sicut diffinitū est par. j. hui⁹ li. ar. ij. ca. iij. peccatum originale in nobis formalr non est aliud q̄ pura carētia originalr iusticie debite in primis parētib⁹: amisse ex trāsgressiōe legis deriuata in oēs naturalr ꝓpagatos z cū Uñ carētia originalis iusticie cū debito babēdi eā est pctm originale: ita q debitū babendi est formale ibi. ¶ Capm. III.

Tercio videndum est qualr maculat vel inficit aīa p pctm originale. Nā circa boc occurrūt obstacula q̄ vident impedire ne ostrahat pctm origiale, et iō Aug⁹. valde disputat in bac materia. Naz ania pueri nō est ꝓpagata a patre vel matre pueri sic caro: cum sit supnaturalis forma: nec est de corpe educta sicut alie forme: cuz sit sepabilis, sed ea a solo deo creata sicut angeli, ideo nō videt quō contrabat aīa a sua origine aliquā maculā sicut nec angelus. ¶ Ad qō respōdet sm Fran. maro. q licz aīa rōnalis nō sit a parētib⁹ vl carne causaliter tñ bene est occasionalr. Et ideo sicut clericus quātūcunq regularis a se: efficit irregularis si ostrabat matrimoniū cū mliere corrupta, extra de bigamis, c. nup. z. c. vl. Sic spūs nr qñ desponsat sibi carnē in adā corruptam. ista aūt desponsatio est per naturalez vnionis ipsius ꝓsensum. ¶ Sed orit difficultas. quia aīa talem ꝓsensum z mrimonium vitare nō pōt. Ad qō dicit q ideo ñ punit pena positiua: sz tm̄ puatiua. sicut iudex iuste iudicās: iuste bāc puatiuā penā incurrit q efficit irregularis: nec punit pena positiua. Hec Fran. maro. ¶ Sz forte dicis. Ego nō capio q aīa nostra inficiat z maculet originali pctō qō ostraberemus a pentibus maxie baptisatis, qz nibil dat alteri qō nō babet ipse, sic dicit phs. j. Elen. Sz parentes mūdati in baptismo nō bñt originale. ¶ Ad qō rñdet q sicut di. Augu. de fide ad Petrū. Firmissime tenendū est q libet filioz Adā naturalr ꝓpagat⁹ in pctō originali cōcipit: sicut multe docent autoritates Uñ ps. Ecce em̄ in iniqtatib⁹ ocept⁹ sum: z in pctis ocepit me mr mea. z apls Ephe. ij. Eramus natura oēs filij ire. Et itez. Sicut in adā oēs moriunt: ita z in xpo oēs viuificabunt. j. Coz. xv. Itē Ro. v. Uni⁹ delicto multi mortui sunt zc. ¶ Ad illud ꝓo qō obijcit de parētib⁹ q mūdati sunt in baptismo quō imūdos filios generāt. Rñdet sm doc. ꝓcipue lyrā sup epl'am ad Ro. v. q exq parētes nō generāt filios sm esse gre vt sūt mēbra xpi, sed generāt sm esse nature corrupte in q̄ sūt mēbra ade. z qa generās hmōi generat sibi sile. iō adā generauit sibi siles i esse nature destitute originali iusticia cū debito habēdi eam. Et eadē ratione oēs posteri generāt sibi similes cum tali defectu, quia descēdimus ab adā sm carnē, z sic pctm originale, puenit ex carne causalr: licet sit in aīa subiectiue z formalr: nec infligit a parentib⁹ sed a iure diuino regulante vt infra dicetur. ¶ Ad id cape exēpla. Nā videmus q granū frumēti licet sit mūdatum a palea tñ si seminat in terra, producit nō sine palea granuz ita in, posito. Item in humana genealogia ignobilis generat ignobilē nisi postea tal p ulegio ꝓncipis nobilis fiat, sic generati ab adā q̄ pdidit nobilitatē iusticie scz originalis nascunt cuz defectu hmōi ignobilitatis nisi postea a deo nobilitent p baptismi gratiā ad ꝓsequendā hereditatē celestem. ¶ Respōdetur sm Fran. maro, ꝓueniētior sit'itudo est ista. Sit ciuitas aut, pgenies obligata tributis vel seruitio ꝓpter pctm alicuius parētis eoz: tūc oēs filij eoz isto mō nascūtur obligati vel serui. Et si dñs vl rex illi⁹ ci

l

uitatis cōcedat ꝑuilegiū tale et dicat. Quēcūq; assc̄ripsero militie mee efficiaꝫ liber ip se tm̄:ita q̄ filios q̄s ꝓcreabit remaneant in ꝑstina seruitute vel obligatōe tributi:nisi et ipsi aliq̄n ascriberēt ad militiā meaz. Sic q̄libet hō nascit̄ seruꝰ pctī et obligatus nisi ascribaꝫ militie celestis regis in baptismo ī ꝓꝑia ꝑsona.ꝛ sic patet q̄ nō sufficit si baptizati sunt parentes ab originali ꝛc.

¶ Capitulum.IIII.

Quarta cōsideratio a quo infligitur pctm̄ originale. ¶ Ad q̄d rn̄deꝫ p q̄tuoꝛ veritates ꝑcipuas ꝝ Fran. maro.ꝛ cōiter doctoꝛes. ¶ Prima est q̄ peccatū originale nō infligit̄ a deo aiam creante. Ratio: q̄a oīs creatura dei bona est ꝝ aplm.j.Thimo.iiij. Itē dei filiꝰ oīe q̄d in nostra natura plātauit assumpsit.vt ꝺr in.ij. dist.xv. Sed nō assūpsit originale pctm̄ sequit̄ ḡ nō inesse nobis a deo. Hec veritas ꝝ Bonauē.sup.ij.dist.xxxij.intelligēda ē de originali pctō q̄tum ad culpā. Haz de originali pctō dupl'r loq̄ possumus. Uno mō q̄ est culpa.ꝛ sic a deo esse nō pōt: cum ipse nō possit esse causa mali vel pctī inq̄tū tale. Alio modo ꝝ originale peccatum est pena:ꝛ sic ad culpaz p̄cedentē ordinat̄ et cām ꝓmerēdi habet.ex inobedictia em̄ homo talē penam demeret̄.et sic a deo est q̄ ex iustitia sua ad illud ordinat. Hec Bonauē. Hec etiā veritas declarat̄ ꝑ exēplū. Nā cōtrahēs cū corrupta efficit̄ irregl'aꝛ.extra ꝺ bigamis.nup. Et huius irregl'aritat̄ cā nō est ipe sacerdos eos copulās de ꝓsensu vtriusq; sed lex data in iure. Sic nec deꝰ despōsans vel copulās aiam carni de ꝓsensu vtriusq; naturali erit cā irregularitatis originalis pctī. ¶ Scōa veritas est q̄ pctm̄ originale nō infligit̄ a pr̄e vel mr̄e q̄a ipsi mundati sunt in baptismo a peccato originali: ꝛ ideo non dant quod non habent ꝓmo ꝛ secundo Elencoꝝ. Itē freq̄nter cōtingit q̄ pr̄ mortuꝰ est anteq̄ filius cōtrahit originale pctm̄ formaliꝫ. Nā ꝓtrahit̄ in tpe aniatōis que in viris fit.xl.die ꝝ Aug. ꝛ pōt esse q̄ ante.xl.diē cōceptōis pueri pr̄ moriaꝫ.seq̄tur ḡ q̄ nō est a patre. ¶ Tercia veritas q̄ pctm̄ originale nō infligit̄ a carne:sicut corpus inquinaꝫ a sordido vestimēto. q̄a sicut solis radius nullum inq̄namentū a rebus corpalib; recipe potest:multo minꝰ lux spiritualis ab aliquo corpore.i. ania nostra a carne infici valet. ¶ Quarta veritas affirmatiua q̄ peccatū originale infligit̄ ab ipso iure regulāte ꝛ diuina lege artāte. Hic enim q̄ nascit̄ ex thoro illegitimo incurrit notam irregularitatis ne possit assumi ad ordines clericoꝝ nisi cum eo dispensēt̄.vt patet dist. lvj.Cenomanēsem.ꝛ extra Qui filij sūt legitimi.c.q̄ venerabilē. Et de excessib; platorū.inter dilectos. Sic lege diuia artāte:oīs q̄ nascit̄ ex carne in adam adulterata cōtrahit notā culpe originalis ne possit assumi ad ordinē angeloꝝ:nisi cum eo dispēsēt̄ scz per baptismū fluminis:flamis vel sanguis. q̄a p quodlibet baptisma ꝑdictoꝝ diluit̄ originale peccatum. ¶ Capitulum.V.

Quinta ꝓsideratio qñ ꝓtrahit̄ pctm̄ originale. Et rn̄deꝫ q̄ in instāti conceptionis humane.iuxta illud p̄s. Ecce em̄ in iniq̄tatib; cōceptus sum. Sed circa hoc Nota ꝝ mgr̄m in.ij.dist.xxxj.q̄ dupl'r accipit̄ hoīs cōceptio. ¶ Primo pro ipsa carnis ꝓpagatōe quādo.s. embrio cōcipit̄ vsq; ad infusiōez aīe exclusiue. Alio mō ꝓ ipsa animatōe .i. quādo aīa infunditur et corpi vnit̄. Itaq; cū dicit̄ q̄ pctm̄ originale ꝓtrahit̄ in ꝑmo instanti cōceptōis nō est intelligendū de instanti ꝓpagatōnis carnis quia tunc scz ante animatōem nōdū est ibi originale peccatū.q̄a peccatū nō habet esse nisi in supiori parte rōnis vt infra dicet̄.sed intelligēdū est de instāti aiatōis. ¶ Ca. VI.

Sexta igit̄ ꝓsideratio vbi habet esse peccatū originale. Ad q̄d respondeꝫ q̄ ꝝ Fran.maro. ꝑ plures veritates. ¶ Prima est q̄ pctm̄ originale nō habet esse in carne tanq̄ infectio morbida. q̄a pctm̄ omne est spūale ꝛ nō corpale. Uñ sic nec iustitia pōt esse ī carne sola:ita nec peccatū.iuxta illud Anselmi de ꝓceptu ꝙgiali. Caro p se malū nescit caro p se mortua q̄escit. ¶ Si dicas:tm̄ mgr̄ in.ij.dist.xxxj.dicit peccatū manere in carne. ¶ Rn̄deꝫ q̄ peccatū originale ꝺr esse vl' manere in carne solum ꝝ causam:non q̄ caro culpam per se habeat vel actuz culpe. sed quia habet causam culpe originalis. Nam qñ caro concipitur ꝝ legem cōmunē ex libidinosa cōcupiscentia pollutionē quandam cōtrahit q̄ vitium seu corruptio carnis appellaꝫ.et sic cum aīa infundit̄ tali carni corrupte pec-

catum originale cõtrahit ꝛ maculatur: non quidẽ a carne inq̃nante ꝓ qualitatẽ morbidam eo mõ quo inq̃nat corp⁹ a sordido vestimẽto, vt dictũ est q̃rta ꝓsideratõe, sed maculat aiã ꝛ ꝓtrahit originale peccatum ab ipso iure regulãte: nõ nisi mediante carne ꝓ tãto q̃a vnit carni in adaz corrupte: et quia fm carnem est filius ade ob qõ est debitor originalis iusticie vt notat Scot⁹ vbi sup̃.

¶ Secũda veritas q̃ pctm̃ originale habet esse in supiori parte aĩe rationalis et nõ inferiori: nec in aĩa sensitiua. Ratio, quia in eodẽ est reatus ad penã ꝛ ipsa pena. Pena autẽ dãni est in portiõe supiori: vbi esse habet gl̃ia btitudinis: cuius carẽtia vel ꝑuatio est ipsa pena damni: q̃niã ꝑuatiua habent fieri circa idẽ subiectũ, vt dicit Aresto. ij. ꝑiar. ¶ Tercia veritas q̃ pctm̃ originale est in volũtate et nõ in intellectu, q̃ iusticia ꝛ iniusticia habent fieri circa idem subiectũ, sed iusticia est in volũtate et oẽ peccatum est aliq̃ iniusticia. igit̃ ꝛc. hãc deductõem facit Anselm⁹, ꝛ sic patet q̃ pctm̃ originale est in supiori ꝑte rationis ꝛ in volũtate vbi habet esse meritũ vel demeritũ pena vl̃ gloria.

Capitulum. VII.

Septima ꝓsideratio, q̃ sunt illi q̃ cõtrabũt peccatum originale. ¶ Ꝓo q̃ notãdũ q̃ sicut declarat egregi⁹ doctor Johes de Segobio in editioue ꝓclij Basilieñ. tria req̃runt ad hoc vt q̃s originale peccatũ ꝓtrahat.

¶ Primo parentũ trãsgressor⁹ generatio.

¶ Secũdo naturalis ab eisdẽ ꝓpagatio.

¶ Tercio diuini decreti coartatio.

Primo inquã requirit̃ vt talis ꝑ generationem descẽdat a parẽtib⁹ trãsgressoribꝫ contra legẽ a deo datã homini. Nã si parẽs noster Adã nõ fuisset trãsgressus ꝓceptũ dei ꝺ ligno vetito: nos filij eius nõ ꝓtraxissemus originale peccatũ: qõ deriuatũ est in nos ex actuali pctõ ꝑmi parẽtis vt in diffinitione originalis peccati supra tactũ est. Itẽ si deus denuo formaret vnũ hoiem: nõ de carne ꝓmor⁹ parẽtũ nostror⁹ sed aliũde: talis esset sine originali, ꝛ fm doctri. Sco. sup. ij. disti. xxxij. Si adã nõ peccasset ꝛ postea cayn ei⁹ fili⁹ natus peccasset: solũ posteri vl̃ filij a cayn nati cõtraxissent originale pctm̃: deriuatum in eos ex peccato actuali parẽtis ipsorum scz cayn. Filij ꝓ adam alij nõ ꝓtraxissent. ¶ Secũdo requirit̃ q̃ ab eisdẽ parẽtibus trãsgressoribꝫ naturaliter ꝓpageret, quia si quis ꝓpagaret ab adã supnaturali mõ nõ cõtraheret originale pctm̃, vt patet de christo q̃ licet ab adaz duxerit originẽ: tm̃ ex mõ sue generatõis nõ potuit cõtrahere peccatũ originale, eoq̃ nõ naturaliter est generatus sed ꝑ virtute spũssancti supnaturaliter de ꝑgine sine viro est natus ꝛ cõceptus. Vñ Leo papa in sermone de natiuitate dñi dicit. Solus inter filios hoim dñs noster iesus christus innocẽs nat⁹ est, q̃a solus sine carnali cõcupiscẽtia cõcept⁹ factus est hõ. Et ideo fm Sco. in tercio, dist. iij. Si christus fuisset purus homo ꝛ nõ deus: q̃a tm̃ miraculose natus est de virgine: nõ ꝓtraxisset originale peccatũ. ¶ Tercio req̃rit̃ q̃ talis naturaliter ꝓpagatus per diuinũ decretũ vl̃ sententiã arctet, q̃a si q̃s speciali ꝑuilegio a cõmuni lege vel decreto speciali gratia dei ꝑueniente vel ꝑseruãte exim̃at: nõ ꝓtrahit originale peccatũ. Et ꝓpter hoc fm nostros doctores licet beata virgo ex modo sue ꝓpagatiõnis habuisset vnde cõtraheret originale peccatum eo q̃ naturaliter ex Joachim et Anna sit ꝓpagata, tm̃ quia gr̃a dei in eius aiã cõcreata eã ꝑseruãte merito ꝑueniẽtis christi ipa lege nõ artabat̃ sed exẽpta erat: nõ cõtraxit pctm̃ originale. ¶ Unde ad q̃stũ respõdet̃: cũ scz q̃rit̃: q̃ sunt illi q̃ ꝓtrahũt peccatũ originale. Rñdet̃ fm Frã. maro, q̃ circa hoc q̃tuor leges ponunt̃. ¶ Prima lex cõmunis est eoꝝ oim naturaliter q̃ in vtero matris cõi lege ꝓpagati sunt ꝛ tales oĩes ꝓtrahunt. ¶ Secũda est lex specialis eoruz q̃ in vtero mr̃is sctificant̃ ꝛ tales ꝓtrahũt q̃dem in sua cõceptõe originale pctm̃, sed postea ꝑ diuinã gr̃am sanctificantẽ mũdant̃. ¶ Tercia est lex singularis: quãdo quis natus cõtraheret de se ꝛ ex modo ꝓpagatiõis: ꝑseruatur tamẽ singulari gratia ꝑueniẽte, sicut ponitur in matre dñi. ¶ Quarta est lex supnaturalis: quãdo q̃s nec cõtrahit nec nat⁹ est cõtrahere ex modo sue ꝓpagatiõis, sicut est christus de virgie natus. Idcirco dicit Augusti. sup̃ Johannẽ. et Leo papa vbi supra Ipse solus inter filios hoim fuit agn⁹ q̃ solus innocẽs natus est, scz ex modo sue generatõis, q̃a solus supnaturaliter nat⁹ de virgine. nec ꝑ hãc autoritatẽ negat̃ quin beata virgo sit etiam innocẽs cõcepta per spe-

cialem gratiã preseruantẽ ꝛc. ¶ Et ꝑmissis omnib⁹ elucidari põt quõ potuerit cõcipi sine pctõ originali beata virgo: ꝛ quõ fuerit de facto ꝑseruata: nõ obstãte naturali ꝓpagatiõe, qõ claret si singulas causas ꝑmissaꝝ rum questionũ ꝛ ꝓsiderationũ pẽsamus.

Nã si aduertimus ꝓmo: vnde ortũ habuerit originale pctm̃ in nobis, ꝺa vicz ex peccato primoꝝ parentũ quo ꝓuati sum⁹ originali iusticia. Ex hoc plane accipi põt ꝙ ipa excipi potuit a dãnatõe illius peccati ꝑ gratiã specialẽ: sicut ꝛ exẽpta fuit a maledictiõe prime mulier̃ ſ. In dolore paries filios ꝛc. Itẽ licet ipsa caruerit originali iusticia potuit tñ habere ꝛ de facto habuit in ꝓmo instanti creatõis aĩe sue gratiã que equiualet q̃tum ad acceptationẽ diuinã originali iusticie: vt ꝑ hoc ꝙ ꝺs habet gratiã nõ insit ei originale pctm̃. sicut latius dictum est ꝓte, j huius libri, ar. ij. ca. iij. ¶ Itez si aduertim⁹ secũdam ꝓsiderationẽ scz ꝺd sit originale peccatũ in nobis. Dlr ꝛ terciã scz q̃liter inficitur aĩa ꝑ peccatũ originale Clarescit: qz speciali dei dono ꝛ priuilegio bñdicta virgo preseruari potuit: ꝛ de facto dispẽsari cũ ea maternus honor exigebat. ¶ Itẽ si aduertim⁹ quartã ꝓsiderationẽ em scz a quo infligit originale peccatũ: ꝺa nõ nisi a lege diuina: cũ deus nõ sit astrictus suis legib⁹, clarũ est: quia potuit eam eximere speciali priuilegio a cõmuni lege: qõ ꝛ fecit. ¶ Itẽ si pẽsamus quintam, ſ. quãdo ꝓtrahit originale peccatũ. ſ. ꝺa in instãti aniatõis. Eodem mõ ꝛ sextam scz vbi habet esse originale peccatũ: quia nõ in carne sed in superiori portiõe anĩe rationalis Clarere põt: ꝺa ex q̃ caro beate ꝙgis in conceptiõe antecz aĩata fuit originale peccatum nõ habuit nisi radicaliter ꝛ �sm causam: ꝓpter q̃to ex adam naturali mõ ꝓcepta fuit. et nõ �sm actũ vel effectũ: cum tunc nõdum ania creata fuit in qua originale esse habet. In instanti aũt aiatõis quõcũcz accipias originale peccatũ siue ꝑ infectõne cõtracta i aĩa ex vnione ad carnẽ seminatã per actum carnalis ꝓcupiscẽtie: siue ꝑ carẽtia originalis iusticie debẽtis ineſſe, ptunc ipi aĩe �sm Anſel. nullo modo ipsius aĩa originale pctm̃ contraxit, quia si ꝓmo modo accipiaꝝ peccatuz originale: deus potuit a tali infectõe carnẽ mũdare añ aniationẽ, iuxta illud Job. xxiij. Quis p̃t facere mũdũ de ĩmũdo cõceptũ semine: nõ. ꝛc. Et ꝺato ꝙ nõ mũdauerit: ania tamẽcz lux spũalis nõ ꝓtrahit sordes a corpe sicut a sordido vestimẽto. vt patuit ō. Dlr si accipiaꝝ originale pctm̃ secũdo mõ: potuit deus in instãti creatiõis aĩe cõcreare gratiam cũ illa aĩa: qõ et fecit vt esset gr̃a plena ꝛ tota pulcra ac amica ōi que ab eterno erat dilecta ꝛ electa: ꝛ sic animã in gr̃a existẽtem infundẽdo corpi. Et hoc mõ nõ fuit beata virgo debitrix originalis iusticie in conceptione vel aiatiõe. Habuit em̃ donũ eq̃ualẽs scz gr̃am. Hec ſm Scotũ sup. iij. di. iij. ¶ Denicz si aduertim⁹ cõsideratõez septimã scz q̃ cõtrahũt originale: ibidẽ dictũ est quia ipsa singulari lege priuilegiata fuit, qõ et põt tali rõne ꝑsuaderi, ꝺa beata virgo tenuit mediuz tamẽcz mediatrix iter xp̃m sub q̃ erat: et inter nos cões homines sup ꝙs erat Ordo igit ꝛ decor vniuersi req̃rebat: vt sic fuit in mũdo vna ꝑsona q̃ oĩno ĩmunis fuit ab originali pctõ tã carne q̃cz aĩa. scz christus. Et etiã erat ꝑsona q̃ vtroqz mõ hz originale pctm̃. scz oẽs cõiter homines. sic eẽt ꝑsona media. ſ. Maria que q̃dãmodo haberet originale pctm̃, ſ. in carne vel in causa ꝑpter naturalẽ modum ꝓpagatõis, ꝛ q̃dãmõ nõ haberet originale pctm̃, ſ. in anima vel in effectu. O itaqz felicissima maria ꝙgo mundissima in qua nulla est macula memẽto qz te deus elegit ab eterno vt sis mater purissima ꝛ bũani generis mediatrix ꝛ aduocata. Eya ergo o pissima dña vnica spes nostra tuo filio nos recõmẽda ꝛ illos tuos miseri cordes oculos ad nos cõuerte: ꝛ iesum bñdictũ vteri tui fructũ in celo nobis fruẽduz sine fine cõcede O clemẽs: o benignissima: o dulcissima maria: da nobis ꝑ tua merita vt q̃ te purã ab oĩi pctõ credim⁹: ꝑ te purificati a pctis: tecuz vna cum dulci Jesu tuo nato cõregnare valeamus.

¶ Articulus secundus de soluendis difficultatib⁹ circa hãc materiã occurrentib⁹.

Secũdum misterium dicit soluẽde difficultatis. Circa ꝑmissa nanqz septẽ precipue occurrunt difficultates q̃ꝝ aduersarij solent opponere ꝛ nituntꝝ ꝓbare ꝙ scz beata virgo fuerit cõcepta in peccato originali. Et istud nobis supest: vt videlicet ipsas difficultates soluamus: q̃bus solutis facillime

patebit resp̃sio ad oia que in cõtrariũ posſent argumẽta adduci.

¶ Prima difficultas de virgis sctificatõe.

¶ Secũda de virginis liberatione.

¶ Tercia de eius redemptione.

¶ Quarta de penarũ inflictione

¶ Quĩta ꝺ singl'ari xpi ꝓuilegio ⁊ honore.

¶ Sexta de ianue celestis clausione.

¶ Septia de ml'toꝝ sctoꝝ ꝯria assertiõe.

Prima nanq; difficultas occurrit de virginis bñdicte sctificatõe. Nam ipsa vere sctificata dicit in vtero materno Juxta illꝺ ps Sctificauit dñs tabernaculũ suũ.i. mariã Sed si beata virgo nullo pctõ fuit infecta nõ videt quõ ipsa dici valeat sctificata vel purgata. Sed hec difficultas soluit.ꝺa sepius in scriptura dicit aliquid esse sanctificatũ vel purgatũ: nõ ab aliq̃ preuia macula que inerutisset tali rei: cũ nullã infectionem habuerit. sicut exẽpligratia angeli boni dicunt sanctificati Esa.xliij. Hãdaui sctificatis meis.glo.i.sanctis angelis meis.⁊ tamẽ sine vllo pctõ. Item christus dicit sctificatus Joh.x. Quez pater sctificauit ⁊ misit in mũdũ: vos dicitis ꝺa blasphemas: ꝺa dixi filius dei sum: ⁊ tñ xps a nullo pctõ fuit mũdatus ꝺ nunq; potuit infici pctõ. Item angeli dicunt purgari. ꝺa fm Dionisiũ de angelica hierar. tres sunt act⁹ hierarchici. purgare: illumĩnare: ⁊ pficere. Deniq; sancti in glorificatiõe dicunt purgari Malachie.iij Purgabit filios leui quasi auruz: et colabit eos quasi aurũ ⁊ argentũ. ⁊ tñ cõstat in angelis bonis ⁊ etiã in sanctis glorificatis nullum esse pctm̃. Preterea ipsa bñdicta ego in verbi incarnatiõe dicit ꝑ fidem mũdata testimonio bti Anselmi de ꝯceptu virginali: ⁊ tñ tunc nullũ habuit inq̃namentũ. Ubñ Bern. sup cantica. ser. xxij. dicit Ulsitatũ est in scripturis sctificatões ꝑ mũdicia poni vl' cõtinẽtia. Nõ obstãte ergo boc maria dicit vere sctificata ⁊ purgata: nõ ꝺdem a labe q̃ infuit ꝑ aliꝺ instãs: sed q̃ infuisset nisi ꝑserua fuisset. Hec fm Fran. maro. ¶ Secũda difficultas de beate Marie liberatione Nam nõ liberat quis a peccato qõ nõ habet. Sed beata virgo ꝺz liberata ꝑ christuz vnacũ oib⁹ cõiter hoib⁹. Unde Leo papa in sermone de natiuitate dic. Saluatoꝝ nr̃ sicut ꝑ omnibus liberãdis venit: ita nullus liberum a reatu reperit. Item Aug⁹. Nemo liberat a massa peccati nisi in fide redẽptoris ⁊c. ¶ Hec difficultas soluit sicut prima. quia beata ego dicit liberata nõ a reatu qui infuerit: sed ꝺ infuisset si ꝑseruata nõ fuisset. Et q liberari dici valeat ꝺ preseruat ostendit ex scriptura. Nã ps. hoc mõ ozat liberari dicens. Eripe me de luto vt nõ infigar: libera me de ore leonis. Itẽ idem. Eruisti aiam meã ex inferno inferiori.i. ꝑseruasti. Cõstat em̃ ipm dauid nõ fuisse in inferno inferiori. scz dãnatoꝝ. Item Thobie. xij Elemosina a morte. i. eterna liberat.i. ꝑseruat. Item Prouer. xxiij. Noli subtrahere a puero disciplinã. si ꝑcusseris eum virga nõ morietur. Tu virga ꝑcuties eum ⁊ aniam ei⁹ de inferno liberabis. id est ꝑseruabis. Hz diceres: sequit ergo q supuacue fuerũt sanctificatões in virgine posite a doctoribꝰ: q̃niã quid morbidi vel imũdi emũdaret nõ erat. ¶ Respõdet q dicte sanctificationes nõ fuerunt vacue. Quãuis em̃ nõ erant ad fomitis ligationẽ: vt ꝺbusdam placet. neq; ad eius attenuationẽ: vt alijs libet. neq; ad totalẽ euacuationẽ vt plerisq; ferunt: tamen erãt ad virtutis instructões ⁊ venustatẽ oĩs boni: ad verbi dei cõceptionẽ: atq; ad meritoꝝ virginis ⁊ ꝓmioꝝ augmẽtatõem: vt ne q primã similẽ neq; parẽ sequẽtem haberet ¶ Tercia difficultas de redemptiõe. quia constat q beata virgo indiguit redẽptore ⁊ sicut ceteri sancti per christi passionem est redempta. Unde christus est redẽptor oĩm Ideo Remigi⁹ sup Heb. ix. Christus ꝑ ꝓprium sanguinẽ introiuit semel in sctã eterna redẽptõe inuẽta: dicit sic. Christi sanguine oẽs homines redempti sunt a seruitute: q̃ propter per peccatũ primi parẽtis capti tenebant. Si ergo Maria nõ fuit peccato capta quomõ potest dici redempta. qz Augustinus in epistola ad Optatũ de origine anime dicit sic. Redemptus dici nõ potest nisi qui vere ꝑ peccatum fuit ante captiu⁹. sicut scriptum est. Si filius vos liberauerit: vere liberi estis. Ad quod respondet q nõ obstãte tali ꝑseruatiõe mater domini dicitur vere redempta: ⁊ pre alijs redempta: non ꝺdem a peccato quod contraxit de facto. sed quod cõtraxisset ex modo sue ꝓpagationis naturalis: si per dei gratiam ꝓuenientem ꝑseruata nõ fuisset merito mortis christi filij sui ꝓuise. Et hoc declaratur fm

Fran.maro.tali exemplo. Si aliquis dñs redimeret a seruitute aliquos duos. vnum illorũ postꝫ est natus:aliuz dum adhuc est in vtero matris vel anteꝫ cõceptus est dã/do priuilegiũ libertatis cõcepturo. In hoc casu vterꝫ est redẽptus ꝛ nullus eoruz ser/uus est,sed vnus est redemptus a nota ser nitutis quam cõtraxit.alius a nota quã cõ traxisset nisi redemptus fuisset:ꝛ nulli dubi um ꝙn efficacius ꝛ nobilius sit redemptus ꝙ fuit ꝑuẽtus ne seruus esset:ꝫ ille qui post seruitutẽ fuit liberat⁹ ab ea, sic maior gra fit ei cui cõseruat innocẽtia ꝫ cui remittit cul pa, vt declarat Aug. sup Luc ꝛ Gen. Ma ter ꝙ dñi redempta fuit a seruitute quã ex se cõtraxisset.sed omnes alij ab ea quam cõ traxerũt.ergo ipsa pre alijs redempta est. ¶ Ad verba Augustini vbi supra Respõdet ꝙ duplex est redẽptio.scz pseruãs ꝛ eleuãs, vt patuit in exemplo pscripto. De secunda nõ de prima verificant verba Augusti ꝙ ñ est redemptio eleuãs nisi a culpa. Sec⁹ aũt de redẽptõne pseruãte, vt patet. nam Esaie xxix. dicit, Propter hoc hec dicit dñs ad do/mũ Jacob ꝙ redemit Abraam.et Neemie nono habet ꝙ domin⁹ redemit abraã.quia scz eduxit eũ de vr chaldeoꝝ:ipsum pseruã/do a cõbustione ignis:vt ferũt hystorie, Itẽ aplus ad Gal.iij. dicit Christ⁹ redemit nos de maledicto legis:factus p nobis maledi/ctũ,quia scriptũ est, Maledictus omis ꝙ pẽ det in ligno. Et tamẽ istã maledictionẽ nos in tẽpore gratie nunꝫ habuimus:quoniaz per mortẽ christi lex totaliter fuit euacuata. ¶ Quarta difficultas de penaꝝ inflictione. Nam si pseruata est a peccato originali: q̃re ergo penas peccati originalis passa ẽ bea ata virgo scz mortem. Si enim caruit oi pec cato caruit etiã merito mortis et aliarũ pe nalitatũ peccati origĩalis,ergo iniusticia fa cta est ei cum mortua est ꝛ passa penalitates m'tiplices peccati originalis. Et sic de⁹ in/iustus retributor esset: ꝛ maxie qñ ꝑm Au gustinuz,ij,sentẽtiaꝝ.dist.xlij. Deus nõ pri⁹ vltor est ꝫ sit ꝗs peccator. Hec possum⁹ di cere ipsam passam vel mortuã pro redẽptõ ne generis humani vl'salute, quia hoc essz ad cõtumeliã christi, seqret enim ꝙ christus nõ esset sufficiẽs redẽptor. Cum igit beata virgo habuerit penas peccati originalis et nõ per assumptionẽ:sed p ptractionẽ,sequit ꝙ fuerit infecta peccato origĩali. ¶ Hec difficultas soluit. Quia ꝑm Bonauẽ,sup.iij.di. iij.ac Fran.maro.gratia sctificatõis nõ ob uiat pene sed tm culpe. Et hoc ostendit exẽ plis. Nam Johãnes baptista fuit sctifica/tus ꝛ a peccato originali purgatus: ꝛ tamẽ a pena peccati originalis nõ fuit liberatus totaliter. Simil'r ania pueri i baptismo ab luit a sorde peccati: ꝛ nõ liberat a pena. Itẽ christus sine vllo reatu peccati fuit: et tamẽ sustinuit penas peccati originalis Esa.liij. Vere languores nostros ipse tulit: ꝛ dolo/res nostros ipse portauit. Itaqꝫ dicit ꝙ ma ter domini per gram ꝓuenientẽ licet fuerit a culpa pseruata:nõ tamẽ a pena totaliter li berata vel pseruata. Vel vt alij dicunt licet diuina gratia ꝓuenit anie infectionẽ in bea ta virgine:non tamẽ ꝓuenit carnis feditatẽ: quoniã per cõcubitũ cõcepta est,ꝛ ideo ra tione illius feditatis iuste remãserunt i vir gine penalitates. Sed remanet dubiũ sup posita potestate de cõgruitate ipsa. Quare scz tales pene fuerunt inflicte virgini: cum non essent necessarie hũano generi sicut pe ne christi. Rndet ꝑm Franciscũ maro.quia erant materia exercẽde virtutis:vt.s.per pa tientiã talium merita cumularet. Unde si/cut Job fuerũt pene magne inflicte ad ex ercendam eius patientiã,ita virgini ad pfi ciendã gratiã. Virtus enim in infirmitate p/ficit,vt ait aplus.ij.Cor.xij. ¶ Quinta dif ficultas de christi priuilegio singulari ꝛ ho nore. Nam boc est singulare christi priuile gium quia solus ipse innocẽs cõceptus est vt dicit Aug⁹,ꝛ Leo papa. Unde si ipsa est cõcepta sine peccato originali:sequit ꝙ eq/tur christo:quod est cõtumelia christo: cum eius bonor et priuilegiuz singulare alteri at tribuit. ¶ Hec difficultas soluit:ꝙ nõ ob stante tali ꝑseruatione mater dñi non equi paratur christo,sed est inferior ipso in hoc priuilegio multipliciter. ¶ Primo ꝙdem qꝛ christus non indiguit ꝑseruatione:quia nõ fuit cõceptus per naturalem ꝓpagationem vnde nec fuit ex modo sue ꝓpagatõis aptus nec potuit contrahere peccatum. Lex enim originalis peccati nõ fuit lata nisi cõtra p/pagandos naturaliter ex Adã. Sed be ata virgo indiguit ꝑseruatione:et ex modo sue generationis apta fuisset cõtrahere pec catum:ꝛ vtiqꝫ ptraxisset nisi pseruata fuisz

ꝑ gratiaꝫ vt supra patuit. ¶ Secũdo quia christus nõ indiguit redẽptõe: cum ex modo sue singularis generatõis nõ fuit aptus ꝓtrahere illũ reatũ seruitutis, virgo aũt indiguit gratia ꝓueniẽte ne laberet. Tercio quia ania christi in ꝓceptõne seu creatione fuit vltimate sctificata: nõ aũt aia virginis: cum vlteriorẽ sctificatõem susceperit in verbi incarnatiõe Luc. j. Spiritussanct⁹ supuenĩet in te. ¶ Quarto quia anima christi mox vt fuit creata fuit vnita verbo ac cõprehẽdens z beata, ex. iij. sniaꝫ. Anima aũt virginis nõ fuit beata z verbo vnita vl' cõprehẽdens ꝗuis fuerit sancta. Hec Fran. maro. Et sic patet ꝓpositũ. ¶ Sexta difficultas ꝺ ianue celestis clausione. Nam ianua celestꝭ nulli est clausa nisi merito originalis pctĩ. Si ergo beata virgo nõ habuit peccatum originale: qro vtꝫ si ante christuꝫ mortua fuisset statim ad celum euolasset: an nõ: nõ potes dicere ꝙ euolasset, quia sic nõ ꝑ christuꝫ fuisset ianua apta, ergo sequit ꝙ nõ euolasset ante christũ z ꝑ ꝓsequẽs habuit vt videtur originale peccatũ. Hec difficultas soluitur ſm Scotũ sup. iij. dist. iij. ꝙ ianua celestis fuit beate virgini clausa sicut et ceterꝭ nec est apta nisi ꝑ meritum passionis christi qm̃ vt dicit aplus Colos. j. Placuit ei per ipsum scz christum recõciliare oĩa siue que in celis sunt siue que in terrꝭ. Sed ista clausio ianue beate virgini nõ ꝓpterea fuit ꝙ in esset ei peccatũ originale, quoniã passio xpi sic ꝓuisa z acceptata coram deo erat in ordine ad beatã virginẽ vt ꝓpter merituꝫ huius passionis scz xpi nunc̃ inesset pctm̃ ipsi virgini matri xpi, z ita nec inesset aliquid ꝓpter quod sibi ianua clauderet. Sed ista clausio ianue fuit: quia ex origine cõpetebat virgini vnde ianua sibi clauderet sicut z alijs. Nec sequit ꝙ si mortua fuisset ante christũ statim in celũ euolasset. imo vt videt in limbum patrũ descẽdisset: nõ ꝓpterea quia peccatũ inesset: sed quia ex origie infuisꝫ sicut et ceteris nisi ꝓseruata fuisset. ¶ Qõ si dicas Si nõ habuit peccatũ originale vtc̃ statĩ euolare debuisset. Dico ꝙ falsum est ꝗa sancti patres purgati fuerunt ab originali: z tm̃ nõ ascẽderũt in celũ ante christum passum. eoꝙ clausa fuit ianna vsc̃ ad solutionẽ pcĩ Ita em̃ decreuerat deus ꝙ licet acceptaret passionẽ christi ꝓuisam ad remittendũ culpam originalẽ omni credẽti passionẽ illam: nõ tamẽ remittebat penã scz carẽtiã visiõis diuine ꝓpter illã passionẽ vt soluꝫ preuisam: sed per ipsam vt ꝓsentialiter exhibitã, et iõo sicut sanctis patribꝫ nõ patuit ianua ꝗusqꝫ fuit exhibita passio christi, ita ꝓbabile videtur ꝙ nec beate virgini. Hec Scotus.

¶ Septima difficultas de multoꝝ cõtraria assertione. Si itaqꝫ benedicta virgo pia fide credẽda est cõcepta sine peccato originali: quare vel vnde est ꝙ multi doctores cõtrariũ asserũt: z tenẽt ipsam fuisse cõceptam in peccato originali. Ad quod respondet ꝓ tria puncta. ¶ Primo ꝗdeꝫ dico ꝙ hoc est ideo, quia oĩes illi doctores voluerũt incedere per viam legis cõmunis que oẽs naturaliter ex adam ꝓpagatos obligat ſm rõnem semialem sicut sancta tradit scriptura, vñ Ro. iij. Omnes in adam peccauerũt et egẽt gloria dei. Et quia sanctoꝝ autoritas solum christum excipe videt de hac generalitate. nõ tamẽ negãt doctores ꝗn deus potuerit beatam virginẽ ab illa lege cõi eximere, sed qm̃ credit ꝙ btã virgo sit naturaliter ſm rõneꝫ semialẽ ꝓcreata, nec est autoritas scripture de eius ex hac lege exceptione manifesta. Idcirco ꝓbabiliter putauerũt eam peccato fuisse originali obnoxiã: nõ audentes legi cõmuni cõtradicere: nec audẽtes eã exemptã dicere. Propterea igitur diuersificati sunt doctores in hac re, quia ꝗdam putant eam fore lege cõmuni claudendã: ꝗdaꝫ eximendã. ¶ Secũdo dico cum Frã. maro, ꝙ oĩes autoritates sanctoꝝ et dicta doctoꝝ tenentiũ eam esse peccato originali obnoxiã: loquunt z sonãt ac intelligi debẽt ad hunc sensum: ꝙ vicꝫ beate virgini hoc ex se de cõmuni lege cõueniebat: ꝗa naturali sue ꝓpagationi cõpetit ꝙ originale peccatũ contrahere debuisset, vt supra ostẽsum est: tamẽ oppositũ habuit a deo speciali gratia ꝓueniente. Nec in hoc fit sanctis iniuria si eorum dicta exponant, sicut sacra scriptura exponit z itelligit, quia sancti in suis eloquijs sacra scriptura tanc̃ regula z lumĩe vtebant vt testat Dioni. de diui. no. cap. ij. Et ꝑ hoc solui pnt oĩes ꝓtrarie autoritates, ꝗa oẽs loquunt de peccato originali solum ſm causam quam ꝗdem habuit beata virgo ex ꝓpagatiõe naturali z nõ ſm effectum. ¶ Tercio dico ꝙ vnusquisqꝫ magis tenet matreꝫ

dei venerari q̄ aliquoꝝ doctorū opiniones in hoc passu extollere: maxime cum iam ecclesia in concilio Basilien. statuerit id pie credendū de beata virgine q̄ sit concepta sine originali peccato, ac Sixtus papa diuino officio de hoc edito et indulgētijs corroborauit. Unde in hoc sum cum August. li. de natura ⁊ gratia dī, Cum de peccatis agitur nullā de matre dñi ꝓpter reuerentiā dñi volo fieri q̄stionē, i. dubitabilē ꝓpositionē, sed potius indubitāter ipsam in ꝯceptōe sui teneo pia fide fuisse sanctā. Sed calūniātes hanc autoritatē Augustī exponūt q̄dam et dicūt q̄ Aug⁹, ibi loquit̄ de peccatis actualibus ⁊ non de originali. Ista tamē expositio ꝑm Fran. maro, est Primo ipia: q̄ virginis priuilegia nō sunt artāda sed ampliāda Secundo est falsa: quia intentio Augustini est ibi (vt inducit̄ in. iij. Sniaꝝ) istud attribuere virgini ꝑ priuilegio singlari super oēs sanctos. Si igit̄ hoc acciperet̄ tm̄ ō peccato actuali nō esset hoc tanq̄ singulare sup oēs priuilegiuꝫ attribuendū virgini, quia etiam innocētes caruerunt oī peccato actuali. O igitur virgo bñdicta vita spes et cōsolatio nostra. quid de te dicere valeamus, quanta deuotione te laudemus, qua temeritate te quis asserere audeat originali peccato fuisse infectam? cum vt canit ecclesia, Felix es sacra virgo Maria et omni laude dignissima, ⁊ ꝑ ꝙ̄s etiam ista laude digna q̄ dicaris a peccato ꝑseruata, q̄a ex te ortus est sol iusticie christus deus noster.

Articulus tercius q̄ pium est credere beatam Mariam sine originali peccato fuisse conceptam.

Tercia contēplatio ꝓncipalis ōr pie credulitatis

Nam ad ꝑmissa adiciēduꝫ est ⁊ declarandū q̄ piū sit credere q̄ ipsa btā virgo fuerit ꝯcepta sine peccato originali. Qō q̄dem aliqui aduersarij pluribꝫ modis vsq̄ ad ista nostra tpa impugnauerūt. Sed anno dñi M.cccc.lxxxij. Bulla speciali cui⁹ tenorē vidi: ipse Sixt⁹ papa. iiij. aplica autoritate reꝓbat ⁊ dānat assertiones ⁊ opiniones dicētiū q̄ ecclesia nō ꝯceptiōem sed sanctificatōem virginis celebrat atq̄ tenentes mariā fore ꝑseruatam ab originali; ꝓtea essent heresi polluti. Oēs etiā libros eorū sup his ꝓfectos dānat, et ne ꝓ veris legātur vel teneant̄ aut habeant̄ ihibet: sic q̄ ꝓtra ꝑmissa facientes eoipso sniaꝝ excōicationis ⁊ penā maledictōis eterne incurrāt: a qua solus papa ꝓpria ore ⁊ nō ali⁹ absoluere possit. Unde vt fideles magis inducātur ad huius ꝑseruatiōis piam credulitatē septem rationes hic ponemus: quibꝫ id declaratur.

¶ Prima est ratio honorificationis
¶ Secunda est ratio vere dilectōis.
¶ Tercia ratio suffragationis.
¶ Quarta ratio cauēde offensionis
¶ Quinta ratio vitande vltionis.
¶ Sexta rō vie securioris.
¶ Septima ratio fructificatōis

Prima est rō honorificatiōis. Nā si pia mēte ꝓsideram⁹ q̄ tot ⁊ tāta bñficia ꝑ ꝧginē suscepim⁹: tātaq̄ dignitate bñdicta virgo est sublimata ꝑ filiū q̄ vtiq̄ verꝫ est qō ait Hiero. ad paulā ⁊ eustochiū dicēs, Quicq̄d humanis pōt dici ꝧbis minus est a laude virginis. Debem⁹ igit̄ hoc priuilegio honoris eā extollere ⁊ laudare q̄ dicamus eaꝫ exemptā ab omni culpa. alⁱs ñ deficit lingua humana in eius laude: nec debitū honorē matri dei impēdit cū eā peccatricez fuisse dicit et filiā diaboli per peccatū originale ꝓtractū

¶ Insup q̄ro te quod boꝫ est honorabili⁹ et glorioſius xp̄o, Utrū dicere q̄ habuerit matrē ab oī pctō imunē: an dicere: peccato maculatā. Cōstat q̄a ꝑmū Eccī. iij. Gloria hominis ex honore parētis. g̃ ⁊c. Uñ sicut decuit deo ꝑplm iudaicū in marī: ⁊ ꝑ. xl. annos eoꝝ vestimēta et calciamēta illesa ꝑseruasse ꝓpter honorē ⁊ dignitatē populi illius eo q̄ christ⁹ erat nascitur⁹ ex eo. Ita a fortiori decuit matrē ꝓpriā miracl'ose ꝑseruasse ab oīs pctī macula ꝓpter honorē maternitatis.

¶ Secūda ratio vere dilectiōis: qm̄ vt ait Anselm⁹ ad coanglicanos epos. Nō videtur ver⁹ amator ꝧginis q̄ recusat colere festū cōceptōis, cui⁹ recusatiōis cā nō est alia nisi q̄ credit̄ ab illis q̄ sit in pctō originali cōcepta. Ut igit̄ eā vere amemus credam⁹ fore ꝑseruatā.

¶ Tercia rō suffragatōis: vt vicz ꝑ hūc honorē sibi cōgrue exhibituꝫ ei⁹ suffragia ipetrare ⁊ obtinere valeam⁹. Propterea ecclesia canit. Cū iocūditate conceptionem beate Marie celebremus vt ipsa

pro nobis intercedat ad dñm Jesum christum. Scriptuz nanqz est Joh. xij. Qui me honorificauerit honorificabo eũ. Itẽ Fortunatus in Omel. dicit. Grati⁹ est obsequz deo quod marie impẽdit qz qõ sctõz cuilibet dirigit, g debemus eam honorare ẽ. ¶ Quarta rõ cauẽde offensionis. Hã valde timẽdũ est ne eã offendam⁹: vtpote q̃ est mater gratie et mr̃ misc̃die: qõ certe facit q̃ temerarie eam peccatricẽ asserit vl credit. q̃ niã vt Cirillus patriarcha alexãdrin⁹ libro quẽ fecit ꝓtra nestoriũ dicit. Post filiũ inqt temerariũ est ponere in Maria virgĩe maculã aliquã aut pctm̃. Propterea mgr̃ henricus in q̃dam sermone q̃ incipit Cõsurgeget virga: ait. Sacratissimã virginẽ quã deus ab eterno p̃ordinauit vt esset mr̃ dei subptãte diaboli fuisse z pcti sorde infectã sentire nõ audeo: dicere ptimesco, z paulo ifra. Quis hãc virginem sub ira dei vnqz fuisse audeat dicere per quã sibi deus gen⁹ humanũ tanqz p mediatricẽ recõciliare voluit: dicat q̃ velit: ego dicere non audeo nec sentire: cũ in multis scripturis videt eam exemptã a lege cõi fuisse, Hec ille. ¶ Quinta rõ vitande vltionis: ne vltionez incurram⁹ ꝓpter offensionẽ ꝑsumptuose assertionis pie sentire debemus de virgine q̃ sit imunis. q̃ niã scriptũ est Eccĩ. iij. Maledictio matris eradicat fundamẽta. Maledicit matrẽ virginẽ q̃ eã peccatricẽ temerarie astruit. z hec maledictio eradicat fundamẽta gratie dei. Cauendũ est etiã ne si nõ celebremus festũ ꝓceptõis virginis illã vltionẽ subeamus q̃ scripta est Zach. vl. di. Percutiet dñs oñes gentes que nõ ascẽderint ad celebrandũ festiuitatẽ tabernaculoz. qa tabernaculũ dei in quo habitauit est btã virgo. ¶ Sexta ratio vie securioris, quia in oĩbus dubijs via securior eligẽda est z tutior, extra de cleri. ex cõica. c. illud, post medium. Et inter varias opiniones pbabiles: sanior opinio seq̃nda est, extra de celebra. miss. c. Cum marthe. §. Quesiuisti. Sed hec via est sanior z tutior. qa p eaz plus honorat ꝑs z sctã mater ei⁹ qz p ꝓtrariã opinionẽ. Et qz fũdat in imitãdo ordinatõem ecclesie romane de hoc festo cõceptionis atqz eius officij obseruationem quo habet expresse q̃ sit cõcepta Maria sine originali peccato. Ecclesia quippe romana mater est oĩm ecclesiarũ z non põt errare, sed in oĩbz tanqz magistra est sequẽda, dist. xj. Quis. dist. xij. c. j. z se. z dist. xxij. Omnes. Uñ exq̃ nõ est certũ p scripturam exp̃ssam: vtrũ virgo ꝓtraxerit originale peccatũ an nõ. Idcirco magis pietati cõsonuz est credere q̃ nõ ꝓtraxit dando sibi hãc prerogatiuã ꝓpter honorẽ dñi: quia hoc autoritati ecclesie nõ repugnat. qm̃. ff. de regul' iuris dicit. q̃ in obscura rõne ingenuitatz fauẽdũ est libertati. Et hoc est qõ doctor subtilis sup. iij. dist. iij. dicit. Quod hoz verissimũ sit de⁹ nouit. Sed si autoritati eccl'ie nõ repugnat, pbabile magis videt vt qõ excellẽti⁹ est attribuat Marie. Hec ille. Sz hoc nõ repugnat eccl'ie: imo ꝓcordat, vt patz ex cõcilio Basilieñ. z diuio officio. ¶ Septima ratio fructificatõis. quia ex hac pia fide fructus acquirit vite eterne z supne glorie. Unde Eccĩ. xxiij. Qui me elucidãt vitam eternã habebunt. Glo. elucidãt. i. ab oĩbz in quinam̃tis lucidã reddũt. Item. j. Regũ. j. Quicũqz glorificauerit me glorificabo eum Qui aũt ꝓtẽnũt me erũt ignobiles. Denicqz fructus acquirit indulgẽtiaz. Nam vt dictum est ante: ipsum cõciliuz Basilieñ. concessit idulgẽtias p hui⁹ festi celebritate z sermoni vicz cẽtũ dies idulgẽtiaz oĩbz itere ssentibz misse z vespis p̃mis aut secũdis et matutinis. Pro sermone aũt eiusdem festiuitatis centum q̃nquaginta dies. Insup Sixtus papa quartus: omnino easdẽ indulgentias concessit sicut cõcesse sunt in festo corporis christi. O igitur homo crede beatam virginem fuisse cõceptam sine originali peccato pensando illius diuini habitaculi mũdiciam: in quo deus z dulcis redẽptor noster Jesus gratissime nouẽ mẽsibus requieuit. Utinam saperes z intelligeres cãqz digna laude beatificare valeres quaz beatam dicent omnes generatões. O vere mũdissima z imaculata virgo maria. O vere gloriosa domĩa excelsa sup sidera z purissima ab omni macula: plusqz omnis creatura angelica puritate ipsa qua sub deo maior nõ est intellecta. Quibus te laudibus efferã. quid in tue sanctitatis z puritatis gloriã dicam: cum tu sis gloria hierusalem: tu honorificẽtia populi nostri: tu es mater mũdissima ab omni peccato preseruata. Mater inquam dei z domini iesu p̃dilecta. tu anime nostre refugiũ: tu spes z nostrũ auxilium: tu singu

lare cordis nostri solaciū: te deꝑcamur: ad te clamamus: vt per illam summā tue puritatis gratiam nobis a dulci Jesu tuo impetra veniam: gratiam ⁊ gloriam. Amen. Explicit liber quartus.

¶ Alius modus procedendi i scripturis.

¶ Item si volueris in hac re alium ꝓcessū facere: potes notare duodecim stellas fulgētes in corona beate virginis ad ꝓbandam eius īmunitatē a peccato originali radiantes. ¶ Prima stella dicit diuina autoritas. Hanc ꝓsequere sicut habes parte ꝑma huius libri articulo tercio. ꝑmo testimonio. ¶ Secūda stella ꝓphetica veritas. hanc ꝓsequere sicut habes ibidem secūdo testimonio. ¶ Tertia stella angelica attestabilitas: ibidē tertio testimonio. ¶ Quarta stella ecclesiastica irrefragabilitas. ibidem quarto testimonio. ¶ Quinta stella materna honorabilitas. hāc ꝓsequere vt habes eadem parte ꝑma arti. ij. ca. ij. §. ij. ¶ Sexta stella ꝑeminentissima puritas. ibidem §. iij. et etiam §. j. vbi allegat Anselm⁹. ¶ Septima stella ꝓfectissima virginitas. hanc ꝓsequere ibidem parte. iij. xj. testimonio. §. iij. ¶ Octaua stella bñficij sublimitas. sicut habes ibidem arti. ij. cap. ij. circa principium ꝑmi. §. ¶ Nona stella legum equitas. ibidem arti. ij. testimoniis. v. vj. vij. viij. ix. ¶ Decima doctorum famositas. ibidem testimonio. x. ¶ Undecima rationū ꝓbabilitas. ibidem testimonio. xj. ¶ Duodecima stella miraculorum limpiditas. ibidem. xij. ¶ Hec supra scripta de conceptione Marie breuiter volui huic libro inserere: ea magis q̄ apta sunt predicationi ꝓsequendo. Alia ꝙo multa disputabilia in hac materia alibi latissime tractandum reliqui.

¶ In nomine dñi Jesu ad beatissime virginis Marie honorem sequitur de natiuitate eius.

Quintus liber

est de misterio sanctissime natiuitatis benedicte virgis marie. et habet tres partes. ¶ In prima agit in generali de eius ortu dignissimo. ¶ In secunda de eius natiuitate magis in speciali. ¶ In tercia de nascentis virginis qualitate vel cōditione admirabili.

¶ Pars prima de ortu Marie dignissimo et eius diuinali preordinatōe eterna ac sanctificatione ⁊ multiplici reuelatione.

Lux orta est iusto: rectis corde leticia. Verba

sunt scti ꝓphete Dauid ꝑs. xcvj. Qui longe anteq̄ nasceret benedicta virgo eius ortum ꝓuidit spūsancto inspirāte ⁊ eaz luci comparādo ait Lux id est Maria orta est iusto id est christo ex ea nascituro qui est iustus ꝓ essentiā. Ipse em̄ est vt dicit Malach. iiij. sol iusticie. Et propterea quoniā ex hoc toti mundo est salus orta. ideo subdit. rectis corde. scz hominibus: leticia. Quibus in verbis ꝓpulcre ostenditur q̄s summā dignitatem habuerit beata virgo in suo ortu: in eo ꝙ luci cōparat: que est rerum dignissima. Lux quippe inter omnes creaturas excellentiā habet. precipue triplicem. ¶ Primo quia diuinalis cōformitatis: quoniam deus lux est ⁊ tenebre in eo non sunt vlle. j. Johannis. j. ¶ Secūdo quia lux est incōtaminabilis puritatis: eo ꝙ non potest inquinari sordibus. ¶ Tercio quia lux est delectabilis qualitatis: quoniā dulce lumen ⁊ delectabile oculis videre solē. Eccī. xj. Sic benedicta virgo super oīes creaturas puras hac triplici fulget excellentia dignitatis: quoniā deo ipsa est proxima ⁊ cōformatissima per gratiam et gloriam Sapientie. vij. Candor lucis eterne et imago bonitatis illius. ¶ Item ipsa est purissima ⁊ incōtaminabilis: quoniam ꝓm Anselmū ea puritate nitet qua maior sub deo nequit intelligi. Denicq̄ ipsa est anime humane ⁊ deuoto cordi suauis et delectabilis. quoniam vt canit ecclesia ipsa est vita dulcedo ⁊ spes nostra. O quis exprimere sufficiat q̄s suauis sit Maria oculis cordis ad respiciēdum: in cuius pulcritudine glorie omnes sancti delectantur. propter quod canitur. Speciosa facta es et suauis in delicijs tuis sancta dei genitrix. O q̄s suaue est aīe pie ad audiendū vl̄ loquendū de ea: qm̄ vt melliflu⁹ Bern. ait de seipso. Nil inquit tantū me delectat q̄ntū ō gloriosa virgine maria facere sermonē O q̄s suaue: o q̄s gaudiosum erit in celo cō-

regnare ꝛ colletari cum ea sine fine ꝑ quam salus mundi credẽtib⁹ apparuit: cuius vita gloriosa lucem dat seclo. Merito igit eius ortus omnib⁹ gaudium et leticiam ingerit, merito ꝛ digne oẽs homies ille dulc citharista Dauid ad letãdum in eius ortu allicit cum dicit. Lux orta est iusto: rectis corde leticia, vere oib⁹ rectis corde leticia, s. penitẽtib⁹: patiẽtib⁹: viatorib⁹ ꝛ triũphãtib⁹ in celesti glia, leticia viris: leticia mulieribus: leticia puulis ꝛ senibus ꝛ omnib⁹ fidelib⁹ ꝛc. De eius itaq; ortu ad ꝓsens tractare intendentes in generali tria misteria declarabimus.

¶ Primũ misteriũ ór diuinal' ꝓordinatiõis.

¶ Secũdum ór maternalis sctificatõis.

¶ Tercium ór tpalis revelatõis.

Articulus ꝑmus qualiter ab eterno predispositum erat a diuina sapientia oriri beatam Mariam ꝛ ꝑ eam salutẽ mũdo fieri.

¶ Capitulum. I.

PRimũ itaq; misteriũ ór diuinalis ꝓordinatõnis quõ vicz ortus btẽ virginis sit ꝓordinatus ab eterno ꝛ ꝓcõcept⁹ in mẽte diuina. Ista quippe est vna magna dignitas beate virginis qua ꝑ sapiẽtis os gloriat' in epistola hui⁹ solẽnitat' que scripta est Prouerb. viij. Domin⁹ inquit possedit me scz in cõmutabili volũtate ꝛ electiõe sua: in initio viarum suaꝝ anteq; q̃q; faceret: hoc est ab eterno anteq; ipse deus aliq̃d creasset, vnde et addit a principio, s. creationis mundi, ab eterno ordinata sum, s. vt essem dei mater, ꝛ ex antiquis, scz eternitatis anteq; terra fieret, i. ante omnẽ corpalem cõditam creaturam, nõdum erãt abissi, i. ꝓfunditates. Tota quippe altitudo vel ꝓfunditas que est a celo empyreo vsq; terre centꝝ dicit abissus ꝓpter ĩmẽsitatẽ, ꝛ omnes creature corpales ꝛ spũales ad altitudinẽ compate possũt dici abissi vt volũt doctores. Nondum ergo erãt abissi, i. nec celuz nec terra nec angeli q̃ etiã abissi sunt vocati ꝓpter excellentiã suaꝝ substantiarũ, et ego inquit maria iam cõcepta eram, s. in mente opificis. Ex quib⁹ oĩbus claret: quia ante oẽm creaturã benedicta virgo fuit ꝓordinata ꝛ cõcepta in mente creatoris vt fieret mater dei et saluatoris nostri Jesu: quod est ei summa gl'ia. ¶ Circa quod aduertendũ ſm q̃ modo intelligẽdi hũano cõtemplari possumus q̃ ab eterno in diuina ꝑcipue mente inter alia quatuor vertebãtur cõsilia vel questiones que ꝑ diuinam sapientiam sunt determiate et cõcluse.

¶ Prima q̃stio de mũdi ruituri creatõe.

¶ Secũda q̃stio de dei ex fcia incarnatõe.

¶ Tercia qõ de ꝑme femie, s. eue electiõe.

¶ Quarta qõ de fele ad id idonee ꝓditiõe.

Prima questio erat Quare mundũ crearet quem ruiturũ sciret. Dicebat nãq; pater ad filium ꝛ spũmsanctum. Scimus quia mũdus quem creaturi sumus ruet per peccatum tam in angelis q̃ in homib⁹: ꝓpter qõ etiã alias creaturas corporeas punire oportebit ĩ detestatiõne peccati. Quare ergo debem⁹ ipsum creare cum sciamus eum futurum esse malum. Et accessit vna ratio di. q̃ nõ deberet creari taliter. Nil debet tale fieri quod sit in quotidianã offensam ꝛ ĩiuriam dei: quoniã omnia opera debent benedicere deum. iuxta illud Dañ. iij. Benedicite omnia opera dñi domino: laudate et superexaltate eum in secula. et omnia cedere debent in laudem ꝛ gloriam dei. Sed si mũdus creabit⁹: tor⁹ in maligno erit: sicut ꝛ nũc positus est. j. Joh. v. Et totus ruet ꝑ peccatum: vt iam cernimus oculis nostris. Ne igitur videatur esse de⁹ auctor mali nõ deberet creari mũdus vt nõ fieret peccatum. Nam scriptũ est Jaco. j. Deus intentator malorũ est. Adiecitq; ratio ipsa di. Deus et natura nil faciũt frustra, hoc dicit Aresto. ij phisicoꝝ. Sed frustra est quod nõ attingit finem suum ſm cõmẽtatorem ibidez. Finis aũt mũdi aliũ creaturaꝝ rõnaliũ esset beatitudo: vt vult magister in. ij. sniaꝝ. dist. j. ca. v. Hanc nõ videt quõ cõsequent' cum per peccatũ ruiture sunt. ergo nõ debuit creari frustra. Hec questio decisa est per diuinã sapientiã: q̃ bonum est creare mũdum: etiã si sua malicia ruat postea tali ratione. vt ẽm vult Aug⁹. in enchiridion. Hunc̃ deus ꝑ mitteret aliquod malũ in mũdo fieri: nisi eet adeo oĩpotens vt etiã ex malis sciret bona elicere. Sciẽs ergo deus mũdũ ruituꝝ: creauit ipm vt etiã post ruinã exide bonũ elicere ret. nã exinde mlta bona sũt elicita Primo q̃dẽ ex hoc relucere bz diuina bonitas: cuz se et suã bonitatẽ creaturis cõicauerit ex mera liberalitate: vt dicit Aug⁹. ĩ enchiridiõ. c. vi

Secūdo ex hoc relucet diuina iusticia cū post ruinaz obstinatos in pctō punit: vt nō sit dedecus culpe sine decore iusticie ſm eūdem Aug. z Anſel. lib. Cur deus. Certō ex ꝟ relucet diuina miscōia z pietas in expectādo peccatores ad penitētiam: z parcēdo penitētibꝫ Eſa. xxx. Propterea expectat nos deus vt misereat nostri. Quarto ex ꝟ relucet diuina sapiētia q̄ ex malis bona sciat elicere: z post ruinā sciat repare, deniqz relucet diuina charitas z benignitas cum post ruinā p seipm mūdo q̄ nō poterat se liberare z repare voluit miſericorditer subuenire. Ūñ diffinitū est q̄ mūdus deberet creari. Nec obstat q̄ mūdus in maligno posit⁹ est q̄m hoc nō ex deo sed ex ꝓprio arbitrio rōnalis creature factū est. Unde deus nō est auctor mali, q̄a cuncta que fecit erant bona sed p abusum ꝓprie volūtatis facta sūt mala. Nec ideo deus fecit ea vt essent mala: ſz vt si vellent in bonitate pſisterēt z coronarētur, si ꝓ vellēt ruerēt: nec tñ impune, vt dicit Grego. in moral. z Anſel. li. Cur de⁹ hō. Et q̄m rō ipsa adiecit q̄ de⁹ nil facit frustra, iō determinatū ē p diuinā sapiētiā q̄ mūd⁹ suo fine frustrari non debeat sed repari debeat post ruinā ad bītudinis cōsecutiōez. Preterea ex q̄ vidit deus q̄ hāc ruinā nulla pura creatura posset reparare satiſfaciēdo: nec aliter ꝯgrueret repari niſi filium suū in mūdū mitteret ad incarnādū z mūduz redimēdū, sicut patet p Anſelmū li. ij. Cur de⁹ hō. Idcirco diffinitū est q̄ p mūdi repatiōe deberet deus aliquā feminā creare: ex q̄ haberet carnē assumere, z sic mūdi ruinā restaurare femia mediāte. Et ecce acceſsit vna rō di. q̄ nō ꝯgrueret deum nasci vel carnē assumere ex femia, z ideo nulla tal' eēt femia creāda. Et ꝓbauit sic, q̄a q̄ nascit ex femia quandā īmūdiciā ꝓtrahit Job. xxv. Nō pōt hō mūdus apparere nat⁹ de mulie re. Sed in deo nulla īmūdicia esse debet q̄ est lux z cādor lucis ac speculuz sine macula. Sap. vij. ergo nō debet nasci de femia. Potest em̄ dei filius carnē assumere etiā de viro sine femia cū sit oīpotēs, sicut et eua formata est miraculoſe de viri costa sine muliere, igitur z̄c. Ad hoc igit rñdet diuina sapia ſm Tho. in tercia pte summe. q. xxxj. arti. iij. q ꝓpter hāc rōnem nō min⁹ creanda esset vna talis femia ex qua dei filius deberet nasci: z reddidit rōnem soluēdo p̄missa. Quia i cōceptiōe vel genitura ex femia nō est īmūdicia aliq̄ inq̄ctum est op⁹ dei. sed ꝓut ē ex peccato ꝓueniēs inq̄ctum scz homo concipit ex libidine: sic cōtrahit īmūdicia. Nam si hō nō peccasset in paradiso: sine tali īmundicia femina de viro generasset, ꝓpter peccatū em̄ dictuz est mulieri, multiplicabo erūnas tuas: in doloze paries filios Genes. iij. Ūñ determinatū est z cōclusum p diuinā sapiētiam q̄ illa femia cōcipe deberet dei filiū sine libidine z sine virili semīe: sola oratione spūſsancti cum illibata virginitate parere z summa puritate. Nec deus potuit inānari nascēdo ex femia: sicut nec lux inquinat ad cōtactū sordidaꝝ rerum. Sed circa hoc adhuc ratio vna obuiauit dicēs, Quare deberet de⁹ mediāte femia mūdū repare, ſ. nascēdo ex ea: cum eque bene posset deus carnem assumere de viro solo vel de q̄cūq̄ vellet materia, z maxime cū femina fozet causa ruine mūdi. Ad quod rñdet diuina sapientia ſm Tho. in tertia pte. q. xxxj. arti. iij. q licet eque bñ filius dei posset carnē assumere de quacūq̄ materia vellet vl' voluiſſz. tñ cōueniētiſſimū est vt nō niſi de femia deus carnē assumeret triplici ratōe. Primo ne femine⁹ ſexus tanq̄ vilioz cōtemneret: ſz in matre dei nobilitaret ac ad redemptōem ptinere videret. Secūdo ne si aliūde deus carnē assumeret: nō verā carnē de⁹ assūpſisse crederet. z ſic fides euanesceret. Tercio vt ois hūane generatōis mod⁹ z diuerſitas pficeret. Nam ꝑmus modus humane ꝓductiōis fuit sine viro et muliere, vt patet in Adam. Secūdus sine muliere de viro: vt in Eua. Tertius de viro simul z muliere vt cōmuniter in hominibus. Unō ꝓpter pfectionē vniuerſi debuit Quart⁹ modus induci q̄ est de femia sine viro: vt i exēplo ꝓut hec ponit anſelm⁹. Et has rōnes p

Capitulum. II.

Secunda igitur q̄ſtio ꝓſiliata est in mēte diuina et tractata iſta Utz. p mūdi repatiōe deberet deus aliquā feminā creare: ex q̄ haberet carnē assumere, z sic mūdi ruinā restaurare femia mediāte. Et ecce acceſsit vna rō di. q̄ nō ꝯgrueret deum nasci vel carnē assumere ex femia, z ideo nulla tal' eēt femia creāda. Et ꝓbauit sic, q̄a q̄ nascit ex femia quandā īmūdiciā ꝓtrahit Job. xxv. Nō pōt hō mūdus apparere nat⁹ de mulie

missas de diuina incarnatõe ex femĩa tãgit August.lib.lxxxiij.q̃stionũ.z in epistola ad volusianũ. Unde ꝓclusum est q̃ deus deberet nasci de femina z ipsa mediante mundum reparare. Sed circa hoc occurrit questio tercia.

Capitulum.III.

Tercia questio

Tercia questio ĩ mẽte diuĩa vel in cõsistorio sancte trinitatꝭ orta est z tractata de ꝑme mulieris eue electiõe Utrũ vicz ad id foret idonea ipsa ꝑma femĩa eua: vt scz deꝰ nasceret ex ea z mediãte ipsa repararet mũdi ruina. Et vna rõ dicebat q̃ sic. tũ quia ipsa foret creãda sicut z fuit postea creata in sũma nobilitate z origiali iustĩcia in oĩ virtute z pfectione: necnõ nature decore ꝑm August. in Omelia. Et habet de pnĩa dist.ij.§. Romanos. tũ quia miraclo maio ĩter oẽs mulieres erat formata ꝑtute diuina ꝺ viro sine muliere. tũ quia vt dicit Greg. in quarto libro dialogoꝝ: in paradiso existẽs assuerat verbis dei pfrui homo btõꝝ angelorũ spiritibꝫ cordis mũdicia z celsitudĩe diuine visionis interesse. Unde ratio arguebat q̃ ipsa ꝑ oibꝫ alĩs mulieribꝫ ad diuinã incarnationẽ ex ipsa fiẽdã foret idonea. Sz ad banc q̃stionẽ diuĩa sapĩa respõdit q̃ nullo modo liceret vt deꝰ carnẽ assumeret ex eua et mediãte ipsa mũdi ruina repareꝝ. Primo qꝛ ipsa a diabolo foret decipiẽda z supãda: quod nõ decet dei matrẽ q̃ caput serpẽtꝭ foret ꝺtritura Gen.iij. Secũdo: quia nõ decet q̃ vna peccatrix ꝑ quã totũ genꝰ hũanũ mortẽ incurrerat tãtũ exalteꝝ vt sit dña mũdi: mater vite.i.dei z sup oẽs angelos sublimata: quod ꝓsequẽs est ad esse dei matrez. Tercio: q̃a deus vẽturus est in mũduz alios iudicare. Et idcirco nõ licet q̃ ipse ꝺ alĩ quo peccato in se vel in matre reprehẽsibilis et ignominiosus existat. Uñ cõclusum est q̃ creari deberet vna alia femĩa ex eua ꝓcedens ꝑ generatiõez que esset puella sup oẽs sanctissima: summa nobilitate ꝑdita. virtutibus z gratia plena. in naturalibꝫ z gratuitis ꝓcellentissima: diuinoꝝ miraculoruz camera: deo familiarissima. puritate nitidissima: angelis z homibꝫ dña: z plus q̃ Eua vel quecũq; mulier mũdi: gratijs z carismatibus spũscti sublimata vtpote que esset digna regina angelorum: paradisi porta: et genitrix summi dei gloriosissima. Unde ex hoc orta est in mẽte diuina questio quarta.

Capitulum.IIII.

Quarta questio

Quarta questio de femine ad id idonee conditõe videlicz q̃lis deberet esse ista puella que deũ esset generatura z mundi ruinam repatura. Ad quod diuina sapiẽtia respõdẽs. xij. cõgruẽtissimas rõnes z cõditiones declarauit ac diffiniuit q̃bꝫ bñdicta dei mater tanq̃ corona. xij. stellaꝝ honoratam z electã se a deo eternaliter gl'iareꝝ z gauderet coronatã. Prio nanq; q̃a deus sciebat eternaliter q̃ mulier q̃ foret causa ruine et pcĩ existẽs ꝗo peccaret. Ideo decreuit q̃ illa mulier q̃ ipm filiũ esset paritura ꝑ mũdi redẽptiõe virgo ꝑpetua foret. Secũdo sciebat q̃ illa ꝑma foret despõsata scz Ade quã despõsationez deus ipse fecerat Gen.j. di. Crescite z mltiplicamini z c̃. Ideo decreuit q̃ ista que deũ esset paritura foret despõsata. Tercio: q̃a sciebat q̃ illa ꝑma essz in uentrix mortis z diuie ire. Ideo ordinauit q̃ ista scz maria foret inuẽtrix gr̃e et genitrix vite. iuxta illõ Luc.j. Inueniſti gratiam scz quã ꝑdidit Eua apud dñm. Ecce cõcipies scz vitam christũ q̃ ait Johis.xiiij. Ego sum via veritas z vita. Quarto: quia sciebat q̃ ꝑ illaz. s. Euam esset claudẽda ianua celi. Ideo decreuit deus q̃ ista scilicet maria foret porta celi. Unde canit ecclesia. Aue maris stella dei mater alma atq; semp virgo felix celi porta: q̃a per eã patet salus. Quinto sciebat deꝰ q̃ prima mulier que fuit causa mali esset per malũ angelũ visitanda: tentanda: z ad cõsentiendũ alliciẽda. Ideo decreuit q̃ ista scz Maria ꝑ bonũ angelũ essz salutãda: informãda z ad fidem excitãda: atq; ad cõsentiendũ inducẽda in filĩ dei ĩcarnatione. Sexto: quia sciebat deus q̃ prima mulier cõsentiẽdo verbis diaboli conceptura erat z paritura iniquitatẽ et peccatum. Juxta illud ps. Ecce parturit iniusticiam: concepit dolorem et peperit iniquitatem z c̃. Idcirco statuit q̃ ista scilicz benedicta virgo cõsentiendo deo ad verba angeli et dicendo verbum obedientie. scz Ecce ancilla domini: fiat mihi ꝑm verbũ tuum: conciperet filium dei qui destrueret opera diaboli. Septimo quia sciebat deus q̃ illa

accepit fructū de ligno z comedēs misit per guttur in sua interiora. ideo decreuit q̄ ista scz bñdicta virgo in suis visceribꝫ castꝫ acciperet fructū bñdictuz. s. Jesum quē pareret ligno crucis affigēdū: z sic viuificaret mundū p euam occisum. vñ Aug. Illa. s. eua occidēdo obfuit: ista viuificādo ꝓfuit. ꝓcussit illa: sanauit ista zc. ¶ Octauo q̄a sciebat deus q̄ p illā būanū genus in mltas miserias et necessitates deuenire ōberet. Jdcirco statuit vt ista ꝑgo bñdicta esset hoibꝫ in oī necessitate subleuatrix z aduocata. vñ Bern. Sileat miscōiam tuā o bñdicta ꝑgo q̄ i necessitate meminit te sibi defuisse inuocatā ¶ Nono quia sciebat deus q̄ illa foret mater oīm peccatoꝝ suoꝝ filioꝝ. ideo decreuit q̄ ista beata virgo foret mater miscōie oībꝫ peccatoribꝫ ac gr̄e: ꝓpter quod canit eccl'ia. Maria mater gr̄e mater miscōie tu nos ab hoste ꝓtege. s. q̄ hostis in eua nos p̄mit. et i hora mortꝫ suscipe. s. tanq̄ pia mater venie. ¶ Decimo qz sciebat de⁹ q̄ illa in pctō concipet suos filios et cū grauamīe portaret ac dolore parturiret. Jdcirco decreuit q̄ ista virgo btissima sine pctō cōcipet: sine grauamine portaret: z cum gaudio pareret suū filium p quē a peccato nos mūdaret z in filios adoptaret zc. ¶ Undecio q̄a sciebat deus q̄ illa suo lacte infecto enutriret filios suos q̄bus ꝓpiauit amarissimū venenū mortis. ideo decreuit q̄ ista purissimo lacte ꝑgineo enutriret suū natuꝫ christū: cuius caro z sanguis oībus nobis filijs marie adoptatis ꝓpināda erāt in cibuꝫ z potum vite eterne: vt patet in sacramēto eucharistie. ¶ Duodecimo qz sciebat deus q̄ eua foret pcti initiū ex qua redundaret culpa in omnes nos suos posteros: z in qua habitaturꝰ esset diabolus p pctm zc. Jdcirco statuit q̄ ista bñdicta virgo esset nobis initiū oīs boni et salutis: in qua habitaret deꝰ z que plena essꝫ gratia z omni scitate: de cuius plenitudīe redūdaret gratia in nos oēs filios ade p generationē: z filios marie p adoptionē christi ac regenerationē. Hinc Anselmus libro orationū. O femīa mirabilr singularꝫ z singulariter mirabilis: p quā elemēta renouātur: angeli repanꝫ: inferna euacuanꝫ: hoīes saluanꝫ. O femina plena z supplena gr̄a. de cuiꝰ plenitudinis redūdantia reuiuiscit oīs creatura. Hec ille. Sic igitꝫ patet quō deꝰ ab eterno ꝓordinauit oriri debere in mūdo istā bñdictā virginē Mariā z p eius diuinū partū repari mūdū. O igitꝫ peccatoꝝ vide q̄ntū debes diligere: quātum ve reuereri mariā: per quā deus disposuit ab eterno saluari aiam tuā. O quāta deuotiōe debes ei seruire quam si matrē miscōie a deo prestitam non haberes: ab eterna morte per tuaꝫ matrem Euam inducta: nunc̄ liberatus esses.

¶ Articulus secundus de sanctificatiōe bēate Marie in vtero sue matris. ¶ Cap̄ I.

SEcūdum misterium circa ortum beate virginis declarandū dicit maternalis sanctificationis. putile nanc̄ est scire quō ipsa pia dei mater maria fuerit sctificata in suo ortu. Circa quod quatuor cōtemplemur.

¶ Prio vtꝝ fuerit in vtero mr̄no sctificata.

¶ Secūdo q̄n fuerit sanctificata

¶ Tertō vtꝝ p alijs scificatꝫ fuerit scificata

¶ Quarto q̄tiens fuerit sctificata

Primo vtrum fuerit in vtero materno sctificata. ¶ Pro quo nota de intellectu huius nomis sanctificatio q̄ fm doc. illuminatuꝫ s. Fran. maro. in tractatu de ꝯceptōe virginis sanctificatio nō est aliud nisi missio spūs sanctī ad aiam sanctificandā. vñ multum interest inter p̄seruari a peccato originali et sanctificari. quia p̄seruari a peccato originali est nō artari per statutū diuine legis que ordinauit q̄ anima que cōiungitur carni naturaliter ꝓpagate ab adam sit ꝓuata dei visione et obligata pene eterne. Sic igitur beata ꝑgo ꝺr p̄seruata a peccato originali: quia deus nō artauit eaꝫ illa lege sed congrue ꝓpter honorem maternū ex speciali priuilegio suspendit sententiā ne ipsa i peccatum originale incideret: vt patuit libro p̄cedenti. Hic itaq̄ questio nobis est nō de preseruatōe sed de sanctificatōe Utrum scz ipsa fuerit vere sanctificata anteq̄ nata per spūm sanctū in eius aiam infusuꝫ. Ad qō respondet q̄ omnes doctores cuius diuersimode ꝓcedendo affirmant beatam virginem sanctificatā fore anteq̄ natam: maxime Alexāder de bales in. iij. parte. q. xlij. in tractatu de incarnatōe christi. et Franciscū maro. vbi supra. z Bonauen. in. iij. dist. iij. et Richar. ibidem. q. ij. arti. j. Hecnō btus

Tho.in.iij.parte.q.xxv.ar.j. Que cõclusio ꝓbat triplici via. ¶ Primo rõne generali.s. et ꝑticulari. Rõne generali sic. Eccl'ia non põt errare: z q̃ tenet oppositũ heretic⁹ est. ꝫ si nõ fuiſſ ꝫ sctificata:eccleſia erraret celebrãdo ei⁹ natiuitatẽ:qm̃ statui in pctõ nõ debetur solẽnitas z gaudiũ sed luctus,ergo zc. ¶ Itẽ ratõe speciali sic:q̃a si q̃ minus videt ineſſe ineſt:z id q̃ magis:ex regl'a thopica Exemplũ patet. Nam si rex honorat rusticũ:multo magis honorare debet militẽ vel baronẽ sibi fidel'r seruientẽ. Sed hieremias fuit sctificatus in vtero Iere.j.sil'r Johãnes baptiſta Lu.j. vt patet ꝑ Ambꝫ. ergo multo magꝫ cõueniebat sctificari matrẽ dei mariã in vtero materno. ¶ Secundo ꝓbat autoritate Bern.dicẽt. De singulari virgine nulla ambiguitas sit quin ipſa maternis adhuc circũſepta viſceribꝫ ſublimiori sctificationis genere sctificata ſit zc. Et itez. Oꝫ paucis mortaliũ cõstat esse collatũ fas ñ est dicere tãte virgini esse negatũ. Hec Bern.

¶ Tertio ꝓbat figuratõe Esa.xj. Egrediet virga de radice ieſſe.i.linea generationis regia q̃ in ieſſe fuit radicata:z flos de radice ei⁹ ascendet.i.virgo maria. et requiescet sup eum spũs dñi. Itẽ Nume.xvij. Virga aaron .i. maria q̃ fuit de ſtirpe aaron:q̃a cognata elizabeth Luce.j. in tabernaculo.i. in matris vtero inuẽta est floruiſſe dono spũſſcti. Hz dl'. Cũ btã virgo in sua ꝯceptõe fuerit ſancta:q̃a ſine originali pctõ ꝯcepta est ꝑ te.q̃ modo g̃ dicis eam sctificatã fuiſſe. ¶ Rñdet ꝑm richar.in.j.dist.iij.ar.iij.q.iij.ꝙ ſanctificari aliq̃d dr. Uno mõ de nõ ſctõ fieri ſctm̃ et isto mõ nõ dicit btã virgo sctificata: qz ꝑ ſupponit sic eã fuiſſe peccatricẽ: q̃ nõ cõcedo. Alio mõ de esse ſctõ fieri magis ſctm̃ ſcz ſimul accipiẽdo esse accipe z ſctitatẽ.z sic dicit virgo ſctificata. Uñ ꝑm Franciſcũ maro.vbi s. In ꝯceptõe ꝙginis descẽdit spũſſctũs in aiam eius nõ vt purgaret eã ab aliquo pctõ q̃ nõ erat:ſed vt haberet gr̃az z ipſa cõfirmaret:ita ꝙ nõ posſet peccare vn q̃ nec mortal'r nec venial'r. Et de hoc etiaz supra li.iij.habes pte.ij.arti.ij.difficl'.j. Et infra ca.vj.hui⁹ libri.pte.ij.arti.ij.

¶ Ca.II.

Secundo videndũ est quãdo beata virgo fuerit sctificata. Ubi nota ꝙ si loq̃mur ꝑm modũ illorũ q̃ tenent ꝙ beata virgo fuerit ꝯcepta in peccato originali:ipſa fuit ſctificata poſt infuſionẽ ani me a peccato quod inerat. Sed hoc mihi nõ placet: quia ſum cum noſtris doctoribꝫ tenẽtibus eam fuiſſe ꝯceptam ſine peccato originali. Nam vt ait glo.ſup illo ꝙbo Joban.xix. Mulier :ecce filiꝰ tuus,xps inquit docet vt a pijs filijs cura parẽtibꝫ impẽdat. Cũmã ergo curam habuit chriſtꝰ ſue matris: cum ſumme eã dilexerit. imo ſua dilectio fuit oĩs alterius dilectõis filialis exemplum z regula ac mẽſura. Cũmo aũt z maxime cõtrariũ nõ admiſcet: vt ſumme calido nõ admiſcet frigus,ergo dilectioni qua chriſtus dilexit matrẽ nunq̃ odiũ admixtũ fuit vl'ira.vnõ nunq̃ fuit odita btã virgo a chriſto ꝓ quouis inſtãti. Sed ſi fuiſſ ꝫ cõcepta in peccato originali filiꝰ tenebat odire eam z detestari ꝑ illo tunc. ergo ſequit ꝙ nunq̃ fuit ipſa iracũdie dei vas. Dico igit ꝑm modum doctoꝝ noſtroꝝ ꝙ ſanctificata est virgo in ꝑmordio ſue ꝯceptõis: ita ꝙ ſimul tpe accepit esse z ſanctitatem. vt ſupra patuit.

¶ Capitulum.III.

Tercio de excellẽtia huius ſanctificationis videndu ꝫ restat Utrum scz ꝓe alijs in vtero ſanctificatis fuerit ſctificata. ¶ Et respõdetur ꝙ sic:absq̃ dubio. Nã ſctificatio ꝙgis triplr excedit aliorũ ſctificatõem. ¶ Prio tpis celeritate. Naz Iere.nõ lõge aũ natiuitatẽ est ſctificatus. iuxta illõ Anteq̃ exires de ventre ſctificaute Iere.j. Johes ꝙo baptiſta in mẽſe ſexto q̃ Maria viſitauit z ille in vtero exultauit Lu.j. Sed btã virgo mox vt erat aĩa rõnali aiata fuit ſctificata: vt dic̃ Augꝰ.i q̃dã ſermone ꝺ natiui.ꝙgis. Hec inq̃t ꝙgo mox vt ĩ mũdũ ꝑ generatõis bũane lineã venit oĩs bonꝰ virtute ꝑfecte reſplẽduit. Dox aũt et statim referunt ad inſtãs ꝑm ꝑhm.iij. phicoz. ¶ Scõo excedit alios ſanctificationẽ in mũeris largitate:q̃ gratie mũere copioſius fuit ditata q̃ alij: qꝺ patet ex ħ. q̃a alijs ſctificat ꝫ in vtero fuit collatũ ꝙ poſtea nunq̃ peccauerũt mortal'r. Ipa ꝙgo nunq̃ peccauit etiã venial'r. vñ Bern. Puto copioſius mun⁹ gr̃e descẽdiſſe in ꝙginẽ q̃ nõ solum ei⁹ ortũ ſctificaret: vez ipſam ab oĩ pctõ deinceps cuſtodiret imunez. Tercio in gratie vbertate:quia ab ea gratie copioſitas generaliter in oĩes se diffudit. Uñ Iero.i ſermone de aſſumptõe dicit. Decebat vt eſſet

plena gratia que celis dedit gl'iam:terr3 deum: pacẽq3 refudit, vere gratia plena p̃ quã largo spũssancti ymbre pfusa est omnis creatura. Hec ille. Et circa p̃missa. Ca.IIII.

Quarto occurrit vidẽdũ quotiẽs fuerit virgo bñdicta sctificata. Vbi nota ꝯm doctores positionẽ sup̃. iij. dist. tij. q̃ tres fuerũt sctificatões matris ꝺi. Prima fuit sanctificatio in vtero materno: in q̃ habuit p̃seruationẽ a pctõ originali ꝯm nostros doctores z gr̃e ifusionez: necnõ fomitis extirpatõem vt nõ remãserit nec fuerit in ea nisi causaliter. Secũda sctificatio fuit in spũssctõ obũbratõe z filij dei conceptõe. In q̃. ss. sic eã impleuit vt digna foret ꝓcipe virginitatis gl'ia manẽte verbum et certificauit de pseuerãtia ac btũtudine cõ sequẽda, vnde angelus ait. Ne timeas maria inuenisti gr̃az apud dñm. Et itez. Spiritus sctũs supueniet in te zc. Tercia in filij dei inhabitatõe in vtero suo: in q̃ sup̃ dicta habuit q̃ totalr dedicata fuit ad diuina z nõ solũ mens sed etiã corp9 eius diuinitatis luce resplẽduit. Juxta illud Ezech. xliij. Terra. i. maria splendebat a maiestate dñi zc. Vñ etiã licitis vsibꝫ mr̃imonialibꝫ eã aptare erat ipossibile. Quarta ꝯm doctores cõiter sctificatio supaddit in assumptione in qua habuit gr̃e z glorie cõsummationẽ zc. O igit̃ deuota aĩa pẽsa q3 sancta q3 felix q3 gl'iosa sit virgo Maria q̃ tãtis gr̃az donis est sublimata. O q3 excellẽtissima regina q̃ tãtis insignꝫs extat laureata oẽs ad eã ꝓfugiamus: eã inuocemus vt ei9 plenitudine gr̃am acq̃ramus.

¶ Articulus tercius de reuelatõe tpali facta a deo mltipliciter q. s. beata Maria orti debuit mundo.

Certum misteri um ꝺr tpalis reuelatõis. Exq̃ nãq3 misericors de9 sic ordinauerat q̃ mũdus repari deberet p̃ incarnatõem christi ex virgine Maria. z statuerat q̃ a p̃ncipio mũdi vsq3 in finez nullo vnq3 tpe aliꝫs saluari posset nisi p̃ fidem vni9 mediatoris xp̃i Jesu ex ꝙgie Maria nati: vt dicũt August. li. ꝺ cozreptõe z gr̃a. z Bze. sup̃ Ezech. vñ Actuũ. iij. Nõ est aliud nomẽ sub celo datũ hoibꝫ in q̃ oporteat saluos fieri credẽtes, ꝓpter quod misterũ incarnatõis xp̃i ex virgie Maria aliqualr oportuit z necessariũ fuit oĩ tpe esse creditũ apud oẽs scz vl' explicite: vel implicite, vt pbat sctũs Tho. se cũda scde. q. ij. ar. vij. z Bonauẽ. sup̃. iij. di. xxv. q. j. art. ij. Idcirco deus miserator z misericors q̃ neminẽ vult pire sed vult oẽs homines saluos fieri z ad agnitionẽ veritatis venire ꝯm ap'lum. j. Thimo. ij. Oĩ tpe buiꝰ mũdi multipl'r reuelauit q̃ videlicet oriũda esset in mũdo vna sacratissima puella. s. maria: ex q̃ dei filius carnẽ assumẽs saluaturꝰ esset mũdũ, possumꝰ aũt iter cetera distigue re z ꝓsiderare, xij. p̃cipua tpa mũdi ad nũerũ, xij. stellaꝝ in corona btẽ virgis: q̃bꝫ vicz tpibꝫ deus oĩpotẽs voluit reuelare z reuelauit bñdictã virginẽ mũdo: z ex ipsa fiendaz incarnatõem xp̃i q̃ in tribꝫ q̃ternarijs ꝺscribunt, vt patz inspiciẽti in figura subscripta

¶ Pro primo quaternario.
Primũ est tẽpus angelice cõditionis.
Secundũ est tẽpus innocẽtie hois
Tercium est tẽpus prime trãsgressiõis
Quartum tẽpꝰ hũane multiplicatõis

Pro secundo quaternario
Primũ est tps p̃riarchice electionis.
Secũdum tps israelitice liberatiõis.
Terciũ tps ꝓphetice reuelatõis.
Quartum tps iudaice oberratõis.

¶ Pro tercio quaternario
Primũ est tps p̃hice cognitõis.
Secundũ est tps gẽtilice ꝙuersatiõis
Tertiũ tps prime generatõis.
Quartũ tps implete incarnationis.

Primo itaq3 reuela Capl'm. I. puit ortũ beate virgis de9 in tpe angelice ꝓditõis, qõ ostẽdit triplici rõne. Primo rõne tẽtatõis: ꝗa vt dic̃ Bern. sup̃ illud Jone. j. c. ꝓpter te orta est hec tẽpestas. Lucifer q̃ erat summꝰ angelus ꝓgnouit naturã humanã puenire ad hãc dignitatem q̃ vnireꝝ deo et assumereꝝ. s. ex virgine in vnitatẽ psone diuine ac exaltareꝝ sup̃ naturã angelicam. vidit ĩquit z inuidit z inuidia diaboli introiuit in orbem terraꝝ. vñ inuidens homi de maiori felicitate superbiuit nolẽs subesse deo hoĩ. Alit em̃ Ponã sedẽ meã ad aq̃lonẽ z ero sil'is altissimo. Esa. xliij. Quod alijs angelis mãifestauit z multi ei ꝓsenserũt blandiẽtes eidem de decore z pulcritudine sue ꝓditõis z nature, q. s. ipse est dignus vt habeat illum honorem q̃ pa-

rificet deo nec subsit ei nec seruiat homi. Et sic oēs e celo ceciderūt. Boni aūt angeli vt Michael raphael gabriel seraphin cherubin ⁊c. nō ꝓsenserūt ei: imo ꝓtradixerūt, sed deo obedire volētes adheserūt ei p charitatem ⁊ fidez, ⁊ sic cōfirmati sunt vt volūt oēs cōiter doctores sup. ij. dist. v. ¶ Secōo ostēdit rōne restauratōis, qz cū motuz fuisset ꝑ plūs inter angelos, s. p ꝓtrariā volūtatē ⁊ ruina facta i singulis chorīs crediderūt ⁊ nouerūt angeli q deberet ista ruina reparī ex hoīb⁹, ⁊ hoc nō nisi ipleto misterio incarnationis ex ꝟgine. Ideo dic̄ Aug. v. sup Geñ. ad lr̄am, q angelos nō oino latuit misteriū regni dei, i. incarnatōis. q̄sdaz tn rōnes huius misteriꝝ pfecti⁹ cognouerūt xp̄o reuelante ꝑm Tho. sc̄da sc̄de vbi s. ¶ Tercio ostēdit rōne diuīe regl'atōis, qz diuīa sapīa hāc regulā statuit q diuīa mediantib⁹ angel' ad hoīes ꝓueniāt. Vñ Dion. iiij. c. celest. hierar. di, q diuinū Jesu benignitatz misteriū angeli p̄mū edocti sunt: postea per ipos ad nos diuinitatis cognitio trāsiuit, s. reuelando hoīb⁹ vt patet de ꝙphetz sil'r ⁊ de pastoribus ac btā ꝟgie q̄b⁹ angelus xp̄i icarnatiōnē reuelauit, q̄ angelis ꝑ p̄i⁹ fuit reuelatū a deo. Hinc Eccl. xxiij. btā ꝟgo ait. Ego ex ore altissimi pdij. i. p altiūimi sapiam oriunda fui p̄mogenita ante oēm creaturam, s. dignitate: ego feci vt oriret in celis. i. in angel' lumē indeficiēs, s. glie ꝓfirmate, s. p fidē incarnatiōis ex me fiende. ¶ Cap'm. II.

Secūdo reuelauit de⁹ btām ꝟginem tpe innocētie hoīs cū dñs ait Geñ. ij. Nō est bonū hoīem, s. xp̄m q̄ fuit secūdus adā ꝑm ap'm esse solum: faciam⁹ ei adiutoriū sil'e sibi, s. mariā. Nota ꝑm Tho. sc̄da sc̄de. q. q̄ s. q hō in statu innocētie habuit fidē explicitā de xp̄i icarnatōe ꝑm q ordinabat ad ꝓsūmatōez gl'ie, nō aūt ꝑm q ordinabat ad liberationē a pctō p passionē ⁊ resurrectionē, patet: qz nō fuit p̄scl⁹ pcti futuri. Q aūt hō p̄sciuit icarnatōez videt p ꝑ q dixit Relinq̄t hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori suc. Hoc em̄ ap's Eph. v. dicit sacramentū magnū esse in xp̄o et eccl'ia, q̄ q̄dez sacr̄m nō est credibile p̄mū hoīez ignorasse Vñ credit a plerisq q adā in sopore suo diuina reuelatiōe cognouit ꝑ futuꝝ sacr̄m incarnatōis. Ut em̄ dicit Augustī. sup Geñ. ad lr̄am Tūc mēs Ade pticeps angelice sanctitatis intrauit in sctūariū dei vt intelligeret nouissima in dei speculo, et vidit q ex sacramēto mr̄imonij ꝓtracti inter ip̄m ⁊ Euā formatā oriūdi essent mlti sctī patriarche: p phete ap'i ⁊c. Et maxīe q descenderet vna sacra ꝟgo q̄ deū pariturā esset saluatorē mūdi. Ideo tot⁹ gaudio replet⁹ euigilās locut⁹ est ꝙphetādo de sacro matrimonij di. Relinquet hō patrē ⁊ ma. ⁊c. Et ꝙterea ītātū dilexit Euā q magis voluit ꝓtra dei volūtatez facere in comestione pomi vetiti q̄ ipsaz cō tristare, vt dicit magist̄er in secūdo, dist. xxj. cap̄. v.

¶ Capitulum. III.

Tercīū est tēpus p̄me trāsgressionis scz Ade ⁊ eue: quo tpe deus reuelauit futurā bñdictā virginē, q̄a cum ob p̄uaricationē penas deus mulierī ⁊ ade infligeret ⁊ ad serpētez maledictur⁹ venisset post alia verba ait in figura de Maria: ipa ꝓteret caput tuū ⁊c. O q̄ntū flebant ⁊ dolebant p̄imi parētes de miserijs quas incurrerāt per peccatū. O q̄ntum gaudebant cū audierūt aliq̄n p virginē bñdictā caput serpentiꝝ ꝓterēdū ⁊ se liberādos. ¶ Cap̄. IIII.

Quarto reuelauit tpe būane multiplicatōis, quia ex eo q hoīes cepe runt multiplicarī in terra: multipliciter deus reuelauit misteriū incarnatōnis ex maria ꝟgine in varijs sacrificijs ⁊ figurꝝ añ legem ⁊ sub lege q̄z significatū explicite maiores cognoscebāt. minores ꝟo sub velamine illoꝝ credētes ea diuinit⁹ esse dispsita de christo vēturo: velataz fidē habebāt, vt dicit sanct⁹ Tho. vbi supra. Nam p̄mo Abel vidit incarnatiōem xp̄i de ꝟgine. ⁊ ſō virginitatē seruauit qua figurā xp̄i gessit de virgine nati. Unde ⁊ acceptabile ei⁹ sacrificiū fuit sicut dicit Aug. libro diuersaꝝ q̄stionū ad Oroſiū. Secūdo Enoch i fide mediatoris placēs deo trāslatus est vt xp̄o de virgine Maria nato tpe antixp̄i testimoniū ferat: ⁊ pro hac fide martir fiat. Tercio Noe hoc intellexit figuratū q̄n de arca emisit colūbā: que nō tetigit aquas nec cadauera sed reuersa est ad vesperā portans ramū oliue in ore suo: ⁊ sic annūcians pacem terris redditam Geñ. viij. ca. Nec columba sine felle scz amaritudinis fuit beata virgo q̄ nō tetigit putredinem vl' mortlcinū peccati nec ad vesperā mūdi ramū olive portat cū filium ex misericordia būanatum: virentib⁹

folijs: qz gratia z veritate plenuz baiulat: et terris pacē nunciat cum deo factā. Alias figuras causa brevitatis ptereo. ¶ Cap. V.

QUinto revelavit deus q beata virgo esset futura mūdo: z ex ipsa salvator nascitur⁹ tpe patriarchice electionis multipliciter. E quib⁹ aliqua inseramus plurib⁹ ptransitis. Nam ꝓmo Abrae revelatū est: qñ dictū est: in semīe tuo benedicent oēs gētes Gen. xxij. In semīe tuo id est in xpo vēturo, s. p virginē. Secundo Isaac revelatū habuit in sui īmolatōe Genes. xxij. qō figurauit christū vnigenituz dei filiū īmolatuz in carne ex virgie assumpta. Tercio Jacob revelatū est qui ait Gen. vl. Non auferet sceptrū de iuda donec veniat q mittendus est. i. xps ex ꝓgine de tribu iuda oziundus. ¶ Capitulum. VI.

EXto tpe israelitice liberatiōis. Nā Moyses vidit rubum ardētē z nō cōburi Exo. iij. Per ignem diuinitas figurat. p rubum nō cōbustuz viroz virginalis. vt canit ecclesia Rubū quem viderat Moyses incōbustū cōseruatā agnouimus tuā laudabilē virginitatē. Item Aaron virga sicca flozuit fronduit z amigdala pduxit Hume. xvij. ad figurādum q Maria virgo manēs z sicca ab omni ꝓcupiscētia christuz generatura erat. Itē Josue boc revelatū est: qñ sol. i. christus stetit in medio celi. i. in vtero virginis. Nam celum dicit a celādo, sic vterus virginis Marie celuz est quia sicut in celo materiali: ita in vtero virginali celabat de⁹. Et hoc habetur Josue x. Multe alie figure causa brevitatis obmittunt. ¶ Capitulum. VII.

SEptimo tpe ꝓphetice revelationis. quoniā p oza oīm ꝓphetarū id deus nobis in scriptura sacra annunciat: lege z videbis. Nam Dauid ait. Juravit dñs dauid veritatem z nō frustra, eū de fru. ven. t. po. zē. z itez. Elegit eam de⁹ z pelegit eam. Itē Astitit regina a dextriſ tuis in vest. deau. zē. Itē Salomō Cāti. iij. Egredimini z videte filie syon regē salomo. in diademate q cozonauit eum mr̄ sua. Et vt dicunt doctores hebreoz: vbicunq ponitur nomē salomonis in libro Canti. intelligendus est ipse deus. Item Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet z pariet filiū z vocabit nomen ei⁹ emanuel. Item Hiere. xxxj. Femina circūdabit virū. z ꝑmittit di. Nouū faciet dominus sup terram zē. Itē Ezech. xliij. Porta hec clausa erit et vir nō ptrāsi. p eam qñ dñs zē. Item Daniel z oēs alij ꝓphete de boc vaticināt quoz dicta ptrāseo.

OCtauo tpe iudaice ¶ Cap. VIII. oberrationis et dispsionis. Nā iudei tpe quo herodes alienigena regnabat cognouerūt deo opante tēpus fore impletū vt christus veniret: p illō Gen. xlix. Non auferet sceptrū de iuda zē. Unū z miserunt ad Johannē in deserto vt interrogarent eū si ipse est xps. Et ille revelavit z confessionē de xpo fecē Joh. iij. Medius inqt vestz stetit quē vos nescitis zē. ¶ Itē oēs iudei dispsi z errātes a veritate: si aduertunt revelatū bñt xpm venisse in carnem ex virgine p illud Esa. vlti. Antecz parturiret peperit z antecz veniret ptus eius peperit masculum. vbi glo. nostra dicit sic. Antecz natus fuisset ille q in seruitutē redegit vltimaz natus fuit saluator. i. ante Titi z Vespasiani subiugationem z captiuitatē. vt patz exꝓssius p translationē caldaicam q dicit: adhuc nō erat ei veniens angustia z adhuc ñ venerat el dolor ꝓpter partum z revelabitur messias zē. ¶ Capitulum. IX.

NOno tpe phice cognitionis Ab co nāz tempore q phi naturas rez in uestigare ceperūt sp reptū est in creaturis aliqd tale q mens nostra q̄si p exempla impzessa naturalib⁹ reb⁹ manuduci pōt ad fidē virginee ꝓceptōnis beate Marie z ei⁹ diuini partus. vt patet p illustrē Francisci de Reka. li. quē edidit de ꝓceptōe ꝓgia li p plura naturalia exempla que habentur li. vlij. pte. j. arti. iij. ca. x. Ne tamē oīno hic silētio ptrāseamus aliqua describunt. Naz ꝓmo videmus in celestib⁹ q radius solis q de se est impassibilis z īmortalis ac q dāmō capi nō potest: z tamē rebus corpalibus ac mortalib⁹ se incorpozat. vt patet in vitro sine omni fractione ptrāsiens. Item vt dicit Albertus magnus in sūma naturaliū Fulmē q̄ddam erūpens penetrat bursam: illesa relinquens: auz vel es intus ꝓsumēs. ergo multo magis deus īmortalis īgredi z egredi potuit virgineū vterū sine corruptione: et se vnire carni zē. ¶ Secundo in animalibus videmus multa cōcipi z nasci animalia sine mare vl coitu. vt patz de anguilla q

marē nō babet sed ꝙ aurem ꝛcipit et fetum generat, vt dicit Aresto. v. li. de aiālib. Itē de apib ꝙ sine patrib e matrib crescunt Itē de quadā aue Carbas vocata cōiter q̄ ꝛr de arbore nasci. vt testat Alb. xxiij. ō aiālib. Itē ō vulture q̄ matre caret, vt dic Ambro. in exameron. Itē de fenice q̄ vnica tm̄ ē. et multis alijs. ¶ Tercio in terrena scentib vbi flos generat ex puris humoribus. Quibus oibus ꝺd alio deus exemplificare voluit cū sic res ipsas cōdidit: nisi futurū virgineū partū. qm̄ vt dicit apl's Ro. j. Inuisibilia dei. s. misteria ꝙ ea que facta sunt intellecta conspiciunt.

¶ Capitulū. X.

Decimo reuelatū est tpe gētilice cōuersatōnis. qz ꝑm Tho. q. qua sup multis gētiliū facta fuit reuelatio ō xp̄o. vt patet ꝙ ea q̄ prediterūt et p̄nouerūt multe sibille gētiles. sicut dicit Aug⁹. z notat idez Tho. ex ꝺb aliq̄ hic inserunt. Nā p̄mo sibilla ꝙsica dicit. Ecce bestia cōculcaberis z gignet dñs in orbez terraꝝ et gremium virgis erit salus gentiū. ¶ Secūdo sibilla delphica q̄ ante troiana bella ꝓphetauit: cui⁹ meminit Crisp⁹ di. Nascet ꝓpheta absq̄ maris coitu ex virgine. ¶ Tercio sibilla eritbrea in Babilonia orta: de q̄ memīt Isido. Etbi. viij. di. In vltima etate būliabit deus: generabit ꝑles diuia: vnlet būanitati diuinitas: iacebit in feno agnus: z puelli officio educabit deus z homo. Hec illa. ¶ Quarto sibilla belespōtina in agro troiano nata. de qua sctūs Eraclitus dic. De excelso celoꝝ habitaculo ꝓspexit deus būiles suos z nascet in diebꝫ nouissimis de virgine hebrea. ꝑles alias sibillas amore breuitatis ꝓtrāseo. ¶ Hoc tñ addēdū puto ꝙ sicut refert sanctus Tho. vbi s. Inuenit i historiis romanoꝝ ꝙ tpe Cōstātini Augusti et Helene matris eius inuētum fuit q̄ddaz sepulcrū in quo iacebat hō aureā laminam habēs in pectore in qua scptū erat sic. Christus nascet de virgine et credo in eū. O sol sub helene z Cōstantini tpib⁹ ꝛtez me videbis. Hec Tho. addēs ibidē: ꝙ si q̄ gentiles saluati fuerūt q̄bus reuelatio non fuit facta nō fuerūt saluati absq̄ fide mediatoris xp̄i. quia z si nō habuerūt fidem explicitā: tamē habuerūt fidē implicitā in diuina ꝓuidentia: credētes deum esse liberatorē hoim ꝑm modos sibi placitos z ꝑm ꝙ veritatem cognoscētibus ipse reuelasset. Hec Thomas Ecce ergo patet ꝙ gentilibus reuelatus est ortus Marie.

¶ Capitulum. XI.

Vndecimo reuelatus est ortus marie tpe ꝓxime generatōis cū vicz in ꝓximo eēt tēpus originis z generationis beate ꝙgis. qz vt ferūt hīstorie multipliciter etiā tūc mūdi boīb⁹ innotuit de virginis ortu z xp̄i incarnatōe. ¶ Dño q̄dē dic in hīstoria scolastica ꝙ circa illud tēp⁹. s. post mortē Julij cesar. q̄ regnauit añ Octauianū sub q̄ vicz Octauiano qui dicebatur Augustus nat⁹ est xp̄s: tres soles in oriente apparuerūt mūdo: q̄ soles paulatiz i vnū corpus solare redacti sunt: ad significandū ꝙ ille nasceret in ꝓximo. s. xp̄s: in q̄ tria. s. caro ania z deitas cōuenirēt in vnā ꝑsonā in virginis vtero. Et hoc Eusebius in cronica asserit. z Jacob⁹ in sua legēda. licet q̄daz putauerint ista apparitionē factam fuisse in die natiuitatis christi. sed ꝓmū videt veri⁹.

¶ Secūdo Thimothe⁹ historiographus refert se in antiqs romanoꝝ hīstorijs inuenisse ꝙ Octauian⁹. xxxv. regni sui anno: circa quod tēpus videt natā fuisse btām ꝙginē Mariā: capitoliū ascēdit z ꝺs post se regnaret a dijs reqsiuit. Et audiuit vocem dicentē sibi: puer ethere⁹ ex deo viuentī sine tē pore genitus nō multuz post ex intemerata virgine sine macula nascitur⁹. Hoc audito ibi arā edificauit z tituluz būc posuit Hec ē ara filij dei viuētis. ¶ Tercio insup reuelauit eius ortum z natiuitatē angelus gabriel patri. s. Joachim et Anne matri ꝙgis. vt eīm scribit Hiero. z ꝓcorditer hīstorie sonāt Joachim z anna in oīni sanctitate z timore dñi sine repbēsione in mādatis dei incedētes q̄ annos. xx. plem ex ꝓiuglo nō babētes vouerūt dño ꝙ si eis sobolem cōcederet seruitio dñi māciparēt. cuius rei gr̄a cū singulis annis i festis p̄cipuis hierusalez freqnta rent In q̄dam festo cū vna cū ꝓtribulibus suis ad altare oblatiōez suam offerret: sacerdos eū repulit cū idignatōe: z cur accedere auderet ad altare dei increpauit: asserēs nō esse cōueniēs maledicto legis obnoxiū: oblationē dño legis offerre: nec inter fecūdos ifecūdū astare. Joachim ꝙ cōfusus domuz noluit redire ne a cōtribulib⁹ q̄ hec audierant obꝓbriū sustineret. secedēs ꝙ ad pastores suos cum ibi aliq̄ꝺiu fuisset quadaz

die ei soli angelus cum magna claritate apparuit & dixit. Noli timere: ego sum angel⁹ dñi missus ad te: vt nūciē preces tuas exaudītas esse & elemosinas in ꝓspectu dñi ascēdisse. Vidi enī pudorē tuū & audiui sterilitatis obprobriū nō recte tibi obiectū: peccati q̄dem nō nature vlto⁹ est de⁹, & ideo cum alicui⁹ vter̄ claudit ad hoc facit vt mirabilius denuo apiens diuini mūer̄ cognoscat quod nascit. Nonne sara diu sterilis fuit et postea Isaac cui bñdictio repromissa est genauit. Rachel etiam diu sterilis postea ioseph genuit q̄ totius egipti dñium habuit. Quis fortio⁹ samsone vel sanctio⁹ samuele et tñ ambo matres steriles habuere. Crede ergo dilatos diu ꝓcept⁹ mirabiliores eē solere. Proinde Anna vxo⁹ tua pariet tibi filiam et vocabis nomē eius Mariā. hec vt vouistis erit ab infantia dño cōsecrata, & ex vtero matris spūsctō repleta, sp in tēplo domini morabit: ne q̄d sinistrū de ea suspicet. Et sicut ipsa ex sterili matre nascet: ita mirabiliter ex ea altissimi filius generabit cuius nomē erit Jesus & p eū oīb⁹ gētib⁹ erit salus Et hoc tibi signū: cū pueneris ad aureā bierosolimis portā: Annā vxorem tuā obuiaz habebis q̄ de tua tardatōe mō sollicita: tūc in conspectu tuo gaudebit. His dict̄ angelus discessit. Anna q̄z cum amare fleret & q̄ vir suus iuisset ignoraret, idez angelus eidem apparuit & cadē q̄ viro suo nūciauit, et vt redeūti obuiaret in porta aurea mandauit. Quib⁹ sic pactis iam securi & leti de ꝓmissa: adorato dño in galileā ad domū suam redierūt diuinū ꝓmissum bilariter expectātes. Anna igit̄ ꝓcepit & pepit filiā btāz. s. virginē Mariā: de cuius vita suo loco tractabit̄. patet ḡ reuelatio ei⁹ ort⁹. ℣ La XII

Duodecimo reuelatus est mūdo ortus btē virginis tpe implete & iā facte incarnatōnis diuine p̄ inūerabilia miracla facta & fiēda vsq̄z in finē mundi, qz vt dicit Grego. Dia creata autorem suū in carnē venisse testata sunt. Insup p apl̄orum p̄dicatōem toti mūdo inotuit fides de xp̄o & eius matre virgine. Oītis q̄z signis et miraculis extat cōfirmata: & vsq̄z ad finez cōfirmabit̄. De q̄b⁹ loq̄ ñ sufficim⁹ p singula: nec libri cape possunt vt scribant̄, hoc solum hic, p finali pūcto dico qō iam clara fide intuemur: autoritate scripture rationeq̄z agnoscimus: & inūerabilib⁹ miraculis expimur q̄tidie & exptum esse oculis p totum orbem cernimus: qm̄ sic a deo erat eternal'r p̄ ordinatū & diffinitū & iam ope cōpletum. q⁹ vicz hec sacratissima ꝓgo: hec gl'iosissima puella: hec dignissima regia scz Maria oriri debuit in mundo & p eam fili⁹ dei carnez assumēdo xc̄. mūdū debuit repare & redimere. Ita debuit esse q⁹ ipsa ꝓgo benedicta sit dña mūdi: regina celi: mediatrix dei & hoim mater & genitrix dulcissimi Jesu filij dei vivi. Ipsa mater gratie: ipsa mater miscōie: ipsa oīm̄ubus mater salutis eterne. O magne deus q̄z mirabilis sapiētia tua: q̄z impscrutabile cōsilium tuum: vt sic p feminā statueris succurrere mūdo p feminā pdito: O filij adam. O filij eue. O pditi peccatores: erigite vestras mētes & recognoscite vestrā salutem positā esse in manu Marie, & studete ei tota deuotōe deseruire. O fidelis anīa agnosce quia p Mariā tibi vita: p eam tibi miscōia: per eam gratia pax & gloria. Quid igit̄ o anima mea: quid o cor deuotū in tāte virginis laude dicere dignuz potes. Quid dignū retribuere vales: qua suauitate: quo honore eam omni veneratōe dignā reuereri sufficies. O dignissima femina sup cunctas benedicta. O amabilis Jesu mr̄ pia: h̄ tm̄ dep̄cor, hoc oro, vt tu, p nobis pctōribus electa in dei matrē pctōres nos nō despice, sed misericorditer filiū tuū bñdictū sine fine in celesti gl'ia fruendū exhibe, & tue gl'ie pticipes nos effice Amē.

℣ Pars secūda specialiter de natiuitate bte Marie virginis.

Dua lux oriri

In visa est gaudiū et tripudiū apō omnes pl'os Dester. vij. ca. & ad laudē ac gl'iam natiuitatz benedicte virginis. Hec q̄pe est illa dies celeberrima qua noua lux oriri visa est cū maria nata est mūdo: cui⁹ vita inclita cunctas illust. ec. vt canit eccl'ia. Cui⁹ fruct⁹ gl'iosus .i. dulcissim⁹ Jesus lux est mundi q̄ illūinat oēm hoiem venientē in hunc mundū, & idō p hac natiuitate virgis gaudiū est et tripudium apud oēs pl'os. In quibus q̄dē verbis p̄assumptis tria p̄cipua notant̄, ꝓpter q̄ debet quilibet fidelis moueri & īduci ad colendum summa reuerentia cum pleno cor-

dis gaudio hāc festiuitatē natiuitatꝫ marie.
¶ Primo ꝓpter nouitatē qꝛ noua.
¶ Secūdo ꝓpter sctitatē ḋa lux.
¶ Tertio ꝓpt̄ vtilitatē qꝛ apꝺ oēs ꝓphetas.
Prīo ḋq̄ ꝓpter nouitatē. Noua ḋq̄ꝑe z totis retroactꝫ tpibꝫ seculi iaudita z īsolita fuit talis virginis natiuitas, qm̄ vt canit ecclesia Ipsa nec p̄mā sīmilē visa est nec habere sequētem. Et vt fm Origenē fmone de natiuitate loqꝛ. Quis vnqꝫ vidit talia, ḋs audiuit talia vt vna puella virgo sit z mr: ipsa ancilla z genitrix: z nō solum hois sed z dei vt portet manibus femineis a q̄ portat totus orbis, hec virgo hodie nata est: z iō nouā lux oriri visa est. ¶ Secūdo ꝓpter sctitatem, quia lux. Lux em̄ cū sit rerū purissima: imo res diuina qm̄ deus lux est et tenebre i eo nō sunt vlle, j. Joh. j, bñ figurat virgis z eius natiuitatis sanctitatē. Vere nāqꝫ ipsa virgo gl̄iosissima sup oēs in sui natiuitate ē sctissima, quia vt melliflu⁹ Bern̄, ait. Copiosior ināt sctificatōis bñdictio in ipsam descēdit q̄ nō tm̄ ipsi⁹ sanctificaret ortum, sed etiā vitā deinceps ab oi pctō custodiret immunē: qō nemini alteri in natꝫ mulierꝫ creditur eē donatū. Hec ille. Si igit̄ alioꝝ sctoꝝ festa cū gaudio colimus: q̄nto magis festus marie. ¶ Tercio deuoti⁹ colere debem⁹ ꝓpter vtilitatem q̄ p eam ꝓuenit omni populo totius mūdi. Ad qō inuitans ecclesia canit. Cum iocūditate natiuitatē beate Marie celebrem⁹ vt ipsa p nobis intercedat ad dñm iesum christum. Proinde btūs Ansel mus li. orationū ait. O felicissima Maria: ḋd dicemus: q̄li organo vocis te laudem⁹, q̄ntum tibi debemus, ḋcq̄d ꝓtulerim⁹ minimū est z q̄si nihil ad ea q̄ tibi ex eq̄ debemus. Tu em̄ genus humanuꝫ p tuū virgineū partū in pristinū deduxisti eterne gl̄ie statum. Tu leges inferni p mortē filij tui deuicto p̄ncipe mortis euertisti, p te ad gl̄iam q̄ cunqꝫ ꝓtuturi sum⁹ ꝓueniem⁹, p te est si ḋd boni sum⁹: si ḋd possum⁹: z ḋcq̄d habem⁹. Hec Ansel. Dignū igit̄ z iustū est vt in huius noue lucis: in hui⁹ sanctissime virgis p quā mūdo tot z tāta donata sunt bona ortu z natiuitate gaudiū sit z tripudiuꝫ apud oēs ꝓphetas: vt ꝓpositum dicit thema. De hac itaqꝫ sctissima natiuitate tractantes tria misteria declarabimus p ista parte.
¶ Primū ꝛ misterij ꝓphice cōmēdatiōis.
¶ Secōm ꝛ misteriū dignifice gl̄iationis.
¶ Tertiū ꝛ misteriū gtifice iocūdationis.
¶ Articulus primus q ortus beate marie cōmēdat̄ p ꝓphetas multipliciter z precipue p Salomonē in Canticis ꝛc.

Primum miste

Primum ꝛ ꝓphetice cōmēdationis. Ubi sciēdum q spūssctūs p ora oīm ꝓphetarū multipharie ꝛginē bñdictā p dicēdo cōmēdauit. Aliqñ ḋq̄ in figuris vt patet in p̄figuratōe p̄me lucis Ben̄. j. et ī arca Noe Ben̄. v. In yride, in arca federꝫ, in throno salomonis, z multis alīs figuris. Aliqñ ꝙ in visionbus: vt in rubo ardenti quē vidit moyses Exo. iij. Et in porta clausa quā vidit Ezechiel, ca. xliij. Aliq̄ndo aut cōmēdauit eā in rez̄ sil'itudib⁹ z ꝓphetatibus. vt in ꝛga Esa. xj. Egredief virga ꝛ radice iesse ꝛc. ¶ Inter oia aūt de el⁹ ortu vl' p gressu loquit̄ p Salo. Cant. vj. pulcerrime el⁹ ortū cōmēdādo z q̄tuor rebꝫ cōparando di. Que est ista q̄ ꝓgredit̄ q̄si aurora consurgens pulcra vt luna: electa vt sol: terribil' vt castroꝝ acies ordinata. De q̄bꝫ hic tractare intēdo. ¶ Prio ergo ꝙ btā cōpar̄ aurore ī sua natiuitate, z hoc pluribꝫ rōnibꝫ. ¶ Primo rōne mediatōis, qꝛ sicut aurora mediat inter diē z noctē: z ortū solis añcedit, sic btā ꝙ añcessit suo ortu ortum solis iustic'e, i. xp̄i: exīstens mediatrix. Bern̄. Opus ināt erat mediatore z mediatrice, nec altera tam idonea sicut maria mr̄ dei, s. inter deū z hominē mediās p recōciliatōe tanqꝫ aduocata. ¶ Secōo rōne ꝓtuis z opatōis. Nā aurora ꝛ q̄si aurea hora: a virtute, qꝛ infirmitates leuiat: dulciorē somnū p̄stando. Sic btā virgo maria nostroꝝ pctōꝝ infirmitates alleuiauit parlēdo dulcē medicinā, i. dei filium. ipse em̄ xp̄s vere lāguores nostros portauit. Esaie. liij. Bern̄. Felix ināt Maria q̄ viris z mulieribꝫ salutꝫ antidotū ꝓpinauit.
¶ Itē aurora aues nocturnas effugat vt vespertiliones z noctuas. Sic maria demonuꝫ ptates, ideo Ben̄. iij. Ipa cōteret caput tuū. Uñ Fulbertus carnotēsis dicit. Btā maria caput demonis q̄si pedib⁹ vtriusqꝫ cōtriuit: in hoc q ꝙginitatē z hūilitatez seruauit. Uirginitate em̄ extinxit ꝙcupiscētiā carnis et hūilitate supbiā mētis. Et in hoc etiaz qꝛ filiū genuit q̄ diabolicam ptātem cōtriuit z

supauit. ¶ Itē aurora hoīes ⁊ aues letificat et ad cantandū puocat aues. s. diurnas. sic beate ꝑgīs ort⁹ letificauit angelos et hoīes fideles. Magnū em̄ gaudiū attulit ei⁹ nati uitas mūdo: vt canit eccl'ia. Si em̄ xp̄o nato gaudebāt angeli: qz nat⁹ fuit saluator mūdi. cōsimil'r gaudere debuerūt in ortu Marie q̄ est m̄ gr̄e ⁊ misericordie. Hā Amb. sup lucā dicit. Habet sctōz editio. i. natiuitas leticiā p̄limoz. Uñ ⁊ in Johis baptiste natiuitate multi gaudebāt nō solū hoīes sed etiaz angeli q̄b reuelatio facta est de ip̄i⁹ sctitate ergo a fortiori p̄ putādū est ō natiuitate marie. ¶ Tercio aurora figurat btē marie ortuz locūdū rōne p̄nūciatōis. qz vt Albert⁹ magn⁹ sup missus est: dicit. Sicut auroze ortu ꝑuenīnte p̄mittit stella lucifer. sic maria oriente p̄mittit angelus p̄nūciādo eius ortum ¶ Secūdo cōmēdat sapiēs virginē b̄ndictam ⁊ ei⁹ natiuitatē cōparādo lune cū dic. pulcra vt luna. Et hoc p̄cipue triplici rōne ¶ Primo rōne cōditōis. Hā luna talis est cōditōis ⁊ ꝑfectionis q̄ crescit vsq̄z ad. xiiij. die q̄usq̄z in ipsa appareat imago homis q̄si fabri integra: ⁊ vltra crescere ñ p̄t sed postea decrescit. eodē mō btā ꝑgo a natiuitate sua creuit vsq̄z ad. xiiij. annū. qz in hac etate credit xp̄m ꝓcepisse. tūc g̃ apparuit in ei⁹ vtero integra imago hoīs fabri. i. ipse xp̄s imago dei patris q̄ fuit integer p gr̄e ⁊ sapie plenā ꝑfectionē. Et fuit inquā faber: qz fabricator mūdi ꝑm diuinitatē. Hinc Hiere. xxxj. Nouum faciet dñs sup terrā: femia circūdabit viz. Postq̄z aūt btā virgo intātū creuit: statim in sua reputatōne p būlitatē decrescere cepit. qz nō matrē dei: nō dñaz mūdi: nō reginā celi sed ancillā dei se appellauit. Luc. i. Ecce ancilla ⁊. ecce g̃ q̄a pulcra vt luna. ¶ Secūdo rōne obseruatōis. quia motus lune valde obseruādus est in medicinis accipiendis. vt dicit Hypocras in epicinijs. vt patz i minutōe. Uñ ꝑsus. Luna crescēte minue iuuenis crapulēte. Luna decrescēte minue iuuenis macilēte. Luna ver⁹ veteres: iuuenes noua luna req̄rit. Sic btā ꝑgo sollicita deuotōe obseruari debet p aīe medicatione. qz ipsa est m̄ misericordie: p quā gratiaz ⁊ veniā accipe possunt pctōres. vñ Bern. de laude virginis dicit. Queramus gr̄am per mariā q̄ sic q̄rit iuenit ⁊ pulsanti aperit. Nil em̄ in nobis de⁹ gr̄e habere voluit qō nō p manus marie trāsierit. Ipsa em̄ oīb⁹ oīa facta ē: oīb⁹ sinū misericordie apit: vt de plenitudīe eius accipiāt vniuersi. ¶ Tertio rōne exhibitōis vel apparitōis. luna em̄ sicut etiā ipe sol taliter nobis apparet vicz q̄ circa orientē ⁊ occidentē maria videt ⁊ apparet multo maioz q̄s cū est alibi i orisonte. vt dicit Arestio. iij. metheoz. Sic btā ꝑgo in oriēte. i. in nr̄a natiuitate: ⁊ occidēte. i. in nr̄a morte maximū auxiliuz ostendit. Uñ canit eccl'ia. Maria m̄ gr̄e ⁊c. tu nos ab hoste p. i. homoz. su. Itē de ortu Ignaci⁹ i epl'a ad Tarsēsiū dic. q̄ nullus puer sine baptismi gr̄a morit. nec malū finē vite sue sortit: in cui⁹ partu marie laus ⁊ deuota vt debet inuocatio inuenit. Itē Oroси⁹ in epl'a ad Helindiū d. Lorā deo noui ⁊ in veritate cōperi q̄ nūq̄z mulier in ptu piclitat: nec eius ꝑples sine baptismi gr̄a moritur. nec illa. Sed hec dicta sani⁹ intelligēda sunt de muliere in ptu vicz q̄ etiaz si talis piclitat corꝑaliter moriēdo: nō tñ pericl'itat ꝑm aīam. qz inuocare deuote vt debet btām dei matrē est misericordie ⁊ salutis eterne signum. Itē de ꝑle patet. qz moderni doctores dicūt. Si puer baptisandus infra manus baptisantis decederet vel etiā in via moriens q̄ ad baptismū portat ⁊ diligētia apponit vt puer baptiset. vel vbi parētes p̄cibus obtinuissent abortiuo vt diuina clemētia suppleret qō natura negauit. in his casibus pie credit puer saluari. Si em̄ in ve. t. puer decedēs añ circūcisionē p oratōnes ⁊ sacrificiū saluabat. q̄re mō nō sic posset fieri añ baptismū: vbi diligētia adhibet ad baptisandū puerū. ¶ Tercio btā ꝑgo cōmendat cōpando soli. ideo ōr: electa vt sol. Et b̄ ꝑimo rōne influx⁹. qz sol oīa sidera excedens in claritate: influit superioribus lucē: inferioribusq̄z vitā. Uñ Plato in Thimeo dic Splēdoze solis ⁊ celi ⁊ oīa infra celum illustrant. Itē Arest. ij. de elemētis. Sol ꝑiuz lumē hz: oēs aūt stelle acq̄sitū lumē habēt a sole. Et. ij. de generatōe. Dot⁹ solis i obliq̄ circlo est inqt cā generatōis ⁊ viuificatōis ac corruptōis in ist̄ inferioribus ⁊c. Sic btā ꝑgo Maria ifluit superioribus. i. angel' et sctis lucē gl'ie. ⁊ iferioribus. i. hoīb⁹ viatoribus vitaz gr̄e. Uñ Ansel. Cur inqt o dña mea solum loq̄r b̄ficijs tuis plenū esse mūdū cū ⁊ ifernū penetrāt et celos supant. p plenitudines

em̃ gr̃e tue q̃ in inferno erant letant̃ se esse liberatos, s. scti patres Et q̃ in mũdo sũt exultãt se saluatos. z q̃ supza mũdũ sunt, i. angeli gaudẽt se restauratos z̃c. Hinc et ecclesia canit. Tu regis alti ianua z porta lucis fulgida: vita data per ꝑginẽ gẽtes redẽpte plaudite. ℣ Secũdo rõne mot⁹, qz scribit̃ ꝯ. Et dre, iiij. Magna est terra: excelsuz est celum et velox mot⁹ solis. Si em̃ vt dicit Alfraganus a terra vsq; ad celũ stellatũ sunt septagies q̃nquies milies milia miliariox z quinq; gita miliaria. Et ꝓstat qz septies est tãtũ ĩ circũferentia circũendo a pũcto vsq; ad idem punctũ q̃s sit alicui⁹ circuli circũferẽtia vsq; ad centrũ descẽdẽdo p̃ diametrum. Cogitaq̃nt⁹ sit mot⁹ solis q̃ in vigiliq̃tuor horis totã circũferẽtiaz spere circũit. Certe nulla sic currit auicula: nulla sagitta: nullus lapis p lect⁹a bõbarda. Itẽ sol etiã est velocissim⁹ ĩ motu z diffusione suox radiox, vt claret. qz q̃si in pũcto ab oriẽte diffundit radi⁹ ei⁹ vsq; ad occidẽtẽ. Sic maria velocissima z celerrima est sup oẽs sctos in miserãdo ad eã cõfugientibꝫ. Vñ Berñ, in sermone q̃ incipit In lectõe: dicit sic, O mapie pia, O multũ admirabilis Maria tu nec noiari potes q̃n statim attẽdas: nec cogitari q̃n statim recrees affect⁹ diligẽtiũ te. Et certe qz mater ẽ ipsa miscõie nõ poterit q̃n statiz misereat̃ se continere. vt dicit Origenes in sermone. ℣ Tercio cõmẽdat̃ in figura solis btã ꝑgo ratione ort⁹ z effect⁹, q̃a sol qñ orit̃ efficit mũdum p̃ suũ splẽdorẽ ornatũ: reddit pulcruz: calefacit z illumiat. Sic maria p̃ suũ ortuz fructiferũ totũ mundũ ornauit z pulcrificauit sũme gratie pulcritudine q̃ deus ex ipsa mũdo nat⁹ est: factus hõ. Ideo Ecci. xxvj. Sicut sol oriens mundo sic mulieris bone spẽs in ornamẽtũ dom⁹ ei⁹. i. ecclie sctẽ: militantis z triũphãtis. Nã antea mũdus erat tot⁹ deformis quia pctõ maculat⁹ z exul factus a deo: nec habebat vñ gl̃iaret̃: nũc aũt habet gl̃iam dignitatis marie et ꝓpinq̃tatis ad deũ, qz de⁹ est hõ z hõ deus, z hoc p̃ ꝑginẽ. Itẽ ip̃sa btã virgo tanq̃ sol mundũ calefacit feruorẽ charitatis inflãmãdo in cordibꝫ humanis. Nil em̃ nos adeo inflãmat charitatis ardore q̃ recognitio hui⁹ bñficij scz incarnatõis diuine ex virgine z passionis xp̃i, sicut ait Berñ. Hinc in ꝑsona Marie Ecci. xxiiij. Ego mr̃ pulcre dilectionis, Oõ dupliciter habet ĩtelligi. Uno mõ respectu christi sic. Ego mater pulcre dil̃, i. ipsius xp̃i filij mei q̃ est pulcerrimus z optim⁹ z p̃ cõsequẽs amore pulcerrimo, i. sancta charitate diligẽdus. Alio modo respectu nostri: sic Ego mater pulcre dil̃, i. hoim pulcre diligẽtium: quibꝫ ipsa habet impetrare gr̃am dilectionis diuine. ℣ Notãdũ etiã q̃ sol ꝑm q̃ orit̃ diuersimode mũdo ꝑm hoc diuersos effect⁹ p̃sagit. quia vt ait venerabilis Beda. Aliq̃n sol oritur nubilosus vel sub nube latens z tũc futurũ diẽ p̃sagit pluuialẽ. Aliquãdo aũt oritur pallidus z tũc p̃sagit diez sczventis z turbine tẽpestuosuz. Aliq̃n ꝯ orit̃ rubens z splẽdẽs z tũc p̃sagit diem serenũ. Ita deuota memoria virginis marie in cordibꝫ hoim aliq̃n orit̃ tanq̃ nubilose ꝓpter p̃ctõz tenebrositatẽ. Sunt em̃ plurimi in peccatis iacẽtes z tñ ad btãm virgiez deuotionẽ habẽtes: ieiunãtes eius vigilias et dictim eius in honorẽ certas oratões facientes. Et talibus signũ est pluuie illachrimationis et cõpunctionis infundende per merita beate virginis z̃c. Aliquãdo aũt oritur tanq̃ pallens vt in cõuersis z penitentibus p̃e timore initiali pallentibꝫ z beatam virginem inuocãtibꝫ. Et talibus signuz instat q̃ copiosius eis afflatus gratie spiritus sancti infundet̃ per quã turbãdi sunt ꝺ peccatoz enormitate, et contra se tempestatem concitant mortificatõis z satisfactõis penitentialis. Aliquãdo aũt oritur rubẽs z serenus vt in ꝓsciẽtia serena z ardenti p̃ charitatem, z tunc est signũ serenitatis, i. iocũditatis gr̃e amplioris z ꝑseuerantie ac glorie cõsequende. Vñ Berñ. dicit De plenitudine marie accipiũt vniuersi: pctõz veniã: iustus gr̃az: z angelus leticiã: filius dei carnis substantiã: denicq; tota trinitas gl̃iam. Hec ille, et sic patet. ℣ Quarto ꝓncipal̃r cõmẽdatur ortus Marie p̃ sapientẽ: cõparãdo castrorũ aciei. Terribil̃ inq̃t vt castroz aci. oz. vñ Berñ, in ser. In lectõe: dicit. Tu dña terribilis es demonibꝫ vt castrorũ acies ordinata. Horrent em̃ principes tenebraruz ad tuã fortitudinem et deuotaz inuocationem. Nã in circũitu tuo acies valida inũerabilium spirituũ btoz tibi deuotos defendẽtiũ. Hec Berñ. ℣ Sed iuxta hec q̃stio occurrit Utrũ btã virgo habuerit angelicam custodiã. Et videt̃ q̃ nõ, qz erat ipamet terribilis

de oĩbꝫ z pfecte illũinata, vñ de pcĩtatione aĩe eius nõ erat timẽdũ nec de pcti casu vel nocumẽto diaboli, z p ꝯns nõ erat eidẽ angelica custodia necessaria sic nobis q̃bus timendũ est de piculis iminẽtibꝫ p demones

¶ Respõdet q̃ q̃uis aliq̃ dixerint q̃ babu erit mater dei angelicã custodiam sicut oẽs alĩ generaliter, iuxta illõ ps. Angelis suis de us mãdauit de te z̃. Sed Fran. maro. dic melius. q̃ vicz ipsa angelũ sup se psidentem custodẽ nõ babuit sed ei ĩmediate de⁹ ipe sic psidebat q̃ sibi soli electã possidebat vt non ꝯsensisset creature sibi nocere volenti: dat⁹ est tñ virgini angelus nobilissim⁹ in natiuitate sua de infimo choro q̃cũq̃ fuerit cũ ceteris, s. mltis inferioribꝫ in obsequium z famulatũ: vt mr̃i dei z regĩe celi, non tñ in custodiã cauẽdi picula: vel illumiatõis aut p motiõis in bonũ. qm̃ ex plenitudine gr̃e vigorabat in bonũ, z boc fuit speciale in ipsa pulegiũ. Et putat q̃ a xp̃i ꝯceptõe in obsequio plurimoꝝ angeloꝝ marie famulãtiuꝫ erat Gabriel archangelus q̃ oẽs alios angelos in natiuitate xp̃i ad gaudẽdũ puocauit, vt dr̃ Lu. ij. Nec aliquẽ spũm malignũ ad eã accedere pmisert angeli ꝑm illõ Lañ. iij. En lectulũ salomonis, i. xp̃i matrẽ, lx. fortes ambiũt z̃, i. angeloꝝ mltitudo. O ergo sup oĩa laudabilis maria, p tege nos.

¶ Articulus secũdus de. xij. pulegijs q̃bꝫ beata Maria est honorata z gloriose dignificata in sua sancta natiuitate. ¶ Cap. I.

Secũdum miste
S riũ declarãdũ dr̃ dignifice gloriatiõis. Ubi nota q̃ btissima virgo. xij. stellis pulegioꝝ gl̃iat: q̃bꝫ ipsa p sua sancta natiuitate extitit dignificata z honorata. Nã ex pte corpis babuit q̃tuor pulegia, ex pte aĩe sil̃r q̃tuor, et ex pte vtriusq̃ sil̃ item q̃tuor, vt sic impletũ sit in ipa etiã ei⁹ natiuitate illud Apoc. xij. In capite ei⁹ corona duodeciz stellaꝝ z̃. ¶ Primo nãq̃ ex pte sui sacri corpis babuit. iiij. stellas dignitat̃.

¶ Prima dicit generositas.
¶ Secunda dicit formositas
¶ Tercia dr̃ incõcupiscibilitas
¶ Quarta dicit puritas.

Prima stella dignitatis Marie ex pte corporis dr̃ generositas. i. gener̃ nobilitas: qa vicz de nobilissimo genere duxit originem: ita q̃ nunq̃ fuit aut erit in mũdo post dñm Jesum nobili⁹ indiuiduũ in genere hũano Hec aũt ꝯclusio lati⁹ oñdet li. xj. pte. ij. ca. j. Nã Mathe⁹ in euãgelio suo intẽdit ei⁹ nobilissimã genealogiã describere p tres tesseredecades. i. xxij. generatões ex genere patriarchali necnon regia z ducali p singula xxij. numerãdo. Et ponit. xlij. generatões incipiẽdo ab Abraã cui facta est ꝓmissio ð xp̃o. Lucas ꝙo ab ipso xp̃o exordiẽs: z vsq̃ ad Adã q̃ fuit dei in q̃ sũma est nobilitas p lxxiij. generatões genealogiaz texuit. Ex q̃bus accipit argumẽtũ q̃ oĩs nobilitas z speciositas corpal̃ ꝑm intẽtiõez euãgelistarũ ponẽda est in btã virgĩe. Et q̃ oĩs ingenuitas ꝓcessa ade z tãdẽ pr̃iarchis regibꝫ z ducibꝫ: imo toti genti iudeoꝝ que erat añ xp̃m gẽs p oĩbꝫ nobilissima z a deo pelecta. Nec alia erat natio tã grãdis q̃ haberet deũ z angelos appropinq̃ntes sibi. Dis q̃z nobilitatis gr̃a iuxta intentionez euãgelistaꝝ nõ nisi ꝓpter xp̃m ex illa gẽte ꝑm carnẽ nascituꝝ cõcessa est z data, vt descẽderet p generatiões ab adã, s. in virginẽ z p virginẽ in xp̃m q̃ fuit ꝑm⁹ z vltim⁹ pr̃iarcha rex z dux pl̃i israel, vt dicere possit xp̃s illõ Apoc. xxij. Ego sum alpha z O ꝑmus, s. ĩ intẽtõe apud deũ z nouissim⁹: qa post xp̃m nullus ali⁹ pr̃iarcha vel rex est vel erit in isrl̃. ¶ In hui⁹ signũ ia exhausta est a iudeis oĩs nobilitas: adeo q̃ ipsa gẽs iudaica q̃ pri⁹ erat honorabilissima, s. añ xp̃m: nũc est vilissima z abiectissima sup oẽs nationes mundi. ¶ Sed forte queres. Quare voluit cristus matrẽ eligere de prosapia nobilissima: cum ip̃se veniens in mundum pauperes z bumiles dilexit z elegit, vt patz in discipulis. Unde. j. Corinth. j. Infirma mundi elegit de⁹ vt cõfundat fortia. ¶ Ad quod respondet q̃ ꝑm sacros doctores deus voluit eligere ap̃los z discipulos pauperes z bumiles: ne cõuersio mundi ad fidem cristi ascriberet eorum astutie si fuissent sapientes mũdi: vl̃ potentie si fuissent magni dñi aut diuites, sed magis ascribat diuine potestati z miraculo vt dicit ap̃lus vbi sup̃ Sed matrẽ voluit vt decebat habere nobilissimã precipue triplici rõne. ¶ Primo ratione diuine nobilitatis, vt sicut ꝑm diuinitatem a patre nobilissimo deo vicz eternaliter est genitus: ita ꝑm carnẽ a matre nobi

lissima generaret. Uñ Aug⁹. Qualis in celo pr̃ fm diuinitatẽ: talis in terra mr̃ xpi fm hũanitatẽ. ¶ Secũdo rõne cõmẽdabilitat; vt. s. in nobili matre cõmẽdabilior fozet virtus hũilitatis z electe pauptatis, z sic tanc̃ humilioz z virtuosioz magis digna redderet exaltari sup oẽs angelos z hoĩes. Nam vt dicit Bernñ. Non magnũ est hũilẽ esse in abiectõe: sed rara prozsus et mazia virt⁹ est hũilitas honozata. Hec ille. Qualis fuit humilitas in maria nobilissima, has rõnes ponit Albert⁹ sup missus est. ca. lv. ¶ Tertio hoc voluit rõne significatõis: vt eñ ostẽderet se verũ sacerdotẽ esse fm ordinẽ melchisedech q̃ seipm oblatur⁹ erat deo patri, p reconciliatiõe hũana: voluit de stirpe sacerdotali oziri xps. Itẽ vt se ostẽderet esse verũ regem z dñm dñantiũ atc̃ ducẽ celestẽ: voluit de tali stirpe matrẽ eligere. Denic̃ vt ostẽderet q̃ ipse pctozes venit saluare et spez venie daret voluit peccatozes regesq̃ vicz Danassen achaz zc. Et peccatrices vicz Ruth Raab z Bersabee ĩ sua genealogia enũerari fm Hieroni. in Omelia. ¶ Capitulũ. II.

Secũda stella dicit fozmositas, quia beata virgo fuit nõ tm̃ in aĩa: verũ etiã in cozpe virgo pulcerrima a natiuitate sua. Et hoc mltipliciter ꝓbatũ est ꝫ li. j. g. ij. ar. iij. ca. j. vbi clare habet quare decuit matrẽ dei esse pulcerrimã. ¶ Hic autẽ notãdũ est q̃ in btã virgie erat pulcritudo duplex, vicz cozpalis: z ꝫtualis que cõsistit in mozũ honestate z ꝫtutũ claritate. Et hec prepõderat pulcritudini cozpali. De ꝓma Hester. ij. habet. Erat inq̃t formosa valõ z incredibili pulcritudie oĩnc̃ oculis gratiosa z amabil' videbat. Et q̃lis fuerit in colore oculis z capillis z sic de alijs ꝓpter breuitatem hic ptranseo z suo loco pte. iij. hui⁹ libri tractabit. ar. ij. ca. ij. ¶ Quãtũ aũt ipsa fuerit pulcra in virtutib⁹ et mozũ honestate: testat Hiero. di. Si diligẽter attẽdas: nũl est virtutis: nũl gr̃e: nul cãdozis q̃ non resplẽdeat in maria. Et Ambro. li. de virginitate dic̃. Talis fuit Maria vt eius soli⁹ vita oĩm sit disciplina. virgo erat: nõ solũ cozpe sed z mente: corde humilis: verbo grauis: aĩo prudẽs loquẽdi partioz: legẽdi studiosioz: intẽta opere recũda sermone. Et vt dicit Seduli⁹ Risum eius nunc̃ viderũt: nunc̃ eã vane ozratã: nunc̃ curiosam: nunc̃ leuẽ aut iocosam zc. ¶ Uñ z legit exẽplũ q̃d refert in historia. s. grecozũ. q̃ btũs Dionisi⁹ cõuersus ad fidẽ ꝓ apl'm Paulũ: optãs videre mariã sepi⁹ petebat licẽtiã eundi hierl'm a Paulo Qua obtẽta veniens hierl'm z ĩtroduct⁹ ad btã ꝫginẽ: ea visa stupefact⁹ de mira ei⁹ pulcritudie z gr̃e irradiãt; ꝑ fulgore: mox cecidit in terrã q̃si mortu⁹ dicẽs. q̃ tãt⁹ radi⁹ diuinus z claritas ab ea irradiauit q̃ sustinere neq̃erit: adozãsc̃ eã dixit. Uere si ꝺ tuo iesu ñ audiuissem z scꝑturas ñ legissem putarẽ q̃ tu sis de⁹: vel xps dei ĩ lege pmissus.

Tercia stella ꝺr incõcu piscibilitas, q̃ pulcritudo cozpalis marie ꝑ singl'ari ꝓuilegio fuit honorata et dignificata q̃ nunc̃ ab aliq̃ potuit carnal'r ꝯcupisci: licz fuerit pulcritudo maxima ꝑ oĩb⁹ pulcritudiĩb⁹ hoĩm q̃ sũt fuerũt z erũt citra pulcritudiẽz xpi. Alioq̃ q̃dẽ hominũ z ꝑcipue femiaq̃ pulcritudo: mouet ĩtuentes ad ꝯcupiscentiã carnalẽ. iuxta illud Eccĩ. ix. Ex specie mulieris: ꝯcupiscẽtia q̃si ignis exardescit. Uñ z sctẽ ꝫgies vt sctã katherina: margaretha: agnes zc. ꝯcupiscebãtur a viris z nuptui petebant, sed ille in virginitate solide manẽtes martyrisate sunt. ¶ Hõ sic aũt erat in btã virgine maria: cuius pulcritudo hoc summũ z singulare ꝓuilegium habuit q̃ a nemie carnal'r ꝯcupisci potuit: q̃n poti⁹ carnalẽ ꝯcupiscẽtiã ĩ alijs extinguebat ad solũ intuitum. Et de hoc Bonauen. in. iij. sniaq̃. dist. iij. q. z ar. vl. dic̃. Hoc inquit in dei q̃dã asserũt mirũ fuisse in virgine Maria q̃ cũ essz pulcerrima a nullo vnq̃ viro fuerit ꝯcupita. ¶ Q̃ si q̃ras. Quare vel q̃liter id fieri potuit. Rñdet fm sctos ꝑcipue Bernñ. q̃ marie pulcritudo nõ fuit cõcupiscibilis carnal'r rõne q̃druplici.

¶ Primo ꝓpter gratie abundationem.
¶ Secũdo ꝓpter occultationem
¶ Tercio ꝓpter cõuersationem.
¶ Quarto ꝓpter irradiationem.

Primo quidẽ ꝓpter gratie abundationẽ, q̃a gratia diuina in ea abũdabat adeo q̃ etiaz in alijs esset libidinis z concupiscẽtie extinctiua. Ō̃ra nãq̃ fortioz est q̃ natura. Hz videm⁹ q̃ natura q̃busdã lapidib⁹ z herbis hãc pstitit ꝫtutẽ q̃ habent libidinem tpare vt patet de agnocasto vl' canphora z saphiro atc̃ calcedonio z herba rute sepe comesta, ergo multo fortius id diuĩa gr̃a ĩ beata

virgine potuit efficere ⁊ de facto fecit, vnde ipsa btā virgo figurata est p cedrū ⁊ mirrā. Ecc̄i. xxiiij. Quasi cedrus exal sum in lībāo q̄si mirra electa dedi suā odo. Cedrus q̄ppe odore suo fugat serpentes ⁊ mirra interficit vermes. Sic maria serpētes mor̄ et ꝑmes praue ꝯcupiscētie in alīs ad solū intuitum extinxit, cui ⁊ ꝯcordat figura de vite q̄ flore odorifero fugat serpētes. ¶ Secūdo ꝓpter occultationē, quia sicut claritas corꝑis xp̄i post resurrectōez discipulis celabat: ita pulcritudo Marie oīb carnalīb hoīb ⁊ q̄ eā cōcupiscere possent occultabat: et sic apparebat vt nō ꝯcupiscibilis videret. ¶ Tertō ꝓpter ꝯuersationē, quia taz honeste ⁊ mature se regebat in oīb actīb et moribꝫ vt oīb appareret q̄ nequaq̄ posset ad fedū aliq̄d inclinari. imo q̄ erat tota deo dedicata. sic cōtingeret ō pulcerrima et sctissima muliere q̄ esset quasi ꝯtinue in deū rapta. ¶ Quarto ꝓpter irradiationez que ꝓcedebat ex eius facie, vt dicit Bernū, ꝓpter quā etiā ipse ioseph sponsus el⁹ nō audebat respicere in faciem virḡis, qz illi radij lumīosi a facie ꝑḡis ꝓcedētes erāt adeo ꝑtuosi vt deterrerent corda carnaliū hoīm penetrādo. Un glo. sup illō Matth. j. Accepit ioseph cōiugem suam .s. mariā ⁊ nō cognoscebat eā donec pepit filium suū ꝓmogenitū: dicit sic, Joseph mariā facie ad faciē videre ñ poterat: quā spūssanctus a cōceptōe plenius impleuerat, ⁊ ideo nō agnoscebat facie ad faciē quā desponsauerat donec illius vterus euacuaret. vñ patet q̄ ipsa gloriatur de ista stella incōcupiscibilitatis.

¶ Capitulū. IIII.

Quarta stella dicit puritas, q̄a beata virgo nata est in natura puriori ⁊ cōplexione meliori. erat em optie sanguineositatis sicut pie credit, vtpote de cui⁹ purissimo sanguine formari debebat caro xp̄i ꝑtute spūssancti. Alij nimirū hoīes nascuntur in culpa originali ⁊ cōplexiōe mala et impura: p quam inclinati sunt ad varia vitia mortalia naturaliter: ⁊ ad prauā cōsuetudinē mor̄. Alij q̄ppe sunt multū melācolici: in q̄bus natura mordax ⁊ plena ire. Alij ꝓ sūt multū colerici fernētes ad bella: lites: ⁊ sanguinis effusionē. Alij aūt plurimū flegmatici: pigri somnolēti molles ⁊ timidi ac ad malū fragiles. Et plurima talia mala q̄ hoīb adducit natiuitas enūerat Aug⁹. xxij. de ciui. dei. ca. xxij. d. In q̄busdā inq̄t mordax natura: turbatiōes crebre: insana gaudia: discordie: lites: bella: insidie: iracūdie. hmōi innūerabiles bul⁹ vite miserie ḡs adducit natiuitas filīs adā corrupta vitio nata. Hāc aūt bñdictā virginē nō maculauit mala cōplexio: nō corrupit mala nutritio: nō adduxit puersa cōsuetudo: nec puertit fatalis cōstellatio: sicut solēt q̄dam fatui imaginari q̄ stellar̄ dispositio puertat nascētes in moribus: dicentes, q̄ q̄ nascunt sub saturno sint pigri ignaui ⁊ ignari, q̄ sub ioue fures ⁊ auari, q̄ sub marte iracūdi, q̄ sub sole supbi, qui sub venere luxuriosi. q̄ sub mercurio curiosi, q̄ sub luna incōstātes. hoc em tenere superstitiosuz est ⁊ erroneū. vt Aug⁹. ꝓbat. v. ō ciui. dei. Un ⁊ Ptolome⁹ in cētilo. di. Sapiens vir dñabit astr̄. ¶ Propterea et Hiere. x. hec dicit dñs, Juxta vias gētiū nolite discere ⁊ a signis celi nolite metuere q̄ timent gentes: quia leges populoruz vane sunt. ¶ Ad ꝓpositū itaq̄ redeūtes dicim⁹ ꝑm doctores ꝯcorditer circa. iij. dist. tercū sn̄iar̄. q̄ beata ꝑgo adhuc in vtero mr̄is adeo fuit sctificata vt ab eo tpe sp vsq̄ ad assūptionē psisteret in puritate nature ⁊ in innocētia vite ⁊ ꝓ capacitate in oīm ꝑtutum plenitudine sine oī macula: optie ⁊ ordinatissime dispositā in naturalīb: ita q̄ nulla ꝓles muliebris vnq̄ magis appropinq̄sse videt ad statuz innocētie ade sic ipsa: vt merito de ea dicat illō Cañ. iij. Tota pul. es amica m. s. corꝑe ⁊ anima.

¶ Cap. V.

Pro secūdo quaterna p rio stellar̄ dixi q̄ btā virgo ex parte aīe habet etiam q̄tuor stellas dignitatis quibus est in sua natiuitate ꝓuilegiata ⁊ honorata.

¶ Prima stella dicit capacitas,
¶ Secūda dicit sanitas
¶ Tercia luminositas,
¶ Quarta dulcoꝛositas.

Prima stella ōr capacitas. Ipsa nāq̄ bñdicte virḡis anima tam digne a deo est creata vt essz capaciox maioris gr̄e ⁊ gl̄ie q̄ oēs angeli ⁊ hoīes ꝓter xp̄m: ⁊ tota mundi machina. cū em ipsa fuit ab eterno electa vt cēt mater dei: regīa celi ⁊ angeloz̄ ac dña mundi: ⁊ tā ineffabili gratia in ꝑsenti ac gl̄ia sublimāda in futuro: vt sup oēs esset creaturas puras excellētissime exaltanda, igitur debuit in sua creatione et virginis benedicte ori-

gine ipsa eius gloriosissima aīa tanta capacitate dispōnī vt totaz gratie z glorie plenitudinē in tāta largitate accipere esset z apta quātum creatura viatrix potest accipe non deo vnita vnione psone, qm̄ fm Aresto. ij. de anīa Actus actuoz sunt in patiēte bn̄ p dispositū. Unde deus creauit aniam beate Marie in sūma nobilitate z pfectōe pre ceteris puris hominib intellectu acutissimaz z suis potentijs gratie capacissimā post xpi aīam: adeo. q vt dicit Hieroni. sermone de assumptōne. Tota inēt gratie plenitudo q̄ est in christo venit in marie aīaz: q̄p̄ aliter et aliter, quia in christo vt in capite influēte in Maria vt in collo corpori ecclesie transfundēte. O q̄ mirabile istud vt vna hec puella sacratissima plus capax essz q̄ tota mūdi machīa (celum z terra) O ānta dignitas marie quaz deus sic p̄elegit z p̄ordinauit vt p eam oīs gr̄a z oīe bonū transfundi haberet in ecclesie totius mēbra, qō deuotus Bern̄. exprimit di. Deus omniū bonoz plenitudinē posuit in maria, vt si q̄d gr̄e si q̄d salutis si q̄d spei in nobis est p eam noueri mus redundari zc. ¶ Capitulū. VI.

SEcunda stella ōr sctitas, qz vt dicit Bern̄. ad Lugdu. Fuit, pculdubio ante sctā q̄ nata, z hoc p̄corditer tenēt doc. sup. iij. dist. iij. sicut pte p̄ma huj⁹ libri ar. ij. p totū lucide claruit. Imo ipsa nō solū sctā fuit in natiuitate sed p̄ alijs oīb⁹ citra christum sancta: p̄ alijs gr̄a p̄uenta: z sic sanctificata vt nunq̄ peccare possit mortaliter vel venialiter, iurta illud p̄s. Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹. i. mariam. sequit: deus in medio eius. s. p incarnatōez factā in ea, ideo nō cōmouebit sez quia p̄firmata est vt nō possz ruere ī peccatū. ¶ Ubi nota fm doc. illuminatū vicz Fran. maro. in tractatu de cōceptōe virginis q̄ q̄tuz ad p̄sens spectat triplex est sanctificatio. ¶ Prima est vniuersalis: qua aīa sanctificat. qa. s. a pctō purgat z ei gr̄a cōferf: sed nō p̄firmatur q̄n possit cadere a gratia. Et hec sctificatio fit p sacr̄a. vt patet in baptisatis. ¶ Secūda est sctificatio special' q̄ aīa purgatur a culpa: accipit gr̄am z cōfirmat ī gr̄a ne possit in pctū mortale cadere. z sic fuit sctificatio Johis baptiste z Hieremie in vtero. ¶ Tercia est sctificatio singl'ar' q̄ aīa sctificat nō purgatōe a culpa q̄ nō est, sed collatione gratie z p̄firmatōne: ita vt nunq̄ peccet nec mortal'r nec venial'r. et h̄ mō fuit sctificata maria in p̄mo instanti sue cōceptionis.

TErcia stella ōr lumiosi tas, qz aīe marie p dictā sctificatiōnē q̄tum ad rōnem z intellectū tāta sapie claritas supfusa est a deo fm alios vt esset sapiētioz oī creatura pura viatrice: ita q̄ etiā in vtero matr̄ exns habuit liberi arbitrij vsum z fuit in sublimiori p̄tēplatōnis statu q̄ fuit vnq̄ alīq̄ pura creatura in etate pfecta, z fuit oīb⁹ donis spūssctī plena, iurta illud Esa. xj. Requiescet sup eū spūs sapie z intellect⁹ spūs p̄silij, z fortis, spūs scie zc. Et lz dormiret sic̄ z ceteri q̄nq̄: tñ somn⁹ q̄ pellit ī nobis liberi arbitrij actū z merēdi vsū non fuit in ipsa. Un̄ dicere poterat illō Can. v. Ego dormio. s. corpal'r. z cor meū. i. aīa vigilat. s. in p̄tēplatōne: ¶ Sed di. quō potuit hoc esse. Rñdet q̄ ñ natural'r sed p dei gratiā specialissimā hoc habuit. Et p̄bat: qz ex regla thopica Si ei cui minus videt inesse inest: z ei cui magis, sed Johes baptista ī vtero agnouit xp̄m deū, vt di. Ambrosi⁹ super Lu. Un̄ de ipo canit ecclia. Accelerat rō ī puero nōdū nato: nouit pn̄tem dn̄m ī ꝓgie zc. Itē sctūs Nicola⁹ in infantia vsu rōnis vtebat cum feria q̄rta z sexta semel sugebat vbera: z mox nat⁹ erexit se ī pelui dū balnearet. Itē Bñdict⁹ in puericia cepit miracūlis chorusare. Si igit ist̄ data est tāta gr̄a a deo vt haberet vsuz rōnis añ debitā etatē q̄ est septē annoz ō lege cōi. vt patz extra de delictis pueroz. c. j. z de pe. z re. c. oīs. q̄nto magis de btā virgie q̄ electa fuit vt esset dei mr̄ improportionabil'r altiori mō ista sunt credenda. ¶ Hoc etiā videt ecclesia significare in eo q̄ libri qui intitulant̄ de sapia exponunt̄ specialiter de virgine, et que dicuntur de sapientia interp̄tant̄ ecclesia quasi de virgine dicant̄, sicut etiam claret in epistola hodierna: vt significet quia ipsa fuit super oīes creaturas sapientior. ¶ Presentationis marie modus. Un̄ z fm Hiero. alios q̄ hystoriographos Cum parētes btē virginis cōpleto tēpore ablactatōis per triennium ad templum ipsam cum oblatiōibus adduxissent, erant aūt circa templū quindecim ascēsionis gradus: in quorū nouissimo virgo Maria infantula constituta post q̄ benedixit sacerdos: sine adiutorio cunctos

gradus ita cõscẽdit ac si esset pfecte etatis z in dei laudib9 die ac nocte permanebat:nec vt solent infantes reqrebat parẽtes: sed mature se regẽs:prudẽtissime loquẽs z praro q̃ si esset,xxx.annox in oi sctitate ita pficiebat vt oẽs mirarent, ab angelis q̃z q̃tidie cibo eidẽ celesti allato visitabat zc. ¶ Cap. VIII

Quarta stella 9 dulcozositas, quia a pncipio eius felix ania plena erat diuĩa dulcedĩe,iuxta illud p̃s. Dñe p̃uenisti eã i bñdictõib9 dulcedis,s,ab ĩfantia. Et itex. Unxit te de9 deus tu9 oleo letĩcie p̃ p̃sortib9 tuis. Propter quã q̃dẽ suauitatẽ internã diuĩe fruitõis radiabat z resplẽdebat vult9 ipsius marie mira claritate fm Hiero,vt p̃staret oñib9:qa diuina gr̃a erat plena.vñ z Hester.xv. Facies tua plena est gratiarũ. Sicut eñ moysi facies resplendebat ex familiaritate z p̃sortio diuĩo z angeli co:multo magꝫ facies marie quã q̃tidie angeli visitabãt misteriaq̃ sibi diuĩa pãdebãt futura reuelabãt:cibũ celicũ afferebãt. vt testaꝫ Epiphaniꝰ z Germanꝰ. ¶ Caplm. IX

Pro tercio quaternario describunt p̃ z alie stelle ex pte corporis z anĩe q̃bus Maria est p̃uilegiata z dignificata in sua natiuitate

¶ Prima nominis sublimitas.
¶ Secũda tẽporis dignitas.
¶ Tercia 9 miraculositas
¶ Quarta obsequiositas.

Prima 9 nois sublimitas qz nomẽ p̃clarũ vicz maria est sortita,q̃d q̃dez accipiꝫ a reb9 p̃claris z sublimib9.qz maria hebraice accipiꝫ a maris stella q̃ est virtuosa stella lucida stãs sine occasu:attrabẽs ferrũ z adamãtez vt testaꝫ Alkabitiꝰ z dirigẽs nautas ad portum optatuz,sic Maria lucida gr̃a z sapia nunq̃z occubuit,s,p aliq̃ peccatũ:q̃ virtute sue pietatꝭ attrahit induratos z ferreos peccatores ad dei miscõiaz z dirigit oẽs ad portum salutꝭ. Itẽ hoc nomẽ maria latine accipiꝫ a mari magno z amaro, qa sicut mare ẽ mater aquax:ita btã maria mr̃ oim gr̃aruz q̃ fuit amaricata in filij passiõe. Itẽ syro sermone accipiꝫ h̃ nomẽ maria a dñatiõe,qz ẽ dña mũdi zc. ¶ Secunda stella 9 tpis dignitas,qz deus voluit Mariã nasci i mẽse septẽbri:q̃ eius natiuitati valde p̃ueniebat fm Fran.maro,qz inter tpa p̃fulget dignite q̃druplici. ¶ Prio q̃dez,qz hic mẽsis totꝰ fuit festiuus,vt patet ex lege moysi,p mariã p̃o dies luctus nr̃i versi sunt in gaudiũ celestis festiuitatis eterne. ¶ Secũdo: qz i hoc mẽse sol est in signo p̃gis.ita sol iusticie xp̃s hĩtauit in virgie Maria. ¶ Tercio q̃a iste mẽsis est tp̃s plenitudis anni et maturitatꝭ plene,vñ z illud tẽpus autũnꝰ 9,Est autez autũnare,i,maturescere z colligere fm Remigiũ,z sic cõgruebat natiuitati marie:que plena gratia in tpis plenitudĩe qñ deꝰ misit filiũ suũ cõcepit z peperit xp̃m.vt ait ap̃lus Gal',iij. ¶ Quarto qz iste mẽsis oim mẽsiũ p̃ior creatꝰ est:eo q̃ mũdus ipse in isto mense factus est fm opinionẽ rabi Eliezer,z cõmuniter h̃ tenẽt hebrei.qõ etiã approbat nicolaꝰ de Ly,sup Beñ,sic,qz scriptũ est Deutero,xxxij. Dei pfecta sunt opa, Uñ fm oẽs hõ p̃mus factus est in statu pfecto potens generare, Tũc eñ vnũquodq̃ pfectum est qñ p̃t generare sibi sile,z eodẽ mõ videt dicendũ de terrenascẽtib9 qõ est qñ fructꝰ sũt in arboribus maturi z habẽt in seipsis semĩa. vñ Beñ,j,scribit, Et ptulit terra herbã virẽtem z facientẽ semẽ.qõ fieri habet i mẽse septembri. Ueruntamẽ alij opinant mũduz creatũ esse in mẽse martio:vt patuit li.j. p.j. arti,iij, Si g̃ mũdus cepit initium creatõis sue in isto mẽse:p gruit q̃ recreatõem in isto mẽse septẽbri accepit in Marie matris vicz xp̃i natiuitate. ¶ Tercia stella 9 miraculositas qz btã p̃go miraculose orta est. ¶ Primo qz vt dicit Dam̃.p p̃ces z repromissiões fuit a deo data. Si eñ Isaac et Johes baptista sic sunt nati:mlto magis Maria: diuina volũtate opante,vt,pbat Alber.sup missus ẽ. ca.clxx. ¶ Scõo qz p gabrielẽ archãgelũ est p̃nũciata,vt,pbat fm Albertũ p̃silij ratiõe. ¶ Tercio q̃a eius natiuitas fuit portentis z signis clarificata,q̃m fm Theophilũ historiographũ:ipso die q̃ nata est Maria plus solito sol refulsit in duplo, et illa nocte luna clarior corruscauit adeo q̃ pene solari splendore radiaret.z illa nubecula que lunã obfuscat p tẽpus a die natiuitatꝭ Marie non cõparuit, sed circa globũ lunarẽ medĩũ q̃si vna stella magna claritate apparuit. Hec Theophilus. ¶ Quarta stella 9 obseq̃ositas q̃a mox ab hora natiuitatis deputate sunt militie angelox ad marie custodiã nõ p̃sidẽdo,vt patuit ar,j. sed in obsequiũ z ministerium. Uñ Crix,in q̃dã sermone dicit,

Infinitã militiã angelor̃ ad glorioſe virginis obſequiũ eſſe deputatã nullaten⁹ ambigimus q̃ cauerent ne p̃paratũ eterni regis hoſpitiũ hoſtis incederet. Hec ille, q̃ etiã eidem eſcam celeſtem quotidie deferebãt: vt teſtañ hyſtorie.

¶ Articulus tertius q⁹ natiuitas Marie iocunditatem intulit mũdo.

Circum miſterium locũdatõis dicitur, quia hoc feſtum fuit iocundũ

¶ Primo q̃dem ſancte trinitati.
¶ Secũdo ipſi benedicte virgini.
¶ Tercio ſanctis angelis
¶ Quarto hominib⁹ vniuerſis

Primo ſancte trinitati, quia p totũ mũdum glorificañ z laudañ ſctã trinitas in btã virgine, vt teſtañ Bern. in opere de laudib⁹ ỹgis. Gaudet inquam deus pater q⁹ hodie nata eſt ſpõſa ab eterno p̃dilecta. Gaudet fili⁹ q⁹ ei nata eſt mr̃ in q̃ hũanãdo delicie ſibi ſunt eſſe cũ filijs hoĩm. Prouer. viij. Deniq⁹ gaudet ſpũſſctũs, q⁹ ſibi naſcit̃ habitaculũ z tẽplũ glie acceptiſſimũ ¶ Secũdo hoc feſtum eſt gaudioſum btẽ Marie, q⁹ hodie nata ẽ dignißime, vt patuit: q̃tin⁹ ſit mater dei: regina mũdi: dña angelorũ: z ſup oẽs creaturas exaltãda. ¶ Tercio gaudioſum extitit hoc feſtũ angelis: q̃rum eſt gaudere etiã de vno pctõre pnĩam agente Lu. xv. ergo multo magis de tali tãta q̃z natiuitate p quam mũdus ſaluañ z angelica ruina repañ. Uñ refert Johãnes Beleth: in cõi q̃z notañ legẽda. vicz q⁹ cũ antiq̃t⁹ dies natiuitatis marie fideles aliq̃nto tpe latuiſſet: cõtigit q⁹ q̃dam vir ſctus ſedule ꝓtẽplatõi inſiſtẽdo ſingulis annis, vj. idus ſeptẽbris iocũdiſſimã angelor̃ ſolẽnitatẽ audiret. ¶ Cũq⁹ admirãs reuelari ſibi peteret cur iſto tm̃modo et nõ alio die hoc audiret: accepit diuinũ reſponſum q⁹ hoc ideo, q⁹ virgo gl'ioſa tali die fuit nata mũdo: z ideo deberet manifeſtare hoc filijs eccl'ie z pape: q̃tinus celeſti curie fierẽt ꝓcordes in hac celebritate. Cũ ẽ intimaſſet hec pape ex ſcripturis z antiq̃tatũ teſtimonijs: veritate huius cõpta: iſtũ diem celebrandũ vniuerſalr in honorẽ natiuitatis ỹginis ſtatuit eccl'ia ſctã. ¶ Quarto hec feſtiuitas ẽ gaudioſa oĩb⁹ hom̃ib⁹. Uñ Johes Dam̃. i ſermo. hodierno die. Hodie fit mõdo ſalutis initiũ: iubilate deo vniuerſa terra z̃c. Hinc z canit eccleſia. Natiuitas tua dei genitrix ỹgo gaudiũ annũciauit vniuerſo mũdo, ex te em̃ ort⁹ ẽ ſol iuſticie xp̃s de⁹ nr̃: q̃ ſoluens maledictõem dedit bñdictõem et ꝓfũdens mortẽ donauit nob vitã ſempiternã. ¶ Miraculũ ¶ Ut g̃ finẽ ſermonis faciã vnũ hic miraculũ inferã. Et h̃ miraculũ fundamentaliter accipio ex li. miraculor̃ ſctĩ Anſelmi ca. xxxviij. q⁹ q̃dã diues habuit btãm virginẽ in ſũma deuotõe, et erat hõ tãte auaricie z tenacitat̃ q⁹ nulli vnq̃z petẽti miſcõiaz vel elemoſinã porrigebat. Quadã vice venit q̃dã paup ad oſtiũ petijtq⁹ elemoſinaz amore dei: z ille cũ ipropio negauit. Ille rediẽs petijt iterato elemoſinã ob amorez ſalutis ſue, et ille magis increpãs eũ repulit. Tercio q̃q⁹ petijt amore btẽ virgis. Qõ vt auar⁹ audiuit: irat⁹, piecit ei nõ libẽter vnũ panem: z cõminat⁹ eſt ei ne amplius peteret ſub hoc noĩe, q⁹ graue ferebat q⁹ ſi ſub hoc noĩe marie peteret elemoſinã dare deberet ob ei⁹ deuotionẽ. Mortu⁹ eſt tandẽ ille auar⁹. et dũ põderarent̃ bona et mala ei⁹: ũuent⁹ ẽ min⁹ hñs in bono z ẽ tradit⁹ demonib⁹ ad cruciatũ. Ecce añt appuit ỹgo gl'ioſa z panez q̃ndam datũ p ei⁹ amore poſuit in ſtatera: z ſtatim meritis btẽ virgis p̃põderauerũt ei⁹ bona. Rogauit g̃ p eo ỹgo filiũ, q̃ dixit. Eſurivi z nõ dedit mãducare. ſitiui z nõ dedit bibere: nullã fecit miſcõiaz g̃ nõ mereañ miſeri cordiã. At ỹgo. Ego ſum mr̃ mie z me ĩ deuotiõe habuit. Und̃ obtinuit vt rediret ad corp⁹ aĩa z reuixit q̃ fuit mortu⁹ z egit penitentiã durã, z ſp largas poſtmodũ faciebat elemoſinas ob amorẽ ipſi⁹ btiſſime mr̃is di pauperes iuitãdo Quo miracl'o vl' exẽplo clarescit q̃m ml'tum vtile eſt homi elemoſinas paupib⁹ facere ob amorẽ btẽ virgis marie, et p̃cipue in feſtis ei⁹ pauperes ad mẽſam ĩuitare deuoti⁹. Si em̃ vt patuit in dicto miraculo illud ĩuolũtarie largitũ p deuotione virgis tãtũ valuit: vt hocipſo a pnĩa dãnatiõis hõ liberaret, q̃ntũ g̃ putas valebit ad ſalutẽ volũtaria erogatio facta paupib⁹ pro amore ỹgis marie. Utiq⁹ talib⁹ in extrema hora mort̃ ipa ỹgo gl'ioſa ĩteruẽtrix apõ filiũ aſtans dicere poterit. Scẽptũ eſt: date et dabit̃ vob Lu. vj. Dignũ eſt g̃ vt is q̃ dedit ſua p noie mr̃is dei: deb⁹ ei corpis z ſanguis xp̃i ſacr̃m q̃ ꝓtinet̃ xp̃s dñs quem ỹgo ꝓce

pit: virgo pepit: virgo aluit, Et sicut ipse mē bra xpi, i. pauper aluit p noīe ꝟginis matris: ita alimētū habeat vite eterne p gram eius. O vere sctā talis aīa q̄z feliciter et q̄z iocū de audiet in iudicio verba christi dicētis Esu rui z dedist̄ mihi māducare, sitiui z dedi stis bibere z̄c. Uenite ḡ bñdicti patris mei pcipite regnum. Amen.

¶ Pars tertia libri q̄nti de nascētis Ma rie admirabili conditione.

Uas admirabile

opus excelsi, Uerba ista scribū tur Eccī. xliij. ad honorēq̄z et lau dem ꝟginis marie merito accipiunt. Ipsa nāq̄z fuit ¶ Primo vas nō q̄dem vacuū sed oī gratia plenū. iuxta illud Luce. j. Aue gra plena. Itē oī ꝟtute tanq̄z margaritis gēmis et pciosissimis lapidib⁹ adornatū, iuxta illō Eccī. xxiij. In me oīs gratia vie z veritat̄, in me oīs spes vite z virtutis. De hoc vase Eccī. l. Quasi vas auri solidū ornatus oīm lapide pciosō. Uere ipsa vas, q̄r arca conti nens thesauꝝ diuie sapie Et vere vas aure um p charitatē z puritatē incorruptibilitat̄ q̄r sicut auꝝ splēdet z rubigine nō corrūpit sic Maria igneo fulgore charitatis splen dens: nullā peccati corruptionē vel macu lationē habere comprobat̄. Unō vere fuit vas solidū p firmitatem stabilitatis z pseue rantie in gra, z fuit oī lapide pciosō. i. ꝟtutū z pciosissimoꝝ donoꝝ spūsscī decore ador natū. Cui ꝟsonat figura Exo. xxv. vbi legit̄ q̄ dñs pcepit moysi dī. Facies mihi arcam de lignis setbim z deaurabis eā auro mun dissimo int⁹ z foris z̄c. Arca hec ē maria in q̄ de⁹ tanq̄z in arca ꝟtētus est. Sicut em̄ pcio sis reliquijs cōsueuit fieri arca aurea vel argētea pulcre fabrefacta: sic rei pciosissime id est filio dei mādauit de⁹ fieri arcā: mariā in q̄ reconderet. Et ista arca facta fuit de li gnis setbim que sunt ligna imputribilia. p q̄ figurat̄ marie imaculata z iputribil' mū dicia. z sic de alijs ptib⁹ ei⁹ figure, s. q̄ fuit de aurata intus z foris, patz q̄ maria fuit vas oī virtute: oī puritate: oī gratia z sctitate ple nū. ¶ Secūdo q̄z iuxta pacceptū thema be nedicta virgo fuit vas admirabile, q̄r quez celi cape nō poterāt suo ꝟtinuit vtero, pro pter q̄d Bern. in sermone q̄dā dicit. O vē ter capacior celis: diffusior terr̄: latior elem tis: qui illū ꝟtinere valuit qui tribus digit̄ molē terre appēdit. ¶ Deniq̄z tercio iuxta the ma nostrū ipsa ꝟgo est op⁹ excelsi, q̄r soli⁹ ōi potētia: soli⁹ dei sapia ordinata: facta z sub limata extitit. Ad ꝑsens igit̄ acturi de nascē tis virginis admirabili q̄litate z cōditōe vi deam⁹, ¶ Primo de q̄litate ei⁹ aīe. Secō co poris. Tertio vtriusq̄z ꝟiunctim. Et sic tria misteria notabunt̄.

¶ Primū ōr admirabil' celsitudīs aīe rōnal'
¶ Secōm admirabilis pulcritudinis mate rie corporalis. (naturalis.
¶ Terciuz admirabilis habitudīs gr̄e sup⁹
¶ Articulus ꝑmus de ipsius aīe Marie admirabili celsitudine qua est a deo cōdita

Primum miste

p rium ōr admirabilis celsitudīs scz rōnalis aīe virginis marie. Di gnū nāq̄z ꝟsideratōe existit quāta celsitudīe pfectōis: q̄ntaq̄z admirabili excellētia z dignitate: q̄z stupenda diuine potētie z sapien tie maiestate ac puidentie ꝟgo bñdicta fue rit ꝑm aīam cōdita. Nō q̄dem q̄uis mens hūana ad plenū cape nō sufficiat, tñ p aliq̄ li cognitōe q̄ saltē ad aliq̄ntulā inducamur bñdicte ꝟginis reuerendā deuotionē: ani mus q̄z nr̄ eleuari q̄ntulūcūq̄z possit ad ei⁹ dignitatis noticiā: vnā hic dignū duxi po nere ꝟclusionem in mente tenēdam que ta lis est. ¶ Deus maiori potentia z sapia at⁹ q̄z pcelsiori z digniori excellētia creauit z cō didit bñdictā virginē mariā ꝑm ei⁹ pcellen tissimā animā q̄z creauerit omnes angelos et totam mundi machinā. Hec cōclusio p batur triplici via

¶ Primo ratione.
¶ Secundo autoritate.
¶ Tercio exemplari ostensione:

Primo pbat̄ rōne, z hoc triplici. ¶ Prima ōr rō sūme dignitatis, q̄a ipsa btā virgo ab eterno est pordinata atq̄z tandē in tpe sic cō dita vel creata q̄ tāte sit dignitatis pfectio nis z bonitatis: tāte beatitudīs z glie vt fo ret dignissimū habitaculū dei oīpotēt̄ ple nitudine oīs gr̄e z sctitatis excellētissima p totā mundi machinā tanq̄z vera mr̄ dei, z p ꝟsequēs regina celi z oīm angelorū ac dña totius mūdi z oīm creaturaꝝ. q̄ p tanta di gnitate debuit summa dei potētia z sapien tia ipsa p alijs creari z disponi. ¶ Secōa rō

summe ꝓpinq̃tatis, qz q̃nto aliq̃d est deo ꝓ/pinquꝰ z vnibiliꝰ: tanto maiozi potẽtia z sa/piẽtia dinoscit fore creatũ. Licet nãq̃ ex pte dei vna z eadẽ potẽtia sint creata oĩa: z vni/ca sapĩa cõdita sint magna z mĩma, vt exẽ/pligr̃a, lapis z angelus: granũ milij et celuz vnica dei potẽtia z sapĩa sunt creata, maio/ris tñ potẽtie excellentia relucet in angelo et celo q̃z lapide z milio. qz angelus est ꝓpinq̃/oz z sil'ioz deo q̃z lapis, z celũ q̃z millũ. Cum igit̃ btã ꝙgo sic ꝓducebat q̃ portio carnis sue ĩ xpo esset inseparabil'r vniẽda deo. Et per ꝓñs aĩa debuit creari excellẽtissima vtpote deo ꝓ gr̃az z gl'az sup oẽs vniẽda post xpm Nam corꝓ est ꝓpter aĩam z nõ ecõuerso.

¶ Tercia rõ maxie ꝓtrarietatis, qz q̃nto ma gis ꝓtraria aliq̃ in q̃cũq̃ ope cõcurrũt que nulla potẽtia ordinata possent se sil' cõpati ĩ eodẽ: tãto maioz relucet potẽtia z sapientia: vt si tu mortuũ posses viuificare z scires id facere vel retrogradare solẽ: cũ ista natura/liter fieri nõ pñt: magna videret in hec faci endo tua potẽtia z sapĩa admiratõe digna. Sed q̃m in creãdo angelos z totũ mũduz deꝰ nec de potẽtia absoluta: nec de potentia ordinata aliq̃d repugnãs habuit. Dixit eñ et facta sunt. Sed in creãdo ꝙginẽ mariam multa habuit repugnãtia de potẽtia sua or dinata: q̃ q̃dem ab eterno deꝰ sua absoluta potẽtia ꝓcordare decreuerat. Decreuerat eĩ q̃ ista puella sp ꝙgo cẽt: nec tñ infecũda ma neret. Itẽ q̃ hec ꝙgo cõciperet de spũsctõ si ne viro. Itẽ q̃ ꝓcipet nõ purũ hoĩem sz de um z hoĩem. Itẽ q̃ illũ generaret a q̃ ipsa z oĩa alia creata sunt. Et hec oĩa erãt impossi bilia ordinata potẽtia, qz ꝓtraria legib⁹ na/ture a deo institutis, vt vult Scotꝰ sic diffi nies ordĩataz potẽtiã sup. j. sñiaz. dist. xlviij. z notat s li. iij. p. j. ar. ij. ĩ ꝓncipio. Et tñ deꝰ hec oĩa in ꝙgie maria pfecit z pficiẽdũ eter/naliter decreuit. g̃ maiorẽ potẽtiã et sapĩam in ea ostẽdit. ¶ Scõa via ostendit ꝓclusio p missa p auctoritates sctõz. ¶ Prio Bernñ. in sermone de gaudijs marie sic dicẽtis Mul ta magna fecit deꝰ in creaturis mundi. Nil tñ tã excellẽs z tã magnũ fecit opꝰ digitoruz dei sicut ꝙginẽ matrẽ dei quã sol z luna mi rant. Hec ille. ¶ Scõo autoritate Anselmi de ꝓcep. vir. dicẽtis. Nil tibi dña ẽ eqle: nil cõpabile. Oẽ eñ qđ est: aut supra te est: aut infra te est, qđ supra te est solus deus est, qđ infra te ẽ: omne qđ deꝰ nõ est. Idẽ ibidẽ di/cit. Decebat vt illiꝰ hoĩs. i. xpi cõceptio fie/ret de mre q̃ ea puritate niteret q̃ maioz sub deo neq̃t intelligi. ¶ Tercio autoritate Hie ro. in fmone de assũptiõe dicẽtis sic. Altioz est celo de q̃ loq̃ nitimur: abisso ꝓfũdioz. vñ si celũ te vocẽ o ꝙgo bñdicta: altioz es, si ma trẽ hoĩm: ꝓcellis, si formam dei te appellẽ: di gna exĩstis, si dñam angelorꝫ: p oĩa esse ꝓba ris, qđ igit̃ de te digne dicã nescio. Hec ille Et sic patet ꝓpositũ. ¶ Ad cuiꝰ ꝓfirmatiõem p oĩb⁹ facit autoritas euãgelij Lu. ij. vbi di/cit ꝙgo. Fecit mihi magna q̃ potẽs est. i. fm oẽm suã potẽtiã. ¶ Tercia via ostendit cõ/clusio ꝓdicta exẽplari deductione. Et ꝓmũ exempluz accipiamꝰ ex serie sacre scripture. Dic mihi quõ legis, qđ est qđ fm sonũ scri pture deꝰ maiori ꝓsilio reperiat creasse: si tu dicis: angelos. Nõne legit̃ Genñ. j. Dixit de us fiat lux z facta ẽ lux, q̃ noie fm Aug. sup Gene. angelica natura accipitur. Si dicis mũdũ z quãcũq̃ in ipso creaturã, clarũ est: qz oĩa illa deꝰ tm̃ dixit z facta sunt: mãdauit z creata sunt, vt dicit ps. Sed q̃d: Certe si cãpũ diuĩe scripture ꝓcurras: cõpies q̃ de us nil fecit maiori cõsilio q̃z aĩam hoĩs, q̃a cũ eã crearet nõ solũ dixit deus, sed et pr̃ filij us z spũsctũs q̃si ꝓsiliãdo dixerunt. Facia mus hoĩem ad imaginẽ z sil'itudinẽ nostrã Et hoc fm aĩaz, nã sicut deꝰ ẽ trinꝰ in ꝓsona et vnꝰ in essentia: ita aĩam hoĩs fecit deꝰ tri/nã in potẽtijs z vnã in essentia, qz intellectꝰ memoria volũtas tres potẽtie: vna aĩa sunt Ecce g̃ deꝰ maiorẽ ꝓuidẽtiã z diligẽtiã vide tur in serie scripture expssam habuisse ĩ cre/ando aĩaz hoĩs q̃z in creãdo angelos z mũ dũ: celũ z terrã. O igit̃ q̃z magna, o q̃z mira aie dignitas, o q̃z stupẽda dei nr̃i circa nos charitas. ¶ Sed q̃ro te hõ. Quare deꝰ in scriptura voluit ostẽdere maiorẽ ꝓuidẽtiam et diligẽtiã circa aĩam creãdã q̃z circa cete/ras creaturas faciẽdas. Profecto potiorez rõnẽ dicere nõ vales nisi hãc, vicz: qa ꝙbũ dei erat futurus hõ, sic dicit Bzumo super Genñ, exponẽs hãc autoritatẽ Faciamꝰ ho/minẽ ad imaginem, vbi sic dicit. Nõ solum dicit ad imagines, sed addit: z sil'itudinẽ, scz quã habiturꝰ erat aliq̃ filiꝰ incarnandꝰ, nõ eñ talis creatꝰ est hõ ꝓpter hoĩem sed ꝓpter verbũ, qz verbũ dei erat futurꝰ hõ. Hec ille ¶ Ad ꝓpositũ g̃ clarẽt q̃ si deus tanta excel

tentia ⁊ sapie ꝓuidētia creauit hoiem quez peccatuꝝ sciebat Et hoc ꝓterea q2 deus futurus erat hō ⁊ sup oēs angelos et oīa creata exaltādus erat homo in xpo, multo fortius qñ venit tps vt faceret ꝓginē bñdictam de q̄ erat incarnādus: ipsam excellēti2: potētius ⁊ sapiētius ac diligenti2 oīb angelis ⁊ creatis creauit. ¶ Secūdū exēplū accipiamus ex doctoribꝫ sacre pagine. Naz sanct2 Tho. j. scripto sñiaꝝ di. xlij. art. iij. ⁊ itez ꝑma pte sūme. q. xxv. ar. vj. et ꝓcorditer cū eo Alex. de hal. querūt vnā questionē notabilē Utꝝ. s. deus potuerit ipam beatā virgiez facere meliorē ꝯs fecit. Cuius q̄dem questionis solutio habet supra li. j. p. ij. arti. iij. cap. viij. descripta. Et ibi cōcludendo enumerātur exemplariter tria que fecit deus sup oēs creaturas sua potentia ineffabili. Imo ista tria fecit ipse deus sūma creata in mūdo q̄bus nō potest aliquid fieri meli2. ¶ Primuz est humanitas christi. ¶ Secundū est beatitudo creata in patria celesti. ¶ Terciū btā virgo Maria ingꝝtum est mater dei, quia ex hocipso q ipsa est maternitate deo cōiūcta habet dignitatē infinitā. vñ patet q ipa sit ꝓdita tāta excellētia ⁊ potentia q̄ maior fieri neq̄t in ipa creatura viatrice ex pte sua ⁊ hoc de potētia dei ordinata. Unde Alexā. de hal. ꝑma pte summe dicit, q licet de potētia dei absoluta potuerit ⁊ ipsa btā Maria ⁊ q̄libet creatura alia fuisse melior, quia dei potētia in infinitū excedit omnia creata tñ nō fuit hoc necessariū. quin potius deus ipsaz fecit optimā sanctissimā et dignissimā vtpote matrē dei verā: in tanta ꝑcelsitudine bonitatis q̄ntum in se fuit scz q quo ad esse gratie ⁊ q ex ea cōcipek dei filius: nō potuit ipse deus ordinata potētia facere ipsam virginem vel etiā aliquā creaturā puram diuinitati nō vnitā vnione psonali vt fieret melior vel dignior ꝯs sic̄ facta est ipsa. Hec Alexan. cōcor. Tho. ⁊ Rayneri2 in sūma. Cōcludēdo g̃ q btā virgo sit sancta excellētissima: oēs eā deuoti2 veneremur tanꝯ celi sūmam reginā: angelorꝫ ⁊ hoim dñam: matrē misēdie ⁊ gratie: cōsiderādo quia sicut dicit Bernū. in sermone. Qui Marie sicut debet seruit deuote nō peribit in morte. O igit̄ beatissima. o gl̄iosissima dei mater: ꝓpter glorie ⁊ bonitatis tue excellētiam duc nos miseros ad tuam gloriam eternam.

¶ Articulus secundus de admirabili pulcritudine ⁊ decore beate Marie ex pte corporis tam in quātitate ꝯs in colore ⁊ mēbrorum elegantia. Capitulum. I.

Secūdum miste riū 2 admirabilis decoris corporalis materie ꝓgis marie. post ꝯs em̄ dictū est de eius excellētia ꝑm animā Nūc videdū est de ei2 pfectiōe ⁊ q̄litate ꝑm corpus. ¶ Ubi nota ꝓ ꝓclusiōe q sicut beata Maria fuit nobilissima ⁊ optia in aīa p oī creatura: ita fuit ⁊ debuit esse in corpali pfectiōe p alijs optia. Et declarat ꝑm Alber. sup missus est ca. xlij. pluribꝫ rationibꝫ. ¶ Prima rō. q2 nobiliori aie debet nobili2 corp2. forma em̄ et materia debēt esse ꝓportionata ꝑm phm. ij. li. de aīa. Unō videt q corpus humanū est nobili2 ⁊ pfecti2 oībus corpibꝫ brutorꝫ ꝓpter vnionē ad aīam nobilissimā scz rōnalē. Sed q2 aīa btē virgis fuit nobilissima post aīam filij dei. ergo ⁊ corpus nobilissime pfectōis ⁊ pulcerrimi decoris post corpus filij. Ut merito de ipsa dici possit illud Judith. xj. Nō est talis mulier sup terrā in aspectu ⁊ pulcritudine ac sensu verborꝫ. ¶ Secūda rō. q2 natura est vis insita rebus similia ex silibꝫ ꝓcreans. ij. phisicorꝫ. Nisi g̃ natura erret vel ipediat filius similis est patrī vel matrī. q2 g̃ in cōceptione xpi errare nō potuit aut impedirī spūsctūs q̄ opante virgo cōcepit. ideo sequit q sicut corpus xpi diuinitati vnitū fuit pfectissimū et nobilissimū ac pulcerrimum sup oēs pfectiones corporꝫ alioꝝ viatorꝫ hoim. iuxta illō ps. dī. Speciosus forma p filijs hoim. ita post xpm ⁊ corp2 mris eius. ¶ Sed decor corpalis ꝓsistit ꝑcipue in quātitate ⁊ in colōris q̄litate atq̄ mēbrorꝫ elegāti dispositōe

¶ Idcirco ꝑmo occurrit q̄stio de q̄ntitate.

¶ Secūdo de colōris qualitate.

¶ Tertio de elegāti mēbrorꝫ formositate.

Circa quātitatem querit Utꝝ btā Maria fuerit pue vel magne statute. Ad q̄ breuiter respōdet ꝑm Alb. vbi s. q habuit statura debitā ⁊ ꝓueniētē. ita q nec nimis magna nec nimis pua fuit: sz ꝓueniēter alte statute feminee. Et ꝓbat. q2 corp2 filij sui tanꝯ pfectissimū in oībus naturalibus debitissimā habuit quātitatē viro ꝓgruentē: nec nimis magnā. s. giganteā: nec nimis puam.

Quantus aũt fuerit babeꝯ Rome in q̃dam imagie ad q̃ntitatem xp̃i facta. cui⁹ altitudo cõtinet palmas octo lõgiores vel nouẽ bꝛe uiores. Ꝫ qꝛ naturaliꝛ magn⁹ generatur a magno ꝛ tãt⁹ a tãto sic̃ pu⁹ a puo nisi assit impedimẽtũ. Cũ aũt in xp̃i generatiõe ex ꝑgie erroꝛ esse non potuit. vt patuit ſ. sequit̃ q̃ sicut xp̃s fuit ꝓueniẽter alt⁹: ita ꝛ btã ei⁹ mr ꝓueniẽter alta. Cui dicto ꝓsonat illꝺ Cañ. vij. q̃ pulcꝛa es ꝛ q̃ deco. ca. in deli. statura tua assimilata est palme: q̃ est arboꝛ satꝭ alta ¶ Sed q̃rit̃ an fuit pinguis et carnosa vel macilẽta. ¶ Rñdeꝯ ſm Alb. vbi ſ. q⁹ in coꝛpoꝛe btẽ virgĩs fuit debita eq̃litas: ita q⁹ nec fuit i ea nimia crassities: nec nimia macies. Rõ q̃a pinguedo vel carnositas nimia causat̃ ex frigiditate ꝛ hũiditate. macies aũt extenuata ex caliditate ꝛ siccitate. Eq̃litas ꝓo debita ex oĩm humoꝛ equali complexione ſm pĥicos. ꝛ bui⁹ q̃litatis debite credimus foꝛe coꝛp⁹ btẽ Marie. Hec Alb. ¶ Cap. II.

Secũdo de coloꝛis q̃litate tria queruntur ſm q⁹ triplex est diuersitas coloꝛ. in coꝛpe hũano. ſ. in cute: i capillis: ꝛ i oculis. ¶ Prio q̃ de coloꝛe exteriori cutis q̃rit̃: cui⁹ coloꝛis fuit btã ꝑgo. vtrũ albi vel nigri aut rubei vel cõmixti. ¶ Ad q̃ ꝛespõdeꝯ ſm Alb. vbi ſ. c. xlvij. q⁹ cũ ſm pĥicos sex sunt coloꝛes cutis. ꝓim⁹ est ex albedine ꝛ rubedie cõpositꝰ. secundus est niger. tercius est citrin⁹. q̃rtus est glaucus. q̃nt⁹ albus sextus rube⁹. Et q̃m solus ille q̃ est ex albedine ꝛ rubꝛo cõpositꝰ est ab eq̃litate ꝓcedẽs vt dicit Johãnicius. Alij ꝓo oẽs ab ineq̃litate. Nã albus coloꝛ est ex abundãtia frigidi in hũido vt patet in flegmaticis. et nigredo est ex abũdãtia calidi in sicco. Silꝛ ꝛ glaucus citrinus ꝛ rube⁹ est ex ineq̃litate humoꝛ ꝛ q̃litatũ actiuaꝛ. ergo ꝓm⁹. ſ. cõpositꝰ ex rubedine ꝛ albedine est nobilissimus et coꝛpi eucratico determinat⁹: ꝛ a galieno ac constãtino in pãthegni est ille coloꝛ i tpata cõplexione positus. vnde hũc coloꝛẽ ꝓcedim⁹ i coꝛpoꝛe ꝑginis fuisse. Hec Alber. ¶ Secũdo de coloꝛe capilloꝛ q̃rit̃. Ad q̃ rñdẽdo ponunt̃ aliq̃ puncta. ꝓimũ est q⁹ btã virgo nõ babuit capillos crispos totaliꝛ. qꝛ tales sunt in boĩe ex abũdãtia siccitat̃. Et ſm artẽ phisonomie: vt docẽt Aresto. Auicenna. Cõstãtin⁹ ꝛ Ptolome⁹: put notat Petꝛ⁹ aureoli in suo cõpẽdio theologice veritatis li. ij. c. lviij. significãt tales capilli boĩem tumidũ ꝛ lucri cupidũ. Uñ hoc locũ nõ hꝫ i virgine btã. Secundũ punctũ q⁹ capilli btẽ ꝑginis nõ fuerũt rari nec grossi nec mere albi. qꝛ tales ſm ptactos mgꝛos indicãt naturaliter ebetẽ ingenio ꝛ indocilez. ¶ Tertium punctũ q⁹ btã ꝑgo nõ habuit capillos mere rubeos. qꝛ h̃ attestat̃ abũdãtiã caloꝛis et significat naturaliꝛ infidelez. ¶ Cõcludẽdo q̃ quartũ pũctũ est q⁹ in btã ꝑgie capilli debuerũt esse tpate nigri: vt ꝓbat Alb. vbi ſ. ꝓimo. qꝛ Cõstãtinus in pãthegni dicit ad coꝛpus eucraticũ ꝓtinere pilos in infantia rubeos. in puericia ꝛ iuuẽtute nigros habere. ergo ꝛc. ¶ Secũdo ꝓbat Alber. hoc idẽ pũctũ ꝓdictũ ex cã capilloꝛ. ꝓter quã vicz de⁹ ꝛ naꝛa feꝯ vt bõ bẽat capillos ſm doctoꝛes phisicos. ¶ Primo q̃dẽ ꝓter oꝛnatũ. ꝛ ꝓter ꝛeꝯ decuit vt btã virgo haberet capillos ad nigredinẽ tẽdẽtes. q̃a cum opposita iuxta se posita magis eluceſcũt: supposito q⁹ in ꝑgie fuerit coloꝛ cutis albus ꝛ rube⁹: magis venustat in capillis nigredo. vt patet ꝓ exꝑientiã. ¶ Secũdo ꝓter significatũ. Nã ſm doctoꝛes phisicos supꝛadictos: capilli subnigri si sint moderate tenues bonos indicant moꝛes ac bonã boĩs cõpositõez. Attestant̃ eĩ ſm Alber. stabilitati ꝛ firmitati: qꝛ coꝛ ꝛespõdẽt elemẽto firmo q̃ est terra. indicãt etiã esse eucraticũ cerebrũ. q̃a vt dicit Galienus in thegni. Optima est complexio cerebꝛi calida ꝛ sicca: q̃m nõ sunt abũdãtes humoꝛibꝰ. ꝛ sensibꝰ perfecti sunt ꝛ vigilatissimi: humidioꝛes ꝓo cerebꝛi: sensu ebetes sunt ꝛ supfluxiõis mlte: ꝛ somnũ mlti ꝛ ꝓfundi. Sed qꝛ tali cerebꝛo vicz calido ꝛ sicco debent̃ capilli nigri: vt dicit idẽ galien⁹. igit̃ ꝛc. ¶ Tercio ꝓter expulsionẽ hũoꝛ ꝛ supfluitatũ fumoſoꝛ. Et ꝓterea cõuenit̃ nigri capilli coꝛpi eucratico maxie qꝛ attestantur expulsionẽ supfluitat̃ colerice incẽſe et sanguine aduste ſm Galienũ. q̃ si nõ expelleꝛet eẽt multũ nociua. Et ideo cũ coꝛpus btẽ ꝑgis fuerit pfectissimũ ſm oĩa mẽbꝛa: ipsa habuit cerebrũ calidum ꝛ siccũ: ꝛ ꝓ ꝓñs capillos ad nigredinẽ tẽdẽtes tpate. ¶ Tercio Alb. ꝓbat pũctũ ꝓdictũ exẽplo. qꝛ Veronica repsentans pulcerrimaz ꝛ glorioſissimã faciez ꝓtendit nigrã barbaz ꝛ nigros fuisse crines in dño iesu xp̃o. ergo ꝛ dña tales crines habuit. cuz fuerit assimilatio maxia inter xp̃m

et eius matrē. Et ad id facit q̄ videmus soboles z plurimū assimilari parentibꝫ. Sed videmus q̄ genus iudeorū vt ī plūrib habet nigros capillos, ergo z dña nostra cū fuerit de genere iudeoꝝ tales habuit scz ad nigredinē tēdentes tpate. ¶ Tercio de oculis q̄rit: cuiꝰ vicz coloris oculos virgo habuerit. Ad q̄ breuissimo sensu accepto ꝑm Albertū vbi supra Rñdet q̄ oculi virginis debuerunt esse nigri, tum q̄a vt in plurimū niger oculus ꝓcomitat nigrū colorem in capillis tum q̄z hoc maxīe videt congrue venustati tum q̄z a cerebro calido z sicco trāsmittitur visibilis spūs ad oculū paucioꝝ: subtilioꝝ z fortioꝝ. Sili mō z nutrimētū pauciꝰ subtilius z nobiliꝰ ꝑm medicos doctores. Pauci tas aūt spūs z nutrimēti q̄ctum ad materiā causat nigredinē oculoꝝ. Et ipsa subtilitas et paucitas materie causa ē nobiliorīs z fortioris opatōis ꝑm eosdē autores medicine, z sic oculi dñe fuerūt nigri sed clariores ad videndū z nobiliores. sicut z ꝑpm credimꝰ eiusmodi oculos habuisse, z sic patet de colore dñe.

¶ Capitulum. III.

Tercio videndū est de mēbroꝝ oīm generalr elegātia et decora formositate bñdicte ẏḡis. Primꝫ q̄ virgo gl̄iosissima fuerit in oīb et singulis mēbris ꝓportionatissima: formosissima: z decorissima: claresc it. Prīo ex rōne. Secūdo ex hystoriali descriptiōe. Tercio ex miraculoꝝ enarratiōe. ¶ Primo inquā ex rōne, s. assimilatōis ad ꝑpm et eucratici corpis ac nobilissime eius anīe: vt in p̄ncipio buiꝰ articuli dictum est, Uñ z Lañ, iiij. Tota pulcra es amica mea z macla nō est ī te. Si tota pulcra, s. q̄ libet ptē pulcra. ¶ Secundo ex descp̄tiōe hystoriali, q̄z vt ferūt hystorie, z p̄cipue Epiphanī de eiꝰ pulcritudie scribit: q̄ ipa erat in corpe oī pulcritudine venusta ta. Erat inq̄t virgo decora facie et elegātis forme: statura optīa: caro eiꝰ coloris lactei cum rubedine: z desiderabil aspectu. Item caput ei erat aliq̄tulū oblōgū. z frōs nō lata sed plana q̄drata z moderate magnitudinis ac decēs: būlis z demissa. Hec enim ꝑm doctores phisonomice artis p̄fatos optima est dispositio capitis z frōtis indicās bominē circūspectū: puidū: z magne sapientie ac verecundū. Itē oculi erant pulcri z clare lucētes: aspectu delectabiles: visus mitis et benignus būilis et māsuetus, pupilla oculoꝝ nigra et valde lucida, supcilia nigra nō nimis dēsa sed decentia. Itē nasus rectus z mediocris eq̄li linea descēdens, q̄ signuz ē ꝓstantie z prudentie ꝑm phisonomicos, vt notat in cōpēdio vbi supra. Itē gene eiꝰ sacre erāt nec nimis pingues: nec nimis macilēte, sed formose nimis albe z rubicūde tā q̄z lactei z rosei coloris. Itē os sacratissimū erat delectabile z amenū oīq̄z suauitate plenū. Labia rubicūda: sed modicū tumētia et aliq̄ntulū inferi labiū erat exuperās vl plenius labio supiori, et hoc decētissime. Hoc q̄pe ꝑm phisonomicos p̄notatos vbi sup magnanimitatis z fortitudīs est indicium. Dentes q̄z ei erāt cādidi z recti eq̄les z mūdissimi. Itē mentū ei erat decēs cōmēsuratū ꝑm aliq̄d ad q̄draturā tēdens: z erat conualliculatū p̄ medīū ꝑm Epiphaniū. ¶ Itez collū cādidū nō carnosum nimis neq̄z macilentū sed decēs. Manus mūde z decētes. Digiti tornatiles lōgi recti z graciles, z toti corpis statu manu sapīe dei mirifice formata, vestes habēs ꝓpriꝰ coloris et mātellū etherei coloris. Eius gressus planꝰ z cōpositus incedēs modeste, z decēter caput inclinās in ambulādo tanq̄z virgo pudica z bumillima. Eius vox pudicissima et sonorosa dulcis z iocūda: ita vt diffusa fuerit gratia ī labīs eius ꝑm dictū ps, silentiū sp amabat, raro loqueb at, erat mire patiētie. nunq̄z visa est irasci, nunq̄z risit, nunq̄z ociosum ẏbū ptulit. Erat optimis moribus z dulcissima oīb, insup erat magni ingenij: ita q̄ totum opus muliebre citissime didicit, z adhuc in etate iuueníli oēs libros ꝓphetiales: sapientiales z totū vetus testamētū pfectissime sciuit. Erat oīb virginib in tēplo deuotioꝝ et būlioꝝ reputās se minorē oīb z pferēs singulis honorē: plena exīs oī ẏtute: oīm bonoꝝ morꝝ bonestate: z oī fulgēs grā. Unde oēs eā venerabant singulari affectu z laude eiꝰ diffundebat vbiq̄z. Hec z plura ꝑm epiphaniū z hystoriographos. ¶ Tertio formositas virginis claresc it ex miracloꝝ narratione p̄limoꝝ: e q̄bꝫ hic libeat pauca īuehere ꝓpter simpliciores. Refert nanq̄z discipulus in ꝓmptuario. lxxviij. exemplo, q̄ cū q̄dam frater ordis p̄dicatoꝝ petiuisset btās ẏḡinē vt sibi ostenderet suam pulcritudinē apparuit bñdicta virgo eidē, et ille tādē fra-

ter dicebat q̄ nil iocundius nec clarius: nil pulcrius videri possit a mortalibꝫ oculis q̄z facies Marie. ¶ Idez refert exēplo. lxxix. q̄ Parisi⁹ q̄dam cleric⁹ virgini deuot⁹ arden ter cupiebat videre pulcritudinem Marie Post p̄ces mlt̄as affuit angelus eidē dicēs Dña nostra Maria mādat tibi. Exaudiui inq̄t oratiōnē tuā. z ecce hac ipsa die tali ho ra apparebo tibi. sed scias q̄ si eaz videbis p̄ pulcritudinis lumine excecaberʒ. qō cleri cus libēter acceptauit. Tūc disparēte ange lo cepit cogitare ītra se. Quid facies postq̄z oc̄los amiseris: nō poterʒ scribere z panem acq̄rere: oportebit te esse mēdicū. Uñ deli berauit tm̄ vnicū oculū apire ad videndum eā z aliū manu obtegere: vt saltez vn⁹ oc̄lus remaneat. Adueniēte hora apparuit ei btā ꝑgo cui⁹ pulcritudinē admirat⁹ cū vno tm̄ oc̄lo eā ꝓspexisset: z delectat⁹ eius pulcritu dine: cū voluisset etiā alterū oc̄lm apire: su bito disparuit btā virgo. Tūc vno oc̄lo or batus cepit seip̄m redarguere dicens. Heu me misez q̄re vnū oculū clausi: vtinā totus cec⁹ essem vt eā plenius vidissem. Cūq̄z diu exorasset vt iterū eā videret: q̄a videbat sibi q̄ p̄ desiderio videndi ei⁹ tante pulcritudis etiā morti se exponere deberet. Apparuit ei angelus dicēs. Mādat tibi dña vt p̄pares te: q̄z tibi apparebit: si tm̄ vis orbari oc̄lo al tero. Ait ille. Etiā dñe: si mille oc̄los habe rē optarē ꝓpter uo ꝓuari dūmō ei⁹ faciei pul critudinē possem pfecte videre. Cui angel⁹ Mādat tibi dña q̄ videbis eā et suꝑstitem oculū nō amittes. sed z ꝓditum p ei⁹ recupa bis grām. qō totū est impletū. ¶ Deniq̄z exē plo seq̄nti idē refert q̄ q̄dā iuuenis assidue cogitabat z mirabat pulcritudinē Marie. singulisq̄z diebꝫ cū surgeret de lecto z nocti bus cū se deponeret dicebat. Aue maria. z corp⁹ ac aiaz ꝑgini cōmēdabat orās vt ei⁹ pulcri tudinē mereret in celesti gl̄ia videre. Quo dā igit mane cū deuoti⁹ orasset: astitit beata ꝑgo cū īmēsa pulcritudine dicēs. desideras ne meā videre pulcritudinē. Rñdit. O ꝑgo be nedicta q̄ꝫ indign⁹ sum: tm̄ toto corde de sidero. Tūc virgo: aspice inq̄t decorē meuz z ei⁹ q̄ decorauit me. At ille. O dña si a tua pulcritudie separabor nunq̄z decetero ꝓsola bor. Uñ p̄ nimia dulcedie spūs scissum est cor ei⁹ z aiam a corpe solutā angeli in celuz cū btā virgie gl̄iosissime ꝓportarūt. Ex bis

aduerte o aīa deuota: q̄ꝫ pulcerrima: q̄ꝫ grā tiosissima sit Maria mr̄ dñi Jesu. O q̄ꝫ fe lices q̄ eā intuent facie ad faciē. O q̄ꝫ miseri sunt q̄ ei⁹ visionē p pctm̄ amittūt. Ut enim Anselm ī meditatōibꝫ suis dic. Pulcra ē ma ria ad intuēdū: amabilis ad corregnādū: de lectabilis ad videduz. Sūma em̄ leticia p⁹ deū est eā intueri: z in eius laudibꝫ delectari Hec Anselm. O igit ter btī oēs scti in celo. Beati q̄dē ꝑ visiōe diuinitat̄ʒ. Btī ꝑ visiōe būanitatis xp̄i in quē desiderāt angeli ꝓspi cere. Et vere btī ꝑ visiōe Marie cui⁹ pul critudinē sol z luna z oēs creature ac sancti miranť z laudant dicētes illud Judith. xv. Tu gl̄ia hierusalē. tu leticia isr̄l z̄c.

¶ Articulus terci⁹ hui⁹ ptis q̄ btām mari am deus condidit duodecim mirabilibus gratijs preditam.

Tercīū misteriū

t declarādū in hac pte or admira bilis bītudinis gr̄e supnalis ex pte vtriusq̄z ꝓiunctim. s. aīe z corpis btē vir ginis. ¶ Ubi notādū q̄ ꝑgo bñdicta a p̄n cipio natiuitatis sue habuit admirabiles z maxīas gr̄as a deo: q̄bꝫ extat sūme gloriosa Decreuit nāq̄z de⁹ ab eterno sublimare bea tā suā genitricē. p̄cipue. xp̄o. admirādis gra tijs vel bonis supnalibꝫ ad numerū. xp̄i. stel laꝝ in corona ei⁹ capitʒ fulgētiū: q̄bus eā in dipiēdo ab ortu vsq̄z ad finē vite sue mirabi liter pfecit et sublimauit. De q̄bꝫ hic breui⁹ egemus ne tediū generet: alibi lati⁹ locutu ri. Et istoꝝ ꝓmus ēternari⁹ respicit ei⁹ gra tie sublimitatē. secūdus ꝑgis Marie digni tatē. terci⁹ būani generis ex ea vtilitatem.

¶ Primū itaq̄z bonū gratie admirabilis bñ dicte virgis est q̄ deus oīb⁹ donis spūsscti eam repleuit. s. sapia: intellectu: ꝓsilio: fortī tudine: scia: pietate: z timore dñi. Juxta illd Esa. xj. Requiescet sup eū spūs dñi: spūs sapi entie z intellect⁹. ¶ Secūdū est: q̄ oēs ꝑtu tes z gr̄as sctoꝝ generales z speciales ei de us excellētissime infudit vt dicere possit illd Eccī. xxiij. In plenitudie sctoꝝ detētio mea Que ꝑba exponēs Bern. dicit: Bñ in ple nitudie sctoꝝ detētio Marie fuit cui nō de fuit fides patriarchaꝝ. spes ꝓphetaꝝ: zelus apl̄oꝝ: ꝓstātia martiꝝ: sobrietas cōfessoruz: castitas ꝑginū: fecunditas cōiugatoꝝ: in su per z puritas angelorū. Taceat ḡ bester de

sua nobilitate: Susãna ō sua castitate: ruth de sua iusticia: Delbora ō sua prudētia: Rachel de sua pulcritudīe: Judith de sua fortitudine: qz Maria supgressa est vniuersas: hec Bernñ. Itē Hiero. Ceterꝫ p partes: marie ꝓo se totã infudit gr̃e plenitudo. ¶ Terciū est: qz illã summã gr̃am deꝰ Marie p̃stitit a q̃ oīs creatura vacua fuit: z q̃ maiorem pura creatura capere nō potuit, scz esse mr̃em dei. Nã cū q̃tuor sint gr̃e p̃cellētiores, s. esse verū fratrē z amicū dei, esse matrez dei, esse patrē dei, z esse filiuz dei. Primū est oīm in dei gr̃a existentiuz, iuxta illō Joh. xv. Vos amici mei estis si feceritis q̃ p̃cipio vob. Et ps. Narrabo nomen tuū fratribꝰ meis zc. Terciū ꝓo. s. esse patrē dei creature nō congruit: sed soli creatori deo patri dñi ihesu xp̃i De hac gl̃ia Esa. xlviij. deus p̃ ait, Gloriaz meam alteri nō dabo. Nō em̃ ꝓgruebat vt xp̃s filiꝰ ōi q̃ habet patrē eternū in celis: haberet patrē in terris, sed potiꝰ cōuenit vt sic dicit Origenes vt xp̃s q̃ habuit patrē in celis sine matre: haberet in terris matrez sine patre: nascēdo ex incorrupta ꝑgine. sicut in celo nascit sine oī corruptiōe a ꝺo p̃fecto lumē de lūine: deꝰ verꝰ de deo vero. ¶ Quartū ꝓo scz esse filiū dei verū z naturalē solius xp̃i est: q̃ deus z hō est. Uñ relinquit q̃ singularꝫ et sūma gratia que creature pure cōicari poterat est esse matrē dei: qō est ꝑginis marie. Hinc Ansel. ō ꝺceptu ꝑgiali c. xviij. Quid em̃ excellēti illi. s. marie dare deꝰ valeret q̃ in ꝑpetua virginitate manēs deū de sua carne carnē factū generaret. Hec ille. ¶ Quartū summū bonū gratie in ꝑgine ē: qz ei deus illã summe puritatis gratiã cōtulit q̃ maior sub deo intelligi neq̃t. Uñ Anſ. vbi supra. Decuit inq̃t vt cōceptio illiꝰ hominis ex matre fieret purissima: q̃ tāta puritate niteret q̃ maior sub deo nequit intelligi cui deꝰ pater suum vnigenitū quē de corde suo genuit equalē sibi ita dare disponebat: vt esset vnꝰ idēq̃ dei patris z ꝑginis filius: z quã ipe filiꝰ sibi matrē fore eligebat: z deq̃ spūssanctus opaturꝰ erat vt ex ipsa cōciperet z nasceret ille de quo ꝑcedebat. Hec ille.

¶ Quintū est: qz eam solã ex oīb creaturꝫ deus ad summã dignitatē ꝓuexit et elegit, s. vt sit dei sponsa dilectissima: filiꝰ dei mater dignissima: z oīm angelorū ac hoīm dña: celi et terre regina. Uñ ps. Elegit eam deus et ꝓelegit eã in tabernaculo zc. ¶ Sextuz est: quia deus eã maximis z excellētissimis miraculis ꝑfecit ac sublimauit. Nã reuera maximū fuit miraculū q̃ deꝰ oīpotens quē celi celoꝝ capere nō p̃t: in vniꝰ virgis vtero claudereť. Unde canit ecclia. Sctã z imaculata virginitas q̃b te laudibꝰ effe. zc. Itē maximū fuit miraculū vt deꝰ z hō in vnã ꝑsonã ꝓuenirent: ac deū et hoīem ꝑgo generaret: vt idē esset dei z virgis filius, sicut dicit Anselmꝰ. ¶ Quid deniq̃ mirabiliꝰ q̃ deꝰ impassibilis imortalis et fortissimus ac potentissimus oīa regens: ipse in ꝑgine fieret passibilis mortalis z ibecillis puer ab ipa portareť. Uñ Augꝰ. Quis vnq̃ extimare posset vt portareť manibꝰ femineis portitor orbis: panis angeloꝝ alereť: virtus celoꝝ īfirmareť: vita oīm moreretť. O stupenda miracula. Deniq̃ q̃d mirabiliꝰ q̃ q virgo pareret z sine dolore, imo cū maximo gaudio et vbere de celo pleno deū aleret, z multa simila ptr̃seo mirabilia. ¶ Septimū est, qz deus eam maxis thesauris meritoꝝ ditauit et cumulauit, vñ Prouerb. vl. Multe filie cōgregauerūt diuitias tu supgressa es vniuersas. ¶ Octauū est, qz maxima gl̃ia p̃miorū sup oēs choros angeloꝝ deus eã exaltauit. Unde canit ecclia. Exaltata est sctã dei genitrix sup choros angelorum ad celestia regna. ¶ Nonū est, qz deꝰ ipsam matrē misericordie z gratie fieri voluit et omnē gr̃az in manu eiꝰ posuit. Bernñ. Deus oīm bonorū plenitudinē posuit in maria. vt si quid spei: si q̃d salutis si q̃d gratie in nos redundauerit: totū p manus marie trāsierit. Hec ille. ¶ Idcirco Ecc̃a. xxiiij. In me oīs gratia vie z veritatis: in me oīs spes vite z ꝑutuꝫ. Trāsite ad me oēs q̃ ꝓcupiscitis me: z a generationibus meis adimplemi. Hoc certe mirabile est in virgine q̃ tāta gratiã habeat q̃ ō eius plenitudīe: vniuersis sp effluat: z tñ ipa sp plena maneat. ¶ Decimū est: q̃ deꝰ eã aduocatã z mediatricē nostre salutis instituit, vt canit ecclia. Idcirco Bernñ. Secuꝝ habes o hō accessū ad deū vbi mr̃ añ filiū z filius stat ante patrē, mater ostēdit filio pectꝰ et vbera, filiꝰ ostēdit patri latꝰ z vulnera, nulla q̃ poterit ibi esse repulsa vbi tot ꝓcurrunt amoris īsignia. Hec ille. ¶ Undecimū est, qz deus ei oīa posse in celo z in terra donauit: z imperandi oīb ptātez dedit. vñ Bernñ. ꝑ

Ad tuꝰ oꝛis impium cunctus obediet ꝓpl's. Bern̄. in sermone. Data ē tibi o felix Maria oīs ptās in celo ꝛ in terra vt q̄cq̄d voluꝛis valeas impetrare. Uñ ipsa ait. In hierusalē ptās mea. i. in tota eccl'ia militante et triūphante, imo qō maiꝰ est ipsa potestatez habet etiā sup deos: et ius p̄cipiēdi tanc̄ꝫ mater filio. ¶ Duodecimū maximū bonū gratie p̄stitū Marie est: qz eā tā summo honoꝛe sublimauit q̄ nedum oīs creatura angelica ꝛ būana: sed etiā ipse creatoꝛ oīm deꝰ eaz veneraꝛ ꝛ honoꝛat. Erat eniz deus subditꝰ illi sc̄z marie Lu. ij. O igit̄ miser homūcio q̄ nō vis honoꝛare ꝛ reuereri btissimam virginē quā honoꝛāt oēs angeli ꝛ sancti ꝛ ipe deus. q̄d dicturꝰ es in iudicio. q̄nta miser dānatione dignus es q̄ ꝓtēnis seruire Marie cui etiā deus seruiuit tanc̄ꝫ filius matri. O vere admirabilis gratie ꝛ excellētie ꝓgo. O vere vas admirabile: opꝰ excelsi: q̄s vnq̄ a seculo vidit talia vt vna puella vna ꝓgo regia sit tā excellētissime creata. tā nobilissima pulcritudine decoꝛata, tāc̄ ineffabilib⁹ donis gratiarū sublimata. O dignissima virgo. o p̄cellētissima dña. o gl'iosissima regina vere te sol ꝛ luna celū ꝛ terra miraṅ. vere te oīs creatura digne veneraṅ. vere felix es et oī laude dignissima q̄a ex te oꝛtus est sol iustitie xp̄s deus noster. O dulcissima mr̄ nostra Maria vnica spes ꝛ refugiuz anie nr̄e ad te nos filij eue nos miseri ꝛ pcīs pleni: nos dānatōe digni: merito clamamꝰ, suspiramus, ꝛ flebili voce supplicādo accedimꝰ, te inuocamꝰ nostrā dñam, nostrā aduocatā nostrā reginā gl'iosam, matrē dulcissimā domini ihesu. mr̄ez p̄ſſimā gr̄e ꝛ miscōie. Te i quā solaciū cozdis nr̄i matrem nostrā adoptatā: tuā implozamꝰ clemētiā dulc̄ spes et vita nostra: q̄tinꝰ dignerc̄ recozdari q̄a p nobis peccatoꝛib⁹ es electa: p nobis ad tantā dignitatē puecta. et idcirco nos tuo filio recōmēda: dulci Jesu deo nostro recōcilia et da ipso frui in celesti patria Amē.

¶ Incipit liber sextus de benedicto nomine Marie.

Liber sextus ē de misterio benedicti nomis btissime virginis ciusq̄ appellatōnis, ꝛ habet duas partes p̄ncipales. ¶ Prima est de excellētia ꝛ sublimitate nomis Marie. ¶ Secunda de gloriositate nominis eiusdem benedicte virginis Marie.

¶ Pars prima de hoc supbenedicto nomine Maria q̄ decenter dei matri appropꝛiatur, ꝛ quāta bona significat atq̄ inuocantiꝛbus q̄plures vtilitates cōferat.

In Nomē virginis Maria. Scribunt ista ꝓba Luce. j. ca. quib⁹ beatus euangelista edoctus spūsancto exp̄mit magnificā ꝛ deuotissimā laudem benedicte ꝓginis: sub duplice noīe, appellatiuo sc̄z ꝛ ppꝛio noīe. Appellatiuo exp̄mēte eius ꝓtutis dignicosam magnitudinē cōmēdat eā cū dicit. Nomen virgis. Virgo q̄ppe nomē est magne ꝓtut̄, et dignitatis: btō dicēte Hiero. ad Paulā ꝛ Eusto. Sp̄ inq̄t angelis est cognata ꝓginitas, pfecto in carne sine carne viuere nō terrena vita est sed celestis. Noīe q̄z ppꝛio cōmēdat virginē sc̄us euāgelista. cum subdit: Maria. q̄ insinuat eius excellētie, p̄rietatez ꝛ psone sublimitatē. qz maria mar̄ stella interp̄tat̄. Sic nimirū q̄libet psona digna p̄fecte solet laudari. vt vicz sub duplici noīe ei⁹ laus exp̄mat̄: vno eius dignitatē: altero eius psone singularitatē significāte. q̄m vt ait Aresti. j. rhetoꝛico ꝛ. Laus est sermo elucidans magnitudinē ꝓtutū. ꝛ ideo nisi nominet̄ virtutis magnitudo q̄ ipi psone ascribit̄: sermo laudis ei⁹ pfecte nō elucidat̄. Sic Judith volēs deū pfecte laudare. ca. xv. dī. Adonay dñe deꝰ magnꝰ es tu ꝛ p̄clarus in ꝓtute tua quē nemo supare potest: tibi seruiat oīs creatura. vbi nomē ppꝛium dei ponit cū dic̄ Adonay. dicēte dño ad Moy. Exo. vj. Ego sum dñs q̄ apparui Abraā ysaac et Jacob. ꝛ nomē meū adonay nō indicaui eis Interp̄tat̄ aūt sm Hiero. i. dñs dñans. Jtē noīa cōia ei⁹ sublimitatē exp̄mētia subiūgit cū dicit: dñe deus ꝛc. Sic etiā scꝑtura volens Salomonē cōmēdare de magnitudie sue regie dignitat̄. ij. Reguz. iij. dicit. Erat rex Salomō regnās sup israel. Sic denicꝫ sc̄us euāgelista Marcus volēs cōmēdare et laudare nostrum saluatoꝛem Jesum benedictū ca. vi. dicit. Et dñs quidem Jesus postq̄ locutus est eis assumptus est in celū ꝛ sedet a dextris dei. Suo modo debemus et nos charissimi laudare dominū Jesum

et eius sacratissimā matrē bñdictā virginez Mariā: vt.s. nunqz ei⁹ nomē ꝓpriū sine aliq̄ vocabulo dignitat⁹ noiem⁹, qz hec sunt illa dignissima: illa sctissima: illa dulcissima nomina vicz Jesus z Maria: sub qbꝫ oportz saluos fieri credentes: z ad qz inuocationē ois nobis gra pstat z pctoꝝ venia zc. O igitur notabile dictū z memoria dignū, nomē inqt ꝑgis maria. O vere nomē sctissimū: vere nomē dulcissimū maria, sed cui⁹ nomen? vtiqz virgis supbñdicte genitricis dñi nostri Jesu christi: q̄ est nostra spes: nostrū solaciū cordis: z nostra glia. Nomē igit ꝑginis maria: de q̄ sacro noie tractaturi in hac pte triplicem eius excellentiā et sublimitatē in trib⁹ misteriis describemus.

¶ Primū or misteriū ocētissime appatōis
¶ Scōm misteriū lratorie designatōis.
¶ Terciū misteriū vtilissime inuocatōis.

¶ Articulus pmus q hoc nomē maria p oib⁹ alijs noib⁹ conuenit matri dei: vbi z plurime q̄stiones decidunt.

PRimū itaqz misteriū declarādū or decentissime vel congruētissime appropatōis Perutile nāqz est scire qz sume cōgruū et decens fuerit or matri hoc nomē maria appropriari, i. p ei⁹ ꝓprio nomie ponī p oib⁹ alijs noib⁹ conuenientib⁹ femineo sexui, z qre id dei⁹ voluerit. De q̄ qdē re vt pleni⁹ z clari⁹ noticiā habeam⁹ q̄nqz pcipua inqram⁹. ¶ Prio qre dei mr nō magz appellata est eua. ¶ Secūdo qre nō magz vocata est aue p mutatiōnē vel ꝓuersiōnē huius noīs eua. ¶ Tercio qre non est noiata aliq̄ appellatione noua. Quarto qre ñ appellatōe aliq̄ a xpo deriuata. ¶ Quinto qre sume decuit vt nō vocaret nisi h noie maria. Iste q̄stiones accipiunt cū solutoib⁹ eaꝝ ab Alb. sup missus ē, ca. lx.

¶ Ca. I.

PRimo itaqz qri pt Quare dei mr nō ē appellata eua. Haz eua fm Hiero, interptat vita vel mr viuentiū, vñ z Ben. iij. scribit, vocauit adam nomē vxoris sue Eua. eoq mr esset cūctoꝝ viuentiū. Si g illa est vocata eua q̄ erat mr oīm viuētiū vita nature: m'to forti⁹ videt q ista btissima ꝑgo genuit nob vitā xpm (ē qz ipsa mr oīm viuētiū vita gre) debuit vocari eua. ¶ Ad h rndet fm Alb. magnū sup missus, c. lx. q matrē dei nequaqz decuit appellari euā. Rō: qz ista ꝑgo bñdicta in re z i effectu ōrsa fuit eue p oīa. qz vt dicit Aug. in sermone o natiuitate Marie Eua dānauit maria saluauit. auctrix pctī eua, auctrix meritī maria. illa occidēdo obfuit, ista viuificādo pfuit. Itē illa eua vocata extitit. ista nomē eue mutauit: nō qdē voce sed re. illa oēs hoies carnalr generauit ī mūdū, ista spūalr regenerauit ī celū. illa graz pdidit, ista graz inuenit: dicēte angelo. Inuenisti graz apud deū Lu. j. Itez illa facta est o latere viri dormiēt⁹, ista de corde dei vigilāt⁹, illa viro suo occasio pditōis. hec viro. i. xpo adiutoriū redēptiōis, illa ꝑma virginitatē pdidit, hec ꝑma ꝑginitatē deo ꝓsecrauit. illa a diabolo decepta, hec ab angelo edocta. illa supba et p supbiā cecidit, hec bū illima p būilitatē di abolū vicit. Uñ patet quō p oīa illi ōria: eua nō debuit appellari. ¶ Ad illō ꝑo qō ob ijcit sc⁹ qz eua mr est oīm viuētiū: dicit q illud nō obstat, qa eua mr est cūctoꝝ viuētiū vita corrupta p pctm et mortali ac calamitosa, vñ z eua interptat fm Hiero. vita vel calamitas Ista aūt sc⁹ maria mr est viuētiū vita gre z glie imortali. Itē illa est mr oīm p generatōem carnalē, ista mr oīm p generationē spūalē. Cū g de illa hic p se nō agat nō decuit benedictam dei matrē euā appellari. Et sic patet responsio. ¶ Cap'm. II.

SEcūda q̄stio incidit Quare non est vocata Aue p mutatōez noīs hui⁹ Eua. Cū em ipsa ꝑgo bñdicta mutare habuit nomē Eue vt canit eccl'ia. Sumens illud aue gabrielis ore: funda nos in pace mutās nomē eue. Ergo videt q ꝓgrueni⁹ debuit aue appellari. ¶ Ad hoc respondet fm Albertū vbi supra q nō debuit mater dei aue appellari licet mutauerit nomen eue. Ratio: quia virgo benedicta mutauit eue nomen re z effectu: z nō voce. vñ nō debuit aue nominari a vocis ipsius mutatiōe sed potius debuit tale nomen sortiri quod consonaret rei diuine conceptiōis.

¶ Ca. III.

TErcia q̄stio Quare nō est appellata aliqua appellatōne noua et antea inaudita. Ista nanqz virgo fuit singularis inter oēs que nec pria mā similē visa est: nec habere sequentem: vt canit ecclesia et hoc in re, ergo decuit q nec similem haberet in nomine. Cum igit multe femine ante eā z post fuerunt vocate hoc

noīe maria. sicut claret de maria sozore moysi zc. videt q̄ nō debuit dei mater hr̄e nomen nisi inauditū z nouū apud oēs hoīes. Et hec cōfirmat scriptura Esa. lxij. Uocabit tibi nomē nouū qđ os dn̄i nomiauit.

¶ Ad istud q̄stū respōdet ſm Alb. vbi s. q̄ dei mr̄ nō debuit habere nomē inauditum z alijs nō cōicatum ne daret intelligi q̄ res sui noīs alijs non cōicaret. voluit itaq̄ de⁹ vt plures femīe ante z post hoc noīe maria vocarent: ad significandū q̄ nulla feiaz ab ei⁹ rei ꝓticipatōe excluderet: licet nulla p eā parantiā sit ei sillis. In signuz igit̄ q̄ rem sui noīs oīby cōicare desiderat p effectū et nil sibi retinet ꝑuate ꝓriū: cōicat etiā alijs suum nomē: sicut z nomē Jesus pluribz cōicatuz est in bui⁹ signū. ¶ Hec obstat illud qđ i cōtrariū adducit z p autoritatē Esa. cōfirmat qz hoc nomē maria est nouū z inauditū q̄ztū ad effectū z rē noīs in benedicta ꝝgīe: licet nō sit nouū in voce. Nomē enīz vt dicit Aug⁹. et Jsiđ. li. ethimol. dz q̄sī notamē. eo q̄ rē cui⁹ est nomē notā facit. Et hoc nomē maria rē virgīalis ꝯceptōis q̄ est sūme noua notā facit. vt q̄stione ꝗnta patebit ſm dictū Bern̄. sup missus est.

¶ Cap. IIII.

Quarta q̄stio Quare nō est appellata dei mr̄ aliq̄ appellatōe a xp̄o deriuata. sicut em̄ oīs dignitas z gratia marie fuit a filio ei⁹ xp̄o ex ea nato cui z fuit simillima in re: sic debuit z nomē ei⁹ deriuari a noīe xp̄i vt esset ei simillima etiā in noīe ergo videt q̄ a christo debuit noīari christiana vel a Jesu iesuita: vel a saluatore saluatrix: aut a redēptore redēptrix. et sic de alijs noīby dignitatis. ¶ Ad hoc q̄stū rn̄det ſm Alber. vbi s. q̄ nō debuit ei ponī aliqđ nomē a xp̄o driuatū: qz xp̄s ab ipsa ꝓcessit ſm būanitatē. z sic nō debuit habere nomē qđ sonet ꝓcessuz ꝝgis a xp̄o. sed potiꝰ qđ sonaret ꝓcessum xp̄i a ꝝgīe: vt noīa essent ꝯsona reby. Christiana etiā nomē nō fuit ei specialiter imponēdū qđ erat ad oēs generaliꝰ deriuādū. Licz igit̄ aliqđ nomē excellēt⁹ dignitat⁹ potuerit ꝝgini adaptari: vt diceret saluatrix vel recreatrix vel redemptrix vel aliud quodcunq̄: tamē nullū magis cōueniebat ꝓrietati negocij de quo hic agit̄ scz diuinalis incarnatōis z virginalis cōceptionis rei sicut hoc nomen Maria. vt patebit q̄stione sequēti. ¶ Capitulum. V.

Quinta questio Unde vl̄ q̄re sūme ꝯgruit matrē dei appellari p oībus noīby hoc noīe Maria. ¶ Ad qđ respōdet ſm Alber. vbi s. necnō ſm beatum Bern̄. sup missus est. alloq̄tur doctores q̄ ex q̄ ita est q̄ noīa debēt esse ꝯsona reb⁹. xij. q. j Clericꝰ. in glo. et de pben. z dignita. c. Luz ſm aplm. z insti. de donatio. §. Est z aliud. Sed q̄m nullū est nomē qđ maiori ꝓprietate z cōgruētia ac decētia consonet dei matri sicut hoc nomē maria. Et ꝓ q̄druplici rōne.

¶ Primo ꝓpter interꝑtatōis ꝯgruitatem.

¶ Secūdo ꝓpter psone ipsi⁹ dignitatem.

¶ Tertio ꝓpter mediatōis z actōis vtilitatez.

¶ Quarto ꝓpter diuīe ꝯceptōis ꝓprietatē ꝓpriō. ꝓpter interꝑtatōis ꝯgruitatē. q̄m oīs interꝑtatio bui⁹ noīs dei matri sūme ꝯgruit. Hā maria triplicē habet interꝑtationem ſm linguā triplicē. s. hebraicā: latinā: et syriacam. qz hebraice maria maris stella vel illuminatrix z illumiata. Latine ꝑo maria mare amaz. z syriace dn̄a interꝑtat: vt dicit Hiero. in de interꝑtatōib⁹ hebraicoz nominuz. Hō hec oīa optīe cōgruūt mr̄i dei. Almirū ipsa est maris stella z illūinatrix. qz ei⁹ vita inclita cūctas illustrat ecclesias. vt canit ecclesia. Ipsa etiā illumiata in q̄ lux diuina xp̄s habitauit tota plenitudine q̄ illuminat oēm hoīem Joh. j. Ipsa q̄z est amara in filij sui passione. z ipa mare in plenitudie oīs gr̄e. Sicut em̄ ꝯgregatōes aq̄z appellant a deo maria Beñ. j. ita ꝯgregatio oīm gr̄aruz in ꝝgine appellat merito maria. sed in ꝓ tm̄ est differētia vt vult magn⁹ Albert⁹ sup missus est. c. clxvij. qz cōgregatio gr̄az appellat Maria media ꝓducta. cōgregatio ꝑo aq̄z maria media cozrepta. Hoc idcirco. qz illa ꝓpetua est z mās̄ura. iuxta illud Lu. i. Maria optimā ptē elegit q̄ nō auferet ab ea. Ista ꝑo trās̄itoria. iuxta illud Apoca. xxj. Mare iam nō est. Deniq̄z ipsa virgo merito est vocata Maria a sermone syro. qz dn̄a omniū q̄z de⁹ ē dn̄s. Un̄ Eccī. xxiij. In oī gente et in omni ꝑplo ꝑmatū tenuiz̄. ¶ Secūdo dei matri sūme ꝯgruit hoc nomē maria. ꝓpter eius psone dignitatem que significat in hoc q̄ a natura lucis stelle maris el hoc nomen maria accipitur. Nihil enim dignius luce siue coꝛpali in coꝛpalib⁹ siue spirituali in spūalib⁹. Nam z ipse deus lux est z tenebre in eo non sunt vllę. j. Joh. j. Tertio

matri dei summe ꝯgruit hoc nomen maria ꝓpter ei⁹ mediatōis ꝛ actōis vtilitatē q̄ exꝑi mīt ꝑ hoc q̄ ōr maria q̄si maris stella. q̄m sicut ꝑ illā stellā nauigātes in mari deducuntur ad portus optatū. ita mediāte dei matre gen⁹ hūanū ꝑ mare hui⁹ seculi ad portū salutis eterne: exēplo: suffragio: ꝛ merito reuocat deducit ꝛ ꝓducit. ¶ Quarto ꝓpter diuine ꝯceptōis ꝓprietatē q̄ maxie et ꝯgruentissime exꝑimīt in hoc noie maria sūpto a stella q̄m sicut sidus radiū parit: ꝙ filium pari forma. neq̄ sidus radio neq̄ mr̄ filio fit corrupta. vt canit in q̄dā seq̄ntia vel ꝙsa. Vnde Bern̄. super missus ē d. Loq̄mur inq̄t pauca de hoc q̄ maria int̄ptat mar̄ stella ꝛ mr̄i ꝙgini valde cōgruēter adaptat. Ipsa nāq̄ aptissime sideri cōpat. qz sicut sine sui corruptōe sidus emittit radiū: sic sine sui lesione ꝙgo pturiuit filiū. nec sideri radi⁹ minuit suā claritatē: nec ꝙgini filī⁹ suā integritatē. Ipa nāq̄ est stella nobilissima ex iacob orta cui⁹ radi⁹ vniuersum orbē illūinat: cui⁹ splēdor etiā p̄fulget in supnis: et īferos penetrat. Ipa inquā p̄clara ꝛ eximia stella sup ꝫ mare magnum sublimata: necessario micat meritis: illustrat exēplis. O q̄ te intelligˢ in hui⁹ seculi ꝓfluuio magis inter ꝓcellas ꝛ tē pestates fluctuare q̄ꝫ ꝑ terram ambulare: ne auertas oculos a fulgore hui⁹ sideris si nō vis obrui ꝓcellis. si insurgant vēti tentatiōnū: si incurras scopulos tribulationū: respice stellā: inuoca mariā. Si iracūdia: si auaricia: aut carnis illecebra nauiculā cōcusserit mētis: respice ad mariā. Si criminū immanitate turbat⁹: iudicij terrore ꝓterritus: baratro incipias absorberi vel turbari tristicia ꝛ desp̄atōis abisso. in picul': in angustijs in reb⁹ dubijs: mariā cogita: mariā inuoca. nō recedat ab ore: nō a corde: ꝛ vt impetres eius orationis auxilium nō differas cōuersationis exemplū. Ipsam sequens nō deuias. ipsam cogitans nō erras. ipsa tenēte nō corruis. ipsa protegente nō metuis. ipsa duce non fatigaris. ipsa propicia peruenies. Et sic in temetipso experirˢ q̄ꝫ merito dictus est nomen virginis Maria. Hec Bernardus.

¶ Articulus secundus q̄ nomē btē Marie cōstare debuit et ꝙstat ex q̄nq̄ lr̄is: quarum vnaquēq̄ significat virtutē specialē in Maria ac būficia collata mūdo.

Secundus mīste
rīū declarādū de noīe ꝙgis Marie ōr litteratorie designatōis vel cōpositiōis ¶ Circa q̄ ꝑmo q̄ro Utr̄ decuerit q̄ nomē matrˢ dei tm̄ q̄nq̄ lr̄is cōstituat. Cū em̄ lr̄e ei⁹ noīs designēt certas ꝙtutes sicut ꝛ lr̄e noīs Jesu. Si ḡ ex pluribꝫ litteris fuisset ꝙstituta plures ꝙtutes designasset: ꝛ sic dei matrē cōmēdabiliorē red didisset. ¶ Ad quod dico q̄ summe decuit ꝛ cōgruit nomē matris dei tm̄ q̄nq̄ litterˢ constitui pluribus rationibus.

¶ Primo quia hoc corresponḍet. misterio diuine ꝯceptiōis.

¶ Secūdo quia corresp̄ḍet mīste rio eucharistie ꝛ ei⁹ ꝙsecratōis.

¶ Tercio quia corresp̄ḍet mi sterio nostre redemptiōis.

¶ Quarto quia corresp̄ḍet mīste rio diuine miserationis.

¶ Quinto quia corresp̄ḍet mi sterio diuine nomiationis.

Primo q̄ iste nūer⁹ q̄nari⁹ ꝯgrue corresp̄ḍet misterio diuīe ꝯceptōis. q̄m dei mr̄ quinario nūero dictionū deū cōcepit: cum ait. Fiat mihi ſm ꝙbū tuū Lu. j. ¶ Scḍo quia corrñdet misterio eucharistie ꝛ ei⁹ ꝙsecratōnis. Sic em̄ xp̄s dās in cibū sub spē panis carnez: voluit vti forma quinq̄ ꝙborum di. Hoc est em̄ corp⁹ meū. ¶ Tertio qz ꝯgruit misterio nr̄e redēptōis: q̄m xp̄s ꝑ nr̄a redēptiōe q̄nq̄ vulnera p̄cipua voluit suscipe q̄ etiā post resurrectionē eternaliˢ voluit in sacro ei⁹ corpe remanere. ꝓterea Bern̄. vt allegat ī libello q̄ ōr speculū ꝙgis dīc sic. Sicut inq̄t xp̄s q̄nq̄ vulneribꝫ suis ꝓtulit plene remedia mūdo: sic Maria suo sctissimo noīe qō q̄nq̄ lr̄is ꝙstat ꝙfert q̄tidie veniam pctōribꝫ in ꝫ mūdo. Hec ibi. ¶ Quarto q̄a corrñdet misterio diuīe miseratōnis. Nā ꝑ q̄nq̄ ꝙba pctōr venia a deo ꝛ misericordiam p̄meruisse legit Lu. xviij. vbi publicanus ait Deus ꝓpicius esto mihi peccatori. ¶ Quinto quia corrñdet misterio diuīe nominationis. quia deus noster in carnem venies volensq̄ nominari elegit nomē quinq̄ lr̄aꝝ scz Jesus. h nāq̄ q̄ q̄nq̄ interponit non est lr̄a ſm grammaticos sed aspiratio tm̄ vocis. Unde qz dei mater Maria ipsa est q̄ deum concepit. Ipsa est de qua caro nobis in ci-

bum data ꝓdūt, ipsa nostre redēptōis mīnistra, ipsa diuīe miscōie mr̄, z certe ipsa ōi filio ꝯformis z sūme simillima, idcirco nomē ḡnēz lr̄az sortiri debuit. Nec vacat a misterio q nomē matris dei deficit a noīe filij ōi vicz Jhesu in eo q ī noīe ihesu nota aspirationis scz h inserīt, ḡa p hoc significaī q dei mater nō eḡpaī xp̄o: sed deficit ab ipso in gr̄a vnionis psonalis. ¶ Itē circa hoc misteriū secūdo notādū est q hoc nomē Maria ḡnēz certis lr̄is cōpositū est ad significādū vt dicit egregi⁹ doctor Leonard⁹ de vtino sermone suo de natiuitate ꝙgis: q̄ h nomē sacratissimū cōtinet virtutes ḡnēz lapidū p̄cioso⁹ z pfectiões ꝯm q ab elsdē lapidibus p̄mis lr̄is acceptis z p̄iūctis nomen maria resultat. ¶ Per m, denotaī margarita q̄ est lapis pulcerrim⁹ z ꝯfortat cor in piculis, sic nomē ꝙgis Marie refugiū est nobis in oībus piculis, ꝓpter qō canit eccl'ia, Sub tuū p̄sidiū cōfugim⁹ sctā dei genitrix nr̄as dep̄catões ne despicias ī necessitatib⁹ sed a piculis cūctis libera nos sp ꝙgo gloriosa z bñdicta. ¶ Per a, denotaī adamas q̄ habet ꝙtutē reconciliatiuā inter discordes, sic btē ꝙginis nomē inter deū et hoīes, vt ō ipsa virḡie merito dici possit illō Eccī. xliij. In tpe iracūdie facta est reconciliatio, solet nāēz furor viri mitigari p mulierē. sic furor dei p virginē bñdictā mitigaī ne ferīat homines. ¶ Per r. denotaī rubinus q̄ est valō splēdidus, sic nomē marie habet ꝙtutē illūi natiuā. ipsa est enī ꝙgo cui⁹ vita inclita cunctas illustrat eccl'ias, vt canit. ¶ Per i. denotaī iaspis q̄ reddit hoīem ferentē tutū sine timore, sic btā ꝙgo facit nos securos a demonib⁹, ipsa enī est terribilis demonibus vt castroz acies ordīata. Cant. vj. ¶ Per a, denotaī alectori⁹ q̄ facit hoīem fortunatū ad habēdos honores. ꝯm q bas p̄missaz lapidū virtutes attestaī Dyascorides autor lapidarius, sic nomē marie p̄stat homī celicos honores. qz ipa virgo vt scribit Eccī. xxiij. obuiabit illi q̄si mater honorificata. Uñ patz q̄z p̄ciosissimū est hoc nomē Maria z ꝙtuo sum vtpote acceptū z cōpositū ex literis lapidū p̄cioso⁹ rē. ¶ Tertio deniq̄z hic est notāndū q lr̄e ḡnēz ipsius noīs marie designant quinq̄z p̄maxima beneficia q̄ ꝯfert mundo. ¶ Primo q̄dem M designat q est mr̄ misericordie z mediatrix mundi, Bern. Felix mediatrix Maria que salutis antidotū viris z mulieribꝫ ꝓpinauit. Et iterꝫ. Quō inq̄t sol sup bonos et malos oriī: sic Maria oībus se clemētissimā exhibet. Itē q̄s est inq̄t locus miserie quē nō excludat mr̄ misericordie. Hec Bern. in opusculis de beata virgine. ¶ Secūdo A designat q est aduocata sczgeneris hūani, z idcirco ipa, p oīb⁹ interpellat apud deū. Idcirco canit ecclesia Eya ergo aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos cōuerte rē. Hiero. z allegaī in li. originaliū Aduocatam inq̄t vis habere ad matrem decurre: exaudiet matrez filius: exaudiet pater filium. Hec ibi. ¶ Tertio R designat q est repatrix ruine, s. tam angelice q̄z hūane. vñ Bern. in sermone qui incipit Tēpus loq̄ndi: dicit sic. Hec est virgo q̄ totus mūdi repationē obtinuit: salutē oīm impetrauit. Et infra. Per te nāēz. s. o ꝙgo felicissima celuz repletū est z infernus euacuatus est: p te restaurate ruine hierl'm: z expectantibus miseris vita perdita reddita est. Hec ille. ¶ Quarto I designat q est illumīnatrix totius ecclesie z mundi. Hā Maria interp̄tatur illūinatrix. quia sicut sol oīa illumīnat astra: sic Maria illumīat oēs sanctos z angelos z totam ecclesiaz lumīe gratie z glorie, ꝓterea Eccī. xxiij. ait. Ego feci vt in celis oriref lumē indeficiēs. Et cūsdez ca. xxvj. Sicut sol oriens mundo in altissimis dei: sic mulierꝫ bone species in ornamētū domus sue z ecclesie sancte. ¶ Quinto A designat q est auxiliatrix miserie in oīmi necessitate. Uñ Origenes in sermone, Scio inquit q si beata ꝙgo pie pulsata fuerit necessitati nunq̄z deerit: misericors em̄ ē z plena gratia. z ideo se cōtinere nō poterit quin misereaī inuocanti scz nomen eius. Et hoc ipsum ꝓpter simpliciores certo miracl'o hic inserto confirmare z psuadere libeat, quod quidem a summo q̄dam viro scriptum accepi. ¶ Miraculum. ¶ Erat in terra suam⁹ ciuis q̄dam honest⁹ satis diues q̄ morti ꝓximus vnicū quē habebat filiuz aduocauit p hec verba testamētū eidem faciēs ait. Fili mi post mortē meā tibi tria recōmēdo. s. hereditatē tanq̄z vero heredi. Itē aīam meam tanq̄z vero meo ꝓcuratori. Et deniq̄z q̄ddā factū quod dudū ante debuissem implesse: votum vicz ꝓgrinatiōis vltra mare: quod tamen fili mi ꝓpter tuum amorē vt te magis

possem ditare vsq; modo ꝓgaui. qđ beu aīe mee noui fore in detrimentū, vñ te rogo vt istud meū votū adipleas ꝑ me. Quo mā dato ab illo suscepto: subdidit pat̄. Fili mi: tria te docebo sp̄ in corde tuo figēda: que si imitatus fueris btūs eris. ¶ Primus est vt oī die missam studeas audire z creatorē tuum ac redēptorē in sacramēto diligenter intueri qm̄ teste sctō Augustīo, intuitus saluatoris salus est pctōris. ¶ Secūdū est: semp recogita de tuo fine z time mortē eternā incurrere. ¶ Tertius est q; nomē virgīs marie semp tenens in corde stude ei⁹ auxiliū inuocare, q̄ nīā dicēte sctō Ambrosio. Qui īuocat mariā consequet̄ gr̄am. Itaq; mortuo p̄re filius ꝓsilio amicoꝝ vxorat⁹ est. Tandē ad pegrinādum ꝓfect⁹ est ꝑ voto patris implendo. Veniēsq; in ciuitatez Akaron vna cum alijs cōgregat̄ pegrinis z crucifer̄is grandi exercitu paganos inuaserūt, in q̄ cōflictu captus est vir iste: nō tñ occisus, q̄a de p̄cepto patris missam illo die audierat: cui⁹ sanctificī merito interueniēte ab occisiōe inter multos interēptos ipse solus p̄seruatus est. In captiuitate igit̄ posit⁹ sex annis angebatur laboribꝫ fame z verberibꝫ, vñ q̄tidie flēs rogabat deū z ꝑginē btām ꝑ liberatiōe sui: tandē anno septimo desperat⁹ cepit īuocare diabolū ꝑ auxilio. Affuit ille i specie humana dicēs. Si te spōdes mihi z negabis x̄p̄m z ei⁹ matrē z oīa sacramēta eccl̄ie: educā te de hac captiuitate in domū tuā, q̄ oīa fecit, nomē tñ Marie z eius auxiliū in corde nō negauit: memor p̄cepti patris: sed ad instātiā demonis oreten⁹ tñ negauit. Tūc diabolus leuauit eū a terra tā alte q; ipsi iuueni videbat̄ celū ꝓtice tāgere. Cepit q; diabolus clamare horribil̄r: ad cui⁹ clamorē cōuenit demonū multitudo clamātiū z dicentium. Jugula boīem istū z mitte cadere in terrā: q̄a nō videt̄ fidel̄r oīa negasse q̄ debuit. Jste autē dicebat: tñ inq̄t oīa q̄ iussisti feci: vide serua mihi inuiolabil̄r o demō tuum ꝑmissum q; ꝑmisisti me eductuꝝ. At demon, ego vtiq; te pleni⁹ examinabo. Tūc duxit eū supra mare. allocutusq; eum dixit: negas ne baptismū z nomē dei tui. Ille respōdit: nego. At demon: tene inq̄t te fortiter, q̄a volo te baptisare in noīe diaboli, z mox subito iuuenē in ꝑfundū maris īmersit, z iteꝝ leuauit di. Negas ne x̄p̄m crucifixū, at ille: nego. Et iteꝝ īmersit, z tercio ait: Negas ne nomē mr̄is dei z oēs sctōs zc. Perterrit⁹ negauit oīa. Ecce aūt vidit mlt̄itudinē demonū cum magno strepitu ducētiū aīas ad infernū que horrēda lamētatōe vociferabant di. Ue nob miser̄ q; peccauim⁹, ve q; diabolo eternal̄r cruciādi traditi sum⁹. Uñ tā ex īmersione maris q̄ ex ista visione z audi tu horribilis lamētatiōis: iuuenis ille adeo tremefact⁹ est q; tot⁹ in canicīē mutatus est. et sic diabolus duxit eū z posuit circa suum molēdinū, dixitq; Amice esto ꝓstans z nunq̄ violes pactū firmatū īter me et te z cro te cū in omnib⁹ necessitatib⁹ tuis, z sic recessit. Tūc su⁹ molēdinator videns eū interrogat Quis es inq̄t z vnde venis: at ille. Ego suꝝ dñs hui⁹ molēdini. Ille z sine dilatōne venit ad dñam: nūciās adesse dñm vl̄ maritū. Illa leta efficit̄ z veloci cursu cum amicis et seruis occurrit eidē. quē videns esse canissimū tanq̄ summe senē expauit et se delusam credēs ait, vere nunq̄ habui virū senē z taz canū: sed iuuenē. Ille aūt mlt̄z indicijs affirmat se esse ei⁹ maritū. Unde cōcurrūt mlti: et nullus vel nulla eū agnoscit, et sic cū indignatōe z increpatōe repellit̄, nullus ei voluit vel cibū ꝑbere, cepit ergo mēdicare z maxima cum trīsticia ac miseria vitam actitare Quid plura: vidēs se oī solacio destitutū: recordat⁹ de p̄cepto patris sui q; s, in oī necessitate nomē Marie z ei⁹ auxilium īuocaret Intrauit eccl̄iam z coram virgīs imagine tenente in vlnis puerū Jesum ꝓcidit in terrā flens amarissime. Et ecce imago pueri auertit faciē ab eo, ꝓpter qđ miser pctōr cepit flebili rugitu matri misc̄die Marie supplicare dicēs. O spes pctōꝝ, O refugium miseroꝝ: memēto q; tu es mr̄ misc̄die, ora igit̄ filiū tuum ꝑ me: nō suꝝ q̄dē dign⁹, sed ꝓpter filij tui bonitatē z amorē oculos misc̄die tue ꝓuerte ad me et tuo filio me recōcilia. Tūc pia mr̄ dei misc̄dia mota: ecce mirū in modū depo suit filiū de vlnis sup altare z descēdēs ꝓcidit coram eo adorās z di. Fili mi dilectissime Jesu salus z vita aīaꝝ, nosti: q; nō est ꝑbas mihi relinq̄re quēcūq; pctōꝝ q̄ spem ponit in me. Fili mi vnice dilectissime memorare q̄ z quāta tecum passa sum ꝑ peccatorib⁹: z in oī tua passione gladius dolorīs cor meū ptransyit. Nōne fili mi amātissime ꝓ peccatorib⁹ incarnatus es: passus: crucifix⁹:

et mortuus es: p ei⁹ a me cõceptus lactat⁹ baiulat⁹ es. ipsis me aduocatã z matrẽ misericordie ꝓstituisti. Nõne tu dixisti p ꝓphetã. Quacũqꝫ hora ĩgemuerit hõ de pctis salus ei erit. Nũc igit dona mihi hũc pctõrez Ecce ergo flexꝰ pius Jesus eum in grãm recepit: z ad pces matrĩ sue eus misericorditer est amplexat⁹ z tãtã grãm ei infudit vt viribus reformat⁹ sicut pus ita iuuenis canicie pmutata foret. Quod q̃dẽ psentiẽs diabolus venit ad ecclesiã clamãs z dicẽs. O infidelis quõ me decepisti: vbi est pacti tui ꝓmissio zc. Cui btã ꝑgo minas ĩponẽs impauit vt suo famulo nunqꝫ nocere posset sꝫ cito discederet. statimqꝫ virgo ad altare redũt et filiũ in vlnas resumpsit. Diabolus aũt tãtũ strepitũ z vlulatũ fecit q̃ tota ciuitas pturbata ad ipsam ecclesiã ꝓfluere cepit. vbi neminẽ preter illũ inuenẽ videtes mirati sũt At ille vocate inq̃t sacerdotes. q̃ veniẽte oia est peccata ꝓfessus: z ei⁹ cõsilio oẽ negociuz istud ꝑmulgauit ꝓpl'o. q̃ oẽs laudes virgis bñdicte exclamarũt. Tunc vxor ei⁹ z amici gaudiũ magnũ fecerũt. Tandẽ mutuo consensu vir iste z vxor oia pauprib⁹ distribuentes: a cõnubio sepati religionẽ intrauerunt. z q̃d vixit vtercꝫ beate virgini deuotissime famulãtes vitã eternã ꝑmeruerũt. Ecce igitur claret q̃ bonũ sit z efficax nomen marie eiusqꝫ auxiliuz homĩ iuocare z ei deseruire q̃a nõ poterit talis hõ pire: deo ipm et beate virgis merito ꝓtegẽte.

¶ Articulus terci⁹ q̃ est valde vtile iuocare nomẽ Marie z assignanda. xij. vtilitates.

Tercũ misteriũ

Tor vtilissime iuocatõis. Vbi notandũ q̃ ꝑcipue duodecim vtilitates possum⁹ colligere ad numez. xij. stellarũ in corona virginis quas ꝓsequi pũt homines in iuocatõe nois marie. vt patet ex dictis sacroz doctoz ac fulcimẽto sacre scripturẽ. ¶ Prima vtilitas est lapsoz subleuatio. vñ Dañ. xj. Cunqꝫ corruerint subleuabunt auxilio puulo. i. btẽ virgis q̃ dicit parula p humilitatẽ. Et hoc cõsonat rõni. q̃a ipsa est mr̃ misericordie. ergo mouetur pio corde vt subleuet lapsos z pfundatos in peccatis Propterea Ansel. li. orationũ. O felix Maria tu peccatorẽ toti mũdo. i. hoĩb⁹ z deo despectũ materno amplecteris affectu: nec ipm deseris donec gratie filij tui reformabis. O igit peccator q̃ iaces in luto z fece peccatoz inuoca mariã vt molliat cor tuũ ad penitentiã. Itẽ hoc ꝓcordat figure Numeri. ij. vbi babet q̃ Moyses pcussit virga bis silicẽ et egresse sunt aq̃ largissime. virga est btã virgo Esaie. xj. Egrediet virga de radice iesse. Silex est cor durũ in peccatis: vnde egredi unt aque largissime lachrimaz ad binam p cussionem. qz facit declinare a malo z facere bonum. ¶ Secũda vtilitas peccatoz liberatio. Sicut enĩ legim⁹ in scriptura: filij israel liberati sunt ab egiptia ca seruitute p virgã. sic electi postqꝫ a peccatis subleuati liberari voluerint ꝺ diabolica seruitute liberant p mariã. que figurat p virgã. Idcirco Bernũ. in sermone dicit. Si pctã tua pmũte vt liquefias sicut cera a facie ignis: vade ad matrẽ misericordie z ostende sibi tua vlcera: et ipsa p te filio suo ostendet pectus et vbera: z filius patri latus z vulnera: pater non negabit filio postulãti: neqꝫ filius negabit matri interpellãti. neqꝫ mater negabit peccatori plorãti. Hec ille. Hinc. j. Regũ. xxv. dixit Abigail ad Dauid. Ecce famula tua sit in ancillã: vt lauet pedes seruoz tuoz. Abigail figurat mariam que se obtulit deo in ancillam: vt lauet pedes. i. affectus seruoz ꝺi p sui inuocationẽ. ¶ Tercia vtilitas gratie infusio. quia ipsa est mater gratie vt canit ecclesia. Idcirco Bernarꝺ. Queram⁹ inquit fratres gratiã per Mariã: qui sic querit inuenit et pulsanti aperitur. Ambrosius. Qui inuocat mariã consequitur gratiam. Hinc ipsa dicit Eccli. xxiiij. In me omnis gratia vie z veritatis. Et infra. Transite ad me z a generatõnibus meis adimplemini. Sicut nãqꝫ teste apostolo: nemo potest dicere dominus Jesus nisi i spiritusancto: ita nemo potest dicere sancta Maria domina mea nisi in gratia spiritussancti. quod intelligendum est ꝼm Alexandrũ de hal'. de dictione cordis oris z operis. ¶ Quarta vtilitas cordis dulcoratio. Sicut enim Moyses virga dulcorauit aquas Exodi. xv. sic memoria Marie et eius nominis inuocatio dulces producit e corde lachrimas. Hinc Cãticoꝝ ꝑmo. Meliora sunt vbera tua vino. scilicet letificando cor. fragrantia vnguentis optimis. scilicet deuotionis interne. Vñ Bernardus in sermone quodã. O

felix maria tu nec noiari potes q̃n statiz ex-audias: nec cogitari q̃n tecum sit affect⁹ di-ligentiũ te. ¶ De hoc refert discipulus exem plũ in suo ꝓmptuario exẽplo, lxxij, dicẽs: q̃ iuxta eccleſiã ſcti Seuerini in Colonia in-cluſus q̃dã habitabat, bũc cũ matrone ciui tatis viſitarẽt: vna deuota dixit eidẽ q̃ no-mẽ dñe nr̃e dicere nõ poſſet ſine mira qua-dã dulcedine. Cauſa tãte gr̃e req̃ſita ait: ſin gulis diebꝫ in honore ei⁹, l. aue maria dice-re cõſueui, vñ tantã dulcedinẽ merui q̃ oĩs oris mei ſaliua tpe orõnis in mel videat cõ uerſa. Qõ ille incluſus audiẽs cepit ei⁹ exẽ-plo p hebdomadã cõplere aue maria z tan tã hauſit dulcedinẽ in noie maria q̃ ſup oẽ mel tranſcenderet. Unde patet q̃ ſicut teſte Berñ, hoc nomẽ Jeſus ita hoc nomẽ ma-ria mel eſt in ore: melos in aure: iubilus in corde. ¶ Quinta vtilitas demonũ effuga-tio. q̃a vt dicit Berñ, z allegat in ſpec'o btẽ virginis. Ubicũq̃ inq̃t nomẽ marie noiat ibi demonũ nocumẽtũ effugat: reis venia et egris medela atq̃ pegrinãtibꝫ adiutoriũ da tur. Hec ille. Idcirco ipſa deſcribit Cañ, vj Terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata. ¶ Re fert de hoc exemplũ idem diſcipulus vbi s. exẽplo, lxxvij, q̃ cuidã puelle diabolus ſepi us in mltiplici forma apparẽs fere in amen tiã eã duxerat, z ipſa ꝓpoſuerat ingredi mo naſteriũ, a q̃ volẽs auertere eã diabolus: ap paruit ei nocte ſuadẽs mũdi delitias z pdi cens ei oĩa incõmoda religiõis. Rñdit illa: Quid mihi erit ſi in delitꝫs q̃s ꝓmittꝫ mor tua fuero. Ad quod ꝯbũ demõ tacuit z eaz rapuit z conabat pcipitare ꝺ feneſtra. Que cũ diceret Aue maria: dimiſit eã diabol⁹ di. Si hac hora illã mulierẽ nõ nomiaſſes oc ciditſſem te, z in religione tibi aduerſabor. q̃ dicto diſparuit. Uñ Bern. ſermone Jn le ctiõe dicit. Horrẽt ꝓncipes tenebraꝝ. Ma rie deuotã inuocatõem, qz in circũitu ei⁹ acĩ es valida ĩnũerabiliũ ſpirituũ btõꝝ ſibi de uotos defendẽtiũ. Hec ille. ¶ Sexta vtili-tas tentationũ refrenatio. qz in oĩ tentatiõe ad inuocatõem marie deus fidelis faciet ꝓ uentũ auxiliꝫ: ſiue ipſa tẽtatio ſit a carne ſi-ue a mundo: ſiue a diabolo. Unde ipſa ait Eccli, xxiiij, Quaſi platan⁹ exaltata ſuz iuxta aquas, i. iuxta pl'os baptiſatos, qz vt ſcribi tur Apoc, xvij, Aque multe populus mlt⁹. Per hoc aũt q̃ dicit: q̃ſi platan⁹, innuit, pte ctionẽ quã facit in tẽtatione, quia platanus habet folia ad modũ ſcuti, z idcirco defen-ſationẽ ſignificat. Jtẽ ibidẽ, q̃ſi cedrus exal tata ſuz in libano, et itez, q̃ſi mirra electa de di ſuauitatez odoris. Cedr⁹ nãq̃ odore ſuo fugat ſerpẽtes, z mirra occidit ỹmes in car ne. z ideo ſignificat motuũ z tẽtationũ refre nationẽ. Hoc figuratũ eſt, j. Regũ, xvij, q̃ Dauid cum virga vel baculo z funda z q̃n q̃ lapidibꝫ acceſſit ꝓtra Goliã z euz occidit ꝑualẽs ei. Virga eñ eſt Maria, et lapides q̃nq̃ vulnera xp̃i. Ad idẽ ptinet q̃ Bana-nias virga ſupauit egiptiũ z triũphãs occi dit euz. ij. Regũ. xxiiij. ¶ Septima vtilitas in piculꝫ ptectio vel defenſatio. Uñ Berñ. Jn piculis inuoca mariã, vt patuit in auto ritate poſita in fine ꝓmi articuli. Et h̃ ꝓfir-mat ꝑ multa miracula, e q̃bꝫ vnũ cã breui-tatis adducã quod refert diſcipulus vbi s. exẽplo, xxxix. ¶ Cum eñ q̃dã nauigãtes per mare hieroſolimã: aq̃ irrũpe cepiſſet nauez: eꝑs aſſiſtens inter eos et q̃dam nobiles ci-tiſſime in cimbã que intus ferebat in mare depoſitã cõſcẽderũt, vnus cũ deſcẽdere vel let: i mare cecidit z merſus eſt ſubito nec cõ paruit. bis ꝓo q̃ relicti ſunt in naui claman tibus in celũ aq̃s ſubintrãtibꝫ naui abſoꝛ-pti ſunt a mari. Eꝑs ꝓo flens cõmendabat dño eoꝝ aĩas, z ecce vidit e mari q̃ſi colum bas ſpecioſas ſubito euolare z in celum cõ ſcendere quas agnouit eſſe aĩas ſocioꝝ ſub merſoꝝ, z tũc magis cepit flere q̃ ipſe cũ ſo cijs nõ eſt ſuffocat⁹ vt in celũ potuiſſet euo lare. Tandẽ cũ in cimba applicuiſſent terre Ecce ſociũ q̃ inter duas naues ceciderat in mare viderũt viuũ z incolumẽ exire de ma ri. vñ ſtupẽtes interrogant q̃d illi acciderit. Rñdit ille. Beate inq̃t genitrícis nomẽ cuz in aquã caderẽ exclamaui, ſicq̃ eius memo riã z nomen babẽdo ad ima pelagi deueni. at ipſa mater miſcõie q̃ ĩmemor ſuoꝝ eẽ nõ poteſt aſtitit mihi ſub vndis z pallio ꝓtexit z vſq̃ ad litus pduxit ſub aquis. Hec dicẽ te laudes deo z beate virgini ꝺtulerũt. Uñ canit eccleſia. A piculis cunctis libera nos ſp ꝯgo bñdicta: in cõpletorio ad canticũ. ¶ Octaua, infirmitatis z peſtis repulſio. vñ Bern. vt allegat in ſpeculo virginis dicit. Non eſt peſtis tã mala que mox non diſce dat ad nomẽ Marie. Jbidẽ dicit idẽ. Ubi nomen marie noiat demonuz nocumẽtum

effugat: z egris medela dat. Un legit in vita sancti Gregorij q cū maxima pestis romā deuastaret: imaginē virgis quā Lucas euā gelista depinxit añ pcessionē ferebant, et sic aer a peste mūdari videbat. Noui puerū q̄ in peste cū se sentiebat infectū nouem vicibus cū aue maria apostematis locū ꝓsignauit, z sic sepi⁹ liberat⁹ est: nec vnq̄ ei pestis p̄ualuit. ¶ Nona vtilitas, oratiōnū in q̄cūq̄ necessitate exauditio. Nā moyses virgā manu tenebat cū in mōte orabat, z sic victoriā postulās ꝓtra Amalech impetrauit Exodi xvij. Virga est Maria p quā orōnes nostre exaudiunt. Et iō vt dicit Alb. sup missus est. Ecclia hoc nomē Maria interposuit in salutatōe angelica, vt vicz oratio magis sortiat effectum exauditiōis: vñ Bern. Sileat miscōiam tuā virgo bñdicta q̄cūq̄ te in necessitatib⁹ suis inuocataz memit sibi defuisse. ¶ Decima vtilitas: in morte assecuratio, qz vt canit ecclesia: ipsa est regina misericordie vita z spes nostra. Ipsa aduocata nostra q̄ post hoc exiliū filiū nobis ostendit. Idcirco Bern. O hō securū habes accessum ad deū vbi mr̄ stat añ filiū z̄c. ¶ Refert discipulus vbi s. exēplo. lxxvj. q̄ miles q̄dā intrauerat ordinē cistercien. z cū grauiter fuisset infirmat⁹ cepit desperare ꝓpter multitudinē pctōz in seculo cōmissoz, pauēs ꝑ z merēs efficit. z statim btā ꝙgo ei apparens cōsolata est eū. Qui mutat⁹ ad leticiā maximā: interrogat⁹ est ab abbate vñ sibi tā subita mutatio. At ille q̄a inq̄t ecce astat btā virgo cōsolās me. Interrogatus q̄d boni fecerit quo id meruerit, rñdit: nunq̄ inquit obmisi qñ audiui nomē Marie q̄n flecterē genua mea ob ei⁹ reuerētiā, vñ aiam ꝙgini cō mēdauit z illa eā suscepit z in celum pduxit. Hinc canit ecclesia, Maria mr̄ gr̄e mr̄ mie tu nos ab hoste ptege: in hora mortis suscipe. ¶ Undecima vtilitas: purgatorij ignis refrigeratio. Hieremie. xviij. Nunq̄d de petra agri deficiet nix libani, i. refrigeriū ō maria post mortē nostrā. q. d. nō. Cū em̄ i purgatorio summe egeāt anie miscōia Marie ideo eā maxie inuocāt. Un q̄daz valde cōscientiosus z vite laudabilis mihi retulit q̄ nouerit quendā fratrē ordinis minoz. in regno Hūgarie: q̄ quadaz vice raptus in spū in purgatoriū: audiuit, z sic sibi visum est q̄ oēs anie lugubri voce Mariā inuocarēt et salue regina canerent. Idcirco Bern. in sermone. Ex te inquit o btā virgo salus pēdet vniuersoz. filioz. adā: ꝓsolatio miseroz: z redemptio captiuoz. Ad te respiciūt z q̄ in celo habitāt vt exultēt: z q̄ i purgatorio vt eripiant: z q̄ in mūdo sunt z q̄ sequunt vt glorificent. Hec ille. ¶ Duodecima vtilitas est in celo p̄sentie delectatio. Oēs em̄ sancti et p̄cipue eius deuotiores famuli q̄ sedule eaz in hac vita inuocauerūt: dicere habent summa cū delectatōne z dulcedie hausta ex sua p̄sentia illud Judith. xv. Tu gloria hierusalem: tu leticia israel: tu honorificētia pli nr̄i O q̄z igit dignicosum. O q̄z excellēs et sublime est hoc nomē glorioſissimū maria. O q̄z vile oīb⁹ inuocātib⁹ ipsum. q̄m ꝑ hoc sctissimū nomē lapsus subleuat: pctōr liberatur gr̄a infundit: cor dulcorat: demō effugatur tētatio refrenat: picula euitant: pestes et infirmitates repellunt: oratōes exaudiunt. O felicissimū nomē p q̄d bō in morte assecurat: in purgatorio refrigerat: z in celo ex p̄sentia tāte dñe iocundat. O aīa fidelis vtinā sapores z intelligeres dulcedinē et fructuz huj⁹ nois z ip̄m sp in corde z ore haberes. Hoc te moneo: hoc exhortor: vt descriptū habeas in domo vel ostio tuo q̄ freq̄nti⁹ viso recorderis. Felix certe illa domus vbi sp memoria tenet Marie. O christiane recognosce nomē tue matris virgis bñdicte: q̄ sola ē spes z refugiū aie tue: vita spes z dulcis consolatio cordis tui. ip̄m inuoca: ip̄m flexis genib⁹ acclama: ip̄m nomē exora. vt maria sit tibi maria. i. maris stella in hui⁹ secli. pcella q̄ dirigaris ad celestia regna.

¶ Pars secunda libri sexti de glorioso nomine Marie quoniā ab ipsis ꝓphetis commendatur z dignifice cognominatur ac honorifice sublimatur.

Domus quā edificari volo talis esse debet: vt in cunctis regiōib⁹ noīet. j. Paral. xvij. Verba sunt regis Dauid ad lr̄az de tēplo dñi. Figuratiue aūt ea verba accipiunt vt sint veri Dauid. i. christi deiq̄ patris de virgine maria q̄ facta est tēplū et habitaculum filij dei: que vtiq̄ talis z tante excellentie esse debuit: vt in omnib⁹ terre regionib⁹ eius nomen celebre existeret. Ubi nota q̄ in verbis ipsis beata virgo tripliciter com-

mendaꝛ. ¶ Primo q̄dem a diuina inhabitatione: cū dr, domus, in quo dicto notaꝛ q̄ deus in ipa sicut in domo quieta habitauerit: nō solum p̄ gr̄am vt in alijs homib⁹, sed etiā per corpalem p̄sentiā carnem ex ea assumēdo. Unde ipsa dicere potest illud Ecci. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. ¶ Secūdo cōmēdaꝛ a summa dignificatōe cū dr: talis esse debet, i. tāte excellentie z dignitatis vicz summe q̄ maior creature cōicari nō potuit sub vnionis dignitate psonalis in christo, z quā eius dignitatem oēs creature merito admiranꝛ: vtpote cum sit regina mūdi: dña angelorū: dei mater. De eius dignitate Hieronim⁹ vt allegatur libro originaliū dicit. Quid dicemus ō te virgo serenissima pulcerrima inter oīes mulieres, si solē te dixerimus splēdidior es, si rosam floridior es, si liliū cādidior es, si cinamomū, si balsamū, sz oēs species aromatis odore tuo p̄cellis, q: p̄uilegia, s. dignitatis tibi a deo p̄cessa nō soluz hoib⁹ sed z angelis admirāda sunt. Hec ille. ¶ Tercio cōmēdaꝛ in verbis p̄missis a celeberrima nominatōe: cum dr, vt in cūctis regionib⁹ nominet. Reuera nomē marie apud oēs noīatur celeberrima veneratōe, quia ex hoc beata eam dicēt oēs generatōnes Luce. j. ca. Bern̄, in sermone, Btām te o bñdicta ꝓgo dicent merito oēs generatōes, quia oīb⁹ generationib⁹ vitā z gl̄iaz inuenisti. In te em̄ angeli leticiā: iusti gr̄am: pctōres veniā inueniūt in eternū. Hec ille. Unde impletū ē illud Esa. ix. ꝼm aliā lr̄am scriptum. Erit nomen eius gl̄iosum, qđ p̄t esse aliud thema p hac parte. Acturi igiꝛ de gloria noīs bñdicte ꝓgis marie ad p̄sens tria misteria notabimus ꝼm triplicē eius gl̄iositatem.

¶ Primū dr misteriū ꝓhice cōmēdatōis.
¶ Secūdū misteriū dignifice cognoīatōis
¶ Terciū misteriū honorifice sublimatiōis.

¶ Articulus p̄mus qualiter sancti ꝓphete gloriam nominis Marie p̄dixerūt z cōmendauerunt in similitudinib⁹.

Primum miſte

Primū de gl̄ioso nomie virginis marie dicit ꝓphetice commēdatōis. boc est qualiter sancti ꝓphete spūsancto inspirante gloriam nomis Marie cōmendarunt. Quod q̄dem si volum⁹ agnoscere: p̄ducamus tm̄modo ꝓphetas tres: alijs causa breuitatis p̄termissis. z dicant nobis de boc veritatem.

¶ Primus est Moyses.
¶ Secundus est Balaam.
¶ Tercius est Salomon.

Primus ꝓpheta Moyses, O sancte ꝓphete moyses: scimus q̄a tu facie ad faciem loq̄baris cum deo tanq̄ amicus familiarꝛ cū amico: teste sacra scriptura. Tibi g̃ dr reuelauit misteria de filio suo incarnādo et eius matre gl̄iosissima. Unde dixisti filijs israel Deutero. xviij. Prophetaz de gēte tua et de fratrib⁹ tuis suscitabit tibi dñs ipsum sicut me audies. q̄cunq̄ nō audierit ꝓphetā illū exterminabiꝛ de populo dei. Dic igiꝛ nunc nobis tu sancte moy, quid tibi videbaꝛ, q̄d deo inspirāte sentiebas de nomie matrꝛ dī, q̄ gratiosum z cōmēdabile bñdictū et laudabile foret. Audi diligēter o fidelis aia q̄d moyses in cōmēdatōne huius noīs dixerit Gen̄. j. Dixit ꝓo deus: cōgregenꝛ aque que sub celo sunt in locū vnuz z appareat arida factumq̄ est ita: z vocauit deus aridā terrā Cōgregationesq̄ aquaz appellauit maria. Notate verba: signate misteria. Quid ē em̄ cōgregatio aquaz nisi cōgregatio oīm gratiarū in vnū locum, i. in virginem matrem. Unde saluator p aquā gratiā spūssancti intelligēdā docuit Johis. iiij. Aqua quā ego dabo fiet in eo fons aque saliētis in vitam eternā. Sic igiꝛ cōgregatōez gratiaz in dei matre voluit appellare deus maria a mari. tm̄ in hoc est differētia q̄ maria media correpta appellaꝛ cōgregatio aquaz: ideo quia transitoria breui tpe est, iuxta illud Apoca. xxj. Mare abūt z iā nō est. Cōgregatio ꝓo gratiaz appellaꝛ maria media ꝓducta, quia ista est ꝓpetua in ꝓgie bñdicta Lu. x. Maria optimā partem elegit que nō auferet ab ea. Hec Alber, magnus sup̄ missus est, ca. clxvij. Unde patz quō Moyses nomē marie p̄figuratū cōmēdauerit ꝛc. Hinc maria interp̄taꝛ vno modo sic, i. amaz mare, vt dicit Hiero, in expositiōe terminoz biblie.

¶ Si queras z dicas vnde hoc congruebat vt nomen mris dei accipeꝛ a mari amaro z p̄ maris nomē cōmendareꝛ. ¶ Respondetur ꝼm Jacobū de voragi, i suo Dorio nali li. j. q̄ p̄cipue septēplici rōne. ¶ Primo ratione plenitudinis, quia sicut in mari ma

gno est plenitudo et effluxus oīm aquaruꝫ, ita in matre dei plenitudo ꝛ effluxus in alios omniū gratiaꝝ. Unde Lu.j. Aue gratia plena. Hinc Eccī.xxiiij. In me oīs gratia vie ꝛ veritatis. ¶ Secundo ratōe amaritudinis, qz sicut in mari multa cōstat amaritudo: ita in dei matre sup filij passiōe, qz vt dicit Augº. ꝛ etiā Bern. Nō potuit Maria videre filium crucifigi sine affectu materni doloris, etsi speraret resurrectuꝫ ꝛ mortē superatuꝫ, sed gladius doloris ptrāsijt cor eius. Hinc Treñ.ij. Magna est velut mare cōtritio tua. Et ps. Oīa excelsa tua ꝛ fluctꝰ tui sup me trāsierūt. ¶ Tercio rōne multitudis quia sicut nō pñt numerari gutte maris p̄ multitudine nisi a deo solo q̄ oīa in pōdere ꝛ numero fecit, sic nec misc̄die et gratie marie nisi a solo deo. Unde Eccī.j. Arenā maris ꝛ guttas pluuie q̄s dinūerauit: qz ille solus scz deus nūerare pt misc̄ias ꝛ gratias sue matris. ¶ Quarto ratōne nauigij ꝛ eius aptitudinis, quia p matrē dei tanq̄ꝫ p mare dei filiꝰ venit in mūdū, ꝛ per eā verī israelite nauigāt ꝛ pueniūt ad portū felicitatis eterne. Hinc ps. In mari via tua: ꝛ semite tue i aquis multis. ¶ Quinto rōne salsedinis, q̄a sicut aque maris salse sunt: sic gratie matris dei sale sapiētie ꝛ discretiōis plene. Esaie.xj. Requiescet sup eam spūs sapiētie ꝛ intellectus. ¶ Sexto rōne accēsionis sitis, q̄a aq̄ marꝭ sitim accēdūt cū bibunt. sic nomē matris dei in cordib⁹ deuotoꝝ accēdit desiderium ꝛ sitim eternoꝝ. Eccī.xxiiij. Qui bibūt me adhuc sitiūt. ¶ Septimo rōne indeficientis habitudinis, qz cuꝫ oīa flumia exeāt a mari ꝛ reuertant: mare nō redūdat nec deficit a sua plenitudine: ita etiā incomp̄hēsibilis misc̄ia matris dei, licet in omnes influat: nō tñ deficit in seculū: nec maiori dignitate crescere potest Maria. Hāc īmēsitatē misc̄ie matris dei Bern. ppēdens in q̄dā sermone: dicit. Quis misc̄die tue o bñdicta lōgitudinē: latitudinē: sublimitatē: ꝛ pfunditatē queat inuestigare. Hā lōgitudo eiꝰ vsq̄ ad nouissimū diem inuocātib⁹ eam subuenit vniuersis. Latitudo eius replet orbeꝫ terraꝝ: vt sua misc̄ia plena sit oīnis terra. Sublimitas eius ciuitati supne inuenit restaurationē. et pfundū eius sedētib⁹ in tenebris ꝛ vmbra mortis obtinuit redemptionem Hec Bern. et sic patet. ¶ Accedat secundus ꝓpheta Balaam: q̄ licet fuerit magus et ariolus a demonib⁹ querēs respōsa: vt dicit Nico. de lyra sup Nume. xxj. tamē eius ꝓphetie tanq̄ꝫ vere habenť in autoritate canonica. qm̄ aliq̄ veritates virtute diuina sibi sunt reuelate: p̄cipue de incarnatiōe filij dei. Reuelatio q̄ppe veritatis q̄ fit a deo ꝛ angelis bonis nō solum fit per boīes bonos ꝛ sanctos, sed etiam aliq̄n p malos homines, vt patet de caypha q̄ a spūsancto ꝓphetauit dicēs. Expedit vt vnus moriatur homo pro pplo Joh.xj. O itaq̄ fidelis anima ꝓpende q̄d Balaam deo reuelāte ꝓphetauerit, ꝛ q̄liter nomē Marie cōmēdauerit Nūeri.xxiiij. dicēs. Orieť stella ex Jacob ꝛ cōsurget hō ex israel: ꝛ percutiet duces Moab. Hec nāq̄ ꝓphetia fm oīnes catholicos doctores de christo ꝛ eius matre accipiť: vt testať Lyra. in qua p assimilationē stelle cōmēdať nomē benedicte virginis marie. vñ Bern. super missus est. Ipsa inq̄t scz virgo Maria est stella nobilissima de Iacob orta: cuius radius vniuersum orbem illuminat, cuius splēdor etiā p̄fulget in supnis et inferos penetrat. Hec ille. ¶ Notať ergo in p̄dicta ꝓphetia q̄ nomē matris dei accipiendū foret a stella qō ꝛ factuꝫ est. qz maria maris stella interp̄tať fm aliā interp̄tationē. vt dicit Hiero. Hec est ergo stella orta ex Iacob, id est Maria ex qua ꝛsurrexit homo. i. tps ex israel qui percussit duces Moab: p q̄s pncipes tenebrarū accipiunť. Unde multum cōmēdať nomē bñdicte virginis in ꝓprietate stelle. quia p hoc designať eius celica et sctissima cōuersatio ab oī peccato aliena: q̄ niā stella est celice nature ab omni pegrina impssione aliena ꝛ incorruptibilis: vt dicit Aresto. pmo celi ꝛ mūdi. Designať etiaꝫ elꝰ virginalis ꝯceptio vt pte. j. buiꝰ libri patuit arti. j. ca. fi. ¶ Sed circa hoc quēstio occurrit: cum plurime sint stelle in celo nobilissime Quare magis voluit deꝰ nomē sue matris accipi a stella marꝭ q̄s ab aliqua alia. q̄a vt patuit maria q̄si maris stella dicť. Unde et canit eccl̄ia Aue marꝭ stella dei mater alma atq̄ sp virgo felix celi porta. ¶ Ad qō respōdeť breuiter q̄ ideo: quia ꝓprietates stelle maris pre oīb⁹ alijs stellis magis cōueniunt dei matri ꝛ diuine incarnatiōi. quod ostendiť p eius septem p̄cipuas ꝓprietates fm Jaco. vbi supra. necnō Fran. maro. in

quodã sermone de noïe virgis ac alios doctores catholicos. Prio nãq; ꝙa stella maris inter alias cum minima videat est ꝓtuosissima: sic mater dei minima est p humilitatem: summe tñ sctã z virtuosa, ppter qđ ipa ait Lu.j. Respexit dñs hũilitatẽ ancille sue. ¶ Secũdo ꝙa stella maris respectu omniũ aliaꝝ stellaꝝ sita est in sũmo poli: sic dei mater vt canit eccl'a: exaltata est sup oẽs choros angelorum scz z sctoꝝ ad celestia regna. ¶ Tercio qz z hec stella habet iuxta se et ꝓtinet, vij, stellas, sic đi mater septiformis gratie plenitudinez. Esa.xj. Egrediet virga de radice iesse: z reqescet sup eũ spũs dñi zc Item p hoc etiã significat virginitas matrẽ dei vt dicit Alber, sup missus est, qz nũer⁹ se ptenari⁹ est nũer⁹ ꝙgineus: teste macrobio, eo qꝺ oẽs numeri infra de eadez vel generãt vel generant ꝑter septenariũ. ¶ Quarto qz hec stella habet virtutẽ attrahẽdi ferrum et adamantẽ, vt dicit Alkabici⁹, z patz ad expientiã in horalogijs factis de magnete. Sic virgo bñdicta duros attrahit pctores p suam misericordiam: quia ipsa est mater gr̃e z misericordie Unđ dicit aïa Cañ.j. Trahe me post te in odorẽ curremus vnguẽtoꝝ tuoꝝ. ¶ Quinto quia stella maris habet dirigere nautas in mari, sic dei mr̃ transmittere habet oẽs i hoc mari magno z ducere ad portum salutis, vt dicit Bern. ¶ Sexto qz ista stella est stabilis sine motus errore. Alie autem saltẽ motu diurno mouent ad motum octaue spere, sic dei mater stabilis sine oïs peccati etiã venialis errore. Cañ.xij. Tota pulcra es amí.m, z ma.nõ est i te. ¶ Septimo qz ista stella est in pte aq̃lonari sempiterne apparitiõis z psidẽtie: p quã tanq; p axez mouet totũ celum. vt vult autor spere materialis. Sic dei mater in sempiternuz fulget fulgore gl'ie z psidet in ciuitate dei nostri supna: que putat esse in pte aq̃lonari, iuxta illud ps. Magnus dñs z laudabilis nimis in ciuitate dei nostri in mõte sancto ei⁹, fundatur exultatõe vniuerse terre mõs syon, latera aq̃lonis ciuitas regis magni. Et p eaz virginẽ tota celestis curia z totus mundus mouet cũ ad nutum ei obediunt tanq; dñe Esa.xlj. Ad tui oris imperiũ cunctus obediet ꝓplus. Et sic claret ꝓpositum. ¶ Accedat tercius sapiens vicz Salomon z dicat quid ipse spũsancto senserit de nomine virginis matris Marie: z qualiter cõmendauerit Audite de hoc eũ loquentẽ Cañ.j.ca. Oleũ inq̃t effusum nomẽ tuum: ideo adolescẽtule dilexerunt te nimis. Et notãter dicit effusuz, qz antea fama noïs matris dei erat occulta z latẽs in littera, nũc ꝺo effusa est p totũ orbem. z oẽs adolescẽtule, i, anie sancte fortiter diligũt eaz. Ecce g̃ sapiẽs Salomõ cõmẽdat nomẽ Marie p oleũ. Sed hic videamus q̃re nomẽ Marie oleo assimilatur z p eius cõpatiõem cõmẽdat. Ubi nota qꝺ ꝑcipue, ppter ppzietates olei nomini marie ꝓueniẽtes. ¶ Primo q̃dem: ꝙa oleũ pseruat ferrũ a rubigine. Ferramẽta eñ nõ rubiginant si oleo inunganꝰ. Ita nomẽ marie duros peccatores ipsam inuocãtes pseruat a pctõ z pctĩ piculo, qz ipsa est aduocata peccatoꝝ. Unde Esa.xxviij. Urbs fortitudis nostre syon, i, btã virgo. Itẽ ps. Qm̃ in me sperauit liberabo eũ: ptegam eũ qm̃ cognouit nomẽ meũ. ¶ Secundo qz oleũ accendit ignem in ligno: z extinguit in lapide. vt patet in cemẽto, sic nomen Marie inuocatũ in cordibꝫ ligneis, i, tractabilibꝫ z erectis in celuz p obedientiã z iusticiã accẽdit ignẽ diuini amoris. In lapideis ꝺo z duris cordibus extinguit eum q̃ ardent: ignem scz fer uoris peccati. De hoc igne ps. Supcecidit ignis. i, cõcupiscẽtie z nõ viderũt solem id ẽ xp̃m. Hinc ipa dicit Eccl'i.xxiij. Ego mater pulcre dilectõis, i, diuine dilectõnis que est pulcra z gratiosa, z hoc ad differẽtiam turpis dilectiõis scz carnalis vel mũdane: quã virgo extinguit ¶ Tercio qz oleũ est sapidũ et ꝓpingue: ita nomẽ Marie p deuotionez multũ sapit z impinguat mẽtẽ, ps. Impinguasti in oleo scz gratie z deuotionis caput meũ, i, mẽtem. Unde Anſel. vt allegatur a Ludol, libro de vita xp̃i parte, ij, c.lxxxvj, dicit. Nil certe vtilius post deũ memoria matris dei: nihil salubriꝰ meditatõe pij amoris quo feruebat in ꝓtẽplatiõe filij sui, nihil iocundius sapore gaudij ei⁹ q̃ multipl'r pasce bat in eodẽ filio suo. Hec Anſel. Ad id ibidem q̃stio vtilis mouet vicz Unde hoc est qꝺ sepe inq̃t vidim⁹ z audiuim⁹ pl'imos hominũ in suis piculis recordari noïs marie, et ilico oẽ piculũ euasisse, q̃ tñ inuocato nomine dñi Jesu non tam velociter: aut oïno nõ euaserunt talia pericula. Nimiꝝ inquit est qꝺ velocior et ꝓmptior est salus nõnunq;

memorato nomie Marie q̄ inuocato nomine Jesu. Et rñdens dicit: q̄ hoc nō ideo fit vt ipsa ꝟgo Maria potentior sit aut maior sit christo. Sed vt intēdicā qđ sentio: filius eius xp̄s dñs t iudex est oīm discernens merita singlor. Dum q̄ suo nomie inuocatus nō exaudit: iusto iudicio facit. Inuocat⁹ aūt nomie matris sue: t si merita inuocantis nō exaudiunt: merita matris intercedunt vt exaudiat. Hec Ansel. vbi s. Ecce q̄ nomē Marie potēs. Ad id Bern. t allegatur in spec'o ꝟgis dicit sic. Ubi nomē Marie nolat ibi demonū nocumentū effugat: reis venia: egris medela: t pegrinātibꝫ adiutoriū dat. O igit gliosum: o cōmēdabile nomen t sup oīa amabile ac venerabile. O suaue t cōfortatiuū nomē maria: nomē dñe mee t genitricis dei mei, o vtinam sis semp in corde meo.

¶ Articulus secundus de cognomiatōibꝫ dignissimis qbꝫ in scriptura Maria nolat.

Secūdum misterium declarādū dicit dignifice cognoiatōis. Ubi nota q̄ benedicta virgo in sacra scriptura cognominat dignissimis appellatōibꝫ pluribus fm plurialitatē sue pfectōis t virtutis. Precipue tamē vñ, inueniunt noīa dignitatis qbꝫ ipsa non imerito appellat. ¶ Primo nāq̄ appellatur amica vel in suplatiuo charissima, vñ Cant. iiij. Tota pulchra es amica mea. Et c. vij q̄ pulcra es t q̄ decora charissima in delicijs. Quare aūt hoc: plures assignant rōes fm magistꝝ Jacobū de voragie in suo marionali. ¶ Prima rō. qa ipsa est deo sup oēs dilecta t peminēter electa. Esa. vij. Oīm dñs dilexit eā. ¶ Secūda rō. qr sup oēs secretoꝝ diuinoꝝ est cōscia: qđ manifeste patet in incarnatōe. Hoc aūt est signum sūme amicicie: dicēte saluatore Joh. xv. Jam nō dicā vos seruos sed amicos: qr oīa q̄ audiui a patre meo nota feci vobis. ¶ Tertia: qr deo sup oēm creaturā ē familiarissima. Cui em vnq̄ angeloꝝ vel hoīm aut creaturarū cōcessuꝝ est vt p sua volūtate deū totiēs amplecterē: oscularē: manibus portaret: et p oīa dilectōis familiaria signa haberet: sicut marie. Uñ dicere potuit illud Can. j. Dilectus meus mihi t ego illi q̄ pascit inter lilia scz castitatis. Quarta: qr diuine voluntati fuit summe ꝟformata implēs oīa pcepta et ꝟsilia christi: qđ etiā est vere amicicie signū qm vt ait saluator Joh. xv. Uos amici mei estis si feceritis q̄ pcipio vobis. Hinc est q̄ vt dicit Tuli⁹, Amicoꝝ est idē velle t idem nolle. Et certe bñdicte virgis amicicia ad xp̄m est cōprobata in necessitate. Hā Prouer. xvij. Frater q̄ adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma. Et Eccli. vj. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis. Et Ecclesiastes iiij. Uę soli quia cum ceciderit non habet sublleuantem se. Et Ecclesiastes iiij. Melior est amicus pauper sapiens quam rex stultus et insipiens. Et Eccli. xxij. Frater q̄ angustijs cōprobat. Ipa aūt in oi necessitate christi affuit adiutrix fidelissima etiā vsq̄ ad crucē t mortez christi. Unde Bern. in medita. O virgo bñdicta qđ te adduxit ad mōtem caluarie, cur te nō retraxit pudor ꝟginalis: nec loci ipsius fedi tas, phibuit: nec iudeoꝝ t pp'oꝝ tumult⁹ retinuit: cur nō ptimuisti: cur nō horruisti inter latrones in cruce pēdētes astare tuo dilecto filio pēdenti in cruce, sed hoc fecit vis amoris q̄ erga tuū vnigenitū afficiebaris t attrahebaris: cū q̄ t sil' pati t crucifigi optabas ardenti desiderio dilectiōis. ¶ Secundo beata ꝟgo appellat sororem Can. iiij. Uulnerasti cor meū sororem meam, q̄ sunt ꝟba dei et xp̄i ad eam Et hoc pluribꝫ rōnibꝫ. ¶ Primo qr xp̄s est filius dei patris p naturā, et Maria est filia eiusdē p grām. ¶ Scōo sororem xp̄i est: qr coheres ei⁹: t cōicans cū eo regnū patris Ro. viij. Heredes dī coheredes āt xp̄i. ¶ Tercio dr sororem, qr est sororem sctō⁹ angeloꝝ p virginitatē. vñ Ambro. Uirginitas est soror angeloꝝ: decus virtutū: mors criminuz Et Hiero. Semp est angelis cognata ꝟginitas Ideo angeli dicebāt Can. viij. Quid faciem⁹ sorori nre in die qñ alloq̄nda est scz p angelū in annūciatōe. ¶ Quarto dr sororem populi christiani, tū p naturā: qr ē filia ade, tū p grē ptcipatiōez: qr est filia ecclesie t mē brū xp̄i. O ania christiana si aduerteres q̄nta tibi est gloria habere sororem talē que est regina angeloꝝ: dña mundi: mater dei ꝛc.

¶ Tercio btā virgo appellat filia, ps. Audi filia t vide t inclina aurē ꝛc. Audi intēdit scz ea q̄ dicēda sunt tibi ab angelo vt possis credere: qr fides ex auditu. Ro. x. et vide. i. expire scripturas ꝟphetaꝝ q̄ in te habēt cōpleri, et inclina aurē tuā: p obedientiā vt cōcipe possis filium dei. Et obliuiscere populum tuū t domū pa. tui. i. cōtemne omnem mundanū affectū p christo: vt christū lucri facias, t sic faciens ꝟcupiscet rex. s. deus decorem tuū. i. castitatis tue nitorē. Dicit aūt ipa filia dei, tum qr eius creatura, tū quia a

deo paterna sollicitudine est custodita sicut filia charissima. Vñ Can. viij. Quã pulcra es filia pncipis, i. dei, tũ qz deum patrẽ imitata. vñ aplus hortat oẽs ad bãc filiationẽ: dicens. Imitatores dei estote sicut filij charissimi. Ephe. v. ¶ Quarto nomiat sponsa Can. iiij. Veni de libano sponsa veni corona beris. Dicit aũt spõsa xpi fm eius diuinitatẽ, qz fm hũanitatẽ est eius mater z genitrix. Et merito dr sponsa qz christo est per fidem z dilectõem ꝓiũcta. Et ꝺa ps sui sanguinis purissimi est indissolubiliter diuinitati copulata in xpo. Ideo Sap. viij. Hãc amaui z ꝙsiui eam mihi accipe in spõsam. ¶ Quinto ꝓgnoiat virgo Lu. j. Missus est gabriel angelus ad virginẽ. Et hoc merito. qz ipsa est virgo virginũ. vt libro. viij. patebit latius. ¶ Sexto noiat mulier. Joh. xix. Mulier ecce filius tuus. Nec obstat q ipsa fuit z est virgo ĩmaculata. qz etiã virgo dicitur mulier nõ ꝓpter corruptionem sed ꝓpter sexus femínei ꝺditõez. vt patet Gen. ij. vbi Eua vocat mulier in statu ĩnocẽtie cum nõ dũ fuit corrupta sed virgo intacta. Edificauit inqt dñs costã in mulierẽ. Merito autẽ dr btã virgo mulier. qz mulier dr ꝙsi molliens berũ. i. dñm. Ipsa nãqz emollíuit deũ z placauit vel mitigauit: vt q ante erat tã durus z iratus generi hũano q oẽs hoies detrudebat in infernũ. ꝓterea Job. xxx. in ꝑsona generis humani dr. Mutatus es mihi in crudelẽ et in duricia manus tue aduersaris mihi. Nũc p ꝟginẽ bũdictã est eis furor mitigatus. vñ in natiuitate angeli cecinerũt Et in terra pax hoĩbus Luc. ij. Hinc xps multo crebrius in euãgelio se appellat filiũ hoĩs. i. btẽ virginis: q filiũ dei. qz emollitus est p eã. z in hoc cõmendat nobis suã ĩmensam miscdiam q dignatus est fieri hõ p nobis. Itẽ btã virgo intãtũ emollíuit eũ vt nostros defectus suscipe dignaret qui tamen in diuinitate defectũ pati non poterat vt p nobis deus impassibilis pateret: fame sceret z sitiret fatigaret z morer et. O mirabilis z maria emollitio Idcirco ipsa bñ significat p ꝟginẽ q ferocissimũ rinocerõtẽ emollit z in sinu suo dormire facit. z sic vinculat capit: z occidit. Itẽ intãtuz virgo emollíuit deum vt nũc maiora pcã patienter toleret q ꝙndã minora durissime vindicabat. Cõstat eñ q multo grauius offendũt moderni sodomite q antiqtus. qm nũc in christo humana caro summã habet dignitatez. vñ maior iniuria fit nunc christo a sodomit q ante incarnatõem. z etiã ab oĩbus luxuriosis. z tm nũc deus patienter expectat q ante durissime eos submersit. Quare hoc: nisi qz deus est p virginẽ mitigatus. Imo vt dicit Fulgẽt. iiij. Dicbo. Dudũ inqt celum et terra ruissent si non Maria pcibz sustentasset. Unde merito btã ꝟgo dr mlier p anthonomasiã. i. mollíes berũ vl herem. i. christũ dñm. Hinc Prouerb. vl. Mulierẽ fortẽ q inueniet. qz ex oĩbz ista sola extitit fortissima etiam sup deo potestatem habens. ꝓpter qđ subdit: pcul z de vltimis finibz pciũ eius. p cul inquã: qz pcium ꝟginitatis nõ est de terra sed de celo. qm vt dicit Hiero. Virginitas est celestis. et de vltimis finibz. qz de cõiunctõe dei z homis q sunt vltimi fines. ¶ Septimo nomiat regina. Vñ ps. Astitit regina a dextris tuis in vest. deau. Sed orit quẽstio Unde vel quare dicat dei mr esse regina cuz ipsa fuerit puella paupcula. Nã z in tpe sui partus in loco pauprimo vicz ĩ stabulo pepit. Et ĩ tpe sue purificatõis pauperũ oblationẽ habuit. s. duos pullos colũbax aut par turtux: quod erat pauperũ. vt patet Leui. xij. z Lu. ij. Item pauprimã vestem habuit: z xpm vilibz pannis vt moris est pauper inuoluit. vt canit eccl'ia. Miruz iglr quõ regiũ nomẽ et dignitatẽ habuerit: maxie cũ nec ei⁹ pater vicz Joachim rex fuerit alicui⁹ regni. nec eius mr vicz Anna fuerit regina alicui⁹ regni. vt patet ex bistoriis ¶ Ad hec respõdet fm Jacobũ de voragine in suo marionali q btissima virgo Maria licet fuerit pauperrima: z hoc volũtaria pauptate oĩa terrena abdicãdo: z solũ deũ sibi in thesaurũ ꝓptatũ eligẽdo: qtinus ĩpleret illud scriptũ ꝓsilij Si vis pfectus eẽ vade z vẽde oĩa que habes z da paupibus et veni seqre me Matth. xix. Nibilomin⁹ tamen ipsa fuit vere regina p alijs excellẽtissima pluribz rõnibz. ¶ Primo q̃dez ꝓpter parentelaz regiã. qz vt canit ecclesia Regali ex pgenie Maria exorta refulget. vicz ex pgenie Dauid. ¶ Secundo ꝓpter vnctionez regiam. Si eñ quem hõ vnxit in regem rex dicit vt patet in veteri testamto de regibus israel quos ꝓbete vngebant: mlto fortius virginẽ quam vnxit deus ipse regia vnctõe

pre oĩbus reginam predicamus. Añ de ea ps. Unxit te deus, s. p creationem, deus tuus p incarnationẽ, oleo leticie quo spũssti gratia accipit qua ex utero matris plena fuit, p consortib tuis. i. p oĩbus mulieribus.

¶ Tercio ꝓpter desponsationẽ regiã, quia a rege regũ ꝓpo desponsata est vt patuit supra

¶ Quarto ꝓpter dotatiõem regiã. quia dedit rex gloriam z gratiam: imo totũ regnũ celeste cuz oĩbus ptinentijs suis dotis loco ei cõtulit: vt dicere possit illõ Ber̃. xxx. Dotauit me deus dote bona.

¶ Quinto ꝓpter pfigurationem regiam, quia per regias est pfigurata. s. p reginam Sabba. iij. Regũ. x. Que oĩa q̃ a rege Salomone petijt obtinuit. Et etiã pfigurat p reginaz Hester: quam Assuerus qñ iterpatat humilitatis dom⁹ adamauit z posuit diadema regni in capite suo Hester. ij.

¶ Sexto ꝓpter dignificatiõem et potestatem regiã: quia ipsam tanq̃ reginaz exaltauit deus sup totã curiam angelorũ et hoim, et vt dicit Ber̃. Data est ei ptãs i celo z in terra tanq̃ regine.

¶ Septimo ꝓpter coronatiõem regiã: quia coronata est z itronisata in sui assumptõe in celum corona regia De qua Apocal'. xij. Mulier amicta sole z luna sub pedib eius z in capite corona xij. stellaz.

¶ Circa hoc accipiam⁹ vnũ miraculum quod refert discipulus im ꝓmptuario suo: exemplo. xxj. dicẽs

¶ Miraculũ

Q in quodã cenobio erat q̃dam frater nomine Hieronim⁹ pictor optim⁹ q̃ assuetus erat Marie imaginẽ omni studio ꝓtuz depingere z coronare z corona regia tanq̃ excellẽtissimam reginã depĩgere z describere. z diaboli imaginẽ turpissimã figurare. Qñ diabolus dolens cepit eum stimulare vehemẽtissime accendẽs luxurie libidine z importunis cogitationib agitare. Tũc q̃dam vice vt se vindicaret diabolus: apparuit ei in specie muliris pulcerrime alliciẽdo ad crimẽ Cui cũ cõsensum voluisset prebere: dixit ei diabolus. Tu es sacrista hui⁹ ecclesie. Accipe ergo hui⁹ eccl'ie thesauros z vasa auri et argẽti z frãge ea z oĩa in sacco ponens seqre me et in domo mea mecũ eris nullo sciente diu gauisurus. Cunq̃ talia cepisset opari: cepit diabolus vociferare dicẽs Currite dñi currite dñi: qz hieronim⁹ depdat thesauros ecclesie. Accurrẽtes cõpererũt hieronimũ fregisse plura vasa aurea z in sacculũ posuisse z admirati interrogarũt cur hec fecisset. ille ptimescens obmutuit. At illi: qz sero erat: ligauerũt eum ad colũnã volẽtes mane eum punire. Tũc diabolus ipsi ligato illudebat dicẽs. Nõne tu es q̃ semp me depingebas deformẽ: z illã mariã pulcerrimaz faciebas. Adiuuet te illa regina quã decorabas nũc si valet zc. Recordat⁹ itaq̃ hieronim⁹ miserationis genitricis dei: toto corde cepit eã inuocare vt in tanto pculo dignaret sibi succurrere. Tũc ipa pietatis mater apparuit ei et ait. Cõfortare hieronime z deinceps caue astutias diaboli. En quia seruũsti mihi nõ derelinquã te in ũstis tribulatõib. Et mox p angelũ apprehẽso diabolo illo ligauit eũ ad columnã hieronimo soluto, et ille grãs egit Hieronim⁹ igit admonitus a dña: pulsauit hora cõperẽti ad matutinũ: z accensis lãpadibus stetit in choro vbi cõsueuerat. Fratribus ipm intuentib mirati sunt oẽs: et viderũt in colũnã ligatũ quendã z magz cepe runt mirari. Cõsperexerũt thesauros ecclesie et inuenerũt oĩa vasa solida z integra: operante beata virgine. Unde stupore pcussi: facto capitulo ligatũ illum interrogarunt z cognouerũt esse demonẽ: quez exoluẽtes pmaxime verberauerunt. z sic ille stridens z clamãs aufugit. Deniq̃ hieronim⁹ pfessus scelus suum: narrauit quõ p miscõiam marie virginis fuisset liberatus, z oẽs audientes laudes deo z virgini benedicte pclamarunt. O igitur ania fidelis vide q̃s bonũ sit virginem bñdictã inuocare: eiq̃ deseruire. O supbenedicta ꝓgo dei mater charissima sponsa: sozor z filia. O virgo virginũ miseri cordissimaq̃ z regina excellẽtissima ac dña oĩm creaturaz: per illũ piũ Jesum q̃ te elegit: p illum tuũ dulcem natũ: p eius amorez sanctissimũ te depcamur: vt in hui⁹ mundi naufragio ptra oẽs demonũ insult⁹ succurrere nobis digneris. Amen.

¶ Articulus tercius q̃ nomen btẽ Marie xij. bonoz dignitatib est sublimatum

Tercium mysterium in hac pte declarãdũ dicit honorifice vl' pulegiate sublimationis.

¶ Ubi notanduz q̃ nomẽ benedicte virginis Marie ad numez. xij. stellarũ. xij priuilegioz honorib extat sublimatuz gloriosissime: q̃ in tres q̃ternarios diuidi pñt.

¶ Primo q̃dez:qz nomẽ Marie est ab eterno ꝓsecratũ z p̃electũ vt esset nomẽ genitricis dei, iuxta illud Prouer.viij. Ab eterno ordinata sum z ex antiq̃s anteq̃ terra fieret Sicut nãq̃ vt dicit Bern̄.in sermone, dulce nomẽ Jesus ab eterno est ꝓsecratũ vt sit nomẽ filij dei,sic dulce nomẽ maria ab eterno p̃electũ z ꝓsecratũ est vt sit dignuz nomẽ matris dei. Jdeo p̃s. A seculo nomẽ tuum ¶ Secundo:qz in libro vite añ alia noĩa z p̃ alijs scptũ. Cuz em̄ vt saluator noster testat oĩm electoz noĩa scripta sint in libro vite,vñ ait Lu,x. Gaudete et exultate qz noĩa vestra scripta sunt in celis, Et qz dei mr̃ iter oẽs electos p̃matuz tenet z p̃ oĩb est electa, iuxta qd̃ canit. Elegit eã deus z pelegit eã, Jgit̃ post nomen Jesu honorificẽtissime in p̃ncipio libri vite nomẽ marie est scriptum vt dicere possit illud p̃s, In principio libri scptũ est de me vt faciã volun,t.de me voluí:z le.t.in medio cordis mei, ¶ Tertio qz a p̃ncipio mũdi p̃figuratuz z varijs modis cõmẽdatũ.vt patet p totũ passum veteris testamẽti, Ubi aduertẽdũ q sicut dicit magister Leo.in sermone de natiui,ꝑgis. Nomẽ marie ex q̃nq̃ lr̃is est cõpositũ ad significãdũ q ipa est p̃cipue p̃figurata p.v.dñas veteris testamẽti. ex q̃z noĩb accepit p̃mis literis z cõiunctis:nomẽ marie resultat, ¶ Primo nãq̃ p M significat q ipsa p̃figurata ẽ p Michol q̃ fuit spõsa dauid regis:quã dauid intantũ amauit q cũ diu fuisset extra regnũ iudeoz noluit intrare regnũ nisi prius esset sibi michol p̃sentata,j. Regũ vlti. Sic btã virgo(interp̃tat em̄ michol pietas) z ipsa fuit pietate plena,et certe ipsa tantuz placuit deo q cum essz extra,s,in celo:noluit ingredi in hũc mũdũ nisi ꝑ̃us btã ꝑgo nasceret. ¶ Secũdo a denotat Abigail q̃ placauit Dauid ne occideret nabal.j. Regũ .xxv. Sic btã virgo placauit nobis deũ sua bũiluate:z nũc etiã q̃tidie placat sua intercessione:ne occidat pctõres eterna morte. ¶ Tercio p r denotat q ipsam figurauit rachel q̃ genuit Joseph q̃ vocat est a pharaone lingua egiptiaca saluator mũdi. Gen̄.xlj. Sic beata ꝑgo genuit vez saluatorẽ mũdi xp̃m deũ nostrũ. Quarto p i significat Judith que virtute castitatis occidit holofernẽ, Judith.xiij. Sic beata ꝑgo virtute sue ꝑginitatis lucipez occidit,iuxta illd̃ Gen̄.iij. Ipsa cõteret caput tuuz. ¶ Quinto p a denotatur Abysaach q̃ fuit electa sup oẽs filias hierusalẽ tanq̃ pulcriozz ad seruiendũ et mĩstrandũ regi Dauid.iij. Regũ.j. Sic btã ꝑgo fuit electa sup oẽs mulieres ad mĩstrãdũ regi celesti. Ecc̃i.xxiij. In habitatõe sctã coꝝ ipso mĩstraui. ¶ Quartũ p̃uilegiũ vl̃ honoris gloria est q nomẽ marie est ab angelo Gabriele p̃nunciatũ, Hoc nãq̃ tenẽt catholici doctozes q nomẽ Marie angelus Gabriel p̃nũciauerit eius parẽtib q eã videlicet hoc noĩe vocare deberẽt, Et ꝓbat a maiori arguẽdo, Quia si nomẽ Johis baptiste angelus gabriel p̃nũciauit Lu,j. multo fortius id de matre dn̄i sentiendum est, Et hoc idẽ testat Hiero,ó vita Marie scribẽs q angelus apparuit ei parẽtib precipiẽs q eã mariã noĩarent, Et sic patet p̃mus q̃ternarius. ¶ Quintũ:qz fidelib est amorosissimũ vel affectuosissimũ,qm̄ vt scribit Esaie xxvj. Nomẽ tuũ z memoriale tuũ in desiderio aie. ¶ Et nota q debem erga nomẽ marie affici p spũalem dilectõez,qz ex h̃ triplex bonũ ꝓseq̃mur. Primo cordis exhilaratiõnẽ z delectatiõnẽ, Vñ fm lr̃am hebraicam dicit p̃s, Letabunt oẽs q̃ diligũt nomẽ tuũ zc. Bern̄,O btã Maria tu nec noĩari potes q̃n recrees:nec cogitari q̃n tecũ sit affectus diligẽtiũ te. ¶ Secũdo internã vel spiritualẽ pacificatiõnez,p̃s.fm aliã lr̃am, pax multa diligẽtib nomẽ tuũ. ¶ Tercio eternã z celestẽ gl̃iatõem, p̃s, Gloriabunt oẽs q̃ diligũt nomẽ tuũ, Gloriabunt.s,in celesti patria.qz vt ꝺr in p̃s, Qui diligũt nomẽ ei habitabũt in ea. ¶ Sextũ p̃uilegiũ noĩs marie,qz demonib ẽ formidabilissimũ,qm̄ vt scribit Can,vj,terribilis est Maria vt castroz acies ordinata. Que ꝺba tractãs Gregoꝛ dicit, Nõ tantũ timẽt hostes inuisibiles quãlibet castroz aciẽ sicut mariã ꝺi matrẽ. De hoc latiꝰ supra ꝙte p̃ma.ar.iij. vtilitate.v. Hoc solũ hic addo qd̃ refert Ubertinus lõbardus in tractatu de noĩe Jesu q vicz cum q̃dã mulier a demone incubo vexarez nec poterat aliq̃ remedio liberari: venit ad btm̄ Eymũdũ petere cõsiliuz:q̃ dixit ei,accipe ꝑgã et ex vna ꝙte facias scribi nomen Jesu:z ex alia nomẽ btẽ virginis: z cũ demõ ad te more solito venit ꝙcutias eũ ꝺicta virga,q̃ facto liberata est. Item legitur in vita sancti Anthonij paduani q cũ de-

mon voluisset eum dormientez strangulare cepit noiare sctūs ipse Maria. z statim clr cūfuso lumīe in cella demō ꝓfusus aufugit. ¶ Septimū priuilegiuz, qz nomē marie est cunctis hoīb venerabilissimū: vt iā impletū sit illud Luc. j. Ecce em ex hoc btām me dicent oēs generatōes. Adeo nāq venerabile est nomē Marie in mūdo q etiā apud infideles reuerek. vt patet in lege Machometi, z etiā apud q̄sdam iudeos, de q̄b vide s. li. ij. parte. iij. ar. ij. circa stellam quartā Et q̄dem merito nomē Marie ab oīb venerak. qz res sacra digna est veneratiōe, sed eius nomē est ab eterno ꝓsecratū: vt patuit supra, igit zc. Nō si q̄ras: quō debeas venerari hoc nomē pium Marie, Dico q tripliciter. ¶ Primo in corde deuoti⁹ diligēdo ¶ Secūdo in ore venerabiliꝛ pnūciando et bñdicēdo: nō sicut heu multi faciunt q̄ piurant in noie marie vel maledicunt inimicis aut vituperando blasphemāt. Cōtra q̄s Leuitici. xxiij. Qui blasphemauerit nomē meū morte morial. ¶ Tercio q̄z venerari debet genuflexione z sacri cult⁹ exhibitōe: sepi⁹ eā salutādo Vñ psal. Adorabo ad tēplū sctm tuū, i. virginē matrē tuā que dicit tēpluz dei z sacrariū spūssancti, et cōfiteboꝛ noī tuo, s. collaudādo, Taliter nanq eam venerātib obuiabit ipsa quasi mater honorificata: honorificando eos in celesti glia. vt scriptū est Eccī. xv. Et exaltabit illos apud ꝓximos, i. sctōs dei. ¶ Octauū priuilegiū, qz hoc nomē est oīb inuocātib virtuosissimū: quoniam mirabilē ꝓtutē habet subueniendi in oī necessitate z in oī piculo atq in oī oꝛōis impetratione, Unde Bern. Sileat miscōiaz tuā o btissima Maria q̄ te in suis necessitatibus inuocatā meminit sibi auxiliū defuisse, Propterea nāq ecclesia nomē marie apposuit in salutatōe angelica: q̄tinus p ei⁹ inuocationē magis sortiak oratio effectuz, O peccatoꝛ, o quisquis es deuot⁹ virgini marie ꝓsidera virtutē nomis ei⁹ z gaude tenere bāc pciosam margaritā in bursa cordis tui recōditā, qz nullus lapis pciosus: nulla gēma tante est virtutis. Currāt alij p q̄stu mūdi, aggregent lapides pciosos q̄rū virtutib glient. Nā em phos alij valēt in piculis pseruādis, alij eoꝛ in fauoꝛib acq̄rēdis, alij l inimicicijs sedādis, alij i psperitatib cōsequēdis, Ualeāt vel forte nō vere ad ea valeāt, hoc solum ꝓsulo: hoc solū phoꝛtoꝛ acq̄rite O oēs auari, o omnes mūdani: acq̄rite hūc vnū lapidē pciosū: recōdite in arca cordis ꝟ nomē gliosuz triū sillabaꝝ Maria. et eritis securi in oī piculo, habebitis auxiliū in oī necessitate z angustia, et psperitatez in oī salubꝛi optato Nil em est malū quod nō remoueat, nil boni quod nō obtineat zc.

¶ Nonū priuilegiū quia hoc nomē est summe cōfoꝛtatiuū si homo aduertat. quia nullus sperauit in ea z cōfusus est, nullus īuocare potuit sic vt derelictus sit dūmodo bñ inuocauerit. iuxta illō Esa. xl. Quis ambulauit in tenebꝛis z nō est lumē ei, i. maria in auxiliū, q. d, nullus Unde oīs hō in ea spez ponere habet, qz vt canit Eccl'ia, ipsa est regina misericoꝛdie vita dulcedo z spes nostra, Et ipsa est mater gratie z mater misericoꝛdie q̄ ab hoste ꝓtegit: in hoꝛa moꝛtis suscipit, O tu qui times a periculo damnatiōis: recoꝛdare hui⁹ nomis: quia maria maris stella interpꝛetatur, si maris stella: ergo ad poꝛtum salutis deducens in hoc mari magno z spacioso. Hinc Bern, O homo securuz habes accessum ad deum vbi mater stat ꝓ te ante filium: z filius ante patrem, filius ostēdit patri latus z vulnera, mater ostēdit filio pect⁹ z vbera, nulla poterit esse repulsa vbi tot cō currunt amoꝛis insignia. An nō ergo confoꝛtaris quotiens nomis eius recoꝛdaris, dicit idem Bern. de nomine Jesu. quod et de nomine Marie accipe valemus. Hinc ꝓpheta Dauid ait. Sperent in te qui nouerunt nomen tuum. ¶ Decimum priuilegium, quia nomen Marie est gratiosissimum. Interpꝛetat em maria illuminatrix. scz lumine gratie, et pfecto nomen Marie gratiosum est, quia ipsa beata virgo est mater gratie. ¶ Nota aūt q ꝟm quinq litteras huius nominis Maria quintuplicem gratiam peccatoꝛes consequunt per hoc nomen, quas quidem gratias hoc nomen significare videtur, Prima littera M denotat misericoꝛdiam diuinam, Secunda littera a denotat amoꝛem supernoꝛum z eius accensionem. Tercia littera r significat remissionē peccatoꝛuz. Quarta lꝛa i denotat illuminatōem ex infusione iustificātis gratie. Quinta littera a denotat acquisitionem vicz meritoꝛ z pmioꝛū. Hinc Bernard. in sermone, Si criminis īmanitate turbatus

si ꝓscientie feditate ꝺfusus: si iudicij horro/re ꝑterritus: si baratro desꝑatõis absorꝑt⁹, Mariã cogita: mariã inuoca. ⁊ sic in temet ipso exꝑiri poteris q̃ merito dictũ sit nomẽ virginis maria. Hec ille. ¶ Undecima ꝑ/rogatiua nomis Marie est: quia est nomẽ dulcissimũ. Unde canit ecclesia. Salue re gina misericordie vita dulcedo ⁊ spes nostra. vñ quia ipsa est clemẽtissima regina: vita: spes: et dulcedo nostra. sequit q̃ nomẽ ei⁹ est dul cissimuz. Himirũ ex noie Marie (nisi assit impedimẽtũ in homine) tanta dulcedo cor di deuoto infundit q̃ mentis affectuz ma/gis ac magis afficit: nec satiari potest ꝑ de/siderio. quod testat Ecclesiastic⁹ cap. xxiij. dicens in ꝑsona eius. Spiritus inquit me us sup mel dulcis: et hereditas mea super mel ⁊ fauum: memoria mea in generatiões seculorũ. Qui edunt me adhuc esurient. sci licet ꝑ desiderio. Esaie. xxvj. Nomẽ tuuz in desiderio anime. ¶ Nota autẽ q̃ nomen Marie dulcorẽ infert. Primo visui. ps. Le tificabis me cum vultu tuo delectatiões in dextera tua vsq̃ in finem. Secũdo auditui Cãticor. ij. Sonet vox tua in auribꝫ me/is. vox em̃ tua dulcis ⁊ facies tua decora. ¶ Tercio dulcorem infert gustui. Cãticor. ij. Fructus eius dulcis gutturi meo. Quarto olfactui. Eccl. xxiiij. Quasi myrra electa de di suauitatem odoris. Et ibidez. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris. Quin to dulcorem infert cordis medullis. Unde Conticor. viij. Pone me vt signaculuz sup cor tutum. Et ꝑs. Gustate ⁊ videte quoniã suauis est domin⁹. s. in Maria ⁊c. O vtinã fidelis anima aliquãdo nouisses experientia certa: quia vt canit ecclesia: vere clemẽs pia et dulcis est Maria. ¶ Duodecima ꝓroga tiua. quia nomẽ Marie est efficacia mira/bilissimũ. Mirabiles em̃ efficere habet fru ctus salutiferos: vt in parte ꝓma articlo vl. patuit. Quis denicq̃ sufficiẽter extimare po terit quãta a principio mundi miracula fa cta sint ad nomẽ Marie ⁊ eius inuocatio/nem. Si em̃ vt dicit ps. Mirabilis deus i sanctis suis. q̃ mirabilis super oẽs in Ma ria que est omniũ sanctissima ⁊ domina. cui vt dicit Berñ. data est omnis potestas in celo ⁊ in terra. vt quicquid voluerit valeat efficere. Ut autem magis claresçat mirabi lis efficacia nominis Marie: referam hic vnum miraculum quod scribit Uincẽtius in speculo hystoriali. libro. viij. partis ꝓme. cap. cxvj. dicẽs ¶ Miraculum ¶ Qꝺ in cõ uentu sancti Bertini erat monachus q̃daz nomie Jostio: in quo cõuentu cum quidaz archiepiscop⁹ de terra sancta aduenies ho spitat⁹ fuisset. interrogatus est a monachis quis modus orãdi viris religiosis in terra sancta habitantibus solitus foret. Et retu/lit quomodo ab ipsis hierosolimitanis reli giosis acceperit cõsuetum fore: benedictam virginem hoc modo quotidie orare: vt vi/delicet ad honorem nominis eius ꝑm quin q̃ litteras eius quinq̃ Aue maria ⁊ totidez psalmos qui incipiunt ab eisdem litter⁹ de/promerẽt. Pro m Magnificat. Pro a Ad dominũ cũ tribularer. Pro r Retribue ser/uo tuo. Pro i In conuertendo. Pro a Ad te leuaui ⁊c. Prefatus ergo monachus Jo stio cepit hunc moduz orandi quotidie ad honorem nomis Marie obseruare. Acci/dit autẽ vt quadam nocte ipse nõ interesset matutinis cum ceteris fratribꝫ: ꝓpter quod subprior ad eius lectum venit ibiq̃ euz de/functũ reperit: quẽ putamus ex nimia dul/cedine amoris quam forte beata virgine si/bi apparẽte cuz filio hauserat excessisse. Uñ accurrũt fratres vultumq̃ eius discooperi entes inuenerũt quinq̃ flozes rosaruz. vn⁹ egrediebat de ore ⁊ lingua ei⁹: duo de ocu/lis: ⁊ duo de auribus. pro tali miraculo le/tantes detulerunt eum in chorum ⁊ ibi di/scooperta facie cum recentibꝫ rosis diligen ter intuentes: in rosa que de ore exibat iue/nerũt scriptũ Maria. Tenuerũt aũt eũ per septem dies suaui odore roseo fragrantem donec tres episcopi cõuenirent et multi alij clerici ⁊ laici qui videtes magnalia dei lau/dem dederũt deo ⁊ beate virgini. O igit⁹ no men dignissimũ Marie: nomẽ piuz: nomẽ cõfortans peccatorẽ. O nomẽ dulce: nomẽ amorosum ⁊ beate spei. O nomẽ venerabi le ⁊ ab oibus deuota mente celebre. Quid dicam⁹ in tua laude: cũ oim deficiũt lingue nec sufficiẽter te queũt laudare. vere nomẽ sacrum: nomẽ fructuosum: nomẽ mellifluũ vtinam saperẽt ⁊ intelligerẽt boies: et ipsuz quotidie inuocarent: ipsum semp in domi/bus cordibusq̃ scriptum tenerent: vt gram veniam et gloriam virginis benedicte meri to obtinerent Amen.

Incipit liber septimus de sanctissima vita beate Marie.

LIber septus agit de misterio sctissime vite bñdicte virginis Marie eiusq; virtuosissime actõnis. Et diuidit in tres ptes. In ꝓma pte agit de eius cõuersatõis z vite sanctitudine. In secũda agit de meritoꝝ z virtutũ ꝑcelsitudine: q̃ fulsit in summa ꝓfectionis altitudine. In tercia de gratiaꝝ eiusdẽ multitudie qua illustrata extitit cũ summa plenitudine in huiꝰ vite habitudine.

Pars ꝓma de vite sanctissime virginis beate atq; actionis eius ꝓtuosissime misterio: vbi ostendit qꝰ in vita suscepit sacramẽta et qualem regulã sanctitatis tenuerit.

FIli ne dimittas legẽ matris tue vt addaꝯ gr̃a capiti tuo. Prouerb. j. ca. Quib in verbis sapietissimus Salomõ spũsctõ dicante hortaꝯ nos vt matr̃ nostre. i. benedicte virginis Marie q̃ est spũalis mater nostra p regeneratõem et adoptõem filiatiõis diuine z fraternitatis dñi Jesu xp̃i. iuxta illud Ansel. dictũ. Si inq̃t xp̃s q̃ ex ea genitus frater noster est. cur illa q̃ genuit mr̃ nostra nõ est. q. d. sic. Huius inquã matris nostre legẽ. i. vite regulã z rectitudinẽ quã exẽplariter in se nobis imitãdaꝫ ostendit: ne dimittamꝰ: sed studiose obseruemus: q̃tũꝰ detur nobis copiosioꝝ gratia capiti nr̃o. i. rõnali mẽti q̃ est caput aie dirigẽs eã in actib suis. Profecto merito nos hortamur oẽs z singuli ad imitãdaꝫ sctitatẽ vite marie: qꝝ id ꝑsuadet nobis Primo q̃dẽ scꝑtura figuralr Secũdo natura exẽplaris. Tercio snĩa doctrinalis. In primo inquã ꝑsuadet scriptura figuralis. Nã Jacob consiliũ sue matr̃ sequẽs bñdictionẽ paternã cõsecutꝰ est Gen. xxvij. Ita z nos si volumus ꝓseqũ bñdictionem dei patris: ꝓsiliũ seqũmur matris marie vitã imitãdo. In secũdo ꝑsuadet natura exemplar̃. vt em̃ certa discimꝰ exꝑientia: pater diligẽtiꝰ fouet filiũ quẽ videt sibi assimilatũ q̃ dissimiliorẽ. qꝝ oẽ animal naturalr diligit sibi sile Eccĩ. xiij. Denicq; teste glo. sup p̃s. corꝰ nõ nutrit in nido suos pullos tãdiu q̃ usq; assimilari sibi incipiũt pẽnis nigrescẽtibus. eo qꝰ putat ñ esse suos pullos ꝓpter dissimilitudinẽ. q̃s tñ postea assimilatos diligẽter fouet z ĩtime diligit. Ideo dicit p̃s. Quis qꝝ deꝰ dat iumẽt̃ escã z pullis corꝛuoꝝ. s. i nido z̃. Ita spũalr maria mr̃ gr̃e nos in spũalib fouet sibi assimilatos z do prĩ exhibet diligẽdos. alꝫs ꝓpter dissilitudinẽ formidandũ est ne derelinq̃mur. Sectemur g̃ charissimi bñdicte virgis castitatẽ: hũilitatẽ: patiẽtiã z ceteras ꝓtutes. Ubi ei⁹ filiꝰ dñs Jesus clamat Math. xj. Discite a me qꝝ mitis sum z hũilis corde: z inuenietis req̃es a. ve. Tercio ꝑsuadet sentẽtia doctoralis. Unde Ambro. li. de ꝓginitate dicit sic. Sit vobis tãq; in imagine descripta vita Marie: de q̃ velut ex speculo refulget spẽs castitatis z forma virtutis. Hinc sumatis exẽpla viuendi vbi tanq; in exemplari magisteria sunt ꝓbitatis exꝑssa: q̃ q̃d corrigere: q̃d effugere: q̃d tenere debeatis oñdũt. Hec ille. O igit fideꝫ aĩa ausculta ꝓsiliũ sapiẽtis: suscipe eiꝰ exhortationẽ dicẽtis Fili ne dimittas legẽ mr̃is tue id est marie. O salubris admonitio. o dulcissima doctrĩa. o sanissimũ ꝓsiliũ: cui obtpando fit vt addaꝯ gr̃a capiti tuo. Si gr̃a: ergo et gl̃ia. z ꝓ oñs oñe bonũ. Quia ergo vite marie nobis imitãda in ꝓdict̃ ꝓbis ꝓponit Idcirco de ea acturi tria misteria ĩ hac pte declarãda notabimus: q̃b eius ꝓuersatõis z vite sctitatem agnoscere valebimus z imitari sciemus.

Primũ dr misterũ scꝑturalꝫ obmissiõis.
Scõm dr misteriũ sacrãlis suscepcõnis.
Tercĩũ misteriũ regularis obseruatiõis.

Articulus ꝓmus quare euãgeliste nolucrũt de vita beate Marie scribere aut de eius morte z similibus.

PRimum misterũ declarãdũ dr scꝑturalis obmissiõis. Nã a plerisq; sepeꝰ q̃sitũ est Quare vicz ĩ sacra scꝑtura canonicaq; nusq; aliq̃d scribit de sanctitate z gestis Marie. Nec ab euãgelistis tex̃it q̃q; de eiꝰ vite hĩstoria: imo nec etiã de eiꝰ origine: aut parentũ sanctitate: nec de gl̃iosis actibus z gestis supmirabilib: aut ꝺ eius morte: aut sacramẽtoꝝ noue legis susceptione. Dirũ certe ẽ cur scꝑtura obmiserit et tacuerit hec oĩa z alĩa matris dei p̃clara opa. Matthe⁹ q̃pe ca. j. scribẽs de christi genealogia hoc

solum dicit Jacob genuit Joseph virū marie: de qua natus est Jesus q̄ vocat christ⁹. putabā dicere debuisse: virum Marie filie Joachim quā ex anna vxore angelo nūciā te miracl'ose genuit: q̄ fuit ꝑgo castissima ꝛc: Similr ꝛ Lucas Missus est in̄t angelus ad virginē ꝛc. nō describit ei⁹ ortū nec ei⁹ gesta aut vite seriē: aut ꝑclara sanctitatis opa. et sic de alīs euāgelistis. Preter hoc solū q̄ ꝯceptionē filij dei ex ea spūsctō factā describunt ꝛ ea que ad id dūtaxat ptinere vident Et ad id assumūt argumētū tale obiciētes quia euāgeliste ꝑcursoris ortū: parentūq̄ dignitatē: vite sctitatem: arduaq̄ et ꝑclara ei⁹ gesta descripserūt vsq̄ ad terminū vite eius et martyriū. ergo multo magis hoc de mr̄e dei facere debuerūt: ad fidei ꝛ mor. edificationē. Videt g̃ q̄ sacra scriptura obmittendo sit diminuta. ¶ Sed cōtra est: q̄a sancto spiritu inspirāte locuti sunt scī dei hoīes. ij. Petri. j. ꝛ Matth. x. Nō vos estis q̄ loq̄mini: sed spūs ꝛc. Unde ipso dictante scripserunt q̄cūq̄ scripta sunt in canonicis scripturis: in q̄bꝫ error vel diminutio nullaten⁹ admitti debuit. De⁹ em̄ ꝛ natura nō abūdant in superfluis: nec deficiunt in necessarijs: nec q̄cq̄ faciūt frustra: vt dr. ij. phicor. igit ꝛc.

¶ Rūdeo ꝑm Alber. magnū sup missus est. ca. lxxij. alios q̄z doctores catholicos de h̄ tractātes q̄ summe rōnabiliter factus est vt hec de ꝑgine matre dei sint obmissa in canonica scriptura a sanctis: nec aliq̄d sit exp̄ssū nisi qđ spectabat ad incarnatiōem ex ea factā. Hoc em̄ egit spūssanctus miro ordine diuine sapie: ꝓcipue triplici rōne.

¶ Una est ratio p̄suppositionis

¶ Alia est ratio excitāde deuotōis

¶ Tercia repmēde elatōis vl' nr̄e hūiliatōis

Una est rō p̄suppositōis. q̄z vicz sctitatis excellētia ꝛ dignitas matris dei ab oīb christicolis debito p̄supponit: circa quaz errare esset ꝑma principia cōfundere ꝛ in heresim damnatā venire. igit superfluū fuit ea describere ꝛ vicios̄um. cū ꝑm Aresto. q̄ vnū dicit q̄dāmodo plura dicit. Et itez. Pctm̄ est fieri ꝑ plura q̄ eque bene p̄nt fieri ꝑ pauciora. Et. ij. phisicoz. ꝛ. viij. Thopicoz. Un̄ sicut symbolū ap'loz nullibi apud euāgelistas in forma scriptū legim⁹: q̄z firmiter credenduz p̄supponit mētibꝫ fidelūm inscribēdū: ita pari iudicio spūsctō dictāte factū est de hystoria matris dei: excellentia ve ꝛ sctitate. Q̄m̄ ita dixit Matth. de qua natus est iesus ꝛc. eo dicto oīa subsequētia dixit tanq̄z inclusa et p̄suppositā. scz de summa eius sctitate: dignitate: meritorūq̄ ꝛ ꝑmioꝝ excellētia. et sic in alīs etiā euāgelistis a ꝑple cōmēdat mater. Cū em̄ arbor bona nō facit nisi fructus bonos Matth. vij. Si g̃ ꝑples sanctissima et dignissima: ita ꝛ mater: matr̄e cum sit mater dei q̄ sancti⁹ ꝛ digni⁹ dici nō potest. Un̄ plus de ea scribere supfluū fuisset: q̄z dicendo q̄ genuit Jesum filium altissimi: vl' q̄ est gr̄a plena: dn̄s tecū. ꝛ filia: sufficiēter breuiꝫ bo oīa dixit q̄ vicz a nulla gr̄a: a nulla sctitate: a nullo meritoꝝ ꝛ ꝑmioꝝ genere fuerit aliena. Sed q̄cq̄d boni aliq̄ creatura fecerit vel recepit: de hoc nō liceat eā forz expertem: cū existēs dei mater sit sūma ꝑsona ipso facto ꝛ a nullo illustriū superari potest. vt dic Damascen⁹. ¶ Alia rō est excitande deuotionis. q̄z ꝑ hoc fidelūm doctorū deuotio excitat ad inq̄rendum. iuxta illud Eccl. xxiiij. Qui edūt me adhuc esuriūt. Et infra. Qui elucidāt me vitā eternā habebūt. ¶ Tertia ratio nostre hūiliationis ꝛ repmēde elatōis Nam nostra vana gloriatio repmit ne nostra bona opa ꝑ magno reputemus: cū videamus q̄ excellētissimi meriti opera plura a btā ꝑgine facta: imo ꝛ ab ipso dn̄o Iesu vsq̄ annū. xxx. impleta: scriptura q̄si non estimans ꝑterijt subticēdo: q̄si tacēdo dicat nobis illud Lu. xvij. Cum feceritis oīa que ꝑcepta sunt vobis dicite: serui inutiles sumus. Et illud Matth. vj. Noli tuba canere añ te ꝛc. ¶ Ite dn̄s nr̄ ꝛ dn̄a nostra suas secretas habitudines sibi notas per se noluerūt manifestare. iuxta illud Prouer. xxvij. Laudet te os alienū: nō tuū. Unde illa scripta nō sunt. Ea aūt q̄ in ꝑsentia discipuloꝝ vel populorū fecerunt scripta sunt ad nostram edificatōnem: q̄tin⁹ doceremur ꝛ nos vt sic bona agamus q̄ laudes exterius nō quaramus. q̄z vt dicit Grego. Studiū celestis desiderij a malignis spiritibꝫ custodire nō sufficit q̄ hoc ab humanis laudibꝫ nō abscondit. Dep̄dari em̄ desiderat q̄ thesauz in via publice portat Decille. Et sic patet q̄ rōnabiliter valde spiritusancto dictante scī euāgeliste ea que spectant ad incarnationis fidem breuius scribere voluerunt ꝓpter fidei astructionem ꝛ edificatōem. Ea autem que

secrete gesta z apostolis aut alijs ignorãtibꝫ facta sunt licet fuerint magna z mirabilia super oĩm sctõꝝ alioꝝ gesta tacuerũt: pmissas ꝓpter rõnes. ¶ Ad illud igit in oppositũ q̃ vicꝫ saltẽ eius ortũ z parẽtũ sctitatẽ scribere debuerũt. Rñdeť q̃ exquo parẽtũ Marie gl'ia z dignitas ab illa fuit ꝓpter quam et illi antecessere: z tota illa gẽs electa est. ideo nõ debuit maria p parẽtes cõmẽdari, sicut nec chr̃istus p matrẽ cõmẽdať, sed econuerso ex plis sanctitate dať intelligi sctitas parentũ.

¶ Ad aliud de p̃cursoris ortu vita z morte z̃. Rñdeť q̃ hec rõnabil'r ꝺ̄ p̃cursore scripta sunt, q̃ nisi scripta fuerint dubitari potuissent. Marie aũt miraculosa cõceptio z ortus gaudiosissim⁹: vita sctissima: opa p̃cellentissima z arduissima: atꝫ mors p̃ciosissima et gl'iosissima z̃. idcirco scribi nõ debuerũt q̃ certissima fide credit inter fideles viros q̃cq̃d ad el⁹ dignitatẽ: sctitatẽ z p̃cellentiã p tinet z p se notũ est his q̃ de iesu integrã habent fidem. O igit peccatrix aia agnosce q̃ nullã habes cauillatõis cãm ꝓtra scripturã sacrã. Quecũꝫ em̃ scripta sunt: ad nr̃am doctrinã scripta sunt Ro. xv. O aia chr̃istiana ppẽde: quia maxia opa p̃termissa sunt silẽtio ꝓpter tuã instructõem: vt studeas magna credere tanꝫ fidei p̃supposita de Maria z eius ple Jesu z vt studeas deuoti⁹ inq̃rendo meditãdoꝫ merita acq̃rere atꝫ vt addiscas humilitatez in actibꝫ tuis seruare. O pie deus q̃ dulciter nos allicis: q̃ benigne instruis: et q̃ salubr̃iter humiliari vis: nos vt exaltes z̃.

¶ Articulus secundus q̃ beata Maria in sua vita suscipere debuit z de facto suscepit omnia ecclesie sacramẽta sibi congruentia.

¶ Capitulum. I.

SEcũdum misteriũ de vita marie declarãdũ dicit sacramẽtalis susceptiõis. Ex q̃ em̃ in hac vita habet bõ potissime per sacramẽta sanctificari: qm̃ ipsa sacramenta ex virtute diuina habẽt efficaciã sanctificandi et gr̃am ꝓferũt per quã ania curať ab infirmitatibꝫ vicioꝝ, vt patet in q̃rto li. sniaꝝ. ꝓpter qꝺ̄ Aug⁹. diffiniẽs sacramẽtũ inq̃t: est illud in q̃ sub tegumẽto rer̃ visibilium diuina virtus salutẽ secreti⁹ opať. Et Hugo de sancto vic. li. de sacramẽtꝭ dicit. Sacramẽtũ est materiale elemẽtuꝫ extrinsecus oculis suppositũ ex sanctificatiõe gratiã inuisibilez cõferẽs. Idcirco ꝓmo ꝓsiderãdũ nobis est si btã virgo in hac vita suscepit sacramenta noue legis q̃ instituit chr̃istus dñs ꝓpter nostrã sanctificationẽ et salutem. Quia em̃ nil de hoc in canonicis scripturis repit expressum: a pleriscꝫ manet indubitatuꝫ. ꝓ hac itaꝫ re tria sunt notãda ad p̃sens.

¶ Primo generalis conclusio.

¶ Secundo ꝓbabilis ratio.

¶ Tertio particularis inq̃sitio.

Primo inquã notãda est generalis conclusio que ponit p̃m Alber. sup̃ missus est. ca. lxxxj. z est talis. Qbtissima ꝺ̄go Maria in sua vita suscepit oĩa ecclesie sacramẽta q̃ tẽpore suo oĩbꝫ hoĩbꝫ general'r fuerũt instituta z promulgata oĩbꝫ obseruanda.

¶ Capitulum. II. quare debuit Maria suscipere sacramenta.

SEcundo notanda est hui⁹ ꝯclusiõis rõ. Nã beata ꝺ̄go suscipe debuit sacramẽta ecclie multiplici rõne p̃m eundẽ Alber. vbi supra. ¶ Primo ꝓpter suũpsi⁹ hũlliatõez. q̃a q̃nto p̃ ceteris fuit sanctior vniuersis: tanto magis decuit vt se humiliaret ad sacramentoꝝ susceptõem, sicut etiã hũiliauit se ad legẽ purificatõis veteris legis Lu. ij. iuxta illud saluatoris Lu. xvij. Cũ feceritis oĩa: dicite serui inutiles sumus: q̃a q̃ꝺ̄ debuim⁹ fecimus. ¶ Secũdo ꝓpter p̃cepti impletionẽ: q̃ p̃ceptũ obligabat oẽs. iuxta illud de baptismo Joh. iij. Nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ z spũsctõ nõ introibit in regnũ celoꝝ. ¶ Tercio ꝓpter scãdali euitationem q̃ꝺ̄ ortũ fuisset in ceteris chr̃isticolis. ¶ Quarto ꝓpter meritoꝝ superogationẽ. ¶ Quinto ꝓpter hereseuꝫ cõfutationẽ q̃ vicꝫ asserebãt ipm̃ nõ hoiem esse sed angelum. ¶ Sexto ꝓpter pfectoꝝ instructõnem: vt q̃ sctus est sanctificet adhuc Apocal'. xxij. c. ¶ Septimo ad pctõꝝ redargutionẽ. Quid em̃ in sui excusatõe pctores dicere p̃nt recusantes sacr̃m pnie z alia q̃ cũqꝫ sacramẽta: cũ audiant etiã sanctissimã celoꝝ reginam sacramẽta suscepisse, pfecto eius exemplo redarguunť de negligentia z puocanť ad ea suscipienda.

¶ Capitulũ. III. de singulis sacramẽtis in speciali Utrum Maria susceperit.

Tercio hic notandū restat ꝑticularis inq̄sitio de singulis sacramentis ecclesie,

¶ Primo de baptismi susceptione,

¶ Secūdo de cōfirmatione,

¶ Tercio de eucharistie acceptione

¶ Quarto de sacramēto penitētie.

¶ Quinto de sacramēto matrimonij,

¶ Sexto de extrema vnctione,

¶ Septimo de sacramēto ordinis,

Primo igit̄ de sacramento baptismi queritur. Utr̄ btā ꝑgo fuerit baptisata Et potes obijcere q̄ nō, q̄ sapiētis est nil frustra facere, sed frustra accipit medicinam q̄ nō indiget, Cū ergo dña fuerit sctificata in vtero: et vt pie credit a multis fuit ꝓcepta sine pctō originali, g̃ nō indigebat baptismo, et sic frustra accepit: qm̄ baptism⁹ est medicia ꝺ origiale instituta ꝑm doctores. ¶ Itez cū ipsa fuerit plena gr̃a: si baptisaret q̄d suscipet gr̃e, vnō videt q̄ ficte accessisz cū rē sacramēti. i. gratiā aliquā nō suscepisset, nō g̃ debuit baptisari: cū scptū sit Sap. vij. Spūssctūs discipline effugiet fictū. ¶ Item si baptisata esset deberet eccl̄ia agere festū ei⁹ baptisatōis, sic eoq̄ purificata est agit festum eius purificationis: cū tā solēne festū scz baptismatis vt factū: multū fortius p̄staret ad edificationē fideliū. Relinquit ergo q̄ nō fuerit baptisata. ¶ In cōtrariū arguit, q̄ ꝑceptuz de baptismo obligabat oēs post sui ꝓmulgatōez ad sui susceptōem, ergo z btām virginem.

¶ Itē dñs Jesus q̄uis nō indigeret baptisatus fuit, ergo z btā ꝑgo baptisari debuit: q̄uis nō indigeret, ꝓpter illō Joh. iij. Amē amen dico vobis nisi q̄s renat⁹ fuerit z̄c. Et Marci vlti. c. Qui crediderit z baptisatus fuerit salu⁹ erit. ¶ Item de ap̄lis supponit q̄ fuerūt baptisati ꝑ illud Joh. xiij. Qui lot⁹ ē non indiget nisi vt pedes lauet, ergo multo magis de beata virgine credēdū est: cū fuerit ꝑfectissima obseruatrix ꝓceptorū: q̄ baptisata fuerit. ¶ Respōdeo ꝑm Alber. vbi s. q̄ ꝑfecto credendū est btām ꝑginem fuisse baptisatā, alias em̄ nō haberet caracterē ꝑ quē distingueret a iudeis z gētib⁹. imo cū ipsa fuerit humillima nullū graduz humilitatis ꝑtermisit, z ideo baptisata ē: nō solū baptismo x̄pi sed etiā baptismo Johānis, vt videt sentire idē Alb. vbi s. c. lxxxiij.

¶ Ad ꝓmū obiectum z secundum respōdetur ꝑm eūdem Albertū vbi s. c. lxxxj. q̄ btā virgo nō frustra baptismum suscepit nec ficta fuit, quia eo q̄d habere debuit nō caru⁹it: sed abūdauit peccati destitutōe z fidei ꝑfectione q̄ req̄runt in accedēte. Nec obstat q̄ sine origiali fuerit ꝓcepta vel q̄ fuerit sanctificata plenissime: qm̄ ꝑm Tho. in. iiij. di. vj. z cōiter alios docto. q̄libet tenet ad baptismū etiā sctificat⁹ in vtero ꝓpter tria. Primo ꝓpter acq̄rendū caracterē q̄ annūeret in plo dei z q̄si deputet ad ꝓcipiēda sacramēta diuina. Secūdo vt ꝑ baptismi ꝓceptōez passioni x̄pi etiā corꝑaliꝝ ꝓformet. Tertio ꝓpter bonū obediētie, q̄ ꝑceptū ꝺ baptismo oiby datū est, vñ gratiā acq̄siuit: q̄ ꝑ baptismū suscepit btā virgo caracterē impssionez: augmētationē meritoꝝ atq̄ ꝓtutū exercitationē. z sic patet. ¶ Ad terciū, quare vicz nō agat festū ei⁹ baptismi sicut festū purificatōnis Una rō esse pōt: scz, q̄ baptismus eius fuit celebrat⁹ in secreto, oblatio aūt in purificatiōe fuit in manifesto. Alia rō, q̄ baptismus ꝑ se z ꝓncipaliꝝ datus est in remissiōez pctōꝝ, z ideo ne putet ipa habuisse pctm̄ a q̄ mūdaret in baptismo: nō debuit festū ei⁹ baptismi instituī. Nec obstat q̄ ecclesia baptismū dñi solennisat qui tamē non habuit peccatū: quia ob hoc facit: quoniā sua baptisatio nostri baptismi fuit consecratio. Et sic patet. ¶ Secundo de cōfirmatiōe queritur vtrū beata virgo fuerit cōfirmata. Et potes arguere q̄ non, quia dñs Jesus qui solus potuisset ei legez dedisse nō legit hoc sacramētuz instituisse: ergo nec ipsa tenebat hoc sacramētū recipe. Item cōfirmatio est sacramentuz ad hoc institutum: vt per manus impositionē a pontifice detur spūssanctus quo ro boret homo in pugna spiritualī. vt dicit raban⁹ z ꝓcoꝛditer doctores alij. Sed beata virgo ad nullius man⁹ impositionē spūmsanctū recepisse legit: nec robore spirit⁹ indiguit: quoniā plenitudinē gratie habuit, ergo nō videt quare confirmari debuerit. ¶ Cōtra. Beata virgo fuit plene et ꝑfectissime christiana, sed hoc fit per sacramētum cōfirmatōnis: vt homo inueniatur plene christianus. Unō raban⁹ Omnes inquit fideles per manus impositionē episcopoꝝ post baptismū debent accipe spiritumsanctū vt pleni inueniantur christiani.

ergo btā virgo cōfirmata fuit. Reſpōdeť ergo ſm Alber. c. lxxxj. q; btā virgo fuit cōfirmata licet nō ſit in ſcriptura expſſum. Haz cōfirmatio licet ſimplr nō ſit ſacrm neceſſitatis: eius tm ꝓtēpt⁹ eſt dānabilis, vt volunt Richar. Bonauen. Alexan. Thomas. Petrus z Albert⁹ in. iiij. diſt. vij. Unde q; btā virgo fuit pfectiſſima obſeruatrix cōſiliorū et p̄ceptoꝝ, ſequiť q; ꝓfirmationē ſuſceperit. ¶ Ad p̄mū obiectū reſpōdeť q; ſm Petruz aur̄. in ſuo cōpēdio li. vj. c. iij. dñs Jeſus cōfirmationē initiauit q̄n manū puulis impoſuit z eis bñdixit. ¶ Ad ſecūdū reſpōdetur ſm Alber. vbi ſ. q; in ꝓfirmatōe recepit beata virgo alteri⁹ caracterꝫ impſſionē ampliozē meritoꝝ augmētationē z pfectionē: ꝑtutū exercitatōem z declaratōez ꝓpter q̄s gratias cōfirmationē nō fruſtra ſuſcepit. ¶ Tercio de euchariſtie acceptiōe Querit vtꝝ beata virgo acceꝑit euchariſtiaz. Q; ſi obj̄cit q; nō, q; nō videť q̄d gr̄e in euchariſtie acceptiōe acceꝑit. Hoc em̄ ſacramētū eſt inſtitutū ꝓpter charitatis augmētū z in remiſſionē pctoꝝ venialiū ac cautelā mortaliū, z vt ſignum paſſiōis x̄pi rememoreť. Luce. xxij. Hoc facite in meā cōmemoratōem. Hz beata virgo etiā abſq; hoc charitate plena fuit z remiſſiōe pctoꝝ vl̄ cautela mortaliū nō indiguit, q; nunq; peccauit nec mortal̄r potuit peccare nec indiguit ſigno recordatōis ſenſibili q̄ ſp x̄piformis fuit ſm ſenſuz z deiformis ſm intellectū, g̃ euchariſtiā accipere nō debuit. ¶ Sed ꝓtra, q; hoc ſacramētum eſt amoris: g̃ ip̄m matr̄e debuit ſuſcipe q̄ fuit ſūma in amore. ¶ Rñdeť q; btā virgo euchariſtiā ſep⁹ accepiſſe cōprobať tā ex auctoritate: q; ſcriptū eſt Actuū. j. Erāt pſeuerātes in oꝛōne z cōicatōe fractōis panis cum Maria mr̄e Ieſu: qđ de cōione euchariſtie accipiť ſm glo. q̄ ex rōne quā ponit Alb̄. c. lxxvij. ſup miſſus eſt, q; vicz omnes fideles tpe opoꝛtuno z ab eccl̄ia determiato tenentur cōicare ex obligatiōe ſentētie ſaluatoris Joh̄. vj. Niſi māducaueritꝭ carnē filij hoīs nō ba. vi. in vobis, g̃ btā ꝓgo ſi nō cōicaſſet ſcādaliſaſſet, ſz nō ſcādaliſauit: g̃ cōicauit. ¶ Ad id ī oppoſitū rñdet Alex. vbi ſ. c. lxxxj. q; de ſacro altarꝭ recepit btā ꝓgo dñice paſſiōis ſpecialē recordatōem: deuotōis actualis exercitatōez. Et ꝫ filij abſentiā corꝑalē z viſibilē: p̄ſentie filij in hoc ſacramēto ꝓſolatione. ¶ Quarto de ſacro penitētie Querit vtrū btā ꝓgo ſacrm penitētie aliq̄n ſuſcepit in vera ꝓtritōe: cōfeſſione: z ſatiſfactiōe. Et arguiť q; non. Hā nunq; peccauit: g̃ nunq; ꝓtrita fuit. ſed ſine cōtritōne nō eſt gr̄a p ſacramētū pn̄ie, g̃ ipſa nō recepit ſacrm penitētie z ei⁹ gr̄am. ¶ Itē ꝓfeſſio ficta eſt ſine cōtritione, ergo cū in ea cōtritio locū nō habuit: nec cōfeſſa fuit. ¶ Itē ſatiſfactio ſicut etiā cōtritio z cōfeſſio nō eſt niſi de pctō: cum g̃ nunq; peccauit nunq; penituit. ¶ Contra. Cōfeſſio fuit in lege veteri z noua de p̄cepto, igiť oīes tenebanť z p oīs etiam ip̄a. ¶ Itē pn̄ia eſt p̄ma virt⁹: vt dicit glo. ſup illo verbo penitētiā agite. Sed beata virgo habuit oēm gr̄am z ꝑtutē, ergo z penitētiā. ¶ Itē btā virgo fecit ꝓfeſſionē operꝫ ſeruando cōfeſſionē z offerēdo oblatōem ſtatutaz ꝑ peccatricib⁹ purificādis: vt patet Lu. ij. g̃ debuit facere etiā cōfeſſionē oꝛis in noua lege. ¶ Reſpōdeo ſm Albertū vbi ſ. ca. lxxxj. q; btā ꝓgo ſuſcepit gr̄as oīm ſacramentoꝝ vel in ſeipſis vel eq̄pollēti excellēter. Unde virtutē z ſacramētum pn̄ie ſuſcepit excellentius p̄ alijs viatoribꝫ, quia in alijs actus penitētie reſpicit peccatū quod ineſt vel infuit. In virgine aūt bñdicta ſine p̄ſentia vl̄ p̄ceſſione culpe fuit actus pn̄ie. Iſte aūt act⁹ pn̄ie eſt deteſtatio peccati ſiue nolle peccare. Beata igiť virgo habuit ꝑ cōtritione pententiali innocētie cōſeruationem z ꝓpetuꝫ nolle peccare. ¶ Itē ꝑ ꝓfeſſiōe habuit gratiā rūactionē, z ꝑ ſatiſfactōe opez ſuꝑerogationē. Et per hoc ſolui poſſunt obiecta in contrarium. ¶ Sed circa hec adhuc remanet dubium: quid beata virgo confiteri potuit cum nullius peccati cōſcia fuit: que etiā veniale nō habuit. ¶ Reſpondet Alber. vbi ſu. p̄a. q; triplex ē cōfeſſio. Una accuſatio peccatoꝝ. Alia eſt recognitio incōgruitatis et ingratitudinis beneficioꝝ. ¶ Tertia cōfeſſio inſufficiētie meritoꝝ. Et hec tercia ſolū fuit ꝓprie btē virginis cōfeſſio: q̄ ꝓfitebať deo q; tantā gr̄am recepit quā nunq; cuz cōdigno meruit vel oīs creatura mereri potuerit: licet ipſa de cōgruo meruerit. ¶ Itē adhuc q̄rit q̄s fuit ei⁹ cōfeſſor. Et videť q; btūs Petrus: q; ordo eſt inter cōfeſſoꝛes z cōfitētes. Cū ergo beata virgo fuerit ſūma debuit cōfiteri ſūmo cōfeſſoꝛi et digniſſimo, hic aūt ē papa, ſz petr⁹ fuit papa ergo petro ē ꝓfeſſa.

¶ Sed cõtra. Supior̃ platus nõ debet se intromittere de admiſtratiõe ſui inferiorꝭ: vtpote archiep̃s de his q̃ ſunt ſui ſuffragan̄ nei: niſi in determiatꝭ caſib̃, vt patet extra d offi. iudi. ordi. c. paſtoralis. ⁊ ibi in glo. q̃ cũ bta ꝑgo eſſet ſpecialr̃ btõ Johãni cõmiſſa: ab ipſo debuit recipe ſacramẽta. Cõceden dũ eſt q̃ q̃ bta virgo p̃miſſo mõ cõfeſſionez fecerit btõ Johãni euãgeliſte ſuo ꝓprio confeſſori, ⁊ ab eo acceꝑit ſacramenta poſt filij mortẽ. Hec Alber. vbi ſupra. ¶ Quinto de ſacramẽto matrimonij q̃ſtio locũ nõ habet, quia cõſtat ex euãgelio q̃ ipſa fuit deſpõſata Joſeph, ⁊ fuit vez matrimoniũ: ſic̃ patuit in li. p̃mo par. vj. ar. ij. ca. j. ¶ Sexto de extrema vnctõe. Si q̃ras vtz eã bta virgo ſuſcepit, breui verbo Rñdet q̃ ſic: tali rõne quã ponit Alber. vbi s. qz ſi q̃s totã legem ſeruauerit: offenderit aũt in vno: factꝰ ẽ oĩm reus Jaco. ij. Sed q̃a extrema vnctio fuit de lege a dño inſtituta ⁊ ab eccl̃ia, cum legitur Mar. vj. q̃ diſcipulos miſit dñs circũire caſtella q̃ oleo vngerẽt infirmos vt ſanarent, q̃ bta virgo tenebat ad extremã vnctõnem, ⁊ p ꝓñs eã ſuſcepit. De hac re hic breuiter ꝓtr̃ſeo ne tediũ ꝑplexitas generet. Latius aũt habes hãc q̃ſtionẽ declaratã lib. x. par. j. ar. j. §. ij. qz ꝑtinet ad materiã de morte ⁊ obitu Marie. ¶ Septimo de ſacramẽto ordis: ſi q̃ras, Rñdet ſm Alber. vbi ſup̃ q̃ hoc ſolũ ſacramẽtũ bta virgo nõ recepit, nec eiꝰ caracterẽ habet. Et hoc ideo, qz congruit eã hoc nõ recipe. Primo ꝓpter ſtatꝰ ſui cõtrarietatẽ. Sacramẽtũ em̃ ordis ſm exteriorẽ reputatõem hoĩm q̃ndã ꝓfert dignitatẽ. Interiꝰ aũt ſm veritatẽ hũilẽ ꝑtinet ad ſeruitutẽ. Unde ꝓtrariũ erat et opponebat ſtatui btẽ virginis q̃ interiꝰ ſummã corã ẽo habuit dignitatẽ: exterius ꝑo ſummã coraz hoĩb̃ habuit hũilitatẽ. ¶ Secũdo nõ ꝓgruit recipe ꝓpter humilitatẽ ⁊ aliaz mulierum cõformitatẽ: q̃m̃ mulieres ab hoc ſacramẽto excludunt ꝓpter ſexus indignitatẽ: maiorẽ peccãdi fragilitatẽ: ⁊ ꝓpter eaz que ex his ſequunt regimis incõgruitatẽ. ¶ Sed forte obĵcl̃edo dicas, q̃ ex hoc ſequit̃ q̃ beata virgo non fuerit gratia plena, qz hac gratia ſcz ſacramẽti ordis caruit. ¶ Rñdet ſm Alber. ibidem q̃ licet virgo bta hoc ſacramentũ nõ receperit, nihilomin̄ tñ q̃cq̃d dignitatis vel gratie in ipſo ſacramento cõferẽt de hoc plena fuit ⁊ ſupexcellẽter habuit: vt patet inductiue. Nam in hoc ſacramẽto ꝓfert miniſtris eccleſie corona in ſignum bñficialis dignitatis, ſed bta virgo habuit coronã dignitatis: nõ tm̃ ſup militantẽ: ſed ⁊ ſup totã triũphantẽ eccleſiã. Itẽ ſup̃mus iſtoz miniſtroz eccl̃ie q̃ ordinant̃ eſt papa: q̃ appellatur ſeruꝰ ſeruoz dei. Ipſa aũt virgo benedicta eſt regina ⁊ dña pape ⁊ oĩm angeloz ac totius mũdi. Itẽ in miſtris iſtis eſt ptãs delegata a deo vel ſubdelegata a vicario. In ipſa aũt virgine btã eſt poteſtas celeſtis pleniſſima ⁊ perpetua ex autoritate ordinaria. Itẽ in miſtris eccleſie eſt executio ligãdi at q̃ ſoluendi ꝑ vſum clauiũ ⁊ miniſteriũ. In ipſa aũt dñandi poteſtas ad ligãdũ et ſoluẽdũ ꝑ imperiuz. Denicq̃ miniſtri eccleſie hñt poteſtatẽ ⁊ papa plenitudinẽ ptãtis tm̃ i vita iſta et nõ in celo nec in purgatorio nec in inferno. Beata aũt virgo habet ptãtis plenitudinem in vita iſta: in celo: purgatorio: ⁊ inferno. Et ſic patet. Uñ Bern̄. Data eſt tibi ptãs o Maria in celo ⁊ in terra: vt q̃cq̃d velis valeas efficere. Manifeſtum eſt q̃ nil dignitatis ⁊ gr̃e q̃ eſt in ſacramentis deeſſe in virgie: ſed eã hoc totũ vel in ſe vel in eq̃ pollẽti: vl excellẽti plenarie poſſediſſe. Hec Albertꝰ. O igit̃ ꝓgo ſupbñdicta, o dña glorioſiſſima, o excellentiſſima femina Maria dulciſſima: quis mente cõprehẽdere, q̃s lingua ſufficiat explicare tuas dignitates: gratias ⁊ virtutes? Quis te digne q̃at laudare ſi mille oza: ſi decẽmilia lingue vnicuiq̃ noſtrũ fozent te laudãdo nõ poſſemus ſufficiẽter ⁊ q̃ntũ ex eq̃ debemus collaudare. Hoc ſolũ o pĩſſima ꝓgo vnica ſpes noſtra ⁊ cõſolatio cordis nr̃i dulcis dña te depcamur: hoc ſolũ ſuppliciter expoſcim̄: vt apud tuũ dulcẽ natũ, apud amatiſſimũ ieſum quẽ nobis ſaluatorẽ edidiſti: mereamur tuis ꝓcibꝰ ineffabilis tue ⁊ eius glorie fieri participes Amen.

¶ Articulus tercius de regulis ſanctitatis quas ſingulas ⁊ omnes in ſumma ꝑfectiõe obſeruauit beata Maria ẽpdin vixit.

Tercũ miſteriũ t ꝓ hac ꝑte declarandũ ẽz regularis obſeruatõis Hã ſi volumus agnoſcere ſanctitatem vite btẽ virgis q̃ nobis in exemplũ imitãdi ꝓponit: clareſcit ex

cõsideratõe regularũ obseruãdaꝝ q̃ necessa rio req̃runt ad vite bũanc sctitatem ꝑm sa cre scripture ⁊ doctoꝝ catholicoꝝ rudimen ta. ¶ Accipe aũt possum⁹ et distinguere hic xp̃m. regulas sctitat⁹: ⁊ diuidẽdo in q̃tuor ter narios ponere ꝑm q̃ eaꝝ ꝓme tres regl'e ac cipiunt ex ꝓbis Dauid psalmiste. Alie tres a Crisosto. Alie q̃z tres supaddite accipiun tur a Berñ. Ultime ꝓo tres tradunt a san ctis simul Grego. Bernardo et Richar. de sancto vic. vt patebit intuẽti. Has q̃pe san ctitatis regulas summa pfectõis ꝑeminen tia obseruauit bñdicta virgo. His vita ei⁹ occupata tota extitit sctitate plena et ꝑ his atq̃ cum ipsis oĩbus in exemplũ sanctitat⁹ data: corona stellaꝝ duodecim eius sacratis sima vita extat gl'iosa. ¶ Capitulũ. I.

PRo primo igit̃ ternario dixi: q̃ san ctus Dauid spũsctõ dictante tra dit tres p̃cipuas regulas sanctitat⁹ obs̃uãdas fidelib⁹ cũ dicit ps. xxxiij. Quis hõ qui vult vitã diligit dies videre bonos. ⁊ pluribꝫ verbis vnã sn̄iam complectẽs: di uerte inq̃t a malo ⁊ fac bonũ: inq̃re pacez et ꝓsequere eã. Ecce tres ꝓme regl'e sctitat⁹ patẽt ¶ Prima regula ꝓsistit in mali declinatõe. ¶ Secũda in arduoꝝ bonoꝝ exercitatõe, ¶ Tercia ĩ aduersoꝝ patiẽti toleratõe.

Prima itaq̃ regula sctitatis est in maloꝝ. i. peccatoꝝ declinatõe. Unde dr̃ a dauid: de clina a malo. Malũ em̃ culpe ⁊ pcõ ꝓtrari atur bũtudini ⁊ felicitati sctitatis ⁊ gr̃e. ⁊ tõ sim'ineſſe nõ p̃nt. Hinc ꝑ Esa. ca. j. clamat dñs. Quiescite agere puerse discite bñ facere. ¶ Ad id facit. j. q. j. c. dñs. vbi habet q̃ sã ctitas innocẽtie tm̃ bonis conuenit. q̃m vt habet. xxiij. q. iij. Quãt⁹: mali sunt zizania. boni aũt sunt triticũ. ꝑ sn̄iam datã a salua tore Math. xiij. Alligate inquit zizania ad cõburẽdũ. triticũ aũt congregate in horrea mea: sequit̃ q̃ malus nõ põt q̃diu mal⁹ est esse sctus ⁊ saluãdus sed dãnãdus. ¶ Quã obr̃e Arest. j. Etbi. Felix inquit est q̃ sine vi tuperio mali est. Et. vij. Ethico. ait Homi nes dũ participatiue dicunt ꝓpter ꝓtus excellentiã. homo ꝓo prauus peior ⁊ crudeli or est omni bestia. Hec ille. Unde qui vult sanctus esse ⁊ felix: hoc ꝓmũ req̃rit vt decli net a malo ⁊ agat sn̄iam de pctõ. iuxta illõ saluatoris ꝓmam ꝑdicatõnem Math. iij. Penitentiã agite appropinquabit regnum celorũ. ¶ Primã hãc regulã bñdicta virgo excellentissime obseruauit. q̃ nunq̃z in tota vita sua peccauit etiam venialr̃ ꝑ Augusti nũ ⁊ Bern. Et psuadet̃ ꝑ rõnez ꝑm Alber. sup̃ missus est. ca. clxxviij. talẽ. q̃ nullũ etiaz veniale vel originale pctm̃ est gr̃a. q̃ vbi ali q̃d de pctõ est ibi aliq̃d vacuũ de gratia est. Cum ergo beata virgo fuerit gratia plena: teste angelo Lu. j. ergo nil de peccato fuit in ea. ¶ Secũda sanctitatis regl'a est in ardu orũ opatione Unde subdit Dauid: ⁊ fac in q̃t bonum. q̃m vt dicit Greg. in omel'. de cõ fessoribꝫ. Hin⁹ est malũ nõ agere: nisi etiaz q̃sq̃ studeat ⁊ bonis opib⁹ insudare. ¶ Se cundã hanc regulã obseruauit bñdicta vir go Maria in summo. q̃ totaz suam vitam exp̃ẽdit in ope bono. vt em̃ de ea scribũt cõ corditer Epiphani⁹ Bermanus ⁊ Ignaci⁹ atq̃ Hieronim⁹ in epistola ad Cromaciuz ⁊ Helindiũ hãc regulã virgo beata in tota sua vita sibi statuerat vt hora matutina q̃ti die surgeret ⁊ vsq̃ ad mane ꝓtinue atq̃ in cessanter oraret. Ab aurora cogitabat de fi lio suo oĩa misteria. s. cõceptionis: natiuitat⁹ baptismi: ieiunij: passionis: sepulture: resur rectõis: ascẽsionis ⁊c̃. et gr̃as agebat deo de tã pia liberatõe humani generis. Illucescẽ te die vsq̃ ad terciaz: loca misteriorꝝ xp̃i ꝓpe hierusalẽ existẽtia vel intra deuotiõe sedula actu visitabat. A tercia ꝓo vsq̃ ad nonam horã textrino opi se occupabat. Fert Vien ne esse vnus cingulus quẽ ipsa dicit̃ texuis se. et qui eum viderunt narrant nunq̃z illo pulcriorez videri potuisse. Item a nona ab oratiõe nõ recedebat q̃usq̃ illi angelus ap pareret ⁊ escã afferret quã solebat de manu eius accipe cum gr̃aꝝactiõe. ¶ Hec mirũ ꝟ q̃m si filios israel deus pauit manna. xl. an nis in deserto angelicis manib⁹ ꝑparato. et Helyã ascẽdentẽ in mõtẽ Oreb. q̃nto magz illud credendũ est de ꝑgine matre. Esca igi tur quaz virgo de manu angeli accipiebat: ipsa reficiebat. que ꝓo a pontificib⁹ accipie bat paupib⁹ erogabat. sz ⁊ q̃cq̃d labore ma nuũ acq̃rebat paupibus distribuebat. Se dulius q̃z dicit q̃ iuxta lectuli ei⁹ caput erat vna sedes vbi libri sancti stabant quibus somnũ interrũpens sepesepi⁹ legebat. Erat ibidem ⁊ oratoriũ vbi iugiter oratõi ⁊ cõtẽ plationi insistebat. Unde patet q̃ nullũ fu it tempus: nulla hora: quin vtiliter in di ser

uitio z merito acquirēdo nō foret occupata. ¶ Tercia regula sctitatis est in aduersorū patiēti toleratōe. ideo Dauid: inq̄re inq̄t pacē, Nimiq̄ patiētia op⁹ pfectū habet Jacobi.j. Gregori⁹ Sanctoq̄ inq̄t vita in aduersis tolerādis agnoscit: dicēte saluatore. In patiētia vestra possidebitis aias vras. Lu.xxj. ¶ Istā regulā btā virgo in summo seruauit: qm̄ ei⁹ patiētia inuincibilis fuit ab omni malo. Et q̄s cogitare sufficiat q̄ntum dolorem patiētissime sustinuit cū filiū suum pati vidit: cui⁹ dolozis gladius aiam ei⁹ pertrāsiuit. Nullū vl' minimū ꝑbum impatiētie in ea repit̄ que tū vnica oratōe crucifixores sui nati: si libuisset: occidi a deo meruisset. Si q̄ppe Helias vno ꝑbo meruit vt descēdat ignis de celo z cōsumat q̄nq̄genariū pncipem z q̄nq̄ginta q̄ cū eo erāt, mlto fozti⁹ id efficere potuisset dei mater. Sed q̄d. plege euāgelicā bystoziam z certe nō inuenies eam de passiōe sui vnici reclamātem. nō vindictā exozantē: nō vel minimo ꝑbo contradicentē. O felicissima patiētia Marie et eius filij dñi Jesu q̄ vita data est mūdo. O peccatoz studе imitari eozum pietatem: mitiratem: patientiā: z mansuetudinem zc.

¶ Capitulum. II.

Accipiamus secundū ternariū in q̄ ponunt alie tres regule sctitat⁹ ꝑm Crisost. dicētē sup Matth. Tria sūt inquit potissima que sanctificant hoies. scz cozdis mūdicia. bonozum opez affluētia: factoz vicz intētione recta. z spūssancti p̄sentia. Ut igit̄ ad p̄missa tria continuemus ¶ Quarta regl'a sctitatis ꝑsistit in munda et sancta affectōe cozdis atq̄ cogitatōe. vt scz ad nil terrenū: nil carnale afficiatur coz vbi maculet coz amoze. Hinc p Esaiā dñs clamat ca.j. Lauami mūdi estote. Auferte malū cogitationuz vestraz ab oculis meis. Et saluatoz mūdo cozdi visionē dei repromittit dicēs Matth.v. Beati mūdo coꝛde qm̄ ipsi deum videbūt. Et rō huius regule elicitur ab Augustio sup canonica Jobis ca.j. dicēte. Talis ē vnusquisq̄ q̄lia amat. si terrā diligis terra es. si celuz diligis celum es. si deū diligis: ñ ego tibi dico q⁹ de⁹ es: sz audi psalmistā dicētem. Ego dixi dij estis zc. Hec ille. Hanc regulam quāta diligentia obseruauerit virgo būdicta claret ex ꝑbis Ambrosij li. de virginitate dicētis. Quid inquit nobilius matre dei. quid splendidi⁹ ea quam elegit splēdoz eternus. quid casti⁹ ea que christū sine cōtagione generauit: virgo erat nō solū coꝛpoze sed z mēte: q̄ nullo doli ambitu sincerū vulneraret affectū. Et itez Cogitatōes inquit bonas ego semp comites habebat: coꝛde erat humilis: verbo grauis: aio prudēs: loquēdi pritoz: legendi studiosioz: intēta operi: verecūda sermone: deū solum solita q̄rere z pleno coꝛde diligere zc Deniq̄ hoc idē claret ex verbis Ansel. dicētis q̄ ipsa tanta puritate nitebat qua maioz sub deo neq̄t intelligi. ¶ Quinta regula sanctitatis est in recta z sctā intētōe qua homo regulat in omni bona opatōe. Nam vt dicit saluator Matth.vj. Lucerna coꝛpis tui est oculus tu⁹. si oculus tuus simplex fuerit nō habēs aliquā ptē tenebraz: erit coꝛpus tuū lucidū totū. Si ꝑo oculus. s. intentōis nequā fuerit: totū coꝛpus tuū. i. totū op⁹ tenebrosum erit. Huic cōcozdāt iura. xlj. dist. Quisquis. Et. xxiij. q. v. Cū miſter. vbi habet q̄ intētio finem operi imponit. Intētio nē em̄ respicit de⁹ plusq̄ act⁹. v. q. v. Si sacerdotibz zc. Et huic ꝓcozdat ꝑbum p̄bi. ij Thopicoz. vbi dicit. Cui⁹ finis bon⁹ ipm quoq̄ bonū. z cui⁹ finis malus ipm q̄z malum. ꝓterea ap'lus hortat dicēs Oia in laudem dei faciatis. Hāc regulā virgo beata sumope obseruauit vt in oibz nō nisi dei honoꝛē quereret z intenderet: vt de ea testatur Ambrosi⁹ libro de virginitate. ¶ Sexta regula sanctitatis est in gratie spūssctī influitione. Sine nanq̄ gra spūssancti nō habet hō sctificari. teste ap'lo. ij. Coꝛ. iij. Nō q̄ sufficientes sim⁹ aliq̄d cogitare ex nobis tanq̄z ex nobis. sed oīs nostra sufficiētia ex deo est Nimiq̄ vt habeat de cōse. dist. iiij. Placuit. Sine gra dei nec mādata eius impleri possunt. Et dis. xl. Quelibet: ꝛ q⁹ sine gratia dī quātūlibet occulta loca aiam saluare non possunt. qz z de paradiso hō et de celo angelus peccādo cecidit. Hec ibi. Qui vult ꝑ sanctus esse studeat in hac vita dei graz solicite q̄rere et cōseruare. ¶ Hanc regulā summa p̄eminētia in sua tota vita seruauit beata ꝑgo. qz gra plena fuit.

¶ Capitulum. III

Tercium ternarium regulaz ꝓducamus: ī quo supaddunt tres alie regule sanctitatis ꝑm deuotuz Bern̄.

¶ Quar ꝑma ⁊ in ordie ad ꝑmissa Septima regula sanctitatꝭ est in sobꝛij victꝰ obseruatõe. Nam vt habeť de cõse. dist. v. ca. Ne tales. gula nil celeste ꝑmittit homi cogitare. ꝓterea saluator Lu. xxj. dicit. Attẽdite vobis ne forte grauenť corda vestra crapula ⁊ ebꝛietate. Hinc ⁊ Petrus. j. cano. ca. v. clamat di. Fratres sobꝛij estote ⁊ vigilate qꝛ aduersariꝰ vester diabolus ⁊c. ¶ Hãc certe regulã sobꝛietatis obseruauit btã virgo ĩ oĩbus tpatissime se habendo: vt testať Ambꝛosiꝰ libꝛo de virginitate dicens sic. Quid exequar: ciborꝝ parsimoniã: officiorũ redũdantiã. alterꝝ vltra naturã supfuisse scz ĩ maria. alterꝝ ipsi pene nature defuisse. illic nulla intermissa tpa. hic ꝓtinuata ieiunio dies. ⁊ si qñ successisset reficiẽdi volũtas: cibꝰ plerumqꝫ obuiꝰ fuit q̃ morte arceret: nõ q̃ delicias ministraret. Dormire illi nõ ꝓfus cupiditas q̃ necessitas fuit. et tñ cũ q̃escebat corpus: vigilabat animꝰ: q̃ frequẽter ĩ somnis aut lecta repetit aut somno interrupto cõtinuat: aut dispositа gerit: aut gerẽda ꝓnũciat. Hec Ambꝛo. Ecce quãta sobꝛietas marie. ¶ Octaua regula sanctitatis est in charitatis affectione. Charitas eñ est sine qua nec fides: nec iustícia: nec bona opa valent ad salutẽ. vt patet. xxiij. q. j. vbi. ⁊ c. odi. et c. se. Et de pe. di. v. §. Itẽ hec ẽ charitas. Uñ aplus. j. Corꝝ. xiij. Si linguis hoĩm loq̃r ⁊ angelorꝝ: charitatẽ autẽ nõ habeã factꝰ sum velut es sonãs. Propterea Bernñ. sup canti ca ser. xxviij. dicit. Quãtitas sanctitatꝭ vicz cuiuscꝫ anie extimať ad mẽsuraz charitatis quã habet: vt q̃ multũ habet charitatꝭ: magna. que parũ: pua. que nil: nihil sũt. ¶ Hanc regulã benedicta virgo in summo seruauit. quia summe deũ dilexit ⁊ primũ ꝓpter deũ. vt patebit infra cum de eius charitate ageť q̃ summe sanctissima fuit. ¶ Nona regula sanctitatis est in humilitatꝭ fundatõe. iuxta illud Lu. xvij. Cũ feceritis oĩa q̃ ꝑcepta sũt vobis: dicite. serui inutiles sumus. Et iterũ ca. xviij. Qui se hũiliat exaltabiť. Hugo de humilitate. Ille maior in celo qui humilior in mũdo. Btã virgo sũme hũilis fuit: ꝓpter qõ et sũme deo placuit vt mr̃ fieret dei. ipsa teste Luce. j. Respexit humilitatem ancille sue ⁊c. ¶ Capitulum. III.

Accipe vltimũ ternariũ regulaꝝ sanctitatis ꝑm Richardũ. Bernñ. Brezgoriũ atcꝫ alios sacros doctores. Quar ꝑma ⁊ in ordine ad ꝓdicta ¶ Decima regula est in ꝓmoꝝ edificatõe. Richar. Oportet inquit hoĩes sanctũ etiã ad eos q̃ foris sunt debite esse ordiatũ. vt iuxta dictũ aplí. Prouideamus bona nõ solũ coꝛã deo: sed etiaz coꝛã hominibꝰ Ro. xij. scz babẽtes edificatoꝛiã cõuersatõem. Nam vt habeť. v. q. viij §. Paulus. Parũ est in se a fide nõ exorbitare: ⁊ alios exẽplo vel ꝓbo eĩcere. Et iterũ ij. q. iij. ꝑcipue. dicit Grego. Tot mortibus digni sũt plati: etiã si guersa nunqꝫ ꝑpetrãt: quot ad subditos prauitatis exempla transmittũt. Hinc Arest. v. Ethi. dicit Optimꝰ ẽ q̃ nõ solũ ad se vtiť virtute sed etiã ad alios. Pessimus aũt est q̃ nõ solũ vtiť malicia ad se sed etiã ad alios. Hec ille. ¶ Bñdicta virgo nunqꝫ aliquẽ scãdalisauit. qꝛ vt dicẽ Ambꝛo. li. de virginitate. Nil inqt toꝛuũ ĩ oculꝭ Marie. nil pcax in verbis. nil in actu verecundũ. Nõ gestꝰ fractioꝛ: nõ ingressus solutioꝛ: nõ voꝛ petulãtioꝛ: vt ipsa coꝛpis spẽs simulacrũ fuerit mẽtis ⁊ figura ꝓbitatis. Itẽ Hiero. in epistola ad Cromaciũ ⁊ Helindium di. Hãc irascẽtem nullus vidit: hãc maledicentẽ nullus audiuit. oĩs actꝰ et oĩs sermo eius ita erat gr̃a plenus vt cognoscereť in eius lingua deus. Deniqꝫ ipsa ꝓꝛios edificauit ⁊ eis ꝓfuit informatione boni. ꝗa vt dicit Hiero. vbi supra. Sollícita erat maria circa socias suas: ne aliqua ex eis in aliquo sermone peccassꝫ. ne aliq̃ iniurioſa aut supba circa parẽ suam existeret. Sine intermissiõe bñdicebat deũ. Et ne forte in salutatõe sua a laudibꝰ dei tolleretť: si q̃s eã salutabat: illa ꝓ salute deo gr̃as rñdebat. Ab ipsa nẽpe ꝓmũ. pcessit vt dñ salutanť hoĩes sctí deo gr̃as dicãt. Quotidie videbanť angeli loq̃ ei ⁊ q̃si charissimi obtempabant ei. hec Hiero. ¶ Preterea eius vita inclita cũctas illustrat ecclesias. ſ. exemplo edificatõnis. vt canit ecclesia. ¶ Undecima regla sãctitatis est in oĩm virtutũ decoꝛatõe. Unde Bernñ. Quãtũlibet te affligas: quãtũlibet te crucies nõ dabit tibi copiã sui dñs virtutũ nisi fueris virtutibꝰ adoꝛnatus. Hec ille. ¶ Hinc aplus. j. Corꝝ. xiij. Non in sermone ẽ regnum dei sed in ꝓtute Hec sufficit vnam tm̃ habere ꝓtutũ: sed oẽs. vt oĩa vitia ĩpugnenť. Sicut eñ miles mundi nõ est expeditus nisi oĩa arma habeat: ita nec miles

christi si aliqua virtus sibi defuerit. Unde Gregori⁹ .xij.li.moral'. Una inquit virtus sine alijs aut oino nulla est:aut imperfecta. Et Tulius in .ij.de tusculanis qstionibus dicit. Si vna virtutē cofessus es te nō habere:nullā necesse est te habituz. Hec ille.

¶ Bñdicta virgo sup oēs excellētissime oib⁹ virtutib⁹ pollebat,vt ostendeř pte.ij.hui⁹li. ergo ipsa sctissima erat. Hiero. Si diligenter attēdas:nil est virtutiſ: nil splendoris: nil grē:nil cādoris qō nō splēdeat in maria.

¶ Duodecima regula sctitatis in finali pseueratiōe,qz vt dicit Greg.j.li.moral'. Incassum bonū op⁹ agiť:si ante finē vite deserať. nō em̄ qui incipit sed q̄ pseuerauerit hic saluus erit Matth.xvij. Unō Berñ.in epla cxxvij.dicit. Sola est pseuerantia cui eternū ꝓmittiť premiū: sine qua nemo videbit deum. ¶ Bñdicta virgo Maria inflexibiliter vsqz ad mortē adhesit bono z pseueranuit in plenitudine grē,ergo claret q⁹ ipa sanctissima fuerit. O itaqz fidelis aīa stude imitari Mariā si vis sctificari,si vis cōregnare ei He dimittas legē vite eius vt addatur grā tuo capiti. ¶ Pro simpliciū aūt z ruraliū auditoz⁹ informatione z edificatiōe libeat finaliť poni hic vnū exemplū: qō ptim accipio ex libro q̄ dicit speculū virgis Maric:partim ꝙo ex ꝓmptuario discipuli exemplo,xxij.in hoc opere cōbinatū. ¶ Miraculum ¶ Erat nāqz quedā deuota pſona que deuotione sedula orabat virginē Mariam vt sibi reuelaret qualiter ipsa in sua vita deum orabat z illi placere studebat atqz grām summā corā eo acq̄rebat:q̄tin⁹ imitādo eaz mereret z ipsa beate ꝙgini cōformata grām magnā vtcūqz corā deo inuenire. Quadaz ergo vice beata virgo sibi apparēs reuelauit dicēs. Cum inq̄t essem adhuc tenera in etate:surgebā in noctis medio z in tēplo ꝓcūbens:ista orabā. ¶ Primo vt oipotens de⁹ daret mihi grām q⁹ eius p̄cepta p oīa implere possim:z in oibus eius volūtatem facere:atqz amare omnia que ipse amat z odire oīa que odit. ¶ Secūdo petebam q⁹ deū sup omnia diligerem: z ꝓximū ſm suā volūtatem amarē,sciebam em̄ q⁹ ab amore eius oīs gratia descēderet:nec aliqua virtus sine eius dilectōe ineſſe posset. ¶ Tertio petebā humilitatem:patientiā:benignitatē: castitatem:z oēs virtutes vt sibi placere mag⁹ possem. ¶ Quarto petebā vt mererer videre tēpus in quo virgo filium dei ꝓ generis hūani redēptiōe nascituz parere haberet et portare:vt possem ei seruire ac ꝑm verū dei filium in eius gremio adorare. Hoc intellige añ christi incarnatōem ex ea factaz,quia ꝓpter humilitatē nimiaz ipsa btā Maria nō reputabat se esse dignā ad id vt ipsa foret illa dei genitrix virgo. Postea aūt q⁹ christuz peperit id nō petiuit:sed grās egit quia ipsa mater dei fieri meruit q̄ ꝑ passionē mūdum redemit. ¶ Insup petebā inq̄t vt vniuersū populū ad suum seruitiū cōseruaret. Et addidit q⁹ oēm grām et ꝓtutem excepta gratia sanctificatōis nō sine inquit labore acquisiti:sed cōtinua orōne z ardenti desiderio ꝓfunda humilitate et deuotione:multisqz lachrimis ac multa corpis afflictione ꝓfecte possedi. O igiť ꝺuota anima stude p̄missis modis z tu deū exorare si vis in grā ꝓficere,ꝓter id solum q⁹ ꝓ eius quarta petitione stude gratias deo agere z orare vt ipsaz virginem benedictā in celo valeas cuz filio ei⁹ glorioſa visione intueri. ¶ Item paupcula quedā ambas suas filias in obsequiū z imitationē beate ꝙgis in his ꝑtactis z alijs deuotionib⁹ silib⁹ ab infantia diligenter tradidit z corā altari beate virginis eas ducens recōmendauit dicēs. O dña has duas filias meas mūdas z te imitātes offero:tu sis eaz mater z ꝓseruatrix,quaz etiā man⁹ manibus imaginis btē virginis cōiunxit in argumētū deuotōis. Quib⁹ moz domū remeantib⁹ Ecce iuuenis splēdido vultu z habitu apparuit ꝑ forib⁹ z centū libras eis dedit quib⁹ suā pauptatē ꝓ q̄tidiano victu subleuarent. Ecōtra emuli vicini ꝓcitati contra eas famare ceperūt q⁹ essent male et amasiarū meretricio victitarent. Ille se recōmēdarunt beate ꝙgini vt tanqz pia eaz mr̄ eis in ista infamia subueniret. Uñ in q̄dam solēnitate beate Marie in p̄sentia oīm in ecclesia angelus xp̄i descēdit de celo z serta florū eis dedit di. Hec serta mater vestra btā virgo Maria in argumētum vestre virgīitatis transmisit,z sic ab infamia liberate sunt. ¶ Insup ꝓnceps illius terre z oīs ꝓplus miraculo stupefacti duo monasteria sanctimonialiū cōstruxerūt in honorem beate marie et magnifice dotauerūt et easdem duas sorores illis monasterijs duobus ꝓfecerunt.

vbi multe virgines degẽtes z vitã Marie btẽ imitãtes ac deuotionẽ: ad celestia regna feliciter migrauerũt. Ecce igit̃ q̃ pũ z sanctum est imitari btãm virginẽ in castitate et oratõe deuota, vt in eisdem sanctis opib⁹ p ficias q̃b⁹ ipsa pfecit: in eis ꝑtutib⁹ deo placeas et sine fine cum ipsa in celo gaudeas. Amen.

¶ Pars secunda libri septimi de virtutum excellitudine qua beata Maria ꝓfulsit super oẽs creaturas in omni pfectione actõis et contemplationis.

¶ Multe filie cõgregauerũt diuitias: tu supgressa es vniuersas ꝓuer. vl. ca. Quib⁹ in verbis bñdicta virgo Maria dei mater dignissima cõmẽdat. ¶ Primo q̃dem a diuitijs spũalibũ opulẽtia: quas diuitias multe filie, i. sancte anie congregauerunt. Sunt nãq⁹ diuitie quedã tales que dant bonis et malis. Bonis ad sustẽtationẽ z meritorũ cumulationẽ p earũ p christo erogationem vt dicit Ambrosi⁹. Malis ꝙo ad remũerationẽ, iuxta illõ Math. vj. Receperũt mercedem suam. ¶ Alie ꝙo sunt diuitie spũales q̃ sunt dona z virtutes: gratia z bonoꝝ operũ merita ac gloria q̃ possessores suos vere faciũt diuites. Grego. Si diuitias amat̃ z vere fratres diuites esse cupitis: veras diuitias amate. Primas sancti cõtemnũt diuitias, i. tales. Secũdas ꝙo cõgregare toto conamine satagũt: de quib⁹ verba ꝓassumpta dicũt. Multe filie cõgregauerunt diuitias: quas z bñdicta Maria studio continuo in vita cõgregauit. ¶ Secũdo quoq⁹ cõmẽdat a singulari excellentia: cum subdit Tu supgressa es vniuersas. Vere ipsa virgo beatissima supgressa ẽ vniuersas donis et ꝑtutib⁹: dignitate: merit̃: gr̃a: z gl̃ia. vtpote regina z dña oĩm angeloꝝ z boĩm: mater gratie z miscõie: virgo virginũ: in quã teste angelo Luce, j. spũssanctus superuenit id ẽ ꝓ alijs venit: z virt⁹ altissimi eam totã obũbrauit. ¶ Locuturi itaq⁹ ad ꝓsens de excellentia meritoꝝ z ꝑtutũ btẽ Marie quas in vita summa perfectionis altitudine habuit tria mysteria declarabimus.

¶ Primũ de excellẽtia externe actionis
¶ Secõm de excellẽtia interne ꝓtẽplatõis,
¶ Terciũ de excellẽtia virtuose pfectiõis,

¶ Articulus primus de excellentia meritorie opationis externe siue vite actiue beate virginis Marie.

Circa primũ de vita actiua Marie z excellentia opatõis ei⁹ externe: queri⁹ Utq⁹ bñdicta virgo maria ꝓcellat oĩm alioꝝ sanctoꝝ merita in opatõe externa siue vita actiua. ¶ Nã argui potest q⁹ nõ, qz ipsa fuit cõtemplatiõi diuĩe totaliter dedita, iuxta illud q̃ de ea canit̃ ab ecclesia Maria optimaz ꝑtem elegit, i. vitam ꝓtẽplatiuã: q̃ nõ auferetur ab ea in eternũ, g̃ vl̃ pauca vel nulla potuit facere opa exteriora: cũ illa ipedire habeant q̃tudinẽ mẽtis. Et intellectus ad interiora se cõuertẽs (cũ totaliter se cõuertit q̃ cũq⁹ diuertit: vt ꝺr, iij. de aĩa) nõ potuit ad exteriora opa intẽdere. Et p ꝓns minoris ẽ meriti respectu eoꝝ sctõꝝ q̃ arduissima exercitia coꝛpalia legunt̃ fecisse. ¶ Itẽ merces z meritũ debet̃ labori ꝑm illõ apli, j. Coꝛ. iij. Unusquisq⁹ ꝓpriã mercedẽ accipiet ꝑm laborẽ suũ. Et q̃ sequit̃ q⁹ q̃nto q̃s laboriosi⁹ et magis arduũ opus facit: tanto magis est meritoriũ, sed cõpiunt̃ multi fuisse sancti q̃ opati sunt in vita mirãda z arduissima opa ac laborioſissima. Ut verbigratia: sanctus Paulin⁹ ẽps fecit tale maximũ opus q⁹ seipsuꝝ vẽdidit p filio cuiusdã vidue in seruitutẽ, put testat̃ Ysero. li. de viris illustrib⁹. Itẽ sanct⁹ Frãcisscus vlceroſas plagas leꝓrosoꝝ osculabat̃ z saniẽ educẽs z extergẽs eis multimode deseruiebat. Sed z btã Elisabeth similia faciebat et ꝓprio velo capitis extergebat: ad secessum debiles debilioꝝ in vinis ducebat. Itẽ sctus Johãnes baptista nunq⁹ carnes comedit: aut pisces: nec vinum aut siceram bibit: in deserto vitam austerissimaz per omnem modum duxit: adeo q⁹ nec panem manducasse legitur: sed mel siluestre z locustas tm̃. Cõsimilia plura maxima legunt̃ facta a sanctis, cum tale quid nõ complat̃ de beata virgine scriptũ: nõ videt̃ quõ ei⁹ actõis vel vite actiue meritũ ꝓcellat alioꝝ sanctoꝝ merita. Sicut igit̃ alij ꝓcellere vident̃ in opib⁹ miscõie z vite austeritate beatã Mariã: ita z i merito opatõnis. ¶ Sed ꝙra est q̃d dicit Damascenus, q⁹ ipa a nullo illustriũ supat̃ vel vincit̃, si g̃ vinceret̃ in merito: vinceret̃ z in ꝓmio, qz vt

dicit Isidor⁹ li. de sūmo bono: et cōiter doctores: meritū correspōdet premio. ¶ Respō deť igiť ponēdo cōclusionē q̄ btā virgo maria excellit oīm sanctor̄ merita in opatione boni z actiua vita. Et hoc ostēdiť ſm Alb⁹. sup missus est. ca. lxxxviij. q̄druplicit. ¶ Primo ex rōne mūdicie. q̄ tāto opa bona sunt magis meritoria z deo acceptioza q̄nto sūt ab inquinamēto peccati elōgata z munda. Unō ps. Scōm puritatē manuū mear̄. i. opationū bonar̄: retribuet mihi. Et iterum Ambulās in via imaculata hic mihi ministrabat. Quo ꝓtra p Esaiā ca. j. dñs dicit ad malos. Nō accipiā inq̄t de manu vestra sacrificiū: man⁹ em̄ vestre plene sunt sanguie id est pctō. Sed q̄ ipa sola ꝑfecta btā fuit inter viatores q̄ nunq̄ sua opa vl veniali peccato inq̄nauit. q̄ nunq̄ peccauit etiā venialiter. Unde Aug⁹. Excepta hac virgine de qua ꝓpter honorē dñi cū de pctis agiť nullā volo haberi questionem. Si oēs sancti et sancte q̄uenirent dicerēt: si dixerimus quia peccatū nō habemus nosmetipsos seducimus z veritas in nobis nō est. Hec ille. ergo ipsa plus meruit in opatōe. ¶ Secūdo ostendiť rōne charitatis z grē. q̄m q̄nto op⁹ ꝓcedit ex maiori charitate et plenitudīe grē tanto est magis meritorū: q̄a pl⁹ placet deo affectus offerētis q̄z mun⁹. vt dicit Greg. et patet. iij. q. vij. In grauibꝫ. z. xxiij. q. j. Odi Propterea aplus. ij. Cor. ix. Hilarē datorē diligit de⁹. et Aresto. j. Ethi. De⁹ nō est remunerator noīm sed aduerbior̄. Sed beata virgo sup oēs plena fuit grā et ex maiori charitate operata est. q̄ plus oīb⁹ meruit.

¶ Tercio ostēdiť rōne efficacie. nā ipsa summū bonū fecit in eo q̄ deū genuit: q̄ oīa regenerauit. tantū effectū ꝓtulit boni de se q̄ nullus actus vel effect⁹ alicui⁹ pure creature illi vel dignitate vel vtilitate poterit coeq̄ri. ¶ Quarto ostendiť ex opib⁹ miscōie in q̄bus potissime consistit vita actiua. z de q̄b⁹ dñs in iudicio disceptabit. vt patz Math. xxv. Illa em̄ opera exercuit btā virgo circa christū: q̄m eū pegrinū suscepit hospitio virginalis vteri: eum esurientē puuluz pauit: et sitientē suo lacte potauit. nudū pānis inuoluit z tunica facta vestiuit: eū infirmū visitauit cū deficiēte in cruce affuit: z eū tanq̄ pia mater in cunabulis positū mēbris infantilibus existentē fouit: balneauit: z pluribꝫ seruitijs ei deseruiēs freq̄ntauit. eum q̄z captū z morti adiudicatuz nō deseruit sed z morienti sepelīuit. Alij aūt z si opa miscōie exhibuerūt: nō tū xp̄o in ꝓpria ꝑsona sed in mēbris el⁹: z ideo ipsa p̄cellit. ¶ Itē ista opera exercuit btā ꝑgo in sūmo sup oēs viatores: q̄ operū miscōie alter̄ altero est mai⁹ z excellenti⁹ q̄nq̄z modis. ¶ Primo si fit ex maiori charitate. ¶ Secūdo si fit magis indigenti. ¶ Tercio si fit magꝫ digno indigēti. ¶ Quarto si fit cuz maiori effectu impēso. ¶ Quinto si fit ex magꝫ necessario z min⁹ superfluo. Hec oīa fuerūt in beata virgīe in summo. Charitas em̄ ei⁹ p̄cellit oīm creaturar̄ charitatem ex qua summa charitate ista opa circa xp̄m exhibuit. Itē maxīe indigenti tribuit: q̄ nemo inter viatores paupior iesu fuit. iuxta illud Math. viij. Vulpes foueas hūt z volucres celi nidos: filiꝰ aūt hoīs nō hz vbi reclinet caput. ¶ Itē dignissimo paupi tribuit: q̄a nemo dignior mēdic⁹ fuit q̄z mēdicus de⁹. Magnuz q̄pe esset opus miscōie q̄ō fieret paupi laico. mai⁹ q̄ō fieret paupi clerico vel religioso. adhuc mai⁹ q̄ō fieret paupi epō. z summū q̄ō fieret pape mēdico. q̄ impropor tionabiliter summū op⁹ miscōie fuit q̄ō fiebat a ꝑgine gl̄iosa pauprimo deo. ¶ Itē maximū effectū miscōie impēdit cū se totā pauprimo xp̄o in seruitutē tradidit. et cū nobis miseris captiuis z mēdicis deū filium suuz ispm dedit in redēptōem: z cū ipso dedit nobis regnū celor̄ et oē bonū. ¶ Item de non superfluo q̄z oīno necessario op⁹ miscōie exercuit circa pauprimū deū. q̄ de ꝓpio sanguine z purissima ꝓpria carne ei tunicā in icarnatōe mīstrauit. z in suo vtero de purissimo suo sanguie eum aluit atq̄ de ꝓpio lacte cibauit eū natū z lactauit. Hec Alber. ¶ Ad ea q̄ q̄ in cōtrariū obj̄ciunť respōdeť Ad p̄mū. q̄ boc speciali ꝓrogatiua fuit miraculose in bñdicta virgine q̄ ipsa in sūma cōtemplatōe esset continue: z tñ ab externo bono ope et seruitio xp̄i nō impediret: q̄z sil' vtrūq̄ agere posset. Propterea de ea legit eccl'ia illud euāgelīū. Intrauit Jesus in q̄ddam castellū. p q̄ō figurať introitus xp̄i in vter̄ virginalē. Et mulier q̄dā noīe martha: p quaz figurať Marie sensualitas z inferior̄ ps rationis q̄ mīstrauit i actiua christo. Eius sor̄ magdalena. i. superior̄ ps rōnis erat cōtinue intēta diuine ꝓtemplatōni. p quod do-

cet: quia Marie simul inerat z actio externa z cõtẽplatio altissima speciali dei dono: nec alterꝫ ab altero impediebat. ¶ Ad secũ dũ rñdet ꝙ vt dicit Tho. iij. scripto sniarũ dist. xxxv. ar. iij. q. ij. Et scda scõe. q. clxxxij. ar. ij. Aliter labor exterior auget pmiũ z aliter charitas. qz labor exterior opatur ad augmẽtũ pmij accidentalis. charitas ꝯo operat ad augmentũ pmij essentialis: qõ pncipaliter cõsistit in charitate. Sic g meritũ pmij essentialis nõ est in ipsius opis laborio sitate z difficultate: sed in charitate. Uñ dato ꝙ aliq vt etiã Johãnes baptista fecerint maiores labores ducẽdo vitã austeriorem: tñ nõ ꝓpter hoc sequit ꝙ maiꝰ meritũ acqsierint. qz maiori charitate fecit btã virgo minimũ opus ꝙ aliꝰ sctus fecerit maximũ bonũ. z ideo ex maiori charitate maiꝰ merituꝫ acqsiuit: qm essentiale incõparabiliter prefert accidẽtali pmio. vt dicit Richardus de media villa. pbãs sup. iij. sniarꝫ circa dist. xlix. Uel aliter põt dici ꝙ vt notat idem Tho. eodem. iij. scripto. dist. xxx. ar. v. Utrũ meritum pncipaliter cõsistat in charitate. z pma scõe. q. cxiij. arti. iij. et scda scõe. q. xxij. arti. vij. Duplex est meritũ. scz dimissionis pene et cõsecutionis boni. difficultas ergo operis nõ facit ad meritũ nisi dimissiõis pene per modũ cuiusdam cõmutatõis. sed ad meritũ ꝓsecutionis boni facit maior conatus q̃ est ꝑm maiorẽ inclinatõem volũtatis. z bãc pncipaliter facit charitas: q̃ qz maior fuit ĩ virgine bñdicta q̃ nec indiguit ad pmiũ: qz nunqꝫ peccauit Unde sequit ꝙ maius fuit meritũ in eiꝰ actõe q̃cunqꝫ. z sic patz. Igitur beata christiana z fidelis aia pensa q̃ntum virgo benedicta ꝓcellat in omni actõe sua: z stude eam imitari ardua faciẽdo et ex charitate magna: vt z tu merearis coꝝ deo esse magna.

¶ Articulus secundus de excellentia interne contemplationis beate Marie qualiter omnium viatorum contemplationem precellebat.

Secũdum misteriũ interne cõtemplatõis. Ubi notãdũ ꝑm Alber. sup missus ẽ. ca. lxxxix. ꝙ cognitio siue cõtemplatio beatissime virginis triplr excellebat alias cognitiones oĩm viatorum.

¶ Primo in cognitõis pfectione.
¶ Secundo in habitus possessione.
¶ Tercio in modo cognoscendi cum quiete z sine abstractione.

Primo in cognitõis vel ꝺtẽplatõis pfectõe quia eñ pre alijs viatoribꝫ habebat eleuatã mentẽ ad diuĩa. igit maior pfectio cognitionis debet ei rõne maioris eleuatiõis per habitus meliores z excellẽtiores. Nã si cõsideramus gradus q̃bꝫ ascẽdit ad videndũ deũ ꝑm habitus gratuitos est excellentia inhmõi eleuatõe aie ad deũ ꝑm maiorẽ habituũ gratuitoꝝ pfectionẽ animã sup posse nature magis z magis eleuantiũ z deo ꝓpinq̃us coniungentiũ. Inter q̃s ¶ Primo gradu eleuãt gratie sacramẽtales impedimẽta culpe z pene remouẽtes z fomitẽ diminuentes q̃ aiam trabũt deorsum. ¶ Secundo gradu sunt virtutes aiam in esse gratuito pficiẽtes ꝓmo z ꝙ opatõem in fine dirigẽtes. ¶ Tercio gradu sunt dona aiam ad excellẽtiores actus gratuitos pficiẽtes: z magis eã fini. i. deo cõiungentes. ¶ In quarto gradu sũt fructus aiam ꝑm possibilitatẽ vie deo ꝓiunctã delectãtes z reficiẽtes. Ex bis q̃tuor gradibus a latere currunt btũdines circa subiectum: in q̃ sunt ꝓdicti habitꝰ statꝰ pfectiõis ꝑm modũ vie cõplẽtes. ¶ Secũdo q̃z excellebat contemplatio beate virginis in habitus possessione. habitus possessionũ dico: quia talis habitꝰ est actꝰ qualẽ habuit Paulus in raptu ad tempus: z post statiz nõ habuit sed habitus cũ actu cessauit. Talis inquã generis habitũ sed pfectiorẽ beatissima virgo semp z cõtinue habuit ab eo tpe q̃ ꝓmum mater dei facta fuit vsqꝫ dum idẽ habitus in gloriosam cognitõem ꝑm statũ patrie pfectꝰ fuit. Et ita cõtinuatio possessiõis debebat ei rõne pfectionis maioris q̃ huic vite sup oẽs viatores funditus mortua fuit et vita peccati extincto fomite irresuscitabiliter mortua fuit. Propter qõ vita eius cuꝫ christo in deo abscondita fuit semp et curie angelice psens intra dei sanctuariũ habitauit. Unde merito dicere potuit illud Eccli. xxiij. In habitatiõe sctã coꝝ ipso miſtraui z sic in syon firmata sum: z in ciuitate sctificata siĩr requieui. ¶ Tertio excellebat ĩ modo cognoscendi cum quiete et sine abstractione: qualis est in raptu Nam modus cognoscẽdi virginis Marie nõ semp fuit per

modū abstractōnis vel stuporis vel extasis vel soporis. Hec enī ꝓtingūt ꝓpter excellentiā z īproportionabilitatē lumis ad intellectū illūinabilē. vt patet ꝙ sile in lumīe corpali in trāsfiguratōe dñi qñ ostēdit discipulis claritatē simillimā claritati glie. Dicit enī ꝙ Petr⁹ z q̄ cū eo erāt: grauati erāt somno ita vt videre nō possent. Unō dño petr⁹ dixit. Bonū est nos hic esse: nesciens q̄d diceret. stupor enī circūdederat eū. Silr in lumine spūali est. Unī Paulus excellētiori visione stupefact⁹ dixit. vtrū in corpe vel extra corpus nescio: de⁹ scit. Hunc aūt stuporē btūssima ꝙgo nō habuit: cui⁹ intellect⁹ deiformior z illi luci ꝓportionabilior fuit. Unō sicut eadē lux q̄ est egris oculis odiosa est oculis sanis amabilis. et sicut ꝙ eandē lucem clari oculi pfectius vidēt z sine pturbatōne. eger aūt oculus mīn⁹ pfecte z cū pturbatiōe: ita lux spūalis: qz oculis pauli fuit īproportionabilis. ideo fecit raptuz cū stupore. Talis lux oculis btūssime virginis fuit ꝓportionabilis sine stupore cū delectatōe. Et hoc debebat ei rōne puritat⁹ z mūdicie q̄ sup paulum z oēs vlatores nitebat īproportionabiliter z excellēter. Hec Alber. vbi sup. Quis ḡ hoīm. Que rōnabiliū mētiū poterit excogitare q̄ntū deiformis fuerit mēs virgis bñdicte: q̄nta luce resplēduerit: q̄ntū ve sapore diuine ꝓtēplatōis expta fuerit. O vtinā aīa mea aliqñ illi⁹ ꝓticeps esse q̄ntulūcūq̄ mererer⁹: z ꝙgis btūssime vna cū ei⁹ filio dulci Jesu ꝓgratulatōe intima suauitate pfruereris. O vtinā moriat⁹ aīa mea morte iustorū vt ingredi valeat ad ꝓtēplatōem beator z videre valeat multitudinē in xpo z ei⁹ pia matre dilectorum.

¶ Articulus tercius de virtutū pfectione z excellētia earundē in beata Maria vbi describunt duodecim virtutes in ipsa.

Tercium mīsteriū ōr virtuose pfectōis z ei⁹ excellētie. Hā ꝙm Alber. vbi supra scz ca. lxxxix. btā virgo habuit ꝙtutes cardinales ꝙ modu⁹ patrie: sed ꝙm statū vie ꝙ modū patrie q̄stū ad actuū pfectōez: ꝙm statū vie q̄stum ad merēdi cōditiōez. Et ita habuit eas medio modo inter cōprehēsores z vlatores. medio mō ꝙ participationē. talez inquā ꝓticipationē q̄ accepit meliorez partem ab vtroq̄ extremor⁹. Cōprehēsores enī habent ꝙtutes has ꝙm actuū pfectionē: sed ꝓter merēdi ꝓditionē. viatores aūt cū merēdi ꝓditiōe: sed cū actuū impfectōe. Ipsa autem virgo habuit eas cum actuū pfectione ꝙm cōprehēsores: z cū merēdi ꝓditōe ꝙm viatores. Unde habuit eas excellēti⁹ viatoribus q̄stum ad actū: z cōprehēsoribꝰ q̄stū ad effectū. Hec Albertus. ¶ Ut aūt magis clarescat q̄ntuz virgo bñdicta virtutibꝰ in sua vita ꝓniteat vel ꝓfulgeat: ꝓducamus in medium duodeciz precipuas virtutes quasi duodecim stellas ꝓfulgidas quibus ipsa corona ta fore in Apocal. ca. xij. prefiguratur vt per singulas eius virtutes excellentia clare scat.

¶ De excellentia fidei Marie. Capm. I.

Prima virtus excellentissime fuit in Maria virgie. Fides quippe eius maior fuit fide omniū alioꝝ sanctorum ꝙm Albertū vbi supra.

¶ Primo ratione constantie.

¶ Secundo ratione mūdicie

¶ Tercio rōne efficacie.

¶ Quarto ratione expientie.

Primo rōne cōstantie. Fides enī beate virginis fuit ꝓstātissima: que nunq̄ defecit nec fuit intercepta. alioꝝ aūt fidei constātia fuit deficiēs z intercepta: vt patet de fide apl̄oꝝ de q̄bus saluator ait Math. xxvj. Omnes vos scādalū patiemini in me. s. in passione.

¶ Secūdo ratōne mūdicie. Fuit enī fides beate virginis mūdissima z incōtamiata ꝙ peccatū: qm̄ nunq̄ peccauit etiā venialiter vt dicit Aug. Alij aūt oēs peccauerūt. iuxta illud. j. Joh. j. Si dixerim⁹ qz pctm̄ nō habemus nosipsos seducim⁹. ¶ Tertio ratōe efficacie. qz fides beate virgis fuit maxime efficacie. Cum enī scriptum sit Mar. ix. ca. Oia possibilia sunt credēti. In fide eius secutus est effectus īmproportionabilis fidei alioꝝ adeo ꝙ iuxta dictū saluatoris Mat. xvij. Si habueritis inquit fidem sicut granum sinapis z dixeritis mōti huic tolle te et mitte in mare obediet vobis. Ad benedicte virginis dictum quo ait: fiat mihi ꝙm ꝙbuz tuum: summ⁹ mons montiū. i. deus ipse tulit se et misit se in mare id est in mariā z amaras penalitates hui⁹ vite. ¶ Quarto ratiōe experientie. z si nanq̄ patres veteris z noui testamēti crediderūt de virgine nascitur⁹ vt

natum christū: ipsa benedicta virgo nō tm̄ credidit, sed z p experientiam cognouit: vnde claret eius fidei excellentia.

¶ De spe Marie. Capitulum. II.

Secunda virt⁹ Spes fuit excellētissi me fulgēs in vita Marie virginis. Cum em̄ vt ait mgr̄ i. iij. Spes est certa expectatio future btitudis ex meritis et gr̄a pueniēs. Hec certitudo spei vl̄ expecta tiōis fuit summa in btā virgīe, q2 certitudo spei alioz vl̄ est fallibil̄ vel conditional̄. Si em̄ cert⁹ est q̄s de eterna btitudīe: falli pōt. q2 cadere pōt. Si aūt sperat sub ꝯditiōe vt vicz si pmāserit in charitate: certitudo sua ē cōditionalis z nō absoluta. Sed in btā vir gine certitudo de eterna btitudīe fuit infal libilis z absoluta: eo q̄ certa fuit q̄ matrē dī impossibile foret a btitudine excludi vel ca dere. g̃ ei⁹ certitudo fuit maioz certitudīe ali ozū. ¶ Itē btā virgo iproportionabil̄r ma ius gaudiū oīb⁹ alijs expectauit. g̃ maiorez spem habuit. ¶ Itē oīs alteri⁹ viatoris expe ctatio est p modū esurientis. Expectatio aūt beate virgis fuit p modū comedētis. s. p expe rientiā. sed iproportionabil̄r magis delectat expectatio spei in comedēdo q̄z in esuriēdo. ergo maximā sup oīes alios ipsa spem ha buit. Hec Alb. sup missus ē. ca. lxxiij.

¶ De charitate Marie. Cap̄m. III.

Tercia virtus Charitas summa fu it in btā virgine. q̄m ipa summe im pleuit illud p̄ceptū Math. xxij. Di liges dñm deū tuū ex toto corde tuo z̄c. Et itez. Diliges primū tuum sicut teipm. ꝓpter quod summū premiū essentiale in celo pme ruit q̄ debet charitati. De beate virginis charitate agit̄ special̄r li. ix.

¶ Sequitur de virtutibus cardinalibus. Primo de prudentia. ¶ Capitulum. IIII.

Quarta virtus Prudētia fuit sum me in beata ꝑgine. Cū em̄ ꝑm Are sto. vj. Ethi. prudētia ꝯsistat ī cauē dis malis z eligendis bonis. beata virgo in vtroq̄z nō poterat decipi: q2 gr̄a plena erat. et hēbat donū oīs intellect⁹ sapīe: scīe: z cōsilij: vt patebit parte. iij. huius libri. Propte rea btā ꝑgo bñ figurata extitit p prudētissi mā mulierē Thecuitē. ij. Re. xiiij. q̄ prudēti pabola sumpta recōciliauit absalon fratri cidā dauid pri suo. Nota inibi hystoriā. sic Maria prudētia sua recōciliauit gen⁹ hūa nū fratricidā. s. aīe z spūs sui ipsi deo cū vi delicet prudenter tractauit cū angelo de mi sterio incarnatōis diuine z assensum p̄buit dicēs. Ecce ancilla dñi fiat mihi z̄c. ad q̄ ꝑbum de⁹ tantū est inclinat⁹: vt carnē assu meret. p nostra recōciliatōe facienda.

¶ De fortitudine in Maria. Ca. V.

Quinta virtus: pfulsit in vita Ma rie fortitudo. q̄ tripl̄r ostendit.

¶ Primo Ethice.

¶ Secundo Theologice.

¶ Tercio Philosophice.

Primo ethice. q2 actus fortitudis essential̄ est sūmo bono. i. deo firmiter adherere z ter renas cupiditates nō tm̄ opp̄mere: sed pe nit⁹ oblīuisci. q̄ d̄ nō est viatoz: interim q̄ fomes in eis aliq̄ modo viget: nisi sol⁹ be ate ꝑgis q̄ adhesit deo insepabil̄r: nec vnq̄z potuit separari p casum. ¶ Scdo ostēdit theologice. q2 scriptū est Prouer. vl. Mulierē fortē q̄s iueniet z̄c. sequit. procul z de vltimis finiby⁹ p̄ciū ei⁹. Hec mulier fort⁹ est Maria ꝑgo. vltimi fines sunt diuinitas z humanitas maxīe a se distātes: q̄s ꝑgo ipsa fortissi me: q2 insepabil̄r: cōiunxit. Idcirco Aūeri xiij. Cui⁹ fortitudo. s. dei sil̄is est fortitudi ni rinocerōtis. q2 sicut fortitudo rinocerōtis in gremio virgis māsuescit: ita dī fortitudo in vtero virgis Marie mansuefacta est.

¶ Tercio ostēdit ex lūine phie. q̄m p locuz a maiori. ij. Thopi. arguēdo. q̄ cād est fortius fortioze: est fort⁹ inferioze. Btā ꝑgo fuit for tioz tribus fortissimis in mundo q̄ sunt de⁹ mors z diabolus. ¶ Primum fortissimū in mūdo est de⁹. hūc humilitas btē ꝑgis supa uit: q̄n de celo charitate vinculatū z vulne ratū in suo ꝑginali vtero incarcerauit. Ūñ canit eccl̄ia de ea. Sctā z imaculata ꝑgitas q̄b⁹ te laudib⁹ eff. ne. q2 quē celi capere ñ pote rāt tuo gremio ꝓtulisti. ¶ Secundū fortissi mū in mūdo est mors: cui nemo mortaliuz resistere pōt. Oēs em̄ morimur: z q̄si aq̄ di labimur in terrā. ij. Reg. xiiij. Hāc btā ꝑgo supauit. vñ canit eccl̄ia de ea. Mortē quaz femia tulit femia cōtriuit p quā vita redijt.

¶ Terciū fortissimū ē diabol⁹ Job. xl. Nō est ptās q̄ cōpare ei. Hūc btā ꝑgo supauit q2 ipa ꝓtriuit caput ei⁹ Gen. iij. g̃ fortitudis virtus z donū in beata virgine summe ful sit. Hec Alber. sup missus est ca. iiij.

¶ De iustitia in Maria. Capitulum. VI.

Sexta virtus ꝑfulgens in btā virgi⁹ ne est ipsa tercia ꝑtus cardinalis, s. iusticia. vt em̄ habet. ff. de iusticia z iure. l. Justicia. Tria sunt ꝑcepta iusticie, s. honeste viuere, alteruz nō ledere, z vnicuiqz suū ius tribuere. Hec oīa supexcellēter fulsere ī bñdicta dei matre. Ipsa nēpe sup oēs viatores honestissime vixit. Honeste nanqz viuere idem est qđ virtuose z pulcre viuere quia vt ait Jsiđ. j. li. ethimol. Honest⁹ dr q̄si honoris stat⁹, soli aūt ꝑtuti debet honor. Uñ Aresto. iij. Ethi. ait. Prauus inq̄t nō est honore dign⁹ qz honor est ꝑmiū virtutis. Cum igit btā virgo vixerit virtuosissime et oīb⁹ virtutib⁹ supexcellenter enituerit, iuxta illud Eccī. xxiij. In me oīs gratia vie z veritatis: in me oīs spes vite z ꝑtutis. sequit qꝫ ipsa vixerit honestissime. vt de ea testat etiā Ambros⁹ li. de ꝑginitate. ¶ Itē ipsa nulluz ledere potuit, q̄a nunqz peccare potuit, sed vnicuiqz suū ius tribuit, deo vicz amorē z timorē ac honorē: z ꝓximo dilectōem. qz charitate plenissima fuit: nec aliq̄d qđ facere debuit obmisit. Penicz summa iusticia claruit in ea: qñ ꝑ satisfactiōe iustissima pctī primi parētis z tot⁹ generis humani filiū suū obtulit in passiōe. Ubi ꝑ fructu vetito z ablato: fructū vteri sui ad pēdēdū in ligno dedit. Ecce iustissima restitutio z summa superogatio: ꝑ fructu modici valoris deum dedit infiniti valoris Et ꝑ vnico q̄druplū reddidit, scz offerēs carnē in passiōem: sanguinem in effusionē: animāqz filij sui in mortez et diuinitatē in cruce: in nr̄am recōciliatōez Merito igit de ea canit ecclesia Felix nāqz es sacra virgo Maria et oī laude dignissima, qz ex te ortus est sol iusticie, i. manifestatio iusticie in xp̄o ꝑ nobis passo in cruce: in qua passiōe merissima z sūma iusticia claruit, vt patet ꝑ Ansel. li. ij. Cur deus hō. Ipsa ꝑfecto illud euāgelicū impleuit Si q̄d aliquē defraudaui reddo q̄druplū, licz nō ipa beata virgo fraudē fecerit: sed Adā pomuz rapuerit. iuxta illud p̄s. Que nō rapui tunc exoluebā. O itaqz gl̄iosissima virgo, q̄d gratiarūactōis, q̄d seruitutis, q̄d honoris tibi repēdam⁹ ꝑ tali z tāta oblatiōe ꝑ te facta ꝑ nr̄is piacul. q̄ oblatio vticz si non fuisset: oē genus nostrū in dānatōne remānsisset.

De tēperantia Marie. Ca. VII.

Septima virtus in Maria ꝑfulgēs est tpantia. Fuit em̄ el⁹ tpantia nobilissima supexcellentissime ꝓpe tpantia oīm viator⁹: quod ostendit

¶ Primo de tpantia in gustu
¶ Secūdo de tēperantia in dicto.
¶ Tercio de tpantia in facto
¶ Quarto de tpantia in cultu.

Primo de tpantia ī gustu q̄ dicit sobrietas siue abstinētia q̄ in btā virgīe fuit supexcellēter nobilissima, qz fuit purissima z gl̄iosissima. Ratio: qm̄ in alijs viatoribz est cū possibilitate cadēdi saltē in ꝑmū motū gule z erroꝛe z pugna. sed ī btā ꝑgie fuit sine pugna: sine erroꝛe: z sine possibilitate cadēdi etiā in ꝑmū motū gule. qz ipsa peccare oīno nō potuit. Itē alij hoīes abstinēt trib⁹ de causis

¶ Primo ꝑ debito satisfactiōis ꝑ pctō ꝑterito, hoc locū nō habet in btā virgīe. qz nullū pctm̄ habuit. vñ hui⁹ loco ei⁹ abstinētia fuit ꝑ merito superogatiōis. ¶ Scōo alij abstinēt ꝑ cautela euasiōis ꝑ pctō futuro, nec h̄ locū habuit in btā ꝑgie q̄ peccare nō potuit, sed hui⁹ loco ipa abstinuit ꝑ exēplo edificatōis. ¶ Tercio alij abstinēt ꝑ ōletōe pene debite in p̄senti vel futuro, nec hoc locū habuit in btā virgine. qz cū nunqz peccauerit nunqz penā demeruit, sed hui⁹ loco ipsa abstinuit ꝑ gl̄ie ꝑmio, q̄ ei⁹ abstinentia fuit nobilissima. ¶ Secūdo de tpantia in dicto, nā ex sacro euāgelio claret ipam fuisse tpatissimā in ꝑbis, qz in tot⁹ euāgelice hystorie serie nō repit nisi tm̄modo septē ꝑba ꝓtulisse Et hec nō sine cā ardua, ad quodlibet q̄ꝓpe eoꝛ ꝑboꝛ maximū miraculū secutum est. ¶ Primū verbū dixit ad angelum. Quomō fiet istud qm̄ virū nō cognosco. Et moꝛ subsecuta est diuine incarnatōis misteriꝝ declaratio. Spūsctūs inquit superueniet in te. ¶ Secūdū verbū dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi zc. Et maximū miraculū secutū est scz dei hūanatio. ¶ Terciū ꝑbū dixit. Cū ingressus domū zacharie salutauit elisabeth. z moꝛ vt audiuit illa salutatōez: exultauit infans ī vtero ei⁹. z repleta ē spūsctō elisabeth zc. ¶ Quartū ꝑbuz cū ꝓtulit. s. Magnificat aia mea dñm zc. facta ē diuina collaudatio z grazactio ꝑ icarnatōis diuīe sūmo bñficio. ¶ Quitus ꝑbū ait cū inuēto iesu ī medio doctoꝛ dixit. Fili q̄d fecisti nobis sic: ego z pater tu⁹ zc. Et subsecutū est miraculū diuine humiliatōis: quia descēdit cū eis Jesus

verus deus:et erat subditus illis. ¶ Sextus verbū dixit in nuptijs,vinū nō habent. Et ibidē dixit ¶ Septimū ꝑbū ministris: qđcūq; dixerit vobis facite. Et subsecutū est miraculū cōuersiōis aq̄ in vinū. Et licet plura alia ꝑba locuta sit beata ꝑgo q̄ nō sunt scripta in euāgelio:tñ vtiq; fecit modestiam vt nunq̄ inuētus sit dolus vel minimū ꝑbum ociosum in ore ei⁹. Vñ et sctūs Epiphani⁹ et sctūs Herman⁹ testant̄ de ea q̄ rarissime loq̄bat̄:sed z hoc tm̄modo cū oportebat loqui,z sic suos sermones semp cōuertebat q̄ đ deo z suo filio Jesu loquebat̄ et eius fide vel ignaros instruēdo vl̄ fidē xp̄i defendendo. Et tāta; eloquētie gratiā habebat q̄ ad fidem plūmos hortādo cōuertebat. Nā semel q̄ ipsam loquētē audiuit q̄ntūcūq; infidelis obdurat⁹:vel statim credidit: vel corde diffiniuit se cito fidē recepturū vel saltez admiratus de fidei hui⁹ verissimo misterio cessauit ipugnare. Hec ꝑdicti hystoriographi. ¶ Tertio de tpantia in facto. Cū enīz nullus viatoꝝ sit q̄ nō peccet in factis: saltē venialr,ipa beata ꝑgo sic se tpauit q̄ nunq̄ peccauit:etiaz i minimo veniali siue facto siue ꝑbo vl̄ cogitatu,vt dicit Aug⁹. ¶ Quarto de tpantia in cultu vel habitu. Habitus em̄ vestiū tripl̄r distinguit̄. ¶ Prio em̄ est habit⁹ vanitaꝝ.de q̄ loquēs Hiero,ait, Mulieres serico z purpura indute xp̄m induere nō p̄nt,auro:margaritis ornate: ornamēta cordis ꝑdiderūt. ¶ Secūdo est hit⁹ būilitatis,s.nimle,vt portare sacculū vl̄ ciliciū aut sordidā vestē. De hoc idē Hiero. Ornat⁹ inquit vestiū z sordes pari modo fugiēde sūt. ¶ Tertio est hit⁹ mediocritatis ꝑm cōez statum,z hic est laudabilis. Dicim⁹ g̃ q̄ beata virgo sicut z xp̄s ac alij sctī habuerūt habitū vestiū humilē sed mediocriter, et in ꝑ alios viatores excessit,q̄ supartē p vnctionez in spūsctō sciuit p̄scire mediocritatē oīmodā in habitu būilitatis obseruare. Hec Alber.magn⁹ sup missus est,ca.lxxxix. ¶ Huic etiā ꝓcordāt sctūs Epiphani⁹ z sctūs germani⁹ i hystoria de vita Marie di.q̄ vestes btē virgīs nō erāt m̄tū p̄ciose:neq; colorate:neq; curiose:nec erāt inq̄unt m̄te vilitatis,q̄ nō habebat causam cur saccū vel vestem p̄nie portaret. Sp aūt vestibꝫ bis induebat̄: camisia z tunica,z sup̄ tegebat̄ religioso pallio,ꝑij coloris,sicut erat moris seminis religiosis illis tpibꝫ. Erant q̄ꝫ vestes eius mūdissime:nec vnq̄ sunt attrite vl̄ cōsumpte vetustate.sed māserūt ita sicut erant cū induit eas in ꝑma nouitate:nec vnq̄ sūt scisse vel lacerate. Et hoc i signū nitide z incorruptibilis ei⁹ puritatis. Si em̄ filijs isrl de⁹ in deserto id p̄stitit: cur nō magis sue gl̄iose matri hāc gr̄am fecerit:cū z aplis putat̄ id fecisse, vt legit̄ de btō Bartholomeo apl̄o. ¶ Btē refert idē q̄ btā virgo peplo mūdissimo vtebat̄:z cingulū portabat de corda vel retorta zona Utebatur z calceis:sed tūc tm̄modo cū ire quoq; oportuit vt caueret ne nudi viderent̄ pedes:quia semper tenebat se nimis verecūde z pudice. Lect⁹ q̄ꝫ ꝑgīs nō habuit ornatuz sed mūdissim⁹ erat stratus de sacco ꝑ straminibꝫ Et iuxta lectū loc⁹ erat q̄ orare solebat vl̄ scripturas legebat vel ꝓtēplabat̄ diuina,et ad ptem alterā fuit locata sedes in qua residebat ad opus manuale faciēdū,q̄ nunq̄ ab aliq̄ ꝑdictoꝝ operū erat ociosa. Angeli q̄tidie de celis mittebant̄ q̄ eam benignissime cōsolabant̄.et celestē panē ei deportabāt ne defectū pateretur. Hec illi.

¶ De virgīali castitate Marie. Cap̄. VIII

Octaua virtus in btā virgine p̄fulgens est virginalis castitas in qua sup oēm creaturā iproportionabiliter prefulsit:adeo vt teste Anselmo libro de conceptu virginali:tanta puritate niteret q̄ sub deo maior neq̄t intelligi. De hac latius ageť li.viij.

¶ De humilitate Marie Cap̄lm.IX.

Nona virtus in beata virgine p̄fulgens būilitas:p quā summe placuit deo ipsa teste Lu.j. Respexit būilitatē ancille sue zc. Berñ. Audeo dicere q̄z nec ꝑginitas Marie deo placuisset sine ei⁹ būilitate:p hanc etiā būilitatē sūme exaltari meruit. Cū em̄ iuxta euangelicā regulā oīs q̄ se būlliat exaltabit̄. g̃ quāto q̄s se magis būiliat magis exaltabit̄:p illā maximā thopicā Sicut simpl̄r ad simpl̄r:sic magis ad magis z maximū ad maximū. Sed q̄z beata virgo sup oēs exaltata est choros angelorum z ordines sctoꝝ,ergo sequit̄ q̄ ipsa sup omnes humillima fuerit tam corde q̄ꝫ ore atq; opere. ¶ Signum autē maxime humilitatis quam habuit in corde ex hoc claret: quia cum eligeret̄ in matrē dei recognouit

se ancillā dñi fore, vñ dixit Ecce ancilla dñi ꝛc. ¶ Signuz ꝑo hūilitaꝭ in ore claret quia cum dñm magnificaret se hūilem ancillam dei esse dixit di. Respexit humilitatē ancille sue ꝛc. ¶ Signū deniq; summe hūilitaꝭ in ope patet. qz cum esset mr̄ dei visitauit inferiorē. s. Elisabeth. quā ꝛ ꝑmo salutauit et tribus mēsib⁹ eidem seruiuit. O mira humilitas Marie: en angeloz regina: dña mūdi: mater dei: seruit inferiori homini. discę ꝯ tu supbe hō exemplo Marie humiliari.

¶ De paupertate Marie Capitulum. X.

Decima virtus ꝑfulgens in maria ē pauptas. Nam Hiero. eam appellat mlierē questuariaz: que cum acu et fuso vnde viueret ꝛ nutriret dñm Jesum lucrabaꝭ. iuxta illud Prouerb. vlti. Manū suā misit ad fortia ꝛ digiti eius appben. fusum. ¶ Qaūt beata virgo fuerit sup oēs voluntarie pauprima ostendit

¶ Primo ex figuris.

¶ Secundo ex argumētis.

¶ Tercio ex realibus signis.

Primo ex figuris. Nam ipsa figuraꝭ ꝑ ẏgā Esa. xj. Egrediet virga de radice iesse: ad significandū q̄ sicut ẏga parū terre occupat: ita et btā ẏgo Maria oīa terrena contempsit. Item ipsa figuraꝭ ꝑ mulierē cui⁹ sub pedibus luna Apocal. xij. ad significādū contemptū terrenoz. ¶ Secūdo ex argumentis. qz cum oīa possz a filio cuius est terra ꝛ plenitudo eius ipetrare: etiā ꝑ miracula: nā ꝛ ad eius nutū aquā mutauit in vinū Joh. ij. Sed et cū esset toti⁹ mūdi dña: nil voluit terrenū possidere vt merito pauptaꝭ lucrareꝭ regnū celoz. Uñ Matth. v. Beati pauperes spū: qm̄ ipoz est regnū celoz. ¶ Tercio ex realib⁹ signis Primū signum. quia in ꝑria ciuitate. i. Bethleem que ex patre suo Dauid sibi ꝙsi iure hereditario debebaꝭ: ōi filiū paritura hospitiū non inuenit. qz illud vnde cōduceret fortasse nō habuit. ꝛ ideo i diuersorio pepit saluatorem. ¶ Secundū signū. quia filio nato: cusinū quem substerneret ꝛ pelles quib⁹ tegeret i media hyeme nō habuit. sed pāniculis inuolutū in ꝓsepio super fenū locauit Unde hoc admirās Bern. dicit. O mira pauptas christi nascētis: filius pastoris nasciꝭ ꝛ ei cusinus substerniꝭ: filius eterni regis christus nasciꝭ ꝛ in ꝓsepio sup duro feno collocaꝭ Hec ille. ¶ Tercium signum q̄ erat fabro Joseph desponsata. ꝛ tales cōmuniter sunt pauperes. Et ꝫ voluit deus vt ipsa ꝑ labores manuū vtpote ꝑ iuste acq̄sita sustētareꝭ Quartū signū. quia filium suū ad tēplū deferens: vñ vt vnū agniculū emeret nō habebat. cū tñ in terra sancta multi agniculi inueniaꝭ ꝛ quo ꝓcio haberi possint: ꝛ ad id iuxta legez obligabaꝭ: si tātū habuisset q̄ emere agniculū valuisset. ¶ Quintū signū. qz christus eius filius pauperrimus extitit adeo q̄ nō haberet vbi caput reclinaret Matth. viij. vnde patz q̄ ꝛ ei⁹ mater paup fuerit q̄. ꝑria domū nō habuit vbi xp̄s caput reclinasse potuisset. Sextū signū. quia filio in cruce pendēti ꝛ sitio clamāti: nec potū aq̄ ministrare potuit. ¶ Septimū. qz mortuū filiū vnde inungeret aut q̄ inuolueret aut vbi sepeliret non habuit: sed vnguēto ꝛ sindone ac sepulcro alienis vsa ē

¶ De cōstāti ꝓseuerātia Capl'm. XI.

Undecima virtus ꝑfulgens in beata virgine est cōstātie firmitas. Cū enim alij viatores sint a malo culpe passibiles: in aduersitatib⁹ vincibiles: ꝛ i arduis agendis flexibiles. Ipsa beata virgo a nullo vnq̄ malo fuit passibilis: i nulla aduersitate vincibilis: ꝛ in oīm virtutū arduorūq̄ opez ẏtuosoz ꝓseuerātia inflexibilis. supadmirabilis ergo sctitatis fuit eius vita Unde Ignacius in epla ad Johānez dicit. Ipsa maria oīm grāz abūda ꝛ oīm ẏtutū fecūda: in ꝓsecutōib⁹ ꝛ afflictiōib⁹ est hilaris: in penurijs aūt et īdigētijs nō est apō eam q̄rela: iniuriātib⁹ grata: ac molestata letaꝭ: cōstās scz in oī virtute: miseris ꝛ afflictꝭ coafflicta cōdolet ꝛ subuenire nō pigrescit. Hec ille.

¶ De pietate Marie Capitulum. XII.

Duodecima virtus: ꝑfulsit in ea pietas: cuius q̄dem sunt plurimi gradus. ¶ Primꝰ est dare pauplib⁹ supflua. iuxta illud Luc. xj. Qō supest date pauperib⁹. ¶ Secūdus est dare nō tm̄ supflua: sz etiā necessaria. iuxta illō Matth. xix. Vade ꝛ vēde oīa ꝛ da pauplib⁹ ꝛ veni seqre me. ¶ Tercꝰ gradus: dare oīa sua: ꝛ insup seipsum supaddere. s. laborādo manib⁹ vt habeat vnde tribuat egēti: vel laborādo corpore ꝛ spū vt pascat ꝓximū pane spūali. sicut faciebat Paulus q̄ cū oīa reliq̄rat manib⁹ laborabat vt sibi ꝛ suis subueniret ꝛ seipsum

impendere ꝛ supimpendere cupiebat ꝓ aĩa bus ꝓximoꝝ. ¶ Quartus gradus pietatis est oĩa ꝛ seipm dare. Et insup de substantia sui corpis partem accipe ꝛ ad refectiõez ani maꝝ ꝓximis dare. ¶ Isto gradu pietatis fulsit btã virgo insignita: ipsa q̃ppe oĩa dedit pauꝑi christo: ꝛ manibꝫ laborauit vt pauperes sustẽtaret, vt supra patuit, laborauit q̃ꝫ ꝛ spũ ad refectõem spũalem. quia erat magistra apl'oꝝ ꝛ oĩm discipl'oꝝ xp̃i: dirigẽs eos et instruens in arduis q̃stionibꝫ. Et vt dicit Ignaci⁹. Ueniebãt ad eam ex gẽtibꝫ cõuersis per apl'os multi neophiti cupiẽtes eam videre ꝛ ab ea recipiebãt ꝯfirmatõem fidei quã susceperãt per p̃dicationẽ apostoloꝝ. Et cuncti ab ea cõfortabanť ꝛ informabantur: ex eius q̃ꝫ ꝑsentia cõsolabanť. Vlti etiã eius cõsortio in hierusalẽ ꝯmanebãt in magna vtiq̃ꝫ pauptate, ꝓ quibus Paulus et alij apl'i in gentibꝫ cõuersis collectas faciebant: vt eoꝝ necessitati subuenirent, vt testať glo. sup epl'aꝫ ad Coꝝ. ¶ Insup ipa beata virgo de sua purissima carne et sanguine viaticũ nobis miseris cõfecit: et toti mũdo partẽ substãtie corpis ꝛ sanguis sui dedit in alimẽtuꝫ eterne vite. id est corp⁹ christi ꝛ sanguinẽ sui filij: de se, i. de virgine sumptuꝫ: qõ q̃squis digne gustauerit viuet in eternuꝫ Joh. vj. ¶ Quintus aũt gradus pietatis est oĩa dare: insup corp⁹ ꝛ animã ꝛ diuinitatẽ dare in cibũ eternũ: hic ꝓ gr̃aꝫ ꝛ in futuro ꝓ gl'iam. Et iste gradus est soli⁹ miscõie ꝛ pietatis dñi nostri Jesu xp̃i. Hec Alber. magn⁹ sup missus est. vñ O fidelis aĩa agnosce q̃ꝫ pijssima fuerit ꝛ sit benignissima virgo Maria. Uere vt ait Bern. ei⁹ misericordie ꝛ pietatis lõgitudinẽ: latitudinẽ: ꝛ ꝓfunditatẽ extimare nemo põt: aut mẽsurare, ipa oĩbꝫ oĩa facta est: oĩbus sinũ misericordie aperit vt de plenitudine ei⁹ accipiant vniuersi: ꝛ iusti gr̃am: ꝛ pcõres veniam: angelus leticiã: filius dei carnis substãtiam: ꝛ tota trinitas gloriam in secula seculoꝝ.

¶ Pars tercia libi septimi de multitudine gratie in Maria qua illustrata extitit summa plenitudine in hac vita.

IAme oĩs gratia vie ꝛ veritatis Eccl. xxiiij. Sapiens ecclesiastic⁹ spũsctõ doct⁹ agnouit: qm̃ in matre ꝺi nulla gratia deesse debuit: sed oĩ gr̃a plenam fore oportuit. Id circo in ꝑsona eius loquẽs ait In me, s. maria matre dei oĩs gr̃a vie ꝛ veritatis. ¶ In q̃ bus quidẽ verbis videť ipsa dei gl'iosissima mater cõmẽdarl, tũ de magnitudine gr̃e, qz in me inq̃t oĩs, tũ de plenitudine gratie, q̃a oĩs gratia, tum q̃ꝫ de ml'titudie et varietate gratie, qz vicꝫ vie ꝛ veritatis. O vere maria gratia Marie q̃ tãtam gr̃am habuit q̃ mater pura creatura nõ vnita ꝑbo habere neq̃uit q̃ vicꝫ sit mr̃ dei: genitrix filij dei: creatoris ꝛ saluatoris oĩm: et eoipso dña sit oĩm angeloꝝ ꝛ hoĩm atq̃ꝫ cũctoꝝ creatorum. O verissime plena gr̃a Maria q̃ gr̃am ipsam increatã in se totã cõtinuit. vnde recte angelus eidem dixit Aue gratia plena. Hieronimus in sermone de assũptõe. Uere gr̃a plena: qz ceteris ꝑ partes: marie ꝑo se totã infudit gratie plenitudo. O deniq̃ꝫ q̃ꝫ multiplex gratia ī Maria q̃ oẽs gr̃as generales ꝛ speciales oĩm creaturarũ et oĩm sctõꝝ in sũmo habuit. qm̃ vt idẽ Hiero. ait ibidẽ. Toti⁹ inq̃t gratie plenitudo q̃ est in christo venit in mariã: q̃ꝫ aliter, qz in christo sicut in capite influente in maria sicut in collo, siue dicã medio trãsfundẽte toti corpi eccl'ie: in christo sicut in hoĩe ꝑsonal'r deificato: in maria sicut in tẽplo ipsi verbo singl'ariter dedicato. Dicat g̃ Maria In me oĩs gratia: vt ꝑ hoc glorioſum verbũ allíciat nostras mentes ad ꝓfugiendũ ꝓ gr̃e impetratõe ad eam Accedat q̃ꝫ bõ ꝛ dicat. Maria mr̃ gr̃e mater miscõie tu nos ab hoste protege in hora mortis suscipe: ꝛ ꝑ plenitudinem tue gratie fac nos cõsortes glorie. ¶ Itaq̃ꝫ locuturi de multitudine gratie beate virgis q̃ in sua vita fulsit in summa plenitudie: ad ꝑsens tria mysteria notabimus.

¶ Primũ mysteriũ ꝺr actual'ꝯtinuitatis.
¶ Secũdum ꝺr noticialis luminositatis
¶ Terciũ ꝺr ml'tiplicis gratiositatis.

¶ Articulus prim⁹ q̃ beata dei mater maria fuit cõtinue in hac vita stabilita in actuali gustu gratie dei cum plena ratione merendi.

CIrca primũ misteriũ actualis scz cõtinuitať inuestigandũ est Si videlicet beata ꝑgo Maria in sua vita habuerit tam ꝑ

fectissimũ ⁊ cõsummatũ statum in gratia: q̃ cõtinue sine tpis interruptõne fuerit mens eius stabilita in actu ⁊ gustu gratie cũ plena merendi ratõe. ¶ Ad qõ breuiter fm intentionẽ magistri Ubertini de Casali ordinis minor in suo libro q̃ intitulatur Arbor vite crucifixi Jesu. pie opinãdũ est et tenendum p virginis matris excellẽtia: q̃ tãta p̃fectio gratie: tãta abũdãtia carismatũ diuinor ⁊ virtutũ oĩm consummatio fuerit sibi data in illo dei cõceptu vt sanctissima mater õi haberet pfectissimũ ⁊ ineffabilissimũ statũ ꝓsummatũ in oi pfectione actiue ⁊ cõtẽplatiue absq̃ oi diminutõe ⁊ defectu. ⁊ ex tunc mens ei⁹ taliter fuit stabilita q̃ sine alĩ qua interruptione fuerit sũme in cõtẽplationis actu ⁊ gr̃e cõtinuo gustu. Et hoc supra oẽm modũ alteri⁹ creature: citra tñ beatificam visionẽ. adeo q̃ oĩs ignorãtia nõ soluz culpabilis: qz de illa nõ est dubiũ q̃ nunq̃ habuit. sed etiã oĩs ignorantia quõlibet dicens defectũ in nobis ex peccato originali fuit sibi oĩno ablata. et fuit a spũsancto infusus sibi plenissimus habitus sapiẽtie: totaz ipsius mẽtẽ pficiẽs adeo q̃ occupatiões exteriorz sensuũ nunq̃ impedirẽt in ea recollectionẽ mẽtis et cõtẽplatõis actũ ac exprimẽtalis gratie gustũ, sed ⁊ ipse contẽplationis actus mentẽ ei⁹ plene in deo recolligẽs nũq̃ impediuit virtuosum ⁊ debitũ officiũ administratiue ptis inferioris sensuũ: q̃n ⁊ sic dulcissime ministrauit filio suo iesu tã in infantilibus necessitatibz corpis q̃ in alijs in decursu vite sue oportunis atq̃ ĩ oĩbz alijs que ad instructõem ꝑmi ⁊ apl'oz et alioz necessaria videbant. Imo iste due pfectiones actio ⁊ cõtẽplatio in ipsa se mutuis respectibz intẽdebant ad virtutũ ⁊ gr̃ie cumulũ. Alias quoq̃ pfectiões multas credit q̃ tũc cõsecuta fuerit nobis ineffabiles ⁊ icõprehẽsibiles: que etiam fm exprimẽta nostre infirmitatis ⁊ corruptõis ipossibiles vidẽtur. ¶ Si obijcias de somno q̃ in nobis abissat ⁊ sepelit actum rõnis: ⁊ liberi arbitrij aufert vsum. ⁊ p ꝯns actum meriti et demeriti. Un̄ btus Bern̄. somnũ vocat mortis imaginẽ. Et Aresto. in de somno ⁊ vigilia dicit. Somnus est ligamentũ sensuũ. Cũ igitur in beata virgine fuerit q̃nq̃ dormitionis somnus: imo ⁊ christus legit dormiuisse Dath. viij. ergo in beata virgine somn⁹ interrũpebat p̃dictũ effectũ gratie. Respondetur fm eundẽ Ubertinũ vbi s. q̃ in beata virgine sicut ⁊ in christo liberũ arbitriuz nõ fuit ex somno submersum. sed ania sua libere ⁊ actu meritorio simul ⁊ cõtemplatiuo non obstante somno tẽdebat in deũ ⁊ alias pfectiones nobis ineffabiles. vt dicere potuerit illud Canti. v. Ego dormio ⁊ cor meum vigilat. ¶ Hec p̃dicta de matre dei reuerendissima credẽda mouet triplex ratio fm ea que indubitãter credimus de ipsa.

¶ Prima ratio plene expurgatõis.

¶ Secũda ratio plene assimilatiõis.

¶ Tercia ratio plene participatõis.

Prima ratio plene expurgatõis. Indubitãter eñ credit q̃ ipsa fuit plene purgata a fomite. g̃ ab oñi infectione humana ex fomite causata. Sed quia impedimentũ oĩm p̃dictoz ⁊ maxie impedimẽtum somni est magne impfectõis ⁊ destructõis actus cõtemplatiui. cum oĩs hebetudo mẽtis ⁊ alij defectus quos ĩ nobis exprimur expgefacti post somnũ nõ sinant statim ⁊ libere mentẽ ferri in deũ. sed cũ nouo conatu oportet nos redire ad mẽtis claritatem ⁊ suauitatem quaz p̃mo fueram⁹ expti. ergo videt q̃ nullo mõ fuerit in dei matre. ¶ Si obijcias q̃ ista est cõditio nostre mẽtis ⁊ corpis et ipsa nõ fuit educta de statu corpis animalis. ¶ Respõdeo q̃ nõ est verũ. quia ista nõ est cõditio nature sed est magꝰ p peccatũ infectio et infirmatio. vt exp̃sse dicit Aug⁹. sup Gen̄. ad litterã q̃ in statu innocẽtie fuisset clarior cõtẽplatio dormiẽtiũ q̃ sit modo visio vigilãtium. Cõiter eñ magri vident sentire doctores q̃ in statu innocẽtie non pdidisset homo li. ar. siue rõnis vsum ꝓpter somnũ: nec nati fuissent filij subiecti ignorãtie. Unde ĩ Enche. Aug⁹. ca. viij. exp̃sse vocat errorem oẽm deceptiõem. ⁊ hoc indecoz ⁊ indecẽs ad vite hui⁹ miseriã dicit ptinere. Nihil aũt tale videt cõueniẽs matri dei. sed plena purgatio a fomite debuit eam plene a talibz defectibz liberã reddere. Puto eñ q̃ extunc fuerit in ea altior ⁊ dulcior cõtẽplatio q̃ fuerit ĩ adã. nec mirũ: quia ipsa deuz gustabat vt filium vteri sui. Et virtus regitiua corpis impleto dei obsequio sine alĩq̃ vitio tanto fuit in ea pfectior quãto in maiori altitudine ꝓtutum regebat: cum etiã dolores ⁊ penas tam mẽtis q̃ corpis plene sublimabat et referebat

in deum: ab eis nec in minimo impedita, nullo mō igit videt cōuenies q in summa plenitudine gratie q debet statui materno: magna ps tēporis que occupat in somno trāsierit sine actuali relatione ad deū: vel etiaz si ne plena rōne merēdi. Licet ēppe volūtas qua volo dormire vt possim viuere ad bominē dei sit act⁹ meritoꝛi⁹ in quo actu somnus possit dici meritoꝛi⁹: tñ in somno sic ligante li. arbi. actus meritl a mēte interim nō pcedit. ¶ Item si adhuc instas, quia hec est pena peccati: z pene nō fuerūt sibi ablate: sicut nec filius su⁹ carere voluit, Dico q licet pene que sunt pure pene et materia ꝓfutis et adiutoꝛiū merēdi nullūq impedimētum virtutis z q totā naturā consequunt cōiter in christo z in sua matre remāserint: sic sunt fames: sitis: tristicia. tamē ipe pene que sunt impedimēta pfectionū sicut ignoꝛātia: cōcupiscētia: z ligatio liberi arbitrij et distractio actus cōtēplatiui nō debuerūt in dei matre remanere, sicut nec a ꝓpo fuerunt assumpte ¶ Secūda ratio plene assimilatōis: q: caro virginis matris z plis est eadē caro et simil' puritatis. vt dicit Aug⁹. in sermone de assumptōe dñe, Sed dñs Jesus in carnis assumptiōe nullū predictoꝛ defectuū assumpsit, ergo nec in sua matre dimittere debuit aliquē eoꝛundē defectuū. ¶ Tertia ratio plene participatiōis: quia cum plenitudo toti⁹ gratie que ē in ꝓpo pticipata sit matri vt dicit Hiero, in sermone de assūptōe dñe: q̄q̄ aliter z aliter vt supra tactū est. ergo ille plenitudines p̄dicte z alie mlto maioꝛes z nobis ineffabiles fuerūt in beata ꝓgine. Unō sequit q stupēdo modo dilatatus fuerit sinus materne mētis ad respect⁹ z actus ineffabiles tam respectu diuinarū pfectionū q̄ etiā respectu actualis dilectionis z deuotionis ac degustati dulcoꝛis et multiplicī reuelationis. ¶ Nec valet instātia cōtra hāc rationem, si diceres: q in christo fuit beatifica visio ab instāti conceptionis, et ista ꝓpoꝛgatiua nō fuit tūc data ꝓgini. ergo nec alie, Non est em̄ simile, Gratia em̄ visionis beate oīno cōpetit humanitati christi: et est decens ex vnione psonali verbi, Non enīz est decēs vt vniat verbo in suppositō z nō fruatur ipso, Perfectōes aūt q̄ cōpetunt christo ꝑm pfectōem vie debēt diffundi in sua matre bñdicta, vnde oēs gratie que substātiali ter' mētem pficiunt et que nō repugnāt statui creature: z que sunt citra beatitudinē patrie debēt sibi cōicari, sed predicta nō repugnant, ergo z̄c. ¶ Et si dicas, nō habuit oēz gratiam: quia nō fuit sacerdos nec cōfessoꝛ nec p̄dicatoꝛ. Friuola est instātia, quia hec nō sunt substātialiter pficiētes mētem: sed q̄dam gratie gratis date ꝑm exigētiam singulariū psonarū. Hec Ubertinus vbi supra. O igit mēs humana pēsa quātū potes q̄ntum deo plena fuerit virgo hec diuina maria. O q̄ntum gratie ineffabilis supabūdauit in ipsa, vere gratia plena z oīni laude est dignissima. Vere dignū et iustum est vt eā omnis laudet voꝛ humana z̄c.

¶ Articulus secūdus q beata virgo habuit plenitudinē scientie z gratiam omnis noticie siue artis: circa quod z plurima dubia soluunt.

Circa secūdum mysteriū: videlicet noticialis vel sciētialis luminositat; inuestigādum Utrū ipsa beata virgo mater dei i statu huius vite sciuerit oīa. Uidet nanq; q plura ignoꝛauerit: quia pditū Jesuz triduo quesiuit ignoꝛās vbi foret Luc. ij. ¶ Itē ipso inuēto in tēplo cum dixiss; Jesus. Quid est q me q̄rebatis nesci, quia in bis que pa. m. sūt opoꝛ. me esse, subdit: q ipsi, id est Maria z Joseph nō intellexerunt verbū. ¶ Itē ipsa turbata est in sermone angeli salutātis Luce. j. Et quasi nesciēs de modo incarnationis diuine quesiuit dicens. Quomō fiet istud q̄niā virū nō cognosco z̄c. ¶ Preterea sancti in patria nil sciunt nisi ad beatitudinē ptinētia, ergo sancti in via tm̄ ad beatitudinē vie ptinētia sciūt. z per cōsequēs beata virgo in via tm̄ modo ea sciuit que sunt ptinētia ad beatitudinē vie z ad sui ac aliozuz edificationē, nā z supfluū videt sciuisse alia ¶ Cōtra, Joh. xvj. Spūssanctus docebit vos oēm veritatem. ergo creatā z increatā, Item oīa facta sunt ꝓpter bominē. iuxta quod Aresto. ij. phisicoꝛ. Nos sumus q̄dā modo finis oīm. Unde de oībus teneī bō gratias agere. Si ergo nō oīa cognouisset impfecta fuisset ei⁹ gratiarū actio. Preterea oīnis sciētia de numero bonoꝛū bonoꝛabilium est, j. de aia. Sed ei nullum bonū defuit: quia oīni gratia plena fuit, ergo oīnes

sciētias habuit. Preterea anima christi sciuit oīa que deus: nec tamē ei est equalis in scientia p modū sciēdi. Sed sicut aīa christi īmediate se habet ad deū: ita aīa beate virginis ad aīam christi, ergo beate virginis aīa sciuit omnia q̄ aīa christi. sed imperfectiori modo. Ad rōnē ad questionē fm magnū Alb. sup missus est. ea. cliij Notandū q̄ beata virgo in cognitōne sua habuit plura priuilegia. Primū est pfecta cognitio trinitat̄ dei sine medio quā habuit in via p specialissimā gratiā. Secundum est pfecta cognitio misteriū incarnationis, z hāc habuit per gratiā z singl'arē experientiā. Terciū est cognitio sue reuelatōnis et certificatio p̄destinatōis quā habuit p reuelationē z causam, quia scz nouit se matrē dei esse quā ipossibile foret dānari. Quartum est aīe sue z spiritū per species ꝓpias cognitio quā habuit dispositiue p naturam: completiue p gratiam. Et fm hanc vidit angelos: aīas: et demones, vt infra de gratia sapientie patebit latius art. iij. huius partis. Quintū est pfecta cognitio oīm ad statum vie ptinētium quaz habuit p gratie illustrationē vel infusionē z inspirationem. vnde habuit pfectā cognitionē oīm scriptu rarū opandoꝝ z cōtemplandoꝝ. Et q̄ ipsa fuerit ꝓphetata in oīb scripturis ꝓphetaruz et figuris designata. Sextuz est cognitio omniū circa se futuroꝝ quā habuit p reuelationē z in speculo lectionē atq̄ scripturaꝝ cognitionē. Septimū est cognitio omniū ad statū patrie ptinētiū quā habuit per cōtēplatōis reuelationē. Octauū est oīm creaturarū que sunt ī toto mūdo vl' fuerūt aut erunt in rerū natura stantiū cognitio: quaz habuit per naturā z gratiā et cōtemplationem. Dī em istud ade est cōcessum z datuz vt omniū animantiū terre z volatiliū celi et bestiaꝝ noticiā haberet z oībus noīa vocaret ꝯgruētia fm suas ꝓprietates Gen. ij. Itē si Arestoteli z philosophis ac medicis datū est nosse omniū herbaꝝ virtutes: lapidū q̄: metalloꝝ atq̄ stellaꝝ celi: q̄m teste Hieronimo Arestoteles nō solū sciuit naturas rerū sed et scriptas in libris tradidit. Quid mirū si marie que fuit gratia plena z dei veri mater donatū sit oīm creaturarū cognitōnem pfectam habere maxime cū z paganis philosophis vt dictū est magna p parte creaturaꝝ cognitio est donata. Nonū priuilegiū: q̄ habuit matutinā simul z vesp̄tinaz cognitiōem. Matutinā p gratiā. Uesperti nam ꝯo per naturā z gratiaz. Decimū est cōclusio ex p̄dictis oīb q̄ scz nulli ꝓprie habuit ignorantiā. Unde ꝓpter obiectōnes q̄ fieri possent Dicim⁹ q̄ beata virgo sufficiēter pfecta fuit p habitū nature et gr̄e in operationes exire z finē ꝯsequi cuiuslibet sciētie. Et hac sciētia exiuit in actū z opatōem q̄n vbi z qualiter z quātum ordinabat sibi ad beatitudinē z alīs in salutē. Habuit etiam pfectā cognitionē omniū ad bītudinē suaz fm statū vie ptinentiū: vel ad gratiā imptinentiū. Unde ipsi⁹ aīa beatissima nulla habuit in se inutilia vl' imptinentia sed p totū fuit plena gratia. vnō oīa que fuerūt in ipsius aīa vel naturalia vl' acquisita sic erant gratia informata vl' cum gratia ꝯiuncta: vt omnia eēnt gratuita, z p ꝯns fuit oīs sciētia eius gratuita: z oīs opatio eius gratuita vt sine oī restrictiōe largissima z verissima interp̄tatiōe esset oīpharia gratia plena. Hec Albertus. Ad illud igit̄ in cōtrariū vide licet q̄ pditum Jesum requisiuit: dicitur. q̄ hoc magno factū est sacramento: vt ad tēp⁹ dono sciētie illius rei suspēderet̄: sicut z donū ꝓphetie ad tempus ꝓphet̄ subtrahebat̄ ad vtilitatem eoꝝ: q̄tinus iterū cum dolore petentes humiliarent̄ ꝓphete z dei esse experirent̄ nō suū quod habebāt, sicut patet de Heliseo. iiij. Regum. iij. Ita factum est hoc etiā ad vtilitatē: vt scilicet ad tempus breue īterdiceret̄ marie noticia de iesu vbi sit fm corpus: quatin⁹ illo dolore pcussa magna nobis merita per patientiā thesaurisaret: at q̄ exemplū nobis daret req̄rēdi Jesum inter cognatos z notos. id est inter sanctos. Ad illud q̄ nō intellexerūt verbū christi de p̄re celesti loquētis Rñdet̄ fm Ludolphuz carthusien. q̄ sic est accipiēdum: nō intellexerūt id est nō aīaduerterūt: licz crederent dei filiuz. Uel quia nō ita plene vt postmodum intellexerūt talia de diuinitate loquentem saltem quo ad Joseph alioscz inibi assistentes qui nō fuerunt assueti talia audire de diuinitate, non autē hoc de beata Maria dicit̄ absolute. Ad aliud dicēdū q̄ illa turbatio virginis in sermone angeli non fuit ex ignorantia. Sed quia prudens dat nobis legem: non statim credere omni spi

ritui: sed ꝓbare vtrum ex deo sit, iuxta sentẽ-tiam apli. Processit ergo illa turbatio potiꝰ ex humilitate q̃ se nõ reputauit dignã tante exaltatiõi quãta per angelũ sibi annũciaba tur vel tante salutatõi, nec tanꝯ ignara aut dubia quesiuit Quomõ fiet istud, quia be ne sciuit ꝙ apud deuz nõ est ipossibile oĩe verbũ. Et ꝙ iuxta Esaie vaticiniũ cap. vij. virgo ꝛcipe ꝛ parere debuit filiũ dei. Sed idcirco querit vt angelo docẽte de mysterio incarnatõis diuine fideles certiores in fide redderenť: ꝛ pateſceret oĩbꝫ ꝗa virtute spiri tussancti concepit filium dei. ¶ Ad illud ꝙ supfluũ est sciſſe omnia alia que nõ ptinebant ad beatitudinez vie Dico: ꝙ nõ. quia oĩis sciẽtia est de numero bonoꝝ honora-biliũ, j. de ania. sed operari ſm omnẽ sciẽtiã foret supfluũ ad beatitudinẽ. Dico ergo cũ Alberto vbi supra ꝙ eiꝰ sciẽtia extiuit ĩ actuz et operationẽ solum tunc quãdo: vbi: quali ter ꝛ quantũ ordinabať sibi in beatitudinẽ et alĩs in salutẽ, vt patuit circa decimũ pri uilegiũ site cognitõnis. Claret igiť respõsio ad quesitũ ꝙ sciuit oĩa. ¶ Sed circa hoc plurima occurrere possunt particularia du bia ꝑ ampliori elucidatõe oportuna. ¶ Pri mũ dubiũ, Si beata ỽgo sciuit oẽs mecha nicas artes vel sciẽtias que cõtinenť in his versibus, Lana nemus miles nautatio rus medicina. ỽ. Ac ars fabrilis mechanice sũt iste. vbi septem artes numerantur. Et vi-deť ꝙ nõ. quia natura nõ deficit in necessa-rijs nec abũdat in supfluis. ij. de ania. ergo multo fortiꝰ gratia. Sed quedam artes me chanice erant beate virgini necessarie sicut muliebres: q̃dam supflue sicut viriles, ergo illas habuit ꝛ nõ istas. Itẽ videť ꝙ illas me chanicas mliebres que sunt subtiliores ne sciuit: sicut eas q̃ fiunt aurifrigijs ꝛ sericeis operibꝫ ꝛ subtilibꝫ suturis ꝛ hmõi, quia ista subtilia magis ordinanť ad vanitatẽ ꝯ vti litatem. Operatio aũt ꝛ scientia beate virgi nis fuit tm̃ ad vtilitatem, ergo ꝛc. Illa etiaz subtilia operari multum repugnant cõtem platiõi, quia requirũt multam attẽtionẽ co-gitationis. Maria autẽ optimã partem ele git scilicet perfectã ꝛtemplatiõem, igitur ꝛc. ¶ Contra. Patri dei nullum bonũ defuit quia gratia plena fuit, sed oĩis sciẽtia etiaz mechanica est de numero bonoꝝ, igitur ꝛc ¶ Ad dubium igiť respõdeť ꝙ beata ỽgo habuit sciẽtiã artiũ mechanicaꝝ alĩs excel lentiorem ꝛ operatõz subtiliorẽ in illis etiã muliebribꝫ artibus subtiliorib. quod ꝓbatur ſm Albertũ sup missus est. ca. cxl. tripli ci via. ¶ Primo ex eiꝰ inuincibilitate. Ipsa enĩ vt ait Damascenꝰ a nullo illustriũ vin-citur. Ne aũt artes subtiliores sunt scientie et opera illustriũ feminarũ, ergo ꝛc. ¶ Se-cũdo ex eius humilitate. Eius enĩ operatio fuit humillima ꝛ laudabilissima, sed maior et laudabilior humilitas apparet scire nobi lia ꝛ subtilia ꝛ opari vilia ꝛ cõmunia: ꝯ tm̃ scire vilia ꝛ grossa ac operari talia. ergo be ata virgo ꝛ si opata sit vilia: sciuit tamẽ no-bilia. ¶ Tercio ex effectus qualitate, quia dignissimũ ad quod ordianť artes mecha-nice est vestitus. Primo enĩ anima. postea corpus. deinde vestimentũ Luce. xj. Sed dignissimũ oĩm vestimẽtoꝝ fuit tunica incõ sutilis quam fecit beata virgo, ergo habuit scientiã artis mechanice in summo. ¶ Ad obiecta in cõtrariũ dicit sicut patuit supra. ꝙ licet ipsa scierit omnes artes: tamẽ eiꝰ sci entia extiuit in actũ ꝛ opationem nõ omniũ sed earũ solum et tunc que: quãdo: vbi: qua liter ꝛ quãtum ordinabať sibi in beatitudi nẽ ꝛ alĩs in salutem vt semꝑ ordiaret ea ad vtilitatem nõ ad vanitatem nec impediret in ea cõtemplatio. ¶ Secũdum dubiuz de artibus liberalibꝫ Utrũ illas sciuerit ĩ sum mo. Respõdetur breuiter ſm eundẽ Alber tum ꝙ sic. patet. Primo ex prefiguratione. Prouerb. ix. Sapientia edificauit sibi do-mũ excidit columnas septem. Illa quippe domus est beata virgo. Septem columne sunt septem artes liberales. Item: mille cli-pei pendẽt ex ea scz turre Dauid, omnis ar matura fortiuz Cãticoꝝ. iiij. Turris dauid est sacra scriptura. Clipei: sciẽtie philoſoso-phice ꝛ sciẽtie liberales que ptinẽt ad muni tionẽ sacre scripture. ergo sanctoꝝ est illas scire, et per cõsequẽs a fortiori est beate vir-ginis. ¶ Solutio patet. quia q̃dam scti lau dant de talibus sciẽtijs, sicut Hieronimus Augustinꝰ ꝛc, et sancta Katherina, ergo be ate ỽgini nõ debuit deesse ista materia lau-dis. Claret itaqꝫ ꝙ beata virgo sciuit Pri-mo grãmaticã, quia sup illud Luce. ij. Ma ria cõseruabat oĩa verba hec: glo. dicit ꝙ legerat in diuersis ꝓphetis, ergo sciuit lege-re et per cõsequẽs intellígere, quia legere et

nō intelligere est negligere. ¶Item ipsa ſm Hiero. z Damas. in tēplo fuit enutrita vbi virgines instruebant ſm legem Moysi: pncipium aūt eruditōnis est grāmatica. Amplius grāmatica est recte loquēdi sciētia, sed beata virgo nunq̄ peccauit in loquēdo, ergo eam habuit in summo. ¶Secūdo rhetoricā sciuit. Nam dicit Augusti. in de doctrina chr̄istiana q̄ in sacra scriptura sūt diuersi colores rhetorici. Sed beata virgo sacram scripturā pfecte sciuit, ergo et rhetoricam. ¶Item iura ciuilia z canonica: leges z decreta q̄ scierit in summo: patz hoc modo quia sapiētia aduocati in tribus claret. Pmū q̄ obtineat apud iudicē iustum z sapiētem. Secūdum q̄ cōtra aduersariū astutū et sagacem. Tercium q̄ in causa desperata. Sz beata virgo obtinuit apud iustissimuz et sapiētissimū deum cōtra aduersariū callidissimū diabolū in causa nostre liberatiōis desperatissima sentētiā optatam. Unde sapiētissimus deus elegit eam tanq̄ sapiētissimā aduocatā p nobis, ergo omnia que ad hoc officium pertinēt super oēs nouit. ¶Item alij aduocati z pcuratores possunt iniustū pbare esse iustum sophistice: sed nō possunt facere. Beatissima aūt ꝑgo hoc de iniusticia nostra fecit. ergo pro omnib⁹ improportionabiliꝫ allegare sciuit. Amplius ipa habet autoritatem leges cōdēdi z interpretandi. Cum eīm generalem cōstitutionē habeat facere papa in oīnibus spiritualibus et ecclesiasticis, extra de cōsti. ca. finali. In tēporalibus aūt generalem legem potest facere impator C. de legi. z cōsti. pncipū. l. ij. z. l. fi. Beatissima virgo est impatrix z domina pape z totius mūdi, ergo penes ipsaz fuit legum cōditio z interptatio z omnia iura in arca cordis clausa habuit: vtpote que spiritusancto plena fuit per quem scz spiritum sctm̄ reges regnāt z legū cōditores iura decernūt Prouerb. viij. ca. ergo Rhetoricam sciuit in summo. ¶Tercio q̄ logicā sciuerit in summo patet: quia hec est vtilissima ad sciētiam sacre scripture. et ad fidei cōfirmationē ac beresum cōfutationē atq̄ rationis redditionē de ea que in nobis est fide. ergo cum ista sciētia sit maxime necessaria sanctis, p cōseq̄ns beate vrgini. ¶Quarto musicā sciuit, quia tam in veteri q̄ in noua lege erāt cātores z vsus cātus ad cultuz dei. Cantus aūt recte scitur per musicā. ergo cum ad cultum dei ptineat sciētia hec ipsa sciuit eam. ¶Item vox virginis benedicte fuit delecta bilissima pfectissimo auditui scz̄ christi. ergo eius vox fuit maxime armoniaca. ¶Quinto Arismetricā etiam sciuit. quia hec agit de numeris. Numeri aūt in sacra scriptura sunt mistici. et ſm diuersitatem numerorū diuersa per eos significātur mysteria. vt patet in ternario: senario: et denario. z sic de alijs. sicut in multis scripturis et glosis manifestum est. Preterea in sacra scriptura fiūt cōputatōes annoz. vt de Jacob: ysaac. z alijs. z festa diuersa agūtur: ad que necessaria est sciētia computi. Hec autem omnia pertinēt ad arismetricā. ergo cū ipsa sciētia sit necessaria ad sacram scripturam: sequitur q̄ beata virgo sciuerit eam. ¶Sexto sciuit geometriā. quia in sacra scriptura diuerse sunt mēsure: vt mēsura ephi. bachi. chori. modij. z similia plura. vt patet in Ezechiele precipue: vbi est magna valde difficultas de mēsuratōe templi z tabernaculi. De huiusmodi aūt est geometria. ergo eam sciuit. ¶Septimo sciuit astronomiaz quia in sacra scriptura agitur de sideribus et stellis Gen. j. sed de his est scientia astronomie. ergo ipsa est necessaria ad theologiam. et per cōsequēs beata virgo sciuit eam. ¶Preterea mathematicā q̄z perfecte sciuerit: patet. quia ipsa fuit pfectissima ſm affectum. ergo z ſm intellectum. sed ipsa per affectum dilexit omnia diligibilia. ergo sciuit omnia scibilia. Item dicitur q̄ Abraaz sciuerit huiusmodi sciētias z per eas ditatus est: ergo et beata virgo eas scire debuit: cui nullum bonuz defuit quod in alijs fuit sanctis. ¶Insuper phisicā z medicinā q̄ ipsa sciuerit in summo, quia per diuersas ꝓprietates lapidū speciez lignoz z aniāliuz ac ceterarum rerum naturaliū diuerse figurātur intelligētie mysterioz in sacra scriptura. ergo sine intelligētia reruz naturalium nō est pfecta intelligentia sacrarū scripturarū. sed beata virgo pfectissime sciuit sacraz scripturam. ergo ꝛc. ¶Item summa sciētia medicine est scire curare morbos solo ꝓbo. Juxta illud metrū. Uirtus ineſt gēmis maioz herbis maxima verbis. Et ad hoc nō soluz scire curare morbos corporis sed z anie z scire vtroscz sanare ad immortalitatem. Ta-

lem habuit medicine scientiaz beata virgo. ergo i summo ꝛc. ¶ Amplius hoc claret etiã a maiori arguẽdo. quia si paganus Aristoteles hoc habuit donum sciẽtie a deo ꝙ sicut Hiero. testat; ꝓphetates rez naturasq; ñ solum sciuit sed z legẽduz libris tradidit. Alij etiaz pħi z medici vt Auicẽna Galien⁹ Cõstãtinus Hypocras ꝛc. scierũt et docuerũt rerũ naturas z virtutes. Quid mirũ si deus matri sue id dedit qõ z infideliby bonũ pñtitit: cũ ipsa sup oẽm creaturã post christi animã plena gratia fuit. ¶ Deniq; metbaphisicam sciuit qz hec sũme necessaria est ad theologiã. ¶ Terciũ principale dubiũ adhuc restat Utrũ beata virgo sciuit i summo totam theologiã. ¶ Ad qõ ex pmissis oiby patet respõsio ſm eundẽ Albertũ ꝙ sic. qz vnctio spũsancti qua plena erat docebat eam oñia. vnde fuit doctrix apl̃oz: z habet aureolam p̃dicatoz. Hoc aũt declarat p materiã libri sentẽtiaz. Nam sciuit totũ librũz sentẽtiaz. ¶ Primo q̃dem librũ primũ sentẽtiaz. cui⁹ materia reducit ad duo. scz ad materiã de trinitate. et materiaz de p̃destinatione dei z potẽtia ac volũtate dei. Sed beata virgo pre oibus sciuit z cõtẽplata est deitatem z eius trinitatẽ psonaz: cui⁹ z potẽtiam et bonitatẽ in seipsa expta fuit ad salutez oium p̃destinatoz. ¶ Secũdus liber sentẽtiarũ agit de angelis z operiby sex dierum atq; de statu homis. Hec oñia pfectissime sciuit: vt supza claruit. ¶ Terciꝰ liber agit de incarnatõe verbi z virtutiby Hec oia sciuit in summo z p expientiã. ¶ Quartus agit de sacramẽtaliby gratijs z resurrectiõe. Gratias sacramẽtales dei mater in summo habuit: vt tactũ est supza. Corpus etiã simillimũ corpibus resurrectõis habuit. Nam corpora resurrectõis sunt ĩmunia a culpa z pena. corpa ꝓ sanctorũ in via sunt obnoxia culpe z pene. Inter hec fuit mediũ corpus beate virginis. vnde patet q̃ gloriosissima q̃q; felicissima fuerit benedicta ꝑgo Maria. vere in el⁹ laude deficit omnis mens z lingua O vere monstruz celeste: vt ita dicam cum sancto Ignacio. O admirabilis excellentia eius dignitatis z scientie. hoc solum superest vt nos miseri humiliter eam deprecemur q̃ tinus digni habeamur eam laudare in celo sine fine.

¶ Articulus terciꝰ ꝙ gratia mltiplici plena fuit beata maria. Et hic ponunt. xij. differentie gratiaz.

TErciuz misteri um mltiplicẽ gratiositatẽ. Juxta nanq; sentẽtiam apostoli varia dona gratiaz dant ꝑ spiritũ sctm̃ christi discipulis z sanctis. Unde. j. Corinth. xij. Alij q̃dem per spiritum dat sermo sapientie: alij sermo sciẽtie: alij fides in eodem spiritu: alij gratia sanitatuz: alij operatio virtutũ: alij prophetia: alij genera linguarũ: alij interptatio sermonũ ꝛc. Et iteruz Eph. iij. Ipse dedit quosdam q̃dem apostolos: quosdã aut̃ prophetas: alios ꝓ euãgelistas: alios aũt pastores z doctores ꝛc. Has omnes gratias et plura eius dona nõ est ambigẽdum fuisse in beata virgine. quoniã vt dicit Hiero. Ceteris per partes Marie ꝓ se totã infudit gratie plenitudo. ¶ Aduertendũ tamẽ ꝙ iuxta numerũ. xij. stellarum in corona capitis beate virginis duodecim gratias possumus distinguere: quibus ipsa extat gloriosa in summo post filium. Quarũ prim⁹ q̃ternarius accipit ex parte intellect⁹ z cognitionis. Secũdus ex parte gratificatõis. ꝙa pertinẽt ad gratiam gratũfacientez. Terciꝰ quaternarius ex parte eius sublimationis.

¶ Prima gratia visionum
¶ Secunda gratia ꝓphetiaz.
¶ Tercia gratia linguarum.
¶ Quarta gratia interptatõis sermonũ.
Quinta gratia donoz.
¶ Sexta gratia beatitudinũ.
¶ Septima gratia sacramẽtoz.
¶ Octaua gratia virtutum.
Nona gratia dignitatum.
¶ Decima gratia officiozum
¶ Undecima gratia aureolarũ
¶ Duodecima gratia miraculoz.

PRima stella dicit gratia visionuz et reuelationũ. Nã vidit angelos sepissime q̃ vt testat Hiero. singul' diebus ei cibum deferebant a deo missum. Sed hic querit Utrũ beata virgo viderit angelos z spũalia p̃ species ꝓprias. Ad qõ respõdet ſm Alb. sup missus ẽ. ca. cxxxviij. ꝙ sic. Probat. quia ipsa videre potuit spũz increatum p̃ speciẽ ꝓpriã. ergo z quẽlibet alium. Unde Grego. Quid est qõ nõ videat

qui videntē oīa videt, sed ipsa vidit videntē oīa, i. diuinā essentiā, ergo vidit oīa auxilio gratie in sua ꝓtēplatōe. Item Moyses vidit diuinā essentiā: vt dicit Aug⁹, de videndo deum. Et simil'r Paulus in raptu scribitur vidisse deū ⁊ dispositionē celestiū hierarchie quā ⁊ btō Dionisio reuelauit, g̃ multo magis beata virgo vidit deū ⁊ statū angelorum ac triūphātis ecclesie. Itē Martin⁹ vidit demones, ⁊ Jacob angelos qñ dixit: castra dei sunt hec ⁊c, ergo cōcludit ꝙ btā virgo que a nullo illustriū vincit in sua cōtemplatiōe qua oēs excessit cōtēplatores: poterat videre deū ⁊ angelos ⁊ demones ⁊ animā, ꝓpriam et substātias rerum incorpalium per seipsas. Hec Albert⁹. ¶ Secūda gratia ꝓphetie, qua p̄dicebat futura. Cum eī fuit spiritusancto plena: qui q̄dem ꝓphetas et amicos dei ꝓstituit Sap̄, vij. sequit ꝙ fuit summa ꝓphetie. Nam si Johānes plus q̄z ꝓpheta dictus est: eoꝙ christum in vtero agnouit ⁊ digito demōstrauit. Multo magis beata virgo est plus q̄z oēs ꝓphete q̄ nobis christū generauit. De ei⁹ ꝓphetia triplici, scz de p̄terito: de futuro: ⁊ ō p̄senti occulto habet libro. ij, pte, j, c. ij, arti. ij, ꝓpe finem. ¶ Tertia stella est gratia linguarū. Licz q̄p quidam opinati sint ꝙ beata virgo genera linguarū nō habuerit: quia ipsa ire p mūdum ad p̄dicādum nō debuit. Tamē ꝟ nō obstat: imo tenēdū est cum Alberto ca. clx. ꝙ beata virgo cum aplīs accepit donū linguarū. Nam Actuū. ij. scribit. Sedit supra singulos eoꝝ spūssanct⁹. sed ipsa fuit cum illis, ⁊ qm̄ vt ait Damas. ipsa a nullo illustrium vincit in aliquo, ergo habuit donū istō cum alīs ⁊ pre alīs. ¶ Itē cum diuersis hominib⁹ cōuersabat: ergo dono linguē idiguit. Preterea ipsa est aduocata oīm: ergo debuit scire linguas singuloꝝ. ¶ Quarta gratia interp̄tatiōis sermonū quod est fm glo. scripturas exponere. Hāc ꝙ habuerit beata virgo patet, qz vt dictum est supra: oēs scripturas intellexit ⁊ aplīs ad eam refugiētibus in q̄cūq̄z questiōe exposuit, vnde magistra aploꝝ nūcupat. Item Amos, iij. ca. scribit. Nō est verbū qō dīns nō reuelauerit seruis suis. g̃ multo magis matri. ¶ Quinta gratia donoꝝ: quia ipa habuit oīa dona spūssancti in summo. ¶ Primo q̄dem donū sapiētie, qō est q̄dam guit⁹ spūalis ꝑme veritatis p modū summe bonitat⁹. Sed vbi cunq̄z est maior incorruptio et inseparabilior ad deū dilectio: ibi est maior coniunctio ad ipsum, ⁊ p ꝓsequēs maior degustatio, sic fuit in virgine. Unū Sap̄. vj. Incorruptio facit primuz deo. Et Hugo Charitas inḣt ē que vnit amātem cū amato. ¶ Secūdo habuit donū intellect⁹, quia fuit virgo prudētissima: intellectuq̄z illuminatissima a spiritusancto quo erat plenissima. Unō et maria, i. illūinata nō imerito est noīata. ¶ Tercio habuit donū cōsiliū tanq̄z que fuit matime īstructa vnctiōe spūssancti, ⁊ fuit p̄fectissima obseruatrix ꝓsiliorū. ¶ Quarto donum fortitudinis: quia vicit deuz fortissimū: mortemq̄z ⁊ diabolum, vt supra patuit de virtute fortitudinis eius. ¶ Quinto donū scie excellētissime: vt p̄cedenti mysterio declaratū est. ¶ Sexto donū pietatis: p quā mouebat⁹ ad opa misericordie summe, vt patuit supra li. iij. parte. ij. ar. j. ⁊ de pietate ei⁹. ¶ Septimo habuit donū timoris dñi, quia vbi maior sapiētia ibi maior timor dñi, iuxta illud p̄s. Initiuz sapie timor dñi, sed ipsa habuit donū sapiētie in summo, ig̃r dono timoris dei plena fuit. Sed qualiter ipsa deū timuerit habet li. ix. par. j. ar. iij. c. ij. ¶ Sexta stella est gratia beatitudinū oīm. Primo ipsa ī beatitudie pauptatis oēs supauit, similiter et in beatitudine mūdicie: vt patuit de virtutib⁹. ¶ Item in beatitudine mitritatis etiā alios supauit, quia canit eccl'ia. Virgo singularis inter oēs mit⁹. ¶ Itē in b'tudie misericordie, quia ipsa est mr̄ ⁊ regina misc̄oie Mater misc̄oie d'r qz ipsa est origo mie dei in x̄po filio eius. Regina etiā mie d'r, qz ipa habet in celo ptātem mie ⁊ gr̄e: vt cuicunq̄z voluerit ei⁹ aduocatōe p̄stet misc̄oia ⁊ gratia. B'tudo quoq̄z esuriei iusticie sūme fuit in ea: qz summa charitas, vt etiā s̄. patuit. Denicz habuit beatitudinē luctus excellētissime, quia cui⁹ causa nobilior: eius etiam effectus est nobilior fm Aresto. Sed qz cā luctus in virgine fuit nobilior. Oēs eī alios ad flendū instigat peccatū, beatā aūt virginē sola charitas. ¶ Si aūt q̄rat⁹ vtrū ipsa luxerit p incolatu miserie ⁊ dilatione patrie Respōdet ꝙ sic, quia hoc videt⁹ ptinere ad charitatis p̄fectionē, cupere, s. dissolui ⁊ esse cū x̄po, iuxta illō apostoli dictamē. Hec Albert⁹. ¶ Item beatitudo etiaz pacis summe

fuit in beata virgine. quia vt dicit glosa super illud Beati pacifici. Pacifici inquit sunt q̄ oēs motus animi rōni subiūgūt. qō fūme fuit in beata virgine. ¶ Insup habuit etiam btūdinē pſecutōis maximā in filij sui occisione cui⁹ gladi⁹ doloris cor eius ptrāsuit. Et sic claret q̄ summā gratiā btūdinū habuit t donoꝝ. ¶ Septima stella est gratia sacramētoꝝ. q̄ ipsa grām oīm sacr̄oꝝ habuit in summo patet ſ. li. eodē. parte. j. ar. ij. ¶ Octaua gratia virtutū omniū. de hoc patuit eo. li. parte. ij. arti. iij. vbi agitur de ỹtutibꝫ eius theol'. t cardi. q̄bus oībꝫ plena fuit ¶ Nona stella est gratia dignitatū. quia vt canit eccl'ia Ipsa virgo beata est dña mundi: regina celoꝝ: impatrix angelorū t boim: De quibꝫ latius agetur suis locis p̄cipue li. xj. ſ. de pulegijs. ¶ Decima gratia officiorū. ſ. sanctoꝝ. Habuit q̄ppe officium patriarchaꝝ. quia mater p̄ncipalis est totius ecclesie t oīm sanctoꝝ. quos oīnes in christo ipsa genuit p regenerationē viuam ex mortuis. Item habuit officiū ꝓphetaꝝ. vt dictū est supra. Itē apl'oꝝ donū habuit: licz ex. eij aplis nō fuerit. Apostoloꝝ em̄ officium fuit esse lucem mūdi. Ipsa in sūmo illuminauit mūduz nō tm̄ voce sed ope: victu: et vestitu inocētiā p̄dicās. ergo in sūmo habuit donum apostolat⁹. q̄ apostoli penitētiam: ipa innocētiā p̄dicauit verbo: vestitu: victu: t opere. ¶ Item habuit officiū euāgelistaꝝ. q̄ scriptū est de ea Luc. ij. Maria cōseruabat oīa verba hec: cōferens in corde suo. vbi scilicet totū euāgeliū cōsiderat. t euāgelist' ipsa reuelabat mysteriuz incarnatōis. Sicut dicit de Luca euāgelista q̄ ab ipsa didicerit secreta angelice salutatōis ꝛc. ¶ Itē ipsa cum martyribꝫ est martyr. cū cōfessoribꝫ est cōfessor christi etiā sub cruce astans filij sui vsq̄ ad mortē. cum virginibus virgo. cū religiosis summe religioni euāgelice dedita. t cum oībus p̄latis t pastoribꝫ ipsa pastoratus habuit officiū. quia ipsa nos pauit verbo t exēplo atq̄ cibo corpis t potu sanguinis filij sui. ¶ Undecima grā oīm aureolarū. q̄ ỹginū martyrū t p̄dicatoꝝ aureolam possidet. vt patebit li. vltio. par. iij. arti. iij. ¶ Un patet q̄ mr̄ dei habuerit oēm grām ad decoratōis cumulū: ad pfectōis augmētuz: et ad bonoris laudisq̄ incremētū: atq̄ oīm bonoꝝ spūalium cōplemētum. ¶ Duodecima gratia miraculoꝝ. Miraculū quippe et si nō facit sanctū: tamē ostēdit ſm Gregoriū. Ipsa miraculū omniū miraculosissimū. t no bilissimū sanctissimū. t incomprehēsibilissimū fide sua mediāte legit' fecisse. cū ad vnū verbū cōsensus: dicēte Ecce ancilla dñi: fiat mihi ꝛc. deus factus est homo: mater. virgo. et in vtero xp̄s pfectus homo. Insup q̄ ipsa habuerit donū miraculoꝝ et fecerit miracula in sua vita: testant' sancti de eius vita hīstorias scribētes. Et p̄cipue fact⁹ Germanus dicit q̄ ipsa adeo claruit in vita miraculis q̄ innūeros egros t debiles curauit: et demones ab obsessis effugauit. q̄ audito eius noīe solo: mox exierūt. t ad ei⁹ itum tantum horride clamabāt q̄ se ferri. vultū dei matris nō valebāt. Refert idez q̄ beata virgo cum vixit: tres mortuos suscitauit. ¶ Primo q̄dem filius cuiusdā vidue paupcule q̄ ei erat vnic⁹ t p illū victu sustētabat rogata ab ea vt suum filium Jesuz inuocaret. mox beata virgine orāte: ille defunctus suscitat' et matri lachrimāti restituit. ¶ Item q̄dam discipulus apl'oꝝ symō appellatus innuptā filiā virginē habēs que subita morte decessit: ad beatā virginē flens accessit t rogans Maria q̄z eā ad vitā reuocauit: q̄ in marie cōsortio remānsit vsq̄ ad ei⁹ assūptiōez. Itē matrona q̄dā Judith nomīe christiana: cū gemīos siml' filios parturiret mortua ē. Cuius parētes t amici brām Mariā exorātes ipsa ad corpus accessit t inuocās iesū viuā hanc erexit ¶ Idē etiā Germanus narrat q̄ q̄dam mulier deuota de nūero fideliū marie nota: cū vnicū paruulū filiū br̄et eum in agro leo rapuit t detulit. hec cū flēs filiū diu q̄siuisset nec inuenisset: accessit ad mariā ꝙrēdo Cui ipsa. O mulier fiducia habe ī deū iesuz filiū meū q̄ potēs est tuū natū reddere viuū sanūq̄ puerꝫ. Horaq̄ leo sanū ipm reportauit t añ fores mr̄is collocauit. ¶ Itē tres iuuenes innocēter ad mortē ꝓdēnati cū ducerent' vinct' ad mortē mltiq̄ eos seq̄rent'. q̄dā christian⁹ ait. Jnuocate dñam mariā t i ei⁹ filiū credite t saluabimini. qō cū illi fecissent cum lachrimis Mariā inuocātes vt eriperent': mox vincula eoꝝ sūt soluta. Et q̄dā eoꝝ q̄ eos occidere volebāt in fugaz ỹsi sūt rapti maligno spiritu. Alij ỹo lumis acrisia sunt pcussi. t sic illi soluti sunt t abierunt ad Mariā adorātes eam gratias egerūt et

fidem christi receperunt. Multa alia refert idem Berma, que singula lōgū foret inscribere. Nā vt ipse idem testat̄ q̄tquot veniebant ad eam curabant curui: claudi: debiles atq; ceci nati: leprosi: paletici: surdi: muti ydropici: epilētici: febricitantes: z caducum morbū patiētes: z fluxū sanguis atq; frenetici. Ex omni etiā puincia multos z varios languētes ad Mariā ducebāt z curabant oēs. Per eam quoq; femine plurime pregnātes de part⁹ periculo sunt liberate cum nomē eius inuocabāt. Sed et multi in carceribꝰ z vinculis detēti p ei⁹ merita sunt redempti. Hec Germanus. O igit virgo gratiosissima oīm gratia et gloria plena. O dei mater inclita sub tuum p̄sidium p̄fugimus ne despice nos in necessitatibꝰ: sed a periculis cunctis libera nos virgo glorioſissima. Amen.

¶ Incipit liber octau⁹ de sanctissima virginitate Marie.

OCtauus liber

o agit ō misterio purissime virginitatis bñdicte matris dei Et diuidit in tres partes In prima parte agit de ipsa eius certissima z dignissima virginitate. In secūda incidētaliter agit de ei⁹ virginitatis sancta societate seu eius virgīalis spōsi vicz Joseph sanctitate. ¶ In tercia agit de eius virginitatis summa puritate.

¶ Pars p̄ma de verissima dignissimaq; ac approbata virginitate beate Marie.

ECce virgo cōci-

e piet z pariet filium Esa. vij. cap. Pulcerrime p̄pheta spūsctō edoctus matris dei virginitatē p̄confessans verbis in p̄missis ostēdit q̄ dignissimo miraculo dei filius incarnari deberet ex ipsa virgine: vt virgo cōcipet z virgo pareret z deum verū generaret. Unde subdit. Quia vocabit inq̄t nomē eius emanuel: qd̄ est nobiscū deus. De hoc admirādo exclamat Origenes in O mel' sup illud Luce. Cum esset desponsata mater Jesu maria: dicēs in hec verba. O magne admiratōis gratia. O inenarrabilis suauitas. O ineffabile sacramētū. ipsa est eadē mater. ipsa est eadem virgo. ipsa genitrix z ipsa ancilla. ipsa est que genuit deum z hominē. Quis vnq̄ audiuit talia. q̄s vnq̄ potuit vt virgo esset z mater. Virgo inquā in p̄ceptu: virgo in partu: z post partū. Immaculata mr̄ z incorrupta mater vnigeniti filij dei dñi nostri Jesu christi. qui est in celis p̄m diuinitatē in sinu patris: z est i terris p̄m carnem in sinu matris. in celis de patre sine matre generatus. et in terris de matre sine patre genitus. Hec est illa nouitas Hieremie vaticinio p̄nūciata. Nouum inquit faciet dñs sup terraz: femia circūdabit virum. O femina sup femias bñdicta q̄ virum nō nouit z virum p̄fectum christū suo vtero circūdedit. Extat maria cū p̄cipit virgo grauida: dū parit virgo puerpera: z post partuz virgo p̄petua. p̄clara illa virginitas et glorioſa fecūditas. De hac eius virginitate Esaias p̄dicēs ait. Dabit dominus ipe vobis signū. vere signum mirabile. vere signum amabile z summe ad salutē nostram vtile. quia Ecce inquit virgo cōcipiet z̄c.

¶ Quoniā in parte ista agere intēdimus de ipsa virginitate matris dei: libeat tria misteria de ipsa declarari.

¶ Primū mysteriū dicit cōgruitatis.

¶ Secūdum mysteriū dicit dignitatis.

¶ Terciū mysteriū ꝺr attestabilitatis

¶ Articulus primus q̄ summe cōgruebat atq; decebat vt mater filij dei foret veraciter virgo p̄petua. et hoc rationibꝰ quinq; infrascriptis.

QUrca primū mi-

c isteriū. s. cōgruitatis inuestigabimus vnde istud cōgruebat vl' q̄re decuerit vt dei mater foret virgo p̄petua cū deus eque poterat nasci z cōcipi de muliere cōiugata. ¶ Et quo ad hoc potest taliter argui. ¶ Primo p̄supponit q̄ si homo nō peccasset nihilomin⁹ deus incarnat⁹ fuisset. tum rōne nimie dilectōis: quia nō minus diligēdus erat hō ante lapsum q̄ post. Unde Joh. iij. Sic deus dilexit mūdū vt filiū suum vnigenitū daret z̄c. tum etiā ratione p̄fectōis vniuersi. al's em̄ defecisset in vniuerso q̄rtus modus p̄ducēdi hoiem scz de mr̄iere sine viro. z hāc viam tenet Scotus sup. iij. dist. vij. ¶ Secundo p̄supponit q̄ si hō nō peccasset nō nisi electi fuissent generati. Un̄ Grego. li. iij. moral'. dicit. Si p̄mi parentes nō peccassent: nequaq; ex se fi-

lios gebēne generassent. Hec ille. ¶ Tercio pſupponit q si nō peccassent in paradiso homies omnes vsi fuissent matrimonio vt implerēt pceptum dñi Crescite et multiplicamini Beñ. ij. quia oēs multiplicationi speciei dedissent operam. eoq hoc preceptum domini pscriptum scz crescite z multiplicamini: dictū est pro oñi posteritate ade fm Richar. in secūdo dist. xx. q. ij. art. j. Ue rūtamē sine oñi peccato z macula in paradiso carnali copla conuenissent z fuisset ibi thorus imaculatus z cōmixtio sine concupiscētia, vt ait magister sco eadē dist. xx. ca. ij. et Augustin⁹ sup Beñ. approbat. ¶ Quarto pſupponit q si nō peccassent in paradiso tot fuissent mares quot femine. Hoc ostenditur fm sentētiam Bonauen. z Richar. super secūdo vbi sup breuiter sic. quia ex quo inquit oēs vsi fuissent matrimonio in paradiso vt implerēt illud preceptum domini Crescite z multiplicamini. Et quoniā in illo statu nullus masculus habuisset plures vxores: cum inspiratiōe spiritussancti dixit Adam Beneſ. ij. Erunt duo in carne vna. Nulla etiam mulier fuisz sine viro nec vir sine muliere: nec vna plures viros habuisset vt duo tm essent in carne vna. nec aliqs aut aliqua mortez sensisset. sequit q tot mares nascerent quot femie si Adam nō peccasset nec aliquis de stirpe eius. q cor. Thomas. ¶ Istis suppositiōib⁹ habitis christus dei filius in paradiso carnem assumēs non videt quomō de virgine eam assumpsisset sed ex matrimonio. ¶ Si pro illo statu hoc cōgruisset. cur et pro isto statu moderno id nō decens fuisset. ¶ Ad quod ptin⁹ respōdendo dico saluo meliori iudicio admittendo oēs dictas pſuppositōnes q in illo statu scz innocētie cum completus fuisset numer⁹ electorum in fine generatōis humane seu p pagatiōis vltimo geniti homies nō conuenissent carnali copula: sed in virginitate purissima persistissent: cum sciētes impletū numerū electoz: nouissent quia nō foret opus vt plem generarēt. cum matrimoniū nō fuerat istitutū in paradiso ante peccatū p illō preceptum Crescite z multiplicami: nisi p pter officium. scz causa sobolis pcreāde ad cultum dei fm doctores sup quarto. Potuisset ergo fieri vt christus in vltime generationis tempore venisz: vel forte si antea tūc reuelādo certificasset suam matrē de virginitate seruanda. Unde posito q et si homo nō peccasset christus incarnatus fuisset nihilomin⁹ ex virgie Maria sine virili semie licet in illo statu nō assumpsisset christ⁹ corpus passibile. quia non fuisset necessariū p redemptiōe homis eum mori: nec aliqs de solis electis eum occidisset. ¶ Notandum ꝙo est q christus assumere carnem poterat qdem etiam p statu moderno de corrupta vel cōiugata ex viro z muliere fm legez nature institute in paradiso. sed non decebat. imo summe erat ꝓgruū vt de incorrupta virgine spiritusancto operāte ꝓciperet z nasceret: pcipue quinq rationibus: quas ponunt Bonauen. Richar. Tho. z cōcordant doctores sup. iij. dist. xij.

¶ Prima ratio accipit ex pte pris.
¶ Secūda ex parte matris.
¶ Tercia ex parte patris.
¶ Quarta ex pte finis diuie incarnatōis.
¶ Quinta ex parte vniuersalis pfectōis

Prima ratio ex pte pris id est filij dei. Haz filius dei est verbum patr⁹ eterni qui nascitur ab eo per incorruptionē: sicut ꝙbū absq omni cordis corruptiōe cōcipit z in vocem sine corruptiōe egreditur z orit: ab ore quoq absq carnis corruptione pfertur. p pter quod Joh. j. In principio erat verbū et verbum erat apud deum z de⁹ erat verbum. Quia ergo christi caro sic fuit ex virgine assumpta vt esset caro verbi dei Ideo cōueniēs fuit vt sine corruptiōe matris cōciperet z pareret de incorrupto virgis vtero. Unde Augustin⁹ in sermone. xliij. de natiuitate christi dic. Maria mater christi electa est sup omnes creaturas z pelecta: vt de mūdissima matre mūdissim⁹ nasceret filius quia sicut in celo habuit christus patrē immortalē z incorruptibilē, sic z in terra habuit matrē oñi corruptiōe carētem. igitur in celo qualis est pater talis est filius. sic z in terra qualis est mater talis fm carnē est filius Hec ille. ¶ Secūda rō accipit ex parte matris. Cōgruuz em erat vt dei mater summa dignitate honorareť. qa hoc spectat ad honorē filij. Unū z Exo. xx. pceptū diuinuz est Honora patrē z matrē. Hinc di fil⁹ in mūdo oriēs honorem matris nō debuit violare vel diminuere, sed qz dignitas ꝓginalis in ecclesia pcelsior est aliis, ergo illa debuit ma

tri dei attribui. Unde si christus matrẽ sue virginitatẽ pmisisset violari vel ante partu vel in partu vel post partũ: eoipso matrẽ dignitatẽ violasset ꝛ suum honorẽ minorasset quod nõ expedit christo, quia scriptum est Prouerb. xv. Stultus homo despicit matrẽ suã. ꝛ eiusdẽ cap. xvij. Gloria filiorũ parẽtes eorum. ¶ Tercia ratio accipit ex parte dei patrẽ. vt sc̃z ipsi deo patri seruaret dignitas, quia cum christus sit ver⁹ deus: nõ fuit cõueniẽs vt alium patrẽ haberet q̃ deũ: ne dignitas paterna trãsferretur ad alium. ¶ Quarta ratio accipit ex parte finis incarnationis. Nam ad hoc fuit incarnatio christi vt homĩes in filios dei transferrent ꝛ renascerent. Unde Joh. j. Dedit eis ptãtẽ filios dei fieri his q̃ credũt in noĩe eius, sed hij nõ ex sanguinibꝫ neq̃ ex volũtate carnis: neq̃ ex volũtate viri nati sunt vel nascunt, sed ex deo, id est dei virtute qua fit vt homĩes spiritualiter renascant in deo. ¶ Nota autẽ q̃ fm Nicolaũ de lyra per carnem hic intelligitur mulier: iuxta illõ Genes. ij. Os ex ossibus meis et caro de carne mea, quia femina parum participat de rõne respectu viri. Filij ergo dei nõ debebãt generari vl̃ nasci volũtate carnis ꝛ viri, id est cognitione maris et femine. Unde propter hũc finem incarnatiõis significãdum oportebat christũ nasci de virgine virtute diuina spiritussancti. Unde Augustin⁹ libro de sctã virgĩtate ait. Oportebat caput nostrũ scilicet christũ insigni miraculo fm corpus nasci de virgine vt significaret membra sua de virgine ecclesia nascitura fm spiritum. Idem in sermone de natiuitate dicit Fas inquit nõ erat vt per eius aduẽtum tolleret matris virginitas: qui veniebat nos a corruptiõe sanare. Hec ille. ¶ Quinta ratio vniuersalis perfectiõis: que est excerpta ab Anselmo libro. j. Cur deus homo. Quatuor inq̃t modis poterat deus hominẽ facere. ¶ Primo sine viro et sine muliere: sicut fecit Adam ex terra. ¶ Secundo ex viro sine muliere, sicut fecit Euam de viri latere. Tercio ex viro ꝛ muliere sicut cõmuniter oĩes nos habemus nasci. ¶ Quarto ex muliere sine viro. Quoniã autẽ primi tres modi in mũdo pcesserãt oportebat ad cõplemẽtum et perfectionem vniuersi quartũ modum inducere vt fieret homo ex virgine sine viro miraculosa spiritussancti operatiõe, quod completum est in christi incarnatiõe. O igitur diuine sapiẽtie abissus q̃ cõgruẽtissimo modo in oĩbus supra infirme nostre mẽtis capacitatẽ operaris. O homo: o fidelis aĩa pẽsa diligẽter, quia pro te maxima ꝛ indicibilia deus voluit facere, vt eĩ te redimeret ñ horruit virginis vter̃ ingredi: ex ea nasci: ꝛ per eã educari. O glorioſissima domina virgo Maria vere omni laude es dignissima, vtpote dei mater electa rẽ. Vere virgo supbenedicta multuꝫ tibi debemus regratiari et seruire, quia ex te ortus est sol iusticie christ⁹ deus noster. O igitur domina nostra ora pro nobis.

¶ Articulus secũdus de priuilegĩs honoris ꝛ glorie quibus p̃dotata ꝛ dignificata ẽ virginitas Marie.

Secũdum misterium dicit dignitatẽ. Reuera virginitas beate Marie est maxime dignitatis vtpote maximis priuilegĩs et honoribus predotata. Ut aũt plura sub breuitate pstringam⁹: quinq̃ precipua notabimus que faciũt ad excellẽtiam dignitatis eius virginitatẽ.

¶ Primum est quia eius virginitas est omniũ prima.
¶ Secundum quia eius virginitas est purissima.
¶ Tercium quia est deo fecunda, et sic singularissima.
¶ Quartum est quia est omnium miraculosissima
¶ Quintum est quia est omnium fructuosissima.

Primũ itaq̃ priuilegium dignitatis ipsius virginitatis beate Marie est: quia est omnium prima. Unde ipsa est virgo virginũ appellata: quod ipsi optime congruit triplici ratione.

¶ Primo ratione primatõis.
¶ Secundo ratione significatõis.
¶ Tercio ratione prelationis.

Primo ratione primationis, quia nec primam similem visa est nec habere sequentem vt canit ecclesia. Merito igitur dicitur virgo virginũ Maria, quia est omniuꝫ virginum mater virginitate prima vel ꝑmiceria quoniam sine precepto consilio et exemplo

primo oim gloriosum munus virginitatis deo obtulit p quod t oñes virgines p imitationē in virginitate genuit. Hinc ps. Adducent regi virgines post eā primi eius afferētur tibi. ¶ Si petas t dicas, Cur nō magis christo attribuit hoc priuilegiū q dicat virgo virginū: cū christi virginitas sit excellentissima t dignissima, vtpote deo vnita vnione psonali. ¶ Ad hoc respōdet fm magnū Alber. sup missus est. ca. clxxxvij. q hoc nomē virgo virginū christo nō conuenit: licet christi virginitas oim virginitatē etiā matris pcellat. qz ipse christ⁹ nō fuit primus virginū tpe. sed ipsius mater: que primo per votū virginitatis obprobriū abstulit sterilitatis t eā in se cōsecrauit. ipsa quoq; ygo deū genuit que t fecunda extitit t virginitatem ppetuā vouit t tenuit. sicut claret in decret. xxvij. q. ij. ca. j. vbi dicit q beata ygo Maria vouit virginitatē ppetuam. Christo aūt hoc nō cōuenit: cum in sua virginitate non genuit deum: sed ipse deus verus extitit.

¶ Secūdo beata virgo dicit virgo virginū ratione significatōis. quia in hmōi locutionibus significat excellentia fm grāmaticos vt cum dicit flos florū. i. excellēs oēs flores alios. Quia aūt beata virgo excellit oēs alias virgines in castitate t fecūditate q̄ simul in nulla alia virgine t in nullo inueniuntur ergo ipsa merito virgo virginū dicit. ¶ Tercio ratione plationis: quia ipsa est regina et dña oim aliaz virginū: et ipsaz post xp̄m in celo sequunt tanq̄ dñam oēs alie virgines Unde Cant. j. In odorē vnguentorū tuorū. currimus adolescētule dilexerunt te nimis. Et Apoca. xiiij. Hi sequunt agnū q̄cunq; ierit virgines em̄ sunt t̄. ¶ Secūdum priuilegiū virginitatis beate Marie est: quia est purissima: cui⁹ virginis puritas tāta est q maior sub deo neq̄t intelligi. vt ait Anselmus libro de ꝯceptu virginali. Maior ḡ t purior est eius virginitas omniū virginitate post xp̄m: etiā ygnitate angelorū. De hac eius puritate lati⁹ patebit pte vlti. hui⁹ libri

¶ Sed hic questio oritⁱ Quomō virginitas Marie pcellebat angelorū virginitatē: cum illorū ygnitas sit in deiformiori luce glorie t gratie t in natura spūali. beate aūt virginis virginitas in corpali natura q̄ min⁹ pura est spūali. quia minorē cōueniētiā habet ad summā lucez spiritualē que deus est: qui lux est in q̄ tenebre non sunt vlle. j. Johis. j. Unde sicut ania sensibilis purior est q̄s vegetatiua. et rōnalis purior q̄s sensibilis: ita angelica natura purior est q̄s humana. Ad qō facit q Dionisius libro de angelica hierarchia angelū dicit esse speculū purissimū in quo summe relucet imago diuīe puritatis t claritatis. Et p cōsequēs ygnitas beate Marie fuit inferioris puritatis t minoris gradus virginitate angelorū. ¶ Ad qō breuiter respōdet q ygnitas t puritas angelorū licet sit maior fm naturā q̄s būana beate virginis. fm tamē gratiā que est q̄si lumen creatū pcedēs a luce increata aliter est q̄a vbi maior est participatio gratie: ibi maior ad primā lucē appropinquatio. ergo vbi maior gratia vel summa: ibi maior appropīquatio et in summo ibi t puritas ī summo. sed in beata virgine respectu oim creaturārū aliaz nō vnitaz fuit gratia in summo ergo appropīnq̄tio ad primā lucez in summo. et per cōsequēs puritas in summo. Licz autem in beatissima virgine fm statū vie fuerit gratia min⁹ deiformis q̄s in angelis q̄s tum ad actum. quia in illis fuit fm statū patrie: in virgine fm statū vie. tamē q̄tum ad substantiā gratia in beata virgine fuit deiformior q̄s in angelis. sicut patebit cū ō caritate beate virginis agēt libro. ix. de hoc latius. ¶ Notandū aūt q virginitas homis pcellit virginitatē angelicam in quatuor. in quib⁹ beate virginis virginitas pcellebat ī supremo. put Albertus magnus dicit sup missus est.

¶ Primo quia virginitas homis est multiplicior.

¶ Secundo quia est nobilior

¶ Tercio quia est glorioſior.

¶ Quarto quia est fructuosior.

Primo pcellit ygnitas būana qz est multiplicior q̄s angelica. Nā angelica ygnitas est simplex in spūali tm̄ eoz natura. būana yo duplex: qz in corpe t aīa q̄z vtrūq; sume fuit in benedicta maria. Unū. xxxij. q. v. c. sicut em̄. Crisostom⁹ dicit. q illa est gliosa in corpore virginitas quā cōplectit sancti ꝓpositi volūtas. ¶ Secūdo quia est nobilior. nam angelica ygnitas ex natura est: būana ex gra que nobilior est q̄s natura. Hinc Bernard⁹ plus inq̄t gaudeo bone Jesu angelis sup terri ex gra tua q̄s angelum fuisse ex natura.

Hec ille. ¶ Tercio quia est glorioſior: cum virginitas angelica est ſine oñis pugne victoria, iſta aũt ſcz humana cum gloriosa pugne victoria. Uñ glo. ſ. Lor. vij. dicit, Maior est inq victoria virginũ q̃s angelor. angeli eñ ſine carne viuũt: virgines ꝓo in carne triũphãt. Hec ibi. ¶ Quarto qz est fructuosior. Angelica eñ nõ merek: cũ angeli non sint in statu merendi ꝓmiũ essentiale, hõ autem ꝓ virginitate mereť dupl'r, ſcz in corpe et aĩa: z insup aureolã que nõ dať angelis sed hoĩbus virginib⁹, ꝓpter qõ q̃dam in vitas patrũ legiť dixisse se nolle q⁹ deus fecisset cum angelũ: q̃n potius velle q⁹ fact⁹ est hõ: sciens q̃a plus potest mereri hõ q̃s multi angeli. Unde his oĩbus modis p̃cellit impro portionabiliter sup oẽs virginitas Marie ¶ Terciũ priuilegiũ dignitatis ipsius virginitatis beate Marie est: q̃a est deo fecunda z ꝑ ꝓsequẽs singularissima z gloriosissima. Unde de ipsa caniť in ecclesia Uirgo singularis inter oẽs mitis. Et itez, O gloriosissima dña excelsa sup sidera: q̃ te creault puide lactasti sacro vbere. Propter qõ Damas. vocat eam virginẽ theotocos in greco qõ sonat mater dei vel genitrix ďi in latino. In hoc priuilegio excellit oẽm creaturã angelicã z humanã, q̃a cũ alij dicanť serui dei vel amici xp̃i: aut fratres z coheredes: ipsa sola dicit mater dei naturalis. Et de hoc q̃stiones pulchre tacte sunt li. ij. parte. ſ. arti. j. ¶ Quartũ priuilegiũ virginitatis Marie quia est oĩm miraculosissima: qz q⁹ virgo est et mater nõ q̃dem tm̃ hoĩs sed et ďi: est oĩm nouor nouissimũ z miraculor maximũ. vt ait Dionisius. Uñ merito de ea dicit illud Eccĩ. xlij. Uas admirabile op⁹ excelsi. Si mirũ valde mirabile esset vas qõ mai⁹ seipso cõtineret, z hoc est in beata virgine. Unde canit eccl'ia. Uirgo dei genitrix quẽ tot⁹ nõ capit orbis in tua se clausit viscera fact⁹ hõ. ¶ Item vas esset mirabile qõ vinũ z aquaz simul sine interstitione z tm̃ sine cõmixtione cõtineret. Sic btã virgo vinũ diuinitaťz et aquã humanitatis sine mixtione cõfusiõis naturarũ cõtinuit. Unde canit eccl'ia. Mirabile mysterium declarať: deus hõ factus est: id quod fuit ꝓmãsit z qõ nõ erat assumpsit nõ cõmixtionẽ passus neq diuisionem ¶ Item vas esset mirabile qõ manens clausum oĩa in se reciperet z clausum effunderet Illud aũt sanctissimuz vas est beata virgo que deum cõcepit virgo z post partũ virgo ꝓmãsit. Multa alia miracula que fuerũt in cõceptu eius virgĩali: tacta sunt libro. ſ. ꝓte vlti. arti. iij. ¶ Quintũ priuilegiũ virginitatis Marie est: qz eius virginitas extitit fructuosissima. Unde canit eccl'ia. Bñdicta filia tu a dño qz ꝑ te fructum vite cõmunicauimus. Reuera ꝑ eius virginitatẽ deũ fratrẽ habemus z eterne vite participes effecti sumus. Et vt ait Anselm⁹ libro de cõceptu beate virgis. O mẽ inq bonũ ad qõ hõ cõditus fuerat ꝓdidit in Adam, et idẽ ipm bonũ multo excellẽti⁹ z felici⁹ recupauit bũana natura ꝑ Mariã. Numirũ septẽ bona ꝓcipua ꝓdidim⁹ in adã que recupauimus ꝑ virginẽ mariã felicissime. ¶ Primũ est peccati ĩmunitas z innocẽtia quã peccãdo ꝓdidit hõ, hoc maria felici⁹ in filio recuperauit: cum ipmmet deũ, ꝓ peccatis nostris satisfaciendũ obtulit, ꝓpter qõ Grego. dic̃. Felix culpa que talẽ z tãtũ meruit redẽptorem ¶ Secũdum bonũ est sanitas, nunq̃s eniz in statu innocẽtie manẽs homo fuisset infirmatus: aut aliquẽ morbũ passus, vt volunt doctores sup secũdo. Hãc felicissime recuperauit hõ ꝑ Mariã ꝑ quã obtinuit vt veniat ad resurrectionẽ gl'iosam z supnam patriã: vbi vt habeť Apoca. xxj. asterget deus oẽm lachrimaz ab oculis sanctor: z iam nõ erit amplius neq̃ luctus neq̃ clamor ſz nec vllus dolor. ¶ Tertiũ bonũ qõ ꝓdidimus est impassibilitas, q̃a corpus homis in illo statu ꝑseruabať ne pateret lesionem ab aliq̃ duro puta gladio: lapide: ligno: vl' ferro z̃. Nec etiam pateret frigus vel calorẽ: sed vl ueret in maxima tẽperãtia, z hoc partiz per ꝓpriam rationẽ: per quã vitasset nociua, partim ꝑ diuinam ꝓuidentiã que ipsum sic tuebať vt nil ei occurreret a quo lederetur, vt vult magister z docto. in secũdo. Hoc felicissime recupauit homo ꝑ virginẽ Mariaz per cuius fructuz virginalem habebimus in futuro dotem impassibilitatis. ¶ Quartum bonum quod ꝓdidimus est imortalitas, quia si nõ peccasset Adam nunq̃s mortis nexum incurrisset homo. vt vult Augustinus libro de questionibus veteris et noui testamẽti. Hanc glorioſissime recuperauim⁹ ꝑ Mariã ꝑ quã celestiz gl'ie z vite sempiterne apta ẽ nob ianua mediãte ei⁹ fructu

sacratissime virginitatis, i. christo. ¶ Quin tū bonū omnis defect⁹ incōmoditat⁹ t turpitudinis elongatio: q̄ fuisset in paradiso si nō peccasset homo, nam t dormiuisset absq̄ omni brutali turpitudine: nec in sumēdo cibū fuisset passus quo ad digestionē in stomacho vel capite aliquē defectum vel incōmoditatē, t licet in cibo assumpto fuisset aliqua fimulnea vel impuritas que nō fuisset in nutrimētū homis cōuersa: vnde superfluitates emisisset, tū fuisset diuinit⁹ puisum ne aliqua turpitudo seu indecētia aut fetor ex hoc resultaret, nec quo ad corpis nuditatez nec al's aliquez defectū aut turpitudinē bō passus fuisset. verū p virginē Mariā obtin⁹ celestē patriaz: vbi erim⁹ sicut angeli in celo vbi aberit oīnis defectus: oīs deformitas t indecētia: t aderit oē bonum, vt ait August⁹. ¶ Septum bonū qō pdidim⁹ in Adam est libertas, nō eīm homo homī dominat⁹ fuisset, nūc ꝓ felicissimā venim⁹ in libertatem filiorū dei p fructū virginis marie, quia sum⁹ filij t heredes dei coheredes aūt christi Roma. viij. ¶ Septimū bonuz sapiētie et scientie limpiditas. Clariorē enīz habuissemus ꝓgnitionē de deo: de angelis et de creaturis q̄s modo. Unde Aug⁹. xj. super Genī. ad litterā dicit. Fortassis deus ꝑmis hominibꝫ loquebat antea: sicut cū angelis loquit ipa veritate imutabili illustrās mentes eor: et si nō tanta participatōe diuine essentie quanta capiunt angeli. Hec ille. Hoc bonū felicissime recupatū est p mariā per cui⁹ fructū virginalē illuminati sum⁹ in fide t tādem veniemus ad clarissimū lumē visionis diuīe. O igit felicissima ꝰgo Maria merito tibi dixit angelus Luce. j. Inuenisti grām apud dīm, qm̄ oēm gratiā quaz in Adam amisimus tu inuenisti: t inuētam nobis restituisti. O glorioſissima dña: quid laudis: quid gratiarū actiōis: quid ve seruitutis tibi retribuamus t̄c, vere toto posse tibi seruire t te laudare obligamur.

¶ Articulus tercius q̄ virginitatem beate Marie attestantur et approbant plurima testimonia t precipue duodecim generum.

Tercium misterium hic declarandū dicitur attestabilitatis, vt eīm mens humana infirma et ad credenduz tarda solidet in fide catholica et certius agnoscat virginitatem veriſſimā beatissime Marie: iuxta numerū duodecim stellaruz in corona capitis eius duodecim testimonia t firmamenta si dei eius describunt: q̄bus attestat t approbat ipsius beate Marie virginitas. et his tanq̄ duodecim stellis attestantibus suam virginitatē ipsa gloriat, que q̄dem in tribꝫ q̄ternarijs ordinant, vt patet intuenti.

¶ Primū testimoniū dicit figurarū diuinarum multiplicitas.
¶ Secundū, ꝓphetiaꝝ diuersitas
¶ Tercium scripturaꝝ cōcors veritas.
¶ Quartum ecclesie sanctoꝝ autoritas.
Quintum angeloꝝ infallibilitas.
¶ Septum testium irrepḧensibilitas
¶ Septimū rationū theologorum confirmabilitas.
¶ Octauum fidei christianoꝝ stabilitas
Nonū gentiliū scripturaꝝ pluralitas
¶ Decimū ꝓphicaꝝ rerum exemplaritas.
¶ Undecimū mūdialiū hoīm credulitas.
¶ Duodecimū miraculorū limpiditas.

¶ Capitulum. I.

Prima itaq̄ stella testimoniuz dans p virginitati Marie dicitur diuinarū figurarū multiplicitas: quod certe testimoniū est infallibile. quia cum deus sit sūma veritas t bonitas vt cōmunis cōceptio est oīm etiam philosophoꝝ: nec igit falli nec fallere potest. Deus aūt in sua lege per multas figuras pōstēdit quia virgo deum generare debuit, igitur t̄c. ¶ Innumerabiles aūt figure huius a deo p̄mōstrate sūt, vt patet per totum campuz veteris legis et per singulos patriarchas ex quib⁹ hic aliq̄ pducamus: multis alijs resecatis causa breuitatis. ¶ Primirū in Adā pceostēsa est virginitas Marie, quia sicut primus ipse homo de virginea terra formatus est, ita secūdus Adam christus de virginea carne formari debuit. ¶ Item in Eua que virgo existens mūdum dānauit. ergo virgo deū concipiens ab angelo salutata mūdum saluare debuit. Unde dixit domin⁹ in figurā huius Ipsa cōteret caput tuum: loq̄ns ad serpentem, quasi diceret: ipsam virginē decepisti: ergo t virgo conteret caput tuū. ¶ Itē Abel in virginitate ꝑm Augustinū accept⁹ erat deo. Respexit inq̄t dōs ad Abel et ad munera ei⁹, ad significādum q̄ mūera vir-

ginitatis summe accepta sunt deo in maria ¶ Itē Enoch in paradisum delicia⁹ est trās latus: ad figurandū, q⁹ in vte⁹ virgis tanq̄ in paradisum puritatis ⁊ sctitatis q̄ sunt delicie dei trāstulit se ipse deus: q̄ nō habitat i cor⁹pe subdito pctis Sap̄, j. ca, sed pascitur inter lilia virginitat⁹. Canti, vij. ¶ Itē Noe hoc postensum est cū accepit mādatū faciēdi arcam in q̄ genus hūanū saluaret a diluuio: ⁊ dictū est eidē, Fenestrā in arca facies ⁊ in cubito ꝯsūmabis eā Etem̄ fenestra ꝑm doctor⁹ fuit vitrea vel crūstallina q̄ lumen sine sui cor⁹ruptiōe recipet ⁊ aquā ab instillatione in arcam vel subintratiōe phiberet. Unde arca figurauit eccl'iam extra quā nō est salus homī, teste q̄ppe saluatore Math. vij, arta est via q̄ ducit ad vitā ⁊ pauci sunt q̄ inue, eā. Fenestra per quā illuminat arca id est ecclesia: est beata ꝯgo Maria q̄ interpretat illuminatrix ꝑ quā verū lumē. i. chr̄istus sine cor⁹ruptiōe virginitatis eius tanq̄ lux solaris sine vitri cor⁹ruptione intrauit.

¶ Deniq̄ hoc postensum est eidem: qñ colūba ad vesperā portās ramū oliue virentib⁹ foliis in or⁹e annūciauit cessasse aq̄s diluuij Colūba em̄ figurat puritatē, q⁹ pura ⁊ mūda amat loca Sed ⁊ virentia folia arboris virginitatē significāt Marie: q̄ pacē a deo reddītā hoib⁹ annūciauit: vergēte mūdi vespere cū chr̄istū in vtero portauit. ¶ Itē hoc postensum est Abrae qñ filiū suū Isaac genuit ꝑ repromissionē miraculose: diuīa virtute faciēte. ¶ Item Jacob qñ vidit scalam cui⁹ sūmitas celos tāgebat: ⁊ dñm innix⁹ scale ⁊ descēdētes angelos ⁊c. Scala hec ē Maria cui dñs est innix⁹ ꝑ incarnationē: ab ea angeli ꝑ eius ꝯgitatē pace firmata cū hoīe ad nos descēdūt. Et vt ait Hiero. Sē per angelis cognata est ꝯginitas. vñ ꝑ hoc figurata est virginitas Marie. ¶ Itē Moyses videns rubū ardentē non cōburi in q̄ apparuit deus: intellexit ꝯseruatā virginitatē dei genitricis. Itē Aaron virga q̄ florzuit sicca pmanēte Nume, xvij, figurat ꝯginitatē Marie. ¶ Et vt breuiter plura cōplectar oēs figure veteris testamēti huic rei cōcor⁹dant: quas si vellemus ante deficerem⁹ q̄s ꝑ singula enarrare possemus.

¶ Capitulum. II.

Secūda stella dicit ꝓphetiarum claritas, Cum em̄ vt ait Petrus, ij, canonica. cap̄. j. Non voluntate humana est allata ꝓphetia sed spūsctō inspirāte, clarū est cor⁹ testimoniū esse certissimū. Hoc ꝯ per oīm ꝓphetar⁹ or⁹a clamauit spūsctūs: q̄a virgo deū debuit cōcipe. ¶ Ūñ Esa. xj. Egredietur virga de radice iesse ⁊ flos ⁊c. Flos em̄ sine cor⁹ruptōne ex virga generat: ita xp̄s ex virgine. Itē ca, vij, Ecce virgo ꝯcipiet ⁊c. ¶ Itē Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs sup terrā, femīa circūdabit virū. Hoc certe nouū fuit in mūdo vt virgo ꝯcipet virū: q⁹ nec similē visa est nec habere sequentē. ¶ Itē Eze chiel'. xliij. Porta hec clausa erit ⁊ vir nō ꝑ trāsibit ꝑ eā: q⁹ dñs deus ingressus est ꝑ eā ¶ Itē hoc significat Daniel' ca. ij, in lapide ꝑciso sine manib⁹ ⁊ in multis alijs ꝓphetijs de q̄bus quia longū est scribere ꝑtrāseo.

¶ Capitulum. III.

Tercia stella dicitur scripturarū cōcor⁹ veritas. Nam ꝑm Scotū in plogo li, sentētia⁹, q. ij, in nō euidē/tibus ex terminis nec ex principijs euidentiam habētibus nō cōsonāt firmiter ⁊ infallibiliter ac generaliter mīti diuersimode dispositi: nisi a causa supior⁹e ipsor⁹ intellectus inclinet ad assensum. Sed scriptor⁹es canonice scripture varie dispositi ⁊ varijs tēporibus existentes in tali nō euidēti vic⁹ q⁹ vir go deum generaret: ⁊ alijs articulis fidei oīno cōsonabant ⁊ cōsonant. Ideo sequit q⁹ ipsi a causa supiori id est a deo dirigantur ⁊ dirigunt q̄ nō potest esse autor falsitatis cū sit summa veritas. Hinirū huius ratōnis maior ꝓbat ꝑ Augustinū, xviij. de ciui. dei. ca. xlij. dicentem, Neq̄ inq̄t in multitudine philosophor⁹ facile quis iuenit inter quos multa que senserunt qui cōueniant, labore nempe nimio munimenta suorū dogmatus philosophi reliquerūt que discipuli legentes: licet in aliquibus essent assentientes priorib⁹ tanq̄ discipuli, alia tamen improbauerunt et quādoq̄ discipuli contradixerunt fere per omnia magistro: vt Aristotiles platoni ⁊c. ¶ Quomō ergo non cōtradixissent posteriores nostri sancti prioribus patribus in aliquib⁹ ad fidē ptinētib⁹ si nō habuissent doctorē cōmunē eorū intellectū ad eadem nō euidētia inclinantem. etem̄ totum vetus testamētū ⁊ nouū omniū⁹q̄ doctorum scripta sanctorum a principio vsq̄ chr̄istū ⁊ a chr̄isto vsq̄ modo ꝯcor⁹dant nec

in his que fidei sunt ⁊ legis ī puncto discordāt, licz in opinionib⁹ ꝓbabilib⁹ que fidē nō corrūpunt aliter ⁊ aliter senserint. Propter ea Leo papa ī ſmōe de octaua natiuitat⁹ dñi dicit sic, Diuina autoritas est cui credim⁹: diuina est doctrina quā sequmur, qm̄ siue legis testificatōi: siue oraculis ꝓphetar: siue euangelice tube auditū admoneam⁹ vtiqz vere ē qđ btūs Johes spūsctō plen⁹ intonuit. In ꝓncipio erat ꝙbum ⁊ verbū erat apud deū ⁊ de⁹ erat verbū. Et illud qđ adiecit, ⁊ ꝙbum caro factū est ⁊ habi. ⁊c.

¶ Capitulū. IIII.

Quarta stella est ecclie sctōr autoritas, qz nempe ecclia catholica a spiritu sctō dirigit ⁊ regitur, iuxta illud Math. x. Nō ei vos estis q̄ loq̄mini sz spiritus p̄tis vr̄i q̄ loquit in vobis. Un̄ patet qz ipa errare nō pōt in fide qz spūsctō inspirante locuti sūt scti dei hoies ecclie, s. fundatores. ij. Pet. j. Ad qđ faciūt iura, xxiij. q. j. A recta in sede, xxv. q. j. Uiolatores. Itē, xj. di. Quis in fi. Et, xij. di. ca. j. ⁊ ca. se. Sed qz tota ecclia catholica hāc fidē dogmatisauit ⁊ credit, Oēs q̄z scti a ꝓncipio ī hac fide sūt saluari. Null⁹ ꝙo extra fidē ecclie catholice saluari pōt aut sctificari, vt ptz, xxiij. q. j. alienus. Itē, xxiij. q. iij. ipa pietas. Et extra de hereticis ca. firmissime. Igit hec fides est verissima.

¶ Capitulū. V.

Quinta stella angelor⁹ infallibilitas. Angeli q̄ppe dei cū sint noticia dei pleni nō pūt falli. Hz ipi infallibile testimoniū ferūt de ꝙginitate Marie ⁊ diuinitate dñi ihu. igit ⁊c. ¶ Q aūt angeli testent virginalē ꝓceptū dñe: claret in pluribus locis veteris ⁊ noui testamēti, q̄bus plimi angeli legūt id testasse. Et vt de ceteris ptrāseaz alicūs tm̄ mō angelos ī mediū ꝓducā. Quid aliud nēpe angel⁹ dñi apparēs Danieli, vt patz ei⁹ ca. ix. testat cū ait, Septuaginta inquit hebdomades abbreuiate sūt sup ꝓplm tuū ⁊ sup vrbē sctām vt ꝓsumet̄ ꝓuaricatio ⁊ finē accipiat pctm̄ ⁊ adducat iustitia sempiterna: ⁊ impleat visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngatur sctūssctōr. i. xp̄s q̄ vnctōne spūssctī plen⁹: a spūsctō ꝓcept⁹ est iuxta p̄teritas visiones ⁊ ꝓphetias ⁊c. Itē in nouo testamēto angelus Gabriel testat⁹ est cū req̄situs ē a ꝙgine bñdicta de sacro incarnatōnis. Quō inq̄t fiet istud: qm̄ virū nō cogsco. Rndit. Spūssanctus supueniet in te ⁊c. Luc. j. Preterea angelus ille qui apparuit Joseph qm̄ volebat occulte dimittere Mariā testimoniū reddidit cū ait, Noli timere accipe Mariā cōiugem tuā. Qđ em̄ in ea natū est de spūsctō ē Math. j. Cui testimonio supaddit ⁊ ptestatio quā fecit angel⁹ apparēs pastoribus in die natiuitat⁹ dñi: necnō oīs ille exercit⁹ angelorū canentiū. Glia in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoīb⁹ ⁊c. ¶ Si dicas, ego nescio cū presens nō fuerim nec viderim: si hec oīa taliter se habuerūt in ꝓtate: ⁊ talia ꝙba angeli boni dixerūt sicut sonāt euāgelia: vel vtrū aliter fuerit. ¶ Rndet cū August. x. de ciui. dei. ca. xvij. q̄ sic potes dicere. Utrū de⁹ creauerit mūdū ⁊ imortalia te nescire vl̄ dubitare cū pūs nō fueris tpe creatōis: nec imortalia videris. Un̄ ibidē ca. viij. dicit Augu. Si libris magicis siue cirurgūs credūt hoices curtis euāgelicis nolūt credere ita esse facta ⁊c. Et iterū ſm Gregorij dictū. Manifestū est quēcūqz hoiem credere necessario ea q̄ non vidit. Nā quō credis te habuisse abauū vl̄ ꝓthauū quē nūqz vidisti. Multofort⁹ credēdū est deo ī scpturis loquēti secure, q̄ deo nosipsos cōmittim⁹ in fide q̄ decipe vel decipi nō pt cū ipe sit sūma bonitas ⁊ summa veritas.

¶ Capm. VI.

Sexta stella dicit testiū irrepbēsibilitas, ipi q̄ppe testes q̄ docuerūt hāc fidē ⁊ testificati sūt fuerūt viri sctissimi ⁊ multi: alij q̄dem apli: alij martyres: alij eor⁹ ꝓfessores ⁊ doctores excellētissimi vitā sctissimā gerētes: ⁊ iō merito eis credendū ē q̄ nequaqz ipsi hāc fidē docuissent si fuisset ereonea, nec extimari pūt q̄ fuerint mentiti tāte sctitatis ⁊ tā multi viri: p̄cipue cū ipsi et eor⁹ lex vicz xp̄iana tanta seueritate menda cūi psecuti sūt: maxime in his q̄ sūt fidei, vt scptum sit p p̄s. Perdes oēs qui loquūt mēdaciū. ¶ Si dicas eos nō fuisse mētitos sz deceptos fore. ¶ Rndeo q̄ nullo mō ꝓtuerunt decipi in hac re. Primirū sex modis p̄t fieri vt q̄s decipiat ⁊ inducat ad reddendū falsum testimoniū q̄rū aliquī scz modi notātur ab Augu. xj. q. iij. ca. q̄ttuor. ⁊ ca. se. Itē iij. q. v. accusatores. ¶ Primo ꝓpter ignorantiā approbando falsum qđ putat esse verum. ¶ Scđo p prauā ꝓscientiā qm̄ nō attēdit q̄s nec curat quin falsum testificet. ¶ Tercio p auariciā cum q̄s ꝓpter donū vel lucrum falsum testimoniū reddit. ¶ Quarto p amici-

ciam dñ p alicui⁹ amore vl' amicicia falsa te stificat. ¶ Quinto p odiū malicīā: vt qz quez odit ꝓtra illū falsuz testimoniū reddit. ¶ Se xto p timoris vehemētiā sicut serui dñis ꝓpt timorē mētiunt ꝛc. Testes aūt sacre fidei ta les fuere q nullo ıstoz modoz potuerūt de cipi. ¶ Primo nō p ignorātiā: qz ipi habue rūt sciam infusaz a spūsctō docēte eos oēm ꝟitatē Joh. xuj. ꝛ icierūt oēm linguā ꝛ adeo fuerūt sapientes: vt totū mūdū illūinarēt nec poterāt resistre eis oēs aduersarij Luc. xxj. Ego dabo vob os ꝛ sa. cui nō po. ꝛc. ¶ Se cūdo nō p prauā ꝓsciam: qz fuerūt sctissimi adeo q ad orōnes eoz: imo ad solā vmbrā sanabant infirmi: pctōres aūt de⁹ nō exaudit Joh. ix. Et certe q̄d stulti⁹ fuisset q̄z tale mēdaciū ꝓtestari cū pdītōe rei corpis ꝛ aīe ac mūdi. Ad q̄z q̄dē oīm plcula se deo apli in ꝓtestatōe fidei obtulerūt. ¶ Tercio q̄z nō sunt decepti p ignarīciā: qz xps nil eis tpale dedit: imo aliq̄d tpale hīe ꝓhibuit ꝛ oīa cō tēnendo reliq̄rūt Math. ix. ¶ Quarto nō p pter viciatū amorē: qz poti⁹ debuissent ama re diuites ꝛ gl'iosos secli h⁹ q̄ eis ml'ta h⁹ se culi donaria ꝛ pspera ꝓmittebāt ꝛ insup cō minabant penis vt a fide recederēt ꝛ a pdi catōe cessarēt, ꝛ certe stultissimū fuisset tāto amore flagrari vt p falsa testificatōe alicui⁹ morti se exposuissent: qđ tñ fecerunt p xpo. ¶ Deniq̄z q̄nto nō p odiū q̄n poti⁹ p inimi cis ꝛ psecutoribz ac mortē inferētibz orabāt. Sz ꝛ sexto nō p timorē: qz nō timebāt etiaz morī: imo oēm penaz respuebāt ꝛ p gaudio ducebāt ꝟbera ꝛ cruciat⁹ Act. v. Ibāt apli gaudētes a ꝓspectu ꝓci. qm̄ digni habiti sūt p noīe ihu ꝓtu. pa. Uñ eoz testimoniū de ꝟginitate marie ꝛ dñi ihu diuitate ac alijs articulis fidei est sūme credibile.

¶ Capitulum. VII.

Septima stella est rō nū theologoz confirmabilitas: licz q̄ppe fides hec sit de ñ apparētibz tñ tāta firmitate pol let q oīs pietas: oīs ꝟitas ꝛ naturalis rō sic credēdū dictat. vt dic venerabil' Beda sup Lucā. Quales aūt rōnes id dictēt: vt dei fi lius ex ꝟgine carnē assumat ꝛ nascat supi⁹ i h̄ libro arti. ꝓmo tactū ē de cōgruitat⁹ ei⁹ rō nib⁹ ꝛc. ¶ Preter illas aūt rōnes huic fidei ꝓcordant plures alie rōnes theologice. s. rō diuīe puritat⁹, de⁹ ei cū sit nature purissime purissimā mrem tanq̄z habitaculū mūdissi mū decebat hīe: cū scptū sit Sap. j. Nō ha bitabit i corpe subdito pctis. ꝛ itez. In ani mas sctas se trāsfert ꝛc. Itē rō diuīe bono rificētie: qz h̄ spectat ad dei bonorē ꝛ magni ficentiā vt mater ei⁹ sit ꝟgo imaculata absq̄ oñi pctō ꝛ corruptōe. Elia ei filij est ex ho nore ꝓmtum Eccl. xlij. Uñ grauissime dero gant diuīo honori heretici q̄ dicūt btaz ma riā post ꝓtum xpi a Joseph fuisse cognitaz carnaliter ꝛ filios ex ea plures ꝓgenitos p⁹ xpm. Hoc dixit Heluidi⁹ heretic⁹ impi⁹, q̄ q̄dem argumētum sui erroris accepit illud Math. j. Nō cognit eā Joseph donec pe perit filiū suū ꝓmogenitū. Itē ex illo Joh. ij vbi legit xpm habuisse frēs. Sed iste erroz falsissim⁹ est ꝛ irrōnabilissim⁹: tū q Joseph ꝛ Maria ꝟginitatē vouerāt ambo: vt dicūt Hiero. ꝛ Aug. tū q btā ꝟgo fuisset ingrati ssima si tāto ac tali filio nō fuisset ꝓtēta. i. xpo Et ioseph q̄ dicit sctus fuisset sceleratissim⁹ ꝛ psumptuosissim⁹ si tēpluz spūsscti ꝛ specia le habitaculū dei violare ac polluere psum psisset. Uñ ad illas autoritates rñdēdo fm Nico. de lyra ōz. q bec dictio donec aliqñ signat tps determiatū q̄ trāsacto fit aliq̄d si cut cū ōz. iste nō comedit donec eēt hora se xta. i. cōpleta sexta comedit: ꝛ sic nō accipit hic in autoritate pdicta. Alio mō accipit p sp sicut in ps hī de xpo. Sede a dextris me is donec ponā inimicos tuos scabelluz pe dū tuoz. Nō est sic intelligēdū q qñ inimici ei⁹ erunt positi sub pedib⁹ ei⁹ tpe iudicij q tūc dimittat sedere ad dexterā p̄ris imo eter naliter sedebit. Et vsus loquēdi bz sepi⁹ ac cipi ly donec p sp. vt dicēdo iste nō penituit donec mortu⁹ ē. i. nūq̄z penituit etiā p⁹ morz tē: qz tūc nō est loc⁹ pnie vel stat⁹, h̄ mō acci pit hic in autoritate ly donec cū dicit. Nō cognit eā donec pepit. ¶ Itē q dicit ꝓmoge nitū nō ꝓtea dicit: qz alij fuerint geniti p⁹ xpm: sz qz nullū peperit añ eū: et h̄ mō acci piebat in lege vbi p̄cipiebat q ꝓmogenit⁹ deo offerret. Nā si aliqua mulier pariebat vnicū tanq̄z ꝓmogenitū offerebat illū. ¶ Itē ad illud Joh. ij. ōz q frēs xpi noiant cogna ti ei⁹ germani q̄ erāt de eadē cognatiōe sicut Abraā ꝛ Loth dicunt fratres Gen. xij. ꝛ tñ Loth erat nepos ei⁹.

¶ Capitulum. VIII.

Octaua stella dicitur fidei xpiane sta bilitas. Nō em̄ posset vel potuisset

hec fides in aduersitatibꝫ multis stare vsqꝫ ad finem seculi nisi esset ex deo. Juxta illud Act. v. Si est ex hoibus ꝓsiliū hoc aut opꝰ dissoluet. Si ꝩo ex deo est nō pōt dis. Hāc fidei stabilitatez ꝑdixerat saluatoꝛ Lu. xxiij. di. Symō ecce expetiuit te sathanas vt cribraret sicut triticū. ego aūt rogaui ꝑ te vt nō deficiat fides tua. Uez alie oēs secte cū nō sint a deo nō sunt stabiles: ptz ¶ Primo de secta machometi de q̄ dicit Scotꝰ in. plogo sup sentētias. q. ij. q̄ incepit plusq̄ꝫ. dc. annis post legē xp̄i z in breui dño volēte finietur. Fiā z apud eos ꝓphetia esse dicit q̄ secta illa finienda est. ¶ Scōo ptz de sectis hereticoꝝ que licz ꝑus multe z varie fuerūt iā extermiate sunt. Hec est dubiū q̄ etiā iste que nūc sunt finient. Et eccl'ia saltē post tempus antichristi pacificabit. ¶ Tercio claret secta iudaica. nimirū iudei q̄diu fidē verā tenuerunt exaltauit eos deꝰ sup oīe genꝰ huma nū nobilitauit z dotauit donis miraculoꝝ z ꝓphetiaꝝ: q̄ q̄dem dona a ꝑncipio mundi nō habuit nisi gens deo accepta z ꝟ vniuersaliter: q̄ ꝑticulariter etiā infideles: vt Balaā Kayphas z Sybille habuerunt. Unū de illa gente dictū est Deut. xiij. Nō est alia natio tā grandis q̄ habeat deos ꝳpinquātes sibi sicut deꝰ nr̄ adest nob. ¶ Uerus postq̄ꝫ xp̄m iudaica gens negauit de ꝟgine vez deū natū occidit q̄ꝫ z reꝓbauit. nulla gens facta est adeo abiectissima depssa depopulata. cladib' gladijs fame captiuitate nece seruitute q̄ oīa sup eos venisse testatur Josephus in. xxv. li. antiq̄tatū. Sed z ipsa gens ꝑuata est donis miraculoꝝ z ꝓphetiarū nec ꝟ vniuersaliter hec dona sicut antea Poꝛro gens fidei catholice a ꝑncipio ecclesie habuit z ꝟ vniuersaliter hec dona: patz de Paulo rapto in tercīū celum. z Johe in apoc. z de oībus discipulis ī die pentheco stes sup q̄s cecidit spūssctūs: z ꝓphetabant: multi q̄ꝫ alijs sctis. ¶ Uñ claret fidei catholice ꝟitas: qm̄ si bono z recto zelo iudei xp̄i fidem reꝓbassent: tūc ꝑm legē z ꝓphetiarū ꝑmissa debuissent ipi poti⁹ fouerī a deo taz in spūalib' q̄ꝫ in tpalib' magꝭ q̄ꝫ añ xp̄i aduē tū ꝑ eo q̄ nūq̄ꝫ antea fuerūt sic ab idolatria immunes sicuti tempe christi z postea. Ecce ergo fides catholica vera.

Quinta stella gentiliū sctū ¶ La. IX. raꝫ pluralitas: vt em̄ testimoniū accipiamus etiā ab his q̄ foris sunt ꝑm aplm. Utiq̄ oīm sc̄ptuaꝝ etiam gentiliū genera huic fidei ꝓcordant.

¶ Primo scriptura iudeoꝝ.

¶ Scōo scꝑtura machometistaꝝ.

¶ Tercio scriptura poetaꝝ.

¶ Quarto scꝑtura sibillaꝝ.

Primo scꝑtura iudeoꝝ: vt claret ꝑ totū vetus testamētū eoꝝ. Insup vt dicit dñs Bonauētura sup. iij. li. di. iij. q. ij. arti. iij. Quidā ingt iudei asserūt ꝟ miruꝝ fuisse in maria q̄ cū esset pulcherrima a nullo vnq̄ꝫ viro fuit cōcupita: z ꝑ ꝓsequēs ipa nūq̄ꝫ ꝟginitatem amisit ī q̄ dei filiꝰ habitauit. Hec Bonauē. ¶ Deniq̄ꝫ Josephꝰ inter ceteros hebreos maxim⁹ doctoꝛ sectaꝝ coꝛūdē pulchrū testimoniū fert de xp̄o. xviij. li. antiq̄tatū dicens sic. Fuit hisdem tpibus ihs sapiēs vir: si tñ eū virū noīare fas est. Erat em̄ oīm operuꝫ mirabiliū effectoꝛ z̄c. vbi inter alia scꝑta de ihu subdit. Chriſtꝰ ingt ꝟ erat. Et ibidez veram eiꝰ doctrinā z resurrectionē ex mortuis ꝓfitetur. Itē scōo scꝑtura machometistarū testat. Marie ꝟginitatē z puritatē. sic refert Nico. de ly. sup Lu. Et sup̄ descꝑtū est lib. ij. pte. iij. arti. vlt. Stella eiꝰ quarta. Tercio scꝑtura poetaꝝ. plurimi nēpe poete in suis scꝑtis testant fidē bāc de ꝟginitate Marie patet de poetis q̄s sup in ꝟ volumie tetigimus li. iiij. pte. j. arti. iij. testimonio. viij. Deniq̄ꝫ Virgiliꝰ in buccolicꝭ egloga. iiij. recolens de Sybilla cumea: q̄ z cumana dicta est a cbumis ciuitate q̄ est in campania cuius sepulchrū adhuc ē in sicilia scribit sic. ꝟ. Ultima cbumee iam instat carmīs etas. ꝟ. Magnꝰ ab integro seculoꝝ nascitur ordo. ꝟ. Jam redit z virgo redeūt saturnia regna ꝟ. Jam noua ꝓgenies celo demittit alto. ꝟ. Tu mō nascenti puero q̄ ferrea ꝑmū. ꝟ. Desinet ac toto surget gens aurea mūdo z̄c.

¶ Quarto igit scꝑtura sibillaꝝ. vt em̄ scribit Aug. de ciui. dei li. xviij. ca. xxiij. Quedā sybilla hericthrea ꝓphetauit z prenunciauit versib' pluribꝫ de ihu xp̄o. quos etiā. ꝟ. dic Aug⁹. translatos fuisse de greco in latinuꝫ: quoꝝ versuum ꝑme littere coniuncte in greco hec verba comprehendūt Jhs xps filiꝰ dei saluatoꝛ. z ꝓphetauit eadem sybilla totū fere mysteriū incarnatōis z passionis christi. vt ꝑ Augu. vbi supra patz. ¶ Item sybilla libica cuius meminit Eurpides ait. Ecce

veniunt dies ꝛ infra, soluetur nexus sinagoge ꝛ videbunt regē viuentē ꝛ tenebit illum in vtero virgo dña gentium. ¶ Item sybilla chimeria in italia nata: de qua Ennius ait, In ꝑma facie ꝙginis puella quedā nutriet puerū virgineū dans lac ad comedendum ¶ Item sybilla samia a samo insula ait, Ecce venient dies ꝛ nascet de paupcula de⁹ et homo, ꝛ bestie terre adorabūt eū, i, bos ꝛ asinus ꝛc. ¶ Item sybilla tiburtina ait, Nascetur ꝝps in bethlē: annūciabit in nazareth regnatu pacifico: fundatore q̄etis. O felix illa mater cui⁹ vbera eū lactabūt. ¶ Itez sybilla delphica que fuit tpe regis ꝓtami ꝛ belli troiani sic ait. In vltima etate būiliabit deus: ꝛ būiliabit ꝑples diuina: iunget humanitati deitas: iacebit in feno agn⁹: in puellari officio educabit deus ꝛ homo ꝛc. ¶ Plures alias sybillas ꝛ earū dicta habes supra lib. v. pte. j, arti, iij, ca, x. Et infra li, xj, pte, j, ca, fi,

¶ Capitulum. X.

Decima stella dicit rex ꝓhicaꝝ exēplaritas. Etem Aug, in de mirabilibus sacre scripture li, iij, ca, ij, dicit Quāuis ꝓtra cunctoꝝ hoīm ꝙceptōis consuetudinē absq; viri semine ꝛ carnalis oblectamēto voluptatis ꝙgo ꝙcepit ꝛ sine damno ꝙginitatis pepit, hec res tñ sine exemplo nature noua in dei creaturis nō dimittitur Nā multa animātia absq; ꝑntū coitu ꝓgigni cōꝓrobam⁹: qualiter apes sine patribus fetu matruz corpibus tm̄mō crescunt. Ꝫz ꝛ multe aues absq; maribꝫ gignere possunt. Et talē conceptū in multoꝝ piscīū generibꝫ esse ꝑhi aiūt. In solaq; carne sine patre vermis nascit cui se dñs hac de causa similē esse ꝑ ꝑphām dicere nō dedignat cum ait. Ego aūt sum ꝙmis ꝛ nō hō obꝓbrium hominum, ꝛ abiectio plebis. Qm̄ igit in multis rebꝫ cōsueto mō dñs operat. Quid nature ꝓtrariū dicendū est. Si quādo ipe de⁹ voluit q̄ etiam in virginali vtero sctīspūs dispēsatiōe filius sine virili coitu nasceret. Hec Aug⁹.

¶ Ad ꝑmissa diffusius accedētes qm̄ mens humana ꝑ sensibiliū collationē solet manuduci plurima ꝑhicalia exempla ꝑducamus sub breuiloquio scꝑta ꝑm magistrū Francischū de reka. in sua editōe de ꝙceptōe ꝙginali. ¶ Primū exemplū in elemētis, terra q̄ꝑpe sine oīm corruptōe ꝑducit mirabiles effectus flores vicz ꝛ gēmas de plantis ꝛ qđ est mirabile Alber. li, de vegetabilibꝫ ꝛ plātis li, v. tractatu ꝑmo dicit q; ī hybernia vitis de ylice ortū habet. ¶ Itē aqua q̄dam ē in thuscia quā ꝙgo portare valet cribro: vt dicit Aug, de ciui. dei. ¶ Item in aere quāta deus facit mirabilia quō fulmen cadens agit vt gladiū in vagina: ferrū ꝛ es in bursa consumat: vagina ꝛ bursa illesa manēte, ꝛ ī nube generant rane: vitulū q; virtute celi generatū in nube testat Albert⁹ magn⁹, iij. methe. tractatu. iij. ¶ Item igni dedit deus vt salmandrā nutriat. Cū igit talia facere pōt natura: cur deus nō posset vt virgo generaret. ¶ Scōm exemplū in lapidibꝫ, Nā albeston lapis semel accensus archadie semp ardere claret, vt dicit Augu, xxj, de ciui. dei. ca, vj. ¶ Item repiunt lapides in q̄bus humana facies cū cozona in capite picta ē virtute celi: vt dicit Alber. ꝑmo mineraliū tractatu, v. ca. j. ¶ Itē magnes ad se trahere potest ferrū, ꝛ carbūculus in nocte lucere pōt. ¶ Item calibis massa in certis ptibus ī nube nascit et cadit. ꝛ a rusticis collecta in arma acutissima parat, vt dicit Alber, iij, metheo. tractatu. iij. ¶ Lapis q̄z fōti gocie mox immersus supenatat: vt vult idem Alber, j, mineraliū tractatu. j, ca, ij. Cur ḡ ope spūsācti virgo generare nō valeret. ¶ Terciū exē plū in brutis aīalibꝫ, Nā rinoceron ꝙgni se inclinare valet a qua capit, vt dicit Jsiō, li, ethimo. ¶ Item equa capadocie ad vētuz currens feta efficit: vt dicit Aug⁹, xxj, de ciui. dei, ca, iij. ¶ Ursa q̄z fetus rudes ore ī naribus formare valet: vt dicit Jsiō. xj, ethim. ¶ Et leo rugitu ples mortuos gignēs suscitare valet: vt dicit idez Jsiō. xij, li. Cur ḡ diuino flamine ꝙgo nō generaret. ¶ Quartū exemplū in volatilibꝫ, vultur nempe corpe claret ꝛ ad ꝫ mare caret, vt dicit Ambro, in exameron. li, ij, ca, xlj. ¶ Itē calaadrius auis facie egrum sanare pōt: vt dicit Alber. xxiij, de aīalibꝫ ¶ Sed ꝛ carbas auis de arbore yberna nasci claret, vt habet ab Alberto xxij, de aīalibꝫ. ¶ Item psitacus auis a natura habet q; semp aue dicit vt docet exp̄iētia. ¶ Itē strutōis ouа sol excubare valet ad eius vsuz, vt dicit Jsiō, xij, ethimo. ca, lviij ¶ Item fenix se in igne renouare valet: vt ait idem Jsiō, xij, ethimo, ca, xv. ¶ Et pellicanū sanguine fetus aīare claret. vt testat idem Cur ergo virgo diuina opatiōe nō genera

ret. ¶ Quintū exemplū in piscib⁹, etēm q̄dā aleca sunt que comparē nō habent matrez: vt di. Aristo. in pbleumatib⁹ Et anguilla sine coitu maris generat: vt testat idez. Plurima quoq⁹ alia animalia p̄ter p̄missa sunt talia que sine mare generant que si vellem⁹ p singula describere ante deficerem⁹ tempe q̄ possem⁹ enarrare. Cōcludit ergo q̄ si tot et talia possunt fieri p naturā m'to maiora potuit de⁹ facere in ꝓginali ꝯceptu supra naturam. Proinde Job. xij. scribit. Animirū interroga iumēta et docebunt te et volatilia celi et indicabunt tibi. Loquere terre et respondebit tibi et narrabūt ea pisces maris, quis ignorat q̄ oia hec man⁹ dñi fecerit ꝛc.

¶ Capitulum. XI.

Vndecima stella mūdialiū boīz credulitas. Nam vt cū Augu. xxij. de ciui. dei. ca. lviij. loquar. Nil mirabilius q̄ q̄ ad legē contrariā carni et sanguini doctores pauci et paupes et rudes plurimos potuerūt ꝯuertere sapiētes vt crederēt banc fidē: prudētissimi etiam rebelles fidei et postea ꝯuersi. sicut patz de Paulo p̄secutore postea facto doctore catholico et p̄dicatore. ¶ Item de Dyonisio p̄us philosopho: postea facto Pauli discipulo. Et de Augustino p̄us errore manicheoꝝ seducto atq⁹ cipriano p̄us mago. et alijs innumerz. Reuera si quis diligēter pensēt hec tria. ¶ Primo qui p̄dicauerūt mūdo: quia ignobiles pauperes ap̄li impiti et pauci. ¶ Scōo quid p̄dicarunt: quia legē ꝯtrariā carni et sanguini penitentiā durā: carnis mortificationē: et viciorū refrenationē. ¶ Tercio q̄bus p̄dicauerunt: quia potētib⁹ mūdi peccato totaliter deditis et deseruiētib⁹ ac sapiētib⁹. Aduerte q̄ nō nisi a deo hoc fieri potuit vt tantā multitudinē mūdi subiugarēt fidei catholice. vñ patz: quia fides virginitatis Marie et eius filij est verissima.

¶ Capitulum. XII.

Duodecima stella dicit miraculorū limpiditas qō deducit Scot⁹: vbi sup̄: taliter arguendo. Nō pōt de⁹ esse falsus testis: quia Prouerb. xxj. scptum est. Testis mendax pibit. Sed de⁹ inuocatus a p̄dicatoribus hui⁹ fidei fecit opus sibiꝑ p̄riū: vtpote miracula: ac p ß testificatū est fidem esse verā. vñ Marc. vlt. Illi aūt sez discipuli xp̄i, pfecti vbiq⁹ p̄dicauerūt dño cooperante et sermonē ꝯfirmāte sequētib⁹ signis Sequit ergo q̄ hec fides nō pōt esse falsa. ꝑterea Aug. ix. de trini. ca. ij. dicit. Dñe si ē error a te decepti sum⁹. Nā tātis signis cōfirmata sunt q̄ non nisi p te fieri potuissent. Hec ille. Hinc et saluator ait Joh. v. Opa sez miracl'oꝝ q̄ facio ipa testimoniū phibēt de me. Et eiusdē. x. Si mihi nō vultis credere oplbus credite. Si dicas. antichrist⁹ etiā faciet miracula. Rñdet ꝑm Scotū vbi sup̄. q̄ sicut dicit Aug. de vtilitate credendi Magna est differētia inter miracula xp̄i et antixp̄i tāq⁹ inter miracl'a facta a deo et facta a diabolo. Miracula quippe xp̄i sunt talia q̄ nullo mō a diabolo fieri potuerūt: vt ptz de mortuoꝝ resurrectōe. de raptu Pauli in terciū celuz: ad videndū diuinā essentiā. Nulla em̄ creatura pōt aiam beatificare et ad videndū diuinā essentiā eleuare: nec simplicit nec ad tps sed sol⁹ deus. ¶ Itē de cognitiōe cordiū et in multis alijs miraculis euāgelij. Miracula ꝓo antixp̄i erūt deceptoria et falsa: cui⁹ falsitas patebit si ei obijciāt hec. Si tu inquit es de⁹ fac me videre diuinā essentiā: et post visionē certā memoriā habere visionis et certitudinē: et tunc credā. Item si tu es de⁹ dic mihi q̄d faciā vl' cogitabo vel aperā p tali hora, q̄ nullū antixp̄us poterit: nec vere mortuos suscitabit: sicut xp̄s Lazarū vere suscitauit: sz p̄stigijs suscitabit q̄ diu nō possunt durare ꝛc. ¶ Preter miracl'a ꝓo euāgelij multa alia sūt miracula facta tā antiq⁹ q̄ etiā nostris tpib⁹ attestantia virginitatē Marie, ex q̄bus aliq̄ hic inserunt. ¶ Legit quippe in glo. biblie et postillis vel expositōib⁹. Sicut etiā lyra dicit q̄ hebraice veritatis expositores tractādo illud ꝓbū Esa. vij. Ecce ꝓgo ꝯcipiet et pariet filiū ꝛc. dicūt q̄ ꝓgo iuuēcula sp manēs virgo ōr halma. p h. sed alma sine h. ōr virgo iuuēcula nubilis. Vñ apud hebreos halma et alma differunt. Idcirco Egysippus in li. de supplemēto euāgelice ꝥitatis. sup illo ꝓbo Rūsuz accepit Symeon a spūsctō. refert q̄ iste Symeon erat rabbi et sacerdos apud iudeos. Et dū semel i scholis exponeret dictā ꝓphetiā Esa. inuenit ibi sic scriptū. Ecce halma. id est virgo ꝯcipiet ꝛc. et deleuit h. vt cēt sensus. Ecce alma .i. iuuencula nubilis ꝯcipiet ꝛc. sic et moderni iudei exponūt. Sed ꝑm Ebryk. sup Mat. omel. ix. ista expositio cō

demnat tanq̃ falsa p illud qđ ꝓpheta p̃mittit dñs. Dabit dñs vobis signu, Ecce virgo ꝯcipiet. Nam iuuenculã ꝯcipere vel parere nõ est signũ sed virginẽ. Vñ sic etiã Symeon sicut iudei false intelligens deleuit tribus vicib̃ z semp miraculose idẽ scriptũ reperiens oꝛõni se dedit. z sic responsuz a spũ sctõ accepit de partu ꝑginali z nõ visurũ se mortẽ nisi videret xp̃m dñi de virgine natũ.

¶ Legit etiã in hystoria scolastica q Hieremyas ꝓpheta in egyptũ descendẽs p mortẽ Sodolie regib̃ egypti signũ dedit q eoruz idola coꝛruerẽt cũ virgo filiũ pareret. Quapꝛopter sacerdotes idoloꝛ imaginẽ ꝑginis pueꝛ in manib̃ baiulãtis in secreto loco tẽpli statuerunt: z eam ibi adoꝛabant. Sed a Ptolomeo rege postea interrogati qđ hoc sibi vellet dixerunt paterne traditõnis hoc esse qđ a sancto ꝓpheta coꝛ maioꝛes accepe rant: z sic in reb̃ ventuꝛ credebant. z ꝟ impletum est in die natiuitatis quãdo idola coꝛ ruerunt: vt testatur legenda cõmunis. Itez ꝛome: vt testat Innocenti⁹ papa terti⁹, pax fuit. xij. annis. Romani igit templũ pacis cõstruxerũt z ibi statuã romuli posuerũt. Consulendo aũt appollinẽ q̃diu duraret accepe rũt responsuz q q̃uscq̃ virgo pareret: qđ qꝛ impossibile putabãt dixerũt: ergo in eternũ durabit. Vñ in foꝛib̃ templi supscripserũt titulũ hunc Templũ pacis eternũ. Sed in ipa nocte natiuitatis dñi qñ virgo peperit ipz templũ funditus coꝛruit: z ibi est modo eccl'ia sancte Marie noue. ¶ Item in vita sociꝛũ beati Francisci legit q sctus frater Egydius erat: cui⁹ sanctitatẽ audiẽs q̃dam doctoꝛ ordinis fratrũ p̃dicatoꝛũ accessit ad euz vt in fide solidaret: qꝛ tutabat si virgo potuerit concipe z parere. Sctus itaq̃ frater Egydius cũ oꝛaret cognouit ex reuelatione spũssancti q q̃dam doctoꝛ ꝑ tali causa ad eum veniret. vñ obuiã moꝛ eidẽ accessit z nil aliud loquẽs statim ꝑga pcussit terraz coꝛã eo dicẽs. Virgo ante ptum: z moꝛ pulcherrimũ liliũ ibidẽ excreuit. Alio quoq̃ loco pcutiens ait. Virgo in ptu: z ibidẽ siliter lilium excreuit. Tercio etiã loco pcutiẽs ait Virgo post ptum: z ibi terciũ liliũ miraculose ꝓdyt. Vñ doctoꝛ ille deo gras retulit z in fide solidus pmansit. O igitur virgo virginum Maria oꝛa ꝑ nobis tuum quẽ virgo peperisti natum xp̃m.

¶ Alius modus ꝓcedendi in materia ꝓscripta breuioꝛ.

¶ Item si aliter z breuiꝰ vis ꝓcedere potes ex p̃missis sub epilogo loquẽdo elicere. xij. genera rerũ q̃ attestant ꝑginitatẽ Marie iuxta numeꝛ. xij. stellaꝛ q̃b̃ gl'iosa exist. Primũ est testimoniũ diuinaꝛ psonaꝛ, nã eius virginitatẽ testat deꝰ pater i figuris antiq̃s deꝰ filiꝰ q̃z i euãgelicis doctrinis z miracul'. deꝰ spũsanctus in ꝓphetis: qꝛ spũsctõ inspirãte locuti sunt: vt ait Petrꝰ in canonica. Secundũ testimoniũ angeloꝛ. Terciũ est testimoniũ oĩm sanctoꝛ veteris z noui testamẽti. Quartũ est testimoniũ oĩm scꝛturaꝛ etiã gẽtiliũ. Quintũ testimoniũ bestiaꝛ. Sextũ testimoniũ auiũ. Septimũ pisciũ. Octauũ vermiũ. Nonũ testimoniũ lapidũ. Decimũ plantaꝛ z floꝛum. Undecimũ oĩm elemẽtoꝛum. Duodecimũ testimoniũ miracl'oꝛ, de q̃bus diffuse in ꝟ tercio articulo actũ est.

¶ Pars secunda libri octaui de virginalis sponsi bte Marie id est ipsiꝰ bti Joseph sctitate atq̃ dignitate q̃ fuit custos Marie.

Joseph fili dauid noli timere accipe Mariã ꝯiugez tuã Matth. j. c. Qm̃ vt ait dñs Bonauẽ. sup. iij. sent. di. xlv. Nobilissima res ẽ nobis miseris mortalib̃ in ꝟ mũdo habere singularẽ deuotionẽ nõ solũ deo eterno sed etiã suis gl'iosis sanctis. Et ꝟ ꝓmo ꝓpter nostrã inopiã: qꝛ nil ex nobis meremur coꝛam deo, imo pleni peccatis demeremur supplicia: ꝓpter qđ ad sctõs opus est nobis refugere: q̃tinus eoꝛ meritis deꝰ placet: z qđ petim⁹ efficaciter ꝯseq̃mur. Hinc Job. v. Ad aliquẽ sctoꝛ ꝯuertere. ¶ Scdo ꝓpter dei reuerentiã: qꝛ in eis deus q̃ habitat veneraꝛ. Qui eñ sanctis honorẽ tribuit illũ specialiter honoꝛat: q̃ eos inhabitãdo p gram sanctificauit. Idcirco Damas. li. iij. ca. vij. dic. Qm̃ p intellectũ i coꝛpib̃ sctoꝛ habitat deus: teste apl'o. Nescit⁹ inq̃t qm̃ coꝛpa vestra templũ sunt inhabitãtⁱ in vob̃ spũssctũ. deꝰ aũt spũs est. Quare g nõ essent honoꝛanda aniata tẽpla dei: z aniata dei tabernacula. Hec ille. ¶ Tercio ꝓpter eoꝛ ꝓtuositatẽ et gliam ꝓpter quaz dignissimi sunt honoꝛe. Nã teste Aristo. iij. li. ethico. Honoꝛ est p̃miũ virtutⁱ z ꝓtuti pfecte nõ fit cõdignꝰ honoꝛ zc. Debẽt g sctũ honoꝛari tãq̃ ꝓtuosissi-

mi ⁊ gl̃iosissimi nostri patroni spũalem, quia vt habet. ij. q. vij. ca. qualis. Qui patronũ siue patrẽ spũalem nõ honorat: plus videtur peccare q̃ q̃ carnalẽ patrẽ ꝓtemnit. Nec ibi ¶ Sed qr Joseph est vn⁹ de gl̃iosioribꝫ sanctis paradisi: cui dñs tantã gratiã ꝓtulit: vt suam dilectissimã matrẽ ei in custodiã ⁊ spõsam daret. ideo merito ad ipm deotõe mouemur. Vñ quia ipe Joseph sanct⁹ meruit sociari btissime ꝑgini Marie: ⁊ fore eius virginitatis fidelissim⁹ custos: spõsusq̃ ⁊ fidedignissim⁹ testis. Idcirco in hac pte secũda incidẽtaliter agere decreui in ℞ libro de eius sctitate: que multũ cõfert ad testimonium virginitat̃ ⁊ puritat̃ beate ꝑginis matris dei ⁊c. Vñ de ipo tria mysteria notabimus q̃ elici possunt ex p̃misso themate ⁊c.

¶ Primũ dr mysteriũ sponsalitatis.

¶ Scõm dr mysteriũ sanctitatis.

¶ Terciũ dr mysteriũ dignitatis.

¶ Articulus ꝑmus quare voluit de⁹ suã matrẽ desponsatam fore viro noie Joseph fabro lignario.

QIrca primũ misteriũ vic̃ sponsalitat̃ vel dicaz societatis inuestigandũ nobis ẽ. Cur deus oipotens cui⁹ sapiẽtie nõ ẽ numer⁹: sic disponere voluit vt sua mater virgo sc̃z Maria desponsari deberet viro noie Joseph fabro añq̃ impregnaret ⁊ ꝑciperet filiũ dei. ¶ Et arguere potes q̃ nõ debuit desponsari alicui viro: qr ipa añ desponsationẽ vouerat ꝑginitatẽ, vt ptz ex autoritate bti Aug. li. de sctã ꝑginitate dicẽtis. Annunciante angelo Maria rñdit. Quõ fiet istud qm̃ virũ nõ cognosco, i. nõ cogscere ꝓpono qđ pfecto nõ diceret nisi se ꝑginẽ ante vouisset. Sz vt dicit idẽ Aug. Virginitatẽ vouẽtibꝫ nõ solũ nubere sed etiã velle nubere dãnabile ẽ. q̃ videt q̃ btã virgo nõ debuit desponsari ne trãsgrederet votũ. ¶ Itez nõ videt rõ q̃re potius viro Joseph debuit desponsari. Et rõ est qr figuratũ ⁊ figura cõuenire dñt. Sz ex oibꝫ sanctis mlieribꝫ q̃ figurauerũt in veteri testamẽto bñdictã ꝑginẽ nulla eaz ꝓiuncta est Joseph patriarche: q̃ figura fuit sponsi m̃ris dei. Vñ asenech filia putifari sacerdot̃ heliopoleos q̃ fuit vxor Joseph patriarche Gen. xli. Nõ ita expls se figurauit m̃rem dei: sz poti⁹ alie sctẽ mulieres: vt patz de Sara q̃ genuit filiũ ꝓter naturã in monte imolandũ. Vñ tenuit figurã dñe nostre q̃ genuit fillũ ꝓ naturã in cruce imolãdum, ⁊ tñ Sara ꝓiuncta fuit viro Abraã noie. ¶ Itẽ Hester figurat btãm ꝑginẽ que tñ nupta est Assuero regi. Eodẽ mõ ptz de rebecca q̃ fuit ꝓiuncta Isaac: ⁊ sic de alijs, q̃ nec mater dei debuit ꝓiungi m̃rimonio ipi Ioseph, sz poti⁹ viro noie Abraã aut Assuero: aut Isaac: aut alicꝫ nominũ eorũ quoz vxores vel sponse dñam figurarunt. Itẽ si desponsari debuit poti⁹ ℞ fieri debuisset vt desponsata fuisset alicui viro regi magõ vt significaret: qr regis eterni ⁊ excellentissimi. i. dei erat spõsa. Aut desponsata fuisset poti⁹ pastori, ꝓt̃ hũilitatẽ q̃ fabro, tũ qr pastores gregũ iferioris stat⁹ sũt ℞m seculũ fabris. tũ qr nascẽte dño nõ fabris sz pastoribꝫ angelis reuelare ꝓgruit el⁹ natiuitat̃ mysteriũ Lu. j. Ergo ⁊ ℞ mysterium desponsatõis debuit fieri poti⁹ pastori. ¶ Amplius videt q̃ debuit dei mater desponsari piscatori: qr sub cruce cõmẽdata est piscatori Joh̃i discipulo cur q̃ in desponsatõe nõ debuit desponsari piscatori. Rõ nõ videt cõgruitat̃. ¶ In cõtrariũ est diuia sapia q̃ in sui dispositõe nõ fallitur nec falli põt. Et tñ vt euãgelic⁹ sonat textus dei mater desponsata est cõgruentissime viro cui nomẽ Joseph q̃ erat faber lignoz. ¶ Rñdetur igit̃ ad ꝓmissa ꝑ tres ꝑtates seu ꝓclusiones. ¶ Prima ẽ: sũme decebat vt virgo btã viro desponsaret añq̃ dei filio impregnaret. Hec ꝓclusio claret ꝑ multas rõnes tam ex pte ꝓpis q̃ ex pte m̃ris q̃ etiaz ex pte hũani generis: q̃ rõnes qr descꝑte sũt in ℞o volumine li. j. pte. vj. arti. iij. ca. j. ibi recurrẽdũ relinq̃. ¶ Scda ꝑtas seu ꝓclusio ẽ, cõgruuz erat vt vir sponsus m̃ris dei Joseph noiaret q̃ qđcũq̃ nomẽ viri aliud sortiret. Hec cõclusio ostẽdit ꝑ rõnes ⁊ autoritatẽ bti Ber. sup missus ẽ, q̃ descꝑte sunt li. j. hui⁹ volumi nis. pte. ij. arti. iij. ca. xj. ¶ Tercia ꝑtas seu ꝓclusio est: sũme cõgruebat vt m̃ filij dei lignario fabro desponsaret q̃ alterius artificij viro in sponsaz sociaret. Hec ptz. qr ℞ ꝑ oibꝫ magis cõgruebat significatõi ei⁹ ꝑsonalis desponsatõis. Vñ ꝑ ℞ q̃ fabro desponsabat designari dabat q̃ đo q̃ fabricauit ⁊ creauit totũ mũdũ spũaliter sponsabat. iuxta illud Osee. ij. ca. a dño dictũ, Sponsabo te mihi in fide ⁊ sponsabo te mihi in sempiternũ ⁊c. ¶ Itẽ

hoc magis cõgruebat significatõi diuie incarnatõis: qz ex ꝑ significabaꝝ qꝫ in ipa ꝙgine despõsata fabro bũana natura spõsareꝝ z copulareꝝ p vnionẽ dei filio q̃ fabricauit mũdũ vnacũ ꝓe z spũsctõ. Propꝛea ipa beata ꝙgo pulchꝛa describiꝝ vt luna Cañ. vj. ca. qz vt nob videꝝ luna vsqꝫ ad. xiiij. die cõtinue crescit q̃usqꝫ ipa appareat imago hois q̃si fabꝛi: z vltra crescere nõ põt sz postea decrescit. Ita btã ꝙgo Maria a sua natiuitate creuit vsqꝫ ad. xiij. annũ q̃ anno in ei⁹ vtero integra imago hois. i. ipe xps imago dei ꝓis q̃ fuit fabꝛicatoꝛ. i. creatoꝛ mũdi apparuit: qm̃. xiij. anno sue etatꝭ credit ꝙgo xpz cõcepisse ꝑm hystoꝛiam. Dor q̃z ipa vicz dei mr̃ effecta in sua reputatõe cepit decrescere p hũilitatẽ: nõ tãqꝫ matrẽ dei vel dñam mũdi: sz tãqꝫ ancillã dei se reputãdo. vñ ait Lu. j. Ecce ancilla dñi fiat mihi ꝛc. z sic in eo q despõsata est fabꝛo significabaꝝ qꝫ esset spõsa dei creatoꝛis mũdi. Vñ z voluit filiꝰ dei xps fieri faber lignariꝰ cũ Joseph ꝓe putatiuo exercẽdo artẽ illã vsqꝫ ad etatis sue annũ. xxx. sicut sonat scꝑtura Mat. vj. Et ibidẽ exponẽdo testat Lyra. Deniqꝫ claruit in ipa despõsatõe ñ solũ mysteriũ diuie incarnatõis: vez etiã maximũ bonũ hũilitatꝭ vt q̃nto sit maioꝛ in oib tanto fiat z hũlioꝛ: vt sit mr̃ dei z vxoꝛ fabꝛi. ¶ Itẽ tercio hec ꝙlusio ꝓbaꝝ. qz despõsatio fabꝛo lignario facta sũme cõgruebat significatõi nr̃e reparatiõis z saluatiõis p lignũ crucꝭ. Unde Chryꝯ. sup Matth. dic. Jõ ioseph fabꝛo lignario Maria dei mr̃ desponsata fuit qm̃ spõsus eccl'ie xps oim̃ salutẽ boim̃ opaturꝰ erat p lignũ crucꝭ. Hec ille. Et sic patz rñsio ad q̃stũ. ¶ Ad obiecta in cõtrariũ. rñdetur ad ꝓmuz qꝫ vt dicit btus Tho. iij. ꝑte sũ. q. xxviij. ar. iij. Btã ꝙgo habuit ꝙginitatꝭ votũ tribꝰ modis. ¶ Primo in desiderio quia añqꝫ incarnatio filij dei ab angelo sibi annũciareꝝ ꝙginitatẽ simplr̃ z absolute nõ vouerat eo q nõ licebat qm̃ in lege veteri ꝓhibitũ erat ne sterilis q̃s fieret i isr'l Exo. xxiij. Propꝛea qz tpe legis optebat generatõi insistere tam viros q̃ mr'ieres. eo q etiã ex illo xps ꝑ'o expectabaꝝ ꝑm carnis oꝛiginẽ nascitur⁹. habuit tñ btã ꝙgo tũc tpis ꝙginitatẽ z ei⁹ votũ in desiderio vouitqꝫ ꝙginitatez sub cõditõe. s. si deo placeret: volũtatẽ suã et desideriũ diuio cõmittẽs arbitrio. ¶ Scõdo btã ꝙgo habuit ꝙginitatẽ in facto: qz postq̃ sibi innotuit ꝑ deo foze acceptũ. s. vt ꝙginitatẽ vouereꝝ añqꝫ ab angelo sibi denũciareꝝ z añqꝫ Joseph desponsareꝝ: absolute ꝙginitatẽ vouit. ¶ Tercio habuit ꝙginitatẽ ex cõi bñplacito. nã postq̃ fuit ꝺspõsata sil' ipa cũ spõso suo ex cõi volũtate z bñplacito ac cõsensu ꝙginitatꝭ votũ emisit. ¶ Ad argumẽtũ igit̃ dico cũ Alber. sup missus ẽ. ca. xl. qꝫ licz btã ꝙgo habuit firmũ ꝓpositũ z votũ cõtinẽtie poterat tñ ꝓsentire in despõsatiõe in maritalẽ societatẽ: facta tñ diuiꝰ inspiratiõe vtriqꝫ de altero qꝫ vellet ꝙgo ꝑmanere. z sic ꝓsentire in ꝓiugalẽ vel maritalẽ societatẽ et nõ in copulã carnalẽ absolute: z sic nõ obstat verbũ Aug. dicẽtis qꝫ vouẽtibꝰ virginitatẽ nõ solũ nubere: sz etiã velle nubere dãnabile est. qz ꝑ intelligit̃ de nuptu carnal' copule z q̃ñ sine certificatõe a deo facta vellet q̃s pꝰ votũ ꝙginitatꝭ ꝓiugia ꝓtrahere ꝛc. ¶ Ad scõm obiectũ rñdeꝝ p scõam ꝓclusionẽ. z ad ꝓbatõez dico ꝑm Alber. sup missus est. ca. l. qꝫ licz Sara Hester Rebecca z plures alie sctẽ mr'ieres ꝑfigurarint btãm ꝙginẽ Mariã. ꝓterea tñ nõ cõgruebat vt ullaꝫ spõsi vel mariti ꝑfigurarẽt q̃ ad denoiationẽ spõsuz btẽ Marie ꝙginis. Cũ ei ipe spõsus vicz Joseph ꝓtrahere habuit cũ ꝙgine Maria sctm̃ ꝓiugiũ sine carnali copula: vt ꝙgo ꝓcipet virgo pareret z post ꝑtuz ꝙgo ꝑmaneret: quã. s. btãm ꝙginẽ ꝙgo Joseph cõiugẽ in ꝙginitate custodiuit z mistrauit eidẽ ac eius filio paterno affectu sincero. Nullo mõ igit̃ decẽs erat vt q̃ ad hãc despõsatõez spõsus btẽ ꝙginis Marie ꝑfigurareꝝ p aliquẽ talẽ q̃ extiterit maritꝰ ꝑ carnalẽ copulaz Uñ cũ inter Sarã z Abꝛaã inter Hester z Assuerũ. z eodẽ mõ inter Rebeccã z Jsaac: ac alios ꝓsiles copula carnalis interuenerit: nõ decebat vt eis noibꝰ spõsus Marie noiareꝝ: sz decebat vt istud ꝓiugiũ ac castissima despõsatio Marie ꝑfigurareꝝ p Ioseph q̃ castitatẽ z fidelitatez erga vxoꝛẽ dñi sui seruauit. vt patuit li. j. ꝑte. ij. arti. iij. ca. xj. ¶ Ad terciũ dicendũ qꝫ hec despõsatio matris dei taliter z tali fieri debuit vt z hũlitas cõmẽdareꝝ z nob in exẽplũ ꝓponeretur. z cũ hoc significatõi mysteriũ incarnatiõis diuine ac nostre reparationis congrueret, sed

quia si beata virgo desponsata fuisset alicui regi magno hūilitas nō clarescceret. Si vero pastori hūilitas quidē clarescceret: sed mysterio nō satisfieret significatōis ꝓdicte, sili-ter si piscatori desponsata fuisset: nō ita satisfactū fuisset significationi ꝓtacte ex ꝓmissis rōnib⁹: circa terciā ꝯclusionē positis igit̄ tē.

¶ Itaq; ꝯcludit̄ q; licz natiuitas saluatoris ex beata virgine debuit manifestari ab angelis pastorib⁹ ꝓpter hoc ſm Lyrā sup Lu. quia pastores erāt simplices z absq; cautelis malicie z occupati in officio sanctoꝝ patriarcharū qui dicunt fuisse pastores Gen. xlvij. Talib⁹ aūt solent fieri diuine illuminationes z cōsolationes, iuxta illud Math. xj. Cōfiteor tibi pater celi z terre: quia abscōdisti hec a sapientib⁹ z prudētib⁹ z reuelasti ea paruulis, licz etiā cōgruebat matrē sub cruce cōmēdari Johi nō ād̄em rōne ei⁹ q; Johānes piscator erat: qz hoc ad id nil ꝓtinebat: sed rōne ꝓginitatis z humilitat̄, vt vicz humilis discipul⁹ Johes et virgo virgini z humillime matri sue obsequiū z solaciū præberet. Nihilomin⁹ summe ꝯgruebat vt virgo mater dei virgini Joseph fabro despōsaretur: sicut ex rōnibus antedictis ī tercia cōclusione tactū est. Vere ergo charissimi dei mater ꝓ oīa cōmendabilis nobis existit: honorabilis z deuote celebris ꝓ quaz miro ordine diuine sapientie nobis salus ꝓuenit vere z Joseph eius sponsus non īmerito a nobis honoratur z deuotius ob amorē beate virginis veneraī qui tantā gratiā meruit vt in sponsam familiarē matrē dei habuerit. O vtinā huic eoꝝ sancte societati pauper z humilis seruulus affuissem z eis fuia exhibere dignus fuissem.

¶ Articul⁹ secūdus q; ipe sanctus Joseph sponsus beate Marie debuit esse sanctissimus z mūdissimus.

¶ Capitulum. I.

Secundū misterium dicit̄ sanctitatis, vbi inuestigandū nō est vtruz iste Joseph sponsus benedicte ꝓginis Marie fuerit inter omnes viros sui tempis vir excellentissime sctitatis: vt dignus habitus sit eligi in sponsum virginis dei matris. Et potest argui q; nō: quia si fuisset homo gratiosus z magne sanctitatis nō debuisset dubitasse vel suspitionē habere de beata virgine dei ꝓlecta matre. Cū em̄ dicat ap'lus. j. Chor. xiij. Charitas nō cogitat malum scz de ꝓximo suo. Sequitur q; homo pfectus in gratia z sanctitate atq; charitate nō poterit de altero quē nouit esse pfecte sanctitat̄ hominē suspicari sinistrum vel cogitare malū: ād̄n eoip̄o designetur veraciter: q; ip̄e nō est bonus aut pfectus qui de alio pfecto credere potest malū: quod etiam ꝓbari potest ex eo quia apud sanctos maxime: immo etiaz apud alios probos z imꝑfectos boies dubia sunt in meliorem ꝑtem interp̄tanda: vt habet regula iuris, extra de re. iu. ca. estote.

¶ Sed quia iste Joseph nouit beatam virginem Mariā esse pfectissime sanctitatis: tum ex attestatione virginū cum quib⁹ morata fuerat in tēplo dñi a sua infantia: apud quas publicum et famosum erat: q; ipsam quotidie visitabant angeli dei z familiarit̄ ei cibum deportabant e celo. tum ex miraculo diuino quo fuit coactus z pontificib⁹ manifestum vt ip̄e cuius vicz virga germinauit florem z in eius cacumeu columba e celo veniens consedit desponsaret eā: vt patuit supra ꝓ Hieronymū z alios hystoriographos lib. j. ꝑte. vj. arti. iij. ca. j. tum quoq; ex splendore diuino in facie eius relucente, z tamen suspicabat̄ z dubitabat de virginali beate Marie conceptu. Unde noluit traducere eam: sed voluit occulte dimittere eam Math. j. Sequitur ergo q; ipse Joseph nō fuit sanctus nec pfectus: immo minus bonus qui de tali ac tante perfectionis z sanctitatis virgine suspitionem habuit adulteriū tē. ¶ Itē confirmatur quia ſm sententiam doctorū precipue Alexandē. de hal̄. concordat Thom. ij. ij. q̄st. lx. arti. iij. Suspitio mali de altero contingit seu ꝓuenit ex tribus. ¶ Primo ex longa mali experientia in seipso. Unde Aristote. ij. libro ethicorum dicit. q; senes sunt maxime suspicios: eo q; multotiens experti sunt in seipis aliorum defectus. Senes enim inquit cogentes sunt. Est enim cacogia in deterius estimare omnia. Unde iuuencule mulieres si nubant viris senioribus semper ꝓpter suspitionem virorum turbationes patiuntur ab eisdem tē. ¶ Secundo ꝓuenit

suspitio mali ex eo q̄ aliquis male afficitur ad alterꝫ. Cū em̄ quis ꝓtemnit aliū aut odit vel irascit vel inuidet: ex leuib⁹ signis opinat male de ipo: q̄ vnusq̄sq; faciliter credit quod appetit. ¶ Tercio, puenit ex h̄ q̄ alīq̄s in seipo mal⁹ est ex q̄ ꝓscius sue malicie faciliter de alīs malū opinat. Propter ea Eccēs. x. Stult⁹ id est peccator in via ambulās: cū ipe sit insipiens oēs existimat insipiētes. Et Seneca li. de moribꝫ dicit. Hoc hz oīs affect⁹ vt in q̄ ipe insanit ceteros putet insanire. Un̄ auarus cū ipe sit assuet⁹ fraudib⁹ et mendacijs in emēdo vendēdo credit om̄es emētes z vēdētes silia facere. Similiter luxuriosus cū ipe videat z loquat mulieribꝫ mala intentōe, ita q̄s videt loq̄ vel respicere buiusmodi malū inde iudicat z̄c. ¶ Ad ꝓpositū ex q̄ Joseph dubitauit z suspicat⁹ est maluz de btā virgine z ei⁹ cōceptu ꝓpter qđ z voluit dimittere eā: ex q̄cunq; p̄missaꝝ causaruz hoc puenerit sp derogat ei⁹ sctitati: imo ex causis p̄actis suspicādo arguit ipe nō bonus fuisse vel saltē valde impfect⁹. ¶ Pro huius q̄stionis ꝓposite rñsione tripliciter ꝓcedem⁹. ¶ Primo dictas obiectōes de ei⁹ dubitatione vel suspitōe soluēdo. ¶ Scōo conclusionē rñsalē de et⁹ sctitate inferēdo. ¶ Tercio rōnes ꝓbantes sctitatis eius excellentiā subnectendo z̄c.

¶ Capitulum. II

PRimo itaq; soluēdo p̄actas obiectiones que depēdēt ex eo q̄ in euāgelio scribit, q̄z cum beata virgo inuenta est habere in vtero filiū post despōsationē Joseph noluit traducere eā: sz voluit occulte dimittere z̄c. ¶ Notandū est q̄ de h̄ duplex est doctoꝝ sentētia, vna est opinio q̄rundā dicentiū q̄ Joseph vidēs btāz Mariā grauidā dubitauerit z vehemēte suspitionē incurrerit de ope sinistro ex pte ꝙginis z idcirco voluerit dimittere eā: z illi attribuunt hāc opinionē Augustino in h̄mōe. Castissimū marie ꝙginis vtez: vel vidi portam licz a plurib⁹ asserat ille sermo nō esse Augustini. Ego tñ nullo mō credo q̄ ista dubitatio fuerit firma in mēte Joseph, nec credendū est q̄ Joseph cū esset vir iust⁹ firmiter credidit aliq̄d sinistri de virgine quā ꝓbauerat de tanta sctitate z despōsatōis miraculositate. Si q̄s tñ hanc opinionē sez q̄ dubitauerit: tenere vult, hoc habet credere: q̄ hec suspitio in mente Joseph nō fuit oīno firma sed dubia. Nā sm Tho. ij. ij. q. lx. arti. iij. Aliud est ex aliq̄bus signis dubitare de malo ꝓximi. Aliud est illud affirmare. Primū ptinet ad humanaz tētationē sine q̄ etiā sancti vitā istā nō ducunt: sm illud apli j. Thoz. x. Tētatio vos nō apprehēdat nisi humana. Affirmare vero ꝓ signis leuib⁹ de ꝓximo malū p̄cipue q̄n sunt pluraz fortia signa boni peccatū est. Un̄ Aug. sup illud. j. Thoz. iij. Nolite ante tēpus iudicare ait. Et si suspitiōes vitare nō possum⁹ quia homines sum⁹, iudicia tamē id est diffinitiuas sentētias ptinere debem⁹, hec ille. ¶ Sz alia est opinio verioꝝ: quā tenēt Grego. Origen. z Jobes os aureū qui apte ostendūt q̄ Joseph quādo vidit Mariā pregnātē nō cogitauit aliq̄d malum de ea sed credēdo bonitati ꝙginis putabat q̄ deus aliq̄d opatus esset secrete in ea. z ex humilitate reputauit se indignū ei⁹ consortio quā sciebat esse plenam deo. Voluit ergo recedere z dimittere eam timēs ne ex p̄sumptōe offenderet si tante virgini cohabitaret, sicut in exemplo etiam Petrus ex eadē reuerētia dixit xp̄o. Exi a me dñe quia homo peccatoz sum. Unde Thryf. sup Math. li. j. dicit. O ineptimabilis laus Marie: magz credebat Joseph castitati eius q̄z vtero eius: plus gratie q̄z nature. Manifeste conceptū videbat z fornicationē suspicari nō poterat: possibil⁹ esse credebat mulierē sine viro posse cōcipe q̄z mariam posse peccare, hec ille. Huic sentētie ꝓcordat Bernard⁹ sup missus est, addēs q̄ ideo occulte voluit eā dimittere: quia si manifeste dimitteret causa diuortij q̄reretur et exigeret. Et si diceret id qđ scierat z ꝓbauerat de virginis puritate mox popul⁹ incredulus z dure cerui cis illum subsannarēt et illaz lapidarent. Quomō em̄ crederent tacēti xp̄o in vtero quē postea crucifixerunt mira faciētē z docentē in templo, hec Bern̄.

¶ Itaq; claret q̄ Joseph nil sinistri credidit de virgine sed cum vidit eam pregnantem z in facie eius diuinum splendorem relucentem adeo q̄ non poterat eam intueri. vt dicunt Bernard⁹ et Hieronym⁹ partim ex stupoze: partim ex virginis reuerentia: et partim ex incomprehensione operis, id est virginalis conceptus cogitabat se absentare z eam dimittere: totum hoc factum vo

lens diuino ꝓsilio relinquere. Et ꝓptereā angelus sibi reuelauit hoc mysteriū dicēs, Noli timere accipere mariā ꝯiugē tuam id ē nō expauescas cū illa habitare ⁊ sibi seruire cuius de⁹te sociū fecit in sctā puritate ⁊ deuotione castitatis quā vna simul deuouistis mutua volūtate, qđ cēm in ea natū est de spūsancto est ⁊c. ¶ Qđ si queras: quare btā Maria nō dixit eidē hoc diuinū secretū. Dicendus ꝑm lyrā sup Math. q. ideo, quia sciuit q talia nō sunt reuelāda nisi q̄ntū se extendit voluntas diuina. ⁊ ideo beata virgo tacuit tenens firmiter q istud secretū reuelaret tempore competenti ex beneplacito voluntatis diuine sicut ⁊ reuelatū est sancte Elyzabeth miraculose Lu. j. ¶ Item quare Joseph nō petiuit beatā virginē vt diceret. Dicendū q ex reuerētiali timore nō fuit ausus ⁊ hoc factum est ex diuina dispēsatione: vt vicz ꝑ reuelationē angeli ipe Joseph ⁊ ꝑ ꝓsequens oēs nos sic certificaremur in fide q nullo modo de cetero dubitari posset ⁊c.

¶ Capitulum. III.

SEcundo ꝓncipaliter ad questionez ꝓpositā de sanctitate Joseph ponit ꝓclusio resp̄salis quā saluo aliorū meliori iudicio tutam fore decerno. ⁊ est cōclusio talis. ¶ Fidei pie dictamē dat virginem xp̄i matrē habuisse sponsum talem dei ordinatione: vt nullus vir sibi parem habuerit sanctitatē aut equalē puritatē toto ꝓtūc terrarū orbe. Dico notāter ꝓtunc: quia licz Johes baptista fuerit tā excellentissime sanctitatis: vt teste saluatore Math. xj. Inter natos mulier. nō surrexit eo maior, tamen ipe Johes nōdū erat ꝓtunc id est tempe desponsatōis Marie natus in mūdo: sed postea surrexit in mūdo. Pro illo aūt tempe arbitror q Joseph fuerit sctissim⁹ in toto mūdo p̄ oībus boībus qui tūc erant. ¶ Ad qđ credendū ⁊ ꝓbandū subnecto tercio rōnes q̄bus claret eius sanctitatis excellētia. Et ad id est ratio triplex vicz. phīsica. canonica. et theologica. ¶ Prima ratio phīca, quia cuz iuxta Aristo. sentētiā. Omnia bonuz appetūt ⁊ diligūt vnūqōq; ens quātū habet de bonitate. tantū habz de eligibilitate lib. iij. thopicoz. Ez quia de⁹ pre oībus boībus mūdi hunc Joseph dilexit ⁊ elegit sibi in patrē putatiuū ⁊ familiarē nutriciū ac sue sanctissime matri in sponsuz ⁊ custodez ꝯginitatis deuotūq; ministrū. ergo sequit q pre oībus homib⁹ tunc in mūdo existētib⁹: ipe Joseph fuerit melior ⁊ sanctior. ¶ Secūda ratio canonica: quia habet. xxiij. q. iij. ca. obtineri. q ꝓdestinatio ita est a deo disposita vt electi meritis ⁊ ꝓcibus ad ipam ꝓueniāt. Hec ibi. Sed quia Joseph fuit ab eterno ꝓordinatus a deo ⁊ ꝓdestinat⁹ in sponsuz matris dei ⁊ nutriciū xp̄i atq; cetera mysteria diuīe incarnatōis, ergo deo disponēte ipe tante sanctitatis ⁊ tanti meriti esse debuit vt p̄ oībus boībus dignior ad hec ꝓtacta mysteria redderet. ¶ Tercia ratio theologica. quia quāto ad maiorē dignitatē spūalem ⁊ ꝑm deum existentē eligit deus aliquē tanto eundē facit bonū ⁊ meliorē, vñ Aug. in glo sup Eph. j. dicit. Deus quos eligit facit bonos, sic ait aplus. Elegit inquit nos vt essem⁹ sancti et immaculati in cōspectu eius in charitate: q ꝓdestinauit nos in adoptionē filioz ꝑ iesuz xp̄m. Hec ille vbi sup. Sed quia de⁹ elegit ab eterno hunc Joseph ad sūmas gratias ⁊ maximas ꝑm deum dignitates: vt patuit. ergo sane credo q sicut suā reuerēdissimam matrē quā ꝓelegit ab eterno: vt decebat dignissimā ⁊ sctissimā fecit: sicut etiā suū ꝓcursorē sctissimū elegit ⁊ fecit atq; discipulos et aplos quos elegit vt mūdi lumia forent effecit sctissimos: ita hunc Joseph quē in specialissimū sibi ⁊ sue matri nutriciū ac sponsum elegit ita eū sctissimū effecit: q dignissimū pre oībus boībus reddidit. ¶ Secure igit charissimi eius meriti nos cōmendare possum⁹: merito eius suffragia exoram⁹ q magnū vtpote sanctissim⁹ valet coram xp̄o efficere ⁊ impetrare beneficiū ꝓ nobis ⁊c.

¶ Item ad sanctitatis ipius Joseph excellentiam ꝓbandam faciunt etiam priuilegia immediate infra articulo tercio descripta q̄bus eū deus dignificauit ⁊ sctificauit.

¶ Articulus tercius q sanctitas Joseph sponsi Marie duodecim priuilegijs est dignificata.

TErcium misterium declarandum in hac parte dicitur dignitatis. Quante nempe dignitatis ⁊ priuilegiate sanctitatis sit iste Joseph benedicte virginis Marie sponsus elucidando ¶ Ad

uertere debemus: quia quicquid glorie et laudis impendimus sponso scilicz Joseph totum est ad laudem sponse id est beatissime virginis matris dei. ¶ Ad cuius gloriam vt maiori deuotione moueamur erga hunc sctissimū sponsuz Joseph notare possum⁹ q sicut btissima virgo dei mater gloriosa extitit corona duodecim stellaꝝ, iuxta illud Apoc.xij. In capite ei⁹ corona duodecim stellaꝝ: ita sctissim⁹ ei⁹ spōsus Joseph inter oēs sanctos comprobat fore gl'iosus duodecim priuilegijs sanctitatis tanqz duodecim stellis relucentibz in corona glorie ipi⁹, q̄ qdem ordinari possunt in tribz q̄ternarijs. quoꝝ ¶ Prim⁹ potissime se habet ex pte sui ipsi⁹ id est Joseph. Scōs ex pte ꝑginis bñdicte ei⁹ sponse atqz filij eiusdē virginis xpi ihu bñdicti. Terci⁹ q̄ternari⁹ indifferenter se habet vel teneri pōt: vt claret in subscpta q̄ternarioꝝ diuisione.

¶ Primū ꝓuilegiū nobilissime generatōis
Scōm euāgelice cōmēdatōis.
¶ Terciū dignissime electōis.
¶ Quartū virginee gloriatōis.
Quintū ꝓuilegiū singl'arissime dilectōis
¶ Sextum sctissime ꝓuersatōis.
¶ Septimū meritorie auxiliatōis.
¶ Octauū ꝓmaxime honoratōis.
Nonū ꝓuilegiū p̄celse gl'ificatōis.
¶ Decimū dulcissime ꝓsolatōis.
¶ Undecimū angelice frequētatōis.
¶ Duodecimū potissime impetratōis.

¶ Capitulum.I.

Prima itaqz stella seu ꝓuilegiū sanctitatis Joseph btissimi dicit nobilissime generatōis, qz erat de domo Dauid z generatōe nobilissima ex q̄ xps descensurus erat fm carnē sicut p ꝓphas fuerat p̄dicatū. ¶ Primirū ad nobilitatē summā ei⁹ ptinet q ipe Joseph fuit de eadē tribu z familia cū Maria mre dñi virgine nobilissima. Ut̄ z genealogia xpi describit p ioseph ab euāgelistis licz Joseph fuerit penit⁹ alienus a ꝓceptōe xpi q̄ de sola virgine nat⁹ est z ꝓceptus a spūsctō. Nihilomin⁹ p genealogiā ioseph descriptā Matth.j. Et Lu. iij. sufficiēter ꝓbatur q ihs Marie fili⁹ fuerit de stirpe Dauid, vt dicit lyra. qz Joseph fuit de eadē tribu cū Maria, qō ꝓbatur p B. qz fm legē mlier ad quā ptinebat hereditas paterna nō poterat ꝓtrahere mrimoniū nisi cū viro sue trib⁹ ne fieret cōfusio sortiū. vt habet dicta snīa Num.xxxvj. Btā aūt virgo Maria fuit vnica Joachim pil suo succedens ei in hereditate z iō ex lege cogebat viro sue trib⁹ nubere, ꝓpter hoc z iuit cū ioseph in bethleez ciuitatē Dauid vt p̄fiteret cū eo Luc.ij. Hec Hico, de ly. sup Matth. Si aūt vis scire modū p quē fuerūt de eadem tribu z familia scz Dauid, Damas. lib. iij. ca. vj. describit dicens btām Mariā descēdisse a Dauid p Nathan. Joseph aūt p Salomonē. Dauid q̄pe inter ceteros habuit duos filios scz Nathan ꝓphetā: z Salomonē sapiētissimū regē, vt patz. j. Paral. iij. Scōm q aūt refert lyra in postilla super Lu. licz oēs sapiētes hebreoꝝ ꝓcorditer tenerent ex scꝑturis xp̄m debere descēdere de Dauid. aliqui tñ eoꝝ opinabant ip̄m descēdere a Dauid p Nathan ꝓpter excellētiam sctitatis z ꝓphetie ipi⁹ Nathan. Alij ꝓo p Salomonē ꝓpter dignitatē regiam z excellentiā sapientie. Scōm veritatē aūt descendit p vtrūq, aliter tamē, quia p Salomonē descendit fm lineam naturalis generatiōis p Nathan ꝓo fm lineā generatōis legalis. quia Joseph sponsus beate ꝑginis fuit filius Heli adoptiu⁹ seu legalis fm Hiero. qō vt magis intelligat ¶ Nota fm Johez Damasce. q p cathenā Nathan ꝓphete filij David descendit Melchi. a quo melchi quarto gradu descendit z distat in recta linea ipe Joseph, vt patz Lu. iij. vñ Melchi est ipsi Joseph abau⁹ vulgari⁹ id ē auus aui. Iste melchi habuit fratrē nomīe Panthera, qui genuit Barpanthera, z hic genuit Joachiz qui genuit beatā Mariā. Per cathenā aūt ipi⁹ Salomōis filij David naturalis descēdit Nathan qui fuit auus sancti sponsi ioseph Matth.j. Iste Nathan habuit vxorem ex qua genuit Jacob patrē Joseph, vt patz Matth.j. Defuncto aūt Nathan: ipe Melchi de quo antea meminim⁹ scz ex cathena Nathan ꝓphete frater vicz Panthere nupsit vxori Nathan: ipi matri vicz Jacob, z genuit ex ea Eli. Facti sunt ergo fratres vterini Jacob z Eli: sed de duob⁹ fratribus a David diuersimode descendentib⁹ quia Jacob a Nathan ex tribu vel cathena salomōis. Eli ꝓo a melchi ex tribu seu cathena nathā. Eli aūt accepta vxore mortu⁹ ē sine semīe, Et idcirco Jacob frat⁹ eius

accepit vxorem fratris sui vt ei suscitaret semen z genuit Joseph. Ita ergo Joseph fuit filius naturalis ipius Jacob, put dicit Hath. j. ca. Fuit etiã idem Joseph filius legalis Elij quia filius qui nascebat ex tali vxore erat qdẽ ꝑm naturã generãtis, ꝑm aũt legẽ defuncti. z sic dicit Lu. ca. iij. Joseph fuisse filiũ Elij. hec ꝑm Jobez Damas. Deniqꝫ ꝑm Nico. de ly. ī postilla sup Hath. Hec ꝓtrarietas qꝫ mathe⁹ dicit: Hathan genuit Jacob. et Jacob genuit Joseph. Lucas vo dicit. Hathath genuit Elij. z Elij genuit ioseph. sic soluit qꝫ mathath z mathã ambo discẽderũt a Dauid, ꝙz mathath fuit filius dauid adoptiuus. Hathan aũt ꝑ salomonẽ. Et isti duo mathan z mathath habuerũt vnã vxorẽ successiue q̃ dicta est veleca: z ista a mathan ꝓcepit Jacob. z a mathath Elij. z sic Jacob z Elij fuerũt frẽs vterini. vt dictũ est Ex his oĩbus apte monstrat nobilitas taz btẽ ꝟginis q̃z ei⁹ sponsi Joseph sctissimi, qz fuerunt ꝓpinqui si bñ calcularet forte in sexto gradu ꝓsanguitatis q̃ gradu ñ ꝓhibet ꝑm iura etiã mrimoniũ ꝓtrahẽdi. Equidẽ q̃nta sit eorũ nobilitas generis ptz. qz Hathe⁹ ponit tres quaterdenas generatões ab Abraã vsqꝫ ad xp̃m in qbus describit generatio a q̃tuordecim patriarchis: z q̃tuordecim regibus, z q̃tuordecim ducibus: ꝑm qõ dicit Nico. de lyra. Digit q̃z nobilissim⁹ est iste spõsus q vtiqꝫ ẽ ꝓpinqu⁹ multoꝝ sctoꝝ isti⁹ genealogie: imo z Jobis baptãte z plurimoꝝ apl'oꝝ fratrũ xp̃i. Insup z mris dei atqꝫ ipi⁹ xp̃i ꝑ matrez qõ est sũmũ: sicqꝫ ꝓpinqtate cõiunct⁹ est deo patri z filio z spũisctõ, ꝑ b̃ qꝫ xp̃s dei fili⁹ carnem assumpsit ex ei⁹ genealogia.

¶ Capitulum. II.

Secũda stella est ꝓuilegiũ euãgelice cõmendatõis, qz in euãgelio ipe ioseph cõmendat iust⁹ fuisse Hath. j. Joseph cũ esset iust⁹ nolebat traducere zẽ. quo ꝟbo ipe cõmendat a pfecta ꝟtuositate qz vt testant doctores catholici p̃cipue ī taliby scriptis accipit inq̃ntũ iustitia ꝟtus est generalis oẽs ꝟtutes cõprehẽdens. Unde Macrobi⁹ li. de ꝟtutiby dicit qꝫ ex iustitia ꝓcedũt: amicitia: innocẽtia: cõcordia: pietas: religio. id est cult⁹ diuin⁹: affectus. id est dilectio fraterna z hũanitas q̃ oĩa credunt ꝑfectissime fore in Joseph ꝓpter qõ merito iustus nosatus est. quia vt Tulli⁹ lib. de offi-

cijs ait. Justitia ꝟtutis splẽdor est maxim⁹ ex q̃ bõi viri noĩant. Et Aristo. v. ll. ethico. dicit. Preclarissima virtutũ scz moraliũ videt esse iustitia. z nec hesper⁹ nec lucifer ita mirabiliter lucet zẽ. Uñ maximũ est hoc ꝓullegium Joseph vt dicat q̃si anthomasice id est ꝑ excellentiã: iustus in sacro euãgelio. Uñ argui potest quia in ipo videre potuisses ꝟtutes omniũ patriarchaꝝ z ꝓphetaruꝫ Et certe haut dubiũ quia in ipo erat obedientia ꝓmpta que z fuit in Abraã: patientia Joseph patriarche: humilitas Dauid: deuotio ꝓphetaꝝ z sanctoꝝ patrũ zẽ. quiby dignus reddebat sponsus tante virginis.

¶ Capitulum. III.

Tercia stella est ꝓuilegium dignissime electiõis. Alij quippe sancti electi sunt: quidã in seruos tãtũ vt sancti angeli. de qbus Heb. j. Oẽs sunt administratorij spũs. Quidã in seruos z amicos scz dei vt sancti apli. quiby Joh. xv. saluator ait. Jaz nõ dicã vos seruos sed amicos zẽ. Nullus aũt sanct⁹ ꝑter Joseph est elect⁹ in hanc ꝑcelsam dignitatẽ vt fieret z seruus et amicus z insup pater xp̃i putatiu⁹ ac sponsus matris dei. vnde post dei matrẽ summã dignitatẽ ipse obtinet.

¶ Capitulum. IIII

Quarta est ꝓuilegium virginee gloriatõis: quia refulget gloria z aureola ꝟginitatis. Fuit em̃ ꝟgo incoꝛruptus quã virginitatẽ vouerat mutuo ꝓsensu vnacũ benedicta virgine: sicut supra patuit. Hoc aũt ꝓbatur autoritatiby vicz doctorum. z rõnibus atqꝫ similitudiniby zẽ.

¶ Primo inquã doctorũ autoritatiby. quibus z ꝓuincitur. quia liber infantie saluatoris qui dicit qꝫ Joseph de alia vxore habuerit filios: in hoc dicto nõ est tenẽdus: qz falsum dicit sicut z in qbusdã alijs certis locis vtpote qꝫ obstetrices beata virgo habuerit in partu z similiby quiby reꝓbatur. Ad id autem scilicz qꝫ Joseph virgo fuerit incoꝛruptus et perpetuus est ¶ Primo autoritas Hieronymi cõtra Helꝛidium dicentis sic Grata inquit gratia et florida fuit virginis matris et Joseph societas. et sicut amatores puritatis in matrimonio ꝟginitatis fuerunt a spũisctõ electi. Hec ille Uñ credo ꝑ⁹ ꝟginẽ mrez fuisse hũc Joseph puritatis maximũ amatorẽ. ¶ Ad idẽ est autoritas etiaz

Aug⁹,li. de ꝑiugali bono exꝑsse dicētis, q̄ Joseph nisi ꝑgo fuisset: ꝑgo mater dei neq̄ in spōsaz sibi a deo data fuisset, al'as hoc sctm̄ ꝑiugiū claudicasset tc̄. Nico. q̄z de ly. sup Hath. ca. j. in postilla ħ credēdū astruit z dicit: q̄ cū Maria esset desponsata Joseph iā erat in domo ipi⁹ Joseph ꝓm Chrisostomū. Et q̄ mod⁹ erat iustoz nō ꝑficere mr̄imoniū ꝑ carnalē copulā nisi ꝓus vacarent ozōni ꝑ aliqō tps implorādo diuinam miscōiaz, vt patz Thob. viij. Et tūc inquit credit reuelatū esse ipi Joseph ꝓpositū maríe de obseruāda ꝑginitate, tūc q̄z ex cōi cōsensu vouerūt ꝑginitatē, quā q̄dem ꝑginitatē ipe Joseph habebat etiā antea in desiderio z ꝓposito sz votuz nō exꝑsserat. Cōtraxit igit mr̄imoniū coact⁹ ꝑ miraculū virge germinātis z colūbe de celo veniētis z ꝓsedentis: cōmittēs se diuīe volūtati: z tūc ex reuelatōe diuīa cognōscēdo ꝓpositū Marie ex cōi ꝓsensu vouerūt ꝑginitatem. vñ Joseph adhuc ꝑgo erat. ¶ Scōo ad id ꝓbandū idez Nico. de ly. adducit rōnē talē. q̄ cuz xp̄s in passione sua nulli mr̄em suā seruādā tradidit nisi virgini: nō est ꝓbabile q̄ añ ꝓceptū dū adhuc esset iuuēcula traderet alicui nisi ꝑgini custodiēda. ¶ Tercio ꝓbari pōt simílitudinib⁹: q̄z cū de sil'ib⁹ idē sit iudiciū vt dicat regula logica. Exq̄ xp̄s in oīb⁹ maiorez quā habuit z specialiorē societatē ac familiaritatē sp cū ꝑginib⁹ hīe potissime voluit, iuxta illud Cañ. vj. Qui pascit inter lília. s. virginitatis. Unde z mr̄em virginē eligere voluit: virgineo lacte nutriri voluit: in sinu virgineo recumbere. Sed z discipulum virginē scz Johem familiari⁹ dilexit z in pectore suo reclinari eū voluit in cena. Itē ꝓcurzorē ꝑginē hīe maluit scz Johem baptistā. ¶ Iuxta q̄z crucē virginē mr̄em z virginē discipulū astare voluit, sed z in sepulchro quasi virgineo id est in quo nōdū quisq̄z positus fuerat locari voluit. Denicq̄z a ꝑgine Martha ministeriū sibi z hospitiū exhibitū plus placuit. ¶ Preterea in celo semp virgines ī comitatu habere vult qui eum sequūtur quocūq̄z ierit Apoc. xiiij. Sane ergo iudicandū z credendū est q̄ patrē putatiuū z nutriciū atq̄z ministrū suū z sue matris spōsum nō nisi virginē habere voluerit: vt virginū societatem ab instanti ꝓceptionis vsq̄z ad tempus sue manifestatōis z ꝓdicatiōis sp̄ habuerit et inter virgines ꝓuersatus fuerit.

¶ Capitulum. V.

Quinta stella est ꝓuilegium singularissime dilectionis, quia inter Mariā z Joseph fuit amor sctissim⁹ z singularissim⁹. Et maria p⁹ filiū magz amauit ioseph q̄z aliū sanctū quia fuit sponsus ei⁹ z el in oībus necessitatib⁹ ꝓuidens. Pie enim credit q̄ spūsctūs virginē Mariā z Ioseph sancto amore mutuo vniuit. z nisi iste amor a spūsctō inter eos castus z sctūs p̄cessisset: matrimoniū eoz ꝓtractū nō fuisset. Dilexit igit virgo Maria Joseph tanq̄z sponsum suū sanctissimū a deo sibi miraculose datuz Et ꝓm magistrū Ubertinū de casali libro qui intitulat arbor vite crucifixi ihu. Credēdum est inq̄t q̄ beata ꝑgo que in oīb⁹ a spiritusctō agebat fuit ab eodē spūsancto certificata de sctitate Joseph z de diuīa ꝓtectione: ita q̄ nō dubitauit imo certa fuit q̄ Joseph nunq̄z vellet eam carnaliter amare vel ꝓcupiscere: sed purissimo amore ex diuīa dilectione deuote sibi seruire, z ideo nō miruz si plene in Joseph ꝓiugiū ꝓsensit vt verum mr̄imoniū fuerit inter eos nūq̄z habēdo respectum ad carnalē ꝓcupiscentiā vel actuz. Unde patet quia singulari diuīo amore et castissimo se mutuo dilexerunt.

¶ Capitulum. VI.

Sexta stella dicit ꝓuilegiū sanctissime ꝓuersatōis. Ista em̄ ē regula generalis. quia cum sancto sctūs eris z cum ꝓuerso ꝓuerteris, teste ꝓs. Uñ q̄ mala habent societatem in hoc mūdo male agunt, et ecōuerso qui bonā bene. Erit enim q̄ vnus malus malam habet voluntatez z in societate bonoz si fuerit vnus bonus suis exhortationib⁹ ꝓhibet z retrahit illum, et ecōuerso. ¶ Itaq̄z cum Joseph habuerit sanctam societatem Marie, de qua Ambrosi⁹ Virgo fuit sanctioz alīs plena spūsancto. Et ꝓterea q̄d credis q̄ agebat Joseph quā do videbat sponsam suam in nocte surgentem ad orationē z plorantem ac deum collaudantem, an nō credis q̄ ad bene agendum inflammaret. Arbitroz q̄ sepe orabat cum orante z cum virgine pariter benedicebat deum. Consídera quantū erant deuota eorum colloquia z qñ Maria loquebat de deo ille stupebat Itē ꝓsidera quō btā ꝑgo oīa secreta mysteria diuīe icarnatiōis ei

pandebat et piter ꝓferebāt quō xp̄us de ea natus ſm̄ ꝓphetias deberet in mūdo viuere et ꝑ hoīb̄ pati et mori. Itē ꝓſidera q̄ntū ſtetit cuz Maria q̄ fere .xxx. annis: licz em̄ de morte Joſeph in ſcp̄tura nō repīt̄ ſed ꝓſtat q̄m̄ pax añ baptiſmū xp̄i mortu⁹ fuerit Hāc q̄ñ xp̄s diſputabat in tēplo viu⁹ erat. Tpe aūt paſſiōis nō fit mētio de eo. Cū g̃ tot annis ſteterit cū ꝑgine in ſctā ꝓuerſatiōe ſeq̄t vtiq; q magni meriti fuit z magne ſctitat̄.

¶ Capitulum. VII

Septima ſtella eſt ꝓuilegiū meritorie acq̄ſitōis: auxiliatōis: q ipe meruit in oīb̄ laboribꝫ z in oīm̄ negocio virginis Marie et xp̄i auxiliū p̄bere: vt patet q̄ñ ꝑgo in bethleē ad pariendū aſcendit. q̄ñ in egyptū aufugit z in exitu de egypto atq; in q̄rendo puulū xp̄m̄ pditū Lu. ij. Quis in oīb̄ his eā ſociauit ei niſi Joſeph q̄ cum plorāte virgine plorauit z cum dolēte doluit. Vñ maria ait. Ego z pater tuus dolentes q̄rebam⁹ te zc̄.

¶ Capitulum. VIII.

Octaua ſtella p̄maxime honoratōis Quere quē voluer̄ p⁹ virginē i terris cui xp̄s tātū honorē exhibuit ſic Joſeph. cui vt ōr Lu. ij. Erat ſubditus deſcendēs in nazareth. Iſta aūt ſubiectio erat vt volūt doctores q illa diuinitas aliq̄n familiariter miniſtrabat Joſeph: dabatq; ſibi tb̄o ballam ſeu manutergiū ad tergendum man⁹: aquā ad lauandū: ſedile offerebat ad reſidendū: nec dubites q multa obſequia fecit deus ip̄i. ergo zc̄. ¶ Cap. IX.

Nona ſtella eſt ꝓuilegiū p̄celſe gratificatōis. Nā q̄s ſanctoꝝ tantā gratiā ꝓmeruiſſe cernit ſicut Joſeph: ſi aduertim⁹ rōnē electiōis atq; rōnē meritorie ſue ſeruitut̄. Nimirū ſi penſam⁹ rōnem electōis vtiq; ip̄e magnā g̃ram b̄ie debuit: q̄ quādo aliquē de⁹ eligit ad tantā g̃ram vt ſit ſibi taz familiaris ſicut patuit: ſp̄ ſibi dat maximas gratias. Et ꝓpterea eligendo ip̄m Joſeph ad tantū myſteriū q̄ntas ſibi g̃as dedit cogita. Itē ſi penſam⁹ ei⁹ ſeruitutē. q̄s repīt̄ q̄ tantū ſeruierit ꝑgini Marie atq; ſic xp̄o Joſeph. mō xp̄s dixit Joh. xij. Si q̄s mihi miſtrauerit honorificabit eū p̄r̄ meus zc̄. q̄ntū g̃ putas honoris z g̃re de⁹ pater exhibuit ꝑ tāto ſeruitio Joſeph. Itez ſi b̄ndicta virgo eſt tā gratioſa q ꝙ dicit ad ei⁹ reuerentiā vnū Aue maria facit ſibi g̃az: q̄ñto magis credis q̄d fecerit Joſeph q̄ tanto tp̄e z in tātis eidē z filio ſeruiuit zc̄.

¶ Capitulum. X.

Decima: eſt ꝓuilegiū dulciſſime cōſolatōis. reuera null⁹ ſctoꝝ habuit vl̄ habere potuit tantā cōſolationē de xp̄o ſicut Joſeph hic in terris: q vidit oia q̄ ꝓphete p̄dicauerūt de ꝑgine z de ꝑbo incarnato quez z portauit manib⁹ ac tetigit: fide ſenſit: oſculat⁹ ē: z mlt̄otiēs amplexat⁹ ē. Si ergo Abraā exultauit vt videret diē xp̄i: vidit z gauiſus eſt Joh. viij. q̄nto magis Joſeph gauiſus ē q vidit z tetigit ꝑ expientiam

Deniq; ꝓſolationē habuit Petr⁹ q̄ñ vidit faciē z gl̄iam xp̄i in trāſfiguratōe adeo vt ex ficeret q̄ſi fatu⁹ neſciēs q̄d diceret. Dñe īq̄t bonū eſt nos h̄ eſſe Math. xvij. Cōſolationē habuit Johes q̄ñ dormiuit ſup pect⁹ ih̄u. Oēs etiā ap̄li ꝓſolabant̄ qui māducabant z bibebāt cū verbo vite. Magna vtiq; dulcedine tenebat̄ magdalena q̄ iuxta pedes ih̄u ſedēs audiebat verbū ill⁹. Beat⁹ Frāciſc⁹ dū ſel̄ oraret apparuit ei xp̄s q̄ſi crucifixus di. Frāciſce amice tolle crucē tuam z ſeq̄re me. Et mox ꝑ maxima dulcedie eius effect⁹ fuit q̄ſi fatu⁹ z ſpū ebri⁹. Fratri Rufino apparuit btā virgo cum filio in brachio tenēdo: z tantā ꝓſolationē habuit ipſe frater rufin⁹ ex illa viſione q q̄ſi ania exiuit de corpe. Quid tūc Joſeph habuit ꝓſolationis qui tanto tempe habitauit cum xp̄o z virgine matre: comedit in vna menſa: cum eis dulciſſima colloquia habuit multotiēs et quotienſcūq; voluit. Et vt pie credo chriſtus ſepiſſime oſculabat ip̄m Joſeph ſic ſolent facere filij puuli ſuis patrib⁹. O igit̄ Joſeph ſanctiſſime. O q̄nta fuit cōſolatio tua q̄ñ xp̄m natū quē filiū dei credidiſti i vlnis tenuiſti. quando angeli cecinerunt Gloria in excelſis: z in multis alijs actibus eius felicibus. vere dicere poteras cum p̄s. Conſolationes tue dñe letificauerunt animam meā O anima mea quid faceres ſi ſaltem ſemel oſculari a xp̄o merereris zc̄.

¶ Capitulum. XI.

Vndecima: p̄riuilegiuz angelice frequentationis et viſitationis. Non em̄ omnibus ſanctis donatum eſt frequenter angelos videre et alloq̄ Joſeph aūt ſepius hanc gratiā ꝓmeruit ſicut patet

cuz angelus ei apparuit dī, Noli timere ac cipere ꝓiugē tuā: z cū monuit vt in egyptuz iret, Item cū post reuersum angel⁹ ei apparuit monēs vt in ptes galilee, ſ, nazareth diuerteret habitatur⁹, Ꝓe etiā credo q̄ mltis alijs vicibꝫ vidit angelos virginē bñdictaz visitātes z cōsolātes: qz vt dicit Hiero, q̄tidie eā visitabāt angeli cibū ei ferentes.

¶ Capitulum. XII.

Duodecima stella est ꝓuilegiū potissime impetratōis seu suffragatōis, Alij quippe sancti post bñdictā virginē nō ita potissime hñt z pñt ipetrare nobis suffragia sicut Joseph sctissim⁹. Ratio qz alij sancti solū depcatorie seu supplicatorie tāq̄ serui dei ꝓ suis meritis hñt impetrare ꝓ nobis, Sed sctūs Joseph in celesti regno q̄dāmō etiā autoritatiue tāq̄ pater xp̄i putatiu⁹ z nutrici⁹ hz impetrare: qz xp̄s habet eū honorare, Juxta illud. Honora ꝓtez tuū z matrez Exod, xx. Et q̄ hz q̄dāmō ius ꝓcipe posse xp̄o z ñ tm̄ mō supplicare sic alij Quisq̄s ergo ei deuote seruit, Quisq̄s eius suffragia exposcit haut dubiū qz exaudiet ī orōnibꝫ apud xp̄m. Nō em̄ est fas ei negare q̄ petit ꝓpter paternū honorē z̄c. O igit̄ anīa fidelis ex his vide q̄nte sctitatis sit iste Joseph: z q̄nti meriti coā deo vt deuotius moueri studeas erga ip̄m, O q̄ dulcis eius societas fuit cū beata ꝑgine z xp̄o. O q̄nta nūc in celo felicitas ei⁹. O viroꝫ felicissime et sctissime Joseph, rogam⁹ oza ꝓ nob vnacū tua spōsa virgine bñdicta apud xp̄m: vt nos ꝓducat ad celeste regnū Amen.

Pars tercia libri octaui de sūma puritate btē z gl̄iose ꝑginis Marie.

Nihil imūdū in illam incurrit, Candor est em̄ lucis eterne: z speculuz sine macula dei maiestatis, Hec ꝑba scribunt originaliter Sap, vij, z accipiunt ꝓuenientissime de gl̄iosa ꝑgine matre dei, tū qz libri qui intitulant de sapiētia specialiter exponunt de btā ꝑgine. z q̄ de sapia dicūt interp̄tat ecclia q̄si de ꝑgine bñdicta dicant, tū qz oīs scriptura q̄ de xp̄o dicit pōt accipi z dici de btā ꝑgine excepta ea q̄ de psonali vniōe diuinitat⁹ loq̄t z ꝓpter nimiā vnitatē z plenā assilationez ꝑginis mr̄is ad filiū, vt vult magn⁹ Albertus sup missus ē. Et idcireo hec scꝑtura nostri thematis ꝓuenientissime de btā ꝑgine accipitur q̄ ꝓprie de sapia dei patris, i. xp̄o scribitur. In q̄bꝫ q̄dem ꝑbis sapiēs, ſ, loq̄nte tripliciter cōmēdat puritatē btissime virginis Marie, ¶ Primo q̄dem q̄ sit sūme mūdicie imunis ab oīs peccati originalis mortalis z venialis sorde. Jō dicit. Nihil imūdū incurrit in illā. ꝟ quo ad pctm̄ mortale. Et postea speculuz inq̄t sine macula: ꝟ q̄ ad pctm̄ venīale z etiā originale z̄c. Vere o anīa deuota ꝓmaxime tibi reddit laudabilis z venerabilis ac amabilis ipa sctissima dei mat⁹ q̄ in sua puritate ac mūdicia ꝑginali meruit ꝓcipe filiū dei: ꝓpterea eccl̄ia canit, Sctā et immaculata ꝑginitas q̄bus te laudibꝫ efferam nescio: qz quez celi cape nō poterāt tuo gremio ꝓtulisti. ¶ Scō in ꝓmisso themate cōmēdat sapiēs puritatē ꝑginis Marie q̄ sit sublimis z sūme excellētie supra puritatē oīs creature. Vñ subdit, Candor est ei⁹ lucis eterne, i, diuine, ſ, p ꝓpationē. Etem̄ vt dicit Anſ. Ipsa tanta puritate nitebat z nitet q̄ sub deo neq̄t maior intelligi. O q̄d cogitare aut dignū dicere possum⁹ de te o purissima ꝑgo. Reuera si te formā dei appellem⁹ digna existis: vt ait Hiero. Si te cādorē eterne lucis nominē ꝓ oīa cōprobar⁹. ¶ Tercio cōmēdat q̄ vicz ei⁹ puritas sit diuinalis munificentie: z magnifice gratie: ꝓ singulari ei⁹ vicz ꝓuilegiatōe z diuīe maiestat⁹ opatione. vñ subdit, Speculū inq̄t dei maiestatis, Nimirū in bñdicta ꝑgine tāq̄ in speculo relucet sūma gr̄a diuine bonitat⁹ z maiestatis atq̄ singl̄arissimū donū charitat⁹ ei⁹ in incarnatōe facta ex ea z̄c, Itaq̄ de puritate btissime ꝑginis ad pñs acturi tria mysteria declarabim⁹ q̄ subsequunt.

¶ Primū ꝺr mysteriū ꝓsistētie.

¶ Scōm mysteriū ꝓcellentie.

¶ Terciū mysteriū ꝓuilegiate gr̄e.

Articulus ꝓmus in quo cōsistit summa puritas beate Marie.

¶ Capitulum. I.

Primū misterū p consistentie: vbi inuestigandū est in quo ꝓsistit puritas btē ꝑginis Marie mr̄is dei seu quō intelligēda sit hec intētio puritat⁹ ei⁹. Ad q̄ ꝓtinus rñdetur ꝑm sentētias Alber. sup missus ē, atq̄ Thome sup. iij, sentē tia q̄. di. iij, Et ꝓcorditer do-

ctoꝝ nr̃oꝝ q̃ hec ei⁹ puritas in trib⁹ ꝓsistit.
¶ Primo in ōr̃ij. i. pct̃i elongatõe.
¶ Scõo in s̃ume puri approximatõe.
¶ Tercio in vtriusq̃ ꝓdictoꝝ ꝓfirmatõne. Primo inquã in cõtrar̃ij. i. pct̃i elongatõe ⁊ distãtia: q̃ puritas intendit̃ p recessũ a cõtrario sicut albi⁹ dicit̃ qõ ẽ nigro impmixti⁹ Et lucidi⁹ ōr illud qõ est tenebris impmixtus. Sic ⁊ btã ỹgo dicit̃ purissima: q̃ ꝑ oĩbus post xp̃m ipsa est impmixti⁹ impuro. i. peccato. Juxta ħ q̃stio occurrit. vtr̃ beata virgo fuerit tante puritat̃ vt ab oñi culpa fuerit totaliter ĩmunis. Et arguit̃ q̃ non: q̃ j. Joh. ij. habet̃. Si dixerim⁹: q̃ pct̃m non habem⁹ nosmetipos seducim⁹ ⁊ ỹitas ī nobis nõ est. Itẽ Prouerb. xx. Quis põt dicere: mũdũ est cor meũ: pur⁹ sum a pctõ. Itez Job. xxv. Stelle nõ sunt mũde in cõspectu ei⁹. Et Rom̃. iij. Oẽs peccauerũt. Itẽ glosa sup Rom̃. viij. dicit. Impossibile est q̃ntũlibet sanctũ aliq̃ nõ cadere sc̃z venialiter. q̃ videt̃ q̃ ipa aliq̃ peccauerit venialit̃. Itez btã virgo bona ꝓscietia dicere poterat. Dimitte nobis debita nr̃a ⁊ ĉ. cum sit cõis forma orandi oĩbus sctis collata. q̃ nõ fuit sine culpa. ¶ Preterea Chr̃yſ. sup illud Joh. ij. Quid mihi ⁊ tibi mulier. dicit q̃ aliquid humani passa fuit q̃si ꝓpter vanitatẽ voluerit xp̃m miraculũ facere. Item glo. sup illud Lu. j. Spũssanct⁹ supueniet. dicit. Supueniens spũssanct⁹ in ỹginẽ eaz ab oñi sordevicioꝝ castificauit. Magister etiã sentẽ. in iij. di. iij. ca. j. sic dicit. Maria totã. ss. supueniens a peccato ꝓsus purgauit ⁊ a fomite peccati etiã liberauit vel fomitẽ penit⁹ euacuando vt q̃busdã placet vel extenuãdo et debilitãdo ĉ. Hec supõtio aũt. ss. fuit tempore ꝓceptõis filij dei. q̃ sequit̃ q̃ añ ꝓcepti onẽ aliq̃ peccauerit: a q̃ post in ꝓceptione filij dei purgata fuerit. Contra Aug. in. li. de natura ⁊ gr̃a dic̃. Excepta hac ỹgine de qua ꝓpter honorẽ dñi nullã ꝓsus cũ de peccatis agit̃ volo hr̃e q̃stionẽ. Inde eĩ scim⁹ q̃ ei pl⁹ gratie sit collatũ ad vincẽdũ ex oñi pte peccatũ q̃ meruit parere quẽ ꝓstat nullũ habuisse peccatũ. Hec ille. ¶ Pro rñsiõe ergo ponit̃ ꝓclusio q̃ btã virgo p gr̃az sanctificatõis copiosam in vtero materno ꝓsecuta est ꝑseruationẽ ab oñi peccato Et hec ꝓclusio ſm dñm Bonauẽ. aliosq̃ ꝓcoz. doctoꝝ sup. iij. di. iij. pbat̃ auctoritatib⁹: rõnibus ⁊ exemplis ac sĩlitudinib⁹. Primo inquã auctoritatib⁹. vñ Gen̄. iij. Ipa ꝓteret caput tuũ. qõ btus Bern̄. ⁊ Aug⁹. exponẽdo di. Suggestio est caput diaboli. Nulla ergo suggestio habuit locũ in ỹgine tam q̃ ad suggestionẽ pcti venialis q̃ mortalis a q̃b⁹ totaliter ĩmunis fuit. Itẽ can̄. iij. Tota pulchra es amica mea. tota pulchra ab originali ⁊ a mortali. ⁊ macula nõ est in te. i. veniale pct̃m. Itẽ ps. xcv. Sctificauit tabernaculũ suũ altissim⁹: de⁹ in medio ei⁹ nõ cõmouebitur. s. q̃ aliq̃d malum pct̃i. Vñ Bern̄. ad lugduñ. canonicos. Puto inq̃t q̃ copiosi⁹ munus gr̃e in eã descẽdit q̃ ei⁹ nõ solum sctificaret ortũ: ſz etiã deinceps ab oñi pctõ custodiret ĩmunẽ. ¶ Scõo rõnib⁹. Prima ratio Alber. sup missus ẽ. q̃ qõcũq̃ pct̃m etiã veniale nõ est gr̃a. q̃ vbicũq̃ est aliq̃ peccatũ q̃ntũcũq̃ puũ ⁊ veniale ibi est aliq̃d vacuũ de gratia. Sz btã ỹgo fuit plena gr̃a etiam añ ꝓceptionẽ filij dei Lu. j. Aue gr̃a plena. ergo nihil de pctõ fuit in ipa. ¶ Scõa rõ: q̃ vt volunt doctoꝝ sup. iij. di. iij. ꝑcipue Bonauẽ. Rich. ⁊ Tho. In ꝑma sctificatione ỹginis. s. in vtero sue mr̃is fomes in ea fuit ligatus vel extinct⁹: sic q̃ ablata fuit inclinatio ad malũ vt nũq̃ peccaret q̃uis flexibile libe⁊ arbitriũ haberet sicut habuerũt ⁊ angeli añ ꝓfirmationẽ nec peccauerũt. Sz in scõa sctificatõe. s. qñ xp̃z ꝓcepit fuit oĩno euacuat⁹ ⁊ totaliter extinct⁹ vt nõ posset peccare. ¶ Ubi nota q̃ fomes vt ait Rich. vbi sup. non aliud est in nobis q̃ habitualis inclinatio in appetitu sensitiuo tendẽs ad obiectum inordinate ex peccato ꝑmoꝝ pentuz mediante nature corruptõne causata. Dicit̃ notãter habitualis inclinatio. s. ꝓcupiscẽtie p eo q̃ actualis ꝓcupiscẽtia est mot⁹ peccati. Fomes q̃ vitra carnis essentiã ⁊ sensitiui appetit⁹ ponit q̃ndã corruptionẽ morbidaz in carne radicatã q̃ ascendit vsq̃ ad mentez habetq̃ duplicẽ effecũ. s. pnitatẽ ad malũ: ⁊ difficultatẽ ad bonũ. Juxta illõ Rom̃. vij. Nõ eĩ q̃ volo bonum ħ ago: q̃ ad scõm. Sz qõ odio malũ hoc facio: quo ad ꝑmuz. ¶ Per ꝑmaz itaq̃ sctificationẽ sc̃z in vtero materno ſm ꝓdictos doctoꝝ Maria habuit dei dono ligatũ vel sopitũ aut extinctũ modo antedicto fomitẽ: q̃ tanta gratia pfectionis est sibi tũc collata q̃ redundauit in eius sensualitatẽ adeo vt fomitez rep̃meret:

sic q̄ in peccatū nō inclinaret z a bono nō retraheret nec vllū effectū vl' incitamētū haberet aliquādo. ¶ In scōa aūt sctificatōe in q̄ spūssctūs descendit nō tm̄ in mentē: sz etiam in carnē ex ea mirabiliter formādo corpus christi sctissimū: tūc totaliter fomes fuit extirpatus z extinctus p collatā ꝓfirmationis i bono grām: vt nullo modo posset voluntas Marie flecti in peccatū etiā venialē: vt de hoc latius dicet. ca. iij, but⁹, vñ maria nullū peccatū habuit. Sz aduertenduz q̄ p̄dicta de fomite posita sūt hic fm doctores eos q̄ tenuerūt Mariā cōceptā fore in originali peccati macla: z sic mūdatā. Moderni aūt nostri doctores dicētes btām mariā in ꝯceptione nō ꝓtraxisse originale peccatū cū q̄bꝫ ego teneo aliter sentiunt q̄ vicz fomes q̄ est effect⁹ peccati originalis in carne Marie sctificata nō fuit formaliter in effectu q̄ ad legē plis ꝓpagate: sed tm̄ causaliter q̄ ad legē ꝓpagātiū. Vñ fm Francis. maronis. In p̄ma sctificatōe Maria fuit i gratia ꝓfirmata: vt patuit li. iij, z. v. ¶ Tercia rō Bonauē, qz cōgruū fuit vt illa q̄ placuit altissimo intantū vt fieret digna ei⁹ sponsa: z mater filij dei vnigeniti: sic esset imaculata mente: sicut z intemerata carne: que fozet aduocata pctōz: glia z cozona iustoz: sponsa dei z toti⁹ trinitatis reclinatoziū zc. ¶ Tercio ostēdit hec ꝯclusio silitudinibꝫ z exēplis qz sicut diuīa puidētia in p̄mo statu hoīem custodiuit ab oīni nociuo: ita ipa diuīa puidētia cōgruenti⁹ matrē custodiuit imaculatā ab oīni pctō. Item Johes bap. ex sctificatōis gratia habuit a deo ptegēte vt nūq̄ peccaret mortaliter z ne leui saltē maculare vitā famine posset. vt canit eccl'ia. Vñ paucissima venialia fortassis cōmisit. q̄ dei mat̄ electa debuit habere eminētiozē grām sctificatōis vt nūq̄ vel venialiter peccauerit: immo etiā in alijs repressit illicitos mot⁹. Nec vnq̄ habuit qō eius ꝓsciam remorderet.

¶ Ad id refert Bonauē, vbi sup̄, q̄ audiuit narrare q̄ ipa cuidā pſone reuelauit q̄ non reprehēdebat eā coz suuz in oīni vita sua, z sic patz. ¶ Pro solutōe aūt argumētoz incōtrariū, p̄uctoz ad illas autoritates Jobā. Prouerb. Job, Rom̄, z glo. Rñdet fm Alber, q̄ oēs ille scpture loquūt de cōi lure viatoz hoīm. Istud aūt ꝓuilegiū ꝓginis beatissime est de specialissima z ꝓpria grā respectu oīm viatoz q̄ derogat generali. Ad illud Dimitte nobis debita zc. Dicendū est fm Bonauē, q̄ in petitiōe illa ꝓgo Maria poterat petere remissionē debitoz nō rōne sui sed aliozum membrozuz christi quibus poterat petere vt debita dimitterēt z bona ꝓscia illā ozōnē fozmare i pſona ecclie nō p se sed p alijs sctis: sicut dicit Aug. ¶ Ad illud Chrys. di. q̄ aliq̄d humani pas. Dicendū fm Alber, q̄ ipa ꝓgo aliq̄d humani passa fuit. Hvez ē ad hūc senſuz: qz vt hō boīb cōpassa fuit. Sz q̄ aliq̄d vani passa fuerit p oīa falsum est z ꝓtra Aug. ¶ Ad vltimuz fm doctores tenētes Mariā sine pctō originali ꝯceptā, ptz solutio exp̄ssa li. iij, pte. ij. ar. ij. vbi de sctificatōe z liberatōe soluitur. Sz fm Bonauē, vbi sup̄, Rñdet q̄ refert dicere pctm̄ z dicere vitiū. Nā vitium dicit culpe sequelā ex originali in nobis relictā. Pctm̄ aūt oz duplicit. Aliqñ culpa sic cōiter ꝓsueuit accipi. Aliqñ ꝓo nō culpa oz sed pena pcti. sicut Rom̄. v. De pctō dānauit pctm̄. Dico g̃ q̄ btā ꝓgo oz castificata vel mūdata a pctō nō rōne alicui⁹ culpe vl' macule sz solū rōne pene: a q̄ mūdata est in filij dei ꝯceptōe: vt illas penas seq̄ntes ex pctō originali ipa in filij dei pturitōe nō habuerit: qz ꝯcepit sine corruptiōe: z fuit grauida sine grauamīe: ac pepit sine dolore, vñ patz responsio.

¶ Capitulum. II.

SEcūdo dixi q̄ hec puritas btē ꝓginis ꝓsistit in sūme puri approximatione: z p ꝓsequēs nō ꝓsistit in sola pcti elongatōe. Vñ sit p ꝯclusiōe q̄ btā virgo oz purissima nō solū ob boc q̄ ab ipuro id ē a pctō est elōgata. sz etiā qz ad sūme purū. i. deū est sūme approximata. Hoc declarat fm Alb̄. magnū sup missus ē. c. clxxxiij, taliter, qz puritas sequit naturā lumis z luminosi, sicut videt ad senſuz: qm̄ illō q̄ p⁹ ptcipat de natura lucis p⁹ bz puritatis: vt sūma lux vel sūme lumiosuz: sūme sit lucidū z pux. Lux aūt est duplex. s. coꝛpalis z spūalis, vt dicit Aug. sup Gen̄, ad litterā z magr ꝓprie oz lux spūalis q̄s coꝛpalis lux. Hcōm hō g̃ duplex est puritas. s. coꝛpalis z spūalis. Sed qz maioz puritas coꝛpalis est fm maiorem ꝓuenientiā ad summā coꝛpalē lucem Quāobrem videm⁹ q̄ aq̄ purioz est q̄s terra aer q̄s aq̄. ignis q̄z aer, firmamentū q̄z ignis

celum aqueum q̃z firmamentũ,z celũ empi reum q̃z aqueuz. Similiter ergo erit maioꝛ puritas spũalis ꝑm maioꝛē ꝓuenietiã ad sũ mã lucē spũalē q̃ deꝰ est.q lux est i q̃ tenebꝛe nõ sunt vlle,j. Joh,ca,j. vñ ꝑm ꝟ purioꝛ est aníã sensitiua q̃z vegetatiua,rõnalis q̃z sensitiua,angelica rõnalis q̃z hũana ꝑm natuꝛã. Sz ꝑm gr̃az est aliter, qꝛ aníã hũana exi stens in gr̃a purioꝛ est q̃z diabolꝰ:licz ꝑm na turã diabolꝰ cũ sit angelice nature sit purioꝛ Gratia nẽpe est q̃si qdã lumẽ creatũ ꝓce dens a luce increata,i.deo;put dicit Bernñ, in ꝑmõe de charitate z gr̃a xp̃i. Ergo vbi est ꝓticipatio maioꝛis gr̃e:ibi maioꝛ est ad pri mã lucẽ approximatio z assimilatio,z p ꝓse quẽs maioꝛ ꝑm gr̃am puritas.sicut exẽpluz in coꝛpalibꝫ,licz eñ ꝑm se cristallꝰ sit purioꝛ aliq̃ vitro de materia mínꝰ pura facto,tamẽ istud vitrũ si fuerit irradiatũ a sole lucidiꝰ ẽ z puriꝰ ꝑm ꝓticipatã radiositatẽ z lucẽ solis q̃z cristallꝰ nõ irradiata a sole,qꝛ igit̃ in bea tissima ỹgine respectu oĩm creaturaꝝ aliaꝝ nõ vnitaꝝ fuit sũme gr̃e ꝓticipatio, g̃ appꝛo ximatio ad ꝑmã lucẽ fuit in sũmo,z p conse quẽs puritas in sũmo. Hec ꝑm Alber.

¶ Capitulum.III.

Quercio dixi q hec puritas btẽ virgi nis fuit in vtriusq̃ ꝓdictoꝝ,i. elon gatõis z approximatõis ꝓfirmatõe ꝓpter qõ ponit̃ tercia ꝓclusio in ordine ad ꝓ dictas supius z est talis. Btã ỹgo Maria p sctificatõis copiosam gr̃am adeo fuit ꝓfir mata in bono ꝓhennivt nũq̃ posset i aliqõ pctm̃ flecti:nec posset in ea diuina gr̃a deperi re aut minui vl̃ ab ea aliq̃ mõ separi. ¶ Uñ be atã ỹginẽ Mariã peccare etiã venialiter vl̃ minimo pctõ fuit impossibile: q̃nto magis mortali pctõ ꝛc. ¶ Probat hec ꝓclusio tripli ci rõne,pluribꝫ aliꝫ ob breuitatẽ obmissis, quaꝝ rõnũ fulcimẽta accipiunt̃ a dño Bo nauẽ,sup,iij.di.iij,z ꝓcorditer Richar, atq̃ Tho,sup eodẽ.iij,li,sniaꝝ.

¶ Prima est rõ redũdationis.

¶ Scõa est rõ dignificatõis.

¶ Tercia est rõ ꝑfecte gratificatõis.

Prima rõ redũdatõis:qꝛ sicut bonoꝛ pentũ redũdat in filios ꝓuer,xvij. Gloria filio rũ patres coꝛ:ita p oppositũ ignominia vel ꝓfusio matris redũdat in filiũ. Si g̃ mater dei vnq̃ peccasset vel peccare potuisset aut gr̃az ꝑdere dei potuisſz: ign̄minia fuisſz ei sui filiũ:qꝛ eius mr̃ dãnari potuisſz qõ est absur dũ. Quid eñ ignominiosius q̃z reginã celi matrẽ dei diabolo potuisse subiici p culpaz ꝛc.g videt̃ ꝓpositũ foꝛe vez. ¶ Scõa rõ di gnificationis:qꝛ dignioꝛ fuit mater xp̃i effe cta ex ꝟ q est mater dei:q̃z sit aliq̃s angelus in celo. Si g̃ angeli boni sũt in gr̃a ꝓfirma ti:multo magꝛ mater dei,ꝓpter illud.ij. tho picoꝝ. Si ei cui mínꝰ videt̃ inesse inest: z ei cui magis ꝛc. ¶ Tercia rõ ꝑfectissime gra tificatõis q̃ est speciali ꝰ posita a Rich,vbi s. Hã p istã sctificationẽ scz in ꝓceptõe verbi fuit btã virgo adeo gratificata vt in ea esset ꝑfectissima charitas:vtpote in mr̃e dei dile ctissima. Sz sicut ꝑfectissimꝰ charitaꝫ actꝰ nõ põt esse cũ inordinato ꝓcupiscẽtie actu. ita nec ꝑfectissimꝰ charitaꝫ habit̃ cũ habi litate ad ꝓcupiscendũ. Uñ Augꝰ,li,lxxxiij. q̃stionũ,q.xxxvj,dicit, q nutrimẽtũ charita tis est iminutio cupiditatis: z eiꝰ ꝑfectio est nulla cupiditas. Uñ sicut btã virgo post ꝑ mã sctificationẽ nõ fuit ꝓcupiscẽs ꝑm actuz ita post scõam nõ fuit ꝓcupiscẽs ꝑm habitũ ¶ Proinde si post scõam sctificationẽ de car ne Marie fuisset aliq̃s purꝰ hõ formatꝰ mi raculose:z solis naturalibꝫ relictꝰ: ita fuisset integre nature sicut esset hõ ex elemẽtis vel celis formatꝰ:z suis naturalibꝫ relictꝰ: saltez q̃ntũ ad illã integritatẽ cuiꝰ coꝛruptio est in clinatiua ad pctm̃. ¶ Hã sicut celũ ꝓpter ꝑfe ctionẽ formę impossibile est ad aliã formaz mutari vel coꝛrũpi. Ita aliq̃liter a sili beata ỹgo ex ꝑuilegio ꝑfectõis gr̃e nõ potuit mu tari in aliud vel ꝓtrariũ,s.ad pctm̃ qõcũq̃. Et ꝟ decebat mr̃em dei:nec congruebat vt dei mater esset z peccare posset. Hec Rich. ¶ Uñ ex dictis claret q in scõa sctificatõne ex diuina inhabitatõe tanta fuit gr̃e plenitu do data ỹgini vt cõfirmaret̃ in bono: sic vt nũq̃ flecti vel velle malũ posset: in q̃ nõ auꝛ ferꝛ potẽtia liberi arbitrij,sz ꝓfirmaꝛ z defe ctus qui est posse flecti in malũ excluditur. Ad id facit Hiero.in sermõe de assumptõe di,q tota plenitudo gratie q̃ fuit in xp̃o ve nit in Mariã.g venit i eã nõ tm̃ gratia san ctificatõis sz etiã ꝓfirmatõis i bono. Ideo q̃z Bonauẽ.vbi sup̃,ꝓcludẽdo subdit q cũ Maria sanctũ sanctoꝝ gestauit i vtero:tũc sctificata fuit ꝓfomiter filio suo:adeo q sic impossibile fuit xp̃m peccare. Ita z impos sibile foꝛet matrẽ eius cadere. ¶ Et sicut im-

possibile fuit ꝓpter bonorē xp̄i vt hr̄et aliuz filiū. sic ip̄ossibile fuit vt vnq̄ carnis ꝑgini tas violaret in q̄ dei filiꝰ habitauerat Et ita etiā ip̄ossibile fuit vt mētis sc̄tās aliq̄ culpa macularet. Ad cuiꝰ etiā testimoniū valet q̄ q̄dā iudei asserunt ꝫ mirū fuisse in ꝑgine Maria q̄ cū esset pulcherrima a nullo vn q̄z viro potuit ꝓcupisci: nec vilipendendū ē istud infideliū testimoniū: qz oportet etiaz ab his q̄ foris sunt testimoniū hr̄e. Hec Bonauē. De hoc infra latiꝰ. O igit̄ vere purissima. O indicibiliter sc̄tissima virgo Maria vere tu pulchra ꝑ puritatē: suauis ꝑ charitatē: z decora ꝑ virginalē castitatē. O deꝰ meꝰ O iesu magne deꝰ: q̄z mirabilis z gl̄iosus es in sc̄is: ꝫ ꝑe mirabilissimꝰ z gl̄iosissimꝰ ī maiestate tua: in sc̄tissima genitrice tua, buiꝰ taz sanctissime tue matris ob merita petimus dele nostra delicta z̄c.

¶ Articulus sc̄s quō puritas beate Marie ꝑcellit puritatē omniū creaturarū tā angelicaz q̄z humanaz.

¶ Capitulum. I.

Circa secūdum mysteriū sc̄z ꝑcellētie inuestiganda sunt tria. ¶ Primū est vtrū beata virgo ꝑm statū vie nitebat tā ta puritate q̄ sub deo intelligi maioꝛ neq̄ret ¶ Sc̄o vtrū hanc puritatē accepit sil̄ vel successiue z q̄n eam assecuta est. ¶ Tercio q̄liter vl̄ in quo elꝰ puritas ꝑcellebat oēm puritatē tā hoim q̄z etiā angeloz. ¶ Ad ꝑmuz q̄sitū vicz vtrū btā ꝑgo in via nitebat ea puritate q̄ sub deo maioꝛ neq̄t intelligi. Arguere potes q nō: qz ania xp̄i q̄ creatura fuit in statu vie maiori puritate nitebat q̄z gloriosa ꝑgo z tñ sub deo erat puritas anie xp̄i. ergo maioꝛ puritas ꝑt sub deo intelligi q̄z ea quā habuit ꝑgo. Itē ipa btā ꝑgo in statu gl̄ie nitebat maiori puritate q̄z in statu vie z tñ sub deo. Itē oēs sancti angeli z sc̄i patrie ī sua puritate gl̄ie plus videnꝫ approp̄inq̄re puritati patrie q̄z q̄cunq̄ puritas sit vie. Illa ei sufficit ad ꝫ vt possint patriā lucē ꝑ speciez videre. Hec aūt nō ita. ꝫ gl̄iosa ꝑgo nō nitebat tunc sūma sub deo puritate. Incōtrarium est Anſ. li. de ꝓceptu ꝑginali. ca. xviij. dicens, Nempe decēs erat vt ea puritate qua sub deo maioꝛ nequit intelligi ꝑgo illa niteret cui deus pater vnicuz filiū suum quē de corde suo equalē sibi genitū tanq̄z seipm diligebat ita dare disponebat vt naturaliter eēt vnus idēq̄z cōis dei patris z ꝑginis filiꝰ: et quā ipe filiꝰ substātialiter sibi matrē eligebat: z de qua spūsctūs opaturꝰ erat vt ꝓcipetur z nasceret ille de q̄ ipe ꝓcedebat. Hec Anſ. ¶ Rūsio q btā ꝑgo etiā in statu vie ea puritate nitebat q̄ maioꝛ sub deo itelligi neq̄bat Et ꝓbatꝫ ꝑm Alber. sup missus ē. pluribꝫ rōnibus. e q̄bus aliquas hic adducem⁹ alijs amore breuitatis ꝓtermissis. ¶ Prima ratio summe donatōis: qz ad dationē sūmi doni sequit̄ collatio oīm donoz inferioꝛ. Juxta illud apl̄i Rom̄. viij. ca. Qui ꝓprio filio suo nō pepcit sed ꝓ nobis oībus tradidit z̄c. Quō nō cū ipo nobis oīa donauit. sed domin⁹ btē virgini summū donū donauit cuius capax fuit pura creatura. s. dei mr̄nitatē ergo z summā puritatē ¶ Sc̄da rō sublimationis: qz ipa btā ꝑgo erat sublimāda z exaltanda sup oēs choros angeloz z sanctoruz atq̄z sup oēm creaturā post xp̄m: quā sublimationē habuit in assumptōe. Sz quia vt ait Dyon̄. li. de angelica hierar. Supioꝛes habēt ꝓprietates inferioz cū excellētia. Un̄ serapbin q̄ excellit charitate excellit oīby donis oēs inferiores. ꝫ btā ꝑgo cū excellit oēs etiā seraphin charitate, excellit oēs etiā puritate z̄c. ¶ Tercia rō impletōis: qz btā virgo sup oēm creaturā impleta ē spūsctō Lu. j. Spūssanctꝰ supueniet. glo. qō nūq̄z in aliq̄ venit supexcellēter veniet in te. Et iterū Aue gr̄a plena z̄c. Sz effectꝰ spūsctī est purificare. Denicz vt ait Bern̄. Gratia est purissimū balsamū: mūdissimuz vas reqrens. ꝫ vbi maioꝛ gr̄a spūsctī: ibi maioꝛ puritas esse debuit. z ꝓ ꝓsequēs ipa sūme pura fuit. Un̄ simpl̄r vez ē q gl̄iosa oīm dña etiā ī statu vie sup oēm creaturā ea puritate nitebat q̄ sub deo neq̄t maioꝛ intelligi. ¶ Ad illud ꝫ in cōtrariū de ania xp̄i Dicēdū q btā ꝑgo dicitur purissima īmediate post puritatē xp̄i. Si dicas q Anſ. nō dicit post xp̄m sz post deū. Dico q xp̄s deꝰ est. ꝫ post xp̄m ipa purissima est. Uel aliter dicendū: exquo obiectio est de ania xp̄i q hec puritas dicit̄ per elōgationē vel recessum ab ipuro vbi aptū natum esset inesse impurū. id est peccatum: quātū ex se. In ania aūt xp̄i: qz nō fuit aptū natum inesse impuz: īmo nullo mō ei potuit inesse impuritas aliqua etiam ex mō suę

ꝯceptõis: quia supnaturaliter xp̃s de ꝑgine cõceptus est spũsctõ opante: ergo nõ fit hic locutio respectu xp̃i ⁊ aníe eius ꝙ respectu aliaꝝ creaturaꝝ in q̃bus est aptitudo impuritatis ex se. sicut ⁊ ī beata virgine aptitudo fuit q̃dem inesse aliq̃d impuꝝ: qz ex mõ sue ꝯceptionis habuit aptitudinẽ ꝯtrahẽdi originale peccatũ: sed diuina gratia specialiq̃ ꝑuilegio p̃seruata est ne ꝯtraheret. de ꝟ lib. iiij. latissime dictum est. ¶ Ad scõm vicz de statu patrie siliter ⁊ terciũ de angelis ⁊ sctis in patria. Dicendũ ꝟm Alber. vbi supꝛ. q̃ in btissima ꝑgine ꝟm statuz vie fuit gr̃a deiformioꝝ q̃ꝫ in angelis ⁊ sanctis in patria: ⁊ hoc q̃ntum ad substãtiã dico: nõ q̃ntũ ad actuz qui est opatio gl'iose visionis fruitõis ⁊ tentõis: sicut li. ix. pte. j. arti. ij. de charitate determinabitur. Nec obstat de puritate quã ipa hꝫ in statu glorie. quia eandẽ puritatẽ habuit ipa in statu vie ꝟm substãtiam licz nõ ꝟm actum. Nec obstat q̃ sua puritas in via nõ plene apprehendit p̃ speciẽ lucẽ increatã: qz hoc fecit status ⁊ subiecti cõditio ⁊ cõtrarij ꝯiunctio: ⁊ minoꝝ motoris attractio: vt dicetur de charitate eius. ⁊ hoc ostendit̃ p̃ sil'e. Videm⁹ em̃ q̃ q̃nq̃ maioꝝ luꝝ min⁹ illuminat: ⁊ minoꝝ luꝝ magis illumiat p̃ ꝯiunctionẽ cũ aere obscuro vel claro. Vñ q̃nq̃ magis illumiat luna in nocte aere puro q̃ꝫ sol ī die aere obscuro: ⁊ tñ imꝓportionabiliter maioꝝ est luꝝ solis q̃ꝫ lune. Ad sili nõ videt̃ inconueniens si maioꝝ luꝝ gr̃e in subiecto passibili ꝯiuncto corpori passibili ⁊ grosso min⁹ immutat ⁊ mouet actualit̃ q̃ꝫ minoꝝ luꝝ glorie in subiecto impassibili ⁊ gl'ioso. i. in angelis ⁊ sanctis ⁊c. patz igit̃. qz ipa sũma puritate nitebat qua maioꝝ sub deo neq̃t intelligi.

¶ Capitulum. II.

IUxta p̃missa quest̃io est scõa. quãdo accepit beata virgo hanc puritatẽ in sũmo. ⁊ vtrũ simul vel successiue. ¶ Exquo em̃ Anſ. dicit hui⁹ puritatis esse causam q̃ vicz debuit eẽ mater dei. Hꝫ quia effect⁹ nõ ꝑus est in re q̃ꝫ in sua causa. ergo tũc cũ facta est mater dei debuit ea puritate nitere qua maioꝝ sub deo nequit intelligi. ⁊ sic ꝑus nõ nitebat ea puritate. Et isto modo Anſ. dictũ accipiũt hi qui tenẽt mariã fuisse ꝯceptaꝫ in peccato originali ⁊ postmũdatã. Hꝫ qz in hoc sequoꝝ doctores nostros p̃cipue Francis. maronis. Ideo dicit̃ q̃ licz Maria etiã ante xp̃i ꝯceptionẽ habuit sub xp̃o puritatẽ summã q̃ ad remotionẽ ꝯtrarij. id est peccati originalis: quia puritas ipa intendit̃ p̃ recessum a cõtrario: vt de hoc patuit li. iiij. pte. j. ar. iij. §. x. in fine. ꝑ verba Tho. de aquino. Verũtñ puritas marie augmentũ sumit ⁊ incrementũ successione quo ad approximationẽ ⁊ ꝙuenientiã maioꝝ ad summã lucẽ que deꝰ est. j. Joh. j. et ꝟ ꝟm Alber. vbi supꝛ. q̃tuoꝝ gradib⁹. ¶ Primo em̃ purificata fuit Maria p̃ sctificationẽ in vtero sue matris. Tũc em̃ ꝟm nostros doctores fuit p̃seruãte gratia dei speciali purificata nõ de peccato qõ infuit: sed qõ infuisset nisi p̃seruata fuisset. ¶ Scõo fuit puritas aucta in ea ꝑ virtutũ exercitationẽ quã do cepit opari ꝟm ꝟtutes. Juxta illud Act. xv. de fidelib⁹ scriptũ. Fide purificans corda eoꝝ. ⁊ tunc accepit actualẽ pfectionẽ virtutum. ¶ Tercio puritas aucta fuit in superuẽtõe spũssancti. Juxta illud Lu. j. Spiritus sctũs supueniet in te ⁊c. ⁊ tunc accepit pfectionẽ donoꝝ. ¶ Quarto purificata est in filij ꝯceptione quãdo est completa ei⁹ illuminatio ⁊ pfecta purificatio in ꝯceptione ipius eterne lucis. ⁊ tunc accepit pfectionez fructuũ ⁊ beatitudinũ. Unde ꝑma ei⁹ purificatio est ꝑ gr̃am coopantẽ ad gr̃am sacramentalẽ aliqualiter ꝯformẽ. ¶ Scõa ꝑ opationẽ virtualẽ: quia postmodũ cũ opari cepit infantia transacta opabatur etiã ꝟm virtutes. Denicq̃ ꝯstat quia in pfectionib⁹ gratuitis ad opandũ: dona sunt supioꝝ ꝟtutibus: ⁊ btũdines supioꝝ sũt donis. ¶ Tercia ergo eius purificatio est ꝑ gr̃am donoꝝ atq̃ pfectionẽ eoꝝ. ⁊ quarta btũdinũ. ¶ De ꝑma eius puritate Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea: qz ab oñi pctõ aliena. Unõ subdit̃: ⁊ macula nõ est in te. De scõa Sap. iiij. Quã pulchra est casta generatio. s. virginalis ꝯceptõis cũ charitate q̃ est forma omniũ virtutũ: q̃m et apud deum nota est. s. notitia approbatõis ꝑ humilitatẽ. Juxta illud Lu. j. Respexit dñs hũilitatẽ ancille sue. Et apud hoies. s. ꝑ imitationẽ ꝟtuose opatiõis ⁊c. De tercia puritate subdit̃ Esa. xj. Requiescet sup̃ eã spũs dñi: spũs sapie ⁊ intellectus. De q̃rta Ezech. xliij. Maiestas dñi ingressa est templũ ꝑ viã porte q̃ respicit ad orientẽ. ⁊ sequit̃. Et repleta est gl'ia dñi. Itẽ Esa. iiij. Locũ maiestatis mee glorificabo.

¶ Capitulum.III.

Tercio hoc in articulo inuestigãduꝫ est.in quo vel q̃liter puritas btē vir ginis p̃cellebat puritatē omniū taꝫ angeloꝝ q̃ hominū. Ad huiꝰ rei cuidẽtiaꝫ fm nostrū doctorẽ Petrū aureoli in suo cõ pendio,ꝛ ꝓcorditer beatū Tho,iiij. scripto sentẽtiaꝝ,q.j.ar.ij. Et,iij. pte sũme.q. xxvij. arti,xvj. Nota q̃ btã virgo q̃druplicez ha buit puritatẽ,s,sctificatõis materno in vte ro,innocentie,castitatis ꝑginee,ꝛ supuenti onis.ss.in ꝓceptu. ¶ Prima puritate,s.san ctificatõis in matris ventre excellebat p cõ firmatõez puritatẽ de quã habuit añ pec catũ in statu innocẽtie:quia btã virgo ꝓfirma ta erat ī bono: Adã vero nõ. Excellebat etiã ī ea puritatẽ angeloꝝ:q̃ licz sint ꝓfirma ti in bono: tñ nec crescere possunt in p̃mia substãtiali:nec decrescere. Sed beata ꝑgo ꝑficere potuit ī meritoꝝ nõ deficere. ¶ Se cũda puritate scz innocẽtie excessit oẽm pu ritatẽ rõnalis nature:quia btã virgo vixit si ne oñi peccato ꝛ inq̃ntũ mr̃ dei electa pec care nõ potuit:qõ nulli est ꝓcessum vel do natũ alteri. ¶ Tercia puritate,s.castitatiꝫ vir ginee ipa excessit hoies ꝛ angelos. Hoies q̃ dem quia p̃mũ exemplar fuit huiꝰ integrita tis: vt nec p̃mã sil̃em nec habere visa sit se quentẽ. Angelos etiã:quia fm Hiero. hoc retinuit ꝓvirtutẽ castitatis qõ in angelis est necessitatis nature. ¶ Quarto in puritate ex spũsscti supuentõne ꝛ psentia dei oĩa creata excessit exquo mater dei esse meruit. Quis ergo mente capere sufficiat q̃ntum ipa p̃ oĩ bus nitidissima ꝛ sũma puritate post deum refulgeat. O virgo gl̃iosissima sup oẽs san ctos ꝛ angelos purissima. O sctãꝫ sctissima O oĩm creaturaꝝ dña cum nõ sufficiamus enarrare tua magnalia:h̃ tm̃ flagitam⁹ pre ce humillima:quatin⁹ p tue puritatiꝫ merita sctissima dele sordiũ nostraꝝ crimina:ꝛ duc ad tui p̃dulcissimi nati regna felicia ꝛc.

¶ Articul⁹ terci⁹ q̃libꝫ ꝓuilegijs puritas be ate Marie p̃ alijs extat gl̃iosa,ꝛ sunt.xij.

Circa terciũ mi steriũ vicz ꝓuilegiate seu p̃rogati ue gratie. Notandũ q̃ iuxta nu meꝝ.xij.stellaꝝ in corona capitis btē virginis Apoc.xij. figurate possum⁹ de scribere.xij.priuilegia seu grãs ꝛ p̃rogatiua sue puritatiꝫ quibꝫ p̃ oĩbus creatis extat ipa gl̃iosa ꝛ poterunt diuidi in tres q̃ternarios Quoꝝ p̃m⁹ se tenet ex pte dei. Scõs ex pte sui. Tercius ex pte alioꝝ: vt ptz intuenti.

¶ Primũ ꝓuilegiuꝫ q̃ ei⁹ puritas fuit deo gratissima.

¶ Scõm q̃ fuit filio dei familiarissima.

¶ Terciũ quia fuit diuino splẽdore radio sissima.

¶ Quartũ q̃ fuit dei mr̃nitate dignissima.

Quintũ q̃ fuit totalis ꝛ plenissima.

¶ Sextum q̃ fuit tranquillissima

¶ Septimũ q̃ fuit ꝓstantissima.

¶ Octauũ q̃ fuit miraculosissima.

Nonũ q̃ fuit etiã in alijs efficacissima.

¶ Decimũ q̃ fuit p̃ alijs ꝓfectuosissima.

¶ Undecimũ q̃ erat mõo fructuosissima.

¶ Duodecimũ q̃ extitit oĩb⁹ reuerẽdissima

Primũ itaq̃ ꝓuilegiũ tãq̃ ꝑma stel la puritatis btē ꝑginis est q̃ ei⁹ pu ritas fuit deo gratissima ꝛ amãtissi ma. Vñ Sap̃.viij. Hãc adamaui ꝛ exq̃si ui spõsam mihi eã assumere: ꝛ amator factꝰ sum forme illiꝰ ꝛc. Tãtũ quippe amauit deꝰ puritatẽ btē ꝑginis vt eã tota trinitas pater filiꝰ ꝛ spũssctũs inhabitauerit tãq̃ in p̃dilectissimo tabernaculo:tã miro mõ q̃ in nul la alia creatura sic voluerit habitare. Unde ipa ꝑgo btã dicere põt. Qui creauit me req uit in tabernaculo meo. Eccli.xxiiij. Licet ergo deus dilexerit angelicã puritatẽ et ī eis habitauerit,magis tñ dilexit virginis ma rie puritatẽ in qua sic habitauit vt ex eiꝰ car nis mundissime seu sanguis purissimi por tione sibũp̃i inseparabiliter vniret carnẽ pu rissimã assumptã ꝛ in omnib⁹ creatis ado randã ꝓexaltaret. Idcirco angelꝰ eã salutã do dixit. Aue.i.sine ve: in quo notauit eius puritatez,ꝛ q̃ntũ propterea deus eã diligat subdit,gratia plena dñs tecũ. q.d.q̃ es pu rissima sine oñi ve. Ideo deo es gratiosissi ma et totaliter dilecta adeo q̃ dñs tecũ p ī habitatõem tui vteri ꝛ carnis assumptõem

¶ Secũdũ priuilegiũ: q̃ eius puritas extitit filio dei familiarissima. Hũcꝫ cñ alicui creature concessum est: nec concederetur etiã angelis: vt sic familiaris foret filio dei.i.ꝓ sicut puritas beate virginis. vt videlicz tã frequenter:tam familiariter christũ amplexaret:oscularet:manib⁹ cõtrectaret ꝛ vnis portaret:lactaret:nutriret:et educaret,quẽ

admodū beata virgo ꝛc. Unde dicere poterat illud Cañ. vj. Dilectus meus.i. christꝰ mihi: ꝛ ego illi.q̄ pascit.s. familiariter ꝛ delitiosissime inter lilia.s. puritatis mee. Hinc Sap. viij. Generositatē illius.s. btē virgis glorificat: contuberniū habens dei.s.p̄ oībus creatis. ¶ Terciū p̄uilegiū: qz fuit diuino splēdore radiosissima. Mirū ipa ex sūma approximatōe ad purissimā lucē diuinam fuit ita radiosa ꝛ plena tota diuino lumine: ꝙ cupiscēdo illū qui est splēdor paterne glorie: ꝙ nulla fuerit i ea babillitas ad tenebras vel impuritatē aliquā. sed radiaret ꝛ refulgeret p̄e oībus puris creaturis splēdore diuino. Unde Ezech. xliij. Ecce glia dei israel ingrediebaꝫ p portam orientalē. i. p btāz virginē ꝛ terra. i. caro beate virginis splēdebat a maiestate eius. i. christi. De hoc eius splendore dictum est latius li. ij. pte. ij. arti. liij. circa quartuz eius gaudiū. ¶ Quartum p̄uilegiū puritatis eius: quia extitit dei maternitate dignissima. Maxima quippe gloria beate virginis est ꝙ nulla alia creatura fuerit tante puritatis: vt foret idonea esse mater dei: quēadmodū ipa. Idcirco angelus dixit ei. Ne timeas Maria ueneisti gratiam apud deum. Que verba Alber. super missus est. ca. ccl. tractans dicit. Ne timeas Maria rei magnitudinē: tui puritatē: sermonis falsitatē: pmissi. p tractionē: virginee puritatis diminutionē. Ne timeas inquā: qz ueneisti: nō rapuisti vt p̄mus angelus. nō p didisti vt parēs p̄mus: sed ueneisti: quia quesiuisti vt virgo p̄udentissima ꝛ mr̄ mūdissima. Ueneisti inquā gratiam apud deum excellētissimā: vt in tui puritate idonea fores tui ꝛ omniū creatoris mater dignissima. ¶ Quintum p̄uilegium quia eius puritas fuit totalis ꝛ plenissima. Plenū quippe dicitur cuius nulla pars vacua est. Nulla autē pars Marie fuit a puritate vacua ergo sicut gratia plena ita fuit ꝛ puritate plenissima. Propterea Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea ꝛ macula non est in te. Tota pulchra: quia tota pura tam in ortu q̄z in filij dei conceptiōe: ꝛ tota sua vita tota pura: quia corpore ꝛ anima purissima. Mirū i suo ortu fuit pura ab originali peccato: ꝛ in tota sua vita nō fuit i ea macula alicuiꝰ peccati. Deniq̄z in conceptōe filij dei ꝛ in parta fuit mūdissima: quia virgo cōcepit ꝛ virgo peperit summa cuz puritate ꝛ sine omni sorde: quod nulli alteri matrū est concessuz. Hinc Leo papa in sermōe de natiuitate domini dicit. Ab hac natiuitate deest illud qō de oībus legitur: nemo mūdus a sorde: nec infans cuius est vnius diei vita super terrā. Nil in ista singularē natiuitatē de carnis cōcupiscētia transijt: nil de peccati lege mānauit. Hec ille. ¶ Preterea ipa virgo fuit tota pura nō soluz quo ad animā sed etiā quo ad corpus quia fuit in natura purissi ꝛ cōplexione meliori optime vicz sanguineosita tis: vtpote de cuius purissimo sanguine formari debebat caro christi virtute spūssancti. vt cm̄ volunt doctores circa distinc. iij. tercij libri sentētiaꝝ. Beata virgo adhuc in vtero mr̄is adeo fuit sanctificata ꝛ mūdata q̄ ab illo tempe semp vsq̄ ad assumptionez perstisteret in puritate nature ꝛ innocētia vite ꝛ p̄o capacitate in omniū virtutū plenitudine sine oīi macula optime et ordinatissime dispōsita in naturalib⁹: ita q̄ nulla p̄oles muliebris vnq̄z magis appropinquasse videtur ad statum innocentie Ade sicut ipa Ipa etiam creditur fore exempta ab oīi illa maledictione Eue Gen. iij. Multiplicabo erumnas tuas ꝛ conceptus tu. In dolore paries filios. Unde nec erumnas mulieb̄res aut immūdicias earum infirmitates aliquādo passa est. nec in conceptu aut partu eius aliquod immūdū fuit ꝛc. nec obstetricibus indiguit ꝛc. vt testaꝫ Hiero. ¶ Propinde sanctus Epiphanius bystoriograph⁹ scribit de ipa beata virgine ꝙ etiaz in infantia vt mos est alijs infantibus vagiēdo parentes non molestauit sed fuit nimiuz quieta: patiens: ꝛ tacita. Et mundissima inquit fuit plusq̄z credi potest. Nunq̄z em̄ aliquid fedi in ea visum est. ꝛ cum inuoluebaꝫ in cunis iuxta morem puerorū nunq̄z se maculauit: sed adulti semp modo se mūde ꝓseruauit. Hec Epiphani⁹. ¶ Sextum p̄uilegium: quia eius puritas fuit tranquillissima quia nunq̄z fomes eam incitabat vel tentabat ad aliquod malum nec a bono retrahebat: vt supra patuit: quia i prima sanctificatione. scz i utero vt vult dñs Bonauē. ꝛ cō cordant alij oēs doctores sup. iij. distinc. iij. in ipa fuit fomes ligat⁹ ꝛ ois ei⁹ mot⁹ illicitus fuit repressus: ne vnq̄z inclinaret ad peccatum vel retraberet a bono. Et tandem in se

cunda sanctificatione: scz cum filium concepit fuit in ea totaliter fomes extinctus.

¶ Septimum priuilegium: quia eius puritas fuit constantissima vel stabilissima: quoniam tanta gratia fuit beate virgini infusa: vt potentiã liberi arbitrij ei⁹ nõ solũ impleret sed etiã ꝓfirmaret in bonũ: adeo vt nũq̃ de cetero in aliqd veniale vel mortale pctm̃ flecti posset: sicut supꝫ patuit. Excessit g̃ puritas btẽ ꝟginis alioꝝ sctificatoꝝ puritatẽ: tũ qz alioꝝ sctificatio nõ cõprimebat ī eis oẽs mot⁹ illicitos: tũ qz flecti poterat in eis potẽtia liberi arbitrij: z si ñ ad mortale tñ ad aliqd veniale zc. ¶ Octauũ priuilegiũ qz puritas btẽ ꝟginis fuit miraculosissima. Nã ei⁹ puritas mltis z maximis miracul' est pfecta z sublimata supꝫ oẽm creaturarũ puritatem. Grande nimirũ fuit miraculũ vt mr̃ esset et ꝟgo purissima. Itẽ vt de purissimo sanguine spũsctõ opante in instanti pfectũ virũ cõciperet ẽm oĩa corpis lineamẽta: cui⁹ aĩa plena foret spũsctõ z oñi scia z ꝟtute. Hoc est dicere, vaticinio p̃dictũ, Nouũ faciet dñs sup terrã femĩa circũdabit virũ. Vere ħ nouũ qz a seculo inauditũ miraculũ zc. ¶ Itez grande miraculũ qꝺ in purissimo vtero deũ clauderet quẽ celi capere ñ poterãt z qꝺ purissimo sanguĩe ipm nouẽ mẽsib⁹ aleret: z tandẽ purissimo lacte vbere ꝟgineo de celo pleno cundẽ natũ lactaret angeloꝝ regẽ. Ipm purissime genitũ purissimis manib⁹ accipet et purissimis brachijs portaret ac purissimo amplexu foueret z oscularet. O q̃s enarrare sufficiat q̃nta z q̃ incõprehẽsibilia ac mltiplicia fuere miracula: q̃b⁹ puritas btẽ ꝟginis extitit ꝓsecrata z sublimata pensa mens deuota q̃ntũ vales zc. ¶ Nonũ priuilegiũ qz puritas btẽ ꝟginis fuit etiã in alijs efficacissima. Tãtã quippe habuit efficaciã puritas btẽ ꝟginis ex specialissima gra sctificatiõis: qꝺ nõ tm̃ in se: vez etiã in alijs aspicietib⁹ eã extinguebat oẽm motũ carnalẽ, vt volũt doctores sup. iij. sentẽtiaꝝ, di. iij. Propt̃ ħ Bonauẽ. vt patuit supꝫ dicit, qꝺ etiã infideles iudei asserũt qꝺ cũ btã ꝟgo fuerit corpe pulcerrima: a nullo tñ vnq̃ potuit ꝓcupisci. Vnd̃ nec Joseph eã aliqñ carnaliter cõcupiscere potuit. Ampli⁹ tãta fuit efficacia puritatis btẽ ꝟginis qꝺ nõ solũ extinguebat mot⁹ illicitos in alijs: sed insup influebat etiã in alios puritatis gratiã. Nam ad ei⁹ salutatiõis vocem infusa est gratia in sanctã Elyzabeth z purificat⁹ est mox Johes baptista in ei⁹ vtero Lu. j. ca. Vñ merito de ea dicit p̃s. Diffusa est gratia in labijs tuis: ꝓterea bñdixit te de⁹ in eternũ. ¶ Decimũ priuilegiũ qz puritas btẽ ꝟginis fuit p̃ oĩb⁹ alijs puritatib⁹ creaturaꝝ, pfectuosissima: qz q̃libet motu liberi arbitrij ad agendũ vel patiẽdũ merebat: z sic semp crescebat z pficiebat in merito et pmio. Vñ in ħ excedebat oĩm puritatẽ hominũ z angeloꝝ. Hoĩm q̃dez qz in alijs saltem aliquãdo p pctm̃ veniale poterat puritas obscurari. Angeloꝝ aũt qz illa nõ pt crescere in merito vel pmio essentiali. Sz beate ꝟginis nũq̃ obfuscabat: nec p alicui⁹ peccati maculã poterat denigrari: z tñ cõtinue crescebat p meritũ. Merito g̃ de ipa dicit illud Prouer. vlt. Multe filie cõgregauerũt diuitias tu supgressa es vniuersas ¶ Unde cimũ priuilegiũ: qz puritas btẽ virginis extitit toti mũdo fructuosissima z angelis z boĩbus. Nulli⁹ quippe angeli vel sancti aut creature cuiuscũq̃ puritas tãtuz fructũ attulit mũdo sicut Marie puritas, ex qua ꝓcessit ꝓcium nr̃e redemptionis, i. caro z sanguis xp̃i quo redempti sum⁹. Juxta illud. j. Pet. j. Nõ corruptibilib⁹ auro vel argẽto: sed ꝓcioso sanguĩe zc. Ex hac etiã ꝓcessit panis z potus refectõnis cibus quoq̃ angeloꝝ et oĩm sanctoꝝ, i. corpus z sanguis in sacramẽto. de q̃ Joh. vj. Hic est panis viu⁹ qui de celo descendit. Qui mãducat ex ħ pane viuet in eternũ. Et Sap. xvj. Panẽ angeloꝝ mãducauit hõ. ¶ Itẽ ex puritate btẽ Marie ꝓcessit pax reconciliatõis z celice repationis fruct⁹, Xp̃s ei⁹ est pax nostra q̃ fecit vtraq̃, i. celestia z terrestria vnũ, teste apl̃o, ꝓtea canit ecclesia. Bñdicta filia tu a dño: qz p te fru. vite cõicauim⁹. ¶ Duodecimũ priuilegium: qz btẽ ꝟginis puritas est p̃ oĩbus reuerẽdissima. Eam eñ venerat⁹ est z de⁹: qz descendit cũ ea in nazareth: z erat subdit⁹ ei, s. in debitis honorib⁹ z obsequijs Luc. ij. ca. Deniq̃ ei⁹ puritatẽ venerabant angeli. Nã z Gabriel archangel⁹ genuflexo eã salutauit dicens, Aue gratia plena. Preterea tota ecclesia z tota sũma patria adorat eam adoratiõe ipdulie. In laudẽ quoq̃ z gl'iam ei⁹ omnes sancti z angeli canũt illud Judith. xv. Tu gloria hierusalez, Tu letitia israel, Tu honorificentia populi nostri eo qꝺ castitatẽ

amaueris: z iō eris bñdicta in eternū. Hec ibi. Merito g̃ z nos charissimi in gl'iam et laudē dei oīpotētis tā purissimā z gl'iosissimā virginē adoram⁹. Merito ipius suffragia inuocām⁹. Merito deuotis laudib⁹ eferim⁹ quā de⁹ tante puritat̃ honore ꝓtulit oīb⁹: z tantis ꝓuilegi⁹ ꝓfecit dignissimā: z ꝓelectaz cunctis creaturaꝝ generib⁹: vt foret mater dei: dña mūdi: regina angelorū: et mediatrix dei z hoīm. O ꝑ mūdissimā virginē. O vere dignissimā dei matrē. O deus meus quādo erit vt videam⁹ in celo ei⁹ gloriā. O iesu p̄dilectissime ꝑginis Marie nate dulcissime, da q̃sum⁹ nobis gr̃am: vt imitando tue sctissime matr̃ castimoniā: digni simus ꝓuenire ad tuā gl'iam Amē. ¶ Miraculū. ¶ De puritate btē ꝑginis potest miraculū applicari. qō refert Vincenti⁹ in speculo hystoriali li. viij. ca. ciij. dicēs. Pictor q̃dam in ꝓtibus flandrie famosus btē virginis puritati deuot⁹. q̃tienscūq; depingebat imaginē virginis btissime: ob eius puritatē z glorioſitatē pulcherrime depingebat. z diaboli imaginez sub pedib⁹ eius turpissimo vultu: vt decet turpitudinis amatorē figurabat. Juxta illud Beñ. iij. Ipa ꝓteret caput tuū. Cui diabolus in visione noct̃ apparuit dicens cuz ira. Cur me ita irritas. Pictor respōdit Bñ hoc ago: q̃ semp̃ te passus suz oīm que feci maloꝝ incentorē, z adhuc turpiuz cogitationū molīris insidias. Hoc fortassis dixit: q̃ possibila q̃ turpes cogitationes passus ꝓtra puritatē beate ꝑginis sicut z multi patiunt̃ sepius z nimiuz turbant̃ p talib⁹: sed equo anio ferenda sunt cogitationū taliū facta a diabolo impedimēta. Sciendo: q̃ iuxta Bern̄. Nō nocet sensus vbi nō est ꝓsensus. Unde nō est bomi desperādum nec putandū q̃ de⁹ eum relinquat dū mō nō ꝓsentiat: ꝫ detestet̃ tales prauas cogitatōes quib⁹ solet diabol⁹ ꝓpulsare. Hec cogitandū est q̃ tales sint p̄sciti ad damnationē, z ideo patiant̃ talia: q̃n potius signuz est diuine gratie et electionis iuxta doctorum documēta: sicut ptz libro de interna cōuersatione. ¶ Ad ꝓpositū cū ipe pictor vna dierum in porticu cuiusdā eccl̃ie btē Marie vario opere pinxisset imaginē btē ꝑginis pulcherrime vt potuit figurauit gl'iaz z bonorē dans tante virgini. Sub pedib⁹ quoq; eius diabolum vt decuit turpissimo vultu depinxit significās: quia caput eius ipa virgo beata p̄ sui puritatē cōtriuerit sicut fuerat p̄dictuz Beñ. iij. Ecce diabol⁹ nō eque ferendo adhuc suspensis trocleis: z suppositō firmiter tabulatu: cum monstrū illud pingebat turbine veniente oīes illas artis pictorie machinas vehemēter ꝓcutiēdo in terram excussit. Qō pictor p̄sentiens z ptimescēs cor z manū ad imaginē gl'iosissime domine leuauit. Mirū dictu: imago virginis manu porrecta ipm retinuit z seruauit illesum donec venirēt qui ei subuenirēt. Tunc oīes qui aderant xp̄m in matre sua glorificabant tē. Plura alia si vis miracula multa applicabilia habes infra ī tractatu de miraculis eiusdē beate virginis z subuentionibus tē. li. vlti. tē.

¶ Incipit liber nonus de excellentissima charitate beate Marie.

Nonus liber agit

In de mysterio excellentissime charitatis beatissime ꝑginis Marie: z cōtinet duas ptes. ¶ Prima pars est de eius charitate erga deum. ¶ Secunda pars de eius charitate erga nos. id est gen⁹ humanū. ¶ In his q̃ipe duobus p̄ceptis charitat̃ tota lex pendet z ꝓphete Matth. xxij. ca. In dilectōe dei vicz z primi.

¶ Pars ꝓma de sūma z excellentissima at q̃ ꝓfectissima charitate beate Marie erga deum z dei filiū dñm ihm xp̄m.

Ego dilecto meo

z dilectus meus mihi qui pascit inter lilia Cañ. vj. ca. Quib⁹ ī verbis ín ꝓsona beate Marie dictis insinuatur sūma z familiarissima charitas qua dilexit virgo benedicta deum z dulcissimū suum filium: et qua diligebat ab ipso deo. Nam reuera deus sūme sup̄ omnē creaturam dilexit hanc virginē benedictā quā elegit z p̄legit vt esset sibi mater dilectissima z totius mūdi dña. Unde de ea Sap̄. viij. dicit deus. Hanc amaui z quesiui mihi in sponsam assumere eam, et amator factus sum forme illi⁹ tē. Propterea dicit ipa virgo benedicta in p̄missis verbis thematz. Ego dilecto meo. Deinc̄ ipa deum ardentissime reamauit: quia toto corde: tota anīa tota mente: et totis viribus dilexit, non so-

lum tanꝯ creatorē ſz inſup tanꝯ vniciſſime dilectiſſimū filium quē a ſpūſancto tam puriſſime ꝓcepit: tā dulciſſime in vtero portauit: tā gaudioſiſſime ẏgo peperit: tā ſuauiſſime fouit ẏgineis vlnis z lacte ẏgineo nutriuit: a q̄ ſūma bona z dona gratiaꝝ ac btitudinū habuit xc̄. ꝓterea ſubdit. Et dilectus me⁹ mihi q̄ paſcit inter lilia. ſ. ẏginitatꝭ puriſſime q̄ me. ſ. dotauit. De ei⁹ amore loquēs btūs Anſ. dicit. O ẏgo bñdicta quis nō poſſit archanū tui cordis reſerare cuz hinc adoras natū tuū vt deum: z illinc oſcularis vt filiū. z q̄d dicere valeaz. O felix Maria q̄s poterit extimare quāta dulcedine amoris erga tuū natū tenebaris q̄ tuus erat de⁹ z tu⁹ p̄dulcis natus: ipe tu⁹ amor: ipe tuum gaudiū z ſolaciū anīe tue: ipe tua tota vita tāꝯ de⁹ z dñs ac filiꝰ tuus. Dicat q̄cunq; dicere cupit ſi poteſt: q̄ xp̄i matrē tenebat menſura amoris cui⁹ aīam Symeone teſte totā ptrāſierat gladius diuine dilectōnis. Itaq; de charitate btē virginis qua deuz dilexit: tria myſteria declarabim⁹.

¶ Primū myſterium de eius excellētie cōprobatione.

¶ Secundū myſterium de eius noticie declaratione.

¶ Terciū myſteriuz de eius circūſtantie p̄fectione.

¶ Articul⁹ p̄mus q̄ beate Marie charitatē excellētiſſimā ſup oīa creata habuiſſe erga deū cōprobat p̄cipue ex trib⁹.

Primū miſteri

Dum de excellētie cōprobatōe Nā ſi quis beſitādo quereret vtrum btiſſima ẏgo Maria dū fuit in via habuerit excellētiorē charitatē diuinam q̄ oīs creatura pura angelica ſiue būana.

¶ Rñdet q̄ ſic. z pbari pōt ꝫm Alber. ſuper miſſus ē. cap. lxxxiij. p plura argumēta z ſigna diuine charitatꝭ. p̄cipue aūt p tria h̄ poſita. ¶ Primo argumēto ſūme puritatꝭ ¶ Secūdo argumēto diuīe mīrnitatꝭ ¶ Tercio argumēto copioſiſſime z ſupplene gratioſitatis. ¶ Primo dixi pbat argumēto ſūme puritatis: q̄ vbi maior z maxia eſt puritas: ibi maior z ſumma ē charitas. q̄m ap̄lo teſte. j. Thim. j. Charitas ē de puro corde z ꝓſcia bona xc̄. Sz gl̄oſa ẏgo maria habuit puritatē in ſūmo q̄ ſub deo neq̄t maior intelligi. vt dic̄ Anſ. li. de ꝯceptu ẏginali. ca. xvij. q̄ z charitatē habuit in ſūmo ſup oēm creaturā p⁹ xp̄m. ¶ Secōo argumēto mīrnitatis: q̄ null⁹ tenet tātuz diligere ſic p̄ z mr̄. cū vt ait Ariſto. viij. ethico. Benerātis ad generatū natural' eſt amicicia. Uñ ꝫ legē eſt nature ſi mr̄ aliq̄ impias man⁹ inīciat in filiū: ſic q̄nq; faciūt beu crudeliſſime z ſceleratiſſime mlieres ſibi ꝓ aborciuū ꝓcurādo. Cū igit mr̄ tenet ſūme diligere filiū. Et q̄ inter creaturas ſola ẏgo bñdicta ſit mr̄ dei: q̄ nulla creatura tātū tenebat deū diligere ſic ipa. Sed q̄ntū tenebat tātū dilexit: al'as peccaſſet q̄ eſt impoſſibile. q̄ ſūme dilexit. Sz circa h̄ de dilectōe naturali mīrnitatꝭ ip⁹ btē ẏginis occurrere pōt vna tal' q̄ſtio. Utrū aliq̄ mr̄ potuerit vel poterit naturali amore intātū diligere ſuū filiū ſicut btā ẏgo ſuū natū xp̄m: loquēdo de ei⁹ naturali dilectōe ad ip̄z. Et videt q̄ ſic: q̄ plurime mīres etiā in bruꝭ aīa libr⁹ compiunt q̄ p amore filior⁹ morti ſe exponūt. Nā pellican⁹ roſtro ſe occidit p viuificādis ſuis pullis ſiue filiis: vt dicunt naturales phi. Et multe inueniunt mīres q̄ intātū doluerunt de morte filior⁹ q̄ mortue fuerūt z ipe ſicut experientia docet q̄tidiana ꝓpe in q̄buſdā mulierib⁹. Sz btā ẏgo dolēs p filio in cruce mortuo: nō eſt mortua p dolore: ſz p⁹ mortē filij ſupuixit pluribus annis. q̄ xc̄. Ad h̄ breuit' rñdet q̄ amor naturalis ad xp̄m in ẏgine bñdicta incōparabilit' excellit oīm matrū aliaꝝ naturalē amorē. ¶ Prio rōne nobilitatꝭ: q̄ quāto natura nobilior tāto nobiliores h3 opationes z affectiōes. iij. de aīa libro. Sz btā ẏgo habuit naturā ſūme nobilē poſt xp̄m. q̄ z amorē nobiliſſimū. ¶ Secōo rōne cognite dignitatꝭ z ſctitatꝭ: q̄ eum nouerat certiſſime eſſe deuz z oīm gra ac ſctitate pleñ: z p ꝓſequēs ſūma dilectōe dignūſſimum eum cenſebat. ¶ Tercio rōne mutue familiaritatis: q̄ ſciebat illū deū incarnatū in ſuo vtero eā diligere p̄ ceteꝭ creaturis z būanis z angelicis tā dulci familiaritate vt null⁹ alius filiꝰ tā blande tā ſuauiter reuerenter z familiariter ſuā mr̄em amaret ſicut xp̄s ipam virginē matrē. z ideo ſūme liquefactū fuit cor eius in reamādo ip̄m quia teſte Ambroſio. Nil tā impſſuz humanis affectibus q̄ſz diligere ſe diligentem. ¶ Quarta ratio totalitatis z puritatis quia vt dicit Ariſto. viij. ethico⁹. Parētes amāt

naturaliter filios vt aliq̃d sui existẽtes. Ex quia xp̃us erat purissime ac totalit̃ mere q̃d beate v̄ginis que ip̃m de purissimo sanguine sine virili semĩe concepit. Vñ totaliter et mere ad ip̃am xp̃s ptinebat, z p̄ p̄sequẽs totius germanitatẽ habuit dilectionẽ ad christum. Alie vero matres diligũt suos filios ex media tm̃ germanitate qua carnẽ de eis sumpserũt mediãte tm̃ viro. Vñ in alijs natis ptim est aliq̃d viri, i. patris. ptim aliquid matris, sed aliter erat in christo z virgine: qz totum humane carnis qđ fuit in christo: fuit z est totũ quid v̄ginis solius: sine alicuius viri ptícipatione qm̃ sine viro cõcepit. ergo incompabiliter maior in ipa fuit amor naturalis. Propterea Prouerb. viij. dicit̃ in p̄sona xp̃i. Eram filius vnigenit⁹ coz̃ matre tenere dilectus ab ea. ¶ Ad illud ꝯo qđ obijcitur respondet̃ q̄ cum beata mater xp̃i fuit plena gratia z cum fortior sit gratia q̄ natura: vt dicit Ambro. naturalẽ amorẽ in virgine dirigebat z formabat amor gratuit⁹ sp̃iritusancto infusus. vñ licz gladius doloris qui ptransierat animã v̄ginis in passione filij fuerit acerbissim⁹ super omniũ matrũ: immo z sup martyrũ dolores. vt p̄ patuit li. iij. p̄te. ij. ar. ij. Tamẽ hoc fuit mirabile q̄ beata virgo p̄ tanto dolore nõ est mortua: q̄ vti q̄ milliesies mortua fuisset p̄ illo dolore cõpassionis si sp̃ussanct⁹ eaz p̄ miraculũ nõ p̄seruasset. Vñ claret q̄ sicut p̄ oĩbus incomparabiliter amauit xp̃m: ita summũ dolorez mortiferuz in eius passione habuit adeo q̄ nulla mater equipari vel compari ip̄roportionabiliter potuit eidem siue in amore siue in dolore. ¶ Tercio ei⁹ excellentissima charitas comp̄obat̃ ex argumẽto copiosissime z supplene gratiositatis. quia etem̃ btã maria sup oĩes creaturas plenissima fuit gratia dicente angelo Luc. j. Aue gratia plena dñs tecum zc. Et quia dicente ap̄lo Rom. v. Dei charitas diffusa est in cordib⁹ nostris p̄ sp̃m̃sctm̃. i. gratiã sp̃ussancti qui datus est nobis. Ideo sequit̃ q̄ beata Maria plenissimã z supplene excellentissimã habuit charitatem diuinã in hac vita. ¶ Et q̃dem hoc clarius declarari potest p̄ differentias amoris ꝑm Alber. sup missus est. ca. cxciij. Quia em̃ amoris triplex differẽtia est. qz est amor naturalis. est amor acquisit⁹. z est amor gratuitus. ¶ Primo quidẽ amor naturalis sũme fuit in beata virgine p̄ oĩbus creaturis: quia ipsa dilexit deum vt mater filiuz. Illij oĩes angeli z homĩes diligunt vt serui dominũ. sed maior est materna dilectio naturaliter p̄ alijs: vt patebit infra. ¶ Scõdo amor acquisitus in beata virgine fuit in sũmo ad christũ. Talis em̃ amor acquisit⁹ fit ex causis accidẽtalib⁹. q̄ quidẽ inducunt z mouẽt matrem ad diligendũ filium amore magno vicz cum nouerit se a filio dilig̃i z honorari vel exaltari in gl'iam. vel magnũ sibi donuz dari: aut magna p̄ se sustinere filiuz. z sic de alijs causis accidẽtalib⁹. Sed oĩes tales cause fuerunt hic in summo. Nunq̃ em̃ aliquis filius suã matrẽ tantũ dilexit sicut christus v̄girnẽ. Nec vnq̃ quis tantũ honorare potuit sicut deus seruiendo z honorẽ exhibendo beate virgini fecit: quoniã christ⁹ deus erat subdit⁹ illi Lu. ij. Nec potuit q̄s matrẽ dignificare sicut christ⁹ suã: quã exaltauit vt esset regina mũdi z dña angelorum ac creaturarũ omniũ. atq̃ qđ summũ est vt sit mater veri dei. ¶ Denicq̃ nullus fili⁹ tantũ dare potuit sue matri: sicut christ⁹ v̄girni quoniã dedit oĩa dona gratiar̃ z dignitatum ac scientiar̃ oĩa dona beatitudinũ et meritor̃. Et insup seip̄m dei filium dedit sibi in filium amplexandũ osculandũ fouendum z portandũ. Preterea null⁹ filius tot z tantas penas sustinuit p̄ sua matre: sicut christus p̄ v̄gine z etiã p̄ toto genere humano: quia passio christi oĩes penas hoĩm p̄ponderauit z supauit. ¶ Hec certe p̄sideras Maria poterat dicere illud p̄s. Quid retribuã dño p̄ oĩbus que retribuit mihi. Magnificat ergo ania mea dñm z exultauit zc. ¶ Tercius amor gratuitus fuit in beata virgine in sũmo: quia ex quo voluntas nõ ferk nisi in cognitum. vt ait p̄bus. iij. de ania. et Augu. x. de trini. ca. j. Firmissime inquit nouimus nõ nisi nota amari posse. Cuz igitur beata virgo deum amplissime cognouerit: z hunc suum verũ filium natum z vnicum quẽ sciuit de sp̃ussancto p̄ceptum: z virginitate manente editũ zc. Sequit̃ quoq̃ q̄ sicut nouit p̄ ip̄m oĩi gratia se repletã copiosissime ita amauerit sup oĩes.

¶ Articul⁹ scõs q̃ declarat̃ qualiter btẽ v̄ginis charitas fuerit maior in via q̄ charitas eorum q̃ in patria z circa hoc occurrentes difficultates soluunt̃.

Secundū restat mysteriū de hui⁹ excellētissime charitatis noticia seu declaratione vt scire possimus q̄liter ip̄a btā virgo in statu hui⁹ vie posita excellentiorē habuerit charitatē p̄ oīb⁹ etiā angelis et sc̄is in patria seu gl'ia exñtib⁹. Uñ vt ꝑ lucidius clarescat. Notādū q̄ tres possunt formari rōnes q̄ difficultatē faciūt in re ista.

¶ Prima ē q̄ stat⁹ h⁹ vie inferior ē statui p̄rie ꝗ sūma charitas vie iferior ē infima charitate p̄rie. Uñ maiorī charitat⁊ dulcedine fruitur minim⁹ angel⁹ vel sanct⁹ in celo: q̄ maximus sc̄us exist̄s in via: q̄ ille fruit fruitōe gl'iosa, iste ꝙ nō, ꝗ nō videt quō charitas ꝓginis in via excellētior fuerit vel eq̄lis charitati sctōr in patria. ¶ Scōa rō: q̄ si beata virgo habuiss⁊ maiorē charitatē in via q̄ angeli vel sancti in celo, sequit q̄ ip̄a habuisset maiorē fruitionē t frueret in via p̄ modū patrie: q̄ vt ait Aug. li. de doctrina x̄piana. Et allegat a magr̄o sniar̄. li. j. di. j. Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter se, qō si sic sequit q̄ ip̄a btā virgo in via fuisset cōprehendēs qō nō ꝓcedit: q̄ solus x̄ps fuit simł viator t cōprehēsor, vt dicit Aug. ¶ Tercia rō q̄ Dat. xj. ait saluator. Inter natos mulier̄ nō surrexit maior Johe baptista, q̄ aūt minor est in regno celor̄ maior est illo. Ilo dicit, Oīs sanct⁹ qui est cū deo maior ē eo ꝙ adhuc est in mūdo. Itē sup illud, Ecce ego mitto angelū meū, glo. dic̄, Nouissim⁹ angel⁹ celi maior est q̄is hoie. Nō videt ꝗ quō btā virgo in via habuerit maiorē charitatē q̄ minim⁹ angel⁹ in celo. ¶ Ad hec respondēdo ex ꝓbis Alber. sup missus est, ca. xcix, pono tres ꝓpitates q̄bꝫ res ip̄a clarescit t p̄ has solui p̄nt p̄dicte rōnes difficultatez facientes. ¶ Prima ꝓpitas, Charitas btē ꝓginis in statu vie fuit maior oīmi charitate pure creature: etiā exist̄tis in statu patrie: licet nō f̄m actū fruitōis gl'iose: tñ f̄m substātiaz Declarat. Nā charitas btē ꝓginis in via licet fuerit maior charitate oīm angelor̄ t sanctor̄ q̄ntū ad subam sicut ꝓbatū est p̄ rōnes ꝓmo articło positas, tñ vtiq̄ minor fuit q̄ntū ad actuz charitate minimi sc̄i patrie vel angeli. Q̄ aūt maior substantia est minor in actu ꝑ facit subiecti cōditio: ꝓtrariꝫ ꝓiūctio motoris mior attractio: que tñ attractio sp̄ī actu esset si ex pte attrahibilis impedimētuz nō staret. Haz f̄m illud Sap. ix. Corp⁹ qō corrūpitur aggrauat aiam t deprimit sensuz multa cogi. Exemplū a sil'i. Videm⁹ em̄ q̄ sol est multo maioris luciditatis q̄ luna: et tñ q̄nq̄ luna magis illuminat in nocte aere puro q̄ sol in die aere obscuro. Itē ignis in clibano accensus ē multo maior q̄ lumē in pua candela: t tñ pl⁹ illumiat domū candela accensa in mēsa q̄ ignis ardēs intus ī clibano inclusus. Ita nō est incōuenies si maior charitas f̄m substātiā vel maior lux gr̄e in subiecto passibili ꝓiuncto corp̄i passibili t grosso: q̄si ignis inclusus minus imutat t mouet actualiter q̄ minor lux gl'ie t minor charitas in subiecto impassibili t gl'ioso tā q̄ sibi ꝓportionato. i. in angelis t sc̄is p̄rie. ¶ Scōa ꝓpitas, Fruitio charitat⁊ in btā ꝓgine p̄ statu vie licz fuerit inferior fruitōe cōprehēsor̄ q̄ntū ad actū, fuit tñ maior q̄ntuz ad effectum. Declarat: q̄ charitas t fruitio cōprehēsor̄, i. angelor̄ t sanctor̄ in patria: nō est in statu merēdi q̄ntū ad p̄miū substātiale. Quilibet aūt actus charitat⁊ in beata virgine p̄ statu vie fuit meritor⁹ vite eterne t btūdinis: angelor̄ t sctōr oīm btūdinē trāscendētis. Uñ licz ip̄a nō fuerit cōprehēdens in via: nec fruebat actu: gl'iosa fruitōe patrie celestis nisi forte ad tps q̄n dabat sibi vt viderit diuinā essentiā. Sic ei ꝑ Moysi t Paulo in via datū est vt viderint diuinā essentiā: sicut dicit Aug. li. de videndo deum. Nō est ambiguū q̄n a fortiori mr̄i dei ꝑ ꝓuilegiū fuerit ꝓcessum, q̄m vt testat Damasce, ip̄a a nullo illustriū vincit. Nihilomin⁹ in ip̄a fuit maior charitas f̄m effectuz q̄ in oībus sanct⁊ t angelis: q̄ oībus excellentiorē btūdinē meruit quolibz actu charitatis. Nam vnico ꝓsensu t verbo cuz ait. Fiat mihi f̄m verbū tuū Lu. ij. plus meruit q̄ oīes sancti t angeli: vt vicz fieret mat̄ dei: regina celi: dña angelor̄ t totius mūdi. ¶ Tercia ꝓpitas: charitas btē ꝓginis modo in statu patrie ꝓportiōabiliť maior dei formior t gl'iosior est charitate oīs pure creature tam q̄ntū ad substātiā q̄ etiā q̄ntū ad actum sc̄z fruitōnis glorioſe. Ratio: quia vt canit ecclesia Exaltata est ip̄a sancta dei genitrix sup choros angelor̄ t sanctor̄ ad cel̄estia regna, sed supiores habent excellentiꝰ p̄fectiōes iuferior̄, vt dicit Dyoñ. de ange-

lica hierarchia. ḡ ꝛc. Hinc ps. Astitit regina scz ꝑgo dei mater a dextris tuis. i. in potioribꝫ bonis glie ꝛ gratie. in vestitu deaurato charitatꝭ q̄ est vestis nuptialis q̄ scz charitate decorat aīa ꝛ vnit deo. circūdata varietate. s. sctō ꝛ. Oēs q̄ppe scī admirant ei⁹ gliam: ꝛ tota celestꝭ curia illustrat ac delectatur ꝛ iocundat in ei⁹ glie fulgore. O q̄s betū illud regnū. O q̄s gliosuz illud habitaculum vbi cū ꝑpo ꝛ ei⁹ sctā mre regnāt oēs sancti. O de⁹ magne. O iesu bone. qñ erit illud tps felicissimū: ꝛ illa hora iocūdissima: q̄ vi debim⁹ tue mris gliaz in letitia: ꝛ pfruemur tue faciei noticia p eterna secula.

¶ Articul⁹ tercius q̄ charitas ꝑginis erga deū ꝛ dei filiū fuit p̄cipue duodecim pfectionis circūstātijs gliose sublimata p̄ alijs.

Circa tercū misteriū de circūstātie pfectione notare possum⁹ ad numer duodecī stellaꝝ in ei⁹ corona capitis duodecim pfectiones seu circūstātias ꝛ pretates charitatꝭ btē ꝑginis q̄bus extitit gliose decorata ꝛ excellenti⁹ sublimata q̄ in tribꝫ q̄ternarijs ordinant. vt patz intuēti in p̄senti figura. Nam charitas btissime virginis marie fuit

¶ Primo naturalis.
¶ Scō totalis.
¶ Tercio singularis.
¶ Quarto certitudinalis.
Quinto conformalis.
¶ Sexto transformalis.
¶ Septimo reuerentialis.
¶ Octauo insupabilis.
Nono predelectationis.
¶ Decimo prefamiliaris.
¶ Undecimo preseraphicalis.
¶ Duodecimo p̄acceptatōis diuinalis.

¶ Capitulum. I.

Primo dilectio seu charitas btē virginis fuit naturalis: q̄ tanq̄ mater naturaliter īmo plusq̄ alia mater dilexit. vt patz sup̄. Alij ei oēs diligūt tāq̄ serui dñm. Ut aūt dicit Aristo. viij. ll. ethico. Inter dñm ꝛ seruū nō est naturalis amicicie amor ꝑm qō seru⁹: sz bñ ꝑm q̄ homo q̄ ꝑm qō seru⁹ ē sibi. id est dño dissimilis. licz ꝑm qō homo sit sibi similis. Hec ibi. Qō si dicas homo etiā naturaliter deū diligit. q̄ ꝑm animā ad imaginē dei fact⁹ est Gen. iij. Et ꝑm corpus etiā est ad similitudinē ei⁹. quia de⁹ homo fact⁹ est ꝛc. ¶ Dico q̄ ꝛ si possit esse alīq̄ mō naturalis dilectio hoīs ad ꝑm deū: tñ īmproportionabiliter dilectio naturalis beate Marie excedit. q̄ ei⁹ dilectio ē materna que est maxima dilectionū naturaliū. vt patet p̄ Arist. viij. ethico. vbi habet q̄ pentes plus amant filios q̄s econuerso. q̄ pl⁹ sciunt pentes q̄ filij ex eis sunt nati q̄s econuerso. Patres aūt plus diligūt filios q̄s etiā p̄ies quia certiores sūt de eis ꝛ plus laboris habent circa eos. Hec ibi. ¶ Ex q̄ patz q̄ maxima inter oēs naturales dilectōes est materna dilectio. licz ḡ angeli vel sancti diligāt deū naturaliter filiali vel ꝑfz amēt fraterno amore. excedit tñ marie dilectio incompabiliter: sicut ꝛ excedit improportionabiliter naturali ꝑpinq̄tate silitudine q̄z gratuito amore ac acq̄sito supemineter oīb⁹. ¶ Scō charitas marie est totalis: nulla em̄ creatura p⁹ ꝑfz pfecti⁹ impleuit p̄ceptū illud: diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo ꝛ ex tota aīa tua ꝛ ex tota mēte tua ꝛ ex oīb⁹ viribꝫ tuis Deut. vj. Luc. x. ꝛ Math. xxij. q̄s btā virgo Maria. que ꝑm Alexan. de hal. sup Lucā dilexit toto corde oēs cogitatōes suas ī deum dirigēs. Tota aīa: oēs affectiōes suas in deū retorquēs. Tota mēte. i. intentiōe oēs opatiōes suas ꝓpter deū faciēs. totisq̄ viribꝫ ꝛ toto posse: nil de cōtingētibꝫ obmittens sz q̄cquid facere debuit faciēdo. Uñ ipa ī canticis scribit: plena charitate ꝛ dilectōe ꝛc.

¶ Tercio charitas ꝑginis fuit singularis: tuz q̄ nec silem habuit nec habitura est sequentē: vt canit eccl'ia. tū quia singulariter deum tñmō ꝛ nil extra deū q̄siuit. iuxta illud p̄s. Unā petij a dño hāc req̄ram vt inhabitē ī domo dñi oīb⁹ diebꝫ vite mee. Et iterum. Quid a te mihi est ī celo ꝛ quid volui super terrā. q̄sl diceret. nihil aliud a te. Uñ dicere potuit illud Augu. li. solilo. Mens mea deus tibi deuota tuo amore suspēsa. Tibi soli suspirans: tibi inhians: te solū desiderans: nil habet dulce nisi de te loqui: de te audire ꝛ tuam gliam ac memorialē frequēter corde reuoluere. Quicq̄d mihi p̄ter deum ē: dulce nō est. Quicq̄d vult mihi dare dñs me⁹ totum auferat: tñmō se mihi det. Hec ibi.

¶ Quarto charitas beate virginis fuit certitudialis. Cū em̄ de alijs sc̄ptū sit Eccs. ix.

Nemo scit vtrū odio vel amore dign⁹ sit, ℞ locū in btā virgine nō habuit qz certissima fuit infallibiliter z indubitāter de diuīa charitate ex gratia singularissima. Nā z si de cōmuni lege nemo sciat se esse in charitate certitudinaliter, aliq̄bus tñ sanctis ex speciali ꝓuilegio ꝓcessuz est a deo q̄ eos certificauit p reuelationē: vt securitatis gaudiuz etiā in hac vita in eis incipiat z fortius magnifica opa ꝓsequent̄ z mala ꝓsentis vite sustineāt. Sicut ptz de aplis z Paulo dicēte Rom. viij. Certus sum inq̄t qz nec fames nec gladius nec creatura aliq̄ poterit nos separare a charitate que est i xpo. Nez certitudo charitatis marie fuit ꝓcellentioz oim sctōz certitudine fm Alber. sup missus est. ca. cvij. q̄ nīā in alijs est certitudo p sciam a posteriori ex effectu. Certitudo aūt btē ꝑginis q̄ sciuit se nō posse separari a deo fuit p modū cause: eo q̄ sciuit se mrem dei esse z in vtero sanctificatā ac nō posse peccare: z p ꝓsequēs sciuit se nō posse separi a deo. ¶ Sed ℞ queri potest quō excedat certitudo charitatis vie in Maria certitudinē charitatis angelorum z beatoz in patria: cum illoz certitudo sit oīm securitate tentionis plenissima.

¶ Rñdendo p huius lucidioꝛi declaratōne nota q̄druplicē differētiā quā ponit Petr⁹ aureoli in suo cōpendio li. v. Haz ꝓmo sūt q̄dam q̄ sciunt se certitudinaliter nō esse in charitate nec habere dei charitatē: vt ptz de demonib⁹ z dānatis, z etiā de hoīb⁹ viatoribus qui sunt in actu peccandi mortaliter: vl̄ in ꝓposito: qz scriptum est Sap. xiij. Odio est deo impius z impietas eius. ¶ Secundo alij sunt qui cognoscūt se habere charitatem vel esse in charitate ꝓiecturaliter p aliqua signa inquātū quis expitur z ꝓcipit se delectari in deo z ꝓtemnit res mūdanas: et nō est sibi ꝓscius alicuius mortalis peccati sentitq̄z in seipo diuini amoris calorē z degustat eius dulcedinē fm quē modū potest intelligi illud Apoc. ij. Vincenti dabo mānna absconditū: qō nemo nouit nisi qui accipit. s. p expentiā dulcedinis: qm̄ teste Bern. Solus exptus nouit credere quid sit iesuz diligere: ista tñ cognitio ipfecta ē z ñ certitudinalis absolute sed tm̄ ꝯiecturaliter, vñ aplus. j. Thoz. iiij. Nil mihi cōscius sum sed nō in hoc iustificatus sum z̄. Et ps. Delicta quis intelligit z̄, put hec dicit beatus Tho. j. ñ. q. cxij. arti. v. vbi querit vtrū aliquis scire possit se habere gratiā. Et hic modus cognoscendi scz p aliqua signa est communiter viatoz. ¶ Tercio alij sunt qui certitudinaliter cognoscunt se esse in charitate vel habere charitatē diuinā sicut ptz in his qui sunt in patria: sancti vero in via positi possunt aliqui de hoc certi esse nō nisi p diuinā reuelationē vt dictū est sup̄, quia cū vera charitas dei nō nisi p spm̄ sanctū diffusa est in cordibus nostris, vt dicit aplus, excedit limites nostre nature. Deus quippe charitas est et qui manet in charitate i deo manet z deus in eo. j. Johis. iiij. Et ideo sicut ꝑsentia dei in nobis vel absentia p certitudinez cognosci nō potest, fm illud Job. ix. Si venerit ad me nō videbo eum, si autez abierit nō intelligaz. Ita homo in via ex seipo nō potest p certitudinē dīudicare vtrū sit in charitate vel gratia, fm illud. j. Thoz. iiij. Sed neq̄z meipm iudico qui autē iudicat me dñs est: nisi hoc reueletur sibi a deo.

¶ Quarta differentia poni potest certitudo beate virginis que inter comꝑhensores z viatores habuit se medio modo p participationē fm Alber. sup missus est. ca. lxxxxix. Talem inquā pticipationē q̄ accepit meliorem ptem a quolibet extremoz. Nam comꝑhensores habent charitatē z eius certitudinem fm actus pfectionē: sed tamē ꝓter merendi conditionē. Viatores habent cuz merendi conditōe sed cum actus impfectione. Etem̄ certitudo viatorum q̄ sint in charitate etiam si sit p reuelationē: nō est ita absolute pfecta fm actuū pfectionē vt vl̄ amitti nō possit eorum charitas p peccatū mortale: vel saltez remitti aliquādo p peccata venialia. ¶ Ipa aūt beata virgo habuit certitudinē charitat̄ infallibiliter z absolute cū actuum pfectione fm comꝑhensores z cuz merendi conditōe fm viatores: vnde habuit eam excellenti⁹ viatoribus quantū ad actus z comꝑhensoribus q̄ntum ad effectum. Hec Albertus.

¶ Capitulum secundū ꝓ secundo quaternario.

Secūdo quaternario, z quo ad premissa in ordine quinto charitas beate virginis fuit conformalis: quia super oīnes fuit conformis diuine voluntati in sua voluntate. Hoc em̄ facit charitas

vt intãtũ ꝺcordet cũ amato inq̃ntuꝫ amat. Unꝰ Catho dicit. Cõcordia nutrit amorez. Et Hiero. Amicoꝝ est idẽ velle z idẽ nolle. Hinc z Johis. xiij. Si q̃s diligit me ꝑmones meos seruabit. Sicut ḡ btã ꝓgo ꝑ alijs amauit: ita ꝑ oĩb tota volũtate: toto aĩo: z tota intẽtione diuĩe volũtati ꝯformata fuit: adeo vt q̃si vnã aĩam seu volũtatẽ ꝑ oĩa habuerit cũ xp̃o. vt dicere posſit illõ ps. xxxix. In capite libri scptum est de me vt facerem volũtatẽ tuaꝫ deus meꝰ volui z leticie tue in medio cordis mei. Nã ipa toto corde ℞ solum desiderabat: hoc maximũ solatiũ reputabat vt pater celestis suaꝫ tm̃ voluntatẽ in ipa ꝓficiat: siue exercẽdo in aduersis: siue cõsolando in ꝓsperis: siue deꝑmendo vl̃ quõcunq̃ sibi magis placeret zc. ¶ Sexto eius charitas fuit trãsformalis: quia totaliť erat ipa ꝑ charitatẽ transformata in xp̃m: vt tota maneret z viueret in xp̃o: z xp̃s in ea, iuxta illud Gal. ij. Christo ꝯfixus suꝫ cruci: viuo ego iã nõ ego: viuit ꝺo in me xp̃s. Unꝰ optime ipa ꝑ alijs dicere potuit illud btĩ Ignacij. Amor inquit meꝰ crucifixus est ī christo Si nempe seraphici spũs ꝑ suũ amorẽ trãsformanť in xp̃m crucifixũ: adeo q̃ sicut ait Francis. maronis. Qui intime cerneret seraphĩn: cerneret in eis stigmata xp̃i exp̃ssa intellectualiter: sicut sensibiliť fuit in btõ Frãcisco. multo fortiꝰ hoc putãdũ credo de aĩa btẽ virginis Marie: que tota xp̃o cõfixa est cruci: tota trãsformata in xp̃m deũ. Si petas quõ sic amor transformat aĩam in xp̃m deũ. Dico z declaro sic. Dicit enĩ Aristo. j. phicoꝝ. z. vij. lib. metha. Forma dat esse rei Exẽpligra. si ex ligno formať mensa vel scãnũ illud lignũ a forma mẽse capit esse mẽse vel scamni: vt dicať vera mensa vel scamnũ z si in cera imꝑmať sigillũ: ex illius forma sigilli capit cera esse talis sigilli id est regis zc. Ita a silĩ vniuscuiuscq̃ vitij in aĩa impssa forma: dat esse tale ipi aĩe vel homĩ quale est ipm vitiũ vt vicz exquo auaricia est vitium terrenũ facit hoiez esse terrenũ Luxuria quia est vitiũ carnale reddit hoiem brutalẽ seu carnalẽ z nõ spũalem. Superbia z inuidia atq̃ ira sicut est vitiũ diabolicũ: ita facit hoiem diabolicũ. ¶ Eodẽ mõ ꝑ cõtrarĩ ex quo charitas est virtꝰ diuina. Iuxta illud. j. Joh. iiij. Deus charitas est. ergo dat aĩe eẽ diuinũ vt qui manet in charitate in deo manet z deꝰ in eo. Hoc est qꝺ dicť Aug. Unusquisq̃ talis ẽ qualia amat. si terrã amas terra es. si celum celestis es. si deũ nõ audeo dicere quia deꝰ es. Audi ꝓphetã dicentẽ. Ego dixi dij estis z filij excelsi oĩes. Hec ille libro de verbis dñi. Hic z Hugo li. de claustro aĩe ait. Scio inquit aĩa mea qz amor est vita tua z ipa via amoris in eiꝰ quẽ amas similitudinẽ transformaris. Sicut ergo beata virgo xp̃m sũme amauit ita sũme z tota liter esse diuinũ z christiforme sup oĩa creata habere dinoscit. ¶ Septimo amor marie ad xp̃m fuit reuerẽtialis. Est aũt reuerentia mixta cum dilectõe timorosa subiectio z hec excellentissime fuit in virgine que sicut amore ita z timore diuino plena fuit. ¶ Si diceres quid timoris habuit Maria. rñdetur q̃ in maria timor seruilis nõ fuit inq̃ntũ notat seruilitatẽ eo q̃ ipa nũq̃ peccauit: nec in ea fuit timor initialis qui est impfectoꝝ. quia virgini omne bonũ ꝑfectissime affuit. Fuit ergo in Maria timor castꝰ Hic timor habet duos actus, vnus est ꝑm statũ vie q̃ ẽ timere separi a deo z iste nõ fuit in maria qz fuit certissima de inseparabili dilectõe ꝺi. Alius actus est ꝑm statum patrie qui est reuereri deum. Haz teste ps. Timor dñi sanctus ꝑmanet in seculũ seculi. ergo z in patria erit sed nõ nisi ꝑm actũ istũ scz reuereri deũ. Et hoc mõ Maria timore dei plena fuit super oĩes viatores. Hec Albertꝰ sup missus est ca. cvij. Unꝰ credit q̃ btã Maria q̃tienscũq̃ accessit vt xp̃m lactaret vel balnearet vel in vlnas susciꝑet: vel alloquereť: sp ꝑnus genuflexo xp̃m quẽ sciuit esse deũ verum adorauit. Sicut etiã facit ꝑsbyter quoties euãgeliũ tangit siue in missa siue alias vt idipm repsentet eccl̃ia fuisse in dei matre Maria. ¶ Octauo fuit insupabilis. Unꝰ Cañ. viij. dicit deꝰ ad mariã. Pone me vt signaculuꝫ sup coꝛ tuũ. s. in amoris affectione vt signaculum sup brachiũ tuũ. s. in arduoꝝ opatione qz fortis est vt moꝛs dilectio. Sicut enim moꝛs a nullo perimiť sed ipsa est tam fortis vt oĩa perimat. sic Marie dilectio oĩa cõtempsit dura sicut infernus q̃ tam dure tenet quẽ semel recipit q̃ nunq̃ dimittit. Sic maria nunq̃ a dilectione xp̃i auelli potuit. Unꝰ subditur. Aque multe id est tribulationes z penalitates huius vite nõ potuerunt extinguere charitatẽ: nec flumina id est ad-

uersitates obruerũt charitatẽ eius. ¶ Nam cũ oĩes discipuli relicto ihu fugissent, ipsa beata virgo vsq; ad mortẽ xpo patienti astitit z cum ipo in corde p gladiũ dolozis vulnerata extitit zẽ.

¶ Cap'lm. III, p tercio quaternario.

Tercio quaternario, z in ordine ad pmissa Nono charitas beate virginis fuit pdelectabilis. Naz q̃d dulcius: quid suauiꝰ: quid delectabiliꝰ diuini amoris dulcedine, vt eĩ ait Ambro, super Luc̃. Qui xpm interno recipit hospitio per amoris sensibilẽ gr̃am: maximis pascit exuberantiũ delectationib; voluptatuz. Quid putas quanta dulcedo charitatis fuerit in virgine que xpm nouẽ mensib; in vtero portauit z semp in corde pseutẽ p gr̃am tenuit. Si spũsctũs qui est spũs paclitus alijs deuotis mentibus tanta psolatiõne se infudit vt sermo exprimere nõ valeat. Aliquãdo supernoz donoz gustum cumulatꝰ degustãdum influendo. Aliquãdo noticiã secretoz z reuelatões mysterioz imittendo. Aliquãdo secuz eternaliũ bonoz faciendo, nũc iuxta ilũ: nunc ebrietatẽ spũs supfundẽdo adeo q̃ mens tam ineffabiliter gaudiũ z dulcorẽ tã indicibilẽ pcipiat z intantũ ex magn amoris z gaudij fortitudine feruoz spũs excrescat: vt se cohibere nõ valeat intra se. Et aliquãdo in excessuz ptemplatõis rapiat: z mlta alia inexplicabilia solacia facit spũsctũs. Quid ergo existimas quãta delectatiõe dulcedinis beata dei mater abundauit q̃ super oĩes spũsancto plena fuit. Hic Eccĩ. xxiiij. scribit. Qui edunt me adhuc esuriũt. quod dicit ex eo, quia charitate dei satiari nõ possunt p̃ delectatõe qui eã degustant exprimẽtali assuefactõe: z p̃ psequẽs beata Maria assuefacta diuis dulcedinib; siue vigilando siue dormiẽdo: siue aliud q̃d faciẽdo: sp irremissibiliter nouas z varias dulcedines diuinas accrescentes degustabat in deo. vt diceret cũ p̃s. Sitiuit ania mea ad deũ fontẽ viuũ quãdo veniã z apparebo añ faciez dei. Notãter dicit ad deum fontẽ viuũ: quia sicut fons viuus semp scaturit aquas nouas sic in Maria q̃aduixit semp z continue nouas z ineffabiles delectões quas exprimere neq̃mus nos peccatoz facieb at xps deus ebullire ex fonte diuitatis. ¶ Decimo charitas Marie fuit amoris pfamiliaris. Luz eñ nulla creatura auderet deũ ptingere vel in modico. Virũ videt de ista vna puella Maria q̃ tãtuz fuit deo familiarissima sup omnẽ creaturã ptingẽdo, vicz balneãdo: lactando: amplexando zc. ¶ Quis angeloz ac beatoz auderet h̃ deo facere, tam sũmũ regem tam familiariter ptingẽdo, Vñ Aug. li. de natura z gr̃a dicit. Illa vero singulari gr̃a puenta atq; repleta est scz gaudendo q̃ ipm haberet ventris sui fructũ quẽ ex initio habuit vniuersitas deum. Hec ille. ¶ Undecimo charitas btẽ virginis fuit pseraphicalis ardoris. Est aũt notãdũ q̃ sm Dyoñ. li. angelice hierar. ca. vij. zc. q̃nq; ponunt̃ p̃ prietates seraphici ardoris seu amoris q̃ ferunt̃ in deum z supemineter fuerũt in beata virgine. quas q̃dem p̃prietates sm qõ dicit Linconiẽn. cõmentatoz ibidẽ didicit Dyoñ. a btõ Paulo quẽadmodũ ipe idẽ raptus in terciũ celũ vidit z sibi tanq; specialissimo discipulo reuelauit. ¶ Prima p̃prietas ẽz semp mobile. ¶ Scda incessabile vel infinibile.

¶ Tercia ẽz calidũ. ¶ Quarta dicit acutum. ¶ Quinta dicit supferuidũ. ¶ Semp mobile sm qõ dicunt Hugo z Linconiẽn. significat amationẽ nõ interruptã quiete siue pausatione. quia sicut ignis in sua flãma sp mouetur, sic amoz seraphicus sp fertur in deuz actu. ¶ Incessabile vel infinibile significat q̃ nunq; terminat̃ duratõne. Sicut eñ ignis nõ habet terminũ in agendo sz semp crescit in maiꝰ dum inuenit auctaz materiã in qua accẽdi potest, sic amoz z actio seraph nõ bz terminũ in amando deuz q̃ cum sit infinite bonitatis sp inuenit̃ in eo qõ amorẽ nouo modo accendat z dulcificet alliciat z delectet. ¶ Calidũ significat quia illa sacietas ex desiderio semp accendit̃. Hoc est qõ Greg. in moral. de desiderio z satietate sctõz i patria dicit sic. Desideriũ q̃dem anxietatẽ habet: satietas fastidiũ. Ne ergo sit i desiderio anxietas: desiderantes sancti satiant̃: ne sit i satietate fastidium, satiati desiderant q̃ sitientes satiabimur et satiati sitiemus. Hec Grego. Et ratio sm Tho. ptra gentiles li. iij, quia diuina essentia semp cũ admiratõe videtur cũ nullus intellectus eã comphendat sed oĩa creata ipa transcẽdat, cum igit̃ intellectus beati sp habeat in diuina essentia qõ admiret z alliciat nunq; fastidit eam videre z amare: sed semp z cõtinue delectat

videre qđ amas ⁊ amare qđ vides. Uñ sa-
tietas ex desiderio ⁊ desiderij ex satietate sp
accendit, iuxta illud Eccl. xxiij. Qui edunt
me adhuc esurient. ¶ Acutū significat ꝑm qđ
dicit Hugo quēdā impetū amoris ⁊ vehe-
mentiā ardētis desiderij q̄ nō q̄escit donec
intret ⁊ penetret vt ibi sit vbi ipm qđ amat
cū ipo ⁊ in ipo vt nō solum ab illo calidū sit
sed transeat acutū in ipm. Supferuidū ꝯo
ꝑm eundē dr ex hoc q̄ id qđ feruet quadaz
caloris vehemētia iactatur supza se. Acutū
ergo amoris est cū oīa trāscendēdo despi
cit. Supferuidū aūt cū etiā seipm ꝯtemnē-
do relinq̄t, fit ergo míro mō vt dū ꝑ dilecti-
onis ignē in illū sustollit qui est sup̄ se p vim
amoris feratur in illū solum q̄ surſuz est ap-
petendū cogitandū ⁊ desiderādū: nec se nec
aliquid aliud cogitat: aut desiderat dū illuz
solū amat. Hec Hugo ⁊ ꝯcorditer Linco-
nien, cōmētatores lib. angelice hierar. Uñ
oēs istas ꝓprietates ⁊ singulas excellētissime
q̄ntū possibile fuit pure creature viatrici ꝑ
alios fuisse in via ⁊ nunc in patria beatifica
fruitione fore in charitate beate ꝙginis nul
li ambiguū est. ¶ Duodecimo charitas be-
ate ꝙginis marie fuit ⁊ est ꝑacceptatōis di-
uinalis. Eius q̄ppe charitas tā grata tā ꝑac
cepta erat deo: ⁊ tātū eā reamauit de⁹ ꝑ oīb⁹
creatur⁹ q̄ ab eterno ꝑ nulli⁹ creature amo-
re intātū allicerē ipe deus ad incarnādū et
ꝑtiendū: ac queq̄ salut⁹ nostre opa facien
dū sicut ꝑ amorez charitate btē ꝙginis quā
eternaliter ꝑnouerat ⁊ ꝑordiauerat fore hu
mane redēptionis mediatricē, quod ostēn-
ditur tripliciter.

¶ Primo ex diuīe incarnatōis motiuo.
¶ Scdo ex diuīe vnionis facto.
¶ Tercio ex diuīe cōdescēsionis signo.

Primo inquā ex diuīe incarnatōis motiuo
Quero nēpe: qđ mouit potissime deū ad tā
tā humilitatē ⁊ miscōiam vt vicz ꝑ nobis i
vtero ꝙginis descēdendo inclinarē, in sta-
bulo nascerē, in arto ꝑsepio vilibus pānis
inuolu⁹ locarē: ⁊ multa incōmoda huius
vite misere paterē: frigus: calorē: famē: sitiz
rē. ¶ Amplius vt capetur: flagellis cederē: spi
nis corōnarē: derideret: cōspuerē: crucis
patibulo suspēderetur. vulneraretur: moze-
retur: sepeliretur: ac queq̄ opera nostre sa-
lutis operaretur. ¶ Ad qđ respōdē q̄ cha
ritas: tū quia ex mera ⁊ liberali charitate de
us fecit hec oīa dicente apl'o. Propter ni
miā charitatē qua dilexit nos de⁹ misit filiū
suū in sil'itudinē carnis peccati: tuz quia vt
nos ad suā charitatē attraheret opa salutis
nostre ꝑ seipm opatus est dñs. vt dic̄ Ber.
Uñ ps. Dis ꝓsūmatōis, i. opatiōis dei vi-
di, i. cognoui esse finē latū mādatuz tuū glo.
id est ꝑceptum charitat⁹ qđ est nimis latuz
quia extendit etiaz ad inimicos q̄s diligere
debem⁹ ꝓpter deū. Hec glo. Claret ergo qz
hec oīa fecit charitas: qđ manifeste docet
Hugo li. de charitate di. sic. O charitas ma
gnā vim habes que deū de celo potuisti tra
here ad terrā. O q̄ fortе vinculū tuū quo li
gari potuit de⁹ (nam mille vincula deū liga
tum ad colūnā ⁊ affixuz ad crucē tenere nō
valuissent nisi charitatis vinculū tenuisset)
Nescio inq̄t quid mai⁹ in laude tua dicere
possum q̄ qđ deū de celo traxisti in terram ⁊
hoiem ad celum leuasti de terra. Hec ille.
Sz qm̄ nulla fuit vel potuit esse maioz cha
ritas post xp̄m q̄ ea que fuit dei ad btāz vir
ginē mrem ⁊ ecōuerso, ergo de⁹ ꝑ nulli⁹ cre-
ature amore sic alliciebat ad incarnandū ⁊
patiendū atq̄ cetera opa salutis nostre pfi-
ciendū q̄ ꝑ charitate btē ꝙginis. ¶ Scdo
ostendit ex facto diuīe vnionis: quia chari
tas est que vnit amātē cum amato. Unde
charitas dr q̄si chara vnitas, sicut habet li.
de spū ⁊ aīa. Sz cū cū nlla creatura sic vni
tus est de⁹ sicut cū btā virgine cuius nō so-
lum anīa copulata est deo ꝑ gr̄am sz etiā de
purissima portōe sanguis caro assumpta i-
dissolubiliter vnita est deo in xp̄o, q̄ sūme ac
ceptatōis diuīe extitit ꝙginis charitas sup̄
charitatē oīm creaturaꝝ: adeo vt in ei⁹ car-
nis portiōe singularissime sibi vnita omniū
oparetur salutē. ¶ Tercio q̄ charitas bea
te ꝙginis sūme alliciat deū ostēdit ex signo
diuīne cōdescēsionis, qz vicz de⁹ magis cō-
descēdit ⁊ obedit ei⁹ volūtati in oīm petitio
ne q̄s volūtati oīm creaturaꝝ ⁊ ipa magis ꝑt
impetrare suffragia suis deuotis q̄s oēs an
geli ⁊ sancti. Nam ipa exq̄ est dei mater ha
bet ius qđāmō etiā ꝑcipiendi: neq̄ phas ē
aliq̄d negari ei a deo, iuxta illud, iij. Reg. ij.
Pete mater mi: neq̄ em̄ phas est vt auertā
faciē meā. Unde legit cuidā sancto reuela-
tum fore q̄ beata virgo inter alia boc habz
vnū gaudiū magnū in celo q̄ vicz deus tā
ta charitate tenet ad eā vt ad votum conse

quatur quicquid postulauerit p quibuscũ qꝫ suis deuotis, sicuti hoc plurima exempla ⁊ miracula ostẽdũt q̃ describunt li. vlt. huius volumis, ex q̃bus q̃ placuerit poterit h̃ applicare. O itaqꝫ hõ. O fidelis ania cogita mente pia: qꝫ excellẽtissima fuerit charitas ī maria: pensa ⁊ diligẽter rumina O mens deuota: qꝫ ardẽs amor fuerit marie ad ihm: qꝫ dulcis deuotio ad dilectissimũ ei⁹ natũ dei filiũ vnicũ anie sue solatiũ: in q̃ ois ei⁹ cõsolatio ois spes: oĩe gaudiũ ⁊ oĩe bonũ. O mirabilis de⁹. O ihu me⁹ vtinã dignet exaudire pces fuuli tui vt dignũ me facias tue matri seruitiũ exhibere in terris: q̃tin⁹ vnacũ ipa ⁊ tecũ pfrui valeã in celestib⁹ gaudijs.

¶ Pars scda libri noni de excellentissima charitate erga nos siue primus atqꝫ mirna sancta dilectõe btẽ Marie.

Ego mater pulcre dilectõis

Ecci. xxiiij. ca. q̃bus in verbis spũsctõ afflante dicit a sapiẽte in psona marie clare insinuat qm̃ ipa pissima ꝑgo diligit gen⁹ hũanũ cordialissima ⁊ affectuosissima charitate q̃ vult oes hoies saluari ⁊ neminẽ perire. Vñ dicit. Ego mater pulcre dil. qõ vt patz li. v. pte. ij. arti. j. exponit. tam respectu xpi qꝫ respectu oĩm fideliũ generalit q̃bus est mater. Notat aũt in ipis ꝑbis triplex mod⁹ affectõis ⁊ amoris q̃ ipa mouet charitatiue erga hoies. ¶ Primo q̃dem ipa diligit hoies ⁊ afficit charitate intima ad eos sup eorum malo misericordissime cõpatiẽdo. ¶ Secũdo sup eoz bono cõgaudẽdo. ¶ Tercio visceroso affectu eos fouẽdo ⁊ pmouendo scz ad sũma bona glie. Primũ q̃ ad peccatores Scõm q̃ ad ꝓuersos ⁊ penitẽtes. Terciuz q̃ ad iustos ⁊ pfectos homies. Et qz in vniuerso horũ triũ sunt genera hoĩm. i. peccatorũ ⁊ in vitijs pfundatoz. Item ad pniam ꝓuersoz. Item iustoz siue pficientiũ siue pfectoz q̃ in ecclesia iusti iudicant. ⁊ vt cõmunius simul censent. Igit hoz oĩm ⁊ singuloz mirem bñissimã virgo se appellat. vt erga oes hoies suã charitatẽ nimiã ac miscõiaz infinitã oñdat. Qõ euidẽti⁹ asserit melliflu⁹ Berñ. in sermõe. Signũ magnuz apparuit ita dicẽs. Quid ad Mariã trepidat hũana fragilitas accedere: nihil austez in ea: nil terribile tota est suauis, oĩb⁹ oĩa facta ẽ copiosissima charitate cũctis hoĩb⁹ se debitricẽ fecit. vt nõ sit q̃ se abscõdat a caloze ei⁹. ⁊ quẽ admodũ sol sup bonos ⁊ malos oriꝫ indifferẽter: sic ipa oĩb⁹ se exorabilẽ oĩb⁹ clemẽtissimã exhibet nec destituit merita. oĩm deniqꝫ necessitates amplissimo q̃dam miserat affectu. Hec Berñ. ¶ Primo g̃ sicut dixi afficitur btã ꝑgo tanqꝫ mr̃ sup pctõz hoĩm malo cõpatiẽdo. Vñ nollet hoiem peccare qz scit p pctm̃ hoiem mori in ania. amittere indicibile ⁊ oĩe bonũ celeste ⁊ incurrere eternũ malũ gehẽne. Idcirco in themate se matrẽ nomiat di. Ego mr̃ pul. ⁊c. Quis nesciat mres cõdolere ⁊ deflere sup incõmoda filiorũ. ⁊ certe ipa btã ꝑgo sup oes mres plenissima ẽ miscõia ⁊ pietate atqꝫ dulcedine charitatis. iõ orat ecclia. Virgo singular inter oĩs mitis ⁊c. ¶ Scõo btã ꝑgo diligit homines ꝓuersos a pctis ⁊ penitẽtes coz bono cõgaudẽdo. si nẽpe gaudiũ ẽ angelis sup vno pctõre penitẽte Lu. xv. multo magꝫ marie est gaudiũ q̃ sup oes angelos ꝑminet ⁊ plenissima ẽ charitate. Et iõ ꝓuenienter ipsa figurat p mulierẽ q̃ habuit dragmas. x. qm̃ ipa est dña creaturaz rõnaliũ in. x. graduz ordinib⁹ existentiũ. i. in nouẽ chorꝫ angelorũ ⁊ decimo hoĩm. Et ꝑdita vna. s. hũana p pctm̃ atqꝫ inuẽta p pnie ⁊ passionis filij sui efficaciã ꝓuocauit ad gaudiũ inuitãdo amicas. i. anias sctas di. Cõgratulami mihi qz inueni dra. quã pdi. Luc. xv. Et idcirco in themate notãter addit pulchre. i. caste ⁊ gratiose ac gliose dilectiõis: qz tota pulcritudo anie est in gra ⁊ glia ad quã cõsequẽdã btã ꝑgo aniat penitẽtes ¶ Tercio ipa diligit homines iustos visceroso affectu. pmouẽdo ⁊ fouẽdo in oĩ gra optãs eis sũma bona glie celestꝫ. ⁊ ꝓptea subdit ī themate. Dilectõis. s. mr̃. diligere q̃pe ẽ alicui bonũ velle. ex. ix. li. ethi. Vere ipa oes diligit ꝑo amore. qz teste Berñ. Ipa oĩb⁹ oĩa facta ẽ. Oĩb⁹ sinũ misericordie aperit. vt de plenitudie ei⁹ accipiãt vniuersi. eger curatõez. captiu⁹ redẽptõz. tristis ꝓsolationẽ: pctõz veniã. iust⁹ gram. fili⁹ dei carnis subam. ⁊ tota trinitas glĩam. hec ille. ¶ Itaqꝫ de hac ei⁹ charitate erga. primũ id ẽ erga nos hoies ad pñs tractãtes: vt. s. recogscẽdo ei⁹ maximã dilectionẽ circa nos magis moueamur ad spem ac deuotionẽ erga ipam tria mysteria declarabim⁹.

¶ Primũ dicit mysteriũ ꝑminẽtialis ma-

gnitudinis.
¶ Scõm õr mr̃nalis habitudinis.
¶ Terciũ õr effectualis certitudinis.
¶ Articulus p̃m⁹ de magnitudine z ex⁹cellẽtia charitatis btẽ Marie erga ꝓmuz z q̃les hoĩes ampli⁹ p̃ alĩs diligañ ab ipa dei matre.

Circa ꝓmũ mi
sterĩ p̃eminẽtialis vicz magnitudinis vt valeam⁹ scire q̃z magna z excellẽtissima sit charitas beate ꝟginis erga nos hoĩes atq; p q̃ inducamur z nos eã sũma deuotõe colere tres q̃stiones occurrũt. ¶ Primo q̃rit vtrũ btã virgo habuerit charitatẽ ꝓmi. z habeat ĩ sũmo pure creature. ¶ Ad qõ ꝓtin⁹ rñdeť brevit ťm magnũ Alber. sup missus ẽ. ca. lxxxvij. q; beata ꝟgo etiã dũ fuit in hac vita habuit z mlt⁹ to magz nũc in p̃ria hz charitatẽ ꝓmi ĩ sũmo pure creature. Et hoc ꝓbatur potissime tribus rõnibus.
¶ Primo rõne diuĩe charitatz.
¶ Scõo rõne gratiositatis.
¶ Tercio rõne ꝓpinquitatis.
Primo rõne diuĩe charitatz: q⁹ vt dic̃ Aug. Eadẽ est charitas q̃ diligit de⁹ z ꝓxim⁹: eo q; ꝓxim⁹ diligit ꝓp̃ deũ z aliter diligere nõ ẽ gtuitũ. Idcirco scribit. j. Joh. iiij. Hoc mãdatũ habem⁹ a deo vt q̃ diligit deũ diligat z fratrẽ suũ. Si q̃s dixerit q̃m diligo deuz: z fratrẽ suũ odit mẽdax ẽ tẽ. g̃ q̃ hz sũmã charitatẽ ad deũ: sũmã hz ad ꝓmũ. q⁹ ꝓp̃ vnũ qõq; tale z ip̃m magis. j. posterio. Uñ cũ p̃ primus diligit ꝓp̃ deũ q̃ pl⁹ amat deũ: pl⁹ ꝓp̃ ip̃m z ťm ip̃m. s. deũ amat ꝓmũ. Hz q̃m btã ꝟgo sũmã habuit z hz charitatẽ ad deũ vt. j. pte h⁹li. ostẽsum ẽ. g̃ in sũmo pure creature charitatẽ habuit z hz ad ꝓmũ. ¶ Secũdo rõne gratiositatz. vbi em̃ ampliõr spũs scti gr̃a: ibi ampliõr charitas tã dei q̃z ꝓximi. q⁹ teste ap̃lo. Charitas diffundit in coꝛdibꝫ nr̃is p. ss. q̃ dat⁹ est nob Rom. v. Sed q̃m btã ꝟgo plenissima fuit spũssctã gr̃a. iuxta illud Luc̃. j. Spũssctũs supueniet in te. Et itez. Aue gr̃a plena. Jõ ipa plenissima ẽ ꝓximi charitate: adeo vt se ꝓtinere nõ valeat ex viscerosa charitate z pietate q̃n mox cũ ꝓpulsata fuerit effundat nob gr̃am et miseri coꝛdiã. Uñ Bern. dic̃. Maria añ ꝯceptionẽ plena gr̃a ab angelo nũciať: vt tandẽ sibi plena nob etiã fieret plena. Si em̃ vase pl̃e no aliq̃ coꝛp⁹ eidẽ imittit: q̃nto illud mai⁹ est q̃ imittit tanto de liq̃re q̃ ꝑus replebať cogit effluere ex suppleno: sz in eã iã gr̃a plenã de⁹ etern⁹ in ꝯceptõe mittit in vteꝛ eius. Jõ necesse ẽ vt sp effluat ĩ eternũ. Uas q̃dẽ liq̃re plenũ si q̃ mõ moueať defacili effũdit liq̃rẽ. sic btã ꝟgo si q̃ mõ p̃cibꝫ moueať mox effundit gr̃am. Ad cui⁹ effluẽtiã ipa oẽs invitat Eccĩ. xxiiij. di. Trãsite ad me oẽs q̃ cõcupiscitz me z a generatõibꝫ meis adiplea⁊mini. Q̃ si adhuc trepidas z dicas vnde ipa cogit vt effluat nob gr̃am: cũ in libertate sua sit dare eã vel nõ. Dico ťm sñam Richar. de media villa sup. iiij. di. xvij. q. j. arti. ij. vbi dic̃. q; facienti q̃ in se est attrito nec obicẽ gr̃e ponẽti necesse ẽ aliq̃ mõ a deo dari gr̃am gratũfaciẽtẽ: nõ q̃dez necessitate coactõis vel ĩmutabilitatz absolute: q⁹ de⁹ nulli debitor est. Sz necessitate ĩmutabilitatis ex ꝓmissiõe liberali vel ordinatõe. q⁹ libera liter ordinauit et ꝓmisit se datuꝝ gr̃am penitẽtibꝫ faciẽtibꝫ q̃ in se est et petẽtibꝫ. iuxta illud Lu. xj. Oĩs q̃ petit accipit et q̃ q̃rit invenit et pulsanti ap̃ieť. hec Rich. Ita q̃z beata ꝟgo ex diuĩe liberalitatz reꝛomissione cui⁹ volũtati sũme est cõformis et ex intima charitate ac pietate q̃ plena est p̃sto est oĩbꝫ subuenire ad eam ꝯfugiẽtibꝫ: tãq̃z pũssima mr̃ gr̃e et miscõie. ¶ Ad q̃ q̃ãmõ obligata foꝛe dinoscit ex liberali dei ordinatiõe: q⁹ de⁹ ordinauit liberalissime vt ipa sit inventrix gr̃e. iuxta illud Lu. j. Inuenisti gratiam apud dñm. Sz q⁹ dicẽte August. xliij. q. vj. Si q̃d. Si q̃s inuenit rẽ aliquã sciẽs cui⁹ẽ teneť eã restituere. Jõ btã ꝟgo q̃ iuenit gratiã quã ꝓm⁹ hõ pdidit teneť nob ei⁹ posterz et heredibꝫ restituere. nulli g̃ timẽdũ est vere ad eã ꝯuerso q̃n veniã ꝓseq̃ valeat et gratiã. Idcirco Ber̃. de laudi. ꝟgi. li. hortať di. Queram⁹ inq̃t frẽs gr̃am p̃ mariaz. Qui sic q̃rit invenit et pulsanti ap̃ieť: q⁹ ipa oĩbꝫ sinũ miscõie ap̃it: vt de plenitudine ei⁹ accipiant vniuersi. Hec ille. ¶ Tercio sũma charitas sup oẽm pure creature charitatẽ est in btã ꝟgine rõne ꝓpinq̃tatis. s. ad deũ. vnũq̃ q̃ em̃ q̃nto est deo ꝓximi⁹ et ĩmediaci⁹ cõiũctum ei: tãto magz ꝑticipat diuĩnã ꝓprietatẽ et silĩtudinẽ. Q̃ declarať ꝑmo in naturalibus reb⁹. Nã ferrũ q̃nto magis applicatur igni et ꝓximi⁹ iungit eo ignit ampli⁹: z calo

rem ac sil'itudinē ignis recipit fortī. Itē celū qz ꝓpinq̄t deo magꝭ q̄z terra vel terrestria ō celū magꝭ ꝓticipat ꝓprietatē sūmā. i. incorruptibilitatē lumiositatē eternitatē z hmōi, zc. Itē ascēdendo a terra videm⁹ q̄ aq̄ puri or z lumiosior est terra, z aer aq̄ zc, atq; aer magis ꝓpinquꝰ solis lumī magꝭ reddit lumi nosus q̄z remotꝰ, qz teste Arist. Oñe agens fortī agit in ꝓpinquū q̄z in remotū. ¶ Item declarat scdo i rōnalib⁹ reb⁹ qz hō cū sit animal rōnale magꝭ approximat deo z magꝭ ꝓticipat ꝓprietatē diuinā, s. māsuetudinē amorositatē z pietatē ac hmōi q̄z brutū aīal, dicēte Arist. li. poli. q̄ hō est aīal naturalit̄ mā suetū amicabile z sociale: z angelus adhuc magꝭ q̄z hō. Itē hō iustꝰ magꝭ q̄z pctōr z ipi⁹ et scti i celo magꝭ q̄z viatores zc. Itaq; exq̄ btā ꝑgo sūme ꝓpria fuit deo in pnti p gr̄az et nūc in ꝓpria ē sup oia imediatior p⁹ xp̄m deo p gl'iaz. iuxta illud p̄s. Astitit regina a dextris tuis. i. in potissimis bonis gl'ie, ō sic de⁹ est erga nos sūme mirificor z bon⁹ cui ꝓpriū est misereri sp z pcere atq; amare. qz de⁹ charitas ē. s. Joh. iiij. Ita btissima ꝑgo sūme pticipat has ꝓprietates vt sit sup oēm purā creaturā pfectissima: misericordissima: z charitate plena. Unde Bern. dic. Per te accessum habem⁹ ad deū o btā ꝑgo inuētrix gr̄e: genitrix vite: mr̄ salutꝭ et ne: copiosa charitas tua nr̄os opit mlt'itudinē pctōr. Idez in ser. in lectōe di. Quid dicā inq̄t de fonte pietatis, nōne q̄ pomū i manu sua tenet dimidia diei hora reliq̄ diei pte pomi fuabit odorē. Quā tū igit̄ viscera illa pietate affecta sunt in q̄b⁹ diuina pietas nouē mēsib⁹ req̄euit. Hec ille. Ecce igit̄ claret ex dictis rōnib⁹ q̄ btissima dei mr̄ maiori charitate nos diligit q̄z oēs angeli vel scti ac q̄cūq; hoies q̄ntūcūq; diligere possent. nō sic certe pr̄ vl' mr̄ filiū. nō sic frater frēz aut sororē. nō sic amic⁹ amicū. nō sic oīs creatura diligere p̄t q̄ntū ipa nos in deo z ꝓm deū diligit. Vere ḡ durissimuz est cor hoīm impior q̄ ꝓ tāto amore nolūt ipaz reamare p deuotōis spūalis affectū z cultū. ¶ Scdo circa h̄ pmū mysteriū q̄stio occurrit. vtrū ipa btā ꝑgo magis diligat aliquem hoīm q̄z alter an oēs cōliter amet. ¶ Ad qd̄ breuit̄ rndet q̄ nō oēs cōliter diligit sz vnū magis altero: qd̄ ostendit.

¶ Primo rōne diuine ꝓformitatis.

¶ Scdo rōne equitatis.

¶ Tercio rōne filiis ꝓtuositatis.

Prio rōne diuine ꝓformitatꝭ: tāto q̄ppe charitas in hoie est ordinatissima z sctissima q̄nto diuine volūtati z charitati ē ꝓformior. Hz qz de⁹ nō diligit oēs hoies cōliter. qz magis diligit eos q̄ sūt mēbra vnigeniti filij sui. vt dr in. ij. sniaz. di. xxxij. Hec ex h̄ sequtur q̄ i deo sit mutabilitas dilectōis ꝑm magꝭ z minus. qz vt dī a magro ibidē. licz diuina dilectio ꝑm essentiā nō recipit magꝭ z minꝰ. tñ ꝑm efficiētiā inq̄ntū aliq̄s ad maiora bona alios ꝓo ad minora diligit dr magis z minꝰ diligere. Aliq̄s aūt q̄b⁹ penā vult inferre dr odire vt pctōres. Unde Eccī. xij. Altissimus odio hz pctōres. Unde ꝑm Bonauē. di. q̄ sup tercij libri. Dilectio dei est potiꝰ effectꝰ q̄z affectꝰ. Haz z Arist. ix. ethico. ait. q̄ dilectio amicicie fundat sup benuolētia. Cōcludit ḡ q̄ sicut de⁹ aliq̄b⁹ maiora bona vult z sic magis diligit. Sic z btā dei genitrix q̄ sup oēs ꝓformis est diuine volūtati aliq̄s q̄ vicz sunt mēbra filij sui z de spū filij sui viuūt in gr̄a amplꝰ diligit. z q̄l de⁹ odit z ipa odit vt dicere possit cuz ps. Nōne q̄ oderūt te dñe oderā z sup inimicos tuos tabescebā. Perfecto odio oderā illos inimici facti sūt mihi ¶ Scdo ostēdit̄ rōne eq̄tatꝭ z iusticie qz in btissima ꝑgine ē charitas ordinatissima. Unde Lañ. ij. Ordinauit in me charitatē. s. ipe spiritussctūs. Ordo aūt rectꝰ charitatꝭ ex eq̄tate z iusticia req̄rit vt meliores z deo ꝓximi i virtute p̄diligant̄ remotioribꝰ z peioribꝰ. vt vult sctūs Tho. ij. ij. q. xxvj. ḡ zc. Hinc de pe. di. ij. §. Intelligo. dr quersa esse dilectō q̄ nō seruat legitimū modū z ordinē dilectōis ꝓstitutū vt q̄ diligūt nō diligēda vel magis diligūt minꝰ diligēda. ¶ Tercia rō ꝓsilis virtuositatꝭ. Hā sil'e diligit sibi sil'e. viij. ethico. Et oē aīal diligit sibi sil'e Eccī. xiij. Quanto ḡ q̄s est p ꝓtutē deo z btē ꝑgini sil'ior: tāto ē diligibilior. Un. viij. ethico. Hoies inq̄t dū dicunt fieri ꝓpter ꝓtutis excellētiā. ꝓrau⁹ āt hō deterior ē bestia. Hec ibi. O itaq; pctōr ꝓuertere z ꝓtutib⁹ deo assil'ari stude. vt de⁹ te diligat z sctissima ei⁹ mr̄ ac oēs scti affectuosi⁹ p te intercedāt z foueāt ac ꝓtegant: amēt z tibi cōgaudeāt. ¶ Scdo q̄rit circa h̄ pmū mysteriū: q̄les hoies btā ꝑgo p ceteris amplꝰ diligat. aut cōliter q̄s possit facere vt ab ea magis ac magis diligat. ¶ Ad qd̄ dico q̄ sicut colligere possum⁹ z elicere ex p̄

assumpti themat⁹ nr̃i autoritate q̃tuor sunt genera hoim q̃ speciali affectu a btã ꝑgine diligũt. z tãq̃ in filios amãtissimos ab ipa adoptant. ¶ Primũ gen⁹ est eoꝝ q̃ castitatis hñt affectionẽ. Un̄ dicit. Ego inq̃t mr̃ pulchre dilectõnis. Casta q̃ppe dilectio ꝺr pulchra dilectio sic̃ carnalis dilectio ꝓ ꝺtrariuꝫ dicit turpis amor. Un̄ Sap.iiij. O q̃s pulchra est casta generatio cũ claritate. imortalis em̃ est memoria illi⁹, qm̃ z apud deũ nota est z apud hoies, s. ꝓ amoris noticiã. Nã ipa cũ sit ꝑgo castissima nõ nisi castos diligit: qz sile silĩ applaudet ꝑm Bonauẽ. Secũdũ gen⁹ est eoꝝ q̃ diuinũ hñt timorẽ. Un̄ subdit i dicta autoritate, z timoris. Qui g̃ timẽt offendere deũ z a pctõ ꝓuertunt timore filiali, hi a btã ꝑgine speciali⁹ diliguntur atq̃ a xp̃o eius filio z sctis. Un̄ Eccl.xxv.ca. Btus hõ cui donatũ est hꝫe timorẽ dei. Timor em̃ dei initiũ dilectiõis ei⁹. Et itez.ca. xv. Qui timet deũ faciet bona z q̃ cõtinẽs ẽ iusticie appẽhẽdet eã, z obuiabit illi q̃si mr̃ honorificata. Qui igit̃ in pctõ pseuerãt nec dei ꝓcepta obseruãt. hi sunt btẽ ꝑgini detestabiles tãq̃ maledicti, iuxta illud ps. Maledicti q̃ declinãt a mãdatis tuis. ¶ Terciũ gen⁹ est eoꝝ q̃ ꝑ fidei hñt agnitionẽ. Un̄ i autoritate subdit. z agnitõis. qz sicut sine fide ipossibile ẽ: teste apl̃o Hebreo.xj.ca. placere deo ita z btẽ ꝑgini. Hinc Eccl.xxv. Fi dei initiũ adglutinãdũ est ei. Claret g̃ q̃ heretici scismatici z q̃cũq̃ male sentiũt de articulis fidei. aut q̃ fidẽ verã nõ hñt de ꝑginitate btẽ marie nõ amant̃ ab ea ꝙ detestabiles sunt tãq̃ inimici, silr q̃ diuinationib⁹ intendũt. qz vt hꝫ.xxvj.q.j. Epi. Fidez nõ hñt diuinatõib⁹ z magicis artib⁹ ĩtẽdẽtes. ¶ Quartũ gen⁹ ẽ eoꝝ q̃ erga ipam hñt spei deuotõz Un̄ subdit. z sctẽ spei. Nã q̃ ipam speciali⁹ amãt z spem in ipa ponẽtes in patronã speciale eã deuoti⁹ inuocãt: tales ipa specialiꝫ reamat. iuxta illud Prouer. viij. Ego diligẽtes me diligo. Nõ ptz in exẽplo ex legẽda festi Marie de niue in Johe patritio. z in mlt̃is alijs miraculis. de q̃b⁹ in li. vlt. plurima scribent̃. O itaq̃ aĩa fidelis pensa q̃z suaue q̃z vtile q̃z necessariũ saluti ac q̃z secuꝝ sit diligere z diligi a btã dei mr̃e: z toto tuo posse ad id tende. vide q̃z indicibili charitate ipa nos diligat et tanq̃z mater pijssima ac charitatꝫ plenissima nos saluari cupiat. Pro tã ta igit̃ charitate eidez gratias refunde: ipaz deuoto seruitio cole, castitatẽ tene. et deũ time, fidem habe. ac spem totã in ipam pone Sciẽdo te tanto plus ab ea diligi quãto in his conaris ꝑfici: z ꝑ ꝑñs ĩ celesti regno cũ ipa btificari et ampli⁹ ꝓmiari rẽ.

¶ Articul⁹ scõs de mr̃nali habitudine marie qz scz ipa ꝺr mr̃ oim z ꝓ ꝓsequẽs mr̃naz bz charitatẽ erga hoies z etiã angelos.

Circa secũdũ mi c steriũ ꝓncipale scz mr̃nalis habitudinis tria q̃ro. ¶ Primo vtrũ btã virgo dici possit merito mater omniũ xp̃ianoꝝ et electoꝝ. ¶ Scõo vtrũ ipa gl̃iosissima virgo dicat̃ merito mater nõ soluꝫ hoim sed etiã sanctoꝝ angeloꝝ. ¶ Tercio vtrũ eius materna dilectio sit maioꝝ ad hoies q̃z angelos an ecõuerso. ¶ Ad ꝓmũ quesitũ respondet̃ ꝑm magnũ Alber. super missus est. ca. clxxxviij. q̃ sic. et ostẽdit ¶ Primo autoritate. ¶ Scõo rõne. ¶ Tercio exẽplo et similitudine. ¶ Primo inquã autoritate. Nam Lu.ij. habet̃. Peperit filiũ suum ꝓmogenitũ, ergo habuit scõgenituꝫ nõ q̃dem coꝝpaliter vt bene ꝓstat. ergo spũaliter Sed generatio spũalis vna est oim xp̃ianorum z electoꝝ. g̃ ipa mater oim spũaliũ. Itẽ Hebreo.ij. apl̃s dicit q̃ xp̃s nõ ꝓfundit̃ eos q̃z xp̃ianos vocare frẽs. Ipe em̃ est ꝓmogenit⁹ in multis fratrib⁹. g̃ sicut xp̃us est frater oim xp̃ianoꝝ. ita et el⁹ mat̃ maria ẽ oim mr̃. Un̄ Anſ. Si xp̃us oim frater cur nõ ipa q̃ genuit oim mater. Item Sap.vij. scptũ est Qm̃ oim bonoꝝ mater est. ¶ Scõo oñdit rõne. Nã eccl̃ia canit di. Maria mater gratie mr̃ miscõie. Sz ꝑ gr̃az oẽs xp̃iani habẽt gratuitũ esse et habebũt in futuro gl̃iosuꝫ eẽ g̃ ipa est mr̃ oim electoꝝ. ¶ Tercio ostẽdit exẽplo et silitudine. Nã mr̃ respectu filij habet ꝓpietatẽ geniture cure et ꝓsolicitatis. beata ꝑgo mater est: g̃ oim xp̃ianoꝝ. ¶ Genitura: quia vnũ hoiem xp̃m genuit ꝑ quẽ omnes xp̃ianos regenerauit. z hoc est qõ dicit ·Peperit inq̃t filiũ suũ ꝓmogenitũ ¶ Otẽ ipa est mater cura: quia in xp̃o nobis genuit q̃c quid ad banc vitã vel futuram ad salutem nobis necessariũ fuit: et curã in celo solicitã gerit nostre aduocatõis tãq̃ mr̃ miscõie ad optata sicut canit eccl̃ia. Ipa etiã est mater ꝓsolicitate: qz ꝑelecta z ꝓmogenita añ omnẽ

creaturã Ecci,xxiiij. Hinc dñs ihus in cruce pendens dixit Johanni. Ecce mater tua Joh,xix. Et beate virgini. Ecce filius tuus Johes q̃ppe inter p̃tas gr̃a vel in q̃ ẽ gr̃a. Et iõ ibi tipũ tenuit oĩm exñtiũ in gr̃a hoĩm: q̃s dñs oẽs z singulos sue mr̃i tã̃ adoptatos filios recõmẽdatos esse voluit Uñ tota vniuersaliter eccl̃ia canit ad btãm ỹginẽ loquẽdo. Dõstra te esse mr̃em sumat p te p̃ces q̃ p nob nat⁹ tulit eẽ tu⁹. Et mellifluus Berñ. oñdit q̃les x̃piani dicanť veri⁹ btẽ marie filij vel q̃bꝫ signis ag̃sci ꝟ valeat sup euãgeliũ Stabat iuxta crucẽ zc̃. ita di. Vultis g̃ fratres cog̃scere. s. p signa marie vex̃ filiũ. Ille est q̃ p̃ter ꝟ q̃ seip̃m ỹginis obsẽq̃o mãcipauit: deũ ex toto corde diligit q̃ ex ipa nat⁹ est Et ĩ se voluptatẽ carnis abdicauit. s. castitati deseruiẽdo. necnõ ad p̃rimũ vt p̃t misericordie opa extẽdit. Certe de isto dicit x̃pus ad mariã. Ecce fil⁹ tu⁹. Dec Berñ. ¶ Ad se cũdũ q̃sitũ rñdeť ẽm eundẽ Alber. vbi s. q̃ beata ỹgo maria dei genitrix inclita merito ỏr mr̃ nõ solũ hoĩm sz etiã angelo⁹ sctõ⁹ z in patria btõ⁹ atq̃ oĩm creatura⁹ dei triplici potissime rõne.

¶ Primo rõne causalis originatõis.

¶ Scõo rõne eternalis p̃destinatõis.

¶ Tercio rõne supnalis illustratõis.

Primo inquã rõne causal' originis. qz ipa ẽ mr̃ dei. sz de⁹ est p̃ causa z origo oĩm creatorum. g̃ ipa est mater oĩm. Nam q̃cquid est causa p se z origo cause est etiam origo z causa causati p autoritez de causis. Sed quoniam mr̃ dei est p se cã z origo filij. z filj⁹ est p se cã z origo oĩm angelo⁹ sctõ⁹ ac creaturarũ. g̃ ipa est mr̃ oĩm. ¶ Scõo rõne eternal' p̃destinatõis. ipa em̃ ab eterno z añ secula p̃destinata ẽ vt esset p̃ncipiũ ex q̃ recreandũ fuit oĩe creatũ. Uñ de ipa approbate legit illud Prouer. viij. Dñs possedit me in initio viar̃ suar̃ añq̃ q̃cq̃ faceret a p̃ncipio. z infra. Cũ ipo erã cũcta cõponẽs zc̃. Uñ qz ipa p̃ordinata z p̃uisa est in mẽte diuina: creatus est orbis z angelica natura ac tota mũdi machina. g̃ ipa merito ỏr mr̃ oĩm etiã angelo⁹ z creatura⁹. ¶ Tercio rõne supnalis illustratõis qz ĩ gl̃ia supna oẽs angeli z sancti accipiũt illumiationẽ z pfectionẽ btitudinẽ a dño ihu in quẽ desiderãt angeli p̃spicere. j. Pet. j. Et p quẽ oĩa restaurãt siue q̃ ĩ celis sunt siue q̃ in terris Col. j. Sz qz dñs ic sus in gl̃ia dei p̃is est ĩ carne sumpta ex beata ỹgine. in q̃ q̃ dẽ incarnatõe diuina oĩes angeli atq̃ scti btificos se gaudẽt fore eterna btitudie z sic qõdã esse gl̃ie recipiũt oẽs a btã virgine: g̃ z ipo⁹ est mr̃ in esse gl̃ie supne. Uñ Berñ. Merito o dña in te respiciunt oculi vniuerse creature in q̃ z ex q̃ beni gnissima man⁹ dei q̃cq̃d creauerat recreauit. Ad te q̃ppe o dña sicut ad mediũ respiciunt. z q̃ habitãt in celo: z q̃ in inferno. Et q̃ nos p̃cesserũt. z q̃ nos sum⁹. z q̃ sequũť. q̃ ĩ celis sunt vt resartianť. q̃ in inferno. i. purgatorio vt eripianť. q̃ p̃cesserũt z nũc sunt vt fideles inueniant̃ z q̃ sequũť vt gl̃ificenť. hec ille. ¶ Ad terciũ q̃sitũ qz dictũ est q̃ est matr̃ nõ solũ hoĩm sz etiã angelorũ. g̃ restat q̃stio vtr̃ magis diligat hoĩes q̃ꝫ angelos vel econuerso. ¶ Ad qõ rñdeť q̃ sic de⁹ ita z dei mr̃ magis diligit hoĩem q̃ꝫ angelũ qz ad maiora z plura bona diligit hõ a deo q̃ꝫ angelus tã in bonis gr̃e q̃ꝫ gl̃ie. vt deducit dñs Bonauẽ. sup. iij. di. xxxij. Hã Hebre. ij. scptũ est Nusq̃ angelos apphẽdit sz semẽ Abrae. s. ĩ bñficio incarnatõis z mirificordiosis repationis z redẽptõis. vex̃ z in gr̃a ac gl̃ia q̃sdaz hoĩes angelis suplores fecit: z hũanã naturã angelicã spiritibꝫ in vtroq̃ sexu supposuit in celo. vt patz in x̃po z ei⁹ mr̃e. g̃ p̃ns est vt sicuti de⁹ ita z ei⁹ mr̃ q̃ cõformissima ẽ p oĩa diuine volũtati pl⁹ diligat hoĩes q̃ꝫ angelos. Qõ q̃ dẽ luce clari⁹ cõfirmať triplici ratõe.

¶ Primo rõne p̃mioris cognatiõis. qz hõ p̃mi⁹ attinet ei q̃ꝫ angel⁹. cũ x̃ps ihs ei⁹ filius hoĩes adoptauerit in frẽs Joh. xx. Vade z dic fribꝫ meis qz p̃cedã vos in galileaz atq̃ in amicos charissimos Joh. xv. Jam nõ dicã vos seruos sz amicos. sz nusq̃ legit q̃ x̃ps angelos frẽs z amicos noiauerit sed tm̃mõ seruos z ministros. g̃ zc̃. Hic dic̃ Bef. Jã me spernere nõ poterit x̃ps de⁹ z sctissima scz mr̃ ei⁹ os caro z frater me⁹. ¶ Scõo rõne amplioris dignificatõis. qz hõ p gr̃az diuine incarnatõis ampli⁹ ẽ dignificat⁹ z exaltat⁹ q̃ꝫ angel⁹. Quid em̃ sublimi⁹ z digni⁹ q̃z q̃ natura hũana vnita ẽ deo ĩ vnitate p̃sone vt. s. sit hõ de⁹: z de⁹ hõ. qz ꝟbũ caro factum ẽ Joh. j. Qõ nõ ẽ p̃stitũ angelice nature ĩmo oẽs angeli adorãt hũanã naturã ĩ christo adoratõe latrie. p̃ter ỹbi vnionẽ. nunq̃ aũt exhibeť angelo adoratio latrie ab hoĩe vel aliqua creatura. g̃ z btã virgo ampli⁹ re

uerē & diligit boīes q̄ angelos. imo sic̄ seip̄am. iuxta illud Math. xxij. Diliges pximū tuū sicut teip̄m &c. ¶ Tercio rōne duplicis glorificatōis: qz angel⁹ hz simplicē gl'iaz essentialē in celo: hō vo duplicē gl'ie stolam ꝯsecuturus est & duplici oculo pfruetur visione celestis gl'ie: qz in ania pfruet visione diuītatis sicut & angel⁹, & insup corpali oculo videbit facie xp̄i in quā desiderant angeli pspicere. j. Pet. j. Sil'iter & gl'iosissimaz dei mr̄em videbim⁹ in corpe gl'iosissimo & ania sctissima, & in vtroq̄z, ac p̄m vtrūq̄z videbimur ab ip̄a, & qm̄ in celo q̄libet sctūs tantū gaudet de bono alteri⁹ sicut de p̄prio. vt dic̄ Greg. Quis g̃ mēsurare poterit q̄nta charitate ip̄a oi pissima mater de nr̄o bono gaudeat: q̄nto amore erga nos ferueat q̄s optime nouit tā p̄ciosissimo filij sui sanguie fore redemptos & intātuz a deo dilectos & tanta gl'ia sublimādos. O ania fidelis. O cor xp̄i anū. vtinā sp in mēte haberes & pēsares q̄n tū te dns ih̄s amauerit q̄ p te icarnari pati & mori voluit, & q̄nta charitate ei⁹ sctissima mr̄ tua salutē optauit q̄ tale & tantū sacrificium, i. sanguinē xp̄i p te offerri desiderāter sustinuit, imo nō tm̄ ei⁹ p̄dulcissimū natū: sz et suam aiam p̄priā in cōpassionis dolore vulneratā p te obtulit deo sub cruce. O xp̄iane pensa q̄ care es redempt⁹: q̄ maxime a xp̄o & ei⁹ matre es dilect⁹. Et stude gr̄as agere. stude xp̄o ac ei⁹ matri deseruire: disce miser p tanto amore amorē nō odiū rependere vt valeas cū vtroq̄z in celo conregnare.

¶ Articulus terci⁹ q̄ beata Maria certitudinaliter nos diligat ostendit ex. xij. signis dilectionis.

Circa terciū misterium scz effectualis certitudinis videndū nobis restat q̄bus effectibus & opib⁹ charitat⁹ ac signis dilectōis ip̄a bta ꝯgo certos nos reddiderit de sua sūma & materna charitate seu affectuositate, qz vt ait Greg. omel. xxij. Probatio dilectionis est exhibitio opis. ¶ Notare g̃ possum⁹ hic iuxta numer. duodecim stellaz in corona capitz bñdicte ꝯginis Apoc. xij. descripta effectus & signa. xij. charitatis: maxime erga gen⁹ humanū exhibita p eandē: q̄bus certificamur de ei⁹ dilectiōe, & hos effectus vel signa charitatis in tres q̄terna rios diuidem⁹: vt patebit intuenti, pcessum figure.

¶ Prim⁹ effect⁹ materne adoptōis.
¶ Scōs studiose educatōis.
¶ Tercius, puide cautionis.
¶ Quartus auide, pmotionis.
Quintus pissime miseratōis.
¶ Sextus sollicite subuentionis.
¶ Septim⁹ dolorose amissionis.
¶ Octauus amorose recōciliatōis.
Nonus, p̄prie expositionis.
¶ Decimus p̄ciose redemptōis.
¶ Undecimus celice hereditatōis.
¶ Duodecim⁹ sedule intercessionis.

Prim⁹ itaq̄z effectus & p̄mū signum charitatis btē virginis est mr̄ne ad optōis opus seu gr̄a. ¶ Diuisionem breui⁹ cape iuxta lr̄as. a. b. c. d. signatas iuxta autoritates p̄postere. ¶ Quia nēpe ip̄a est mr̄ nr̄a adoptata, quā adoptionē fecit dns ih̄us sūm⁹ sacerdos cū pependit in cruce & ait ad mr̄em. Mulier ecce fili⁹ tu⁹, q̄ vbo oēs fideles sibi tanq̄z filios adoptiuos recōmēdauit. vt sup̄ patuit, p̄t qō oino nos teneat diligere, nec p̄t nos odire dūmō nos obicē sue gr̄e nō ponam⁹. qō oñdit. ¶ Prio ex fortitudie gr̄e, qz nouim⁹ q̄ ois mr̄ naturalit diligit filios etiā in fer⁹ & irrōnalib⁹ alia lib⁹. Sz qz mlto fortior ē gr̄a q̄s natura g̃ ex plenitudie gr̄e nō valet se ꝯtinere q̄n cogat nos diligere, vñ Origen. i q̄dā p̄mōe. Scio inq̄t q̄ si btā virgo pulsata fuerit necessitati nūq̄z deerit. Dic̄ cors eīm ē & plena gr̄a & iō ꝯtinere se nō potit q̄n mīcat inuocāti. Dec ille. ¶ Scdo oñdit ex obligatōe recōmēdatōis diuie. Nā q̄re dns ih̄s ver⁹ de⁹ voluit & decreuit tā aptissimo tpe, s. sue passiōis in cruce cū maximā charitatez erga nos exhibuit nos sue mr̄i recōmēdare: nisi vt ex loco opeq̄z & tpe ip̄am recōmēdatōez cordi ei⁹ p̄fundi & ardēti⁹ indagaret & etiā vt qñ iusto iudicio ira dei i nos ad puniēdū & dānādū deberet exardescere: ip̄a dei pissima mr̄ memor loci & tpis ac charitat⁹ xp̄i i cruce exhibite: p nob⁹ affectuosi⁹ interpellando mediaret, ac si dns ih̄s videret dixisse i cruce. Mulier ecce fi. tu. ecce inquā vide oculi & ꝯsidera mēte q̄lia & q̄ta p boib⁹ patior. Ecce q̄t vulneribus incis⁹ sanguinē p eis q̄ abūdātissime effūdo, ecce q̄nta caritate acerbissimā mortē tolero, ecce spinea coronaz caput p̄forātū

Ecce corp⁹ totaliter flagellatū ⁊ cruore pfu sum. Ecce clauī ⁊ lancea, Fel acetū ⁊ oīs passio mea. Hec igiť ꝑsiderādo O mr̄ dilecta, O mulier ꝟgo electa: habeꝛ tu ipos peccatoꝛes ad te ꝙuersos tanq̄ filios p me tibi recōmēdatos: vt eos foueas: eoꝝ salutem p cures: ⁊ eos pᵹssima tua intercessiōe salues Hinc Anf. exclamās dicit, O btā fiducia, O tutū refugiū mater dei est mr̄ nr̄a: ambo filij Marie fuerūt mortui in passione: vn⁹ crucis acerbitate: alter mētis infidelitate Et iō viscera Marie plena fuerūt amaritudie Hec ille. Scōs effectus studiose educationis, Mimirū matern⁹ amoꝛ facit vnāq̄q matrē nimis studiose educare lactare ⁊ nutrire suū filiū: adeo q̄ sicut cernim⁹ plorantē filiū ꝙsolari studeat: nec ꝙtinere se valet q̄n etiā in nocte ad ploratū filij assurgat ⁊ ei lac ꝓpriū p̄beat, qō q̄dez lac de sui sanguis fonte generať ⁊ manat ꝟm phos. Uñ mr̄ ꝓprio lacte tāq̄ sanguīe filiū educat. Insup panez masticādo mr̄ filio esibilē reddit vt eū enutriat. Talē p oīa charitatē nobis btā virgo Maria spū aliter mīstrat ⁊ exhibet. Nā ipa nos pctōꝛes flentes scz p pctis, ⁊ in nocte vitiose tenebꝛositatis ad eā ꝙuersos parata est ꝙsolari p gratie dulcedinē ac deuotionis infusionē Esa. vlt. Quō si blandiať mr̄ filio ita ꝙsolaboꝛ vos Itē ipa panē vite eterne id ē coꝛp⁹ ⁊ sanguinē xpi filij dei nob esibilē reddidit in sacro ⁊ hūc panē angeloꝛuz de ꝓprio suo ⁊ purissimo sanguīe generatuz ac ꝟgineo suo lacte enutritū nobis peperit ⁊ p̄buit: vt nos alat ⁊ educare ad eternā vitam valeat, Uñ Joh. vj. Ego sum panis vite qui de celo descendi, Si q̄s māducauerit ex ħ pane viuet in eternū, O igiť btā viscera Marie ꝟginis q̄ genuerūt nobis būc cibū patrie celestis, O btā ei⁹ vbera ꝟginea q̄ lactauerūt xp̄m vt ipm panē angeloꝝ habeam⁹ q̄tidie eterne vite alimētū. ¶ Tercius effect⁹ pulde cautiōis: matern⁹ quippe amoꝛ affectuosius ꝓpriuz habet ꝓuidere vt caueat sollicite pricula ⁊ queq̄ mala sui filij: adeo vt sese p natis mr̄es exponant mortis piculis sicut videm⁹ certa experientia in bruť ⁊ bestijs: auib⁹ ac aīalib⁹ alijs. Etem cerua tpe venatōis cōfugit ad pullū ⁊ interponit se canib⁹: ne amittat filiū. Sic simee: sic leones: sic grifes: sic celi aues. imo ⁊ homīes Propterea sapiēs Salomon cū ad euz venissent due mlieres meretrices litigādo p filio, vna dicēte q̄ hic viu⁹ filius esset suus, altera ecōtrario q̄ nō inq̄t sed fili⁹ me⁹ viuus hic est, tuus aūt mortu⁹ est. Voluit rex ipse p ħ ꝓbare cui⁹ esset filiꝰ ille viu⁹, si que illarū nō posset velle mortē seu malū filij sui, vnde ait rex, Diuidite infantē viuū in duas ptes ⁊ date dimidiā ptez vni ⁊ dimidiā alteri. Et moꝛ mulier cui⁹ erat filiꝰ qz cōmota sunt viscera ei⁹ sup filio dixit ad regē, Obsecro dñe date illi infantē viuū ⁊ nolite interficere eū. Ecōtrario altera dicēte, Nec mihi nec tibi sit sed diuidať, sniam tulit rex, Date huic inquit infantē viuū ⁊ nō occidatur: hec est eī mater ei⁹ ⁊c. iij. Reg. iij. ¶ Hūc certe affectū dilectōis erga nos btā virgo ostēdit ⁊ exhibet cū sollicite cauere studet sua intercessiōe coꝝ iudice ꝺo ne picula mortis eterne incurramus: ne sentētia dānatōis data peamus. Uñ canit eccl̄ia. Sub tuū p̄sidium ꝙfugimus scta dei genitrix: nr̄as dep̄catōes ne despicias in necessitatib⁹ sz a piculis cūctis libera nos sp ꝟgo gliosa ⁊ bñdicta. Haz pfecto sicut qñ pater vult coꝛrigere ⁊ flagellare filiū accurrit filius sub palio matris, Dať quoq̄ se interponit ⁊ ꝓtegit eum a flagellis Sic beata ꝟgo facit nobis qñ de⁹ pater, ꝓpter pctā vult nos castigare penis, ꝓpterea oꝛando Ignaci⁹ in epl̄a ad btām ꝟginē dic̄ Hūc claude me in gremio pietatis tu mr̄ sū me deitatis: vera mr̄ saluatoꝛis: mr̄ adopta pctōꝛis. Hec ille. Hinc in q̄busdā picturis solet sub palio imaginis bñdicte ꝟginis depingi multudo ꝓpl̄i xp̄ian⁹: diuersi generis ꝓpter hui⁹ significationē. ¶ Desiderationis. ¶ Quart⁹ effectus auide ꝓmotionis, maternus nempe affectus auidus est ⁊ animosus ad filij sui ꝓmotionē, vnde multum gaudet cum videt filium ꝓcreari in regem vel militem aut p̄ncipem. Quod clarescere potest in exemplo de matre filiorū Zebedei Math. xx. que a christo optabat ⁊ petebat vt filij sui in regno eius sederent: vn⁹ ad dexteram ⁊ alius ad sinistram. ¶ Hunc talem affectum charitatis habuit beata virgo ⁊ exhibet erga nos quia summo desiderio optat ⁊ pro nobis laboꝛat vt adipiscere valeamus coꝛonam regie dignitatis patrie celestis: que talis est sublimitatis ⁊ tam ineffabilis glorioſitatis, vt sicut dicit apostolus, j. Choꝛinthe. ij. Nec oculus vidit nec

auris audiuit nec in cor hois ascendit que ꝓparauit de⁹ diligẽtib⁹ se. Vñ de ipa gl̃iosissima dei mr̃e scribit Eccĩ.xv. Obuiabit illi.s. hoi q̃si mater honorificata.z exaltabit illuz apud ꝓximos suos z stola gl̃ie vestiet illum locũditatẽ z exultatõz thesaurisabit sup euz z nomĩe eterno bereditabit illum. Hec ibi.

¶ Quintũ charitatis signũ est pfectissime miseratõis:qz em̃ mater quãto pietate plena tãto charitate affectuosa eo q̃ pietas ex fonte est charitatis dulciflue. Sz btã ꝟgo mater ẽ misericõie z regina clemẽtie: vt canit ecclesia. Vñ ipa plena est misericõia z charitate ad bominꝰ tripliciter.

¶ Primo ex natura.

¶ Scõo ex gratia.

¶ Tercio ex obligatione diuina.

Primo ex natura qz sic eius ania a deo ẽ disposita z ordinata vt sit ei diuitus insita pietas z misericõia ac charitas plena Job.xxxj. Ab infantia mea mecũ creuit miseratio z de vtero mr̃is mee egressa est mecũ Scõo ex gr̃a qz vbi plena est gr̃a spũsancti:est plena dilectio z pietas q̃ attribuunt spũisctõ. Juxta illud apli. Charitas dei diffusa est in cordibus nr̃is p spiñsctm̃ ꝛc. Ipa aũt ꝟgo plena spũsctõ ab angelo nũciat Lu.j. ¶ Tercio denicz ex obligatõe diuina q̃ de⁹ ab eterno ipaz ad ℟ pelegit z pordinare ac ꝓpare voluit vt vicz sit tam plena charitate q̃ ex ei⁹ misericõia ac pietate toti mũdo z cuilibet ad eã ꝓfugiẽti boi subueniat. Vñ ꝓphatũ fuit de ea Esa. xvj. Preparabit in misericõia soliũ dei id ẽ virgo Maria. ¶ Sextũ signũ est sollicite subuentiõis q̃m ipa tanc̃z mater amorosissima oibus inuocãtib⁹ subuenit:adeo q̃ a pncipio vsq̃z finẽ seculi:nunc̃z aliqs boim cuius cunc̃z stat⁹ ad eam deuote recurrẽtiũ vt debet esse potuit q̃n ei btã ꝟgo mox succurrerit tanc̃z mr̃ pietate z charitate plena q̃ se cõtinere p amore neq̃t q̃n filio nõ misereat. iuxta illud Esa.xlix. Nunq̃d pt obliuisci mat vt nõ misereat filio vteri sui. q.d. nõ ꝛc. Et p ꝓsequẽs vt ait Ambro.li.pfationũ. Jã inquit nõ poterit nos odisse de⁹ dũ inuocata fuerit deuote mater ei⁹. Et Berñ.ait. Nõ ẽ pbas te o dña posse deserere q̃ spem ponit in te. Idẽ in sermõe q̃ incipit In lectõe dicẽ sic. O maxĩe pia. O multũ admirabilis Maria tu nec noiari potes q̃n attẽdas:nec cogitari q̃n recrees affect⁹ diligẽtiũ te:nec inuocari q̃n exaudias z subuenias. Hec Berñ. ℣ ¶ Facilis exauditõis. ¶ Septimũ signũ dolorose amissionis.nã z ipa cũ dolore recẽ suit filiũ pditum Lu.ij.sic z alie mr̃es. Hũc silem affectũ charitatis erga nos exhibet q̃m multũ cõdolet de amissiõe nostre anie p peccatũ mortale. Vñ ipa sub cruce filij sui patientis z deflentis peccata nr̃a astans pariter defleuit condoluit z cõpassa extitit. Immo qđ mirũ z memoria dignũ est. sicut ipe xp̃s eius fili⁹ plus doluit in cruce sup nr̃a ingratitudine z offensione q̃z sup ꝓprie passionis acerbitate z dolore. sicuti vult Berñ.in lib. meditationũ. ita z btã virgo pl⁹ doluit sup nostris culpis z pctis:q̃z sup filij ꝓprij corporalibus penis atq̃z suis ꝓprijs doloribꝰ internis.hic erat ille gladi⁹ acerbissimi doloris q̃ vulneratũ z ptransitũ erat cor ꝟginis.iuxta ꝓphetiã Symeonis Lu.ij. ¶ Denicz ipa ex pietate nimia plus doluit in hac vita de peccatoꝝ boim miseria.q̃z q̃cũq̃z peccatoꝝ dolere potuerũt de ꝓpria miseria vel pena. Qđ testat Hiero.in epla ad Eustochiũ dicens. Nullũ in hac vita adeo pene torserũt ꝓprie sicut Mariã miserie aliene. q̃ si in vita hac multo magis z in patria q̃si cõdolet de nostro malo z morte spũali. qz vt dr.j. Chor. xij. Charitas nõ excidit in patria q̃npot⁹ ꝟsũmata est. Vñ ipa in canticis de se dicit. Vulnerata charitate ego sum. Qđ si obijcias.in patria non põt esse dolor vel tristicia. Rñdeo q̃ ibi intelligo dolorẽ nõ sensibilem vel affectõis.sed volũtatis qua oĩno vult sanctus in patria:vt homo nõ peccaret z nõ periret ꝛc. ¶ Tali dolore ẽ cõpatiens nobis ex charitate btã virgo dum videt nos mortuos in peccatis orat p nobis apud filiũ vt resuscitemur. Hinc ipa figurata extitit p mulierem plorantẽ cui⁹ fili⁹ vnic⁹ efferebat defũctus. Quã vidẽs dñs ibs misericõia mot⁹ : resuscitauit filium eius z dedit eum matri sue Lu.vij. Sic compassio z preces beate marie apud xp̃m impetrant nobis resuscitationem a peccatis ꝛc. Idcirco Anſ.ait. O benedicta Maria tu peccatorẽ totu mũdo despectũ z ad te ꝟsum mr̃no affectu amplecteris nec ip̃m deseris:q̃sq̃z de⁹ p te placatus ip̃m sue gr̃e reformabit. Hec ille. ¶ ℟ ¶ Biose placatõis. ¶ Octauũ signũ amorose reconciliatõis:qz ipa veluti pissima mater nõ sinit boiem ad se ꝟsum stare in diuie

ire vltrice sentẽtia. ſz recõciliabit in dei amorem z gr̃am atq; clementissimã miscõiam z auertet dei irã z vindictã. Vñ Bern̄, in sermone quodã de btã ỹgine ait, Ecce coram tremendo iudice pctõres assistim⁹: cui⁹ man⁹ terribilis gladiũ ire sue vibrat sup nos, Et q̃s auertet eã nisi tu dei amãtissima mater p quã p̃mã suscepim⁹ gr̃am z miscõiam, Idẽ ait, O felix Maria tu mater regis: tu mater exulis: tu mr̃ rei: tu mr̃ iudicis: tu mr̃ dei et hoĩs, cũ sis mr̃ vtriusq; discordiã inter tuos filios sustineri nequis, O bñdicta Maria quãtũ tibi debem⁹ p quã talẽ fratrẽ, i, dei filium habem⁹, Quas tibi laudes z gr̃as agemus cũ p te z ex te oñi bono valem⁹, Hec Bern̄. ℰ Expositõis. ¶ Nonũ signũ p p̃ie expositõis. In q̃busdã nempe matrib⁹ compit tant⁹ affect⁹ dilectõis vt seipas exponant morti p filijs vt eor̄ vitã saluẽt seu viuificẽt. Patz in pellicano de q̃ dicit Isiõ. li. ethimo, q̃ rostro se vulnerat: vt sanguĩe suo pulli aspsi viuificẽt, Talẽ charitatẽ exhibuit btã ỹgo nobis q̃ maior esse nõ potuit, iuxta illud Joh. xv. Maiorẽ charitatẽ nemo habet vt aiam suã ponat q̃s p amicis suis. Hã ipa btã virgo nõ vnã tm̃mõ sed duplicẽ aiam p nobis exposuit q̃ vicz p̃riã aiaz posuit cũ obtulit cõpassioni Luc. ij. Tuam ip̃i⁹ aiam gladi⁹ doloris ptrãsibit. Et insup aiam filij z ip̃m filiũ p primo, i, p nobis posuit quẽ z plusq; p̃riã aiam dilexit z sic effectum dilectõis duplicauit. ℞ Carere redemptõis. ¶ Decimũ signũ p̃cipue redẽptionis: solent ple matres omnẽ thesaur⁹ quez habere p̃ñt dare p filij redẽptione si fuerit i captiuitate mortali positus. Talẽ charitatẽ exhibuit nobis btã virgo q̃, p nostra redẽptione ex captiuitate diabolica dedit omnẽ p̃ciosissimũ thesaur⁹ quẽ habuit z quez sup totũ mũ dũ amauit vicz corpus sanguinẽ z aiam sui filij, nõ põt ergo nos repudiare q̃s tã caro p̃cio noscit emisse. Jõ dic̃ apl's, Empti estis p̃cio magno gl'ificate z portate deũ in corpe vestro. Hinc Bern̄, O diues i oẽs z sup oẽs Maria de cui⁹ btã carne: modica ps assũptiõis tot⁹ mũdi suffecit soluere debita. ℟ Hereditatõis. ¶ Undecimũ signũ celice hereditatõis z fructificationis. ipa q̃ppe nõ solũ amat nos materna dilectione q̃ est maxima naturalit̃ p alijs affectib⁹ vt vult Aristo. viij. z. ix. ll. ethico, Ubi q̃rit vtrũ mres plus diligãt filios q̃ p̃es, z vtrũ matres plus diligant filios q̃ econuerso et ꝯcludit q̃ mres diligũt teneri⁹ q̃ p̃es z etiã q̃ ecõuerso filij diligãt mres. Maior q̃ dilectio est mr̃na z tali diligit nos btã ỹgo maria. Immo insup ip̃a sua mr̃nitate celesti patria nos hereditauit, q̃ ẽm dictũ Bern̄, i sermone sup euãgelio, Stabat aũt iuxta crucẽ ih̃u xp̃c, ex btã ỹginis Marie mr̃nitate hereditat⁹ celestis fructũ mltiplicẽ acq̃siuim⁹. p hanc ei⁹ mr̃nitatẽ em̃ habem⁹ nobilissimũ fratrẽ xp̃m, misericordissimũ q̃ patrẽ deũ et hereditatẽ regni celor̄ thesaur⁹ habem⁹ omnẽ gr̃am Marie, z sinũ miscõie ei⁹ aptum i oñi necessitate. Vñ dicit Bern̄, ibidez, O verbũ oĩ acceptõe dignũ. s. ỹbũ dñi ih̃u di, Ecce mater tua. Si maria ẽ mat⁹ tua o hõ, g̃ ih̃s est frater tu⁹, g̃ pater ei⁹ pater tu⁹, g̃ regnũ eius hereditas tua, g̃ gr̃a Marie ẽ thesaur⁹ tu⁹, matres ei thesaurizãt filijs, g̃ oĩs necessitas tua ad cor ei⁹ ascẽdit: cõmota em̃ sunt viscera ei⁹ sup filio suo. Accipe g̃ eã in tuã. Hec Bern̄. ¶ Vñ claret q̃ btã ỹgo data est nobis in matrẽ: pterea vt etiã q̃ dãnationẽ demeremur ẽm dei iusticiam: saluari possim⁹ cõfugiẽdo ad btẽ Marie miscõiaz q̃ testat Ebryk. de p̃rogatiua marie ita dicens, Jõ tu mater dei p̃ordinata fueras ab eterno vt quẽ de⁹ p suã nõ posset saluare mirissimã iusticiã: tu p tuam saluares pietatẽ z miscõiam dei infinitã. Hec ille. ℣ Liberatõis. ¶ Ad id faciũt plurima miracula in libro de miraclis btẽ ỹginis e q̃b vnũ hic inserere dignũ duxi q̃ z ferk in legenda cõmuni sctĩ Laurentij martyrs vicz q̃ q̃daz iudex Stephan⁹ noie erat rome q̃ munera libẽter accipiẽs mltor̄ iudicia subuertebat hic tres domos eccl'ie sctĩ Laurẽtij z vnum hortũ sctẽ Agnetis violẽter abstulit z ablata iniuste possedit. Accidit vt moreret z ad iudiciũ dei duceret, cui⁹ brachiũ sctũs Laurenti⁹ durissime strinxit z dolor eũ nimi⁹ inuasit. Sctã q̃z agnes faciẽ ab eo auertit, tũc iudex sniam ptulit di. Qm̃ aliena rapuit et ỹitatẽ vẽdidit munera accipiẽs: in locũ Jude pditoris tradat⁹. Ecce ãt btã ỹgine z sctõ piecto quẽ Stephan⁹ in vita valde dilexerat, p eo oratib⁹ p̃cessuz ẽ vt ei⁹ aia ad cor⁹ rediret z. xxx. dieb⁹ pniaz ageret. Accepit insup i mãdat⁹ a btã ỹgine vt p̃s. Bti ima cu latit: in vita sua singulis dieb⁹ diceret. Eũq;

ad corpus rediſſet brachiũ eius ita erat aduſtũ ⁊ liuidũ ac ſi hec in corpe paſſus eſſz q̃ aduixit. Vale g̃ ablata reſtituẽs ⁊ pñiam agens die. xxx. migrauit ad dñm. Ecce igit patz q̃ hic q̃ ꝑm dei iuſticiã erat dãnand⁹ p miſcõiam beate ꝙginis eſt liberatus. ¶ Interceſſionis ¶ Duodecimũ ſignũ ſedule interceſſiõis. nã ipa ardẽtiſſima charitate nõ ceſſat intercedere p nobis apud patrẽ ⁊ filiũ vt ꝙſequant⁹ pctõres veniã: iuſti gr̃am: ⁊ quicz̃ hoim miſcõiaz. Vñ deuot⁹ Bern. inqt. O hõ ſecurũ acceſſum habes ad deuz vbi habes mr̃em añ filiũ: filiũ añ patrẽ: filiꝰ oſtẽdit patri latus ⁊ vulnera, mater oſtendit filio pect⁹ ⁊ vbera. nulla ergo poterit ibi eſſe repulſa vbi tot ꝙcurrũt charitatis inſignia. Hec ille. ¶ Ez diceres, dolere nõ poſſum de peccatis: alligat⁹ ſum in eis: coartoꝛ ꝙſuetudine mala. Quid facia: Noli deſpare peccatoꝛ: vade ad ꝙginẽ. audi Bern. q̃d itez̃ dicat. Si criminũ ĩmanitate turbat⁹: ſi iudicij horroꝛe pterrit⁹: ſi baratro deſpationis aſtrictus: Maria cogita: maria inuoca nõ recedat a corde: nõ recedat ab oꝛe, Naz ipam cogitãs nõ erras: ipam rogans nõ deſperas: ipa te tenẽte nõ corruis: ipa ptegẽte nõ metuis: ipa duce nõ fatigaris: ipa ꝓpicia puenies. Hec ille. Recurram⁹ g̃ cõfidenter ad virginẽ tanc̃z̃ ad gratioſiſſimã ⁊ amoroſiſſimã matrẽ: vt ipa intercedente ꝙſeq̃mur gr̃am in pñti ⁊ gl̃iaz̃ in ſecula ſeculoꝝ. Amẽ. ¶ Ultimũ adde mortis in hoꝛa ſuſceptõis: vt canit eccl̃ia.

¶ Incipit liber decim⁹ de aſſumptione beate Marie.

DEcimus liber de

d myſterio gl̃oſiſſime aſſumptõis beatiſſime ꝙginis Marie agens cõtinet plures p̃ncipales ptes quarũ. p̃ma eſt de tranſitu eius ſctiſſimo ⁊ gl̃oſiſſima corpis ⁊ anĩe aſſumptõne. ¶ Scõa de ei⁹ p̃cellenti ſublimatiõe feliciſſimaq̃z̃ intronizatõe. ¶ Tercia ps ſub alio ꝓceſſu de eius dignifica exaltatõe ⁊ coꝛonatiõe. ¶ Quarta erit incidẽtaliter de euãgelio q̃d legit in ſolẽnitate hui⁹ aſſumptõis. ¶ Quinta erit ſub ꝓceſſu hyſtoꝛico de mõ b⁹ aſſumptõis.

¶ Pars p̃ma de tranſitu ſeu morte beate Marie ⁊ eius coꝛporis ac anime ꝓfecta aſſumptione gloꝛioſa.

QVe eſt iſta que

q aſcendit de deſerto delicijs affluens innixa ſup dilecto ſuo. Verba hec ſcribũt oꝛiginaliter Cañ. ca. vij. ⁊ p̃nt accipi tãc̃z̃ ſint verba ſctoꝝ angeloꝝ q̃ admirãtes ſup tã gl̃oſiſſima aſſumptiõe btẽ ꝙginis ⁊ admirãdo canẽtes in laudem eiuſdem bñdicte ꝙginis deꝛomebãt ĩ hac aſſumptiõe. Que eſt inquiũt iſta. ſ. ꝙgo ſup beatiſſima q̃ aſcẽdit p aſſumptõez gl̃oſiſſimã de deſerto. i. mũdo iſto inferiori q̃ nomine deſerti ſignificat. vt dicit Bern. qꝛ deſertus ⁊ derelict⁹ eſt a deo ⁊ angelis. ꝓterea qꝛ totus eſt poſitus in maligno. j. Joh. iij. ⁊ plen⁹ multis miſerijs: vtpote ergaſtulũ exulatus ⁊ carceris: delicijs gl̃ie affluens ⁊ innixa ſup dilecto ſuo. i. filio xp̃o ihu p ſingularis amoris ⁊ fruitõis familiaritatẽ. ¶ Si petas vñ oꝛiebat⁹ iſta admiratio angeloꝝ de btẽ virginis aſſumptõe. Dicim⁹ reuera q̃m ex tribꝰ ꝑm q̃ tria ſunt p̃cipua q̃ ſunt in hominibꝰ admiratõis cã. vt notat Frãciſ. maronis ex ꝙbis bti Aug. ¶ Primo q̃ res eſt magna. ¶ Scõo q̃ res eſt noua ⁊ inſolita. ¶ Tercio q̃ rei cã eſt occulta. Vltimuz q̃ res geſta eſt magna merito eſt admiranda: vt claret de diluuio tpe Noe Gen. vij. q̃ qꝛ fuit tã magnũ vt totã terrã inũdaret ⁊ ſuperabũdaret: valde fuit admirãdũ. Sl'iter in maris rubri diuiſiõe: ⁊ iozdanis retroꝛſuz ꝙuerſione Preterea q̃ res eſt noua ⁊ inſolita: vt claret de mãna: quãdo p̃ma die pluit dñs ſup terrã. vñ admirãtes filij iſrl' dixerũt manhu. i. q̃d eſt hoc. ¶ Deniq̃z̃ q̃ cauſa rei eſt occulta: vt patz ĩ eclipſi tpe mortꝭ xp̃i. Nã licz̃ freq̃nter eclipſis accideꝛit: tñ qꝛ illius eclipſis. ſ. tempe mortꝭ xp̃i facte cãm phi atheniẽſes ĩuenire nõ potuerũt: plurimi ſũt admirati. ſicut refert btũs Dyoñ. in ep'la q̃daz: ĩmo vt ferũt ipe Dyoñ. hui⁹ eclipſis cauſam ignoꝛãs cũ ꝓtunc nõdũ in xp̃m credidiſſet: diſcipulis ſuis dixit hec ꝙba. Aut deus nature vim patit⁹: aut tota mũdi machina deſtruit ⁊c. ¶ Ad ꝓpoſitũ: qꝛ in aſſumptiõne gl̃oſe ꝙginis hec oĩa ꝙcurrebãt. Nam res ita fuit magna ⁊ magnificẽtiſſime facta: quia tunc maioꝛa dona ſunt data beate virgini q̃z̃ vnq̃z̃ alicui pure creature: vtpote q̃ ipſa dei mater electa ſuper totam celeſtẽ curiã ſit exaltata: atq̃z̃ oñibus creatis ꝓpoſi-

ta ⁊ regina ꝑfecta: in ſũmis bonis gl̃ie collocata. Juxta illud etiã ꝑs. Elegit eã deꝰ ⁊ prelegit eã in tabernaculo ſuo habi, facit eam. Itẽ hec aſſumptio fuit noua ⁊ inſolita eo q̃ nũq̃ viderãt angeli vnã purã creaturã feminẽã ſup̃ oẽs angelos ſctos ⁊ celicos ad dexterã filij dei collocari ſicut hodie viderunt ipam. Juxta illud, ij̃. Reg. ij̃. Poſitꝰ eſt thronus matri regis q̃ ſedit ad dexterã eius. De nicq̃ cauſa hꝰ erat occulta: q̃ de incõprehẽſibili abyſſo diuine ſapie ordinata necdũ oĩb angelis reuelata. Et iõ mltũ admirãtes angeli cecinerũt di. Que eſt iſta que aſcẽdit ⁊c. In q̃bus verbis cõmendãt ⁊ admirant in btã virgine Primo ſctitatis excellentiã ibi que eſt iſta que aſcẽdit ⁊c. Scõdo felicitatis ſupabũdãtiaz ibi, delicijs affluens. Tercio dignitatis ⁊ honoris p̃eminẽtiã ibi. innixa ſup̃ dilecto ſuo. Uñ h̃ elucidabimꝰ tria myſteria ad iſtã ꝯginis gl̃ioſiſſimã aſſumptionẽ ptinẽtia: alia alibi declarãdo.

¶ Primũ myſteriũ de eiꝰ ſctiſſima morte.

¶ Scõm de gratiaz eiꝰ honore.

¶ Terciũ de eiꝰ feliciſſima corpis ⁊ anime glorificatione.

¶ Articulꝰ ꝑmus de ſctiſſime mortis trãſitu ipius btẽ virginis Marie vbi tria declarãt vicz quõ cognouerit mortis horaz ⁊ ſe ꝑparauerit: ac vtrũ tenebat mori.

Primo de mor

Opte beate ꝯginis de q̃ dicit Damã, q̃ nõ eſt dicẽda mors ꝓprie. Dicẽ q̃pe in ſmõe ſic. Sacra tua obdormitio a nullo ẽ appellãda mors: q̃ nõ abſorbuit nec dolorẽ intulit. Sz q̃ impropꝛie vnũ bicq̃ relicq̃ accipit, ꝓprie tñ ꝺr transitꝰ vl trãſmigratio ⁊ ꝓpriiſſime aſſumptõ. De q̃ ſic noĩando ꝓpter ſimplices orit q̃ſtio ⁊c.

¶ Prima de eiꝰ ꝑcognitõe.

¶ Scõa de eiꝰ ꝑparatõe.

¶ Tercia de eiꝰ obligatõe.

Primo igit̃ de ꝑcognitõe ſue mortis queritꝰ Utrũ btã ꝯgo ꝑſcauit ſuã mortẽ certitudinaliter. Nã de cõmuni lege hoĩes ſũt incerti de mortis tpe ⁊ loco ⁊ mõ: atq̃ etiã ſtatu: q̃ neſciũt ſi in ſtatu gr̃e: vel extra ſint morituri. Uñ Eccĩ. ix. Neſcit hõ finẽ ſuũ: ſz ſicut aues laqueo ⁊ piſces hamo: ſic hoĩes capiẽtur in tpe malo. vñ Beda ſup Math. Certũ eſt q̃ morieris, incertũ eſt aũt quãdo aut quõ aut vbi: q̃ vbicq̃ te mors expectat. Tu q̃z ſi ſapiẽs fueris vbicq̃ eã paratus expectabis. Hec ille. Et Seneca ad Lucillũ dicit. Incertũ eſt quo loco te mors expectat. Tu illã in oĩ loco expecta in oĩ loco eque time. Hec ille. ¶ Ad q̃ſitũ rñdet̃ ſm magnũ Alber. ſup miſſus ẽ. ca. clxxiij. Q̃ btã virgo certiſſimã ꝑcognitionẽ habuit de ſua morte, et hoc clareſcit triplici rõne. ¶ Primo arguẽdo a minori: q̃ mltis ſanctis hꝰ ꝓceſſum eſt vt patz de Petro q̃ ꝑſciuit q̃ velox eſſet deꝓpoſitio tabernaculi ſui. Itẽ de Jobe, de ſancto Martino ⁊ multis alijs. g̃ multo magꝭ btã virgo oĩm dñã ꝑſciuit ſui obitꝰ diem: p illã maximã thopicã. Si ei cui minꝰ videt ineſſe ineſt ⁊ ei cui magꝭ ¶ Scõdo rõne cauſalis meriti. Nã que eſt cã q̃re alicq̃bꝰ reuelet̃ dies obitus. Si dignitas ſctitatis: ipa ẽ vticq̃ digniſſima. Si charitas: ipa eſt charitate pleniſſima. Si deſideriũ: ipa ſũme cupiebat diſſolui ⁊ eſſe cũ xp̃o. Uis q̃ppe cauſis mereꝛ q̃s vt reueleꝛ ei dies obitꝰ. Et q̃cũq̃ alia cã põt aſſignari illa in btã virgine eſt excellẽtiſſime ꝑ alijs, g̃ ⁊c. Tercia rõ optati: q̃ oĩs homo libẽter optat: ⁊ vult ꝑſcire diem obitus ſui. Uñ Prouer. xij̃. Spes que differt̃ affligit aiam, g̃ ipa incertitudo tpis pene finiẽde bui⁹ miſerie: ⁊ glie ꝓſeq̃nde anxioſa eſt anie. Uñ ipa btã virgo ſicut ⁊ alij optauit ꝑſcire mortẽ. Sz q̃cq̃d optauit ſcire fili⁹ ei reuelauit: niſi aliqua rõ impediret. Iſtud nulla rõ impediuit: vt patuit: g̃ ipſa hanc gr̃am accepit q̃ vicz ſuaz mortẽ determinate ꝑſciuit. Et huic ſentẽtie ꝓcordat hyſtoria aſſumptõis, vbi habeꝛ q̃ añ eiꝰ mortem angelꝰ palmã ſibi de paradiſo afferẽs apparuit ⁊ ei diẽ obitus ꝑdixit, de q̃ habeꝛ vltima pte buiꝰ libri. ¶ Scõo q̃rit̃ de ꝑparatione. vtrũ ſcz btã ꝯgo ꝑparauerit ſe ad mortẽ p ſacramẽtoꝝ ſuſceptionẽ. Ad q̃d ꝓtinꝰ rñdetur q̃ ſic, ⁊ aſſignant̃ plures rõnes q̃s etiaz notat Alber. vbi ſup. ca. lxxxj. ¶ Prima rõ ꝑpter ſui humiliationẽ. ¶ Scõa ꝓpter ꝑcepti impletõez: q̃ ipa oĩa ꝑcepta euãgelica ⁊ cõſilia pfectiſſime tenuit. Sz xp̃s mltis in locis ⁊ paſſibꝰ euãgelicis ꝑcepit ⁊ ꝓſuluit hoĩbus: vt ſe ꝑparent ad mortẽ di. Eſtote parati quia q̃ hora nõ putatz filius hoĩs veniet. ſ. ad mortis iudiciũ, vt patz Math. xxiij. ac Lu. xij̃. g̃ ipa bec ipleuit. Tercia ꝓpter noſtram inſtructionẽ: vt qui ſctus ẽ ſanctificet

adhuc Apoc.xvij. Et q̄ peccator est,p̄uocet ad expiationē p̄ sacr̄a. Has & plures alias rōes habes sup̄ li.vij.p̄te.j.arti.ij.ca.ij. Sz q̄m vt dicit Aug.li.de visitatōe infirmor. quē sc̄pſit ad nepotē suū. Tria sūt sacr̄a p̄ q̄ dz q̄libet hō potissime p̄parare se ad mortē: vi delicz sacr̄m pnie: & sacr̄m eucharistie: q̄ō ē viaticū nr̄e salutis. vt p̄z di.l.ca.his ꝓo.& ca. penitētes. Necnō & sacr̄m vnctōis extreme. Idcirco h̄ restat inuestigādū vtrū btā ꝑgo circa mortē susceperit hec sacr̄a p̄paratoria.

¶ Primo q̄dē de sacro pnie si q̄ris. Dico q̄ cū ipa in sua vita accepit h̄ sacr̄m sicut patu it li.vij.p̄te.j.arti.ij.ca.iij. Ubi & h̄ q̄ ipsa i vita sua sacr̄a accepit: & q̄ p̄trita & ꝓfessa est nō q̄dem pctā q̄ nullū habuit: sz q̄ nō fuerit digna tātis bñficijs sua ꝑtute. Sil'r eucharistiā vt patuit ibidē in vita freq̄ntauit. sequtur g̃ magis in mortis articulo q̄ ista tūc sacr̄a suscepit. ¶ Sz de sacro vnctōis extreme dubitaf vtrū susceperit. Et videf q̄ nō. q̄ sacr̄m vnctōis nō ꝓfert nisi infirmātib⁹ Jaco.v. Infirmaf q̄s ex vobis inducat p̄sbyteros eccl'ie & orent sup̄ eo: vngentes oleo in noīe dñi. Sz btā ꝑgo nō p̄ infirmitatē fuit mortua. g̃ inungi nō debuit. ¶ Incōtrariuz arguif p̄ illud Jaco.ij. Si q̄s totā legē fuerit offenderit aūt in vno fact⁹ est oīm reꝰ. g̃ ipa sicut & ceteri tenebaf ad totā legē. Sz extrema vnctio fuit de lege a dño instituta & ecclesia. Unū & in Matth.legif q̄ apli circūibant castella oleo curātes infirmos. g̃ tenebaf virgo btā ad extremā vnctionē: & per ꝓns suscepit eā. Jō dicendū ſm Alber. vbi sup̄.q̄ btā virgo & si nō indiguerit: tñ sacr̄m vnctōis accepit: in q̄ cōplete victorie p̄teri te & plene glie future suscepit signationem. Nec obstat q̄ ipa nō indiguit p venialiū remissione & infirmitatis alleuiatōe. eo q̄ ipsa nec venialia habuit: nec infirmata extitit: p quib⁹ causis vnctōis sacr̄m extitit ordinatū. q̄m p venialiū remissiōe & infirmitatis alleuiationē: ipa ꝑgo accepit totiꝰ doloris mortis q̄ maiꝰ erat remissionē atq̄ totiꝰ anie & corꝑis gl'ificationez. Unū licz ipa potuit vt h̄ sacr̄m nō recipet exempta p̄ p̄uilegiū q̄ cōfert dñs bis q̄s sine infirmitate & mortis dolore dignaf euocare: qui vt videf nō tenenf ad vnctionē extremā cū oleo p̄ infirmantibus instituto. Tñ videf verisimile q̄ beata virgo isti p̄uilegio ꝓpter humilitatē abrenū ciauerit sicut & alia p̄uilegia sua dū viueret occultauit. & sacramētū istud p̄ peccatorib⁹ institutū hūiliter suscepit: vt hūlitatē quaz p̄ totā vitā suam tenuerat etiā in extremo vite articulo ꝓsūmaret. Hec Alber. ¶ Tercia p̄incipalis q̄stio de mortis obligatione. vtz btā ꝑgo debuit mori necessario: & obligata fuerit mortis legi sicut & ceteri hoīm. Et arguī pōt q̄ nō cōgruebat nec debebat mori: quia nō obligabaf: q̄z mors debef & inflicta est p̄ peccato originali. ipa aūt virgo est p̄e seruata a peccato originali vt solēnes astruunt doctores nostri. Et pie credēduz statuit eccl'ia in ꝓcilio Basilien. Si g̃ caruit omni peccato: caruit etiā merito mortis. g̃ iniustitia ei facta ē cū est mors sibi inflicta. q̄m dicente Aug.in.ij.sentētia⁹ dist.xlij. Deus nō p̄ius est vltor q̄z q̄s sit peccator. Itē homo in statu innocētie si p̄stitisset viuꝰ fuisset trāslatus ad gl'iam sine morte. g̃ mater dei q̄ fuit sūme p̄ma statui innocētie debuit h̄ p̄uilegium habuisse vt viua fuisset translata. Item de Johe euāgelista plurimi tenent q̄ sit viuꝰ translatꝰ. ergo ipa hoc p̄uilegiū magis debuit habere. ¶ Ad quesitū igit̄ respō detur p̄ tres ꝑtates seu ꝓclusiones. Prima est q̄ mater dei cōgruēter debuit mori. Rō: ne xp̄o maior fore videret. Et vt hereſis q̄rūdā ꝓfutaret qui asserebāt ipaz nō boiem esse sed angelum. & vt esset materia exercēde ꝑtutis: q̄z mater dei ſm Francis. maronis. p̄ patientiā penalitatū huiꝰ mūdi atq̄ mortis susceptionē merita cumulauit ad p̄fectionē gratie. Sicut cī Job fuerūt pene p̄miſse & inflicte ad exercendā eiꝰ patiētiā: ita ꝑgini ad p̄ficiendā grām. Uirtꝰ nempe in infirmitate p̄ficit. vt ait apls.ij.Cor.xij. ¶ Se cūda cōclusio licz mater dei fuerit p̄seruata p̄ sctificatiōis grām a peccati originalis macula. Tñ a peccati originalis pena nō fuit to taliter liberata. vñ sustinuit mortē & alias penalitates huiꝰ miserie. Ratio ſm Francis. maronis. q̄z grā sanctificatōis ñ obuiat pene: sz tm̄mō culpe q̄ō patuit. Nā Johes baptista fuit sctificatꝰ & a peccato originali plene purgatꝰ: & tamē a pena peccati originalis nō extitit liberatꝰ: imo & mortē acerbi doloris in decollatōne passus. Siliter & ania pueri in baptismo abluitur a peccati macula & nō liberaf a pena seu miseria. Sz & xp̄s dñs sine vllo reatu fuit: & tamē penalitates

sustinuit licz volūtarie. Nō mirū ḡ q beata virgo ab oñi pctō aliena penas hui⁹ miserie z mortē ipam subire debuit. ¶ Tercia cōclusio q mater dei ex debito modi naturalis ortus sui obligata fuit z debuit mori nō obstante gra pseruatōis a pctō originali. Rō: qz licz diuina gra pseruauit pueniēdo anime infectionē in btā ꝑginē: nō tn ista gratia preuenit carnis feditatē: qz naturaliter sm modū ꝓpagatōis humane ab Ada p ꝯcubitū ꝯcepta est. Et ideo rōne ist⁹ naturalis originis z ꝓpter carnis naturalē feditatē ex ꝑmissis pentibꝫ ꝓtractā iuste in ea remāserūt oēs ille penalitates q̄s in hac vita passa est: z per ꝯsequēs etiā ipa mors seu mortis obligatio. ¶ Ex ꝑmissis infert correlaria ꝓxima q vicz beata ꝑgo aliter est mortua z mortē aliter suscepit q̄ dñs xp̄s. Rō: quia xp̄s mortē sicut z alias penalitates volūtarie assumpsit p redemptōe hūani generis z salute: nec ex originale naturali cōtraxit: qz supnaturaliter de virgine est ꝯceptus. Ex beata ꝑgo mortis extitit debitrix ex naturalis originis ꝓtracti one ab Ada zc. Vñ ad obiecta patz respōsio. Ad ꝑmū patz p secūdā ꝯclusionē z terciam. Ad secūdū vero obiectū q ipa non debuit ꝓuilegiata in hoc esse patz p ꝑmā ꝯclusionē, licz q̄ppe ipa fuerit ꝓxima statui innocentie, nihilomin⁹ ipa in hoc statu miserie nō debuit hoc ꝓuilegiū habere vt viua trās ferretur ꝓpter rōnes circa dictā ꝯclusionem ꝑmā ꝓtactas. Nec illud de Johe euangelista obstat qñ etiā si illa opinio ponat q vi uus sit translatus nō est q̄d hoc singulare: qz credit forze sm illā opinionē moriturus in fine mūdi. Vñ nō dixit ihs: qz nō morit, sed sic eum volo manere donec veniā Joh. xxi. O vere ergo ꝑginē sanctissimā Mariā omni veneratōe dignā. O dei mr̄z dignissimā que z i vita sanctissima z oñi gratia plena: atq; in morte extitit oñi honore debito pri uilegio quoq; ꝑdotata.

¶ Articulus scōs q̄les gratias de⁹ exhibuit btē marie mr̄i in sua morte: qz vicz voluit eā mori sine dolore meroze z timore.

Circa secūdū mi steriū de gratiaꝝ honore quibus btā virgo est i sua morte vel trāsitu honorata z singulariter ꝓuilegiata est Aduertēdū q homies cōiter pati habent in morte triplicē ꝑcipue anxietatem vel angustiā. ¶ Primo amarissimū dolorē ¶ Secō tristissimū meroꝛē. ¶ Tercio terribilissimū timorē. Propterea dicit haymo sup Apoc. q nulla maior acerbitas cuiuscūq; amaritudis q̄ mors ipa hoīs z ꝑcipue in peccato morietis. Nā reuera tūc insurgit homini dolor amarissim⁹ q̄ cogit aiam separi a corpe qui penetrat z scindit cor, oīa membra viribꝫ destituit z oēs sensus a sua viuacitate euacuat z dissoluit, teste Solino in libro rer. ¶ Itē tunc in aīa tristissim⁹ meror exorit ꝓpter cogitatōes z tētationes infestātes: qz videt se ꝓuari vita quā naturale ē cuilibet appetere: vt dicit Aristo. ij. de aīa. Aduertit q̄z oīa bona hui⁹ mūdi se relictuꝝ corpus abominabiliter corrūpi ꝑmibusq; escā dari z in nullo se posse in tot doloribꝫ iuuari. Hinc Eccl. xli. O mors q̄ amara est memoria tua homi pacē habēti i substātia sua. Profecto dicēte Aristo. ij. etbico. Terribilissimū oim mors est. Deniq; tunc erit hoī timor maxim⁹. Vñ Greg. in omel. dic. Hūc cogitandū valde est quātū nobis erit terribilis hora nostre resolutōis z mortis: quis pauor mētis cū ante nos erit oīm malorum memoria, ꝓtra nos demonū armabit malicia, retro nos ꝓuatio felicitatis transacte mūdialis, supra nos formido tremēdi iudicis. Hec ille. O qualis ille timor z tremor: quādo aderit nephādor⁹ spirituū multitudo aiaꝝ raperevolētiū quor⁹ species horrendissima Haz vt dicit Beda sup illo ꝓbo Thob. v. Occurrit thobie piscis: dño inḡnte passo i cruce affuit diabol⁹ insidiando si q̄d forte in eo iuris sui inueniret. Si ḡ xp̄o affuit morietis z multis siliter alijs sctis in morte affuisse legitur, vt sctō Martino, sctē Elyzabeth zc. a fortiori credendū est q cuilibet hoī assistit insidiando. O de⁹ q̄ntus tunc erit timor q̄nta tribulatio cū de oībus factis z culpis ac delictis est rō reddenda z sentētia irreuocabilis accipiēda. Ue tūc z ve peccatori cōtra quē instat sentētia eterne dānatōis ferenda. Propterea de bis q̄ resuscitati sūt: vt de Lazaro quē de⁹ suscitauit, z de alijs ꝯsiliter refert q ꝓstea nunq̄ riserunt in h̄ mūdo h̄ fleuerūt q̄si ꝓtinue. Vñ refert Cyrillus patriarcha in epla ad Aug. de miraculis sancti Piero. q cū tres mortui fuissent iuxta tumulū sancti Piero, resuscitati q̄diu viverūt

postea sine intermissiõe flebãt: z vnũ eorum aliis pñtib⁹ Cyrillus interrogauit cur tam dire lachrymas incessanter emitteret. At ille respõdit. Si inqt que sum exptus Cyrille nõ ignorares tibi semp inesset causa flet⁹. Illo reqrente rñdit. Ania inqt mea resoluta est a corpe tam grauiter z acerbe q̃ mens nõ capit bũana: nec ego nisi certa expientia didicissem credere valuissem: qz oĩs angustia z dolor quẽ extimaret hõ nihil reputaꝝ respectu illius angustie. Et itez: tanta inqt aduenięte mortis hora nephãdoꝝ spirituũ affuit multitudo vt oĩno dinumerari nõ possent: quoꝝ species talis erat q̃ ea nil horribilius nil pnitiosius cogitari pt. Potí⁹ eĩ q̃libet hoĩm flãmis ardẽtib⁹ arsuꝝ se exponeret q̃s formaꝝ coꝝ visiõe ĩ ictu oculi poturi. q̃ ad meveniẽdo oĩa q̃cũq̃ ꝺ deũ ppetraui ad memoriã reuocabãt suadẽdo vt de dei misericordia nõ sperarem. heu cur nõ aduertũt mortales q̃bus hoc eueniet qꝺ tũc mihi: vt nõ peccarẽt. Si g̃ causam mei fletus interrogas. timor penaꝝ est que peccatoribꝫ iuste dant. qua de re nõ mireris si plango: cuz potius si nõ plangerẽ vehemẽter admirari deberes. Hec z plura idẽ pfecut⁹ ẽ.

¶ Ad p positũ g̃ redeundo. ꝓtra hanc triplicẽ anxietatẽ in morte hoĩm deus ꝓtulit btẽ virgini ĩ sua morte triplicẽ maximã gr̃am quibus eã honorificauit ꝓuilegio speciali.

¶ Prima gr̃a q̃ ipam mori voluit sine dolore cũ suauissima dulcoratõe.

¶ Scꝺa q̃ ipam mori voluit sine meroze cũ letissima ꝓsolatõe.

¶ Tercia q̃ ipam mori voluit sine timore cum certissima assecuratõe.

¶ Prima itaq̃ gr̃a collata btẽ virgini ĩ sua morte est q̃ sine dolore: ĩmo cuz suauissimo dulcore spũs morerek: vt sicut a corruptiõe fuit extranea: ita z a dolore mortis sit aliena z hoc ꝓbatur ꝑm Alber. sup missus est. ca. clxxv. Quia cũ ꝑ ꝓuilegiũ ꝓcessum sit Johi euãgeliste. vt testat Hiero. in ꝓlogo sup Joban. Multo magꝭ g̃ debuit ꝓcedi beate virgini Amplí⁹: qm̃ scptum est Hañ. iij. De⁹ nõ punit bis in idipm. Si beata ẏgo in filij sui passione ꝓcussa est gladio doloris tanti vt esset ꝓ sũmo martyrio z maiorẽ sustineret dolorẽ q̃s fuit dolor mortꝭ in q̃cũq̃ martyre. g̃ cum tunc exoluit dolorẽ mortis nõ debuit iterato in hora mortis ꝺolorẽ habere. Hinc Damasce. Jpa inqt btã beataꝝ q̃ sup naturaꝝ dñationũ exaltata est dolores quos effugit pariẽs z etiã morieẽs: hos ĩ xpi passione sustinuit cõpatiens. Si diceres. Quõ potuit fieri vt in mortis sepatione nõ habuerit dolorẽ cum naturaliter ania inclinetur ad vnionẽ corpis: z qz eius ania fuit nobilissima: z nobilissimo ei⁹ corpi cõiũcta. Uñ sicut maior erat in coꝝ ꝓiunctõe delectatio naturalis: ita z in coꝝ sepatõe maior videt fuisse dolor. quẽadmodũ z in xpi morte acerbissim⁹ fuit dolor. Juxta illud Treñ. iij. O vos oẽs q̃ trãsitis p viã attendite z videte si est dolor silis sicut dolor meus. ¶ Rñdet ꝑm Alber. vbi sup. q̃ ipa p amoris magnitudine z ꝓtemplatõis suauitate in q̃ tũc fuit nõ sensit dolorẽ in sepatione. Nam maiores motus impediunt minores: ꝑm phm. Sicut aũt natura mouet z inclinat aniam ad corpus: ita charitas multo forti⁹ mouet z inclinat aniam ad xpm. Juxta illud apli. Cupio dissolui z esse cũ xpo. Poterat g̃ ille dulcor amoris z suauitas ꝓtẽplatõis omnẽ dolorẽ absorbere q̃ alias ex distrasia corpis solet euenire. Exemplũ de Moyse z Helya qui. xl. diebꝫ ieiunãtes nõ senserũt defectum famis z sitis ꝑ ꝓtẽplationis diuĩe dulcedĩe. Item de sctõ Laurentio z Tyburtio z aliis pluribꝫ martyribꝫ qui grauissima tormenta tãq̃ dulces epulas habuerũt ꝑ amoris xpi magnitudine. Uñ Aug. Oĩa ĩmania dulcia z leuia ac prope nulla facit amor. O felix amor xpi q̃s dulciter illaqueas q̃s suauiter p̃mis tẽ. Ex his accipe. iiij. puncta. ¶ Primũ q̃ btã ẏgo nõ decessit ifirmitate nec doloris ꝑssa necessitate vt ceteri solent obire.

¶ Scꝺm q̃ mẽs btẽ ẏginis ĩ ipa hora mortis fuit suspẽsa in ꝓtemplatiõe suauissima et amore xpi dulcissimo: z paulatiz interim ei⁹ complexio deficiebat vsq̃q̃ tandẽ sine dolore pcepto nõ interrupta ꝓtẽplatione sctissima ei⁹ ania corpus desereret. ¶ Tercium q̃ ipa nõ in lecto decumbẽs vt ceteri. Sed flexis genibꝫ eleuatis ad deũ manibꝫ credit migrasse. Sicut sile etiã de btõ Paulo primo heremita legit tẽ. ¶ Quartũ punctũ q̃ xps dñs debuit suscipe z habere maximos dolores in pte sensitiua xpter hoc vt satisfaceret ꝓ peccatis humani generis z redimeret ipm. Juxta illud. j. Pet. ij. Qui peccata nostra id est penas satisfactoriaꝝ ꝓ peccatis

nostris ipe ptulit in corpore suo xc. ¶ Ex qm̃ beata virgo nō p redemptōe generis humani ē mortua, iō non oportuit vt ipsa dolores mortis pateret: imo p speciale ꝓuilegiū ꝓpt incorruptionez debuit esse a dolore mortis aliena. ¶ Secōam grāz ꝓtra aliox hoim tristiciā z merorē habuit virgo: qz voluit deus ipam mori sine oīi merore cū letissima ꝓsolatione: etiā externa. Nā habuit ꝓsolationē in hora mortis sue multiplicē: qz tā ab aplis qui oēs affuerūt in eius trāsitu: vt testatur Dyoñ. in epla q̃ etiā a sctis angelis eā ꝓsolātibz z assistēubz. Si em̃ aliquib sancti credunt z legunt angeli in hora mortis ꝓsolationē exhibuisse: vt ptz de sctis Nico. Martino, Francisco xc. Multo magis id creditr de beata ꝑgine: imo insup habuit ꝓsolationē a dño ihu ipam dulciter ad celum inuitāte z tota celesti curia obulante sibi ad suscipiendū honorifice: qō deꝰ vult facere ipi ex speciali ꝓuilegio z gratia vt volunt plurimi doctorez z cōiter tenet ecclia. Vñ Hiero. i sermone de assumptōe dicit, Legim⁹ q̃ sepe ad funera sepulturasq; sanctox angelos adueniss z obsequia ꝓtitisse. necnō z aias eorū vsq; ad celū cum hymnis z laudib exultisse z eosdem mlto lumīe splēduisse. Ibidēq; miri odoris fragrantiā psensisse. Si igit talia z tanta circa defunctos deꝰ dignat⁹ est exhibere: q̃nto magis ei⁹ genitrici in die obitus sui credendū est celox milītiā obuiā adueniss eāq; ingenti lumīne circūfulsisse: vsq; ad thronū gl'ie cum laudib z canticis p̄duxisse. Quis illud cogitare sufficiat q̃ gl'iosa bodie regina mūdi ꝓcesserit q̃nto deuotionis affectu tota in ei⁹ occursum celestiū legionuz ꝓdierit multitudo: q̃ placito vultu: q̃ serena facie q̃ diuis amplexib a filio sit suscepta z sup omnē creaturā exaltata. Hec Hiero. Propterea nō īmerito satis cōgruēter z vere a quibusdā asseritur q̃ celum empyreū sit cuacuatū bis: z adhuc tercia vice cuacuandū. ¶ Primo in xpi ascensione q̃n oēs angeli ei obuiauerūt. ¶ Secōo in beate ꝑginis assumptiōe. ¶ Tercio cuacuandum erit i extremi iudicij tempe quādo omnes angeli z sancti venient de celo vnacum xpo ad iudiciū. Sed forte vis scire qualib meritis ipa beata virgo z alij q̃dam scti meruerunt in hora mortis habuisse celestē consolationē. ¶ Ad hoc q̃ dicere possum⁹ q̃ h̃ speciali⁹ habet fieri ꝓncipaliter ex īmpscrutabili iudicio z mira dispensatōe pietatis ac gratie diuine: tamē plustrando sanctox vitas compim⁹ pcipue tria p que scti id ꝓmeruerūt vt in hora mortis celestē ꝓsolationez angelicā vel diuinā haberēt. ¶ Nam q̃dam sancti hoc meruerūt p feruentē xpi dilectionem, vt patz de Petro aplo, Jobe cuāgelista, sanctis Laurētio et Vincentio. ¶ Alij h̃ meruerūt p castitatis nitide obseruationez: vt patz de sanctis Katherina Clara Margaretha, z alijs pluribz ꝑginibz Alij meruerunt p misc̃die z pietatis exhibitionē: vt ptz de sanctis Elyzabeth Martha z Magdalena xc. Sed q̃m̃ btā virgo maria has omnes ꝓtutes excellētissime habuit: g̃ sume cōsolari meruit. ¶ Preterea legunt alij ꝓmeruisse in morte celestem ꝓsolationē p alicui⁹ vl aliquox sanctox aut sanctaz patrocinationem: q̃bus in hac vita deuota seruitia exhibuerunt: qō certe potissime sup oēs sanctos beata virgo Maria potest z solet erga sibi deuotos facere: vt patz in multis ei⁹ miraculis. Vñ ipa specialissime ab ecclesia īuocat vt in hora mortis subuenire dignet. Maria inq̃t mater gratie: mater misc̃die tu nos ab hoste ꝓtege in hora mortis suscipe. Ergo vtilissimū est btām virginē Mariā in patronā eligere cuilibet homi z ei deuotius famulari atq; in hora mortis seip̃m eidem būiliter cōmēdare. ¶ Tercia ꝓncipalis gratia collata beate ꝑgini in sua morte est q̃ ipa mortua est sine oīi timore cum certissima assecuratiōe. Nimirū aliqui hoim in morte timent naturaliter ipam mortē exhorrescentes. Sic etiā sancti homies timēt naturaliter. ¶ Alij vero timorē habēt ꝓpter mala q̃ fecerunt. ¶ Alij aūt ꝓpter demonū malicia Atq; alij ꝓpter incertitudinē: qz nescit hō vtrus amore vel odio dignus sit, vt dicit Eccs. ix. Et ideo timet dei iudiciū. Sed in btā virgine nullū horz locum habuit. Nā mortem ipam nō horrescebat: qz charitate z desiderio sui filij feruens z gratie suauitate plena cupiebat dissolui z esse cuz xpo: vñ z orabat vt ad eū ꝓueniret q̃ntoti⁹ sicut ptz ex ei⁹ trāsitus z assumptōis hystoria. ¶ Item ipa nūq̃ se peccasse nouerat etiā venialiter: z ideo de aliquo malo nō timuit. ¶ Preterea iudicij sententiā nō timuit: quia amore dignam tanq̃ dei matrē purissimā z dilectissimā quā im-

possibile foret dānari nouit necessario saluā dā ꝛ supꝛ oīa exaltādā. ¶ Deniqꝫ ipa a filio īpetrauit ꝛ obtinuit vt aīa ei⁹ de corpe extens nullū spm̄ teterrimū videret. nullaqꝫ satha ne ptās ei occurreret, vt ptz ex hystoria assū ptiōis. ¶ Qđ si di. tñ aīa sepata a corpe statim naturaliter bz videre demōes ꝛ etiā angelos: sicut nos naturaliter ī ħ mūdo apto oculo videm⁹ lucē ꝛ colorē, quō ḡ verꝫ est qꝫ ipa nō viderit demōes. ¶ Rñderi pōt qꝫ licz cōiter fm doctores aīa ei⁹ sepata sicut ꝛ alie aīe post sepationē ipi⁹ ꝛ assumptionē sicut ꝛ mō videt demōes: ꝛ spūs sine corpe existētes. Tñ speciali ꝓuilegio ħ ei donatū credere possum⁹ a suo filio qꝫ ī ei⁹ exitus hora angeli affuerūt q̄ demones insidiātes nō ꝑmiserūt assistere ipi btē marie: vt vicz exterrentem demonū teterrimā faciē ꝓtunc nō videret ꝛ sic claret qm̄ btā virgo sine oīmī timore cū maxima securitate ꝛ oīmoda ꝓsolatōe externa ꝛ interna obierit. O q̄ felix ꝛ bñdictus fuit iste trāsitus. O de⁹ me⁹ si tunc affuissem: q̄nta deuotōe: q̄ hūili supplicatōe: q̄n taꝫ lachrymaꝫ irrigatōe meip̄m tā dignissime tā sanctissime dñe recōmēdassez: vt apō filiū ī celica gl'ia memor mei pctōris fore dignata fuisset. O aīa fidelis ꝓpende dignitatē ꝛ sanctitatē bñdicte ꝗginis. ꝛ ipi te tota deuotōe cōmitte, ipam pete. ipam frequēt⁹ inuoca: vt ꝓpt filiū sui amorē dignet tibi gratiam ꝛ gl'iam impetrare.

¶ Articul⁹ tercī⁹ qꝫ btā maria in gl'ioso corpore simul ꝛ aīa est assumpta ī celū ad qō assignant, xij. rōnes.

Tercium misteri

tum de gl'iosa btē ꝗginis assūptōe ꝛ ei⁹ felicissima corpis ꝛ aīe gl'ificatōe, de q̄ plerīqꝫ dubitāt. Utrū vicz btā ꝗgo sit corpe ꝛ aīa assumpta in celū ꝛ plenissime gl'ificata: quēadmoduꝫ dñs ihs. maxime qꝫ btūs Iero. in fmōe de assumptōe istud nō astruit: ꝫ sub dubio relinquit. Uerūtn̄ pie credit ab omni eccl'ia ꝛ a doctoribꝫ. Hā Aug. in fmone, qꝫ ꝓfundissimo. ħ asserit plibꝫ rōnibꝫ qꝫ ipa btā ꝗgo sic ꝛ xp̄s sit resuscitata ꝛ corpe sil' ꝛ aīa gl'ificata ꝛ assumpta in gl'ia ꝓsūmata. Qui⁹ aūt fidez ꝓfirmādo. xij. rōnes ad numer⁹ xij. stellaꝫ ī corona btē ꝗginis possum⁹ accipe q̄bꝫ btissima ꝗgo maria gl'iat se corpe ꝛ aīa assūptā in celū tanq̄ꝫ xij. stellis radiantibꝫ ad ꝓbandum. Ut ꝗo deuoti⁹ ꝓpter simpliciores qui magis incitant ad deuotionē ꝑ simplicē hystoricē narratiōis modū q̄ ꝑ argumētoꝝ et rōnū subtiles apices ꝓcedam⁹. ¶ Die ꝛ deuote ꝓtēplari possum⁹ qꝫ hac ipa die assumptionis marie de⁹ volēs ꝑ oīa honorare beatā ꝗginē magnū ꝓcilīū statuit fm humane imaginatōis modū. Coram q̄ꝫ oībꝫ angelis ꝛ sctis ꝓposuit dicēs. Ecce adest tps q̄ aīa genitricis filij dei soluta a corpe ꝑmiū vite eterne accepta ī celesti solio ē collocāda. Quid igit gre ꝛ honoris vob videt vt mee nūc cō ferat genitrici ꝛ ei⁹ sacratissimo corpi in cuius vtero corp⁹ a spūsctō formatū ꝛ aniam assumpsi nouē mēsib⁹ reqeui tāq̄ꝫ ī taberna culo dignissimo. Tandē ipa me pepit ꝗgo ꝛ ꝗgīneo lacte vbere de celo pleno aluit ꝛ castissimo suo amplexu fouit: deuotissime ministrauit: ꝛ in cruce mihi morīēti astitit ꝛ cōpassa extitit tē. Tūc oēs scti ꝛ angeli ꝓcidēdo ꝛ deū collaudādo dicere ceperūt. Magnus dñs ꝛ magna ꝗtus ei⁹ ꝛ sapie ei⁹ nō ē numer⁹. ps. cxlvj. Et illud Sap. ix. Tecuꝫ dñe sapia q̄ nouit opa tua q̄ ꝛ affuit cum orbem terraꝫ faceres ꝛ sciebat q̄d placitū esset corā oculis tuis. Ipa igit tua sapia infinita ꝛ imensa decernat ꝛ diffiniat: qꝫ iustū videt seruis tuis ꝛ dignū vt ipa tua mr̄ oīmī honore ꝛ laude dignissima corpe ꝛ aīa gl'ificata ꝛ a dextris tuis collocata tecū regnet ī secula. Sicut ḡ ab eterno oīpotēs de⁹ decreuit ꝛ voluit eā corpe sil' ꝛ aīa assumere gl'ificatam: sic etiā voluit vt q̄libet ordo celestꝭ patrie eā adorāret: honorāretqꝫ certā rōnez ponēdo q̄si stellā in corona gl'iose ꝗginis ꝓbantē ꝛ declarātē ei⁹ dignā gl'iaꝫ assūptōis.

¶ Primo ḡ angeli posuerūt ꝑmā stellā que est ratio ꝓfectionis.

¶ Scdo ꝑmi pentes posuerūt scdam q̄ est ratio exemptōis.

¶ Tercio sancti patriarche posuerūt terciā que est ratio redūdationis.

¶ Quarto sancti ꝓphete quartā que est ratio ꝑnunciationis.

¶ Quinto discipuli quintā que est ratio ministrationis.

¶ Sexto martyres sextam que est ratio appreciationis.

¶ Septimo confessores septimam que est ratio cōmensuratōis.

¶ Octauo virgines octauam que est ratio incorruptionis.

¶ Nono oēs electi nonam que est ratio pelectionis.

¶ Decimo spīritussanctus decimā que est ratio supplementionis.

¶ Undecimo dei filius vndecimā que est ratio vnionis.

¶ Duodecimo dei patris potētia duodecimā q̄ est ratio p̄magnificatōis.

Un in figura h̄ legit Apoc.iiij.ca.q.xxiiij. seniores p q̄s oēs scti designāt adorabāt viuētē in secla seclorū.i.xp̄z: z mittebāt coronas suas añ thronū.i.btām ỹginē: in q̄ xp̄s vt in throno requieuit: laudātes z dicētes. Dignus es dñe deus nr̄ accipe gl̄iam z honorē q̄ tu creasti oīa z ꝓpt̄ volūtatē tuā erāt z creata sūt. Hec ibi. ¶ Primo g̃ angeli honorauerūt eā di.q̄ digna est corpe z aīa assumi in celū rōne pfectōis talis q̄ dei mr̄ sicut ē pfectissime sctitatis sup oēs angelos z sctōs ip̄roportionabiliter q̄ est tāte puritat̄ vt maior sub deo neq̄at intelligi.teste btō Anſ.ita pfectissimā btitudinē dz habere sup oēs angelos. sz q̄ angeli tā pfectā btitudinē hñt q̄ nō retardant a gl̄ia z pfectōe sue btitudis. g̃ nec aīa btē ỹginis debuit retardari a pfectōe beatitudis. Dz si aīa btē ỹginis sine corpe fuisset assumpta.exq̄ vnaq̄q̄ aīa naturalē habet inclinationē ad ꝓpriū corp̄ nō q̄dez ꝓpt̄ corp̄ de p se sz ꝓpter integritatē hois z pfectionē btitudinis vtriusq̄ ptis ſm Frācis. magro.atq̄ Rich.sup.iiij.di.xliij.seq̄reſ q̄ anīa btē ỹginis sicut z aliorū sctōrū retardata essz a pfectōe btitudinis z nōdū adepta suū plenū desideriū scz in btitudine corpis sui: z p dñs mīn̄ pfectā btitudinē haberet q̄s angeli qđ est incōueniēs.q̄ ipa vt canit eccl̄ia exaltata est sup choros angelorū ad celestia regna. Et cōfirmat̄ p illud Aug.xiij.de trinit. Perfecte inq̄t btūs est q̄ hz q̄cq̄d vult.sz ipius anīa naturaliter vult btitudinē sui corpis. g̃ rē. ¶ Secōo p̄mi pentes generis hūani.s. Adā z Eua accedētes adoratoq̄ deo dixerūt. Oipotēs:adorāde:tremēde:colēde:bñdict̄ tu z bñdicta mr̄ tua. vere ipa dig̃ē corpore z anīa glificari etiā scdā rōne.s. exemptionis q̄ nos eā honoram̄ et laudam̄: z ē talis.q̄ dei mater est exempta a maledictōe Eue quā de⁹ tulit ꝓ eā.ꝓpter pctm̄. imo oīs maledictio Eue in bñdictionē mutat̄ marie vt dicit Aug.in ſmōe de natiuitate ỹginis. Hā vt patz Gen.iij.dixit deus mlieri Eue. Multiplicabo erūnas tuas z ꝓceptus tuos.in dolore paries filios z sub viri potestate eris z ipe dñabit̄ tibi. Hec ibi. Dz ab his btā ỹgo exēpta fuit q̄ fuit ỹgo mundissima q̄ ꝓcepit sine pudore:portauit sine grauamine:pepit sine dolore.z fuit ab oī erūna mlierū aliena.iuxta illud Can.iiij. Tota pulcra es amica mea z macla nō ē i te:q̄ nec corpalis nec spūalis macula fuit in ea. Ipa denīq̄ nō fuit viro subiecta q̄ dña oīm virorū z mulierū.z ipa est q̄ cōtriuit caput serpētis. g̃ iustū z cōgruū est vt etiā sit exēpta ab illa generali maledictōe:puluis es z in puluerē reuerteris. ¶ Cōcludēs g̃ Adā dixit: dignū est dñe de⁹ vt sicut tu me z sponsaz meā Euā i paradiso terrestri posueras z in statu innocētie optimo: ita q̄ si mādata tua ꝓuassem⁹ nūq̄ incinerati fuissem⁹.ita btā ỹgo tua mr̄ q̄ oīa tua mādata pfectissime obſeruauit hāc sibi p̄stitā habeat grām vt vna tecū in celesti paradiso collocet̄ ab oīni incineratōe p̄seruata. ¶ Tercio sancti p̄triarche honorando eā posuerūt terciā rōnē.s.redūdatōis: q̄rū q̄dē.s.p̄triarcharū gl̄ia z gaudiū est ex multorū filiorū in vera fide xp̄i z vnius dei cultu educatōe z saluatōe.vt dicit Bern̄. in q̄daz ſmōe. vñ honorauerūt z laudat erūt beatā ỹginē rōne redūdatōis tali.q̄ gl̄ia mr̄is redūdare bz in filiū. Hā gl̄ia hois ē ex honore genitū Eccī.iij. Un q̄cq̄d honoris impēdit mr̄i dei ipi deo exhibet̄ q̄ ex ea nat⁹ ē. vt g̃ dñs ih̄s in sua mr̄e laudet̄ tāq̄ in throno gl̄ie sue dignū est vt sūme gl̄ie honorē q̄ habet̄ in celo sibi p̄stet. Nec tā p̄cios⁹ thesaurus corpis ei⁹ p̄mittat̄ i terra sz sūmo honore celestis gl̄ie exaltet̄ vt dei thalam⁹.a filio q̄z mr̄ dignissima oīb⁹ sctis z angelis in gloria celestis honoris p̄ficiat̄. Proinde Aug. in ſmōe de assūptōe di. Thronū dei: thalamū dñi:xp̄i tabernaculū:dignū ē ibi ee vbi xp̄s est.tā p̄ciosuz thesauz digni⁹ est celo seruari q̄s terra. Hec ille. ¶ Quarto sctī ꝓphete honorādo posuerūt quartā rōnē.s. p̄nunciatōis:q̄ ꝓphete spūsctō sunt locuti p̄nunciando futura de xp̄o z mr̄e ei⁹: dignū est g̃ vt fideles inueniant̄ p oīa. Dz q̄ mltoz ꝓphetaz oracula z p̄nūciatōes huic ꝓcordāt assūptōi corpali. Un Dauid ait. Astitit regina a dextris tuis i vestitu deaurato. Hāz

aux nõ corrũpit nec putrescit sic ⁊c. Item Can. ij. Surge propera amica mea ⁊c. Ecce ei⁹ resuscitatio. Item Ecci. xxiiij. Qui creauit me requeuit in tab. Et infra. In ciuitate sctifi. i. in pria sil. re. Item Job. i apoc. xij. describit eã mulierẽ amictaz sole qõ vtiqz nõ cõuenit anie sepate. iõqz mox inter phetas Dauid cepit psallere ⁊ i honore ginis dicere Surge dñe in requiẽ tuã tu ⁊ archa sctificatiõis tue. i. corp⁹ btẽ ginis Moyses qz ait. Dic mẽto dñe qm cũ mihi pcepisti archã tibi facere q dicta ẽ archa federis dñi: p quã figurata est dei mr pcepisti vt de lignis tm sethim fieret qz natura talis ẽ q nõ putrescũt nec a vermib⁹ rodunt. Sũt cm iputribilia ⁊ incõbustibilia. g corp⁹ btẽ marie dignũ est nõ p mittere putrescere: sz glificari plenissime ⁊c. Quito discipuli bti inter qs ⁊ Stephan⁹ honorãdo eã posuerũt qntã rõnẽ scz mistrationis. Hã discipl'is pmittẽs ⁊ loqns dñs ihs in terris dixit. Qui mihi mistrat me seqt ⁊ vbi ego sum illic ⁊ mister me⁹ erit Job. xij Sz qz dei mr p oib⁹ xpo in carne sua ministrauit. Primo in vtero purissimũ sanguinẽ. Secõo ipo nato lac ginei. Tercio i tota ei⁹ vita mltiplicit' fouẽdo ⁊ in passione ꝺdolẽdo. g dignũ ẽ vt vbi xps: illic ⁊ hec ei⁹ ministra ⁊ mater. i. in celo colloceť Sexto martyres honorauerũt sexta rõne scz appciationis tali. Scptũ ẽ p ps. de sctis pcipue martyribꝫ. Precios a i ꝺspectu dñi mors sanctoꝝ eius. Si g mors sctoꝝ pciosa. g mors mris dei dz cẽ pciosissima qz ipa sup oes dignissima ⁊ sctissima. Nõ aũt esset pciosissima ei⁹ mors nisi in ania ⁊ corpe viueret glorificata. vt pbat Aug. sermõe q s. Septimo ꝺfessores honorauerũt eã septima rõne scz cõmẽsuratõis tali. qz scptũ est pcipue de ꝺfessorib⁹. Quacũqz mẽsura mẽsi fueritis remetiet vob Lu. vj. Et itez. Reddet vnicuiqz km opa sua Matth. xvj. Sz qz ipa beata ꝑgo opata ⁊ mẽsa ẽ sup mẽsurã hoim qntuz ad meritũ ⁊ gre plenitudinẽ. ⁊ qz plenitudini meriti ⁊ gre corrñdere dz plenitudo pmij ⁊ glie: qz graz ⁊ glaz dabit dñs. teste ps. debuit g digne sibi remetieri km plenitudinez glie ad quã ptinet glificatio in corpe Octauo sctẽ gines honorauerũt eã octaua rõne scz incorruptõis tali. qz dignũ ẽ vt exq ipsa fuit pgo integerrima nõ debuit seq eã putredinis corruptio sz iuxta filiũ prima collocatio. iuxta illud Sap. vj. Incorruptio prim facit deo. Vñ ⁊ in corpib⁹ sctoꝝ p reliquijs exposit⁹ videm⁹ mẽbra ginea et a pctõ inoxia pseruata fore a putrefactõe. vt ptz in mltis ad expientiã. ⁊ iõ oes sctẽ gines cecinerũt in laudẽ btẽ gis di. illud Sap. iij. Hec est q nesciuit thor in delicto hẽbit fructũ in respectõe aiaz sctaz. Hinc Aug. in ẽmõe q sup. Letare inclt maria letícia inenarrabili corpe et ania in ppio filio cũ ppo filio p ppriũ filiũ: nec seq dz corruptõis erũna: quã nulla secuta ẽ tãtũ filiũ partẽdo integritatis corruptio. Hec Aug. Mono oes generaliter electi cões ⁊ relicq accedẽtes honorauerũt eã cõgrua rõne scz pelectõis. vñ cecinerũt illud eccl'ie cãticũ Elegit eã de⁹ ⁊ pelegit eã in tabnaculo suo hitare facit eã. dignũ g est q si alij electi ⁊ scti ac eoꝝ corpa mltipl'r honorant in terris deo disponẽte. mlto magis corpus mris dei honorificeť in celis. Admirũ qrũdã sctoꝝ corpa adhuc in terris seruaťi integra. Multoꝝ etiã relicqe corpoꝝ illustrãt miraculoꝝ gl'ia. qrundũ sepulchra angelicis manib⁹ vt Clemẽtis ⁊ Katherine legim⁹ pparata. Alioꝝ denigz mausolea auro ⁊ gemmis exornata atqz fideliũ crebra visitatione cernim⁹ magnificata. g cum corp⁹ marie sit maioris dignitatis oĩb⁹ p alijs debuit honorari. Sz videm⁹ q nõ in terris. g in celo ⁊ p ꝺnis corpe ẽ assũpta. alias videreť filiꝰ mrnũ honorẽ ꝺtẽpsisse qõ ẽ absurdũ Decimo decus pũsctus honorãdo eã posuit decimam rõnẽ. s. suppletõis tale. btã dei mr sup oĩa plena gra ẽ salutata cui et angel⁹ dixit. Spiritussctus supueniet i te. i. sup oes alios ampli⁹ veniet i te et ꝑtus altissimi obũbrabit tibi Lu. j. Et ꝟ nõ tm q ad aniam ei⁹ sz etiã q ad sacrũ corp⁹ ei⁹. g ipa supplena debuit eẽ gra corpe sil' ⁊ ania. Vere plena erat facies marie gra: q et radiabat adeo vt etiã in alijs ad solũ intuitũ omnẽ ꝺcupiam extingueret. Vere et caput plenũ erat gra p iugẽ ꝺtẽplationẽ diuinã et sapoꝛẽ celestiũ. Item os et labia. iuxta illud ps. Diffusa ẽ gra i labijs tuis adeo plena erãt gra vt ad qõlibet ei⁹ ꝑbum certũ legaťin euãgelio miraculũ subsecutũ. Et ad vnã salutatõez ei⁹ repleta ẽ gra Elyzabeth ⁊ Johes in mrno vtero. et ad ei⁹ qntqz ꝑba sz. Fiat mihi km ꝑbuz tuũ dei fili⁹ descẽdit de celo ⁊c. Item aures plene erãt gra q meruerũt audire ꝑba nõ solũ angelica sz et

dulcissima ꝓba xpi ihu filij dei. Jtē manus plene erāt gra qz ꝓtrectare meruerūt corp⁹ dñi ihu. Et silr pect⁹ z vbera q̄ lactauerunt dei filiū, z sic de alijs, psequēdo, g dignū est vt ei⁹ sacratissimi corpis mēbra sint plena i celo glia: sicut z in terra plena fuerūt spūsco z ei⁹ gra, qz vt dicit Hugo de sctō vict. Plenitudo glie cōmēsurat plenitudi gre. ¶ Undecimo dei fili⁹ dñs ihs honorādo eā posuit vndecimā rōnē vicz vnionis talez. Illud corp⁹ qđ vnitū est diuīe nature in me inqt. i. in xpo nō debuit putrefieri sed resuscitari z glificari, iuxta illud ps. Nō dabis sctm tuū videre corruptōez. Sz qm corp⁹ mris z filij naturalis ē vnū naturali origine tāq̄ corpus de mre exortū, g sic istud ita z illud corpus dz z dignū est glificari. Hic Aug. vbi sup. Putredo inqt z ꝑmis būane sūt obprobriū ꝓditiōis: a q̄ obprobrio cū ihs sit alienus marie natura excipit, qm de ea ihs carnē sūpsisse pbat. Hec ille. Duodecimo dei pīs potētia honorās eā dedit duodecimaz rōnē, s. pmagnificatōis: talē, qm inqt dignū fuit vt possiz eā filij dei genitricē p cūct⁹ creatis magnificare, tā in filij dei ꝓceptōe q̄z in ptus ꝑginalis pseruatōne: q̄z etiā in oīs gre pdotatōe atq̄ glie sublimatōe, iuxta illō qđ z ipa cecinit, Fecit inquit mihi dñs mag qz potēs ē z. Justū z dignū ē vt speciali z hac gra pmagnificet alijs sctis vt corpe sil z aīa assumat in glia. Et ad b⁹ fidei ꝓfirmatōez certe etiā reuelatōes facte sctis legunt. Naz in reuelatōe sctē Elyzabeth legit sibi ab angelo fore reuelatū in visione q tā in carne q̄z spū dña nra est in celū assūpta cū astātiū mltitudine angelor: occurrēte sibi xpo in glioſissimo splēdore portāte i dextra crucē vexillū z cū eo infinita milītia angelor. Dicq̄z vidit in spū rapta btā Elyzabeth btām ꝑginē mariā mlto lumie circūfulsaz alacriter susci pi z cū mag ꝓcentu i celos deduci: de sepulchro resuscitatā z. Jtē legit etiā q dū btūs Anthoni⁹ ordinis minor⁹ viueret aduenīte q̄dam festo sctī Hieronymi noluit ire ad matutinū: stomachat⁹ ē ipz sctm Hieronymū p eo q ipe Hieronym⁹ in ſmōe de assūptōe dicit in hec ꝓba, Dōstrat inqt sepulchrū btē ꝑginis in vallis Josaphat medio vbi i ei⁹ honore fabricata ē ecclia in q̄ sepulta fuisse ab oīb pdicat. Sz nūc vacuū esse mausolcū cernētib⁹ ostēdit. Hec idcirco dixerim qz mlti nostroz dubitāt vtrū assūpta fuerit siml in corpe an abierit relicto corpe. Quō aūt vel q tpe aut a q̄b⁹ psonis sctissimū corp⁹ ei⁹ inde ablatū fuerit vel vbi translatū vtrū ve resurreterit nescit: q̄z nōnulli astruere velint eā iā resuscitatā z btām cū xpo imortalitate in celestib⁹ vestirī. Hec Hiero. Btūs itaq̄z Anthoni⁹ dure tulit q sic dubitat Hiero, z nō affirmat ꝑgis corpa lē assūptōez, p⁹ aliquā g mozulā venit angel⁹ ad eū in cellā interrogādo. Cur antbo, nō vis ire ad matutinaz. At ille se indignari ꝙ hieronymū ob hāc cāz ptactā, et idcirco noluisse eius officiū visitare rndit, et p⁹ mozaz aliquā ecce btā virgo astitit cū ingēti lumie z angelorū comitatu. Statimq̄z antonius genuflexo rogauit vt eum redderet certū de corpis assumptiōe vt secure possit pdicare. Tūc btā virgo certificauit eundē cōmittendo q̄ secure id pdicaret. Jlico aūt b. Hieronymus assistēs appuit dī, q ipe iō hoc nō asseruit i sermōe pdicto qz nō fuit certificatus z q̄ hec sua dubitatio deo disponēte fuit occasio vt btā virgo se plūb⁹ reuelaret z eos de hoc certificaret, z sic visio disparuit i celū, et btūs Anthoni⁹ in ꝓsolatōe magna remāsit. ¶ Ad ꝓpositū itaq̄z redeūdo pie possumus meditari q̄ cū oēs scī pdicto mō btāz ꝑginē collaudasset z singul rōib⁹ dignā ꝑ honore assūptōis pclamasset, tūc de⁹ trinitas mādauit oīb illud ps. Sumite psalmum z date tympanū psalteriū iocūdū cū cythara, buccinate i neomenia tuba in insigni die solēnitatis, s. hui⁹ assumptōnis. Dicq̄z dñs ihesus cū multitudie angelor z sctōr aduenīendo dulciter ītonauit. Surge ꝓpera amica mea speciosa mea z veni. Veni de libano spōsa veni coronaberis. Et sic resurrexit b. virgo et glioso corpe refulgēs cū oī gaudio tot⁹ curie celestis est i celū introniſata, sic de hoc latius patebit i hystoria assumptōis. ¶ Prot de btūs Gerard⁹ epūs i suis omelijs dic. In die virginē btāz celi susceperūt letādo, archangeli iubilādo, ꝓncipat⁹ armonizādo, ptātes citharizādo, cherubin z seraphin hymnizādo, atq̄z ad supnū diuīe maiestatis tribunal deducēdo. Hec ille. O itaq̄z fidel aīa ꝓsidera q̄nta hodie sūt celebrata i celo gaudia, O q̄lis z q̄nta btissime marie hodierna leticia, O q̄z ineffabil⁹ eius glia, stude z tu o mēs deuota i hac die tā letabūda vt dei ge-

ntrici ꝓgratulãdo ipi te recõmẽda, ipamq̃ affectuosi⁹ inuoca, ipam acclama vt in celesti patria tui memor ipa dignet intercessiõe sua te sublimare ad sua illa bona ineffabilia z pticipẽ gl'ie facere p eterna secula Amen.

¶ Pars secũda libri decimi de sublimatõe pcellenti: gl'iaq̃ felicissima q̃ est bonorifice i tronisata Maria in assumptõe

ABtitit regina a dextris tuis ī vestitu deaurato: circũdata varietate, ps. xliij.

Quibꝫ ī verb̃ sctus Dauid spũsctõ afflatus btissime virgis marie laudẽ z gl'iaꝫ pmagnificã ī celesti patria ad quã bodie ẽ assumpta insinuat triplr. Primo q̃dẽ insinuat dignissimũ locũ z thronũ regiũ ad quẽ est exaltata cũ dic̃, Astitit regina, i, btissima maria a dextris tuis, s, o xp̃e fili dei Reuera dignissim⁹ loc⁹ est celi empyrei vbi xp̃s est ī dextra dei patris sedẽs vbi ad dextrã filij astat btã virgo. Hoc q̃ppe astare a dextris ẽ honorẽ filij sui singularit̃ z pre alijs creaturis pticipare ꝫm q bonor filij aliquo mõ pticipatiue redũdat in ipaꝫ inquantũ ẽ mater dei vt vult Tho. iij, scripto sniaꝫ, di, xxij, q. iij, Itaq̃ sũma gloria est marie q; cũ xp̃o est in loco celi sublimissimo z dignissimo ac ameñissimo vt vult Alex, ō hal, in. iij, pte sui voluminis, ℞ est qđ dicit Dauid. Astitit regina a dextris tuis. Scđo insinuat felicissimũ gl'ie habitũ quo ẽ pdotata cũ subdit, in vestitu deaurato. Nimiꝫ auꝫ p alijs metall' est pciosi⁹ z celice, i, solari luciditati ꝓformi⁹ atq̃ incorruptibili⁹. Nã z rubiginẽ nõ ꝫbit z lepre corruptionẽ in cibo sumptũ mũdat z fetorẽ anhelitus ī ore tẽtũ tollit z sedat, vt dic̃ dyascorides, z iõ p aureũ vestimẽtũ significat gl'ie btẽ ꝫginis sũma p ceteris sublimitas: luminositas z ad xp̃i gl'iaꝫ ꝓformitas q̃ est sol iusticie, necnõ oĩs corruptõis alienietas Tercio ps. insinuat ad gl'iaꝫ marie gl'iosissimuꝫ sanctoꝝ oĩm obsequiũ quo a cũctis est venerata, cũ dicit, circũdata varietate, vicꝫ sanctoꝝ et virtutũ celestiũ a q̃bꝫ laudat̃ z extolit̃. O quis valet talẽ et tantã dñam gloriosissimã sufficiẽter laudare q̃ in sublimissimo celi solio est intronisata, sũma gl'ia felicitata, z ab omnibꝫ sanctoꝝ agminibꝫ collaudata, ac bonorifice magnificata, pfecto teste Hieronymo in eius laude deficit oĩs mẽs z lingua, nec sufficiũt etiã si mille foret hoĩm ora Uerũtñ ꝓformãdo nosipos celesti patrie ac militãti eccl'ie ipam laudãdo bũlit̃ z devote illõ qõ canit̃ depromam⁹, Felix nãq̃ es sacra ꝫgo maria z omni laude dignissima: q; ex te ort⁹ est sol iusticie xp̃s de⁹ noster. Et vt cũ devoto ore Bernardo, Ipa voluntaria oris mei bñplacita faciat sibi genitrix dei: dña mundi, regina celi q̃ astitit hodie a dextris xp̃i ī vestitu deaurato circũdata varietate. ¶ Ad cui⁹ laudẽ z honorẽ iuxta premissa notabim⁹ in hoc sermõe tria p̃cipua mysteria de eius gl'iosa assumptõe

¶ Primũ ōr dignissime intronisatõis
¶ Scõm ōr felicissime gl'ificationis
¶ Tercium ōr honoratissime susceptõis
¶ Articulus primus q̃ beata ꝫgo maria in assũptõe est intronisata in thronũ sublimissimũ triplici gl'ia z dignitate refulgens.

PRimũ itaq̃ misterium dignissime intronisatõis seu collocatõis insinuat cũ dicit, Astitit regina a dextris tuis. In q̃ bus ꝫbis designat q̃ thron⁹ gl'ie btissime ꝫginis ad quẽ ẽ assũpta ẽ dignissim⁹ z felicissimus triplici gl'ia refulgẽs qua p̃dotata ẽ mater dei in illa celesti patria.

¶ Prio honorabili officiositate vñ ōr astat̃
¶ Scõo regiali maiestate vñ ōr regina
¶ Tercio diuiali ꝓpinq̃tate vñ ōr a dextris t.

Primo itaq̃ btã dei genitrix intronisata est in dignissimũ thronũ gl'ie in q̃ refulget honorabili officiositate. Et idcirco ōr ipa astare conceptui diuino in dextra sui filij. ¶ Circa qõ queri potest: ad quid vel quare virgo beata dicat̃ astare ad christi dexteram in celesti patria: cum alij sancti dicant̃ in scriptura nõ astare sed simpliciter stare, iuxte Apoc. vij. Vidi turbam magnã scz sorum quam dinumerare nemo poter[illegible] oĩbus gentibus z tẽ, stãtes ante thronũ z in cõspectu agni amicti stolis albis z palme ī manibꝫ eorꝝ. ¶ Item xp̃us ōr sedere in dextera dei patris. q̃ cũ sedere sit honorabili⁹ q̃ astare vel astare: btã ꝫgo quare nõ dicit̃ sedere ī dextra dei. ¶ Denicq̃ legit̃ in ei⁹ figuraꝫ. iij. Reg. ij. de Bersabee mre Salomõis q̃ positus s ẽ thron⁹ matri regis que sedit ad dexteram eius, q̃ cum sic figurat̃ sedere cum filio in throno quõ dicit̃ astare. ¶ Ad p̃missa re-

spōdēdo ꝺr q mr̄i dei ꝺgruētissime attribuitur astare in ꝺspectu dei z in dextra filij ꝓpter tria.

¶ Primo ꝓpt officiū aduocatōis.

¶ Scdo ꝓpt bñficiū auxiliatōis.

¶ Tercio ꝓpt ꝓticipiū honoris.

Primo ꝓpt officiū aduocatōis ꝓpt qꝺ ipa ē assūpta in celū vt.s.astet tāq̄ aduocata generis hūani ꝓ nob intercedēdo iugiter apud filiū, astare em̄ est aduocatōis officiū geret̄ z ꝓinde dic̄ Bern̄. O hō secuꝝ habes accessum ad deū vbi mr̄ stat añ filiū z fili⁹ añ patrē. mr̄ oñdit filio pect⁹ z vbera: fili⁹ ꝺo ostēdit p̄ii lat⁹ z vulnera. nulla g̃ poterit esse repulsa vbi tot ꝺcurrūt amoris insignia. Hec Bern̄. Uñ ptz q ꝺe⁹ voluit ipam assumere z astare ꝓpt h̄ officiū, s. aduocatiōis vt ꝑ eaz mūd⁹ misc̄diaz ꝺseqūtur gr̄am q̄z z salutē, vñ z Chrys. de ꝓrogatiua marie dic̄. Jō tu mr̄ dei p̄electa es ab eterno vt quē de⁹ ꝑ suā nō posset saluare meritissimā iusticiā. tu ꝑ tuā saluares pietatē z misc̄diaz Hec ille. O igit̄ bo mōtio pc̄ōr recurre ad ipam btām ꝙginem ipi deꝙlre stude vt saluari q̄as rē. ¶ Scdo ꝓpt bñficiū auxiliatōis astat q astare adiuuātis z auxiliātis ē, vñ Stephan⁹ in passione sua vidit ih̄m stātē a dextris dei q̄si iuuare patū. Sic btā ꝙgo astare ꝺr, q ꝓpta ē oīb⁹ in q̄buslibet necessitatibꝫ ex misc̄dia subuenire. Uñ Ecc̄i, xxiiij. In oī terra steti z in oī ꝓp'o, s. auxiliū p̄stādo. z in oī gēte ꝑmatū habui, s. ih̄u q est dei ꝙa mr̄ z oīm boīm mat̄ spūal': ꝑcipue fideliū. subdit, Et oīm excellētiū z sublimiū colla ꝙtute calcaui. q. s. demonū supboꝝ caput ꝓtriuit ꝺterit ne boīb⁹ nocere valeāt q̄tū optāt, sb̄dit, Et i his oīb⁹, s. pficiēdis i hereditate dñi morabor rē. Hic Theophil⁹ z allegat̄ i li. q ꝺr speculū marie O dña inq̄t scio q tu es maria ꝓtectō boīz Quis em̄ o imaculata ꝙgo spault in te z cō fusus est, aut q̄s boīm ꝑcat⁹ ē clemētiā tuā z derelict⁹ ē. Hec ille, q. d. null⁹. ¶ Tercio ꝓpt ꝓticipiū honoris q astare a dextris dei ē honorē diuinū ꝑ alīs creaturis ꝓticipare �sm q̄ honor filij aliq̄ mō ꝓticipatiue redundat in ipaz mr̄em dei, vt vult Tho. iij, scpto sniaz. di, xxij, q, iij, Propt̄ea alīs scīs scpt̄ura attribuit stare añ thronū in ꝺspectu agni Apoc. vij, vt tāq̄ milites astare dicant̄ in reuerētiā z honorē regū magnificētiā tā añ thronū, i. btām ꝙginē q̄ est thron⁹ dei in q̄ sic in throno reꝙeuit carnē assumēdo i ei⁹ vtero z nouē mēsib⁹ inhitādo: tq̄ in ꝺspectu agni. i. xp̄i quē oēs scī adorāt Hz xp̄o scpt̄ura attribuit sedere in dextera dei p̄is Bar. vlt̄, z claret in simbolo apl'oz. nō iō q xp̄s �sm membroꝝ cōpositōez flexis poplitib⁹ in aliq̄ sede sederet vt dic̄ Aug. i li. de fide catholica �sm breuitatē simboli. Q̄m xp̄us p̄t ꝑ libito suo sic̄ vult ambulare sedere vel stare ꝓut tenet Laudulfus in scpto, illq̄. di, xlix. Idez putat etiā de scīs p⁹ generalē resurrectōez q p̄nt ambulare i celo: ita q Petr⁹ si vult p̄t eē iuxta Paulū vel aliū ꝑ libito sue volūtat̄, iuxta illud Esa. xl. Currēt z nō laborabūt: ambulabūt z nō deficiēt. q̄nīmo �sm eūdē Laudulfum credit q xp̄s z etiā scī p⁹ iudiciū stabūt pot⁹ tq̄ sedebūt qz corpi inq̄ntū instrumētū anie magis ꝺuenit stare ꝓpt ꝓmptitudinē ad opandū z laudādū deū. Et etiā qz magis ꝺdecet gl'iam dei vt stent coꝝ altissimo rege deo tq̄ sedeāt cū etiā ad sedēdum nullo mō indigeāt ¶ Uñ z btūs Stephan⁹ vidit ih̄m stantē a dextris dei Act. vij. Et h̄ exp̄sse vult Aug. in li. de simbolo exponēs illud, Sedet ad dextrā dei p̄is, Uñ nō ꝓpt h̄ ꝺr xp̄s sedere i dextra dei p̄is q nō staret, sz sedere illud significat iudiciariā ptātē ei⁹ z dextra dei p̄is significat eq̄litatē ꝺ p̄is q̄ntū ad xp̄i diuinitatē vel potiora bona gl'ie q̄ntuz ad ei⁹ hūanitatē �sm Alexā. de bal'. z ꝺcorditer doct. Propt̄ea igit̄ xp̄o attribuit sedere ad dextrā dei p̄is: qz est eq̄lis p̄ri �sm diuinitatē z est i potioribꝫ bonis gl'ie �sm hūanitatē. Btā aūt ꝙgo qz nō est de⁹ sz pure hō. z iō ei nō p̄t sibi attribui sedere ad dextrā dei patris Hz q̄m ipa ꝑ oīb⁹ creat⁹ p⁹ xp̄m in tātū bonorē est sublimata vt ab oīb⁹ angelis z scīs ac mūdi h⁹ boīb⁹ sit adorāda adoratōe ꝙdulie tāq̄ mr̄ dei, Jō sibi attribuit astare, s. ad dextrā vel etiā sedere ad dextrā nō patris sz xp̄i hoīs qz hz honorē sūmo stare iuxta filiū tāq̄ mr̄ z spōsa dei ac regina mūdi. Per hec ptz solutio ad obiecta z de sessione Bersabee: qz figuratū licz in aliq̄b⁹ nō tñ in oīb⁹ optet ꝺuenire vel eq̄pari figure. z sic ptz.

Secūdo introniſata ē maria i thronū refulgētē reginali maiestate. Uñ astitit regīa. Ubi nota q merito btā maria astat i throno reginali qz ipa ē z ꝺr ab eccl'ia regina tripl'r.

¶ Primo regina mūdi.

¶ Scdo regina celi.
¶ Tercio regina miscdie dei.
Prio inquã regina mũdi, vñ in officio Ambrosiano cantãt. Regina mũdi z dña ꝑ. magppetua intercede ꝓ nra pace z salute que genuisti xpm dñm saluatorẽ oim. Hoc aũt dr iõ. qz Maria ẽ dña mũdi z oim creaturarũ sic z dr dñs mũdi, z ꝟ ipo iure mrnitat z spõsalitat dei, qz pentes nõ licz repelli ab bereditate, xix. q. vlt. §. fi. ¶ Propter ea oia sũt marie reginali maiestati subiecta z obedire sibi tenent. Si cñ xpus dr erat subdit illi Lu. ij, sane oia alia sunt eoipo ei ptãti subiecta zc. Scdo dr regina celi, i. celestiũ spiritũ z angelorũ. Vñ cecinerũt angeli di. Regina celi letare alla. qz quẽ meruisti por. zc. qz oia celestia subiecta sũt marie ptãti Ecci. xxiiij. In hierlm ptãs mea. Hinc Fulbert eps carnotẽs dicit. Maria mrna dignitate facta est, s. regina z erga supos z erga inferos imperiosa: vbicz prima: vbicz magnifica cui certe ꝓpriũ est z angelos sctos in misteriuz mittere z ad bñplacitũ suũ oim pacta cẽsere ¶ Tercio dr regina miscdie dei. Juxta illud qd cant. Salue regina mi. vi. dul. zc. Sed ꝟ qstio occurrit: qre mr dei dr poti regina qz impatrix: cũ impatrics nomẽ sit dignioris solẽnitat qz nomẽ regie: z qz btẽ marie ipio subiciunt oia. Juxta illud Deũ. xij. Ad tui oris imperiuz cunct obediet pls. ¶ Ad ꝟ rndet q licz plures sint ad id rões a sctis tradite. vt patuit li. vj. pte. ij. art. ij. Tñ ad ꝟ ponit rõ ꝑcipua. qz impatrix est nomẽ timoris atz rigoris, sz regina pl ẽ nomẽ pietat z eqtatis, iuxta illud Prouer. xx. Miscdia z veritas custodit regẽ z roborat clemẽtia thronus ei ¶ Vñ sic z xps in tota sacra scptura nõ repit aut forte vix. vt noiet impator expl se, sz noiat rex psepe. Et ipo teste ad Pylatũ Tu dicis qz rex suz ego Joh. xix. atz i alijs scpturis mltis. Ita sctã maria ppt pietat sue dñium regina dr poti qz impatrix, vt noiet poti a dignitate pietat qz timorosit. De cui pietate dic Bern. Quid inqt bũana fragilitas ad mariã trepidat accedere q tota ẽ pia et suauis. reuolue toti euãgelij hystoriã et si qd in ea austeꝛ repies suspectã de cetero tene sniam. Hec ille. ¶ Itẽ scda qstio qre mr dei poti dr regina miscdie qz iustitie vel sapie, et sic de alijs, rndet q plibz rõnibz obmissis, potissime iõ vt significet nob qz ꝓ ꝟ solũ ipa ẽ regina ꝟstituta oim ppetatũ diuinaz. i. sapie iustitie glie charitat. z sic ꝺ alijs eo q teste ꝑs, Mirabilia dñi sup oia opa ei. Regnũ g miscdie di i maria denoiat potẽtiã sup oia opa dei, Hec ppauerat Esa. xvj. ca. di. Preparabit i miscdia soliũ ei. s. dei Hoc est: Maria in q de tãqz in solio qeuit O igit bõ accipe documẽtũ q si grauaris a iustitia vel sapia dei aut vñcuqz ad ipaz matrem miscdie et reginã recurre et appella ad thronũ gre et miscdie marie. Ad qd hortat apls Hebreo. iiij. di. Adeam cũ fiducia ad thronũ gre vt miscdiaz ꝟsequmur i tpe oportuno. In hr figurã Hester. v. cũ Assuer rex mãdasset occidere ꝓpl iudeoz Hester regina supplicatura ꝓ ppli salute ad eũ accessit Cui rex ait: pete qd vis etiã si dimidiũ regni mei petieris ipetrabis. Vimirũ ista hester figurat btaz mariã cui dimidiũ sui regni dr rex ꝟdiuisit. qz cũ in ro sint hec duo iustitia et miscdia, iuxta illd ps. Duo hec audiui: qz ptas tibi ẽ et miscdia: qz tu reddis vnicuqz zc. Justitiã dr sibi retinuit: miscdiaz marie tribuit zc.

Cap. III.

Tercio btã mariã ẽ itronisata i thro
t nũ gliosissimũ diuinalis ꝓpinqtatis dignitate refulgẽtẽ: iõ dr. Astitit regi, a de, tu, scz o dr xpe. Est g ipa btã maria ppinqssima ro i throno glie celest sup oes angelos et btos. Hz circa hr rei intelligẽtiã nota qttuor pncta ꝑcipua. ¶ Primũ punctũ q aliqz ẽ opinio dicẽtiũ q btã maria ẽ sup oes angelos et btos ac sup ordinẽ oim creaturaz in qrta hierarchia soli btẽ marie ꝓpa q nõ solũ dignitate sz etiã loco sit infra diuinã hierarchiã vbi xps est in dei dextra tãqz mediatrix int deũ et creaturas sic ẽ collũ int caput et mẽbra. iuxta illud Can. vij. Collus tuus sic turris eburnea ¶ Scdm punctũ q alioz ẽ opinio dicẽtiũ q btã maria sit sup oes angelicas et hũanas creaturas i ꝓpo throno q dẽ ꝓprio throno xpi ad ei dexterã iuxta dispositio i dignissimo loco celi empyrei, cui figura ꝟcor. iij. Reg. ij. vbi hr q rex Salomon surrexit i occursuz mris aduenientis et adorauit eã, s. debita reuerẽtia veneratõis z sedit rex sup throuũ ꝓpriũ. Posit qz est alr thronus mri regis ad dexterã ipius regis z ibi sedit mater scz regis, sic et de maria putant plimi in celesti gloria. ¶ Tercium punctum q aliorum est adhuc opinio dicentiũ

q̄ btā maria in eodē throno gl̄iosissimo cuz dño ihu est ad dexterā. Et hec accipit ex ꝟbis Aug. dicētis in ꝓmōe. Tibi inq̄t dña digne thron⁹ regis gl̄ie debeꝫ. Te ipe rex gl̄ie vt mr̄em verā z decorā sponsaz p̄ oīb⁹ diligens amoris amplexu associauit sibi. Gaude igit̄ z letare sine fine. Hec ille. Ex q̄ autoritate arguit̄ ꝓm Alber. sup missus ē. ¶ Primo si sibi debeꝫ thron⁹ regis gl̄ie. ḡ idē thronus su⁹ z xp̄i regis. ¶ Scdo q̄ si mr̄ z spōsa ḡ iuxta regē. ¶ Tercio si p̄ oīb⁹ dilexit z sibi sociauit. ḡ secū gl̄ificatā hīe voluit. Et ad id ꝓfirmādū facit talis rō ꝓm Antho. florētiñ. in. iiij. pte sūme. q̄ oēs scī dñt associari singulo⁹ ordinū angelis. ita q̄ null⁹ eo⁹ solitarius repiat̄. ſz vn⁹ sctūs cū vno angelo in q̄cūq̄ ordinū: iuxta illud Deut. xxxij. Cōstituit terminos ꝑpl'o⁹ iuxta numer̄ filio⁹ dei. i. angelo⁹. Sz q̄ xp̄s de⁹ z hō sup oīs exaltat⁹ nō dez vt sit sol⁹: ſz sit mr̄ sua secū iuxta eū in gl̄ificatōe q̄ fuit sibi in adiutoriū in redēptione z est secū in aduocatōe ꝓm Bern. ꝑ genere hūano. Quartū punctū q̄ licz ꝟ nobis nō sit certū vtrū vicz maria sit in eodē throno cuz xp̄o vel in alio ꝑtio sibi soli. Talia em̄ cogīscem⁹ ad plenū in p̄tia cū venerim⁹: tū ꝟ certitudinaliter credit ecclia q̄ btā Maria est exaltata in gl̄ia sup oēs choros angelo⁹ z ordines creatura⁹ pura⁹. vt canit̄ in officio. Itē dubiū subscptū licz scriptum habeat̄ inter ꝓmōes de tpe: tñ z ꝟ dez scripsi vt sit in ꝓmptu cui placuerit. ¶ Ad̄ñ adhuc occurrit dubiū q̄ cū celū sit magnitudinis īmēse dubitari p̄ōt versus scz quaz ptem an ad oriētē vel occidentē meridiē vel septētrionē sit thron⁹ xp̄i z mr̄is ei⁹ atq̄ mā. sio ciuitatis curie celestis. ¶ Ad ꝟ rñdendo nota ꝓmo q̄ q̄dā opinati sunt ꝟ fore ad orientē ex eo q̄ dī. ps. Psallite dño q̄ ascēdit super celos celo⁹ ad oriētē z ex eo approbāt q̄ videm⁹ q̄ ecclie z altaria ꝯstrui babēt ꝟsus orientē respiciēdo: vt orōnes z misse in ecclesia fieri habeāt verso vultu ad orientē. Sed ista soluunt̄ taliter. q̄ ꝓm ly. dictū illud ps. sic exponit̄. Qui ascēdit sup celū celi. i. ad extremitatē celi empyrei q̄ est celū celi: q̄ excelsit⁹ sup celosa. d orientē ꝟ oz q̄ xp̄s ascendit de monte oliueti Act. j. Qui mons est ī oriētali pte iuxta hierl'm in q̄ opatum est mysteriū redēptionis. Hec lyra. Et sic nō ꝯcludit̄ dicta opinio fore vera. Ad illā. pbatōez dicit̄ q̄ xp̄lani solēt adorare ꝟsus orientē nō ioꝝ q̄ xp̄s sit in ꝑte oriētali celi. Sz ꝓpt̄ alias rōnes q̄s etiā notat Rich. sup. iij. di. ix. q. ij. arti. vlt. ꝯcor. Rayneri⁹ ī sūma. q̄z ¶ Prima est ꝓpt̄ paradisuz in oriēte cōstitutū Gen. ij. q̄si p orōnes q̄ram⁹ ad paradisuz redire. ¶ Scda ꝓpt̄ ipm xp̄m ia oritū in mūdo tāq̄ lumē q̄ illumiat oēm ho. ve. in hūc mū. Joh. j. Qui etiā oriēs noīat Zach. vj. q̄si significem⁹ q̄z p xp̄m ī orōne illūinari q̄rim⁹. ¶ Alīq̄ūt opinati sūt q̄ celestis curia z thron⁹ xp̄i sit ad occidentē. iuxta illud p̄s. Qui ascēdit sup occasuz dñs nomē illi. Sz hec etiā soluit̄: q̄z ꝓm lyrā ex q̄ iudei adorabāt ad occidentē. qō q̄ dē voluit tūc de⁹: vt excluderet idolatriā eo q̄ oēs gētes idolatre ī reuerētiā solis orabāt ad oriētē. vt ptz Ezech. viij. Et etiā vt figuraret futur⁹ occasuz xp̄i p mortē ei⁹ nostrāq̄ redēptōz. Propter̄ea z sctās sctōz in tabernaculo ꝟsus occidētē erat. vt ptz Exo. xxvj. Per ꝟ ḡ q̄ scribit̄ xp̄z ascēdisse sup occasuz: intelligit̄ ascēdisse sup locū adoratōis hūane. s. ad locū adoratōis angelice q̄ loc⁹ est ī celo empyreo vbi angeli adorant xp̄m ꝛc. ¶ Tercia ḡ opinio ē Frācis. maro. q̄ thron⁹ xp̄i ac marie necnō māsio supne ciuitat̄ sit ad aq̄lonē Et ꝓbat ꝓmo p illud p̄s. Magn⁹ dñs z laudabilis nī. in ciui. dei nr̄i in mō. sctō ei⁹ fun. exul. vni. ter. mōs syon lat̄. aq̄. ciui. re. mag. qō videt oīno sonare ꝓpositū. ¶ Scdo p illud Esa. xiiij. vbi introducit lucifer q̄si ꝓpria autoritate z ꝟtute hāc ciuitatē supnā volēs possidere dī. In celū ascēdā: sedebo ī mōte testamēti ī lateribꝰ aq̄lonis qō nō dixiſſz nisi illa ciuitas ibi foret. ¶ Tercio id oñdit rōne tali. q̄z phi ponūt q̄ mot⁹ celi est effectus adeq̄t⁹ ꝟtute motricis intelligētie vt ī eo agat ꝓm totū ꝟtutis sue conatū z fides ñ ꝓtradicit Ad̄ñ vt eq̄lit̄ agat ī ptes eq̄ distātes oportet vt intelligētia. i. angel⁹ determiet sibi locū in medio ad mouēdū ide totū celū. alioq̄n ageret intēsi⁹ in ꝓpinq̄ q̄s remota. Sz stella maris q̄ ē pol⁹ septētrional' ē in medio celi ꝓm emisperiū nr̄e terre hītabilis. ḡ videt̄ q̄ angel⁹ sibi determiauit hūc locū mediū vt ide moueat alias stellas z totū celū Et p oīs cū ciues nō amēt p̄tie lōginq̄tatē vl' distātiā. vt deb̄t q̄ determiauit sibi locū ꝓpinquū sue ciuitatis magne. Hec Frācis. maro. Reuertēdo ad ꝓpositū ptz btām mariā fore introniſatā ī gl̄iosissimo solio. vbi regit cū filio ꝛc.

Articul⁹ scđs q; btā maria in gl'ie celestis throno sup oēs creaturas tripl'r astat felicitata.

Secūdū misteriū dicit felicissime gl'ificatōis marie qđ notat in themate cū dr. In vestitu deaurato ⁊c. Quib⁹ ex ꝑbis elicit q; btā maria in celo sup oēs angelicas ⁊ humanas creaturas est ꝑfelicitata ⁊ glorificata tripliciter.

Primo in corpis ꝑeminēti gl'iositate.

Scđo i btitudis ꝺdelectabili locuditate

Tercio in vl'is gl'ie totali plenitudie.

Primo qđē i corpis ꝑeminēti gl'iositate: qr dr astat regina in vestitu deaura. i. in corpe gl'ificato. Nā corp⁹ ē tāq; vestimētū aīe cui⁹ gl'ia tāq; aur⁹ oia metalla ꝑcellit oīm aliorū gl'iam p⁹ xp̄z. Hec figurauit Johes Apoc. xij. di. Signū magnū apparuit in celo ⁊c. Profecto ℞ fuit magnū. i. magne gl'ie signū in celo q; vicz vna puella sup oēm creaturā sit ꝑexaltata qr inqt: mulier. i. maria amicta sole. i. corpe lumioso ꝑ gl'iaz ꝺsūmato. qr teste saluatore Math. xiij. Fulgebūt iusti sicz in corpe gl'ioso: sicut sol in regno p̄ris corum ⁊ luna sub pedib⁹ eius. in q̄ significat q; ipa btā maria sup oēs post xp̄m angelos ⁊ beatos est tā ꝑeminēter gl'iosa ⁊ aīa ⁊ corpe q̄n tū sol ꝑ ceteris luminarib⁹ ⁊ stellis incōparabiliter est ꝑradiosa. Qr aūt maria sit corpe gl'ioso assumpta patuit sup̄ pte. j. Scđo ꝑfelicitata est maria sup oēs in btitudis ꝺdelectabili locunditate. Uñ subdit: in vestitu deaurato circūdata: qr oēs btī ⁊ angeli circūdāt iocūdātes btām mariā in celesti p̄ria: delectātes in ei⁹ gl'ia ⁊ btitudie. Sz diceres quō hoc. rñdet q; btā maria ꝑcipue tripliciter delectat totā celestē patriā sua gl'ia. Primo ꝑ radiū illustratiuū: qr sicut sol illustrat suo radio replēdo totū orbē a q̄ oia sydera capiūt lumē. vt ait Plato i thimeo. Sic gloria marie totā celestē patriā illustrat ⁊ decorat. Uñ Aug⁹. in q̄dā sermōe de natiuitate ꝑginis ait. Jp̄m celū qđ penetrasti o maria necnō q̄ in eo sunt ꝑtenta: noua ⁊ ineffabili gl'ia decorasti: porēq; ei⁹ gl'iam vltraq; dici pōt tua ꝑsentia magnificasti. noua illic ac ꝑcellēti dignitate irradias ⁊ mensaq; luce plustras. Hec ille. Scđo delectat ꝑ aspectuz ꝑsentie ⁊ alloquiū dulcissimū. Uñ Bern⁹. i sm̄one de assūptōe ait. Si quuli necdū nati Jobis aīq; liq;facta ē: vt maria locuta ē. q̄ nā fuit illa exultatio ciuiū celestiū cū ei⁹ vocē audire ⁊ faciem videre eiusq; p̄ntia btā frui meruerūt in celo. Hec ille. Tercio ꝑ odorē suauissimū. vñ de ea canit eccl'ia. Uidi speciosam sicut colūbā ascēdentē de sup̄ riuos aq̄r. i. angelor⁹ ⁊ btōr⁹ ordines. seq̄t: cui⁹ inextimabilis odor erat nimis in vestimēt⁹. i. in corpe gl'ificato: qr sm̄ doctores corpa gloriosa erūt fragrātia odoribus suauissimis Juxta illud Apoc. v. Habētes phialas plenas odoramētor⁹. g̃ m'to magis corp⁹ gl'iosum marie in cui⁹ odore sancti exultātes di. illud Cañ. j. In odorē vngentor⁹ tuor⁹ currim⁹. s. o maria. iō adolescētule. i. anīe btē: dilexerūt te nimis. Hinc Eccī. xxiiij. ipa ait. In platei⁹. s. supne bierl'm sicut cynamomū ⁊ balsamū aromatisans odorē dedi q̄si mirrha electa ⁊c. Tercio ꝑfelicitata ē maria in plenitudine oīs gl'ie vniuersal'r: vt q̄d q̄d ceter⁹ ꝑ statū est ꝑ ptes ipsi soli plene ē datū sm̄ Hiero. Uñ Eccī. xxiiij. In plenitudie sctor⁹ detentio mea. Sup q̄b⁹ q̄dē ꝑbis Bern⁹. dic sic. Merito in q̄t i plenitudie sctor⁹ ei⁹. s. marie detētio erat cui nec puritas angelor⁹ nec fides defuit p̄triarchar⁹: nec spes ꝓphar⁹: nec apl'or⁹ zel⁹: nec ꝓstātia martyr⁹: nec sobrietas confessor⁹. nec castitas ꝑginū: nec fecūditas defuit ꝺiugator⁹. Hec ille. Sz q̄stiones ⁊ dubia circa ℞ occurrūt eō q; aliq̄ sctī gl'ificati sūt tribus aureolis sil': quō btā ꝑgo habeat ꝑcellētē plēitudinē talīū Est g̃ ꝓma q̄stio Utrū btā ꝑgo habeat aureolā ꝑdicatōis ꝑcellētē oīm aureolas alior⁹ ꝑdicator⁹. Secūda q̄stio vtrū beata ꝑgo habeat aureolaz martyrū ꝑcellētē oīm aureolas martyrum. Tercia q̄stio vtrū btā ꝑgo habeat aureolā ꝑginitat⁹ ꝑcellētē oīm aureolas ꝑginū.

Ad ꝓmū de aureola ꝑdicatōis videt i cōtrariū q; ipsa nō habeat eā aut saltē inferiorē habeat ceter⁹ ꝑdicatoribus ꝓbat. Nā defl cīēte cā deficit effect⁹. ex. q̄. phīcor⁹. Btā āt ꝑgo nō habuit statū ꝑdicator⁹ vel doctorū nec exercuit ipsa actū ꝑdicatōis aut docēdi sic alq̄ m'lti exercuerūt. Aureola ꝑo ꝺbet exercitio act⁹. vt volūt doct. sup. iij. dist. xlix. g̃ ipsa nō habuit aureolā ꝑdicator⁹: nec videt quō ꝑcellētē alīs habeat aureolā hāc. In oppositū est: qr Dam. dicit q; hec beatorum btissima a nullo illustrū vincit. qđ fieret si ipa aureolā ꝑcellētiorē nō haberet. Rñdet

ḡ fm Alber. sup missus ē. ca. cxvij. q beata ꝑgo hz vtiq; ꝑdicatōis aureolā ꝑeminētem alijs oīb; ꝑdicatoribꝫ triplici rōne. ¶ Primo qz pl⁹ est ꝑdicare facto q̄ ꝓbo. Hz alij ꝑdicauerūt ꝓbo. btā aūt ꝑgo ꝑdicabat ꝓncipaliter facto. Et si dr q alij ꝑdicabant facto ħ fuit p accidēs. accidit ei facto alioꝝ q sit signū vel exemplū. sz btā virgo p se factz vtebat. p ꝓbis in sua ꝑdicatōe sicut patz in despōsatōe in purificatōe z sacroꝝ susceptōe: z ꝑsilijs q̄bus vtebat nō ad sui pfectionē: sed ad nr̄am instructōez z vtilitatē. ¶ Scdo qz ipa sūmos ꝑdicatores z doctores totⁱ fidei catholice. i. ap̄los z euangelistas docebat. Hā Lu. ij. scptū est. Maria ꝑseruabat oīa ꝓba hec ꝑferens in corde suo. ¶ Vbi dicunt scti q ih̄ conseruabat hec vt ea opportunis tpibus ad scribendū euāgelistis reuelaret. Et Sap̄. ca. viij. dr de sapia. q ē doctrix discipline dei. Ea aūt q̄ dicunt de sapia specialiter intelligunt de btā ꝑgine. ḡ ipa est doctrix. z reuera doctrix z magīa fuit ap̄loꝝ. q̄ in arduis ipaz ꝑsulebāt z q̄rebāt: vtpote super oēs. ss. plenā. ¶ Tercio ipa oēs ꝑdicatores post xp̄m excedit: qz alij oēs ꝑdicabāt et docebāt p verbū creatū. Btā aūt ꝑgo ꝑdicauit p ꝓbū increatū. i. xp̄m dei verbū z dei filiū quē carne induit ad ꝑdicandū mūdo: ḡ sicut ꝑdicauit excellentⁱ: ita z excellētissimā aureolā hz. Et sic ptz rnsio ad obiecta.

¶ Ad scōm quesitū de aureola martyrij pōt argui in cōtrariū: qz btā ꝑgo habuit dolorē spūalē p martyrio cū ei⁹ aīaz gladi⁹ doloris ptrāsiuit in xp̄i passione. ḡ videt q ei⁹ aureola sit inferioꝝ alioꝝ martyꝝ aureola q̄ habuerūt spūalē sil̄ z corpalē dolorē. Ad ħ rnde tur q ille spūalis dolor Marie fuit multo acerbioꝝ q̄ oīm alioꝝ martyꝝ dolor. Unde Bern̄. sup missus est dicit. Longe eā pl⁹ q̄ martyrē censem⁹ in q̄ passiōis sensuz cōpassionis superauit affectus. Hec ille. Ergo habet aureolā etiā martyrij excellētioꝛem: vt a nullo vinci valeat illustriū. Et de ħ latissime patuit li. iij. pte. ij. arti. iij. iō ħ breuit ptrāseo.

¶ Ad tertiū q̄stitū de aureola ꝑginitatⁱ obijcit: qz dicēte ap̄lo. Nō coronabit nisi q̄ legitime certauerit. Hz btā ꝑgo nullū certamē ꝑginū: nec aliquā difficultatē ꝓtinentie habuit: qz nullā pugnā in carne habuit vnq̄. Un̄ z ꝓbs in ethicis dic̄. q ꝓtinēs est q̄ patit: z nō deducit insensibilis q̄ nec patit nec deducit. Cū ḡ btā ꝑgo nō patiebat a carne Aureola aūt ꝑginitatⁱ debet pugne z victorie. nō videt quō ei⁹ ꝑginitatⁱ aureola ꝑcellat oīm ꝑginū aureolā. ¶ Ad ħ ḡ rndetur fm Tho. sup. iij. di. xlix. ac ꝓcorditer alios doctores q btā ꝑgo hz ꝑ pmio ꝑginitatⁱ aureolā ꝑcellētissimā: z licz ñ habuerit pugnā p tētationē q̄ est a carne habuit tñ p tētationē q̄ est ab hoste q̄ nec ipm xp̄m reuerit⁹ fuit tētare. Un̄ sicut victoria btē virginis fuit gl̄iosissima qm̄ fomes sic in ipa fuit sopita z extincta vt nūq̄ aliquē effectū vel incitamē tū hꝛet: nec ipa peccare etiā venialiter posset. Ita ei⁹ victorie corona est gl̄iosissima super oīm ꝑginū coronas. ¶ Ampli⁹ ipa btā ꝑgo fuit z est ꝑgo virginū p excellentiā: ḡ q̄cq̄d debet alijs ꝑginibꝫ debet ei excellenti⁹. De nicq; btā ꝑgo est regina ꝑginū z ħ sibi soli cōuenit. ipa em̄ sola a maledicto legis ꝑginitatē seruauit z eā liberā z gl̄iosam reddidit: sic oēs alie ꝑgines p eā gl̄ificate sunt: z p ꝓns ipa est effecta regina ꝑginū: alie tm̄ mō ancille z pedisseque. iō ꝑs. Adducent regi virgines post eā ꝛc. Hz qz imꝓportionabiliter maioꝛ est corona regine q̄ ancille. ḡ btē virginis aureola est excellētissima. Hec Alber. O igit ꝑginū virgo bñdicta. O sctoꝝ sctissima z oīm btoꝝ gl̄ia. O gl̄iosa dña excelsa supra sydera: q̄ te creauit. puide lactasti sacro vbere. Quid in tuā laudē dicere possum⁹ cū sis oīm excellētissima d̄na: regina celi gl̄iosissima: z mr̄ oīpotētis dei dignissima: vere ḡ felix es z felicissima ac oīmi laude digna ꝛc.

¶ Articul⁹ terci⁹ q̄ sūma honorificētia est ī thronū gl̄ie suscepta maria in assumptōe: et hoc p. xij. choros z ordines.

Tercium misteri um ħ declarandū dr bonoratissime susceptōis qđ notat in thema te cū dr. circūdata varietate. s. ꝓtu tū ac sctoꝝ varijs honorib; eā magnificātiū z suscipiētiū bonorifice ī gl̄iaz ꝓssum⁹ aūt deuote meditari z pie ꝓtēplari q̄ iuxta nūerū. xij. stellaꝝ ī corona gl̄iose b. ꝑgis ī figura Apoc. xij. c. descꝑtaꝝ. ipa b. ꝑgo ī sui assumptiōe ꝑcipue de. xij. magnalijs z ꝓtutib; est laudata ac magnificata: sicq; a. xij. ordinꝫ celestiū circūdata varietate duodecim honoribꝫ suscepta. Nos autem honores z laudes ac modū susceptōis ꝓsequit ꝓlixe q̄dā

magíster deuot⁹ i suo libro q̄ intitulat liber de vita btē ꝑginis recolligēs hec ex cōmēto sup libro de hierarchia angelica. atq; ex verbis Theophili necnō Johis damasceni et alioꝝ plimoꝝ, vñ ei⁹ cōtēplatiōis modū sequēs aliqbus opportunis supaddit; ꝟ ego breuiatū descripsi taliter Cū ingt btā maria ab angelis in iubilo traduceret p celū aereuz et ethereū atq; sydereū, ecce ei⁹ splēdor claritatis pcellendo obfuscare videbat claritatem solis et lune ac cūctoꝝ sydeꝝ. Cūq; peruenisset ad celū empyreū singuli ordinū angelorū et sctoꝝ et ipa scta trinitas cū mltis et variis laudibus in iubilatiōibus eā suscepērūt occurrēdo ¶ Primo g̃ pm⁹ chorus angeloꝝ suscepit eā laudādo et magnificādo de sctissima būlitate p quā meruit sume deo placere decātātes et dicētes. Progredere, pgredere celorum regina ascēde ad tuū filiū ad regnandū p secula: q̄ licz fores sctissima et oibus ꝟtutibus decorata: sūma tñ tua humilitate ꝟtuosissima deo sume cōplacuisti vt esses ei⁹ mater electa et ab oib⁹ btificanda. Nunc g̃ dignū ē te accipe gliaz sume exaltatōis: qz q̄ se humiliat exaltabit. vt scptuz est Lu. xviij. ¶ Scdo suscepit eā chorus archangeloꝝ adorans et laudās de castitate cui⁹ gliam admirādo cecinit di. Que est ista q̄ pgredit q̄si aurora cōsurgēs pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis vt castroꝝ acies ordi. Hec est ingt illa ꝟgo singularis castitat; cui⁹ ꝟginitas fuit ꝺo amabilis. g̃ btā accipe nūc pmiū castitatis q̄ ꝺ est angelice platōis vt dicaris angelorū dña: quia angelis cognata est ꝟginitas. Sm Bern̄. Merito g̃ ipa ꝟgo ꝟginū dña est angeloꝝ. ¶ Tercio suscepit chorus ꝟtutū laudādo de sūma puritate. Hec ē ingt ꝟgo nobilis mr̄ dei amorosa q̄ vt liliū ꝙ alliū et rosa sine spina: ab oñi sorde pcti aliena: nitēs puritate sūma. g̃ dignū est vt sis deo ꝓxima qz incorruptio facit primū deo Sap. vj. ¶ Quarto suscepit chorus potestatuū laudādo de obediētia. Salue ingt sctā dei genitrix: salue gliosa tu p tuā obediētiā q̄ deo sp obedisti. regē celi ꝙcipe meruisti. q̄ tibi se subdidit et velut mr̄i obediuit. Accipe g̃ potestatē vt oia obediāt tibi. Juxta illud Deñ. xij. Ad tui oris imptū cunct⁹ obediet pl⁹ ¶ Quinto suscepit ordo pncipatuū laudando de patiētia. Hec est ingt illa femia gliosa cui⁹ odor tanq̄ mirrha electa p patiētie sue merita letificat celestia. Hec est q̄ cū dei filio et p ei⁹ dilecto multa sustinuit aduersa: cui et in cruce morieti sume fuit cōpassa. cui⁹ anīa gladio doloris extitit ꝙfossa: g̃ ꝙsolatōe dig̃ est sūma: vt cū suo dulci iesu fruat celesti letitia. iuxta regulam apli. Sicut socij passionū estis: ita et ꝙsolatōis eritis. ij. Chor. j. ¶ Sexto suscepērūt eā dñatiōes laudantes de sapia cuz ingunt. Virgo prudētissima p sapiam reges regnāt teste scptura Et tu tua sapia demōes, pstrasti: mūdū liberasti: celos restauraſti: et deū de celis attraxisti. ꝓterea te cōdecet diadema regiū creature oīs: vt ñ tm̄ mō terrestris sz et exercitus venereꝝ celestis q̄ oim regina existis. ¶ Septimo suscepērūt throni laudātes de miscōia. Aue ingunt clemētissima miscōie regina ꝟgo pīssima p tuā pietatē subuenis oībus. Nā nō nisi p te dat de⁹ grām et miscōiam boib⁹: g̃ mūdi aduocata digna es fore mr̄ gr̄e et miscōie vt p te saluent boies et ruine repent celestes ¶ Octauo suscepērūt cherubī laudādo de fide. Hec ē ingt illa felix et btā p quā fides incarnatōis diuīe ꝙsūmata et p mūdū totū est dilatata q̄ sola stetit firma alīs vacillātibus ī passiōis xp̄i hora. Nūc g̃ fidei pmiū bte super oñs digna es: qō est visio dei clara sm doctoꝝ. ¶ Nono suscepērūt eā seraphin laudātes ō sūma charitate. Aue ingunt plena gr̄a: plena charitate: plena spūsc̄o: plena deitate: tu p tuā charitatē deū attraxisti: quē ex te būanatū, p generz būani salute obtulisti: vt in cruce moreret charitate īduxisti: cū salutē oīm voluisti: g̃ sal⁹ et solaciū cūctoꝝ btoꝝ: merces atq; pmiū oīm sctoꝝ sup oēs dig̃es diuia fruitiōe: q̄ correspōdet sm doctoꝝ charitati. Ulī virgo deo plena iuxta dei filiū tuū pdilectū digne possidet thronū gl'ie ꝑpatū. Possum⁹ ät ꝙtēplari q̄ int' oēs angelos celi sctūs Gabriel videt mariā i tanta gl'ia positā gaudebat et eā laudabat dicēs Ecce ingt celi regina tua sūma gl'ia recordare qz salutatio mea a deo tibi missa hec pnūciabat cū dicebā. Aue gr̄a ple. do. te. bñdi. tu in ml'ieribus. Et nūc. Aue plena gl'ia tecuz dñs tu⁹ ihs: te sume exaltās: te sume letificās et gl'ificās: ꝟe tu bñdicta et supbñdicta inter oēs ml'ieres et oīa creata tē. ¶ Decimo suscepērūt eā scti veteris testamēti ꝓtarche et ꝓphete ac alij q̄q; eā adorādo laudādo ō mlt̄ iplici pfiguratōe et reuelatōne sue mediati-

onis q̄ vicz ipa foret mediatrix bñane redē
ptionis ⁊c. ¶ Ñ Adā gaudens dixit: Hoc
nūc os ex ossibꝫ meis: p̄ hāc salus inuēta est
vniuersis: quā ego ꝓdidi grām: hec inuenit
⁊ restituit filijs meis. ¶ Itē Noe ait. Hec est
archa figurata p̄ quā a diluuio, ſ. dānatōis
eccl'ia est liberata. ¶ Abraā q̄z ait. Aue tu p̄
quā bñdictio ſemi meo est repromissa. ¶ Ja
cob: hec ē ſcala quā videbā cui⁹ ſūmitas ce
los tangebat. ¶ Moyses: hec est rubꝫ q̄ cō
buri videbat: nec tñ cōburebat. ¶ Aaron:
hec ē ẏga arida q̄ inuēta est florida ⁊ fructi
fera. ¶ Dauid: hec est illa regina que astitit a
dextris filij dei in vestitu deaurato gl'ie cir
cūdata sanctoꝝ laudantiū varietate. ¶ Esa
ias ait: hec est quā p̄dixi. Ecce virgo ꝯcipi
et ⁊ pariet filiū ⁊c. Et sic oēs alij scī ꝑphete
quoꝝ verba longuz foret enarrare credunt
ceciniſſe q̄ esſet oñi laude dignissima: sicut
⁊ canit eccl'ia. ¶ Sz nota q̄ p̄ tunc specialit
Johes baptista eā videſ ⁊ gaudēs lauda
uit dicēs. Ecce mī agni immaculati q̄ tollit
peccata mūdi in cui⁹ visitatōe in ventre ma
tris mee posit⁹ exultaui. Itez Elizabeth ait.
Beata q̄ credidisti: ecce pfecta sunt in te q̄ ti
bi dicta sunt a dño p̄ angelū. ¶ Joachim q̄z
⁊ Anna videtes hodie suā filiā q̄ntū putas
exultabāt ⁊ q̄nto gaudio dicere poterāt. Bñ
dicta filia tu a dño: qz p̄ te fructū vite et oēz
gl'iaz cōicauim⁹. Sz ⁊ Joseph spōs⁹ marie
cū eā vidiſſz q̄ tāta gl'ia celos ascēdiſſz vtiq̄
iubilabat ⁊ tripudiabat bñdicēdo dñm di
cebat. Ecce mea sponsa: mea gratiosa: mea
venerabilis dña: cui⁹ eram custos castitatiſ:
⁊ teſtis ẏginitatis: quā rex celi mihi in spon
sam copulauit ⁊ mūdā ac īmaculatā ꝓserua
uit. ⁊ ſſ. ip̄regnatā fuiſſe reuelauit. Tu vero
sctissima scis virgo q̄ est ita: q̄ñ ego secreta
rius diuīe incarnatōis ⁊ tue ip̄regnatōis, p̄
mus tuū ptum adoraui, ⁊ oīs tue pegrinati
onis ī egyptū atq̄ inde redit⁹ tui comes fui
te et tuū p̄dulcē ihz diligēter nutriui, tibi de
uotissime seruiui. erat mihi tua societas sua
uis, tua allocutio iocūdabilis. Ecce p̄ te om
nes saluati sum⁹, p̄ te deū hoiem habemus
ergo tu mater gr̄e cū tuo ihu nūc iocūdare:
⁊ mihi tuo in terris spōso tuā bñdictionē p̄
beto. ⁊ tue gl'ie ptcipē facito. O q̄s sufficiat
O q̄s valeat tāta gaudia enarrare. ¶ Un
decimo susceperūt btām virginē sancti no
ui testamēti martyres, confessores, virgines
⁊ oēs electi, necnō discipuli dñi: inter quos
⁊ Stephan⁹ ꝓthomartyr alīq̄ nōnulli di
scipuli q̄ iam antea ad celū migrauerāt: qui
oēs vna voce dicebāt eā laudātes de oī vir
tute atq̄ gl'ie sūme pfectissima possessiōe, tu
gl'ia nostra: tu honorificentia ppl'i tui israel:
tu leticia gētis nostre bñdicta sis martyruz
regina: virginū corona: ꝓfessoꝝ stella: ⁊ oīm
electoꝝ ac beatoꝝ gloria: tu oībus ẏrutibus
adornata: oībus meritis ditata: omniūq̄ p̄
mūs felicitata: p̄ te habem⁹ oē bonū q̄ habe
m⁹ gratiaꝝ p̄ te nobis dona: g̃ p̄ te ⁊ ex te
ac in te tuo filio ihu xp̄o laus ⁊ gloria. Duo
decimo suscepit btām ẏginē sctissima trini
tas: pater: filius: et spūsctūs: in iubilo collo
cantes in regali solio et gl'ificātes: inuitādo
dulcissime ꝓsolando sue diuitatiſ visione in
tima. ¶ Pater dicebat talia. Aue mea dile
ctissima filia: ante mūdi ꝓstitutōez p̄electa:
vt sis mihi spōsa et toti⁹ mūdi regina: agno
sce me filia p̄dilecta: qz ego tibi p̄ angelū sa
lutationē misi: et vt filiū meū inviteꝝ suscipe
res et pareres ẏgo mādaui: vt p̄ carnē ex te
sumptā patiēdo morte genus humanū libe
rarē volui. Veni g̃ sponsa mea veni de li
bano mūdicie: veni coronā regni accipe: et
ponā in te thronū meū, i. glorie sine fine.
¶ Itē filiꝰ dei dñs ihs. quāta dulcedīe quā
ta iocūditate ipam p̄dulcem genitricē suam
amplexabat et osculabat di. Veni mī ẏgo
pura mea dulcis ⁊ amāda in tui filij gl'iosa
nūc habitacula. Hā tu mihi sctissimo tuo ẏ
ginali ī vtero dulcē mansionē tribuisti cum
me ꝓcepisti et me humana carne iduisti de
um tuū et oīm: ẏgincis vberibꝫ me lactasti:
⁊ amore materno decēter educasti: sed ⁊ oīs
mee pegrinatōis comes extitisti: et in passio
ne mecū cōpassa sustinuisti, g̃ nunc vide tu
um natū: me dei filiū bñanatū. cerne quia ⁊
ego tibi dispositi: sicut et tu dignissima me
ruisti sup̄ oēs chorꝰ angeloꝝ ac scōꝝ thro
nū gl'ie p̄patum vt fruar⁹ et regnes vna me
cū oīm bono celestiū deliciaꝝ et gaudiorum.
Et volo vt sicut me regē oīm adorat et lau
dat cūctus cetus electoꝝ: sic et te reginam
cunctoꝝ creatorū laudet et veneret p̄ ipdu
lie cultū oīs eccl'ia sanctoꝝ in secula seculo
rū. ¶ Deniq̄ spūsctūs cōmēdauit eā dicēs
Salue inquit bñdicta mater xp̄i p̄electa q̄
soluisti mūdi delicta. Tu es illa sup̄ quam
ego req̄eui septiformi gratia te repleui, in te

ego supueni z locū filio dei ꝑpaui ac de porcione sanguinis tui puri corpus xꝑi sctissimū formaui oibus ꝓtuitb donis z gratijs te decoraui, z vt digna fores sponsa dei atq; mater filij dei in bñdictiōibz dulcedinis te ꝑueni. vñ digne meruisti vt oīs te adorent electi z ꝑ te saluent saluandi cūcti. Hūc igit iocūdare z in sctā trinitate deū vnū ꝓtēplare: z nobiscū simł gaude: felix sine fine. Tūc vtiq; ait maria iuxta illud Judith. xij. scꝑtū in figura. Hūc inq̄t magnificata est anima mea ꝑ oībus diebz vite mee. Magnificat ḡ ānia mea dñm: z exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo zc. Sic ḡ patz cū iocunde tota trinitas suscepit btām ꝙginē mariā: z locauit sup oēm hierachiā angelicā in thronum dignissimū glie coronatā oīu ꝑmio celestis patrie. O de⁹ me⁹ quāta ibi leticia angelorū quāta iocunditas sanctoꝝ videtiū facie ad faciē ipm deū z dñm ihm xꝑm ingenti maiestate gl'iosum. O cū dulce cū gaudiosuz videre ibi dei matrē gliosissimā z cū ea possidere gl'iaz sempiternā: cū oībus sanctis deprome re laudē diuinā ad Marie gl'iam, O scissima, O gliosissima Maria ꝑ tua merita fac nos dignos illa supna patria Amē.

¶ Pars tercia libri decimi de ꝑeminenti z dignifica exaltatōe ac coronatōe Marie in assumptione.

Elevata est magnificentia tua sup celos de⁹ ps. viij. Quib⁹ in ꝙbis ipa ꝙgo sup bñdicta cōmēdat triplicit a sancto Dauid ꝓpheta. Primo q̄dem cōmēdat de gl'iosa exaltatōe cū dicit eleuata est. Vere ipa in hac die assumptōis in sūmā gl'iam cum oīm celestiū ineffabili leticia est exaltata: z eleuata. Et iō sicut dicit Bernh. in ꝑmōe de assumptōe. Hec est illa dies ꝑclara: dies vtiq; oībus angelorū z sanctorū agminib⁹ festiua que celoꝝ officinas noua leticia z gaudio repleuit. Et iterum. Generationē inq̄t z marie assumptionē q̄s enarrabit: Quantuz em̄ gratie adepta est ꝑ ceteris hoībus tātuz etiā in celis obtinet gl'ie singularz. Q̄ si oculus nō vidit nec auris audiuit: nec i cor hominis ascendit q̄ ꝑpauit deus diligētib⁹ se. quid ꝑpauit de⁹ gignenti se et pl⁹ oībus diligenti. Felix plane maria: felix celi regina z mūdi dña. Felix cum ꝙcepit saluatorē: felix cum excipit a saluatore. Hec ille. ¶ Secō cōmendat de diuina magnificatōe cū dicit magnificētia tua de⁹. Himirū magnificētia dei dicta est maria merito z digne. quia magnificētia versat z est ꝓprie circa facta magn: vt habet. iij. li. ethico. Et nomē magnificētie h̄ ostēdit: sed qm̄ de⁹ oīpotēs ꝑ virginē z in ipa ꝙgine fecit maxima facta ꝑ oībus factis z opibus que fecerat in mūdo toto z facturus erat: tū ex ꝑte dei ipius: tū ex ꝑte virginis matrz ei⁹: tū q̄z ex ꝑte mūdi toti⁹. ¶ Hā ex ꝑte dei loquendo nil mai⁹ fieri poterat q̄s de⁹ essz hō: q̄ erat impassibilis: imortalis: incomphēsibilis z etern⁹ in ꝓpria sua natura: fieret in natura ex ꝙgine assumpta passibilis mortalis tpalis: z quē celi cape nō poterāt ī vtero ꝙginali vni⁹ puelle capet. Hic Alber. in sermōe exclamādo dicit. O venter capatior celis: diffusior terris: latior elementis q̄ illū ꝑtinere valuit quē tot⁹ mūdus cōphendere nō potuit z q̄ tribz digitz molē terre appendit. Hec ille. Itez ex ꝑte ꝙginis matris dicēte Anh. de ꝑceptu ꝙginali ca. xviij. Nil marie excellenti⁹ dari potuit q̄s q̄ ꝙgo manēs: deū de sua carne carnē factū generaret z mater filij dei fieret. Denicz ex ꝑte mūdi totius. q̄d maius facere deo erat q̄s ipam ꝑstituere dñam vniuersoꝝ quoꝝ ipe de⁹ est dñs vt ipam exaltaret sup oīa creata z eēt regina mūdi z dña angeloꝝ z hoīm ac creaturaꝝ oīm celestiū z terrestriū: vt dicere possit illud Hath. xxviij. Data est mihi oīs potestas in celo z in terra zc. ¶ Tercio beata virgo cōmendat in themate de sūma dignificatōe cū subdit sup celos. i. sup oēz creaturā celestē. etiā angelicā: qz sup oēs altioris gl'ie corona est ipa dignificata tanq̄ mr dei ꝑelecta: meritis z ꝑmijs ꝑditata. Unde optime pōt ipa dicere illud Eccī. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano: qō potest esse aliud thema. ꝑ ista ꝑte. etenī in ptib⁹ iudee est q̄dam mons q̄ vocat liban⁹ in q̄ reperiunt arbores cedri dicte que sunt altissime sup oēs alias arbores. Libanus aūt ꝑm Hiero. in interꝑtatōib⁹ terminoꝝ biblie interꝑtat albus z candid⁹ vel candidatio. Et ideo designat statū gl'ie celestis vbi est ꝑfecte candidatio seu albedo innocētie z puritatis. Vñ Joh. Apoc. vij. vidit illos celestes ciues amictos stolis albis. In hoc ergo monte libano. i. celestis gl'ie beata virgo

est hodie sup oīs exaltata quasi cedrus altissima: qz xp̄o p̄rima. Jō Hiero. in sermōe de assumptōe dicit. Hec est dies p̄clara in q̄ dei mater meruit exaltari sup choros angelorz z puenire vltraq̄ nostre hūanitatis ē natura cū eleuat in dexterā filij q̄ est ī dextera dei patris. Hec est inquā dies in q̄ vsq̄ ad throni celsitudinē intemerata ꝑgo p̄cessit atq̄ in regni solio sublimata post xp̄m gl'iosa resedit. Hec ille. Hoc igit̄ Dauid in spū p̄uidens dixit. Eleuata est magnificētia tua super celos de⁹.

¶ De hac itaq̄ gl'iosissima assumptiōe btē ꝑginis acturi tria mysteria in p̄senti pte ꝓtemplemur: que ex p̄missō themate elici possunt.

¶ Primū de p̄eminētia ordis ad quē ē virgo exaltata ℔ notat ibi. Eleuata est.

¶ Scōm de magnificētia honoris: q̄ ipsa extitit assumpta: ℔ ibi. magnificētia tua.

¶ Terciū de corona btitudinis q̄ sup celū est gl'ificata: ℔ ibi. sup celos.

¶ Articul⁹ p̄mus q̄ btā maria in gl'iosa assumptōe sua debuit ad p̄eminētē ordinē exaltari. i. in q̄rtā hierarchiā sup oēs creaturā.

Circa primū mi sterīū de p̄eminētia ordis ad quē est exaltata btā virgo: vt agnoscamus q̄ est assumpta z q̄ sublimit exaltata sup oēs ordines z choros celestes. questio nob occurrit satis edificatoria ista Utrū btā virgo maria debuerit sup oēs ordines celestes exaltari vt ipa sit assumpta in quartā hierarchiaz super omnē creaturam humanā z angelicā q̄ sit p̄pria soli beate virgini z nlli alteri possit cōicari. Et potes obij cere q̄ nō videt quō ℔ debuerit vel licuerit fieri. ¶ Primo qz nō videt ꝓuenire autoritati scripture: qz de Judith in figura btē ꝑginis scriptū est. ca. eiusdē. xiij. Subueniſti ruine nre in ꝓspectu dñi. Sz ruina tm̄mō fuit in illis trib angelicis hierarchijs: g̃ z restauratio z subuectio debuit fieri tm̄mō in illas tres hierarchias angelicas, z p oīs dña nostra debuit locari in alīq̄ triū dictaz hierarchiaz vicz in supma z nō sup dictas hierarchias vt esset q̄rta ponēda. Jtē Lu. xv. saluator in pabola de repatōe generis hūani dixit. Quis dragma decima est inuēta que fuerat pdita. g̃ tm̄ in id debuit fieri restitutio: ex q̄ facta fuit pditio z casus: sed ℔ tm̄ ex trib angelicis hierarchijs fuit. g̃ z̄c. ¶ Scōo qz nō ꝓuenit ℔ rōni theologice. Nā sancte trinitatis vestigiū manifestat in oībus creaturis fm pl⁹ z min⁹: vt dicit in. j. sn̄iaz. Maxime aūt debuit ℔ vestigiū trinitatis relucere ī beatis z angelis eo q̄ p̄miores sūt deo: vt sic tres sunt p̄sone diuie, ita tres tm̄ sint angelice hierarchie, z sic ter trini, i. nouē ordines angelorz sunt ad q̄s assumūt hoīes. g̃ sequitur q̄ sicut in deo nō pōt esse q̄rta p̄sona: ita in celis nō pōt esse q̄rta hierarchia. ¶ Tercio qz hoc repugnat ordini nature: qz naturaliter hierarchia hūana est sub angelica. Unū dicit Dyon. Cōstat naturā hūanaz angelice esse naturaliter subiectā. z q̄m naturaliter sicut se habet angel⁹ ad angelū: ita hō ad hoīez. Et ideo sicut decebat inter angelos vt ipe p̄m⁹ angel⁹ q̄ erat inter oēs nō solū ruētes z etiā p̄sistētes nobilior z dignior, vt vult magr̄ in ij. sentē. di. vj. nō esset in p̄pria sibi soli hierarchia sed in supma angelica: vtpote pura creatura licz nobilissima. Ita repugnat ordini nature: vt pura creatura hūana sicut ē btā virgo maria p̄ferret nō solū sup oēm creaturā hūanaz sz etiā angelicā: sed sufficiebat vt ipa pura hō: licz nobilissima z excellētissima sup oīes puros hoīes exaltaret in locū p̄mi angeli nobilissimi: vt sic in angelica hierarchia esset ipa sup oīes angelos z hoīes z nō exaltaret ad p̄eminentiā quarte hierarchie que puraz creaturaz trāscendit hierarchias: cū et ipa btā virgo pura creatura est humana nō deo vnita z̄c. Secus est autez de xp̄i hūanitate: qz illa est deo vnita. ¶ Sz incōtrarīū ē qđ canit eccl'ia. Exaltata ē sancta dei genitrix sup choros angelorz ad celestia regna. Et huic ꝓsitati ꝓcordant plures autoritates figuraz in scp̄turis. ¶ Primo nē pe Genē. viij. legit̄ q̄ aque eleuauerūt arcbaz in sublime a terra: ita vt sup oēm montē eleuaret. Hec ibi. Accipe p arcbam btām mariā in q̄ xp̄s velut in archa quieuit, q̄ quidē sup oēm montē, id est sanctorz z angelorz ordinē eleuata ē. Huic ꝓcordat qđ Dauid dicit. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Et illō. iij. Reg. ij. scp̄tuz. Posit⁹ est thron⁹ matri regis a dextris regis z sedit iuxta eū. Deniq̄ scribitur Ezech. ca. j. q̄ vidit thronū saphirinū super firmamētū. Nā beata ꝑgo thron⁹ est saphirinus: quia in ea tāq̄ in sede saphirina, i. ce-

lestis puritatꝭ ꝛ coloris etherei quieuit dñs ihs. Etem saphir⁹ etherei est coloris. ¶ Hūc itaq; thronū saphirinū.i. btaꝫ mariā dei matrē vidit ꝓpheta eleua tā sup firmamētū.i. super altitudinē oīm sctōꝝ ꝛ celestiū spirituꝫ in gl'ia ꝯfirmatōis: vñ patꝫ ꝓpositū. ¶ Ad q̄situ igit rñdendo ponit ꝯclusio q̄ ipam beatā ꝟginē mariā optuit ꝛ decuit exaltari sup oēm creaturā: nō solūmō hūanā sed etiā angelicā in q̄rtā hierarchiā vicz ipi ꝟgini ꝓpri am. Hec aūt ꝯclusio ostēdit q̄druplici rōne quaꝝ rōnū aliq̄ ponūt p Alb. sup missus ē. ca. cciij. Alie ꝯo p alios.

¶ Prima ōr ratio dignitatis.

¶ Scōa ōr ratio maternitatis.

¶ Tercia ōr ratio vnitatis.

¶ Quarta ōr ratio sanctitatis.

Prima itaq; ōr rō dignitatꝭ. q; btā ꝟgo cuꝫ sit mater dei pl⁹ distat a seraphin in dignitate ꝛ gl'ia q̄ꝫ distet seraphin sup cherubin: vel cherubin sup thronos. ꝛ sic ꝯnter q̄ꝫ etiā distent angeli sup homies. Nā ip̄oportionabiliter magis differt dña a seruo: q̄ꝫ dñus a seruo q̄ ad dignitatē. Sed qm̄ sic se hz seraphin ad cherubī: ꝛ cherubi ad thronos: ꝛ q̄ libet angel⁹ ad altez: ac sctūs ad sctm̄: vt seruus ad seruū. Dña aūt ꝟgo scz btissima maria: vt regina oīm dñaq; angeloꝝ ꝛ hoīm ac impatrix. q̄ ipa ip̄oportionabilit debuit eē sup seraphin magis q̄ꝫ sit seraphin sup cherubin: ꝛ p ꝯns multo forti⁹ in alio ordine vl hierarchia sup seraphin tanq; dignissima oīm dña ꝛ regina. Hinc Aug⁹. in ꝟmōe ait. Tibi dña thron⁹ gl'ie regis debet: te ipe rex gl'ie vt mrem verā ꝛ decorā sponsam ꝛ p̄ oībus diligēs amplexu associauit sibi. Gaude igit ꝛ letare sine fine. Hec ille. Que autoritas in p̄cedēti pte posita est ꝛ deducta ad p̄positū ꝟm Alber. vt patuit ibidē arti.j.ca.iij

¶ Scōa dicit rō maternitatꝭ: qz cū btā virgo sit mater regis oīm ꝛ sūmi dei qui est creator cunctoꝝ. Ex gratuita ergo lege apte cōstat q̄ sit in sede regia sup oēs ordines ministroꝝ et militū.i. angeloꝝ et sctōꝝ agminum collocanda p se implens ꝛ ꝯtinens vnū integrū ac totalē statū cui ꝟm rectam rōnē altera ꝓsona cōgrue nō potest addi. Nā ipe status maternitatꝭ diuīe ex sui rōe ꝓpter dignitatem incōicabilē exigit vnitatē. Sicut em̄ nullaten⁹ decet esse plures ꝟpos: nec deum pluries humanari: sic nullo mō decet dei filiū nisi vnā matrez habere. Uñ quia beata virgo est electa in matrem dei que dignitas trāscendit oēm dignitatē ministroꝝ ꝛ famulorum: quia materni amoris ei⁹ affectus q̄ fertur in deū vt in suum filiū realem a nullo alio ꝓticipari potest. Idcirco ꝓput dicit Hebreo.j. Sicut filius dei ihs sedet ad dexteram maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus q̄nto differētius nomē p̄ illis hereditauit. Sic ꝛ mater dñi ihu beata maria: tanto melior angelis est effecta q̄nto p̄e oībus creaturis hereditauit dignissimū matris nomē. Uñ in celesti gloria oībus p̄ferri debuit ordinib⁹ angeloꝝ. ¶ Tercia ratio dicit vnitatis: quia btissime ꝟginis ꝛ ei⁹ filij vna et eadem est natura. vna caro xp̄i et virginis nō ꝯsiderata in xp̄o diuitate eius. Et quia locus debet esse ꝓportionat⁹ locato ex. iij. phicoꝝ. ergo sic dignissimo regi xp̄o dignissim⁹ debet locus gl'ie sup oēs angelos ꝛ sanctos: Ita dignissime ei⁹ matri vt sit suo filio loco et merito vicinissima debet super oēs angelos ꝛ sanctos illa sedes regia ꝛ gl'iosa corona. Nō etiā Hiero. innuit i sermone de assumptōe sic inquiēs. Nec in mūdo dignior locus fuit virginalis vteri templo in quo dei filiū maria suscepit. Nec i celis sublimior regali solio quō mariaꝫ marie filius sublimauit. Hec Hiero. ¶ Quarta ratio dicit sanctitatꝭ: quia q̄nto quis altioris ē sanctitatis: tanto ad sublimiorē gradū ꝛ statum gl'ie mereꝫ et debet exaltari. Sed beata virgo p̄ oībus angelis et sanctꝭ post christum altioris extitit sctitatis ip̄oportionabiliter: ergo p̄ oībus debuit exaltari. ¶ Huius gratia querere potes qualiter quis possit mereri et facere vt sit altioris sctitatis: et p̄ ꝓsequēs mereaꝫ sublimioris gl'ie graduꝫ i celis. Rñdetur q̄ ex sacra scptura et theologoꝝ sentētia quadruplex de hoc reperit sanctitatis regula ꝟm quas etiā ipa beata virgo agnoscit fore sanctitate altissima: atq; p̄ mio gl'ie superexaltata in illa celesti patria.

¶ Prima regula ōr humilitatis.

¶ Scōa ōr puritatis.

¶ Tercia ōr charitatis.

¶ Quarta ōr gratiose laboriositatis.

Prima itaq; est regula humilitatis quā dedit saluator Math. xxiij. dicens. Omis qui se humiliat exaltabit. Ex quo habet q̄ quicunq; seip̄m magis humiliat magis exalta-

bit, z q̄ maxime se humiliat sūme exaltabit. Juxta illā thopicā, ij, thopicoz. sicut simpli citer ad simpli: sic magis ad magis: z maxi mū ad maximū. Hinc q: xp̄s hūiliauit seip̄z vsq̄z ad mortē crucis: ꝓpterea exaltauit ēs illū et dedit illi nomē qđ est sup oē nomē: vt i no mine ei⁹ omē genu flectat. Phil, ij. ¶ Scđa regula puritatis q̄ ponit Bap. vj. Incoz rup tio facit ꝓximū deo, g̃ maioz z maxima in coz ruptio facit magis z maxīe ꝓximus deo. vñ Bath. v. Beati mūdo coꝛde: qm̄ ipi deum videbūt, igit magis z maxime mūdi: magis z maxime videbūt in q̄ dei visione essen tialis gl'ia ꝓsistit. ¶ Tercia regula charitatis cui fm doctoꝛes coꝛrūdet p̄miū essentiale z in q̄ oīs lex pendet z ꝓphete. Vñ Prouerb. ca. viij. Ego diligētes me diligo: g̃ pl⁹ diligē tes me: pl⁹ diligo, z sic sūme diligentes sūme diligunt a deo. s. ad sūmū bonuz gl'ie sūme. Plenitudo q̄ppe legis z oīs sctitatis est dile ctio fm ap'm Rom. xiij. ¶ Quarta regula gratiose laboziositatis: q: quāto quis in gra tia amplioꝛi laboꝛauerit ampli⁹: tāto q̄sq̄z p ꝓpriā mercedē accipiet fm ꝓpriū laboꝛē, dicē te ap'o. j. Thoꝛ. iij. Exq̄ itaq̄z btissima vi gi nitr ꝑ go maria fuit sup oēs angelos z san ctos hūilitate p̄dita p quā z angelis z sanctis inuenit restaurationē. Juxta qđ ipa testata est. Respexit inq̄t de⁹ humilitatē ancille sue. Ecce em̄ ex h̄ btām me dicēt oēs generationes, s. sanctoz z seculoz atq̄z angeloz. Ecce ergo p hūilitatē meruit sūmā diuīe accepta tionis respectionē z p̄ oīb⁹ sanctis p̄eminen tē beatificationē. Jtē ipa fuit sup oēs puriss ima tāta puritate q̄ maioꝛ sub deo neq̄t intel ligi, teste Anſ. li. de ꝓceptu ꝑginali. Preterea sup oēs extitit charitate plena: q: maternus ei⁹ amoꝛ incompabilit trāscendit oīes alias rōnes amoꝛis in deū post illā charitatez que ē in ania xp̄i q̄ scz ferī in deū realiter tā q̄z in ꝓpriā psonā ꝓpter vnionē. ¶ Deniq̄z ipa ꝑgo btā in amplissima gr̄e plenitudīe labo rauit q̄ad vixit cōtinue in bono ope. Unde Hiero. in fm̄ōe de assūptōe dic. Bñ inquit ipa salutat gratia plena: q: ceteris q̄dem p ptes p̄sitat Marie ꝑo se sil' infudit tota gr̄e plenitudo. s. q̄ fuit i xp̄o q̄z aliter z alit: q: i xp̄o fuit plenitudo gr̄e sicut in capite influē te. In maria ꝑo sicut in collo transfundēte. Merito igit ipa sup oēs angelos z sanctos exaltari debuit: q̄ q̄dem sup oēs oꝛdines in feriozes ip̄oportiōabilit gratia z gloꝛia ple na ē: z oīi virtute sctitatis p̄fulgida regnat glorioſa: sup oīz etiā simil' vel diuisim sum ptos oꝛdines. ¶ Si dubiuz tibi occurrat. quomō tā numeroſa beatoꝛ multitudo mi nus habeat simil' vel diuisim q̄z hec vna vir go. Rñdet fm Bern. de senis in fm̄ōe de as sumptōe: q: hec multitudo numerositatis nil facit ad rē maioꝛitatis gl'ie essentialis vel sub stantialis: q: in spūalibus idem mai⁹ qđ me lius reputat. vñ plus de substātiali gl'ia est in vnico seraph q̄z sit i oīb⁹ inferioꝛib⁹ oꝛ dinib⁹ angeloz: etiā si p impossibile ml'tipli carent in infinitū: sicut exempligr̄a. q̄cquid possunt inferioꝛes oꝛdies eccl'iastici: potest etiā sacerdotalis gradus z incōpabilit pl⁹ sicut epus sup sacerdotes: z papa sup epos. Nec q̄ntūcūq̄z multi inferioꝛes possunt qđ potest sacerdos. Sic z in gradib⁹ gl'ie infi nita dei sapiētia oꝛdinauit. Nam fm ap'm Rom. j. Jnuisibilia dei a creatura mundi p ea q̄ facta sunt intellecta ꝓspiciunt. Vñ cuz gl'ia matris dei supat omnē creaturaz inferioꝛū oꝛdinē sequit q̄ ꝑponderat oīb⁹ sil': quia teste Dyon. Supioꝛes oꝛdines p̄cellē tius habent omniū dona oꝛdinū inferioꝛuz in celestib⁹ hierarchijs z oꝛdinib⁹. z sic patz ¶ Ad illa aūt obiecta p̄ncipalia in cōtrariuz rñdetur ad p̄mū fm Alber. q̄ hoc nō ꝓtra uenit autoꝛitati scꝑture: quia mater dei sub uenit ruine angelice p homies cōiter restau rande: vt sic decima dragma inuenta sit. id ē humana natura p peccatū cōiter p̄dita z ad chooꝛos angeloz reducta. Nā ruina angeli ca sufficiēter restaurat ex hoīb⁹ cōibus. Be ata vero dei mater exq̄ est sup angelos z ho mines: vtpote dei mater debuit superaltari ¶ Ad scđm dicendū fm Bonauē. sup. ij. di. ix. q. vij. q̄ sicut ꝑuilegiū speciale nō est re ducendū ad legē cōmunē. Sic singular p̄ rogatiua que est in beata ꝑgine nō est nume randa cū oꝛdinū distinctione que est fm le gem cōmunē in trib⁹ hierarchijs angelorum in q̄bus relucet vestigiū trinitatis. Deniq̄z sicut nō potest esse quarta p̄sona diuina: ita nō ꝓuenit ponere quartā hierarchiā angeli cam. Nō tamē obstat dei matrē ex singula ri ꝓrogatiua ponere in ꝓpria sup oīes hie rarchias: quia p hoc nō tollitur rep̄sentatio summe trinitatis ab angelicis spiritib⁹. Ad mirū p vero tenet fm Bonauen. vbi sup. q̄

etiã si angeli nõ cecidissent ad eozũdẽ ozdines assumerent boies sicut nũc assumunt: licz differẽter qz illa assumptio eẽt boim beatificatio solũ. Nũc aũt est boim beatificatio z ruine angelice p q̃ndã eq̃alẽtiã reparatio. Item pter nouẽ ozdines angelo; ponit decim⁹ ozdo boim infra oes angelos: eozuz scz q̃ in vita ista nõ meruerũt vt exaltent ad ozdines angelo;, sed meritis xpi saluati tenẽt gradũ decimũ sm Bonauẽ. z alios plures cõcoz. Et tñ p hec nõ tollit expssa representatio trinitatis ab angelicis spiritib;. Ita ī ꝓposito ponẽdo dei mi⁹em sup oñes in. iiij. hierarchia ꝓpria sibi nõ tollitur ab angelis repsentatio trinitatis. ¶ Ad terciũ dicẽduz q; btã Maria est exaltata sup oñes angelos: nõ q̃dem sm ozdinẽ nature: sed p gram singularissimã. Nec sufficiebat ipam in sede ꝑmi angeli collocari licz foret pura creatura. Sz qz inq̃ntũ est mater dei habet aliquid excellẽtissimũ p oib; ip;oportionabilit. Ideo debuit singulariter exaltari in gl'ia q̃ p cũctis singularissimũ q̃d adepta est ī gra: vt patuit ex rõnib; adductis. O igit pie de⁹ q̃ mifico;diter nobis boib; abundãtiã tue bonitatis exhibuisti cuz in vtroq; sexu nos angelis ꝓexaltasti scz in xpo z ei⁹ matre: viros z mlieres nobilitãdo. O ihu bone q̃ sic nos dignat⁹ es magnificare tua ineffabili bonitate saltem ꝓpter matris tue merita dignetis beatificare.

¶ Articul⁹ scõs de magnificẽtia bonoris q̃ assumpta est beata virgo.

Quantũ ad secũdũ mysteriũ ꝓncipale de magnificẽtia bonoris q̃ btã ꝓgo est ī celũ assumpta Notãdũ q; q̃druplicis bonoris magnificẽtia ipa ẽ assumpta.

¶ Primo quia cuz corpis pfecta gl'ificatõe

¶ Scõdo qz cũ btõ; bonorãda associatõe.

¶ Tercio qz cum totius curie celestis iocũda exultatione.

¶ Quarto quia cum angelorũ laudedigna admiratione.

¶ Primo itaq; assumpta est beatissima virgo maria cũ corpis pfecta gl'ificatõne. z iste bonor ẽ pmagnificus z altioris stat⁹: qõ sic declarat. Mirũ inueniunt sancti in qua druplici varietate et gradu bonoris ꝓuehi post mortẽ in celũ sm theologoz sniam.

¶ Primo gradu sunt q̃dam qui sic in celuz vadunt q; cũ decedunt aliq̃d purgabile secum adducũt qui vicz p ignẽ z penas purgatorij satisfaciunt: z sic purgati in celũ ascẽdũt. Et hic gradus est cõmuniter plurimorũ in quocũq; genere boim electoz: eo q; in multis delinquũt oñes teste scꝑtura. etẽ. sine venialib; peccat; vitã pseverãte ducere cõmuniter boies etiam electi z sancti neq̃unt: ꝓpter qõ. j. Joh. j. Si dixerim⁹: quia peccatum nõ habem⁹ nosmetip;os seducim⁹: z veritas in nobis nõ est. Venialia ꝓo habent in purgatorio puniri nisi aliũde sit in hac vita satisfactũ. Ue igit z ve boibus in mortali peccato decedẽtib;: quia tales nõ tpali pena purgatorij sed eterno igne gehẽne puniẽdi sunt in inferno inferiori. O ergo de⁹ me⁹ q̃ntũ deberẽt boies festinare ad ꝓuersiones ne ad eternã subito p mortẽ rapeñt cruciationẽ. ¶ Scõus gradus est eoz qui ex hac vita decedũt ita purgati vt nullũ cremabile secum portent sed subito in celũ euolẽt. de q̃bus Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dño moriunt qm̃ requiescũt a laboribus suis. qõ intelligit de euolãtib;: quia q̃ vadũt ad purgatorij nõ requiescũt a laboribus: imo penas maiores habẽt q̃z hic duz purgant: qz ignis purgatorij supat oẽm penã huius mũdi: vt patz. xxv. di. Qui in aliud seculũ. Et de pe. di. ij. ca. vlt. ex verbis beati Aug. Et h̃ gradus est satz paucoz: quia z sancti viri q̃ hic claruerunt miraculis visi sunt in penis purgatorijs fuisse: vt ꝑcipue refert Greg. in. iiij. li. dialogoz. de Pascasio. q̃ cum vir foret mire sanctitatz z ꝓtutis adeo q; cum esset defũctus z dalmaticã feretro suppositã demoniacus tetigisset statim sanat⁹ est. attñ p⁹ multum temꝑis German⁹ capuan⁹ epus eũ vidit in loco penali. z tales sancti plures legũtur: vt sanct⁹ Severin⁹ colonien. archiepus. z sanct⁹ Henric⁹ impator. sanct⁹ Stephanus rex: sm aliquorũ opinionẽ: z alij cõ.

¶ Tercius grad⁹ est eoz qui postq̃ decesserunt corpe z ania iam in gl'iam puenerunt ante generalẽ resurrectionẽ sicut de xpo hoc certũ est: quia est articul⁹ fidei. Sz de virgine gl'iosa pie creditur ab oñi eccl'ia z a doctoribus astruit. Multi etiã theologoruz putant hoc de Johe euãgelista. sz z de illis patribus qui surrexerũt cum xpo plurimoruz doctoz opinio est. vnde hic gradus bono-

ris est altior ⁊ melior atq; ꝓpaucoꝝ. ¶ Quartus grad⁹ adhuc potior ⁊ optim⁹ est eorū q̄ post decessum ⁊ resuscitatōez gl̄iosaz sunt exaltati in altissimo statu gl̄ie sup oēm puram creaturā. Et hec ē magnificētia honoris singularis xp̄i ac btissime ꝑginis matrꝭ ad magnificētiā sedis regie sup oēm creaturā sublimatoꝝ: vt xp̄us dñs rex oīm: ⁊ ei⁹ gloriosa mater regina cunctoꝝ ab vniuersis vt decz adorent. Q̄ aūt beata ꝑgo corpe siml̄ glorificato sit assumpta in celū pie credit ecclesia. Qō q̄dem multi sanctoꝝ nō solū astruūt sz etiā ꝓbare multis rōnib⁹ moliunt aptissime vt ptz p. xij. rōnes in ꝓma pte. arti. iij. descriptas in ꝟ ipo li. x. q̄s rōnes colligim⁹ ex dictis sanctoꝝ Bern. atq; Aug. Damasceniq; in suis ꝓmonib⁹ ⁊ alioꝝ cōcorditer id dictantiū ꝓm piā fidez tot⁹ eccl̄ie. Qō si dicas tñ Hiero. in ꝓmone de assumptōne dicit: q̄ de corpali inquit marie assūptōe eccl̄ia potius eligit pie dubitare q̄z aliq̄d temere diffinire. ¶ Rñdetur q̄ in seq̄ntib⁹ ꝟbis eiusdem ꝓmonis idē Hiero. credendū esse sic approbat dicēs. Si nō desunt q̄ dicunt in his q̄ cum xp̄o surrexerūt ꝓpetuā resurrectionē ita esse completā ⁊ nōnulli credunt custodē virginis Joh̄em in gl̄ificata carne gaudere cū xp̄o nec nos de btā Maria factū abnuim⁹. Hec Hiero. Ecce ḡ certū est ꝓm piam fidez eccl̄ie ipam fore resuscitatā ⁊ ꝑfecte glorificatā. ¶ Qz querit quādo fuerit resuscitata. Rñdetur ꝓm Anthoninū florenū. in sūma p te. iij. q̄ hoc ignorat. Aliq̄ eē dicunt q̄ ipsa eadē die post sepulturā ei⁹: que dies ē. xvij. kal. septēbris. ꝓm Hiero. Alij dicūt q̄ sit resuscitata tercia die post mortē ad sil̄itudinē filij sui. Alij aūt quadragesimo die. put legitur in reuelatōib⁹ beate Elyzabeth sibi a beata ꝑgine fuisse reuelatū q̄. xl. die p⁹ sui dormitionē resurrexerit. ¶ Qcdo assumpta est beata virgo magnifice: quia cū beatoꝝ honoranda associatōe q̄m ipe dñs ihs⁹ totus militie celestis exercit⁹ eidem obuiam veniunt: ⁊ sūmo cū honore cū laudib⁹ ⁊ canticis vsq; ad thronū glorie eam ꝓduxerūt. Si ei beato Martino occurrit angeloꝝ ⁊ sancto rū multitudo: vt canit ecclesia. multo magis beate virgini. vt etiā testat Hiero. in ꝓmōe de assumptōe ita dicēs. Quis illud cogitare sufficiet q̄s gl̄iosa hodie mūdi regina ꝓcesserit: quāto deuotōis affectu tota in eius occursum celestiū legionū ꝓdierit multitudo: quāt⁹ ad thronū cāticis sit deducta: q̄s placido vultu: q̄s serena facie: q̄s diuinis amplexib⁹ a filio sit suscepta ⁊ sup oēm creaturā exaltata. Hec ille. In hui⁹ figuram legit. ij. Reg. vj. Q̄ dauid deduxit archaz in hierusalem cū septem chorīs ⁊ innumera mltitudine hoīm cum sūma leticia. Ista archa est beata virgo quā xp̄s ꝑ Dauid figuratus detulit in celestem hierusalē cum septē differētijs sanctoꝝ siue chorīs. ¶ Prim⁹ chorus fuit patriarchaꝝ inter quos ꝑcipui fuere adā ⁊ Eua: Noe: Abraam: Isaac: Jacob ⁊c.

¶ Scōus fuit chorus ꝓphetaꝝ: inter quos Moyses Dauid Esaias Hieremias ⁊c.

¶ Tercius chorus fuit martyꝝ: inter q̄s fuere Stephan⁹ Joh̄es baptista: machabei: ⁊ sancti innocētes qui dicunt martyꝝ flores. Uerū ap̄los nō cōnumero: quia adhuc in hac vita positi erant ⁊ necdū in celestem patriā ꝑuenerant. q̄ q̄dem oēs dormitōi beate ꝑginis ⁊ sepulture aderāt: vt dicit Dyonisius: ⁊ sanctū corp⁹ reuerēter sepelierunt.

¶ Quartus chorus beatoꝝ fuit confessoruꝫ inter quos Symeō Joachim Joseph ⁊c.

¶ Quintus chorus sanctaꝝ virginū ⁊ mulierum: inter quas sancta Anna mater ip̄i⁹ beate ꝑginis: sancta Elyzabeth mater Johānis baptiste: ⁊ altera scta Anna filia phanuel que in tempe purificatōis ꝑginis xp̄m dñm agnoscendo ⁊ laudauit ⁊ confessa est.

¶ Sextus chorus beatoꝝ cōmuniū inter quos erant anie que ꝑtūc euolare debebāt in celum. Nam ꝓm Francis. maro. credit q̄ quolibet die alique anie de hoc mūdo in celū euolāt. Et etiā q̄ oīni die aliq̄ a ie de purgatorio q̄ vicz iam purgationē suā expleuerunt ascendūt. Et ille oēs in comitiua virginis gaudētes in celū ascenderūt in quo q̄dez sexto choro oīm taliū sanctoꝝ anias cō numeram⁹.

¶ In hoc etiā choro fuere multe anie electoꝝ cōmuniū diuersi stat⁹ vicz matrimonialis: vidualis: ⁊ cōmunis stat⁹ virginalis q̄ a ꝓncipio mūdi i fide sancta spe ac charitate decesserant.

¶ Septim⁹ chorus innumerabiliū angelorū inter quos erant Michael: Gabriel: oēs quoq; chori angeloꝝ: archangeloꝝ: virtutū: potestatū: ꝓncipatuum: dñationū: thronorū: cherubin: seraphin ⁊c. qui oēs occurrisse beate ꝑgini credunt. Unde in ꝓmone qui intitulat Ore gorio magno. Glorificem⁹ inquit virginem quā hodie paradisus excepit gaudens quā

aīgeli cū laudib⁹ ꝓsequunt: quā archange lorum chorus venerat: quā martyres beati ficant candidati: quā sanctoꝝ confessoꝝ sto latus ꝓcelebrat numer⁹: cui hodie sanctaꝝ virginū cum suis palmis victricib⁹ exultās occurrit exercitus. Hec ibi. ¶ Sed circa hꝫ questio occurrit: quō hoc vereꝫ sit vt tota ce lestis curia exierit de celo obuiam beate vir gini in sui assumptōe cū supmi angeli ad ex tra nō mittant: vt tenent doctores ſm illud qō dicit Dyoñ. lib. de angelica hierarchia. Superiora inquit illa agmina ab intimis nū qꝫ recedūt quoniā ea que ꝑminēt vsum ex teriꝰis officij nūqꝫ habent. Hec ille. Item de aīabus etiā sanctoꝝ hoc in dubiū vide tur verti: quia vt dic̄ Aug. li. de cura ꝑ mor tuis agenda inter mediū z finem: q defun cti vel defunctoꝝ aīe viuoꝝ rebus interes se nō possunt. Uñ nō videt quō de celo be ate aīe descenderūt z in obitu beate Ma rie ꝑsentes esse potuerint. ¶ Ad hec respōde tur ſm doct. ꝓcipue Rich. de media villa su per. iij. di. xlv. q. j. arti. iij. Et concor. Fran cisc⁹ maronis q de cōmuni lege illa agmia superiora angeloꝝ nō mittunt ad extra. z simi liter aīe defunctoꝝ de suis receptaculis ex ire nō possunt de cōmuni lege: eo q ꝓhibē tur a superiori. i. dei virtute: licz si vellent pos sent ꝑ ꝓpriam virtutē exire nisi ꝓhiberent a virtute superiori. z sic accipienda sunt verba Augustini q aīe nō possunt interesse reb viuoꝝ ꝑ ꝓpriam naturā ꝑ tanto: quia earuꝫ virtus nō potest ꝓtraire virtuti superiori qua ꝓhibent. sed de lege cōmuni ꝓhibent exire ille aīe que sunt in purgatorio ante exple tam pnāz. z ille aīe que sunt in inferno an te iudiciū. Ille aūt que sunt in celo exire no lunt vsqꝫ ad tp̄us resumptōis suoꝝ corpoꝝ nisi videāt hoc aliquādo placere deo ex spe ciali causa. Sic igitur ex speciali causa et ꝑ uilegio singulari concessum est beate virgi ni z donatum vt omnes angeli et sancto rum aīme descendant de celo in obitu be ate virginis Marie ꝓpter eius reuerētiā ma ternā: vt honor debitus exhibeat matri dei z cum ea itereꝫ ascenderūt in celum. Hec ſm Rich. ¶ Tercio beata virgo assumpta est magnifico honore: quia cum totius celestis curie iocūdissima exultatōe. De hoc Hiero. in ſmōe de assumptiōe dicit sic. Hodierna die credendū est militiā celoꝝ festiue genitri ci dei obulam aduenisse eāqꝫ ingenti lumīe circūfulsisse z vsqꝫ ad thronū cum laudib⁹ z canticis spūalibus ꝑduxisse. celestez quoqꝫ hierusalē tūc ineffabili leticia exultasse z io cundataz inextimabili charitate z oīi gra tulatione iubilasse: quoniā festiuitas hec q nobis hodie reuoluitur annua: illis oībus est facta continua. Creditur quoqꝫ q ipe sal uator ꝑ se totus festiu⁹ occurrerit: z cū gau dio eam secum in throno collocauerit. Hec Hiero. ¶ Hic aūt honor deductiōis beate Marie in celum fuit supmus respectu om niū sanctoꝝ. quia aliquoꝝ sanctoꝝ aīe as sumunt ꝑ vnū angelū tm̄ deducēde. s. ꝑ an gelū custodē sicut putat de saluādis cōibus boībus. Juxta illud Exo. xxiij. Ecce mitto angelū meū q̄ custodiat te i via. i. in vita ista z sequit. z inducat te in terrā quā ꝑmisi. i. in patriā. Alioꝝ aūt quorūdā sanctorum aīe deducunt a pluribus angelis sibi missis ꝑ merito sue sanctitatis. Juxta illud Lu. xvj. Factum est vt moreretur mendicus z por taretur ab angelis z̄c. Itē alioꝝ adhuc aīe deducūt maiori honore a magna plurimo rum multitudine angeloꝝ: sicut legit de san cto Martino z quibusdā aliis sanctis. Hz beatissima virgo Maria excellentissimum obtinuit honorē super omnes: quia omnes quot erant angeli z insup ipsemet christus deus ei occurrit. et sic patz. ¶ Quarto beata virgo assumpta est magnifice: quia cum oīm angelorum laude digna administratio ne: quia cum ipsa cum tam ineffabili iocun ditate z gloria assumeretur in celum angeli admirando de tanta gloria huius vni⁹ pu elle in laudem eius fecerunt questiones si cuti et christo ascendente in celum quesie runt di. Quis est iste qui ascendit de edom z̄c. Esa. lxiij. Itaqꝫ hodie cum vidissent an geli hominē purum. id est beatam virginez super oēm creaturā exaltari cui simile visuꝫ nō fuerat. tunc eorum ¶ Prima hierarchia admirādo gloriam Marie et laudem dixit illud Can. iij. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirrhe et thuris z vniuersi pulueris pigmē tarij. Quibus verbis admirantes laudant eius humilitatem: quod notatur in virgu la fumi: eiusqꝫ castam z odoriferam deuotio nem: quod notat in mirrha mortificatiōis z thure deuote orationis. Juxta illud p̄s.

Dirigat oratio mea in ꝓspectu tuo:sicut incensus ꝛc. Laudant etiã et⁹ virtutũ oĩm plenam pfectionẽ cũ dicunt:ꝛ vniuersi pulueris pigmẽtarij ꝛc. His rñdit Esaias. Hec ẽ inquit virga quã ꝑdixi. Egredietur virga de radice ieſſe: ꝛ flos de radice eius aſcẽdet: et requieſcet ſup eum ſpũs dñi Eſa.xj. ¶ Secũda q̃ angelo⁹ hierarchia de ꝑginis gl'ia ait Que eſt iſta que ꝓgredit quaſi auroza conſurgens pulcra vt luna: electa vt ſol: terribilis vt caſtro⁹ acies ordinata Cañ.v. Quia cũ videbant eã eſſe mediatricẽ ſalutis oĩm. Ideo dicebant q̃ſi auroza que mediat inter diem ꝛ noctẽ:ita btã virgo inter deum ꝛ creaturas. Itẽ videbãt eam dei matrẽ. ideo dixerũt pulcra vt luna:q⁹ in luna videt apparere imago hois fabri,ſic in maria apparuit xp̃s fabricato⁹ mundi. Itẽ videbant eã eſſe ſponſam dei patris charitate plenã:ideo dixerunt,electa vt ſol: quã nouerãt, quia ipſa ꝓtriuit caput ſerpẽtis;ꝓterea dixerunt: terribilis,ſ.demonib⁹:vt caſtro⁹ acies ordinata. Ad hãc eo⁹ queſtionẽ rñdit Dauid. hec eſt illa quã ꝑdixi:quia aſtitit regina a dextris tuis,ſcz o fili dei in veſtitu deaurato circũdata varietate. Demũ tercia hierarchia admirãdo dixit illud Cañ.vj. Que eſt iſta que aſcẽdit de deſerto,i,ſeculo q̃ deſertũ eſt: q⁹ peccato⁹ ſpinis obſitũ ꝛ virtutũ gratijs incultũ:delicijs affluens ſcz multiplicis gl'ie ꝛ plenitudinis gr̃e innixa ſup dilecto.i,filio q̃ ſi vnũ cũ eo,ſic exponit Ber. ¶ Ad q̃ reſpõdit Ezechiel. Hec eſt illa porta clauſa de q̃ ſcpſi.xlüj.c. Porta hec clauſa erit ꝛ nõ apietur ꝛ vir nõ ꝓtrãſibit ꝑ eam q̃m dñs deus iſrael ingreſſus eſt ꝑ eam:eritq⁹ clauſa ꝓncipi ꝛc. Et ſapiẽs ait illud ca.iij. Hec eſt q̃ neſciuit thor⁹ in delicto: habebit fructũ in reſpectione aniar⁹ ſctar⁹. Et itez. Iſta eſt ſpecioſa inter filias hieruſalẽ ſicut vidiſtis eaz plenam charitate ꝛ dilectione. ſicq⁹ in celum gaudẽs ſuſcipit ꝛ ꝑmagnifico honore in illo celeſti ſolio ſublimata ab oĩb⁹ collaudat ꝛ honorificẽtiſſime extollit circũdata ſãctor⁹ agminib⁹:ſine termio ei⁹ laudes ꝓcinãtib⁹,de ꝟ btũs Gerard⁹ epũs ꝛ martyr i ſuis omelijs dic ſic. Sol⁹ dñs ihs xp̃s ꝑt hãc magnificare quẽadmodũ fecit vt ab ipa matestate laudẽ ꝓtinue accipiat ꝛ honorẽ angelicis ſtipata choris:archãgelicis vallata turmis:throno⁹ bincinde poſſeſſa iubilatõib⁹ dñationũ circũcincta tripudijs:ꝓncipatuũ circũſepta obſequijs: poteſtatuũ amplexata plauſib⁹:virtutũ gyrata honorib⁹:cherubin circũſtãtionata hymniſatõib⁹:ſeraphin vndiq⁹ poſſeſſa ineffabilib⁹ cantionib⁹ Ipa q̃z ineffabiliſſima trinitas phenni tripudio ſibi applaudit:atq⁹ ſua gr̃a in ea tota redundãte oẽs eidẽ attẽdere facit: ap'lor⁹ ſplẽdidiſſimus ordo ineffabili laude illã extollit:martyrũ multitudo oĩmode ſupplicat dñe tante ꝓfeſſor⁹ exercit⁹ innumerabilis cõtinuũ ſibi ꝑſonat canticũ:ꝑginũ candidiſſima ꝓcio iugem chorẽã ad ſuã celebrat gl'iam. Hec ille O igit̃ chariſſimi oẽs eã magnificem⁹ in terris:que tãtis honorib⁹ extollit̃ in celis.

¶ Articul⁹ terci⁹ de corona btũdinis qua bñdicta maria in celũ aſſumpta extitit glorioſiſſime laureata. aſſignant aũt hic duodecim corone.

Quantũ ad tercium mysteriũ de corona btũdinis q̃ btã ꝑgo eſt laureata ĩ celor⁹ regno ¶ Notãdũ q⁹ ad numer⁹ xij. ſtellar⁹ ſm q̃ vidit Johes in Apoc. ipam btiſſimã ꝑginẽ coronatã fore ĩ capite corona.xij.ſtellar⁹ poſſum⁹ deſcribere.xij.coronaſ q̃s accipe poſſum⁹ ex ſacra ſcptura ꝛ theologor⁹ ſnia:q̃b⁹ ipa ẽ ſuperexcellẽter coronata.

¶ Prima corona dr aurea,ſ,eẽntialis.

¶ Scda dr aureola ꝑginalis.

¶ Tercia dr aureola ipi⁹ ꝑdicatõis.

¶ Quarta aureola ei⁹ martyrũ ꝛ paſſiõis

Quinta dr corona vite.

¶ Sexta dr laurea palme vel victorie.

¶ Septima dr corona iuſticie.

¶ Octaua dr decoris diadema ꝛ ſpeciei.

Nona dicit̃ corona regalis.

¶ Decima dr corona ſponſalis.

¶ Undecima dr corona gl'ie honoris.

¶ Duodecima corona ptatiue iuriſditiõis.

Prima itaq⁹ corona dr aurea q̃ ẽ gl'ie ſubalis ꝑmiũ. Hec ſm doct,ſup.iij,ſentẽ,di,xlix ꝓſiſtit ĩ clara viſiõe dei ꝛ ſcilſſime trinitatis ꝑſis ꝛ filij ꝛ.ſſ,atq⁹ i ei⁹ fruitõe ꝛ ſempiterna tẽtione,hec corrñdet triplici ꝟtuti theologice q̃ vnit̃ h aĩa deo ꝑ gr̃az vicz fidei ꝛ charitatis ꝛ ſpei. Uñ his tribꝫ ꝟtutib⁹ in via ſuccedũt tres dotes aĩe ĩ ꝑria:q⁹ viſio diuĩa ſuccedit fidei:qua,ſ. viſione dotabitur potẽtia aĩe intellectiua q̃dam habitu lumioſo ſup

infuso q̄ eleuaꝛ ad deū clare sicut ē vidēdū i
sūma z ineffabili iocūditate. Jtē fruitio amo
ris succedit charitati p quā voluntina potētia
aīe inheret deo tanq̄ sūme bonitati: z tota
aīa fruiꝛ inenarrabilis dulcedinis affluen
tia in ipo. Deniq̄ tentio z ppetua possessio
succedit spei p quā ꝑm memoriā gratificaꝛ
z gl̄ificaꝛ aīa innixa sūme maiestati secura
pfectissime de ppetuatōe glie z tētionis dei.
Ūñ Esa.lx. Tūc videbis z afflues z mira
biꝛ z dilatabiꝛ cor tuū ⁊c. Qm̄ aūt btissima
ꝟgo supexcellēter p oīb⁹ alijs fulsit in hac vi
ta ꝟtutib⁹ in p̄missis fide spe z charitate, g̃ i
proportionabilit̄ sup oēs hāc aureā coronā
glie subalis gl̄iosissime obtinet in p̄ia. De
hac accipi p̄t illud Ecci.xlv. Corona aurea
sup caput eⁱ⁹ expssa signo sctitaꝛ gl̄ia bono
ris z op⁹ fortitudis. Dicit aūt corona aurea
qr radici charitaꝛ ℞ p̄miū essentiale corrñ
det vt volūt doctores z nō generi opis. Au
rū ꝟo est incorruptibile in q̄ notaꝛ charitas
q̄ nūq̄ excidit.j. Chor.xiij. Jtē aur⁹ delecta
bil⁹ refulget in q̄ notaꝛ visiōis fruitiue cla
ritas. Deniq̄ qr corona aurea ē circularis fi
gure cui⁹ nō est repire finē. Jō in ℞ notaꝛ p
petuitas. O q̄ iocūda: o q̄ gl̄iosissima ē ista
corona btē virginis q̄ p oīb⁹ angelis z sctis
videt deū p̄em: z ab eo genitū filiuz atq̄. ss.
ab vtroq̄ pcedētē. Hā vt ait Beꝛ. sup cañ.
Reuera illud solū est vex gaudiū qō de cre
atore ꝓcipiaꝛ cui compata oīs aliū de iocūdi
tas meror ē, oīs suauitaꝛ dolor ē, oñe dulce
amar⁹, oñe decor⁹ fedū, omne postremo qō
delectare ꝑt molestū ē. O q̄ felix illa regio i
q̄ ingrediemur advisionē diuītaꝛ: z egredie
mur ad visionē hūanitaꝛ xp̄i z vtrobiq̄ pa
scua dulcedis eterne inuenieṁ. Et q̄d tūc ē
in gl̄iosissima dei mr̄e, O ꝟe gl̄iosa dicta sūt
de te ciuitas dei nr̄i. ¶ Scōa corona ōr au
rea ꝟginalis. Haz ꝑm doct. sup. xliij. di. xlix.
Aureola p̄cipua daꝛ ꝟginib⁹, vñ z de eis ca
nit eccl̄ia. Veni spōsa xp̄i accipe coronam
quā tibi dñs p̄pauit in eternū. Et q̄ gl̄iosa
dei mr̄ est ꝟgo ꝟginū q̄ nec p̄mā sil'em visa ē
nec bīe seq̄nte: iō ipa coronata ē in hac assū
ptione hac corona q̄ ōr aureola ꝟginalis q̄
cōpaꝛ lilio ꝓp puritaꝛ albū cādorē. iuxta il
lud Cañ.ij. Sicē lilium inter spinas: sic amica
mea inter filias, vñ hec ē lilia. ¶ Tercia coro
na ōr aureola p̄dicatōis, de q̄. j. Pet. j. dicit.
Seniores pascite. s. p̄dicatōe q̄ in vob ē gre
gē vt ꝓcipiaꝛ imarcessibilē z intermiabile
glorie coronā: q̄ scz debeꝛ p̄dicatorib⁹, vt vo
lūt doct. sup. iij. Et hec ōr stella: qr vt scribi
tur Dañ.xij. Qui docti fuerint fulgebūt q̄si
stelle i ꝑpetuas etnitates. hac etiā corona ē
coronata b. ꝟgo q̄ sūmos etiā p̄dicatores to
ti⁹ fidei catholice. i. apl'os z euāgelistas do
cuit, vñ Apoc.xij. scribiꝛ q⁹ in capite eⁱ⁹. s. ꝟ
ginis ē corona. xij. stellaꝝ: qr ipa fuit magr̄a
z doctrix apl'oꝝ. xij. z oīm articuloꝝ fidei q̄
in. xij. articul' simboli p̄cipue cōprehēdunt.
¶ Quarta corona martyrū cui debeꝛ aurco
la ꝑm doct. Et qr ipa b. ꝟgo martyriū maxi
mū p alijs passa ē in filij cōpassiōe: cui⁹ aīaz
gladi⁹ doloris ptrāsiuit in q̄ dolore oēs alios
martyres exceslit: vt patuit li. iij. pte. iij. ar. j.
g̃ sūmā coronā martyrū ꝓmeruit: z hec ē co
rona tāq̄ rosea ꝑt rubrū sanguinē. s. dñi ie
su quē effudit in cruce p̄ñte sua mr̄e z cōpa
tiēte. Ūñ de ipa canit in officio hodierno.
Vidi speciosam q̄si colūbā ascēdētē desup
riuos aq̄ꝝ. i. angeloꝝ z sic dies ꝟni circūda
bāt eā flores rosaꝝ z lilia ꝯual. ¶ Quīta co
rona vite: de q̄ Apoc.ij. Esto fidelis vsq̄ ad
mortē z dabo tibi coronaz vite. Et Jaco. j.
Btūs q̄ suffert tētationē qr cū ꝓbat⁹ fuerit
accipiet coronā vite. Hec diuersificaꝛ ꝑm tri
plicē statū vite saluādoꝝ i triplici gradu cō
tinētie. s. Cōiugalis cui debeꝛ fruct⁹ tricesi
mus. Vidualis cui debeꝛ fruct⁹. lx. Et ꝟgi
nalis cui debeꝛ fruct⁹ cētesim⁹ ꝑm Bonauē.
z alios theologos. Juxta illud Math.xiij.
Semē ceciḋit in terrā bonā z ortū fecit fru
ctū aliud cētesimū: aliud. lx. aliud. xxx. Est g̃
fruct⁹ p̄miū illi⁹ celestis corone vite btē q̄ cor
respōdet statui ꝓtinētie in q̄ q̄sq̄ ꝓbat⁹ fue
rit z fideⁱ vsq̄ ad mortē: accipiet coro nā p̄
miū ꝑm gradū sui stat⁹ z fruct⁹. Ex qñ dei
mr̄ pfectissime meruit in q̄libet statu p̄dicto
Hā fuit ꝓiugata ꝓtinētissima: qr despōsata
Joseph: scz nō in ꝓcupia iūcta. ¶ Jtē fuit vi
dua castissima p⁹ mortē ioseph sponsi. Fuit
q̄z cū his ꝟgo ꝑpetua: oīm g̃ electoꝝ fruct⁹ z
coronā vite gl̄iosissima obtinet. ¶ Sexta co
rona ōr palma victorie: de q̄ apl's. j. Chor.
ij. Nō coronabiꝛ nisi q̄ legitime certauerit.
z Apoc.vij. dic̄ Joh. se vidisse palmā i ma
nib⁹ sctōꝝ. Est āt palma ꝑm doct. q̄ōdaz p̄
miū celeste z gaudiū qō debeꝛ ñ radici cha
ritaꝛ: n⁹ opl scz volūtati. z ℞ daꝛ talib⁹ scis q̄
pfecte vicerī seipos ado vt volūtatē z plenū

desiderſũ habuerint patiẽdi ꝓ xpo martyri
um: licꝫ diuina dispẽsatõe effectũ nõ sint cõse
cuti. Vñ de btõ Martino canit eccl'ia. O
sctissima ania quã ꝫ si gladi⁹ psecutoris nõ
abstulit: palmã tñ martỹ nõ amisit. Et ꝓsil'
de sctõ Frãcisco. Hanc vticꝫ palme coronã
btã virgo ꝑcellẽtissime ꝓmeruit qñ seipam
cũ ꝓprio filio in mõte caluarie passioni obtu
lit vbi ꝫ gladium doloris in cõpassione ptu
lit: ꝫ milliesies ibidẽ mori ꝓ filio ꝫ cũ filio do
mino ihu desiderauit. qõ testat Bernñ. i tra
ctatu de cõpassiõe btẽ ỹginis: ꝫ ꝓcor. Anſ.
in psona marie dicẽtes sic. ¶ Aspiciebã dñm
ꝫ filiũ meũ in cruce pendentẽ ac morientẽ ꝫ
tanto dolore vexabar in mẽte ꝙ nõ possum
explicare ꝓmone. Iste erat dolor mihi maxi
mus: qꝛ videbã me deseri ab ipo quẽ virgo
ꝓceperã ꝫ genuerã q̃ mihi erat vnic⁹: videbã
mori quẽ dilexit ania mea ꝫ tota liqfiebã
ꝑ angustia: dabã gemit⁹ ꝫ suspiria: plorabã
ꝑ talia verba: O fili chare: o benigne nate: o
amor vnice: da mori tecũ ꝫ ne derelinq̃s me
Fil mihi dulcius vere q̃ mori tecũ ample
xata cruce. Et nil amari⁹ certe q̃ viuere sine
te. Hec ꝫ plura ibidẽ, vñ ptz qꝛ palme coro
nã hz. ¶ Septima corona iusticie que ẽ pre
miũ mercedis ꝓ retributõe bone opatõnis
eo ꝙ ꝑm iusticie eq̃tatẽ vnusq̃sq; ꝓpriã mer
cedẽ accipit a deo ꝑm suũ laborẽ, teste apl'o.
De hac corona idez dicit, ỵ. Thim. iiij. Bo
nũ certamẽ certaui: cursum ꝓsũmaui: fidem
seruaui: in reliquo inq̃t reposita est mihi co
rona iusticie quã reddet mihi dñs iust⁹ iu
dex. Vñ qꝛ btã virgo pl⁹ oĩb laborauit in
gr̃a pabũdãtissima ꝫ in amoris diuie ꝑemi
nentia oĩs boni opis merito fuit plenissima
vt claruit li. vij. pte. ij. Iõ sũmã hãc coronã
mercedis ꝫ retributõis diuie iusticie i assũ
ptiõe adepta extitit. Si q̃ppe vt hz Prouer.
xiiij. Corona sapientũ eoꝝ diuitie vicꝫ ỹtu
tũ ꝫ opeꝝ meritoꝛ: multofort⁹ hec corõ
na i ỹgine btã hz locũ. ¶ Octaua corona ỏr
decoris diadema ꝫ speciei, i. pulchritudinis
de q̃ scriptũ est Sap. ca. v. Accipiẽt, s. sancti
regnũ decoris: ꝫ diadema speciei de manu
dñi. Hoc diadema decoris speciei dat ꝑ
pue illis sctis q̃ in puritate ĩnocẽtie viterũt
ꝫ sine macula sũt añ thronuꝫ dei q̃ sequunt
agnũ q̃cunq; ierit ꝫ cantãt canticũ nouum
qõ nemo ali⁹ ꝑt cãtare: vt scribit de sctis ta
lib⁹ Apoc. xiiij. Hec ỹtus rara est: ꝫ sic hec
corona decoris nõ valde multoꝝ. qꝛ vt ait
Aug. de ciui. dei. li. xxj. Paucissimi inq̃t sũt
tante felicitat⁹ vt ab ineunte adolescẽtia nul
la dãnabilia pcta cõmiserint. Taliũ itaq; sã
ctoꝝ ꝑmiũ ꝫ gaudiũ speciale qõ hñt de ino
centie puritate ꝫ incorrupta mũdicia ỏr dia
dema decoris ꝫ speciei: qꝛ ꝑt puritatẽ incor
ruptã in q̃ est decor anie ꝫ pulchritudo sũ
ma dabit eis q̃dem decor glie accidẽtalis i
futuro ꝑm doctores sup. iiij. Et qm̃ btã vir
go sup oẽs creaturas fuit purissima tãta pu
ritate q̃ maior sub deo nequit intelligi, teste
Anſ. li. de ꝓceptu ỹginali. Iõ sũmi decoris
ꝫ indicibilis pulcritudinis coronã possidet
adeo q; oĩm angeloꝝ ꝫ sctõꝝ decor respectu
decoris btẽ ỹginis est sicut luꝛ lunez stellaꝝ
respectu solis. vñ Ecci. xxvj. Sicut sol ori
ens in altissimis dei: sic mulieris bone spẽs
id ẽ marie in ornamẽtũ dom⁹ sue, i. celestꝭ pa
trie. Hinc ꝫ Can. vj. dicit ad eã deus. Tota
pulcra es amica mea suauis ꝫ decora ꝫ ma
cula nõ est in te ꝛc. ¶ Nona corona regal' q̃
btã ỹgo est coronata tãq̃ regina celi ꝫ dña
mũdi. Iuxta illud ps. Astitit regina a dextꝭ
tuis in vestitu deau. circũ. va. In h⁹ figuraꝫ
Hester. ij. scptũ ẽ. Adamauit eã rex sup oẽs
mlieres ꝫ posuit diadema regni sup caput
ei⁹. ¶ Decima corona spõsalis: qꝛ ipa ẽ spon
sa sũmi ꝫ eterni regis, ꝫ iõ coronã spõsalem
gl'iosissima obtinet. Vñ Esa. lxj. ait. Tanq̃
spõsam decorauit me corona dñs ꝫ indumẽ
to iusticie circũdedit me. ¶ Undecima coro
na gl'ie honoris: de q̃ ps. Gl'ia ꝫ honore co
ronasti eũ dñe ꝫ ꝓsti. eũ sup o. m. tu. Hac co
rona btã dei mr̃ ẽ hodie coronata qñ ad tã
te dignitat⁹ gl'iam ꝫ honorẽ est ꝓuecta ꝫ ex
altata: vt ab oĩb creaturis celestib⁹ ꝫ terre
stribꝫ sit honore debito adorãda: laudãda: ꝫ
gl'ificãda tãq̃ dei mr̃ dignissima q̃ in celesti
p̃ria ab oĩb sctis ꝫ angel' laudat⁹ ꝑ secl'a: di
cẽdo illud Judith. xv. Tu gl'ia hierl'm: tu le
ticia isrl': tu honorificẽtia ꝓpli nr̃i. In cui⁹ si
gnificatõꝝ Joh. in Apoc. ca. iiij. vidit q; sctꝫ
mittebãt coronas suas añ thronuꝫ dicẽdo.
Dign⁹ es dñe de⁹ nr̃ accipe gl'iaꝫ ꝫ honoreꝝ
quia tu creasti oĩa. Thronus nempe dei
est beata ei⁹ mater ante quã mittũt suas co
ronas ꝑ signo adoratõis ꝫ deũ i se ꝫ in sua
matre collaudant. ¶ Duodecima corona di
cit ptãtiue iurisditiõis que est tanq̃ corona
de lapide ꝑcioso q̃ datur a deo suis filiis et

electis in celo. Juxta illud ps. Posuisti in capite eius coronā de lapide pciosō. Et h̄ in signū q̄ sunt filij regis eterni heredesq̄ dei et coheredes xp̄i ad regnādū cū ipo in secula seculoz. Et sic in signū ptātis regalis corona eis debet vt significet: qz in illo regno p̄t oīa q̄ desiderāt z volūt ipetrare a deo z h̄e: ꝓpter qō idē ps. ꝑmittit ibidē di. Desiderium cordis eius tribuisti ei z volūtate labioz eius non fraudasti eum. Multo aūt excellēti⁹ p oīb⁹ hāc coronā btā ẏgo h̄z q̄ ptātez plenā obtinet nō tm̄ mō vt filia regis etni. Sz z vt mr̄ atq̄ spōsa z dña regni q̄ nō solū ipetrādi h̄z ius ꝓut alij scī tāq̄ filij z filie: sz etiā iurisditionē h̄z ipetrandi deo tāq̄ mr̄ filio vt fiat qō ipa vult petere, iuxta illud regis p̄ceptū. Honora piez et mr̄em tuā, vñ oīs ptās iurisditōis marie tradita est. Et iō ipa di. Ecce. xxiij. In hierlm ptās mea Bernh. Data ē tibi o maria oīs potestas in celo z in terra: vt q̄cūq̄ voluerīs valeas ipetrare. Ad hanc aūt coronā oīmode ptātis inuitata ē btā ẏgo a deo in hac assūptione: sic scribit Lanh. iiij. vbi dic⁹ ad eaz Veni de libano spōsa mea: veni de libano: veni coronaberis de capite amana de capite sanīr z hermon: de cubilib⁹ leonū de mōtib⁹ pardoz. Hec ibi. In q̄b⁹ sacratis ẏbis ostēdit q̄ btā ẏgo inuitata de libano castitatis: Etem̄ libanꝰ candoz interꝑtat tāq̄ spōsa dei p̄dilecta extitit coronata q̄ntuplicī potestatī coronā. Primo q̄dē corona sibi tradita ē ptātis de capite amana, i. de his q̄ sūt in angustia purgatorij vel cuiuscūq̄ necessitatī z tribulatōis atq̄ aduersitatī ꝓstituti vt vicz talib⁹ ꝓfugiētib⁹ ad ip̄az exhibeat se beata ẏgo tāq̄ mr̄em miserōie eos subleuādo. Hā amana mons sicilie ē, z sm̄ Hiero. interꝑtat cōprimēs eū aut coangustatio eius et iō significat in angustia positos. z in capite h⁹ mōtis significat sūmitas in talib⁹ angustijs. Scdo corona ptātis data ē marie de vertice sanīr, i. de grā z glia iustis dispēsanda. Hā sanīr sm̄ Hiero. interꝑtat de⁹ lumini vel de⁹ lucerne seu nouitatē attollēs. z ē sanīr mons in iudea, z iō ꝓuenienter significat iustos q̄b⁹ de⁹ dat lumen glie z lucē gre attollēs nouitatē, s. p̄ꝓtutū ꝓfectū. Et in vertice sūmitas donoz ipoz significat: de istis igit̄ est coronata maria vt sit mr̄ gre z glie. Tercio coronata est de vertice hermon q̄ etiā ē mons iudee z interꝑtat anathema meroris sm̄ Hiero. z iō significat pctōres magnos z vsq̄ ad sūmū ẏticē in delictis exūtes: qz tales sūt anathemate pctī ligati. digni ad merorē gehēne. dicēte ps. Maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. de talib⁹ coronata est maria vt ad eā ꝓuersis sit mr̄ venie: remissio nē pctoz a filio ipetrādo verāq̄ pniam infundēdo zc. Quarto coronata ē de cubilibus leonū, s. infernaliū demonū, q̄ tāq̄ leones rugientes circūeunt q̄rētes quē deuorēt, vt dicit Petr⁹ j. cano. v. In q̄z cubilib⁹ sūt hoīes infideles z desperati q̄ nolūt ꝓuerti. De his etiā coronā ptātis accepit maria: vt sit ꝓtra eos mr̄ victorie z ꝓtectōis suoz qz per ipam ꝓtritū ē caput serpētis z meritī ei⁹ cohercent diaboli z infideles ac mali hoīes atq̄ deuincūt ne bonis z electis fidelib⁹ noceāt. Quīto coronata ē de mōtib⁹ pardoz, i. de sūmitatib⁹ errorꝫ varioz q̄ significāt p pellis varietatē z crudelitatē pardi. vt vicz btā ẏgo cūctas hereses sola interimat i vniuerso mūdo vt canit eccl̄ia. Ecce g̃ corona ptātis marie vt ipsa sit mr̄ gr̄e z mr̄ misericōie: mr̄ venie mr̄ victorie atq̄ mr̄ ẏe sapie q̄ cūctas illustrat eccl̄ias, ꝓpter hec Bernh. Maria in q̄t oīb⁹ oīa fetā ē: oīb⁹ sinū misericōie apit: vt ō plenitudie ei⁹ acciplāt vniuersi: eger curatiōnē: tristī ꝓsolationē: pctōr veniā: iust⁹ gr̄am: deniq̄ tota trinitas gl̄iam. Hec ille. O igit̄ femia supfelicissima z sup oīa gl̄iosissima q̄ ꝑmioz oīm ꝑfulges corona, nulla certe lingua sufficit tua enarrare magnalia. O btōrū supbtissima, tu angeloz dña: ẏginū ẏgo apl̄oz magr̄a: martyrū martyr: vite et̄ne leticia: celestiū decoz z oīm regina: spōsa dei: mr̄ xp̄i: z salutī nr̄e aduocata: nr̄as insufficientias tu benigne excusa: z ex pietate diuit⁹ tibi insita da nob⁹ vt p tua merita gueniam⁹ ad ꝓtēplāda ꝑmia tua celestia, vbi p te z nos coronati gl̄iabimur digne laudare possim⁹ te z tuum dulcissimū ih̄m p infinita secl̄a Amē.

¶ Pars q̄rta libri decimi scz de assumptōe btē marie iuxta pcessuz euāgelij ip⁹ solēnitatis in q̄ mysterij actiue ꝓtēplatiue z fruitiue significatur.

Maria optimam

optez elegit q̄ nō aufe, ab ea. Hec ẏba sunt saluatoris nostri Luc. x. ca. z in euangelio hodierne solennitatis lecta que verba sm̄ l̄ram licz sint

de magdalena dicta: tñ scta ecclesia accipit hec ẏba ad laudẽ btẽ ẏginis marie z canit i hui⁹ assumptõis festiuitate. Hec q̃pe est illa dies bñdicta in q̃ gliosa dei mat optimaz illã vitã fruitiuã scz celestẽ p̃tie intrauit in q̃ optimã ptem btitudinis sup oẽm purã creaturã ascẽdẽdo accepit que nõ auferet ab ea in eternũ. Et iõ ꝓ ei⁹ hodierna gl'ia dignũ ẽ vt oẽs nos exultem⁹ z letemur z dem⁹ gl'iaz deo. Sicuti etiã oẽs angeli z celi ciues hodie exultãdo laudẽ deo z sctẽ ei⁹ genitrici de cantauerũt, vt canit ecc'lia. Assumpta est in quit maria in celũ gaudẽt angeli laudantes bñdicũt dñm. Ad qõ q̃dez hortaꝛ nos gl'iosus ille Hieronym⁹ in ꝛmõe de assumptõe ita dicẽs, Hodie tanq̃ gl'iosa sp virgo Maria celos ascẽdit rogo gaudete qz vt ita fatear ineffabiliter sublimata cuz xp̃o regnat in eternũ: regina mũdi hodie de terris z de p̃senti seculo neq̃ eripiꝛ. Iteruz dico gaudete qz secura de sua imarcessibili gl'ia ad celi iaz puenit palaciũ. Exultate inq̃t ac gaudete et letek oĩs orbis: qz nobis hodie oĩb⁹ ei⁹ interuenientib⁹ meritꝭ salꝰ aucta est, z infra subdit dicẽs sic. Quia inq̃t iter salutis nr̃e in laudibus est saluatõis horor vos z cõmoneo in hac sacra solẽnitate genitricꝭ dei marie nolite cessare a laudib⁹: q̃ si ẏgo es gaude qz meruisti esse z tu qõ laudas: tñ cura vt sis que digne laudare possis. Qõ si ptinẽs es z casta venerare z lauda: qz nõ aliunde ꝓstat vt possis esse casta q̃ ex gra xp̃i que plenissime fuit in maria quã laudas, q̃ si ꝓiugata certe es aut peccatrix nihilomin⁹ cõfiterez lauda qz inde oĩb⁹ miscõia, pfluxit z gra vt laudẽt z q̃uis nõ sit speciosa laus in ore peccatoꝛis noli cessare a laude qz inde pmittit tibi venia vñ z oĩbus vt laudes. Hec Hiero. vbi sup. Itaq̃ ad laudẽ z gl'iam ipi⁹ btẽ ẏginis h tria mysteria notabim⁹ ẽm qõ i euãgelio ipo festiuitatꝭ hodierne ipa de trib⁹ figuraliter cõmendaꝛ z laudaꝛ.

¶ Prio de vita actiua significata i martha.
¶ Scdo de vita ptẽplatiua ẽcata i magda.
¶ Tercio de vita fruitiua ẽcata i pte optia

¶ Articul⁹ pm⁹ quõ vita actiua btẽ marie designaꝛ in euãgelio assumptõis marie p Marthe actionẽ.

Circa primũ misteriũ de vita actiua btẽ marie significata in Martha ꝓma frõte tria dubia inquirenda nobis occurunt. ¶ Primũ dubiũ seu questio ꝓma est, vñ z cur sic ecclesia agit q̃ in assumptiõis solẽnitate ꝑcipua nõ legit aliq̃d euãgeliũ ptinens ad btãm virginẽ mariã, sed ẖ qõd ptinet ad Martbã z magdalenã vicz Intrauit ihs in qõdã castellũ id est in bethaniã z mulier q̃daz martha nomine excepit illũ in domũ suã. z huic erat soror noĩe maria scz magdalena ¶ Ad hoc ꝓtinus respõdeꝛ ẽm Antbo. florẽ. titꝭ. pte sue sũme ti. xv. ca. xlij. q̃ ẖ euãgeliũ q̃ntũ ad sensum litteralẽ. verũ q̃dem nõ ptinet ad beatã ẏginẽ sed ad marthã z magdalenã. Quã tũ aũt ad sensum spũalẽ z allegoricũ cõgruẽtissime ptinet totũ ad btãm ẏginẽ plusq̃ ad altez: z iõ bñ ꝑt de ipa ẖ euãgeliũ legi ¶ Bz q̃re in solẽnitate assumptõis pon⁹ q̃ in alijs festiuitatib⁹ btẽ ẏginis legaꝛ. Dici põt q̃ vt ecc'lia suos filios doceat z allicat in exẽplo btẽ ẏginis marie que hodie est assumpta in celũ z ad sũma p̃mia, puecta meritoz. q̃liter vicz z q̃bus meritis etiã ipi fideles valeant ꝓmereri vt assumanꝛ z pueniãt ad illã celestẽ vitã fruitiuã btõz. Hã vt dicũt Aug⁹. et Rich. Idirco sctoz gesta in ecc'lia legunꝛ z festa eoz celebrantꝛ quatin⁹ eos imitari studeam⁹ in ẏtutib⁹ quoz festa recolim⁹ vt sic ad eozũdẽ societatẽ i celo ptingere valeam⁹. Itaq̃ aduertendũ q̃ in ẖ sacro euãgelio figuraꝛ z designaꝛ triplex vita spũal': sic dicũt Bze. Aug. z alij catholici doct. ¶ Prima est vita actiua gra informata, hec significaꝛ i actione marthe: que excepit ihm in domũ suã z satagebat circa frequẽs ministeriũ: z sic solicita turbabaꝛ circa plima. ¶ Scda est vita cõtemplatiua deo associata, hec significaꝛ i contẽplatõe Magdalene: de qua oꝛ in euãgelio q̃ sedebat secus pedes dñi ihu z audiebat ẏbum illi⁹: z ipa de sororis sue cura nõ erat sollicita sz tñm mõ verbi xp̃i dulcedini intendebat. ¶ Tercia est spũalis vita que oꝛ fruitiua in gl'ia celesti firmata. hec significaꝛ in optima pte quã elegit sibi Maria q̃ non auferet ab ea in eternũ. ¶ Prima vita est bona. ¶ Scda melioꝛ. ¶ Tercia optima. Per p̃mã pueniꝛ ad secũdã. Et p vtrãq̃ ad tercia. qz actio q̃. s. ꝓsistit potissime in exercitio ẏtutũ moraliũ disponit ad ꝓtẽplatõez. sicut dicit Greg. vj. li. moral'. Qui inq̃t ꝓtẽplatõis arcẽ tenere desiderãt, necesse est vt ꝑus in campo

actõnis se ꝓbent. Deniq; p merita vtriusq; sc̃z actõis ⁊ ꝯẽplatiõis hui⁹ vite ꝓuenit ad p̃mia ampliora supne vite sc̃z fruitiue. Uñ ex his docemur q; sicut btissima ỹgo i p̃nti exercitãdo se in vita actiua et ꝯẽplatiua peruenit hodie ad fruitõis supne summa p̃mia ita ⁊ nos in his exercitari debem⁹ in vita p̃senti vt cũ xp̃o et sctã ei⁹ mre regnare et frui valeam⁹ in vita celesti. O deus me⁹ q̃d tũc erit de mũdanis q̃busdã hoĩbꝫ bestialr heu vluẽtibꝫ ⁊ totã vitam in voluptatibꝫ carnis ⁊ mũdi vanitatibꝫ expẽdẽtibꝫ. Uex tales regnũ dei nõ possidebunt sacre scripture teste eloq̃o. Attẽde tibi o hõ ne ꝓdas maria bona celestia p delectamẽto momẽtaneo. et vt loq̃r cum p̃s. Nolite fieri sic̃ equ⁹ ⁊ mulus q̃bus nõ est ĩtellect⁹, q; ml'ta flagella pctõris in ĩferno. Discе miser exẽplo btẽ virgis spũal'r viuere: nũc in actõe pietatis: nũc ỹo in ꝯẽplatõe p loco ⁊ tpe exerceri vt finẽ bonũ ⁊ optimã vitã fruitiuã cũ ipa possis sortiri. ¶ Scõa q̃stio seu dubitatio occurrit circa ꝓncipiũ euangelij Quid designat p h̃ q; õr. Intrauit iesus in q̃ddã castel. Ad qõ rñdet ꝑm doctores: ꝑcipue Antho. vbi s̃. q; hoc significat ingressum filij dei in mũdum Uã mũdus iste castellũ õr, q; hz ꝯditõnes castelli rebellis ꝯtra deũ in q̃ principat dyabolus p varia vitia. Mũdus em̃ tot⁹ i maligno posit⁹ est. j. Joh. ij. Nimiꝝ ꝓmo castellũ forte fundat in alto mõte: ita mũdus iste posit⁹ est ⁊ fũdamẽtũ hz in alto superbie ⁊ põpe. ¶ Secũdo ad instar castri mũdus munit⁹ ẽ lapidibꝫ durꝫ q̃ frãgi nõ p̃nt. vicz auaricie: vsure: fraudulẽtie: simonie: rapine: q̃a ita duri sunt in mũdanis hoĩbꝫ tales defect⁹ vt frãgi nõ possint p iacl'a ỹbi dei. Quis em̃ est q̃ velit restituere rapias: vsuras ⁊ bñficia simoniaca relinq̃re: q̃si nullus. ¶ Tercio q; ad instar castri hz fossatũ plenuz aq̃s ĩmũdis luxurie ⁊ fetidis in q̃bꝫ sunt rane coax acclamãtes ⁊ psuadẽtes in eis pseuerare ¶ Quarto q; est clausum p iuidiã ⁊ odiũ nõ intromittẽs diuinã charitatẽ ⁊ fraternam. ¶ Quinto q; hz puissionẽ diuersaꝝ escaꝝ pergulã. ¶ Sexto q; hz arma diuersa p iraz vt linguã ad detractatões ⁊ vitupia facienda, manꝰ ad vidictã: ⁊ arma ad occisiões ⁊ mutilatões fraternas. ¶ Septio est q̃et⁹ p accidiã. q; ꝑ hoc castellũ erat deo rebelle ⁊ inobediẽs. iõ misit filiũ suũ ad subiugãdũ q̃ venit in hũc mũdũ ꝓncipẽ mũdi, i. diabolũ eiecit foras, ipsomet teste Joh. xij. Nũc iudiciũ est mũdi: nũc ꝓnceps mũdi hui⁹ ej̃cietur foras ⁊c̃. Hz beu ml'ti adhuc hoĩm ipi orũ pactũ indissolubile firmant cũ diabolo sese ipsi subiũciẽtes ad q̃q; vitia ꝑpetranda. Sed q̃d erit in fine mũdi talibꝫ: vtiq; dicet eis chr̃ist⁹ Ite maledicti i ignẽ eternũ q̃ paratus est diabolo cui seruist̃ ⁊ angelis eius Mat. xxv. Ue illis ⁊ ve q; eosdẽ demones hñt tortores sempiternos q̃bus hic seruierunt: vt dicit Grego. ¶ Tercia q̃stio vel dubitatio. Qualiter p actionẽ marthe figurat et significat actio seu actiua vita btẽ virgis Marie vel in q̃bꝫ ei⁹ actibꝫ. ¶ Ad qõ respõdet ꝑm Antho. vbi supra. ⁊ ꝓcorditer alios doctores sacre pagine q; potissime in tribꝫ, vt patet ex sacra lectiõe euãgelij.

¶ Primo in exceptione.
¶ Secũdo in ministratione
¶ Tercio in turbatione.

Primo q̃dẽ in saluatoris exceptõe. q; scribitur q; cũ itrauit iesus i castellũ. i. mũdũ istũ: mulier q̃dã martha noĩe excepit illũ in domũ suã. Ubi nota ỹba ⁊ signa mysteria, q̃a õr q; mulier excepit iesum: ⁊ q; martha noĩe excepit illũ: ⁊ q; in domũ suã excepit ipm õl vicz filiũ. q̃ oĩa ⁊ singl'a significãt modũ cõceptõis xp̃i facte in vtero brissime virginis. Uã primo btã ỹgo excepit Jesum dei filiũ qñ venit in hũc mũdũ. q; cõcepit eũ, ⁊ ꝓuenieter õr ml'ier excepit eũ: q; mulier ethimologisat q̃i molliẽs hex. i. dñm vl' herẽ. i. chr̃istũ. Uñ ꝓpter hoc anthonomastice btã virgo õr mulier ꝑm Jac. de voza. in suo marlonali. q; hec ml'ier maria ĩtãtũ emolliuit deũ ⁊ placauit ac mitigault vt nostros defectus suscipet in suo sacro vtero q̃ defectũ nesciebat fieretq; passibilis et mortalis: famescẽs ⁊ sitiẽs: atq; nr̃as iuiq̃tates ipse portaret satisfaciẽdo ⁊ miserẽdo nr̃ũ: q̃ ante vel q̃ndã õ minimis pctis durã vindictã expetebat. vt de diluuio et sodomitis q̃s antiquit⁹ dure puniuit. Modo ỹo cũ fere p totũ mũdum sint maiores in illis crimibꝫ nõ facit hic punitõem in mũdo sed patiẽter expectat, pinde cũ xp̃s i cruce pẽderet vidẽs matrẽ dixit. Mulier ecce filius tu⁹ Joh. ix. q̃si di. Ecce vere tu mulier q̃ me tantũ molliuisti ⁊ mitigasti vt tot ⁊ tãtas penalitates q̃bꝫ nũc afficior in cruce susciperẽ in tuo vtero p genere

humano: z vt sic acerbissima morte morer feciſti z me inclinasti sic ad miscōiam, ecce ḡ filius tu⁹ :i. hō q̄libet in gr̄a vt sis et tu p̄ cis interuētrix p quorū salute ego nūc sto in tormētis. Unde z ipsa beata ꝑgo signifi cat p virginē q̄ ferocissimū rinocerōtē emol lit z in sinu suo dormire facit. et sic vinculat capit z occidit. Ecce ḡ patet ꝓpositū in my sterio p̄dicto: quia mulier excepit Jesum.

¶ Secūdo btā virgo excepit Jesum tanc̄ martha noīe. Hec q̄pe martha ſm hystori as dicit fuisse virgo. Et iterp̄tat martha .i. ꝓuocans seu dñans: ſm q⁹ dicit Hiero. Et ideo ꝓueniēter significat beatā virginē que p̄ suā virginitatē z būlitatē ꝓuocauit dñm Jesum venire in suū vter̄ z ipsa facta ē domina mūdi, vñ ipsa cecinit Luē. j. Quia respexit humilitatē ancille sue ecce em̄ ex hoc btām me dicēt tanc̄ dñam mūdi oēs gene ratōes. ¶ Tercio btā virgo excepit Jesum in domū suā .i. in vter̄ ꝓriū. Unde canit eccle sia. Domus pudici pectoris tēplū repēte fit dei: intacta nesciēs virū verbo cōcepit filiū. In hac sacra domo, s. vteri ꝑginalis plusc̄ martha: imo p̄ oīb⁹ excellētissime incōparabi liter ipsa beata ꝑgo exhibet xp̄o opus actiue vt claret p̄ singla opa miscōie. Hā ibi deum p̄ nobis egenū factum vestiuit carne a spūsancto formata de suo mūdo corpe. ¶ Itē ip̄m aluit cibādo z potādo i vtero sacro nouem mēsib⁹ habitātē de sanguine suo purissimo et virgineo. Ip̄m q̄si tenerrimū z infirmū fouit: ip̄m hospitio virginali receptū q̄etauit tanc̄ in lecto gratissimo: quē z sedula deuotōe adorādo nasci expectauit ex vtero. O quanta charitate: quāta mētis hilaritate q̄tidie ipsi in vtero manēte gratias egit p̄ eo q⁹ in eius vterū descēdere dei filius dignatus sit, ecce ḡ p̄rima actio. ¶ Secundo actio beate virḡis significat in martbe ministratione, q̄ martha inq̄t satagebat circa frequēs ministeriū. Hoc certe op⁹ fecit beata virgo in tp̄e ꝓuersatōis xp̄i in mūdo, vt patet p̄ singula. Eq̄dē in eius natiuitate ministrauit sola Maria, quia vt dicit Hiero, nulla obstetrix: nulla ibi mulieruz sedulitas intercessit, sed ipsa sola virgo de terra xp̄m natū leuauit: ipsa nudū pānis inuoluit: ipsa sola famescentē lacte virgineo cibauit z potauit: ipsa vlnis portauit z balneauit. O q̄s frequēter ip̄m vt filiū osculabat: z vt deum amplexādo z adorādo venerabat. Et certe pie credit q⁹ q̄tienscūq̄ eum manib⁹ tāgere oportebat vel cōtrectare in vlnas suscipiendo aut in gremiū: p̄mū eundē adorabat genuflexo et capite inclinato, sicut z sacerdos q̄tienscūq̄ in altari accipit manu corp⁹ xp̄i in eucharistia totiēs p̄mū adorat. Tandez cum accreuisset xp̄s sola ipsa sibi fecit tunicā incōsutilē. Et q̄s p̄t cogitare sufficiēter q̄ dulciter, xxx. annis cum ipso ꝓuersata sit in vna mēsa comedēdo: cibū ei apponendo: et dulcissime alloq̄ndo se mutuo atq̄ in oīb⁹ necessarijs mīstrādo vel obediētiā xp̄i quā sibi vt matri reuerēde exhibebat vidēdo: q̄ erat subdit⁹ eis, s. parētib⁹ Lu. ij. Denicq̄ ipsa eum vsq̄ ad passionē secuta est: et cum alijs mulieribus sctis p̄dicationē ei⁹ audiuit z ei mīstrauit: vt dicere possit illō Eccli xxiij. In habitatiōe sancta cor̄ ipso ministraui. Ecce secūda actio q̄ dña mūdi Maria satagebat circa frequēs mīsteriū. ¶ Tercio opus actiue beate virginis significat in marthe turbatiōe, q̄ ait: Martha martha sollicita es z turbaris erga plūma. Hoc nēpe fecit beata virgo in filij passiōe. Tūc em̄ turbata ē ſm sensitiuā p̄tē z sollicita erat circa plurima, q̄ videbat p̄ plūma vulnera lacerari carnē christi. Etem̄ q̄n audiuit eū captū adeo turbata est vt vix remaneret in ea spūs p̄ dolore, et tūc ad se reuersa sollicita erat eū videre si quō posset anteq̄ occidere tur. ¶ Itē mane ferie sexte cū vidisset eū duci ad pilatū: facie ꝓsputū: alapis tumefactū ligatis post tergū manib⁹ more latronū: vix poterat p̄ dolore capere anhelitū: et tūc sollicita erat si posset appropinq̄re et filiū cōsolari materno amplexu. Tādē q̄n vidit eūdē duci ad mōtē caluarie baiulantez sibi crucem O q̄s sollicita erat z dicebat, O fili mi p̄dulcis nate vtinā possem te iuuare: vtinā daret mihi crux ista vt portarē p̄ te. Preterea q̄n vidit crucifixū z audiuit Sitio clamātem: q̄ntū putas turbabat p̄ doloris angustia z sollicita erat vt aquā frigidā p̄bere posset, z dicebat forte similia ꝓba. O dilectissime fili: o nate mi amātissime ego tibi in puericia dedi lac virgineū. Et nūc ecce etiā poculuz aque tribuere neḡo vt refrigerē te, et plura talia. Unō Aug. Quis extimare p̄t q̄nto merore et dolore vulnerabat maternuz cor sup̄ vnici z naturalis filij passiōe quē tā ca

ste concepit: tã gaudiose pepit: tam dulciter aluit. vidit eũ ligatũ z soluere nõ potuit, vidit corpus vulneratuz z alligare nõ valuit, vidit sanguinẽ fluentẽ z abstergere nequit, caput inclinatũ z sustẽtare nõ potuit, flentẽ et cõsolari nõ valuit, audiuit sitio clamantẽ et ei aquã ministrare nequit, Uere ḡ ipa dicere poterat illud ps, Turbata sunt oia ossa mea z ania mea turbata est valde, et hoc tum p filij passione, tũ p discipulorz scãdalisatiõe, tũ p iudeorz obstinatiõe. Ecce turbatio Marie. O itaqz hõ xpiane disce exẽplo Marie xpm in tui cordis hospitiũ suscipere p fidẽ z boni ꝓpositũ: satage eidez ministrare p charitatis ac pietatis opa ac penitẽtie vere exercitia. Deniqz ei9 passionem meditãdo z cõpatiendo defle, vt addat tibi gratia in psenti et glia in futuro, qz dicente aplo: si cõpatimur z cõregnabim9.

¶ Articulus secũdus quõ contemplatiua vita beate Marie designat in euãgelio: qd scz legit in festo assumptionis: per magdalenam.

Circa secũdum misteriũ de vita ꝓtẽplatiua significata in magdalena videdũ nobis restat quõ p ipam ꝓtẽplatio beatissime virginis designet. ¶ Ubi notandũ q in sacro ipso euangelio tria opa notant fuisse in magdalena ptinẽtia ad ꝓtẽplationẽ: p q̃ significat beate marie ꝓtẽplatio, qz hec summe fuerunt in ipsa.

¶ Primũ i eo q ꝺr sedisse z ꝟbũ audiuisse.
¶ Scõm i eo q ꝺr sororẽ suã solã reliqsse.
¶ Terciũ in eo q dicit a saluatore vnũ tm necessariũ esse.

Primũ est q magdalena sedebat secus pedes dñi et audiebat verbũ illius, qz mẽs ei9 suspẽsa erat totalr in xpm deuz z mira suauitate pascebat in diuini ꝟbi auditiõe z meditatione. Hoc opus tenetis z vos si sedetis in pdicatõe attẽte audiẽdo sermonẽ z deuote meditãdo. Hoc opus ꝓtẽplatõis summe fecit mr christi plusqz oĩs creatura. Nã in ipsa ip̃roportionabiliter magz qz in magdalena z in q̃cũqz sancto fuerunt hec tria, vidz illuminate mẽtis in deũ eleuatio: et verbi xpi intẽta auditio: atqz suauissimi dulcoris degustatio z assaporatio. ¶ Primo inquã sũme fuit beata virgo illũinata mẽte in deum eleuata, qz vt volunt docto, in eius sctificatione in vtero materno tãta ei sapiẽtie claritas a deo supinfusa est que z in supuẽtione et obũbratõe spũssancti qñ vidz cõcepit filium est adaucta adeo q vix põt exꝑmi qz eleuatũ z illũinatũ intellectuz habuerit super oẽs alias puras creaturas, sup neronẽ qui habuit pitiã artiũ mechanicarz, sup Aristotelẽ q oim naturaliũ rez clarã noticiã habuit, vt testat etiã Piero, de ipso, sup Platonẽ q substãtiarz sepatarz noticiã tradidit, super Ptolomeũ regẽ q astrorz oim noticiã acqsiuit. Deniqz sup Hoysen q creaturarũ nouit originem: qõ Aristo. ignorauit, viditqz deũ facie ad faciẽ, sup Stephanuz q vidit celos aptos, sup Paulũ q vsqz ad terciũ celũ rapt9 est, sup Dauid q fuit ꝑm theologos in ꝑmo dicũ, exim9 ꝓphetarz: eoq altiora p phetauit, sup Johãnẽ baptistã q pdixit aduentũ xpi z digito demõstrauit dicẽs. Ecce agnus dei, sup Johãnẽ euãgelistam q dixit In pncipio erat ꝟbũ zc. De q ait Aug9, q si parũ altius intonasset: eũ mũdus capere nõ potuisset. ¶ Preterea sup oẽs sctos z sanctas dei fuit btã virgo illũinata. ¶ Uñ aliq dicunt qõ z sctus Bernardin9 de Senis i suo sermone de admirabili gra z gloria matris dei tenet z astruit: q vidz tãto lumĩe illustrata fuit btã ꝟgo cũ esset etiaz in ventre sue matris q nõ tm modo plene habuit liberi arbitrij vsum z plenum lumẽ rationis sed etiã fuit in sublimiori cõtẽplatõis statu qz vnqz aliq pura creatura viatrix i etate pfecta, ita q tã altissime ꝓtẽplatõis lumẽ habuerit vt pfecti9 etiã in vẽtre matris ꝓtẽplaret deũ qz vnqz fuerit ꝓtẽplat9 aliqs in pfecta etate. Et licet aliqñ sicut z ceteri corꝑal9 dormiret, attñ somn9 q pellit i nob liberi arbitrij actũ z merẽdi vsum nõ fuit in ipa, vñ dicere poterat illud Canti. v. Ego dormio et cor meũ vigilat, s. in ꝓtẽplatiõe. Uñ ipsa magl excessit i ꝓtẽplatõe ꝺi dormiẽdo: qz alicqs alius vigilãdo. In q̃ qdẽ lumĩe ꝓtẽplatiõis altissime ipsa btã ꝟgo pfecte hoc itellexit z cognouit. Prio naturã creatã irrõnalẽ. Scõo naturã creatã rõnalẽ. Tercio naturã creatã spũalẽ, i. angelicã. Quarto naturã increatã diuinalez, in cui9 vidz creatoris lumĩe ꝓgnouit oẽs creaturas: z oia q erant fugiẽda z aspnãda: z q erãt seqnda z amplectẽda: z p quẽ modũ oia essent odiẽda vl ꝺi

ligẽda. Habuit em̃ tãtã cognitionẽ creatoris vt in ipsa cognitõe oĩa alia cognosceret vt in ipsa ꝓficaret illud ꝓbe Jn lumie tuo videbim⁹ lumẽ. Etem̃ Arest. in. iij. de ania in principio ait q potẽtia sensibilis ꝓcepto obiecto excellẽti impedit postea ĩ actu suo circa obiectũ minimũ. vt ptz de illis q̃ post q̃z viderũt solẽ nõ pñt videre minima. Potentia aũt intellectualis ecõuerso postq̃z intellexit sublimia facili⁹ intelligit ĩfima. Et iõ btã ꝙgo sublimata ad tãtã cognitõez dei q a nullo creato ĩtellectu cõprehẽdi põt: facilime postea intelligebat oĩa creata et ꝓfecte oĩa p̃dicta. Nec mirãdũ si añ debitã etatez hec p̃missa habuit btã ꝙgo. Nã btũs Nicola⁹ in ĩfantia tantũ vsuz rõnis habuit vt quartã z sextã ferias discerneret z ieiunaret Sctũs ꝙo Bñdict⁹ in puericia cepit miraculis chorusc̃are. Et Johes baptista vt inquit Ambro. sup Lucã vere cognouit xp̃m in vtero mr̃is nõ ex natura sed gr̃a. q etiã in etate q̃nq̃z annoz fugit mũdũ et intrauit desertũ. Si igit̃ isti habuerũt vsum rõnis añ debitã etatẽ q̃ est. vij. annoz de lege cõi. extra de delic. pue. c. j. et de pe. z re. c. Quis. q̃nto magis de btã virgine altiori et ampliori mõ ista credẽda sunt. Merito g̃ ipsa vocata est Maria qđ interp̃tat illũinata vel illuminatrix ꝛm Hiero. qz noĩa debẽt esse ꝓsona rebz. xij. q. j. in c. Cleric⁹. et de p̃bẽ. z dig. ca. Cũ ꝛm apl'm. Ecce marie illũinata ꝓtẽplatio q quã sedebat mẽtal'r sec⁹ pedes dñi tanq̃z z plus q̃z magdalena. Scdo plus q̃z magdalena vl' q̃libet creatura ꝙbum xp̃i intẽte audiebat btã ꝙgo q̃ ñ soluz publicas p̃dicatiões dñi iesu qñ cepat iã p̃dicare. sed etiã in ꝑuato qñ puer erat audiebat ꝙba secretoz celestiuz z vite future occulta mysteria ad sui ꝓsolatõez ab eodẽ dño Jesu. Nã ꝛm Antho. florẽ. vbi s. Btã ꝙgo sciẽs dñm Jesum q tantã sciaz tũc puer habebat q̃ntam nũc in celis habet: verisi'le est q interrogabat eũ aliq̃ de secret⁹ celestibus. Et pie imaginari põt q btã mr̃ ponebat filiũ suuz dulcissimũ ad sedẽdũ z ipa bũiliter se ponebat ad pedes ei⁹ di. O dilecte fili z de⁹ me⁹. Rogo vos dicite mihi de diuinitat⁹ z sãcte trinitat⁹ gl'ia z de ordib angeloz quõ stant in celis: quia moyses z alij ꝓphete de his nil dicũt. Et de sctis aiab vbi collocabunt Et q̃s bonus fili⁹ q̃ interrogat⁹ a mr̃e de re bona nõ resp̃oderet ei ad ꝓsolãduz eã. Rñdẽs g̃ fili⁹ dixit. Ego inq̃t cũ p̃re z spũsctõ ab initio z añ sec'a eternal'r gl'ia diuinitat⁹ vnũ sumus. ego a p̃re eternal'r genit⁹ fili⁹. pater ꝙo a nullo. spũsctũs autẽ ꝓcedẽs a me filio z a p̃re eq̃les tres ꝓsone in vna substãtia diuia exñtes ab eterno: coeq̃lis eternitat⁹: ĩmẽsitatis oĩpotẽtie: oĩsciẽ vel sapientie: benignitatis z bonitat⁹. Denicq̃z ego fili⁹ dei inq̃t ab initio cũ patre z spũsctõ creaui celũ empireum z mox ipm repletũ angelis q̃ sunt distincti in nouẽ ordinib. Vtẽ interrogauit itez illa di. Vbi eras fili cũ mundũ nõdũ creasses. Rñdit: in p̃re z spũsctõ z p̃r in me z spũsctõ. z spũsctũs in me z p̃re. z cũ nil creatuz foret erat de⁹ tot⁹ ĩ seipso sũma in gl'ia diuinitatis eternal'r felix et laudabilis p secula. Et illa. Quale est illud celuz fili mi vbi gl'ia tua z oĩm angeloz fulget. Rñdit. O dilecta mr̃: est illud pulcerrimũ: speciosissimũ: lucidissimũ: z spaciosissimũ: iocũdissimũ z amenissimũ. Nã ciuitas illa nõ eget sole aut luna. sz claritas dei illũinat eã. Et itez interrogabat di. O fili. q̃les sũt illi angeli: z q ex eis in supioribz atq̃ q in inferioribz aut medijs ordibz. Rñdit dñs iesus. O dulcissima mr̃ angeli sunt purissimi z mundissimi tãq̃z specula deiformis bonitat⁹. supiores sũt in eis seraphin: z infra eos cherubin z throni. media hierarchia sunt dñatões: ꝓncipat⁹: potestates. infima virtutes: archãgeli: angeli. At illa aiebat. Gabriel inq̃t q̃ mihi annũciauit ꝓceptũ tuum o fili p̃dulc⁹ vere fuit pulcerrim⁹. sed z angeli q̃s mihi apparẽtes sepius vidi fuere formosi valde. At dñs Jesus Jn hac vita nõ põt videri plene eoz pulcritudo. qz in futuro videbit̃ mira eoz formositas: quã nequaq̃z mẽs hoĩm terrenoz valet in p̃senti vita cogitare ad plenũ. Iteruz illa. O fili q̃les aie stabũt cũ angel'. Rñdit iesus. ꝛm merita z demerita assignabunt̃: alij ĩ supioribz: alij ĩ medijs: alij in iferioribz angeloz ordinib ex q̃bz mali angeli ceciderũt At illa. Fili mi: apl'i tui vbi erũt. Rñdit Jesus: ĩ supmo ordie. qz ardẽtissimos eos mea ignita charitate spũsctũs meus ꝓficiet dignos ꝓpter qõ seraphin ordinez merebunt. Vtẽ O fili p̃dulcissime: ego in q̃ ordie ero. At fili⁹. O mr̃ amãtissima vos non erit⁹ in aliq̃ boz ordinũ: sed sup oẽs choros angeloz exaltabimi tanq̃z regĩa in throno regio

Due ẽm cathedre sunt nobis ꝑparate in celis, vna mihi q̃ est a dextris dei patris, altera vob o mr̃ venerãda: vt z vos sitis ad dexterã meã, iuxta illd̃ ps. Astitit regia a dex. t. zc̃. Et. iij. Re. ij. Posit⁹ ẽ throno⁹ ad dextrã regis. z sedit mr̃ ei⁹ ad dextrã ei⁹. Ite altera die interrogabat mr̃ filiũ de locis penalibꝫ iferni Et ꝯps edocebat quõ pueri in limbũ puerorꝫ nunq̃ faciẽ dei visuri, et purgãde aie in purgatoriũ, atq̃ aie dãnãde in inferiorẽ infernũ ponent, vbi z ꝑm diuersa pctã diuersꝫ penis punient. Insup cũ ꝯps publice ꝑdicaret seq̃bat eũ mr̃ ei⁹ sedes sec⁹ pedes ei⁹ et audiẽs ꝟbũ illi⁹. Ecce g̃ ꝟbi ꝯpi auditio figurata in magdalena. Tercio in Maria fuit multo magis q̃ in magdalena dulcoris diuini atq̃ suauissimi degustatio sup oĩes creaturas, vt oñdit Aug⁹. i omel. hui⁹ euãgelij ita dicẽs. De pte Marie q̃ optia ꝑdicat q̃ z q̃lis et q̃nta fuerit in btissima ꝟgine maria q̃s digne eloquet: qñ magna mꝫtitudo dulcedis dei fuit in ea: qñ spũsctus i eã supuenit z ꝟt⁹ altissimi obũbrauit z de eodẽ spũ cõcepit. Quid est qõ i ea nõ sapiebat in q̃ dei sapia hitabat et in cui⁹ vtero ꝯps sibi corp⁹ adaptabat. Maria hec nõ tm̃ ad pedes sed etiam ad caput dñi sedẽs audiebat ꝟbũ illi⁹: hec ꝓseruabat oĩa ꝟba, s. pastoꝝ angelorꝫ: magorꝫ: necnõ z ipsi⁹ filij ꝓferẽdo in corde suo. Nemo vnq̃ sic hec ꝟgo btissima gustauit q̃ suauis ẽ dñs: inebriabat ab vbtate dom⁹ sue z torrẽte voluptatis sue potabat. Nec miꝫ qm̃ apõ eã: imo itra eã erat fons vite de q̃ manabat tãta pfectio vtriusq̃ vite. Hec ille.

¶ Capl'm. II.

Secũdũ op⁹ ꝓtemplatiue vite oñdit euãgelũ in eo q̃ dixit Martha soror mea reliq̃t me solã mistrare. Animꝫ in aĩa hũana due sorores sũt vicꝫ supi or ps rõnis q̃ in ꝓtẽplatõe itẽdit deo. Et inferior ps rõnis q̃ p vires sensualiũ mẽbrorꝫ exteriorꝫ i bonis actibꝫ et opibꝫ mie exercet ꝓpter deũ, z q̃ hõ occupat⁹ exterioribꝫ actionibꝫ ipedit ab altitudine ꝓtẽplationis z distrahit mẽs ad iferiora. Et iteꝝ q̃ hõ intẽdit cõtẽplatiõi recolligit mẽs ab inferioribꝫ ad supiora z suspẽdit ab actõibꝫ exteriorꝫ sensuũ, q̃ dicẽte pho. iij. de aĩa. Intellect⁹ q̃ cũq̃ se ꝙuertit totaliꝫ se diuertit. Ũ sic fit q̃ sorꝫ sororẽ solã relinq̃t q̃ rõnis ps supior abstracta ab exterioribꝫ z intẽta diuis: exteriores actiões exeq̃ ñ curat adiuuare. Ũñ in btã ꝟgine Maria ꝑm q̃ dic̃ mgr̃ Ubertin⁹ de Casali ordis minorꝫ in li. arboris vite crucifixi hoc fuit singlare z mirabile munus gr̃e q̃ occupatões exteriorꝫ sensuũ circa q̃q̃ opa bona et misteria dñi iesu: nunq̃ impediret i ea recollectõez mẽtis et ꝓtẽplationis actũ ac exꝑimẽtal' gratie gustũ. sed z ipe ꝓtẽplatõis act⁹ mẽtẽ marie plene in deũ recolligẽs nunq̃ ipediuit ꝟtuosum z debitus officiũ admistratiue ptis inferiorꝫ sensuum q̃n z sic dulcissime mistraret filio suo iesu tã in infantilibꝫ ei⁹ necessitatibꝫ q̃ in alijs i decursu vite sue opportunis atq̃ instructõe apl'orꝫ z aliorꝫ ꝓximorꝫ. Imo iste due pfectiones: actio z ꝓtẽplatio i ipsa mutuis se respectibꝫ cõtinue intẽdebãt ad ꝟtutũ et gl̃ie cumulũ. Itaq̃ hoc opus ꝓtẽplatõis qõ dixit Martha soror mea reliq̃t me solã mistrare ꝑcipue fuit in beata ꝟgine Maria post ꝯpi ascẽsionẽ q̃ ipsa fuit derelicta in terris solatio ꝑsentiali sui filij destituta. Ñ licet gauderet de filij honore cũ ascẽdit in celũ: tñ de sua tristabat absentia, q̃ vt dic̃ Hiero. naturali affectu materno mouebat optãs ꝓsentiã filij sui quẽ sũme diligebat et merito, q̃ sciebat ipm hoiem forte sctissimũ z deum gl̃iosum q̃ ei mꝫta bñficia prestiterat vt ꝟgo cõcipet: sine dolore pareret: z dña mũdi mr̃ dei fieret atq̃ oi gr̃a eam plenã reddidisset. Desiderãdo g̃ filiũ dixit sepi⁹ O fili dilectissime vtinam adesset illa hora q̃ de hac valle miserie dissoluar z ero tecũ i celo. Et aiebat cũ Dauid ps. Conuertere aĩa mea ad deũ fontem viuũ qñ veniã z apparebo añ faciẽ dei. Ũñ ipsa tanq̃ altera martha p desideriũ pietatẽ cõquerebat iesu q̃ ñ haberet adiuumentũ solacij sororis sue, i. felicitatis superne vbi cõuiueret ꝯpo.

¶ Capl'm. III.

Tertiũ opus ꝓtẽplatiue notat cum ór: vnũ ẽ necessariũ. ꝑm Lyrã vnus id est vnitas mẽtis ad deũ. Finaliter em̃ hoc vnũ est necessariũ homi: vt sit vnũ cum deo p vinculũ charitatis. Qui em̃ adheret deo, s. p charitatẽ vn⁹ spũs sit cũ eo, j. Corinth. vj. Naz de⁹ charitas est z q̃ manet in charitate in deo manet z de⁹ in eo, j. Jo. iij. Ũñ ór charitas q̃si chara vnitas: q̃a vnit nos deo. Et q̃nto magis hoc facit hõ tanto appropinq̃t statui btorꝫ z tãto magis pficit. Hoc fuit pfectissime in Maria matre dei q̃

totaliter ad deum ꝟuersa ad nil aliud inten debat:ad nil aliꝺ vacabat:niſi vt vnita deo ꝑ charitatez indeſinēter viueret in chriſto et chriſt⁹ in ipſa. Unꝺ Hiero.in ſermone de aſ ſumptōe dicit de ea. Puto q̄cq̄d cordis eſt q̄cq̄d ꝟutis humane ſi totuz adhibeas nō ſufficiat vt cogitare valeas q̄nto indeſinen ter cremabaſ ardore pij amoris:q̄nꝯ moue baſ repleta ſpūſctō celeſtiū ſecretoꝝ incita mētis dum reuolueret aīo cūcta q̄ audierat q̄ viderat:q̄ cognouerat. Hec ille. ¶ Nota ꝸ q⁹ ſicut mr̄ cū habet filiuz mortuū cū fletiꝺ ſepe reſpicit veſtes filij: ſic btā maria vt idē Hiero.dicit viſitabat loca in q̄bus fili⁹ ei⁹ fecerat aliq̄ mirabile opus:ꝓtēplando illa ſacra myſteria. Aliq̄ in Nazareth ibat ad locū vbi fuit ꝓceptus xp̄s: ibi ꝓtēplādo im mēſam dei charitatē qua miſit vnigenitū ſu um in mundū. Aliq̄ ibat in Bethleez vbi nat⁹ eſt xp̄s:meditādo eius ſummā būlita tem. Aliq̄ in hierlm vbi p̄dicauerat ī tem plo:recoꝛdādo ei⁹ doctrinā ſuauiſſimā z ſa piētiā. Aliq̄ ad mōtē caluarie vbi crucifi xus eſt z tota reſoluebaſ ī lachrimas ex dul cedie diuini amoris inibi oſtēſi. Indecꝯ ad ſepulchrū z ad alia ei⁹ loca. Hec tū pegri natio btē ꝟginis ad loca ſctā ſm btm Am broſ.intelligēda eſt magis ſm ſpūm q̄ſ ſm lo ci diſcurſum.qz.ſ.domi manēs ꝓtēplabaſ q̄ fili⁹ fecerat in illo vel illo loco. z ſic tota con uerſa fuit z intēdens ad hoc vnū.ſcz diuine charitatis vinculū ꝑ totā ſuā vitā. O xp̄i ꝸ fideles aīe:o p̄cioſo ſanguine dñi ieſu redē pte:oēs vos hoꝛtoꝛ vt ad eius matrē cōfu giaſ eiq̄ quoq̄ ſupplicetꝭ vt ipetret nobis gratiā ꝑ quā z nobis ſapiat ſicut ſibi ieſus crucifixus:z cū ipſa in xp̄i vulneriꝺ moꝛe mur,eius ſanguinē ſp mēte aſpiciam⁹: in ip ſo viuamus:in ipſo moꝛiamur,z cū p̄dulciſ ſimo ipſo Jeſu z pij̄ſima ei⁹ matre Maria eternaliter conregnemus,Amen.

¶ Articulus tercius de vita fruitiua beate Marie z qualiꝺ gaudijs ipſa eſt beatifica ta in tpe aſſumptois necnō in celeſti patria in eternum.

Circa terciū mi ſterū de vita fruitiua Marie ſi gnificata in ꝑte optia magdalc ne,qz ꝺr: Maria optimaz ꝑtem elegit q̄ nō auferet ab ea ¶ Nota ſm Alco.de Ly.q⁹ ipſa magdalena dicit optimā ꝑtem elegiſſe nō q̄a martha malā:ſed illa meliorē,qz con templatio ſm doctoꝛes ſimpl'r melioꝛ eſt q̄ actio. Nā ꝑ ꝓtēplationē imediati⁹ z pximi us vnit mēs homis in deū. Et ſequit,q̄ nō auferet ab ea,qz opa vite actiue nō habent locū niſi in preſenti vita,z ideo aduenīēte fu tura vita auferunt. Sed ꝓtemplatio nō au ferꝛ in futura vita:q̄n potius pfectiſſime ha bebit z tenebit inetern ū .qz videm⁹ nūc ꝑ ſpeculū in enigmate:tūc aūt facie ad faciē.ſ. Coꝛ.xiij. Unꝺ ꝑ hāc optimā ptez magdale ne q̄ nō auferet ineternuz:deſignaſ illa vita fruitiua q̄ eſt in ſupna patria q̄ ꝓſiſtit ꝓnci pali⁹ in viſione diuīa,ſuꝑta illnd Joh.xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcāt te deū ve rum z quē miſiſti ieſum xp̄m. Hec q̄ꝑ ē vi ta optia qz feliciſſima z ꝑpetua De hac Au guſt.xxij.li.de ciui.ꝺi exclamās dicit. O q̄n ta erit ibi felicitas vbi nullū erit malū:nul lū deerit bonuz:vacabiſ ibi dei laudiꝺ qui erit oīa in oīb⁹. ipe erit finis deſideriꝯ no ſtroꝝ:q̄ ſine fine videbiſ:ſine faſtidio ama biſ:ſine fatigatiōe laudabiſ:vacabim⁹ z vi debim⁹:videbim⁹ et amabimus: amabim⁹ z laudabim⁹. Ecce q̄d erit ſine fine. Naz q̄ ꝑs melioꝛ:q̄s ali⁹ melioꝛ finis q̄s ꝑuenire ad regnū cui⁹ nō eſt finis. Hec ille. ¶ Itaq̄ ad ꝓpoſitū btiſſima ꝟgo Maria hanc ptē opti mā hodie elegit,qz hodie ad illā ſupnā pa triam aſcēdit in cui⁹ ꝑte optia viuit ineter num cū p̄dulciſſimo ſuo filio Jeſu:vbi frui tur mltiplici gaudio ineffabili btitudie glo rificata ſup oēs angelos z boies btōs. Nā in celeſti regno bona ē ꝑs ꝓiugatoꝝ.ſz meli oꝛ viduaꝝ,optia aūt ꝟginuz:et hec eſt pars marie. Itē inter ꝟgines bona eſt ꝑs ꝟginū carne tm̄:q̄ vicz in ꝟginitate deceſſerūt:ꝓpo ſitum tm̄ nubēdi habuerūt mr̄imonio ſacra mētali:z ſic ꝓtinentiā z caſtitatē in carne ſer uauerūt vt debuerūt. Sed melioꝛ eſt pars virginū q̄ carne z mēte virginitatez ſeruare ꝓpoſuerūt ꝑ totuz tēpus vite ſue. Optia aūt eſt ꝑs ſolius ꝟgis marie q̄ ſola ꝟgo ꝑpetua fuit carne z mēte z inſup cū ꝑle filiuz dei ge nerādo. Deniq̄ bona eſt ꝑs angeloꝝ in ce lo q̄ deū ꝓtēplanꝭ vt dñm z patrē,ſed meli oꝛ eſt ꝑs boim btōꝝ:qz deū ꝓtēplanꝭ vt do minū z p̄rem z fratrē,qō nō facit angelus. Optima ꝟo eſt ꝑs Marie q̄ ipm deū cōtē plaꝭ vt dñm z patrē z filium. Et ideo ī ſolio

dignissimo exaltata est sup oēs celos angelosq; z btōs. z sic claret optima ps marie p oēm modū ſm Fran. maro. ¶ Itē q ad gloriā celestē Bona est ps angelor. q̄ sunt glorificati simplici glīa in suis ordinib⁹. i. gloria essentiali q̄ ꝓsistit in visiōe dei: fruitiōe: z tentione. Sed melior est ps in glīa hoīm btōrū. qz ipsi possidebūt duplicia: eoꝝ glīaz in aīa z corpe. et sic habebūt glīaz nō tm essentialē in deo: sed etiā cōsubstātialē in corpore Et aliq̄ hoīm habebūt etiā aureolas z alias accidētales glīas. Precipuū aūt gaudium habebūt in visiōe būanitatis christi oculo corpali ac glīose matris eius. iuxta illud Eccs. xj. Dulce lumen et delectabile videre solē. i. xp̄m. z matrē amictaz sole. i. xp̄iformi splēdore. Hinc Bern. ait Plus gaudeo bone Jesu angelis p̄ferri ex gratia tua q̄s angelū fuisse ex natura. ¶ Sed optia ps glīe marie q̄ sup oēs exaltata in glīoso corpe totam patriā celestē sua glīa decorat illustrando z delectat: sicut sol totū mūdū. Unū Bernī. i q̄ dā sermone de assūptōe ait. Marie p̄sentia tor⁹ illuminat orbis: adeo vt ipsa celestis patria clari⁹ rutilet virginee lāpadis illustrata fulgore. Hec ille. Sed qz Apoca. xij. In capite ꝑginis corona. xij. stellaꝝ scribit. i. btitudinū z ei⁹ gaudioꝝ. sicut exponit Franci. maro. qz stella in diuīa scp̄tura aliq̄n p btitudine accipit: dicēte dño Apoc. ij. Qui vicerit dabo illi stellā matutinaz. i. btitudinis gaudiū eternū. Et qz bodie assūpta btā virgo. xij. stellis est coronata. Ideo vt taceā de illis ptib⁹ gaudioꝝ supne felicitatis cōib⁹ oībus btis q̄s Anselm⁹ enūerat li. de similitudinib⁹ ¶ Singularia btē ꝑgis gaudia q̄b⁹ ipa ē specialissime btificata hic describunt duo denario nūero. q̄ꝝ ꝓma q̄nq̄s gaudia habuit in sui assūptōe bodierna. Alia aūt septem bodie adepta possidet eternal⁹ in illa celesti patria. ¶ Primū gaudiū felicis emigrationis. nā eius trāsit⁹ multipliciter est felicitat⁹ et gaudiosissimis ꝓuilegiis p̄dotat⁹ ¶ Primo q̄dē qz sine oī dolore z sine infirmitatis grauamīe obiit. vt dicit Hiero. sicut a corruptione extranea ita a dolore mortis aliena. ¶ Secūdo qz in suauissima spūssci ꝓsolatione z ꝓtēplatōis diuine dulcedie degustata obiit. vt supra patuit. ¶ Tertio qz secura de īmarcessibili glīa trāsiuit inter angelorū misteria circūstātiū z oīm malignoꝝ spirituū p̄sentiā phibētiuz ne eos videret: atq; inter astantiū apl'oꝝ z sctāꝝ virginū ꝓsolationes z laudes: diuino lumīe circūfulsa et odore celesti fragrādo z oī genere ꝓsolationis refecta ō hui⁹ miserie valle ad sui filij de sīderabilē btitudinē euolauit plena oīb⁹ meritis z bonoꝝ operꝝ gr̄a zc. Ecce q̄ maximi gaudij felicitas. ¶ Secūdū gaudiū glīose resurrectōis. qz in corpe glīoso resurgēs ī celū ꝓscēdit imꝑpetuū regnatura: vt patuit. ¶ Terciū gaudiū honoratissime obuiatōis z susceptōis. qz tota celestis curia z insuper ipsemet dñs Jesus in occursum veniētes z eā salutādo honorificētissime susceperūt. O quātū gaudiū habuit Maria qñ videbat diuersa celestia agmīa angelor. z btōr. eidē occurrētia eāq; vt pie ꝓtēplari possum⁹ salutātia p talia ꝗba. Aue regīa celoꝝ: aue dña angeloꝝ: salue radix sctā ex q̄ mūdo lux ē orta. Gaude glīosa sup oēs specīosa: vale valde decora z vna nobiscū cū xp̄o tuo filio regna. O q̄s iocūde ipsa eis bñdicēs dī. Bñdicti vos dño q̄ fecit celū z terrā. O q̄ntum exultauit qñ filiū occurrētē in glīa maxīa p mū vidit z in eius oscula atq; amplex⁹ ruit. ¶ Quartū gaudiū diuīe iuitatiōis. Hā maximū gaudiū tūc habuit cū vidit sctissimaz trinitatē patrē filiū z spūmsanctū sibi obuiando inuitantē ad coronā. Hā inseparabil⁹ p̄sone diuine se comitant ſm August. de tri. Unū qz xp̄s occurrit sibi. q̄ et p̄r z spūssctūs ibi fuere inuitādo et dī. illō Cāti. iij. Veni de libano sponsa: veni de li. veni coronaber⁹ Trib⁹ em̄ vicib⁹ ōr veni. qz ab ipsis trib⁹ p̄sonis diuinis dulcissime inuitat⁹ zc. Quintū gaudiū iubilosissime deductionis. qz vt dicit Hiero. in sermōe. Nulli dubiū illā celestē hierl'm tunc exultasse ineffabili leticia: tūc iocūdatā esse inextimabili charitate: tūc cū oī gratulatiōe iubilasse z ingenti lumine virginē circūfulsam cū laudib⁹ z cāticis vsq; ad thronū ꝑparatū ꝓduxisse. sicut lati⁹ s dictū est. Quid nēpe o hō putas q̄ntū hausit tūc ꝗgo gaudiū qñ tā dulces btōr. cant⁹ et diuīas laudes cepit audire. z de se ac p se vidit oēs cōgratulari et suū natū dñm iesū sume sup ipsa iubilare z iuxta seipsaz in dextra dei introniſare in excelsis. sicut legim⁹. j. Paral'. xv. q̄ Dauid q̄ figurauit xp̄m: z oīs israel q̄ figurāt btōs in iubilo deduxerūt arcā. i. Mariā zc. Dec itaq; q̄nq̄s gaudia ha-

buit virgo pro tempore assumptionis.

De.vij.celestib⁹ gaudijs Marie.

Consequenter notandū q ipsa btā ꝑgo in illa celesti patria multiplicib⁹ inenarrabilibusq fruit gaudijs. Volent tñ q dā deuoti recolere et venerari orationib⁹ z salutatōib⁹ angelicis septē ꝓcipua ei⁹ gaudia distinguēdo z enarrādo. Qō q dē ortū habuit ex q dā reuelatōe facta vt putat ipsi btō Thome archiepo Cātuarien. Fertur nanq q cū ipse frequenter z singulis diebus salutaret btāz ꝑginē p.vij.ei⁹ gaudia q habuit in terris posita. ¶ Primū vicz in filij dei cōceptiōe. ¶ Secundū in ei⁹ portatōne in suo vtero.ix.mēsib⁹: z elizabeth visitatōe ¶ Terciū in ei⁹ natiuitate. ¶ Quartū in magoz adoratiōe. ¶ Quintū in inuētōe post triduū in tēplo. ¶ Sextū in filij resurrectiōe et ascēsione. ¶ Septimū in btē ꝑginis assūptiōe in celum. Quadā itaq vice de ꝓdictis eā salutanti per aue maria.ecce apparuit eidē beata ꝑgo cum claritate magna et ait. Charissime inq t deuotiōem tuā gratāter accepto. q de meis gaudijs q in vita ista habui frequēter cōmemorādo me salutas. Attñ velē insup vt z illa mea gaudia q in celo nunc gl'iosa habeo recolere z ꝓsimilr de hijs q tidie me reuerēter salutares. Qō si fecer⁹ tu vel q cūq ali⁹ fidelis ob mei deuotionē h fecerit:en ꝓmitto q in tpe obit⁹ sui ego ei⁹ ani mā ꝓtegā z liberabo:et in cōspectu filij mei p ipsa astabo z intercedā ac cōsolabor eam. Tūc ipse btūs Thomas adorādo eā z gratias agēdo dixit: O gloriosa celoz regina et supbñdicta dña mea:dic q so mihi q sūt ista tua gaudia in celo de q b⁹ te salutare debeo. At ipa btā virgo .vij.ei gaudia enarrauit q subscribunt.de q b⁹ ipse sctūs Tho. Cātuarien.pulcras laudes edidit q s etiā in certs ecclesijs solēt q dam p sequētiaz loco decātare in hec ꝑba Gaude floze ꝑginali q bonore speciali trāscēdis splēdifez Angelorum ꝓncipatū z sctōz decoratū dignitate nūez Ecce ꝓmū. ¶ Gaude spōsa cara dī nā vt clara lux diei solis dak lumīe. Sic tu facis orbē vere tue pacs resplēdere lucs plenitudine Ecce secundū. ¶ Gaude splēdēs vas virtutū cui⁹ pēdēs est ad nutū tota celi curia. Te benignā z felicē Jesu dignā genitricē venerans in gl'ia. Ecce terciū gaudiuz. ¶ Gaude netu voluntatis z amplexu charitatis q iuncta sis altissimo. Ut ad votū ꝓsequ'is q cq d virgo postularis a iesu dulcissimo. Ecce q r tū. ¶ Gaude virgo mr xpi qz sola meruisti o virgo pijssima Esse tāte dignitatis q sis sancte trinitatis sessione prima. Ecce q ntum. Gaude mr miseroz qz pr secl'oz dabit te colentib⁹ Cōgruentē hic mercedē et felicis poli sedē regnis in celestib⁹. Ecce septū. ¶ Gaude virgo mr pura certa manēs et secura q a tua gaudia Nō cessabūt nec decrescēt:sz durabūt z florescēt p eterna secula. Ecce septimū. Et post singulos ꝑsus Gaude:addunt deuoti salutatōez porādo Aue maria. Qui ꝓ lras nesciūt vt neq ant has laudes pozare:loco cuiuslibet gaudij dicūt Aue maria: singula hec gaudia deuote meditādo. Primū itaq hoz ōr gaudiū dignificatōnis.q a vicz btā ꝑgo in celesti regno est exaltata ad dignitatē regalē tam altissimā vt trāscendat oim angeloz ordinē z sctōz numerū.qz alij tm̄ serui dei:ipsa aūt mr vera dei.z per ꝓns eoipso oim est angelorū z sctōz dignissima dña. ¶ Secundū ōr gaudiū illūinatōnis vel celestis gl'iose illustratiōis.qz vicz sic sol illustrat būc mundū illūinat z irradiando decorat: ita claritas gl'ie btē virgis diffusa p totā celestem padisum illustrat et decorat sua luce:cui⁹ pulcritudinē sol z luna mirant Ūñ Auguſt. in q dā sermone de natiuitate ꝑginis ait. Jpm celū quē penetrasti scz o gloriosa regina:omniaq q in eo sunt ꝓcēta noua z ineffabili gl'ia decorasti:noua illic ac p cellēti luce cūcta plustras zc. ¶ Tertiū gaudiū venerāde adoratōis z obeditiōis.qz videlicet tota celestis curia.i.oēs angeli et sctī ad ei⁹ nutū obedīūt z eā veneranr atq adorant vt dei matrē. Ūñ Apoc.vij. Vidit io hānes q sctōz turba magna quā dinūerare nemo poterat stabāt ante thronū q figurat btām virginē: z in cōspectu inq t agni et clamabāt dī. Salus deo nr̄o q sedet super throno: et agno.i.christo incarnato ex ꝑgine q in ipsa tanq in throno q euit. Et oēs inq t angeli stabāt in circūitu throni z ceciderūt in ꝓspectu throni ī facies suas z adorauerunt deū. ¶ Quartū gaudiū ōr ptātis seu potestatiue ipetratōis.qz q cq d voluerit ipetrare a filio poterit. Hā ius habet p̄cipiendi tanq mr filio.iuxta illud.iij. Reg.ij. in figura dictū. Pete mater mi: neq eñ pbas est vt auertam faciem zc. ¶ Quintum gau

dium dicit coassessionis. quia vicz ipsa sedet prima ad sanctissimā trinitatez. quia est in eodem throno cum dño Jesu q̄ sedet ad dextram maiestat̄ in excelsis. iuxta illō ps. Astitit regina a dextris tuis ꝛc. Unde christus Jesus z deus pater ac spūssanctus taz familiari z amoroſissimo ac singulari aspectu z sub tāta reuerētia cōspicit eam z tante glie intimitate se ingerit eidē q̄ totam ad celestē curiā simul sumptā p̄ter matrē tali aspectu amoris z tāta altitudie glie nō ferr̄ quē admodū ad ipsaz. Et etiā viceuersa tāta dilectiōe z charitate ac fruitiōe ferr̄ beata virgo in deū patrē z filiū z spūmsanctū. Tantūq̄z illi luci īaccessibili est imersa f̄m Bern̄. vltra q̄z credi potest atq̄z ad delectamētū secretū diuinaz p̄sonaz in mediū trinitat̄ beatissime tam excellēter est introducta vt oēs amores p̄n̄t̄ z p̄terite atq̄z future vite respectu sui sint q̄si luna sub pedib⁹ eius. Unde Eccī. xxiiij. ipsa de se ait. Ego mr̄ pulcre dilectiōis. s. diuine. q. d. Ego quia sum mater filij dei: pulcrā illā inter deū z btōs dilectionem summa formositate p̄nitentez possideo supemināter. O ergo tu deuota mēs potes cogitare q̄z ineffabile gaudium sit Marie iuxta dei filiū sedere z ip̄m q̄tiens vult dulciter amplexari z osculari. O quāta suauitate diuina ibi videt quō pater gignit filiuz z vterq̄z spūmsctū spirat ꝛc. Hā de⁹ nō p̄t videri sine maxie suauitat̄ fruitōe f̄m Ber̄. ¶ Sextū gaudiū p̄miationis scz suoz deuotoz. quia deus p̄ter ipsi⁹ amorē oīb⁹ eaz venerātibus p̄mia dat hic z in futuro. Uñ quia videt quotidie saluari boīes z oēs sanctos saluatos ipsa mediāte oēs deo atq̄z ipi beate virgini gratias agentes maximū in ꝟ virgini est gaudiū necnō oīb⁹ sanctis eaz videntib⁹ z mutuo gaudio collerātib⁹. vt ipsa dicere possit beatis illud apli. j. Thessal. iij. Gaudiū meū et corona glie vos añ deum. qz vt dicūt doctores sup. iij. Sanctis in celo accrescet gaudiū accidētale de salute z btūdine eoz q̄ p ipsos p̄uertunt̄ et saluant̄: sicut z angelis gaudiū est sup cōuersione pctōz z salute. vt ōr Lu. xv. ca. Quātuz ꝟ est gaudiuz ꝗginis btē p quam quicq̄z saluandi saluant̄. vt aiūt Ber̄. z Anselm⁹. ¶ Septimū z vltimū gaudium accumulāde cōgratulatōis. quia vicz gaudia z glorie virginis magnalia nunq̄z deficient nec minuent̄ sed durabunt̄ z accrescent in secla ex multitudine beatoz. quia accidentalis glia et gaudiū accrescit in beatis oīb⁹ ex virgine gloriosa. z ecōuerso in beata virgine gaudium accidētale accrescit z florescit atq̄z vt ita dicam innouari videt̄ ꝓtinue ex beat̄. Qō sic declarat̄ f̄m intentionē sancti Bernardini de Senis in sermone de admirabili gr̄a z gloria beate marie. Nam beati sunt in triplici differētia. Quia q̄dam inter se in glia sunt equales. q̄dā ꝓ maiores. q̄dā aūt minores. Et tñ vt dicit August. super Joban. nulla inter eos est inuidia dispar̄is charitatis. q̄n poti⁹ f̄m q̄ dicit Gregoriꝰ in moral. tanta vis in illa pace nos sociat vt q̄ō in se q̄sq̄z nō accepit hoc se accepisse in alio exultet: vna cunctis erit beatitudo leticie q̄uis nō vna sit oīm⁹ sublimitas vite. Hec Gregoriꝰ. Unde īmensa dilectio beatoz et multiplex quam inter se habent mutuo: mltipli cat inter eos quasi in infinitū numerū gaudiozum f̄m p̄fectionē z multitudinē dīligētium z dilectionis: ex quo crescunt stupendo modo differentie accidentalis glorie inter illos. ¶ Primo nanq̄z inter eos qui sunt equales in gloria vel quasi equales multiplicat̄ gaudiuz inter se p quolibet ex amore dupliciter. quia vicz eq̄li mēsura se mutuo diligunt et diligi se cognoscūt: eoq̄ quilibet de quolibet sibi coequali tantū gaudet q̄ntum de semetipso: extensiue tamē nō intensiue f̄m Richar. de media villa sup. iij. Sententiaz. z hoc mō intelligēda sunt q̄ de ꝓsimilib⁹ hic dicent. ¶ Secūdo q̄z illi q̄ sunt in gloria maiores dup licant sibi gaudium accidentale p̄o quolibet beato minori in gloria. Et hoc nō: quia se videant tantuz dīligi quantum dīligunt. sed quia de gloria quorūlibet illoz minorū tantū gaudent hꝫ maiores quantū de ꝓpria sua cum quēlibet f̄m capacitatem suā intelligūt gloriosum. Uñ Petrus plus gaudet de bono Lini q̄z ipe Linus. Tamen f̄m Bonauentur̄. in. iij. distinc. xlix. in fine. ex hoc non sequitur q̄ tantum gaudeat quantum si haberet illud bonum. quia si haberet illud: haberet maiorem charitatem z potestatem intensi⁹ gaudendi. ¶ Tercio hꝫ qui in gloria sunt minores totiens duplicant gaudium accidentale de illis maioribus quotiens gl̄iosiores cē ꝓgnoscūt semetipsis eos q̄ ꝓpter amores

suū duplicāt gl'iaz suā seu gaudiū suū. Nūc aūt minozes sctī ꝓspiciunt aliquē sctm̄ deci es in gl'ia se maiozē: q̄ndā ꝓ centies. Aliquē millies: aliū centies millies: aliū mille millies Et hmōi sctī maiozes q̄si infinita milia sunt. Uñ bŋ minozes q̄tiēs intelligūt eū gl'iosio rē se esse btm̄: totiēs duplicāt gaudiū suū cū cognoscāt se tantū diligi a q̄libet supiozi q̄ i q̄libet eoz ꝑpter eos gl'ia duplicaī. O itaq; de⁹ magne q̄s boim numerare possit q̄nta gaudia tuis electis ꝑparasti z accumulari at q; accrescere in gl'ia voluisti: Haz q̄ lingua dicere vel q̄s intellect⁹ eape sufficit quanta sint gaudia angelozū chozis interesse, vt ait Greg. in Omel. Nūc igiī ad ꝓpositū statu am⁹ ex vna pte integral'r totū amorē quē hūt btī ad inuicē mutuo: atq; ex altera pte amo rē q̄ minoz btūs diligit virginē gl'iosam. Et credo q talis amoz minimi glozioſi excedat amorē btoz aliozū sil'ī sumptū tā angelicū q; hūanū nō inspiratū in btām ꝙginem aut in xp̄m seu in ipm deū. Qō ostēdiī q̄druplici ratiōe ex q̄bꝫ claresciť q; magn⁹ amoz z gau diū accrescit ipsi ꝙgini gl'iose de sctis: z ecō uerso ipſ btūs de ipa bñdicta ꝙgie.

¶ Prima est ratio positionis.

¶ Secūda est ratio cōpassionis.

¶ Tercia ratio glorificatōis.

¶ Quarta ratio ꝺdilectiōis

Prima rō positōis, qz q̄libet minim⁹ etiam beat⁹ clare cognoscit q mr̄ dei plus posuit ꝓ sua salute q; posuerit z ponere possit tota creatura sil'ī sūpta, qz xp̄m deū ei⁹ filiū ꝑdilectissimū q̄ est instrumētū redēptōis saluatōnis z gl'ificatōis electoz. ¶ Scda rō cōpassionis, qz q̄libet etiā minim⁹ btūs apte itelexit q tota rōnalis natura nō sustinuit nec sustinere posset tantū dolorē z penā ꝓ sua redemptōe q̄ntū sola sustinuit mr̄ dei: cōsiderata dilectōe q filiū suū amauit. Tāt⁹ etem̄ fuit dolor ꝙginis in morte xp̄i q si i oēs creaturas q̄ pati possunt diuideret: subito interirent, hic tm̄ dolor ꝙtute spūssctī sic in ꝙgis aīa claudebaī q nulli sensitiue parti corꝑis ꝑmittebaī effundi ne añ debitū tēp⁹ moreret. ¶ Tercia rō gl'ificatōis, tāta em̄ est gloria virginis matr̄ dei sicut ex p̄cedētibꝫ patuit q excedit in gl'ia totā naturā angelicaz z humanā simil'ī sumptā ampli⁹ q; circūferētia firmamēti excedit in magnitudie pūctū cētri: vl'ī q; sol i claritate z fulgore excedit stellā paruā vl'ūmē cādele ardēt̄, vel q; multitudo arene q̄ est in litore mar̄ excedit vnuz minimū pugillū arene: siue q; totū mare excedit coclear aq̄ rē. Quia ipa btā ꝙgo itelligit i filio suo se q̄si alterz ipm diuinitate vestitā, in qua gl'ia oēs sctī ꝙgaudent sūmo ex amore ad ipsam affecti. Et etiā ipsa ꝑm suaz capacitatē cōgaudet de q̄rūlibet gl'ia tanq; de ꝓpria. q vtrobiq; indicibil'r accrescit illud celeste gaudiū accidētale. ¶ Quarta rō cōdilectōis. tāt⁹ est em̄ amor btē ꝙgis ad quēlibet etiā minimū gl'iosum q oīs amor q̄ in regno celoz natura angelica z hūana diligit aliquē iam btm̄ est vt ꝑdicit q̄si pūct⁹ cētri ad firmamētū vel celū respectu illi⁹ amoris q virgo btā amat minimū btm̄: ꝙsidera to fontali ꝓncipio vñ tal' amor originē habet, z iō ꝓpter būc amorē virgis gaudiū duplicaī dū iuxta suā capacitatez cernit pleno et q̄eto desiderio gloziosū. Et sic ꝑ būc amorē z ꝑ būc modū ꝑ q̄libet sctō virgis bñdicte gaudiuz mltiplicaī z accrescit dupl'r vt patuit. Deniq; minim⁹ sctūs vides tātū se diligi a ꝙgine gl'iosa q ꝓpter eū tāta i ea gloria accrescit: in tātū inflāmaī in amorē ei⁹ q quotiens eā intelligit se in gl'ia supare: totiens de gloria eius plus q; de ꝓpria iocūdaī

¶ Ex quo ꝙsequēter sequiī q oēs beati q̄ in gloria sunt maiozes minimo: ampli⁹, et qui adhuc maiozes: adhuc magis. et qui maximi: maxime, atq; qui ꝑmaximi: ꝑmaxime diliganī a beatissima ꝙgine. Ipsi quoq; tanto magis z maxime ac ꝑmaxime ꝑ amorē inardescāt in eā, z sic gaudiū accidētale accrescit et multiplicaī ꝙtinue ꝑm ꝑdictum modū in ipsa virgine gloriosa ꝓpter illos: et in oībus beatis ꝓpter illā. Quis ergo exprimere posset infinitatē gaudiꝫ z amoris quibus actiue z passiue gloziosa virgo Maria accidētali gloria varie inter beatos letaī z honoratur ac imꝑpetuū cōgratulaī. O itaq; beatorū btissima z supfelicissima celoz regina q̄bus te laudibus efferam⁹ q̄ tā ineffabiliter extas gl'iosissima: tam sublimiter dignificata: tā mltipl'r letificata z btificata. O gloziosa dña excelsa sup sidera: te laudāt angeli atq; oēs sctī ꝑ secla. letare nūc cū filio ꝓprio et ꝑ filiū ꝓpriū dulcem Jesuz inter btoz agmina z ꝑ nobis miserz xp̄m exora vt ꝑ tua merita ducat nos ad felicia tue btitudis cōtēplanda gaudia Amen.

¶ Pars quinta libri decimi agit hiſtorialiter de modo aſſumptõis beate marie ꝑgis.

SVrge domie in requiem tuã tu z arca ſcĩficatiõis tue. Scribunt ꝑs. cxxxj. Que q̃dem ꝑba vt vult illũinat⁹ doctor Fran. maro. in ſuo ſermone de aſſumptõe accipi pñt tanq̃ ſint dicta a btis in celo ad dñm ieſum ꝑm deſiderãtib⁹ aſſumptiõez gl'ioſe virgis Marie: vt ei⁹ pſentia et viſa gl'ia ipſius ampli⁹ locũdent cũ ipſa z de ipſa q̃ quã meruerũt hr̃e auctorẽ vite z glorificatorẽ dñm ieſum. Deſiderãter ꝙ flagitãt dicẽtes Surge dñe in requiẽ tuã tu z arca ſcĩficatõnis tue q̃ſi dicerent. Sicut tu dñe ieſu reſurrexiſti a mortuis z in gl'ioſo corpe es in reqe tua celeſti ſedẽs ad dextrã dei patr̃: ita fac vt et arca ſcĩficatõis tue. i. btiſſima tua mater ĩ cuius vtero ſctiſſimo tanq̃ in arca reqeuiſti: exurgat z aſſumat in gl'ioſo corpe ĩ hãc eandem requiez celeſtis patrie: vt vna tecũ z cũ ipſa ineffabili gloria gaudeam⁹ et exultem⁹ ac regnem⁹ ſine fine. Merito autẽ btã ꝑgo ꝺr arca ſcĩficatõis diuine q: p ei⁹ inhabitationẽ fuit plene ſanctificata. Deniq̃ oñes ſancti deſiderabãt gl'ioſe ꝑginis aſſumptionẽ. q: ſciebãt q̃ p ipſam eccl'ia militãs multiplicia bona cõſecutura foret: atq̃ eccl'ia triumphãs. i. ſupna hierl'm noue leticie gloria ineffabil'r magnificaret. Et idcirco ſubiũgitur in p̃miſſo pſal. Sacerdotes tui induantur iuſticia z ſcti tui exultẽt. q̃ſi dicerent: perhãc ei⁹ aſſũptõem fiat dñe vt ſacerdotes tui id eſt eccl'ie militãtis p̃lati z p cõſequẽs tot⁹ pp'lus xp̃ian⁹ quẽ ipſi dirigũt: induent iuſticia. i. oĩs ꝑtutis gr̃a. q: iuſticia eſt vniuerſalis ꝑtus. vt dicit Criſoſt. et etiã habet. v. li. Ethicor. Qñ p merita btẽ virginis datur cuilibet oĩs gr̃a inuocãti ipſam. Sequit: z ſcti tui exultent. i. bti in celeſti patria exultabũt ĩenarrabili leticia. vicz ex ei⁹ pſentia atq̃ luminis totã celeſtẽ curiã illuſtrãtis gl'ia Hã dicẽte Bernñ. in ſermone de aſſũptione Glorioſa ꝑgo dũ celos aſcẽdit etiã ſupnor. gaudia ciuiũ copioſis augmẽt̃ cumulauit. cum eius vocẽ audire z faciez videre: eiuſq̃ beata pſentia frui meruerũt: noua et ineffabili ei⁹ gl'ia decorati et imẽſa ei⁹ luce pl'uſtrati. vt etiã ait Aug⁹ in q̃dam ſermone de natiuitate virgis. ¶ Itaq̃ ĩ hac parte libri ſub ꝓceſſu hyſtorico ꝓſequẽdo ſacratiſſime aſſumptionis modũ ex diuerſis dictis ſanctorũ atq̃ ſermonib⁹ doctorũ p̃ꝺs quoq̃ cõtẽplationib⁹ deſcriptis deuotor: apocrifa q̃dem reſecãtes: ſola ea q̃ ſunt fide digna et a ſanctis vident approbata: ad laudez ꝑginis cõmemorare curauim⁹. Vt aũt diſtincte ſeries tota hui⁹ aſſũptõis gl'ioſiſſime facilius capiatur: tres principales cõſideratões notabimus

¶ Primo de modo ſue ſanctiſſime tranſmigrationis.

¶ Secundo de modo ſue glorioſiſſime aſſumptionis.

¶ Tercio de modo ſue gaudio ſiſſime introniſatõis.

¶ Articulus ꝓmus de modo trãſitus et mortis beate Marie. ¶ Capitulum I.

CIrca primuz de modo trãſmigratõis z contẽplationis queſtiones occurrunt. Prima eſt quo tẽpore beata virgo eſt mortua z in celum aſſumpta. ¶ Ad qõ reſpõdetur q̃ ſi vis ſcire de anno: tres ſunt opiniones. ¶ Prima eſt Epiphanij dicẽt̃ q̃ beata virgo poſt paſſionẽ xp̃i. xxiij. annis vixerit. et q̃ qñ xp̃m cõcepit erat annor. xiij. z i. xp̃m peperit. z mãſit cum eo annis. xxxij. et ſic qñ obijt virgo beata erat annor. lxxij.

¶ Alia eſt opinio Fran. maro. et q̃ rundaz ſequẽtiũ Auguſt. li. ó mirabilib⁹ ſacre ſcripture ca. xj. dicẽt̃ q̃ etas btẽ ꝑginis fuit. lxij. annorũ ita q̃ poſt paſſionẽ xp̃i tm̃ p̃ nouẽ annos vixerit. ¶ Tercia q̃ cõi⁹ videt̃ teneri opinio ẽ. q̃ bta virgo poſt chriſti paſſionẽ. xij. annis vixerit. z ſic citra ſexagenariũ vel poti⁹. lviij annũ ſit in celuz aſſumpta cum apoſtoli totidem annis predicauerint in iudea z circa partes illas: ſicut eccleſiaſtica tradit hyſtoria. ¶ Si queras Quare nõ ſtatim eſt in celum aſſumpta poſt chriſti aſcẽſionẽ: ſed tam diu dereliq̃t eam chriſt⁹ in mũdo. ¶ Reſpondet q̃ idcirco vt vicz doceret aplos et illũinaret eos in his que ad fidem ptinent. Ulñ quãdo occurrebãt queſtiones determinãde de factis dei z mor. in eccleſia primitiua ad ipſaz recurrebant z ipſa ſoluebat. Propterea Luce. ij. ſcribit. Maria cõſeruabat oñia verba hec ſcz que dicebant z fiebant circa paruulum Jeſuz: ꝓferẽs in corde ſuo:

cū bis vicz q̄ sciebat p̄nūciata fore p̄ ꝓphetas vt postea tpe suo sicut dicit Beda possz apl'os instruere de his ad q̄ p̄sentes nō fuerūt circa natiuitatē xp̄i z alia q̄ ipsi euāgeliste scp̄serūt ab ea discēdo: p̄cipue Lucas q̄ ōz notari⁹ virginis. Ideo canit de ea. Baude Maria ꝑgo cūctas hereses sola iteremisti in vniuerso mūdo. s. apl'os docēdo q̄ sua doctrina errores vbiq̄z cōfutauerūt. ¶ Itez si vis scire de mēse: exq̄ festū assumptiōis cadit in augusto, claresci: qz ꝑgo assumpta ē mēse augusti sole intrāte i signū ꝑginis. Et hoc ꝓgruit mysterio, qz august⁹ ōz ab augēdo. Uñ cesar Octauian⁹ q̄ impabat tpe natiuitatz xp̄i dict⁹ est August⁹ eo q̄ auxit rem publicā nimiū. Hic aūt primā victoriā habuit prima die augusti, z idcirco hūc mēsez appellauerūt augustū q̄ pri⁹ sextilis dicebat eo q̄ a marcio sext⁹ erat. Et oēs romani et gētes hāc diē solennisabāt in memoriā huius victorie. Qm̄ igit btā virgo in hac assūptiōe auxit rēpublicā celestis gaudij in patria, ipsa q̄z ꝑgo amicta sole, i. gl'ie splendore diuine illustrātis totā curiā supnā: figurata est Apocal'. vij. Mulier amicta sole z luna sub pedib⁹ eius zc. Uñ cōgruebat vt in hoc mēse augusti q̄ sol intrat ꝑgineuz signū: ipsa btissima mr̄ dei assumeret. ¶ Itē si vis scire q̄ die sit assumpta btā ꝑgo. Rñdet ꝑm Fran. maro, in sermone vl' tractatu suo de assūp. q̄ put inqt colligit ex his q̄ dicūt scti: ipsa est assūpta in die dñica: q̄ qdē dies sctificata ē sup oēs dies alios, qz isto die angeli sunt creati z mūd⁹ in ipo cepit exordiū, illo die xp̄s nat⁹ est, resurrexit z sp̄m sctm̄ misit. vñ ꝓgruū fuit vt z hec sūma solēnitas assumptiōis eo die fieret. Hec ꝑm Fran. ma.

¶ Capitulū. II. quō circa tēpus sue mortis cōsolatiōez deus p̄stiterit Marie.

SEcūda cōtēplatio q̄liter fuerit ꝑgo p sua morte ꝓsolata. Animz ipa cōsolatiōez circa suā mortē habuit ab angelo z ab apl'is atq̄z a dño iesu z tot⁹ celestis curie bris occurrētib⁹ et assistētibus i hora sui trāsitus. Qualiter aūt hec facta fuerint: ex sermonib⁹ sanctoꝝ z narratōib⁹ p̄cipue sancti Cosme q̄ cognomēto ōz vestitor atq̄z Johānis Damasceni z alioꝝ histoꝛiis edocet. sicuti z in cōi legenda pliꝛe describitur tali modo. ¶ Dum em̄ apl'us ob predicationis gratiam diuersas mūdi regiones subeuntib⁹: virgo beata in domo iuxta mōtem syon posita remāsisset: oia q̄q loca filij sui vicz locum baptismi: ielunij: passiōis: sepulture: resurrectōis: z ascēsionis q̄ad vixit deuotione sedula mēte reuolueret et ꝓtēplaret que z qualia suus p̄dulcis Jesus in illo vel isto loco fecerat. Quadā die cum in filij desiderio coꝛ virginis veh emēter accendit: estuans anim⁹ cōmouet: z intimarū lachrimarū abūdantia excitat: crebris q̄z desideriij sui singultibus cepit talia verba eructare. O fili mi p̄dulcissime: o nate dilectissime Jesu suauissime: en cupio dissolui et esse tecum: vtinā fili mi adesset illa hora aurea q̄ te videre possem in patria. Ecce moꝛ angelus cum multo lumine eidē astitit z reuerēter vtpote matrē dñi salutauit. Aue inqt benedicta suscipies bñdictōem illi⁹ q̄ mandauit salutē Jacob. Ecce fili⁹ tuus dñs iesus te matrē venerādā expectat: cum die tercia de coꝛpe assumeris: vt celestes māsiōes iocūdas reddas z sctoꝝ spūs cōsolareris. Ecce aūt ramū palme de paradiso ad te domina attuli quem ante feretꝝ poꝛtare iubebis atq̄z vestimēta funebria missa a filio eidem obtulit: vt refert sanctus Cosmas p̄dictus Tunc beata virgo vt credit genuflexo: gratias agens deo petiuit petitionē Primo vt apostoli ad eam pariter cōgregent: di. Peto inquit instātius vt anteq̄z moriar: coꝛpalibus oculis apostolos videā: z ab eis sepeliri valeam: et ipsis p̄sentib⁹ spūm reddam. Scōo peto inquit z obsecro vt aīa mea in exitu suo de coꝛpe nullum spūm teterrimuz videat et nulla potestas satbane insidiādo occurrat. Cui angelus. Cur dña malignos spūs videre metuis: cū caput eius oīno cōtriueris. Fiat tamē volūtas tua vt ipos nō videas: z apl'os nobiles executoꝛes funerꝝ tui habeas. ¶ Sed qualiter intelligendū sit q̄ beata virgo nō viderit spirit⁹ teterrimos in suo transitu patuit supꝛa eodē li. parte. j. ī fine. arti. q̄. His dictis: angelus cum multo lumine celos conscendit. Palma ꝑo illa nimia claritate splēdebat, et erat quidē virge viriditati consimilis: sed folia ipsius vt stella matutina fulgebant Et ego fateoꝛ me vidisse apud quendam comitem regiū particulam quandam que dicebat esse de illa palma z pro certo erat fulgidissima ad modū micātis stelle quasi coloꝛis argētei fulgi

dissimi: cui⁹ intuit⁹ deuotionē ingerebat cō
tuētib⁹. At btā ꝟgo ī magna ꝛsolatōe spūs
relicta vt refert idē sctūs Cosmas: mox con
uocauit ꝟgies sctās cognatas ꝛ amicas sā
ctas mlieres q̄b⁹ patefecit q̄ migrare debe
ret. Mox ois sctāꝝ ꝟginū ꝛ mulieꝝ mltitu
do flēs cepit dicere. O sctissima O bñdicta
sup oēs mulieres: ne nos derelinq̄s orphā
nas. At illa eas ꝛsolādo ait. Si vos nato
rū corruptibiliū matres nō toleratis ab eis
modicū separi: quō ego mater ꝛ ꝟgo deside
rare nō debeo ad meū ꝓgere filiuꝫ dei patrꝭ
vnigenitū: q̄ est oīm vita ꝛ pmiū beatoꝝ. ¶ Hec cū agerent: factū est vt dū Johānes ī
Epheso p̄dicaret: celū repēte intonuit ꝛ nu
bes cādida ipm sustulit ac raptuꝫ añ marie
ianuā collocauit: ꝓcutiensq̄ ostiū introiuit
et reuerēter virgo ꝟginem salutauit. Quē fe
lix maria ꝛspiciēs p̄ gaudio lachrimas con
tinere nō potuit: dixitq̄. Fili Johānes me
mor esto ꝟboꝝ tui mgrī q̄b⁹ me tibi in ma
trē ꝛ te mihi in filiū cōmēdauit. Ecce a dño
euocata debitū humane cōditōis exoluo ꝛ
corp⁹ meū tibi cura sollicita recōmēdo sepe
liendū. Tūc ille mox ꝓstrat⁹ in terrā cum la
chrimis cepit clamare Heu mi dñe de⁹ vt
q̄d tārā tribulatiōem iduc⁹ sup nos vt vicꝫ
bāc nr̄e religiōis magistrā: sctitatꝭ speculuꝫ
vnicū nr̄m solaciū a nobis auferas. Hicq̄
flēti ꝟgo palmā ꝛ vestimēta lugubria ab an
gelo portata oīdit. vt refert sctūs Cosmas
vestitor cognomēto: q̄ ea q̄ narrat ab his q̄
iterfuerūt se didicisse certa relatōe cōmemo
rat. Dixit q̄z ꝟgo ad Johānē. bāc ināt pal
mā deferri facias añ feretꝝ cū corp⁹ meum
duxeritꝭ ad sepulchꝝ. Dixit aūt Johes. O
vtinā hic essent oēs apli ꝛ fratres mei vt ti
bi dña decentes parare possem⁹ exeq̄as ac
exoluere laudes dignas. Hec illo dicēte. oēs
apli de loc⁹ in q̄b⁹ p̄dicabāt a nubib⁹ cādi
dis rapiunt: ꝛ añ marie ostium collocant.
Qui cū se mutuo salutassent et de hoc pluri
mū mirarent dicētes. Que nā cā est ꝓp quā
nos dñs hic insul⁹ congregauit. Johes ad eos
exiuit ꝛ dñam de corpe egressuraꝫ predixit.
Qui oēs mox in lachrimas ꝓrūpētes tādeꝫ
introierūt ꝛ btām ꝟginē reuerēter salutātes
adorauerūt dicētes. Aue dei mr̄ gr̄a plena
dñs tecū: bñdicta tu in mulieribus ꝛ bñdict⁹
fruct⁹ vēt̄ris tui At ipsa. Auete discipli ele
cti vnigeniti filij mei. Et cū modū aduētus
eoꝝ ab eis audiuissꝫ: deū glorificauit: ꝛ oīa
eis manifestauit ab angelo reuelata et alla
ta sibi oīdit. ¶ Refert sctūs Cosmas q̄ iter
apl⁹ vidēs sctm̄ paulū noiatim salutauit
ꝛ ille genuflexo ait. Aue ipetratio mei sola
minis. licꝫ em̄ xp̄m ī carne ñ viderim: tm̄ cū
te video acsi ipm tuū natū viderē cōsolor in
spū: vsq̄ mō deū te genuisse gētib⁹ p̄dicani.
ammodo te ad ipm translatā docebo. Hoc
aūt vicꝫ apl⁹ ī dormitōe ꝟgis ꝛueniss̄e te
stat Germanus archiep⁹ Cōstātinopol⁹ et
etiā Johes Damas. ī suo sermōe ꝙ ideꝫ asse
rit. ꝛ sctūs Dyonisi⁹ pauli apli discipul⁹ ī li
bro ō diuis no. ꝛ seip̄m simil⁹ interfuisse ac
vnūquēq̄ discipuloꝝ ī laudē xp̄i et ꝟgis fe
cisse sermonē. ¶ Petrus igit nichouanū. vt
narrat Cosmas: dixit. Gaude celestiū thala
moꝝ spōsa: tetrarchi lumis candelabꝝ: per
quā est eterna claritas manifestata. Alij āt
apli Aue inq̄unt regia celoꝝ. Aue dña an
geloꝝ. Salue radix sctā et q̄ mūdo lux ē or
ta. Gaud gliosa sup oēs spēcosa vale: et ꝓ no
bis xp̄m ora. Tūc ꝟgo ī medio eoꝝ deū bñ
dixit. Et p̄m Alb. sup missus est. sacrm̄ eu
charistie deuotissime adorādo sūpsit et vn
ctiōis. Deinde vestimēta funebria iduens
admonuit ꝟgies q̄ erāt in ei⁹ obseq̄uꝫ occu
pate ō lāpadib⁹ ꝛ lucernis ardētib⁹ vsq̄ ad
ei⁹ obitū nō extinguēdis. Oīb⁹ q̄z flētib⁹ cre
brisq̄ singultib⁹ ꝑ put testat addēdo Johes
Damas. q̄relas ꝓponētib⁹ ꝛ dicētibus. Cur
nos orphanos derelinq̄s O cōsolatio nr̄a
te habuimus laboꝝ solaciū: tibi viuēti ꝙui
uere gliosum est. ne ꝙ deseras nos o felix ōi
mr̄. sed tibi morieti ꝛ cuz xp̄o regnāti tuo p̄
dulci filio ipetra nob⁹ cōmori et cōregnare.
Heu q̄ amaꝝ est o dña separi a tua p̄sentia
q̄ es tot⁹ curie celestis leticia. ¶ Tūc illa ad
filiū cōuersa genuflexo ait. Tu dilectissime
fili iesu: bꝰ de meo discessu dolentib⁹ sctis
q̄s elegisti fias ꝛsolator ꝛ appone bñdictōez
tuā sup eos. Extēdēsq̄ man⁹: fidelū collegi
um bñdixit. Et addidit. In man⁹ tuas cō
mēdo fili spūm meū suscipe aiam meā tibi di
lectā quā imunē a culpa seruasti: tibi ꝛ non
terre cōmēdo corp⁹ meū: custodi illō integꝝ
q̄ tibi inhitare cōplacuit: trāsfer me ad te
vt vbi tu es meoꝝ viscerꝫ nate: pariter sim ꝛ
ego tibi cohabitans. ¶ Et tūc oībus valedi
cens se ad exitū cōposuit genuflexo mente ī
deū suspēsa: adeo vt ꝓ amoris magnitudīe

ꝛ cõtemplatiõis suauitate nullũ sentiret dolorẽ. ¶ Circa ꝯo horã terciã noctis: tota domus suauitate repleꝝ. Dñs em̃ Jesus cum angelorꝫ ordinibus ꝛ pncipatꝫ ac ꝓpheta rũ cetibꝫ: martirꝫ et cõfessorꝫ agminibꝫ: ꝛ virginũ chorꝫ aduenit: ꝛ añ thorꝫ virgis acies ordinanꝝ ꝛ dulcia cãtica frequẽtanꝝ. Tã pri ipse dñs Jesus ichoauit di. Veni electa mea ꝛ ponã in te thronũ meũ: quia pcupiui speciẽ tuã. Et illa: Paratũ dñe cor meum paratũ cor meũ. Tunc oẽs sancti dulciter intonãt di. Hec est q̃ nesciuit thorꝫ in delicto: habebit fructũ in respectõe aiarꝫ sanctarꝫ. Ipsa aũt de seipsa cecinit dicẽs. Ecce beatã me dicẽt omes generatões. quia fecit mihi magna q̃ potẽs est ꝛ sct̃m nomẽ eius. ¶ Tunc dñs Jesus excellẽtr intonauit dicens Veni de libano spõsa veni coronaberis. Tunc illa. Ecce venio quia in capite libri scriptũ est de me vt faciã volũtatẽ tuam deꝰ. qr exultauit spũs meus in te deo salutari meo. Sicꝫ marie aia felicissima de corpore egredit ꝛ ad filiũ euolat: a q̃ dulcissime amplexat. fuitꝫ tam a dolore carnis extranea q̃s a corruptõe extiterat aliena. statimꝫ eã circũdederũt flores rosarꝫ. ſ. cetꝰ martirũ ꝛ lilia cõualliũ. i. agmina angelorꝫ: cõfessorꝫ virginũ: ꝛ sctorꝫ oim. ¶ Viderũtꝫ apli eius aiam tãti esse cãdoris vt nulla mortaliũ lingua posset effari. Uñ prorsus lachrimis ceperũt clamitare apli dicẽtes. Virgo prudẽtissima q̃ pgrederis valde rutilãs: esto memor nostri o dña. Dixitꝫ dñs aplis. Corpus ꝓginis matrꝭ mee in vallẽ iosaphat deferte et in monumẽto nouo qõ ibidẽ inueni etis recõdite. ꝛ me ibidem triduo donec ad vos veniã expectate. Statimꝫ omnia illa agmina btorꝫ cũ christo ꝓgis aiam deduxerunt cũ iubilo canẽtes. Que est ista q̃ ascendit de deserto delicijs affluẽs innixa sup dilectũ. Quibꝫ comitãdo canebãt Jsta est speciosa inter filias hierusalem sicut vidistꝭ eaꝫ plenã charitate ꝛ dilectiõe: sicꝫ in celũ gaudens suscipit et a dextris filij in throno glie collocat. ¶ Refert ꝯo sanctꝰ Cosmas mirabile mysteriũ quod nõ indiget naturali discussione: cum oia q̃ de dei genitrice dicunt sint supnaturalia ꝛ miranda. Qñ vicz egressa de corpe aia: corpus hec ꝓba ꝓtulit. Gratias ago tibi dñe que tua sum gloria: memẽto mei: quia tuũ sum figmentũ ꝛ tuũ seruaui depositũ. Tãta quocꝫ statim corpus eiꝰ claritate resplẽduit: vt tangi q̃dem a virginibus ad lauãdũ posset: videri aũt non posset. Tãdiu aũt lux illa resplẽduit donec corpꝰ a virginibꝫ lotũ fuit aq̃ mũdissima nõ ab ipa mũdatũ: sed potiꝰ a corpe sacro aq̃ sctificata. Deinde vt ait Damas. in sermone Sacrũ illud corpꝰ mũda sindone inuolutũ feretro supponit: lapides chorꝫscant: odor vnguẽtorꝫ celestiũ redolet: hymni angelici resonãt: apostoli diuinas laudes cantãt: alīqꝫ sancti et sancte reuerẽdissime adorãt.

¶ Capitulum terciũ primi articuli de sepultura beate Marie.

Certia cõtemplatio

Qualiter btã ꝓgo fuerit post mortẽ sepulta. Ad quod ex premissorꝫ sanctorꝫ narrationibꝫ ꝛ hystorijs aliorum cõtinuãdo notaꝝ. Qñ postq̃ hec gesta sunt ceperũt apostoli agere: vt iuxta pceptũ dñi hec arca dñi e mõte syon porteꝝ honorifice ad sepulture locũ vicz in vallem iosaphat. Tũc dixit Johes Petro. bãc palmã scz ab angelo allatã ante feretrũ petre portabis. quia dñs te nobis pretulit ꝛ pastorẽ ordinauit ouium suarꝫ. Cui Petrus: hanc potius te portare decet: quia virgo a domino electus ꝛ dignũ est vt palmã ꝓginis virgo feras. Ego aũt portabo cum feretro sanctum corpꝰ. Ceteri aũt apostoli fratres mei circũdãtes feretrũ referãt laudes deo. Paulus aũt dixit Petro: Et ego q̃ minimꝰ aplorũ sum portabo tecũ. Tũc eleuãtes feretrũ Petrꝰ ichoauit psalmũ Jn exitu isrl̃ de egipto alla. Ceteri aplī cãtum ꝓsequunt. Dominus aũt feretruꝫ ꝛ aplos nube ꝓtexit: ita q̃ ipsi non videbant sed tm̃ eorꝫ vox audiebat. Affuerũt ꝛ angeli cũ aplis cõcinnẽtes et totã terrã sono mire suauitatisq̃ odore replẽtes. ¶ Cõcitati iudei de ciuitate ad banc melodiã: ꝛ audiẽtes q̃ discipuli iesu efferũt eiꝰ matrẽ mortuã. oẽs ad arma ꝯcurrũt et se mutuo hortabant di. Venite ꝛ oẽs discipulos occidamꝰ ac corpꝰ istud qõ seductorem portauit igne cõburamꝰ. Princeps aũt sacerdotũ ira plenꝰ ait. Ecce tabernaculũ illius q̃ nos ꝛ genꝰ nr̃m ꝯturbauit: ꝛ mox manus iniecit feretro volẽs illud ad terrã deicere. Qui qr indigne sacrũ corpꝰ tãgere nititur ad qõ angeli etiã trepidãt accedere. iõ

merito manib⁹ priuat. Nam ambe manus ei⁹ subito aruerũt et a cubit⁹ auulse dissciduñt ⁊ lectulo beserũt: ita vt ad grabatũ pẽderẽt ⁊ miser ipse nimio cruciatu vexat⁹ lamẽtabiliter vlularet. Reliqu⁹ autẽ plus ab angelis q̃ erãt in nubib⁹ cecitate pcussus ẽ. Tũc ꝓnceps sacerdotũ clamãs ad Petrum apl̃m iplorat veniã ⁊ pmittit emẽdam. Cui Petr⁹ post alia ꝯba dixit. Nullaten⁹ miseri cordiã ꝓseq̃ poter⁹ nisi accedẽs oscula⁹ fueris feretrũ ⁊ ꝓfitearis dicẽs. Credo in dñm Jesum christũ quẽ ista virgo in vtero portauit ⁊ post partũ virgo pmãsit. Quod cũ fecisset: manus vnde cuulse fuerãt cubit⁹ sũt adiũcte: et pristine reddit⁹ est sanitati. Accipiensq̃ petrus vnũ dactilũ ex palma dedit illi. dixitq̃: Accipe hãc palmã et pone eã sup ꝑ̃l̃m excecatũ. et q̃cũq̃ credere voluerit recipiet visum. Qui aũt credere noluerit non videbit ineternũ. ¶ Peruenientes igit⁹ apl̃i in vallẽ Josaphat ad pdictũ Gethsemani inuenerũt ibi sepulchrũ simile christi viuifico sepulchro vbi corp⁹ cũ multa reuerẽtia posuerunt. q̃ munito iuxta illõ vt dñs iusserat: cõsederũt vsq̃ in diẽ tercĩũ exp̃ectãtes in dei laude deuote celebrãdo et orões faciẽdo. Ecce ꝯo die scz tercio nubes splẽdidissima sepulchrũ circũdedit: voces angelice resonant: ⁊ ineffabilis odor sentit⁹: fit oĩbus stupor. Et ecce dñs Jesus descẽdens cum multitudie angelor⁹ ipsos salutauit dicẽs. Pax vobis. Qui genib⁹ pcidẽtes rũderunt. Gloria tibi deus q̃ facis mirabilia magna sol⁹. Et dominus Quid inq̃t gratie ⁊ honoris vob⁹ videt vt nũc mee cõferã genitrici? At illi. Justum dñe videt seruis tuis vt sicut tu deuicta morte regnas i secl̃a: sic tu resuscites matris corpusculũ ⁊ a dextris tuis colloces in eternũ. Ecce aũt ꝓtinuo Marie aĩa ꝑsens visa ẽ. Tũcq̃ saluator locut⁹ ẽ dicẽs. Surge vent dilecta mea: tabernaculũ glorie: vasculum vite. Pulcra es amica mea ⁊ macula nõ est in te, sicut ḡ labem nõ habuisti: ita et corpis resolutõem minime patiar⁹. Statimq̃ ad corp⁹ accessit Marie aĩa et de tumulo pdũt i corpe gl̃ioso. Tãdem sepulcrũ apientes: corp⁹ minime iuenerũt, sed tm̃m̃ vestim̃ta funebria ⁊ sindonẽ reppererũt. Igitur apl̃i osculãtes sepulcr̃ sanctũ et deũ laudantes: in hierusalẽ sunt reuersi dicẽtes: q̃a corpore ⁊ ania virgo glorioſa est in celis assumpta. Cuius assumptõis modũ deuot⁹ in sequentib⁹ cõtẽplemur. ¶ Plura alia circa hãc materiaz repiunt in hist⁹ descripta: que quoniã ad deuotionẽ nõ adeo deseruiũt: ob breuitatẽ sunt hic ꝑtermissa.

¶ Articulus secundus de modo glorioſissime assumptõis ⁊ deductiõis beate Marie virginis in celum.

Circa secũdum de modo glorioſissime assũptionis beate virginis Nota q̃ ipa cum summa gloria est assumpta in celũ triplici modo.

¶ Primo feliciter.
¶ Secundo honorabiliter
¶ Tercio letanter.

Primo inquã feliciter, quia ipsa glorificata plene et perfectissime gl̃ie celestis felicitate: non solum in anima sed etiam glorioso corpore est assumpta. Unde in ania habuit et habet virgo beata triplicem felicitatẽ. scz visionis diuine: fruitõis: ⁊ tentionis. In corpore ꝯo habuit q̃druplicẽ felicitatẽ vicz impassibilitatis ⁊ agilitatis: qua vbicũq̃ volebat spũs ibi ptinus erat corpus. vt diẽ August. ⁊ subtilitatis qua penetrabat celos, at q̃ claritatis qua fulgebat incõpabiliter magis q̃ sol. ⁊ p hanc claritatem suam totã celestem curiã irradiat ⁊ illustrat lumine glorie. ¶ Q aũt ipsa corpore glorioso sit assumpta pie credit ecclesia. ⁊ superius parte prima hui⁹ libri per plures ratões deuota cõtemplatõe est descriptũ. ¶ Secundo beata virgo assũpta est honorabiliter, q̃ ipse dñs Jesus ⁊ tot⁹ celestis curie exercit⁹ eidem occurrit ⁊ ipam honorifice in celũ deduxit. vt testat Hiero. i sermone d̃ assũptiõe. ¶ Nota aũt ꝑm Fran. maro. plures beator⁹ turmas q̃ affuerũt i hac solẽnitate assũptõis. ¶ Prima turba apl̃or⁹ q̃ eã vsq̃ ad sepulchrũ comitati sunt cũ himnis ⁊ cãticis. vt supra patuit. ¶ Secũda turba angelor⁹ q̃ virgini i hoc mũdo assistebãt ⁊ eã custodiebãt. Quãuis em̃ q̃libet hõ habeat sibi in hoc mũdo angelum deputatũ: vt ait Hiero. Credit tamen q̃ beata virgo habuit plures angelos in custodie sue obsequiũ. iuxta illud Canti. iij. En lectulũ Salomonis, lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel. Et hij cũ ꝯgie ascẽderũt gaudẽtes q̃ fuerũt digni obsequio et

familiaritate tante dñe ꝛ q̄ celis tantū thesaurū deducebāt in hac assumptōe. ¶ Tercia turba erat aiaꝝ euolātiū ad celū de hoc mūdo, sicut sunt aīe pfectoꝝ ꝛ anime post baptismuꝫ mox euolātes. Credit em̄ q̄ q̄tidie aliq̄ tales euolēt. ¶ Quarta turba aiaꝝ de purgatorio exeuntiū q̄ iam purgate erāt de q̄bꝫ etiā credit q̄ hodie aliq̄ tales euolēt: q̄ tūc cum ꝑgine magno gaudio ascēdebāt et forte pluribꝫ ꝓtunc in purgatorio fuit pena relaxata ꝓpter tāti festi solēnitatē ꝛ virginis honorē. vt opinat idem Fran. ¶ Quinta turba angeloꝝ q̄ predictaꝝ aiaꝝ custodes fuerāt. ꝛ in hoc mūdo ministrātiū q̄ ad honorē virginis cū ea ascēdebant. Iste oēs turme fuerūt comitātes virginē ꝛ laudātes eam. Sed restat videre qualr turme beatoꝝ plurime occurrerūt ꝑgini eā salutantes ꝛ honorifice suscipiētes. ¶ Prima ergo turba occurrit sctōꝝ patriarchaꝝ. ¶ Secunda ꝓphetaꝝ. ¶ Tercia martyꝝ. ¶ Quarta cōfessoꝝ. ¶ Quinta ꝑginū. ¶ Sexta oīm btōꝝ cōmuniū. ¶ Septima oīm angeloꝝ assistētiuꝫ q̄ nō emittunt nisi raro. ¶ Octaua diuinaꝝ psonaꝝ, vicz patris ꝛ filij ꝛ spūssctī. ¶ Qualiter aūt vnaquecz turba sctōꝝ pdictoꝝ ipaꝫ btāꝫ virginē salutauerit ꝛ laudauerit ac honorifice susceperit in q̄dam libro q̄ intitulat ō vita Marie deuote edocet, et hic ꝓpter deuotionē audiētiū populoꝝ breuiter describit. ¶ Prima ergo turba patriarchaꝝ adorantes eā salutauit di. Aue sacrū ꝛ salutiferū nr̄m desideriū quā dudū expectauim⁹ q̄ implesti nostꝝ gaudiū ꝛ p tuū natū redemisti nos de potestate tenebraꝝ infernaliū tibi laudis honor ꝛ gratiarūactio ac eternuꝫ gaudiū. ¶ Tūc Adā laudans eam ait. Hoc nūc os ex ossibꝫ meis: p hāc ecce gaudiū oībus posteris meis. Hā hec est q̄ grām iuenit apud deū angelo nūciāte: quā grāꝫ ego ꝓdidi. ¶ Eua quoq̄ Aue inq̄t bñdicta intermlieres q̄ vitā oībus ꝓtinasti: et morte quā intuli tu ꝓtriuisti. Ecce q̄a ego femia dānaui, tu sctissima femia saluasti. ¶ Accedendo ꝛ Noe patriarcha ait. Salue ꝑgo pfigurata in arca a me ꝓstructa. Nam sicut in diluuio gen⁹ būanū p arcā est saluatū: sic seculū per te dei matrē est liberatū. ¶ Abraā exultans ait. Ecce dei, pmissio mihi facta et impleta: q̄n dictū est in semie tuo, i. in xp̄o per banc virginē edito, bñdicent omes gētes.

Isaac ait Aue virgo pulcerrima cuius pulcritudo decora in Rebecca mea spōsa est p̄ mōstrata. ¶ Jacob q̄z. Hec est illa scala quā vidi cui⁹ sūmitas celos tāgebat ꝛ dñm innixum scale angeloscz ascēdētes ꝛ descēdētes. ¶ Secūda turba sanctoꝝ vicz ꝓphetaꝝ occurrit ꝛ salutauit di. Aue sacrariū spūssan⁹cti et fruct⁹ nostri vaticinij: te p̄dicauim⁹: te ꝓphetauimus, tecū igit iam in celo cōgaudem⁹. ¶ Tunc inter eos Moyses ait. Hec est rubus ardēs p charitatem: in q̄ apparuit de⁹ q̄ rubꝫ ardere cernebat nec cōburebat, sed in sua viriditate tenebat. Sic nec virgo hec corrupta est filio dei suscepto: nec lesionem habuit in puerpio. ¶ Aaron ait. Hec ē virga arida quā posui in altari: ꝛ inuēta est florida ꝛ fructifera. ¶ Dauid ait. Ecce regia que astitit a dextris dei in vestitu deaurato id ē corpe gl'ificato: circūdata varietate virtutum ꝛ sctōꝝ. ¶ Esaias dixit Hec est virgo de qua ꝓphetaui. Ecce inq̄t virgo cōcipiet et pariet filiū ꝛ vocabit nomē eius emanu⁹el, i. nobiscū deus. ¶ Hieremias ait. Hoc ē quod dixerā Nouū faciet dñs sup terrā: femina circūdabit virū. ¶ Ezechiel Hec ē inquit porta clausa p quā dñs est egressus. Daniel ait. Hec est mons de q̄ lapis visus est p̄cisus sine manibꝫ, q̄ dei filius ab eo natus est sine viri semie. ¶ Tandē Johes baptista eam adorauit di. Aue mater agni immaculati q̄ tollit pctā mūdi quem digito demōstraui: p tuū aduentū sanctificatus ī vtero matris exultaui. ¶ Ytez Elisabeth sancta Aue beata q̄ credidisti angelo. Ecce pfecta sunt q̄ dicta sunt tibi ab angelo: gaude inꝛternū cū tuo filio. ¶ Tunc sctūs Joachim ꝛ sancta Anna parētes virgis cuꝫ maximo gaudio occurrēdo dixerūt Bñdicta filia tua dño q̄ per te fructū vite cōicauim⁹. ¶ Denicz sanctus Joseph spōsus Marie occurrēs cū leticia ait. Salue mea gratiosa: mea venerabilis dña quā rex celi mihi in sponsam donauit ꝛ imaculatā cōseruauit: cuius eram custos castitatis: ꝛ testis virginitatis, et secretarius diuine incarnatōis. Ego primus tuū partū adorauī ꝛ oīs pegrinatōis tue comes extiti. tibi ꝛ dulci tuo Jesu dilig̃ter fuiui, erat mihi tua societas suauis: tua allocutio iocūdabilis. Nunc ergo o mater g̃ie cum tuo nato iocūdare ꝛ mihi tuo spōso bñdictionem p̄be ꝛc. ¶ Tercia turba oꝝ

currit sctõr martir dicẽs. Aue triũphus et palma martir q̃ pre oĩbus meruisti cũ filio tuo in cruce pẽdẽti astitisti z gladio doloris cor vulneratus babuisti. nũc gaude sup oẽs gloriosa z letare cũ amãtissimo nato p secula. ℣ Tũc sancti inocẽtes accesserũt di: Aue nr̃a glia. felix illa hora q̃ christi infantia nostre passionis fuit causa. En o btã qual' nobis marturũ gl'ia est p tuũ filiũ donata. Vis et tu cũ filio felix p ĩmẽsa gaudia. ℣ Sactus q̃z Stephan⁹ pthomartyr ait. O bñdicta martyr regina. ecce qr pm⁹ p tuo filio martyriũ sustinui: q̃nta mihi sunt donata p̃mia Ipsi ergo dño Jesu z tibi laus z gloria.

¶ Quarta turba occurrit sctõr pfessor salutando dicẽs Aue pfessor stella z lux sctitat̃ ac speculũ ꝓtuositat̃ vere in plenitudie sanctor detẽtio tua. qr ceteris p partes: tibi vo tota infudit se plenitudo gratie et virtutis. Nunc ergo merito gaudes sup oẽs in plenitudine celest̃ p̃mij z glorie. ℣ Quinta turba occurrit ꝗginũ salutãdo dicẽs. Aue virgo virginũ beatissima z mater summe puritatis Vulte q̃dẽ filie ꝓgregauerũt diuitias scz meritor z gr̃ar: tu supgressa es vniuersas. Nũc igit̃ cum tuo filio quẽ virgo cõcepisti z virgo peperisti atq; post partũ ꝗgo p mãsisti: gaude in decore summe puritatis p secula. ℣ Sexta turba oĩm btõr cõmuniũ occurrit eã laudãdo z salutãdo di. Aue mater gr̃e mr̃ miscõie: tu gl'ia elector: tu honorificẽtia populi israel: tu leticia gẽtis sanctorum: p te z ex te habemus q̃cq̃d boni habemus. ergo p te z in te tuo nato laus z gloria

¶ Septima turba angelor assistentiũ qui raro z ex specialissima tĩ gr̃a emittunt̃. Si throni z dñationes occurrerũt btõ martino: vt legit̃. multo magis oẽs etiã assistẽtes matri dei occurrerũt eã salutãdo z dixerũt: Aue dei genitrix celor regia: angelorũ oĩm dña: que demones pstrasti: mũdũ liberasti: ruinã angelicã restaurasti: dei filiũ de celis attraxisti. Nũc igit̃ gaude possidẽs thronũ glorie tibi p̃paratũ. Inter eos aũt Gabriel archãgelus occurrẽdo z gaudens di. Ecce inq̃t celi regina tua gl'ia est cõpleta quã tibi in salutatione p̃nũciauerã Aue gratia plena dñs tecũ benedicta tu i mulieribꝫ. Ecce gloria es plena. ecce tecum vere dñs Jesus tuus te exaltans: te summe letificãs: vere tu benedicta z supbenedicta pre oĩbꝫ. ℣ Octauo occurrerũt diuine psone. Nã quia dñs Jesus tot⁹ festinus occurrit matri. vt testat̃ Hiero. in sermone ð assumptõe. Et q̃m ipe psone diuine inseparabil'r se comitant̃: vt dic̃ Aug⁹. de trini. ergo cũ ibi fuerit psona filij sequit̃ ꝙ affuit z pater z spũssanctus. Quis aũt excogitare sufficiat q̃nta iocũditate q̃nta ve suauitate dñs Jesus ipsam bdulcissimã genitricẽ suã salutauerit: amplexat⁹ fuerit z osculatus: ad gl'iam supmã inuitauerit dicẽs. Surge. ppera mater mea dilecta: veni mater pura mea dulcis et amãda: Intra nũc in tui filij gloriosa habitacula vt gaudeas mecũ oĩ bono celestiũ deliciarũ sine fine. Deniq; de⁹ pater in iubilo salutãdo eã atq; ꝓsolãdo di. Aue mea p̃electa filia z sp̃osa p̃dilecta vide z agnosce diuinitatẽ meã. Ego te p angelũ salutaui z vt filiũ meũ ꝓciperes z pareres ꝗgo mãdaui: vt p carnẽ ex te sumptã mortẽ patiẽdo filius me⁹ mũdũ liberaret volui. veni ergo de libano sp̃osa mea veni coronaberis. Letet spũssanctus salue in q̃t virgo pura [illegible] quã ego reqeui septiformi gratia: in te locu[illegible] filio dei p̃paraui: z de portione puri tui sanguis christi corpus formaui: virtutibus z gratijs te ditauit vt digna fores mater dei in bñdictõibꝫ dulcedinis p̃ueni. Nũc igit̃ iocũdare felix sup cunctos visione dei. ℣ Tũc beata ꝗgo adorans humiliter deũ z sanctã trinitatẽ ac laudans z gratias agens ait illud Eccl̃. lj. Cõfitebor tibi dñe rex. s. de⁹ pr̃ et collaudabo te deum saluatorẽ meũ. i. dñm Jesum Cõfitebor nomini tuo qm̃ adiutor z ꝓtector fact⁹ es mihi scz tu sancte spũs me replẽdo: z liberasti corpus meũ a ꝯditõe. vicz pseruãdo ab oĩ labe. ℣ Tertio quoq; bȳs habitis assumpta est btã ꝗgo z in celũ deducta letanter. quia summa cũ leticia oĩm celestiũ agminũ. Uñ sctus Gerardus eps z martyr in suis Omelijs dicit. Hodie ꝗginẽ Mariã celi susceperunt letãdo: angeli gaudendo: archãgeli iubilando: throni exultando: dñationes psallendo: pncipat⁹ armonisando: cherubin et seraphin hymnisando: atq; ad supne maiestat̃ diuie tribunal deducẽdo. Hec ille. De hac aũt iocũda ei⁹ deductõe atq; gaudiosissima itronisatõe lati⁹ patebit in seq̃ntibꝫ.

℣ Articulus terci⁹ de modo q̃ gaudiosissime intronisata est btã virgo Maria in regnum celeste z sup omnes collocata.

Circa terciū pr̄i cipale de modo gaudiosissime i-troniſatōis bt̄e virginis videdū restat t p̄sequendū de bis tribꝫ. ¶ Primo q̄ dem quali gaudio t iubiloso cātico sit in p̄-missis turbis beatoꝝ ad thronū sue gl̄ie tra ducta. ¶ Secūdo qualiter sup oēs ordines angeloꝝ t sctōꝝ exaltata. ¶ Tercio qualiter a sanctissima trinitate sit in suū thronū glo rie intronisata. ¶ De p̄mo nota q̄ p̄m deuo tos ꝓtēplatores t buius rei tractatores pie possum⁹ cogitare seu meditari q̄ cū bt̄a vir go fuisset tāta solēnitate qua patuit resuscī-tata t glorificata corpe t aīa atq; ab oībus turmis sanctoꝝ t angeloꝝ occurrentiū ho norifice salutata. tunc dñs Jesus ait ad oēs bt̄os. Ecce inq̄t nostis t videtis matrē me-am purissimā resuscitatā corpe gl̄ificato: in cui⁹ vtero vestra t oīm electoꝝ p̄ salute boc meū corpus gl̄iosum spūsanct⁹ formatū as sumpsi: t tanq̄ in tabernacl⁹ dignissimo re quieui nouē mēsibus. T ndē ipsa ꝑgo me peperit t vbere de pleno lacte ꝑgineo aluit: castissime amplexu fouit: et in omnib⁹ deuotissime mīstrauit. In cruce q̄; mihi p vobis patiēti t morīēti astitit: t doloris gla dio cōfossa eius aīa extitit tc̄. Nunc igit̄ pē sate t ꝓsiderate: quia dignū est vt in throno meo sup oīnes exaltet̄ ordines bt̄oꝝ: eterna p̄mia p̄ceptura. Tunc oēs angeli t beati p cidēdo t dñm Jesum adorādo t collaudā-do ceperūt dicere illud p̄s. Magn⁹ dñs et magna virtus ei⁹ t sapie eius nō est nume-rus. Et illud Sap̄. ix. Tecū dñe sapiētia q̄ nouit oīa opa tua: que t affuit cū orbez ter-rarū faceres t sciebat q̄d placitū esset coraz oculis tuis. Ipsa igit̄ tua infinita sapia de-cernat: quia iustū t dignū videt̄ seruis tuis dñe vt ipa tua sancta mater oī honore t lau de dignissima a dextris tuis in throno gl̄ie tue gaudeat vna tecum t regnet in secula se culoꝝ. ¶ Tunc sancta trinitas mādauit oī-bus di. illō p̄s. Sumite psalmū t date tym panū psalteriū iocundū cum cythara: buc-cinate in neomenia tuba in insigni die solē-nitatis vestre. i. hui⁹ assumptiōis. Sicq; cū oī iubilo t totius curie celestis summa exul tatōne cepit virgo btā in celū t gl̄ie thronū traduci t eleuari. Juxta q̄d p̄figuratuz fuit ij. Regū. vj. Surrexit Dauid. i. cbristus et abijt ipse t oīs populus vt adducerent ar-cā dei. i. beatā dei matrē. Dauid aūt t oīs is rael ludebāt coraz dño in cytharis lyr̄ t tim panis tc̄. In quo figurat iubilatio oīm san ctoꝝ t angeloꝝ t laudis decātatio p̄ beatis simē virginis assumptōe. Et nota q̄ oīnes turme beatoꝝ deducēdo btām virginē ad-mirabant in ea t canebāt iubilosas laudes magnificādo ipsam p̄cipue de tribꝫ. ¶ Pri-mo de eius pulcritudine. q̄a nō cōsueuerāt antea videre sup angelicā pulcritud inē ni si diuinā. sed nūc in beata virgine cernebāt decorē excellentē sup angelos infra cbristuz Et ideo canētes dicebāt. Que est ista que p gredit quasi aurora rutilās pulcra vt luna electa vt sol Can. vj. Quibus comitātes re spōdendo canebāt Jsta est speciosa inter fi lias bierusalē sicut vidistis eā plenam cha-ritate t dilectōe: eccl̄ia dicente. ¶ Secun do laudabāt eam de summa dignitate a deo si bi collata. eoq; nō ꝓsueuerant antea habere angeli t bt̄i reginā sup oēs chorꝰs exaltatā sicut nūc cernebant. t ideo dicebant. Que ē ista que ascēdit de deserto delicijs affluens. tc̄. Cant. vj. q̄si di. Nūdus tot⁹ est q̄si de-sertū carēs oī virtute: t quō nūc de eo ascē-dit talis regina. Quib⁹ comitātes respōde-bant. Jsta est regina que astitit a dextris dei in vestitu deaurato circundata varietate.

¶ Tercio laudabāt de eius gl̄ie sublimitate t p̄mij copiositate ac diuina familiaritate. quia nunq̄; viderāt aliquē post cbristuz in tanta gl̄ia t plenitudine omnis gratie ac tā ta et tali familiaritate dei ascendentem. vnō di. Que est ista que ascēdit sicut virgula fu-mi ex aromatib⁹ mirrbe t thur̄ et vniuersi pulueris pigmētarij Can. iij. in quo omnis gratie t plenitudo glorie figurat. Quib⁹ re-spōdendo cātabat a comitantib⁹ Hec est q̄ nesciuit thoꝝ in delicto habebit fructū i re-spectōe aniaꝝ sanctaꝝ Sap̄. iij. O ergo aīa fidelis cōtemplare quātis gaudioꝝ generi bus: q̄; iocūdis laudib⁹ ipsa virgo gloriosa est exaltata. ¶ De secūdo qualr vicz ptrāsijt oēs chorꝰs t sup oīnes ordines sit exaltata Nota q̄ cū sic cū oīm exultatione eleuaret̄. ¶ Primo possum⁹ deuote meditari ꝑm q̄ scri būt deuoti ꝓtēplatores q̄ cum aereū celum t deinde celum ethereū gaudens trāsuolas set celeriter ad sideriuz celum ferebat: vbi q̄ gloriā eius obscurari lux solis lune t stella-

rum videbaꝫ ꝑ cunctisq; radiis cū cerneret q̄s magni sol ⁊ luna: q̄s magne stelle forent a deo create q̄ tñ hic nobis pua cernunꝫ: cum tñ vt dicunt pḣi minima stella maior est terra. Deinde celū cristallinū ptrāsiens penetrasset celum empyreū vbi btōr est mansio: vidisset q̄z eius amenitatē ⁊ pulcritudinem cepit psallere ⁊ dicere illud ps. Quā dilecta tabernacla tua dñe ꝟtutum ꝓcupiscit ⁊ deficit aīa mea in atria tua Uere melior est dies vna in atriis tuis sup millia. Tūc ꝑdilectus eius filiꝰ Jesus ait ad eā Ecce genitrix dulcissima vide latitudinē celoꝝ ⁊ pulcritudinē māsionū celestū q̄s ego ꝓparaui electis meis habitādas Ecce luna ⁊ sol ⁊ stelle q̄ te in scripturis multiplr̄ ꝓfigurauerunt. Ecce celum empyreū q̄s pulcrū q̄s amenū sup oīa inferiora in q̄ ꝓpetua erit tua ⁊ btōr habitatio vna mecūq; cōregnatio. Hec oīa manus mea cōdidit ad deitatis gl̄iam et laudes sempiternā. ¶ Tunc ait maria. Uere fateor qz magnꝰ dñs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei nostri in mōte sancto eiꝰ, fundat exultatione vniuerse terre mons syon latera aq̄lonis ciuitas regis magni: teste ps. ¶ Tādē Secūdo cū pueniissent ad choꝝ infimū beatoꝝ in celo empyreo vbi est chorus puerorū baptisatoꝝ ⁊ cōmunū sctōꝝ ꝑm Richardū sup sn̄iaꝝ. li. ij. Illi eā cōmēdare ceperūt et dicere. Te o dña mūdi q̄ excedis oīm merita decet ⁊ dignū est ascēdere supl̄, qz nos in meritis paucis vl̄ nullis ꝓtēnus saluati sumus in choro hoc infimo ordinati. Ascēdēdo igit altius relinq̄ nobis bñdictōem tuā. ¶ Tercio q̄z ad choꝝ angelorū veniēdo et illi cōmēdauerūt eā di. O regia angelorum merito tu sup nos exaltaris, qz cū nos p̄sideamus singul̄ hoīb⁹ custodiēdo: tu es omniū vniuersal̄ ꝓtectrix ⁊ dña. Ascēdēdo igitur relinq̄ nob⁹ tuā benedictiōez. ¶ Post hec Quarto ad choꝝ archāgeloꝝ veniēdo ⁊ illi cōmēdauerūt di. O felix Maria nos q̄dez habem⁹ nūciare mūdo maiora, tu ꝟo edidisti mundo oīm maximū, s. filiū dei, merito ḡ exaltaris. Et ascēdēdo relinq̄ nos in tua bñdictōe. ¶ Quinto ꝓterea ad ꝟtutū choꝝ veniendo cōmēdauerūt ipsi eā di. Nostrū est facere miracula. Sed tu ꝟgo sūmo ⁊ indicibili miraculo deū in tuo vtero cōclusisti ⁊ carne induisti. ergo dignus est te ascēdere et nobis bñdictōez tuā impārtire. ¶ Sexto post testatuū ad choꝝ veniēdo cōmēdauerūt ip si eā di. O bñdicta femina nostruz est ptātes demonū coercere, sed tu caput serpētis contriuisti, digne ergo ascēdis: ⁊ nos benedic. ¶ Septimo ꝓncipatuū veniēdo in ordinez cōmēdauerūt di. O impatrix oīm: nos ꝓncipamur angelis. tu ꝟo oīb⁹ creaturis. iustū est ḡ te ascēdere: ⁊ nos bñdicere dignare. ¶ Octauo dñatōes eam cōmēdauerūt di. O dña inclita: nostrū ē ꝓncipatib⁹ ꝑesse, tu ꝟo vt mater ius habes etiam deo filio tuo ꝓcipiendi, ergo ascendis merito: ⁊ nos benedictione tua participes facito. ¶ Nono pueniendo ad choꝝ thronoꝝ q̄ cōmēdauerūt eā di. O vere iocūditas electoꝝ: digna es exaltari sup nos. Nam in nobis deꝰ reḡescēdo iudicia decernit: in te dei filiꝰ carnē assumendo in q̄ iudicaturꝰ est viuos ⁊ mortuos reḡ cult, ergo ascēdendo nobis bñdic. ¶ Decimo ad choꝝ cherubin aduenīēdo ⁊ ipsi cōmēdauerūt di. O diuine sapie vas admirabile: nos diuina sapiētia iocūdamur: tu mr̄ es et genitrix sapie di, i, dñi iesu, ergo dignū est te sup nos ascēdere: nosq̄ tua in bñdictōne relinq̄. ¶ Undecimo ad choꝝ seraphin veniēdo cōmēdauerūt illi di. O mr̄ pulcre dilectōis: nos ardemꝰ charitate dei, tu in sūma plenitudine charitatis deū tanq̄ filiū ꝑ oīb⁹ dilexisti: dignū est te sup nos ad thronū tibi ꝓparatū ascēdere: ⁊ nobis bñdictionē tuā infunde. ¶ At beata dei mater gr̄as et laudes agens deo ait Bñdictus dñs deus Israel q̄ facit mirabilia magna solꝰ ⁊ bñdictū nomē maiestatis eius. Et iterū oīb⁹ chorīs bñdicēs ait Bñdicti vos dño q̄ fecit celū ⁊ terrā. ¶ Et tūc ad. xij. thronū vicz christi est eleuata: q̄ est sup oēs angelorūz et sctōꝝ choros Et de hoc in sequētib⁹. ¶ Ultimo iā restat videre q̄liter btā ꝟgo in thronum gl̄ie sit introniſata a trinitate sanctissima. Et de hoc breuiter pie ⁊ deuote cōtemplādo Nota q̄ cū solennitate ⁊ tāta gaudisitate btissima dei mater fuisset vt ꝑdictum est deducta et exaltata sup oēs ordines: tūc dñs Jesus cū summo honore ipsam ad sui dextrā in throno gl̄ie sue collocauit. Unde Augꝰ. Tibi inq̄t dña digne thronus regis glorie debeꝫ: te ipse rex gl̄ie vt matrē veram et decorā spōsam ꝑ oīb⁹ diligēs amoris amplexu sociauit sibi. Gaude igit ⁊ letare sine fine. Ex qua autoritate claret q̄ si debeꝫ si-

bi thronus regis gl'ie, ergo idē est thron⁹ suus z regi. Itē si mr regis z spōsa, ergo iuxta regē ꝑm illud. iij. Re. vj. posit⁹ est thron⁹ matri regis q̄ sedit ad dextrā ei⁹ zc. Tūc de⁹ pr̄ bñdicens eā ait, Bñdicta tu in mulieribꝫ sicut annūciaui tibi ꝑ angelū, Bñdixi tibi et eris bñdicta in eternū. Gen. xxvij. Benedicensq; bñdicā tibi z exaltabo nomē tuuz in seculū: en sup oīa creata te dñam constituo. Et iuxta illud Gen. xlij. Tu eris sup domū meā z ad tui oris imperiū cūct⁹ obediet populus Cuicūq; volueris regnū trade tibi fideliter seruiēt. salua q̄s tibi placuerit: tu regina angelor: tu dña mūdi: regna et gaude in gl'ia mea ꝑ secula. ¶ Filius quoq; dei patr'is dñs iesus eam bñdicēs ait, Bñdicta tu mater dilectissima, btūs tuus vter⁹ q̄ me filium dei portasti: et btā vbera tua virginea quibus lactasti. vt scriptū est Lu. xj. Gaude nunc z letare vna mecū in throno gl'ie ꝑpetue. En qz mihi fidel'r z deuotissime seruiui sti: reddo tibi seruitutis vicem et retributionem: vt sic me suscepisti in vter⁹ tuū purissimū z dignissimū, ita ego te suscipio nūc i celeste soliū gl'iosissimuz et felicissimū: sicut tu me pauisti: ita ego te pascā dulcedine diuinitatis z gl'ie mee. Sicut tu me induisti carne humana z vestimēto incōsutili: ita nunc ego te induā vestimēto glorie in aīa z corpe gl'ificato. Tu mihi in cruce pēdēti cōpatiēs et dolens a dextris astetisti: et nūc asta gaudens a dextris meis in throno gl'ie quē tibi ꝑparaui vt fruaris mecuz oī bono felicitatis patrie celestis. Et volo vt sicut me regez oīm adorat z laudat oīs exercit⁹ btōr: z elector: sic te reginā cunctor: laudet z veneret oīs eccl'ia sctōr:. ¶ Deniq; spūssanctus eam bñdicēdo ait, Btā es virgo Maria q̄ dominū Jesum portasti creatorē mūdi genuisti q̄ te fecit z in eternuz ꝑmanes virgo: put canit eccl'ia in spūsancto, Bñdicta filia q̄ a me in vtero materno extitisti sanctificata et in filij dei cōceptōe obūbrata, virtutibus z donis supplena vt de plenitudine tua reuiuiscat oīs creatura. Ecce ergo tibi donatuz est vt sicut in terris req̄ui in te oīs gr̄e plenitudine: sic nūc in celis inhabitē te oī plenitudine gl'ie. Tu itaq; mater gratie: tu mater miscōie: tu mater venie. te impleuit deus omniū bonorū plenitudine, vt si q̄d spei: si quid gratie: si quid salutis mundo prouenerit: nouerit redūdari ex te. vt etiā ait Bern̄. Uere tota pulcra es amica dei z macl'a nō est in te Nunc igitur iocūdare z deum vnū in sancta trinitate cōtemplare regnās cum dulci filio tuo sine fine. ¶ Tūc ait Maria. Magnificat anima mea dñm. et exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancille sue zc. Luc. j. Et iterū benedicens dominū ait, Bñdicā dominū in omni tēpore semp laus eius in ore meo, sit nomen dñi bñdictum ex hoc nunc z vsq; in seculuz. ¶ Et ad btōs ait, Magnificate dñm mecum z exaltemus nomē eius in idipm. Congratulamini mihi oīes qui diligitis dominū, quia cum essem paruula placui altissimo z de meis visceribus genui deum z hoīem vt canit eccl'esia, Dorq; vt Apocal'. iiij. in figura scribit: omnes sancti miserūt coronas suas ante thronū dei. i. coram beata virgine: in q̄ sicut in throno christus dei filius req̄euit ipsam venerādo ¶ Et laudare ceperunt ac bñdicere deum dicentes. Dignus es dñe deus accipe gl'iaz z honorem z ꝓtutē. s. ex ꝓgie matre. qm occisus es et redemisti nos deo nostro in sanguine tuo. s. quē ex virgine assūpsisti. Et iterꝫ eiusdem. xix. Gaudeam⁹ z exultemus z demus gloriā deo qz venerūt nuptie agni zc. i. gaudium ꝑ gl'ia xp̄i z matris ei⁹. Bñdictio igit̄ z claritas z gr̄az actio bonor ꝓtus z fortitudo deo nostro in secula seculoꝝ. Amē. ¶ Ad virginē q̄z Felix nāq; es sacra virgo maria et omni laude dignissima: qz ex te ort⁹ est sol iusticie xp̄s de⁹ noster. Et illō Judith. xv. Tu gloria hierusalem: tu honorificētia populi nostri: tu letitia isr'l: eoq; castitatē amaueris, z ideo eris bñdicta in eternum. Sic q; ꝓgo beata in celum gaudiose introniſata laudat̄ ab omnibus sanctis et angelis et benedicit̄ deus in ipsa ac ꝑ ipsam genniter Et nos q̄ charissimi vt gratiā ꝑ eius merita, pmereamur ac gl'iam: ipsam laudem⁹: ei supplicemus z ei⁹ patrocinia flagitem⁹ orantes: sicut z eccl'ia solet ipsam inuocare, dicēs Salue regina miscōie vita dulcedo z spes nostra salue ad te clamamus exules filij eue ad te suspiram⁹ gemē, z flen. in hac la. valle. Eya q̄ aduocata no. il. t. mi. o. ad nos ꝓuer. Et iesum bñ. fru. vē. tui no. post h̄ ex. ostēde O clemēs o pia o dulcis maria Amē. Et sic est finis huius libri.

¶ Incipit liber vndecimus de maxima dignitate z priuilegijs Marie.

LIber vndecimus agit de mysterio priuilegioꝝ magnoꝝ et multiplicium ipsius beate virgis atq; eius pcellētissime dignitatis Et habet duas partes. ¶ In pma pte agit de qbusdā eius magnalijs z priuilegijs dignissimis. ¶ In secunda pte de alijs ei⁹ duodecim gratijs z excellentijs.

¶ Pars prima de magnalijs et priuilegijs dignissimis que oipotens deus fecit beate Marie virgini.

FEcit mihi dominus magna q̄ potēs est z sanctus nomē eius Lu.j.ca. Quibꝫ i verbis ipsa gliosa dei genitrix ꝓfitet gliaꝫ z gratias deo agit de magnis ꝓuilegijs et sctissimis donis qbꝫ eā sup oēm creaturā pretulit post xpm. Unō ait. Fecit mihi dñs magna q̄ potēs est.q.d. p suā inq̄t potētiā infinitaꝫ fecit dñs in me magnalia pmaxia z inscrutabilia. Reuera vt ait Anſel.de cōceptu virginali ca.xviij. Nil marie excellēti⁹ dari potuit:nil maius in mūdo fieri valuit q̄ ipa virgo manēs deū de sua carne carnē factuꝫ generaret. Et Bernñ.in ser.de gaudijs marie. Multa ait magna fecit deus in creaturis mundi.nihil tñ tā excellens z tā magnū opus digitoꝝ dei factū est sicut in ꝓfitie maria quaꝫ sol z luna z oīs creatura mirant q̄ eū quē celi cape nō poterāt:ipsa in vtero capiat. Quāq̄ aūt multa z ineffabilia sint magnalia q̄ deus fecit ꝓfitie supbñdicte:tñ iuxta figurā Apocal'.xij.vbi scribit q̄ ipa mulier amicta sole claritatis diuine habet coronā.xij.stellarū in capite:possum⁹ describere xij.magnalia siue ꝓuilegia dignissima q̄ fecit oīpotēs de⁹ in ipsa virgie Maria tanq̄ stellas.xij.relucētes in eius glia. sub qbꝫ cō prebēdunt z multa alia virgis ꝓuilegia. Dicat ergo digne z merito gliosissima hec virgo. Fecit mihi dñs magna

¶ Primo q̄dem in eternali pelectōe.
¶ Secūdo in singulari sctificatiōe
¶ Tercio in naturali pfectione
¶ Quarto in icōtamiabili purificatōe
¶ Quinto in ꝓfitie fecundatiōe
¶ Sexto in diuinali inhabitatione.
¶ Septimo in mētali illustratione
¶ Octauo in maternali dignificatōe.
¶ Nono in huius mūdi saluatione
¶ Decimo in oīs doni exuberatione
¶ Undecimo in supeminenti exaltatōne.
¶ Duodecimo in vniuersali veneratiōe.

Iuxta hec igit.xij.stellas describemus. q̄s in tribꝫ quaternarijs potes ordinare ſm seriem ꝓscriptam:distinguēdo p quaternarium vel aliter vt placuerit.

¶ Caplm.I.de ꝓuilegio eternalis pelectionis Marie in q̄ fecit sibi deus maxima.

PRima stella dignitatis z magnificētie btē ꝓfitie dicit eternalis pelectio. Ipaz em deus ab eterno pelegit supra oēm creaturā vt esset excellētior gra et glia atq; mater dei dignissima.sicut de ea canit eccl'ia Elegit inquit eā deus z pelegit eā: in tabernacl'o suo habitare facit eā. Propterea in hui⁹ signuꝫ in psona eius dicit ps. In capite libri scriptum est de me vt faciā volūtatē tuā de⁹ meus. ¶ Notandū aūt q̄ triplex liber distinguit, z in q̄libet eoꝝ de ipsa btissima Maria in capite,i.pncipio scriptuꝫ esse inuenit. vt patet ꝓsideranti. Prim⁹ ōr liber vite.hic liber nō est aliud q̄ mens diuina: in q̄ sunt scripta oīa que sunt erunt z fuerūt. Ista aūt scriptura est noticia dei q̄ est oīm rerum:nō solum factaꝝ sed etiam fiendarū: z eoꝝ que possibilia sunt fore z que nunq̄ erūt vl' impossibilia sunt. In boc libro scripta sūt nomina electoꝝ.iuxta illud Phil'.iij. Quoruꝫ noīa scripta sūt in li.vite. ꝓpter qō saluator Lu.x.ait discipulis. Gaudete et exultate qa noīa vestra scripta sunt in celis. Unñ Gracian⁹ de pe.dist.liij.dicit q̄ ſm pscientiā diuinā scribi in li.vite:est aliquē ordinari ad vitā scz gratie z glie: qō ab eterno ordinatū est. De boc ꝓo libro deleti sunt et delent noīa reproboꝝ.iuxta illud ps. Deleant ō libro viuentiū z cū iustis nō scribant.et Exodi.xxxij. dixit Moyses ad dñm. Aut dimitte pplo huic banc noxam:aut si nō facis dele me ō libro tuo quē scripsisti.q.d. Quia scio q̄ me nō delebis:ideo parce pplo huic. Cui rndit dñs. Qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo. ¶ In boc libro nō est priozitas tpis vt scz mēs diuina pri⁹ vnum

cognoscat q̄ alterū, sed est p̄ritas dignitatis. vt dicat p̄r̄ scriptū qō nobili⁹ et p̄fecti⁹ fiendū est dispositū, z hoc mō dicit btā virgo Maria In capite libri scz vite scriptuz ē de me que p̄ ceteris est electa z p̄electa tanq̄ sanctior vniuersis etiā angelis, vt faceret volūtatē dei in cūctis: vt esset gr̄a z glia excellentior omni creatura. ¶ Secūdus ōr liber legi scripte siue date q̄ ꝯtinet libros moysi q̄nq̄ legales necnō hystoriales: sapiētiales z p̄phetalis alios q̄z ve. testamēti. vt patet in biblia. Licet aūt totū vet⁹ testamētum p oēs libros taz legis q̄ p̄phetaz atq̄ hystoriaz plenū sit mysteriis z p̄phetiis de beata Maria, tñ in capite hui⁹ libri qr in primo capitlo Genes plīmas p figuras scribit de ipsa btā virgie. Propterea btā virgo dicere potest: in capite libri scz ve. te. scriptum est de me. ¶ Primo q̄dē in ipo initio libri cū ōr In principio de⁹ creauit celū z terraz, in p̄ncipio, i. in filio p quē fecit z secla teste apostolo quē filiuz de⁹ p̄r̄ dedit virgini būdicte vt idē z vnus esset dei ac virginis fili⁹. Creauit inquit deus celū z terrā ꝑm Alber. magnū sup missus est. ca. d. xvij. p hoc btā ꝑgo figurata extitit: que celū z terra fuit, qr celestē simi z terrestrē vitā duxit. hoc est: angelicam z hūanā ꝯuersatōem habuit. Celū fuit btā virgo altissima dignitate. Terra infima hūilitate. Celū fuit purissima ꝑginitate. terra fecūda maternitate, qr virgo simul z mater fuit. Et sicut in p̄ncipio creatōis rex p̄r̄ primo creata sunt celum z terra: ita in p̄ncipio recreatōis z redēptōis creata est ꝑgo beata ¶ Deniq̄ de⁹ decreuerat p singula opa seculorum de q̄bz agit in primo capitulo libri ve. te. honorare ipsam ꝑginē būdictā p̄figurādo in singulis vt ostēdit Alber. vbi sup. ¶ Primo ipsa die p̄ma fecit deus lucē de q̄ postea factus est sol ꝑm q̄sdā. vt dicit mgr i ij. li. sniaz. in q̄ p̄figuratum est q̄ sol iusticie xp̄s deus noster nascitur⁹ est de lucidissima maris stella Maria. ¶ Secūda die fecit deus firmamētū in medio aq̄z. Hoc firmamētū qō habet fixas stellas in sui ornamētum btā ꝑgo est q̄ habet coronā. xij. stellaz. id est glīam oīm sctō. Uñ ipsa fuit in medio aquārū. Aque em̄ multe ꝑplus mlt⁹ Apoca. xvij qr ipsa est mediatrix. et fuit ipsa media inter aq̄s q̄ sub celo sunt. i. sctōs boies vie. z iter aquas q̄ sup celos sūt. i. angelos z sctōs patrie. qr erat ipsa oīm sctō gl̄iam habens et plenitudinē gratie supra cōmunē statuz vie et infra statū patrie dū erat in vita hac: cōlcans cū vtriscq̄. cū inferioribz merēdi conditionē. cū superioribz ꝑtutū p̄fectōez. Proinde Eccl. xlij. Species celi. i. beate ꝑginis: gloria stellarū. i. sctō. ¶ Tercia die cōgregauit deus aq̄s q̄ erāt sub firmamēto in vnū locū cōgregationēq̄ aquaz vocauit maria, in q̄ figurauit q⁹ ꝯgregatio oīm gratiaz in ꝑgie benedicta nominānda esset hoc noīe maria. ¶ Quarta die fecit deus duo luminaria magna. s. solem z lunā. sol xp̄m: luna btām ꝑginē figurauit. ¶ Quinta die de⁹ fecit pisces z aues z eis bñdixit. qr p bñdictiōez Marie ꝑgis reuiuiscit oīs creatura, vt dicit Ansel. in libro orationū. ¶ Sexto die format⁹ ē hō et positus in paradiso voluptatis, qa christus hō fact⁹ die sexto z in sexta etate mūdi posit⁹ a deo patre in virginei corpis paradiso in q̄ fuerūt delicie diuie dulcedis z amoris. ¶ Deniq̄ die septimo, i. sabbato quieuit deus ab opibz suis. qr tūc xp̄s q̄euit i sepulchro z tūc fides q̄euit in virgine benedicta Ideo bñ ōr. z sctificauit de⁹ diē septimā scz statuēdo eam in veneratōne haberi a fidelibus ī bonorez virgis: nō q̄dē abstinēdo ab opibz manualibz ne videamur iudaisare. de ꝑse. dist. iij. quenit, sed ieiunando: orādo fre q̄ntā⁹: z elemosinas dādo cē. Ecce claret qa in capite libri. s. veteris test. scriptū est de virgine. ¶ Terci⁹ ōr liber gratie q̄ cōtinet oēs libros no. test. incipiēs ab euangelio Mathei. In p̄ncipio ḡ libri gratie scriptū est de virgie, qr in p̄ncipio libri mathei scz Liber generatōis Jesu xp̄i filij Dauid cē. Et in fine hui⁹ euāgelij eodē p̄mo capl'o scribit. Jacob aūt genuit Joseph viruz Marie: de q̄ nat⁹ est Jesus q̄ vocat xp̄s. Ibi ḡ scz in capite libri gratie scriptū est de Maria vt faceret volūtatē dñi in sumēdo spōsum: in cō sentiēdo ad ꝯcipiendū xp̄m z fidē dādo angelo. Uñ claret ex p̄missis maria ꝑgis excellētia z dignitas, qr ab eterno de⁹ eā pelegit z p totū vet⁹ testamētū p ora oīm ꝑphetarū z sctō cōmēdauit atq̄ in nouo testamēto in ipsa oīa deus magnalia q̄ decreuerat ab eterno adimpleuit: z toti mūdo salutem ex ipsa, p̄uenisse p euangelistas et alios sanctos noui testamēti describi voluit. Uñ venerabilis Beda sup illud Lu. ij. Bñ q̄ au-

diunt verbum dei: dicit, Beate ꝑgīs excellentia cōmēdat cum scz ōr. Btūs vēter q̄ te xp̄m portauit et vbera q̄ suxisti. Et merito, quia in speculatōis custodia dño ipa famulabat adeo q̄ ipsius būilitati z sctitati nullus sctōz cōpat. Sed z tota sctōz beatitudo ex gliose virginis vtero pcessit. O veneranda dña electa et ꝑelecta que mater est et virgo esse nō desinit O admirāda puella q̄ saluo ꝑginitatis pudore suū genuit genitorem. O felix ancilla q̄ creatorē z gubernatorem genuit vniuersoz z ꝑgo pmāsit in eternum. O bñdicta mater q̄ inferni vastatorē: celi repatorem: nostrū saluatorē: mūdi redēptorē: deum oipotentem: dñm celi z terre et oia cōtinētē suo ptulit ex vtero: angeloz leticiam: hoim vitā: celoz gloriā. Hec ille. Ita q̄ summa magnalia z ꝓuilegia pmaxia deꝰ fecit in Maria ꝑ ista stella vicz in electione eterna. ¶ Primo qz eā elegit singulariter super oēs nō tm̄ būanas sed angelicas creaturas. ¶ Secūdo quia ipsam elegit ad talem z tātam gr̄am z gliam q̄lem z q̄ntā nulla creatura deo nō vnita capere potuit nisi ipsa virgo mr̄ dei. ¶ Tercio qa ipsam elegit ad tantā gratiā z gliam q̄ oēs generales ac speciales gr̄as oīm creaturarū ac glie plenitudines in summo habuit. Et insup ipsam gr̄atiā z gliam increatā totam in se ꝓtinuit. ¶ Quarto qz deus ipsam elegit z ꝓordinauit ad tā magnas excellētias q̄ eam matorē facere nō potuit potētia ordinata. vt patuit li. v. ꝓte. iij. ar. j. Vñ ꝓpter ꝑmissa merito beata ꝑgo p arcā testamēti est ꝑfigurata: In q̄ inclusa erant legis mādata, qz in ea due tabule in q̄bus decē ꝑcepta scripta erāt digito dei ꝓtinebant. Sic in Maria ꝑceptorū obseruātia erat quā dextre dei digitus, i. spiritussctūs oīm gr̄a decorauerat. Arca etiaz libz̄ legis cōtinebat. z Maria cōseruabat in scrinio pectoris sui oia verba sctī euāgelij ꝓferēs cū oīb̄ scriptis legis diuine z prophetaz q̄ omia sciebat. In arca erat virga Aaron q̄ florzuit: z vrna aurea cū māna celi Et Maria florzuit ꝑginitate z fructum bñdictum ptulit, i. xp̄m: q̄ celi māna verū i vtero mūdissimo portauit. Arca erat de ligno sethym imputribili facta: et Maria in putredinē nō est redacta. Arca duos vectes q̄bus portabat z quatuor circulos aureos i lateribus habebat. Sic in Maria duplex charitas z q̄tuor virtutes cardinales erant Arca taz intrinsecus q̄z foris deaurata erat Maria intus, i. in aīa z foris, i. in corpore gratia resplēdebat. Fecit ergo dominus ei magna.

¶ Laplm. ij. q̄ deus fecit magna in Marie singulari sanctificatione.

Secūda stella dicit singularis sctificatio: qō fuit magnū ꝓuilegium. Mirū s̄m doctores theolo. ipsa virgo q̄tuor vicibus sanctificata fuisse edocet a deo. ¶ Primo q̄dem in materno vtero. ¶ Secūdo deus eā sanctificauit qñ spūssanctus eam obūbrauit z filium dei cōcepit. ¶ Tercio qñ eaz deꝰ inhabitauit mēsibus nouem christū portādo in vtero. ¶ Quarto qñ eā deus in celum assumpsit. Vñ ps. Sctificauit dñs tabernaculū suum. In singulis aūt z oīb̄us hūjs sanctificatiōib̄ deus fecit ei magna et pma xima priuilegia: s̄m q̄ tenent doctores sup iij. sniaz. dist. iij. ¶ Primū fuit ꝓuilegiū maximū q̄ in pma sctificatione p gratiā specialissimā fuit ꝑseruata a peccato originali: vt tenent nostri doctores. Licet alij dicāt ipsaz a peccato originali fuisse purgatā in prima sctificatione, tm̄ ecclesia istud pie credit cuz nostr̄is doctoribus videlicet q̄ ꝑseruata est ab originali culpa vt merito de ipsa dici possit illud Cant. iiij. Tota pulcra es amica mea et macula nō est in te, z de hoc latissime patuit li. iij. p totum. ¶ Item in ista prima sctificatione datū est virgini secūdum maximū ꝓuilegium, quia infusa est sibi gratia preseruatiua deinceps ab omni peccato actuali nō solum mortali: sed etiā veniali. Alijs ꝓsctificatis in vtero cōferr̄ gratia p quā ꝑseruarent a mortali licet non a veniali, sed ipsi virgini bñdicte collatum est q̄ nec veniali ter vnq̄ peccaret. Unde Bern̄. ad canonicos Lugdunen̄. ait, Puto q̄ copiosior gratia sctificatōis in ipsam descendit q̄ nō solū ipsius ortum sctificauit, sed etiaz eam ab oī pctō deinceps imunē custodiuit. Hec ille. Nam ista gratia ꝓtunc in virgine aut subtraxit oīno: aut restrinxit fomitē q̄ nō possz in aliquod peccatum ducere aut a bono retrahere: vt tenent docto. sup. iij. distin. q̄ s̄.

Terciū priuilegiū in ista ꝓma sctificatiōe maximū fuit, qz vicz btā ꝑgo impleta est do

no spūali ꝛ pfecta nō solum respectu sui: sed etiā respectu alioꝝ, qō sic patet. ¶ Nā post eiꝰ sctificationē in vtero sue matris in ipsa bñdicta ꝑgine fomes ꝑm nostros doctores tenētes Mariā fuisse ꝯceptaꝫ sine macula originalis pctī: nō remānsit formaliter sed tm̄ cautē saliter. vt patuit li. viij. ꝑte. iij. ar. j. ca. j. circa medium. ¶ Cōm aūt alios ꝙ scz tenēt eā a peccato mūdatā licet remānserit ꝑm suā essentiā et nō fuerit subtractꝰ: tm̄ remānsit impeditꝰ et ligatus ꝑ grām sctificantē q̄tum ad duo. ¶ Primo ne fomes inclinaret ad q̄dcūq; peccatū aut retraheret a bono, ergo ꝛc. Itē qō amplius est qz gratia sctificatōis nō tm̄ illicitos motꝰ repssit in se sed etiā in alīs efficacē habuit vt nunq̄ ab aliq̄ cōcupiscī potuerit. Unī put seraphicꝰ Bonauen. super. iij dist. iij. ait: etiā infideles et iudei asserūt hoc mirū fuisse in virgie Maria ꝙ cū esset pulcerrima corpe a nullo vnq̄ viro potuit concupiscī. Unī has speciales ꝓrogatiuas habuit sctificatio btē virginis ꝑ oīb sctificatī in vtero vel in baptismo. Tum qz eoꝝ sanctificatio nō cōprimebat in eis oēs motꝰ illicitos Tum qz eoꝝ sctitas nō extinguebat oēm motū corpalē vel ꝯcupiscentiā in alīs aspiciētib eos, imo plūme sctē ꝑgies vt Katherina: Margaretha ꝛc. concupite sunt: ꝛ ꝙa nō ꝙsenserūt: martyrisate sunt. Sed in beata ꝑgine gra sctificatōis etiā in alīs oīb ꝯcupie motū extinguebat, put latiꝰ de hoc supra patuit li. v. ꝑte. ij. arti. ij. ca. iij. vbi et rōnes notant. ¶ Deniq; in secūda sctificatiōe qū scz ꝑm ꝯcepit btā ꝑgo habuit su ꝑ ꝑmissa q̄rtū maximū ꝓuilegium scz ꝙ fuit cōfirmata in bono supnaturali ꝛ certificata de btūdine penni: qō nemini viatorī ē datū. Adeo em̄ spūsctūs in eā supuenit ꝙ fomitē in ea oīno extinxit ꝛ inclinationē eiꝰ ab stulit: atq; oēm potentiā peccandi remouit. ꝛ liberū arbitriū eius ꝙfirmauit in bono vt in cōtrariū scz mortale vel veniale pctm̄ de cetero flecti esset impossibile: q̄uis ipsa beata virgo remaneret in statu vie. Unī ait angelus eidē di. Lu. j. Spūsctūs supueniet ī te. i. supabūdabit: ꝛ ꝑtus altis. ꝛc. ¶ Tetꝝ intercia sctificatōe scz in filij dei inhabitatiōe sup ꝓdicta: vt dicit Pe. aure. in suo cōpēdio habuit hoc. ¶ Quintum ꝓuilegiū maximū ꝙ tota fuit dedicata ad diuina: tota diuino lumine plena: adeo ꝙ nō solū mens sed etiā corpus eius diuinitatis luce resplēduit. ꝙa illū portauit in vtero ꝙ est splendor paterne glie. Unī Ezech. xliij: Ecce glia dei israel ingrediet ꝑ portā orientalē. i. ꝑ btām ꝑginem: ꝛ terra. i. caro btē ꝑginis splēdebat a maiestate eiꝰ scz xpi. ¶ Preterea in q̄rta sctificatiōe vicz in assumptōe Sertū ꝓuilegiū maximū habuit ꝙ ab oī miseria mētis ꝛ corpis ē exempta et in oīs boni fruitōe in glia ꝙsummata vltimo fini. i. deo ꝓiūcta. Hec oīa doctores cōiter dicūt sup sñiaꝫ li. q̄ s. Hoc tm̄ hic et ī sūlibꝫ obserua ꝙ vicz nostri doctores ꝙ tenent Mariā fuisse ꝯceptā sine pctō orīginali aliter sentiūt de fomite ꝙ scz in maria nō fuerit nisi cautē saliter ꝑm legem ꝓpagātiuaꝫ ꝛc. Ecce quia deus fecit Marie magna.

Capitulū. III. de ꝓuilegio naturalis ꝙfectōnis in qua fecit deus magna Marie.

Certa stella dicitur naturalis ꝙfectio: in qua fecit deus Marie maxima ꝓuilegia et plura. ¶ Primo quia eam fecit tā in aīa q̄m in corpe dignissimā. vt scz foret aptissimū habitaculuꝫ tanti regis altissimi. Unī canit eccl̄ia: Oīpotens, s. de ꝙ gl̄iose ꝑginis matris Marie corpꝰ ꝛ aniam vt dignū filij tui habitaculū efficeret cooperante spūsancto ꝑparasti ꝛc. Viro ḡ mō eaꝫ spūsctūs dotauerat in naturali ꝙfectōne tā ꝙ ad aīam q̄m ꝙ ad corpꝰ vt esset ꝑ oīb etiā angelicis creaturis dignissima ad hospitādum in se summū regē glie: tanq̄ vera mater eū ꝯcipiēdo ꝛ pariendo. ¶ Sed hic q̄stio mouet Quoto anno etatis sue btā virgo xpm apta fuit suscipere in vteꝝ vt eū ꝯcepit. ¶ Ad hoc aliqui dicunt ꝙ post. xviij. annos, qz tūc mulieres vel puelle sunt ꝙfectionis etatis ad ꝙfectiorem ꝓlē gignēdā: qualis fuit xps. ¶ Sz istō in ea nō habet locū nec impediuit ꝯceptionis ꝙfectōem, qz spūsctūs ei tribuit ꝙfectissimū adiutoriū ꝛ plenā ꝙfectionē nature ad cōcipiendū xpm ꝑtute spūsancti. ¶ Rūdet ḡ sicut pie credit ꝙ btā ꝑgo habuit duodecim annos vel modico plus qū xpm ꝯcepit. Et hoc sic ꝓbat. qz xps ex sūme charitatis fonte festinauit tā cito ꝓ nostre salutis opatōne sicut potuit ad virgis optatū habitaculum iuxta illud ps. Exultauit vt gigas ad curre dā viā: a sūmo celo egres. ꝛc. Sed etas in q̄ mulieres possunt vel solent generare est cō-

muniter a duodecim annis cõpletꝫ vsqꝫ ad xliij.annũ.ergo duodecimo anno xp̃m cõcepit. ¶ Cõfirmat:qz chr̃ist⁹ post suũ ortum ad mortẽ festinabat q̃ntũ poterat iuxta illõ Luce.xij. Baptismo habeo baptisari.i. sanguinis effusione ⁊ coartor donec p̃ficiã. ergo nec minus festinauit ad incarnatiõem q̃ nõ minus sacramẽtũ erat dignũ. Itẽ qz virgines que ĩ tẽplo erãt mox vt ad annos nubiles pueniebãt dabant ad despõsationez. sed annus nubilis despõsatõisqꝫ est annus duodecim⁹ in q̃ põt puella cõcipe. vt patet extra ō despõsatiõe impubez ca. Puberes. et ca. Cõtinebat. Pie ḡ credit q duodecio anno cõpleto sit despõsata ⁊ xp̃m tũc concepit. ¶ Hoc supposito sequunt aliq̃ ꝯclusiones. ¶ Prima q mr̃ dei habuit.xxv. annos q̃n xp̃m amisit ⁊ in tẽplo reperit.qz tũc xp̃s habuit duodecim annos. ¶ Secũda q.xlij annos habuit q̃n xp̃s denuo p̃dicare cepit post suũ baptismũ ⁊ p̃mũ miraculũ aquam in vinũ ꝯuertẽdo fecit.quia tũc xp̃s habuit xxx.annos Luc.iij. ¶ Tercia q ipsa habuit xlvj.annos q̃n xp̃s mortu⁹ est.qz chr̃ist⁹ domin⁹ triẽnio docuit. ¶ Quarta q ipsa.lviij. cõpletos annos habuit q̃n assumpta fuit. Nam duodecim annis credit cõmuni⁹ supuixisse post passionẽ. ¶ Secũdo de⁹ fecit magna marie in naturali p̃fectõe.qz eam fecit in cõplexiõe naturali sanissimã ⁊ purissimã. Fuit em̃ p̃ alijs optime sanguinee complexionis vt credit. Nec mirũ:qz de ei⁹ purissimo sanguine debebat formari caro xp̃i sctissima.et fuit purissime nature et tpatissime vite vt nunq̃ aliquam egritudinẽ passa sit. Sicut em̃ notãt doctores sup.iij.dist.iij ipsa ab initio ꝯceptiõis vsqꝫquo vixit semp ĩ puritate nature pstitit donec naturali morte vicz dulcissima extincta fuit sine dolore et sine oĩ infirmitate:⁊ sine oĩ macula in omnium ỽtutũ plenitudine vixit: vt videret appropinquasse sũme ad statũ innocẽtie ipsi⁹ ade. ¶ Tertio de⁹ fecit magna Marie ĩ naturali p̃fectiõe.qz eã sup oĩa indiuidua bũa ni generis fecit nobilissimã ⁊ pulcerrimam Hã vt ait p̃hus.ij.p̃hicoz. Natura est vis insita rebus silia ex silibꝫ pcreãs. Nisi ḡ natura erret vel impediat:fili⁹ erit silis p̃ri vel matri. Sed filius btẽ ỽginis fuit nobilissimus ⁊ speciosissim⁹ p̃ filijs hoĩm:dicẽte p̃s. ergo ⁊ mr̃ ei⁹.de boc lati⁹ li.j.pte.ij. ¶ Quarto fecit deus magna in gratie p̃fectõe Marie.qz oĩbꝫ gratijs nõ solũ gratuitis:sed etiã gratis datis in oĩbꝫ aĩe sue potentijs ipsam impleuit:vt esset p oĩa gratia plena. Animarũ ei⁹ ingeniũ:memoria:intellect⁹:⁊ oẽs anĩmi vires sup oẽs alios hoĩes viguerũt oĩmi dono gr̃e plene ⁊ ad ỽtutũ exercitia vicz humilitatẽ:castitatẽ:patiẽtiam:mititatẽ:aliasqꝫ oẽs virtutes natural'r ⁊ singillatim inclinate. Illud ḡ apl'i.j.Coz.xij. de gratijs gratis datis scriptũ qõ alijs sctis diuisim esse donatũ edocet vicz. Alij inq̃t p spũm dat sermo sapie.glo.in cõtemplatõe eterno⁊. Alij sermo scie.s.hũane:sicut sũt artes liberales. Alij fides in eodẽ spũ. Alij gratia sanitatũ. glo.curãdi infirmos.alij opatio ỽtutũ. glo. opatio miraculo⁊.alij ꝓphetia.glo.p̃dicere futura.alij discretio spirituum.glo.vt discernãt q̃ spũ fiant opa.alij genera linguaꝝ.alij interp̃tatio sermonũ.glo.expositio scripturaꝝ. Et pterea illud Eph̃.iij. Alios q̃dem dedit apl'os.alios euãgelistas.alios pastores.⁊ q̃q̃d est aliud gr̃e ⁊ donoꝝ:oĩa in beata ỽgine cõpletissime sunt pfecta:dicẽte angelo Aue gr̃a plena zc. Adeo q nulla ei defuerit gr̃a.qz vt dicit Damas. Ipa a nullo illustriũ vincit. Vincereꝫ aũt si in aliq̃ dono esset diminuta eius dignitas excellẽtissima. Ecce quia fecit dñs magna Marie in naturali p̃fectione.

¶ De ꝓuilegio incõtaminabilis puritatꝫ in q̃ fecit deus magna Marie. ¶ Cap.IIII.

Qrta stella dicitur in cõtamĩali' purificatõis in q̃ de⁹ fecit maxia Marie. Prio q̃dẽ qz ipsam sctificauit ⁊ purificauit in tãtũ vt nullã maculam siue originalis siue venialis siue mortalis culpe haberet. Haz ipsa ỽgo fuit ab oĩ culpa ĩmunis.vt testat Augustl.li.de natura ⁊ gr̃a di. Si inq̃t oẽs sancti interrogarent vtrũ peccauerint.respõderẽt:si dixerim⁹ qz pctm̃ nõ habem⁹ nosmet ipsos seducim⁹ ⁊ veritas in nobis non est. Excepta inquit hac sctã ỽgie scz Maria ō q̃ nullã p̃sus cũ de pctis agit hr̃e volo p̃pter bonorẽ dñi q̃stionẽ. Inde em̃ scim⁹ q ei plus gratie sit collatum ad vincendũ ex omni pte pctm̃.qm̃ cõcipere ⁊ parere meruit illum quem nullum constat habuisse peccatum Hec Aug. Unde Bonauen.sup.iij.

dist.iij.dicit se audiuisse narrari q ipsa cuidam psone reuelauit q nunq̄ reph̄debat eā cor suū in oī vita sua. ¶ Scdo maximū fecit de⁹ ꝟginē bñdictā purificādo. qz eā fecit tam sctām z in puritate sctitatis cōfirmauit adeo q nunq̄ peccare posset etiaz in mimo licet viatrix esset. Mimiruz boc ꝓuilegiū scz ipossibilitas peccādi spectat ad statū cōprehēsoz siue patrie. qz ergo bta ꝟgo ex boc q filiū dei cōcepit nō est posita extra statū viatoris: imo ipa mori potuit z ō facto mortua est. Et qm̄ vt dicit Aug. potētia moriēdi cō sequit potētiā peccādi q eodez passu currūt vt nō poti⁹ tollat potētia peccādi q̄ potentia moriendi. Dix ergo videt quō bta vir go nō potuit peccare et tm̄ potuit mori. Hz has difficultates soluit Bonaueñ. sup. iij. distin. iij. q vicz q̄ntum est de lege cōi: ipossibilitas peccādi spectat ad statū pfie. Sed nihil impedit q̄n de gra speciali id qō aliis cōiter dat in patria ꝓcedat in via illi psone ꝓcipue q in terris degens regina erat eoruz q exultant in celis. ¶ Deniq̄ de potētia moriendi z potētia peccādi nō est sic in beata virgine p eo q nō fuit decens filiū dei habere matrē imortalē cū ipse fact⁹ est mortalis. sed valde indecēs esset si haberet matrē peccatricē. Debuit ergo mater dei oīno immunis esse a peccato: z a potētia peccādi debuit esse aliena post filij ꝓceptionē. vt sicut impossibile erat matrē dei dānari: ita z impossibile foret labi. Et rō: qa dignior fuit mater xpi effecta q̄ sit aliq̄s angelus in celo. Si g angeli in celo sunt ꝓfirmati in gratia multo magis mater dei. ¶ Sed di. vnō boc q beata virgo nunq̄ peccare potuit cum in hac vita tēpestuosa fuerit: vbi tota hois vita tēptatio est. Job. vij. Milicia est vita hois super terrā. potuit ergo z virgo bta tentari saltem ab extrinseco occasione accepta p q̄nq̄ sensus vel a diabolo q̄ est mille artifex in tēptando: q etiam ipm xpm nō fuit reuerit⁹ tentare. ¶ Respōdet fm doctores cōiter q beata ꝟgo potuit q̄dē ab hoste vel ab extrinseca occasione tentari foris. sed nunq̄ ab ītra tentationis alicuius motus effectū vel incitamentū ipsa habuit. Et boc erat ex triboz causis. ¶ Primo ex fomitis ligatōe et extinctione ꝓcupiscētie que ad malū nō īcitabat. nec a bono retrabebat. vt patuit sup̄ Nam contingit aliq̄n habitum ligari ne in actuz exeat p vicium. sicut scia p ebrietatē ligatur. vt dicit phs. vij. Ethicoz. Aliq̄n p defectū naturalē vt in pueris ꝓcupia ligata cernit. Multo forti⁹ p dei donū ligat fomes. sicut in bta virgine fuit ligatus p diuinā gratiaz eius sensualitatē ab oī motu inordinato p̄hibentē. vt dicit Tho. iij. scripto sñiaz. dist. iij. ¶ Secundo igitur boc fuit ex operatōne gratie que in bonum eam ordinabat inflectibiliter z in deo lugiter cōtemplādo quietabat mentē eius z tranq̄lla deuotione etiā in exterioribz actiōibz in ipso. s. deo suspensam manere faciebat vt tota in deo viueret et tota deo plena nō nisi deū in sensibz z actibus oīa in ipm debite ordinādo sentiret. ¶ Tercio ex conseruatōe diuīe ꝓuidētie qua angelos custodes sibi taliter disposuerat vt eam custodirent ab oīni nociua materia tētationis q̄tin⁹ diuina ꝓuidētia intacta z immaculata custodiret ab oī offensa etiam cogitationū. si em̄ in ꝓmo statu hoīez deus custodiuit ab oī nociuo: multo fortius matrez suam. Magna ergo fecit deus in Maria ipsam purificando p̄missis modis. ¶ Tercio tamen sup̄ hec maximū fecit deus Maria in eius puritate quia ipsam in tantū puram fecit vt maior sub deo puritas intelligi non possit: teste Anselmo de conceptu virginali. Unde ipsam puraz fecit deus super omnes non solū homines vel terrestres creaturas. sed etiā angelos celestes z̄.

¶ De ꝓuilegio virginalis fecūdatiōis in qua fecit deus maxima ipsi beate Marie.

¶ Capitulum. V.

Quinta stella dicit virginalis fecundatio: in qua deus fecit Marie magna ꝓuilegia. ¶ Primū quia est de spiritusancto fecundata. ¶ Secundū quia sine grauamīe grauida. q̄ꝫ em̄ matres cetere in portando ꝓlem in vtero ia post pctm̄ habeāt grauamē z labore vt ōr Thob. iij. beata tm̄ virgo nullā grauedinē sensit fm Alb. sup̄ missus. hui⁹ rō ꝓma: qz ꝓcepit fm statū innocentie. i. sine corruptōne z sine pctō miraculose Mañ sic in illo statu innocētie nō fuiss̄ grauamē in matre portāte fetū: ita in bta ꝟgine Maria qz cor⁹ ꝓpriū nō grauat habentē: sicut nec fruct⁹ vnit⁹ arborē. sic natural cor pus xpi et matris eius virginis quasi vnuz

naturaliter nō grauabat. ¶ Terciū priuilegium: qz extitit sine dolore puerpa. dolor enīz part⁹ dat⁹ est mulieribus in penā post peccm cōcipientibus cū libidine. qō nō fuit in ꝑgine: quia part⁹ ꝑginis fuit miraculosus sicut et ꝓcept⁹. Unde xps sine oī lesione exiuit de vtero virginis saluo signaculo ꝑginali. qō ꝓphetauerat Ezech⁹. de clausa porta. et Esa. vij. Ecce virgo ꝓcipiet et pariet filiū ꝛc. ¶ Quartū qz ipa virgo mr lactauit filiū vbere de celo pleno, sicut canit eccl'ia. Nesciēs inqt mr virgo virū pepit sine dolore saluatorē seculoꝝ. Ipm regē angelorꝝ sola ꝑgo lactabat vbere de celo pleno. ¶ Quintū priuilegiū qp ipsa est virgo ꝑginū. qz nec ꝑmā simile visa est nec habere seqntē. ¶ Sextū: qz ipsa est ꝑgo et mr sīl et vtrūqz fuit sume meritoriū. ei⁹ em̄ pfectissima ꝑginitas fuit pfectissima integras corꝺis et corꝓis ex radice sume charitatis voto firmata. Unde dixit angelo. Quō fiet istud qm̄ virū nō ꝓgnosco Luc. j. Ex quo accipit ꝼm Aug. qp vouerat virū se nō cognosciturum. Et⁹ qz mr nitas fuit sibi sume meritoria qa de cōgruo meruit merito fidei: spei: et charitatis atqz pfundissime hūilitat⁹ fieri mr dei Ideo Lu. ij. ait, Respexit hūilitatez ancille sue. Ecce ex magna fecit dns Marie.

¶ De priuilegio diuinalis inhabitatōis in q̄ fecit deus magna Marie. ¶ Capm. VI.

Sexta stella priuilegioꝝ ꝺr diuinalis inhabitatio. qz deus ipe tota plenitudine habitauit in ꝑgine nō vno die sed nouē mēsibꝫ. Propter qō ipsa btā ꝑgo plima nomia dignitat⁹ obtinuit qz aliqn in scriptura ipsa denoīat celū: iuxta illud ps. Dns i celo parauit sedē suam et regnū ipsi⁹ oībꝫ dnabitur Celū em̄ ꝺr a celando qz ibi celat gl'ia dei et sanctoꝝ: ita in btā virgine dei maiestas celata fuit nouē mēsibꝫ vbi parauit dns sedez. i. hūanitatē xpi in q̄ requieuit et reqescit in eternū deus hō fact⁹. Aliqn denomiat ciuitas dei: iuxta illud ps. Gl'iosa dicta sunt de te ciuitas dei. et Eccl. xxiij. ait diuina sapia. In ciuitate sctificata simil'r requieui. i. in btā ꝑgine. Nam sicut ciuitas ꝺr a ciuiū vnitate: ita in btā ꝑgine fuit pleniss'ima vnio oīm potētiaꝝ aīe in deū: nec caro ꝓcupiscebat aduersus carnē. Unde Odilio in sermone. Ꝓro certo scim⁹ ait quia oīs actio Marie intēta spuit sit dño Nec em̄ est ciuitas in q̄ teste ps. magn⁹ dns et laudabilis nimis. Deniqz aliqn ipsa appellat domus: tēplū: et thalam⁹ ꝺi Sicut et canit eccl'ia. Domus pudici pectoris tēplū repete fit dei intacta nesciēs virus ꝑ. ꝓce. fi. Et ps. Tanq̄ sponsus. s. xps ꝓcedēs de thalamo. i. ꝑgine. Aliqn etiā denoīatur arca dei: thronus et sedes dei. ¶ Ex hīs et aliis dignitatis ei⁹ noībꝫ (qz mlte sunt) ob breuitatē pretermissis: ad aliqs q̄stiones viles ꝓcertamur. ¶ Prima q̄stio Utrū tanta et tali nobilitate maiestate et pfectione ac dignitate fuerit de⁹ in b. ꝑginis vtero sicut fuit ab eterno et est in celo. Ad qō rnd̄et breuit⁹ ꝓclusionē istā qp diuina nobilitas i nullo diminuta est ex eo qp hūanā naturā assumpsit in virgis vtero. Unde leo papa in sermone de circūcisiōe ait In vtraqz natura idē ē dei fili⁹ nostra suscipiēs et ꝓpria nō amittēs. Deitas etiā que illi cū pre cōis est nullū detrimentū oīpotētie subiit: nec dei forma formā serui violauit. qz sūma et sempiterna deitas nostrā q̄dem naturā assumēdo nos i suam gl'iam trāstulit. sed qō erat esse nō desiit Nec ille. Unde tota trinitas ita pfecte i btā virgine sicut in celo hītauit. Nam christus dei fili⁹ ptūc cum erat in vtero virginis ita pfecte generabat a deo patre sicut ab eterno erat genitus tanq̄ lumē de lumīe: de⁹ verus de deo vero. ¶ Item ita pfecte ꝓducebat tunc in vtero ꝑginis spūmsctm̄: et glorificabat omnes angelos ipsius diuinitatem intuēdo: et ꝓseruabat totū mūdū ac disponebat oīa q̄ volebat in mundo. et sciebat oīa q̄ sunt fuerūt et erunt: sicut in celo. et sic ꝺ alijs. ¶ Secūda q̄stio Utrū eque pfecto modo sit xps in eucharistie sacro sic̄ fuit i virgis vtero. Ꝓro q̄ q̄stione nota qp q̄uis idem corp⁹ xpi sit in sacro qō fuit in ꝑginis vtero: tamē differēter. qz in sacro est corp⁹ gl'ificatuz sub alijs spēb⁹ velatuz. In ꝑgie aūt fuit corpus mortale passibile et cū ꝓprijs q̄litatib⁹ sociatū. ¶ Item xps in instāti ꝓceptōis fuit pfectus hō cum oīb⁹ cōditionib⁹ hūanis. ¶ Respōdet ꝙ qp xps fuit in vtero ꝑgis modo mirabiliori hūliatōis q̄ in sacro. Sed i sacro est modo pfectiori dignitatis. Haz in sacro est impassibilis et īmortalis. Sed valde fuit mirū qp de⁹ in vtero virginis ad tātum se hūliaret: vt tam vilis tā puus et tā pauꝑ ap

pareret. Proinde Hiere. xxxj. Nouū faciet dñs: femīa circundabit vir. Nouū. i. admiratione dignū, Itē deus in hostia cū sit in plurib⁹ locis simul: magis appropinq̄t ꝓprietati diuini esse, q̄ ꝓriū dei est esse simt'i pluribꝫ locis ꝛ vbiqꝫ. Sed in vtero ꝯgis rōnē essendi vbiqꝫ nō obtinuit xp̄s, quia erat sic clausus q̄ non poterat esse eodē mō in alio vtero vel alibi, ergo mirabiliori mō ḧullitatis fuit in vtero q̄ in sacro. ¶ Tercia q̄stio Utrū b. ꝯgo pfectiori mō ꝛ digniori suscepit xp̄m in vtero q̄ suscipiāt fideles cōicando in sacro. ¶ Rūdet q̄ sic. ꝛ declarat rōnib⁹ ¶ Primo q̄ q̄nto ꝙs est magis dispositꝰ per gratiā ad xp̄m suscipiendū tāto digniꝰ illuꝫ suscipit. Sed ꝯgo btā fuit p̄dispositā p gratiā sup oēs. g ꝛc. ¶ Secūdo q̄ q̄ntūcūqꝫ ꝙs digne cōicet nō ꝑt euitare venīale peccatū. Sed btā ꝯgo nunq̄ etiaꝫ venialr peccauit igit ꝛc. ¶ Tercio q̄ alīs xp̄m ī cōione suscipiētib⁹ vnit xp̄s p gr̄aꝫ tm̄. sed b. ꝯgini vnitus erat xp̄s nō solū p gr̄aꝫ sed etiā p carnis assūpte naturā. Uere g gl'iosissima est Maria ꝯgo cui deꝰ inhābitādo fecit magna.

¶ Caplm. VII. de ꝓuilegio mētalis illustrationis in qua fecit deus magna Marie.

Septia stella dicitur mētalis illustratio: in q̄ deꝰ fecit Marie maxia, q̄ eius aīe potētias miro lumīe diuīe sapīe p oīa illustrauit ex ꝯbo diuino incarnato in eiꝰ vtero manente. ¶ Ubi nota plures veritates ꝑm doctores, ꝑcipue magistrū Ambrosiū Tarui sinū ordis fratrū carmelitaꝝ in suis sermonib⁹ positas. ¶ Prima veritas q̄ eternū verbum q̄ est sūma sapīa patris adeo animaꝫ ꝯginis irradiauit vt naturā oēm et spēm ac ꝓprietates ꝛ virtutes cūctoꝝ elemētoꝝ ꝛ ī eis existentiū pfectissime cognosceret. Uñ oēm naturā terre cognouit quō, s. fuerit ꝓducta: et quō diuersaꝝ spēꝝ entia sunt et ꝓducunt in ea, et q̄lis sit eoꝝ natura: vt oīm herbarū plātaꝝ: radicū: fructuū: floꝝ: ꝛ oīm lapidu: gēmaꝝ ꝛ cūctoꝝ metalloꝝ: aurī: argēti: eris: plūbi Et breuiter oīm terrenascentiū. ¶ Itē cognouit pfectissime naturā oēm aq̄ꝝ marī fluminū: fontiū: torrentiū: ꝛ oīm in eis piscium ꝛ spēs eoꝝ ꝛ oīm in aq̄ nascentiū et ō ea viuentiū. ¶ Itē oēm aerī naturā ꝛ in eo existentiū: auiū ꝛ similiū speciꝝ ꝛ volatiliuꝫ cūctoꝝ atq̄ oīm ventoꝝ ꝛ flatuū ꝛ quā virtutem habent ꝛ eoꝝ generatōez pfectissime cognouit. ¶ Itē naturā ignis ꝛ eius spere ꝛ eiꝰ ambitū ꝛ ꝓtutē eiꝰ ꝛ subtilitatē Et q̄cq̄d ē in elemētis plenissime cognouit. ¶ Secunda veritas Idē ꝓbū eternū adeo intellectū virginis illūinauit vt naturā: cōditones: ꝛ numerū oīm aīaꝝ ꝛ oīm indiuiduoꝝ aīatoꝝ: ꝛ q̄t de hoib⁹ viui erant ꝛ q̄t mortui: q̄t salvati: q̄t dānati pfectissime cognosceret. ¶ Tercia veritas Idē ꝓbū sic aīam ꝯgis illustrauit: vt oēs artes ꝛ scīas liberales ꝛ mechanicas plenissime sciret, vt patuit etiā li. vij. de hoc latissime. ¶ Quarta veritas Idē verbū sic virginē illūinauit vt naturā oīm celestium speraꝝ ꝛ distantiā orbiū lune: mercurij: veneris: solis: martis: iouis: saturni: ꝛ spissitudinē eaꝝ ꝛ influentiā ac ꝓtutū oīm stellarū firmamēti: ꝛ celi cristallini ꝛ empirei ꝓprietates pfectissime cognosceret. ¶ Quīta veritas Idē verbū sic virginē illūinauit vt naturā: virtutē: numerū: ꝛ distinctōem: officia q̄ oīm angeloꝝ ꝛ btōꝝ spirituū ordinū: seraphin: cherubin ꝛc. pfecte ꝯgnouerit. ¶ Sexta Idem ꝓbū sic ꝯginē illūinauit vt pfectissime cognosceret scām trinitatē scz quō pater a se est: filiꝰ quō a patre generat: ꝛ spūssā ctus ab vtroq̄ quō ꝓcedit. ¶ Septia Idē ꝓbū sic ꝯginē illūinauit vt naturā: numerū: officia: penas q̄ oīm demonū, ꝛ q̄t aīe sunt in iferno vel purgatorio vl' alibi ꝛ q̄les penas patiant: ꝛ oīm vitioꝝ grauitatē ꝛ debitā penā pfecte ꝯgnosceret Et vt breuiter singula cōprehēdā: oīm rex tā supnoꝝ q̄ infernoꝝ tā exterioꝝ q̄ interioꝝ pfectā cognitionē būane nature possibilē hec ꝯgo a suo dilecto filio plenissime suscepit. ¶ Ue aūt ꝓpitates ꝓsuadent rōnib⁹ talib⁹. ¶ Prio q̄dē q̄ mr̄ dei oī gr̄a plena fuit. g ei nullū bonū defuit. Ceterꝝ em̄ p ptes: marie ꝯgo se totā infludit gr̄e plenitudo. vt dic Hiero. ser. de assū. Sz q̄ oīs scīa est de nūero bonoꝝ bonoꝝ bilīū. vt ꝺr. j. ꝺ aīa. g oēm scīaz habuit. ¶ Cōfirmat. q̄ oēs docto. ꝓcedūt q̄ mox vt ꝯgo cepit eē mr̄ dei: ī eā oēs gr̄e possibiles būane creature cū bñdicto ꝯbo pīter descēderī. iuxta illd Sap. vij. Uenerī mihi oīa bona pīter cū illa. s. sapīa ꝺi pr̄is. vñ itellectꝰ seraphin ꝯgscit naturā sui ordis. silr ꝛ de alīs. etem̄ singlī ꝯgscūt naīaz ꝯpaz: ripi naīaz celi ꝛ planetaꝝ stellaꝝ ꝛrestriūqꝫ ꝛ aialiū: aut

oīes aut aliq. Quid g obstat q; btā virgo in lumīe Jesu q illūinat oēm hoīem venientem in hūc mūdū: vt scribit Joh.j. in ipo lumine in q oīa relucēt ipsam plenissime inhabitāte: oīa cerneret t nosceret. Sicut eī in lumīe solis multa videnť q sine minime viderenť. qz lumē vt ōz.ij. de aīa. facit potētia colozes actu colozes .i. actu visibiles. ita in luce diuina videnť occulta nobis. vñ Brego. Quid est qō non videant q videntē oīa videt. ℣ Alia rō. quia si de q min; videť ieſſe et ineſt: t de q magis.ij. Thopicoz. Sed legim; aliquos etiā infideles vt Aristotelez t pbos alios habuisse sciam rerū naturaliuz pmultaz. Aliqs aūt sctōs legim; in ifantia mirabili lumīe plustratos vt Johem baptiſtā. Nicolaū zc. Alios q3 futuroz noticiaz p visiōes t reuelatōes suscepisse. vt patz de pbetis: aliosve certificatos de btitudīe cōsequnda. Quid g mirz si btē pginī q fuit mr ōi t dña omniū sanctoz t creaturarū oīs grā alijs p partes pcessa ipsi plenissime et glioſe fuerit accōmodata. patz ergo qm fecit dominus Marie magna.

¶ Capitulum. VIII. de pzullegio maternalis dignificatōnis in qua fecit deus magna Marie.

Octaua stella dicit maternalis dignificatio. Nā deus btām pginē ptulit dignitate maternitatis triplr. Uñ fecit ei maxia un pulegia. ℣ Primo qz fecit eā matrē dei quo maior esse nō pōt ſm Albertuz sup missus ē. et alios pcozditer doctozes. Nā aliq sūt creature q p pcipuo habēt pulegio q sunt serui dei dilecti: vt angeli. Aliq zo vt sint serui et amici dei: vt sunt boni xpiani. iuxta illud Joh.xv. Jā nō dicā vos seruos sed amicos zc. Et itez. Uos amici mei estis si feceritis q pcipio vobis Et tales etiā dicunť fratres dei t filij dei p adoptōis grāz. Joh.j. Quot quot aūt receperūt eū dedit eis ptātem filios dei fieri zc. Et ca.xxi. Uade t dic fratribz meis. i. aplis t discipulis. Hz boz oīm maximū est esse matrē dei ſm naturā a deo assumptā. Unde Ansel. dicit: solū de sctā maria virgine pdicare q dei mater est: excedit oēm altitudinez q post deū dici vel cogitari pōt Hec ille. Rō: quia esse matrē dei ſm naturā nō solū claudit in se esse amicū vl' amicam: filiū vel filiā dei t silia p grām adoptiuā: eoq nō aliter fieret mr dei. Insup notat q sit genitrix t origo dei ſm eā naturaz ſm quā deus est nat; ex ea. i. ſm hūanitatē. Frater aūt vel fil; dei aut amicus et talia nō dicunt originatōem psil'em. In cui; signū deus pcepit honozari patrē t matrez p alijs. s. fratribz t amicis. qz mai; est esse matrē p alijs Et hoc maximū pcessuz est beate virgini et datū. vt. s. sit mater dei naturalis. ℣ Secundo in hac dignitate vl' platiōe maternitatis fecit deus maximū btē virgini. qz eā fecit et voluit vt sit mater oīm xpianoz i grā existētiū siue toti; ecclesie christiane vt lati; patuit li. ix. pte. ij. arť. ij. Preterea pō. ait. Mater syon dicet hō: t hō nat; est in ea t ipse fundauit eā altissim;. Scōm eī trāslationem lxx. iterp tū quā sequit btūs Aug;. sup psalteriū: hec locutio est obscura. t pōt sic exponi. Homo dicet syon mater. Sed videndū est q; est iste hō q dicit: et cui syon dicit. t ō q matre dicit. Est aūt hō iste dñs Jesus deus t hō q nat; est in ea matre q est zgo: et ciuitas dei ōz. t ipse idem hō est altissim; de; q fundauit eā ciuitatē. i. matrē suā in q habitauit. Si qris: cui syon dicit. Rñdeť q syō spūali. i. ecclie. Interp tať eī syon specťatio In eccľia aūt speculamur deū p fidē. Quid aūt dicit iste hō Jesus syon. i. eccľie. Rñdeť illud mater. s. est tibi: patrē hēbas miscōiaz deū. accipe t matrē miscōie reginam. Ecce mater tua o syon o ecclesia. q est mater mea naturalis: volo vt sit et tua mater spiritualis. Sed quia indeus pfidus nullo modo vult hoc credere q ipsa sit mater dei et hominis. Et ſm hoc dicit trāslatio nostra que fuit beati Hieronimi Nunquid syon dicet homo id est nunquid ipsi syon id est iudeorum synagoge dicet homo quicunq qntūcunq singľaris pdicator t doctor vt ad credendū possit inducere syon. i. synagogā iudeoz: cui; cultus erat in tēplo. quod qdem tēplum erat ibi id est in syon materiali. Nunquid dicet istā veritatē mirabilez: vt credat eam quam veritatē subdam. quasi di. non. Nā neq Petr; apľus neq paulus vel alij aplī: neq ipse xps. quia xplus iudeoz nullo mō vult credere hāc veritatē vicz hō christus nat; est in ea ciuitate dauid. i. in btā virgine Maria. Et ipse q nat; est in ea christ; est ille altissimus deus q fundauit t creauit

eam, ꝓpter quã incredulitatẽ populus iude orũ damnat. Est itaq; btã virgo mr̃ oĩm electoꝝ: mater inquã spũalis, qz ipsa oẽs genuit in esse spũale, i. in esse gr̃e p filiuꝫ. Et ideo ipsa dicit mater gr̃e z mater miscõie: vt canit ecclesia. Et sicut ipsa peperit oẽs in matris doloribꝫ cõpatiẽdo filio iuxta crucẽ. Unde Esa. vl. ca. Parturiuit syon filios suos, i. beata virgo q̃ speculabat mysteriuꝫ passionis christi. Syon eñ speculatio interpretat: pturiuit summe cõpatiendo in doloribꝫ filij, sic exponit Albert⁹ sup missus ẽ. Oẽs igit̃ xp̃iani in q̃cũq; necessitate debẽt ad ipsam matrẽ recurrere q̃ sup oẽs affectuosi⁹ salutem z oñe bonũ pp̃li xp̃iani pmouet. Nam q̃uis amoꝝ patris ad filiũ sit solidioꝝ, amoꝝ tñ matris est tenerioꝝ, vt patꝫ. ix. Ethicoꝝ. Et ideo puulus magis recurrit ad matrẽ p his que vult petere q̃ ad patrẽ. qz exp̃it magis a matre obtinere. Hic nobis, p gr̃a z miscõia recurrendũ est ad matrẽ miscõie in oĩ necessitate, vñ Bern̄. In piculis: in angustijs iuoca Mariã ⁊c. ¶ Tertio i hac dignitate maternitat̃ dee⁹ fecit maximuꝫ marie. qz eã fecit matrẽ oĩm beatoꝝ celestiũ et angeloꝝ. quia oẽs ab ea acceperũt esse gl̃ie z bt̃udis celestis. qz oẽs non tñ beati in celo sed z angeli nõ nisi p ꝯgnitionẽ fidei xp̃i z ei⁹ mr̃is sunt gloriã adepti. vt dicit Bern̄. sup illõ Jone j. ca. Propter te orta est hec tẽpestas. sic̃ patuit li. v. pte. j. ar. iij. ca. j. Et ideo Eccl̃i. xxiij. in pson̄a bt̃e ꝙginis scribit. Ego feci vt oriret̃ in celis lumẽ indeficiẽs. s. gl̃ie. Ecce patet quia fecit dñs Marie magna in materna plationẽ ⁊c. cum eã voluit vt oĩm bonorũ mater sit. sicut z Sap̃. vij. scribit̃. Et oĩs gratie z gl̃ie nõ solũ create sed insup ipsi⁹ increate. i. dei ⁊c.

¶ De puilegio hoc q̃ mũdus saluatus est mediante btã Maria matre dei. Cap. IX.

Una stella dicitur mũdi saluatio, ꝺa mundus p btãm virginẽ est recupatus a pditione z saluat⁹, vñ ipsa merito dicit̃ saluatrix seculi, sicut z christ⁹ eius fili⁹ oꝝ pcellẽtissime saluatoꝝ mũdi. Et nota q̃ seculum siue mũdus tot⁹ pcipue tripl'r siue tribꝫ modis ẽ saluat⁹ a pditõe p b. ꝙginẽ. Et ꝑm hec tria pcipua puilegia data sũt in hoc a deo ipsi b. virgini. ¶ Primo ꝺẽ, qz gr̃am pditã in mũdo ipsa sola ꝙgo ꝑma oĩm inuenit et mũdo recupauit sine q̃ gratia nõ põt salus esse. Et idcirco angelus eidez ait Lu. j. Ne timeas Maria inuenisti gr̃am apud deũ. s. quã primi parẽtes pdiderũt. ¶ Sed di. Tñ Adam gr̃am pditã p pctm̃ recupauit p pniaz, vt oꝝ de pe. di. j. sicut ꝑml. Silr̃ z scti patres i veteri testamẽto vt Abraã z Moyses legunt apud deũ gr̃az iuenisse. ¶ Deniq; angeli prius q̃ b. ꝙgo i rẽ gr̃e venerũt cũ. s. a ꝑncipio fuit eis collata gr̃a. Quõ g̃ ipsa btã ꝙgo oꝝ ꝓpr̃ijssime inuetrix gr̃e. ¶ Rñdet ꝑm Antho. in. iij. pte summe q. Adã z si p pniam recupauit pditã gr̃am: h tñ p se nõ p genere humano toto, sic z Abraã z pres ve. test. Angeli aũt nõ dicunt̃ gr̃am inuenisse, qz nõ pditã gratiã recupauerũt: sed a ꝑncipio acceperũt collatã. Btã aũt maria ꝙgo pditam a genere hũano gr̃am inuenit et recupauit, p oĩb⁹. qz per eã oẽs gr̃am saluificã rehabuerunt ꝙtualr̃ p filiũ ipam nob̃ afferẽtẽ. Unde Aug. in ser. de natiuitate ꝙgis dic̃. O b. maria q̃s tibi digne iura gr̃aꝝ et laudũ pconia valeat ipẽdere q̃ tuo singl'ari merito mũdo succurristi pdito ⁊c. ¶ Scdo p ꝙginez pdit⁹ mũdus ẽ saluat⁹, qz tot⁹ mũdus in tenebris erroꝝ posit⁹ p ꝙginẽ bñdictam ꝑmo oĩm lumẽ salutifere fidei accepit sine q̃ fide nõ põt esse salus: teste apl'o Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. ꝓpter qõ b. ꝙgo ꝓpr̃ijssime oꝝ illũinatrix seculi. Haz et maria illũinatrix vno mõ interpretat̃ ꝑm Hiero. Et declarat̃ sic. Nã p illã tubã Johis baptiste dicentẽ Ecce agn⁹ dei ⁊c. Andreas credidit Per andreaz petr⁹ credidit, p petrũ roma, p romã credidit vniuersus mũdus, g̃ a ꝑmo ad vltimũ p Johãnem credidit vniuersus mũdus. Sed dic mihi a q̃ Johes lumẽ accepit nisi a btã virgie q̃ solẽ xp̃m portãdo in vẽtre elizabeth visitauit et Johem sctifficauit z illũinauit, g̃ tot⁹ mũdus p ꝙginẽ lumẽ fidei accepit z salutez. ¶ Itẽ mũdus tot⁹ ydola adoraãs diuersa errabat, p apl'os aũt ad verã fidẽ ꝓuersus ẽ, sz apl'oꝝ mgr̃a et doctrix erat b. maria. igit̃ ⁊c. Unde de ipsa canit eccl̃ia. Gaude maria ꝙgo cũctas hereses sola iteremisti i vniuerso mũdo, s. p ꝑdicatoꝝ discipl'oꝝ. ¶ Nec obstat q̃ antea patres vete. habuerũt fidẽ salutiferã de xp̃o, ꝺa z hec eis data est in merito puiso a deo ex futura xp̃i incarnatione de virgine. ¶ Tercio quia

p virginē z ipa mediāte mundus redēpt⁹ ex dānatiōe extitit. vt sicut canit eccl'ia Femia id est Eua dānauit: ita femia, i. Maria saluauit. Proinde fm Alber. super missus est hoc ꝓuilegiū magnū soli attribuit Marie. qz ipsa est adiutrix redēptōis būane z mediatrix. Tū qz xps fm diuinitatē solā pati nō potuit vt sic redimeretur hō. sed ī carne de virgine sumpta passus est. Ipsa ꝙ virgo beata ꝓtulit p̄ciū nostre redēptōis, i. carnē xpi afflictā z sanguinē effusum p nobis. Tū ꝙz qz ipsa sola cū xpo p nobis patiēte cōpassa est: z sibi soli cōicatio passionis donata est. Quod sic declarat. Cōicatio passiōis duo importat, scz fidē crucifixi dei et hois: z p se passionē ex cōpassiōe patiētis. Et sic fuit q̄druplex diuersitas respectu dīnice passiōis. Quidā em̄ nec fidē nec cōpassionē de christo habebāt: vt infideles: blasphemātes: z demones. Quidā habuerūt cōpassionē sz nō fidē diuīitatis scz apl'i: qm̄ oēs scādalū passi sunt. Et mulieres q̄by dns dixit Filie hierusalē nolite flere sup me zc. Lu. xxiij. Quidaz habuerūt fidē vel cognitionē sed nō cōpassionē vt angeli z patres in limbo. Sola aūt beata virgo habuit fidē z cōpassionē p se, z sic solius est hoc ꝓuilegiū. Dñ sicut tot⁹ mūdus obligat deo p suā passionē: ita obligat dñe p cōpassionē. Nec obstat illō Esa. lxiij Torcular calcaui solus et de gentib⁹ nō est vir mecū. qz solū excludit viros: nō btāz virginē q̄ fuit mulier. Unde magna fecit deus Marie in mūdi saluatiōe. qz ipsa grām mūdo recup̄auit: ipsa mūdū illūinauit: ipsa mediante būanat⁹ xps redemit mūdū.

¶ Cap'lm. X. de ꝓuilegio repletiōis z exuberationis donoz spūsancti in btā mar'ia et q̄z maxima in hoc eidem sunt collata.

Decima stella dicit donoz exuberatio: in qua deus fecit vtiq; maxima Marie. Primo qz eam oī dono, ss. z oī gra repleuit. ¶ Scdo insup qz ipaz adeo celestib⁹ bonis impleuit vt de plenitudīe ei⁹ tot⁹ mūdus accipe possit et habere grām. Idcirco Bern. ait. Queram⁹ inq̄t fratres grām p Mariā: q̄ sic querit inuenit z pulsanti aperiet. Ipsa em̄ omnib⁹ oia facta est: omnib⁹ sinū miseri cordie apit: vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi, eger curationē: captiu⁹ redēptōez: tristis cōsolatōem: pctōr veniā: iustus grāz: angelus leticiā: filius dei carnis substātiaz: denicz tota trinitas gl'iam. Hec ille. Tercio quia de⁹ nullū donū spūale z nullā grāz in mūdo haberi voluit q̄n per man⁹ Marie trāsierit, vt dicit Anselmus, ꝓpter quod ipsa ab ecclesia honorat⁹ dignissimis nominibus adid ꝓtinentibus.

¶ Primo quia dr porta celi.
¶ Secūdo quia dr fenestra celi.
¶ Tercio quia ianua regis alti

Primo inquā ipsa dr porta celi Unde canitur Aue maris stella dī mr alma atq; semp virgo felix celi porta. Hoc aūt idcirco vt dicit Alber. sup missus est. ca. cxcj. qz inq̄t per virginē exiuit in mūdum q̄cquid vnq̄z gratie creatū vel increatū venit vel venturū fuit. Ipsa em̄ oīm bonoz mater est z mr gratie z mater misericordie. Ideo porta celi denominata est. qz per ipsam intrauit q̄cq̄d de terris in celos ascēdit z ecōuerso. Proprietas em̄ porte est iportare et exportare. Hec Alber. ¶ Dz dī. Tamē etiā penitētia dicit porta celi z mādata dei z crux xpi. quō ꝙz attribuit beate virgini vt dicat porta celi. Respondet fm eundem Albertū q; exq̄ ꝓprietas porte est importare z exportare. penitentia aūt z mādata dei nō exportāt sed tm̄ important in celum: ꝓpter quod dicunt porta celi. Beata virgo aūt vtrūq; facit: ergo magis proprie dicitur ipsa porta celi. Crux xpi christi bene etiam dicit porta. Unde legit q; in templo fuerunt duo ostia que simul aperiebant et simul claudebant: ita in celo hec duo ostia crux vel ipse christus et Maria.

¶ Secundo ipsa virgo dr fenestra celi, quia fenestram intrat lux: ita p virginē lux de celo christus intrauit in mundū. Et ipsa lux q̄ de terra, i. de btā virgine orta est fm carnez: penetrauit celum, et sic ipsa virgo est lux illuminans celum z etiam mūdum. ¶ Tertio quoq; dicit ianua regis alti, quia ipse rex regum per ipsam venit in mundū. merito ergo canit ecclesia de ipsa Intrent vt astra flebiles celi fenestra facta es. Tu regis alti ianua z porta luc⁹ fulgida vita data per virginem gētes redempte plaudite. Hec fm Albertum.

¶ Capitulū. XI. de ꝓuilegio superaltationis beate Marie virginis in qua fecit deus in ipsa magna.

Undecima stella dicit superexcellēs exaltatio in q̄ deus ꝑgini fecit magna, qz super oēs choros angeloꝝ z sup oēs ordines creaturarū celestiū et terrestriū exaltauit vt ipa sit regina angeloꝝ et gl̄iosa dña oīm creaturarū: mūdi aduocata: btōꝝ gloria: ac oī laude dignissima: oī dignitate p̄cellētissima. vt patuit de boc li. x. vbi de assumptōe z gl̄ificatione atq; superexaltatōe z celesti dignificatione actū est. Uñ canit de ipsa ecclesia. O gl̄iosa dña excelsa sup sidera q̄ te creauit ꝑuide lactasti sacro vbere.

¶ Caplm. XII. de ꝓuilegio vniuersalis veneratiōis beate Marie in qua fecit de⁹ magna beate virgini.

Undecima stella dicit ꝓ vl̄is veneratio in q̄ fecit deus virgini magna, qz fecit vt totum vniuersum ipsam veneret z laudet tam in terra q̄m in celo. Uñ ipsa ait Luc. ij. Ecce em̄ ex hoc btām me dicēt oēs generatōes. Itē Prouerb. vl. Uiderūt eā filie syō. i. ani me sctē z btissimā p̄dicauerūt: z regie laudauerūt eā. ¶ Ut aūt enūerem⁹ rerum genera Primo nota: trinitas de⁹ eaz veneraī est et bñdictā p̄dicauit qñ p̄ missum Gabrielē archāgelū ipsam salutauit di. Aue gratia plena dñs tecum: bñdicta tu in mulieribus. Secūdo dei filius xp̄s veneraī est eā summa reuerētia: tam in vita: qz erat subdit⁹ ei Lu. ij. et hoc in oī obsequio vt fili⁹ bon⁹ matri: q̄m in morte sua. qz pendens in cruce: vice sui discipulū predilectū eidē cōmendauit in obsequiū: solaciū: ac venerandū seruitiū: di. Ecce mr̄ tua Joh. xix. Deniq; ipse christus btificauit eam in p̄dicatōne qñ mulier quedam de turba exclamauit di. Beatus venter q̄ te portauit z vbera q̄ suxisti. Naz mox subiūxit xp̄s Quinimo: btī q̄ audiunt verbū dei z̄c. Ubi tripliciter eaz btificauit. ¶ Primo qz in vtero xp̄m portauit. Secūdo qz eū vbere ꝑgineo lactauit. Tercio qz verbū dei audiuit z custodiuit. Prima duo insinuanī cū dixit Quinimo. vbi q̄ ad vtrūq; cōfirmat dicta mlīeris. s. Btūs vēter q̄ te portauit: ecce p̄mū. z vbera q̄ suxisti: ecce secundū. Tercū cū subdit Btī q̄ audiūt verbū dei. qz beata virgo ꝑfectius pre oīby audiuit z seruauit verbum dei. ¶ Tertio btām virginē venerata est creatura angelica z veneraī. ¶ Prio q̄dem in salutatione qñ angelus reuerēter salutādo eā adorauit di. Aue gra plena. ¶ Scōo i natiuitate xp̄i qñ multitudo angeloꝝ cecinit di. Gl̄ia i excelsis deo z̄c. ¶ Tercio in sui assumptione. vñ canit ecclesia. Assumpta est Maria gaudēt angeli laudātes bñdi. dñm. ¶ Quarto tpe pestilentiali Rome cū btūs Grego. imaginē ꝑginis ante ꝓcessionē deferri faceret: visi sunt angeli canētes in ei⁹ laudē Regina celi letare alleluia. ¶ Deniq; angeli mali eā cogunt venerari in tantū: vt audito solo ei⁹ noīe cogant effugari. sīē patuit li. vj. Berñ. Ubi nomen Marie inuocaī demonū nocumentū effugaī. qz maria terribilis vt castroz acies ordinata describiī. et de hoc eodē libro patuerunt miracula. ¶ Quarto btām virginē veneraī oīs generatio hūana. ¶ Prima q̄dem generatio iudeoz. sicut patz de Josepho q̄ ꝓmia bona scripsit in li. antiq̄tatuz de xp̄o. z vt s̄ scriptū est dñs Bonauen. dicit q̄ iudei asserūt beatā ꝑginē fuisse pulcerrimā. z hoc mirū in ea: q̄ a nullo viro potuit cōcupisci. ¶ Secūda generatio machometistaz. qz in alkarano. i. lege eoz laudaī virgo beata. vt patuit li. ij. ꝑte. iij. arti. ij. c. iij. Et Anthoninus florētin⁹ in. iij. ꝑte sue summe scribit q̄ saraceni z thurci beatā virginē in tēplis suis adorāt z ei thurificāt. z nomen ei⁹ in tāta reuerētia est apud eos q̄ blasphemātes eam graui pena mulctanī. ¶ Tercia generatio latinoz gētiliū. vt patz de Virgilio q̄ scribit in li. buccolicoz Egloga. iij. ꝑ. Jā redit z virgo redeūt saturnia regna. ꝑ. Jam noua ꝓgenies celo demiī alto. ꝑ. Nate mee vires mea tu potentia solus z̄c. Quānis aut̄ btūs Hiero. dicat Virgiliū nō bec intēdisse de christo. tñ possibile est q̄ sicut etiaz cayphas ꝓphetauit de salute mūdi p̄ mortem xp̄i futura di. Expedit vt vnus hō moriaī p̄ ꝓpło. licet hoc nō intēderit nec intellexerit. ita z Virgilius de xp̄o z matre ei⁹ bñ dixerit. vt sentit btūs Aug⁹. Ouidi⁹ quoq; poeta in li. de vetula ait O virgo felix: ꝑgo signata p̄ stellas Quis mihi tantū det viuere vt dign⁹ possim laudū tuaz ferre p̄conia Nā nisi tu fores de⁹ nō sumeret carnē. ex te hic de⁹ oīpotēs. Nō tñ credit Ouidiū illū librū fecisse. sed aliquē fidelē Ouidio intitu

lādo. Fuerūt etiā sibille gētiles q̄ plūma scri
pſere de xp̄o ⁊ mr̄e ei⁹ laudatoria: p̄dicendo
xp̄m Jesum dei filiū nasciturū de ꝟgīe īma
culata. De oēs sibille ſm Jſiō. li. etbimo. at
q̄ Lact. in p̄mo li. diuīaꝝ īnſti. fuere decem
¶ Prima pſica q̄ fuit de pſis. ¶ Secūda libi
ca. ¶ Tercia delphica ī tēplo delphici apol
linis genita: q̄ añ troiana bella vaticinata ē
cui⁹ plūmos ꝟsus opi suo Homer⁹ īseruit
¶ Quarta chimeria in vtalia. ¶ Quinta he
rictbrea q̄ vt Aug⁹. meminit. xviij. li. ō ciui.
dei ꝟsus q̄sdā cōposuit de fine mūdi q̄z pri
me lr̄e iūcte sonāt Jesus xp̄s filiꝰ dei salua
tor. Dicta est añt berictbrea. qz in eadē īsu
la ei⁹ inuēta sunt carmina. ¶ Sexta samia a
samo īsula cognoīata. ¶ Septūma cumana
q̄ est cumea de q̄ Virgili⁹ in Bucolicis
li. v. recolit. ¶ Octaua eleſpōtina in agro tro
iano nata. ¶ Nona phrigia. ¶ Decīa tiburti
na q̄ oēs diuīitatē xp̄i ⁊ ei⁹ natiuitatē ex ꝟgi
ne btā cōmēdādo p̄ longa añ tpa p̄phetaue
runt. q̄z dicta singulaꝝ qz lōgissimū foret h̄
scribere: saltē sufficiat hic inseruisse p̄phiam
sibille delphice q̄ ⁊ in castro papiēsi scripta
boc mō ꝓtinet In vltīa inq̄t etate hūana
bit de⁹ ⁊ hūiliabit. ples diuīa: iūget hūani
tati deitas ⁊ puellari officio educabit de⁹ et
hō. Signa p̄cedēt apud iudeos: mulier ve
tustissima scz Elisabetb puer. ꝓcipiet. stella
orbis mirabit: ducatuꝫ p̄stabit. s. magis: ad
ortū. s. xp̄i: bic hūs pedes. i. annos. xxxiij. et
pollices sex. i. mēses: eliget sibi de piscatori
bus nūer. duodenariū: vnūq̄ diabolū. s. iu
dam. Nō in gladio bello ve eneadē vrbez. i.
romā: regesq̄ subīiclet Sed in bamo pisca
toris in deiectiōe ⁊ paupie supabit diuitias
⁊ cōculcabit supbiā: morte p̄pria mortuū su
scitabit: ⁊ cū mactabit viuet ⁊ regnabit: bo
nos iudicabit ⁊ malos. ¶ Hinc q̄tuor aialia
id est euāgeliste surgēt in testimoniū sectan
tes iusticiā legēq̄ irrep̄hensibilē. huic ꝓtradi
cet bestia. i. antix̄ps simulq̄ abomīatio spu
me draconis. i. machometus. Et surget stel
la mira. i. Paulus apl's: hūs imaginē q̄tuo
or aialiū. i. euāgeliū q̄tuor euāgelistarū: Da
naos. i. grecos illūinabit. Homē agni vsq̄
in finē seculi p̄ducet Erit añt bestia horribi
lis. i. machomet⁹ ab oriēte veniēs cui⁹ rugi
tus vsq̄ ad gentes punicas. i. affricas audi
etur. cui⁹ capita. vij. sceptraq̄ īnumera. pe
desq̄. 663. glo. 663. āni. Reges añt ⁊ optima
tes erūt in sudore terribili. et nō diminuent
pedes ei⁹. i. annos Stelle q̄z due. i. ordo mi
noꝝ ⁊ p̄dicatoꝝ ꝓsiles p̄me stelle. i. paulo: i
surgēt ꝓtra ip̄m et nō obtinebūt vsq̄ dū ve
niat abominatio ⁊ volūtas altissimi ꝓsume
tur. Hec sibilla p̄tacta. q̄. p̄phia habeť sc̄pta
etiā in libro ꝓfozmitatū. ¶ Quarta p̄ter hec
generatio x̄pianoꝝ laudat ⁊ venerať beatā
virginē inter q̄s tam boni q̄z mali: tā hereti
ci q̄z scismatici solēt plerīq̄ venerari: ieiunā
do sabbatū vel vigilias festiuitatū ei⁹ in ho
norē ip̄sius. Et certe multi videnť magꝭ ha
bere btāz virginē in veneratōe q̄z dūm xp̄m
magis ex simplicitate moti q̄z scia: licet non
deberet fieri. qz tñ honoz matris in filiū re
dundat: patientiā bz xp̄s hui⁹ simplicitatis
ſm Anthoninū florēn. vbi s. ¶ Denīq̄ vni
uersal'r oīs generatō filioꝝ eccl'ie iustoꝝ vir
ginē btām venerať ⁊ laudat. Nā eccl'ia q̄ti
die horas canonicas ꝟgīs dicit. Et sunt ī p̄
cepto ip̄e boze btē ꝟgis sicut ⁊ canonice ho
re maiores q̄ ad obligatos. Itē p̄ totū orbē
q̄ ciuitas nō habeat eccl'iam ⁊ vtiq̄ solēnio
rem in noīe btē ꝟgis fabricatā. Certe in or
be nec in noīe saluatoris: nec in honore ali
oꝝ sc̄tōꝝ repiunť eccl'ie in tāto nūero. ¶ Itez
q̄s sc̄tōꝝ habet tot festiuitates p̄ circulū an
ni sicut b. ꝟgo. Denīq̄ sc̄ti doctores de nul
lo sc̄tō cōperiunť edidisse tot sermōes sicut
de btē ꝟgis laudibus. Oīs itaq̄ generatio
hūana ipsam venerar: imo insup ⁊ oīs crea
tura ad eius oris ip̄erīū obedit: qz dña ē to
tius mūdi. Et nos ḡ charissimi eam venere
mur: ipsam deuote laudem⁹ di. Vere bea
ta: vere gl'iosissima: vere felix es o sacra vir
go maria ⁊ oī laude dignissima. qz ex te or
tus est sol iusticie xp̄s de⁹ nr̄. O tu itaq̄ san
ctissima: ab eterno p̄electa: virgo purissima:
omni decore ꝟtutū adornata: deo fecūda et
inhabitata: lumīosa ⁊ mr̄ dignissima. O tu
saluatrix̄ secli spūsc̄tō plenissima: sup oīes
angelos exaltata: te laudam⁹: te deuote coli
mus: te hūliter petim⁹: vt apud p̄dulcē tuū
Jesum cū q̄ regnas in eternū nobis īpe
tres btūdinis gaudiū Amē.

¶ Pars secunda libri vndecimi de ꝓpile
gijs siue gratijs ⁊ excellentijs btē marie vbi
applicať tbema quod applicari p̄t ⁊ cōcer
nit festum Marie de niue.

O Eus fecit magna

inscrutabilia q̄ p̄cipit niui vt descendat sup terrā Job.xxxvij.ca. Tāta est excellētia beatissime ꝑginis:tā magna et inscrutabilia ei⁹ glorioſissima ꝓuilegia vt in laude ei⁹ deficiant oēs lingue scripture et sil'itudines. Vñ Hiero.in sermone de assumptione dicit sic. Quid nos tātilli:q̄d actōe pusilli in ei⁹ laudibꝰ referamus:cū si oīm nostrū mēbra verterent in linguas:eaꝫ laudare sufficeret nullus,altior celo ē de q̄ loq̄ nitimur,abyſſo p̄fundior cui laudes dicere conamur. Vñ si celū te appellem:altior es,si matrē gētiū dicam:excellis,si formā dī appellē digna exist̄. Si aūt dñaꝫ angelorꝫ vocē:p oīa cōprobaris:Quid igit̄ de te digne dicā:nescio. Hec Hiero. Ideo spūſſctūs p ora ꝓphaꝫ eā cōmēdat:nō solū verbo:verūetiā signis z sil'itudinibꝰ. Quia ꝑo nulla ſimilitudo gaboli ca pfecte sufficit ad ei⁹ excellētiā exp̄mendā. ideo ad ei⁹ laudē m'te inducunt metbapbore. Aliqñ em̄ figurat a natura celesti vt solis:lune:z stellaꝫ.Cañ.vj. Que est ista q̄ p̄gredit electa vt sol:pulcra vt luna zc. Aliqñ a natura inferiori in sil'itudine cedri libani:palme:cipressi zc. Eccī.xxiij. Quasi cedr⁹ exaltata sum in libano zc. ¶ Aliqñ ꝑo a natura media:vicz nube vl' aurora. Eccī.xxxij Solē nube tegā.vel niuis etiā sicut patz in p̄misso themate. Sed qm̄ sctā mater ecclia solet annuatim solēnisare ad bonorē btē virginis diē festū q̄ dr Marie de niue,in memoriā vicz illi⁹ miraculi qñ in estiuis caloribus.s.mēsis augusti die.v.rome eccliam sibi fabricādaꝫ btā ꝑgo p niues voluit demōstrare,Hoc aūt miraculū est descriptū li.xij pte vi.ca.vj.miracl'o.v. Igit̄ p ista solēnitate cōuenīēter applicari pōt thema p̄acceptū In cui⁹ ꝓbis btā virgo Maria tripliciter cōmendat.

¶ Prīo a grōsa ꝓuilegiorꝫ magnificatiōe.

¶ Secūdo a ꝓtuosa niuiū assimilatiōe.

¶ Tercio a viscerosa boīm miseratōe.

Primo q̄dem a gratiosa ꝓuilegiorꝫ magnificatione:cū dr.dei⁹ facit magna inscrutabilia. Vere maria inscrutabilia fecit de⁹ ī maria cum eā fecit ꝑginē matrez dei z sup oēm creaturā sublimauit multipliciter, vt patuit in pte p̄ma hui⁹ libri,vñ Origenes ī Omelia sup illud Lu. Cum esset desp̄sata zc, dicit sic, O magne admiratōis gratia,O ineffabilis suauitas,O ineffabile sacramētum Ipsa est eadē mater:ipsa est eadē virgo ipsa genitrix z ancilla:ipsa est q̄ genuit deuz z boīem,q̄s vnq̄s audiuit talia:q̄s vnq̄s potuit vt virgo esset z mater:īmaculata mater et īcorrupta:mater vnigeniti filij dei dñi nostri Jesu xp̄i q̄ est in celis ſm diuinitatē in sinu patris:z est in terris ſm carnē in sinu matris,in celis de patre sine matre generatus: et in terris de matre sine patre genit⁹. Hec Origenes. Ecce g̃ merito cōmēdat virgo q⁹ de⁹ fecit in ea magna z inscrutabilia. ¶ Secūdo cōmēdat btā virgo in p̄misso thematе a ꝓtuosa assimilatōe niuiū:cum dr q̄ p̄cipit niui.i. Marie. Merito nēpe btā virgo p̄figurata z eiaz miraculose demōstrata est p niues ꝓpter ei⁹ virtuosas ꝓprietates z sil'itudines plures. ¶ Primo q̄dē:qr nix est cādidissima z albissima rerū oīm in q̄ significat puritas btē virgis excellētissima. ¶ Secundo nix est frigidissima:in q̄ significat virgīalis castitas illibate Marie ꝑginis:p quam ab oī ardore concupie fuit aliena. ¶ Tercio nix est faciliter liq̄scibilis et resolubilis: in q̄ significat btissime virgis charitas p̄cellentissima p quā aia eius total'r fuit liq̄facta in deū z p banc facillime mouet ad p̄timis.i. bomibꝰ subueniendū. ¶ Quarto nix in supnis nascit̄ z p paruas q̄ntitates descēdit, in q̄ significat q⁹ licet btā ꝑgo fuerit altissima z ei⁹ continua ꝓuersatio in supnis,Tñ erat virgo būillima z sui reputatōe pua.nam cū esset mater dei: se reputauit z dixit ancillam Ecce patz:qr multiplex ꝓtuositas designat in Maria p niuis ꝓprietates in q̄ cōmēdatur. ¶ Tercio cōmēdat a viscerosa miseratione z pietate erga boīes:cū subdit, vt descēdat sup terrā. Ista em̄ ꝓdescēsio est terre striū boīm in oī necessitate miseratio z suffragatio quā exhibet virgo btā p̄cipue ad eā deuote ꝓfugiētibus,qr de⁹ voluit ipsam fore nobis aduocatā z matrē misc̄die. Et id circo dr in themate: q̄.s.deus p̄cipit niui,id est btē ꝑgini īmaculate sue matri vt descendat misericorditer auxiliādo sup terram zc. Vñ Bern̄.in ser. In lectiōe dicit, O mariē pia O multū admirabilis maria:tu nec nominari potes q̄n attēdas:nec cogitari quin recrees affect⁹ diligentiū te:nec īuocari q̄n exaudias. Non em̄ fas est o dña relinquere eum q̄ spem ponit in te cum sis mater misericordie zc. ¶ Potes igit̄ sicut tibi placue-

rit iuxta ꝓmissum thema applicare sermonē in festo btē Marie de nive siue de eiꝰ priuilegijs siue de eius puritate vel de eius virginitate: siue de eius charitate vel pietate. De q̄bꝫ oibꝫ ꝛ singulis habes i ꝓmissis libris suis locis. Tñ vt ad nostrū ꝓpositū in hac parte cōuertēdo de excellētijs btē virginis agamus ¶ Preter ista ꝓuilegia ꝛ dignissimas excellētias in ꝓma pte habitas: describemus hic, xij. alias excellētias et grās ꝓuilegiorū btē virginis: qs q̄dem enūerat ꝛ describit beatus Bernñ. de Veris ordis mioꝝ i sermone de admirabili excellentia ꝛ glia btē ꝑgis Eq̄dem hec est regina de q̄ ps. ait Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Quia regia: g̃ coronata grārū et ꝓuilegiorū decore. sed q̄li: describit in figura Johēs Apoc. xij. di. Mulier amicta sole ꝛ luna sub pedibꝫ eiꝰ, ꝛ in capite eiꝰ corona. xij. stellarū. i. gratiarū et excellētiarū gl'iosarū. Sūt aūt iste. xij. stelle glie excellētissime ꝑginis p eūdē sctm̄ Bernñ. vt ꝓmisi assignate ꝛ in tribus quaternarijs subdiuise ꝓpter faciliorē capacitatem.

Prime quatuor stelle
- Nobilitas
- Preseruatio
- Meritum
- Potestas.

Alie quatuor stelle
- Supexcellentia.
- Dominatio.
- Regnum.
- Dispensatio

Supaddunt alie quatuor
- Consummatio.
- Ornatus.
- Retributio.
- Incōprehensibilitas

¶ Caplm. L. q̄ btā Maria merito habet ꝓuilegium summe nobilitatis quia declarat fuisse p̄excellenter nobilissima tam in causa q̄ in substātia necnō in efficientia.

PRima stella nū

Ꝓcupat nobilitas. qz ipa est virgo nobilissima. de q̄ q̄dem nobilitate q̄uis in p̄cedētibꝫ scriptū est pluries. Tamē hic sub alio ꝓcessu ꝓsequēdo circa hoc q̄stio occurrit talis: Utrū btissima ꝑgo maria merito dicat nobilissima: vt mera veritate debeat p̄ferri oibꝫ nobilibꝫ totiꝰ vniuersi in ipsa corpali nobilitate. ¶ Ad qō rndet q̄ sic. Et declarat ꝑm Albertum sup̄ missus ē, distinguendo taliter. Nam nobilitas inq̄t consistit in tribus.

¶ Primo in causa.
¶ Secundo in substantia
¶ Tercio in efficientia.

Primo in causa: si vicz a nobili origine ꝓncipiū ducat. ¶ Secūdo in substātia: si nobile essentiā ꝛ ꝓprietatē in se possideat. ¶ Tercio in efficientia: si nobiles effectꝰ ex se ꝓducat. ¶ Quātū ad ꝓmū btā virgo fuit sūme nobilissima. qz fuit filia ꝓncipis Abrae in q̄ deꝰ ꝓp'lm peculiarē elegit sibi ꝛ distinxit ab alijs cui dictū est Gen. xxiij. Princeps dei esto inter nos. ꝛ cui ꝓmo facta est de xp̄o repromissio: q̄ fuit nobilissimꝰ patriarcha. vñ denoīanꝫ hebrei q̄si abrelci q̄ ꝓmo ꝓfessus est fidē vniꝰ veri dei inter ydolatras chaldeos ignē adorātes ꝓ deo: in quē iniectus abeis vt expiret virtutē elꝰ: illesus exiuit. Ipsa itaq̄ btā ꝑgo ab Abrāā tāto ꝓncipe ꝛ tam sctō descēdit generatōe. xlij. vt patet Mat thei. j. Et in hac sua origine cōtraxit ꝑgo triplicē dignitatē. ¶ Prio regalez ex Dauid q̄ ē dignitas corpalis. ¶ Scō sacerdotalē que est dignitas spūalis. qz tribꝫ regalis ꝛ sacerdotalis crāt lūcte ꝓlegali mrimonio. ¶ Tercio ꝓphetalē q̄ est diuinalis vel celestis: qz ꝓphetie donuz a deo est imediate. iuxta illud j. Pe. ij. Spūsctō inspirāte locuti sūt sancti dei hoīes ꝛc. ¶ Quo ad secūdū in substantia btā ꝑgo fuit nobilissima. i. in ꝓsona: tam corpal'r qz purissime nature ꝛ cōplexiōis ꝑ optime fuit: q̄s spūal'r qz plenitudinē gratie in se hereditauit. ꝛ liberrima fuit: quā libertatē potissime facit immunitas a pctō. Qui eñ facit pctm̄ seruꝰ est pcti Joh. viij. Unde j. politicoꝝ dic Arest. q̄ nil aliud q̄s ꝛtus et vicia determināt seruū aut liberū. Et Aug. xiij. de ciui. dei dicit. Bonꝰ etiā si seruiat liber est. Malus aūt etiā si regnat seruus est nec vniꝰ: sed qō pei est totiꝰ dñoꝝ q̄t vitioꝝ Hec ille. Uñ btā ꝑgo q̄a ab oī pctō liberrima: ꝛ celoꝝ regina ac mūdi dña. fuit igit̄ verissime nobilissima vtpote oī ꝛtute ꝛ gratia plenissima. ¶ Quo ad terciū in efficiētia fuit btā virgo nobilissima. qz ex ea ortꝰ ē fons oīs nobilitatis sol iusticie christus deꝰ noster q̄ est rex: sacerdos ꝛ ꝓpheta ꝛ dñs dominantiū. Unde Pilato ait. Rex sum ego per quē et oēs electi veniūt in libertatē glie filioꝝ dei. Unde patet btām ꝑginem fore no

bilissimã pre oĩbꝫ creaturꝫ post xp̃m ꝛ indiuiduis nõ solum bũanis sed etiaꝫ angelicis q̃ sunt fuerũt aut poterũt esse. Quod q̃dẽ vt magꝭ claresc̃at ꝓticularia dubia pulcra hic mouenꝫ. ¶ Primus quõ nobilitas btẽ ỽgis ꝓcellat nobilitatẽ angelicã. Rñdeꝫ q̃ preci pue ꝓcellit tripliciter.

¶ Prio qz nobilitas b. ỽgis est dignior.

¶ Scõo qz est ꝓciosior.

¶ Tercio quia est ꝓclarior:

Primo ingꝫ ꝓcellit: qz est dignior. quia ꝑm Bonauen. sup. ij. di. j. licet angelus naturaliter sit dignior hoĩe q̃cũq; etiã xp̃i bũanitate vel btã virgie: in eo vicꝫ qz angelus naturaliter est spũalis: incorpalis: ꝛ immortalis. Tale aũt naturaliꝫ nobiliꝰ est corpali ꝛ mortali ꝛ corruptibili. Sed hõ est corpaliꝫ ꝛ mortalis. etiã ipse xp̃s mortale corpus suscepit. Vñ et ꝑm aplm Heb. ij. scribit. modico q̃ angeli minoratꝰ esse Jesus ꝓpter passionem mortꝭ. Nihilominꝰ tñ rõne mltiplicꝭ gre superaddite xp̃s ꝛ btã ỽgo eiꝰ mr̃ meliores ꝛ nobiliores sunt optis in genere angelico. Vñ b. ỽgo eo q̃ est mr̃ dei ꝛ spõsa dignior est effecta oĩbꝫ angelis: vt sc̃z sit regina et dña angelorꝫ: sic xp̃s rex ꝛ dñs oĩm. Sicut em̃ cuꝫ aliq̃s excelsus rex accipit sibi sponsam ỏ genere ignobili: eaꝫ mox eoipso nobilitat supra oĩes barones ꝛ milites ꝛ decorat ꝛ ornat. Sic cũ deus summꝰ btãm ỽginẽ preelegit in spõsam: eoipso p̃ oĩbꝫ ipsaꝫ angelis et hominibꝫ nobilitauit rõne tante dignitatis. ¶ Secũdo nobilitas Marie ꝓcellit nobilitatem angelicã. qz est ꝓciosior corã deo coram q̃ ꝓciosior et gratiosior est id qõ est ꝑm gr̃aꝫ q̃m ꝑm naturã. vñ melior est coram deo rusticus in gr̃a exp̃s: q̃m rex sine dei gr̃a. Angelica g̃ nobilitas cũ sit ex natura minor est nobilitate b. ỽgis q̃ est ex gr̃a. Tercio qz est ꝓclarior: eoq; purior. quia nitet puritate ỽgo sub deo maxia ꝑm Anselꝫ ideo p̃ ceteꝛs chorusc̃at radijs diuinis. Claritas q̃ppe dei illuminat eã Apoc. xxj. Nimiꝭ videmꝰ q̃ claritas lucis tãto est ꝓclarior ꝛ nobilior q̃nto est in materia ꝑspicua et purior. sicut ꝑ oppositꝰ est minus clara in materia obscura et ꝓdensa. Sed qz btã ỽgo est purissima super oĩes angelos. g̃ eiꝰ nobilitas ꝓradiat per gratiã dei ꝛ gl̃iam. Hoc ꝓdixerat Esa. lx. dicens. Sup te orieꝫ dñs ꝛ gl̃ia eiꝰ in te videbitur. ¶ Secundũ dubiũ Quõ nobilitas corpalis Marie ꝓcellat generositatẽ et nobilitatẽ oĩm bũanorꝫ indiuiduorꝫ totiꝰ vniuersi. ¶ Rñdeꝫ q̃ hoc declaraꝫ ¶ Primo ex hoc q̃ euãgeliste oẽs ꝓclaritates: ingenuitates: ꝛ nobilitates q̃ ꝓnt esse in hoĩe. sc̃z patriarchalẽ: regalem: sacerdotalẽ: ducalẽ: ꝛ ꝓbetalẽ ꝑm originẽ sanguis describũt in hac ꝓclara virgie: tã descẽdẽdo ab abraam sc̃tissimo vsq; ad xp̃m eiꝰ filiũ. vt patet Matth. j. q̃ ascẽdẽdo vsq; Adã q̃ fuit dei in q̃ est summa nobilitas. vt patet Lu. iij. Ex q̃ accipiꝫ argumẽtũ q̃ ipa oẽm nobilitatẽ vicꝫ quam deꝰ dedit hoĩbꝫ est adepta. Vñ oportet testimonio euãgelistaꝝ hoc intẽdẽtiuꝫ ꝓcludere q̃ ipsa ꝓferaꝫ oĩbꝫ impatoribꝫ: regibꝫ ꝛ regnis ꝛc. ¶ Secũdo ex hoc quia xp̃s dñs ꝑm bũanitatẽ oẽm nobilitatẽ habet a matre: vt dicaꝫ filius Dauid: filiꝰ virgis: ꝛ speciosus forma: ꝛ nobilissimꝰ. Ex q̃ claresc̃at q̃ oĩs nobilitas ꝛ formositas idcirco concessa est adã vt ꝑ generatões descẽderet in virgines matrẽ ꝛ ꝑ eam terminaret in christuꝫ. Et sic patet eam fore nobilissimã. ¶ Sed dl. Ex q̃ ipsa virgo fuit paupcula et cõiunct Joseph pauꝑis carpẽtarij: quõ ỏr fore nobilissima corpaliter. cũ ꝑm phm: nobilitas corpis est traductio ỏrigis a parẽtibꝫ ꝑm seculũ in diuitijs ꝛ potẽtia ac dñio ꝓstituꝭ vl̃ iueteraꝭ ¶ Rñdeꝫ q̃ hoc nõ obstat. qz licet generatio Marie successiue fuerit depaupata. tamẽ a ꝓncipio de ditissimis: nobilissimis ꝛ potentissimis est orta. Et q̃dẽ ipsa btã ỽgo volũtariã pauptatẽ tenuit q̃ est virtꝰ euãgelica. ꝛ ideo nõ derogat rõni nobilitatis vere. Sic̃ si regia vel filiꝰ regis intraret religionẽ q̃ vouet paupatẽ: nõ ꝓpter h̃ amittit nobilitatem naturalẽ imo ꝑficit ꝑ ỽtuositatẽ. Unde legit q̃ sc̃tus Ludowicꝰ filiꝰ regis Aragonie ꝛ primogenitus cũ intrasset ordinẽ minorũ cõtẽpto secl̃o. vnus ex fratribꝫ minoribꝫ eidẽ salutãdo dixisset. Vere inq̃t maximũ bonorẽ et subtilitatẽ ex te ordo iste minorũ acq̃siuit quia te filium regis maximi habere meruit Vor ille sc̃tus respõdẽdo intulit Imo inq̃t ego ꝑ ordinẽ sum nobilitatus ꝛ vere sublimaꝰ ac honorabilis effectus. q̃a virtꝰ facit vere nobilẽ atq; honorabilẽ. Nã ꝓfecto carnis nobilitas q̃ntũcunq; excellens sit sine virtute infozmis est: imo vitupabilis: teste Hiero. Et eiusdẽ sñie ẽ Arest. j. ꝛ. ij. Rhetoricorꝫ. ꝛ. iij. Ethicorꝫ. ¶ Sed gratia dicto-

rum questio potest oriri Unde orta est nobilitas inter homies z dñium q̄ pest hō homini. Nā vt dicit Aug. xix. de ciui. dei. cap. xv. De⁹ hoiem rōnalē factū ad imaginē suā noluit nisi irrōnalib⁹ dñari: nō hoiem hoi. Propter qō z Gen. j. scribit Faciam⁹ homine vt p̄sit piscib⁹ maris z volatilibus celi ac bestijs terre. Cū ḡ natura hoies oēs eq̄les fecerit ex eodē fōte ab Adā ꝑpagatos vt ait Grego. Unde ḡ ortus est vt vnus altero sit nobilior z nobiles ignobilib⁹ dñent: vt cernimus. Rñdet ſm Richar. de media villa sup. ij. sn̄ia. xx. dist. vl. q. ij. ar. ij. Cōcor. Bonauentura: q̄ ptās p̄sidendi vel dñandi triplic̄iter p̄t accipi. Uno mō largissime ꝑ ut alios ord dñs rei illius q̄ potest ad libitus vti. z tale dñium cōmune est statui nature institute z nature lapse z nature glificate: z excellētiori mō fuisset in statu innocentie q̄ in statu nature lapse. Hoc mō hō ord dñs suarū possessionū siue mobiliū siue īmobiliū qō fuiss in statu innocētie in q̄ nō oēs homines fuissent pares in prudētia z bonitate: q̄ libet tñ hō habuisset tātū de prudētia z bonitate q̄ ad suū p̄si⁹ regimē cum dei adiutorio sufficisset. Unde sicut in angelis est ordo z gradus ſm excellētiā naturaliū z vn⁹ altero est dignior z nobilior. nō tñ vn⁹ dñat alteri ꝑprie accipiēdo dñium: vt infra patebit. Ita homini natural̄r cōueniebat nobilitas in illo statu z dignitas: nō tñ dñium ꝑ ꝑprie respectu hoīs sed respectu alteri⁹ creature inferioris. Secūdo mō accipit mīn⁹ large dñium. scz ꝑ potestate impandi alij homini. Et hoc fuisset in statu innocētie in viro respectu mlieris. qz vt ait aplus. j. Cor. xj. vir est caput mulieris. ergo debuit p̄sidere z regere vt caput corp⁹. fuisset etiā respectu plis q̄ obedire debuit parētib⁹. Tertio dñium accipit ꝑprie. s. ꝑ ptāte coercēdi subditos ꝓtra etiā volūtatez eor̄ vel inclinationem: z malos puniēdi. z talis non fuisset in statu innocētie: sicut nec erit in statu glorie. Huic dñationi ꝑprie correspōdet seruit⁹ et nobilitas que in hoib⁹ introducta est ꝑpter pctm̄ ſm Aug. vbi s. Hinc etiam vt p̄bus dicit: Hoies intellectu et rōne vigētes naturaliter sunt alior̄ rectores z dñi. j. politicor̄. Et p̄ p̄sequens tales debent esse virtuosiores respectu subditor̄. Nā hō cum esset in honore ḡa nō intellexit ꝑterea cōparatus est iumētis ꝛc. dicēte ps: et ideo debet tanq̄ iumentū regi ab homie ꝑtuoso. Quoniā autem beata virgo Maria fuit ꝑtuosissima. in virtute aūt veracissime cōsistit nobilitas et p̄ncipalit⁹ q̄s in potestate dominū z in diuitijs q̄ sunt sequela ingenuitatis. Ideo sequit̄r q̄ Maria fuerit p̄fectissime nobilissima.

¶ Cap'm. II. q̄ mundus totus amore beate Marie a deo est p̄seruatus atq̄ factus et nunc p̄seruatur.

Secūda stella ex excellētia beate ꝑginis ord p̄seruatio. Nā btissima ꝑgo Maria totum mūdū a p̄ncipio creatōis hūani generis vsq̄ ad finē duratiōis sue p̄seruauit z p̄seruat in esse. Imo dico q̄ totius esse mūdi causa est bta virgo z eius filius. z p̄cipue ꝑpter ipam virginē bñdictā ac eius natū deus creauit mūdum z dedit esse rebus. Hec aūt declarant rōnib⁹ euidētib⁹

¶ Primo ex fine creatōis p̄intento

¶ Secūdo ex p̄me p̄uaricatōis demerito.

¶ Tercio ex p̄tinue offensiōis incremēto.

Primo q̄dem ex fine creatōis p̄intento sic: Nam q̄ro ad quē finem deus voluit creare mundū: p̄cipue rōnalem creaturā. Nō potes aliō dicere nisi ſm q̄ dicit mgr̄ in. ij. sen. dist. j. qz ad laudādū deū z ad participāduz bonitatē dei atq̄ ad habendaz btitudinem eternā in deo. Ulñ Aug. in enchi. ca. vj. z allegat a mgro vbi s. dicit sic: Credim⁹ inq̄t rerū creatar̄ celestiū et terrestriū visibiliū et inuisibiliū cām nō esse nisi bonitatē creatoris: cuius tāta est bonitas vt summe bon⁹ bonitatis sue qua eternal̄r beatus est alios velit esse participes: quā vidit z cōicari posse z minui oīno nō posse. Et infra. Fecit igitur deus creaturā rōnalē que sūmū bonuz intelligeret: intelligendo amaret: z amando possideret: z possidendo frueret eo. Et iterū mgr̄ ibidē ait. Si q̄rat inquit quare creat⁹ sit hō Breui sermōe rñderi pōt q̄ ꝑpter bonitatē dei z ad laudādū deū. Sed q̄a oīnisciens deus nouerat ab eterno q̄ a btitudine caderet rōnalis creatura z q̄ abuteretur oīb⁹ rebus mūdi ad vicia vt delinqueret in oīb⁹: sicuti cernimus exp̄imētaliter. Cū ergo scierit deus qz mūdus totus in maligno ponēdus fuerat sicut z positus est: teste scri

ptura, i. Jobis, ij. 7 ruitur⁹ erat a fine, i. a beatitudine: audeo dicere q̄ nō creasset deus mūdū nisi puidisset ip̄m repandū p̄ christū ac eius matrē 7 saluandū: q̄n dicēte Arest. ij. phīcoꝝ. Deus 7 natura nihil faciunt frustra. Frustra aūt est qđ nō attingit suū finez Et sic mūdus creat⁹: si nō fuisset p̄ordinat⁹ repari post ruinā: frustra fuisset fact⁹, q̄a suum finē, i. btitudinē nō attigisset. Quē q̄dez finē btitudinis attigit et adeptus est p̄ ip̄m 7 eius matrē. Unū audacter loq̄r q̄ non nisi ꝓpter ip̄m potissime eiusq̄ gl̄iosaz matrē deus dedit esse reb⁹ 7 creauit mundū. Proinde sicut canit ecclesia ipsa btā virgo gl̄iando ait Prouer. viij. Dñs possedit me ab initio viaꝝ suaꝝ anteq̄ q̄cq̄ faceret a p̄ncipio scz me puidēdo. Ideo sequit. Ab eterno ordinata sum et ex antiq̄s anteq̄ terra fieret, necdū erāt abissi 7 ego iam cōcepta erā, nec dum fontes aquaꝝ erup. 7c. Et infra. Cum eo eram cūcta cōponēs 7c. q. insinuet q̄ oīa sunt creata p̄cipue ꝓpter ipsam ꝑginē p̄ quā erat mūdus p̄ordinat⁹ repari. Dīa g̃ obligātur beate ꝑgini Marie deseruire merito, q̄ nil creatū fuisset nisi mūdū p̄ ip̄m et ei⁹ matrē repandū diuia puidisset potētia 7 clemētia. ¶ Secūdo declarat ex p̄me puaricationis demerito. Cōstat em̄ q̄ p̄mi parētes generis būani ex trāsgressiōe meruerūt nō solū mortis sed 7 annihilatōis exterminiū: q̄ tā grauis fuit eoꝝ puaricatio qua totum genus boīm pemerūt q̄ tot⁹ mūdus satisfacere nō poterat, 7 q̄ p̄tra infinitū bonū deum peccauerūt: annihilationē demeruerūt teste Ansel. li. ij. Cur de⁹ bō. Et certe diuia vltio q̄ p̄sonaꝝ acceptionē ignorat sicut nec culpā angelicā: sic nec būanam dimisisz impunem. Quare g̃ bomī pepcit deus vt eternaliter eū nō ꝓiceret nec vt demerebat redigeret in nihilū: nisi ꝓpter p̄cipuā reuerentiā 7 singularissimā dilectiōem quā habuit ad virginē btissimā, q̄ eā sup oēs creaturas deo nō vnīedas p̄dilexit Elegit em̄ eā deus et pelegit: teste p̄s. Indulsit itaq̄ de⁹ p̄mis parētib⁹: nec eos annihilauit ꝓpter virginez ex qua decreuerat ip̄m būanandū 7 boīem liberādū misericorditer. Et si nō fuisset ex⁹ta btā ꝑgo: nec p̄s carnē sumpsisset nec pati ꝑm solā diuinitatē potuisset, 7 p̄ ꝯsequens bō nunq̄s saluat⁹ fuisset. Ergo ꝓpter istā nobilē creaturā, i. beatā virginem Mariā de⁹ saluauit p̄mos parentes de p̄ima p̄uaricatione. Et ꝓpter ipsaz de⁹ q̄ dixit Penitet me fecisse boīem: 7 boc ꝓpter boīs malicīā siue culpā cōmissam alīs oīb⁹ diluuio submersis pepcit Noe 7 ei⁹ filīs cū vxoribus suis Genesis, viij. ipsos p̄seruando, s. vt btā virgo et ex ea ip̄s oriar in mūdo. Unō notanter dicit Penitet me, i. penā tenere oportet, q̄ penitere est penaz tenere: qđ fecit dei fili⁹ in sua passione p̄ peccato boīs. ¶ Itē ꝓpter beatā virginē p̄seruauit de⁹ Abraā a cede q̄tuor regū Genesis. xiiij. Et ysaac ab Ismaele Genesis. xxij. Et Jacob ab esau Genesis. xxvij. Et Iudaicū ꝓp̄lm a manu pharaonis 7 in mari rubro Exo. xiiij. ac diuersoꝝ regū tyrānoꝝ. et de captiuitate babilonis. Et vt breui sermone cōprehēdā oēs liberatōes 7 indulgētias factas in veteri testamēto non ambigo deū fecisse nisi solū ꝓpter būdicte virgis reuerētiā 7 amorē q̄b⁹ eā deus p̄bonorādā in cūctis suis opib⁹ ab eterno p̄ordiauit. Dec sanct⁹ Bern. ¶ Tercio declarat ex p̄tinue offensiōis 7 iniq̄tatis incremēto. Nā cū cōtinue in mūdo accrescāt mala iniquitates 7 pctā, Credis ne q̄re parcit nunc mūdo ipse deus q̄ olim etiā m̄to bis minora pctā acriꝰ puniuit: put in veteri testamento legit⁹ q̄ vicz sodomitas submersit: totū mūdū diluuio deleuit, p̄ esu 7 ꝯcupiscētia carniū in deserto: filios israel. xxij. milia occidit. Et p̄o multis alīs silibus legim⁹ filios israel acriter puniuisse: imo oēm gētem israeliticā p̄dictam, p̄ offensis 7 legis puaricatōib⁹ de terra p̄missionis p̄didisse compim⁹. Quō credere potes q̄ nūc acerbius mūdū nō flagellaret 7 nō exterminaret: cum videam⁹ m̄lto p̄ nūc abūdare grauiora in mūdo pctā. Et certe ipse malign⁹ mūdus q̄nto etate crescit tanto malicia decrescit. vt testat Hiero. i. testamēto. Sed p̄fecto q̄cq̄d de⁹ parcit mundo 7 q̄ntūcunq̄s diut⁹ vt cōuertat expectat misericorditer 7 p̄seruat in esse: nec tā cito finem imponit eidē cū demereat. Totū boc facit ꝓpter b. virginē 7 eius merita: aduocatio nisq̄ intercessionē: ꝓpter quā ꝑseruat in esse Un Fulgēt⁹. iij. Dichologiaꝝ ait: Celū et terra iā dudū ruissent si nō Maria p̄cib⁹ sustētasset. Propter qđ ipa b. ꝑgo figurat q̄ arcū celi: de q̄ scribit Gen. ix. Ponā arcum meū in nubib⁹ 7 erit signū federis inter me et terrā. Cunq̄s obduxero nubib⁹ celū: appa

rebit arcus meus in nubibꝫ z recordabor federis mei: vt nō deleam vniuersam terram. Nimiꝫ sicut arcus est inclinatꝰ: ita deus p virginē ad nos est misericorditer inclinatꝰ, adeo q̄ quēadmodū arcꝰ celi cū p ethera distendit iam die illa nulla intēperies nocere ostēdit: nullaq; tonitrua comitant: teste cōmētatore in de impssiōibꝫ aer̄ sup li. j. De theorꝫ. Sic b. virgo corā deo p nobis interuētrix apparēs q̄ est mediatrix inter deū z terrā, i. hoīes: z aduocata: mitigat dei iram ne deleat vniuersam terrā: recordatus federis sui facti cū genere humano: qm̄ naturaz humanā suo filio ex virgie copulauit vt deus fieret homo. Hinc z Bern̄. Nemo inq̄t o dña tam idoneꝰ q̄ gladio se obūciat p nobis vt tu amantissima mr̄ dei p quā primā suscepim⁹ miscōiaz de manu dei nr̄i. Hec ille. ¶ Et ad id valet reuelatio q̄ habet in legēda sancti Dñici q̄ cuz instarent sancti Dñicus z Frāciscꝰ p confirmatiōe ordinū suorum apud papā in orōne positi videre xp̄m i aere tres lanceas tenētē z ptra mūdū vibrantem dī. Ecce totꝰ mundus trib⁹ vitiꝭ plenꝰ est. s. superbia: auaricia: z luxuria. Et ideo de his trib⁹ lāceis volo p̄mere. Tunc velociter b. mater ihū accurrendo ad genua pcidit: z vt misereret mūdo petiit: exponēdo q̄ bos duos fideles scz sctm̄ Dñicū z sctm̄ frāciscū ad expugnanda dicta vicia mitteret, z sic dñs placatus est. Ecce ḡ patet qz b. ihū est cōseruatrix seculi in esse. et iō oēs ei tenētur deuote grās agere z seruire.

¶ Cap'm. III. de stella. i. pullegio nobilissimi atq; p̄cellētissimi meriti btē Marie.

Tercia stella dicitur meritū. qz btā virgo Maria plus q̄ oīs creatura angelica vl̄ humana meruit in oīb⁹ suis actib⁹ z motib⁹ Ipsa inproportionabiliꝰ p̄meruit vnico cōsensu suo in filiū dei pceptiōe: cum ait. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm̄ verbū tuū. Luce. j. Et patet sm̄ sctm̄ Bern̄. vbi sup̄. qz oēs alij nō potuerūt amplioꝰ p̄mereri nisi sm̄ diuersos status z gradus gl'iam felicitatis eterne Hec aūt virgo in illo gl'ioso pfectu q̄ filiū dei pcepit. p̄meruit mox toti⁹ mūdi dñium sup oēs creaturas: sceptꝝ regni: plenitudiez oīm grāz. z fructū z donorꝫ: oīmq; bīitudinū: oīm fructuum spūs: oīm sciaz. z ꝓphiaz. meruit insup fecūditatē: in virginitate maternitatē filij dei: z q̄ sit porta celi et regia diuine mie z̄c. Quare aūt potiꝰ dicat regina misericordie q̄z ipatrix patuit s. li. x. p. ij. ar. j. ca. ij

¶ Hictm̄ occurrit q̄stio Utrū btissima ihū q̄libet motu merebat in b mūdo vt istō posset sibi attribui p pullegio. ¶ Ad qō ptinus rñdet q̄ ipsa gl'iosissima virgo sm̄ qō pbat Alb. sup missus est. ca. clxxx. z se. Quolibet motu liberi arbitrij ad agēdū vel patiēdū q̄ mereri ptigit merebat. Et pbat sic. qz apls ad Col'. iij. dic. Oē q̄dcūq; facitis in ihū vl̄ in ope: oīa i noīe dñi iesu facite. Et. j. Corꝝ. x. Siue māducatis inq̄t siue bibitis vel aliō q̄d facitis: oīa in gloriaz dei facite. Modo aūt aliq̄s iplet hoc: aut nullus. Si null⁹: ḡ frustra p̄cipit vl̄ psulit vel monet. Si aliq̄s ergo btissima ihū impleuit sup oēs. z p cōsequēs q̄cq̄d fecit merebat. qz oīa fecit i nomine dñi iesu vel in laudē z gl'iam dei. Plura alia argumēta pbātia adducit Alb. vbi s. q̄ cā breuitatis hic obmitto. ¶ Sz dī. Cōstat q̄ aliq̄n btā ihū mouebat motu naturali: sicut exemplī grā q̄n esuriebat naturaliter ad comedēdū mouebat: z q̄n sitiebat ad bibendū: q̄n fatigabat ad refocillādū z̄c. Sz grā est principiū merēdi nō natura, nō videt ḡ quō q̄libet motu etiam naturali merebat. ¶ Rñdet sm̄ Alber. q̄ btā ihū nō merebat motib⁹ naturalib⁹ inq̄tuz naturalib⁹ sed inq̄tū rōnalib⁹ grā informatis. Nā motib⁹ liberi arbitrij gratuitis merebatur vbi etiā libez arbitriū et grā opabat. Vñ apls j. Corꝝ. xv. Non aūt ego sed grā dei mecū. s. opabat. et sic merebat btā ihū q̄libet motu etiā naturali z rōnali quo. s. ptingit mereri. qz p gratie plenitudinē habuit q̄ oīa opera faceret p̄pter vltimū z optimuz. Itē diceres adhuc sm̄ hoc dñs iesus nō p̄celleret ipsaz in opando si ipa q̄libet motu merebat sicut ipse dñs Jesus. ¶ Rñdet sm̄ eundē Alb. q̄ dño iesu p̄pter b ipsa nō eq̄bat i opatiōe. qz dñs iesus opabat naturalia z supnaturalia z sine sui idigētia. z b charitate inproportionabiliter ampliori z altiori q̄z b. ihū. vñ pꝰ xp̄m btā ihū merito gaudet isto excellētissimo p uilegio q̄ oī motu merebat. Scōa adhuc q̄stio hic occurrit Utz btā ihū q̄libet passione merebat. ¶ Ad qō sm̄ Alb. vbi s. Respōdet breuiter q̄ q̄suis passiōib⁹ q̄ a parētib⁹ cōtrabunt naturaliter hō nō mereatur

quia vt dicit phs,ij.metha. Propter ea q̄ ī-
sūt nobis a natura nec laudamur nec vitu-
peramur,z p ꝓñs nec bñt locuz meriti nec
demeriti tales passiões,licet etiã passiões q̄
ab extrinseco iferunt q̄ntū necessario sufferū
tur:z oīno inuite:z ideo non sunt meritorie
q̄a meritū passionis z etiã oīs actōis ꝑnci-
paliter est a gratia z mín⁹ ꝑncipal͂r a volun
tate. ¶ Exemplū ſm Anſel,qz volūtas se bz
vt iumentū,gr̄a vt sessor,qm̄ gr̄a sup liberū
arbitriū volūtatis ipm dirigendo ad viã sa
lutis tanq̄ sessor iumēti in itinere:pficit iter
ducēdo ad terminū optatū. Sic ergo passi
onib⁹ inq̄ntum ab extrinseco inferunt neces
sarioq̄ sufferunt:z etiã inq̄ntum naturaliter
ꝓtrahunt hō nō merek, tñ inq̄ntuz volūtas
rōnalis informata gr̄a ad illaz sufferentiaz
libertate ꝓpria inclinat patiēter saltē tolera-
re vt dicit,hoc mō est meritoria,sicut passio
latronis iuxta crucē xp̄i pēdētis fuit q̄dē ne
cessaria sed tñ meritoria. ¶ Ad ꝓpositum igit̄
de btissima ꝑgine patet q⁹ ex q̄ ipsa charita-
te imo ō⁹ plena fuit, ideo q̄slibet passiones
siue naturales siue illatas vndecūq̄ semp p
gr̄am q̄ supabūdauit in deū retulit z nō so-
lum patiētissime sed z bilarissime sustinuit:
mlto ī ꝓportionabiliter sup Job:sup tho
biã:sup Paulū:et sup oēs martyres q̄ ī pas
siōib⁹ z tribulatōib⁹ exultabāt z dabāt glo-
riam deo. ¶ Item vt p̄missi ipsa in oīb⁹ moti
bus z actiōib⁹ meruit supemineñter siue co-
medēdo siue bibēdo siue q̄escēdo siue labo-
rādo siue dormiēdo siue vigilādo siue sedē-
do siue ambulādo siue quōlibet se habēdo.
Semp em̄ de deo cogitauit. sp in dei glori
am q̄cq̄d fecit retulit,z in noīe dñi iesu agē-
do z patiēdo exultauit Unde digne de hac
stella meriti sup oēs gl'iat.

¶ Caplm.III.huius de ꝓuilegio potesta-
tis Marie vbi declarat q⁹ ipa potuit ō deo
facere maxima.

Quarta stella di

Q cit potestas,q̄a plus potuit deo
annuēte facere de deo ipsa beata
virgo q̄ de⁹ imediate potuerit de seipso, Et
ꝓbat ſm sanctū Bernardinū sic, Nā q̄daz
erāt ꝓtraria z ꝓtradictoria inter deū z ꝑgi-
nē q̄ q̄dem erāt ipossibilia, Sed cū de⁹ ac-
cessit ad btām ꝑginē oīa sunt cōcordata in
ipsa. ¶ Primū q̄a impossibile erat deū non
generare,q̄a cū deus sit intellectualis natu
re:ideo in ipso ponit necessario verbū q⁹ ē
filius. Unū Esa,lxvj. Ego generationez
alijs tribuo ipse sterilis ero. ¶ Secundū im
possibile,s.natural͂r erat ꝑginē generare. ¶
Terciū:qz impossibile erat deum generare
nisi deū scz filiū,qz filiatio vt dicit Alco,de
ly,sup Johez ca,j,et ꝓcorditer doctores: est
ꝓcessus viuēt⁹ a viuēte ſm rōnem siłitudis
in identate nature saltē specifica vł in ꝓin-
quo genere. ¶ Cū igit̄ in deo ponit ꝑbū: iux
ta illud Johis.j. In ꝑncipio erat ꝑbum et
verbū erat apud deū z de⁹ erat ꝑbū. Et q̄a
deus nō solū est viuēs sed z vita est ꝑ essen-
tiã,ideo ꝑbū in diuinis necessario ꝓcedit: si
cut viuēs a viuēte Et in idētitate nature nō
solū specifica sed nūerali. Et ꝓcedit ſm rō-
nem siłitudis,qz de rōne ꝑbi est q⁹ sit pfecta
siłitudo ei⁹ cui⁹ est ꝑbum,z ideo ꝑbū et fili⁹
in diuinis idē sunt. Unō sicut ipossibile est
hoīem generare filiū nisi hoīem:ita deū pa-
trē impossibile est generare nisi deū filium
¶ Quartū q̄a impossibile erat ꝑginē genera
re deū,qz hō nō p̄t generare deū sed hoiez
natural͂r:sicut patet. ¶ Item q̄nto Ambro.
Impossibile erat deum cū alia ꝓsona gene-
rare. ¶ Sexto impossibile erat ꝑginem sine
alia ꝓsona generare. ¶ Accessit ḡ de⁹ ad vir
ginē z necesse fuit ꝑginē generare z nō aliuz
q̄ deū z nō de alio q̄ de deo.sed de⁹ nō po-
tuit generare nisi deū de se:z tñ ꝑgo deū fe-
cit hoīem. ¶ Itē de⁹ nō potuit generare nisi
infinitū īmortalē eternū impassibilē insensi
bilem siue īuisibilē sub forma dei, sed virgo
fecit eū finitū mortalē tpalē passibilē visibi-
lē sub forma serui. O ineffabilis humilitas
creatoris:o incogitabilis ꝑtus virgis mris
o incōprehensibilis altitudo mysterioz dei
Una puella nescio q̄b blādicijs:q̄b caute
lis:q̄b violētijs:vt ita dicam seduxit:vulne
rauit cor diuinū z dei sapiam circūuenit. q̄
ꝓpter q̄rit dñs ō ꝑgie Can,viij. Vulnera-
sti cor meū soror mea sponsa: vulnerasti cor
meū. vbi glo,q.d,p amore tuo carnē assūpsi
z vulneribus ī cruce ipositz vulnerasti cor me
um,qz p ea,i. ꝑgie redimēda plus q̄ p oīm
alia creatura xp̄s venit ī mūdū z passus est
Ex ꝑgis igit̄ carne de⁹ flens dico:sūmā alti
tudinē vestiuit būilitate:summā deliciaruz
dulcedinē vestiuit penalitate:summā opulē
tiã vestiuit paupt̄ate:summā lucē tenebris:

summū bonorē obprobriis: summū amabile flagellis. Reuera deo pri p oēm modū impossibile erat q̄ de se aliq̄d tale faceret: ꝓ tea i hoc ꝓstat ꝑginis progatiua, q̄ nulli alteri creature ꝯcessit de⁹ hec nisi ꝑgini, et hoc totū p salute būani generis. Uñ sicut illud quod pr̄ dedit filio est maius oīb⁹ sic scribitur in euangelio: sic illud q̄ dedit matri est maius oīb⁹. Quid igit agēdū est nisi cū Bre gorio exclamāduz z dicēdum. O mira circa nos scz vtriusq̄ parētis Jesu xp̄i pietatis dignatio. O ineffabilis dei scz z ꝑgis dilectio charitatis: q̄ vt seruū redimerēt: cōem filiuz tradiderunt. Propter nimiā em̄ charitatē q̄ deus z ꝑgo nos pctōres dilexerunt: filiū scz dñm Jesum q̄ lauaret nos a pctis i sanguine suo obtulerunt. Hec sanctus Bernardinus de Senis.

¶ Caplm. V. de priuilegio superexcellētie marie pre omnibus creatis.

Quinta in ordie

Q stella ōr superexcellētia. Tāte nāq̄ est superexcellētie ipa beata ꝑgo q̄ nec in psonis increatis, i. diuīs: nec in creatis, i. angelis z hoīb⁹ iuenit hec icogitabilis dignitas, s. q̄ habeat deū filiū: nisi in vna p sona diuīa tm̄ q̄ est patr̄, z in vna psona humana q̄ est matr̄. Sane hoc est singl'arissimū priuilegiū soli btē virgini ꝯcessum inter oēs creaturas, s. bre deū filiū: sicut in creatore deo soli⁹, s. ē hoc ōi pr̄is: nec est cōicabile filio aut, ss. Uñ sicut ipossibile est psonaz filij aut ss. generare deū filiū: ita ipossibile est aliquā mulierē aut quācūq̄ creaturā parere deū filiū: nisi denuo alicui ꝯferret hoc deus p potētiā nouā: qđ certū est nunq̄ esse af futuz. Nimiz psona filij z etiā psona ss. nō pñt deū generare: p eo q̄ i eis nō est natura cū p̄mitate deitatis: nec intellect⁹ cū actu dicēdi aliqđ ꝑbū: siue cū fecūditate et potētia ad pducēdū imaginē sicut in pre est. Uñ sic ipossibile est alteri psone q̄s pri pducere verbū siue generare filiū: p eo q̄ hoc ꝑbū genitū sit tā pfectissimū q̄ totā potētiā generādi exhausit in patre, ita potētia ꝯcipiēdi z parendi deū que nature būane a ōo cōicata fuit fm qđ dicim⁹ xp̄m fuisse in lūbis patruz fm corpulētā substātiā descēdit ab Adā vsq̄ ad virginē. Et ita p natiuitatē xp̄i ex ꝑgie mre: hec potētia, s. generādi deuz exhausta ē ō tota natura būana adeo q̄ q̄cūq̄ diceret aliquā psonā diuinā esse būanādaz in aliq̄ vel aliq̄ fm corpulētā subam: esset vt ipi mus heretic⁹ puniēdus. Hec idem Bernñ.

¶ Caplm. VI. de priuilegio q̄ beata virgo Maria ōr mundi domina

Sexta stella dicitur

dñatio, q̄r b. ꝑgo est dña mūdi sic̄ z de⁹ dñs est ipsi⁹ mūdi. Et in hoc magnū ꝓuilegiuz cōcessit ipe de⁹ btē ꝑgini, q̄r voluit ei⁹ ꝓncipatū z dñium q̄dāmodo eq̄parare ipsi⁹, s. ōi pr̄is ꝓncipatui et dñio. Et ꝑ q̄dē patet p̄cipue in trib⁹. ¶ Prio q̄a sic̄ solus de⁹ pr̄ hz ius impandi et dñiuz sup ipsi⁹ filio. s. dei: cui ipse filij⁹ hoc ē dñs ie sus p oīa obediuit vsq̄ ad mortē z deseruiuit p oīa, vñ ipse ait Joh. xiij. Sic̄ mandatū dedit mihi pr̄ sic facio. Ita sola ꝑgo mr̄ hz ius p̄cipiēdi z maternū dñiuz sup ipo ōi filio. Cui ipse dñs Jesus p̄cipiēti obediuit ipsaz bonorādo, iuxta illud Exo. xx. Honora patrē z mr̄ez z c̄. Et idē tanq̄ matri ad famulatū se subiecit. iuxta illud Lu. ij. Descēdit cū illis z erat subdit⁹ eis. Uñ sic̄ hec xp̄o est vera: dei patris ipio de⁹ famlar̄ z obedit Jta hec est vera: virgis matr̄ ipio de⁹ famular̄ ad nutū z obedit, i. dei filius xp̄s. ¶ Secūdo q̄r sic̄ dei pr̄is impio z dñio oēs creature mūdi sūt subiecte: ita et b. ꝑgis ipio ac dñio oīa sunt subiecta z famulant. Uñ hec est vera. Tot creature seruiunt gl'iose ꝑgini q̄t seruiūt sctissime trinitati. Oēs nēpe creature quēcūq̄ graduz teneāt i creat̄ siue sint spūales vt angeli: siue corpales vt celuz: elemēta: z oīa q̄ sūt i celo z i terra siue dānati siue btī q̄ oīa sunt diuīo ipio subiugata. cuncta hec gl'iose ꝑgini sūt subiecta: vt possit dicere cū xp̄o illō Matth. vl. Data ē mihi oīs ptās i celo z i terra. Uñ Bernñ. Data inq̄t ē tibi o dña oīs ptās i celo et i tetra: vt q̄cq̄d voluer̄ valeas efficere. ¶ Tertio q̄r sic̄ hec ē vera: diuino ipio oīa famlant z ꝑgo. ita hec etiā est vera: impio ꝑgis oīa famulant z de⁹ vt manifeste patuit. Uere ḡ maximū dñiuz btē virgis q̄ nō solū creatur̄ sed etiā ipsi ōo tanq̄ mr̄ filio ꝓncipat. Uñ merito ipsa ait Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi ꝓdij primo genita añ oēm creaturā: nō tpe sed dignitate, ex ore inquā altissimi: quia altissime sapientie diuīe ordie ipsa est plata oīb⁹. Uñ ibi

dē subdit. In oī ꝓlo ⁊ in oī gente ꝑmatū tenui: ⁊ oīm excellentiū ⁊ supbox, i. demonuz colla ꝓpria ꝑtute calcaui.

¶ Capl'm. VII. q̄ btā maria ꝑ ꝓuilegio habet successisse in regnum mūdi

Septia stella dici tur regnū, quia hereditario iure successit b. ꝑgini Marie regnuz toti⁹ mūdi ⁊ ei⁹ monarchia ac ꝑmat⁹: ita q̄ ipsa mr̄ dei gl'iosissima oīm q̄ sunt infra deum bz regale dñium ⁊ iclitū toti⁹ orbis monarchie ꝑncipatū: ⁊ vniuersale celestiū ⁊ terrestriū regnū ac ipiuz. Declarat sic ꝼm sctm̄ Bernardi, vbi s. Quāuis em̄ ipsa btā ꝑgo fuerit nobilissima ꝓsona sup oēz aliā q̄cūq̄ fuerit vel futura sit ī toto orbe terraz tāteq̄ ꝓfectiōis q̄ etiā si nō fuisset mr̄ dei nō min⁹ debuisset esse dña mūdi: ꝑ eo, q̄ fuit ꝑtuosissima: lūinosissima: sapiētissima: ⁊ oī gr̄a plenissima ipoportionabil'r p̄ alijs. Talib⁹ ät debet alioz rectorat⁹ naturalr̄ ⁊ dñiuz, s., scientia ⁊ rōne vigētib⁹: vt dic̄ Aresto., ī. Polit. Attn̄ etiā ꝼm legesl q̄b⁹ regit mūdus iure hereditario oēz mūdi hui⁹ ꝓmeruit ipsa ꝓncipatū ⁊ regnū, q̄ fili⁹ ei⁹ in ꝓmo instāti cōceptiōis sue monarchiā, i. ꝓncipatū toti⁹ ꝓmeruit et obtinuit vniuersi, teste ꝑs. Dñi ē terra ínq̄t et plenitudo ei⁹: orbis terraz ⁊ vniuersi q̄ hītāt ī eo, g̃ et sequit ꝼm oēs leges q̄z mox ipsa mr̄ dei ⁊ dñi regisq̄ oīm ꝓmeruerit ⁊ obtinuerit dñiuz ⁊ monarchiā vniuersi. Un̄ etiā iure cōceptōis filij dei ꝑgini icū bebat totū illō ꝓcurare ⁊ admīstrare q̄ō ex tūc filio datū est scz regimē vniuersi: vsq̄ ad etatē filij sui legitimā: vtpote q̄ fuit ipsi⁹ filij dei mr̄ dilecta: nutrix ⁊ auctrix. Nec tñ ē mirū si tā gl'iosa regina curā obmisit admīstrādi, q̄ puella: q̄ ꝑgo verecūda: q̄ paupcula q̄ cure filij dei totalr̄ erat dedicata: et q̄ nō credebat̄ foze mr̄ dei: nec reputabat̄ vt orb dña. Sicut nec fili⁹: qui q̄dē licet vitā toti⁹ orbis ⁊ mozes ordiabat: tñ nō est de⁹ agnit⁹ nec vt orbis rex ⁊ heres recept⁹, put ⁊ Joh. ī. scriptū est Mūdus p ipm fact⁹ est ⁊ mundus eū nō cognouit, in ꝓpria venit ⁊ sui eum nō receperūt. Sciēdo igit̄ ī filio mr̄ vim latētis deitat̄: curā admīstrādi rēpublicā dereliq̄t ⁊c. ¶ In hui⁹ signū q̄n̄ dñs Jesus in cruce mozer̄ licet vt dicit Ambro. de alijs testamētū cōdiderit ⁊ tūc ⁊ antea: q̄ pacem discipulis: vestimēta militib⁹: matrē discipulo, s. Johānī: aīam deo pr̄i legauit. ⁊ pl'a talia, tñ monarchiā totius orbis nulli vnq̄z tstat⁹ ē: nec angelo nec homī nec alicui creature: eoq̄ sine matris ꝓiudicio fieri nō poterat tale testamentū. Dater em̄ ꝼm oīa iura successit in mūdi monarchia ac ꝓncipatū oīm ꝑ hoc de iure hereditario acq̄siuit. Nā nullus ali⁹ fuit in terr̄ q̄ de iure succederet xp̄o in hac hereditate nisi mr̄. ¶ Deniq̄ hāc successionē mr̄is nusq̄ legim⁹ reuocataz, sed diuīo mūere opante ⁊ gr̄a ꝑgis ipetrāte cernim⁹ exp̄ssi⁹ q̄tidie elucidari dū eā ꝑdicam⁹ dñam angeloz ⁊ oīm creaturaz: reginā celoz: impatricē secloz: matrē cūctoz: monarcham vniuersoz: dignissimā et ꝓelectissimā oīm dei operz ac gl'iam et locūditatē celestiū spirituū et beatozum.

¶ Capl'm. VIII. de hoc ꝓuilegio q̄ scz oīs gratia a deo nō nisi ꝑ Mariā dispēsat.

Octaua stella nū cupat dispensatio, q̄ nulla gr̄a a deo in nos descendit nisi ꝑ man⁹ btē ꝑgis dispēset. ¶ Almiz a tpe q̄ ꝑgo ꝓcepit dei ꝑbū vt sic dicā iurisdictiōem et auctoritatē obtinuit in oī ꝓcessione tpali spūsctī ita q̄ nulla creatura aliquā gratiā vl' ꝑtutez spūsctī obtinuit nisi ꝼm ipsi⁹ pie mr̄is dispēsatōem. Hinc Bern̄. deuotissim⁹ ait. Nulla gr̄a venit ō celo ad terrā nisi ꝑ man⁹ marie trāsierit. Hic ⁊ Hiero. ī ser. ō assūp. ínq̄t: In xp̄o fuit plenitudo gr̄e sic̄ ī capite īfluēte In maria ꝑo sic̄ ī collo trāsfūdēte. vñ Cañ. vij. ō ꝑgie ad xp̄m Salomō ait. Collū tuū sic̄ turr̄ eburnea. Sic̄ nēpe ꝑ collū vitales spūs a capite descēdūt ī coz⁹: sic ꝑ ꝑginē a capite xp̄o vitales gr̄e ī ei⁹ coz⁹ mysticū trāsfūdunt. Ubi nota q̄ ī defluxu diuīaz gr̄az ꝼm q̄ trabit̄ ex ꝑbis Dionisij. iij. ca. celestī hierar. iste ē ordo: vt pr⁹ a deo defluāt ī bñdictā aīaz xp̄i. undeq̄ ī btām aīaz ꝑgis mr̄is deinde ī seraphin. ⁊ sic successiue ī sctōs alios ordines angeloz. ⁊ tādē in eccl'iam militātē. Ex q̄ nēpe tot⁹ deus ⁊ tota natura diuina ꝼm totū suū esse posse scire ⁊ velle diuinū intra ꝑgis vter̄ clausit se: vbi ⁊ mēsib⁹ nouem habitauit: nō timeo dicere q̄ in oīm gratiarū effluxu hec ꝑgo q̄ndā iurisdictiōem habuerit de cuius vtero ꝑgineo q̄si de quodā diuinitat̄ occeano riui ⁊ flumina emanant

olm gr̃az. Vñ Eccl̃i.xxiiij. In p̃sona eius in ḡt scriptura sacra: z sct̃a de ipsa canit eccl̃ia. In me oĩs gr̃a vite z veritat̃: ī me oĩs spes vite z ꝑtut̃. Trãsite ad me oẽs q̃ ꝓcupiscit̃ me z a generatõnib⁹ meis adiplemi. ¶ Ex q̃ patz q̃a oĩs gratie fons in Maria est vt ad ipsam recurram⁹ in oĩ salute bñda et spe ac virtute: gr̃a z veritate: vita z gl̃ia eterna ꝓsequẽda. qz ip̃a est dispẽsatrix oĩs gr̃e. ¶ Ꝓinde ipsa merito figurat̃ p lunam Cant. vj. Pulcra vt luna. qz luna dñat oĩb⁹ bũoribꝫ infundẽs cũctis liquore bũoreꝫ corpibus vt dicit Macro. de somno scipionis lib. ij. Nã ad motũ lune fit flux⁹ z reflux⁹ mariũ. i. methoroz. Vñ z cãcri z conche z etiã herbe suco plenioꝛes sunt. vt dicit Ptolome⁹ ī almagesti. iij. in plenilunio abũdãtes. Sic btissima ꝑgo dñium habet sup̃ influxu oĩs gr̃e z dispẽsatiõe. z q̃ deuoti⁹ ei famulant̃ in terris ampliozi gr̃a p ipam abũdãt q̃ est m̃ gratie. ¶ Sed di. quõ hoc attribuit btẽ ꝑgini vt ipsa sit m̃ z dispẽsatrix oĩs gr̃e in mũdo: cũ gr̃e fons z autoꝛ sit ipsemet deus. Et gr̃a a solo deo infundit̃ vt dicit Berñ. ī ser. de charitate et gr̃a x̃pi. Imo vt ꝓbat sanct⁹ Tho. ꝑma scõe. q. cxij. ar. j. donũ gr̃e ex q̃ excedit oẽm facultatẽ nature create cũ nil aliũ sit q̃ q̃dã ptic̃patio diuine nature. iõ impossibile est q̃ aliq̃ alia creatura gr̃am causet. sz soli⁹ dei est hoc. s. causare gr̃am in aĩa. ¶ Ad hoc respõdet̃ q̃ verũ est ꝓncipal̃r efficiẽdo. qz sic solus de⁹ causat z infundit gr̃am z dispẽsat. Attñ btã virgo ꝺr m̃ gratie p mediationẽ. vt ꝺ̃ est declaratũ. Vñ ipsa in influxu gratie a deo obtinuit specialẽ iurisdictionẽ et autoꝛitatẽ ptic̃patiue. q̃ declarat̃ ꝑm sctm̃ Bernardinũ vbi ꝺ̃. taliter ꝓter ea que supza tacta sunt de ordine influx⁹ gr̃aꝫ: Reperio inḋt in rege dño Jesu duas dignissimas dignitates. ¶ Prima q̃ sit eter⁹ de⁹ genitus ab eterno. ¶ Scõa q̃ deuz ꝓducit ab eterno: eoq̃ spũmsctm̃ spirat. Dõ ipse dominus Jesus clausus in vtero ꝑgis in eternitate a deo patre de⁹ generabat̃ etern⁹. Et in eadez eternitate ipse puer in vẽtre matris deũ. i. spũmsctm̃ spirabat z ꝓducebat. quia nunq̃ destitit generari a patre z spirare spiritũsctm̃: cũ nunq̃ destitit esse de⁹ etiã ī vtero materno. ¶ Ex hoc ḡ q̃ btã virgo ip̃m cõcepit vtrũq̃ banc eius dignitatẽ ptic̃pauit ¶ Primã q̃dem scz q̃ Jesus est generatus a deo participauit mater virgo adeo infinito modo q̃ iesus nõ dicat̃ verius filius dei q̃z fili⁹ virgis. nec maioꝛ nec dignioꝛ est fili⁹ ꝺ̃ ī throno paterno sedens vestit⁹ claritate et luce inaccessibili quã habuit ab eterno: q̃z existens in vtero ꝑgis vl̃ inuolut⁹ pãnis pauperculis sup̃ fenũ in ꝓsepio reclinat⁹. ¶ Secundã q̃z dignitatẽ btã virgo ptic̃pauit q̃a ipsa extitit m̃ filij dei q̃ ꝓducit spũmsctm̃ z q̃ ẽ fons z autoꝛ ac cã oĩs gratie spũssanctj. Vñ eoipso q̃ m̃ fontis gratie. i. x̃pi filij dei extitit oĩm bonoꝝ z oĩs gratie mater ẽ effecta. eoq̃ fons gratie x̃ps ex ipa z p ipsam in hũc mũdũ exiuit z venit. Ideo ipa ꝑgo gloriosa tãtam habet iurisdictõem z autoꝛitatẽ ptic̃patã a filio dei in defluxu z dispẽsatiõe gratie spũssctj q̃ oĩa dona: oẽs ꝑtutes z gratie et oñia bona quibus vult: q̃n vult: quõ vult: z quãtum vult per manus ipsius administrant̃.

¶ Cap̃m. IX. de p̃uilegio q̃ totius mundi ꝓfectiones beata Maria cõsummauit.

In Dona stellaꝛ

dine ad ꝓdictas dicit̃ cõsũmatio qz oẽs nature z mũdi toti⁹ perfectiones virgo sacra vltima sui ꝓfectõne cõpleuit z cõsummauit. Deus q̃ppelicz oñia fecerit perfecta sicut exigebat vniuscuiusq̃ natura. Unde Deutero. xxxij. Dei perfecta sunt opa. tamẽ vltime ꝓfectõis ꝓsummationem in mũdo vsq̃ ad partuz virgis distulit et soli ꝑgini reseruauit ꝓsũmãdũ. z declarat̃

¶ Primo ex ꝑte vniuersalis creature

¶ Secũdo ex ꝑte generatiõis humane.

¶ Tercio ex ꝑte incarnatiõis diuine.

Primo ex parte omnis creature ꝑm sanctũ Bernardinũ. quia oĩa entia vnum nobilissimũ ens appetebãt naturaliter. omnia viuẽtia vnũ nobilissimũ viuens. sentientia vnũ nobilissimũ sentiens. cõceptiones vnuz nobilissimũ conceptum. natiuitates optimuz nascibile. Rationalia singularissimũ rationale. Spũalia excellẽtissimũ spũale. Et breuiter oẽs creature appetebant vnum q̃d purũ optimũ creatũ. his aũt sic exĩtib⁹ ip̃fect̃: eo q̃ oĩa appetunt naturaliter bonuz aliq̃d primũ et optimũ ad quod omnia ordinant̃ qz entia nolũt male disponi. Et patẽt hec p ꝑhm. iij. Thopi. Et. x. ac. xij. Methaꝛ. Prouisum est ergo mundo de vna femĩa super

oēs bñdicta q̄ vnico suo partu ꝓptimo oi bus rebus in mūdo summā z vltimam pfe ctionē adduxit. ¶ Secūdo declarat ex par te generatōis hūane. ꝑm em̄ Anselmū li. ij. Cur deus hō. q̄uor modis de⁹ poterat fa cere hoiem. ¶ Primo sine viro z sine mulie re vt fecit Adā. ¶ Secūdo de viro sine mu liere, put fecit Euā. ¶ Tercio de viro z muli ere sicut cōiter generant boies. Et isti tres modi fuerūt in mūdo añ incarnatōem xpi. Necdū aūt erat cōplem̄tū vniuersi in ꝓductione bois eoq̄ q̄rtus modus nōdū fuit i mūdo vt vicz fieret hō de ꝙgine sine viro ꝓ virtutē sūmi opatoris, sed hoc cōsūmatum est in maria. ¶ Tertio declarat ex pte incarnatōis diuine in qua ipsa btissima ꝙgo pfectionem adduxit tā ipsi mūdo q̄z vt ita dicā ipi creatori deo: nō q̄ ad se q̄ est ab eterno ꝓfectissim⁹, sed q̄ ad nos manifeste sunt ipe ꝓfectōes diuine ꝑ virginē. Nimiz ipsi mundo dixi q̄ hec bñdicta ꝙgo in filū dei incarnatiōe ꝙsūmationē pfectōis adduxit. z certe tantā q̄ vlteriozis pfectōis mūdus nō est capax: nec ipse de⁹ pōt ordinaria ptāte ipm pficere vlteriozi pfectōe, imo si ipse de⁹ pater z spūssctūs de femia nascerent: nihil ac crescceret ozbi: q̄a q̄cq̄d nobilitatis: q̄cquid deitatis: z q̄cq̄d eternitatis est: totū in ozbe diffusum est z pductū ꝓ ꝙginez i ūllo eterno suppositō. s. xpo iesu generato ab ipa: cū vicz ꝓbū caro factū ē z bitauit in nob Joh. j. ¶ Deniq̄z ipsa ꝙgo pfectōes adduxit z ꝙsūma uit scz ꝓtutū ostēsaz in deo: vt ꝑmisi nō quo ad se: q̄z diuie pfectiōes ita sunt in sūmo vt nec augeri nec minui possint, sz q̄ ad manifestatōez erga nos. qō patet, q̄z in īcarnatōe diuia claruit q̄ ad nos ipscrutabil' sapia dei q̄ mūdū restaurauit: diabolū deiecit: ac bo minē liberauit. Claruit et ineffabilis iustícia ac patiētia q̄ ꝑ pctis nostris satisfecit deus patiēdo. Claruit z incōprehēsibilis mia et benignitas. Vñ aplus. Apparuit benignitas et hūanitas saluatoris nr̄i dei: q̄a nō ex opibz q̄ fecim⁹ nos sed ꝑm suā miaz saluos nos fecit, ad Titū. iij. cū nosip̄si resurgere et liberari nullo mō ꝑ creaturā aliquā posse mus, nec tñ de⁹ bonoz nostroz egeret: teste ps. Deniq̄z claruit imēsa charitas q̄ dilexit nos z lauit a pctis nostris in sanguine suo Apoc. j. Et de⁹ pater sic dilexit mūdū vt fi liū suum vnigenitū daret, s. ꝑ redimēdo ser uo imo inimico. Et q̄d amplius dicā vticz p̄cipua ꝓtus in deo ipsa vicz būilitas nō tā apparebat q̄ tñ deū decebat tanq̄z vna ꝓtu tutū regaliū, z qz nō poterat de⁹ būiliari vl q̄z ad penas in natura diuīa: oportuit ḡ vt i alia, s. hūana natura būiliaret, vt ait Petr⁹ aureoli li. iiij. cōpēdij. ca. vj. ¶ Sic ḡ omniū virtutū pfectōes manifestas consūmauit et adduxit btissima ꝙgo Maria in deo et mū do q̄ñ ꝑ ipam z in ipsa ipse de⁹ eter⁹ būli auit se vt sit tpalis: impassibilis vsq̄z ad pas sionē in morte z c. Vñ pōt iā mūdus dicere illud ps. Omnis cōsūmatōis vidi finē. s. in virgine.

¶ Caplm. X. de priuilegio ornatus: q̄a scz de Maria ornat totus mūdus.

Decima stella di cit ornat⁹. qz de carne ꝙgis bñ dicte z ī pte corpis ei⁹ excisa cōsti stit z pficit ac tractat totū dec⁹ z ornat⁹ mū di. Tū qz nil decorosi⁹ i mūdo videt q̄z vir ginē esse matrē. s. dei. Tū qz in eucharistia ē idē corp⁹ xpi qō de ꝙgie est sūptū: z idē de⁹: eadēq̄z aīa et idē sanguis q̄ fuerūt in virgis vtero, qz vt dicit Ambro. Oia hec eadē sūt in sacro q̄ fuerūt in virgis vtero, z qz totus ornatus z dec⁹ eccl'ie ac pōdus sacroz eius cōsistit in h̄ sacrosctō sacro eucharistie in q̄ de⁹ pñtialr et corpalr. i. ipse tot⁹ dñs Jesus habitat nobiscū vsq̄z in finē seculi. Alia etiā sacra ad hoc tanq̄z ad vltimū finē ordinant Ideo btā virgo totā ornauit z decorauit ec cleliā: qm̄ sui portio corpis siue dicā purís simi sanguis de qua christi corp⁹ formatus est ad toti⁹ eccl'ie ornatū: decorē: fidem: z vi tam eternā ꝙsequendā est data mūdo ísti i feriozi in eucharistia. Hic est enim panis vi te de quo si quis māducauerit viuet in eter num Jobis. vj.

¶ Caplm. XI. de ꝓuilegio qō btā virgo re tribuit deo ꝑ toto mundo.

Undecima stella v ocat retributio, qz btā virgo totus retribuit deo z satisfecit ꝑ oibus que ipse de⁹ tribuit nobis, put declarat idē sctūs Bernardi. vbi s. di. sic. Sola em̄ bñ dicta virgo plus fecit deo vel tātū vt sic di cam quantū fecit deus toti generi humano Credo etem̄ certe q̄ mibi indulget deus si

nunc p virgine matre loquar. Cōgregem⁹ nēpe in vnū q̄ de⁹ hoī fecit z p̄sideremꝰ que ꝟgo Maria dño fecit. ℣ Prio nāq̄ forma uit de⁹ hoiem de limo terre. sed Maria formauit deū de purissimis sanguib⁹ suis ſm assumptā naturā, s. a deo z ō purissima carne q̄ prevalet oī limo terre z oīb⁹ reb⁹ mūdi. ℣ Scdo de⁹ impssit in hoiem imagis sui de corē, sed Maria ꝟgo impssit in xp̄m deum imaginē decoris sui: vt sicut ipa erat pulcerrima femiaz: sic z xp̄s eius nat⁹ esset speciosus forma p̄ filijs hoim, teste p̄s. Uñ sicut imago dei p̄eminet in hoie ſm aiam p̄ alijs creatis: ita imago hois in xp̄o. i. ipsa būanitas xp̄i ſm corpus p̄eminet oī homi et creature angelice ac alijs inq̄tū deo vnita. Nā deus dedit hoī vt sit ad imaginē suaz. Btā ꝟgo aūt dedit deo vt sit verbū caro factum ¶ Tercio deus fecit hoiem in statu inocētie sine passiōib⁹ famis: sitis: frigoris: z silium. Sed sedula mr̄ Jesu oīb⁹ passionib⁹ ipsi⁹ dñi Jesu occurrebat scz fami: siti: frigori: nuditati: calori, sicut stat⁹ pauprim⁹ exigebat, z hoc cū maxia patiētia sua. ℣ Quarto de⁹ vestiuit hoiez pellicea veste. Sed btā ꝟgo vestiuit xp̄m in p̄sepio pauperculis pānis z processu tp̄is fecit ei incōsutilē tunicā q̄ prevaluit oīb⁹ vestib⁹ mūdi vtpote a matre dei facta deo. ℣ Quinto de⁹ docuit hoiem sapiaz sed sapiētissima ꝟgo z prudētissima xp̄m deum in puericia nō solū docuit: sed z ipamet soclādo seipsam cū ipso xp̄o et eū portando in egiptū fecit nociua fugere. ℣ Sexto deus hoiem nutrivit de fructib⁹ paradisi, sed btā ꝟgo nutriuit xp̄m de p̄prio suo sacratissimo lacte: vbere de celo pleno cui⁹ minima stilla p̄valet oīb⁹ fructib⁹ paradisi terrestris ac totius mūdi. ℣ Septio deus dedit hoī carnē q̄ posset mori z incinerari post p̄cm̄ vt nūc cernim⁹. Sed btā virgo dedit deo carnem imaculatā q̄ nō posset incinerari. iuxta illud p̄s. Nō dabis scm̄ tuum, i. xp̄m videre corruptionē. ℣ Reddēdo ḡ singula singul', s. q̄ fecit deus homi, z q̄ fecit btā ꝟgo ipsi deo videbis vt p solacio dicere liceat q⁹ plus maria deo q̄ ipse deus homi fecit, vñ de⁹ p̄pter beatam virginem obligatur nobis plurimum. Sed hoc totum est ex dei voluntate et eius beneplacito cui gratias agere debemus: qui in tantum condescendit nobis p virginem z̄.

¶ Caplm. XII. q⁹ p̄fectōes et plenitudines gratiaz Marie sunt incōp̄hēsibiles.

Do Vodecima sit hec incōp̄hensibilitas q⁹ p̄fectiones grāz et plenitudis excellētie nobis sunt incōp̄hēsibiles z alijs creaturis. Nā ſm declaratōez sancti Bernardini: sicut diuīe p̄fectiōes oī intellectui sunt incōp̄hēsibiles. sic p̄fectiōes grāz q̄s ꝟgo suscepit in ꝯceptiōe filij dei soli ītellectui diuino et xp̄o et sibi cōp̄hēsibiles extiterunt z nō alijs. Eq̄dez q⁹ de⁹ generaret deū hoc ei ex natura ꝯueniebat vt p viaz nature z intellectus p̄duceret ꝟbuz p oia eq̄lē sibi: imo impossibile est q⁹ de⁹ pater nō generet deuz scz filiū, p̄pter fecūditatē suā. sed q⁹ femia cōciperet z pareret deū est z fuit miraculū miracl'oz, q⁹ est sūme supra naturā. Uñ oportuit hāc feminā eleuari ad p̄ticipatiōem diuinā p quādā q̄si infinitatē p̄fectionū et grārum quā nunq̄ creatura expta est. Credo ḡ q⁹ ad illā abissum imscrutabilē oīm carismatū spūssctī q̄ in btām virginē descēderūt in hora diuīe ꝯceptōis nunq̄ intellectus diuinus vel angelic⁹ potuerit attingere. Unde Hiero. in ser. de assumptiōe Scit inqt de⁹ oīa z potest. Propterea q⁹ ita est solus sctuit se z potuit ī vtero ꝟgis sine sui corruptōne misceri atq̄ vnirī vt esset vn⁹ xp̄s de⁹ et hō: vna p̄sona: vnaq̄ substātia. Et ob ħ dei genitrix electa et p̄electa iure ab angelo grā salutat z p̄dicat plena. Et paulo īfra igit̄ inquit Quod natura nō habuit vsus nesciuit ignorauit rō: mēs nō capit būana: pauet celum: stupet terra: creatura oīs etiam celestis mirat, hoc totū est q̄d p Gabrielem Marie diuinit⁹ nūciat z p xp̄m adimplet. hec Hiero. Q̄d etiā declarat Gabriel Lu. j. cū ab eo quereret btā ꝟgo dices, Quō fiet istud q̄m vi, ñ z̄. Rñdit totū mysteriū angel⁹ se ignorare z cōmisit spūisctō di. Spūssctus superueniet in te z ꝟtus altissimi obūbrabit tibi, q. d, q̄d a me q̄ris plenarie nō scio vt totaliter edicam: sed ipse spūssctus q̄ est doctor veritat̄ sibi soli hoc altissimū mysteriū reseruauit q̄ te edocebit ad oīaq̄ mysteria descripta in veteri testamēto de filij dei ī carnatōe natiuitate: cōuersatōe: passione: resurrectōe scire faciet p illūinantissimā expiētiā. Itaq̄ superueniēs spūssctus in ꝟgine: et ꝟtus altissi

mi christus(de q̄ ap'lus ¶Predicamus ināt xp̄m dei ꝓtutē ⁊ dei sapiētiaz: qz in xp̄o sunt oēs thesauri sapiētie ⁊ scie dī: ipso teste apostolo) adeo ꝓginis mētez ⁊ intellectū thesauro sapie iplcuit vt oīa p̄nunciata ⁊ p̄scripta a ꝓphetis ⁊ p̄figurata a patriarchis optime sup oēs nosceret et sciret ac certa expientia ī seipsa ⁊ in filio completa cerneret ⁊ ꝓferret. Hoc est qđ dicit Lu.ij. Maria ꝓseruabat oīa ꝙba hec cōferens in corde suo. Qđ exponit venerabilis Beda:qz scz habuit ī mēte oēs scripturas sacras:⁊ cōferebat q̄ scripta erāt cum his que fiebant. Verbigratia vt descēdam⁹ ad ꝑticularia. Cū btā ꝓgo vidit se cōcepisse et ꝓginitate manēte pepisse: dicebat intra se. Ecce o deus me⁹ modo implera est illa ꝓphetia Esa.vij. Ecce ꝓgo cōcipiet ⁊ pariet filiuz ⁊c. ¶Btē cū videbat dei filiū paruulū in vlnis se tenere cōferebat in corde dī. Ecce nūc ipletū est illud Esa.ix. Paruulus nat⁹ est nobis ⁊ fili⁹ dat⁹ est nob̄ et vocabit nomē ei⁹ admirabilis de⁹ fortis. Videns q̄z paruulū vagientem dī.ecce qđ dicit Hap.vij. Primā vocē oīb⁹ silem emiplo.⁊ hoc in p̄sona xp̄i. Audiens aūt angelos canētes Glia in excelsis:dī. Nūc impletur ꝓphetia Dauid,scz Celi,i.angeli enarrāt gl'iam dei ⁊ opa manuū ei⁹ annū.fir.i. celū: nouā stellā mittēdo. Vel firmamentū.i. sctī ⁊ electi vt pastores ⁊ tādem ap'li. Cūq; p̄fī. dīe venissent magi ad adorādū dī. Ecce qđ ait Dauid Reges tharsis ⁊ insule mūera offerent ⁊c. Cum ꝓo q̄dragesimo die obtulit puer dicit. Ecce illō Malach.iij.implet.s. Veniet ad tēplū sctm̄ suū do,quez vos q̄ri. et angelus testamēti.s.noui institutor:quem vos.s.iusti:vultz.i.affectatz:vt simeō ⁊ anna Ipse cm̄ q̄si ignis ꝓflās.qz iflāmat ad amorē ipm̄ ꝙgnoscentes,et sic de alijs mysterijs xp̄i scz fuge in egiptū:⁊ reuersiōis:baptismi p̄dicatōis:miracl'oz:⁊ passionis:atq; resurrectōis,q̄ oīa descripta sunt in ve.test.⁊ longū foret singl'a enarrare. Unde redeundo ad ꝓpositū:vere hec est ꝓgo gl'iosissima maria sup oēs nobilissima merito ptāte:superexcellēta:dīnio:regnoq; dignissima: gr̄e dispēsatrix:mūdi cōseruatrix:cōsūmatrix oīs pfectionis:ornat⁹ eccl'ie: deo acceptissima:⁊ oī gratia incōp̄hēsibil'r ditissima. O igit̄ mater dei inclita gr̄am nobis de tua plenitudine p̄sta ⁊ gl'iam in patria Amen

¶Incipit liber duodecimus de seruitute et deuotione exhibenda Marie

Liber duodecimus agit de mysterio debitorie seruitutis ⁊ deuotionis cultu a nobis hoīb⁹ ipsi btissime virgini exhibendo Et cōtinet tres principales ptes. ¶Prima ps est de deuota veneratiōe: reuerentia ⁊ collaudatōe atq; seruitute: ipsi benedicte virgini Marie exhibēda a q̄uis homīe. ¶Secūda ps de ꝑmptissima subuētiōe Marie: q̄ sp parata ē adiuuare sibi seruientes;ꝓterea q̄z q⁹ q̄libet fiducial'r ⁊ secure recurrat ad btām ꝓginē in necessitate

¶Tercia ps est de vtilitate mltiplici quā cōsequunt hoīes p̄ seruitū deuotū exhibituz Marie. Et in hac pte adducunt plima per totū miracula sub certz distinctōib⁹ capl'oz. q̄tinus deseruire possint hec miracula ꝓto ti⁹ hui⁹ volumis ptib⁹ ⁊ ꝑmonib⁹ vt habeat p̄dicato⁹ quod vult miraculum accipe et vbi vult applicare.

¶Pars prima de deuotiōe ⁊ laude ac reuerentia necnō seruitute quā debet hō exhibere beate Marie.

Loquente iesu ad turbas: extollens voce quedam mulier de turba dixit illi. Btūs vēter qui te portauit et vbera q̄ suxisti. At ille dixit.q̄nimo ⁊c. Luc.xj.ca. Hctā q̄pe mater ecclia hoc euāgelium frequētat in laudez btē ꝓgis hac ꝑfecto de cā.q̄tin⁹ doceat nos exēplo hui⁹ mlieris ⁊ inducat ad beatificādā: laudādā ⁊ bñdicendā:deuotissimoq; seruitio venerandam ipsam gl'iosissimā virginē matrē dñi nostri Jesu christi. Unde in hocipso sacro euāgelio tria p̄cipua notant. ¶Primo q̄dem insinuat huius mulieris maxima deuotio:cū dicit. Extollēs vocē q̄dā mlier de turba dixit illi.s.iesu. Hec nēpe mulier ꝑm Ambro. dicit fuisse ancilla btē Marthe noīe marcilla q̄ nō fuit nobilis nec diues: q̄a tales.i. nobiles ⁊ diuites mulieres sunt min⁹ deuote ad verba dei ⁊ nimis sollicite circa bonores seculi huius.sed fuit hec mulier de turba.i.de vili cōditiōe ꝑm seculum:sed nobilis apud deum:q̄a ꝓtuosa: ⁊ vt fert fuit vir

go deuota. Uñ extollēs.i.ex corde tollēs et eleuās: vocē in xpi z ei⁹ matrꝛ cōmēdatōem ꝓtēpta verecūdia z ꝓsuetudine ꝑter naturā mulieꝛ:q̄ nō cōsueuerūt loq̄ in pl'o. Post ꝓposito etiā iudeoꝛ timoꝛe xpo loquēte ausa fuit coram tanta mlt'itudie sic sola clamare: christū laudare: z matrē ei⁹ btificare in īcredulos iudeos ꝓfusionē. Magna g̃ deuotō a spūsctō sibi ifusa ipsam sic incitauit clamare ex vebemētia diuini amoris in corde feruentis. ex abūdātia eī cordis os loquitur Math.xij. Et hinc cognoscit q̄ hec mulier fuit sctā, qꝛ q̄lis vnusq̄sq; est talia loquit: dicēte Aresto.iij. Ethicoꝛ. Ut eī ꝑ odorē herba sic hō cognoscit per ꝑba. Sctā itaq; hec mlier amoꝛe diuio z deuotiōe plena audēter xpm dei filiū et ei⁹ matrē sctissimā coram oib⁹ btificat z cōmēdat. qꝛ amoꝛ ꝑcūdiā nescit: timorē contēnit: audaciā inducit. Ergo z nos charissimi hui⁹ mulierꝛ exēplo discam⁹ ardere deuotōe erga xpm ac ei⁹ sanctissimā genitricē Mariā. ¶ Scōo in ipo euāgelio insinuat xpi z eius matris dignissima laudatio, qꝛ hec sctā mulier dixit. Beatus vēter qui te portauit z vbera q̄ suxisti: q̄ verba sunt a spūsctō inspirata. Et vere maria p̄dicat felix et btā q̄ xpm portauit dei filium z lactauit. Tu q̄z o hō si vis btificari discere iesum dulcissimū portare in corde tuo ꝑ fidē. Nā dicit ap'lus: habitare xpm ꝑ fidez in cordib⁹ nostrꝛ Eph.iij. Nā vt ait Aug⁹. Beatioꝛ fuit Maria xpm portādo in corde q̄z in vētre. z certe nisi pri⁹ eū portasset in corde ꝑ fidē z dilectionē: nunq̄z in vētre euz habuisset. O igit aīa crede z dilige xpm Jesum vt eū habeas in corde et valeas btificari. ¶ Deniq; disce z xpm spūaliter lactare: qō facis cum ipsum cibas z alis in suis mēbris, i. in paupib⁹: mīe opa exercēdo, q̄a ipse dñs iesus ait Math.xxv. Quod vni ex mihimis meis fecist⁹ mihi fecist⁹. ¶ Ex hic q̄stio occurrit circa euāgeliū Quare spūssanctus ꝑ os hui⁹ mulieris solū btificauit ventrē Marie z vbera: z tacuit de alijs ei⁹ mēbris: cū ipsa virgo bñdicta ꝑ singula membra foret btificāda vtpote ꝑ oīa gratia plena: teste angelo Luce.j. Aue inq̄t gr̃a plena dñs tecū z̄c. ¶ Rñdet q̄ iō qꝛ in diuīa incarnatiōe facta sunt maioꝛa miracula in vētre z vberib⁹ btē marie q̄z in alijs mēbris: et in his maioꝛib⁹ cōprehēdit alia mēbra submi nistrationē habētia ad ista. Nimiꝛ in vētre Marie facta sunt miracl'a maxīa. Prio q̄a ibi de⁹ fact⁹ est hō. et sic īmēsus fact⁹ est parvulus: īmoꝛtalis moꝛtal': ꝓbū infans. O vere magnū miraculū: qm̄ q̄ fecit vētrē marie fact⁹ est in eodē vētre, sicut magnum foret si q̄s fecisset domū z postea in eadē domo nasceret. Uñ Ecci.xxiij. Qui creauit me inq̄t maria req̄euit in tabernaculo meo, s. factus hō. ¶ Scōo magnū fuit miraculuz in vētre Marie: qꝛ mai⁹ sclꝑo imo ꝑ toto mūdo cōtinuit vēter ille, vñ canit eccl'ia. Sctā z immaculata ꝓginitas q̄b⁹ te laudib⁹ efferā nescio, qꝛ quē celi capere nō poterāt tuo gremio ꝓtulisti. ¶ Tertio qꝛ vēter ille ꝓgīali integritate ꝓcepit z pepit ac post ptū ꝓgo ꝑmansit vt tenet fides catholica. ¶ Deniq; ī vberib⁹ marie facta sunt miracl'a maxīa in hac īcarnatione. ¶ Prio qꝛ de celo plena ꝑ miraculū ipsa vbera lacte extiterūt: vt canit eccl'ia. Scōo qꝛ ipsa ei⁹ vbera ꝓginea regē angeloꝛ deū lactauerūt z aluerūt. ¶ Tercio qꝛ. s. eius vbera vtpote ꝓginea sine lactis meatu apto: solo diuīo miracl'o: lac filio dei sugendū exhibuerūt. Alia īgit mēbra ꝓginis bis deseruierūt z nō tot miraculis choruscauerunt. idcirco illis tacite laudatis hec cōpre bēsa in euāgelio manifeste btificant. ¶ Tercio in hocipso euāgelio insinuat imitatiōis et ꝓformitatis diuina inductio: cū ipe dei filius dñs Jesus subiūxit Quinimo. q. d. verū est z bñ dixisti q̄m vere btā est q̄ me corꝑal'r portauit z lactauit. Et etiaz bti sunt oēs q̄ portāt me spūal'r z custodiūt et alunt spūal'r me: ꝓbū dei audiēdo et obseruādo ꝑcepta dei. Uñ subdit. Bti q̄ audiūt ꝓbum dei z custodiūt illō. ¶ Sed diceres: q̄ est rō hui⁹ ꝓformitatis? Rñdet q̄ hec est, qꝛ sicut xps spūssctī ꝓtute ac misterio angeli ꝓcept⁹ est in vtero ꝓginis: sic ꝓbū dei spūsctō operante z angelo bono coopante ꝓcipit ī vtero mētis z foueat ad eterne btitudinis acq̄sitionē. Uñ sicut btā ꝓgo p̄dicat beata portādo xpm: sic bti obseruādo portātes ꝓbuz dei. Dic g̃ o christiane: dic q̄ cūq; fidelis aīa hāc deuotā mulierē imitādo, z xpm ac eius matrē bñdicēdo: dic, btūs vēter ꝓginis marie q̄ te xpm portauit z vbera eius q̄ suxisti, vt ꝑ hanc z cōsimilē laudationē ac deuotionis cultum z obsequiū: regnum cum xpo z ei⁹ mre vbi laudare valeas: ꝓcipias in eter

nū. ¶ Quia ꝙo in ista ꝑte libri intēdim⁹ agere de deuota veneratiōe reuerētia ⁊ collaudatōe atq; fruitute exhibēda ipi bñdicte ꝟgi Idcirco tria mysteria de hac matia hic notabim⁹ iuxta notata ꝑmissa, s. ꝟba euāgelij.

¶ Primū ꝺr mysteriū amoꝛose affectōis.

¶ Scōm ꝺr mysteriū obseq̄ose deuotiōis.

¶ Terciū ꝺr mysteriū gratiose inductōnis

¶ Articulus ꝑmus q; summā affectōis ⁊ dilectōnis deuotionē debet hō habere ad btām dei matrē eamq; laudare ⁊ deuotissima seruitute colere vbi certe q̄stiones soluūtur.

QUantuz ad pri q mū mysteriū amoꝛose affectiōis quā debet hō hr̄e ad btāz virginem Nota: q licet ad plenū exꝑmere ñ posimus: tñ aliq̄ntulū elucidab̄ ex his q̄stionibus. ¶ Prima q̄stio: vtz homo magis obligab̄ diligere dei matrez ⁊ deo ac ipsi laudes et gr̄as agere: ⁊ obseq̄o deuoto deseruire vt potest q̄s angelus. ¶ Secūda q̄stio: vtrū btā ꝟgo debeat venerari honoꝛis ⁊ deuotōnis cultu maioꝛi q̄s ipsa crux christi. ¶ Tercia q̄stio: vtrū hō teneab̄ ipsam ꝟginē btām magis amare q̄s seipsum. ¶ Quarta q̄stio q̄liter adoꝛatōis deuotōr ⁊ affectione btā ꝟgo debeat a fidelib⁹ venerari. ¶ Ad ꝑmū quesitū Rñdeb̄ ꝑ ꝯclusionē affirmatiuam q; scz hō magis obligab̄ deo et btē ꝟgini q̄s angelus. Et declarab̄ hoc rōnib⁹ supꝛis ex regula posita ꝑ btm̄ Gꝛeg. in Omel. de pōtificib⁹ dicentē. Quanto inq̄t crescūt dona tanto ⁊ rationes crescūt donoꝛ. Tanto g̃ ad seruiendum deo q̄sq; ꝑmptioꝛ debet esse ex munere q̄nto se obligatioꝛē foꝛe cōspicit in reddēda rōne Hec Gꝛeg. Btā ꝟo Maria di mr̄ maioꝛa dona exhibuit hoib⁹ q̄s angel. g̃ hō magis tenet diligere inq̄ntum pōt q̄s angelus, q̄a btā virgo suū natū filiū dei exhibuit et angelis ⁊ homib⁹, sed plus tripliciter hominibus q̄s angelus.

¶ Primo quia dignius.

¶ Secundo quia amicabilius.

¶ Tercio quia plenius.

Primo q̄a dignius: eo q; angelis exhibuit xp̄m vt dñi seruis ⁊ mīstris. vñ ps. Bñdicite dñm oēs angeli ei⁹ mīstri ei⁹ q̄ facitis voluntatē eius. Vnde Math. iiij. Accesserunt angeli ⁊ ministrauerūt xp̄o. Sed hoib⁹ beata ꝟgo exhibuit xp̄m deuz in fratrē carnis ꝑtinq̄tate ⁊ sanguis. Et idcirco dñs Jesus post resurrectōem suā discipulis nūciando dixit Magdalene Joh. xx. Vade ⁊ dic fratrib⁹ meis ⁊c. Dignitatez ꝟo hāc hō ꝙsecut⁹ est vt sit frater dei ꝑ virginē in xp̄i incarnatione vel nature būane vnione: quā angel⁹ nō apꝑhēdit. Vñ apl's Heb. ij. Nusq̄ angelos apꝑhēdit sed semē Abꝛae. g̃ hō magꝫ dignificat⁹ est ꝑ ꝟginem q̄s angelus: vtpote q; homo frater: angelus ꝟo seru⁹ dei. Propterea Bern̄. Puto inq̄t iam me spnere nō poterit deus os ex ossib⁹ meis ⁊ caro de carne mea. Bñdicta Maria ꝑ quā talē fratrē habemus, s. deū. ¶ Ad id legit ⁊ exꝑplus Ex cum q̄dā nō flecteret genua ad illud ꝟbum simboli Ex Maria virgine ⁊ hō factus est Noꝛ demō dedit ei alapā di. O inq̄t si ꝑ me deus fact⁹ foꝛet hō: nō semel sed millesies q̄tidie genua flecterem. ¶ Secūdo quia btā virgo exhibuit deū hoib⁹ amicabili⁹ q̄s angelis. Nā angelis exhibuit tm̄ ad videndū ⁊ respiciēdū. iuxta illud. j. Pe. j. In quez scz xp̄m desiderāt angeli ꝑspicere. Sed hominib⁹ exhibuit nō solū ad vidēdū sed etiā ad gustandū coꝛp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i in sacramento eucharistie. Joh. vi. Hic est panis q̄ de celo descēdit: si q̄s mādu. ex hoc pa. vi. in eternū. Denicq; btā ꝟgo xp̄m deuz exhibuit vt illuminatoꝛē et redemptoꝛē ac saluatoꝛez hoib⁹ ⁊ gl'ificatoꝛē. Angelis ꝟo nō intantū amicabiliter: vt claret ꝙsiderāti. ¶ Tercio: q; exhibuit hoib⁹ plenius deum q̄s angelis etiā in patria vbi angeli vidēt xp̄m deū tm̄ modo simpl'r oculo vicz spūali. Sed homines dupl'r, quia diuinitatē xp̄i intuenť ocl'o spūali sicut angeli ⁊ insup būanitatē ei⁹ coꝛporali oculo. Vñ Joh. x. Per me ait saluatoꝛ si q̄s introierit saluabit: ingredieť scz ad diuinitatis: ⁊ egredieť ad humanitatis contemplationē: ⁊ pascua inueniet fruitōis beate. Patet g̃q; hō mag̃ obligab̄ do ⁊ ei⁹ matri q̄s angelus deseruire: gr̄as agere: laudare ⁊ bñdicere ac cultū deuotōis exhibere.

¶ Ad scōm q̄situ scz an maioꝛ honoꝛ ꝺbeat exhiberi matri christi q̄s cruci Respōdetur ꝑm Tho. tercio scripto sentētiaꝝ di. ix. q. iij. arti. ij. Et iterū in. iij. parte sūme. q. xxv. ar. v. Et cōcoꝛ. Alex. de Hal'. in tercia ꝑte summe. q. xvi. Et Bonauen. sup. iij. di. ix. q. i. ar. iij. q; crux christi potest trib⁹ modis cōside

rari. ¶ Uno mō inq̄ntum est q̄ dā res et tūc maior honor debeť btē ỹginī q̄ cruci, quia crux christi, put in se cōsiderať nullo mō est adorāda: eoq̄ est res insensibilis nec capax adoratōis vel honoris: quia reuerētia z honor nō debeť nisi rōnali creature. Crux aūt est lignū vl̄ sculptū vel pictū. Sed btā ỹgo ỹm seipsaz cū sit rōnalis est capax honoris q̄ est exhibitio reuerētie in signū ỹtutiz vt dicit Aresto. iiij. Ethicoz. ¶ Secūdo mō potest crux ꝯsiderari inq̄ntum est q̄daz res xp̄i vel ad xp̄m ptinēs q̄ fuit cruētata ei⁹ sanguine, z sic debeť ei honor adoratōis. Uñ Damaſ. in suis sentētijs ca. ō cruce dicit sic. Ipsum q̄dem p̄ciosum lignū crucis venerabile in q̄ seipm p nobis xp̄s obtulit vt sctificatum tactu corp̄is z sanguis deceter est adorandū. Et hoc intelligiť ỹm Tho. de ỹdulia. Sed Bonauen. dicit q̄ cruci in q̄ xp̄s pepēdit exhibeť honor in obsequiū reuerētie q̄ est honor veneratōis z etiā honor adoratōis in testimoniū ỹtutis z famulatū cōplacētie. Crucē q̄ppe illam xp̄i veneramur z etiā adoram⁹, sed in ß est differentia: q̄ honor veneratōnis z reuerentie exhibeť cruci xp̄i tanq̄ instrumēto nostre salutis, sic z clauis z̄c, quēadmodū reuerētiā exhibem⁹ sacramētis: q̄ est in eis aliq̄ mō nostre salutis causalitas. Honor aūt adoratōis offerť ipi cruci xp̄i rōne crucifixi, nemo eniz intēdit ei placere vl̄ aliq̄d impetrare ab ea: sed ei q̄ in ea affixus fuit, z sic debeť ei, i. crucifixo adoratio latrie. Uñ eccl̄ia crucē xp̄i adorādo alloquiť eam tanq̄ rōnalē z intelligentē dicit, O crux aue spes vnica hoc passionis tpe auge pijs iusticiā reisq̄ dona veniā. Que tñ soli⁹ dei z dñi iesu est dare, s. venīā z iusticiaz augere, z ideo sic crucē adoram⁹ nō rōne sui sz ad crucifixū intētionē referēdo. Itaq̄ loq̄ndo de cruce ipsa christi solū inq̄ntum est cruentata z ad xp̄m ptinens: adhuc maior honor debeť matri xp̄i q̄ cruci tali ratione ỹm Tho. q̄a cū ꝯiūctio ad xp̄m sit cā honoris: vbi est maior cōiūctio ad xp̄m ibi debet esse maior honor, sed ꝯiūctior est xp̄o mr̄ xp̄i q̄ crux christi: ergo maior honor debeť matri. Sec⁹ si loq̄mur de cruce rōne crucifixi cui debeť latria: sed nō matri, q̄ latria deo soli debeť, iuxta illud Deutero. vi. z Lu. iiij. Dominū deū tuū adorabis z illi soli seruies, sez cultu latrie. Sed q̄ humanitas xp̄i est cōiuncta diuinitati: ideo crucifixo latria debeť exhiberi. Unde Damaſ. dicit Adorať caro xp̄i cū incarnato deo ỹbo: nō ꝓpter seipsam q̄ creatura est: sed ꝓpter vnitā ei diuinitatē. Hec ille. Dater aūt christi pura creatura ē licet excellētissima: z ideo nō debet ipa latria adorari sed ydulia. ¶ Tercio q̄z mō potest crux christi ꝯsiderari vt est imago xp̄i cruci fixi rep̄sentans figuram christi extēsi in ea, z hec potest esse in q̄cūq̄ materia puta lapidis: ligni: auri: vel argēti z̄c. Et vt sic, s. tanq̄ imago xp̄i adorāda est eadē adoratōne q̄ christ⁹: vicz latria. q̄ vt ait Damā. li. iij. Honor imaginis referť ad ꝓtbotypū, i. figuratum, q̄ idē est adorare imaginē z euz cui⁹ est imago. Sicut q̄ ipse crucifix⁹ adorať adoratione latrie: ita eius imago inq̄ntum rep̄sentat xp̄m adoratione latrie adorať ꝓpter ipm xp̄m deū crucifixū. Uñ sic maior est honor q̄ exhibeť cruci vtpote imagini xp̄i q̄ beate virgini. q̄ illi latria: huic ydulia debetur. Uñ xp̄s adorať vt deus in imagine crucifixi. Maria nō vt deus sed mater vera ds̄, et sic infra deū: tñ supra oēm creaturā ỹbo nō vnitā vnione p̄sonali: hoc est sub xp̄o super oīa alia creata. Sed di. Hunq̄d igiť peccant bij q̄ videnť certe mlto magis z deuotius btām virginē in veneratōne habere q̄ xp̄m. Nam plerisq̄ deuotiores z pmptiores sunt ad ieiunandū sabbatū in honorē ỹginis z vigilias festiuitatū ei⁹. Et ad dicēduz officiū ỹginis ampliori reuerētia q̄ faciant in ieiunijs z officijs festiuitatū xp̄i, z ampli⁹ feruēt in deuotōe veneratōis btē ỹginis q̄ christi. ¶ Rñdeť ỹm Anthoninū florē. in q̄rta parte summe q̄ tales magis ex simplicitate mouenť q̄ scīa, vñ licet nō deberet fieri, q̄ tñ ỹm Damaſ. honor matris in filium redūdat: patientiā bz xp̄s bui⁹ simplicitatiz, sane etiā credere possum⁹ q̄ vult deus p suum spūmsctm̄ inflāmare multos ad ỹginis matriz deuotionē specialē: vt p ei⁹ merita salutē cōsequanť z alij eoz exēplo ad deuotōnem virgis inducanť. Bonus q̄ppe fili⁹ dominus Jesus vult honorari suā matrē deuotione z veneratōne magna, q̄ ipse scit q̄ q̄cq̄d impēdiť matri: nō nisi ꝓpter xp̄m ei⁹ natū fit z̄c. ¶ Ad terciū q̄sitū, s. vtrū plus teneať hō diligere virginē bñdictā q̄ seipsuz Rñderi potest ỹm Bonauē. sup. iij. circa distin. xxix. Et ꝯcor. Rodonensis: vt etiā ba-

bet in sūma Alexana. q̄ btā virgo maria ratione dignitatis gr̄e z ꝯceptōis nobilissime inc̄tū est mater di est supra nos z supra oēm creaturā,licz ſm ꝓformitatē nature est iuxta nos tanc̄ pura hō. Et qm̄ dilectio respicit similitudinē:honor aūt būiliatiōez. Hic est q̄ dilectio ei⁹ generalr sub dilectōne ꝓpri mi ꝯtinet:cui⁹ veneratio ei⁹ alijs ꝓponat. quia ei debet ydulia. Uerū tamē est q̄ specialī affectu ab oīb⁹ ipsa diligi debet. Sed tū q̄ntūcūc̄ alīq̄ creatura magno affectu sit amāda:p ꝓri⁹ ipsa charitas ordinat animū ad diligendū ꝓximā salutez. Hec Bonaueñ. Uñ patet q̄a eā tantū debem⁹ diligere vt p ei⁹ amore inq̄ntū est mr̄ dei:z ꝓpter testimoniū eor̄ q̄ sunt fidei,s.q̄ est ꝑgo ĩmaculata z similia:debem⁹ nos mori exponere. ¶ Ad q̄rtum q̄stū.s.quali adoratōe z deuotōe debeat btā virgo venerari Respōdet ſm oēm theologor̄ sentētiā sup.iij.dist.ix. q̄ adorationis tres distinguunt species. ¶ Prima dicit latria que soli deo debet. Est ḡ latria reuerētia z seruitus deo debita rōne sue sūme maiestatis z bonitatis. vñ si creature exhibet honor deo debit⁹ est idolatria. ¶ Secūda dicit dulia q̄ debet creature inc̄tuz est imago dei. vñ dulia est honor q̄ debet sctis. ¶ Tercia ōr ydulia a grecis ab yper qō est supra z dulia q̄si supior dulia.et hec debet creature pcellēti sicut est caro x̄pi z aīa ei⁹. Hāc humanitas x̄pi si ꝯsideret inc̄tuz se sola: debetur ei ydulia. Secus si ꝯsideret vt ꝯiūcta diuinitati:q̄ sic debet ei latria ꝓpter vnitaz diuinitatē. Denicq̄ vt patuit ydulia debetur etiam ligno crucis in q̄ x̄ps pepēdit:q̄a fuit instrumētū nostre redēptōis. Modo ō btā ꝑgine sciēdū est q̄ ipsa est ꝑsona sctissima z inc̄tum est mr̄ dei:est creatura excellētissima,z idcirco debetur ei duplex honor.

¶ Primo q̄dem inc̄tū ipsa est ꝑsona sancta debet ei dulia. ¶ Secōo ꝑo inc̄tū est mr̄ dei debet ei ydulia. Hec ſm Petrū aureoli in suo cōpēdio li.v. Uñ z eccl̄ia eā excellētius venerat q̄tidie officiū celebrans z ipsaz laudans in horis canonicis:z plūmas festiuitates p annū ipsi sc̄z b.ꝑgini instituēdo z ordināndo. Patet itaq̄ q̄ amorosa affectōne debet hō btām ꝑginez laudare z exorare z venerabiliter colere:q̄ citra deū z dñm iesum x̄pm supra omnē creaturā:sup oēs angelos sup oēs sctos apl̄os:ꝑphas:martires:confessores:z ꝑgines ⁊c̄,vtpote btissimā reginam mūdi:genitricez dei veri. O vere gl̄iosa dña excelsa sup̄ sydera merito tibi seruire debet summo affectu oīs hō z cūcta creatura: q̄a q̄ te creauit z oīa:sacro ꝓtulisti vtero ꝑ cuncto⁹ salute ⁊c̄. Uere btō teste Hiero.in sermone de assumptōe:q̄ cq̄d hūanis pōt dici verbis min⁹ est q̄ laus z dignitas tua merearetur:nec sufficit lingua tuas enarrare virtutes. Felix vere es sacra virgo z oī laude dignissima:q̄a ex te ort⁹ est sol iusticie x̄ps de⁹ noster.

¶ Articulus secūdus q̄ sicut btā Maria ꝑ nobis obtulit christo dño sacrificia deuota obsequior cordis:oris:operis:z tpis:ita et nos debemus Marie deseruire.

Quantum ad secundū mysteriū vicz obsequiose deuotionis:de q̄ ipsa ꝑgo btissima laudat z btificat in euāgelio:cum ōr. Btus venter q̄ te portauit z vbera q̄ suxisti. Uere btissima z laude digna fuere hec deuota obsequia Marie dei filio exhibita vicz x̄pm deum portare:parere:virgineo vbere lactare: casto amplexu fouere z enutrire,p mūdi salute. ¶ Aduertendū aūt q̄ ipsa btissima ꝑgo Maria ꝑ tot⁹ hūani generis salute et btificatione obtulit seipsam in ancillā et ꝓmptā famulā dei filio:cū ait. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm ꝓbū tuū(scz o angele dei Gabriel) vt scribit Lu.j. Et ideo iure sibi vēdicauit z obligauit ꝑ hoc totū gen⁹ hūanū.vt sic ipsa obsequm deuotū z seruitiū debitū exhibuit x̄po deo:z seipsam totā in sacrificiū famulatus z obsequij deuotissime obtulit ꝑ generis hūani redēptiōe z salute: Ita et q̄libet hō debeat vt teneat obsequia z seruitia deuota ipsi scz ꝑgini matri dei exhibere z seipm ĩ sacrificio laudis z cultus deuotissimi offerre

¶ Notandū ꝓo ē q̄ gl̄iosa ꝑgo maria q̄drupplici sacrificio seipsam obtulit in seruitiū et obsequz deuotū ipi christo deo nostro ꝑ generis hūani salute,ꝓpter qō z nos hoies debemus ei q̄drupliciter deseruire:deuoto q̄z obsequio z cultu sacrificare. ¶ Primo q̄dē deuoto sacrificio vel obsequio cordis. ¶ Secūdo sacrificio z obsequio oris. ¶ Tercio totius corpis. ¶ Quarto tot⁹ tpis :vt patebit ꝓsequēdo. ¶ Primo itaq̄ beata ꝑgo seruiuit nobis in x̄po z ꝑ nostra salute seipsam obtulit

deuoto sacrificio vel obsequio cordis et anie. Et hoc multiplr. ¶ Primo quidem plena fide credendo in xpm dei filium, de q̃ dixit Elisabeth Lu.j. Bta que credidisti quñ pficient in te q̃ dicta sunt tibi a dño. Ut nepe testat Augustinus, nisi Maria credidisset et pus fide christus concepisset nequaq̃ in ventre suscipe potuisset. ¶ Uñ p fidem de corde mũdo seruiuit Maria: q̃ filiũ dei suscipe, p mũdi salute meruit. Deniq̃ tpe passiõis xpi in ea sola fides pmãsit, qz fugientiby discipulis ipa steterit iuxta crucẽ Joh.xviij. Et qz mũdus simul cepit esse cũ fide mediatoris, qñ Adaz dixit Hoc nunc os ex ossibus meis ꝛc. vbi apls dicit Eph.v. Sacramẽtum hoc dico magnũ in xpo et eccl'ia, pterea mũdus siml' etiã finiet cũ fide Lu.xviij. Cũ veniet filius hois putas inueniet fidẽ in terra. q.d. non. Unde nisi tpe passiõis xpi pmãsisset fides i bta virgine mũdus tũc finit' fuisset. O igitur felix dei mater: o benignitas virginis q̃ sua fide mũduz tenuit: sua fide mũdum seruauit: sua fide christũ concepit et ptulit mũdo: et sua fide discipulos christi et oẽs p sequẽs nos a dãnatione liberauit. ¶ Secundo seruiuit Maria p nobis xpo firma spe consensuz deo pbẽdo: salutẽ quoq̃ hoim sperando in fide christi, futurã. Uñ dixit angelo Lu.i. Fiat mihi scm verbum tuũ. Deniq̃ ipa sola spes remansit in tpe passionis xpi q̃ sperauit cert'tudinaliter xpm resurrectuz: vt dicit Aug. Qñ aũt p fidẽ marie et consensum initiata est salus mũdi: vt scz digna haberet suscipe saluatorẽ seculi: quẽ cõsensum ipsa in certa spe deo obtulit: ideo sua spe mũdũ virgo sibi obligauit. ¶ Tercio seruiuit nobis Maria de corde suo ardentissima charitate deũ diligendo p quã charitatẽ deũ attraxit: et vt ita dicam diuinuz cor vulnerauit: vt erga hoiem summe dilectõis bñficiũ exhiberet in incarnatõe et passione. Uñ ipsi virgini dicit deus Cant.iiij. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa vulnerasti cor meũ. Et in hui' signũ cum ipsa patiẽti christo in cruce astaret voluit postq̃ iam mortu' esset christ' de': vt p sente ipsa bta virgine cor et latus christi transfigeret ab vno militum lancea ꝛc. Joh.xix. Nam cũ christus in hac trãsfictiõe nullã penam sustinuerit: vtpote q̃ iã obierat et corp' mortuũ nõ sentiebat, voluit tñ i signũ amoris in corde vulnerari: vt hec pena fieret solius virginis matris astãtis q̃ taz vehemẽs fuit in ania eius ex doloris cõpassiõe et gladio et tam sensibilis in corde citra mortẽ qñta fuisset i christo corpal'r si supuiuisset. Uñ p nimio dolore ipsam ilico obijsse credendũ est nisi diuio miraculo fuisset pseruata. Sic ergo in signum summi amoris q̃ vulneratũ cor christi attrahebatur a vulnerato corde marie ad passionẽ et generis hũani redemptionẽ ex nimia charitate mutua voluit christ' coram matre in corde vulnerari: vt cor maternũ amore christi lãguidũ et trãsfixum declararet, et qntum charitas xpi et ei' matris nobis ad salutẽ pfuerit demõstraret. qz vicz deus nos hoies pcipue, ppter suam matrẽ quã de nostro genere elegit diligeret: et p eius amore pncipalius ac ex cõsequẽti p ipsam nos redimeret. Ideo ipsa ait illud Eccl'i.xxiiij. Ego mater pulcre dilectõis, i. diuine et agnitõnis et sctẽ spei ꝛc. Quarto seruiuit nobis Maria de corde intime cõdolẽdo et cõpatiẽdo christo passo. qz ei' aiam doloris ptrãsiens p nobis gladius imolauit. Uñ Crisost. in sermone de passiõe dicit sic. In passiõe xpi duo videbant' altaria Unũ in pectore marie, Aliud in christi corpore: christus carnẽ p nobis et sanguinem: maria imolabat animã. Optabat quidem ipsa cum christo sanguinẽ suũ fundere: et corpali mortẽ redẽptiõis cõsummare mysteriũ. Sed ℞ solius summi sacerdotis, i, christi erat puile giũ: vt nos de sanguine suo in sctã inferens redimeret. Cooperabat' tñ plurimuz scm modum suum ad pficiandũ deũ ille maternus affectus q̃ mater peteret: filius pbaret: pater donaret. Fili' eñ scz de cruce ad pect' et vbera matris supplicãtis. Pater vo ad crucem et vulnera xpi interpellãtis respiciebat. et sic salus vicz hois patre pficiante fiebat. Hec Crisosto. ¶ Quinto seruiuit nobis maria deuoto corde nostram redemptionẽ desiderando et promouendo. Ex quo desiderio, priam animã doloris gladio vulnerandã obtulit: vt patuit. Et insup pre toto mundo summe dilectum vnigenitũ p nostris sceleribus morte et sanguinis effusione satisfaciendũ obtulit hostiam et oblationẽ suauissimam deo patri qua maius pro nobis dare non potuit. Unde Apocal'j. scribit. Dilexit nos scz xps et mater eius: et lauit nos, s. ipe Jesus a peccatis nostris in sanguine suo s. de

ꝑgine matre sumpto. Denicꝫ ꝓterea b. ꝑgo maria deuotissimo corde ꝓtulit nobis i suo ꝓdulci xꝓ nato panem celestē z potuz vite eterne, i. corp⁹ z sanguinē xꝓi in sacro q̄ pascimur ad salutē eternā: dicēte saluatore Jo bān⁹. vj. Caro mea vere est cib⁹: z sanguis me⁹ vere est pot⁹, q̄ mā. meā carnem z bibit meū sanguinē habet vitā eternam. Sexto seruiuit nobis maria de corde z aīe sue potentijs, vicz memoria: intellectu: volūtate: et cogitatōnib⁹ oīa ad salutē nostrā necessaria mysteria hauriēdo: ꝓseruādo: ꝓferēdo z manifestādo, vñ Lu. ij. Maria cōseruabat oīa verba hec conferens in corde suo. Conseruabat inquā in mēte vt postea tpe suo manifestaret apl'is ad ꝓdicādū ꝓ mūdū, ꝓ salute hoīm oīa mysteria fidei xꝓi: sicut exponit Beda. ¶ Septimo seruiuit nobis Maria de corde, ꝓfunda būllitate deū inclinādo et mitigādo erga gen⁹ būanū: vt ꝓ eoꝝ salute būanaret. Vñ Aug. i sermone de assūptōe dicit sic. O vere btā būilitas Marie q̄ deū hoīb⁹ pepit: vitā mortalib⁹ edidit: celos ino uauit: mūdū purificauit: paradisum aperuit: aīas ab īferis liberauit. O vere gl'iosa marie būilitas q̄ porta paradisi efficit: scala celi ꝓstituit: ꝓ quā descēdit de⁹ ad terras. Hec ille. Ecce sacrificia marie. ¶ Debem⁹ itaqꝫ z nos deuoto obsequio marie deseruire de corde ¶ Primo offerēdo ei verā fidem q̄ ꝓfitea mur ei⁹ ꝑginitatē in ꝓceptu et partu ac post partū. Et q̄cq̄d credit sctā ecclia: q̄a sine fide impossibile est placere deo: vt testat apostolus Hebr. xj. ¶ Secundo debem⁹ offerre spem vt cōfidam⁹ de pietate z ꝓtute ac potestate ei⁹. q⁹ in ipsa oīs gratia vie z veritatis: oīs spes vite z ꝓtutis Eccī. xxiiij. Ideo canit ecclia di. Salue regina misericōdie vita dulcedo z spes nostra. i. nre salutis. ¶ Tercio debemus charitatez: vt q̄libet catholic⁹ dicere possit illud Sap. j. Sup salutē z speciem dilexi eā. Et certe diligēda est Maria vt rediligat nos: q⁹ ipsa dicit Prouerb. viij Ego diligētes me diligo. Vñ Can. i. Recti diligūt te. Oēs igit iusti debent eā diligere. ¶ Quarto debemus cōpassiōis deuotionē et pietatem recordādo de christi doloribus et matris eius meroribus. Vñ Eccī. vij. Honora patrē tuū. s. deū et gemitus matris tue ne obliuiscaris ꝛc. ꝓpter q̄ cōsulit a deuotis vt hō q̄libet die saltez. xv. Pater noster: z. xv̄. Aue maria dicat z ponet ꝓ xꝓi passiōe et ei⁹ matris cōpassione. Et ꝑm q̄ dicit Ludolfus libro de vita xꝓi. z asserūt deuoti sic faciendo p annū: cuilibet vulneri xꝓi cedit vnū pater noster quasi ꝓ annua pensione. Et cōtinuādo. xv. annis cedit ꝓ q̄libet gutta sanguinis xꝓi vnū. s. Pater nr̄: Nā vt scribitur in metro, Septuagita q̄nq̄ q̄tercent milia q̄nq̄ Tot ferē chr̄ist⁹ ꝓ nobis vulnera passus. Et in anno tot cōsiliter pater noster resultant ex q̄tidiano q̄ndenario. ¶ Quinto debemus btē ꝑginī deuoti cordis desiderium z pleno aīo seruitio ipsi⁹ nos mācipare. Eccī. vj. In oī animo tuo accede ad illam: z in omni ꝓtute tua ꝓserua vias eius z inuestiga illam. s. orando z studēdo ꝓdicando et laudando. Et subdit. Decor em̄ vite est i illa. s. gratie in ꝓsenti z glorie i futuro. Et vincula illius. i. seruitia quibus ad sua obsequia nos cōstringimus alligatura salutaris: eoq⁹ trahūt ad salutem z extrabunt de peccatis. Hec ibi autoritas. ¶ Sexto debemus iugi z frequēti memoria cogitatu et intellectu beneficia nobis ab ipsa impensa reuoluere et mētis oculum ad eam dirigere et cōferre ac ptractare de his que ad eius ptinēt gl'iaz z honorē. q⁹ vt dr̄. Sap. vi. Cogitare de illa sensus est ꝓfūmat⁹ z q̄ vigilauerit ad illaz cito erit secur⁹. Vñ Anſ. Assidue rogāda ē Maria vt z cōgratulatio būtudis eius sit semp apud nos z cōpassio miserie nostre sp sit apud eā. Hec ille. ¶ Septimo debemus b. virgini deuoto corde būilem reuerētiamne vicz coram oculis suis aliq̄d mali cogitare aut sentire audeam⁹: ne forte oc'los sue misericordie purissimos a nobis auertat. quia vt scriptū est Abacuc. j. de filio z mre. Mūdi sunt oculi tui z ad iniq̄tatē respicere non poteris. Sed debem⁹ būiliter timere ne ipsam offēdam⁹. q⁹ ꝓceptū est Leui. xix. Un⁹ q̄sq̄ patrē suū. i. deū: z matrē suā. i. b. mariaz timeat. Sicqꝫ būiliter ipsam debem⁹ reuereri: caput discoopiendo genuq̄ flexo adorādo: sicut boni famuli z ancille faciūt dñe sue regine. Vñ abbas Eckebertus di. Creatoris inq̄t matrez oīs creatura magnificet et el⁹ regie maiestati se inclinent celū z terra et oēs q̄ habitāt in eis. Hec ille. Et sic claret quō de corde debeam⁹ deuotū obsequium sacrificare btē ꝑgini.

¶ Capl'm. II. qualia seruitia vel sacrificia exhibuit Maria de ore.

SEcūdo pncipaliter vt pmisi btā ꝟgo deuote seruiuit z obsequiuz prestitit xpō p toto genere hūano in sacrificio oris. Sunt aūt. vij. pcipua sacrificia oris offerēda deo a genere hūano, iuxta illud ps. Septies in die laudē dixi tibi sup oīa iudicia iustificationis tue. Septies ait dixi, i. septem sacrificia oris obtuli sup oīa iudicia tua, i. oīa alia sub hec septē cōprehēdendo. Sunt aūt hec septē pcipua sacrificia oris q̄ eliciunt p ordinem ex cātico ꝟginis Magnificat. ¶ Primū est magnificatio, s. dei: de q̄ ps. Magnificate dñm mecū z exalta. no. eius in idipm Hoc fecit Maria in oris sui sacrificio cū p incarnatōe dei magnificauit deū di. Magnificat aīa mea dñm, ꝓpter qō hō debet ipsaz magnificare z superexaltare ac glorificare pre alijs sctis: qō facit ecclia canēdo Hācta in ḡt z īmaculata ꝟginitas ḡbz te lau. efferā, i. extollā: nescio. qz quē celi capere ñ po. tuo gre. ꝓtulisti. ¶ Secūdū sacrificiū oris deo exhibēdū obsequiose z deuote est iubilosa dei laudatio, de qua ps. Libera me de sanguib⁹ deus de⁹ salutis mee et exultabit lin. mea iusti. tuā, exultabit, i. exultāter laudabit, vnō subdit. Dñe labia mea apies z os meū annūciabit lau. tuaz. Hoc fecit Maria cū ait scdo ꝟsu. Et exultauit spūs me⁹ in deo sa. m. Debemus igit̄ z nos hoies Mariā exultanter cū suo filio z in filij opib⁹ vicz nostre salutis laudare exultāter. Unō canit ecclia Tu, s. ꝟgo Maria regis alti ianua et porta lucis fulgida vita data p ꝟginē gentes redempte plaudite, s. in voce exultatiōis. Uñ idez ps. Uiderūt oēs fines terre salutare dei nostri scz in q̄ spūs marie exultauit: cū dixit. in do scz salutari meo, subdit. Jubilate ḡ oīs terra: cātate z exultate z psallite. ¶ Terciū sacrificiū oris est ꝓfessio q̄ fit: ꝓptā hūilitatem cōfitēdo z cū q̄s hoīm habet pctā fatēdo in ꝓfessione corā sacerdote: sic q̄z diuinā iustictā que pctm nō relinq̄t impunitū cōmēdādo: sicut faciebat sctus Esdras vt patz li. ei⁹ pmi. ix. ca. cū dicebat. Dñe de⁹ me⁹ ꝓfūdor et erubesco faciē meā leuare ad te qm̄ iniq̄tates nostre mltiplicate sunt nimis sup caput nostrū z creuerūt vsq̄ ad celū. Et infra Dñe deus isrl' iustus es tu. s. i punitēdo nos p pctis. Hic z Manasses sua pctā confitebat z deū iustū in iudicijs suis q̄bz ipm afligebat cōmēdabat. ij. Paralip. vl. Sed qz btā ꝟgo Maria nunq̄ peccauit. tñ vtiq̄ hūmodi genus laudis de sua humilitatis cōfessione exhibuit deo p nra salute: cū dixit Respexit hūllitatē ancille sue: ecce em̄ ex hoc btāz z̄c. O mira hūllitas Marie z ꝟtuositas qz cū esset sctissima z oīm ꝟtutuz plena nō loquit̄ de alia ꝟtut̄ plenitudie q̄ de hūilitate quā respexit dñs. Debem⁹ ḡ z nos ī obsequio virginis ꝓfessionē facere deo z ipsi pctā nostra cōfitēdo: pcipue in ei⁹ laudib⁹ pparādo ad ei⁹ festa. Uñ in cōi ꝓfessiōe q̄tidiana solet ecclesia dicere: Cōfiteor deo oipotēti z b. marie ꝟgini z oīb⁹ sctis, q. d, ꝓfitēs: sic fateor pctā mea corā deo z btā ꝟgie vt ipsam laudē et ipsa intercedat p me z̄c. ¶ Quartuz sacrificiū oris est grārū actiōis q̄ō obtulit maria cum in cāt̄co subiūxit, Quia fecit mihi magna q̄ potēs est z̄c. Debem⁹ z nos ḡ deo gratias agere et btē ꝟginī, p bñficijs nobis impēsis p ipsam, vñ Aug⁹, ait, O btā Maria q̄s tibi valeat digne iura grāz z laudz pconia impēdere: q̄ sola succurristi mūdo p dito, q. d, nullus. ¶ Quintū sacrificiuz oris est bñdictio, s. diuini noīs. iuxta illō ps. Benedicite oīa opa dñi dño z̄c. Hāc fecit maria, p genere hūano grās agēdo in cātico cū subiūxit: Qui potēs ē z sctm̄ nomē ei⁹. Ecce nomē dñi bñdicit cum sctm̄ z potissimū edicit. Debem⁹ ergo z nos bñdicere deū et matrē ei⁹ mariā ac noīa eoz sicuti z ecclia solet in fine horaz dicere: Bñdictum sit inq̄t nomē dñi nr̄i Jesu xp̄i z nomē ꝟginis marie in eternum z̄c. Et certe p hec bñdictiōez a deo z matre eius ꝓsequemur. qō pbat tali rōne Bñdicā bñdicentib⁹ tibi z maledicam maledicentib⁹ tibi Deū. xij. Et etiaz Jacob dixit Genes. xxvij. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus: z q̄ benedixerit tibi benedictionibus repleatur Hoc dixit per os sancti Jsaac pñarche spiritussanctus. q̄nto magz ista credenda sunt de b. virgine z eā bñdicētib⁹. Denicz angelus Gabriel eā bñdictā pnūciauit dī. Bñdicta tu in mlieribus. Et sīlr sctā Elizabeth ī visitatōne, z ex hoc celebre nomen angelus in ecclesia: z specialem gratiam ꝓbetie Elisabeth ꝓsecuti sunt. vt patet ī euāgelio Lu.

ñ. ergo sequit q̄ q̄ eā bñdicūt a deo ꝓmerebunt bñdictōis participatōem. iuxta illud ps. Bñdicētes ei hereditabūt terrā. Male dicētes aūt dispibunt: vt sunt heretici: blasphemi: pagani ⁊c. ¶ Sextū sacrificium oris ōr oratio, iuxta illud ps. Sacrificiū laudis honorifi. me illic, i. ī laude oratōis iter, i. ad pr̄iam q̄ itinere ostēdā salutare dei. i. filiū ōi et matrē eius p quā opat⁹ est de⁹ pater salutem in medio terre. ¶ Hoc sacrificiū orōnis subiūxit b. ꝟgo ꝓ plona generis humani d. Et mia ei⁹ a pgenie in pge. ti. eū. qz in orōne mia dei petit q̄ oīb⁹ mediātē maria q̄ est mr̄ mie p̄stat timētibꝫ deū. Itaq; debem⁹ ⁊ nos hoc sacrificiū offerre ōo et matri ei⁹. i. exorationis interpellatōez, ꝓpter qō in hui⁹ signū eccl̄ia ī letania sctōꝝ trib⁹ vicibus iterpellat Mariā vt oret p nobis. ꝑmo dicit: sctā maria ora p nob. scō dicit: sctā ōi genitrix ora p nobis. tercio dic: sctā ꝟgo virginuz ora p nob. Et hoc ad significādū q̄ corā sctā trinitate ipsa habet ius ⁊ ptātem p nob impetrādi: ⁊ iō eam debemus exorare in oī necessitate. Hinc Beda ait. Exorāda est clementia saluatoris iugiter vt btē matr̄ ei⁹ memoriā dignos nos faciat venerari. s. p mia cōsequēda. ¶ Septimū sacrificiū oris est mirabiliū dei enūciatio seu p̄dicatio. de q̄ ps. Cōfitemini dño ⁊ inuocate nomē ei⁹ narrate oīa opa ⁊ mirabilia ei⁹ ⁊c. Hoc sacrificium fecit Maria in relīq̄s cāntici ꝟsib⁹ vsq; ī finem di. Fecit potētiā in brachio suo dissit sup. ⁊c. Deposuit potē ⁊c. Esurientes ipleuit bo. ⁊c. Suscepit isr̄l. s. hūanā naturā assumēdo ex gente isr̄l: recordat⁹ mie sue. Hic locut⁹ est pmittēdo ad abraam ⁊c. ¶ Debemus ḡ ⁊ nos p̄dicare et enūciare mirabilia dei opa facta in beata virgine p nostra salute: vt q̄ deū beato ventre portauit: lactauit: ꝟgo pepit: ⁊ siliia. Unde ⁊ eccl̄ia tales laudes in honore ꝟginis freq̄ntat in officio diēs. Quē terra pōt⁹ ethera colūt adorāt p̄dicant tri. re. machi. clau. Marie baiulat Cui luna sol et oīa deser. p tpa pfusa celi grā ge. puelle viscera ⁊c. Et sic patet.

¶ Capl'm. III. quō btā Maria sacrificium seruitutꝫ exhibuit christo de corpe p nobis

Tercio b. virgo t seruiuit xp̄o pro nobis de sacrificio et obseq̄o tot⁹ corp̄is: vt claret p singula mēbra discurrēdo. Mā de auditu nobis seruiuit q̄n angelicā salutiōez suscepit p xp̄i incarnatōe. De oculis: p nobis lachrimādo ex pietate in passiōib⁹ xp̄i. qz cū flente xp̄o in ista valle miserie et ipsa flebat. Et etiā q̄a cōpatiens hūane nr̄e captiuitati deū cū lachrimis p liberatiōe gener⁹ hūani exorabat. Huc q̄z fuit q̄tidie intuēdo nr̄as necessitates mr̄no oc'o: vt fidelissima aduocata subuenire pata. Item de naso nob seruiuit q̄n in locū fetidū mōtez. s. caluarie vbi erāt pl'a cadauera p nostra salute ascēdit: ⁊ sub cruce stetit atq; cū filiū de cruce deposi tū suscepit ⁊ in oscula ruēs faciē ei⁹ sputꝫ fetidis iudeoꝝ maculatā extersit. ⁊ sic fetorem sputoꝝ sustinuit. Itē de labīs ⁊ lingua seruiuit: cū dixit. Ecce ancilla dñi. ⁊ iterū gr̄as agēs Magnificat in q̄t aīa mea dñm. O q̄s suauissima: o q̄s vtilissima fuerūt nobis ꝟginis labia ⁊ lingua q̄ tam efficacia ꝓtulerūt ꝟba: vt mox de⁹ in vteꝝ ei⁹ descēderet ⁊ nos saluaret, vere fructuosissimū ꝟbū marie q̄ sanauit vna, platōe ꝟsensus totū gen⁹ hūanum: cū ait. Fiat mihi ſm ꝟbū tuū. Deniq; q̄tidie nobis seruit maria ī celo labīs et lingua intercedēdo. Itē de dētib⁹ nobis seruiuit q̄n ipi sui dētes candidi ⁊ eburnei more nutricꝫ masticauerūt cibū puulo iesu q̄ datus est nob in cibū vite ⁊ redēptōem. Item de collo ⁊ gutture seruiuit q̄n xp̄m filiū collo mr̄no pēdentē amplexādo gestauit. ⁊ cō similr̄ de brachīs ⁊ būerꝫ q̄n xp̄m portauit in egyptū: vel q̄n reduxit de egypto, cū eniz iam ꝓtūc xp̄s erat etatꝫ aliq̄ntulū, pfecte: vt pote septē vl'octo annoꝝ ſm hystorias. pfecto cū tā longum iter nō ꝓueniat tali puero pagēdū sed materno est brachio reportat⁹: credit ḡ q̄ nō parū fatigium habuerūt brachia Marie in supportādo xp̄m tāto itinere, sed oē tale dulce ei erat p filij dilectione ⁊ zelo salutis hūane. ¶ Itē de manib⁹ seruiuit: christū balneādo: pueꝝ alligādo: et tunicaz sibi faciēdo: de vberib⁹ ꝟgineo lacte alendo De pectore ītima dilectōe astringendo ⁊ foueēdo. ¶ Itē de sanguīe mīstrādo ptē puriss mā: de q̄ formaret ss. xp̄i corp⁹ alimētū nr̄e salutis. Deniq; de visceribus ⁊ vtero christuz ir. mēsib⁹ portādo. Un canit eccl'ia Btā viscera marie ꝟgīs q̄ por. eter. p̄rīs filiū. Sed et de pedib⁹ seruiuit filiū portādo ⁊ ī triduo req̄rēdo. Ecce qz p nr̄a salute b. ꝟgo seipsaz

in obsequiū xpi deuote sacrificauit z ipēdit Idcirco ꝓpter hmōi seruitia videt ipsa petere mercedē a nobis p ꝓphetam Zacha. iv. ca. di. Si bonū videt in oculis vestris afferte mercedē meā. Si nō: ḡescite. s. vt saltē malum p bono: z odiū p dilectiōe nō repēdat offendēdo. ¶ Debemus ḡ charissimi p mercede seruitutis b. ꝟginis repēdere seruitutem vt scz singla nostra a pctō coercēdo mēbra: offeram⁹ in eius bonorem caput inclinādo ad adorandum. oculos ad deuotas lachrimas in exoratiōe eius fundēdus. auditū ad audiendū gratāter ei⁹ laudes z p̄dicatiōes. Unde Bern. dicebat. Nil ita me delectat sicut de Maria audire sermonē. Itē offeramus nasū paupes fetidos p amore ꝟgis visitādo. os et guttur: vigilias festiuitatū ei⁹ z sabbatū diē ieiunādo. linguā laudādo. pectus sincere amādo. man⁹ ad paupes extendēdo: z ḡcḡd ad cultū b. ꝟgis ptinet faciendo: vt eius imagines ornādo: lūinaria ꝑparando: z sīlia. atq; pedes nostros offeram⁹ in honorē ei⁹ ecclias sub noie ei⁹ visitando. Hā reuera vt scribit Eccī. vi. Exiguū i ope ei⁹ laborabis: z cito edes de generatōibus illi⁹. q. d. modic⁹ labor respectu fruct⁹ sue seruitutis. z Prouer. viij. Btus hō q audit me id est obedit mihi: z q vigilat obseq̄ndo ad fores meas ḡtidie. q me inuenerit: inueniet vitā z hauriet salutē cē. Deniq; debem⁹ etiā charissimi ḡtidie bñdicere singula membra marie ḡbus seruiuit xpo vt i singul' mēbris reportem⁹ bñdictōem ab ea. Et hoc facere debemus deuote p singula salutādo salutatōe angelica corā imagine ꝟgis genuflectendo et post salutationē dicēdo. O gl'iosa ꝟgo ōi mr̄ adoro z bñdico te z oīa tua sctissima mēbra q̄bus p nostra salute seruiuisti dño Jesu xpo. Sicut dictabit deuotio magis q̄ ēmo. Dicūt em̄ q exti sunt et testant q a viris sanctis audierūt q vix pōt inueniri modus ali⁹ deseruiēdi virgini p modū ḡtidiane pēsionis q tātum cōplaceret sicut modus ꝑfat⁹.

¶ Capitulumm. IIII. quomō btā Maria exhibuit se p nobis christo in obsequiū toto tempore.

Quarto vt premisi obsequiū deuotōis p nobis obtulit b. ꝟgo ipi xpo ō toto tpe. qz vicz totū tps vite expēdit ipsa b. ꝟgo i seruitio dei z pmotōe salutis hūane orando: ꝓtēplādo: laborando: et q̄cq̄d faciēdo. Et pnūc ipsa i celo vsq; ad finē mūdi ñ desinit ꝟuire multipl'r nob miserimis z idignissimis pctōribus intercedēdo z aduocādo. licz id cape mēs hūana nō sufficiat nec līgua enarrare valeat. Et ꝓtea debem⁹ nos q oī tpe deseruire ñ possum⁹: saltē certis tpibus ei⁹ obseq̄o mācipare nosipsos: vt saltē ad ei⁹ festa solēnisanda debite ꝑparemur p pnīaz: ꝓtritōez: z ꝓfessionē. Sciēdū qm̄ nō nisi p ipam bz redire bō ad festū etni gaudij. vñ Eccī. xlij. Luna signū dici festi. Hā luna est maria. dies fest⁹ dies etnitatis. Hinc Hañ. j. Celebra iuda festiuitates tuas z redde altissimo vota tua. Judas ꝓfitēs iterptat: z significat fidelē pl'm cui iubetur vt celebret festiuitates. s. xpi et marie ac sctōz. z dic: festiuitates tuas. i. ad cōmoduz tuū īstitutas ¶ Deniq; debem⁹ i q̄libet hebdomada saltē vno die speciali⁹ b. ꝟgi deseruire. z hec ꝓuenientissime ē dies sabbati quam eccl'ia spālissime deputauit b. ꝟgini. ¶ Si q̄rit q̄re dies sabbati p̄cipue sit cōsecrata btē ꝟgi. Rñdet q pl'es sūt cāe. ¶ Pria ꝓpt recordatōez martyrū ꝟgis z ei⁹ mediatōis. Dic em̄ p xpi passiōe cōsecrata ē dies veneris: ita p matris cōpassione succedens dies sabbati que mediat inter dñicam die resurrectionis z diem passionis christi: eoq; btā virgo Maria nostre salutis est mediatrix. ¶ Secūda causa ꝓpter stabilitatez fidei que i ista die in ipsa sola pmānsit: discipulis cūctis scandalū patientibus ex morte z passione christi Jesu. ¶ Tercia huius rō. qz vt refert in miracl'orū hystoriis: etiā Anselm. tali die ml'toties legit btā ꝟgo miracula fecisse z bñficia peccatoribus p̄stitisse. Hā z apud grecos Cōstātinopoli fuit q̄dā imago b. ꝟgis: ante ipsam q̄z velamē pēdēs qō miracl'ose a nona sexte ferie diuina virtute se apiendo recedebat: et post nonaz sabbati redibat. Cui⁹ hec ratio: vt. s. ostēderet q p̄cipue tali die b. virgis facies peccatoribus orātibus intēdebat. Ꝓpter qō greci illum diem solennē duxerunt Deinde consuetudo illa ad latinos trānsiuit ḡtum ad hoc: vt vicz illa die specialis honor beate virgini exhibeat. O igit oēs eam veneremur cē.

¶ Articulus. III. q q̄libet fidelis īducit ad deuote seruiendū Marie. xp̄i. rōnibus.

Quantū ad tercium mysteriū ꝓncipale, s. gr̄ose inductōis Nota q̄ ꝑm numer., xij. stellar. in corona capit̄ bt̄e ꝙginis descꝑta Apoc., xij., possum⁹ ad pñs distinguere, xij. ꝑcipuas rōnes q̄ inducūt vnūquēq; fidelem ad deuote seruiēdū b. ꝙgini et colēdū matr̄ia veneratōe ipsam tanq; gl'iosissimā celi regi nā, et ordīare possam⁹ has rōnes in trib⁹ q̄ternarijs. Hā ꝑm⁹ rōnū quaternari⁹ accipit ex ꝑte dei. Scōs ex ꝑte ipsi⁹ ꝙgis bñdicte. Tercius ex ꝑte hoīm.

Prima ratio diuine ꝑceptionis.
Secunda diuine actōis
Tercia diuine redūdatōis
Quarta diuine glorificatiōis.
Quinta ratio dignitatis.
Sexta ratio pietatis.
Septima ratio autoritatis.
Octaua ratio officiositatis.
Nona ratio recōpensationis
Decima ratio recupatiōis.
Undecima ratio acq̄sitionis.
Duodecia rō celestis remūeratōis.

Prima itaq; rō ꝺr diuīe ꝑceptōis, q̄r de⁹ ꝑcepit suā matr̄ē bonorari Exo. xx. Honora patr̄ē. s. deū et matr̄ē. s. spūalem. i. mariā. Unꝺ ꝑs, ait spūssctūs, Adorate scabellū pedu⁹ ei⁹ q̄m sctm̄ est. Caput q̄ꝑe xp̄i diuinitas ē Pedes q̄bꝫ venit ad nos est hūanitas: cui⁹ scabellū ꝺr ꝙginalis vterus in q̄ requieuit. Hoc scabellū adorauerūt tres magi q̄ñ, pcidētes adorauerūt xp̄m et matr̄ē ei⁹ Math. ij. Hoc debem⁹ et nos adorare et honorare obsequijs vt possim⁹ vitā eternā thesaurisare. Proinde Eccī. iij. Sicut q̄ thesaurisat ita et q̄ honorificat matr̄ē suā, i. mariā. Juxta hoc thema ꝑdicare potes Primo de debita honorificatōne, vide q̄stionē ꝓmo articulo quā vis, Itē scōo de modificatōe. ex. q̄ articulo, Tercio de iductiōe, et h̄ tercio arti.

Scōa rō diuīe actiōis, q̄r cū oīs actio ꝺi et dñi Jesu sit nr̄a instructio: ex q̄ ipse de⁹ b. virginē honorificauit et eidē obsequm seruitutis ꝓbuit: debemus et nos ipsam honorificare et sibi deseruire, Si dicas, vbi fecit deus hec ꝑdicta: Dico q̄ de⁹ honorauit b. virginē et tota trinitas cū p angelu⁹ honorifice salutauit et bñdixit di, Aue gr̄a plena do. te. zc. Ds et filius ꝺi xp̄s ver⁹ de⁹ ei obsequ⁹, xxx. ferme annis exhibuit, sic̄ scribit Lu. ij. Descēditq; cū illis et subdit⁹ erat illis. s. mīstrando et obediēdo p oīa. Tercia rō diuīe redūdatiōis, q̄r q̄cq̄d reuerētie mr̄i exhibet redūdat in filiū, et ecōuerso, q̄r ꝓpter xp̄m deū natū ex ꝙgīe ipsa: veneratōis cult⁹ fit ꝙgini et in virgine matre xp̄s honorat. Unꝺ Eccī iij. Qui seruiūt ei. i. mr̄i dei obseq̄ntes erūt sctō. i. xp̄o q̄ est sctūssctōr. Danꝺ. ix. Unꝺ Hiero. i ser. ꝺ assūp. Nimir. ait honor matr⁹ ei⁹ est q̄ nat⁹ est ex ea ꝙgīe. Nulli dubiū q̄n totū ad gl'iam xp̄i ꝑtineat q̄cq̄d digne ei⁹ genitrici impēsu⁹ fuerit ac venerabil'r exhibitū, hec Hiero. Propterea btūs Hildelphō sus ait sic Ut fiā fu⁹ deuot⁹ filij generati. i. xp̄i: fidel'r appeto fieri seru⁹ sue genitricis, et vt cōpr̄ober fuire dño i testimoniū q̄ro sup me dñium matr̄is ei⁹. Sic em̄ redūdat i filiū qꝺ ip̄ēdit mr̄i: sic et trāsit honor in regē q̄ defert in famulatū regine Hec ille. Quarta rō diuīne gl'ificatiōis, q̄r ꝑ ipam b. virginē et in ipsa et ex ipsa gl'ificat p̄r et filꝰ et ss., q̄a in ꝙgīe sūma ꝑdicat gl'ia trinitatis sctūssime q̄ in ipsa req̄euit. Unꝺ ps, Magnus dñs et laudabil' ni. in ciui, ꝺi nr̄i i mō. sctō ei⁹. Licet q̄ꝑe ī oī creatura sit de⁹ magn⁹ et laudabil' nimis, tñ noīatim ꝺr: in ciuitate ꝺi nr̄i q̄ est Maria: de q̄ scribit Gl'iosa dicta sunt ꝺ te ciuitas dei. Alchuin⁹. In hac ciuitate et ī h̄ monte magn⁹ dñs et laudabil' nimis: imo audacter dico maior et laudabilior q̄s ī oīb⁹ creaturis. Qui em̄ celo terraq; nō capit̄ huius vtero clausus ē: dicat q̄ meli⁹ sentit Jn nullo q̄ꝑe mihi videt maior. s. et amabilior de⁹ q̄s q⁹ se būiliauit hō fact⁹ nec vnq̄ laudabilior q̄s q⁹ fact⁹ est clemētior q̄ oīpotētia⁹ suā maxīe ꝓcēdo manifestat, Propterea bñ ꝺr ꝺ maria, s. Lor., xij. Mulier, i. maria gl'ia ē viri. i. xp̄i. Ideoq; Bern. Ex ipa inq̄t accepit filiꝰ ꝺi carnis substā: denicq; tota trinitas gl'ia⁹. Quīta rō dignitat⁹: q̄r btūssima ꝙgo maria p⁹ filiū ē dña vniuerse creature. Unꝺ maria syriace interptat dña, Bern. An nō dña est oīm q̄⁹ filꝰ ei⁹ est dñs, s, creaturarū Qui g̃ bonorat btā⁹ ꝙginē tanq; oīm dña⁹ et matr̄ē mīe ac gr̄e secure pōt petere a dño miam et gr̄am. Sexta rō pietatis vic⁹ salutifice: q̄r ꝑ Marie pietatē habemus salua⁹ri. Unꝺ hic q̄o occurrit, vt⁹ vic⁹ dei mia salutifica p matr⁹ xp̄i merita hoīb⁹ singulariter cōcedat. Rñdet ꝑm doct⁹, q̄ sic, et hoc oñdit

¶ Primo rõne qz miscõia dei saluifica dat̃ pncipaliter p xp̃z q̃si p originẽ vñ effluit, deinde p mr̃em q̃si p singularẽ impatricẽ z mediatricẽ. Vñ magr̃ sniaz li.iij.di.j. Et ibidẽ Bonauẽ.arti.ij.q.ij.dicũt qz miscõia dei saluifica maxime facta ẽ hoibz p xp̃i incarnati onẽ sine q̃ nec pcedẽtes pies vete.te. nec sequẽtes saluari potuerũt nisi vicz in fide mediatoris h̃ est xp̃i. vt dicũt Aug. Greg. z cõcorditer oẽs doct. Hz qz incarnatio xp̃i facta est p mr̃ez ꝑginẽ. Igit̃ miscõia facta hoi a xp̃o deo est p mariã ꝑginẽ tanq̃z p singularẽ mediatricẽ z impatricẽ. Propt̃ qõ de btã ꝑgine canit̃: qz ipa ẽ mr̃ gr̃e z mr̃ miscõie zc.

¶ Scõo ostẽdit̃ exẽplo scpture, qz dñs ihs pendẽs in cruce qñ reconciliauit hũanã naturã suo p̃io in sanguie suo, dixit tũc mr̃i cõmittẽdo sibi Johez. Ecce inq̃t fili⁹ tu⁹ Joh. j. q̃si p h̃ insinuet fm Bern. z q̃sdã glosatores: qz btã ꝑgo debeat de suis fidelib⁹ curare tanq̃z de filijs sibi in ꝓsona Johis reconmẽdatis p miscõia saluifica obtinẽda apud deum. ¶ Tercio oñdit̃ autoritate dicente ps. xlvij. Suscepim⁹ de⁹ miscõiam tuã i medio tẽpli tui. i. marie in q̃ de⁹ habitauit vt in templo. Hinc dicit Chrys. de p̃rogatiua marie sic. Jõ inq̃t tu mr̃ dei p̃ordinata fueras ab eterno vt quẽ de⁹ p suã nõ posset saluare mirã iusticiã: tu p tuã saluares pietatẽ z miseri cordiã. ¶ Itẽ ignaci⁹ in epla ad mariã. Impossibile ẽ saluari peccatorẽ nisi p tuũ o virgo auxiliũ z fauorẽ zc. ¶ Septima rõ autoritatis in celo z ptãtis. Vñ Bern. Data ẽ inquit tibi o maria oĩs ptãs in celo z in terra vt q̃cũq̃z volueris valeas impetrare. Hã p salute famulantiũ sibi nõ solũ põt filio supplicare alioz sanctoz more sz etiã p̃t filio autoritate mr̃na impare. Vñ eccl̃ia sic orat eã. Nõstra te esse mr̃ez sumat p te p̃. q̃si dicat ꝑgini impiose z mr̃na autoritate supplica p nobis filio. ¶ Octaua rõ officiositat̃ quia btã ꝑgo ad h̃ officiũ est in celo ꝓstituta vt sit apud filiũ aduocata nr̃a z i manu ei⁹ sit oĩs salus nr̃a. debem⁹ g̃ ei seruire qz ipa ꝓcurat negocia salutis nr̃e z petitões nr̃as vt fidel aduocata. Vñ canit de ea eccl̃ia. Eya g̃ aduocata nr̃a zc. Possum⁹ g̃ merito dicere ei illud Gen. xlvij. Sal⁹ nr̃a in manu tua respiciat nos tm̃ dña nr̃a z leti seruiem⁹ dño nro regi xp̃o vicz. Est aũt duplex sal⁹ nr̃a in manu btẽ ꝑginis scz sal⁹ vite p̃tis z future, vñ Prouer. ix. Per me mltiplicabunt̃ dies tui quo ad primum, z addentur tibi anni vite q̃ ad scõm. ¶ Narrauit q̃dam sctũs hõ qz cũ q̃dam religiosi cantarẽt Salue regina z dicerẽt, Eya g̃ aduocata. Viderũt plies ipaz mr̃em dñi añ filij p̃tiaz, psterni tãq̃z se ostẽdat fidelẽ aduocatã z p toti⁹ ordis ꝓseruationem ac fratrũ salute p̃cari. Itaq̃z charissimi debem⁹ marie nr̃e aduocate seruire vt ipa p̃ces z sacrificia nr̃e fuitutis ei exhibita offerat in ꝓspectu diuie maiestat̃z z intercedat p nobis. Vñ Bern. sup cañ. di. Nõ possunt sũme trinitati displicere exenia q̃cũq̃z manibus marie tã digne gerule cõmittunt̃. s. offerẽda. Hã ipa p̃ces suoz seruoz offert in cõspectu diuie maiestat̃z. Et Lassiod. in li. collationũ dic. Tota inq̃t sal⁹ humani generis consistit in mltitudine gr̃e marie z fauoris.

¶ Mona rõ recõpensatõis: qz cñ maria ꝓ nobis seruiuit vt patuit scõo articulo, z qz p ipam z in ipa z ex ipa habuit mũdus habet z habitur⁹ est oñe bonũ. qz ipm dei filium xp̃m q̃ est oñe bonũ z sũme bonũ z sine q̃nil bonũ Lu. xviij. Nemo bon⁹ nisi solus de⁹: iõ debem⁹ p recõpensatõe z gr̃az actione marie deseruire. Hã ꝑfecto mũd⁹ p̃t dicere illud Sap. vij. Venerũt mihi oĩa bona pariter cũ illa. s. ꝑgine maria. Idcirco Anſ. li. ozõnũ di. O felicissima maria q̃d dicem⁹ q̃liter te laudem⁹: q̃ntuz tibi debem⁹ cũ p te ad gl̃iam q̃cũq̃z p̃uenturi sum⁹ p̃ueniem⁹: p te liberati existim⁹. s. a dãnatõe, p te est si q̃d boni sum⁹: si q̃d possum⁹ z q̃cq̃d habem⁹. Hec z plura Anſ. ¶ Decima rõ recupationis qz p mariã restitutũ est nobis q̃cq̃d per Adã pdidim⁹. Vñ dixit angel⁹ Lu. j. Inuenisti gr̃az apud dñm. s. pditã p boiem p̃mũ. ꝓterea Rich. de sctõ vict. dicit sic. Per marie puerperiũ recepit gen⁹ hũanũ qõd in primo p̃nte amiserat, recupauitq̃z honorẽ quẽ pdiderat, qz deiect⁹ ẽ ille q̃ p̃mũ p̃ntẽ deiecerat. i. diabol⁹ z erectus est q̃ deiect⁹ fuerat id ẽ hõ. Hz q̃liter hoc. Hõ cñ cũ in honore esset nõ intellexit: reiectaq̃z similitudine dei filius fact⁹ est iumẽtis. Ecce q̃le dedecus: sed p mariã deus fact⁹ est homo z hõ de⁹. Ecce felicior recupatio. Hec Rich. ¶ Undecima ratio acq̃sitõis qz qui fuit marie acq̃rit mlta bona p ipam, z lucrat̃ etiã in p̃senti. ¶ Primo q̃dem a peccat̃z p̃seruationẽ. Ecci. xxiij. Qui oprantur in me. i. ꝓpter me. s. matrẽ dei:

nō peccabūt. z qui audit me nō ꝓfundet. s. in die iudicij qm̄ astabo ꝓ eo coꝝ filio meo

¶ Scdo acq̄rit deuotionē z ꝑginis ac filij ei⁹ dilectionē ꝓuer. viij. Ego diligentes me diligo: sz q̄ diligit a mre diligit z a filio z ecōuerso: z p ꝙs a tota celesti curia.

¶ Tercio acq̄rit gl'iam z honorē: honor em̄ est fore de familia celestis regine marie Eccī. xv. Obuiabit illi. s. sibi seruiēti q̄si mater honorificata z exaltabit illū apud ꝓximos suos.

¶ Quarto spūalē iocūdationē: qz maria iocūda est anie ad ꝓfabulādū Bap. viij. Erit allocutio cogitatōis z tedij mei. Hā vt dic̄ ꝑbs: Facund⁹ comes in via ꝓ vehiculo ē iti neris.

¶ Quinto acq̄rit vite hui⁹ ꝓspationez ꝓuer. iij. Lōgitudo vite in dextera ei⁹. i. marie seruiētis. z in sinistra ei⁹ diuitie z gl'ia

¶ Sexto in oī necessitate z piculo subuēt ionē Bern. Sileat miscōiam tuā o btā ꝑgo q̄cūq; te i suis necēcitatib⁹ iuocatā sibi me minit defuisse.

¶ Septimo vbi breuiter cōprehēdā oīe bonū ꝓuer. xviij. Qui inuenit mulierē bonā. i. mariā inuenit bonū z hauriet iocūditatē a dño.

¶ Duodecima rō celestis remuneratiōis. qz btā maria remunerabit in celo sibi seruiētes ml'tipl'r.

¶ Primo q̄dez gl'iosa sua pūtia z facie q̄ plena est gr̄az Hester. xv. Jō Apoc. xvij. Seruiēt ei z videbūt faciē ei⁹. O q̄s iubilosuz videre faciē marie.

Scdo gl'ie bonore z magnificētia. j. Reg. ij. Quicunq; honorificauerit me gl'ificabo eū. q̄ aūt ꝓtemnūt me erūt ignobiles.

¶ Tercio gaudioꝝ suoꝝ cōicatiōe z gl'ie illustratōe splēdidissima Bap. viij. Scientes qm̄ mecū cōicabit de bōis suis.

¶ Quarto speciali ornatu z gl'ia q̄ p alijs discernūt q; sunt serui marie. Sic em̄ videm⁹ in regia curia q; serui regis z regine certis notabilibus clenodijs deaurat⁹ ornati ꝓcedūt ꝙ q̄ cognoscunt fore serui reg⁹ vel regine z speciali purpura vestiti ambulāt.

¶ Ita in curia celesti fuī xp̄i et marie speciale gl'iaz hēbunt refulgentē. Un̄ ꝓuer. vlt. Oēs domestici ei⁹ vestiti sūt duplicib⁹. Domestici marie sūt fideles fuī ei⁹ q̄ ꝙ mariā vestiūt duplici stola p̄cipua. s. aīe z coꝛpis. Quito suauissima sui odoris fragrātia Can. j. In odore vnguēt oꝝ tuoꝝ currim⁹ adolescētule. i. aīe fideliter fuientiū dilexerūt te nimis.

¶ Sexto societate z familiaritate assidua z letissima Apoc. iij. Ambulabūt mecū in albis qz digni sūt

Et qz ꝑgo btā sp est cū agno. i. xp̄o: iō bi sequunt agnū q̄cūq; ierit. Un̄ ꝑs. Adducēt regi. i. xp̄o ꝑgines p⁹ eā. i. mariā seqntes: ꝓxime ei⁹. i. aīe q̄ approximant marie ꝙ amoris deuotionē: afferent tibi in leti. z exulta. zc.

¶ Septimo q̄ sūmū est remunerabit filij sui diuitate z gl'iosa fructu vēt⁹ sui. ꝓterea ipa ꝑgo btā depingit in eccl'ia filiū tenēdo i vlnis: q̄si ad dandū illū et exhibēdū seruitoribus suis. Jō ipsa ait Eccī. xxiij. Trāsite ad me oēs q̄ diligit⁹ me et a generatiōib⁹ meis adimplemi. s. oī bono celest⁹ fruitōis a generatōib⁹. i. a diuitate et būanitate filij mei zc. Hinc ꝑs. Ecce hereditas dñi filij merces fruct⁹ vētris. ꝓpter q̄ assidue ei seruiēdū ē z ipam bñdicere debem⁹ ac fructū vētris ei⁹.

Etem̄ videm⁹ qz de re valde ꝓmēdata z laudata libēter solēt boies illi q̄z res ipa ē dare cōmēdatoribus suis sicut ptz de vino bono z hmōi. ml'to libēti⁹ dat maria bis q̄ laudāt z cōmēdādo bñdicūt fructū vteri sui. O itaq; aīa fidelis serui marie: ipam laudā: ipaz q̄tidie bñdic et adora vt ꝙsequaris oīa bona i p̄senti et in futuro Amen.

¶ Pars scda libri. xij. de securitate subuentionis btē Marie qm̄ ꝓmptissima q̄z sit suos adiuuare.

Lōquere regi ꝓ nobis z libera nos de morte. Scribunt ꝑba ista Hester. xv. ca. q̄ q̄dē ꝑba docent nos boies ꝙfugere et recurrere ad btāz ꝑginē mariā in necessitate. Hā litteraliter hec ꝑba demādauit Mardoche⁹ sigue nūciauit ipi Hester regine vt loq̄ret regi Assuero et sua intercessiōe liberaret ꝓpl'm iudeoꝝ a morte z interfectōe quā ꝓcurauerat aman studiose vt. s. deler̄et et piret gens iudeoꝝ vt claret intuēti hystoriā libri Hester. Spūaliter aūt hec ꝑba pūt eē ꝓpl'i xp̄iāi ad btām ꝑginē ꝙfugiētis i piculis et in oī necessitate et angustia: ipamq; deꝓcant⁹ di. O gl'iosa regina maria vnica spes nr̄a et aduocata gener⁹ nr̄i: Lōqre tu regi secl'oꝝ imortali et inuisibili deo vicz xp̄o tuo filio ꝑdulcissimo ꝓ nob. s. intercedendo et libera nos de morte. s. dānatōis eterne. Hoc q̄ꝑe optime ꝙgruit mysterio figure: qz si aduertim⁹ amā erat q̄ pl'm dei ꝓdere volebat. sz q̄d significat aman qđ interꝑtat fm̄ Hiero. in interꝑtatōib⁹ terminoꝝ seu noīm hebraicoꝝ. i. iniq̄

quus:qz mēdax ē z pater ei⁹ Joh. viij. z ipe est coāgustās z cōprimēs gen⁹ hūanū p varios laqos vitioꝝ vt pdat trahēdo ad mortē supplicioꝝ gehēnalē cē. Itē si ꝓsideram⁹ mardoche⁹ erat q̄ supplicabat di. Loqre regi p nobis.s. tu regina. z qz mardoche⁹ fm eundē Hiero. interptat amare conterēs vel amara ꝓtritio. iō hū significat hoiem ꝓtritū z de pctis penitētē vt talis supplicādo accedat ad btāz reginā mariā: sciēdo qz teste ps. Cor ꝓtritū z hūiliatū de⁹ nō despiciet z per ꝓs nec dña maria mr dei. Preterea Hester qō interptat ascēdēs vel eleuata fm Hiero. optime significat mariā q̄ vt canit eccl'ia eleuata ē sup choros angelorū ad celestia regna. Sz attēde cui debeat supplicare z intercedere hec regina Hester. qz regi Assuero: qō interptat btitudo q̄ obtinē merito significat beatitudis dūm ih̄m xp̄m: apud quē btissima regina maria dz intercedere p toto mūdo ne diabol⁹ pdere valeat suo iniq̄ machinamēto pl'mq̄ xp̄ianū p̄cipitet in inferni pfundi tatē. Sz qm̄ charissimi sacro teste eloq̄o di abol⁹ nō dormitat sz circūit ꝓtinue terrā z pambulat eā.s. vt pdat aīas in gehēnā Job i. ꝓpter qō btūs apl's Petr⁹ totī⁹ xp̄ianitatis a xp̄o ꝓsecut⁹ vicari⁹ z caput: oēm pl'm xp̄anū hortat di. pma cpl'a cano. ca. vlt. Sobrij estote z vigilate qz aduersari⁹ vester diabol⁹ tāq̄ leo rugiēs circūit q̄rēs quē deuoret cui resi. for. in fi. Idcirco oib⁹ ꝓsulenduz z adhortādū dignū extimo vt ad mr̄em dei mariā fiducialiter oīs etas z sexus recurrat generⁱ hūani: qz ipa ē spes salutⁱ nr̄e ipa regina misc̄die: ipa aduocata eccl'ie xp̄iāe: ipa mr̄ gr̄e: mr̄ venie q̄ nos ōfendit ab hoste: vt canit in officio eccl'ie sic di. Maria mr̄ gr̄e mat̄ misc̄die tu nos ab hoste ptege in hora mortis suscipe: qō canticū freq̄ntat q̄tidie. O itaq̄ cūcte fideles anie. O q̄ deuoti estis marie. O viri z mlier cule: senes z vetule: iuuenes z adolescētule. O q̄q̄ terrigene sil' in vnū diuites z pauper ad mariā veneradaz accedite: ipi lachrymose supplicate: z vna mecū O scta cōgregatio in brē ꝑginis gl'iam et laudē dicite ꝑba ꝑ̄accepta in themate. s. loq̄re regi p nobis intercedēdo vicz apud pijssimū z dulcissimū dūm ih̄m O clemēs o pia o dulcis maria mediatrix salutis nostre libera nos de morte gehēne. Ut āt vnusq̄sq̄ fiducialiⁱ z securiⁱ ac deuotiⁱ ad btām ꝑginē mariā recurrat z in q̄cūq̄ necessitate eidē supplicādo ipam colēdo z venerādo accedere debeat: z spe firmiori in ipa ꝓfidat ac eidem deseruiat: z in patronā specialissimā ipaz p̄eligat. Sciēdo qm̄ ipa de morte eterna liberare valeat z in oi necessitate subuenire parata existat. Idcirco de h̄ in pñti pte acturi tria mysteria vtilia annotabim⁹.

¶ Primū dz mysteriū securitatis.

¶ Scōm dz mysteriū qualitatis.

¶ Terciū dz mysteriū ꝓfortabilitatis.

¶ Articul⁹ pm⁹ q̄ fuire btē marie deuote q̄q̄ z debite eā venerari est certissimū z securū signū salutis eterne.

Circa primū mi steriū q̄stio occurrit talis. vtrum hō ex h̄ ipo q̄ seruit btissime ꝑgini marie possit esse secur⁹ z certus de ꝓsequēda futura btitudine ex ipi⁹ meritis z interc̄ssiōe. ¶ Arguere potes q̄ nō qz scriptum est Eccs. ix. Sūt iusti atq̄ sapientes z opa eoꝝ in manu dei sūt z tñ nescit hō vtrū amore an odio dign⁹ sit sz oīa in futuꝝ seruāntur incerta. Hec ibi. Ergo videt q̄ fuire beate ꝑgini vel quōcūq̄ ipam colere z inuocare sicut z alia q̄cūq̄ opa bona nō ponāt necessitatē salutis etne ꝓsequēde z p̄ ꝑs ex h̄ nō p̄t esse cert⁹ hō vel secur⁹. ¶ Sz incōtrarium est: qz dicit Bern̄. sup missus ē. Sileat inq̄t misc̄diam tuā O btissima ꝑgo maria q̄ cūq̄ in suis necessitatib⁹ te inuocatā memorit sibi defuisse. Tū g̃ btā ꝑgo mirificorditer oīb⁹ eā inuocātib⁹ famulis suis adest Et el⁹ p̄ces ac interc̄ssiōes nō p̄t xp̄s ꝓtenere q̄n exaudiat. iuxta illud. iij. Reg. ij. Pete mater mi neq̄ enī phas est vt auertā faciē meā: ergo seq̄tur q̄ q̄uis hō sit pctor dūmō deuote seruiat marie q̄ est mr̄ misc̄die z gr̄e secur⁹ esse poterit q̄ nō pibit sz salutē in hora mortis ꝙuersionis gr̄am z misc̄diam interuētu marie obtinebit z sic saluabit. ¶ Ad q̄stionē igit rndendo Nota q̄ fm sniam ꝓcorditer oīm theologoꝝ doctoꝝ sup. iij. circa. di. xxvj. hō pōt assecurari z certificari q̄ nō pibit sz eternā btitudinē obtinebit q̄dripliciter.

¶ Primo q̄dē p̄ ꝓditionalē dei p̄missionem Et h̄ mō credunt in sacra scptura mlta ꝑba diuina intelligi debere vicz sub cōditōe. vt si sic feceris vel pniaz egeris z pseueraueris. iuxta illud Matth. iij. Pniam agite appropin

quabit regnū celoꝝ, ꝛ Lu, xiij, Amē dico vo bis nisi pniam egerit, oēs sil' pibitis. Et sic ꝓsil'es scpturas intellige. Et vt clarī pateat aliq̄s ꝓducam scpturas ꝓsil'es. ¶ Mimiruz semel ait de ad Noe añ diluuiū, Erūt inq̄t dies hoīs cētū viginti anni Gen, vj, ꝛ tñ nō fuerūt nisi centū ſz intelligit supplē si hō pseuerauerit in hac malicia, ſz si eam dimiserit erūt plures, si āt creuerit malicia hoīm erūt pauciores. Itē Esa, xxxviij, dixit p ꝓphetaz Ezechie regi ōs Dispone domui tue qz mo rieris ꝛ nō viues, ꝛ tñ nō est factū ita, ſz intel ligit si sic pseuerauerit, ꝛ qz Ezechias nō sic pseuerauit: ſz vertit faciē suā ad pietem ꝛ fle uit, sicq̄ q̄ndecim annos eidē dñs adiecit.

Itē Jone dñs p̄cepit vt p̄dicaret adhuc, xl, dies ꝛ Ninive subuertetur ꝛ tñ nō ita eue nit, ſz intelligit si pseuerauerit in malo ꝛ pe nitētiā nō egerit. ¶ Preterea ī nouo testamē to xp̄s dixit discipulis suis oīb, Gaudete ꝛ exultate qz noīa vr̄a scpta sunt in celis Lu, xj, Et tñ iudas q̄ fuit discipul nō est salua tus, ſz intelligit si pseuerauerit ī hac gr̄a vo catōis. ¶ Sil'r ꝛ vita etna pmittit oīb bapti satis Joh, iij, Nisi q̄s renat fuerit ex aq̄ et spū sctō nō intrabit in regnū celoꝝ, g̃ a ꝓtra rio: si q̄s renat fuerit intrabit ī celū: ꝛ tñ de facto nō oēs intrāt, g̃ intelligit dictū cū ꝓdi tione, ſ, si bñfecerint et pseuerauerint ī tali fi de formata charitate licz xp̄s absolute ꝛ sine cōditōe dixerit ſm lr̄am. Qui inq̄t crediderit ꝛ baptisat fuerit salu erit Marc, vlt, tñ cū cōditōe volvit intelligi ſcz si pseuerauerit Uñ Matth, x, ait. Qui pseuerauerit vsq̄ in finē h̄ salu erit. Et iſto mō p̄mo vicz sub cō ditōe pmissiōis dei q̄libet cert esse p̄t ꝛ secu rus de sua btitudie: eo q̄ de infallibilis ve ritas ē in pmissiōe. Uñ ſm Rich, de media villa sup, iij, sentē, di, xvij, q, j, arti, iij, q̄uis de nulli hoī debitor existat salutſ: ꝛ h̄ necel sitate coactōis vel imutabilitatis absolute. Tamē necessitate imutabilitatſ ex pmissiōe liberali vel ordinatōe, eo q̄ liberaliter ordi nauit ꝛ pmisit se datuz gr̄am penitētib, iu xta illud Lu, xj, Petite ꝛ accipietſ ꝛc. Et Jo ban, xvj, Amē amē dico vob si q̄d petieritſ patrē in noīe meo dabit vob ꝛc. h̄ mō necel sariū est aliq̄liter dari a deo penitēti hoī gra tiā ꝛ pseuerāti gl'iam. ¶ Scdo mō p̄t q̄s cer tificari de salute p ꝓiectura pbabilē ꝛ signo rū exp̄imētalē cognitiōez, vt qz expitur se de um dūligere: ꝓba dei audire: bonā volūtatē hīe p oīa ꝛ p xp̄o mori ōsiderari: ꝛ sic de alīſ signis, talis certitudo ōz spei audacia ꝛ ꝓfi dētie q̄ opponit tūbationi: qz vt dic magr ī iij, di, xxvj, Spes est certa expectatio futu re btitudis ex dei gr̄a ꝛ meritſ pueniēs. Isto mō fideles securi sunt ꝛ ꝓfidūt firma spe de largitate dei ꝓcepta se habituros vitā etnaz p bonoꝝ opeꝝ merita. Uñ legit q̄ scūs Hy larion abbas cū ꝓstitut ꝓpe mortſ articulū trepidaret cepit dicere, O aīa mea egredere q̄d dubitas, lxxvij, eñ annis seruiuisti dño ihu in heremo, q̄d q̄ times. Magnam itaq̄ spei fiduciā ꝛ certitudinē dat hoī bona opa tio qz dicēte Athanasio in simbolo. Qui bo na egerūt ibunt in vitā eternā: q̄ vo mala in ignē eternū. ¶ Tercio mō p̄t q̄s certificari de salute ꝛ securari p infallibilē sciam ꝛ ab solutaz certitudinalit cognitionē. Et hec nō h̄ cōiter in via nisi cui reuelatū fuerit ex spe ciali gr̄a sicut pluribz sctis legit id fore spe ciali gr̄a reuelatū. Talez certitudinē h̄nt in purgatorio exūtes. Et sil'r q̄ fuerūt in sctōz patrū limbo añ xp̄i liberationē: vt dicit Pe trus aureoli in suo cōpēdio. ¶ Quarto mō p̄t q̄s certificari certitudie nude cognitōis di uine ac secure tentōis. ꝛ h̄ mō certi ac securi sunt de btitudine sctī in p̄ria p lumē gl'ie spe ciale infusum a deo. ¶ Ad ꝓpositā igit q̄stio nē rñdet p ꝓclusionē biptitā talē q̄ cult bo noris ꝛ seruitiū deuote exhibitū btē Marie q̄uis securari hoīez nō habeat de salute in uariabili necessitate ꝛ absoluta cognitōe: tñ spem certā ꝛ maximā fiduciā infert indubi tāter de ꝓseq̄nda btitudine, pbabilis ꝛ expi mētalis signi eōditōe. Hec ꝓclusio ptz q̄ ad p̄mā ptem qz vt tactuz est hō in hac vita de cōi lege cert esse nō p̄t infallibili certitudie de salute nisi fuerit specialit alicui reuelatū. Propterea Eccēs, ix, Nemo scit vtrū amore an odio dign sit, Nemo inq̄z scit infallibi li ꝛ absoluta certitudie scie de lege cōi. ſz bñ p̄t scire q̄s p̄mo vel scdo mō sup dicto. Et p h̄ soluit obiectio in p̄ncipio q̄stiōis facta. Proinde Bern, in ſmone de septuagesima ait sic, Nescit hō vtrū amore vl odio dign sit, qz in vita ista certitudinē electōis nō h̄z ſz spei fiducia cōsolat nos ne dubitatōis h anxietate cruciemur: p̄pter h̄ data sūt signa quedā ꝛ indicia salutſ manifesta: vt q̄b cer titudinē negat de causa sollicitudinis, ſ, ad

bñ opandū vel fiduciā pstet causa ꝓsolatio nis. Hec Bern. ¶ Itē q̄ ad scōam ptez cō clusiōis scz q̄ seruire marie sit certissimū ex perimētalecz z securissimū signū salutz ostē ditur triplíciter.

¶ Primo autoritatiby.

¶ Scōo rōnibus.

¶ Tercio miraculis z reuelatōibꝫ.

Primo inq̄z autoritatiby: qz scptū ē ꝓuer. viij. z eccl'ia ꝑ accipit de btā maria. Btūs hō q̄ audit me. s. in pdicatoze docēte me co lere: vel in paupe vociferante z in noīe meo petēte: vel q̄ audit me. i. obedit mihi: seq̄tur. Et q̄ vigilat ad fozes meas q̄tidie. s. colēdo z venerādo me. Et obseruat ad postes hoꝛ stij mei scz eccl'iam meā frequētādo z me ex orando: seq̄tur. Qui me inuenerit. i. adiutri cē sibi me cōpererit p debita obseq̄a: inueni et vitā. s. gr̄e z gl'ie z hauriet salutē a dño. q̄ aūt in me peccauerit ledet aiam suā. oēs qui me oderūt diligūt mortē. Hec ibi. ¶ Itē Ec clesi. xxiiij. Qui me audit nō ꝓfundet scz in die iudicij qz astabo p eo coꝛā filio. z q̄ oper ant in me. i. ꝓpter me vel ad exēplū mei non peccabūt: z q̄ elucidāt me. i. lucidā z pur ꝝm ab oīi pctō credūt me z sic colūt me vitaz eternā habebunt. Hec ibi. ¶ Mirū tu hō pctoꝛ posses dicere: ego timeo qz in mīt is of fendi deū. Sz audi scptūrā z cogīsce qz btā maria potētissime recōciliat deuotos suos ad se ꝙuersos: teste ps. Loquet pacē in ple bē suā z sup sctōs suos. i. deuotos famulos z in eos q̄ ꝙuertunt ad coꝛ scz p pniam. Itē posses dicere multū timeo ne pereā in moꝛ te p demonū insidias z deceptōes. Sz ꝛ ꝑ aduerte q̄d scribit Bap. r. In fraude circū uentētū scz demonū illi affuit. s. maria z cu stodiuit eū ab inimicis z a seductiōibꝫ tuta ꝙ uit illū z dedit illi claritatē eternā. Hec ibi.

¶ Preterea posses dicere timeo qz mal' sum z q̄tidie pecco pꝛaua ꝙsuetudine ꝙstringoꝛ quō q̄ dānationē euadere possum. Sz ꝙtra hoc ꝓpende scptū Eccl. vj. vbi hortat scptu ra di. In oī anio tuo accede ad illā scz mari am colēdā z in oī ꝓtute tua ꝙserua vias ei⁹. In nouissimis eī. i. in tpe mortis inueniet requiē in ea: decoꝛ eī vite est in illa z vincu la illi⁹ alligatura salutis. i. medicina penitēn tie salutifere: quā btā maria suis deuotꝫ in fundit saltē in tpe mortis ne peant p pecca ta. ¶ Scōo oñdit rōnibꝫ z licz ad id possent ꝓduci plurime rōnes tñ amoꝛe breuitatis tñmō tres rōnes hic ponā. ¶ Prima rō ac cipit ex eo q̄ btā maria a maris stella deno minat. Unde et eccl'ia canit dicēs. Aue maris stella dei mater almaz. Quare aūt ꝑ nisi vt significet q̄ sicut i mari magno posit p stel lā maris dirigunt ad poꝛtum optatuz. ita p Mariā oēs hoies ad eā cōuersi dirigūtur ad poꝛtū salutz eterne. Hinc Bern sup mis sus est dic̄. O qui te intelligis in hui⁹ seculi pfluuio inter ꝓcellas z tempestates fluctua re ne auertas oculos a fulgoꝛe hui⁹ sideris. id ē marie si nō vis obꝛui ꝓcellis. si insurgūt venti tētationū. si incurras scopulos tribu lationū respice banc stellaz inuoca mariā. si iracūdia aut auaricia. si carnis illecebꝛa na uiculā concusserit mētis respice ad mariā. si criminuz imanitate turbat⁹: iudicij terroꝛe ꝓcussus baratro incipias absoꝛberi z despe ratōis abysso: respice mariā: in piculis: i an gustijs mariā cogita: mariā inuoca. Et infra Ipam cogitās nō erras: ipa tenēte nō coꝛ ruis: ipa ꝓtegēte nō metuis: ipa duce nō faꝛ tigaris: ipa ꝓpicia pueries. s. ad poꝛtū salutz. Hec ille. ¶ Scōa rō quia btā maria mater gr̄e z regina miscōie atq̄z mr̄ salutis etne ap pellatur. vt canit eccl'ia. Propterea Anselb mus li. miraculoꝝ dicit sic. O felix maria si cut oīs peccatoꝛ a te auersus z a te despect⁹ necesse est vt intereat: ita oīs peccatoꝛ ad te ꝙuersus z a te respect⁹ impossibile est vt peat. Hec ille. q̄ sequit ꝓpositum. ¶ Tercia ratio quia btā maria aduocata nr̄a dicit Et ideo Bern. sup missus est dicit. O hō securū ha bes accessum ad deū vbi mater stat añ filiū z filius añ patrē: mater ostēdit filio pectus z vbera: filio⁹ ostēdit patri latus z vulnera: nul la ergo poterit esse repulsa vbi tot ꝙcurrunt amoꝛis insignia Hec ille. Si q̄ nulla potest esse repulsa q̄ sequit q̄ seruire marie est cer tissimū signū salutis eterne ꝙsequēde. ¶ Ter cio ostendit ꝓclusio ꝓtacta ex miraculis z re uelatōibꝫ. Hā refert Anſ. in li. miraculoꝝ. Et hoc idem narrat etiā in libꝛo qui intitu latur scala celi. q̄ q̄daz fuit ꝓnceps latronū qui q̄dam sabbato cū venisset ad domū cu iusdā mulieris pauꝛis vidit ieiunātes filias mulieris z etiā ipam mulierē z req̄siuit: cur die sabbati ieiunarēt. At illa rñdit: quia di dici inquit a quodā sancto viro ꝑdicante q̄ quicunq̄ ieiunat ob deuotionē beate Ma

rie in sabbatis merebit ꝓfessionē facere i articulo mortis ⁊ nō decedet sine gr̄a vere penitētie atq; dānationē euadet. Tunc ille latro ait. Et ego voueo btē virgini q; q̄diu vixero diem sabbati ieiunabo. Qō cū fecisset ꝓtinue: accidit post multos annos vt iste latro caperetur in scelere ⁊ sine dilatione decapitatus est. Ecce mirū ipm caput p̄cisum cepit clamare ꝓtinue ⁊ dicere. Cōfessionē: confessionē: ꝓfessionē. Stupefacti hoies q; aderāt ad villā miserūt p sacerdote. Qui veniēs caput ipm vniuit corpi ⁊ tūc latro ait. Hoc bonū ad reuerētiā beate ꝑginis inq̄t feci in vita vt ieiunarē sabbatis. Et dū facta deceptione diaboli vellēt rape aiam meā: affuit btā ꝑgo q̄ aiam meā nō p̄misit exire de corpore meo q̄usq; ꝓtritus sim plene ⁊ ꝓfessus vt dānationē euadere valeā ⁊ sic ꝓfessis oībus peccatis suis ac postulatis deuote suffragijs mortuꝰ est. Porro hoies hec videntes magnificauerūt deū ⁊ laudauerūt x̄pi clemētiā in btā maria ꝑgine. ¶ Ad idē facit miraculū descriptum de q̄dam Stephano iudice li. ix. p̄te. ij. ar. iij. §. penultimo. Et sil'ia habes mlta p̄te vltima huiꝰ libri. ¶ Itē miraculum de q̄dam sacerdote in pago gallicano qō scriptum est li. iij. p̄te. j. ar. ij. in fine. Plura etiā alia miracula idipm attestātia referūtur a sanctis patribꝫ p̄stinis tpibꝫ facta. Sz q̄m manus dūi nō est abbreuiata his etiaz nostris tpibus certa acciderūt miracula ad id fidem faciētia. Mimirū fidedignis viris qui affuerūt ⁊ viderunt referentibꝫ didici q; cum ad p̄tes transalpinas imperator Sigismūdus bellādo accessisset ꝓtigit inibi quendā militē cecidisse. Post multos aūt annos cum iterato idē imperator p̄tes ad illas cū exercitu accessisset. Ecce oībus audiētibꝫ vox quasi fletus scz ac lugubris sibillatōis cepit insonare. Cūq; cuncti q̄d nā foret mirarent de mādato imperatoris ceperūt inquirere inter vep̄res siluasq; ⁊ lucos circūadiacentes Et ecce repererūt q̄dam cadauer iacere in quodā rubo putrefactū adeo q; increscētes iunci ⁊ spine vep̄rium ipm p̄transiēdo pene trauerāt ⁊ ex illo cadauere sonus ille flebilis audiebat resonare. Ubi cū clara voce alt astātibꝫ ⁊ quid foret cōquirētibꝫ dicēs. Habetis ne p̄sbyterꝫ cui ꝓfitear afferte mihi dūi Ego eē iam ante annos plures in bello Sigismūdi imperatoris miles affui ⁊ ī hoc loco pugne corui. sz q̄m beate marie in vita mea sp deuote seruiui. Ideo eiꝰ meritis fauētibꝫ id mihi a deo ꝓcessum est ⁊ donatū mīficorditer ne aīa mea ē corpe isto iam pene ꝓsumpto ⁊ thabefacto dissolueret vt dānationez eternā euaderē. Unde tota aīa mea in me teneat nec mori possum donec plene ꝓfitear. quia habeo dānabilia crimia que cōmiserā Et p veritate huiꝰ cōfirmāda mox vt cōfessus fuero a flebili sibillo hoc meuz cadauer cessabit: ania dissoluta que vsq; modo miraculose est p virginē beatā retenta. Tūc obtulerūt ei sacerdotē ⁊ facta cōfessione ac absolutōe mox resoluta aīa vocis illiꝰ sonus cessauit. ⁊ tūc tā imperator q̄z oīs qui aderāt deum ⁊ btām mariā laudauerūt. Ecce ergo miraculū. ¶ Itez vidi q̄ndā oculis virū qui fide mediante asseruit se fuisse vna cū duobꝰ socijs nauigantibꝫ aquis subintrantibꝫ in medio flumie danubij submersum. Alijsq; natādo euadētibꝫ ipe solus in ꝓfundū descēdit eo q; natare ignorauit. Et eidez in ꝓfundo facta est vox dī. O homo ecce mori deberes ⁊ qz peccata habes dānabilia deberes damnari. Sed ex quo fuiuisti beate marie matri dei en donatū est tibi vt liberer ⁊ peccata confitearis. Cunq; sui socij enatātes in villa ꝑpe existente appreciatos piscatores adduxissent qui hūc quē credebāt suffocatum in flumie req̄rerent. Cū tribus illū diebꝫ q̄siuissent nec reperissent. ⁊ iā vellent abire. Ecce illis videntibꝫ de ꝓfundo flumis ad ripaz homo conscēdit et gesta narrauit. atq; mox ad ꝓfessionē faciendā ad me deuenit. Patet ergo quoniā q̄ btē marie seruit: saltē in morte ad penitētiā ⁊ ꝓfessionē faciendā dabit ei gratia ac damnationē euadēdo ꝓueniet ad regna celestia.

¶ Articulus secūdus qualiter dz hō seruiē do recurrere ad btām mariā.

Circa secūdū misterīū sz qualitat̄ vbi inuestigabimꝰ qualiter homo debet recurrere ad btām mariā ⁊ eidez deseruire studeat: vt securior ⁊ certior de salute p btām mariā impetrāda fieri valeat. ¶ Circa qō nota q; ad hoc quattuor p̄cipue conditiones concurrunt.

¶ Prima conditio fidelitatis.

¶ Scōa dicit puritatis.

¶ Tercia dicit veritatis.
¶ Quarta dicit gratiositatis

Prima inqz cõditio fidelitatis vt scz seruitia z cultꝰ honoris exhibeant btē marie ī fide catholica: qz teste aplo Heb. xj. Sine fide impossibile ē placere deo: z p ons eiꝰ matri marie, Credere eñ optet accedētē ad deum quia ē z inqrētibꝫ se remuneratoꝛ. Hec ibi. Uñ hereticiz scismatici z quicz aberrãtes a fide catholica gratũ seruitiũ z salutiferũ btē marie nõ exhibẽt, Propter qõ Aug. de fide ad Petrũ: vt hꝫ extra de hereticis, c. firmissime, dicit sic. Oñi hoi q ecclie catholice nõ tenet vnitatē neqz baptismꝰ neqz elemosyna quãtũlibz copiosa: neqz moꝛs p nomine xpi suscepta pficere poterit ad salutez. Hec ille. ¶ Scõa cõditio ꝺz puritatis: vt scz seruitia exhibita btē marie sint pura z munda a pctõ mortali. Cũ ei ipa ẏgo btā sit mũdissima ab oñi pctõ nõ nisi mundoꝛ amat seruitia. Uñ ps. Ambulãs in via imaculata hic mihi ministrabat: scz grato obsequio Propterea q sũt in ꝓposito vel actu peccãdi ponũt sibi obstaculũ vt btã maria p eis: sic z alij scti p talibꝫ nõ obtineant. Juxta illud Hiere, xv. Si steterint moyses z samuel coram me nõ est ania mea ad pꝛm istũ. Et Esa. lix. Ecce nõ ē abbꝛeuiata manꝰ dñi scz z dñe vt saluare neqat neqz aggrauata ē auris eiꝰ vt nõ exaudiat sed iniqtates vre z pctā vra abscõderũt facie eiꝰ a vob ne exaudiret, hec ibi. Desine g̃ o bõ peccare. ¶ Tercia ꝺz veritatis, nã Greg. sup illud Joh. viij. Quis ex vob arguet tē, dicit sic. Qui deũ nesciũt dei sctõs false honoꝛãt: vera eñ sctoꝝ veneratõ est vera iposuz imitatio. Hec ille. Proinde Hiero. in ꝓmõe de assũptõe dicẽ sic. Igit dilectissime amate mariã quam colitꝭ z colite quã amatꝭ: qz tũc eã vere colitis z amatis si imitari velitis ex toto coꝛde quaz laudatis. Hec Hiero. Uere g̃ debemꝰ btē marie seruire imitãdo eiꝰ castitatē z hũilitatē atqz ceteras ẏtutes. ¶ Quarta ꝺz cõditio gratiositatis: vt scz seruitia gratiosa exhibeamꝰ Charitas autez facit obsequia nra gratiosa. Uñ. j. Thoꝛ. xiij. Si distribuero oẽs facul. me. inci. pau. z si tradidero coꝛpꝰ meũ ita vt arde. charitatẽ autē nõ habuero nil sum tē. Proinde oꝛat ecclia. Dignare me laudare te scz i gratia ẏgo sacrata da mihi ẏtu. õ ho. tu. i. õ de mones q nituñ in nob charitatē gratuitaz extinguere. Hz q̃rit: qbus modis debeat hõ btē ẏgini dekuire. Rñdeꝺ q licz sint multi z varij modi colẽdi btãm mariã z ei deseruiendi: tñ ꝓpter simpliciores h̃ notare possumus aliqs modos ꝑcipuos qbꝫ legunt plurimi etiã miracl'ose ẏginis btē suffragia obtinuisse. ¶ Primꝰ modꝰ ē tpe pulsus vel signi facti sero z mane p salutatõe angelica qtidie btãm ẏginẽ salutare genuflexo. ¶ Ubi q̃rit q re ecclia ꝺsueuit sero qlibet et mane signare ad Aue maria. Rñdeꝺ q bꝰ vna rõ est: qz in sero diei putat angelꝰ ẏginẽ salutasse. Et durante sctõ dialogo inter ẏginẽ et Gabrielez angelũ nocte media xpm ꝺcepisse. Uñ mane fit signũ p denũciatõe gaudij incarnationis diuie tã facte. ¶ Alia rõ vt p btē ẏginis merita die z nocte custodiamur ab hoste et miscoiam de pctis ꝺseq̃mur: vt si eo die mori nos ꝺtigerit ab ea suscipiamur. vñ canit ecclia, Maria mr gre mr miscoꝛse tu nos tē. ¶ Tercia rõ vt si q bona die vel nocte fecimus p manꝰ ẏgineas filio acceptꝰ reddant. ¶ Quarta vt eiꝰ meritis a piculis cũctis liberemur. Uñ in sero ad cõpletoriũ canit ecclesia Sub tuũ ꝓsidiũ ꝺfu. tē. ¶ Ad qꝺ narrat magister Joh. nider in ꝓmõe de annũciati one: se vidisse in publico instrumẽto lre autẽtice: q scz in auinione duo sũt iudicati ad cremandũ. Accenso igit igne in vigilia annũciatõis marie vnꝰ coꝛ crebro ẏginẽ inuocabat innuens obseqa sibi ꝓstita. Et ecce ille vinculꝰ tñ ab igne ꝺsumptꝫ vestibꝫ z coꝛpoꝛe illesus solutꝰ exiliuit socio ꝺcremato taliter, reiectus in ignẽ iustus exiliuit vt ꝑ. Sicqz cũ laude ad ecclìam btē ẏginis ē ductus: z tũc papa Johes. xxij. statuit sero ter fieri pulsum campane z indulsit vt q̃cũqz ad pulsuz ter genticulãdo tria Aue maria dixerit viginti dies indulgẽtie habeat. ¶ Secũdus modꝰ seruiẽdi marie est iciunare dies deputatas btē marie ẏgini. s. dies sabbati et vigilias festiuitatũ ipi: Uñ legit ī pmptuario exẽploꝝ: q q̃dam ꝑdo oñi vicioꝝ spurcicia plenꝰ: sic iciunia btē ẏginis ꝺtinuando cũ foret ꝓpe mortẽ ꝺstitutꝰ vidit q beata maria flexis genibꝫ coram suo filio rogauit nec dimisit donec impetrauit isti vere penitẽtie infusionẽ: vt damnationẽ euaderet.
¶ Tercꝰ modꝰ seruiẽdi est qtidie salutare btãm ẏginez angelica salutatõe p suis gaudijs q̃ habuit ī terra z habet nũc in celo glo

riosa. ℞ in martali magno bñ. & etiã Anſ. ſcribit: q̃ q̃dã cleric⁹ hec faciẽs cũ ad mortẽ puenisset & plũm timeret apparuit ei b. maria di. Quid times cum mihi q̃tidie gaudia nũciasti: ego defendã te & intercedo p̃ te & p̃ ſiliter deuotis meis. ¶ Quart⁹ mod⁹ q̃tidie recolere cõpassiones marie & p̃ eis ipam salutãdo exorare. ℞ legit in lib. reuelationũ ſctẽ Elyzabeth: q̃ b. maria reuelauit q̃ q̃cũq; p̃ cõpassiõis dolores ipam inuocaret ve rã pniam sibi ipetraret. ¶ Quint⁹ mod⁹ abstinere a pctõ in dieb⁹ marie. i. sabbatis & festis ei⁹. ℞ legit de q̃dã meretrice q̃ abstinebat se p̃dictis dieb⁹ ob deuotionẽ marie & circa mortẽ ipi⁹ meritis obtinuit verã p̃nitentiã. ¶ Sextus mod⁹ est deuoti⁹ insistere laudib⁹ btẽ marie: vt. s. missas & officia aut p̃dicationes de b. ỹgine libẽter dicat vl audiat. De ℔ habes exẽplũ h⁹ lib. pte vlt. ca. x. miracl'o. j. Uñ & ſctũs Bernñ. dicit. Nil ita me delectat sicut de b. maria ꝓmonẽ audire & ei⁹ laudib⁹ insistere: q̃ & pmeruit ad gr̃am maxie scitatis puenire. ¶ Septim⁹ mod⁹ ẽ nomẽ marie bonorare: vt cũ noiat capite inclinato vl genu flexo veneremur: & p̃ ei⁹ noie petẽtib⁹ miseri cordiã ipendam⁹. ¶ Uñ de ℔ habes pulcrũ exẽplũ li. vj. pte. j. ar. iij. circa. ℌ. decime vtilitatis. & etiã li. v. in fine ſcõe ptis ipi⁹. ¶ Octauus mod⁹ fabricã eccl'ie & ad eccl'iam ptinẽtia in honorẽ ỹginis facere scz altare vel capellã edificare & imagines ỹginis solẽniter depingere & ornare lucernas: & lãpades aut̃ vestes sacerdotales p̃ honore b. ỹginis facere. ℞ valde est vtile talia in ciuitatib⁹ facere: q̃ b. ỹgo erit special' patrona & p̃tectrix talis ciuitatis vel ville. Ad ℔ facit miraculũ in ℔ li. pte vlt. ca. j. in pnci. Uñ & Jobi patricio vrbis rome appens b. ỹgo dixit: scire te volo vt dũ mihi eccl'iam in terra ꝓstruxeris: ego tibi in celis copiosum thesaur̃ & eternã ꝓstruam mansionẽ &c.

¶ Articul⁹ terci⁹ q̃. xij. rõnes ꝓfortant hominẽ in spe ꝓfugiendi ad mariã.

Circa terciũ misteriũ. s. ꝓfortabilitatis ℞ota q̃ iuxta numer̃. xij. stellar̃ in corona b. ỹginis descript̃. Apoc. xij. enumerare possum⁹. xij. rõnes tãq̃. xij. stellas: q̃ q̃dẽ hñt ꝓfortare oẽm pctõrẽ in spe sciendo ex his: q̃ b. ỹgo ꝓfugibilib⁹ & sibi seruientib⁹ famulis indubitãter auxiliat̃ p̃cipue in hora mortis. & diuidi pñt in tres q̃ternarios. q̃r̃ pm⁹ ex pte dei. scõus ex pte ỹginis. terci⁹ ex pte hoim accipi potest. vt patz intuenti in hac diuisione.

¶ Prima rõ causalis electõis.
¶ Scõa diuialis cõmunionis.
¶ Tercia supnalis repletõis
¶ Quarta filialis cõmẽdatõis
Quinta ratio p̃cipationis
¶ Sexta rõ mediatõis
¶ Septima rõ aduocationis
¶ Octaua rõ inuentõis
℞ona p̃ciose redemptõis
¶ Decima materne affectõis
¶ Undecima p̃ceptorie obligatõis
¶ Duodecima pñssime inuitatõis

Prima itaq̃ stella dr̃ rõ causalis electõis: q̃ ipa btã maria p̃ p̃ctõres est electa in mr̃em dei: q̃m dñs ihs p̃ p̃ctõres venit in hũc mũdũ. ſpo teste Lu. v. Jgr̃ ipa b. maria q̃ãmõ tenet nob in recõpẽsam tãti bñficij a deo accepti p̃ nob vel cã nr̃i. Declarat sic. nã q̃ro si p̃mi pentes nõ peccassent vtrũ de⁹ incarnat⁹ fuisset. Ad ℔ q̃sitũ plũmi doct. dixerunt q̃ de⁹ nõ fuisset incarnat⁹ si hõ nõ peccasset Si g̃ tu ℔ tenes habeo p̃positũ q̃ scz b. maria nõ fuisset electa p̃ incarnatõe diuina vt foret mr̃ dei si hõ nõ peccasset: & p̃ ñs ipa tenet p̃ctõrib⁹ miscõiã exhibere p̃ bñficio electõis occasiõe eor̃ accepto. ¶ Sz q̃m nr̃i doctores tenẽt cũ Scoto sup. iij. sentẽ. dicẽtes q̃ etiã si hõ nõ peccasset: nihilomin⁹ de⁹ incarnat⁹ fuisset ex ỹgine. cui⁹ rõ potissima est q̃ de⁹ ab eterno p̃destinauit x̃pm & p̃ordinauit aiam ei⁹. i. x̃pi ad gl'iam sũmã vniõis scz diuine: & etiã ab eterno p̃uidit Adã & ei⁹ casum. Si g̃ p̃destinat⁹ & p̃uisus eẽt x̃ps solũ p̃ ℔ q̃ Adã erat casurus seq̃ret absurdissimũ q̃ aia x̃pi gaudiũ hꝛet de lapsu Adc. Jtẽ deus ab eterno p̃uidit hũanã naturã sic diligẽdã et exaltandã in x̃po: sz nõ min⁹ debuit diligi a deo hũana natura añ casum q̃ post. g̃ &c.

Tũc isto p̃supposito nihilomin⁹ offẽlio hominis fuit occasio maximi meritꝛ & pmij ac gl'ie b. ỹginis: q̃ si hõ nõ peccasset tot merita b. ỹgo nõ acq̃siuisset: sicut nũc bz x̃pz baneãdo: lactãdo & in cõpatiẽdo martyriũ sustinuit q̃ nõ fuissent si hõ nõ peccassz cũ nullus x̃pm occidisset in paradiso: nisi em̃ hõ lapsus & redimẽd⁹ eẽt x̃ps carnẽ passibilẽ &

doctores sup. iij. nō assūpsisset: ꝫ ipassibilez Uñ maria teneť nob ex iure: qm̄ vt notať extra de iniurijs ꝛ dāno dato, ca. si culpa. Qui occasionē dāni dat dānuz dedisse videť, g̃ a cōtrario. Qui occasionē būficij dat ipm̄ būficiū dedisse videť. Et qz occasio būficij electōis marie est pctōr bō, igiť ꝛc. Hinc Anť. Vultū inqt maria boīb teneť ꝑ q̃s ip̄a dei mr̄ est electa: ꝛ boīes mltū ei teneńť: qz p eā sūt deo recōciliati. Hec ille. ¶ Scōa stella siue rō ōr diuīalis cōsonis: qz vicz ipa virgo btissima summe cōicauit ꝓprietatē diuīe miscōie p̄ alijs creaturis: eo q̃ ē deo ꝓxima p̄ oīb ꝛ ꝓuīctissima. sic g̃ teste ps. Suauis dom̄ ꝛ miserationes ei⁹ sup oīa opa ei⁹. Et ecclesia attestāte. Deo ꝓpriū est miseri sp ꝛ pcere. Ita mr̄is dei est ꝓpriū q̃ sit regina miscōie ꝛ pietatis: in q̃ pr̄ misericordiaz ꝛ de⁹ totꝰ cōsolatōis fons pietatis infinite reqeuit: ꝛ ipi ꝑgini marie diuīe bonitatis pietatē cōicauit. Juxta illud Esa. xxvj. ¶ Prepabiť in miscōia solium dei. i. btā mr̄. vt sic in ipa misericordiť ꝛ totaliter reqeuit, ita ex solio miscōie ei⁹ efluat miscōia ꝛ pietas in oēs. Uñ Bern̄. in sermone q̃ incipit Jn lectōe ait. Quid miruz si pietatē exhibent viscera marie. Nōne q̃ pomū in manu sua tenuerit dimidia die: reliq̃ diei pte pomi seruabit odorē Quātū g̃ viscera illi⁹ ꝑginis virt⁹ pietatis affecit in q̃bz. ix. mēsibz reqeuit. Hec ille. Secure g̃ charissime accedere potes ad ipam q̃ regina ē ꝛ mr̄ miscōie. ¶ Tercia rō supnalis repletiōis: qz cū ipa b. ꝑgo sit plena gr̃a teste angelo Lu. j. seq̃tur q̃ ꝛ plena sit miscōia ꝛ pietate, eo q̃ pietas ē effect⁹ gr̃e ꝛ donū. ss. Jō Origeń. in q̃dā ꝓmone. Scio inqt q̃ si b. ꝑgo ꝓpulsata fuerit necessitati nūq̃z deerit: misericors ei est ꝛ plena gr̃a: ꝛ iō ꝓtinere se nō poterit q̃n misereať inuocāti. Hec ille. Hic ꝛ Bern̄. Vas liq̃re plenū: si q̃ mō moueať de facili effūdit liq̃rē. Sic b. ꝑgo si q̃ mō moueať ꝑcib⁹ effūdit gr̃am ꝛ miscōiam. Jdē Maria inqt añ ꝓceptionē plena gr̃a ab angelo nūciať vt sibi plena: tādē etiā nob fieret plena ꝛc. Quia g̃ b. ꝑgo supno munere gr̃e ꝛ miscōie ac pietatis est plena. Et qz plenū ē ꝓm phm. iij. phisico. cui⁹ nulla ps ē vacua. igiť secure accurrere possum⁹ vt de plenitudie ei⁹ miscōiaz ꝛ gr̃am bauriam⁹ pctōres ꝛc. ¶ Quarta rō filialis cōmēdatōis: qz vicz fili⁹ dei dñs ihūs marie nat⁹ nos oēs sue mr̄i ꝑgini marie cōmēdauit circa horā mortis q̃si in testamēto finali legādo et cōmittēdo ipam fore debere nr̄am adiutricē matrē: cū Johī ait. Ecce mr̄ tua. Et mr̄i. Ecce inqt filiꝰ tu⁹ Joh. xix. Hāc licz ad lr̄am ꝓtūc loq̃batť de Johīs cōmēdatione. Tñ spūaliter ꝓm sacros doctores accipiunť hec ꝓba de oīb⁹ ad gr̃am ꝓfugiētib⁹: qz Johēs interꝑtatť gr̃a vel in q̃ est gr̃a vt oīm taliū mater sit maria. Hinc Bern̄. in q̃dam omeť. sup euāgelio Stabat iuxta crucē ꝛc. dicit sic. Nos fratres charissimi sim⁹ discipuli stātes iuxta crucē ihū: vt vnusq̃sq̃z nostrū mereať audire a ihū. Ecce mr̄ tua. s. illa btissima maria. O ꝓbum oīm acceptōe dignū. Si em̄ maria est mr̄ nostra: g̃ ihs est frater noster, g̃ et pr̄ eius celestis est pr̄ noster g̃ regnū ei⁹ est hereditas nostra. Hec ille. Et sic patz q̃z secure ad mariā possum⁹ accedere. ¶ Quinta rō ꝓncipatōis: qz ipa btā ꝑgo est regina dña et ꝓnceps nostra. Cum ergo videmus qz nullus dñs aut dña suas oues id est sibi subditos voluntarie tradat inimico: sic nec pastor oues sibi cōmissas velit dare lupo. Quō ergo credis q̃ nos boīes peccatores beata dña nostra Maria velit permittere infernali lupo. id est diabolo: dei vtiq̃z ꝛ suo inimico nisi forsitan ouis errās nolit redire ad caulā. id est ad patriā scz ꝑ penitentiā. Uñ ipo iure ꝓncipatōis teneť nobis dña subuenire ꝛ ptegere ne peam⁹ q̃m dicēte saluatore Joh. x. Bon⁹ pastor aiam suam ponit ꝑ ouibus suis. Jdeo cum fuerit reqsita a peccatore debet misericordiā ꝛ gratiā impetrare: ꝛ diuine vindicte ne feriat se obiicere. Unō Bern̄. Nō est inquit fas te o domina posse deserere qui spem ponit in te.

¶ Sexta ratio mediationis: quia ipa beata virgo est mediatrix salutis nostre Bern̄. Felix mediatrix Maria que viris ꝛ mulieribus salutis antidotū ꝓpinauit. Nota autē q̃ in aliq̃ mediatore pt q̃s sperare effectū rei disponēde ꝑ ipm̄ ex trib⁹ cōditōib⁹ vicz.

¶ Primo si talis bz magnū posse
¶ Scōo si bz prudēter scire
¶ Tercio si bz fideliter velle

Bz qm̄ hec oīa ꝛ singla ꝓmaxie inveniūť i hac mediatrice maria, g̃ seq̃ť q̃ indubitāter ꝑ ipam effici valet nr̄a sal⁹: ꝛ q̃cq̃d optam⁹

¶ Primo inq̃z qz maria bz maxim posse i curia celestis regis. Tū ꝓpť pentelā ꝛ cognatōez quia est mater regis: ꝛ iō nil ei pt ꝓdenegare.

Juxta illud.iij.Reg.ij. Pete mr̃ qđ vis neq; em̃ fas est vt auertã faciẽ meã. Tũ etiã p pter cõplacentiã z dilectionẽ:qz ipa btã ỹgo p oibus btis z creaturis diligit a rege xpo. Tũ denicz ꝓpter obsequia z seruitioz exhibi tionẽ:qz cũ apud regẽ aliquẽ mltũ pñt z me rent q̃ mlta seruierũt sibi:sz maria sup oñs gratissima z plima fuit ia impẽdit xpo. Hic Anł.de ꝓcep.ỹgi.ca.xv.dicit. Scim9 btã ỹginẽ tãti esse meriti z gre apud deuz: vt nil eorũ q̃ velit efficere possint aliqten9 effectu carere. Dec ille. Fident ḡ z secure pt̃ hõ de ei9 mediatiõe spare:qz oia pt̃. ¶ Scõo ipa btã ỹgo hz sũmã prudẽtiã z sciam vtpote il luminatissima:qz maria illuminata interpt̃ł fm Hiero. Et iõ scit nr̃i miserereri qz scit oẽs defect9 nr̃os z pcula ac necessitates. Scit insup deũ prudẽtissime inclinare ad miseri cordiã z recõciliare ac irã ei9 auertere. Pro pterea ipa figurata ẽ p abigail q̃ scribit fore mlier prudẽtissima: z occurrit velociter ipi Dauid irato cũ muneribꝫ eiusq; irã mitiga uit z prudẽter placauit ne occideret Nabal pessimũ.j.Reg.xxv. ¶ Nota aũt qꝫ ipa pru dẽtissima abigail legit.vj.genera munez ob tulisse Dauid ira cõmoto.z sic eundẽ placa re studuit. ¶ Primo obtulit panes. ¶ Scõo vini vtres. ¶ Tercio coctos arietes. ¶ Quar to sata polẽte.i.mẽsuras vel modios acura tissime farine. ¶ Quito ligaturas vue passe. ¶ Sexto massas caricarũ.i.ficuũ: ita spũall ter hec prudẽtissima mediatrix z reconcilia trix nr̃a maria sex genera offert allegãdo et intercedẽdo p nobis apud xpm q̃ significa tur p Dauid z depcãdo ne eterna morte nos pessimos pctores occidat. ¶ Primo panez id ẽ carnẽ xpi q̃ est panis vite Joh. vj. Uñ intercedẽdo dicit vel dicere pt̃ maria. De mẽto fili dilecte: quia carnẽ de me suscepisti quã mltiplicibꝫ passiõibꝫ exposuisti ꝓpt̃ pec catores:iõ miserere penitẽti. ¶ Scõo offert vinũ p qđ significat sanguis xpi quem effu dit p nob in cruce. Uñ ex vino sanguis xpi ꝓficit i calice. ¶ Tercio offert arietes coctos p q̃s significant seruitia marie i opibꝫ miseri cordie circa xpm exhibita:alẽdo:portãdo:fo uẽdo:balneãdo zc. ¶ Hã aries misticam si gnificat:qz sua q̃ hz.i.lanã:lacz carnẽ i vsus hoim erogare hz. Et signãter dr coctos arie tes:qz oia seruitia marie erant decocta igne diuini amoris ¶ Quarto offert sata polẽte.i. dolorẽ z cõpassionẽ quã sustinuit maria cuz xpo. Sicut em̃ sata polẽte.i. farina accura tissima est mltũ ꝓtrita z molita: ita totaliter ỹginis aia fuit merorib attrita in xpi passio ne ¶ Quinto offert ligaturas vue passe p qđ significat amoris dulcedo q̃ cor marie fuit alligatũ z vnitũ p affectũ maternũ ipi dul cissimo ihu. ¶ Sexto offert ficus p qđ signi ficat fides marie formata. Sicut em̃ fic9 hz plura grana z dulcez humorẽ. ¶ Ita fides dz hie z habuit in maria mlta meritoria opa i dulcedie charitat9 facta: alias fides sine opi bus mortua est in hoie Jaco.ij. Hic ḡ sapi entissime maria p nob p singula hec interce dendo pt̃ z scit obtinere depcãdo zdi. De mẽto dulcissime fili ihu:qz ego dedi tibi car nẽ z sanguinẽ quẽ effudisti in cruce p pctõ ribꝫ. Item memẽto fuitioz meoz z ꝓpt̃ me sal tẽ q̃ sum mr̃ miscõie miserere pctõi. Item me mẽto doloris z cõpassionis mee sub cruce: necnõ amoris quẽ habui ad te z fidei ac om niũ meritoz meoz:z ꝓpt̃ me ꝓce huic recur rẽti ad me z spanti pctõi in me, z certe quõ credere potes q̃ mox xps ei9 bonus fili9 nõ placet taliter. Ecce ḡ hz maria scire placare z posse. ¶ Tercio q̃z hz fideliter velle z opta re ex ei9 indita diuit9 pietate:vt nr̃i misereat. Idcirco Berñ.ait. Nõ deest marie ptãs:qz mr̃ est oipotẽtie,nec impetrãdi industria qz mr̃ est sapie,nec volũtas: qz mr̃ est misciõie. Dec ille. Optima ḡz securissima mediatrix est maria. ¶ Septima rõ aduocatõis, oñis q̃ppe hõ ad suũ aduocatũ fidelissimũ secure põt in causa sua accedere ¶ Btã ỹgo est ad uocata nr̃a vt canit eccl'ia. Et certe hoc iure aduocatõis tenet btã ỹgo nob in cã salutis adesse fidelit:qz oĩs aduocat9 fm iura tenet diligẽter cãm eoz tueri q̃z ẽ aduocat9 z fide lit exeq̃ suã aduocatõez z pcuratõis officiũ vt ptz.iij.q.vij.§.si q̃s aũt. Et ar. extra de te stib intimauit.C.de iudicijs.l.ꝓrãdũ.§.il lo. Sicz maria nr̃a aduocata q̃ in cã nr̃e sa lut3 tã fidelit pcurat q̃ pctõrem ꝓuersuz ad ipam nõ deseret q̃usq; deo ipm recõciliabit vñ Anł.li.ozõnũ. O maria tu pctõrem toti mũdo despectũ mr̃no affectu amplecteris: nec desert q̃usq; de9 p te placat9 ipm sue gre recupabit,hec ille. ¶ Octaua rõ inuẽtõis:qz b.ỹgo ẽ inuẽtrix gre quã pdidit hõ: iõ dixit angel9 eidẽ Lu.j. Ne timeas maria iue.gra. apđ do.s. quã hũanũ gen9 pdidit. Hz qm̃

de iure quãdo ꝗs aliq̃d ꝓditũ inuenit teneꝰ ei cui ẽ restituere. xiij. q. v. ca. si q̃d. Ubi dicit Aug. Si q̃d inueniſti ⁊ nõ reſtituiſti rapuiſti. ℊ ipa qõãmõ obligaꝫ nobis dare gratiã p̃cipue cũ ex ℔ ipa nullũ defectũ gr̃e patiaꝫ ſi nobis ꝑticipat. Secure ℊ ad eã debemus ꝓfugere. Hinc Bernũ. Per te inq̃t o beatiſſima acceſſum habem⁹ ad deũ q̃ es genitrix vite: inuentrix gr̃e: copioſa charitas tua noſtroꝝ opit multitudinẽ pctoꝝ ⁊ gl̃iosa fecũditas tua nob fecũditatẽ parturit meritorũ. Hec ille. Mona rõ p̃cioſe emptõis. Nimirũ quãto p̃cioſi⁹ aliq̃d emerit ꝗs tanto eius curã diligẽti⁹ gerit ⁊ puidet ne peat. Sz qm̃ btã ℣go emit nos ⁊ poſſedit dando p̃cioſiſſimũ theſauꝝ ꝑ nob. ſ. corp⁹ ſanguinẽ ⁊ animã filij ſui: ꝓpter qõ ait apl's. Empti eſtis p̃cio magno: gl̃ificate ⁊ portate deũ in corpe veſtro. Secure igit̃ accede o bõ ſciendo qz maria nõ ꝑt tãtũ p̃ciũ ꝑ nobis datũ relinq̃re incaſſuz vt ſez nos ꝑmittat pire. Si tm̃ fideliter ad eã recurram⁹. Hic Bernũ. i oneꝰ. ſup Stabat iuxta crucẽ: dicit orãdo ſic. Reduc q̃ſo o dulciſſima dña ad memoriã qm̃ innocẽs vnigenit⁹ tu⁹ in oculis tuis ĩmolatus ẽ ꝑ nobis pctoribꝫ. Noli ℊ pia mr̃ ſpernere me ꝓpter eũ q̃ amore mei nud⁹ ⁊ lacerat⁹ pepẽdit corã te vt redimeret me. Decima rõ mr̃ne affectõis: qz cũ btã ℣go ſit mater nr̃a adoptata indubitãter nos vere diligit ⁊ nr̃am ſalutẽ optat efficaciter. Hic ſanctus Jgnaci⁹ in epl'a ad btãm ℣ginem ait. Nũc claude me in gremio mr̃ne pietaꝫ: tu mater ſũme deitaꝫ vera mr̃ ſaluatoris: mat adoptata pctoris. Hec ille. De hac mr̃nitate btẽ ℣ginis patuit li. ix. pte. ij. Undecima rõ ꝑceptorie obligatõis: qz ipa btã ℣go obligata ẽ adeo vt nos diligat ex illo ꝑcepto Diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipm̃ Matth. xxij. boc eſt ad id qõ teipm̃ id ẽ ad gr̃am ⁊ gl̃iaz. Sz diceres q̃d cure eſt btẽ ℣gini de nobis cũ ipa ſit in celo gl̃ificata. Rñdeo q⁹ etiã ꝓpt illos celeſtes btõs videꝰ btã ℣go foze obligata ex dicto ꝑcepto fraterne dilectõis vt. ſ. illoꝝ bonũ ꝑmoueat i ℔ q⁹ nos ſaluat ꝑ eo qz ipis btis ex ℔ gaudiũ accidẽtale accreſcit q⁹ nos pctores ꝑ gr̃am dei ⁊ ei⁹ mr̃is merita ſaluamur. vñ Lu. xv. Gaudiũ ẽ angelis dei ſup vno pctore pnitẽz agẽte. Et ſic q̃nto plures ſaluamur tãto gaudiũ accreſcit tã angelis q̃ btis aiabꝫ q̃ etiã ipſi btẽ ℣gini marie: qm̃ put pbat Rich. ⁊ Bonauen. ſup. iij. di. xlix. Et btus Greg. exp̃ſſe dicit q⁹ ĩ celo vnuſq̃ſq̃ btus tãtũ gaudet de bono alteri⁹ q̃ntũ de ꝓprio. ℊ ⁊c. Duodecima rõ p̃ſſime inuitatõis. Naz ipamet inuitat nos p̃ſſima liberalitate miſeratõis: vt vicz ad eã ꝓfugiamus in oĩ neceſſitate tãq̃ ad mr̃em dicens Eccl. xxiij. Ego mr̃ pulcre dilectõis ⁊c. ſeq̃t Trãſite ad me oẽs q̃ ꝓcupiſcitiz me ⁊ a generatõibꝫ meis adiplemi. Secure ℊ ad eã debem⁹ accedere q̃ infallibiliter ſe repromittit nobis ſuffragari. Et ad id inducũt nos etiã exẽpla. Naturaliter em̃ q̃libet res illuc inclinaꝫ ꝓfugere vbi maiorẽ influentiã pietatiz ⁊ auxilij nouit vel ſperat hr̃e: ſicut videm⁹ in floribꝫ q̃ ſp vertũt ſe ad ptem ſolis ꝓpter influentiã. Itẽ pueri naturaliter ſp hñt recurſuz in ſinũ p̃is ⁊ mr̃is: aut nutricis foueãtis eos Un̄ recitaꝫ ſic etiã narrat luciduſſim⁹ magiſter Johes gritſch ordinis minoꝝ ſermone ſuo. xvj. q⁹ rex Dauid ſemel amiſerat Salomonẽ filiũ ſuũ. Quẽ cogſcẽs ſapiẽtẽ p ei⁹ ſapiẽtiã voluit auſcultare locũ ei⁹ mãſionis Dittẽs ℊ in orbez terre tria ꝓbleumata ad vicinos reges cogitauit neminẽ niſi filium poſſe ſoluere ⁊ ſic voluit de filio vbi eſſet experiri. Primũ ꝓbleuma q̃d eſt meli⁹ ⁊ vtilius q̃d hõ ꝑt hr̃e in hac vita Scõm ꝗs cibus eſſet boi magꝭ ꝓueniẽs. Terciũ ꝗs locus eẽt ſecurioz boi. Que ꝑ bleumata cũ nõ poſſent ſolui ab alijs: tãdẽ deuenerũt ad regẽ cũ q̃ tũc Salomõ morabaꝫ. Qui cũ non poſſet ſoluere cũ ſuis ſapiẽtibꝫ ꝓſiliarijs Acceſſit ſalomon intelligẽs p̃rem ſuũ hec miſiſſe. Et rñdit ad ꝓmũ. Nil v tili⁹ ⁊ delectabili⁹ hoi i ℔ mũdo q̃ cor ꝗetũ. Ad ſcõm nõ eſt ꝓueniẽtioz cibꝰ ꝑ puero q̃ lac mr̃is ſue. Ad terciũ ꝓueniẽtiſſim⁹ ⁊ ſecuriſſim⁹ loc⁹ eſt gremiũ mr̃is. Conſideraſ ex ℔ ſalomon deſideriũ p̃is redꝺt ⁊c. Spũaliter hõ peccatoꝝ abſceſſit ꝑ pctm̃ a deo. Debet ℊ redire ad gratioſam matrẽ. i. mariã in cui⁹ miſcõie gremio habet cibũ gratie ⁊ doctrine ꝓptimũ: ⁊ coꝝ cũ deo q̃etuz: atq̃ locũ ſecuriſſimũ ab hoſtibꝫ. i. demonibꝫ. Un̄ Anſ. in orõne que incipit Virgo mũda dicit. Sicut nãq̃ o beatiſſima virgo impoſſibile eſt vt merita tua obliuiſcaris: ſic mitiſſima incredibile eſt vt ſupplicãtibꝫ nõ miſereaꝝis ⁊c. Aduertamus ergo chariſſimi q̃ pie nos inuitat maria di. Tranſite ad me ⁊c. O peccatores. O

viri ⁊ mlieres. Oēs q̄ diligitis me secure venite ⁊ a generatōibꝫ meis. i. p meritū generatōis xp̄i ex me adīplemī gr̄a ⁊ gl̄ia Āmē.

¶ Pars vltima libri vltimi de miracul' plurimis q̄bus clarescit q̄s mlt̄as vtilitates cōfert bt̄a maria devotis.

Beatissima Maria dei genitrix ꝓgo licz īnumerabiles gr̄as ⁊ vtilitates p̄stet geri hūano: q̄s nec enarrare nec cogitare sufficim⁹ aut extimare. Tū vt aliq̄s p edificatiōe ex mlt̄is accipiam⁹ q̄tin⁹ habeat p̄dicator in ꝑmptu aliq̄ miracl'a cū voluerit applicare. In ista pte iuxta numer. xij. stellarū in corona bt̄issime virginis p Johēm in Apoc. xij. ca. descr̄ptar. gr̄as ⁊ bona siue vtilitates p̄cipue. xij. cōscribere succincte dignū duxi: plūma miracl'a etiā. q̄ i h̄ libro sūt sparsim scr̄pta cōprehēdi p̄nt p singula capl'a h⁹ ptis. Et qr mlta legūt de b. ꝓgine miracula sola pulchriora q̄ potui colligere subscribere intendo h̄ vt ptz intuēti.

¶ Capl'm. i. q⁹ bt̄a maria suos faml'os ⁊ devote ad eā recurrētes ab hostibꝫ saluat.

Prima gratia si pue vtilitas quā dat bt̄a virgo generi hūano ⁊ p̄cipue sibi devotꝫ faml'is ē qr ab hostibꝫ saluat q̄ ꝓbar̄ p plura miracl'a. ¶ Primū miraculuz de Juliano īmpatore: q̄ vt ait bt̄us Hiero. in cronicis ꝯ plas pficiscēs: xp̄ianoꝝ sanguinē dūs vouerat p⁹ victoriā. Scribit ār amphiloci⁹ eps iconien. q⁹ ipi Juliano pficiscēti obuiauit sct̄us Basili⁹ eps. Cui insanies Julian⁹ dixit. Cū plas subīciens reuersus fuero ciuitatē tuā desolabo p eo q⁹ deos deasq̄ meas ñ adorat. Basili⁹ itaq̄ redīēs ad ciuitatē: narrauit oi mlt̄itudini ꝓba imperatoris: p̄cepitq̄ oi clero ⁊ pl'o cū mlieribꝫ ⁊ infantibꝫ vt ascēderēt in mōtē Didymi in quo erat tēplū genitricis dei. Et tribꝫ diebꝫ ieiunātes postularūt a deo dissipari īpatoris iniq̄ sensuz. Illis ḡ orātibꝫ ⁊ flētibꝫ vidit Basili⁹ i visu mlt̄itudinē milit̄e celestis in mōte hīc et inde: ⁊ in eoꝝ medio sup thronū gl̄iosuz beatā mariā ⁊ dicentē ad circūstātes. Vocate mihi mercuriū ⁊ ibit īterficere Julianū ml̄ta blasphemātē i deū ⁊ filiū meū. Itaq̄ sanctus mercuri⁹ cū armatura sua venit ⁊ iussus ab ea velociter abiit. Expgefact⁹ a somno magn⁹ Basili⁹ venit i ciuitatē ad sci mercurij sepulchrū vbi suspēsa ei⁹ cōseruabant arma: q̄ inibi nō īuenit. Vocauit custodē ⁊ vbi eēnt arma q̄siuit. Qui asserebat cū sacro vespi ibi ea fuisse. vñ Basili⁹ visiōi credidit ⁊ cūctis reuelauit. oēsq̄ de mōte reuersi cuz gr̄az actōe ad sepulchrū sct̄i mercurij inuenerūt lāceā ei⁹ sanguīe madidā. oi aūt pl'o festū agēte in laude bt̄e ꝓginis p liberatōne ciuitatis: ecce die q̄rto venit in ciuitatē Libani⁹ q̄stor Juliani dicēs. Cū eēt Julian⁹ sec⁹ eufraten fluuiū vbi etiā in castr̄ custodiebāt eū septē militū excubie. Ecce nocte q⁹dā mīles ignot⁹ cū armis venit: eūq̄ lancea valido īpetu pfodit. q̄ subito ascēdēs nusq̄ cōparuit. Julianus ꝯo cepit blasphemādo clamare di. Uicisti galilee vicisti. ⁊ sic expirauit. ¶ Ꝟ cōm miraculū de rñsorio Baude maria ꝓgo ⁊c. ¶ Quidā etiā puer ferē q⁹ cū in scolis didicisset istud rñsoriuz Baude maria ꝓgo cūctas hereses sola intemisti ⁊c: q̄d rñsoriū cantar̄ in festo purificatōis beate ꝓginis. Et cū pulcra voce p plateas ⁊ ciuiū portas h̄ decātaret porrigebār sibi plurime elemosyne ⁊ cibꝫ reliq̄e. Judei aūt qr plurimi i illa ciuitate cōmorabant cū audirēt puez canētez multū dolebāt eo q⁹ mīrem ih̄u laudaret ⁊ iudeos p rñsoriū h̄ cōfunderet di. Erubescat iude⁹ infelix q̄ dicit xp̄z ex Joseph semīe cē natū. Stomachat⁹ igit in vicinatu platee vn⁹ iudeoꝝ cum puez talia canētē audiret pluries: Accessit ⁊ vocauit q̄ si aliq̄d puta pomū vel sil'e se datuz asserendo: ⁊ sic ꝑmissiōibꝫ ac exenijs fructuū ipm i domū suā aduocauit tāc̄q̄ si cantū istuz vellet ab eo audire: puer simplicitate p̄dit⁹ secutus ē. ꝑmittētē iudeū ⁊ mox iste habita opportunitate: ipm puez in gutture cultro credēdo occidit. Cūq̄ mr̄ ei⁹ vidua paupcula diuti⁹ q̄sitū nō inueniret dictū est a quibusdā eis q⁹ visus ē a plūmis portas illi⁹ iudei intrasse. Ꝟz q̄d fuerit vel vtrū san⁹ inde exierit nullus testimoniū poterat ferre. Dr̄ ḡ iudicez adijt ⁊ iudex iudeos coegit: ⁊ facta lite cū p batio incūberet ipi mr̄i pueri: eo q⁹ ꝯ eā iudei insurrexissent nec ꝓbare q̄cq̄ de hac re mr̄ posset anxia p filio p̄dito in h̄ se obligauit q⁹ req̄rerent oēs dom⁹ iudeoꝝ ⁊ si inueniret apud eos su⁹ fili⁹ depdit⁹: oēs iudei comburerent: aut si nō mulier ipa calūnie cōui-

etā cōbureret. Qō cū placuisset iudeis ⁊ iudices approbassent. Ecce ḡstiōe facta nullibi cōpertus ē apud iudeos puer occisus. q̄ tñ sub modio iacebat occultat⁹ in conclaui. Tūc mlier lata sñia ad cremandū ducit ab oñi pplo exultāt iudei cōpatiūt ⁊ dolēt noti ꝓpiani ac vicini. s. mulieris illi⁹: plurimū q̄z ploratu ipa. qz pdito filio seipam etiā amiserit Cūq̄z nullū h̄ret refrigeriū qz insultāt̄ iu/deis tā q̄z victoribꝰ ad incēdiū duci cogebat sic educēdo cū ꝑpe eccl̄iam btē ỽginis q̄ueniſſent atq̄ recordata de btā ỽgine inuocaret ipam lachrymabiliter: cepit audire dulces sonos ac si fili⁹ su⁹ cātaret illō respōsoriū solitū. s. Gaude maria ỽgo ⁊c. Lepitq̄z ꝓtendere collū ⁊ pplm cōmonere si audirent: ⁊ ecce oēs audiētes pli cantū cōmoti sunt ⁊ illuc accesserūt vbi audiebat vox sonare. Et sic cōpererūt qz in domo illi⁹ iudei sub modio abscōsus fuerat puer occis⁹. subleuātes modiū viderūt puer in gutture cruētatū cū angelis pluribꝰ dulciter illud respōsoriū ꝓcinentē. Quo viso miraculo ⁊ puero interrogato ac oīa facta enarrāte p ordinē. s. q̄ mō p btām ỽginē fuerit sanat⁹ in gutture vulnerato ⁊ dulciter inter angelorū agmīa fotus. Ecce oēs in laudē btē ỽginis ꝓpiani ꝓrupērūt ⁊ iudeos cōbusserūt: ac puerū sanū mri restituerūt sicq̄z p̄cibꝰ ⁊ meritꝭ btē ỽginis saluata ē mulier et fili⁹ ⁊c.

¶ Miraculum. III.

¶ Ad idē legit in legēda cōi natiuitatꝭ beate ỽginis q̄ erat q̄dam fur q̄ sepe latrocinia exercebat ꝭ tñ btāz mariā plurimū in deuotione hēbat ⁊ eā crebr⁹ salutabat. Quadā ḡ vice furtim raptēs aliq̄: tūc capit depheſus ⁊ suspēdio iudicat. Cū ḡ suspēderet ꝓtinuo btā virgo eidē affuit ⁊ suspēsuꝭ tribꝰ diebꝰ vt sibi videbat suis mānibꝰ sustētauit: ita q̄ nullā lesionē psensit. Illi ỽgo q̄ eū suspenderant die q̄rta casu inde trāseūtes eū viuētē ⁊ vultu alacri reperūt ⁊ arbitrātes q̄ nō bñ fuerit laqo astrict⁹ gladio ipm iugulare volebāt Ꝺz btā maria feriētiū gladiꝭ manū opponebat et illi sibi nocere nil poterāt. Cognscentes ḡ illo referēte q̄ btā maria sic eū iuuaret mirādo eū deposuerūt et amore ỽginis abire libeꝝ dimiserūt. Qui abiens monasteriū intrauit ⁊ q̄aduscz vixit in fuitio dei genitricꝭ pmānsit. Ecce ptꝭ qz btā ỽgo in se sperātes ac ad ipam confugiētes nō derelinq̄t ipamq̄z laudātes et ei deuote seruiētes a piculis et hostibꝰ saluabit.

¶ Caplm. II. q̄ btā maria suos deuotos a submersione liberat. ¶ Miraculū. I.

Ecūda vtilitas siue grā quā suis pstat maria ē q̄ a submersiōe libat. Scribit in libro q̄ intitulat scala celi. Et etiaz in marīali magno: q̄ cū q̄dā mlier docuiſſz puerū suū salutatōez btē ỽginis et q̄ q̄ncūq̄z timeret vel in aliq̄ necessitate foze ꝓtingeret eā diceret. Quadā vice dū cū alīs pueris iuxta flumē luderet subito a flumīe rapi unt incidētes ⁊ cū aliꝭ clamarēt iste salutatiōnē ỽginis put fuerat edoct⁹ dicebat. Tūc vna pulcerrima dña ad eū accessit ⁊ in flumine eū ꝓfortauit et fouit: aq̄sq̄z iā trāsactis puer san⁹ et incolumis apparuit: ⁊ dū cetere mres suos natos req̄rerēt iuenerūt submersos. Iste ỽgo enarrauit quō ꝓtegēte pulcerrima dña. i. btā maria fuerit ꝓtect⁹ et liberat⁹ ⁊ sic in laudē btē ỽginis oēs ꝓruperūt.

¶ Miraculum. II.

¶ Ad idē legit ibidē q̄ accidit ī vuasconia q̄ q̄dā mlier ꝓpinqua ꝓtui dū eccl̄iā btī Michaelis q̄ est in loco vbi fluit mare et refluit visitaret et dū rediret et mare ꝓpl⁹ seq̄ret. Ipaq̄z ceteꝛ fugiētibꝰ p timore maris cū fugere nō posset velociꝰ, eo q̄ grauida foret et timore correpta tps ptus accelerasset. Ecce ab vndis marꝭ rapit ⁊ inuoluit ī mari. q̄ ad btāz ỽginē eleuās coz suū cū lachrymis supplicauit. Statimq̄z b. ỽgo affuit ⁊ pallium sup eā extēdēs ab vndis marꝭ ꝓtexit. Et cū illa subito pepisset viuū filiū: tā mrem q̄z filium saluos ⁊ incolumes trāsacto marꝭ piculo ad littus deduxit. Qō cernēs pplꝰ xp̄m ⁊ mrem magnificarūt ¶ Ad idē facit miraculū de q̄dā sacerdote ī pago gallicano qō scriptū est li. iiij. ptc. j. arti. ij. in fine. Et etiā miraculū de q̄dam sacrista monacho qō habes infra ca. vij. miraculo. ij.

¶ Caplm. III. q̄ btā ỽgo maria ad se cōuersos ⁊ sibi deuotos a ꝓfusione ꝑseruat.

¶ Miraculum. I.

Tercia gratia seu vtilitas quā pstat maria ē q̄ a cōfusione ꝑseruat. Legit in mariali magno ⁊ etiā in libro q̄ intitula

tur scala celi q; abbatissa q̃daz fuit deuota z scte vite in religiõe q̃ insolẽtes acriter punie bat, et iõ magnã illarũ indignationẽ hẽbat ferre et qz nõ poterãt ei nocere aliter ad ei⁹ seruitũ se ingerẽtes signa amoris p̃tẽdebãt ad eã: q̃ corrupta moribꝫ ab eis cepit allici z attrahi: nũc ad solatiũ: nũc ad silentiũ frangendũ: nũc ad potãdũ z crapulãduz. Quid plura: q̃dã vice accidit vt bylarioz p̃ crapula z vino effecta ad luxurie ꝓcupiam accenderet z cũ suo seruitore mechando ꝓcepit filiũ. Cũqz ei⁹ impregnatio ventre intumescẽte a monialibꝫ esset cognita ꝓtra eã ꝓspirant eo magis q̃ ipam oderãt ꝓpter p̃stinas correctões eaz. Reuelãtqz factũ z cũ lris z nũciis aduentũ epi requrunt vt cũ ꝓfusiõe deponat z e claustro abiciat. Presciẽs abbatissa aduentũ epi ingressa oratoriũ btẽ ꝙginis tota ꝓfusa lachrymis sic dicebat. O bñissima virgo tu es refugiũ pctoz: adiutrix in oñi tribulatõe: ꝓsidera nũc instantẽ ꝓfusionẽ meã Nõ cñ sum digna ex feditate pctĩ mei accedere ad tuã p̃ntiaz sed supabũdat tua clemẽtia vbi abũdat delictũ. z sic fatigata lachrymis obdormiuit z in sopore eidẽ btã ꝙgo apparuit di. Nõ ẽ pbas cũ sim aduocata peccatoz vt cõtritos corde deserã z iõ obtinui tibi a filio meo pctoz remissionẽ z ꝓfusiõis liberationẽ. Tũc ꝙgo p̃cepit duobꝫ angelis astantibꝫ vt onere ꝓlis eã exonerarẽt z filiũ cuidã pbo viro portarẽt p. v. annos enutriendũ. Euigilãdo abbatissa iuenit se p̃uataz pregnamie Et ecce aduenięte epo audacter occurrit bonorifice, q̃ repellẽs eã cũ obprobrio: dũ p bonestas ꝓsonas de accusatõe requreret ꝙitatẽ: mũda fore comperit. Postqz epus veniã petijt z cũ monialeꝫ punire vellet p infamatõe ei⁹ abbatissa epo in ꝓfessiõe aquit rei ꝙitatẽ z miraculũ factũ. Tũc epus de puero scita ꝙitate cũ viro illo pbo ipsum enutriuit et ad etatẽ adultã in bonis moribꝫ pduxit ad laudẽ btẽ ꝙginis.

¶ Miraculum. II.

¶ Ad idẽ refert vbi sup: q; q̃dã mlier fuit q̃ dedita magnis ĩmũdicijs ꝑ bonũ faciebat q; q̃libet die genibꝫ flexis septies angelicã salutationẽ dicebat. Et qz adulterabat cũ viro cuiusdã sue vicine, illa vicina patiẽter nõ ferẽdo cepit rogare btãm ꝙginẽ vt ꝓfunderet ĩstã meretricẽ dicẽdo. O dña charissima mĩ toti⁹ puritatis et mũdicie: cur sustines et nõ ꝓfundis istã meretricẽ q̃ suis ĩmũdicijs viz meũ deprauauit: nõne tibi fuiui: nõne puritatẽ dilexi: q̃ mihi subueni: qz refugium aliud excogitare nesciui. Tũc imago btẽ ꝙginis allocuta ẽ mlierẽ et dixit. Hec de q̃ tu loq̃ris offert mihi enceniũ gratissimũ, z iõ q̃diu ꝑ facit ꝓfundere nõ possum ipam: immo ꝓtegã a ꝓfusiõe. Uerũtñ ecce coz ei⁹ cõuertã z cõpunctionẽ illi tribuã ac odiũ pcti cuiuscũq; ĩmũdi ĩfundã. Cũqz btã ꝙgo oia cõplesset iuxta ꝓmissa: tũc adultera se correxit: z illa mlier suũ virũ sp castũ cõperit. Et q̃bꝫ claresci qz q̃ marie deseruit ꝓfusionem peccatoz ipi⁹ marie meritꝭ euadere quibit z cõpunctõis grã ꝓseq̃ poterit zc.

¶ Caplm. IIII. q; btã maria castitatẽ cõseruat suis. ¶ Miraculum. I.

Quarta vtilitas

q; btã maria ad eã cõfugientibꝫ et seruientibꝫ castitatẽ tuet z ꝓseruat Legit vbi sup: q; q̃dã iuuenis a quadã iuuencula q̃ corrupte eũ amabat anulũ recepit i signũ amoris. Cũ aũt q̃dã die luderet ad pilã ꝓpe portas ecclie iuuenis ille timẽs ne tãgeret ingress⁹ ẽ eccliaz vbi dũ aspexisset pulcritudinẽ imaginis b. ꝙginis descẽdit i coz ei⁹ deuotio. s. vt ipaz eligeret i spõsã z in signũ b⁹ anulũ in digito imagis posuit. tũc imago manu ꝓstricta anulũ retinuit, q̃ pterrit⁹ socijs hec nũciauit. Et illi monebãt eũ ad religiõis ingressuz. Sz iste attractus ꝓpiscẽtijs mũdi mltũ distulit: z p⁹ modũ ꝓtraxit spõsalia cũ alia. Cũqz denocte ingressus fuisset lectũ imago sibi appuit anulũ de mõstrãs ifidelitatẽ illi⁹ arguit, ille excitat⁹ ꝺ somno illusionẽ fore putauit qꝺ viderat: et iteꝝ obdormiuit. Et ecce scda appitõe facta durissimis ꝙberibꝫ z cõmiatõibꝫ depbẽs⁹ ẽ subitoqz euigilauit et dimissis oibꝫ mũdi in beremo sue amatrici deseruiuit.

¶ Miraculum. II.

¶ Ad idẽ legit vbi sup: q; q̃dam miles diues et in bellis famosus totus erat deditus corruptõibꝫ feminaz. Et qz torneamẽtũ debebat fieri in verona ad illud pgens cũ magno apparatu in q̃dam castello vnã pulcrã iuuenculã aspiciens eam concupiuit. vnde vocato famulo pecunias magnas illi tradidit cũ q̃bꝫ pentes iuuẽcule et ipaz ꝙginẽ ad illicitũ actũ ĩduceret, tũc pẽtes excecati mũe

re filiã inuitã tradiderũt stupꝛãdã. Et quia sabbatũ erat: illa ꝑgo corde deuoto se beate ꝑgini cõmẽdabat. Cũq; ploraret illã miles de noie interroganit. At illa ait: q; vocaret maria. intulit miles. Cur ploras. Rñdit illa Deꝰ essꝫ mihi mori q̃ turpiter viuere: nã ꝑginitatẽ meã deo z btẽ marie vouerã. Tũc spũsctus tetigit mẽtẽ mox militis z extinxit in eo oẽm libidinẽ: z ait puelle. Quia hodie est sabbatũ dies vicꝫ marie deputatꝰ: z nomẽ tuũ est ꝓforme. Hũc te integre offero sibi z teste deo ad meas expẽsas ī monasteriũ monialiũ te introducã. Illaq; grãs egit z miles se p oĩa ꝓtinuit ab ipa atq; in monasteriũ eã tradidit z collocauit. ꝓmittẽdo abbatisse mltas diuitias postq; regressus fuerit se oblaturꝫ. Dꝫ accidit vt moreret miles in ipo torneamẽto. tũc abbatissa cepit puelle huic ipꝛoꝑare ipi militis fallaxꝓmissuꝫ insup vitiũ corruptele sibi imponere minabat. z qz nullũ solatiũ bũanuꝫ poterat hꝫe: ad btãꝫ ꝑginẽ ꝓfugit lachrymabilit assidue subsidiũ exorando. Cui apparẽs btã ꝑgo sic ait. Noli flere filia dilecta: nã miles ille q̃ tibi tantã exhibuit grãm in fine cõpunctꝰ salvatꝰ est z corpꝰ suũ qz in torneamẽto mortuus est: in loco nõ sacro sepultuꝫ est. Vade g̃ z dic abbatisse vt ipm etꝰ corpꝰ ad vestrũ cimiteriũ sacrũ siue monasterĩ sepeliẽdũ deferri faciat. Et in signũ q; locuta sim tibi cuꝫ nũc sit valida hyems rosa pulcerrima repietur sup tumulũ eiꝰ: cuiꝰ radix ꝓtẽdit vsq; ad corꝰ eiusdẽ militꝫ. eo q; scꝫ ob mei amorẽ castitati tue pepcit. Cũq; hec retulisset z abbatissa adhuc credere nollet. revelato sibi q̃dam peccato occulto p puellã de mãdato b. ꝑginis marie. Tũc ꝓtrita z ꝓfessa cũ ꝓcessione illuc pgendo signũ dictũ inuenit z corpꝰ ad cimiterũ trãstulit. sicq; patꝫ qm̃ ipsa gl'iosa ꝑgo mater ad se ꝓfugiẽtibꝫ castitatẽ illibatã ꝓseruat z ad ipam inducit sectandã atq; honorãtibꝫ puritatẽ finẽ bonũ largit.

¶ Capl'm. V. q; btã maria suis subuenit et ꝓsolationẽ ꝓstat in morte. ¶ Miraculũ. I.

QVinta vtilitas q; btã maria suis devotis in hora mortis ꝓsolationẽ z auxilium cõdonat. Legit q̃ppe de q̃dam clerico q̃ gaudia marie p q̃ndã solitam antiphonã q̃tidie deꝓmebat. s. Gaude dei genitrix ꝑgo imaculata: z quõ in hora mortis ꝓsolari meruit a btã ꝑgine. de ℔ li. ij. pte. ij. arti. ij. circa finẽ scptum repies.

¶ Miraculum. II.

¶ Ad idẽ legit vbi sup̃. z etiã refert Vincẽti in speculo hystoriali li. vlij. ca. xcvj. q; cuidã prochie ꝑat ꝓsbyter diues ꝫ vicijs plenus q̃ in sua ꝓchia hẽbat q̃ndã nobilẽ diuitẽ z etiã q̃ndã paupculã viduã. Contigit ambos sil'infirmari z morti ꝓximari. Vocat g̃ sacerdos ad diuitẽ illũ. p ꝓfessiõe z cõmunicatõe. z veniẽs vidit ml'tos astare diuiti solacia ꝓbendo. Qui attẽtus plꝰ ad tpalia q̃ spũalia ꝓfessiõe q̃licũq; fctã cepit adulatõis ꝑba diuiti dare corã circũstãtibꝫ vitã eternã ꝓmittẽdo: z de ꝓscie examinatione ac peccatoꝝ salubri pnia z satisfactõe alienoꝝ mi nꝰ dispositũ diutẽ reliq̃t. Interim venit q̃dam exꝑte vidue q̃ dixit eã ī extremis agẽtẽ: z sacra postulantẽ. Et cũ sacerdos nil curaret ait eidem capellanꝰ. Grande piculum nobis instat si illa mlier sine ꝓfessione z eucharistie pceptõe ex nra negligẽtia decesserit. iratꝰ sacerdos ait. O parũ sani capitꝫ cõsiliũ: p vili vidua nobilẽ relinq̃re patronum a quo in testamẽto plũma leganda tpalia expecto. Ait capellanꝰ. Ego si ꝓmittꝫ infirmã viduã visitabo cum sacro: fauente ꝑsbytero Cũ ingrederet paupcule vidue habitaculũ vidit viduã sup nudã humũ quo stramine stratã iacere. Hec vidua erat dei famula plena bonis opibus z erga btãm ꝑginẽ mariã ꝑcipuã gesserat devotionẽ introspiciẽsq; capellanꝰ vidit huic vidue assistere btãm mariã cũ magna militia angeloꝝ z choro beatarũ virginũ z tenere lintheolum q̃ tergebat vultũ egrotantis vidue: z o mẽ pietatis bñficiũ impendẽs satagebat circa frequẽs ministeriũ. Capellanꝰ hec videns obstupuit z ptinuit. Regina aũt celi data fiducia virum dei vt intraret impauit z maria sedẽ parante ac ne timeret hortante. sedit z ꝓfessionem vidue audiuit: tandẽ cum eidem vidue vellet corpus christi dare: z de pixide excepissꝫ mox btã maria virgo cũ celesti curia tota in ibi existẽte se ꝓstrauerũt humiliter z corpus christi adorauerunt. Tandem communicata vidua et ecclesiasticis sacramentis peractis: Capellanus cepit psalmos legere. et sic obitum vidue premunire. Sicq; beata virgine astante et consolante egredientem

aniam felicē in celū cū tota gl'iosa comitiua in tubilo deduxit. Deniqz hec vidēs z deū gl'ificās, Capellan⁹ cū gaudio redūt ad domū diuitis vbi erat pleban⁹ veniēsqz ad limē hostiū vidit cattos nigros circūuallātes lectū diuitis. Quos miser ille sentiens infestos demones fore rugiebat clamās z dicēs Tollite cattos tollite: misero subuenite. P⁹ aliq̄ntulū vidit ethiopē magnū voce minaci: vultu terribili: vncū quē mānb⁹ gestabat fauciby z gutturi diuitis peccatoris imergere z furibū de aniam ei⁹ infelicē extrahere. Ille q̄z diues in his doloribus dans vocē horribilē: tradidit infelicez spm̄. Et ecce mox ceteri cōplices demōes irruētes miserā aiam illā flagris ac verberib⁹ afficiētes imerserūt i lo cū tenebraz. Capellanus igit̄ hec vidēs nimio timore corrept⁹ cecidit. Factoqz i excessu mētis mox btā maria gl'ie regina sibi apparuit dicēs. Ne timeas charissime nō tibi nocebit malignitas diabolica: qz tibi mihi deuote deseruiēti pata est beatitudo celest̄. Dicqz recreat⁹ redūt z gr̄as ac laudes deo agens tandē in bono z deuotiōe btē ꝑginis pfecit rē. ¶ Ad idē facit etiā miraculū de q̄dam clerico q̄ q̄tiens ptransibat eccl'iam vl' imaginē btē ꝑginis genuflexo sp salutabat z quō in sua infirmitate est cōsolatus. De h̄ habes li. j. pte. iij. arti. ij. in fine.

¶ Capl'm. VI. q⁹ beata maria suos dilectos bonorat. ¶ Miraculū ꝑmū.

Exta vtilitas q⁹ btā maria suos dilectos bonorat Legit̄ vbi supꝫ q⁹dā nobilis intrauit religionē cisterciēn. q̄ dum rudis ingenij a magro sibi dato nō poterat l̄ras addiscere mox se būiliauit cogitās melius deo deseruire in būilitate vt quersoz eligeret habitū: nec potuit pl⁹ addiscere q̄z aue maria. z qz h̄ deuotissime dicebat q̄tidie et freq̄ntissime: accidit vt morer̄: z tandē fossa ei⁹ a q̄dam visitarer̄: z ecce de capite fosse ei⁹ lilij excreuerat pulcerrimū sc̄ptum int⁹ z foris, z quocādo abbatē z ep̄m dū fodissent inuenerūt lilij radicē de corde p os ꝓceden tē z ad extra excrescētē in cui⁹ folijs sc̄ptum erat Aue maria. Et hec vidētes laudauerūt btām ꝑginē suos bonorantē.

¶ Miraculum. II.

¶ Ad idē legit̄ vbi supꝫ: q⁹ sctūs Boicus beate ꝑgini sūme deuot⁹ dū eccl'iam sc̄ti Michaelis intrasset z in ea absc̄sus in angulo pnoctasset in lachrymosis orōnib⁹. Ecce in media nocte ꝑgo bñdicta cuz celesti milicia eccl'iam ingredit̄ z dū missam req̄reret: oblatus ē ei Boic⁹: q̄ timēs accedere corā btā ꝑgine mox lapis retro quē absc̄sus residebat se subtraxit ab eo. Tūc coactus ad altare accedit i veste mirabili ornatu. Cūq⁹ mysteria cū mirabili melodia z cantib⁹ angelicis fuissent cōpleta: ꝑgo bñdicta Boico veste mirabilē dedit q̄ adhuc in illa eccl'ia demonstrat̄ dicēs, Oēs venerātes me excellētiori veste ornant̄ z bonorant̄ rē.

¶ Ad idem facit miraculū de quodā monacho nomīe Josselio descꝑtuz lib. vj. parte. ij. arti. iij. in fine.

¶ Miraculum. III.

¶ Ad idē legit̄ in libro miraculoz btē ꝑginis: vt scribit Anſ. Et etiā in libro q̄ intitulat̄ scala celi: q⁹ in anglia fuit q̄dā monach⁹ sūme deuot⁹ btē ꝑgini. q̄ q̄tienscūq⁹ nomen marie audiebat flexis genib⁹ ei reuerētiā exhibebat. Cum aūt vict⁹ senio vix assurgere posset z se leuare in lecto: dati sūt sibi seruitores. q̄ vice q̄dam dū abessent z monach⁹ p⁹strat⁹ btām ꝑginē reuerēter z deuote vt solitus erat exorare: finita orōne deuota cū vellet surgere z neq̄ret p̄ senectute, conatū adhibēs ad surgēdū ait, Dulcissima ꝑgo maria adiuua me. Ecce statim affuit eidē btā ꝑgo cū sacris ꝑginib⁹ z cū duab⁹ puellis erigens eundē z ad fortitudinē iuuētut̄ triginta an noz restaurauit: q̄ q̄diu vixit btē ꝑgini solicite deseruit z ab oīb⁹ honorabat̄ rē.

¶ Miraculum. IIII.

¶ Ad idē legit̄ vbi supꝫ: z recitat idem Anſ. etiā in epl'a ad coāglicanos ep̄os vicz q⁹ tēporib⁹ Karoli regis frācoz: q̄dam german⁹ regis hungarie fuit q̄ sic erat dedit⁹ deuotioni btē ꝑginis vt q̄tidie añq̄z comederet dicere horas ei⁹. Cū aūt infirmitate grauat⁹ vouisset btē ꝑgini q⁹ si eū curaret castitatē seruaret. Statim vidit camerā luce repletaz z se curatū oīno repit atq̄z sanum. Tandē moritur rex hungarie absq̄z altero herede. z iō a regni baronib⁹ inducit̄ iste iuuenis ad ꝓtrahendū ne careret regnuz successore. Electa q̄z sibi sponsa ducunt̄ ad eccl'iam ꝑ benedictione nuptiaz. Tūc iuuenis recordat⁹ est q⁹ illa die nō dixerat horas beate virginis.

Dorꝫ cepit dicere cū deuotōe Et cū pozā do diceret illā antiphonā. Quā pulcra es ⁊ ꝙꝫ decora chariſſima ⁊c. Ecce ſplēdida ꝓgo apparuit añ altare duob⁹ angelis aſtātib⁹ et ait iuueni,, Si pulchra ſum ⁊ decora vt dicis: cur me dimittens aliam ſponſam accepiſti: Tunc iſte ait. O dña q̄d me iubes facere. At illa, Si ſpōſam carnalē meo amore dimittꝭ me in ſpōſaz celeſti regno hēbis. Et ſi feſtū ꝯceptōis mee celebrauerꝭ annuatim mecū in regno vnigeniti mei laureat⁹ eris. His auditꝭ adoleſcēs clā fugiēs ab vrbe et regno: venit aq̄legiā: ⁊ ſup rupē heremiticaz vitā duxit. Tādē fama ꝓdeūte veridica ſanctitatꝭ elect⁹ eſt ⁊ fact⁹ patriarcha aq̄legie. et publice ꝓdicauit atꝫ inſtituit fieri feſtū ꝯceptionis Marie deuote celebrandū.

¶ Miraculū. V. de feſto marie de niue.

¶ Ad idē legit in lectionarijs ⁊ breuiarijs de exordio feſti btē Marie de niue: q⁹ tpe q̄ Liberi⁹ papa ſedē romanā ꝓuide gubernaret. Erat q̄dam patrici⁹ vrbis no ie Johes moribꝫ ⁊ nobilitate ꝓclar⁹ ⁊ diues: ⁊ ꝓſilīter ei⁹ vxor: q̄ cū filiū nō bīent: btāz mariā i ſpecialē dñam ⁊ patronā ꝓelegerūt: ⁊ vitā ⁊ oīa q̄ poſſidebāt atꝫ oīs facultates ſuas vnore ⁊ ꝯcordi deuotōe i obſequiū btē ꝙginis deuouerūt exorātes: vt ſic ipa btā ꝓgo vellet ita ſolita miſatōe diſponeret quō in ei⁹ obſequiū expēderent ſue facultates. Tūc intrāte mēſe auguſto q̄ ſol acri⁹ excoq̄t. Ecce miraculoſe die. v. ipi⁹ mēſis ꝯ tpis naturā i nocte illa aer nubib⁹ denſat ⁊ frigore ꝓſtringit adeo vt niuiū multitudo defluēret q̄ ſolūmō locū baſilice edificāde in honorē btē ꝙginis cooperuit ⁊ demōſtrauit. In ipa q̄z nocte apparuit ꝓgo beata pontifici ꝓdicto dicēs ſic: Oper tuoꝝ intētio ⁊ vigilātia q̄ oīpotēti ꝺo pl̄imū places te mō in ꝑ cōmēdabilē reddiderūt: vt qō ab alīs nō fuerat hactenꝰ attētatū erga mei noīs deuotionē: p te nūc mihi placuit ꝓſūmari: vt cā ſalutis exiſtas oīb⁹ q̄ deuotionē tui pectoris fuerint imitati. Vez ne hāc reuelationē dubites. Ecce miraculo volui ꝓfirmare vt eū tātū locū in q̄ baſilicaz noīs mei ꝑcipio tibi ꝓſtruēdā: repleueri infuſione mirāde niuis q̄ candorē puritatꝭ et donū ſpūſſcī ſignificat. Hēbis ſiq̄dē ⁊ Johānē patriciū in ꝑ ope adiutorē q̄ ad te diluculo veniet ⁊ ꝑceptꝭ tuis parebit. Cū q̄ ſil' et clero vniuerſo ac pl̄o vrb̄ accedas ad mōtē q̄ ſupagi⁹ ōz. ibiꝫ vt demōſtratū ē eccl'iaz noī meo fabricabis. Cūꝫ ipe pōtifex mirādo q̄reret q̄ eēt. Rñdit. Ego ſuz dei genitrix ꝓgo maria: de q̄ fili⁹ dei incarnat⁹ ꝓceſſit ⁊c. ⁊ ſic viſio diſparuit. ¶ Cōſil'r nocte eadē apparuit ꝑdicto Johi patricio ⁊ ei⁹ cōiugi ſub his ꝓbis di. Deuotionē tuā q̄ patrocinium mee defenſiōis ſpecialit' elegiſti pio reſpexi intuitu: ꝙobrē ſcire te volui q̄m tuaꝝ rerꝫ hereditatūꝫ ꝓpetuū ſucceſſorē tibi volui ꝓuidere: ita vt mihi domū dū in terra ꝓſtruxeris: ego tibi in celis copioſuz theſauꝝ ⁊ eternā ꝓſtruā māſionē. Hoc g̃ tibi ꝑcipio vt ſūmo mane ad liberiū papā accedas: ⁊ cū cōſilio ei⁹ in loco ſpecialit' a me electo: ⁊ miraculoſe p niues demōſtrato baſilicā noī meo erigas. Cūꝫ q̄ſiuiſſet ⁊ nomē ſuū ſctā dei genitrix indicaſſet reuelatio diſparuit ⁊ in tāta admiratōe eos dimiſit: vt reliquā noctꝭ ꝓꝫ inſomnē ducerēt ⁊ i diuīs laudib⁹ exultarēt Tūc ꝑmo mane ꝓrectur⁹ ad pōtificez: vidit ſic audierat mōtē illū niue cooptū: ⁊ credēs q⁹ ꝑ lateret pōtificē cepit feſtinare: ⁊ pia violētia oſtiū pape infeſtare: vt reuelatōez facta indicaret: ſz cū ad papā intraſſz: moꝝ ſer monē concepti gaudij ꝑus papa ꝓuenit di. Chariſſime oīpotēti deo gratias agere nos optet q⁹ cū ſim⁹ indigni ad ſpeciale obſeq̄uz dei genitricꝭ dignat⁹ ē deputare: ⁊ miraculo dignat⁹ ē declarare qō p nos voluit īplere ſcz i loco p niues declarato baſilicā edificare noī btē ꝙginis dedicādā. Cūꝫ ꝓba reuelatōis mutuo enarrarēt. Ecce oīs pl's ⁊ clerus p foriby cōgregati aſtiterūt ex miraculi nouitate pl'imū ꝯcitati. ⁊ coꝝ eis pōtifex exorſus ē di. Pl'imū gaudere in dño frēs nos ꝓuenit: qz cū diuīa clemētia hāc vrbē caput xp̄iane religiōis effecerit. hodie diuīs muneribꝫ ſpecialiter ꝺcorare dignat': vt ſciam⁹ nob bñficia diuīa celitus ꝓuenire. ſ. p btām mariā. Ecce chariſſimi: nix de celo in ꝑ feruētiſſimo tpe cecidit: vt nos de⁹ ſue miſcōie candore dealbādos oñderet ſi ad deuotōez ſctē genitricꝭ ſue accingamur ¶ Cūꝫ ſeriatiz oīb⁹ exponeret q̄ ſibi ⁊ Johi patricio fuerāt reuelata. oēs vnanimit' clamauerūt dicētes Bñdict⁹ de⁹: ⁊ cū ꝓceſſione exultātes ad locū cū diuīs laudib⁹ prexerūt: ⁊ altꝭ niuib⁹ repletū locū reperūt fm limites in circūitu: vt erat baſilica edificāda. Cūꝫ papa appoſito inſtrumēto fodili pedes calcādo ſuppoſuiſ-

set subito tota terra ī circūitu iuxta niuiū de mōstratiōnē est apta z ecclīa edificari cepit. oēs q̄z ppli cū sūma deuotōe laudādo deū z mr̄em ei⁹ ad ꝓpria cū gaudio redierūt: z sic mag̃ laude z bonore Johēs patricij⁹ ac coiunx ei⁹ cor̃ plebe tota p btē ꝑgis gr̃az sublimati sūt: qui ecclesiā ipam pficientes: sum ptu magno per papam tandem dedicata ē: in qua z speciales reliquie recondite feruntur. scz de feno z presepio dñi: z de peplo btē ꝑgis marie siue camisia, necnō vt ōr caput Matthie aplī in altari mag̃ sub lapide por phirito recōditū ē: vbi exuberāt ꝓtinue būficia dei: ad laudē b. ꝑginis marie cūctis ad ipam ꝓfugiētibꝫ. O igit̄ charissimi oēs bt̄az ꝑginē in patronā specialē eligam⁹ oēs eidez deuote fuitutꝫ obsequia exhibeam⁹: vt p ipaz gr̃az obtineam⁹: z in celo glie corona bonorari valeam⁹.

¶ Capl'm. VII. q̄ btā maria pctōres potenter recōciliat filio. ¶ Miraculū. I.

Septima vtilitas q̄ btā maria pctōres filio potenter reconciliat. Scribit̄ in libro q̄ ōr ꝓmptuariū exēplox btē ꝑginis: z refert clari⁹ z meli⁹ magr̄ Johēs gritsch ordinis minox: q̄ q̄dā miles fuit raptor z predari⁹: nec deū timēs ꝙz oīni spurcicia vitioꝝ plen⁹, hēbat tñ vxorē deuotā q̄ eū iduxerat vt ad honorē ꝑginis marie diē sabbati ieiunaret: z Aue maria cū ꝓcederet q̄ꝫ diceret cor̃ imagine btē ꝑgis, Cūq̄ sel'iret ad pecandū eccl'am quā ꝓteribat casu ingressus vidit imaginē ꝑgis cuz suo puero ī sinu. Et cū cepisset ꝑginē salutare p aue maria: vidit puer̄ ꝓpm vulneratū z ci⁹ sanguinē fluere ī gremiū mr̄is. Quo viso obstupefact⁹ dixit, O dña q̄s fecit h̄. Et ꝑgo rūdit, Tu z ceteri pctōres q̄ ampli⁹ crucifigitis filiū meū q̄ꝫ iudei. Volebat q̄z ꝑgo sanguinē filij tergere z restringere nec poterat. Tūc pctōr ille cōpūct⁹ ad ꝑginē dixit, O mr̄ miscōie intercede p me. At illa. Vos pctōres vocatꝫ me mr̄em miscōie q̄ nō cessatꝫ me facere mr̄em miserie z tristicie. At ille, Nō dña clemētissima loq̄re sic: ꝙz memēto te eē aduocatā pctōrū z intercede p me. Tūc ait mr̄ ad filiū, O pissime fili amore mei miserere huic pctōri mihi supplicāti. Et fili⁹, Noli mr̄ grauari q̄ te nō audio: q̄z z ego rogaui p̄ez: vt si possibile foret. s. alio mō redimere gen⁹ humanū trāsferret calicē passiōis a me z noluit audire me. Tunc mr̄ ait, O fili memēto q̄ mr̄no amore te vlceribꝫ meis alui: z cōdona huic pctōri. Et fili⁹ ait, Ex iusticia tibi oīdo q̄ te exaudire nō teneor. Et mr̄ ait, Nō ꝑm iusticiā causemur: ꝙz ꝑm miscōiam: q̄z ego suz mr̄ miscōie: q̄ ꝓpt̄ me misere bui⁹ pctōris. Et fili⁹. Et ego scō rogaui p̄iem trāsferre calicē z ñ audiuit me. Tūc mr̄ iterꝫ dixit, O fili memēto oīm laborꝫ nr̄oꝝ et doloꝝ q̄s sustinui z dona mihi hūc pctōrē. Et fili⁹, O mr̄ noli grauari: sed memēto: q̄z z ego tercio rogaui patrē z nō audiuit me. Statꝫ aūt mr̄ depositi filiū suū ad altare volēs ꝓcidere ad pedes ei⁹ genuflexo. Qō vidēs fili⁹ dixit, O mr̄ q̄d sic vis facere. At illa, Tādiu añ pedes illos genuflexo ꝓuoluta stabo q̄usq̄ ei veniam ꝓcedis. Et fili⁹ ait, Absit h̄ a me: q̄z lege diuīa sanxitū est vt fili⁹ honoret mr̄em: z cuz sim fili⁹ tu⁹ te honorare volo. Tūc ait: peccatori isti ꝓt̄ te o mr̄ indulgeo. Et in signuz pacis accedat iste pctōr z osculetur vulnera mea. Qō cū ille fecisset: ecce osculādo oīa sanabant vulnera, z sic coḡuit miscōiaz ꝓmeruisse: z marias gr̃as agēs deo z mr̄i ei⁹ let⁹ abscessit z domū redīes male ablata restituit z mōz deserēs cū sctā vxore religionē intrātes cōi cōsensu ad sua monasteria ibi felici fine q̄euerūt. ¶ Miraculū. II. ¶ Qō refert̄ ī mariali mag̃: z in legēda cōi: q̄dā prau⁹ sacrista lubric⁹: ꝙz ꝑgini deuot⁹ q̄dā nocte ad scelus pgens cū p eccl'iam trāsiret ꝑginē salutauit: z postea deuenies ī fluuiū decidēdo exspirauit submersus. Cui⁹ aīam cū vellēt demones rape angeli libatores affuerūt. Quibus demōes dixerūt, Ut q̄d huc veniſtꝫ: cū nil in hac auīa habeatꝫ. Statiq̄ btā maria affuit z demōes increpauit. Tūc demones dixerūt nr̄a est anīa: q̄z in malo vitā finiuit. Ait maria, Scio q̄ aliq̄ pgens ꝓmū me salutauit z rediēs silr̄ facere ꝙsueuit. Si g̃ dicitꝫ vob iniuriā fieri: ponam⁹ ī iudiciū sūmi regꝫ. Tūc deo placuit vt ad cor̃p⁹ aīa illa rediret meritꝫ btē ꝑginis marie. Interea frēs matutinas differri videtes sacristam q̄rūt z submersuz cōperūt. Et cū de flumie extrahēdo mirarēt: ille repēte ad vitā redijt: z gesta referēs vitā in bono ꝓsūmauit. ¶ Miraculū. III. ¶ Ad idē ī mariali magno z libro scala celi legit̄ q̄ q̄daz iudea in ptu laborās,

mortē tm̄mō expectabat. Cū aūt vicine mulieres xp̄iāe eā visitassent ⁊ vidissent eiꝰ cruciatꝰ: instabāt vt se btē marie cōmēdaret q̄ ꝓut loq̄ potuit ait. O dña maria licz ñ sim digna rogare te cū sim de genere coꝝ q̄ occiderūt filiū tuū: tñ audio q̄ clemētia tua se extēdit etiā ad pctōres, si ḡ liberab̄ me: en, pmitto vnacū ple baptismū suscipe. Et ecce subito absq̄ dolore pepit filiū Et q̄ tūc vir suꝰ iudeꝰ agebat i remotꝭ, surrexit mlier ⁊ cū nato filio baptismū suscepit. Tādē reuersꝰ marituꝰ suꝰ cū hec audisset cuaginato gladio filium interemit. Tūc mlier cepit clamare: Insurgūt vicini ⁊ iudeꝰ fugit: ⁊ q̄ ciuitas clausa erat exire nō poterat. Ubi cū locū nō haberet refugij vidit discurrendo p ciuitatē q̄ oratoriū b. ꝑginis erat aptuꝫ illuc intrauit: ibiq̄ cū expectaret eos q̄s sciebat ad capiēdū aduenire ⁊ sciret certitudinaliter mortē sibi imminere: vidēs i altari imaginē b. ꝑginis sūpta fiducia cepit dicere. Heu dña maria ꝑ tuā magn̄ misc̄dia tua q̄ me canē pessimū q̄ deuorauī filiū pmittꝭ stare i domo tua ⁊ in pn̄tia tua: audiui q̄ magn̄ē bonitas tua facḡ, pter te mecū misc̄diaꝫ: sic fecit filiꝰ tuꝰ ihs cū Paulo psecutore. Nā ꝑaciter credo ipm ie sum ex te natū sine ꝑginitatꝭ amissiōe: ⁊ ipm fateor deū verꝫ ⁊ hoīem in lege nr̄a pmissuꝫ cuiꝰ misc̄die nō ē numerꝰ. Cūq̄ fleret venit curia q̄rēs ipm: ⁊ ibidē inuētū ligauerūt. Et ipe cepit baptismū petere dicēs: vt cogñscatꝭ q̄ nō ꝓpt̄ timorē mortꝭ baptisari req̄ro: nūc supplico vt me baptisetis ⁊ mox ducatis ad mortē. Qō si negare vultꝭ baptismū: ihꝫ xp̄ꝫ redēptorē mūdi accipio i datorē baptismi: ⁊ sanguinē meū accipio p aq̄. Tūc stupefacti pmisit curia ipm baptisari: ⁊ sic ad carcerez postea duci. Judea vxor sua ꝓtēplās filium suū iugulatū vidit ipꝫ viuere ⁊ rídere. Mox q̄ gaudēs audita baptisatiōe sui mariti cuꝫ filio cucurrit ad curiā: ⁊ oñdit puerꝫ viuētez sola cicatrice r̄manēte ī gutture sanū Et ecce mirāt oēs de his gestis. Educitq̄ iudeꝰ baptisatꝰ de carcere. Moxq̄ puero illi data ē p̄fecta vox ⁊ i pn̄tia totiꝰ ꝓpli ḥ ōr̄ ptulisse, mr̄ misc̄diaꝫ ⁊ totiꝰ cōsolatōis: ꝑgo añ ptū: ꝑgo in ptu: ꝑgo pꝰ ptū: mr̄ ihu xp̄i filij ōi intacta me in suū seruitorē adoptauit. Tūc oēs laudātes b. ꝑginē mariā: iudeū baptisatū pmiserūt libeꝫ abire: q̄ fuēs ex corde btē ꝑgini multa de ea ꝯ iudeoꝝ pfidiā ꝓscpsit: ⁊ tādē suꝰ filiꝰ crescēs ⁊ i bono pficiēs b. ꝑginis deuotissimꝰ fuꝰ extitit. ¶ Miraculū. IIII. Ad idē refert cesariꝰ in suo dialogoꝝ libro q̄ ꝑ florētiā fuit q̄dā miles q̄ dedit⁹ vanitatib⁹ ⁊ lasciuijs cū dissipasset oīa bona sua a q̄dam villico q̄ demōib⁹ adherebat ꝓsiliū req̄siuit p quē modū posset ditari. Qui eū ducendo ad q̄dā nemꝰ vocato demōe eis occurrit: ⁊ cā q̄sita q̄d vellēt edixerūt q̄ miles iste vellet ditari. Et demon ait. Facilia sūt ista mihi dūmō voluerꝭ annuere votꝭ meis, miles assensit. Demon āt tria ꝓposuit. ¶ Primo abnegationē filij dei. ¶ Scōo abrenūciationē mr̄is eccl̄ie ⁊ ꝓsortiū sctōꝝ virorꝫ: ⁊ hec duo miles feč. Tūc tercīū ꝓposuit demon q̄. s. ꝑginem bñdictā abnegaret ⁊ renūciaret suis subsidijs meritꝭ ⁊ subuētōib⁹ Tūc miles noluit ḥ tercium facere licet valde solicitaret⁹ a villico. Hicq̄ demon iratꝰ recessit: ⁊ iste miles nil ꝓspexꝫ in hac re habuit. Tādez nutu diuīo q̄dam die ad se redijt: ⁊ de his q̄ abnegauerat cōpūctꝰ intrauit eccl̄iaꝫ ⁊ coram imagine b. ꝑginis cū maxīs suspirijs ac lachrymis cepit veniā ⁊ misc̄diam īplorare. Dūq̄ in suo dolore nō attēderet ad clamorē sui gemitꝰ: sꝫ voce audibili diceret: Dñe misc̄die impetra misc̄diaꝫ mihi ⁊ indulgētiā delictorū. Quidā nobil⁹ ditissimꝰ vicinꝰ q̄ tūc in ecclesia erat: posuit se retro columnā vt posset audire q̄d iste tā lachrymose postularꝫ a beata ꝑgine. Tūc audiuit imaginē b. ꝑgis loq̄ filio suo hec verba. Fons misc̄die qui dixisti: nolo mortē pctōris sꝫ vt magꝭ ꝓuertat⁹ et viuat miſere huic pctōri Et ecce imago filij auertit faciē ne respiceret hūc militē flētē dicēdo. Quō huic faciā misc̄diam q̄ me negauit eē deū? Tūc mr̄ ait Fili licz ḥ peccauerit a diabolo deceptꝰ: tñ o fili attēde q̄d ꝓmisisti hūano generi: q̄ in q̄cūq̄ hora ingemuerit pctōr nō recordaberꝭ iniq̄tatū eiꝰ Parce ḡ saltē ꝓpt̄ me. Ait filiꝰ Dimissa sūt ei oīa peccata. Et vox ad eum. Surge vade ⁊ amplius noli peccare: q̄ merita mr̄is dei te ad pn̄iaꝫ adduxerūt. Iste ḡ grās agēs surrexit: ⁊ cum vidisset aliū ītātē retro colūnā: cognito q̄ et ille hec ꝑba audierat ⁊ viderat rē istā (vt narrat⁹) ille nobil⁹ ditissimꝰ req̄rēs cām ⁊ audiēs gesta a ꝓncipio: ob deuotōez b. ꝑginis istuꝫ militē sibi adoptauit: ⁊ vnicā filiā quā habuit cū multiplicib⁹ diuitijs eidē ī ꝓlugiū tradidit, ⁊ sic recubatꝭ oīb⁹ bōis b. ꝑgī dekuiuit

¶ Capl'm. VIII. q̄ maria demões fugat,
¶ Miraculum. I.

Octava vtilitas q̄ maria demões fugat. Legit̄ i libro q̄ dr scala celi, atq; i marīali mag̃: q̄ fuit q̄dā nobilis q̄ deuot⁹ r pi⁹ ad b. ꝑginē q̄ndā orōnē ad b. ꝑginis necnō Johis euāgeliste honorē editā q̄ incipit. O intemerata rē. q̄libet die dicebat cū mag̃ deuotōe. Cui inuidēs diabol⁹ in assūpto corpe dānati hois cuiusdā se pūtauit ad fuitēdū attēte: quē nobil' cū pnū ad oīa et industriū i fuitūs vidisset posuit ipm i q̄dā hospitali qō ipe edificauerat. s. nobil' sūptibus ꝓprijs: vtq; ibidē fuiret attēte infirmis r pauplb deputauit puidēdo. Ecce ꝑo dili gēter r mirabili charitate fm apparētiā exeq̄ bat mādatū dñi fuitēdo infirmis r pauplb ita q̄ oēs exūtes in hospitali mirabiles laudes de eo dicebāt. Accidit vt sel' veniſſet ad dñm suū petēdo pisces ꝑ aliq̄b infirmis in hospitali q̄ vt dicebat: alia comedere nō valebāt Et dñs misit ad foꝛ nec ibi pisces reppererūt. vñ iste dñs cū ipo fuitore q̄. s. i grabat foꝛe diabol⁹ ascēdit nauē ad piscādū: et cū eēnt in pfundo flumis nitebat diabolus submergere ipz dñm. Sz ecce fune cādidissimo nauē cingēte r firmāte de celo descēdēte moueri nō potuit. Tādē reuersi altera q̄dā die iteꝛ a dño venatōes ꝑ infirmis fieri postulat dicēs q̄ alit' viuere pl'imi nō valebāt eoꝛ. Tūc dñs mane surgēs cū eo acceptis laq̄is: iacul': canibusq; r auib⁹: nem⁹ maximū intrauerūt. Et cū dñs inseq̄reť ꝑdam iste diabol⁹ in spē fuitoris exūs: nitebat̄ euz occidere iacula mittēdo ꝫ euz q̄si mitteret ꝫ venādū ferā. sz statiz pann⁹ pulcerrim⁹ interponebat se int' iaculatorē r milit̄: nec eidem poterat i aliq̄ nocere, vñ reuersi cū ꝑda q̄dā die iste nobil' cū inuitasset q̄ndaz epm rogat eū vt suū hospitale visitet: q̄ vnacū nobili accedēdo: r videns illū fuitorē ac req̄rēs ab infirmis mirabiles cōmēdatōes de ipo audiuit. Et moꝛ reuelāte deo cogit̄ q̄ eēt demō Precepit ḡ eidē coꝛā oīb⁹ i ꝟtute ihu xpi vt q̄s esset diceret r ad q̄d veniſſet aut cur illic maneret cāz apiret. Moꝛ ille deꝑhēsus hostis rugiēs terribilit' ait. Demō sum ꝓncipis tenebraꝝ soci⁹ r cogoꝛ dicere ꝟitatē: veni nē pe huc Primo vt infirmātes in ħ hospitali ꝓuare q̄rē ꝓfessiōe r sacroꝝ ꝓceptōe. Scōo venivt pimerē istū milit̄ q̄ ē ꝫri⁹ nr̄is opib⁹ r fuit mr̄i ihu: sz nūc vtroq; ꝓuat⁹ suz, volui q̄ꝑ ipz submergere r nō potui: qr corda serica de celo demiſſa nauē firmauit. Jacularе etiā volui r neq̄ui qr e celo delapſ⁹ pān⁹ aure⁹ se interponebat r sagittas suscipiebat Infirmis etiā nocere nō potui: qr virt⁹ mr̄is di me repmebat, ꝓt vnā orōnē quā iste miles de facto dicebat q̄libet die. Dis q̄z dict̄ demon ꝓfusus cū terroꝛe r fetoꝛe relicto dispa ruit: r oēs in laudē dei r btē ꝑginis ꝓrūpūt Tūc introgat eps q̄ eēt illa orō. Cui miles. O btā r intemerata rē. ¶ Miraculū. II.

Ad idē legit̄ vbi s. q̄ fuit q̄dā iuuenis relictus a pīe r dimiſſus cuidā militi ad nutriēdum. Dūq; postea dediſſet se male societati ebrietatib⁹ ludis r imundicijs: nō obstante correctōe tutoris cepit vēdere r alienare possessiōes suas. Tūc iste miles tutor ei⁹ volēs sibi fidelitatē fuare ꝓ pcio qō dabat̄ ab alīs ipe sibi redimebat r emebat fidelit. Tādem oīb⁹ finalit̄ distract̄ dū nil ampli⁹ ad vēdendū hīet r mlt̄ū egeret accidit sel' vt iret adve nationē cū q̄dam malo r imūde vite milite. Iste dixit iuueni. Cōpatioꝛ tibi: qr miles tutor tu⁹ decepit te r appropriat sibi oēs possessiōes tuas. Hz si velles mihi acq̄escere ego ducerē te ad q̄ndā dñm meū r ille ditaret te diuitijs magnis. Assentit iuuenis: r dū intrarēt nem⁹ magnū: interrogat sociū q̄d iste dñs vellet hīe ab eo ꝓ diuitijs donādis. At miles. Nō nisi vnicū ꝟbuz. Cūq; veniſſent ad terminū: ecce demō affuit cū mag̃ apparatu r gratāter accepit milit̄ r socū aductū. Cūq; exposuiſſent cām aduent⁹ ait demon. Vos xpiāl est̄ mlt̄ū duplices i ꝟbis: pmittit̄ nob fuare pacta dū petit̄ adiutoriū: qñ aūt facti est̄ diuites ꝟtut̄ doꝛsuz nob. Si ḡ vis a nob auxiliū: abnega mariā mr̄ez dei r abrenūcia oīm adiutoꝛio ipi⁹. Iste āt iuuenis licz foꝛet mal⁹ tū q̄libet die dicebat illuz ꝟ. Maria mr̄ gr̄e mr̄ miscōie rē. Vñ pterritus cepit hūc ꝟsuz exclamare. Tūc demon irat⁹ ꝫ militē q̄ cū adduxerat statim suffocauit eū r ad infernū deꝓrtauit. Juuenis ꝓ relict⁹ cū mag̃ terroꝛe redūt ad ciuitatē, r in crastinū erat vigilia assūptiōis btē Marie. Tūc illo die ingress⁹ eccl'iā: ecce imago btē ꝑginis assurgēdo caput ei inclinauit. Cū āt ipe ħ nō videret: sz ille miles q̄ eū nutrierat r tutoꝛ ei⁹ fuerat dū vidisset eū flere cū ꝓcessiōe coꝛā altari b. ꝑginis req̄rit cām. Et ille

dñ dixisset sibi oia ꝑdicta que sibi acciderãt laudauerꝫ deũ. Et sic ille miles sibi ꝑdita recupauit. ¶ Miraculũ. III. ¶ Ad idẽ legit in libro q̃ dr scala celi: qꝫ fuit q̃dã religiosus q̃ cũ meditaret ō celestib⁹ gregatio magꝝ por cor ingressa ẽ suã cellã. Cũ ãt ꝑtederẽt qꝫ vellẽt eũ deuorare ⁊ icepissent rodere tibias ei⁹ ille icepit clamare. ℣. Ab hoste maligꝝ defendas nos ō genitrix ℟. go Tũc stati b. ℟go visibilit apparuit eidẽ ⁊ cũ ℟ga quã manu tenebat exercitũ demonũ fugauit dicẽdo Recedite maligni recedite: qr victoriã nũcꝫ hẽbitis de mihi deuotꝰ. q̃ oẽs euanescẽtes sic fum⁹ Ille ꝑsolat⁹ a bñdicta ℟gine remãsit ĩ celesti dulcedie: Ecce patz: qr q̃ fuit b. ℟gini ⁊ ad eã ꝑfugit: ipi⁹ ℟gis ꝑcib⁹ demões nocere volẽtes cõpescũ ne vincere possint: aut talibus plene noceãt q̃ntũ velint.

¶ Caplm. IX. qꝫ btã maria errãtes illumiat. ¶ Miraculũ. I.

Nona vtilitas qr

maria errãtes illũinat. Legit in li. q̃ dr scala celi: qꝫ fuit q̃dam sacerdos q̃ deuot⁹ btẽ ℟gini mltũ dubitabat de sacro altarꝰ. ⁊ iõ rogabat assidue b. ℟ginẽ vt eũ digret adiuuare. Cũ ãt i sabbato celebraret missaz: añ pi nr disparuit hostia quã sacrificauerat: ⁊ dũ respiceret stupefact⁹: vidit mrez glie añ se suũ filiũ ĩ vlnis renẽtẽ ⁊ dicẽtẽ. Ecce quẽ sctã puerpa portauit: ecce quez ꝑsecras: ecce quẽ manib⁹ tractasti: quẽ leuasti: ⁊ ecce trado tibi filiũ meuz: accipe ⁊ pfice misse officiũ. Accepit ℟ sacerdos puez ⁊ posuit sup corpale: ⁊ cũ pueniſſet vt iã hostiaz deberet frãgere nõ ampli⁹ i forma pueri ſz i forma panis mõstrat⁹ ẽ ei. ⁊ sic ille i fide ẽ roborat⁹ ¶ Miraculũ. II. Ad idẽ legit i martiali magꝝ ⁊ etiã libro q̃ s. qꝫ fuit q̃dã iude⁹ i lõbardia q̃ viã incedẽs a latronib⁹ captꝰ et plagꝭ ĩpositꝭ carceri obscurissimo tradit⁹ vinctis manib⁹ p⁹ tergũ. sici dolore posito ⁊ expectãti mortꝭ aduẽtũ occurrit i mẽtẽ vt aduntoziũ b. ℟gis marie i q̃ sperãt ꝓiãi reqreret. Cũqꝫ flẽdo diceret O dña regina celi et terre ℟ifica in ℔ cane qō de te ꝑdicaꝰ. qr dr a ꝓiãis qꝫ p te mũd⁹ saluaꝰ ⁊ detẽti a demõe liberãꝰ: captiuiqꝫ eripiãꝰ. Adiuua q̃ nũc me atqꝫ trib⁹ diebꝫ cũ sic mãsissem ⁊ p̃ lassitudine paululũ obdormissem affuit q̃dã dña splẽdidissima cũ duab⁹ puell' q̃ꝫ vna dissoluit vincula q̃b⁹ miser erat cõstrict⁹: euigilauit mox p̃ gaudio iude⁹ ⁊ admirãdo cepit respicere q̃ ẽt ista ꝑsona Et vidit ñ ĩ sõnis ſz vigilãdo dñam celi astãtẽ ex cui⁹ claritate totũ diuerſoziũ replebaꝰ. Ad quã iude⁹ ait Dic mihi o dña q̃ es q̃ taz benignũ affectũ mihi misero oñdisti. At illa: ego sũ maria quã tu cũ gemitib⁹ aduocasti: ⁊ licz tu ⁊ gẽs tua me ⁊ filium meũ: redẽptorẽ seculi abnegaueritis: tñ ecce maꝰ ꝑ vris reddã bona: vt. s. ab erroze ad viam ꝓitatꝭ te adducã. idcirco ad te veni vocata. Uez vt euidẽti⁹ ℔ ℟gscas egrediamur foras ⁊ duxit p angelos ad altissimã rupẽ: vbi posit⁹ cũ respiceret inferi⁹ vidit vallẽ pfundissimã ⁊ obscurissimã: sulpbureas flãmas ⁊ feterẽ intolerabilẽ emicãtẽz horridis tormẽtorũ generib⁹ ũbi torq̃ri anias absqꝫ misericordia. Illeqꝫ lamẽtabãt horribiliter et eiulabãt nec pena minuebaꝰ. Tũc territ⁹ iude⁹ corruit ⁊ ℟go btã ait: hec danꝰ tormẽta pfidis iudeis q̃ negãt me ⁊ filiũ meũ ihz. Tãdẽ de mãdato ℟ginis p angelos duct⁹ ẽ ad mõtẽ q̃ndã gratissimũ ĩ q̃ mãsiões splẽdidissimas aspexit: odorezqꝫ ĩextimabil' suauitatꝭ sensit: ⁊ cetus ciuiũ celestiũ vultu splẽdidissimo psallẽtes. Cui ait ℟go btã: hec ẽ hereditas aiaꝝ redẽptaꝝ sanguine filij dei quã ⁊ tu possidere poterꝭ si ℟e credas Et nũc elige locũ quẽ horũ voluerꝭ: ⁊ sic disparuit ℟go btã. Tũc iude⁹ deuenit mãe ad villã ⁊ suscepto baptismo cũ magꝝ deuotõe fuiuit q̃ad vixit ℟gini bñdicte q̃ eã ad fidẽ illũiauit ⁊ ad viã ꝓitatꝭ pduxit miraculose.

¶ Caplm. X. qꝫ btã maria a dãnatõe liberat. ¶ Miraculũ. I.

Decima vtilitas

qꝫ maria a dãnatõe liberat. Legit in li. q̃ dr scala celi: qꝫ fuit q̃dã cleric⁹ q̃ tota intẽtõe libidini dedit⁹: nihilomi⁹ ℔ bonũ tm̃mõ ĩ eo erat qꝫ horas b. ℟gis duo te dicebat. Cũ ãt q̃dã vice ad pficiẽdã suã libidinẽ trãsiret p q̃ndã põtẽ: ⁊ dicere cepisset interim officiũ b. virgis ĩ fluuiũ cadẽs submers⁹ ẽ ⁊ a demõib⁹ rapt⁹. Tũc b. ℟go affuit ⁊ cõpulit demões ad iudiciũ ducere ĩpaz aiam vbi cũ altercarẽt demões asserẽtes qꝫ eis debeꝰ aia ĩ pctõ mortali decedẽs. Ecce b. ℟go duo testiõnia sacre scripture allegauit. ℣. Primũ ẽ: vbi te iuenio ibi iudicabo. ℟. Secũdũ ẽ: ex verb⁹ tuis iudicaberꝭ ⁊ sic cõclusit di. Exq̃ iste dũ mortu⁹ est meũ officiũ dicebat ⁊ ĩ ore ei⁹ erat angelica mea salutatio: id

circo mea eē dꝫ aīa ista Tūc iudex p̄cepit asferri līguā eiꝰ: z cū iuēta fuerit ea hec sc̄ptura Aue maria ꝛc̄, ait iudex Reuertere ad corp̄ z age pn̄iaꝫ: qz diabolo ñ dab̄ ptās sup te ꝓpt̄ reuerētiā illiꝰ q̄ ē oīm salꝰ z victoria fortis de hoste, Lauda g̃ dulcissimā mr̃em meā et dic oīb⁹ qz hec ē p̄ncipiū hūane saluatōis z recupatōis. s. ipam b. mariā colere: z sic lībatus ē hō ille Erecto q̄ꝫ eiꝰ corpe p angelos ō flumīe: aīa illa intrāte reuixit z pn̄iaꝫ egit ac oīa relinq̄ns religionē itrauit vbi laudabiliť ꝓsūmauit. ¶ Miraculū. II. Ad idē legit in q̄dā miracl'o qđ accepi ex libro notabil' cuiusdā p̄dicatoris ordīs minoꝝ q̄ in comitatu tholosano duo frēs erāt magni p̄donel' residētes in q̄dā castro: vnꝰ eoꝝ licꝫ p̄dare ť tñ p̄cauebat ne boīes occideret: h̄ diuīo nutu pn̄ia ductꝰ intrauit ordinē fratrū minoꝝ z q̄ tidie exorabat deū p suo fre p̄done vt ꝓuerterek ad pn̄iaꝫ. Accidit āt q̄ ille suꝰ frꝰ p̄do infirmarek. Cui cū ꝓsanguinei ꝓsulerēt pn̄iaꝫ z ꝓfessionē: dixit q̄ nulli alti vellet ꝓfiteri ni si isti suo Germano facto fre minore p̄s byto eo inq̄t q̄ ille q̄ndā fuit socꝰ opeꝝ meoꝝ et ꝓsciꝰ ē factoꝝ meoꝝ. Dīsso itaq̄ nūcio p eo dē interī iste g̃uatꝰ ifirmitate mortuꝰ extitit. ille q̄ꝫ aduenies reppit hūc suū frēꝫ defūctū portari ad tumulādū, vñ flēs piecit se ī oro̅ne, z bñdictā ꝑginē cepit rogare p suo fre totis viscerib⁹ deuotōis, Et ecce subito mortuꝰ ille erigēs se clamauit fortit' dicēdo. Ue mihi z iterato recidēs q̄euit, pꝰ aliq̄ntulū cū ille frꝰ minor nō cessaret ab oro̅ne: itez erexit se mortuꝰ z clamauit tā fortit' vt circūstātes territi fugerēt: z itez recidens siluit. Tercio deniq̄ cū oro̅nis plixitas ī cubicl'o a fre distēderek: ecce ille mortuꝰ erexit se z exilīt dicēdo. Gras ago deo z bñdicte ꝑginī marie, Oēs igr̃ stupētes introgauerūt eūdē: z rñdit, Egressa inq̄t aīa mea rapta ē ab inumerꝫ demōib⁹ q̄ oīa pctā mea mihi obīciebāt: z ad tormēta ꝺducere nitebāť: vidiq̄ ꝙsi fornacē ignis ardētis sulpburei horribil': q̄ cū p̄icere me vellent statim fortissime clamauī p̄mā illā vocē quā audistis vicz: ve mihi. Ecce āt vidi sup me ī altissimū stātē iudicē q̄ snīaꝫ ō me ferre volebat vt ignib⁹ traderer ꝓpt̄ qđ ꝑterritus Scō clamauī fortiꝰ: mox q̄ꝫ appuit hō simil' frī meo germano ī habitu ordīs minoꝝ p cidēs coā b. maria ꝑginē, z ꝓpt̄ eiꝰ p̄ces b. virgo maria intercessit coā iudice: z sic eiꝰ meritꝫ z intercessiōe dilata ē a iudice snīa dieb⁹ octo, z interī aīa corpi meo r̄stituta p agēda pn̄ia z sic gr̃as oīpotēti ꝺo z b. marie ago atq̄ tibi o frr̃ charissime Festinem⁹ igr̃ vt satisfaciam⁹ dāmificatꝫ, q̄b⁹ pfectꝫ capa induit ordīs minoꝝ z lachrymās cūctꝫ dieb⁹ ac cōfessus die, viij, q̄euit fine bono, Ecce claret q̄ btā maria intpellata sua intercessiōe lībat a dāna tiōe etna. ¶ Miraculū. III. Ad idē refert Vincēti⁹ ī spec'o byst. li, viij. c. cxvij. q̄ ī tritorio lugduñ, erat q̄dā mlier b. ꝑginē valde amās z ei deuote fuiēs: q̄ cū adhuc ī iuuētute sua q̄ꝺā fecerat pctm̄ qđ nlli p̄ fecūdia audebat ꝓfiteri: licz alias strēnue bōa opa exerceret. Cūq̄ ꝓfitebať alia pctā istud vnum subterfugiebat: z q̄si ꝓfiteri intēdēs ī fine cōfessiōis dicebat sic, de his z alijs si q̄ sūt ī me de q̄b⁹ ꝓfessa nō sum deo miscōiā z vr̃am p̄ absolutōz postulo. Tādē accedēs añ q̄ndā b. ꝑginis imaginē tota cordis amaritudie illū reatū quē celabat loq̄bať fatēdo se peccatrice, vñ ꝓfessoris sagacitas q̄ñq̄ aduertebat exestuātē eiꝰ aīm: tū ex eiꝰ tremule voꝫ sono tū ex mestīcia freq̄nti. Cepitq̄ ipe confessor suauiť monere vt ab ea exigeret tāti gemitꝰ cām p ꝓfessiōis ꝑitatē: z ligāte os eiꝰ diabolo ñ potuit ꝓfiteri p̄ fecūdia Demū tēpoꝝ successu mlier sine illiꝰ pctī ꝓfessiōe ad extremā vite horā puenit: q̄ mortua z corā iudice adducta ipa b. maria postulāte iudex pepēdit edictū: vt ad corpꝰ rediret aīa peccatrix z qm̄ sine ꝓfessiōe nō ē salꝰ vt viuēs sacerdoti ꝓfiterek, z sic dānatōz q̄ ilīstabat ac ōmonū societatē euaderet. Interī fuabať cadauer ecce subito surrexit mlier z astātes fugerť: q̄s allocuta cū accessissēt ꝓpi⁹ ait: vocate sacerdotē q̄ vocato ō illo pctō fec̄ ꝓfessionē ac de oī bꝰ alijs delictꝫ z enodauit cūctꝫ suā lībatōez factā p b. ꝑginē: z sic req̄euit ꝓtinuo ī pace. Oēs g̃ audiētes hec laudē dixerť ꝓpo z btīs sime sue mr̃i. ¶ Miraculū. IIII. ¶ Ad idē refert idē Vincēti⁹ dicto li, viij. ca. cxv. q̄ fuit q̄dā nobil' diues z vxor eiꝰ deuota: q̄z manerga pauper largissima. Cūq̄ filios ꝓcreassent z deiceps ī puecta etate celibē vitā ducerēt diabolꝰ inuidit eoꝝ castimonie, vñ inflāmauit aīm viri ī ꝓcupīe ardorē ad vxorē in tātū vt ī nocte dñice resurrectōis accederet ad eā, p libidīs actu cōplēdo: mlier cū increparet viz nec eiꝰ ꝑmōib⁹ mlīt' acq̄escereť: turbata ad viz ait, Ecce sacra nox resurrectōis q̄c̄d g̃ a nob⁹ hac nocte fuerit opatū z ꝓceptū: sit maledictū z diabolo in ethū māci pa

tū. Cōcepit mlier i illo ꝯcubitu z pepit tādē filiū pulcerrimū crescebatq; puer decore lit ter⁹ docilis z eloq̄ntia laudabil'. mr̄ āt trist⁹ erat sciēs qđ dixerat Puer ḡ cū ad .xij. annū puenisset z a pentib⁹ tenere diligeret diabol⁹ appuit mri illi⁹ di. Esto pata .pmissū mibi reddere āno. iij. pinde mlier flebat q̄tidie et cū vidisset filiū mox i lachrymas ꝓrūpebat mirabat iuuenis qr cū de eo oēs alij gaude bāt sola mr̄ flebat. Req̄siuit ḡ cāz quā ipor tune instāti mr̄ aperuit p oia enarrādo. Tūc p timescens iuuenis de nocte aufugit petijtq; anxi⁹ nōnullos sapiētū vt sibi de negocio tā piculoso daret ꝯsiliū. Peragrat⁹ itaq; mlis terr⁹ vēit romā z ide cū lr̄is papalib⁹ ad epz hierosolymitanū ꝓrexit: q audiēs ab eo rē z oēs q̄ aderāt fleuerūt. Et ecce tādē epo de h̄ anxie ꝯcionāti reuelatū ē vt mitteret ad q̄n dā sctm̄ vir q erat i heremo lōge z angelicis⁹ pascebat cibis z loq̄lis ac instruebat reuela tōib⁹ diuis. Hā huic sctō q̄tidie de celo sic nix cādidissim⁹ panis q̄ reficeret mittebat p angelos Adolescēs igr̄ arrepto lōgo itinere demonstrato ab epo sol⁹ discessit. Porro ad sctm̄ Benē beremitā angel⁹ dñi p̄cedēti ve nit hora de celo duos panes ferēs: ex q̄ ītel lexit vir di q aliq̄s do volēte veniret ad prā diū z grās egit. tādē adolescētē suscepit z ple ctis lr̄is missis ab epo ait Charissime fili ge nitrici dei auxiliū depcemur: qr ipa hz dñiū sup oēs maligs spūs q̄ ꝓtriuit caput ꝑpētis z ptātē hz sup iferū. Itaq; vir di cū lachry mis oras die pasche qū rapiēdi puer a dia bolo termin⁹ aderat ad hostiā salutarē offe rēdā. p puero se ꝓpauit. timētē ꝯo puerū int se z altare ꝯstituit. Et facta eleuatiōe corpis xp̄i vēit diabol⁹ z puer e medio rapuit z ad infernū portauit. Qđ p̄sentiēs senex igemu it z b. ꝙginē exorauit. Que q̄dē mox subue nit z pueri corp⁹ z aiam ex iferno extraxit z i locū vñ sublat⁹ fuerat puer ē restitut⁹. Cūq; vir di pax dñi diceret. Ecce iuuenis libatus z cū spū tuo rñdit. Accepta q̄z cōione scā d manu senis: narrauit tādē quō b. maria ip̄z de iferno eripuerit z q̄ m'ta milia i inferno posita sint. et q̄les penas inibi viderit. Dein de bñdictōe a sctō accepta let⁹ ad epz hiero solymitanū atq; ad pentes redijt. ¶ Dira culū. V. ¶ Ad idē legit i mag̃ mariali: z h̄ etiā miraculū meminit sctus Ber. sup missus ē yicz q̄ apud cilicia anno dñi. ꝭꝯ. fuit vir q dā noie Theophil⁹ cuiusdā epi vicedomi⁹ q̄ tā prudēter sub epo res eccl'iasticas dispē sabat q̄ mortuo epo dignū epatu oīs p̄l's acclamabat. At ille vicedñatu ꝓtēt⁹ aliū in epm maluit ordiari. Tādē ab ipo eodē inuī te ab officio ē deposit⁹ z i tātā ipatiētiā ē de lapsus vt ad suā recupandā dignitatē cuius dā iudei malefici ꝯsiliū expeteret. Ille ḡ dia bolū aduocauit et Theophil⁹ iussu demōis ꝓz et mr̄ez el⁹ abnegauit et xp̄iane pfessioni abrenūciauit et ip̄l⁹ negatōis atq; abrenūci atiōis cyrographū scr̄ipsit et anulo sigillauit atq; demōi sigillatū tradidit et sic fuitio ei⁹ adhesit Increstinū ḡ pcuratōe demōis the ophil⁹ in grāz epi recipit et i sui officij digni tatē restituit. Tādē ad se reuers⁹ ō eo qđ fece rat valō igemuit et ad ꙗginē gl'iosaz tota mē te ꝓfugit. Quadā vice b. ꙗgo i visiōe illi ap parēs de ipietate ip̄m redarguit et diabolo abrenūciare p̄cepit ac xp̄m di filiū et oē xp̄ia nitat⁹ ꝓpositū ꝓfiteri fecit: et sic ip̄z i sui z filij grāz recupauit et ad indiciū idulte venie ite rū sibi apparēs cyrographū qđ diabolo de derat sibi reddidit et sup pect⁹ posuit vt iam nō se diaboli fuū timeret ſz p b. ꙗginē libe rū se factū gauderet. Quo Theophil⁹ acce pto vehemēter exultās corazs epo oī q̄z p̄l'o q̄d acciderit retulit z cunctis admirātib⁹ ac gl'iosaz ꙗginē laudātib⁹ ip̄e p⁹ triduū i pace q̄euit: et sic claret q̄m ipa mr̄ misc̄ie hoies pc̄ores nō sinit pire ſz ad eā ꝓuersos a dā natōe mirificordit vult liberare.

¶ Capl'm. XI. q̄ btā maria mēbra restau rat. ¶ Diraculū. I.

Decima vtili tas siue grā quā dat hoib⁹ maria est q̄ mēbra restaurat. Legit q̄ppe in cronic⁹ romanoz pōtificū. et in libro q̄ ōr scala dei narrat. q̄ q̄dā cleric⁹ ma gna tētatione carnis verabat et btām mari am vt auferret req̄rebat. Cū ḡ q̄dā die cū la chrymis ōraret apparuit eidē btā ꙗgo .pmit tens liberatōez et insup sūmā in eccl'ia exal tationē sibi .pfuturā. Tādē liberat⁹ fact⁹ ē sū mus pōtifex siue papa q̄ appellat sctus Leo papa. Hic dū pseueraret in laudib⁹ et seruī tio beate ꙗginis quadā vice in eccl'esia sanc te marie maioris in die resurrectōis dñice missaz celebrabat: z dū fideles p ordinē cōi caret. Mlier q̄dā accedēs manū el⁹ osc'ata

est ꝛ ex hꝫ mox ī cū vehemēs tēptatio carnis ī surrexit atq; anim⁹ e⁹ cepit ī clinari ad turpē ꝓsensū, ꝛ dū oculos eleuasset vidit reginā gl'ie trāseūtē coꝛā eo facie auertentē nec respicere ipꝫ volētē. Vñ cognita ei⁹ indignōe papa cepit penitere ꝛ abūdāter flere Et dū sic flēdo iteꝝ eā respiceret: vidit q vultū alīqntulū cō uertebat ad ipꝫ ꝛ recepta alīqli ꝓsolatōe miſ saꝫ cōpleuit. Et ingress⁹ domū vir dei ī semet ipm seuissim⁹ vltoꝛ insurgit: atq; eadē die clā manū q̄ fuit maꝛia scādali sibi penit⁹ āputa uit ꝛ a se reiecit Intea p⁹tpa murmur ī pp'o oriebaꝫ ꝺ papā eo q moꝛe solito nō celebꝛet Tūc Leo ad b. ꝕginē se ꝙuertit ꝛ cū maxis lachꝛymis se totalit' ipi⁹ puidētie cōmisit Et ecce ꝙtinuo b. maria sibi astitit ꝛ manū illaꝫ pape trū catā sui s scūissimis manib⁹ tenuit: atq; mā⁹ nona ꝺ celo lapsa ē ꝛ p b. ꝕginē data sibi. Hicq; manū pape b. ꝕgo restituit re formauitq;: iussit q̄ꝫ vt pcederꝫ ꝛ filio suo ac sibi sacrificiū īmolaret Leo g̃ oī pp'o q̄d sibi ꝙtigerat p̄dicauit ꝛ manū restitutā oīb⁹ cui dēter oñdit: atq; oīs pp's laudes b. ꝕginī ac clamauit. ℣ Miraculū. II. de Damascēno ℟ Ad idē legit' in miracul' b. ꝕgis ꝛ lī. q̄ s. q Johes damascen⁹ ī grecia sūm⁹ phs vt liberi⁹ deo vacaret fact⁹ ē monach⁹. Cū āt laudibꝫ b. marie īsisteret ꝛ dictamīa pulcerrima de ipa manu sua ꝙscriberet. Die q̄dā ad litt⁹ mar'ꝫ spacio trāsiēs a piratis saracenoꝝ rapit' ꝛ cuidā diuiti vēdit. q ppēdēs ei⁹ pitiā diuio nutu cū eo miti⁹ elegit ꝛ tādē filiū suuꝫ ad docēdū sibi tradidit: quē ipe p eundē mo dū dictādi ꝛ scribēdi sic ipemet hēbat imbu it ꝛ docuit. Tādē īpator ꝙstātinopolitan⁹ ī stat apud saracenū vt illū recuparet: ꝛ data pecunia remiss⁹ ē: ꝛ ipꝫ mōasterio ī vrbe p̄ fecit ipe īpator cū q̄ sepi⁹ ꝺ statu regni ꝛ sa lute aīe familiarit' tractabat. nimiꝝ h Johes damascen⁹ floꝛuit ꝑ byt' tpe īpatoris Theo dosij senioris: ꝛ ab infantia lr'is grec' erudit⁹ infra. xij. ānos oēm liberalīū artīū sciaꝫ ap hēdit: et ī amoꝛe dei ac b. ꝕginis se exercēs: ꝕ ginitatē tenuit: et hoꝛas btē ꝕginis deuote di cebat q̄tidie ac missas in ei⁹ honoꝛē celebꝛa bat et plīma ad laudē ei⁹ ꝙscribebat ꝛ decā tabat. ſꝫ diabolo īuidēte et incitāte ꝙtigit q illē iuuenis quē ī captiuitate posit⁹ in psida docuerat suū modū dictādi scꝑsit epl'aꝫ sub noīe Joh. damas. talē. Dilect' amic' q̄ sūt in psida. Damascen⁹ iohes mōach⁹ salutē Ho ueritꝫ robur exercit⁹ ī natōes exteras īpato rē misisse: vrbēq; regiā ꝛ finitimas ciuitates vacuas remāsisse militib⁹. securi g̃ absq; mo ra venite ꝛ obtinete ꝛē. Et hāc epl'aꝫ furtiue direxit ꝛ iactari p̄cepit ī loco palacij: q̄ īuēta a mīstris ꝛ coꝛā īpatoꝛe plecta Johes accla mat' foꝛe traditoꝛ et apostata et a furibūdis famul' coꝛā īpatoꝛe trabit'. Qui inq̄sit⁹ nega uit cū iuramēto se b⁹ lr'e nō eē ꝙscū. ſꝫ cū nō crederēt oēsq; ī eū pstreperēt: ꝙsilio facto de termīatū ē q ex q̄ fuerat special' amic⁹ īpato ris nō deberet occidi: ſꝫ tm̄ man⁹ q̄ facin⁹ p petrauerat abscidi. q̄ abscisa iussu īpatoris ad testionū tāti sceler' suspēsa ē ī mōasterio ip⁹ Johis. ꝑ⁹ mlt'os dies cū Johes fleret coꝛā altari b. ꝕginis ꝛ diceret. O dña mi hec cine ē btitudo tuoꝝ tuoꝝ: digne q̄dē ꝑ meri tis me pctōrē flagellari voluisti: sed ꝙtristoꝛ: q laudis tue cātica sīc solitus erā scribere ꝛ missas ī tuo honoꝛe celebꝛare nō valeo, ꝑ⁹ lamēta hmōi plīma Ecce b. ꝕgo appuit cuꝫ ingēti lumīe ꝛ cū cepit affari ꝙsolabil'r, Cur Johes ait heu dña cuꝫ ego hec paterer vbi eras. ecce ad meū dedec⁹ pēdet ī eccl'ia absci sa fui tui man⁹. At illa ipo vidēte manū illā deide abstulit et bꝛachio iohis benigne ari dā illā ꝙiūxit et plena sanitate restituit ī mo mēto. Tūc iste gr̄as agēs vnacū frib⁹ q̄b⁹ rē gestā retulit mane facto missam de b. ꝕgine celebꝛauit. Impatoꝛ āt audito miraculo pe des ad eū venit et oꝛe ꝓpo manū ei⁹ oscula ꝙtus ē. Tādē scita ꝕitate cū su⁹ ille discipul⁹ fi li⁹ saraceni suā neq̄tiā fassus fuisset: oēs pp'i admirātes b. virginē laudarūt. ℣ Miracu lū. III. Legit' ad idē li. q̄ s. Cleric⁹ q̄dā miro mō deuot⁹ b. ꝕginī fuit q̄ ꝓpt' laudes q̄s dice bat ab hereticis capit' ꝛ līgua ꝑuat'. Dū g̃ in stares q̄dā festū marie et affectaret sīc ꝙsue uerat ei⁹ laudes et hoꝛas decātare in coꝛde aiebat sic. O rosa generosa fons sigt⁹: stella splēdida: thꝛon⁹ glie: odoꝛifera vitis: suscipe laudes mētis. Tūc subito affuit ei splēdoꝛ mirabil' de celo et līgua sibi noua ē data. q̄ moꝛ laudes dictas exp̄sit et alias pl'imas ī gliam marie. ℣ Miraculū. IIII. ℟ Ad idē fert' de sctō Johe Chꝛyst. q̄ꝺ et legisse me in q̄dā libello memī cuius autoꝛē igꝛo: vbi sic scptū hēbat. q vicꝫ Joh. chꝛyst. cū eēt vultu pulcer a q̄dam femina valde solicitabat' ad concupiscētiā: ille q̄ssuit eaꝫ q̄d magis in eo diligeret q̄ ad ꝙcupiscēdū moueret. Illa re spōdit q labia. Que statī Johes abscidit ꝛ illi tradidit, tādē cū tristaret' Johes ī eo q ñ

posset ꝑdicare: btā ꝙgo exorata sibi appuit ⁊ aurea labia restaurauit, ꝓter qō Johes Chrysł. est vocatus. i. os aurei.

¶ Qbtā maria suis deotꝭ in oī piculo et necessitate subuenit ¶ Hira. I. Ca. XII.

De decima vti litas siue gra ꝙ b. maria in oīi piculo ⁊ necessitate subuenit. Legit ąpe in mariali magⁿ ⁊ in li. q̄ dr scala celi: ꝙ fuit q̄dā mrona q̄ mltū deuota erat b. ꝙgini ⁊ iformabat filios ⁊ filias ad sil'em deuotionē. Et int' alia eos rogabat et monebat ꝙ in oī dolore ⁊ in oī piculo ac necessitate mor iuocarēt adiutoriū b. ꝙginis ⁊ dicerēt Aue maria. Hec āt hēbat filiā valō pulcrā ⁊ illa puella mō mlicbri mltū nitebatur ⁊ intēdebat ad vanos ornat⁹. Cū āt in q̄ dam festo solēni hec ornata trāsīēs ꝑbuisset magni scādali occasionē: seq̄nti die ī virida rio exūti appuit eidē diabol⁹ dī. Surge veni mecuꝫ. Cui illa. q̄s es tu? At ille ait. Ego suꝫ ille cui⁹ intētionē tu cupis facere cui⁹ es rethe ⁊ armatura. ⁊ iō necessariū ē vt tu venias cū ill' q̄s ad meū bospitiū iuitasti. Dū ḡ vellet eam rape ipa fm qō edocta fuerat a mre cepit clamare dī. Virgo maria adiuua me: ⁊ īde incepit Aue maria. Tūc demō dimittēdo illā ait. Maledicta sit illa q̄ te docuit hec dicere: qr nisi ł obstitisset mihi: fecissē de te hodie encēniū societati infernali: et sic ꝑtꝫ qr iuocatio marie ī piculo subuenit ⁊ adiuuat. ¶ Scōm miraculū. ¶ Ad idē legit li bro q̄ s. ꝙ fuit q̄dā nobil' dña hns vnicū filiū et erat deuota ꝙgini bñdicte. Cū āt fili⁹ ei⁹ creuisset ⁊ vellet eū ponere ī curiā cuiusdā ꝓncipis de cui⁹ ianuis fuerat pī ei⁹: duꝫ deberet iuuenis ille recedere mr postulauit vnū donū a filio vt illō cū fidelitate ꝓpleret Cui cū annuisset fili⁹ et pmisisset se cōpletu rū qō illa iuberet, Tūc ait mr: rogo fili charissime vt ad honorē b. ꝙgis q̄libet die salutationē ei angelicā dicas ⁊ ī fine sic ꝓcludas Virgo bñdicta esto mihi adiutrix in hora mortꝭ. Recessit iuuenis et optīe cōpleuit pmissuꝫ: sꝫ corrupt⁹ a mala societate dctior oī b⁹ ī curia ē effect⁹: q̄ cū freq̄nt' a ꝓncipe corriperē nec emēdarē vituperabilit' de curia ejcit: sꝫ suā ille ꝓfusionē ferre nō valēs fact⁹ est ꝓnceps latronū. Dū āt pmorat⁹ in illo malo fuisset capt⁹ audita sn̄ia sue mortꝭ et pmeditādo ī carcere q̄nta mala fecerit ⁊ q̄ntā cō fusionē suo generi īduxerit et dolorē q̄ntum cōpatēti mri generauerit ex his cepit nimiū flere. ¶ Et ecce affuit eidē iuuenis splēdidissim⁹ q̄ sibi pmisit liberatiōez si tñ acq̄esceret suis votꝭ: q̄ annuēs ait ille, Ego suꝫ demon missus a nro ꝓncipe, si ḡ fecerꝭ qō dicā eris solut⁹ vicz q̄ abneges xp̄z et oīa bñficia ecclesie. At ille: renūcio. Itez demō ait. Renūcia oī bñficio ⁊ adiutorio atq̄ honori b. marie. Hoc ille audito facere noluit: recordat⁹ qr mr sibi ł mādauerit vt btāz ꝙginē q̄tidie honorāret et ei⁹ adiutoriū iuocaret, sꝫ ait: imo ego recōmēdo me b. marie et sibi meip̄z dono. Qō demō ferre nō valēs statī euanuit. Tūc ille reuersus ad se et cognito q̄ xp̄m et oīa eccl'ie sacra negauerit: cū mirabili fletu ⁊ suspiriꝭ cor ad b. ꝙginē leuauit quā negare tūc noluit et in vita freq̄nt' salutauit, et ipāz rogare cepit mltꝭ ꝙbis dī. O ꝙgo bñdicta attēde me vilissimū pctōrē: nō peto corporis libationē: sꝫ trīmō delictorū meor et criminū remissionē, et vt ī pūcto mortꝭ sic ꝙ rogaui: nunc peto subuētōez. Adiuua me o miscōie mr ⁊ miſere mei ī ł pclo. Hec ⁊ pl'a talia orāte cū maxis lachrymis noctē totam duxit insomnē. Mane facto requisito confessore diligētissime ē ꝓfessus, et dū traheret ad patibulū ꝓtinue q̄z ī via rogaret b. ꝙgis adiutoriū ī tali pūcto mortꝭ: dū corā oratorio b. ꝙgis ꝑtrāsiret visa ei⁹ imagine cepit lachrymabili⁹ clamare dī. Aduocatrix pctōr adiuua me. Et ecce mor imago illa ꝙgis corā oī ꝓpl'o inclinauit se eidez et salutauit, oīs q̄z ꝓpl's admirās dū staret iste miser supplicauit vt ꝓcederet sibi hoc donū vt vicz posset osculari pedes imagis, q̄ ꝓcesserūt: et dū cōiūxisset se imagini Ecce ipa imago extendit manū et appēdit ei⁹ brachiū p⁹ tergū colligatū: accesserūt vt remouerēt nec potuerūt cū plies attētassent q̄sq̄z īdulserūt sibi mor tē ⁊ corā cūctꝭ introgat⁹ narrauit quō a mre instruct⁹ b. ꝙginē salutauerit q̄tidie et vt iuuaret ī hora mortꝭ ꝓcludēdo salutatōez ipāz b. mariā iuocauerit, ⁊ mor oīs pl's ōdit laudē deo ⁊ marie ei⁹ mri sctissime. Illeq̄z rediēs ad pāiaz q̄diu vixit deotissime fuiuit glīo se ꝙgini marie. ¶ Terciū miraculū. ¶ Ad idē legit int' miracla b. ꝙgis et scribit ī cōi legēda natiuitatis marie ꝙ q̄dam vir et vxor sua vnicā filiam habentes eam cuidam iuueni nuptui tradiderunt et in domo ꝓpria manere fecerunt, ⁊ quia mater illius puelle

A 09778 31

Finis

nimis diligebat genet amore sue filie z dili
gēter colebat balneādo ꝓuersandoꝙ cū int
hec malicioſi ceperūt dicere q hec nō cā fi
liefaceret:ſz vt eidē p filia ſese ingereret. Cū
g mlier animū tāta falſitas ꝓcuſſiſſz timēs
ne ī vulgi fabulā ꝓteret: duos ruſticos allo
quit z paciſcit vt occīte ſuū genet ſtrāgulēt
Quadā g die iſtos ruſticos ī cellario reclu
ſit: z alios oēs ī domo illa exītes ex īduſtria
aliq̄ ire,pcurauit z ꝓſuluit:tūcq; adoleſcētē p
vino afferēdo ī cellariū miſit. Qui ingreſſus
mox ab illis latētib⁹ ſtrāgulat latronib⁹ quē
mlier ſtrāgulatū ī lectū filie detulit z q̄ſi dor
mientē veſtib⁹ circūtexit. Redeūtib⁹ marito
ſuo ac filia z ad mēſā poſitis iubz mr filie ſuū
maritū adoleſcētē ad mēſaz vocare z excita
re. Quē illa defunctū in lecto reppit z ꝓcita
nūciauit ac tota familia lamentauit. Et illa
mlier homicida q̄ſi dolēs cū ceteris planxit.
Tādē mlier illa de ſcelere ingemuit z ſacer
doti oīa ꝓfeſſa fuit. ꝑ aliq̄d tps int mlieres
z ſacerdotē illū litigiū oriť: z ab illo ſacerdo
te ſacrilego homicidiū generi īpropando ir
rogať. Dō cū ad pentū iuuenis noticiā de
ueniſſet:ad iudicē adducť z cruciatib⁹ exa
minať ac tādē ꝓfeſſa ignib⁹ cremāda dānať
Finēꝙo ſuū īminere ꝓſideras ad b. ꝙginē ſe
ꝓuertit z ei⁹ ſuffragia cū mltis lachrymis po
ſtulauit. Tādē exire cōpellit ad locū mortis
z in magnū ignē,pjcit,ſz ecce oēs ibidē ſta
re illeſaz z incolumē intuť. Ät pentes iuue
nis occiſi putātes ignē eē puum ad ſarmēta
ꝓcurrūt z ad ignē augendū pjciūt: videtes
aūt q̄ nec ſic in aliq̄ lederet: lāceis z haſtis eā
impugre ceperūt. Tūc iudex q̄ aderat vehe
mēter obſtupuit: z eos ab ipi⁹ ipugnatōe cō
peſcuit. Eā q̄z diligēt cōſiderādo nullū in ea
ſignū incēdij pter ſola vulnera lāceaꝝ iuenit
z libere eā abire pmiſit narrātē q̄ a btā ꝙgie
ꝑſeruari meruerit quā deuoti⁹ inuocauerit.
Cū g pentes ei⁹ domū ipaz reduxiſſent z fo
mētis ac balneis recrearēt:nolēs de⁹ eā vlte
ri⁹ hūana ſuſpitōe fedari p⁹ triduū in laude
b. ꝙgis marie ꝑſeuerātē ex hac vita vocauit

¶ Cōcluſio h⁹opis z recōmēdatio.

Tigit fine huic opi imponā:qm vt
vez fatear oīa z ſingla miracla gre
z vtilitates ac bñficia q̄ pſtať a btā
maria q̄dē z p varia mūdi tpa regiones z
climata:nulla nedū cape carta vez nec enu
merare ſufficit lingua aut cōprehēdere mēs
hūana. Etem a ꝓncipio vſq; ad ſecli h⁹ no
uiſſima nō ceſſant crebra vbiq; ꝙginis glio
ſe exuberare bñficia ac ſupplicib⁹ ipam iuo
cātib⁹ deeſſe ſuffragia. Vñ nec ego nec q̄ cū
q; ali⁹ ſufficim⁹ ad ꝓſcribēdū vniuerſa p eaz
facta gratioſiſſima miracla. Oro ät ſupplex
z accliuis:ego miſer z pctōr vilis ac tota p
cor deuotōe mētis:te o digniſſima z felix: al
tiſſimi filij di genitrix: dña oīm creatoꝝ ſub
limis:ꝙgo ſingularſ:int oēs mitſ. O ſupbñ
dicta maria glia toti⁹ curie celeſtis, te flagito
tibi me indignū recōmēdo nūcz ī hora mor
tis,te vtiq; iuoco q̄tin⁹ intercedere p me di
gneris. Das q̄z laudes tui honoris licz mini
me ſufficientes deſcꝑtas ī libris p̄miſſis:acci
pere ne dedigneris. Nā reuera tu ſcis qm̄ licz
ꝙprob⁹ piter z indign⁹ laudator ſim z ſeru⁹ in
utilis:nihilomin⁹ q̄ntū mihi donare gratio
ſe dīgta exiſtis.id qd habui feci: z qd potui
obtuli ad laudē tui noīs. Tu g o gliоſiſſima
dña mea īſufficiētiā excuſa pietate tua z bo
nitate ineffabili q̄ es plena gra: quā laudat
oīs factura. Tu ſup cūctas ꝙgoꝙginū btiſ
ſima:meas inumeras culpas dele:tua miſe
ratōe nimia. Eya o aduocata nra vita ſpes
et glia:illos tuos miſericordes oculos ad me
inclina et me miſerrimū:tuoꝝ deuotoꝝ nu
mero et bñficio aggrega. Da mihi o amātiſ
ſima dña mea maria p̄ſcīſſima:pſeuerātē ī
tua famulatū gra:et ī mortſ hora tu tuo filio
p̄dulciſſimo ihu mea aīam recōmēda: foue
gra tua ne p ſua peat ſcelera: et p⁹ mortē fac
me īmeritū pticipē celeſti glia: vbi te et tuuz
amātiſſimū ihm laudē p ſeculoꝝ ſecla Amē.

¶ Opus putile in laudē gliоſiſſime ꝙginis
Marie,p ſingul ei⁹ pdicatōib⁹ elegātiſſime
coaptatū Stellariū Corone eiuſdē ꝙginis
intitulatū. Impenſis ſūptibuſq; puidi viri
Johānis rymman:in impiali oppido Ha
genaw:p induſtriū Henricū gran inibi in
colā diligētiſſime impſſuz ac emēdatū finit
feliciter. Anno ſalutis noſtre Milleſimo q̄
terq; centeſimononageſimooctauo, altera
die Maij.

¶ Opere nunc iſto pfecto glia chriſto
Laudib⁹ hic inſto: coronas miri dei ſiſto
¶ Honor Fracīſco: laus ſctis cūctis ꝟ ipo
Ocdenotrino ciclo c,qrd, tūc p̄ſule ſixto

8540.

Cm

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6